Hereditas ſm Bar. in rub. de acq. here. eſt ſucceſſio i vniuerſuꝫ ius qđ habuit defunct⁹: vt. l. nihil. de ꝟb. ſig. ⁊ ſic ſumẽdo. ſ. p ſucceſſione in totũ ⁊ nõ in partẽ iuris: eſt de iure ciuili romano ꝫ tñ. di. j. §. ius quiritũ. et nullius alteri⁹ gentis qđ ptz. qz deportati q̃ non ſunt capaces eoꝝ q̃ ſunt iuris ciuilis nõ ſunt capaces hereditatis. C. de hered. inſti. l. j. Ex quo inferꝫ qđ in foro ꝙſcie heres nõ tenet ad debit⁹ ⁊ vltra vires hereditatis: qz in foro ꝙſcie non ſumit hereditas dicto modo: ſed capit put eſt de iure gẽtiũ ſm qđ heres nõ ſuccedebat in vniuerſum ius defuncti: ſed capiebat bona tãq̃ bona ꝛacãtia: vnde nõ tenet niſi quatenus patiuntur facultates defuncti.

Ro tabi le. i. ¶ Sed pro dicẽdoũ notitia ſciẽdũ eſt qđ tres ſunt grad⁹ vel linee ꝙſanguineoꝝ ſm Aſtẽ. li. iu. ti. xxv. ſ. aſcẽdẽtiũ ſiue parentũ deſcẽdentiũ ſiue liberoꝝ ⁊ collateraliũ. Teſtator aũt quãdiu aliquẽ bz de deſcẽdẽtib⁹ tenet illũ vel iſti tuere hereditatẽ vel exheredare: ⁊ ſi illũ inſtituat heredẽ nõ tenet de aliq̃ aſcẽdẽtiũ facere mentionẽ: qz deſcẽdẽtes in infinitũ ceteris p̃ferũtur inſti. de here. q̃ ab inteſt. in prin. Deficiẽtibus aũt deſcẽdẽtib⁹ legitimis tenet ſuos aſcẽdẽtes legitimos ſi q̃s bz heredes inſtituere vel exheredare. C. ad ſenatuſcõ. or. q̃ties. Collateralis aũt nũq̃ tenet heredas inſtituere vl exheredare: ſz deficiẽtib⁹ deſcẽdẽtib⁹ ⁊ aſcẽdẽtib⁹ legitimis põt quos vult inſtituere: etiã ſibi nõ attinẽtes nulla de collateralib⁹ facta mẽtiõe.

no. 2 ¶ Sciẽdũ eſt ẽt ſcõs qđ ſm Aſtẽ. li. iu. ti. xxv. ſex modis q̃s ꝺ decedere iteſtat⁹. p̃mo ſi moriẽs nullũ fecit teſtm̃ vl qz noluit: vel qz nõ potuit. ſ. de iure vel de facto. Icõ qz ⁊ ſi fecit nõ tñ iure qz. ſ. defuit aliq̃ ſolẽnitas legitima. tertio quia ⁊ ſi fecit iure tñ poſtea ruptũ eſt: vt. j. teſtm̃. iiij. qz ⁊ ſi ex q̃ pte ſit legitime factũ: nullus tñ ex eo heres apparet: qz. ſ. vel inſtitut⁹ eſſe noluit ettã vluẽte teſtõre: aut ẽt añ aditã hereditatẽ deceſſit: vel defuit cõditio ſub qua erat inſtitut⁹ ⁊ iſti q̃tuor modi pbant inſti. vbi. ſ. in prin. q̃nto ſi filius no latim ⁊ cũ cã legitima ſit exheredat⁹: et poſt mortẽ teſtatoꝝ proposita q̃rela inofficioſi teſtamẽti ⁊ herede cãm ingratitudinis nõ pbãte teſtm̃ p ſniam eſt reſciſſum. Iexto ſi teſtõ iure ꝓtozio p̃ ꝟtabulas reſcindaf. Ex his duobus vltimis modis ꝺ q̃s ex poſtfacto teſtõ decedere inteſtato. C. de col. l. vt lib.

2. qđ ¶ P̃mo ꝟo q̃rit q̃ ſm. partes deꝺis ſm iura: et dico qđ qz as aſſis ſignat põd⁹. xu. vncias ꝫ aliq̃n p obolo ponat ide eſt qđ tã ſſumptiue ipſa hereditas ꝺ as. ⁊ in. xy. pt̃es diuidit q̃ vocant. xy. vncie: ⁊ bũt noĩa ꝓpꝛia ita qđ vocant ſexcũ. i. vncia vna ſextãs. i. ſexta p̃s hereditatis. vncie due: q̃drãs. i. q̃rta p̃s. ſ. tres vncie triẽs. i. tertia p̃s. i. quatuor vncie: q̃cũ. i. q̃nq; vncie ſemis. i. dimidiũ ſiue ſex vncie: ſeptunx. i. ſeptẽ vncie: bes. i. octo vncie: dodrãs. i. nouẽ vncie: dextãs. i. decẽ vncie: deunx. i. vndecim vncie: duodecim vero vncie appellatione aſſis contenturꝫ inſti. de here. inſti. § hereditas.

¶ Scõo q̃rit ad q̃s ꝺ beat ex inteſtato hereditas in laicis deuenire: ſiue defũcto nihil aut ĩualide diſponẽte: ⁊ dico multa. 2. q. 1. dꝫ

¶ Primũ. Jure cõi i laicis p̃io ad hereditatẽ veniũt legitimi deſcẽdẽtes ſi ſunt oĩb⁹ alijs excluſis: ⁊ ſi ſunt p̃mi gradus multi eq̃liter ſuccedũt: ſi vo ſunt nepotes ⁊ vlteriores ſolũ ſuccedũt nõ in capita. i. nõ eq̃s ptib⁹ ĩz i ſtirpes. i. in ea pte quã p̃f eoꝝ ſi viueret habuiſſet: nec diſtinguit an ſint maſculi vel femine. ẽt adoptiui nõ emãcipati: qz idiſtincte oẽs admittunt: vt. C. de ſuis ⁊ leg. here. auk. in ſucceſſiõe.

¶ Scõm. Si vero deſcẽdentes nõ ſunt tũc veniũt aſcendẽtes: puta p̃f auus abauus ꝛc. cum fratribus et ſororibus: ex vtroq; parente coniunctis defuncto vel eorum filijs. 2

¶ Tertiũ qđ ſi fratres vl ſorores ſeu filios nõ habet ſuccedũt aſcẽdentes ſalua ſemp prerogatiua gradus ſcz qz pater p̃ferꝫ auo: ⁊ ſic cũ excludit: ⁊ ſic de ceteris. Et ſic de aſcẽdentibus venit ſolum qui eſt defuncto proximior cũ fratribus ſi ſunt in capita ſed cum filijs fratrũ in ſtirpes: excluſis fratribus ex vno parente tãtum. Et ſi dicti aſcendentes ſunt in equali gradu puta ex parte patris in primo vel ſcõo et ex parte matris ſimiliter in primo vel ſcõo: ⁊ huiuſmodi. ſic eq̃liter paterni p dimidia: et mat̃ni p alia dimidia ſuccedũt: quãuis ſint plures p̃ſone ex pte vna quã alia: puta auus et auia ex vna parte: et ex alia auus ſolus vel ſola auia: vt i auk. de here ab inteſta. §. j. ⁊. u. et i auk. defuncto poſita. C. ad tertul. ⁊ qđ ibi not. in gloſ. Aliter q̃ eſt in proximiori gradu defuncto ſiue paternus ſiue matern⁹ ſit admittitur: vt in. d. auk. defuncto. 3

¶ Quartũ qđ ſi nec aſcendentes ſint veniunt collaterales: primo quidẽ fratres ac filij fratris premortui: qui ſcz erant coniuncti ex vtroq; parente defuncto: ſed diuerſimode: qz fratres ſuccedũt in capita: dicti vero filij in ſtirpes: ⁊ iſti fratres et filij p̃feruntur fratribus qui ſunt ex vno parente ſolũ: vt. C. de leg. her. auk ceſſante. Et hoc ſcz qđ filij fratrũ ſuccedãt i ſtirpes: tenet Cy. Jaco. de aret. Dy. et Bar. dicit tñ Bart. in. l. omnes. C. cõia de ſucceſ. qđ cũ parentes veniũt ad ſucceſſionem in bonis queſitis ex linea materna: p̃ferunt parentes ex linea materna: et in bonis paternis ex linea p̃na. C. de bonis mater. lege tertia. 4

oēs doc. diffiniri pōt qđ est is q̄ circa ea q̄ sunt fidei errat p intellectū: z ptinaciter habet errorē p volūtatē. Uñ errās in his q̄ nō sunt fidei. i. q̄ ās explicite credere nō tenet puta credēdo Jacob pfectū fuisse abrae z hmōi: q̄ tñ recte crederet vbi ei 2stāret de ꝛitate nō ē hereticꝰ sm. s. tho' in. iiij. sīl' nec q̄ errat circa ea de qb⁹ dissentiūt doctores dōec p ecclīā sit determinatū: vt idez dicit in pīa pte. Sīl' errās circa ea q̄ sūt fidei nō ptinaciꝰ: ſz p simplicitatē nullo mō pt dici hereticꝰ sm Car. in cle. de sum. tri. z 2fir nec excōicatꝰ p ꝛhū ptinaciter ibi posſitū: q̄ errās per simplicitatē nō ptinaciter credit. imo talis mereri pōt: puta dū credit suo epō pdicāti aliqđ ꝺ fidē credēs alo obediendi fidei: patꝰ tñ corrigi: q̄ ex ītētiōe iudicat: itē q̄ ꝺz Jnn. illud nō ē fidei⁹ ſz fides ecclie: z vult dicere q̄ ō si credit: q̄ credit ecclīā illud credere: z 2fir potius credit p ecclīa credit. Jdē aūt puto de errante ex q̄dā pia deuotiōe: vt puta circa 2ceptionem dñe nr̄e. Sz hec limita nisi erret in his i qbus ignorātia nō excusat: q̄ casu nō mereꝛ: ſz peccat nō p infidelitatē hereticā q̄ptinacīā reqrit sed p negligētiā. itē nisi erret i his de qb⁹ certātur docti ex q̄dā ptiali affectiōe. aliq̄n tñ hereticꝰ ꝺ: qlibz excōicatꝰ. iiij. q. j. q̄ aūt. sīl' z simoniacꝰ. j. q. j. q̄s. ſz ē locutio ipropria inquātū ſcz ita opant ac si male de fide sentirent. Jgit si alterꝝ illoꝝ duoꝝ deficiat nō est qs hereticus de hoc latꝰ. j. §. si. Aduerte aūt ea q̄ sunt fidei circa q̄ errādo qs labit in heresim sunt multa: vñ hereticꝰ ē pīo male sentiēs de articulis fidei: z scdo similit male sentiēs de eccīe sacramētis de ber. ad abolendā. tertio male sentiēs circa scripture sanctę ꝛitatē. xxiiij. qō. iij. dēsis. vñ dicit Pau. in cle. vnica. eo. ti. q̄ hereticꝰ exponēs falsam z extortā expositionē in diuinis scripturis ꝺ id q̄ ecclīa tz q̄ gl. in cle. j. de ꝛsu. §. fane. dicit pcedere i dist. icte de gignēte aut nēte quęstiz dogma vel falsas opiniōes: ſz alīꝰ melꝰ hoc limitāt si scriptura illa sit de necessarijs ad salutē: puta de ptinētibꝰ ad fidē vel moꝛes: vel taliter exposita q̄ nō possit esse ꝛa in sensu illo. Car. ēt. in. d. cle. voluit hoc extēdere ad tenētes ꝺ canones: z multi doc. ibi. ſz distinguendū est. Nā credulitas est ꝺ fidē dupl'r: pīo directe z pncipal'r: q̄. j. est ꝺ articulos. scdo indirecte z scōario q̄. j. est 2 aliqđ cōnexum articulo: ita quod sequitur corruptio alicuius articuli: sicut dicere quod in scriptura contineatur aliquod falsum: quia est contra illud quod spiritus sanctus locutꝰ est per prophetas: similiter dicere quod ecclesia male determinauit in aliquo circa fidem aut moꝛes: quia est cōtra illud sanctam ecclesiam catholicam: et similiter auferre ecclie romane priuilegia diuina: quia sequitur qđ ipsa nō sit regula fidei infallibilis: z 2fir non est necesse credere articulis fidei ab illa declaratis vel traditis. 1.qđ

¶ Primo ꝺo q̄rit quomō in his q̄ sunt fidei differat temerariū erroneū hereticū: z dico sm archi. q̄ se bñt vt hō a/al corpꝰ ita qđ omne hereticū est erroneū z temerariū nō e ꝺ: omne erroneū est temerariū nō e ꝺ. Nā temerarium est inhmōi asserere tanq̄ certū aliqđ possibile qđ auctoritate vel ratione efficaciter pbari nō pōt: sicut q̄ mūdus terminabit hinc ad cētū vel dncētos annos: erroneū ꝺo sup̄ temerariū addit falsitatē: q̄ errare q̄ ē ꝛia recta discedere: sicut dicere vt dicit magister sentē. q̄ xps fuit hō in triduo sue mortis: hereticū qđ sup erroneū addit qđ falsitas sit notoria z inhesio ptinax: vñ dicit Aug. errare potero: ſz hereticꝰ nō ero. hec ex illo. Sz aduerte q̄ ptinacia reqrit ex pte cre dētis vt dicat hereticus non ex pte sue vt ipsa dicatur heresis vel hereitica: vt vnde sufficit q̄ sit notoꝛie contra fidem.

¶ Scdo q̄rit quot reqranꝝ ad hoc q̄ errās circa fidē sit hereticus: z dico qđ reqrunt q̄nq⁹ ad duo pdicta reducibilia. vde qb⁹ diffusissime arbi. ij. pte tit. xij. c. v. §. j. ¶ Pīo vt qs erret: cum hereticꝰ sit sm aug. q̄ opiniones falsas gignit aut sequit. q̄ erroꝛ sit in rōne: q̄ heresis est species infidelitatis q̄ est in rōne sicut z fides sibi ꝓpria. Jgit nullū factū sine erroꝛe bonum hereticū fecit: vñ batizare imagines: demones adorare cōculcare altaris sacrz z hmōi horrēda nisi sit erroꝛ i intellectu male de his sentiēdo nō faciūt hereticū: ſz peccatoꝛe z celestū: z sortilegū sicut q̄ aliq̄ ducꝰ cupiditate ista facit ad assequēdū aliqđ a demōe pacto tacito vel expresso credēs tñ de his ea q̄ fides docet. Hec obstat q̄ ꝺz iura simoniacꝰ dicit hereticꝰ. j. q. j. q̄s quis q̄ hoc nō est verū ꝓprie ſz in quātū vendendo sacra ita agit ac si existimaret posse donum gre dei peccunia possideri sm. s. tho. quod tamen nō credit alioquin esset hereticus propie. Nō obstat etiam qđ adorans hereticum quod scz leuius est quam adorare demonez est hereticꝰ in. c. quisquis. z in. c. accusatus de he. lib. vj. q̄ hoc est verum si adorat credens illum adorandum quasi scz eius fides vera sit: secus si propter commodum temporale sine erroꝛe quia non est hereticus nisi iuris presumptione z fictione. et de hoc infra. §. v. vtrum scilicet in iudicio eccle sir rales debeant statim iudicari hereticī. ¶ Se cundo requiritur quod erroꝛ sit contra ea que sunt fidei vt circa scripturam vel articulos fidei aut contra determinationem ecclesie in his que sunt fidei aut moꝛum necessaria ad

salutē.arg.xxiiij.q.i.hec est fides.vñ error i nō spectantib⁹ ad fidē vel determinationē eccl'ie: puta qō sol sit mior terra nō ē periculosus.imo nō est heretic⁹ sentiēs ɔ determinationē eccl'ie in alijs ꝯ in ꝓdictis q̄ ptinēt ad finē vel bonos mores:sicut Jo.xxij.determinauit in extrauagāti ad ꝑditorē: qō ius separi nō pōt ab vsu i vsu ꝛsumptibilib⁹:ꝛ tñ dicit huic sniē ɔdicētes eē ptumaces ꝛ eccl'ie rebelles non aūt hereticos.

3 ¶Tertio reōrit qō error sit in eo q̄ catholicam fidē est pfessus alias nō esset heretic⁹ ʒ simplr ifidelis:vt inde⁹ ꝛ pagan⁹.¶Quarto q̄ aliquā ignorātē de fide xpi fateat quātū ad humanitatē vel deitatē:alioqn sit nullā fateret ꝓprie loquēdo magis eēt apostata q̄ heretic⁹ sicut iulian⁹ apostata large tñ dici pōt heretic⁹:ꝛ grauⁱ⁹ he-
5 retico puniēd⁹ si puniri posset.¶Quinto vt q̄s errorē talē obstinata volūtate eligat et ptinaciter sequat:vñ;errās ex ignorātia parat⁹ corrigi quocunq̄ est hereticus.xxiiij.q.iij.dixit apl's.

¶Sciēdū est tñ ꝼm archi.qō ptinatia nō est iudicāda solū in actu exteriori: puta qō ille solus
6 ptinax reputet q̄ ꝙbis aut scriptis monit⁹ resistit:ʒ;ēt q̄ latenter diu in errore pſistit velsq̄ ad mortē ꝑdurat:qꝛ talis nō vī p ignorātia sed per obstinatā malitiam perseuerasse: ideoq̄ ecclesia tales'presumit hereticos.

5.qō ¶Tertio q̄rit vtrū dubi⁹ in fide sit heretic⁹ vl infidelis:ꝛ dicit Aug.qō is qui firmiter ex animi ifirmitate nō credit:nec tñ ptinaciter dubitatiōi insistit nō est hereticus quinimoſ recedit ab illa dubietate resistēdo merēt:qui vero ptinaciter insistit.i.non parat⁹ corrigi ad mandatū superioris est hereticus: vt in.c.dubius. de here.ꝛ pro hoc est casus singularis in.c.dā namus.de sum.trī.vbi ioachim nō dānat licet dixerit erroneum.qꝛ fuit corrigi paratus se correctioni eccleſie subijciēs:vñ sola ptinacia hominem hereticū facit. Et idez cardinalis.Sed aduerte qō nullus dubius in fide videt paratus corrigi ad mādatuz eccleſie nisi dubitet ex ignorātia:qꝛ dubius de articulo dubius est de doctrina eccleſie si scit eam docere articulum: vnde dico qō dubitans cōtra suam voluntatez nō est hereticus alia ratione:qꝛ.i. sicut nullus credit nisi volens ꝼm Aug.ita nec efficitur infidelis nisi volens:vnde in ratiōe heresis includit electio falsitatis:que electio importat liberam inclinationem voluntatis.

4 ¶Quarto q̄rit vtrū sit heretic⁹ q̄ asserit vsurā nō pctm:ꝛ dico qō sic vt in cle.ex grauⁱ.de vsu. vbi dicit ꝑet.de anch.q̄ act⁹ fenerādi non sapit heresim:nec ptinet ad inq̄sitorē:ꝛ tñ ptinaciter asserere hoc nō ē pctm est hereticū:ꝛ rationē assignat gl.dicēs qō non solū heretic⁹ ē male sentiēs:de articulis fidei ꝛ eccl'ie sacris. de her.ad abolēdā.ʒ ēt qꝛ puersum hz dogma vel falsas aut nouas opiniones gignit aut sequitur.xxiiij.q.iij.iter scisma ꝛ heresim ꝛ.c.hereticus.ītellege ɔ doctrinā eccl'ie: vñ subiūgit gl. hoc eē ɔ doctrinā eccl'ie eo. tit.c.iiij. ꝛ.c.cū tu. et concor.pan.q̄ clariⁱ⁹ loquēs dicit hereticū eē q̄ ꝑ falsaz extortaz expositionē in scripturis diuinis ponit ɔ id q̄ i ſi.Et ītellige ʒ ve.qm̄ q̄s simplr asserit vsuraz nō eē pctm̄.vbi tñ dubitat in aliq̄ casu tñ sit vsura necne:nō eēt hereticⁱ⁹ q̄ teneret opinionē ēt forte nō veraz.v i.c.nauiganti.de vsu.Addit ēt Pau.i.d cle.ex grauⁱ.q̄ dicere simplr vsuraz eē pctm̄:ʒ facta restōne nō eē ɔfitēdū: sicut ɔfiteri tenet q̄ ē obligat⁹ ex licito ɔtu ē hereticū:ꝛ in ɔtu obligatur tm̄ q̄s homi.in vsura offendit et obligat deo ꝛ homi. ꝛ iō;post restōnē tenet adhuc penitere.Et p̄miſſis colligit archi.solutionē hui⁹ qōnis.Quidā em̄ inq̄t in publicis ꝓdicatiōib⁹ ɔcitādo turbā ɔ clerū asseruit q̄ laici soluēdo decimas clericis aut eis ɔfitēdo ꝛ dādo oblationes peccāt:cū oēs cl'ici eēnt mali ꝛ de eccl'ijs remouēdi.Querebat an ɔ eum tanq̄ ɔ hereticū ꝓcedi posset:ꝛ firmatū est q̄ oēs theolgos ꝛ iur⁹ vtriusq̄ doctores ibi existētes qō sic ꝛ bñ q̄ doctrinā illi⁹ gl.qꝛ ptinacit̄ teneat diuersas opiniones reꝓbatas ꝑ sacros canones ꝛ canonicas sanctiones ꝛ contra id qō eccleſia tenet.

¶Quinto q̄rit vtrū adorātes demones et baptizantes imagines eccleſia debeat statim iudicare ꝛ punire vt hereticos:ꝛ dicit archi.sub correctiōe sedis apostolice:qō non quātum est ex natura rei.quicquid sit iuris p̄sumptiōe qꝛ quandocūq̄ effectus depēdere pōt ex duplici causa puta infidelitate ꝛ cupiditate assequēdi aliq̄d a demone pacto tacto vel expresso:nūq̄ ex nā rei potest ex isto effectu iudicari preciſe altera causa.Et ideo quādo constaret de huiusmodi effectu vlterius inquirēdū esset de cā: ſi ex errore et fidei puersitate hoc faciat iudicandus est hereticⁱ⁹ſi ꝛo ex alia cā iudicād⁹ est solitegus ꝛ vilissim⁹ pctōr.Inquiret aūt hoc ꝛ in ueſtigabit eccl'ia q̄ interiora nō videt ex actib⁹ ꝑ q̄s habit⁹ recognoſcunt:vt ſi bñt actū defendēdi aliquē articulū fidei vel ſi aliquem instruxit publice vel occulte de oppoſito articulorū fidei ꝛ huiusmodi.ex cā tñ adorationis demonis preciſe iudicare nō pōt aliquem ex natura rei esse hereticum ꝛ ſi iuris p̄sumptiōe talis hereticus ꝼm glossatores iudicet.Posset tamē eccleſia rationabiliter statuere vt tales velut hereticī puniant.Adde q̄ augu.de anc.videt idem sentire.ſed de hoc ti.sequenti.§.iij.

¶Sexto queri⁹ quid de illo qui oſcultatur ſe 6
pulchrum

REVERENDI PATRIS FRATRIS PHILIPPI Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouinciæ Sancti Iacobi,

QVADRVPLICIVM CONCIONVM SVPER EVANgelia omnium Sanctorum, quibus etiam funebres conciones accesserunt,

TOMI TERTII SECVNDA PARS.

Ext. 23
Sup. 4ª
Vol 9ª

Dor Contreras
año 1519

BIBLIOTECA PROVINCIAL
SORIA

Cum Priuilegio.
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D. LXXXIIII.

4

Se dio al R.t Collegio de
S.ta Cathalina M.r y Ill.e Univer
sidad de Osma el D.r Dn.
Alan.o de Contreras; Can.o Mag.l
de la Insig.e Colleg.l de Medina celi,
y al presente Abbad de la de
Sexanga Collegial, que
fue en dho Collegio./

Año de 1755./

Errata primæ partis.

PAgina.15.verſ.debant, pro hoderna.l.hodierna.p.19.v.tem, notandum.l.notandus. p.21.v.com,vocatur.l.vocantur.v.Miſſus,ciuitatam.l.ciuitatem.p.23.v.nibus,& hoc l.eſt hoc.p.32.v.tranſitu,genni.l genui.p.57.v.termi,Et quo.l.Ex quo.p.77.v.bis,tuliſti.l. tuliſtis.p.93.v.ſci, renaſcitur.l.naſcitur.p.115.v.ſtię, miſcetur.l.miſcentur.p.121.v. Dei, po ijs.l.pro ijs.p. 134.v tantum, pefecta.l.perfecta.p.159.v.aſtra, marnu.l.manu.p.161.v. tem,animarum.l.animorum.p.172.v.rati,dicit?l.dicis?p.178.v.tuntati, noſte.l.noſter.p. 182.v.loquens, quieſcetus per.l.quieſcet ſuper.p.186.v.dicat, Beatę.l.Beata.p.188.& dei, perticipationē.l.participationem.p.201.v.remur,qui.l.quæ.p.204.v.rō, alia vi.l.alia via. p.205.v.cri,crificaret.l.crificauit.p.206.v liatus,calceatus.l.calciatus.p.207.v.ſci?cœum. l.cœlum.p.209.v.cundū, quid.l.quod.p.211.v.eſt,Iſrael.l.Iſraeli.p.214.v.Domine, odiſ- ſet.l.odiſſe.p.229.v.ſto,optabitur.l.aptabitur.p.230.v.ram,ipſa.l ipſe.p.237.v.tradu,tra- duxerit.l.traduxit.p.253.v.nica, ſpiritus.l.ſpiratus.p.270.v.noli, O durā.l.O dirā.p.291. v.virtu,eccedatis.l.accedatis.p.315.v.reis,ne quis.l.ne quid.p.320.v.pro, deneficio.l.be- neficio p.366.v.tabant,tabant.l.rabant p.376.v.fœ,fœlior.l.fœlicior.382.v.in,intrant.l. intrent.v.oculos, munus.l manus.p.428.v.Quod, celebramus.l.celebremus.p.461. v.xi- mam,iu qua.l.in qua.p.476.v.ptor,parti.l.pati.p.524.v.fundat, victoram.l. victoriam.p. 534.v.re, tanquam.l.tangam.p.549.v.malo, mittit.l.mittet.p.552.v.vt plu, ad inter.l.ad iter.p.556.v.cula,paraphaſi.l.paraphraſi.p.557.v.frui,ſolitudine l.ſolicitudine.v.nec, pe culare.l.peculiare.p.566.v.cti,pertigit.l.pertingit.v.uatio,infœliſſimi.l.infœliciſſimi.p. 578.v.verum,homins l.hominis.585.v.tant,multiloquo l.multiloquio.p.586.v.elige,di cens.l.docens.589.v.diebus, obiuione.l.obliuione.p.592.v.liſtijm, inſtuxerunt.l.inſtru- xerunt.p.629.v.fœnū,caro diaboli.l caro eſt diaboli.p.630.v.nam, decenno.l.decennio. p.637.v.her, copus.l corpus.p.647.v.pit,onuſtra.l.onuſta.p.649.v.miſerit, dimauit.l.di- manauit.v.vir,Ex ſic.l.Et ſic.v.ſumus,creaturūar.l.creaturarum.686.v.dico,numerorū. l.nummorum.p.695 v.tere,ſunt exempla.l.ſunt plurimorum exempla.699.v.que, acutiſ- ſimus.l.acutiſsimis.p.720.v igitur,progedi.l.progredi p.739.v.dici,duplica.l.duplicia.p. 762.v. Bene,inter.l.tu inter.p.765.v.illum,humilitatem.l.humanitatem.p.775.v.ſcunt,gi gunt.l.gignunt.p.778.v.ria,peculariter.l.peculiariter.p.780.v.ſic,peculariter.l.peculiari ter.p.783.v.in margine,Iſai.49.l.Pſal.49.p.798.v.que ar,ſonctos.l.ſanctos.p.810.v.rabat, Scribs.l.Scribis.p.826.v.ta,tranſtulerit.l.tranſtulerunt.p.839.v.ta,contemplaremus.l.cō tēplaremur.p.849.v.in margine, Scot.n.14.l.Scot.in.4.p.850.v.con, pulchas.l.pulchras.

Errata ſecundæ partis.

PAgina.5.verſ.non,pro timerunt.l.timuerunt.p.7.v.Tu, exultans.l.exaltans.p.10.v.ſer ui,ſuſpicias.l.ſuſcipias.p.13.v.rum,innoteſca.l.innoteſcat.p.18.v.ad pœ,tua.l.tuam.p. p.20.v.in margine,Iſai.33.Pſal.33.p.27.v.lœ,moritorios.l meritorios.p.29.v.rem,nobis l.vobis.p.37.v.Deus,pacet.l.paſcet.p.65.v.omnia,conſeruta.l.conſeruata.p.68.v.pers,au- diutum.l.adiutum.69.v.Dicit,operam.l.peram.p.76.v.rent,dicerent.l.diceret.p.79.v.di- gnus,o quaum.l.o quam,p.84.v.uiſce, ſemonib⁹.l.ſermonibus.p.171.v.ſitam, cœcit l.cœ- ci.p.200.v.fecti,portulat.l.poſtulat p.203.v.voca,voeari.l.vocaui.p.212.v.tores,in inepti que.l ineptique.v.vſi,fuiſti.l fuiſtis.p.279.v.xiſſet,ſilibus.l.ſilicibus.p.324.v.mento,mor- tis.l.mortis.p.338.v.aur,aur.l.aut.p.361.v.malis,virtum.l.virtutū.p.369.v.funde,ſupiria. l.ſuſpiria.p.375.v.pecca, pormit l.promit.p.376.v. Apoſt, eſſerit.l.aſſerit.p.380.v.Iſrael, veſtorū.l.veſtrorum.p.383.v.tem, ſcrutitatē.l.ſeueritatē. p.384.v. modū, nos habet.l.nos habet.p.390.v.ſit, mirmini.l miremini.p.400.v.eſſe, dicit.l.dicis.p.401.v.bamus, ore. l. honore.p.403.v.inced,inter.l.iter.p.408.v.cerni,poſſun,teorū.l.poſſunt, eorum.p.449.v. ſtitui,omna.l.omnia p.455.v.lunta,obtemparare.l.obtēperare.p.461.v.pinqua, oppropin quauit.l.apropinquauit p.466.reret,reret.l.leret.p.471.v.hac,qubus.l.quibus.p.488.c.cap, captiuitantes.l.captiuantes.

IN COMMV-
NI SANCTORVM
APOSTOLORVM
CONCIO PRIMA.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut
e *dilexi vos, &c.* Ioannis. 15.

O quòd magna sunt maris pericu- *simile.*
la, terribiles tumentium fluctuum
ictus, & aqua nimis subtilis quæ
per minimam quanque rimam in-
greditur, humana periti nautæ pru
dentia postulat, vt postquam na-
uim cõstruxerit, eam vndiq; pice,
alijsq; bitu minibus liniat: quo cũ-
ctis foraminibus clausis viam secu-
rus ab aquę ingressu cõficiat. Et sic
præcipiens Deus Patriarchæ Noe arcam construere dixit ei: Bi- *Gene. 6.*
3 tumine linies intrinsecus, & extrinsecus. Sic diuinus nauta Ie-
sus Christus filius Dei, cùm foribundas huius sęculi maris pro-
cellas optime nosset, sanctamq; Ecclesiam suam, quasi nauim
construxisset, eam charitate;, cordiumq vnitate linire curat di-
cẽs: *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicẽ.* Quasi diceret: magnę
vos persecutiones afflictioneq; manẽt: ne igitur impatiẽtię in-
cõstantię, pusillanimitatis, & relaxationis aqua in animos ve-
stros introeat, hoc vobis remediũ sumite, vt diligatis nuicẽ, sicut
dilexi vos. O quis Beati Pauli, aut Beati Ioannis, qui hæc scri-
psit pectus haberet, vt horum verborum mysteria perscrutare-
tur: in quibus Christus filius Dei totum Euangelium suum in-
clusisse videtur. Et hoc primũ in eis notandum est, Dñm non so

lũ bona verba, rectaq; opera, sed, præcipue pia viscera, atq; ani- 4
mũ postulare. Multi enim proximos suos familiariter alloquũ-
tur, bonisq; operibus prosequũtur, & tamẽ eos in patibulo pen-
dẽtes perspicere vellẽt. Ideòq; dicit: Vt diligatis, quod verbũ in-
teriorẽ quendã voluntatis actũ significat. Dicitq;, vt diligatis in-
uicẽ, ideſt, abſq; personarũ acceptatione tã notos, quã ignotos,
tã inimicos, quã amicos. Quòd si quis dicat: Debilitas mea hoc
impossibile ducit, q̃ odio habentes me, atq; etiã acerrime per-
sequentes diligã, ad hoc respondet Dñs dicens: Hoc est præce-
ptum meum. Quod perinde est ac si diceret: Ego sum Deus hoc
præcipiẽs, qui scio quousq; vires vestrę valeant peruenire. Non
sum sicut huius sæculi Dñs, qui subditorũ vires nõ considerant,
Dan.2. & ità eis sæpe impossibilia iubẽt: veluti Nabuchodonosor Rex
Babylonis, qui somniũ statuæ vidit, & postquã à somno surre- 5
xit somniũ ei⁹ fugit ab eo: omnesq; satrapas accersiri iussit, som
niũq;, & eius interpretationẽ sibi dicere imperauit. Dicẽtibusq;
illis: Dic somniũ seruis tuis, & interpretationẽ eius indicabimus:
ipse respondit: Sermo recessit à me: nisi indicaueritis mihi som-
niũ, & coniecturã eius, peribitis vos, & domus vestrę publicabũ
tur. O rẽ stupendã, q̃ homines humanę naturę impossibilia po-
scãt. Si regias curias quis circuiret, quot præcepta difficillima (nè
impossibilia dicã) cerneret? atq; ipsi etiã subditi ad ea faciẽda se
offerũt, quę impossibilia videtur. Deus autẽ cùm sit pater mise-
ricordiarum, resq; non sibi, sed nobis necessarias præcipiat, sem-
per ea nobis imperat, quæ humanis viribus possibilia esse nouit
Deut.30. Moyses Dei nomine populo Israel dixit: Mandatũ hoc, quod
ego præcipio tibi hodie, nõ supra te est, neq; procul positũ, neq; 6
in cœlo positũ, sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde
Act.15. tuo, vt facias illũ. Si ergo legẽ illã, de qua dixit B. Petrus: Iugũ,
quod neq; nos, neq; patres portare potuimus, Deus hominũ vi-
ribus dicit esse conformẽ, neq; illas excedere: quid erit lex, de
Matt.11. qua ipse Dñs dixit: Iugũ enim meũ suaue est, & onus meũ le-
ue? Ne igitur dicatis fratres vos non posse omnes diligere: hæc
enim est diaboli fraus: etenim quia nõ vultis ideo nõ potestis. Vi
Gene.4. dens Deus Cain odio plenũ dixit ei: quare iratus es, & cur cõci-
dit facies tua? Nõnè si bene egeris, recipies: sin autẽ male statim
in foribus peccatũ tuũ aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu
dñaberis illius. Aduertite quando de volũtatis libertate, Deus lo-

quitur

7 quitur cũ Cain, ſcilicet, cũ eũ erga fratrẽ ſuum perſpicit iracundũ. Quaſi diceret ei: Ne dicas: nõ plus poſsũ, nõ eſt aliud in manu mea: nihil enim eſt corde liberius, nec quo melius vti poſsis, quã volũtatis actibus, qui ſunt amare, & odio habere. Quod ſi dicas: Poſsibile eſt, nõ autẽ mihi nec alijs mihi ſimilibus: præceptũ hoc ſancti illi gratia pleni obſeruare potuerũt: ne hoc ex uſemini: nã dicens Dñs: Hoc eſt præceptũ meũ: nõ verò conſiliũ meũ, ſignificauit, illud omnibus eſſe. Conſiliũ nõ eſt omnibus, ſed ijs, quos ſpũs diuinus habiles reddit. Vnde loquẽs Dñs de virginita *Matt. 19.*
te, ac cęlibatu dixit: Sũt Eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerũt, ꝓpter regnũ cœlorũ. Statimq; addidit: qui poteſt capere, capiat, ſignificãs hoc cõſiliũ nõ omnibus conuenire. Nec verò præceptũ hoc eſt Moſaicæ legis, quã ſoli Hebræi tenebãtur obſeruare: ſed eſt
8 præceptũ meũ, quod vniuerſus orbis tenetur implere. O quantũ põderis habet hoc verbũ, meũ. Quãdo aliquã iniuriã accepiſti, ſi à priuato homine veniã rogaris, facilè te ab illo explicas eumq; dimittis: ſi verò à principe, aut magnate rogaris, plꝰ eũ reuereris. Quod ſi ipſe rex te ſuper ea alloquatur, quomodò poteris regio verbo nõ indulgere? Quod ſi regi quicquã denegare nõ audebis, quomodò aut qua facie dices Deo te nolle facere qđ tibi abſolute imperat dicẽs: *Hoc eſt præceptũ meũ, Vt diligatis inuicẽ?* Quomodo ab eo cœlũ audebis petere, cũ quod tibi præcipit, propter illũ facere nolis? D. Auguſti. ſuper hæc verba dicit: Hæredes bonorũ teſtatoris iuſſa tenẽtur implere, nã ſecundũ iuris peritorũ ſentẽtiã hęreditas trãſit cũ onere ſuo. Et ſiquidẽ Deus nos regni ſui hęredes inſtituit, teſtamẽti eius legata ſummopere tenemur impe- *Augu. ſup. Ioan.*
9 re, ſi illius hęredes eſſe velimꝰ. Vnũ autẽ ex præcipuis legatis in quibus diuinã legem ſuã incluſit, eſt amor proximi. Cũ Labã Patriarchã Iacob domo ſua diſceſsiſſe cognoſceret: aſsũptis fratribus ſuis perſecutus eſt eum & comprehendit eum in mõte Galaad. Et inter alia ei dixit: Et nunc quidem valet manus mea reddere tibi malum. At non ſic erit duplici de cauſa: Cùm quia Deus Patris tui heri dixit mihi: Caue, ne loquaris contra Iacob quicquam durius. O efficaciſsimam rationem ad vos ipſos ſuſuperandos. Cùm tu, ô frater, ad iniuriam vlciſcendam pergis, ad te reuertere dicens in medio furoris tui: Deus mihi præcipit, ne quid durius proximo meo loquar. Iuſtum eſt me huiuſtanti Dei præcepto parere. Tum etiam (ait Laban) tibi of- *Gene. 13.*

fecere nolo, quia filiæ meæ, & filij, & greges tui, & omnia, quæ 10
cernis mea sunt. Quid possum facere filijs, & nepotibus meis? Veni ergo, & ineamus fœdus. Efficacissima est etiam ratio hæc: quam Ethnicus hic reperit ad fœdus cum Iacob ineundum, ne illi officeret, scilicet: Cùm vxores tuæ sint filiæ meæ liberiq; tui nepotes mei sint, quid horum tangere possum, quin mihi officiam? plus etenim mihi, quàm tibi inferam detrimenti. O fratres in Christo Iesu, si cum ira excandescitis, vnusquisq; intra se diceret: Quid proximo meo damni possum inferre, quin mihi plus inferã? Si eius vitam attingo, animam meam lædo: si eius bona diripio, conscientiæ meæ officio: si eum à terra proijcio, me ipsum ex cœlo repello: si odio meo satisfacere volo iniuriã vlciscens, contra Dei voluntatem facio dicentis mihi: Hoc est præceptum meum: quomodo statim furoris passione superata 11
diceretis. Veni ergo, & ineamus fœdus.

In his etiam verbis: *Hoc est præceptum meum*, Significat Dominus se præceptum imponentem auxilium, vireſque posse præstare quibus illud impleatur: sicuti reuera se ad illas accipien
Eccle. 55. das disponentibus præbet. Et sic loquens Ecclesiasticus de Moyse dicit: Dedit illi, scilicet, Deus, cor ad præcepta, idest vires, affectionem, & amorem illi præbuit ad legem suam custodiendã, atq;, vt eam custodiens alios erudiret. O quam singulare beneficium. Maximum est fratres donum cordis: sunt enim nonnulli quasi arboris trunci vecordes. Quapropter vnusquisq; horum
Psal. 30. plorans dicere potest illud Prophetę: Obliuioni datus sum tanquã mortuus à corde. Nũquid nõ est mortu⁹ à corde, cui cor deest ad omne bonũ exquirẽdũ? Vę misero, qui in carne viua cor 12
mortuũ gerit & solum quasi bruta animãtia degit, ea tantũ quę rens, & diligens, quę illa diligunt, atq; perquirunt. Hęc equidẽ omnia in pœnam ingentium peccatorum eueniunt. Sicuti fatet rD uid dicens: Circundederunt me mala, quorum non est nu
Psal. 39. merus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me. Ecce quam aperte dicit cordis amissionem ex innumerabili peccatorum multitudine prouenire. O seuerum Dei supplicium: ô pœna dignissima, quæ timeatur, ô æternæ condemnationis indicium. O Deus infinitæ misericordiæ (quæ tua est superna clementia) nè nos in tantum ma-

lum

13 lum corruere patiaris. Cor nobis præbe non ad ſecularia quidem negotia, non ad temporalia lucra, non ad mundanos honores, fauoreſq; perquirendos: ſed ad legẽ vitæ & diſciplinæ. Horum verborum diuinum ordinem perpendite: dedit illi cor ad præcepta: & poſtea, ad legem (inquit) vitæ, & diſciplinæ, ideſt, dedit illi vires, & affectionem prius ad eam operandam, & poſteà ad illam alios docendum vires, affectionemq; præbuit. Super quæ valde etiam notandum eſt, hîc, vbi nos legimus: Dedit illi cor ad prẽcepta: in alia tranſlatione haberi: Dedit illi corã præcepta: & ſic eſt etiam in contextu Græco. In quo ſignificatur Deus legem illam, ad cuius obſeruantiam ei cor dedit, cum magno fulgurum, tonitruumq; ſtrepitu ei dediſſe, quo illũ Hebræi audientes, legem violare timerent. Circa quod aliud etiã
14 myſterium à vobis aduerti vellem, ſcilicet, quãuis Moyſes ſplẽ- *Exo.34.*
denti vultu ex monte deſcenderit, illum tamen ſplendorem ibi ſtetiſſe, nec in veſtes fuiſſe diffuſum. At cùm Chriſtus Redemptor noſter ab æterno patre in monte Thabor Eccleſiæ ſuæ doctor fuit declaratus dicente: Hic eſt filius meus dilectus, ipſum *Matth.17.*
audite, ſplendor vultus eius in veſtes diffundebatur. In quo ſignificatum eſt Moyſem non potuiſſe legis ſuę obſeruatoribus vires conferre: Chriſtum verò reparatorem noſtrum poſſe ſplendorem ſuum veſtibus ſuis communicare, ideſt, ſequacibus ſuis vires, virtutemq; poſſe largiri, quo diuinam legem ſuam cum ſuauitate cuſtodiant. Difficillimum fuit, quòd cœleſtis hic Dominus Apoſtolis ſuis præcepit dicens: Nolite timere eos, qui occidunt corpus: animam autem non poſſunt occidere: O
15 ſuauiſsime ſæculi reparator Ieſu Chriſte fili Dei quomodo eis *Matth.10.*
præcipis ne tam metuendum periculum, ſicut mortem timeant? Tu eam immiſiſti, vt ea homines deterreres atque à ſceleribus cohiberes: nunc verò nobis præcipis illam nõ timere? Sic, quia mundo vires oſtendere volo: quibus ſubditos meos ad diuinæ legis obſeruantiam corroboro. Sicq; ſancti diſcipuli prę ceptum hoc ad vnguem implerunt, quia corporalem mortem non timerunt: ſed cum proprium ſit morti nos in via, domo nocte dieq; expectare, ipſi nõ expectarunt ſe à morte ſperari, ſed ipſam hilari animo per iudicũ prætoria quęſierũt, vt habetur in Actis Apoſto. Vbi dicitur: Illi quidem ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu

2.Cor.12. contumeliam pati. Et vbi nos legimus: Nam & nos infirmi su- 16
mus in illo, ideſt, in Chriſto: ſed viuemus cum eo ex virtute Dei
in nobis alia trãſlatio habet: ſed viuimus cũ eo. Et ſic eſt etiã in
translatione Syriaca. In quo ſignificat ſanctus Apoſtolus ſe ſo-
cioſq; ſuos non ſolùm in cœlo propter labores in hoc ſæculo to
leratos gloriosa vita eſſe fruituros, ſed hic etiam ſuauiſsimam
vitam degere, licet exterius mors eſſe videatur. O benedictus
talis Deus, qui tantam terræ vermiculis vim contulit. D. Paulus
Hebr.2. de Chriſto Redemptore noſtro ſic ait: Vt gratia Dei pro omni-
bus guſtaret mortem. Quæ verba dupliciter explicari poſſunt.
Vno modo, quod tanta nos charitate dilexit, vt etiam in morte
amariſsima, quam propter nos ſubijt, guſtum inuenerit. Altero
modo, guſtauit mortem, id eſt, eam dulcẽ reddidit: ſacratiſsima
ſua morte amaritudinem mortis ademit, eamq; ſuauem effecit. 17
Non ſolùm autem morti, ſed iuſtorum etiam laboribus, & perſe
cutionibus dulcorem contulit maximum, quod ſignificauit Da
uid dicens, ſecundum quod in noſtra translatione legitur: Quo-
Pſal.75. niam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitatio-
num diem feſtum agent tibi: alij verò complures interpretes ita
transtulerunt: Quoniã ira hominis confitebitur tibi, & reliquiæ
irarum diem feſtũ agent tibi. Quod ſi quis quærat, quomodo ho
minum iræ, odiaq; Dominum laudare poſsint, & eorũ reliquiæ,
ideſt, mala ex illis dimanantia diem feſtum Deo celebrent? re-
ſpondeo, cùm Deum laudari ſit eius potentiam, probitatem, ex-
cellentiamque demonſtrari, tunc hæc magnopere patefieri,
cùm potentes tyranniq; huius ſæculi ſeruos Dei diriùs inſectan
tur: tuncenim cernitur quanto potẽtior ſit ſpiritus Dei in iuſtis 18
commorãs, deſiderium q;, quo Deo placendi flagrant, quàm vni
uerſæ vires humanæ. Cùm enim nullæ humanæ vires eos à pa-
tientia, & charitate valeant reuocare, apparet, quã debiles ſint, ſi
cùm iuſtorum amore, Deiq; ſpiritu comparentur. Sicq; quo fu-
rioſius Dei ſeruos perſecuntur, eò magis Deũ magnificãt, eiuſq;
excellentiam manifeſtant. Quando Sathanas Sancto Iob diui-
tias ſubtrahebat, non tã hoc, quàm ei patientiã adimere conaba
tur. Et quia omnia ei⁹ odia, arteſq; illã ei auferre nequierũt: ideò
in illa ſancti viri victoria, diuinæ gratiæ virtus patenter illuxit:
vbi non ſolum vir Dei Sathanã, ſed ſe metipſum vicit. Dauid di-
1 Pſal.3. cit, Multi dicunt animę meæ: nõ eſt ſalus ipſi in Deo eius. Tu au-

tem

19 tem Dñe ſuſceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ. Huius Pſalmi titulus dicit eum à Dauid filium ſuum fugiente fuiſſe compoſitum. Tunc Dauid victoriam canebat, cùm filium ſuum Abſalon fugiebat. Rationi diſſentaneum videtur victoriã celebrare eum, qui, vt victus fugit. Myſterium verò eſt, quòd pro alia præſtantiori victoria, quã de ſeipſo comparauerat, patientia vtens, ſeq; ipſum vincens gratias Deo agebat. Quod patet, quia cùm eũ Semei opprobrijs, lapidibuſq; inſectaretur, adeò ſuimet ipſius dominabatur, vt volentibus ſeruis ſuis Semei occidere, ille reſtiterit, admirabiliq; manſuetudine dixerit: Dimittite eum, 2. Reg. 16.
vt maledicat: Domin⁹ enim præcepit ei, vt malediceret Dauid. Et quis eſt, qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Eſtq; valdè notandum, Semei à ſancto viro filium Gemini fuiſſe vocatũ, quod pa-
20 tris eius nomen non erat, ſicuti B. Baſilius ex alijs ſacræ paginæ locis probat. Eum ſic propter ſignificationem nominis appellauit: nam filius Gemini idem eſt, quod filius dexteræ meæ, fortitudinis meæ, & dilecti mei. Attendite, quo vocabulo calumniatorem ſuum nuncupauit: ex quo apparet quàm meritò dixerit: Tu autem Domine ſuſceptor meus es, gloria mea, & exultans caput meum. Et ſicut cæleſtis hic Dominus omnibus his viris, quorum meminimus, fauit, vt legem ſuam ſuauiter cuſtodirent: nobis etiam nos diſponere volentibus auxiliabitur.

Hęc eſt enim vna ex cauſis cur dicit: *Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem.* Quod ſi quis dicat: Nunquid Domine vniuerſa legis præcepta tua non ſunt? vt quid hoc vnum tuum eſſe dicis? Ad hoc cõmuniter reſponderi ſolet, Deum peculiariter hoc præ-
21 ceptum ſuum appellare, quia in eo omnia continentur, ſicut affirmat Diuus Paulus, dicens: Qui diligit proximum, legem im- *Roma. 13.*
pleuit: & paulò poſt: Plenitudo, inquit, legis eſt dilectio. Aliud autem ſublimius hoc loquendi modo Dominus ſignificare voluit, ſcilicet, hoc præceptum ſingulariter probitatem, benignitatemq; ſuam repræſentare. Ideoque dicit, meum, id eſt, ſingulariſsimè meum, quia hominibus valdè neceſſarium, atque vtile eſt. Hoc enim inuidiam profugat, inimicitias tollit, è cordibus odia pellit, reſpublicas conſeruat, bona efficit communia, latrocinia, & iniurias demit, pacem, cæleſtemque concordiam gignit, quia bona omnia creſcunt. Quod præceptum ſi homines obſeruarent, congregationes cæli exemplaria eſſent. Ad quod

custodiendum Dei charitas necessaria est, ex diuini quippè amo- 22
Exo.32. ris defectu proximi odium proficiscitur. Descendens Moses è monte duas legis tabulas ferens, cùm populum idololatrare perspiceret, proiecit de manu tabulas, & cõfregit eas ad radices mõtis. Peccatum illorum idololatrarum erat contra vnam tabulam: primo enim præcepto aduersabatur, & tamen vtramque
Simile. confregit, vt significaret Dei charitate deperdita proximi amorem facilè perdi. Cùm Luna claritatem terræ non mittit, signum est, eã esse eclipsi obfuscatam, neq; claritatem à sole recipere: sic ex eo quod anima eclipsata est, & diuino amore caret, prouenit, quod proximis suis lucem amoris non præbet. Quapropter fratres mei studiosissimè Deum diligere curemus, quo sic proximos nostros diligamus.

At, videte quid dicat, *Vt diligatis*, inquit, *inuicem sicut dilexi vos.* 23
Si homines legis præceptum superficialiter considerarent, man
Matth.22. datũ hoc de proximi dilectione periclitaretur: Dominus enim dicit: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: nam homines seipsos carnaliter diligunt, vt in infernũ labantur. Videbitis insanum amatorem dicentem se fœminam inanem sicut animam suam amare: & verum dicit: se quippe diligit, vt corruat in infernum, & sic aliã diligit, vt eam etiam ad inferna deducat. O quã malè seipsum homo diligit, quia cum corpus diligat, animam odit: siue (vt melius dicam) se non nouit amare: quia, vt se amet
Psal.10. se odit. Dauid enim dicit: Qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Et sic si homo suimetipsius amore ducitur, proximũ suũ diligere nescit. Quod vt diuinus magister euitet, regulam nos docet, iuxta quam proximos diligamus dicens: Sicut dilexi 24
vos. Statimq; quomodo nos dilexerit, manifestat dicẽs: Maiorẽ hac dilectionem nemo habet, vt animã suam ponat quis pro amicis suis. Quasi dicat: Inter homines tũc amor ad altissimũ, quem potest, peruenit gradum cum quis pro amicis suis mortẽ subit: ego verò multò vlteriùs progressus sum: nam pro inimicis meis
Roma.5. necem acerbissimam toleraui. Et ita dicit Apostolus: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus (idest, inimici) Christus pro nobis mortuus est. O ineffabilem Dei charitatem qui, vt ingratissimis creaturis succurreret, vitam omnibus hominum, atq; Angelorum vitis multò pretiosiorem morti exposuit. Itaq; si potentissimus

hic

25 hic Angelorum Dominus vniuerſam mundi molem annihilaret, non tantum eſſet, quantum fuit ipſum pro nobis in cruce mori. Quod ſi profunda animi conſideratione volueremus tanto nos beneficio ingratos aduertentes pudore confunderemur. Et ſiquidem nobis præcipit, nos inuicē diligere, ſicut ipſe nos dilexit, ipſeq; propter nos adhuc inimicos mortuus eſt, ſequitur, quód ſi neceſsitatis caſus offerretur, corporalē vitam noſtrā pro ſpirituali proximorum, etiam inimicorum ſalute debemus exponere. O admirabilē euangelicæ legis perfectionē, miſeroſq; nos, qui tam perfectam legem profitentes, tam imperfecti ſumus. Quomodo fratres pro inimicis veſtris vitam periculo mortis exponetis, cùm eos tam crudeli odio perſequamini? O per clementiſsimi huius reparatoris, qui tāta cum charitate pro
26 nobis mortuus eſt, reuerentiam vos deprecor, vt iſthæc odia è cordibus veſtris euellatis, intrinſecoq; in eos amore illa implea tis aduertentes illos eſſe diuinæ iuſtitiæ miniſtros. Delinquens *Simile.* iuridice punitus nō ſolet tortorē odiſſe, quia illū iuſtitiæ nouit eſſe miniſtrū. Nō querebatur ſanctus Iob de igne, qui oues eius combuſsit, non de latronibus, qui camelos ſurripuerunt: omnes enim eos diuinæ iuſtitiæ inſtrumēta eſſe ſciebat. Et ſic cœleſtis magiſter noſter Chriſtus Ieſus mortem, quam inimici eius ſibi illaturi erant, dicebat ſe ab æterno patre accipere his verbis: Ca- *Ioan.18.* licem, quem dedit mihi pater: vbi crucifixores ſuos diuinæ iuſtitię miniſtros appellare viſus eſt. At dicet quiſpiā: Pater ego non propter damna mihi illata, ſed propter, peſsimam intentionem, qua illa mihi fecerunt, inimicos meos odi. Ad hoc re-
27 ſpondeo, non oportere vos ad intentiones iſtas aſpicere, ſed diuinam potius legem atque intentionem conſiderare, qua Deus emolumentum veſtrum expetit, noſſeque illud pro tunc vobis potius expedire. Si quis habet apoſtema, quod *Simile.* cauterio oportet aperire, non eſt tam amens, vt in ignem, aut ferrum iraſcatur, quanuis magno illi tormento ſint: ſed hoc patienter fert, licet ignis intentio, & naturalis propenſio non eſt ſanandi, ſed vrendi. At æquo animo ſuffert, quia principalis agentis, ſcilicet, chirurgi intentio non eſt illum vrere, ſed ſanare: quod ſi poſſet, abſque cauterio faceret. Sic inſectator, velut ignis vos vrere atque euertere ſolum intendit, Dei autem illum regentis manus vos ſcelerum

apostemate curare, bonosq; atq; humiles intēdit efficere. Et sic 28
vbi nos legimus in psalmo: Exaltasti dexteram deprimentium
Psal.88. eum, alia trāslatio habet: Exaltasti dexteram inimicorum eius.
Et sic legit etiam B. Augustin. Ex quo apparet idem esse inimicis, quod oppressor, & humiliator, Deusq; illis vires ad hoc faciendum præbere. Superbus enim maximè inimicorum persecutionibus humiliatur. Et siquidem Deus his instrumentis vo-
Simile. bis mederi vult, amentiæ est illos odisse. Cùm dux hostis sui tela, & instrumenta bellica sibi comparat, quanuis ab eis magna perceperit detrimenta non illa disperdit, sed maximi æstimat. Sic nos, cum inimicis nostris nos gerere debemus: hi enim sunt tela, quibus nos Deus oppugnauit, vt ad sui obedientiam redigeret. Diuinus spiritus, fratres mei, efficaciſsimas has rationes in cordibus vestris imprimat, quo eis moueamini facere, quod 29
tam manifeste vos docent.

Vt autē verus hominū amator eos ad hūc amorē efficacius cō citaret, subdidit dicēs: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* O Christe fili Dei Angelorū gloria, benedictū sit os tuū, & benedicta lingua tua, qua tā sanctū verbū protulisti. Sufficeret vtiq;, postquā volūtatem tuā diligentiſsimè exequeremur, nos à te seruos appellari, quod etiam nobis amplisſimum, atq; honorificentiſsimum esset. Ea verò est probitas tua, vt eos, qui serui tui vocari non sunt digni, in familiares amicos suspicias. Philosophus Dionysius dicebat: ridiculum est diuitē dicere: pauper ille est mihi amicus: nā si tu verus esses amicus, nec tu ita diues, nec ille pauper esset, scilicet, quia diuitias tuas pauperi communicares. Et siquidē Deus dicit nos eius amicos fore, si feceri- 30
mus, quod hūc præcipit nobis, videlicet, vt diligamus inuicem, sicut ipse dilexit nos, eiusq; amicitia non ficta quidem, sed veriſsima est, tutè credere possumus, eum diuitias suas abundantiſsimè nobis esse largiturum. Quod si nō fecerimus, eius nos inimicos iudicemus, quæ est summa quædam infelicitas: cuius sola cogitatio hominem obstupefacit, quòd homo illius magni Dei inimicitiam audeat contrahere, qui respicit terram, & facit eam tremere. Si quis Regis Hispaniæ inimicus est, transiens in Galliam aliquod sibi remedium poterit adhibere. Si vero Dei inimicus est, quo fugiet? Non erit fuga eis, dicit Amos Propheta, & qui fugerit ex eis non saluabitur. Si descenderint vsq; ad infernū,

inde

31 inde manus mea educet eos: & si ascenderint vsq; ad cœlos, inde detraham eos. Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutãs auferam eos: & si celauerint se sub oculis meis in profundo maris: inde mandabo serpenti, & mordebit eos. Et ponam oculos meos super eos in malum, & non in bonum. O quàm metuẽda sunt hęc verba. Ecquis vel marmorei cordis hæc audiens non trepidat? Fratres ne tantæ cõfusionis periculo exponamini, sed quæ vobis Deus vester hîc præcipit, facere curate, quô sicut fidelis amicus gratiã suam vobis conferat, qua cœlestis gloria comparatur. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius Amen.

In eodem Communi Apostolorum Concio secunda.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, &c. Ioannis. 15.

QVO maius, distantiusque est exilium, eò maiorem exulum communionem atque amorem esse oportet. Magis necessarium est in longinquis, ac peregrinis regionibus habitantibus amare se inuicem, atque adunari, quam in patria commorantibus. Sciens igitur omnipotens Deus, quam procul à
2 cœlis homines in hac lachrymarum valle, peregrinationisque loco exulaturi essent, occasiones, rationesque multas cumulauit, quibus illos ad amorem, vnionem q; conseruandam excitaret. Ipsi quippe soli in aliena, peregrinaq; regione ex cæteris omnibus creaturis inhabitant. Angeli enim in cœlesti Hierusalem vrbe propria sibi commorantur. Aues in suo proprio loco, scilicet aere, bestiæ in terra, pisces verò in aquis tanquam propria habitatione persistunt. Soli miseri homines, quandiu corporis ergastulo sunt inclusi, exulant, ideòq; præ cęteris creaturis amor illis, atq; concordia est necessaria. Atq; idcirco sicut perpendit Diuus Augustinus, Deus vnum hominem creauit, ex quo cæteri diuinarent, & eapropter se charius diligerent. In an- *Aug. lib. 12 de ciui. c. 21.*

3 gelis

gelis non est hæc vnitas, & consanguinitas, quia cuncti simul ab eo creati fuerunt; neq; in cæteris animantibus est hæc vnitas, cũ leęna nõ ex leone, neque cerua ex ceruo prodierit, sed binos illos Dominus creauerit, masculum, scilicet, & fœminam. Nec verò his omnibus est contentus, sed in tota sacra scriptura hunc amorem maximè commendauit. Atq; in sacra hodierni Euãgelij lectione nobis regulam instituit, qua eũ moderari debeamus dicens: *Hoc est præceptum meum.* Loquens æternus Pater de beneficio ineffabili, quod mundo collaturus erat mittens ei vnigeni
Isai.55. tum filium suum dicit: Ecce dedi eum ducem, ac præceptorem gentibus. Cumq; nobis eum dederit in Magistrum, duo nos inter alia mirabilia docuit: alterum quomodo nos cum Deo, alterum quomodo cum proximis gerere debeamus. Prius docuit
Ioan.4. dicens: Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu, & veri- 4
Ioan.6. te, & alibi, hoc est (inquiens) opus Dei, vt credatis in eum, quem misit ille. In quibus verbis ostenditur diuinus cultus in fide, spe, & charitate cõsistere, atq; etiam in actibus ex his virtutibus procedẽtibus, qualis est adoratio latria, absoluta, & respectiua. Quę omnia, cùm in præteritis D. Ioannis capitibus erudierit, nũc docet quomodo nos cum proximis habere debeamus dicens: Hoc est prȩceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Sed huius amoris proponit exemplar. Medium nanq; salutis nostrę prędestinatum est, nos vnigenito filio Dei esse conformes. Et
Roma.8. ita dicit D. Paulus: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum ijs, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos prȩscinit, & prędestinauit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. 5
Vocat hîc sanctus Apostolus iustos, qui Dei gratia, & amore sunt fundati iuxta diuinę voluntatis dispositionem, propositum, ac prædestinationem. Nouit Deus Antichristum esse condemnandum, quia prȩuisis eius demeritis sua diuina voluntas eum condemnandum esse decreuit. Nouitque Deus ab æterno D. Petrum fore saluandum, quia diuina ipsius voluntas statuit illum esse saluandum. Hoc suppositio dicit B. Paulus: Diximus sanctos esse sanctos, quia hoc fuit diuinę voluntatis propositum. Vt autem hoc verum esse sciatis, sic probat: nam quos (inquit) prȩscinit & prędestinauit conformes fieri imaginis filij sui. Vbi illud, &, non est copulatiuum, sed causale, & sa

cit

6 cit hunc ſenſum. Nam ſciuit illos conformes fieri imagini filij ſui, quia eos ad gloriam prædeſtinauit. Et ſic etiam ſumitur, & apud Iſaiam dicentem: Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi, id *Iſai. 64.* eſt quia peccauimus tibi. Ita hoc ab omnibus expoſitoribus declaratur. Et tranſlatio ſancti Spagmini habet: Ecce tu iratus es, quia peccauimus tibi. Itaque merita non ſunt cauſa prædeſtinationis, ſed ſola diuina voluntas, & beneplacitum, imò potius merita bonusque liberi arbitrij vſus ſunt diuinæ prædeſtinationis effectus: ideòque impoſsibile eſt ea illius eſſe cauſam. Additq;, Vt ſit ipſe primogenitus in multis fratribus, ſcilicet, ad prædeſtinatorum conſolationem, ne paueant ſcientes, ſi Ieſu Chriſti imitatores futuri ſunt, eum tanquam fratrem primogenitum eis eſſe
7 ſauturum. Si enim primogeniti huius ſæculi minoribus fratribus fauere conſueſcunt: quantò melius hoc faciet cœleſtis hic frater primogenitus? Et ſic, vt ſit ipſe primogenitus in multis fratribus, vult dicere: quo illis fauens in fauoribus primogenitus eorum frater eſſe innoteſcat.

Ex tota hac cæleſti doctrina elicimus, nos ſummopere debere Ieſu Chriſto Redemptori Noſtro eſſe conformes, illumque imitari: ipſe enim eſt originale, quo vitæ noſtræ regulandæ ſunt. Ideoque hic dicit: Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos. Et quemadmodum cùm tranſlatum, quod ſcriba ex originali depromit, non eſt illi conforme, abſcinditur, & in ignem mittitur, ſic Chriſtiani, quorum vitæ non fuerint cõformes huic admirabili exemplari, quaſi falſa tranſlata, cùm per
8 mortem rupti, laceratique fuerint, in Gehẽnam perpetuo arſuri iacientur. Qua propter fratres oculos aperite: attendite quid veſtra interſit, attentè conſiderate quomodo vos fideliſsimus hic amicus veſter dilexit, vt ſic proximos diligatis. Dilexit ille non diuitias vtique veſtras, ſed vos. Multi quippe proximos non propter eos, ſed propter temporalia ipſorum bona, aut propter fauores, quos ab eis ſperant, venerantur, & diligunt, quorum bonis, poſtquam vſi ſunt, finitur amicitia. Habent ſe cum amicis, *ſimile.* ſicut cum malis aureis, quæ ſuccum habentia, quo illi vti volunt in catino reponunt, & magna cum autoritate in menſa conſtituunt: quæ poſtquam expreſſerunt, ſuccumque ab eis abſtraxerunt, humi proijciunt, & ab omnibus conculcari ſinunt. Sic faciunt multi ex vobis, qui poſtquam amicos veſtros expreſsiſtis,

&

& quod expetebatis, ab eis elegistis, eorũ obliuiscimini, nec eo- 9
rum curam habetis, quanuis eos ab alijs contemni, atq; oppri-
mi videatis. Publius Mimmus Senator Romanus sententiã pro
Plutar. tulit, quã Plutarchus maximè celebrat. Bonus (inquit) sua cau-
sa non est dicendus bonus, idest, nõ potest appellari bonus, qui
Seneca. solum ob suã vtilitatem est bonus. Et Seneca sententiam hãc ad
amicum conuertens sic amplificat. Non est amicus, qui solũ sui
causa est amicus. O superne, ac fidelissime hominũ amice Chri-
ste fili Dei, quàm meritò dicere potuisti: *Dilexi vos.* Non diuitias
nostras Domine diligis, siquidem es diues in omnes, qui inuo-
cant te. Et sic cũ hominibus, consulis, vt venditis omnibus, quæ
possident, & pauperibus erogatis te sequantur nõ hoc facis, eò
quòd eis indigeas, sed vt omnibus penitus expediti post te fa-
ciliùs currãt. Sanctè etiã nos pius Iesus dilexit, videlicet, vt à no 10
bis peccatũ relegaret, sanctitatemq; conferret: dilexit nos perse-
ueranter vsq; in finem: dilexit nos fortiter, vsq; adeò vt pro no-
bis mortuus fuerit. Deniq; ita nos dilexit, vt verba, opera, mira-
cula, vitã, mortem, sanguinem, corpus, animam, diuinitatẽ, atq;
omnia sua ad vtilitatẽ nostrã direxerit. Verbis nos docuit: operi
bus duxit: miraculis confirmauit: sanguine, ac morte redemit:
corpore refecit: diuinitate protexit, atq; à diaboli potestate libe
1. Ioan. 3. rauit. Sic igitur nos inuicẽ diligere oportet. Et ita dicit Beatus
Iosue. 2. Ioannes: Filioli non diligamus verbo, neq; lingua (scilicet tan-
tum) sed opere, & veritate. Exploratores, quos sanctus Iosue
misit Hierico dixerunt Raab: Cùm tradiderit nobis Dominus
terram faciemus in te misericordiam & veritatem, ideſt, misere
bimur tui non solum animo, sed opere. Illa est enim vera mi- 11
sericordia, cum compatimur animo, & simul operè fauemus,
Ideoque in sacris literis hi duo termini, misericordia & veritas,
sæpe simul reperiuntur: vbi per misericordiã affectus, & per ve-
Psal. 39. ritatem designãtur effectus. Sic in Psalmo: Misericordia tua, &
Psal. 83. veritas tua semper susceperunt me: & alibi: Misericordiã, & ve-
Prou. 3. ritatẽ diligit Deus, & in Prouerbijs: Misericordia, & veritas te
Prou. 14. non deserant: & iterum alio in loco: Misericordia, & veritas præ-
parant bona. Quemadmodum igitur ad misericordiæ plenitu-
dinem perfectionemque operis veritas requiritur, si possibi-
litas adsit: sic etiam, vt amor plenus, & non inanis sit nos monet
Diuus Ioannes, vt diligamus opere, & veritate: ita, scilicet, vt

omnibus

omnibus bonis noſtris proximos ſubleuemus. Non ſolũ autẽ eis
ſubuenire debemus, ſed ad imitationẽ cœleſtis magiſtri eadem
charitate alterum alterius onera, imperfectioneſq; portare opor
tet, cœleſtem (inquam) magiſtrum imitantes, qui onera noſtra
humeris ſuis libentiſsimè ſuſcepit. Circa quod magnũ myſte-
rium vos adnotare velim, ſcilicet, quòd referens B. Matthæus *Matt. 8.*
quomodo diuinus medicus Chriſtus filius Dei ſocrum B. Petri,
alioſq; infirmos varijs langoribus curauit, ſtatim ſubdidit, dicẽs:
vt adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam prophetam dicen- *Iſai. 53.*
tem. Ipſe infirmitates noſtras accepit, & ægrotationes noſtras
portauit: qui ad literam de Dominica paſsione loquitur, ſi-
cut apparet ex omnibus, quę ſanctus Propheta ante, & poſt hęc
verba in eodem cap. dixit. In quo domini opprobria prædicit,
13 quæ omnia pro ſceleribus noſtris eum paſſurum eſſe affirma-
uit. Quòd cùm ita ſit, quomodo B. Matthæus locum illum citat
ad corporis dolores, quos dominus miraculis ſuis ſanauit? My-
ſterium hoc eſt. Cùm Chriſtus Redemptor noſter in omnibus
operibus ſuis ſit perfectus, ſic executus eſt quod eius miſericor-
dia poſtulabat, vt iuſtitiæ etiam debito ſatisfecerit. Ideoq; pro
nobis in cruce perſoluere, pœnaſque noſtras in ſe recipere vo-
luit: ne iuſtitiæ debitum miſericordiæ ſuæ largitatem impe-
diret. Et cum ægrorum corporibus, tum etiam eorum ani-
mis, iuxta ſanctorum ſententiam medebatur. Et quia morbi
erant ſupplicia peccatorum, diuinuſque Saluator culpas ab
animis auferebat, & corpora doloribus, qui culparũ ſatisfactio-
nes erant, liberabat, quando morbis medebatur: hunc (credo)
contractum cum ſuo æterno Patre faciebat: Ignoſce pater his
14 culpas, & dolores ſimul adime: ego namque pro pœnis ſi-
mul, & culpis tibi perſoluam. Illaque voluntas, qua in ſa-
cratiſsimæ genitricis ſuæ viſceribus ſolutionem pro nobis ac-
ceptauit in miraculorum operatione renouabatur. Et quia in
miraculorum operatione pœnarum debitum in ſe recipiebat,
hunc Domini animum, voluntatemq; qua pœnas noſtras ſe ſo-
luturum acceptabat, conſiderauit. Ideo dixit hîc adimpleri il-
lud Iſaiæ dicentis: Ipſe infirmitates noſtras accepit, & ægrota-
tiones noſtras portauit. Et in noſtra alienorum onerum, mo-
leſtiarumq; tolerantia cõſtituit & recluſit D. Paulus per exag- *Gala. 6.*
gerationẽ totius legis implementũ dicens: Alter alterius onera

portate

portate,& sic adimplebitis legem Christi. Nam hæc tolerantia 15
est magnum charitatis signũ, & ipsius effectus. Et ità dicit Beatus Gregorius, Tantum aliquis portat proximũ,quãtum amat.
Greg. Si amas portas:si desiuisti amare,desiuisti portare.Fratres,vthoc præceptum adimplere vrgentius concitemini, multùm proderit vos attẽte considerare verbũ hoc. Dilexi vos,etiam intelligi de ijs,quos vos odio habetis,quos adeò Dominus dilexit,vt pro eis vitã obtulerit,nec iustum esse vos odisse, quem Deus tantopere dilexit,tantique emit. Quem si tu tanti,quanti ille,emisses eum vtique non odisses. Trecentis aureis equum emitis, eumq; quo melius potestis,tractatis,quod si rogamini cur eum tam curiosè tractetis,respondetis: Ne mireris me hoc facere:nam trecentis illum aureis emi. O incommutabilis Deus, qui cum homines iumenta essent,sicut equus & mulus, quibus non est in- 16
tellectus,eos tuosacratissimo sanguine,ac morte(magno pretio) emisti,illorum causa maiora opprobria ferens, quàm vnquam in orbe cuiquam illata sunt. Ego verò, quem tu adeò dilexisti tantique redemisti,odero?eique substãtiam, honorem,ac vitam auferam?Maximam vtique amori, sanguini, ac pretio,quo illũ redemisti, iniuriam inferam. Profectò,si tanti mihi, quanti tibi stetit,stetisset,aliter eum tractarem.

Se autem illos,quos tibi diligere præcipit, vita redemisse declarat dicens: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Ex quibus verbis hæc difficultas oritur.
D.Bon.in.3. dist.30. Grauissimorum est Doctorum opinio consentit que D. Thomas sub distinctione maioris charitatis actũ esse magisque me-
Dur. ibidem quæst.Vlti. ritorium inimicos,quam amicos diligere,ac pro illis pati: maio- 17
D.Tho.2.2. q.27.art.7. rem enim in hoc homo sibi vim infert, illique difficilius est. Vt enim dicit Diuus Paulus,vnusquisque propriam mercedem ac-
Caiet. ibidẽ. cipiet secundum suum laborem. Quemadmodũ appetitus sen-
1.Cor.3. sitiuus ad bene cõditũ cibum edendũ facile commouetur, atque ab ipso etiam cibo inuitatur: quod si male conditus, & amarus
Simile. est,difficile recipit:sic amicus voluntati est cibus bene conditus, ipseque eum ad illius dilectionem inuitat. Inimicus autem est cibus amarus voluntati: ideoque oportet eum maiorem sibi ad eũ diligendum violentiam inferre, ac perinde amor in eum est magis meritorius: atque etiam, qui i liberalius est munus datum inimico,quàm amico.Amicum amari est quod debetur ei dari:

ini-

18 inimicum autem diligi eſt illi quod non debetur, erogari. Sicuti qui creditori ſuo centum aureos reddit, & alios centum donat ei, cui nihil debet, perfectius opus facit hos, quàm illos præbens dummodo ſoluat quod debet. Quæ cum ita ſint, quomodò dicit hîc ſumma veritas: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis?* Reſpondeo, Dominum hîc dicere pro amico nullam maiorem charitatem fieri poſſe, quàm pro eo vitam tradi: non tamen negat pro inimico mori maiorem eſſe charitatem. Vtrunq; amorem oſtendit cœleſtis hic magiſter ſe habere, cum pro amicis, & inimicis, hoc eſt, pro iuſtis, & peccatoribus mortuus fuerit. Et hoc nobis etiam neceſsitatis tẽpore facere iubet.

Vtque nos ad hunc ſingularem amorem inuiter, excellens
19 protinus præmium ſubdit dicens: *Vos amici mei eſtis, ſi feceritis, quæ ego præcipio vobis*, ſcilicet, *vt diligatis inuicem ſicut dilexi vos?* O admirabilem excellentiam viliſsimi terræ vermiculi, quòd ad tantam perueniat celſitudinẽ, vt Dei amicus ſit. In domo Imperatoris omnia officia ſunt magna, & honorabilia, vſque etiam, & aquarius ſe fœliciſsimum ducit. Quanto igitur fœliciorem ſe iudicabit, qui ipſius Imperatoris amicitiam impetrat? Quod ſi apud terrenum Imperatorem magni eſtimantur, quanto magis æſtimari oportet in domo vniuerſalis cœlorum terræque Imperatoris? Ecquis igitur, vt talem, ac tantum habeat amicum, totis viribus, totoque conatu quod ſupernus hic Imperator præcipit, quantũcunq; difficile videatur, non nititur adimplere? O miſeros illos, qui talem amicum deſerunt vt iræ, paſsioniq; ſuæ ſa-
20 tisfaciant! Complures ſcripſerunt quales debeant eſſe amici, & quaſnam illis conditiones ineſſe oporteat. Scripſit vtiq; Plato, Ariſtoteles, Tullius, & Beatus Auguſtinus. Ex quibus omnibus elicitur, in vero amico quinque conditiones eſſe oportere. Prima eſt, quòd ſit bonus: etenim inter malos amicitia eſſe non poteſt. Secunda quòd ſit ſapiens: nam, vt ait Ariſtot. & Diuus Thomas cum amicis conuerſandum nobis eſt. Verſatur enim amicitia circa operationes quæ ſunt ad alium. Magnumque eſt tormentum ſapienti cum ſtulto conuerſari. Tertia, quòd ſit conſtans, ne quaſi frondes arboris immutetur. Quarta, quòd ſeruet arcanum, ne quæ cum animo agit, alijs detegat. Quinta, quod ſit conuerſatione ſuauis, nec ſit aſper, ac rudis in-

Ariſtot. 8. Ethic. c. 13. tom. 5. D. Tho. 2.2 q. 23. ar. 3.

genio. O quàm bonus amicus est Deus, & quàm plenè in eo cũ 21
ctæ hæ conditiones reperiuntur: ipse enim est vniuersa bonitas.
Exod.33. Et sic dixit Moſi: Ego ostendam tibi omne bonum. Bonitas in
creaturas diuisa est, pars in alijs, & alia pars in alijs est: at in Deo
est bonitas cuncta, atque adunata. Et ita dicit Diuus Ioannes
Damaſcenus Damascenus: bonus, & omnibonus, & superbonus Domi-
nus: & infinitæ bonitati infinita pulchritudo coniuncta est.
Auguſt. l. de libero arbit. Et ità dicit Beatus Augustinus: Tanta est pulchritudo, & iucun-
ditas lucis æternæ, vt si non liceret in ea amplius viuere, quam
vnius diei hora, propter hoc solum innumerabiles anni huius vi-
tæ pleni delicijs, & circunfluentia bonorum temporalium rec-
tè, meritoque contemnerentur. Hæc ille. Non solùm au-
tem est bonus, sed amicos etiam suos bonos efficit. Quapropter 22
diligentissimè illius amicitiam debemus expetere. Vt enim di-
xit Aristoteles, Bonum est, quod omnia appetunt: cùmque
Ariſt. lib. 1. Ethi. in prin. tom. 5. Deus summum bonum sit, summè est appetendus. Secun-
da conditio est, quod sit sapiens: nam insipiens suspicionibus, te
merarijsque iudicijs est plenus. De singulis rebus, quas amicum
suum facere videt, male suspicatur, ideoq; cum eo non debet ami
citia contrahi. Tullius enim, Suspicio, inquit, est venenum ami-
citiæ. O Deus infinitæ sapientiæ, quàm expers es totius suspi-
cionis, quàm æquè cum tuis amicis, quantumcunq; graues pecca
tores extiterint, conuersaris: sicut apparuit in Dauide, D. Petro,
& Paulo. Tertia conditio est, quód sit constans. Omni tempore
diligit qui amicus est, dicitur in Prou. Et cum amicus cõstans ali 23
Prou. 5 cuius amicitiã acceptauit, quem sibi non cõuenire cognoscit, ser
uet cõsilium Tullij in hac materia sic dicẽtis: Amicitiæ demen-
Tull. de ami. dæ sunt non rũpendæ. Non debes repente amicitiam illius abrũ
pere, quẽ tibi non conuenire intelligis, si iam illã cũ eo cõtraxi-
sti: sed paulatim eam debes abscindere. Hoc seruat Deus cũ ho-
minibus, Multos enim nõ protinus in infernũ præcipitat, quã
uis sibi fuerint infideles: sed eos ad pœnitentiã expectat: quãuis
nõnulli hac Dei patientia abutentes de malis ad deteriora prola
buntur, & à Deo seiungũtur quousq; in infernũ deueniũt. Quo
rũ vnicuiq; dicit D. Paulus: An diuitias bonitatis eius, & patien
Roman. 2. tiæ, & longanimitatis contẽnis? Ignoras quoniã benignitas Dei
ad pœnitẽtiã te adducit? Secũdũ autẽ duritiã tua, & impœnitẽs cor
thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei

qui

24 qui reddet vnicuiq; ſecundum opera eius? Quarta conditio eſt, quòd ſit fidelis, & arcani cuſtos, ne defectus amici in publicum proferat. Quia B. Auguſtinus, amicus (inquit) eſt animæ cuſtos: amicus verò infidelis ſimilis eſt denti corrupto, qui minima qua que tẽporum reuolutione dolet. Sic infidelis amicus leuiſsima quaq; occaſione oblata, & ſæpe etiam ſine occaſione proximum infamat. O æterne Deus, quàm fidelis es amicis tuis, ſi aliquãdo peccant, & tibi in confeſsione cum vera contritione reuelantur, eis ſecretum ſeruare cõſueſcis, efficiſq; ne infamentur. Fratres ſi ob aliqua ſcelera, quæ feciſtis, timetis infamiã, vultiſq; vt Deus obtrectatorũ ora cõcludat, nec vos ab eis infamari patiatur. Deo vos detegite, veramq; agite pœnitentiã: hoc eſt enim ſingulare quoddã remediũ ad hoc cõſequendũ. Et ſic credo verba illa D. 25 Petri dicentis: Charitas operit multitudinem peccatorum etiam ſignificare, Dei charitatem plurimos peccatores pœnitentiam agentes operire conſueſcere, ne infamentur. Quinta conditio eſt, quòd ſit ingenio dulcis, & conuerſatione ſuauis. O quàm conueniens eſt Dei ingenium, & familiaritas omnibus. Experientia comperimus muſicam omnibus proportionatè loqui. Triſtis quippe in ea lachrymas, hilaris verò lætitiam reperit. O Deus meus, quàm aptè nobis omnibus quadras. Si verè dicebat Apoſtolus: Omnibus omnia factus ſum quanto meliùs idem de Deo dici poteſt, qui tam ineffabili charitate ſe vniuerſis hominum ærumnis accommodat? Non ſolùm autem bono, ſuauiq; ingenio eſt, ſed amicos etiam ſuos boni, dulciſq; ingenij ſolet efficere: multi enim peſ-
26 ſimo ingenio ad Dei amorem conuerſi ſunt ſimiles Angelis. Tullius dicit, nullum poſſe dulciter ſine bono amico viuere, & per conſequens ſolitarium perfecta lætitia vti non poſſe: quia non habet cui bonum ſuum communicet. Hoc humanitus homo ille fuit adeptus, quia conuerſationem iuſti cum Deo non intellexit, qui quò magis ſolitarius fuerit, eò pleniùs illa vti poteſt, ſicque cum perfectiori lætitia vitam ducet. De aliquo dicere vulgò conſueſcitis: Nunquid hominem illum cognoſcis? Quod ſi quem interrogatis reſpondet, ſe illum neſcire: eum rogatis dicentes: Cum eo, quæſo, conuerſare, illiuſq; probitatẽ, & in cõuerſatione dulcedinẽ experiere: ita vt ab eo ſeparari minimè velles. O quantò maiori ratione

Aug. lib. 4. conf. c. 6. & 2. retra. c. 6. Simile.

1. Petri. 4.

Simile.

1. Cor. 9.

vobis ego dicere possum quòd si cum Deo verè & ex animo 27
conuersaremini illius amore caperemini: ô quantam in eo suauitatem inueniretis, & quam difficile ab eo discederetis. O si eũ gustare inciperetis, quam merito diceretis, non miror quæ sancti in huius optimi Domini ministerio fecerunt, quandoquidẽ
Isai.33. tam suauiter cum eo conuersabantur: quod intelligens Dauid nos admonet dicens: gustate, & videte quoniam suauis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo.

Quæ cum ita sint fratres dilectissimi per clementissima huius fidelissimi amici viscera vos deprecor, vt secularibus negotijs expediti cum puritate cordis vnam saltem quotidie horam intime cum superna ipsius maiestate conuersemini: & experiemini quantum spiritus feruorem ex illius conuersatione percipietis, vt ei in omnibus seruiatis. Et siquidem quam bo- 28
nus amicus sit, quamque admirabilis dignitas, eius necessitudinem adipisci, cognoscitis, illi parete vos inuicem diligentes, sicut ipse dilexit vos, & sic eam impetrabitis, siquidem ille dicit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* Additq; vlterius dicens: *Iã non dico vos seruos, quia seruus nescit quid faciat Dominus eius.* Vbi alia translatio habet: Iam non dicam vos seruos, & sic legit Beatus Augustinus. In quo significata fuit perseuerantia, qua sancti Apostoli Domini amicitiam seruaturi erant. *Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis.* Hæc fuit singularis quædam horum cœlestium virorum prærogatiua, quòd altissima fidei nostræ mysteria ex proprio Dei ore perceperunt: illisque tanquam intimis amicis illa Dominus mysteria reuelauit, quæ pro tunc animarum salu- 29
ti necessaria fuerunt. Vnde verba illa: Omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis, significant: omnia, quæ pro nunc æternus pater mihi præcepit, vt vos docerem. Posteà enim per Spiritum sanctum eos alia plurima docuit. Quod si quis fœlicẽ se ducit, quia docti alicuius viri discipulus fuerit: quam glorioſum erit eis filium Dei in Magistrum habuisse, diuinoque illius ore vitæ doctrinam audijsse? Et sic magnopere
Ioan.1. hoc Beatus Ioannes magnificat dicens: Vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit. Nosque etiam magnas pro tanto beneficio gratias agere debemus: siquidem quod diuinus Magister discipulos suos docuit, id nobis per eos

reuelauit

30 reuelauit: & (quæ infinita eſt eius clementia) potiori mundi
parte errorum tenebris obſcurata nos fidei, cœleſtiſque doctri-
næ ſuæ lumine illuſtrauit: quod ideo fecit, vt eum diligamus, il-
liq; ſeruiamus. Myſterioſa illa animalia, quæ vidit Ezechiel, *Ezech.1.*
erant plena oculis: in quo ſignificantur Dei cognitione ple-
na fuiſſe. Et vnumquodq; coram facie ſua ambulabat, ideſt, co-
ram facie cognitionis ſuæ ambulabat, & indita ſibi cognitione
ducebantur. Hoc nos omnes facere oportet: ſcilicet, iuxta quod
nos Euangelicę doctrinę lux docet, viuere. Columna illa ignea,
qua Deus filios Iſrael illuminauit in deſerto, in terram promiſ-
ſionis eos adduxit: at in eam illos introducere nequijt: ſed ipſi ſu
doribus, & laboribus, Gigantes barbaraſq; nationes ſuperantes
31 in eam introierunt. Sic fidei, Euangelicæq; doctrinæ lux bene
nos ſaluationis viam docet: verum oportet nos virtutum exerci-
tu viriliter dimicare, paſsionumq; noſtrarum Gigantes ſupera-
re, aliaſq; complures contradictiones, quæ in ſpirituali via offe-
runtur proſternere, quouſq; in illam terram viuentium ingre-
diamur, ſperantes Deum in omnibus laboribus nobis eſſe fau-
turum: ſicut fatebatur Dauid dicēs: Ego prodigium factus ſum *Pſal.70.*
multis, ſed tu adiutor fortis. Prodigioſa vtiq; fuit vita Dauid, &
multo prodigioſior ſanctorum Apoſtolorum.

At vtriq; fatentur, vitam ſuam mundo prodigioſam extitiſſe
propter diuinum auxilium, quod nobis non deerit, ſi fecerimus
quod debemus. Quod auxiliū, vt diuinus Magiſter ſignificet,
protinus addit. *Non vos me elegiſtis, ſed ego vos elegi: & poſui vos*
32 *vt eatis, & fructum afferatis, & fructus veſter maneat.* O mirabilia
verba magna conſideratione digniſsima, Dominus nobis ſpiri-
tum conferat, quo ex illis fructum percipere nouerimus. Poſui
vos (inquit) vt eatis, ideſt, vt ſemper à bonis in meliora procedа-
tis, nec vnquam regrediamini. B. Paulus dicit: Induite vos ar-
maturam Dei, vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. Et in-
ferius: Accipite (inquit) armaturam Dei, vt poſsitis reſiſte- *Ephe.6.*
re in die malo, ideſt, laborioſo, qui eſt dies tētationis, & in om-
nibus perfecti ſtare. Et alia tranſlatio habet: Et in omnibus
perfectis ſtare: & ſic eſt etiam in contextu Græco. In quo
ſignificatur, non ſolum in omnibus caſibus, qui offerantur in
perfectione nos ſtare oportere ſed in omnibus etiam perfectis
rebus perſeuerare debere, Ex his verbis D. Pauli, in quibus to-

ties nobis perseuerantia commendatur, atq; vt in omnibus per- 33
fectis operibus sit, & ex ijs Domini, scilicet, vt eatis, patet quam
necessaria sit perseuerantia in bono, & quam grata diuinę maie-
stati. O quanta hîc effundendi lachrymas offertur occasio, cùm
tam modici per virtutem perseueranter gradiantur, & quàm ci-
tô multi qui eam aggrediuntur, deficiant, & retrocedant. Ne ita
sit fratres, per Dei reuerentiam vos rogo. In sanctos Apostolos
oculos conijcite, qui in virtutũ operatione tanto studio perseue
rarunt cœleste semẽ ferentes, cuius fructus vsq; hodie in sancta
Ecclesia perseuerat, & vsq; ad sęculi consummationem durabit.
Ecquis diceret pauperes piscatores tam sanctam sensualitatiq;
repugnantem legem, & fere omnium hominum corruptissimis
moribus contrariam esse plantaturos, hocq; sanctum opus tan-
diu permansurum, cùm eius operarij ob illius diuulgationẽ fue- 34
rint interfecti? Solus ille hoc dicere potuit, qui hoc dixit, & fe-
cit, in cuius virtute sacrosancti hi viri tot mirabilia perfecerunt,
& propter quem ædificium, quod illi erexerunt, nunc stat, tan-
quam super firmam petram constructum. O patres concionato
res ab his sacris magistris discite, quęso, vestraq; doctrina, & pio
exemplo magnum fructum ferre præcipue intendite. Nec verò
Ezech. 4. solum fructum facere curare debetis, sed maxime etiam inten-
dere, vt fructus, quem feceritis, conseruetur. Ezechieli præcepit
Deus Hierusalem in cocto latere depingere, non vero in crudo,
qui facile dissoluitur, iussitq; picturam illam telis, belliciśque
instrumentis muniri. Munus vestrum patres mei est in homini-
bus cœlestem Hierusalem depingere, ità, vt vnusquisq; Chri-
stianorum quoddam cœli exemplar appareat, & sit. Simulque 35
curare debetis, vt hoc conseruetur, eos sanctarum exercitationũ
modos, ieiunia, scilicet, disciplinas, orationesq; erudientes, qui-
bus in sancta virtute perseuerent: præcipuè verò vt diuina con-
fessionis, sacrosanctæq; Eucharistiæ sacramenta frequentent.
His enim telis, ac munitionibus eos defendi oportet: quo vtri
q; cœlesti gratia repleti, æterna beatitudine frui-
turi ad ętherea regna ducamini.
Amen.

IN

In eodem Communi Apoſtolorum Concio Tertia.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

ISAIAS Propheta magna ſpiritus iubilatione ſic dicit: Cantate Domino canticum nouum, laus eius ab extremis terræ, qui deſcenditis in mare, & plenitudo eius, inſulæ & habitatores earum. Hoc canticum nouum, quod ſanctus hic propheta com- *Iſai. 42.*
2 mendat, iuxta magnorum doctorum ſententiam eſt lex Euangelica. Dicitur autem canticum nouum, quia tam ſuauiter illud cœleſtis cantor Ieſus Chriſtus cecinit, vt poſt ſe vniuerſum mũdum attraxerit. Tam ſuaue fuit hominibus hoc canticum nouũ, vt diuitijs, liberis, vxoribus, parentibus, & quod maius eſt, ſemetipſis cõtemptis diuinum ſaluatorem ſequi ſtatuerint. Amphion Thebanus dicitur Thebas inſignem Græciæ vrbẽ conſtruxiſſe muſicæ ſuæ ſuauitate efficiens, vt ipſi'met lapides ſuis locis apte locarẽtur. Et Arion Methymnęus dicitur citharæ ſuæ ſuauitate marinos ad ſe piſces allexiſſe. Alpheus quoque immanes belluas fertur cantus ſui dulcedine domuiſſe. Hæc omnia mendacia fuerunt, quę à poëtis ficta ſunt. Infallibilis autem veritas eſt cœleſtem Amphionem Ieſum Chriſtum ſuauiſſima Euangelij modulatione, quod eſt canticum nouum, cœ-
3 leſtem Hieruſalem conſtruxiſſe, efficiens lapides eius, ideſt, iuſtos in loco iuxta merita ſingulis conceſſo apte locari. O diuine Arion quàm merito dicere poſſumus piſces ab hoc furibundo ſæculi mari per te Euangelicæ muſicæ ſuauitate abſtrahi. Deniq; ô ſuperne Alpheu, quanta eſt efficacia dulcedinis diuinæque prędicationis tuæ, ſiquidem illa ſylueſtres belluas, ideſt, homines brutos, diuineq; cognitionis expertes ferorum inſtar animantium in carnalium illecebrarum pratis atque aliorum complurium vitiorum nemoribus perſiſtentes ad te illexiſti: & ex belluis non ſolum homines, ſed ſanctos etiã illos effeciſti. O quam merito dicit Dauid: Mirabilis Deus *Pſal. 67.*

in sanctis suis. Hoc vobis dicam, & si nimiæ audaciæ esse vi- 4
debitur: scilicet, mirabiliorem mihi videri nunc in statu cor-
ruptæ naturæ vnius hominis sanctitatem, quam esset tota cũ
ctorum electorum congregatio in statu innocentiæ. Sicuti mi-
rabilius est vnius fluminis aquam contra naturæ cursum sur-
sum regredi, & in fontem, vnde exijt reuerti, quam vniuersa flu-
mina deorsum defluere: sic quanto mirabilior est innumerabi-
lis sanctorum multitudo, qui contra corruptæ naturæ suæ pro-
pensionem feruentissimè ad Dominum cucurrerunt? Canti-
cum nouum dicitur hîc Euangelium. Adeòq; nouum visum est
hominibus, vt gentibus stultitia, Iudæis autem scandalum vi-
1. Cor. 1. sum fuerit, vt affirmat Diuus Paulus dicens: Nos prædicamus
Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus au-
tem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis, atque Græcis Chri- 5
stum Dei virtutem, & Dei sapiẽtiam. Idest, præsciti Christum
crucifixum, & eius Euangelium stultitiam & scandalum iudi-
cant: prædestinatis vero Dei virtus & sapientia esse videtur.
Estq; cãtus dulcis, ac suauis, quia est cãtus, & lex Charitatis. Cã-
ticorũ illa dulcia esse consuescũt, in quibus de amoribus agitur.

Hic autem diuinus cantus totus est amor, sicut apparet in ho-
dierna sancti Euangelij lectione, vbi Dominus ait: *Hæc mando*
vobis vt diligatis inuicem. Hoc dixit, cum ad mortem pergere
vellet, in vltimo vitæ suæ, scilicet, vt firmiùs hominum cor-
dibus maneret impressum: sicuti manere solent verba amici
tui iam in extremo transitu existentis. Mirabileque est Do-
minum teridem in vna concione dixisse. Primò cùm dixit:
Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Et 6
paulò post, *Hoc est* (inquit) *præceptum meum, vt diligatis inuicem.*
Statimque tertio dixit: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Hæc
omnia rem hanc nimis exaggerant, & valde necessariam no-
bis esse manifestant, siquidem qui nos maximè diligit, eam no-
bis toties commendat. Hoc præceptum nouum appellat, quan-
uis veteris legis etiam fuerit, quia ipse illud renouauit in lege gra
tiæ, quippe quod in lege scripturæ nimis destructum corruptũ
maleque intellectum erat. Habes imaginem confractam, pe-
Simile. dibus, manibus, ac capite lacerato, ità, vt vix simulacrum esse
videatur: quam pictor renouat, eiusque membra iterum depin-
git, vt noua videatur, dicitq;: Ecce imaginem nouam, scilicet,

quia

7 quia illam renouauit. Hoc amoris præceptum truncatum, con-
fractum, & male intellectum erat: arbitrabantur etenim homi-
nes se suos tantum amicos amare teneri. Venit autem cœle-
stis artifex Iesus Christus, manusque ac pedes illi adhibuit,
fecit illud ad inimicorũ etiam dilectionem peruenire, illud per-
fecit, diuersisque coloribus depinxit, idest, rationibus plurimis
confirmauit, dicens: Diligite inimicos vestros, benefacite *Matt. 5.*
ijs, qui oderunt vos, orate pro persequentibus, & calumnian-
tibus vos: vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est. Si enim di-
ligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Non-
ne, & publicani hoc faciunt? Ecce quam decoris coloribus præ-
ceptum hoc depinxit. Ideoque dicit: Mandatum nouum do vo
bis. Etiam nouum ideo dicitur, quia illo mirificè animus reno-
8 uatur, & ita dixit Dominus: Dimittite, & dimittemini. Solet
homo aliquando peccato maxime deuinciri: solet adeò affectio
ne, ira, cupiditate, atq; ambitione ligari, vt ad exeundum ab illa
viam reperire non posse videatur. Aliquando adeo inertẽ, præ-
peditũ, atq; incrassatũ ad peccata cõfitenda se homo experitur,
vt in ore plumbeam massam habere videatur. Quod significa-
tum est apud Zachariam Prophetam dicentem: Missa fuit mas- *Zacha. 5.*
sa plumbea in os amphoræ, vbi erat impietas. Quid igitur re me
dij erit huic malo? Dominus vtiq; dicit: Dimittite, & dimitte-
mini: Idest, iniurias dimittite, proximosq; diligite: & sic dispo-
nemini, vt Deus vos adiuuet, & sceleribus istis, quibus vincti te
nemini, vos absoluat, animusq; vester renouabitur. Et quia hic
amor est huius renouationis causa, ideò eum Dominus manda-
9 tum nouum appellat.

Dicit igitur nũc: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem* Hic posset
esse vnus sensus horum verborum. Hæc omnia quæ vos hucusq;
docui, in hunc finem diriguntur, vt, scilicet inuicem diligatis,
Hic cognoscetis vnde prouenit, tam parum amoris inter homi-
nes esse: videlicet, quia charitas in corde, in quo imprimẽda est,
multa præsupponit, amor nõ est qualitas, quę potest assidere in
tabula rasa mentis nostræ. Sicut pictor non constituit aurum su- *simile.*
per nudam tabulam, sed multos prius colores, atque atramen-
ta supponit, & super ea collocat aurum: sic oportet priùs alijs
virtutibus animum exornari, vt illi charitas bene assideat. Ne-
mo potest alium, vt debet diligere, nisi se priùs diligat, sicut

oportet. Vt autem se homo diligat, iuxta B. Augustini sententiam debet esse virtutibus exornatus: vnde solus virtute præditus se, proximosque suos optimè diligit. Vnde, cum Dominus in signum consummationis sæculi dixit, quod homines prę nimia morum corruptione odio habebunt se inuicem: statim huius odij causam assignauit dicens: Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Vbi manifestè docuit, ex virtutum defectu, & abundantia vitiorum inter homines odia exoriri. Ideoque hîc dicit: Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, id est, sæculi amorem, cupiditatem, temporalia bona, superbiam, libidinem, & cætera vitia vobis prohibui, patientiamque in laboribus, cordis humilitatem, & mansuetudinem aliarumque virtutum exercitia commendaui, quia sic vos inuicē diligetis. Diuus Paulus dicit: Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Id est, vniuersæ legis sanctarum exercitationum finis est, Deum diligere, illique placere, & sanctam eius voluntatem exequi. Sum castus, humilis, patiens, & misericors, quia Deus hoc vult: amor meus erga Deū me cōmouet, vt has virtutes exquirā & exerceā. Si castus, siue misericors sum, solùm, vt talis sim, bene facio, sed nihil mereor. Sic virtutes Philosophi operabātur, ob nihil aliud, nisi, vt eas possiderēt. Finis autē, quo Christiani ad hæc omnia cōmoueri debent, est sola Dei charitas, quam, vt ait Sanctus Apostolus, de corde puro, id est, sine cupiditate esse oportet. In omnibus debet iustus sui ipsius immemor esse: & ob solam Dei gloriam bene operari. Geometria docet calcem, qua lapides in ædificatione connectuntur, arenæ cōmisceri posse: summum autem fornicis lapidem, qui dicitur clauis, viua, puraq; ac totius arenæ experte calce esse struēdum: nam seiunctis parietum lapidibus, quoad plurimum fit rima in eis: claui autem corruente perit ædificium. Sic in spirituali ædificatione amorem inter proximos aliqua vtilitatis cupiditate esse commistum, tolerabile est. Amorem verò Christiani erga Deum purissimum esse oportet. Etenim amicum meum possum ego precipuè propter Deum, & deinde quia est mihi officiosus, aut propinquus, diligere. Deum autem (ait Apostolus) corde puro, & conscientia bona debemus amare. Hæc etiam secunda conditio est magnopere necessaria. Licet enim quisquā bene operetur, & aliqua ex diuinis præceptis adimpleat: si mala

Matth. 24. 10

1. Tim. 1. 11

Simile. 12

est

13 est conscientia, omnia perdit. Fuerunt Gedeoni septuaginta vnus liberi, septuaginta legitimi, & vnus spurius, nomine Abimelech: & hic vnus omnia conturbauit, & filijs septuaginta patris sui super lapidem vnum capita abscidit. Hoc spiritaliter in anima contingere solet. Etenim vnus lethalis reatus filius ancillæ, id est, sensualitatis, plurimas virtutes, & actus moritorios, qui sunt filij legitimi rationis, interimit. Defert quis mulum vitro, aut ouis magno labore comparatis onustum, quæ est tota illius substantia, corruente mulo cuncta franguntur, & eius substantia perit. Iter faciebas tu multis bonis operibus, quæ in Dei ministerio feceras, onustus, si forte in vnum peccatum lethale prolaberis omnia in terram proijcis, atque deperdis. *Iudi. 9.* *simile.*

14 Ideò acerrima pœnitentia nos oportet corpus mortificare, ne sit sicut mulus indomitus, & passim offendens efficiat, vt merita confringantur. O fratres, si cùm peccatum vultis admittere meminissetis horum, quæ vobis hic diximus, quam potens vobis hoc esset frænum, quo ab illis committendis reuocaremini. Cũ peccata se vobis offerunt, sic quæso considerate: Quid hinc præter animæ confusionem elicere possum? B. Paulus dicit: Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo, aut stultiloquiũ, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet. Et alij transtulerunt quæ ad rẽ non pertinent. Et sic est in contextu Græco: & ità legit etiam Diuus Hieronymus. In quo significatur non solum scurrilita- *Ephe. 5.*

15 tem, sed hæc omnia vitia, quæ hic sanctus Apostolus recensuit, ad rem non pertinere. Hoc à vobis profundè considerari vellem, scilicet, hæc omnia ad rem non pertinere, sed ad condemnationem potius vestram esse. Ideo dicit hic sanctus Apostolus: & conscientia bona, & protinus addit: & fide non ficta, id est, sine hypocrisi, quæ Deo nimis est exosa. Nam vnum vitium alteri, gulam luxuriæ, homicidium furto, furtumque fastui, ac superbiæ deseruire magnum malum est. At hoc est peccatorum ingenium, alia esse aliorum causam: virtutem autem ab hominibus in peccatorum fraudumque instrumentum assumi, hoc multò maiorem affert admirationẽ. Et ità dicit Diuus Chrysostomus summam virtuti inferri iniuriam, quando ab hominibus in instrumentum iniquarum expetitionum accipitur. Sichem, & filij eius circuncisi sunt ob Dinæ pulchritudinem, & diuitias Iacob.

Gene.34. cob. Dixerunt enim: Si circuncidamus maſculos noſtros, ſubſtã 16
tia eorum, & pecora, & cuncta, quæ poſsident, noſtra erũt. Ideoq; permiſit Deus illos atrociſsime gladio perire. Quod quidem accidit illuſoribus virtute vtentibus, vt inanium laudum iactantia perfruantur: meritum etenim amittentes ſpiritualiter moriuntur. Idcirco admonet ſpiritus diuinus ſingulos fideles
Eccli.1. ſuos dicens: Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum, & non ſcandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationẽ, & reuelet Deus abſcondita tua & in medio Synagogæ elidat te. Quoniam acceſsiſti malig ne ad Dominum, & cor tuũ plenum eſt dolo, & fallacia. O quã terribilia verba, quibus perſpicue oſtẽditur quam execrabiles Deo ſint hypocritæ, eorumq; fictiones: ſiquidem non ſolum 17
æternis ſupplicijs in futuro ſæculo punit, ſed eos etiam in hac vita ignominijs, & confuſione comminatur. Ecquis amodo ijs vti audebit, intelligens quam odioſa ſint Deo? Merito igitur dicit Apoſtolus? In fide non ficta. Ex his omnibus oportet vos intellexiſſe, quam apte verba hęc ſancti Pauli, finis præcepti eſt charitas, his ſancti Euangelij conſonãt, vbi dicitur: Hęc mando vobis, vt diligatis inuicem. Nam totius legis finis eſt charitas, quę præcipue in Dei, ſecundarie vero in proximi dilectione cõſiſtit. Et quanuis hîc Dominus de Dei amore nõ loquitur, illud tamen præſupponit: quia proximi amor, ex Dei dilectione dimanat. Mirum eſt autem quomodo cùm charitas finis ſit, à Bea
1. Cor. 12. to Paulo via vocatur. De ea namq; loquens dicit: Adhuc excel 18
lentiorem viam vobis demonſtro. Si finis, quo modo via? Virtutũ dicitur finis, quia illa eſt earum perfectiſsima, & quia ad illã reliquę virtutes quaſi media dirigũtur. Dicitur autẽ via, quia nõ eſt nobis in illa ſiſtendũ dicentibus, iã amaui quod debui, nam quanuis nimis dilexeris, amplius diligere debes. Itaq; per eam
Rom. 13. quaſi per viã nos ſemper oportet progredi. Sic nos admonet D. Paulus dicẽs: Reddite ergo omnibus debita, cui tributũ, tributũ cui vectigal, vectigal, cui timorẽ, timorẽ, cui honorem, honorẽ. Nemini quicquam debeatis, niſi, vt inuicem diligatis. In hoc (ait ſanctus Apoſtolus) vos ſemper debitores iudicate, ne vnquam iam vos omnia feciſſe putetis: ſemper in amore progredimini.

Dicit igitur Dñs: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* O quãta
1. Reg. 17. eſſet virtus, ac fortitudo Chriſtianis, ſi eis hęc vnio ineſſet. Pro

cerus

19 cerus ille Gigas Goliath, vt ſacrę literę teſtantur, erat altitudinis ſex cubitorum, & palmi, & caſsis ærea ſuper caput eius, & lorica ſquammata induebatur. Porro pōdus loricæ eius quinq; millia ſiclorū ęris erat: & ocreas ęreas habebat in cruribus, & clypeus æreus tegebat humeros eius. Haſtile autē haſtæ eius erat quaſi liciatorium texentium, ipſum autem ferrum haſtæ eius ſexcentos ſyclos habebat ferri. Et quanuis tantus, ac tam munitus erat, clamabat aduerſus Phalangas Iſrael, & dicebat: Eligite ex vobis virum, & deſcendat ad ſingulare certamen. Attendite ingentem grandis belluæ puſillanimitatem, atque formidinem: quæ cum vno tantum, & non pluribus dimicare audebat. Hîc vtiq; Sathanæ puſillanimitas delineata eſt, qui cū adeo potens ſit, vt de illo dicat Iob: Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ *Iob.41.*
20 comparetur ei. Quoad poteſt curat nos diuiſos, atque diſcordes inuenire, vt nobiſcū ſingulari certamine dimicet. Et hæc eſt vna ex rationibus, quare inter proximos diſcordias ſerit. Quia verò tot, tantaſque inimicitias inter Chriſtianos ſeruit, ideo tot ab eis, tantaſque victorias reportauit. Perſpicue hoc glorioſus Apoſtolus Paulus intelligebat: ſiquidem nobis vnitatem tam efficaciter commendat dicens: Obſecro vos fratres per nomen *1.Cor.1.*
domini noſtri Ieſu Chriſti, vt id ipſum dicatis omnes, & nō ſint in vobis ſchiſmata. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia. Et alia tranſlatio habet: In eadem mente, & in eadem ſententia: & ſic eſt in contextu Græco. Idemq; vos dilectiſsimi deprecor per idem nomen, per quod D. Paulus Corinthios precabatur. Vellemq; illius ſpiritu, efficaciaq; pollere, vt
21 hoc cordibus veſtris imprimerem, omneſq; hinc exiretis proponentes firmiſsime vos prius mille vitas, ſi tot haberetis amiſſuros, quàm proximorū vnitatē, atq; concordiam eſſe diuiſuros.

Dicit vlterius Dominus: *Si mundus vos odit, ſcitote, quia me priorem nobis odio habuit.* Adeò ſolitum eſt malos inſectari odio bonos, vt dicat Eccleſiaſticus: Contra malum bonum, & contra vi- *Eccli.33.*
tam mors, ſic contra virum iuſtum peccator. Vix hoc odium alijs verbis poſſet exaggerari. Quid enim bono magis contrariatur, quam malum? & quid magis vitæ, quam mors? Quanto Cain ſtatim in mundi primordio fratrem ſuum Abel odio fuit inſectatus: ſiquidem eum occidit: &, vt credibile eſt, cum non dum gladij eſſent, illum dentibus momordit, ac lacerauit. Et eo

in tem-

in tempore quo hominem occidi fuit, dimidiam fere mundi par- 22
tem, quæ ex illo stipite oriri posset, euerti. Quod non ignora-
Gene. 4. uit Chaldaicus interpres: qui pro eo, quod nos legimus, vox san
guinis fratris tui clamat ad me de terra vertit: Vox sanguinis
generationum, quæ futuræ erant succedere de fratre tuo clamat
ad me de terra. Quod cùm ità sit fratres in Christo Iesu, quando
mundus vos fuerit persecutus letamini: signum enim est, vos ex
mundo non esse. Nam si de mundo essetis, mundus quod suum
erat diligeret, quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos
de mundo: propterea odit vos mundus: Ne verò arbitremini,
quia Dominus hæc verba sanctis Apostolis dixit, ideò vos etiã
1. Petri. 2. eius electos non esse. Diuus enim Petrus ait credentibus: Vos
autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, popu-
lus acquisitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris 23
vos vocauit in admirabile lumen suum. Peculiariter vos genus
electum, & perinde nimis dilectum vocat: quia quę magis ama
mus, de cæteris eligimus. Et sicut à Christo Christiani, ideſt,
vncti, sic ab hoc summo sacerdote, ac Rege sacerdotes, & Re-
ges nominamini. Non quia per regalem vnctionem, atque
iurisdictionem, nec per sacerdotalem consecrationem reges, sa-
cerdotesve sitis, sed quia eos vos per sanctitatis excellentiam
esse oportet. Nam, sicut inter omnes melior in regem, ac in
sacerdotem eligitur, sic vos meliores esse debetis. Ideoque sa-
cer textus insuper addit: Gens sancta. Hæc est quasi prioris
sententiæ expositio. Et quod hìc dicit Beatus Petrus: Regale
sacerdotium, legunt Græci, sacerdotes, & reges. Et in Apo- 24
Apoc. 5. calypsi, vbi nos legimus: Fecisti nos Deo nostro regnum, in con
tex. Græco habetur: Fecisti nos reges, ideſt, fecisti nos tanquam
reges, ac sacerdotes inter millia delectos: sicuti reges & sacerdo-
tes inter cæteros eliguntur. Vnde confunditur hæresis asseue-
rantium omnes Christianos esse sacerdotes de facto: cùm reue-
ra non sint nisi per figuram, & certum quendam loquendi mo-
dum. Nam vno eodemq; modo dicit hic Diuus Petrus, nos re-
ges, ac sacerdotes esse. Ergo, si de facto sumus sacerdotes, etiam
reges sumus. Et siquidem constat, nos non, nisi spiritualiter esse
reges, ergo nec sacerdotes, nisi spiritualiter sumus. Vnde appa-
ret hæresis illa ex eo processisse, quòd eius autor sacras literas
ignorauit. Nam sæpe in sacris literis sacerdos non dicit ordinẽ,

sed

25 ſed ſolam excellentiam, & dignitatem. Et ſic regnum ſacerdotale ſignificat hic regnum celebre, inſigne, Deoq; dicatum vt ſacerdotes, vt in primo Regũ dicitur: Hirã Hiraites erat ſacerdos 1. Reg. 20.
Dauid, ideſt, cõſultor, & honoratior. Nam immediate dictũ fuerat: Sadoch verò, & Abiathar ſacerdotes erant, ſcilicet, verè, & realiter Dei. Dicit vlterius D. Petrus: Populꝰ acquiſitionis, ideſt, acquiſitus. Nã Hebraica phraſis ſæpenumero genitiuũ pro adiectiuo vſurpat: quia Chriſtꝰ verus mũdi ſaluator eũ ſuo ſacratiſsimo ſanguine acquiſiuit. Atq; etiã Chriſtianus populus meritò poteſt populus acquiſitionis actiuè vocari: quia inter omnes populos ipſe vnus operibus in charitate factis gratiã, & gloriã acquirit. Ethnicorũ hiſtorię plenę ſunt multis virtutibus moralibus, quas Gẽtiles Philoſophi operati ſunt, quibꝰ tamẽ nihil gra-
26 tię meruerũt, imo nũc in inferno cruciãtur. Ex quo apparet illos nõ fuiſſe populũ acquiſitionis. O Beatã gentẽ, quę vna lachryma propter Deum fuſa, vno ſuſpirio ex intimo cordis educto & vno vaſe aquę frigidę cũ charitate lagito regnũ cœlorũ valet acquirere. Cõcluditq; B. Petrus dicẽs: Vt virtutes annũcietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumẽ ſuũ. Ideſt hęc omnia fecit, vt ad tãti Dei, à quo tot percepimus beneficia, amorẽ, gratitudinemq; cõmoueamur: ſemperq; eius probitatẽ, ſapientiã, atq; potentiã prędicemus, vt omnes ad eius amorẽ excitẽtur. Siquidẽ igitur fratres mei à Deo eſtis electi in peculiarẽ eius populũ, ne miremini, mundũ vos odiſſe: at bonũ hoc ſignũ eſſe iudicate. Nã flores ab arbore repulſos colligit pharmacopola, ex quibus ſalubria cõficit medicamina: ſic viros à mũdo deſpectos re- *Simile.*
27 cipit Deus, & tanquã artifex peritiſsimus cœleſte quoddã cõficit medicamẽ, quo poſtea ægris medetur, ideſt, eorũ exẽplo alij peccatores curãtur. Quamobrẽ fratres gaudete: nã bonũ ſignũ eſt vos à ſeculo negligi. Nã vt hìc ſumma veritas ait: ſi de mũdo eſſetis, mundus quod ſuum eſt, diligeret. In primo Regum volumine ſic habetur: Dixit Ionathas ad adoleſcentem armigerũ 1. Reg. 14.
ſuum, Veni, tranſeamus ad ſtationẽ in circunciſorũ horũ, ſi forte faciat Dominus pro nobis, quia non eſt Domino difficile ſaluare, vel in multis, vel in paucis. Ecce nos tranſimus ad viros iſtos, cumq; apparuerimus eis, ſi taliter locuti fuerint ad nos: Manete, donec veniamus ad vos, ſtemus in loco noſtro, nec aſcendamus ad eos. Si autem dixerint: Aſcendite ad nos (ſcilicet nos cõtemnentes)

nentes) ascendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: & hoc erit nobis signum. Et sic fuit. Apparentes enim hostium conspectui, seq; ab eis illudi, & contemni videntes, tantum animi perceperunt, vt soli, diuino tamen auxilio fulti ex ingenti exercitu victoriam compararint. Sic si à mundo contempti patientes extiteritis, vos ab eo despici signum erit, ex quo victores vos eúasuros esse colligetis. Deus dixit: Magna erit gloria domus istius nouissimæ plusquam primæ. Quanuis prius templum pacifice, atq; abundãter nimis à Salomone fuerit constructũ, posterius verò varijs aduersantibus prælijs hostiumq; concussibus opprimentibus erigebatur: nihilominus tamẽ Dominus dixit, huius posteriorismulto maiorem, quàm prioris gloriam esse futurã. In quo significauit eo gloriosiorẽ esse virtutẽ, quo minus auxilij reperit: resistentiamq; in gloriam conuerti, si perseueranter agatur. Ideoq; de iustis summa veritas dixit: Multum fructum afferunt in patiẽtia. Nec verò mirandum est Dæmonem iniquorum caput, ac principem viros iustos persequi per se, membraq; sua. Experientia quippe comperimus venenosum animal, velut viperam, nisi tangatur, siue lædantur, alijs non officere. Videbitis viperam in via, quæ mortua videtur, at vbi primũ pede teritur, statim ore venenoso occurrit, damnumq; sibi illatum, venenũ conspuens conatur vlcisci. Sic cùm Dæmon, ac mundus se à iustis conculcatos semper aduertant, in eos venenum conspuunt, quòad possunt illos mordentes, & persequentes. Quæ omnia Deus sua diuina prouidentia permittit, malis tãquam instrumentis ad maiorem iustorum purificationem, atq; coronã vtens. Vnde pro eo, quod nos legimus in psalmo: Exurge Domine, præueni eum, & supplanta eum: eripe animam meam ab impio, frameam tuã ab inimicis manus tuæ, D. Hieronymus ex Hebræo vertit: Surge Domine, præueni faciem eius, salua animam meam ab impio qui est gladius tuus. O mirifica verba. Quę si attente considerauerimus, quã patienter aduersariorum persecutiones reciperemus intelligentes eos esse Dei gladios, quibus nos percutit, siue ad culparum nostrarum pœnas purificandas, siue ad gloriæ nostræ coronas augendas. Nihil in terra sine causa fuit, & de humo non egredietur dolor, ait sanctus Iob: ideſt, non ita è terra veniunt, sed è cœlo descendunt. Et per Isaiam Prophetam dicit Deus: Ego Dominus formans

Aggæi. 2.

28

29

Luc. 18.

simile.

30

Psal. 16.

Iob. 5.

Isai. 43.

formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem & creans malum, ego Dominus faciens omnia hæc. Atq; eadem veritas dixit alibi: Nonne quinq; passeres væneunt dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt, nolite timere, multis passeribus pluris estis vos. Si ergo Deo passerum, atq; capilli tãta cura est, quãtam de homine, cui vniuersum orbẽ creauit rationem habebit? Ergo certè credere debetis fratres labores qui vobis accidunt, esse maximè necessarios. Illos igitur accipite, sicut ex manu clementissimi patris, qui vos tantopere diligit. Sicq; purificati, diuinaque gratia locupletati gloriæ coronam accepturi ad cœlestia regna ducemini. Ad quæ nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. Luc. 12.

In eodem Communi Apostolorum Concio Quarta.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

SANCTVS Propheta Dauid sic ait: Pax multa diligentibus legem tuam, & nõ est illis scandalum. In his verbis docet sanctus Propheta eos, qui verè, & charitatiuè Deo obediunt, cunctis bonis esse replendos. Nam pax in sacris literis iuxta Hebraicam proprietatem complurium bonorum significat abundantiam, & ita hîc significat. Hac etiam ratione idem Propheta alibi iustos hortatur dicens: Timete Dominum omnes sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum. Quid? non ne complures iustos in hospitalibus cernimus? nonne alios præ nimia inopia esurire perspicimus, contra verò plurimos peccatores sumptuosissimis fastibus triumphantes? Sic. Verum quod in diuitijs, quæritur, est requies, honor, atq; voluptas: quibus omnibus abundantius vtitur pauper tritis indutus pannis, quam diues temporalium bonorum affluentia circunseptus. Et sic protinus ipse propheta subdit dicens: Diuites egerũt, & Psal. 118. Psal. 33.

esurierunt: inquirentes autem Dominum non deficient omni 3
bono. Omnia quippe, quæ homines tam diligenter inquirunt,
in solo Deo reperiũtur, qui vnus veram tribuit abundãtiam, &
Hieron. saturitatem. Nam, vt ait D. Hieronymus, satis auarus est, cui
August. Deus non sufficit. Et D. Augustinus dicit, Ideò nihil deest pos-
sidentibus Deum, quia alijs eos bonis replet, quæ temporalium
defectum supplent, illosq; maiori consolatione permulcent, &
quendam sæcularium rerum contemptum in eorum cordibus
gignunt, ex quo illis carentes tranquillam vitam degunt. Im-
possibile est enim hominẽ earum rerum, quas nec diligit, nec
vult, cura torqueri, siue perturbari. Et non est illis scandalum,
id est, nullum habent offendiculum, nec qui eis possit officere:
ab ipsa enim lege, quam custodiunt, inuicem custodiuntur, &
Eccli.15. conseruantur, sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: Si volueris 4
Simile. mandata conseruare, conseruabunt te: vt accidit mœnia conser
uantibus, & assiduò fulcientibus, qui cum ea sic reparent, ab eis
custodiuntur, ne hostium concussibus opprimantur. Et sic, vbi
Psal.118. nos legimus in Psalmo: Tu mandasti mandata tua custodiri ni-
mis, alia trãslatio habet: Custodire nimis: & sic est in paraphra
Chald. & sic etiam legit B. Ambrosius. Vbi significantur diui-
na præcepta obseruatores suos maximè custodire. Non solum
autem diuinæ legis obseruatio homines ab spiritualibus, sed à
Iosue.1. corporalibus etiam hostibus protegit. Vnde dixit Deus Iosue:
Confortare, & esto robustus valde, vt custodias, & facias omnẽ
legem, tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Noli metuere,
quia tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcunque
perrexeris. O mirabiles promissiones, quas hic Dominus huic 5
sancto duci fecit, si diuinam ipsius legem custodiret. Prima est:
Diriges viam tuam, & intelliges eam. Ex quo apparet, legis
obseruationem perspicuam lucem esse ad ipsius intelligẽtiam.
Psal.118. Et ità vbi nos legimus in Psalmo: Declaratio sermonum tuorũ
illuminat: alia translatio habet: Ingressus sermonum tuorum
illuminat. Notandumque est, nos tunc ingredi verba Dei, cum
illa adimplemus, quæ legis obseruatio animum clarificat, quo
se in omnibus optimè gerat. Qui vero hoc modo in diuinam
legem non ingrediuntur, quantumuis sapientes sint, in te-
Ioan.8. nebris ambulant. Ideo etiam Dominus dixit: Qui sequitur
me,

6 me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Et super omnia societatem, auxiliumque suum Dominus legis suæ obseruatoribus pollicetur in omnibus, ad quæcunque perrexerint, vt non ab spiritualibus tantum, sed à corporalibus etiam hostibus victoriam reportent. Quod intelligens Sanctus Iosue non solum ipse legem obseruabat, sed illam etiam ab vniuerso populo curabat obseruari, & ad hoc illos conuocabat, illisque capitula habebat, sicut ex vicesimo tertio capite apparet. Vbi dicitur: Vocauit Iosue omnem Israel, dixitque ad eos: *Iosue 23.* Confortamini, & estote soliciti, vt custodiatis cuncta, quæ scripta sunt in volumine legis Moysi. Et sequenti capite dicitur: Congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sichem. Illos quippe tanquam ad capitulum conuocabat, vt eorum animos in
7 diuinæ legis obseruatione fulciret. Congregatique steterunt in *Iosue. 24.* conspectu Domini, ideſt, adeo obedientes, ac si à Deo accersirentur. O fœlicem congregationem, vbi viri à prælatis accersiti tam feruenti, pioque spiritu sunt, quasi in Dei conspectu persisterent. Illic sanctus Iosue singularia beneficia, quæ à Deo perceperant, in eorum memoriam reuocauit. Et tandem conclasit dicens: Nunc ergo timete Dominum, & servite ei perfecto corde, atque verissimo. Quod si nolueritis, saltem ego, & domus mea seruiemus Domino. O quàm singulare præsidis exemplum, quo populus commotus dixit: Absit à nobis, vt relinquamus Dominum. Et qui totum illud caput leget, videbit quoties se Domino seruituros, & obedituros esse promiserint. Multum quippe conducit sancta
8 proposita assiduo renouari, crebroque diuinæ legis adimplendæ determinatio. Cui proposito concipiendo permagni interest omnium commodorum consideratio, quæ ex diuinæ legis obseruatione prouenire prædiximus. Nolebat vtique Deus supellectilia tabernaculi à iumentis, aut bobus, sed ab hominibus asportari: vt patet in Numeris. Vbi dicitur: Filijs autem *Num. 7.* Caath non dedit plaustra, & boues: quia in sanctuario seruiũt, & onera propriis portant humeris. In quo significatum est diuinam legem non esse iumentis, quæ dentibus frendentia onera fugiunt, sed hominibus rationis, ac prudentiæ plenis, qui quãti sua interest obedire, fructusque diuinæ legis intelligunt,

noruntq; Deum non quòd eorũ ministerio indigeat, sed ad ipso 9
rum vtilitatem eis præcepta imponere, quæ ab eis custodiri se-
Deut. 5. uerissimè iubet. Et ita dixit in Deuteronomio: Quis det talem
eos habere mentem, vt timeant me, & custodiant vniuersa mã-
data mea in omni tempore? O Deus infinitæ maiestatis cur mã
data tua vis ab hominibus obseruari? Quid ex eorum obedien-
tia electurus es? Non hoc (ait Dominus) mei causa volo, sed vt be
ne sit eis, & filijs eorum in sempiternum? O benedictus talis
Deus, qui sic vtilitati nostræ consulit.

Estq; valde notandum dñm ex tota lege sua peculiariter pro
ximorũ dilectionẽ commendare dicẽtem. *Hæc mando vobis, Vt di-*
ligatis inuicem. Etenim amor est beneficiorum origo: ꝙ si vos in-
uicẽ dilexeritis, vobis inuicẽ benefici eritis. Quod si propter me
feceritis ego illud in me recipio, ac si mihi beneficium conferre- 10
Isai. 28. tis. Et sic dicit Isai. Propheta: In loquela enim labij, & lingua lo
quetur populo huic, cui dixit: Hęc requies mea, reficite lassum,
& hoc meum refrigerium. Hîc Dominus Apostolorum prædi-
cationes aperte promisit, ad quas eis diuersæ linguæ distributæ
fuerunt: qui omnes in vna eademque fuerunt doctrina concor-
des: cuius summa & conclusio est charitas. Et quia hęc charitas
in Dei, & proximi dilectione consistit, proximosq; diligere, &
indifferenter eis benefacere, est signum diuini amoris, ideò di-
cit: Reficite lassum. Vbi quod subdit, valde pẽsandum est: Hæc
(inquit) requies mea hoc meum refrigerium, quasi ipse Deus fa
tigationem, necessitatemque pateretur. Vt autem clarius cog-
noscatis quali corde, ac visceribus nos in proximos nostros 11
Num. 11. Deus esse velit, aduertite quæ sanctus Moyses Dño dixit: Cur
afflixisti seruũ tuum? & cur imposuisti pondus vniuersi populi
huius super me: Nunquid ego concepi omnem hanc multitudi-
nem, vt dicas mihi: Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nu-
trix infantulum? O ineffabilẽ Dei probitatem? Attendite quæ-
so fratres quanta amoris teneritudine voluit Dominus popu-
lum illum rebellem, à quo toties fuit offensus, tractari. Hoc
est immensę illius maiestatis pectus: cui Moyses in hoc obedijt,
Exo. 32. illamq; abominabilem gentem adeò dilexit, vt dixerit: Aut
dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo,
quem scripsisti. O quantæ confusioni est nobis in amoris, &
gratiæ lege viuentibus hæc audire: cùm non solùm amoris

teneri-

12 teneritudine proximos non amemus, verum leuiſsimā quaq; occaſione in eos iraſcamur. & inſectemur. Nunquid non pater vnus omnium noſtrum? (dicit Malachias Propheta). Nunquid non Deus vnus creauit nos? Quare ergo deſpicit vnus quiſq; veſtrum fratrem ſuum violans pactum patrum noſtrorū? Et hoc rurſum feciſtis. Operiebatis lachrymis altare Domini fletu, & mugitu. Hoc dicit, quia oppreſsi, & iniurijs affecti ad templum Domini confugiebant, ibiq; lachrymantes de iniurijs ſibi illatis conquerebantur. O quam merito verba hæc hodie dicere poſſumus, ſiquidem noſtriſmet oculis perſpicimus quot inhumanitatibus alij in alios Chriſtiani vtuntur, cum vna eademq; ſit omnibus fides, vnumq; omnes profiteamur Euangelium, & eiuſdē
13 patris, ac Domini ſerui ſumus. O quis poſſet verbis explicare quod circa hoc ſentit! Profecto, niſi in meliorem frugem nos recepturi ſimus, minus incōueniens eſſet, terram aperiri, quæ nos viuos deglutiret, quam in tantæ maieſtatis conſpectu nos tot odijs, ac inimicitijs repletos viuere. O lux beatiſsima tu Dñe nos illumina, quo tantam miſeriam cognoſcamus. Hęc eſt Domine claſsis tua? Hi ne ſunt diſcipuli tui? Sic eis cœleſtis doctrina tua profuit? Hunc ex tuo admirabili exemplo, quod eis præſtitiſti atq; ex ineffabili amore, quo eos dilexiſti, fructum perceperunt? O homines lapidibus duriores, qui tot ac tantis nō ſunt mollefacti beneficijs. Deus homo factus venit in mundum, & adimpleuit quod per Iſaiā Prophetam promiſerat dicens: Ecce *Iſai. 40.*
14 Deus veſter in fortitudine veniet, ſicut paſtor gregem ſuum pacet: in brachio ſuo congregabit agnos: & in ſinu ſuo leuabit fætas ipſe portabit. O dulciſsima verba infinitamq; Dei probitatē manifeſtantia, qui cum infinitę fortitudinis ſit, tanquam clemētiſsimus paſtor ſeſe cū hominibus geſsit, quos cruore cōſperſos, obſcœnos, imbecilleſque reperiens non horruit, ſed eos diuinis brachijs ſuis amplexus fuit ſacratiſsimoq; pectori, & cordi applicuit. Eia crudeles, quare quanta cum pietate ſuos inimicos peccatores Deus recipiat, audientes non confundimini? Et cur tanto exemplo concitati voſmetipſos non vincitis, vt proximos veſtros intimo cordis amore cōplectamini. Quodſi quis dicat: Pater inimici mei cruorem mihi bibere concupiſcunt, ideoque non eſt mirum, ſi eorum interitum exoptem, nihilominus tamen ô frater cum ſis rationalis optimis

tibi considerationibus resistere potes. Considera inimicos tuos 15
magni boni tibi occasioni esse, Cũ quadã die in senatu Roma-
no recenseretur quam tranquilla, atq; pacifica Respublica viue
ret Chartagine, scilicet, superata, Europa in populi Romani ser-
uitutem redacta, Africa tributa soluente: respõdit Scipio: Imo
verò nunc in maiori periculo sumus, non enim habemus inimi-
cos, quos timeamus. Eos inimicis carere magnum prudens ille
vir periculum ipsis esse ducebat: ab eis enim oppugnati diligen
ter militariæ exercitationi vacabant, illis verò penitus superatis, cùm neminem pertimescerẽt, lasciuiæ, alijsque vitijs indulgebãt. Sin minus dicite (quæso) cur populus hic nõ est bene munitus, nec in eo militaris exercitatio floret? Quia vtiq; hostes nõ timet ideoq; armis se munire nõ curat. At verò populus quãtũcunq; modicus sit, si in hostiũ conspectu situs est, quantũ potest 16
se munit. Hoc igitur commodũ vobis afferũt inimici, scilicet, vt quasi ciuitas hostium congressibus exposita semper cum solicitudine, vigilantiaq; viuatis. Amici sunt vitiorum occultores hominibus imperfectis: nam coram eis nihil dicere, aut facere verentur: inimici verò sunt fræna vitiorum. Si te loquente inimicus tuus aduenit, cõticescis, ne te in verbis capiat. Si habes inimicos, statim in noctis crepusculo tete in domum tuam recipis. Ecce quomodo inimici efficiunt te silentium, recluſionemque seruare.

Ergo consentaneum est illos à te diligi siquidem tibi sunt vir tutis occasioni. Præcipueq; hoc te facere oportet, quia Deus in hac sancti Euangelij lectione, atq; in alijs compluribus sacræ
Prouer. 8. paginæ locis id tibi præcipit absolute. Nam in Prouerbijs dici- 17
tur: Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus deuenire. Siquidẽ postquam peccauimus, & Dei inimici sumus, volumus, vt nos in gloriam suam perducat, iustum est nos ea mensura metiri, qua volumus, vt Deus nos metiatur. Estq; valde notandum hîcvbi nos legimus in gaudium volumus venire, aliam translationem habere: In gaudium nolumus venire: & sic legit etiam Rabanus. In quo miseria nostra notatur, cum simul velimus, atq; nolimus. Volumus nobis ignosci, & gloriam conferri, nolumus autem alijs parcere, neque quæ nobis Deus imperat, facere. Et hoc est quenquã velle, & simul nolle, sicut de pigro dicitur

in

18 in Prouerbijs: Vult, & non vult piger. Efficaciſsimum eſt etiam remedium ad patientiam in perſecutionibus habēdam, atq; ad perſecutores noſtros diligendos, quod Dominus ſubdit dicens: *Si mūdus vos odit ſcitote, quia me priorem vobis odio habuit.* In his enim verbis præmonuit omnes ſequaces ſuos, vt parati eſſent, ne ab aduerſarijs, & perſecutoribus incauti occuparentur. Nam vt ait Seneca, ſero animus ad periculorum patientiam poſt pericula inſtruitur. Et D. Gregorius illud pſalmi cēteſimi decimi octaui: In mandatis tuis exercebor, & conſiderabo vias tuas, ſic exponit: Quicunq; proficere in virtute cupit, redēptoris vias oculis ſubijciat, atq; vt mens ad diuerſa præparetur, mœrorem gaudium putet, & præſentis vitæ gaudia damna mortis eſſe credat. Hoc fecerat glorioſus Apoſtolus Paulus cùm diceret: Quæ mi- 19 hi fuerunt lucra, hæc arbitratus ſum propter Chriſtū detrimenta, propter quem omnia detrimētum feci, & arbitror, vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciam ad cognoſcendum illum, & virtutē reſurrectionis eius, & ſocietatem paſsionum illius configuratus morti eius, ſi quomodo occurram ad reſurrectionem, quæ eſt ex mortuis. Omnia vir ſanctus ante oculos proponebat: futuros labores præſtantiſsimumq; ſui ducis exemplum, necnon admirabile reſurrectionis præmium. Et ſic his munitus armis mundi lucra damna eſſe ducebat, mortemq; lucrum ſibi iudicabat. Eſtq; valde notandum in his verbis: Me priorem vobis odio habuit, dictionem priorem, dignitatis potius, quam temporis prioritatem ſignificare, quanuis etiam temporis prioritatem ſignificare poſsit. Et ſic declarat D. Auguſtinus illud Ioannis dicētis: Quia 20 prior me erat, ideſt, me dignior, atq; præſtātior. Et ita hīc: Si me priorem vobis odio habuit, ſignificat: Si me filium Dei, totiuſq; ſanctitatis fontem mūdus odit, ne miremini ſi vos odio habeat. Et inferius dicit eis: Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur, ideſt, ſiquidem me licet optimum, ac ſumme diligendum tam immaniter perſecuti ſunt, & vos perſequentur. Sanctus Dauid piam quandam ſanctæ Eccleſiæ, atque iuſtorum, quos mundus fuit inſectatus querelam copioſe recenſet, & eorum nomine ſic dicit: Deus auribus noſtris audiuimus: patres noſtri annunciauerunt nobis opus, quod operatus es in diebus antiquis. Ideſt grandia auxilia, quæ Abraham, Iſaac, Iacob, Ioſeph, Moyſi, Ioſue, alijſque priſcis patribus, ſeruis tuis præſtitiſti, & quàm

Prouer. 13.

Seneca.

Grego.

Phili. 3.

Ioan. 1.

Pſal. 43.

glorioſos eos in omnibus effeciſti: mirabilia, quæ illorum cauſa 21
in Ægypto perfeciſti, & quam fortiter, atque potenter eos in
terram promiſsionis introduxiſti, audiuimus: & quomodo ma-
nus tua gentes diſperdidit, & plantaſti eos. Non illi quidem, ſed
tu hæc feciſti. Neq; enim in gladio ſuo poſſederunt terram, &
brachium eorum non ſaluauit eos: ſed dextera tua, & illumina-
tio vultus tui, quoniam complacuiſti in eis. Additq; ſanctæ Ec-
cleſiæ nomine dicens: Tu es ipſe Deus meus, & rex meus, qui
mandas ſalutes Iacob. Quænam igitur eſt immutatio hæc? quæ
tanta deſertio? quomodo in tuos te crudelem reddidiſti? Tunc
tot eos indulgentijs permulcebas: nunc autem expuliſti nos, &
confudiſti nos, auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros:
& qui oderunt nos, diripiebant ſibi. Dediſti nos tanquam oues
eſcarum, & in gentibus diſperſiſti nos: quæ non ſolum nos cru- 22
ciarunt, ſed magnis nos ignominijs deturparunt. Et ſic tota die
verecundia mea contra me eſt, & cõfuſio faciei meæ cooperuit
me. Etenim tyranni ſanctorumq; inſectatores ſanctas fœminas
publice denudabant, & in omnium conſpectu ſuſpendebãt, vt
Eccleſiaſticę hiſtoriæ referunt. Hęc omnia venerunt ſuper nos,
neq; obliti ſumus te, & iniquè non egimus in teſtamento tuo:
& non receſsit retro cor noſtrum. O quoties ſancti illi Patres la-
chrymantes hunc pſalmum (vt credo) cum ſuis clericis recitarũt,
cum ſacris Eccleſijs per tyrannos deſtructis ad montium cauer-
nas confugerent. Ecquis eos ſic afflictos, tribulatoſq; perſpiciẽs
non ſtuperet, conſiderans nunc (humano videri) Deum ſuis dili
gentius eſſe fauturum: cum iam humanã naturam ſuſceperit?
O altitudo diuitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quàm incom- 23
prehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius, ait D.
Rom. 11. Paulus. Non vtiq; illa deſertio, nõ, ſed magnũ erat auxiliũ, non
obliuio, ſed amor ardentiſsimus. Sic diuina prouidentia cõueni-
re perſpexit. Non acceptator perſonarũ, ſed temporũ conſidera
Simile. tor eſt Deus. In principio cũ mundus ſimilis eſſet infanti, popu
luſq; Dñi eſſet imperfectus ſicut pia mater liberos ſuos paruu-
los, ac teneros delicatè tractat, ac multis muneribus donat: ſic
Deus ſe cũ hominibus habuit eos plurimis indulgẽtijs permul-
cens. At poſtquam Deus homo factus eſt, mundoq; illuxit, &
diuinus ſpiritus ſuorum cordibus ſeſe infudit, non oportuit po-
pulũ eius in ętate iã perfecta perſiſtentem terrenis munuſculis,

quaſi

quasi pueros allici: sed tanquam præstãtissimos equites pretiosis, quę illis ipse dedit, armis munitos, crudelibus, sanguinolẽtisq; pręlijs intendere, ex quibus locupletes coronas elicerẽt. Quo sic mundo innoteceret quantũ filij Dei aduentus in mundũ profuerit: cũ nulla tyrannorum tormenta, nullę ignominiæ, opprobria nulla iustos à diuina charitate potuerint separare. Atq; etiã voluit, vt labores paterentur, quia multum interest inter narrationem passionis Dñi, clauorum, verberum, opprobriorum, crucis, ac deniq; mortis, quã pertulit, & actualẽ eorum experientiã, & in proprio corpore tolerantiã. Voluit Deus eos calicis sui participes facere vt experimẽto cognoscerent, quid fuerit eorum causa perpessus, gustarentque quòd ipse ob eorum peccata gustauit, & quo clarius beneficium cognoscerent, eò ardẽtiùs pro illo gratias agerent. Atq; etiam aliquo modo (si sic dici potest) eis iniuriã videretur inferre, nisi eos pati sineret, sicut ipse passus est, nolletq; illos adipisci quæ ob martyria nacti sunt. O pater misericordiarũ, & Deus totius consolationis, quæ vox, quæ poterit lingua retexere, quæ tu martyribus munera præparas? Si ardẽtissimorũ Seraphim corda inuidiã capere possent, iustis, qui in lege gratiæ pro Dei gloria, tot tormẽta perpessi sunt, maximè (credo) inuiderent. Nullus enim illorum Beatorum spiritũ assatus, lapidatus nullus, nullus deniq; propter Deum suum fuit excoriatus. O quanta nunc hæc considerantes exultatione perfunduntur. O quàm alacriter ignibus, ensibus, vngulis, verberibus, ac tormentis, quæ pertulerunt, per quæ ad tantam gloriæ celsitudinem peruenerunt, benedicunt. O quantopere nũc gaudent, quia in carnificum manibus à Deo sunt clementissime derelicti. [*Por quanto no quisieran aquellos santos, me dezid, auer dexado de padecer lo que padecieron?*] Ergo Deũ illos martyria perpeti sinẽs nõ illos deseruit, vt hominibus videbatur sed magnũ potius eis contulit beneficiũ: non immanitate quidẽ, sed clemẽtia cũ eis vsus est. Quid autẽ de hac misera tẽpestate dicemus cũ iã sese homines adeò diligunt, laboresq; oderũt vt vix quisquã minimũ quodq; pro Dei gloria detrimentũ perpeti velit? Si hodie vna ex illis cõpluribus antiquis persecutionibus in Christiana religione consurgeret, quæ Ecclesiam Dei afflixerũt, quãdo multa millia martyrũ in cœlum vndiq; mittebãtur nunquid Deus fidem in terra inueniret, cum iniuriam nobis à proximis nostris

illatam non feramus, nec allatum aliquod incommodum dimit- 27
tamus? Siquidem tam parua non ferimus, quomodo magna to-
lerabimus? Cum in modico fideles non simus, quomodo in mul
tis erimus? O bone Iesu, o Angelorum gloria, noli Domine,
noli hac nos tempestate probare, ne quàm parum in nobis ha-
bes appareat. Exijs, quæ Germani fecerunt, cõijcere potestis,
quid nos faceremus. Etenim perditi cuiusdam fraterculi fraus
tantam prouinciam, hominesq;, humano videri, tam graues, ac
nobiles, quibus ob illustrem, ac singularem eorum fidem sancta
Ecclesia prisciq; summi Pontifices Christiani populi imperij
monarchiam aduersus Ethnicos, barbarasq; nationes commise
rant, euertere, decipere, atq; à verissima, & antiquissima fide, sa
cræq; Ecclesiæ obedientia potuit separare. 28

Hi ergo, qua occasione, quibus miraculis, quibus minis, qui-
bus largitionibus, quo deniq; sanctitatis exemplo concitati tã
breuiter, tam facilè, tam gratis ab obedientia, fideq; Deo, ac san-
ctæ eius ecclesiæ debita recesserunt, in tantosq; errores, & abo-
minationes, quantos audijstis, inciderunt? O tremendum Dei
iudicium? Ecquod vel saxeum cor hæc audiens timore non fran
gitur? Quodsi illi tam facile corruerunt, quid de nobis poterat
sperari, quibus adeò voluptas, libertas, superbia, & cætera vitia
dominantur? O quàm merito Deum possumus rogare, dicere-
que: Domine per infinitam misericordiam tuã te deprecamur
ne modo nos probes: nescio enim quid in nobis reperies. Sæcu-
lares igitur fratres charissimi contradictiones æquo animo per- 29
feramus. Cumq; nos mundus insectatus fuerit, exultemus: hoc
est enim signum nos Dei esse electos. Ii autem, qui concionato-
res, diuiniq; verbi ministri estis, ne deficiatis, si vobis pro ani-
marum salute laborantibus, tantum fructum sicut velletis non
sentitis. Attendite Christum summum concionatorem, sum-
mamque sapientiam plurimas conciones habuisse, quas ineffa-
bilibus miraculis confirmauit, cœlestem tamen eius doctrinam
à paucis fuisse susceptam. Qui quidem hîc Apostolis suis, & vo
bis etiam dicit: *Si sermonem meum seruauerunt, & vestrum seruabunt.*

Origenes. Roma. 1. Origenes super epist. ad Rom. verba illa primi capitis exponẽs,
vbi dicitur: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum, no
tat Christum Redemptorem nostrum, quò eius Apostoli Apo-
stolatu Euangelicaq; prædicatione melius fungerentur, non so
lum

30 lùm ſpiritalem, ſed bene dicendi etiam eis gratiam communicaſſe, vt grati, iucundi, lepidiq; prædicatores eſſent. Cumq; diuinus Dominus gratioſiſsimus eſſet cõcionator, vt dicitur apud D. Lucam: Mirabantur in verbis gratiæ eius, quæ procedebant de ore eius, hanc etiam illis gratiam communicauit. Vnde verba illa: per quem accepimus gratiam, ſic intelliguntur: non ſolũ gratiam iuſtificantem, ſed etiam dicendi gratiam accepimus. Cumq; ipſe etiam Redemptor ſummus Apoſtolus fuerit, vt ait Diuus Paulus conſiderate Apoſtolum, & Pontificem confeſsionis noſtrę, qui fidelis eſt ei, qui fecit illũ: hęc omnia ſanctis Apoſtolis communicauit. Et quanuis omnes fideliſsimi in ſuo ministerio, nimiſque gratioſi eſſent, eos tamen mundus odio habuit, & maior illius pars in infidelitate remanſit, & non ſolum eorum
31 doctrinam nõ receperunt, ſed eius cauſa illis mortem intulerũt. Ne miremini patres mei, ſi cõciones veſtræ operationem, quam optatis, non effecerint. Nec ideo defeciſcamini, ſed cum ſpiritus feruore, pioq; exemplo perſeuerate hos binos ſanctos Apoſtolos Simonem, & Iudam B. Iacobi Minoris fratres imitando, qui omnes tres filij fuerunt Mariæ Cleophæ ſororis ſacratiſsimæ Virginis Mariæ Dominę, N. quæ etiam cum cœleſti regina, & cum Magdalena, ac B. Ioanne iuxta Domini crucẽ ſtetit, vt patet in euangelio Beati Ioannis: vbi ſocia, particepſque fuit Dominici calicis. Quem etiam tres glorioſi eius liberi patientiſsimè biberunt: gratiaque cœleſti repleti æterna beatitudine fruituri ad ætherea regna migrarunt. Ad quæ nos perducat Ie-
32 ſus Mariæ filius,
Amen.

Luc. 4.

Hebr. 3.

Ioan. 19.

(?)

IN

INCOMMVNI Euangeliſtarum Concio Prima.

Deſignauit Dominus, & alios ſeptuaginta duos, &c. Lucæ. 10.

Ioan. 3.

IOQVENS Chriſtus Redẽptor noſter de diuino amore dixit: Sic Deus dilexit mũdum. Quomodo ſic? Vt filium ſuum vnigenitum daret. Hunc donans omnia poſsibilia dedit, quod fuit ſufficientiſsimum bonum, ac reparatio mũdi. At, neceſſe erat, hũc amorem, ac beneficium hominibus innoteſcere. Niſi enim illud cognouiſſent, parum eis prodeſſet, Deum in mundum veniſſe. Verum D. Paulus ait: quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient ſine prædicante? Quomodo verò prædicabunt, niſi mittantur? Statimq; citat Iſaiam prophetam dicens: Sicut ſcriptum eſt, quam ſpecioſi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Vbi notandum eſt in tranſlatione noſtra hîc legi: quàm pulchri ſuper montes pedes annunciantis, & prædicantis pacem, annunciantis bonum, prędicantis ſalutem. Perpẽdite quoties ſanctus Propheta repetit verbum, annunciantis, & prædicantis, vt rei neceſſitatẽ magis exaggeret. Quæ omnia S. Apoſtolus breuioribus verbis comprehendit. Et ſept. interp. hîc tranſtulerũt: Sicut hora ſuper montes, ſic pedes euangelizantis auditum pacis. Euangelizantes bona horæ horologij ſuper montem ſonantis conferuntur, qua multi gubernãtur. In omnibus tranſlationibus oſtẽditur quantum bonum mundo ſacrorum Domini diſcipulorũ prædicatio attulerit: quamq; ſingulare beneficium fuerit illos tam fœlices nuncios relaturos mitti ad gentes. Hoc prędixerat Abacuch propheta his verbis: Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud: in medio annorum notum facies. Statimque

Rom. 10.

Iſai. 52.

Abac. 3.

4 quę paulò inferius addit: Qui aſcendis ſuper equos tuos, & quadrigæ tuæ ſaluatio, ideſt, Domine opportuno tempore eſſe, vitamq; operi miſericordiæ tuæ dabis, illudq; excitabis humanam aſſumens naturam, hocque vniuerſo mundo prædicari iubebis equos, & triumphales currus aſſumēs. Hi ſunt ſacroſancti Apoſtoli, diſcipuliq; tui, in quibus tanquam in equis aſsidebis, & velociſsimè curres, vt toti mundo illuceſcas, illumque abijs in quibus reſidet, tenebris eripias.

Eccè hæc omnia adimpleta, cùm dicat ſanctum Euangelium, *Deſignauit Dominus, & alios ſeptuaginta duos, & miſit illos binos ante faciem ſuam.* Super quo animaduertendum eſt ſanctum Euangelium non dicere illos ſe ſe ad tantum munus exequendum inuitaſſe, neq; vltrò obtuliſſe: ſed à Domino fuiſſe deſignatos, & miſ-
5 ſos. Inter alia cognomina, quæ iuſtus virtute comparat, vnum eſt ſanctus appellari. Sanctus enim idem ſignificat quod totus Deo dicatus, atq; deuotus, cui nihil ſui manet, aptus, ſicut acerrimus Ieſu Chriſti miles, vt vbi primum pugnæ ſignum ſonet, ſtatim diuitias, honorem, ac vitam denique offerat. Vnde ſanctificari ſabbathum eſt, feſtum Domino dedicari. Reliquos dies in noſtri miniſterio conſumimus diem autem feſtum integrum Deo debet obſeruari. Sic homo ſanctus ideſt, homo totus Deo dicatus. Ideò de Chriſto R.N. dixit Angelus ſacratiſsimæ Virgini Mariæ Dominæ noſtræ: Quod naſcetur ex te ſanctum vocabitur filius Dei. Sanctum, ideſt, totum Deo conſecratum. Et ſic dicit Beatus Paulus ſupernum mũdi ſaluatorem cum ſuo æterno Patre loquentem, cum in mundum ingrederetur, ideſt, Luc. 1.
6 in inſtanti conceptionis ſuæ, (Etenim hoc ſignificat, ingrediens mundum) Corpus aptaſti mihi, ideſt, (*Diſteme vn cuerpo hecho, a tu condicion*) Et ſic intelligitur illud B. Lucæ: Omne maſculum ad aperiens vuluam ſanctum Domino vocabitur, ideſt, Deo offeretur, atque dicabitur. Ideoq; Nazarei Deo comas offerebant. In quo ſignificabatur, qui verè, & exanimo ſe Deo deuouet, capillos quidem quos ventus deferre ſolet, ac pedibus conculcantur, & inſterquilinium emittuntur, nec pallij pilum in Sathanæ miniſterio conſumere, ſed Deo cum omnibus ſuis miniſtrare velle. Peccator cum omnibus, cum ſubſtantia, honore, vita, & anima Sathanæ deſeruit. Iuſtus vice verſa nihilo Sathanæ, aut mundo, cunctis verò Deo deſeruit. Verùm quanuis omnino ſit Hebr. 10. Luc. 2. Num. 6.

Deo

Deo dicatus, honestis tamen, & magnæ autoritatis muneribus 7.
Hebr.5. exercendis non se offert. Et ita dicit Diuus Paulus: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquã Aarõ.
Rom.1. Et de seipso alibi dicit: Paulus seruus Iesu Christi vocatus Apostolus segregatus in Euangelium Dei, ideſt, quanuis Iesu Christi sum seruus legitimo certamine acquisitus, nõ ego me in Apostolatus munus immisi: sed Deus me in Euangelij sui prædicatorem vocauit. Vnam ex rationibus, quare multi huius miseræ tempestatis concionatores tam parum fructus efficiunt, esse credo, quia à Deo nõ sunt vocati ad hoc sanctum ministerium, sed ipsi sese vanè ac præsumptuosè iactantes illud vsurparunt. Sicq; ex concionibus nihil aliud, quam honorem autoritatemque
2.Cor.3. sibi expetunt. De concionatoribus à Deo missis dicit Apostolus: Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum, nõ quòd 8
sufficiẽtes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis. Sed sufficientia nostra ex Deo est, qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti non litera sed spiritu. Perpendite sancti Apostoli (licet adeò legis periti) humilitatem: qui omnem fiduciã suam statuerat in sufficientia, quam sibi Dñs contulerat, quia ipsum in prædicatorem suum elegerat. Estq; notandum hìc, vbi nos legimus: Non litera, sed spiritu, in alia translatione esse non literę, sed spiritus, sicut etiam est in contextu Græco. Quasi diceret: Non sumus prædicatores tantum verborum, nec eis, aut exteriori legis literæ, sed diuino spiritui sumus astricti: eoq; illustrati literæ spiritum, & quod Deus in illa dicere voluit, perscrutamur. Hocque ingenti spiritus efficacia prædicamus, hominesq; spirituales efficere curamus,

Et misit illos binos. Videlicet, vt sese inuicem consolarentur, & 9
Prou.18. alter alterius vitę cõsuleret. Vt enim dicitur in Prou. Frater, qui
Eccles.4. adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma est. Et in Ecclesiaste dicitur: Melius est duos esse simul, quã vnũ, habẽt enim emolumentum societatis suę. Si vnus ceciderit, ab altero sulcietur. Væ soli, quia cũ ceciderit, nõ habet subleuãtem se. Et hęc est vna ex ratio
Psal.91. nibus, ob quas diuinus spiritus iustũ palmę cõfert dicẽs: Iustus, vt palma florebit, scilicet, quia inter omnes arbores sola palma ab alijs separata fructũ non fert, quod si fuerit altera comitata fructum feret: sicut experientia cõperitur. Scribitur quippe certi generis palma iuxta alteram, quo aër per vnam transiens, aliam

fructum

10 fructum gigniere faciat. Sic multis iuſtis ſolis commorantibus ſpiritus extinguitur, & in virtute marceſcũt: alijs verò ſanctis cõ iuncti proficiunt, florent, ac ingentem fructum proferunt meritorum. *Miſit illos binos ante faciem ſuam*. Hæc verba duo ſignificant. Alterum, quod miſit eos ante faciem ſuam: ſicut venatores Hiſpanè (*Monteros*) regem venatum euntem præcedere ſolẽt. Per Hieremiam Proph. dixerat Deus: Mittam eis multos venatores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum. Regij venatores in nemoribus regem prę cedunt, feraſq; excitant, atq; exagitant quouſq; eas in ſtationẽ vbi eas rex expectat, inducunt, quo illas telo ſuo interficiat. Sic ſupernus Rex regum Ieſus Chriſtus diſcipulos ſuos binos miſit ante faciem ſuam, vt quaſi venatores homines tanquam belluas 11 in vitiorum nemoribus delitentes excitarent, & in cœleſtium ſacramentorum ſtationes, vbi ipſe manet, inducerent: ibiq; telo ſuo eos mundo, ac peccato necaret. Hoc eſt fratres concionatorum munus, vos quaſi feras ſcelerum veſtrorum montibus incluſos reprehenſionibus, rationibus, exhortationibus, promiſsionibus, ac denique comminationibus commouere, quo è tam miſero ſtatu erumpentes ad diuina ſacramenta confugiatis, in quibus ſicut in ſtatione vos rex cœleſtis expectat, vt diuini amoris ſui iaculo feriat, vt vniuerſo malo mortui toti bono viuatis. O Deus infinitę maieſtatis, hodie Dñe verbis meis confer efficaciam, vt ſi quod hic adeſt brutum animal, ſiquis libidinoſus, ſiue ſuperbus, ſiue quiuis alius peccator, eis commotus per veram pœnitentiam è vitiorum ſuorum nemo- 12 ribus exiliens ad te conuertatur. Altera horum verborũ: Ante faciem ſuã, ſignificatio eſt: quòd miſit eos ſicut prudẽtes viros, & magnæ conſiderationis, vt miniſteriũ, ad quod mittebantur, exequentes recordarentur ſe in diuino conſpectu perſiſtere. O quàm neceſſariũ nobis eſt in omnibus, quæ facimus, conſiderare Deũ magis, quã nos nobiſmetipſis adeſſe. Hoc Deus Abrahę maximè commendauit dicens: Ambula coram me, & eſto perfectus. In hoc verbo: Ambula, illum hortatur, vt ſemper in virtute proficiat, nec retrorſum regrediatur. Vnde Theologi iuſtos huius ſæculi viatores, vocant, quia per manſiones ſuas ad cœlum iter faciunt. Illuc autem accedentes, comprehenſores appellant, quia finem optatiſsimum, ob quem à Deo creati ſunt

Hiere.16.

Simile.

Gene.13.

manu

manu comprehendunt, & nanciſcuntur. Et illud: Eſto perfectus, 13
idem ſignificat, quod, eris perfectus. Hic enim ſicut & in alijs ſa-
cræ paginæ locis imperatiuus pro futuro ſumitur, vt ſucceſſus in
fallibilitas exaggeretur, vt dicitur in Pſalmo. Guſtate, & videte
quoniam ſuauis eſt Dominus, ideſt, Deum guſtare incipite, & vi
Pſalm. 33 debitis, quàm ſuauis eſt Dominus. Et ibidem: Accedite ad eum
& illuminamini, ideſt, accedite ad Deum, qui eſt perennis fons
Lucis, & illuminabimini. Et alibi. Vacate & videte, quoniã ego
Pſalm. 45. ſum Deus, ideſt, à creaturis vos expedite, & me Deum eſſe vide-
bitis, ideſt, cognoſcetis. Nam ſeparatio ab amore creaturarum, &
celeris per eas tranſitio hominem in creatoris cognitionem in-
ducit. In his omnibus locis imperatiuus eſt pro futuro, ſicut ali-
bi eſt futurus pro imperatiuo, vt apparet in præceptis Decalogi
Non mæchaberis, non annunciat, neminem eſſe mæchaturum, 14
ſed prohibet hoc fieri. Ponitur autem in futuro, vt efficacius pro
hibeatur. De hac ſancta exercitatione, qua perfectio impetra-
Pſalm. 18. tur, magnopere gloriabatur Dauid dicens: Meditatio cordis mei
in conſpectu tuo ſemper. Vnde filius eius Salomon Deum allo
3. *Regum.* quens de Patre ſuo dicit: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre
meo miſericordiam magnam, ſicut ambulauit in conſpectu tuo
in veritate, & iuſtitia, & recto corde tecum. Hoc etiam ſanctus
4. *Regum.* 1 Rex Ezechias citabat dicens: Obſecro Domine, memento quę
ſo, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & corde perfe-
Lucæ. 1. cto. Hæc erat ſanctorum illius temporis exercitatio. Et Sanctus
Zacharias dixit adhoc nobis Deum humanatum deditũ fuiſſe,
vt (inquit) ſeruiamus illi in ſanctitate, & iuſtitia coram ipſo, om-
1. *Corint.* 2. nibus diebus vitæ noſtræ. Quod Beatus Paulus Apoſtolus ve- 15
rè, & ex animo faciebat. Ipſe enim dicit: Non ſumus ſicut pluri
mi adulterantes verbum Dei: ſed ex ſynceritate ſicut ex Deo co
ram Deo in Chriſto loquimur, ideſt, non ſumus, ſicut plurimi,
qui verbum Dei adulterantur, ex illo ſuo ſpiritu falſos adulteri-
noſque ſenſus gignentes, cùm tamen verus eius ſponſus, atq; ma
ritus ſit ſpiritus diuinus. Sed de ſancti Euangelij ſynceritate, pu-
ritateq; loquimur, ſicut ab Spiritu ſancto, qui & ipſe Deus eſt,
percepimus. Et ſic verbum Dei explicamus, deq; illo loquimur,
per merita Ieſu Chriſti, quaſi qui coram Deo eſt, & loquitur. Et
2. *Corint.* 12. alibi dicit: Coram Deo in Chriſto loquimur. Dicenſque in his
duobus locis, in Chriſto ſignificat, coram Deo loqui, ambulare,
ac vi-

16ac viuere, donum esse Dei, quod ipse peculiariter per Iesu Christi merita se disponentibus, atq; à se illud petentibus concedit. Hoc deniq; de omnibus prædestinatis, vsq; ad mundi consummationem idem sanctus Apostolus affirmat dicens: Benedictus *Ephe.1.* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus, in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti, & immaculati in conspectu eius in charitate. Ex his verbis appa
17ret hanc sanctã exercitationem esse vnũ ex mirabilibus diuinę prædestinationis effectibus. Ideo nos Dauid admonet dicens: *Psal.104.* Quærite Dñm, & confirmamini, quærite faciem eius semper. Idest animaduertite vestra maximi interesse, Dñm exquirere, quẽ postquam inueneritis, corã vobis semper habete: nunquam ab illo oculos amoueatis: in hoc confirmamini, valde enim necessariũ est. O fratres in Christo Iesu quot bona faceremus, quot q; mala vitaremus, si semper Deũ in nobis diuinos, purissimosq; oculos suos defixos habere consideraremus. Pater quidam eremi viatoris habitu suscepto in meretricis domum introijsse dicitur, vt eam hac occasione conuerteret. Licet enim nunquam mala fieri liceat, vt inde exeant bona: aliquando tamen cũ sine scandalo fit, potest iustus aliquid nõ bonum fingere, vt aliquod inde maximum bonum proficiscatur. Vt in libro Iosue apparet, *Iosue.2.* vbi duo illi exploratores, quos sanctus dux misit Hierico per gentes ingressi sunt in domũ mulieris meretricis nomine Raab, & quieuerunt apud eam. Hoc autem non, vt turpitudinem ad-
18mitterent, sed vt illa exteriori apparentia, quòd in meretricis domum fuerant ingressi, celarentur, sicque aptius Dei opus perficere possent. Cum igitur sanctus ille eremita quãtum meretrix illa detrimentum vrbi, in qua morabatur, afferebat, intelligeret, in eius domũ cum illo habitu fuit ingressus. Dixitq; ei se velle, vt in valde secretum cubiculum illum introduceret. Ad quem cum ab ea duceretur: dixit ei: Non hîc sumus sicut oportet, ad aliud secretius domicilium abeamus. In illudq; introiens finxit vir sanctus adhuc se illic nõ esse sicut conueniebat: quapropter ad alium occultiorem locum se deduci postulauit. Tunc dixit ei meretrix, Bone vir si ab hominibus perspici non vis hic locus est nimis occultus: si verò à Deo non vis videri, quocunque pergamus, in secretissimo totius mundi loco diuinum eius con-

ſpectum nequimus effugere. Cui venerabilis ſenex, O mi- 19
ſera (inquit) cùm tu vbicunque tot abominationes operaris, à
Deo perſpici credas, illas tamen audes admittere? Tantamque
hæc verba, & eorum conſideratio in illius meretricis corde ope-
rationem fecit, vt protinus conuerſa veram egerit pœniten-
tiam. Quomodo fieri poſſet, quòd homo quantumuis diſſo-
lutus lethalem admitteret culpam, ſi ſe illud in conſpectu di-
uinæ maieſtatis perpetrare attente conſideraret? O ſi hoc ſem-
per, & vbique conſideraremus, quàm ſingulares effectus
in moribus noſtris reperiremus, niſi fortè lapides aut dæmo-
nes ſumus.

Mittens igitur Dominus diſcipulos ſuos ante faciem ſuam in omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipſe venturus, quo illi miniſterio effi-
cacius intenderent, dicebat illis: Meſsis quidem multa eſt: ope- 20
rarij autē pauci. Rogate ergo dominum meſsis, vt mittat opera-
Eccle.39. rios in meſſem ſuam. In Eccleſiaſtico dicitur: Iuſtus cor ſuum
tradidit ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum,
& in conſpectu altiſsimi deprecabitur. Cumque hæc ſit vna
ex crebrioribus iuſtorum exercitationibus, eos hîc diuinus Ma-
giſter erudit vnum ex præcipuis, quæ à Deo poſcere debent,
ſcilicet, vt mittat operarios in meſſem ſuam. Attendite Domi
num dicere: operarios, non loquaces quidem, ſed factores. Vna
ex magnis plagis, quibus Deus percuſsit Ægyptum, fuerunt ra-
næ, quæ garrulationibus ſuis Ægyptios cruciabant, ſicque vna
ex magnis ſanctæ Eccleſiæ plagis, grauibuſque (ob ſcelera no-
ſtra) ſupplicijs eſt, multos loquaces, paucos verò operarios,
ideſt, plurimos concionatores, atque prælatos loquaciſsimos 21
eſſe, qui tamen ſunt bonorum operum expertes, & vacui. Et
1.Ioan.3. ita dicit Diuus Ioannes: Omnis, qui non eſt iuſtus, non eſt ex
Deo. Vbi alia tranſlatio habet: qui non facit iuſtitiam, non
eſt ex Deo: & ſic eſt in contextu Græco. Ex quo hi, qui valde
loquentes non operantur, ex Deo non eſſe colliguntur. Qui
autem ex Deo non ſunt, cuius, niſi Dæmonis erunt? Dicenſ-
que Dominus: In meſſem ſuam, nos docet præcipuum præ-
ſidum & concionatorum finem eſſe debere, vt Dei hæreditati
proficiant, ideſt, animarum prouentui conſulant, nec ſuam
met vtilitatem exquirant. Verum heu, heu, heu quàm modici
ob gloriam Dei, & animarum vtilitatem operantur. Beatus

Paulus

22 Paulus Philippenſibus dicit: Spero in Domino Ieſu Timotheum me citò mittere ad vos. Neminem enim habeo tam vnanimem, qui ſyncera affectione pro vobis ſolicitus ſit: omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, non quæ Ieſu Chriſti. Experimentum autem eius cognoſcite, quoniam ſicut patri filius mecum ſeruiuit in Euangelio. Hæc vtique verba ingentem mihi admirationem attulerunt. Cum hic glorioſus Apoſtolus dicat, illomet tempore, quo ipſe ſanctum Euangelium prædicabat, totque actantis miraculis confirmabat, omnes ſocios ſuos præter Timotheum, quæ ſua ſunt quærere, non quæ Ieſu Chriſti: quid in hac miſera tempeſtate poterit ſperari? Præſertim cum in beatiſsimis illis quondam temporibus, quando ſacratiſsimus Ieſu Chriſti ſanguis in credentium cordibus
23 erat adeò recens, tam modici ſolam Dei gloriam proximorumque vtilitatem expeterent? Ecquis hodie ob hunc vnum finem ſpiritualem prælaturam, aut temporale ſuſcipit munus? O ingentem filiorum Adæ miſeriam perpetuiſque lachrymis deplorandam? Nunc ergo fratres dilectiſsimi, ſiquidem meſsis multa eſt, operarij autem pauci, noctu dieque dominum meſsis inſtantiſsimè deprecamini, vt mittat operarios in meſſem ſuam. *Philli. 2.*

Dicit eis vlterius: *Ite, ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos.* In his verbis eos diuinus Magiſter erudiuit, quanta cum manſuetudine, ac patientia infidelibus prædicare deberent. In Actis Apoſtolorum dicitur: Stephanus autem plenus gratia, & fortitudine faciebat prodigia, & ſigna magna in populo. Quæ-
24 rat quiſquam: in quo conſiſtit quenquam eſſe fortitudine plenum? In eo, quod habeat plenam perfectamque fortitudinem. Hominem autem habere plenam fortitudinem eſt eum eſſe agnum in medio luporum. Fortitudo illa, de qua locuti ſunt Philoſophi, ſicut Tullius, qui dicit: Fortitudo eſt magnarum rerum appetitio, & humilium deſpectio: fuit fortitudo deficiens. Namlicet homines ſeſe mortis periculo exponere, hoſteſq; aggredi, & expectare fortitudinē eſſe cognouerint, qui ſunt duo fortitudinis actus vt Philoſophus inquit: adeptique ſint nihil vile, acturpe ab homine fieri debere: martyres tamen excelſius punctum ſuper omnes philoſophos intellexerunt, *Acto. 6.* *Tull. li. 2. de Ora.* *Ariſt. Eth. 3.*

quod nullus eorum fuit consecutus, scilicet, vt pro veritate mo- 25
rientes se non defenderent. Diceret vtique Socrates, & Aristoteles: Bonum est quenquam pro veritate mori, si illa ab aliquo negatur: at se quoad poterit defendentem. Cœlestis verò Magister discipulis suis dicit: Ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos. Etenim quantumcunque grauibus iniurijs, ac tormentis afficiamini non vos defendere debetis. In hoc vtique plena, perfectaque fortitudo consistit, ne baculum quidem, quo se tuerentur, voluit Dominus sanctos il-
Luc. 9. los viros secum deferre. Et sic eis dixit: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram. Licet enim ad virginitatem perpetuo conseruandam fortitudo maxima requiratur: maior tamen requiritur ad tormenta, mortemque vltrò patien-
dam, & ad hoc quod homo ob diuinum amorem se ipsum il- 26
li virili animo offerat. Propensius nanque ad tormenta fugienda, quam ad voluptates admittendas inclinamur: sicut apparet in cane, quem si os cum magna voluptate rodentem virga fueris comminatus, osse, ac voluptate relicta ictum effugiet. In hoc etiam Dominus manifestat quid iustus à mundo debeat sperare, scilicet, quod agnus à lupis sperat. Quapropter ô serue Dei si te in mundo morderi, ac lacerari perspexeris, ne mireris, cum sis inter lupos. Atque etiam iniqui homines peiores sunt lupis, cum non solum vitam, sed honorem etiam iustis adimere curent. Vnde tyranni Sanctos Martyres non solum varijs tormentorum generibus cruciabant, sed eos etiam diffamabant necromanticos appellantes, populoque suadentes, vt eos tales esse iudicarent, cre- 27
derentque illos diaboli virtute miracula facere. Ideo Dauid af-
Psal. 139. fectuose precabatur dicens: Eripe me Domine ab homine malo, & à viro iniquo eripe me. Non dicit: Eripe me Domine à Diabolo malo. In quo magis quodammodo malum hominem, quàm Diabolū ipsum timere videbatur. Etenim quæ Diabolus per se solum facere nequit, ea sæpe numero facit hominem malum in illorum instrumentum assumens. Et quamuis difficillimum erat sanctos illos viros se inter lupos immittere, curareque, vt ex lupis in agnos conuerterentur, eos Dominus fulsit dicens: Ite, ecce ego mitto vos. Ego, qui mundum superaui: ego, cuius manibus æternus pater omnia tradidit, ego Deus omnipo-

omnipotens vos mitto, vireſq; conferam, quibus tam aduerſa, quam proſpera patiamini. Nonnulli ſancti doctores de natura & gratia libros compoſuerunt: in quibus explicuerunt, quam parum homo ex ſe valet, & quàm debilis eſt eius natura: quantumq́ Dei auxilio fulta facere poteſt. Non eſt aranea debilior, nec imbecillior muſca quam homo ex natura ſua, vix enim ſeſe à formica, aut ciniphe defendere poteſt. A Deo autem adiutus cum diuo Paulo dicere poteſt: Omnia poſſum in eo, qui me confortat: Hac conſideratione fulciebatur Dauid ad omnes huius ſæculi aduerſitates perferendas ſperans ſibi diuinũ auxilium non eſſe defuturum. Et ſic vbi nos legimus in Pſalmo: Deus, qui præcinxit me virtute: alia tranſlatio habet: Deus qui præcingit me virtute, in præſenti tempore: & ſic eſt in con- tex. Græco, & in paraphr. Chaldai. In quo adnotatur quam cõtinua ſint auxilia diuina in iuſtis: & quomodo nõ contentus eſt Deus eis iam fauiſſe, ſed ſemper eis auxiliatur. *Philip. 4.* *Pſal. 17.*

Dicit eis vlterius: *Nolite portare ſaculum, neq́ peram, neq́ calceamenta.* O ineffabilem Dei probitatem: attẽdite quomodo illos ab omni humana voluptate, corporaliq́ cõſolatione eradicat, & euellit. Quando quis denuo vitẽ plantat, paxillũ ei ſupponit, vt vires accipiat. Si verò illud, cui eã apponit radices haberet in terra multum palmiti officeret totum enim terræ virorẽ ſugeret. Humanum cor eſt ſimile palmiti: vtq́; in virtute proficiat, diuini amoris paxillo debet inhærere. Si enim pecunijs, honoribus, aut voluptatibus apponatur, quæ radices habẽt in terra, totã cordis virtutem, viroremq́; ſanctitatis ſugẽt, & illud aridum, ac ſterile relinquent. O infelices filij Adæ, quam arida, ſteriliaq́ue corda geritis, quia illa terrenis apponitis: illa ab hoc terreſtrium paxillo remouete, diuinoq́; amori apponite, ſicq; reuireſcent, abundantemq́; meritorũ afferent fructum. Ideo præcipit Dñs diſcipulis ſuis, vt pauperes, temporalibuſq́; omnibus expediti, ſolo diuini ipſius amoris baculo innitentes per diuerſas orbis partes proficiſcantur. In quo conſiderandum vobis eſt, quantũ vos Dñs diligat, cum tam ſedulam de vobis curam gerat totq́ue modos excogitet, quibus vos ad ſui obediẽtiam alliciat Apoſtolos, ſcilicet, prophetas, atq́; diſcipulos mittẽs, eoſq́, magno cum labore, ac ignominia pauperes, nudis pedibus, tritiſq́; veſtibus indutos: abſq́; humano refrigerio peregrinari iubens: quorum *simile.*

omnium fructus eſt ſalus veſtra. Eis enim ſicire præcipit, quo 31
maius præbeant ſanctitatis exemplum: ſalubriſque eorum prę-
dicatio auditorum cordibus efficacius impreſſa maiorem faciat
operationem. O corda lapidibus duriora, quæ hæc cum intelli-
gant, teneritudine liquefacta tanti Dei, qui ſalutem noſtram
tantopere exoptat, miniſterio, ac obedientiæ non ſubijciuntur.
Quod etiam apertius manifeſtatur in ijs, quæ illis dicit: Et ne-
neminem per viam ſalutaueritis. O Chriſte vere totius vrba-
nitatis magiſter, quomodo hîc diſcipulis tuis præcipis, vt ſeſe in
proximos inurbanos, & aridos præbeant, nec eos in via inue-
nientes ſalutent? Dico Dominum hîc vrbanitatem non pro-
hibere: imo vnum ex ijs, quæ ſunt ſancto Euangelio, diuinæq;
legi propinquiora, eſt vrbanitas. Nam vna ex virtutibus, quas
Chriſtus Redemptor noſter nimis exaggerauit, fuit humilitas, 32
Luc. 14. hocq; fecit per leges vrbanitatis dicens: Cum inuitatus fueris ad
nuptias, non diſcumbas in primo loco, ne forte honoratior te ſit
inuitatus ab illo. Ecce quomodo per vrbanitatis leges, iuxta
quam ſublimior locus honeſtiori debetur, diuinus magiſter hu-
militatem docuit. Et ſic Dominus hîc vrbanitatem non prohi-
bet, ſed vult dicere: Adeò celeriter huic rei vobis à me cõmen-
datæ incumbite (quæ eſt animarum ſalus) vt ſi cuiuſquam ſalu-
tatio vobis impedimento futura eſſet quominus eam diligentiſ
ſime faceretis, eum inſalutatũ prętermittatis. Potius vos in prę
tereuntium ſalutatione, quàm in huius ſancti muneris executio
4. Reg. 4. ne deficere volo. Sic dixit Eliſeus Propheta puero ſuo Giezi.
Accinge lumbos tuos, & tolle baculũ meum in manu tua, & va
de. Si occurrerit tibi homo, non ſalutes eum: & ſi ſalutauerit te
quiſpiam, non reſpondeas illi. Hæc omnia exaggerationes erãt, 33
quibus ſignificabat ſe velle illum velociſsimè quæ ſibi præcepe
rat, conficere. O quã manifeſte hîc infinita Dei probitas inno-
teſcit, & quantopere peccatorũ ſalutem exoptet, oſtenditur, cũ
velit eos tam diligenter à concionatore doceri, vt non in heb-
domadã, aut diem, verũ, ne in minimum quidem temporis ſpa-
tiũ, quod in amici ſalutatione conſumitur, huius miniſterij exe-
cutionẽ differri patiatur. Dicite igitur fratres doctrinæ auditus
cuius pluris intereſt? concionatoris ne, an peccatoris? Cuia præ-
cipue eſt hęc vtilitas? noſtra ne, an veſtra? Cui magis neceſſarius
eſt imber? aridę terræ pluuiæq; defectu pereũti, an nubi? Terræ

vtiq;

34 vtiq; aridæ. Si ergo Deus vult concionatorem adeò ad animas
sancta doctrina illuminãdas, manumq; eis porrigendã, vt à pec
cato exiliant, festinãter pergere, vt nulla occasione detineãtur,
tu ô infœlix peccator, cuius in hoc salus agitur, quomodo con-
uersionem, emendamq; audes differre? Medico præcipitur, vt
tibi diligentissimè præparet medicamen, quomodo tu eius re-
ceptionem audes differre? Ne pũctum quidem (ait Dñs) demo-
remini: quomodo igitur tu Diem, hebdomadã, ac mensem de-
tineri audes? Ecquis tibi infœlix secure affirmat te isto tẽpore,
quod tibi promittis certo fruiturũ? Ecquis nostrũ nouit, an sicut
in hoc templum pedibus suis fuit ingressus, ex alienis manibus
pendens sit ab eo exiturus. O superne pater luminum, & Deus
infinitæ pietatis, hos cæcos illumina, vt nouerint quanti sua in-
35 tersit, opportuna tẽporis occasione vti, quò veram agentes pœ-
nitentiam, diuinam hîc gratiam recipiant, qua cœlestis gloriæ
beatitudinem valeant comparare. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Euangeliſtarum Concio Secunda.

Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos, &c.
Lucæ. 10.

1 MIrabilem huius mundi molem Dauid in ſpiritu cõtemplans dicit: Quam magnificata ſunt opera tua Domine, omnia in ſapientia feciſti: Certum eſt enim quicquã ſapienter, beneq; diſpoſitũ, atq; directũ ſtructoris rectoriſq; ſui ſapientiã demõſtrare. Et licet admirabilis totius orbis diſpoſitio infinitam Dei ſapiẽtiam, potentiamq; oſtendat: vnũ tamen ex ijs, in quibus hæc Dei ſapientia, atq; potentia clarius illuceſcit, hoc eſt, quod non ſolũ per ſe hanc machinam modera tur, ſed poteſtatẽ etiam creaturis commiſit, quo aliæ ſint aliarũ cauſæ, atq; rectores. Plus eſt enim creaturas eſſe habere illudq; cõmunicare poſſe, quam ſolũ eſſe habere. Nec verò cõtentus eſt *Pſal. 103.*

Deus ſolum modo eſſe creaturis cõtuliſſe, ſed poteſtatem eis tribuit illud eſſe communicãdi, atq; vt alię alias moderari poſsint. Ex quo patet creaturas in duabus rebus Deo eſſe ſimiles: altera quia ſunt bonæ, altera verò, quia ſicut Deus eſt cauſa, ſic & ipſę cauſę ſecũdæ eſſe poſſunt, è quibus aliarũ perfectio proficiſcitur: ſicut experientia cõperitur, quòd cœlũ, ſol, & cæteri planetæ virtutem habent influendi in hæc inferiora corpora, atq; illa regendi. Et quemadmodũ Deus ſe in mundi gubernatione habuit, ſic ſe in ſuæ ſanctæ Eccleſiæ regimine, peccatorumq; conuerſione geſsit: coadiutores quippe, ac miniſtros exquiſiuit, qui ipſius auxilio adiuti eam regerent. Et ſic exorditur ſanctũ Euãgeliũ dicens: *Deſignauit Dominus, & alios ſeptuaginta duos, & miſit illos binos ante faciem ſuam.* Priſtinis quondam temporibus ad tantam illam Hebræorum prouinciam erudiendam vnum tantum Deus concionatorem eligebat. Elegit vtiq; Iſaiam, deinde Hieremiam, poſteà Ezechielẽ, & poſteà Danielem, & deinde alios: nunc autem nõ eſt contentus duodecim Apoſtolos, elegiſſe: ſed alios ſeptuaginta duos miniſtros ſoli illi prouincię deſignat. Nã protinus eis dixit: In viam gentiũ ne abieritis. Ex quo apparet quãobrem cœleſtis reparator Hebræos ad ſe conuertere deſiderarit. Poſteaq; hos, & alios cõplures in vniuerſum mundũ miſit, quo ſingulari beneficio nũc etiam dilectiſsimi fruimur: cũ non ſolum in vnum regnũ, verũ ad vnam etiam vrbem Dñs ſeptuaginta miniſtros mittat: quapropter nimiũ nobis gaudẽdum eſt. Mercator ſolus eſſe cupit, quia non reipublicæ quidẽ, ſed ſuam potius expetit vtilitatẽ: & medicus, ac iuris conſultus, atq; etiã ſutor, & quiuis alius artifex ſinguli in vrbe cõmorari vellent: nã hi omnes quæ ſua ſunt, quærunt. At verò in animarũ negotiatione quo plures concionatores, confeſſarios, & coadiutores habuerimus, eo magis lætari debemus. Deũ precãtes, vt plures mittat: ſolã enim Dei gloriam animarum q; emolumẽtum expetimus. Quod ſi non faciamus, valde decipiemur. Sex mille ſexcenti ſexaginta ſex dæmones ſemel cõgregati ſunt, & in vnius hominis corpus introierunt, vt eius animã perderẽt. A duerſus igitur tot hoſtes quibus viribus, atq; auxilio opus eſt? Ideo dicebat S. Moſes: Quis tribuat, vt omnis populus Prophetet, & det eis Dñs ſpiritũ ſuum? Hoc nos omnes oportet optare, puroq; corde dicere. Vtinã omnes Chriſtiani concionarentur, ijq; eſſent, qui aliorũ ſalutem

2

3

4

Luc. 8.

Num. 11.

5 ſalutem inuicē in ſe ſuſciperent. Et quanuis in hac miniſtrorum abundantia quā Deus nobis mittit, infinita eius probitas ardentiſsimumq; ſalutis noſtræ deſiderium, quo flagrat, oſtenditur, etiā in ea deprauatio noſtra declaratur, cùm tam parum fructus ex omnibus his Dei diligentijs, beneficijſq; percipiamus: & ſic (quæ noſtra eſt culpa) hęc omnia beneficia in atrociſsima nobis verbera conuertētur. Nam per Ezechielē Prophetā iuſtiſsimus hic Dñs ait: Væ ciuitati ſanguinum, cuius ego grandem faciam *Ezec. 24.* pyram. Et tanti ſupplicij cauſam aſsignans dicit inferius: Multo labore ſudatū eſt, & non exiuit de ea mimia rubigo eius. O quot ſudores hodie ſerui Dei in Chriſtianis rebuſpublicis effundūt: & quàm immundæ peccatorū animæ remanent. Vereamur igi
9 tur fratres, ne ſupplicium hoc, quo Deus hīc Hebręos minatus eſt, ſuper nos corruat. Et tiā diuina maieſtas hāc ingratitudinem punire conſueſcit, ſui ſancti verbi miniſtros auferēs, hoſq; ingratos tam cœleſtibus auxilijs priuans. Hoc ad literam per Hiere- *Hiere. 6.* miam Prophetam Dominus ipſe ſignificauit dicens: Defecit ſufflatorium inſigne, conſumptū eſt plumbum. Fruſtra cōflauit conflator: malitiæ enim eorum non ſunt conſumptæ: argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos. O terribilia verba! Diuinus nos ſpiritus illuminet, quo eorum virtutem intelligamus, neceſſariumq; ex illis fructū nobis percipiamus. Sumit hīc Dominus metaphoram ab aurifice, qui cum in fornace follibus nimis inſufflaſſet, quouſq; illos diſrupit, ſcoriā
7 ab argēto nequiit ſeparare: & laſſus atq; moleſtus argentum illud reliquit, neq; in eo vult amplius laborare. Sic Deus diuinis inſpirationibus, promiſsionibus, ac minis, pijſq; ac charitatiuis concionatoribus obduratos peccatores cùm nimis inſufflauerit, videns calorem, quo plumbum cōſumi poſſet in eorum cordibus nihil efficere, neq; eos ab iniquitatibus ſuis purificari velle, inſtar laſsi moleſtiq; artificis eos quaſi reprobum argentum deponit, ſuiſque peculiaribus auxilijs, fauoribuſque deſtituit. Et enim hoc ſignificat: Defecit ſufflatorium inigne: cōſumptū eſt plumbum, i. deſt, plumbum tali, ac tanto ignis calore conſumi poſſet. Omnis autem hæc diligentia vana fuit, & nequa ſumma adhibita, ſi quidem ex ea fructū percipere noluerūt, heſpuis, hæc audiēs nō trepidet? Quomodo nō ſtupetis, qui cū plurimas cōciones audieritis, quibus ipſimet infideles converti poſſent,

nullum ex illis prouentum elegiſtis? O inſenſibilia ſaxa, quæ 8
Eccle.43 iſta nō ſentitis. In Eccleſiaſtico dicitur vox tonitrui eius verberauit terram. Vbi alia tranſlatio habet: Vox tonitrui eius exprobrabit terram: & ſic eſt in contextu Græco, & ita etiam legit Rabanus. Vbi nos docet ſpiritus ſanctus vnum tantum cœli tonitruū audiētes nos deterreri oportere: illa enim eſt quædam vox, & reprehenſio, qua nos Dominus comminatur. Quod ſi cœleſtibus tonitruis debemus terreri, quantò maiorem nobis ſtuporem inferre debent Euangelicorum concionatorum verba, nos Dei nomine comminantium, ſcelerumq́; grauitatem, ac diuinæ iuſtitiæ rigorem indicantium? Per immenſam charitatem, qua nos clementiſsimus hic pater accerſit, & minatur, vos deprecor fra-
Exod. 9. tres, vt ex pijs eius diligentijs fructum percipiatis. Prius quàm horrifica illa grandinis plaga Ægyptum vaſtaſſet, Moſes Pha- 9
raonem, & ſeruos eius ab hoc periculo ſeruare volens his illos verbis præmonuit: Mitte (inquit) iam nunc & congrega iumēta tua, & omnia, quæ habes in agro: homines enim & iumenta, & vniuerſa, quæ inuenta fuerint foris, nec cōgregata de agris, ceciderit q́; ſuper ea grando, morientur. Et protinus ſequitur: Qui metuit verbum Domini de ſeruis Pharaonis fecit confugere ſeruos ſuos, & iumenta in domos: qui autem neglexit ſermonem Domini, dimiſit ſeruos ſuos, & iumenta in agris, quæ omnia vi grandinis interiere. Idem nunc accidit. Etenim alij concionatorum verba timentes, ſe ſe in meliorem frugem recipiunt, & ſic ſaluantur: alij verò ſimiles illis Pharaonis ſeruis illa contēnunt, & ſic eos tempeſtas diuini furoris abſorbet.

Dicit vlterius ſanctum Euangelium: *Miſit illos binos ante faciem* 10
Num.10 *ſuam.* Moyſi dixit Deus: Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare poſsis multitudinem, quando mouenda ſunt caſtra. Per has tubas Euangelici concionatores figurati fuerunt. Tuba enim flatu ab intimis viſceribus prodeunte ſonat. Non ſic organum, nec cymbalum ſonant, quæ aere ſibi extrinſecus adueniente reſonant. Sic prædicatorem verbis ex intimis viſceribus productis animarum ſalutem exoptantē clamare oportet. Et ſic dixit Deus Iſaiæ Prophetæ: Clama, ne ceſſes, quaſi tuba
Iſai.58. ex alta vocem tuam: annuncia populo meo ſcelera eorum. Non dicit: Quaſi organum, aut, quaſi cymbalum, ſed quaſi tuba, vt ſignificet concionatorem efficaciſsimis vocibus clamare debere,

quibus

11 quibus auditorum animos penetret, atque disrumpat. Ex quo patet quàm longè decipitur Christianus, qui dicit: Noui quid concionator dicturus sit: domi habeo libros, tã sapiẽs sum, quàm ille; concioni interesse nolo. O insane, nescis quid dicat Dauid? *Psal. 28.* Ait enim: Vox Dñi cõfringẽtis cedros: vox Dñi intercidẽtis flã mam ignis: vox Dñi cõcutiẽtis desertũ. An cõcionatorẽ Dei tubam viuis sermonibus soporatã animã excitãtibus resonantem esse ignoras? Herba sagittariorum, quæ sagittæ adhærens interimit, quanuis manibus contrectetur, nõ officit: solùm vbi est vulnus sanguinem inficit, animaq; occidit. Sic verbum Dei vitia non vbique, sed vbi est vulnus, interimit. Hoc autem vulnus infligit Deus per concionatorem te reprehensione sua vulnerantem, quo herba, ideſt, cœlestis doctrina te vitijs interficiat, & Ie- *Simile.*
12 su Christo viuum relinquat. Et fic accidit, quòd aliqua sententia, quam tu sciebas, & sæpe animo cogitaueras, nec in corde tuo aliquam fecerat impressionem, ex feruidi, spiritalisque concionatoris ore percepta, tibi viscera commouet, & à peccato conuertit. Ideo frater ne prudentiæ, sapientiæq; tuæ fidas: attende concionatorem esse tubam, spiritu ex visceribus producto sonantem, qui salutem tuam vehementer exoptat: sicq; maiorem in te quã sapientiam tuã impressionem facere posse. Has tubas binas esse Deus præcipiebat, scilicet, vt significaret concionatorum omniũ prædicationem in Dei, & proximi amore includi. Illaſq; argenteas esse volebat, vt ostenderet, concionatorum verba casta, nimiumq; examinata ad animarum ædificationem, & vtilitatem, non verò ad earum scandalum esse oportere. Et ita dicit Dauid: *Psal. 11.*
13 Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum. Omnia concionis verba quasi argentum diuini amoris igni probari, purificariq; oportet, sicut argentea stubas exactissimas temporalium omnium vacuas diuinoque spiritu repletas. Quem amorem, vt Dominus significaret, doceretque illos hac charitate ad supernum hoc munus exequendum commoueri debere, misit illos binos ante faciem suam, atque etiam, vt vnus alteri testis esset sanctæ, honestęq; conuersationis eius.

Misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum, quò erat ipse venturus. O quanta est hæc nonnullis prædicatoribus cõfusio nolentibus, nisi in magnis populis, & coram frequentissima hominum multitudine prædicare, quasi in paruis oppidis

non

non essent animæ, sicut & in magnis: aut quasi pauperum, atq; 14
agrestium animæ non essent tam pretiosæ apud Dominum,
quàm diuitum, atque potentum. In hoc se non Dei quidem, sed
suum honorem quærere manifestant, ideoque prædicare nolūt,
nisi vbi sibi plus honoris, atq; vtilitatis videantur acquirere. Cō-
fundantur hi audientes sanctum Euangeliū dicens: In omnem
locum, quo erat ipse venturus. Et siquidem Dominus infinitæ
maiestatis non est dedignatus in paruis oppidis prædicare: sed
cū ineffabili pietate, animarumque zelo in omnem locū discur
rebat, discant eum in hoc etiam eius concionatores imitari. San-
Deut. 32. ctus Moses dixit: Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descē-
dat sicut ros eloquium meum. Vnum ex ijs, quibus terra magis
indiget, est aqua. Si biduo pluuia desit, statim marcescit, & aquę
defectum sensibiliter videtur ostendere, nam vndiq; præ illius 15
desiderio scaturit, quasi viscera adaperiens, vt quod desiderat,
accipiat. Et postquam imbres accepit, viscera recludit, rimęque
illę reficiuntur, herbæque ac flores oriri consuescunt, quasi ter-
ra lætante, quia quod optabat adepta est. At multo magis ani-
mæ doctrina, quam terra imbribus indigent. Siquidem igitur
nubes aquam indifferenter effundunt, & tam humiles valles,
quam excelsos mōtes irrigant, pauperumq; simul ac diuitū fun
dos fertiles reddunt: sic Euangelici prędicatores vniuersales es-
se cœlestisque doctrinæ suæ pluuiam ampla quadam charitate
super magnos, & paruulos, diuites, ac pauperes effundere debēt.
Verum est hîc sanctam doctrinam à Mose pluuiam, ac rorem
appellari. Quia, sicut pluuia crassior, ros verò subtilior est: sic
concionatores res planas, quæque passim manibus contrectan- 16
tur hominibus parui, rudisque ingenij, subtilia verò, atq; sub-
limia viris acutis, & eruditis prædicare debent: sic vtraque redu-
centes, vt per ea diuino amore auditorū animi inflammati vitia
fugientes virtutes studiosissime amplectantur. Misit illos ante
faciem suam in omnem locū quo erat ipse venturus. Quasi dice
ret eis: Ite, ego quoque vos protinus sequar quo sic admunus
Simile. suū melius exequendum mouerentur. Qui operarios in vineā
suam mittens dicit eis: Ite, & ego statim illucebo, vt quid facia-
1. Parali. 28 tis aspiciam, eos mouet, vt diligentius elaborent. O si assidua
animi cogitatione volueremus, non solum Deum omnia corda
scrutari, & vniuersas mentium cogitationes intelligere, sed

non etiam

17 etiam ſuos diuinos oculos in noſtra ſiue bona, ſiue mala opera
conijcere: eumque à nobis eorum rationem citiſsimè petiturum
quàm aliter, ac viuimus, viueremus. Maximo cum affectu dixit
Deus Hieremiæ Prophetæ: Nonne vides quid iſti faciunt inci- *Hierem. 7.*
uitatibus Iuda, & in plateis Hieruſalem? Filij colligunt ligna,
& patres ſuccendunt ignem, & mulieres conſpergunt adipem,
vt faciant placentas reginæ cæli, & libent dijs alienis, & me ad
iracundiam prouocent. Magnam vtique habent emphaſin hæc
verba: Nonne vides quid iſti faciunt? Quanuis nos peccata vi-
deamus, non illa cernimus, ſicut Deus, quia illius eſt incõmodũ.
Cùm ſibi ſint illatæ iniuriæ, pluſquàm nos in illis videt. Si do-
mus vicini tui comburitur, hoc vtique vides, at ipſe melius videt
quia eſt eius incommodum. O Deus infinitæ maieſtatis, quàm
18 perſpicuè hîc oſtendis quanto nos amore proſequaris. Cũ enim
condemnatio, ac damnum, in quod per peccatum incurrimus, no
ſtrum ſit vixque nos illud ſentiamus: tu illud magnopere ſentis,
tuumq; eſſe ducis. Ecquid vides Domine? Video (ait) liberos at-
que parẽtes omnes vno animo me offendere, adeoque cæcos eſ-
ſe, vt me illos non videre ſuſpicentur, nec vllo vnquam tempo-
re harum abominationum rationem ab eis petendam eſſe, exi-
ſtiment. Sic etiam nunc ipſe Dominus opera noſtra conſiderat:
& cum minus arbitrati fuerimus, eorũ à nobis exiget rationem.
Ideo viuamus ſicut dubitantes, vtrum hodie, an cras tremendo
illi Dei iudicio ſimus affuturi. Hac conſideratione Dauid ma- *Pſalm. 74.*
los à peccatis coercere conabatur dicens: Dixi iniquis: nolite ini
que agere, & delinquentibus: nolite exaltare cornu. Nolite ex-
19 tollere in altum cornu veſtrum, nolite loqui aduerſus Deum ini
quitatem. Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque à
deſertis montibus: quoniam Deus iudex eſt. Quàm efficax ratio
ad peccatores vt pœnitentiam agentes peccata reliquant, com-
mouendos eſt, eos ſcire Deum infinitæ potentiæ, ſapientiæ, at-
que iuſtitiæ eſſe iudicem, quem nemo fugere poteſt, quanuis ad
orientalem, ſiue ad occidentalem plagam, ſiue ad deſertos mon-
tes effugiat. At ſic homines ſunt rationis expertes, ac paſſioni-
bus excæcati, vt ne hoc quidem conſiderare velint, & ſic quaſi
effrænatæ belluæ appetitus ſuos ſequantur.

Miſit illos ante faciem ſuam in omnem ciuitatem, & locum, quò erat ipſe
venturus. In hoc etiam Diuinus magiſter prælatos admonuit,

vt

vt poſtquam viſitatores ſuos ad viſendas oues miſerint, ipſi eos ſequantur, vt videant ſiqua vitia ſiluerunt, aut iniuriam cuiquã intulerunt, atque, vt doctrina, exemplo, præſentiaque ſua ſubditos ad virtutem inuitent, pauereſque eleemoſynis ſubleuẽt. 4. Reg. 4. Quanuis Eliſeus puerum ſuum Giezi cum baculo ſuo miſit, vt viduæ filium ſuſcitaret, ipſe protinus eum ſequutus fuit, perfecitque quod ſeruus efficere nequijt. Sic credibile eſt prælatos multa conficere poſſe, quæ eorum viſitatores nequierunt, maximèq; ſi prælatus quanuis magnæ, egregiæq; ſit autoritatis, humaniter ſubditos ſuos, & paruulos quoſq; alloquatur, ſicut fecit Eliſeus, iuxta defuncti menſuram ſe coarctans, ſicq; eum ad vi- 1. Timoth. 4 tam reuocauit. Hoc Diuus Paulus Epiſcopum Timotheum docebat dicens: Exemplum eſto fidelium in verbo, in conuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate.

Et dicebat illis: Meſsis quidem multa eſt: operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum meſsis, vt mittat operarios in meſſem ſuam. Notabile eſt, Dominum hîc ipſoſmet operarios admonere, vt Patrem Dominum meſsis deprecentur, vt operarios mittat. Hoc eis dicit, quò ſignificet, quanuis ipſi mittantur, dignos tamen operarios non eſſe futuros, niſi ab ipſo Deo digni efficiantur. Omnes igitur, qui aliquo ſanctæ Eccleſiæ miniſterio fungimini, Dominum deprecamini, vt in meſſem ſuam operarios mittat, vos ſanctos miniſtros efficiens, laboreſque, ac diligentias veſtras fructiferas reddens. Etenim cùm hoc nobis ipſe præcipiat, nos illud conſecuturos eſſe debemus ſperare. Maximeque cum hoc ad proximorum emolumentum optemus: cuius cauſa Deus Epheſ. 1. principibus, & prælatis ſanctæ Eccleſiæ fauere conſueſcit. Et ſic vbi nos legimus in Epiſtola Diui Pauli ad Epheſ. Ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius, alia tranſlatio habet, ipſum dedit caput ſuper omnia ipſi Eccleſiæ. Et ſic eſt in contextu Græco, & ſic etiam legit Beatus Hieronymus: Super omnia, ſcilicet, capita. In quibus verbis ſignificantur ſingularia auxilia, quæ ſacratiſsimum caput noſtrum illis confert, qui ſunt capita & principes in ſancta Eccleſia ſua per dignitatem, prælaturam, aut miniſterium aliquod, quo in ea funguntur. Hoc autem propter ipſius vtilitatem Eccleſiæ.

Ite, ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos. Nolite portare ſaculum,

23 *culum, neque peram.* Hìc eis præcipit, ne quid deferant, in quo vel micam panis includant, quo innoteſcat eos non cupiditate quidem, ſed ſalutis animarum deſiderio duci, ſcientes illam eſſe Domini voluntatem. Liberet nos Deus à concionatoribus vtilitatem tantùm ſuam expetentibus. In nonnullis regionibus in domum defuncti conductæ lamentatrices deferri conſueſcunt. Quæ, etſi verbis, & eiulatibus alios ad defuncti obitum ſentiendum, plorandumque commouere curant, ne vnam quidem lachrymam oculis effundunt, nec dolore tanguntur, quia ſola vtilitatis auiditate commouentur, vt illa faciant, & dicant. Ijs ſimiles ſunt mercenarij concionatores, qui ſola vtilitate commoti in Eccleſia Dei vociferantur. De quibus dicit Sanctus Apoſtolus Iudas: Væ qui er- *Simile.*

24 rore Balaam mercede effuſi ſunt. Error Balaam fuit, quòd cupiditate commotus ad Hebræos maledicendos perrexit. O infœlix prædicator, quantò tibi ſatius eſſet in triremi remigare, quàm tam abiecto fine commotum tam excelſum munus exercere. Per Malachiam Prophetam Deus grauiſsimè queritur dicens: Quis eſt in vobis, qui claudat oſtia, & accendat altare meum gratuito? Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Quod ſi miſeria hæc ſimul cum illa lege deſijſſet, bonum maximum eſſet. Verum, heu, heu, & millies heu. Etenim nunc mihi abominatio hæc magis vigere videtur, quàm vllo fortaſſe tempore viguit. Offerentibus filijs Iſrael ſex plauſtra cum duodecim bobus in conſpectu ta- *Iudæ.* *Malachiæ. 1.*

25 bernaculi, ait Dominus ad Moyſen: Suſcipe ab eis, ſcilicet, ea, vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi. O admirabilem viri ſancti puritatem, tam parum illud donum accipere non audentis, quod vt acciperet opus fuit Deum illi iubere. Ex quo apparet quàm ſemotum ſanctus hic Dei ſeruus à temporalium rerum cupiditate cor haberet. Eia domini Eccleſiaſtici attendite Dñm diſcipulis ſuis præcipere, ne quid in via deferant, nec ſæculum, nec peram. Et quanuis inferiùs dicat: Dignus eſt enim operarius mercede ſua, non ideò hac temporali mercede, ſed vi cœleſtis amoris ad ſacrorũ miniſteriorum exercitationem debetis cõmoueri: ſicut vos admonet D. Petrus dicens: Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei non turpis lucri gratia: ſed voluntariè *Num. 7.* *1. Petr. 5.*

& for-

& forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pa- 26
ſtorum, percipietis immarceſcibilem gloriæ coronam.

In quamcunq; domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui. Et ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper eum pax veſtra: ſin autem ad vos reuertetur. Hæc ſententia magnam affert omnibus ſancti Euangelij miniſtris conſolationem. In quo eis Dominus affirmat quan uis peccatores ob ipſorum duritiam eorum diligentia, miniſterioque vti nolint, non ideo eos præmium, ac mercedẽ eſſe amiſſuros, ſed illa eſſe afficiendos, quaſi illos conuertiſſent. Vnde Diuus Paulus, poſtquam dixerat Timotheo: Erit enim tempus
2. *Timot.* 4. cum ſanam doctrinam non ſuſtinebunt: & à veritate quidem au ditum auertent, ad fabulas autem conuertentur: addit dicens: Tu verò vigila, in omnibus labora: opus fac Euangeliſtæ: miniſteriũ tuum imple. Quaſi diceret: Quanuis parum proficere tibi vide a- 27
ris, à munere tibi commiſſo ne deſiſtas, Deique cauſam iuſtifica re nedeſinas: non enim idcircò ſpiritus tuus mercedis remanebit immunis. Quãuis pax, miniſteriũque tuũ illis non proſit, tibi ta men proderit. Et hoc ſignificat: Sin autẽ ad vos reuertetur. Cum hac puritate, & ſynceritate lex gratiæ fuit in mundo prædicata. Cuius vnus ex miniſtris fuit glorioſus Lucas Euangeliſta, cuius ſacrum feſtum hodie ſancta mater Eccleſia celebrat: cui peculiarem reuerẽtiam, piũque affectũ debemus exhibere. Multa enim ſacra myſteria, quæ alij ſancti Euangeliſtæ prætermiſerunt, ipſe ſcripſit, & per eum illa Deus ſuam ſanctam Eccleſiam erudiuit. Qualis fuit mirabilis glorioſi Baptiſtæ conceptio, atque natiui- tas, & mirabilia, quæ in ea facta ſunt, annũciatio Angeli ad ſacra tiſsimam virginem Mariam, ſanctiſsima Ieſu Chriſti natiuitas 28
in præſepio Bethlehemitico, paſtorum adoratio, ſuauiſsimus An gelorum concentus, cum, gloria in excelſis Deo ſuauiſsimè de cantarunt, diuini Saluatoris circunciſio, cùm primum pro no bis ſanguinem fudit, ſacraque ipſius in templo præſentatio, & quomodo remanſit Hieroſolymis, quum ſacratiſsima ipſius ma ter eum triduò exquiſiuit, lamentabilis ſermo, quem pijſsimus Ieſus habuit ad filias Hieruſalem baiulans ſibi crucem in locum caluariæ, ſuauiſsimaque oratio, quam habuit pẽdens in cruce ad æternum patrem dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt: & vltima verba, quæ locutus eſt, dicens: Conſummatum eſt. Hæc omnia cæteri ſancti Euangeliſtæ ſiluerunt, quæ

glorio-

a9 glorioſus hic hiſtoriographus Euãgelicus in ſuo ſancto Euange lio memorauit, noſtriſque manibus commiſit. Quamobrem magna cum deuotione illum venerari debemus. Nec verò con tenti eſſe debemus, quia ei deuoti ſimus, ſed eum imitari curare etiam debemus, quo ſic diuina gratia locupletati in cœleſti Hie ruſalem eius ſocij eſſe mereamur. Amen.

In eodem Communi Euange liſtarum Concio Tertia.

Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos, &c.

Lucæ.10.

a

ALexander de Ales, & alij omnes Theologi affir- *Alex. 1. p.* mant. Sicut Deus per vnam infinitam, æternam, *q.92. art.4.* eſſentialemque potentiam ſuam mundum crea- *Theolog. in* uit, omneſque illius creaturas produxit magnas, *3.d.32.* & paruas çqualiter, & abſq; differentia, ita, vt om nes cœli non maiori potentia, quam formica creati fuerint, nec minorem Dominus in muſcæ, quam in omnium cœlorum pro ductione potentiam adhibuerit: nec apud Dei potentiam aliæ ſint maiores, & aliæ minores creaturæ, nec maiora, ſeu minora miracula ſint: imo reſpectu diuinæ potentiæ non poſſunt mi- *Aug. ad Vo* racula dici: omnia namq; pari potentia fiunt. Et ſic dicit Diuus *luſianum.* Auguſtinus: In rebus mirabiliter factis ratio facti eſt potentia fa

a cietis: ſic etiam ſua vnica, infinita eſſentialique ſapientia æque omnia regit atque conſeruat: ita vt tantam in vnius formicæ, *ſap. 6.* quantam in vniuerſi conſeruatione prouidentiam adhibeat. Et ſic dicitur in libro ſapientiæ: puſilla & magna ipſe fecit, & çqua liter ei cura eſt de omnibus. Et quemadmodum vna potentia cũ cta creauit, vnaque ſapientia cuncta gubernat: ſic omnia vno in finito, eſſentialique amore diligit: ita, vt alias creaturas non in tenſius, aut extenſius, quàm alias diligat: cunctas enim vno ſim- *ſap. 11.* pliciſſimo, atque indiuiſibili voluntatis actu diligit. Et de hoc amore dicitur in libro ſap. Diligis omnia, quæ ſunt, & nihil odiſti eorum, quæ feciſti. At his non obſtantibus, conſiderato Dei amore ex patte creaturarum, quatenus eſt effectus exterior

prioris eſſentialis amoris, ideſt, quatenus iam illis Deus bona 3
ſua communicat, dicimus eum non pariter omnes creaturas di-
ligere, alijs enim maiora quàm alijs communicat beneficia. Et
ſic hoc poſteriori amore magis prædeſtinatos, quàm reprobos
diligit, maiora nanque in eos beneficia confert. Et præ hoc in-
genti amore, quo eos diligit, admirabiles rationes excogitat, qui
bus eos ad ſe alliciat. Atque ita dicit per Hieremiam Prophe-
tam dulciſsima quædam verba, quæ toti electorum commu-
nioni, & ſingulis quibuſque prædeſtinatis adaptari poſſunt. In
Hiere.31. charitate (inquit) perpetua dilexi te, ideo attraxi te miſerans,
ſcilicet, te. Cum hac charitate tot miniſtros in omnem Iudæam
miſit, quos etiam nunc per vniuerſum orbem mittere non ceſ-
ſat. Diciturque hoc beneficium peculiariter prædeſtinatis fieri,
quia ipſi ſoli per ſancti Euangelij lucem, & obedientiam cœle- 4
ſtem beatitudinem conſequuntur. Vnde glorioſus Apoſtolus
Paulus, poſt quam de Euangelicæ prædeſtinationis pulchritu-
dine excellentia, & efficacia ſermonem fecerat, addidit dicens:
Rom.10. Sed non omnes obediunt Euangelio. O quàm ſtupendum eſt
hoc, quod tanto cum ſpiritus feruore, vitæ puritate ſingulari, in-
fallibilique miraculorum cõfirmatione Domini diſcipulis prę-
dicantibus non omnes ſancto Euangelio obediant! Dignum
fuit vtique admiratione maxima, quod cùm Diuus Paulus prę-
dicationem ſuam tot teſtimonijs comprobaſſet, ſicut ipſe affir-
2.Cor.12. mat dicens. Signa Apoſtolatus mei facta ſunt ſuper vos in om-
ni patientia, & in ſignis, & prodigijs, & virtutibus, & de ſe, deq;
alijs euangelicis miniſtris alibi dicit: In nos confirmata eſt (ſci-
Hebr.2. licet, lex Euangelica) conteſtante Deo ſignis, & portentis, & va 5
rijs virtutibus, & Spiritus ſancti diſtributionibus ſecundum
ſuam voluntatem, & tamen hic dicit: Non omnes obediunt
Euangelio. Quid mirum eſt modo, ſi nõ multi ex concionibus
noſtris fructum percipiunt, cùm non ſint puritate, ac ſanctitate
comitatę, qua ſancti Apoſtoli erant confirmati? Citatq; Diuus
Paulus in hanc ſententiam Iſaiam dicẽtem: Quis credidit audi-
tui noſtro? ideſt, quis credidit ſermonibus noſtris? Quaſi dicat:
Pauciſsimi verbis noſtris fidem adhibebunt. Super quo valde
penſandum eſt D. Paulum prædicationem auditũ appellare: vt
ſignificet cõcionatorem prius quã prædicet, audire humilemq;
auditorẽ eſſe debere: quales fuerunt ſancti Apoſtoli, qui quę ex

cœleſtis

cœlestis Magistri sui ore perceperãt, prędicabãt. Et quanquã in actibus Apostolorũ dicitur: Itaq; fortiter crescebat verbũ Dei, & cõfirmabatur, vbi alia translatio habet: Et cõfortabatur, & in contextu Græco habetur: Et inualescebat, scilicet, in cordibus credentium. Omnes tamen hi pauci erant, respectu eorum qui infideles remanebant. *Act. 19.*

Mittens igitur Dñs suos sanctos discipulos ad prędicandũ dicit eis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.* O diuine venator Iesu Christe: quę noua est hęc venatio? Ecquis vnquã lupos agnis capi perspexit? Hæc sunt Dñi mirabilia. Non supernus hic imperator orbẽ satellitũ exercitib⁹ superauit, nec igne, aut belli cis instrumẽtis, sed humilitate, mãsuetudine, patientia, suiq; diuini verbi virtute expugnauit. Et sic dicit D. Paulus: Arma mili 2. *Cor. 10.*
7 tiæ nostrę nõ carnalia sunt, sed potẽtia Deo ad destructionẽ munitionũ, consilia destruẽtes, & omnẽ altitudinẽ extollentẽ se aduersus scientiã Dei, & in captiuitatẽ redigentes omnẽ intellectũ in obsequiũ Christi. Idest: patientia, humilitas, ac mansuetudo, aliæq; virtutes, quibus nos diuinus spiritus exornauit, potentes sunt vt homines ad Dei ministeriũ adducãt, Sathanęq; munitiones & cõsilia dissoluãt, atq;, vt sapientes sęculi faciãt obmutescere, & acutissimũ quenq; intellectũ in seruitutẽ, Iesu Christiq; obedientiã redigãt. Nõ vtiq; tigres, neq; leones Deus ad Pharaonẽ misit, sed ciniphes, & ranas, quibus superbi regis potentiã voluit superare: tyrannũq; Holophernẽ debili quadã fœmina iugulauit. Vnde volens sancta Iudith eius caput abscindere dixit: *Iudith 9.*
Da mihi in animo constantiam vt contemnam illum, & virtu-
8 tem, & cuertam illum: erit enim hoc memoriale nominis tui, cum manus fœminæ deiecerit eum. Idest: Animum mihi Domine ad illum occidẽdum concede: magna enim erit gloria tua, hanc victoriam tam vili, debiliq; instrumento, qualis est fœmina, reportari. Et post partam victoriam dixit: Dominus omni- *Iudith. 16.*
potens nocuit eum, & tradidit eum in manus fœminæ, & confudit eum: non excelsi gigantes imposuerunt sei lli: sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit illum. Sic ad maiorem confusionem superborum huius sæculi sapientium misit cœlestis Dominus pauperculos homines quasi agnos mitissimos, vt cum ferocissimis lupis pugnarent, quos quidem su-

Isai. 11. peruerunt,& in agnos conuerterunt: impletumq; est celebre 9
illud Isaiæ propheticum dictum dicentis: Habitabit lupus cum
agno,& pardus cũ hœdo accubabit: vitulus,& leo,& ouis simul
morabuntur: & puer paruulus minabit eos. Hæc sunt mirabi-
lia, quæ filius Dei in sua sancta Ecclesia fuit operatus: in qua
dispares, discordesque nationes, quæ prius sese inuicem occide-
bant, sub vna charitatis lege subiecit, & tam pacificas in vno gre
ge viuere fecit, vt minimus quisque puer illas regere sufficiat.
Puer (inquit) paruulus minabit eos, vt fidelium obedientiam
cõmendat, quam talem esse oportet, vt quanuis puerum par-
uulum in prælatum haberent, ipse eos gubernare sufficiat. Di-
cens erit: Ite ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos, diuinus
Magister excellentiam patientiæ eorum significauit, quæ to-
tius murmurationis expers futura erat: talis enim patientia est 10
Gen. 20. ipsi gratissima. Abrahæ dixit Deus: Tolle filium tuum vnige-
nitum, & vade in terram visionis. Et in Hebræo habetur, in ter-
ram Moria: quod alij manifestationem interpretantur, quia illic
manifestatus est aries, & manifestandus erat Iesus Christus fi-
lius Dei in cruce. Exequensque vir sanctus Domini præceptũ,
vt ait sacer textus, die tertio eleuatis oculis vidit procul locum.
Posteaque ascendentibus solis in mõtem patre, ac filio patrem
filius interrogauit: Vbi est victima holocausti? Ex omnibus his
circunstantijs virile, prestansq; huius sancti viri pectus agnosci-
tur, cũ in hoc tridui itinere nec à filio, nec à seruis visus fuerit la-
chrymari, aut saltẽ suspiriũ edere. O quã perfecta constantissi
mi pectoris patiẽtia. Quomodo rem tam durã tandiu dissimula-
re potuit absq; eo, ꝙ aliquo signo exterius appareret? Ex hoc 11
perspici potest quã potẽs sit hominis cor diuino spiritu audiutũ.
Nos miseri minima quaq; cõtradictione fatigamur, ita vt statim
afflictionem, laboremq; nostrum verbis, exterioribusq; affecti-
bus, & modicę patientiæ signis ostendamus. Venerabilis quidã
vir dicebat patientiam esse mutam, quæ nescit loqui, nec con-
queri. Ideo diuinus magister discipulos suos agnis confert, &
ouibus. Vnde sancta Mater Ecclesia de illis concinit: Cẽduntur
gladijs more bidentium: Nõ murmur resonat, non querimonia:
Sed corde tacito mẽs bene conscia Conseruat patientiam. Hanc
virtutem fratres charissimi in his sanctis viris nos diligẽter opor-
tet imitari: quæ ad aliarum virtutum consecutionem nimis

neces-

12 neceſſaria eſt. Pythagoras dicitur priuſquam aliquẽm in diſci- *Pythag.*
pulum acciperet, ei præcipere conſueuiſſe, vt in gymnaſij oſtio
illum expectaret, vbi eum vnus ſtultum, alius inſanum appel-
labat: alius ei dicebat: Aptior es frater ad arãdum, quàm ad phi-
loſophandum. Et quos hæc omnia æquo animo pati videbat,
eos in diſcipulos ſuſcipiebat. In hoc Philoſophus ille docebat
ad philoſophiam impetrandam valde neceſſariam eſſe patien-
tiam. Quod ſi ad philoſophiam perdiſcendam patientia re-
quiritur, quanto neceſſarior erit ad virtutes impetrandas, qui-
bus tot inſunt difficultates ſenſualitati repugnantes? Atque
hinc elicitur vera intelligentia verborum Diui Iacobi in ſua epi *Iacob. 1.*
ſtola dicentis: patientia opus perfectum habet. Vbi docet ſan-
ctus Apoſtolus patientiam alias virtutes ad perfectionem addu
13 cere. Itaq; ad veram humilitatem, perfectã caſtitatem, atq; obe-
dientiam conſequendam nimis neceſſaria eſt patiẽtia. Et ſic vbi *Pſal. 125.*
nos legimus Pſal. 125. Euntes ibant, & flebant mittẽtes ſemina
ſua, alia tranſlatio habet: Euntes ibant, & flebãt portantes ſemi-
na ſua: & ſic eſt etiam in paraphraſi Chaldaica. In quo ſignifi-
cantur iuſti æquo animo diſcrimina, difficultateſq; quæ virtuti-
bus, quas operantur, inſunt, perpeti. Et hoc eſt, mittentes ſe-
mina portare ſemina, ideſt cotradictiones, & moleſtias, quæ in
via virtutis offeruntur, patienti animo tolerare. Et vbi nos legi-
mus in ſubſequenti verſu: Venientes autem venient cum exul-
tatione portantes manipulos ſuos, alia tranſlatio habet: Venien
tes autem venient in exultatione: & ſic eſt in contextu Græco,
& ſic legit etiam Beatus Hilarius. In quo ſignificantur iuſti non
14 ſolum cum hilaritate bonorum operum ſuorum fructum eſſe
percepturi, ſed tanta etiam exultatione fruituri, vt ab ea ſupe-
rentur, atque in ipſa vadíque ſubmergantur. O fœliciſsimos
qui tam liberali Domino ſeruiunt, qui tam munificam ſuis mer
cedem reddere nouit, ac poteſt. Ceſſate iam fratres mei huic fal-
laci, ingratoque mundo ſeruire, ne labores veſtros tam male con
ſumatis, attendite vos in hora mortis meritorum vacuos eſſe re-
periendos: amodo ei ſeruire incipite, qui vos æterna gloria coro
nare deſiderat. O Chriſte lux beatiſsima, quæ tibi ſunt clemen-
tiæ viſcera, hos fratres meos illumina, vt quæ illis dico perſpicue
nouerint, ac toto corde illa ſequantur.

Dicit eis Dñs vlterius: *Nolite portare ſacculum neq; peram neq;*

calciamenta. Ideſt, nulli rei temporali innitamini. Rex Pharao 15
ſacerdotibus ſuis terram conceſsit, quibus etiam ſtatuta cibaria,
Gene.47. ex horreis publicis iuſsit præberi. Deus autem dixit ſummo ſa-
Num.18. cerdoti Aaron, & in eo cunctis ſacerdotibus: In terra eorum ni-
hil poſsidebitis, neq; habebitis partem inter eos. Ego pars & hæ
reditas tua in medio filiorum Iſrael. Quod ſi veteris legis ſacer-
dotibus præcepit, volebatque eos cõtentos eſſe eum in partem,
hæreditatemque ſuam habere, quanto magis oportet legis gra-
tiæ ſacerdotes corda ſua à bonorum temporalium cupiditate
auellere, hæreditatemq; propriam cœleſte caput ſuum Ieſum
Chriſtum filium Dei habere curare? Nolite (inquit eis) porta-
re ſacculum, neque peram, ſignificans eos præcipue curare de-
Hiere.18. bere ſemetipſis exutos, Deoque indutos progredi. Hieremias
Propheta perſpexit in domo figuli vas fictile ab eius mani- 16
bus excidiſſe, & confractum fuiſſe, quod figulus iterum perfe-
cit, ſicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Vbi ſignificatũ eſt
eos eſſe fœliciſsimos, qui ſe in Dei manibus infringi, pauperes
fieri, atque ob eius beneplacitum abijci patiuntur: hos enim ſu-
pernus hic artifex perficit, ſicut ſibi placet. Et ſuper hæc verba:
Marc.6. Nolite portare calciamenta, notandum eſt Diuum Marcum
Act.12. dicere illos calceatos eſſe ſandalijs. Et ſic vbi nos legimus in Act.
Angelum dixiſſe Diuo Petro: Calcea te caligas tuas, in con-
tex. Græco habetur: Calcea te ſandalia tua, & ſic eſt etiã in trãſ-
latione Syriaca. Ex quo infertur in Euangelica phraſi ſandalia
proprie non eſſe calceamenta. In hoc etiam innoteſcit, quã alie-
ni à pompis, ornatibus, faſtibuſq; ſęcularibus ſancti Apoſtoli ſu
ſimile. per faciem terræ vixerint. Mandragoræ, quæ aliter lilia cãdida
nuncupantur, ſecundum Albertum, adeò mollificatiuæ ſunt, vt 17
duriſsimos elephantis dentes, ſi aliquandiu in aquam, vbi co-
ctæ fuerunt injiciantur, molle faciant. Mandragoris ſimiles ſunt
mundanæ fœlicitatis illecebræ, pompæ vanitateſq; : & qui eis
perfundũtur quantumcunq; virtute ſint pręditi, facile molles,
debiles, carnaleſq; reddũtur. Quamobrẽ vos deprecor dñi prę-
lati, patreſq; cõcionatores, ſiquidẽ ſanctæ Eccleſiæ dentes eſtis,
qui cibũ ſpiritualem, quo Chriſtianus populus eſt alẽdus man-
dere debetis, ne his mandragoris perfundamini, ne illis perfuſi
adeò molles, atq; imbecilles efficiamini, vt nulli malo reſiſtere
poſsitis. Niſi enim vitijs ab eccleſiaſticis reſiſtatur, quid erit vni

uerſo

18 uerſo populo? quæ in eis iniquitas non dominabitur? O ſerui Dei, tanquã crudeliſsimam peſtẽ delicias fugite, cum tantũ animis afferant detrimenti. Referens Spiritus ſanctus multos ſacerdotes poſt quã de Azaria meminit, de eo vno dicit: Ipſe eſt qui ſacerdotio functus eſt in domo, quã ędificauit Salomon in Hieruſalẽ. Mirabile eſt, quòd cum omnes illi, de quibus ibi diuinus ſpiritus meminit, reuera ſacerdotes extiterint, de hoc vno dicit Spiritus ſanctus: ipſe eſt qui ſacerdotio functus eſt. Huiuſq; rationem expoſitores aſsignantes dicunt eſſe, quia virili animo Regi Oziæ præ ſuperbia ſacerdotium munus prẽter regale ſceptrum vſurpare conanti, & Deo incenſum offerre volenti reſtitit, vt dicitur in ſecundo Paralip. Statim ingreſſus poſt eũ Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Domini ſeptuaginta viri for- 19 tiſsimi, reſtiterunt regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, vt adoleas incenſum Domino, ſed ſacerdotum. Egredere de ſanctuario, ne contempſeris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Vnde inferuntur ſacerdotes, quibus ad reſiſtendum vitijs non eſt virtus, ſacerdotio, atque eius etiam nomine eſſe indigni: etſi reuera per peccatum ſacerdotalem dignitatem, ordinemque non amittunt. Quapropter pœnitentiam, auſteramque viuendi rationem valde diligite, qua virtutes augentur, ſpiritualeſque vires ad totius boni executionem accreſcunt. Multi ſanctæ Eccleſiæ canones prohibent, & merito quidem, ne clerici ſumptuoſis, coloratiſque vtantur veſtibus: ſiquidem etiam & Ethnici nimijs odoribus ſaffitos conſpuebant. Quanto igitur execrabilius hoc inter eccleſiaſticos 20 viros eſſe oportet. O ptime olet, qui non olet, dixit Diuus Hieronymus. Et imperator Veſpaſianus dicitur beneficium quod homini promiſerat, reuocaſſe, quia odoribus vtebatur. Et Plato affirmat nullam maiorem alicui regno peſtem aduenire poſſe, quam in eo nouas veſtium rationes, inuſitatoſque ludorum modos introduci. Quod, vt euitaret, iuſsit, ne quid extraneum non neceſſarium in vrbem ſuam poſſet introduci. Et poſtea alienigenas etiam homines ab vrbe iuſsit expelli: nequid in eam nouum quod poſſet officere introducerent. Et Herodotus affirmat Scythas, etſi barbaros, omnes alienigenarũ mores introducentes occidere conſueuiſſe. Romani quoq; blaſphemabant, quod ex Aſia ſibi odores aliæque luxurioſæ res adueniſſent, quibus

1. *Paral. 6.*

2. *Para. 26.*

Hiero. ad Demetriadem de virg. ſeruanda.

Plato lib. 7. legũ ſuarũ.

Plato. lib. 8. leg.

Plato lib. 9. leg.

Herodotus in Melpem.

reipublicæ ſuæ rigor relaxatus, deprauatuſq; fuit. O quàm mi- 21
ſerabilia ſunt hæc omnia conſideratu. Magnæ vtiq; eſt Chriſtia
no populo confuſioni cum Ethnici has vanitates, faſtus, profa-
nitateſq; diligenter effugerint, Chriſtianos eorum diſcipulos,
quibus Dominus dixit: Nolite portare ſacculum, neque peram,
neq; calciamenta, hæc omnia laxis habenis ſectari. Maioriq; eſt
confuſioni, opus eſſe eccleſiaſticos viros, ne hæc quaſi ſæcula-
res homines ſectentur, admoneri. Sublimitatem ſtatus in quo à
Deo locati eſtis aduertite patres mei: ſanctumque Euangelium
verbis, ſanctæq; vitæ exemplis populum erudite. Quò ſacros
hos diſcipulos imitati ingentem in hoc ſæculo gratiæ plenitudi
nem, & in futuro cœleſtem beatitudinẽ mereamini. Ad quam
nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Euange-liſtarum Concio Quarta.

Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos, &c. Lucæ. 10.

VT ſancti diſcipuli Domini altiſsima fidei noſtræ
myſteria in hominum animos inducerent, opor-
tebat eos à ſacratiſsimo diuini verbi incarnationis
myſterio exordiri, Chriſtum verum Deum, & ho
minem eſſe manifeſtantes. Vnde glorioſus Apo- 2
ſtolus Petrus coram Iudęis hæc altiſsima fidei noſtræ myſteria
prædicaturus exorſus eſt dicens: Viri Iſraëlitæ audite verba
hæc: Ieſum Nazarenum virum approbatum à Deo in vobis
virtutibus, & prodigijs, & ſignis, quæ fecit Deus per illum in
medio veſtri, ſicut ſcitis, hunc diffinito concilio, & præſcientia
Dei traditum per manus iniquorum affligẽtes interemiſtis, quẽ
Deus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni: iuxta quod impoſsi-
bile erat teneri illum ab eo. Sic prius infinitam Chriſti Redem-
ptoris noſtri excellentiã extulit: quo per eum infallibilis doctri
næ ipſius veritas innoteſceret. Ideo conuenientiſsimum fuit
Dominum Ieſum Chriſtum diſcipulos ſuos, *Ante faciem ſuam in*

Act. 2.

omnem

3 *omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus*, præmittere: vt verbis, & operibus mirabilibus eum verum Deum esse demonstrarent: cumq; eò veniret, ab omnibus, vt Deus reciperetur.

Mittensque eos dicit illis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.* Attendite syncerit atem, ac mansuetudinem, qua veri Dei ministri procedunt, tanquam agni. Non sicutiq; Sathanæ ministri gradiuntur. Hæretici non tanquam agni synceri, sed quasi callidissimi lupi, dolosis vtentes artibus animas peruertere, à Dei q; & sanctę Ecclesiæ obedientia separare conantur. Cum rex Balach Balaam Prophetæ persuasit, vt populo Dei malediceret, ascendit Propheta in montem excelsum, ingentemque illius excellentis populi multitudinẽ, speciem, ordinemq; perspiciens, illi benedicere cœpit dicẽs: Populus solus habitabit, & in *Num. 23.*

4 ter gentes non reputabitur, quis dinumerare possit puluerem Iacob, & nosse numerũ stirpis Israel? Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. Ideſt: Hic est populus singularis inter omnes totius orbis, auctus & excellens præ omnibus. Eorum morte ego moriar: & vtinam anima mea cum animabus eorum in eundem locum deferatur. Quæ cũ audisset Balach dixit ei: Quid est hoc, quod agis? Vt malediceres inimicis meis vocaui te, & tu è contrario benedicis eis? Cui ille respõdit: Nũ aliud possum loqui, nisi quod iusserit Dominus? Quod, vt cognouit maledictus rex, dixit ei: Veni mecum in alterum locum, vnde partẽ Israel videas, & totũ videre nõ possis: inde maledicito ei. Arbitratus est infœlix rex si Prophetã in locũ deduceret, vnde peiorẽ illius populi partẽ aspiceret, nec par-

5 tẽ optimè compositã, & speciosam cernere posset, illũ statim sibi esse persuasurum, vt ei malediceret. Hoc doloso, diabolicoque artificio vulpes callidissimæ, qui sunt hæretici, vtuntur curantes Christianis persuadere, vt in aliquot imperfectiones, atq; miserias, quę in sancta Dei Ecclesia sunt oculos conijciãt, quo eas videntes ei maledicant, illam contemnant, & ab ipsius obedientia recedant. Non vtiq; illi dicent: Attendite in sancta Dei Ecclesia cõplures esse prælatos misericordes, zelatores, ac iustos. Aduertite multas in ea esse religiones, in quibus licet aliqui sint imperfecti, plurimi tamen sanctissimi viri cõmorãtur. Aduerti te plurimos esse Christianos probatissimis moribus, qui magna cordis puritate diuina sacramẽta frequẽtant, cõpluribusq; pieta-

tis operibus intendunt. Attendite multas in ea eſſe ſanctas cere 6
monias, quæ ad ſpiritus eleuationem, diuineq; legis obſeruatio
nem multum conducunt. Nihil horum dicunt, Sed potius: Mul
tæ ſimoniæ exercentur: vanitas eſt in Eccleſiaſticis, inobedien-
tia in regibus, atque principibus: relaxatio, cupiditas, & am-
bitio ineſt religioſis. Has extremitates, imperfectioneſq; caſtro
rum ſanctę Eccleſiæ hominibus oſtendunt, quo eis perſuadeãt,
vt eam maledicant, deteſtentur, & ab ipſius obedientia recedãt.
At, quemadmodum Balaam etſi à maledicto rege hinc illuc du
cebatur, ne meliorem quidem, ſed deteriorem exercitus partem
cerneret, nũquam tamen ei maledicere voluit, ſed denuo illum
benedictionibus proſequebatur, nouiſq; laudibus extollebat:
ſic Chriſtianos viros, fideleſque Dei ſeruos, quanuis hæretico-
rum obtrectationes audiant, aliquasq; in Eccleſiaſticis, ſiue ſæ- 7
cularibus hominibus imperfectiones videant, oportet, ſanctam
Eccleſiam non maledicere, neque ab eius obedientia recedere:
ſed potius benedicere, collaudare, eique totis viribus obedi-
re, Deumque inſtantiſsime deprecari, vt ab ea imperfectio-
nes auferat.

Eſtq; hîc valde penſanda ſanctorum diſcipulorum mira per-
fectio, qui quidem proprios perſecutores prõptiſsime, libentiſsi
meq; à peccato conabantur abſtrahere, quos hîc Dominus lu-
pos appellat. Atque etiam dicere poſſumus tyrannos, iniquoſ-
q; homines lupis, & aliis immanibus beluis eſſe peiores. Nam
immanis bellua vna tantum vtitur arte nocendi: at homo ne-
quam nouos indies modos exquirit, quibus proximum lædat.
Bellua plerunq; non fæuit, niſi offendatur: malus autem homo 8
etiam ſibi benefacientibus officit. Et tamẽ ſancti diſcipuli quaſi
agnimitiſsimi ad tyrannos proficiſcebantur, vt eos illuminarẽt.
Fons in profunda valle prorumpẽs in pauca loca deduci poteſt: *Simile.*
ſi vero in monte ſublimi oritur, facile quocunq; deferetur. Sic ſi
amor in te metipſo innititur, cum infirmũ habeat fundamentũ,
difficulter ad proximos deduci poterit. At ſi in Deo fuerit fun-
datus, ex tam ſublimi fundamento in amicos, & inimicos in no
tos, & ignotos, in officioſos, & officientes tibi facile prolabetur.
Et quia ſacri hi viri amorẽ ſuũ in Deo ſtatuerant, vbi primũ cœ-
leſtis eorum Magiſter eis dixit: Ite, ecce ego mitto vos ſicut ag-
nos inter lupos, ſtatim libentiſsime illi parentes abierunt, ſeſeq;
in me-

9 in medium luporum immiſerunt: vbi vſq; ad mortem patientiſſimè perſtiterunt. Loquens Beatus Petrus Apoſtolus de ſancto Noë dicit: Noë iuſtitiæ præconem cuſtodiuit (ſcilicet Deus) diluuiũ mũdo impiorũ inducẽs. Mirabilis fuit huius ſancti viri patiẽtia, & perſeuerãtia, qui per centẽniũ pœnitẽtiã hominibus prædicauit, ſuaſitq;, vt Dei furorem fugerẽt, eos diluuio comminãs: quamobrem á D. Petro iuſtitiæ præco vocatur. Et credibile eſt illum toto hoc tempore ab illis barbaris, atq; tyrannis ingentia detrimenta ignominiaſq; accepiſſe, quæ omnia magna cum patientia pertulit: itaq; etiam ſicut agnus inter lupos vixit. Hoc vobis exemplum propoſui, eo quod inter alia, quæ in ſacris literis ſunt, eſt nimium ſingulare: vt noueritis à primordio mundi vſitatum fuiſſe iuſtos ob veritatem alios docendam, virtuteſque 1 oſerendas, & vitia reprehendenda nimios labores patientiſsimè, ac perſeuerantiſsime tolerare, vt ad eos ſequendos concitemini, ſiquidem coronarum gloriæ, quibus nunc ipſi fruuntur, vos participes fieri cupitis. 2. Petr. 2.

Dicit eis vlteriùs Dominus. *Nolite portare ſacculum, neq; peram neq; calciamenta.* In his verbis oſtendit diuinus magiſter auſteritatem, pœnitentemq́ue vitam in prædicatoribus eſſe valde neceſſariam, quo eorum prædicatio efficaciſsima ſit, radicituſq́ue auditorum cordibus infixa permaneat. Et ſic vbi nos legimus in Pſalmo. Regnabit Deus ſuper gentes, alij tranſtulerunt: Regnauit Deus ſuper gentes, & ſic eſt etiam in cõtextu Græco. In quo adnotauit ſpiritus Sanctus tam certam fore gentium conuerſionem ad fidem Deiq́ue obedientiam, vt iam facta, Deusq; 11 iam illis fuiſſe dominatus dici poſſet. Et vbi nos legimus in ſequenti carmine: Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam, alia trãſlatio habet: Deus ſedit ſuper ſedem ſanctam ſuam. Vbi illos, qui conuertendi erant, ſacra pagina ſedem ſanctã Dei appellat: & propter infallibilem conuerſionis eorum certitudinem dicit Deum iam in ea ſediſſe. Vnum autem ex ijs, quæ ad hanc conuerſionem nimium conduxerunt, fuit auſteritas, & pœnitentia, qua ſancti Apoſtoli ſacroſanctum Euangelium prædicarunt. O Angelorum gloria, totiuſque virtutis magiſter Ieſu Chriſte fili Dei, qui delicatiſsimum corpus tuum quandiu mortalis in hoc ſæculo vixiſti, tam aſpere tractaſti, tuoſq́ue Sanctos diſcipulos docuiſti, vt te in hac etiam virtute imitarentur. Eos, quæſumus, Pſalm. 46.

nunc

Sermo. nunc in sanctam Ecclesiam tuam concionatores mitte, qui eodē 12
morum exemplo ad te sequendum homines excitent. Modo
enim multos videmus, quibus in lingua tantum asperitas inest.
Murenæ, siue lampetræ toto corpore sunt molles: ore autem
adeò duræ, vt quicunq; illo apprehendant difficillime dimittāt.
Sic tota nonnullorum concionatorum vita mollis, delicijsq; re-
pleta est manibus, oculis, corpore, toti sunt molles, vix ieiuniū
aut cilicium, pœnitentiæq; asperitatem norunt, solo ore sunt du
Rom. 2. ri ad loquendum, & aliorum vitia obiurganda. Diuus Paulus di
Simile. cit: Qui alios doces te ipsum non doces? Idem singulis horum di
cere possemus. Si mater postquam buccellam mandit, infanti
protinus præbet, quanuis ipsi non prosit, puero tamen proficit.
Si verò cibum edēs digerit, & infanti in lacte cōmunicat, vnus,
& idem cibus vtriq; proficit. At ego suspicor concionatorem, 13
cui tota est cura mandendi, populumq; docendi, doctrinæ ve-
ro suę nihil deglutit illam opere complens pleruq; parum vti-
litatis auditoribus afferre. Non sic vtiq; fidei nostræ patres facie
bant, quorum viuēdi ratio adeò erat perfecta vt perfectissimos
1. Pet. 4. efficeret Christianos, ita vt dicat B. Petrus eorum vitam omni-
bus eam videntibus admirationem afferre, his verbis: In quo
admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ con-
fusionem. Vbi alia translatio habet: In quibus obstupuerūt non
concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem: quæ
etiam maior est exaggeratio.

Et neminem per viam salutaueritis. O Christe vere totius amoris,
& charitatis magister nunquid vrbanitatem amicitiam inter ho
mines conseruare, atq; etiam gignere nescis? Quomodo igitur 14
tuis sanctis discipulis præcipis, ne illa vtātur? Non hoc Dominus
præcipit, sed in his verbis exaggerare voluit diligentiam, qua
sancti Apostoli munus illud sibi commissum adimplere debe-
rent. Quod perinde est, ac si dicerent: Adeò citi properare de-
betis, vt quanuis tam decens sit homines sese inuicem salutare,
vix in eis salutandis demoremini. Omnia virtutis opera vult
Mich. 6. Dominus instantissime, ac feruidissime fieri. Michæas Prophe-
ta Israelitici populi nomine tot se beneficijs Dei astrictum con
fiderans quærebat: Quid dignum offeram Domino? curuabo
genu Deo excelso? Nunquid offeram ei holocausto mata & vi-
tulos anniculos? Nunquid placari potest Dominus in millibus
arietum?

15 arietum? Nũquid dabo primogenitum meum pro ſcelere meo? Ad quæ ipſe Propheta reſpondet dicens: Indicabo tibi, ô homo quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtique facere iudiciũ, & eligere miſericordiam, per ſolicitum ambulare cũ Deo tuo. O nimis compendioſa verba. Diuinus Spiritus illa in cordibus veſtris imprimat. In eis enim breuiter explicatur, quid Deus à ſingulis nobis expoſcat. Primò docet, vt de nobiſmetipſis, ac de ſæcularibus rebus iudicium faciamus, aduertamuſque nos à Diabolo decipi leuiſsimis, ac viliſsimis rebus: ſicuti qui ad Guineam ſe conferunt viliſsimis quibuſque rebus Nigros decipiũt, in naueſque inducunt, & captiuos afferũt. O miſeros nos, quàm facilè à Sathana decipi patimur. Alios quippe cupiditate, alios honoribus, alios voluptatibus, & denique viliſsimis quibuſq; re- *Simile.*

16 bus Diabolus homines in infernum captiuos ducit. Ego igitur indicabo tibi, ô homo, quid ſit bonum vtique facere iudicium. Sæcularium rerum valorem prudenter appende, illaſque protinus deſpicies: iudicabiſque ob nullam earum tibi conuenire infinitam Dei probitatem derelinquere. Quando œconomus melopeponẽ emere vult, dicit venditori: Quantum tibi dari vis pro huius melopeponis probatione, ideſt, (*por la cala deſte melon*) prius quàm illum emam? Qui ſi probatus ſibi placet, illum emit, ſin minus pretium probationis exoluit. O humanam miſeriam. Ille ne aſſem amittat, illos modos & inuentiones exquirit: at vero ne animam perdat, nihil nouit excogitare. Non ità ſit fratres, per Dei reuerentiam vos deprecor. Sed, vt nos Diuus Paulus mo- *Simile.* *1. Theſ. 5.*

net, omnia probate, & quod bonum eſt, tenete. Omnia iudica-

17 te, maliſque contemptis bona ſequimini. Et hoc eſt primum, quod Deus à vobis petit. Secundum vero eſt: Facere miſericordiam. Multi arbitrantur ſe hoc adimplere, ſi obolum pauperi largiantur: qui tamen decipiuntur. Deus enim non obolum petit, ſed quod (inquit) ſupereſt, date pauperibus. Magnæ confuſionis eſt inter tot diuites tot eſſe pauperes: quod vtique non ſic eſſet, ſi miſericordiam faceretis. Vltimò tandem Deus petit, vt hæc, & cætera omnia, quę ipſius cauſa feceritis, nimis ſolicitè, diligenterq; faciatis: opera enim tepidè, ac remiſſè facta Deo (ſi ſic dici poteſt) horrorem afferunt. Et quanuis Deus in omnibus poſtulet diligentiam, vnum tamen ex ijs, quæ multò ſolicitiùs fieri vult, eſt ſpiritalis miſericordia, qualis eſt, curare, vt animæ à pec- *Luc. 11.*

cato

cato proſiliant. Ex multis rebus colligi poteſt lethalis reatus quã 18
ta ſit grauitas. Quarum vna eſt, ſi conſideretur, quomodo vnum
mortale peccatum quod Adam protoparens admiſit, tot, tam-
q́ue innumeras animas interemit. Alia eſt, conſiderare, filium
Dei, vt nos ab eo liberaret, mortem acerbiſsimam ſubijſſe. Alia,
animaduerti, lethale crimen æterna eſſe pœna digniſsimum.
Alia eſt, cogitari quantis vno mortali peccato cunctis creatu-
ris vitam, atq́ue eſſe, Angeliſque gloriam poſſemus adimere,
hac ratione, quatenus eſt offenſa facta creaturis, non tantum
malum eſſe, quantum quia eſt offenſio facta Deo: nam prop-
ter hunc reſpectum infinitum quid ineſt peccato. Alia etiam
ratio peccati cognoſcendi eſt conſideratio diligentiæ, qua Deus
nos ab eo vult exire, quamque ad nos adiuuandos, vt hoc facia-
mus, à miniſtris ſuis adhiberi vult: cùm nolit eos tandiu etiam 19
demorari, quandiu homo poteſt ab alio ſalutari. Quę omnia cum
veriſsima ſint, non poſſum ſatis admirari, cur homines illa fir-
miſsimè credentes tam facile peccata committant. Ethnicos
hæc non credentes peccare, non eſt mirum, Chriſtianum ve-
rò iſta credentem, & (ſi opus ſit) pro eorum fide moriturum tam
diſſolutè peccare, hoc profecto quemque profundè conſideran-
tem, in maximum ſtuporem inducet. Quidlibet alij, quod eis
admiratione dignum videbitur, admirentur: ego verò hæc
duo ſemper, & nunquam ſatis dignè mirabor. Alterum tantum
malum ineſſe peccato: alterũ verò homines iſta credentes tã leui
bus occaſionibus ad peccandũ induci, & in tot peccata corruere.

Prętereà dicit eis Dominus: *In quamcunque domum intraueritis*
primum dicite: Pax huic domui. Accenſa fornace inflatiſque folli- 20
Simile. bus ſtatim per os clibani igneæ ſcintillæ exeunt. Cum iuſti cor
ſit fornax, accẽſa diuinuſque ſpiritus aſsiduis illud fauoribus ſuf
flet, non eſt mirum ab eius ore paſsim verba pacis, & ædifica-
tionis exire, quaſi ſcintillas ab igne procedentes. At peculiarius
concionatores oportet maximè in initijs verba mitia, & pacifica
loqui, ad auditorum animos captandos, & ad ſanctæ doctri-
næ amorem alliciendos. Poſteà verò ſi opus fuerit, vocem muta
re acriterque reprehendere poterũt. Sic faciebat Diuus Paulus,
Gala. 4. qui ad Galatas ſcribens dicit eis: Vellem eſſe apud vos modo, &
mutare vocem meam, quoniam confundor in vobis. Ex quo
apparet in principio eos mitibus verbis, atque pacificis con-
uertiſſe.

21uertisse. At quia postea peruersi fuerant, exoptabat apud illo commorari, vt eos aspere obiurgaret, sicut in eadem epistola facit, vbi eis dicit: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati? Sic stulti estis, vt cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummamini? Ideo præcipit Dñs discipulis suis, vt pacẽ in ore gerentes: in domos ingrediantur.

In eadem autem domo manete edentes, & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. O quàm metuendum verbum est hoc multis Ecclesiasticos redditus edentibus, quæ satis digna merces est operarijs, cùm tamen illi Ecclesiæ operarij non sint. Solum operarium Dominus mercede sua dignum esse dicit: vult que eum ab illis sustineri, quibus spiritalia bona ministrat. Atq; etiã dicit eis: *Nolite transire de domo in domũ.* Quasi diceret: Si estis
22in domo hominis opiparos, precioso sq; cibos non habentis, ne dicatis: Transeamus in domũ alterius ditioris, qui nobis lautius prouideat: hoc enim mundanorũ, voluptatibus q; indulgentiũ propriũ est. Tandem q; concludens præcipit eis, vt in ciuitatibus, in qua fuerint ingressi dicãt: *Appropinquabit in vos regnum Dei.* Nam sacratissima ipsius morte peccatum erat euertendum, diabolus superandus, gratia conferenda, Deus q; in hominibus habitaturus. Et quia mors hæc nondum erat transacta, ideo dicit: Appropinquabit in vos regnum Dei, videlicet, vt significet, non multũ laboris requiri, vt ad illud accedatur. O fæliciss ima verba. Ec quis est adeò sui ipsius inimicus, qui oculos adaperiens tantum bonũ amoris viscerib' nõ recipiat? Aduerte ô homo adhoc quod
23sis rex, nihil aliud, nisi voluntatem tuam deficere, Regnum enim ad ostium tuum appropinquat; quod nisi receperis in te culpa conferetur. Idem diuinus spiritus alibi significauit dicens: Clara *sap. 6.*
est, & quæ nunquam marcescit sapientia, præoccupat qui se concupiscunt, vt illi se prior ostẽdat. Qui de luce vigilauerit ad illã, non laborabit: assidentẽ enim illã foribus suis inueniet. O verba dulcissima. Quomodo, ô homo, non amore liquescis hæc audiẽs, siquidem tibi Dominus ipse dicit se gratiam q; & regnum suum ad cordis tui ostium expectare, quò tãtum bonum in te recipias? Ecquis igitur te detinet, quò minùs hoc facias? Eia ergo iã peccata tua à te expelle, illisq; repulsis inte regnũ Dei introibit. Hunc glorioſum Euangelistam D. Marcum, cuius festũ hodie sancta Ecclesia celebrat, imitare, qui tam ex animo regnum cœlorum

appre-

apprehendit, Romani quondam Marci cognomen præstantibus 24
viris, sicut consulibus, & senatoribus imponere consueuerant. Vnde dicebatur Marcus Antonius, M. Tullius, M. Cornelius, & M. Autelius. Virum autem fortem ad dimicandum, simulq; sapientem ad docendum duplici honore insigniter honestabāt, scilicet cognomine, atq; figura illum donabāt: cognomine Marco, figuraq;, atq; insigni victoriæ in templo erecto. Vnde est q̄ siquem laudare vultis dicitis (*Hulano es vn hombre marcado*). O Beate Marce, quàm meritò de te dicere possumus: Secundum nomen tuum, ita & laus tua. Vir hic sanctus non solum sibi, sed nobis etiam sapiens fuit, fortisq; extitit ad dimicandum, vitiaq; & errores huius sæculi euertendos: ideoq; aptissimè Marcus ap-
Prouer. 28. pellatur, eiq; fortis leonis figura præbetur. Nam etsi desingulis iustis dicitur in Prouerbijs: Iustus quasi leo confidens absq; terro 25
re erit, huic tamen singulari quadam peculiaritate leonis figuram attribuit sancta Ecclesia, videlicet, ob ingenuam ipsius fortitudinē, & quia de Dominica resurrectione latissimè scripsit, & de superna Iesu Christi filij Dei victoria copiosissimè locutus
Apoca. 5 fuit. De quo dicitur in Apocalypsi: Vicit leo de tribu Iuda. Tá sapiētis ergo magistri præstantissima exēpla imitari curemus, tāq; constantis ducis vestigia sectemur. Sic enim diuinā in hoc sæculo gratiā, cœlestēq; in futuro gloriā cōsequemur. Ad quā nos perducat, Iesus Mariæ filius, Amen.

IN COMMVNI vnius Martyris Concio Prima. 1

Si quis vult venire post me abneget semetipsū, Mat. 16.

4. Reg. 2. OLente Deo per turbinē sanctū Eliam in cœlum tollere, vir Dei discipulo suo Eliseo dixit: Pete q̄d vis, vt faciā tibi, ante quā tollar à te. Dixitq; Eliseus: Obsecro, vt fiat in me duplex Spiritus tuus. Hæc dicēs petijt, vt se quasi primogenitū in gentibus diuini Spiritus diuitijs tāquam duplici portione donaret. Etenim

iuxta

2 iuxta legem primogenitis duplex paternæ ſubſtantiæ portio debebatur. Qui reſpondit: Rem difficilem poſtulaſti. Attamen ſi videris me, quando tollar à te, erit tibi quod petiſti. Ecquid (quæſo) conditio iſta ſignificat? Ecquid intererat Eliſei Heliam à ſe diſcedentem videre? an non, ad petitionem ſuam impetrandam? Aut quid vir ſanctus in hoc ab Eliſeo poſtulauit, quia rem tam grauem in illa conditione conſtituit? Profecto petijt, quod illic opere compertum eſt. Petijt quod præcedere viſionem illam oportebat, ſcilicet, inſeparabilem quandam diſcipuli cum magiſtro ſocietatem. Nam ſi eum viſurus erat, quando eleuaretur in cœlum, oportebat eum ab Helia nunquam recedere. Hoc magiſter petijt, idemque Spiritus ſanctus diſcipulum facere docuit. Vnde dicenti ei Heliæ: Sede hîc, quia
3 Dominus miſit me in Bethel reſpondit Eliſeus: Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Dicentique illi ſecundo: Sede hîc, quia Dominus miſit me in Hierico, ille reſpondit: Viuit Dominus, & viuit anima tua quia non derelinquam te. Tertioque dicenti: Sede hîc, quia Dominus miſit me vſq; in Iordanem, etiam reſpondit: Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Sicque ne punctum quidem ab eius latere diſcedens, neceſſario illum in cœlum aſcendentem viſurus fuit: quapropter pallij, dupliciſque ſpiritus eius fuit hæres effectus. In hoc ſignificauit ſpiritus ſanctus, ſi ſpiritus Chriſti cœleſtis magiſtri noſtri particeps, diuinorumque ipſius donorum, & gratiarum hæres eſſe velimus, nos illum in omnibus ſequi debere, per omnia, ſcilicet, opera, quæ
4 fecit, quouſque ad cœlos aſcendit, & ne minimum quidem temporis ſpatium, ſi fieri poſsit, ab eo recedere oportere: ita vt eũ in omnibus vijs eius, ſcilicet, in bethlehe mitico ſtabulo natũ, circũciſum, in templo oblatum, in Ægyptum peregrinantem, in deſerto ieiunantẽ, in horto Gethſemani ſanguineis imbribus in ſudantem, hominibus prædicantem, in domo Caiphæ ſputis, alapiſq; conſitum, in domo Pilati flagellatũ, in monte Caluariæ crucifixum, in ſepulchro conditum à mortuis reſurgentem, in cœlos glorioſum aſcendentem, & denique ad dexteram Patris ineffabili maieſtate ſedentem aſsidua mentis contẽplatione comitemur. Non ſolum autem meditatione, ſed affectione etiam amore, ac imitatione illum ſequi debemus, quoad poterimus

oculos ab eo non remouentes, omneſq; labores, atq; diſcrimina, quæ ſeſe nobis in virtutum exercitatione obtulerint, propter eũ conſtanti animo perferẽtes. Et hæc eſt via certiſsima ad eius ſpiritum impetrandum. *Simile.*

Cùm enim clementiſsimus hic magiſter gratiarum omnium ſit vberrimus fons, qui eum efficaciùs atq; intimius fuerit comitatus, harum gratiarum magis particeps erit. Vnde loquens de eo Diuus Paulus dicit. *Ephes. 2.* Ipſum conſtituit Deus ad dexterã ſuam ſuper omnem principatum, & poteſtatem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non ſolum in hoc ſæculo, ſed in futuro. Et ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiã, quæ eſt corpus eius, & plenitudo ipſius, qui omnia in omnibus adimpleuit. In quibus verbis D. Paulus magnificentiſsimè non ſolum Chriſti Redemptoris noſtri honorem, ſed vtilitatẽ etiam nobis ex eo dimanantem explicat, cùm ipſe ſit caput noſtrũ regẽs nos ſuamq; gratiam, & virtutem in ſpiritus noſtros influens. Et ſicut talem nos omnino illum ſequi oportet, ſicuti in hodierna ſancti Euangelij lectione docemur, quæ ſic exorditur. *Siquis vult venire poſt me.* Paulo ante dixerat ſupernus hic magiſter diſcipulis ſuis: oportere ſe ire Hieroſolymam, & multa pati, & occidi. Quæ audiens D. Petrus naturali quodam amore, ac compaſsione commotus dixit ei: Abſit à te Domine non erit tibi hoc. Ne talia dicas Domine: cor etenim meum illa nõ poteſt ferre, nec aures audire. Quid Domine? num facies iſta, quam Angeli ſumma cum reuerentia contemplantur, alapis cædetur? Hi tam decori capilli dilaniabuntur? Num hæc tam venerabilis barba euelletur? Num iſti tam delicati humeri crucis pondere grauabuntur? Illumque mitiſsimus agnus obiurgans dixit diſcipulis ſuis: Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Quaſi diceret: Ego paſſurus ſum, mortiſque meæ meritum adeò multum valiturum eſt, vt illa debitum humani generis exoluam, mortis imperium auferam, Dæmoni caput infringam, inferum Sanctis Patribus ſpoliem, cœli ianuam reſerem, ex terra in cœlum filijs Adæ viam aperiam. O quot bona filij mei vobis proue ntura ſunt, ex eo, quòd ego in cruce cruciatus, mortemque perpetiar. At animaduertite, quanuis theſaurus ſanguinis mei, meritorumque meorum diuitiæ tanti ſint valoris, ſicut reuera ſunt, vt hæc omnia face-

re

8 re poſsint, non ideò vos pigreſcere oportet. Nolo quippe hominem dicere: Si quidem Pater meus in agro arat, ego volo delicijs indulgere. Siquidem ipſe mihi nimis anxius aurum accumulat, cur ego fatigabor? Siquidem Ieſus Chriſtus pro me fuit in cruce perpeſſus, mortemque acerbiſsimam tolerauit, vt mihi cœleſtem beatitudinem compararet, quid mihi opus eſt nunc laborare? Magna eſſet hæc fraus: mea enim crux proficit hominibus me cum alia cruce ſequentibus: morſque mea illi profutura eſt, qui mundo mortuus fuerit: ſanguiſque meus eſt viris conſtantibus ſanguinolentum bellum appetitibus ſuis inferentibus. Ideo poſtquam de cruce ſua loquutus eſt, protinus de noſtra ſermonem facit. Pergebat magnanimus Iehu de quibuſdam Idololatris 4. Reg. 10
9 ſupplicium ſumpturus, & quendam amicum ſuum in via reperiens eum interrogat: Eſt ne cor tuum rectum cum corde meo? Ideſt, Dic mihi nunquid idem, quod ego, deſidera? aut idem quod ego cogitas? (Ibi enim ſumitur cor pro intentione, & deſiderio.) Cui ille reſpondit: Eſt. Si eſt, inquit, da mihi manum tuam, dataque manu leuauit eum ad ſe in currum. O diuine Iehu, Ieſu Chriſte fili Dei, ſi te interrogo quò tendis cum crucis curru? certò ſcio te mihi eſſe reſponſurum: Vado ad carnem, peccatumque interficiendum. Ecquis te ò ſuperne reparator in Caluariæ via gradientem viuæ fidei oculis intuetur, cui cor interius non dicat: Ille ſic gradiens eſt dux Iſrael, cuius manu mundi abominationes, & idololatriæ interimendæ ſunt. Quid igitur aliud ar-
10 bitramini fuiſſe, Dominum ſtatim poſtquam de cruce ſua locutus eſt, de noſtra agere, niſi ſingulis nobis dicere: Num cor tuum ò homo eſt rectum cum corde meo? Nunquid idem quod ego, cogitas, atque deſideras? Ego te ab inferno liberare, tibique cœlum adipiſci intendo. Si tu idem intendis, da mihi manum tuam, aſcende mecum in currum, labores ſicut ego, patere, te ipſum. ſicut & ego, abnega, crucem tuam ſicut ego, tolle. Hoc vult dicere: Siquis vult venire poſt me. Nunc ſingula quęque hæc verba penſemus. Primum eſt, Siquis. O magnam miſeriam noſtram? Quid Domine? tam inhumaniter recipis ſequentes te, vt quaſi rem inuſitatam, & à paucis expetendam tam peculiariter dicas: Siquis fortè vult venire poſt

me? Quomodo fratres non erubeſcitis, cum à diabolo, aut mun- 11
do accerſiti illos ſequamini? Si vero vos Ieſus Chriſtus accerſit
intelligit tam modicos veſtrum illum eſſe ſecuturos, vt multos
non audeat inuitare, ſed dicat: Si quis? Ecquis perturbationem
illam legit, quam maledictus Abſalon excitauit in Iſrael, cui
viſcera præ compaſsione non diſrumpantur? Doloſis ſemoni-
2. Reg. 15. bus ille nequam ſolicitabat corda filiorum Iſrael. Cumque ſibi
opportunum tempus viſum eſſet, regnum fraudulenter vſurpa-
uit cunctis vna voce clamantibus: Viuat Rex Abſalon, viuat
Rex Abſalon. Quod cum ad Dauidis aures acceſsiſſet, dixit ami
cis ſuis: Ego fugere volo, iuuenis hic audaciſsimus, atq; inſolen-
tiſsimus eſt, ſi me hîc inuenerit, vt regnũ tutius poſsideat, interfi
ciet me. In montes volo confugere, ibique quo melius potero,
me recipiam. In quo itinere illum pauciſsimi ſunt ſecuti, ſi cum 12
Abſalonis ſequacibus conferantur. Etenim non eſt auſus bonus
rex regni ſui optimates, aut milites conuocare. Quid rex tam ſa-
piens, & clemens, qui tam recte populum gubernarat, qui eum
toties hoſtibus liberarat, nũc tanta neceſsitate, ac diſcrimine op-
preſſus eum conuocare nõ audet? Ne miremini fratres: nam adeò
maledictus Abſalon cordibus dominatur, quæ callidiſsimè ad
ſe allexit, vt rex multos ſocios nõ audeat accerſire. Eãdẽ ærum-
nam hîc perſpicio. Accerſit filius Dei ſocios: videturque non au
dere multos conuocare, ſed dicit: Si quis vult venire poſt me.
O Deus infinitę maieſtatis, atq; clementię quomodo tu creator,
conſeruatorque noſter cum ſis à quo quicquid habemus, accе-
pimus, & ex quo quicquid nobis deficit, ſperamus, dicis: Si 13
quis vult venire poſt me? Si te non ſequimur, quem ſequemur?
Si te non comitamur, quæ nos ſocietas delectabit? O homi-
nes ne miremini: nam principem tenebrarum adeò hominum
cordibus dominari, eoſq; illius volũtati ſubmiſſos aſpicio, tãto-
pere cupiditatibus ſuis indulgẽtes, tamq; deprauatos illos video,
vt omnes non audeam conuocare. Ideoq; illos minutim, acſingu
lariter voco: ſcio enim paucos me eſſe ſecuturos. Hoc multo an-
Iſa. 17. teà Iſaias Propheta prædixerat his verbis: Et eritin die illa Dñs ſi
cut quærens ſpicas in vale Raphaim, & ſicut excuſsio oleæ du-
arum, vel trium oliuarum in ſummitate rami. Adeò rari, ac pau-
ci boni reſpectu malorum inuenientur (ait Sanctus Propheta)
ſicut in agro reſtili ſpicæ, aut in excuſso oliueto duæ, vel tres

oleæ

14 oleæ: in ramorum cacumine derelictæ difficile reperiuntur. O rem dictu, audituque tremendam. Comparat hîc Spiritus sanctus malos abundantissimis vberrimarum vallium frugibus, quæ sectæ curribus in aream deferuntur: iustos vero modicis spicis in agro restili remanentibus, quæ difficulter inueniuntur. Iniquos etiam plurimis oleis, quæ ex olieto, cùm excutitur, colliguntur, & in plaustris ad torcularia deferuntur: iustos autem paucissimis oleis in oliuarum verticibus remanentibus, quo excussorum virgæ peruenire non possunt, confert. Miserabile vtique est, cùm Deus homines creauerit, eosque alat, & cum ipsi eius messis, & oleæ olieti sint, quod ipse plantauit, Diabolum eos (*a carretadas*) in infernum deducere: diuinamque ipsius maiestatē paucissimos fideles seruos suos reperire, quos in
15 gloriam deferat. Grauis quidam autor refert magistrum Parisiē sem literis insignem cùm iam prope obitum esset ab vrbis illius episcopo visum, monitumq; fuisse, vt saltem in illa vltima hora multa beneficia, quæ illicite possidebat, renunciaret, vnumque sibi relinqueret: quo, si forte ex morbo euaderet, aleretur. Miser autem in sua iniqua sententia pertinax respondit: Ego volo tentare, vtrùm quisquam multa possidens beneficia possit saluari: & cum hac pertinacia interijt. Qui postea diuina dispensatione eidem Episcopo apparuit, à quo de suo successu quæsitus respondit: In perpetuum sum damnatus ob præsumptionem, superbiam, pertinaciamque meam. Episcopumque interrogauit, vtrùm aliquis adhuc esset in mundo. Quid (ait Episcopus) cùm tu adeò sapiens sis hoc interrogas? Nunquid tam ci
16 to mundum finiendum esse putabas? Hoc (inquit damnatus) quæro, quia post interitum meum tot in infernum damnati descenderunt, vt vix tot viuentes in terra existere iudicarim. Ecce quàm apte hoc sancti Isaiæ sententiæ quadrat: nos verò quasi lapides insensibiles rem adeò metuendam non timemus. O incommutabilis Deus quibus nam verbis tantum hoc malū satis digne valet explicari? Vt autem consideratio hæc vobis efficacius imprimatur, aduertite quanuis tot Sathanas in Tartara detrudit, Deusque tam paucos ad cœlum deducit etiam ijs paucis Sathanam inuidere, & quibusuis rationibus potest, eos Deo auferre curare. Hoc satis aperte in libro Iob ostenditur, vbi dicitur: Cum quadam die venissent filij Dei, vt starent coram *Iob. 1.*

Domino, affuit inter eos etiam Sathan. Cui dixit Dominus: 17
Vnde venis? Qui respondens ait, Circuiui terram, & perambulaui eam. Diligenter perpẽdite verbum hoc: Perambulaui eã: vbi significatur diabolus quasi dominus domum suam, sic terram deambulans possidere. Cumque Dominus Iob laudaret, dicens illi: Nunquid considerasti seruũ meum Iob, quod non sit ei similis in terra? à Domino facultatem illum tentandi, & persequendi postulauit, arbitrans se illum in sui seruitutem posse redigere. Mirabile quidem, quanuis Sathanas totum fere orbẽ, Deus autem vix in toto mundo alium fidelem seruum, nisi Iob haberet, adeò illi diabolus inuidebat, vt ne illum quidem Deum habere pateretur, sed eum ad sui iurisdictionem obedientiamq; curabat allicere. Ex quo apparet, quàm insatiabiliter Sathanas perditionem nostram exoptet, & quàm vigilanter nos oporteat viuere. In quo etiam ostenditur quam vsitatum fuerit sem- 18
per in orbe pauciss imos esse Dei seruos respectu compluriũ diaboli ministrorũ. Ideoque cœlestis magister, ac dux noster tã peculiariter ac singulariter dicit: Si quis. Statimq; addit: Vult venire. Magnũ fuit hoc Dei beneficium salutẽ, vitamq; æternam in manu nostra esse locatam, quo siquis velit Diuino auxilio tantam possit gloriam adipisci. Non sic in manu nostra sæculares honores, ac bona sunt posita, vt si volumus, ea cõparemus. Hæc enim cum vilia sint, parum nostra interest comparare: imo vero illis carere nobis multum conducit. Bona verò, quæ verè sunt bona hæc in manu nostra Dominus statuit, vt qui ea non fuerit consecutus, de se vno queratur. Itaque ad hæc æterna bona consequenda cunctos nos fecit æquales: circa hoc nihil interest inter diuitem, regem, atque magnatem, & nigrum Æthiopem. 19
Non quippe dedignatur Deus vilissimos orbis homines sicut, & reges potentissimos in amicos habere. O ineffabilem Dei clementiam, quanto opere in hoc illuxerit. Hoc Diuus Petrus Apo-
Act. 10. stolus considerans quasi stupefactus dixit: In veritate comperi, quia non est personarum acceptator Deus: sed in omni gente, quæ timet Deum, & operatur iustitiã acceptus est illi. At quæro, Domine, siquidem hæc res tanti nostra interest, vt salus nostra in ea sita sit, quare illam in potestate, voluntateque nostra
Simile. relinquis dicens: Si quis vult venire? Nunquid bonũ esset, quod inflammata alicuius domo, cuius filius dilectissimus in ea lentissime

tiſsimè dormiret, ipſe ad eum accederet, diceretque: Fili attende domum vri, vitamque tuam valde periclitari, ſi vis, ſurge, & ignem euade. O Domine ardente domo quæris num velit, an nolit filius tuus? Velit nolit, dicit ei: Porrige manum, ſin minus, cedo capillos: illumque humi ſerpentem licet inuitum trahe. O bone Ieſu, ô gloria iuſtorum, quid Dñe ardente ſeculo naphtha (*con fuego de alquitran*) hominibuſq; quos tantopere diligis miſeriarum alto ſopore dormientibus, nunc tam graue negotium in eorum voluntate relinquis dicens: Si quis vult venire poſt me? Sponte, aut inuitos eos capillis apprehende. Hoc ego (ait Dominus) minime faciam. Quanuis illos magnopere diligo ingentemque mundi calamitatem perſpicio, non tamen eos cogam, ſed volentem venire ad me libentiſsime ſuſcipiam: nolens autē maneat: illum enim aliquando pœnitebit ſempiternis hoc ſupplicijs perſoluentem. O magne Deus, quot nobis hîc perhibes documēta. Primò admirabilis illius prouidentia manifeſtatur. Cupit etenim, vt homo ipſum ſequatur: & poteſt illum cogere. Quiaverò homo eſt intellectualis creatura liberoq; arbitrio prędita non vult eum compellere, ſed naturæ illius iura cuſtodit. Et ita dicitur de diuina ſapientia: Attingit à fine, vſq; ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter. Ideſt quanuis fortis, & omnipotens eſt, creaturas non cogit, ſed eas ſuauiter diſponens ad ſe allicit. Sicut per amorem Deus ad nos venit, ita per amorem nos ad eum ire vult. In illo veteris teſtamenti mari Synagoga timoris polo ducta nauigabat: at in hoc legis gratiæ mari ſancta Eccleſia ad Dei amorem, tanquam ad certius polum reſpicere debet. Ex quo intelligetis fratres quantopere erratis, qui in horam mortis vitiorum deſertionem, pœnitentiamque differtis: cū ſcilicet iam mundo ſeruire nequeatis. Num, quæſo, iſte eſt amor, an violentia? Iſtam ne voluntatem, an neceſsitatem appellabitis? Furatur latro, dicitq; iudex: Frater reſtitue domino, quæ ſurripuiſti, & ego humaniter tecum agam: ille verò negat. Sic? ait iudex, negas? Accedat tortor, & illum ſtatuat in equuleo, ſtatimque licet inuitus fatebitur. Qui vbi primum incipit contorqueri protinus fatetur. Nunquid confeſsio iſta ſpontanea eſt, an per violentiam facta? Vos videte: ſatis enim perſpicua reſponſio eſt. Vnde, experientia comperimus, quemadmodum reus ceſſante tormento, laxatiſq; funibus retractatur, dicitq; ſe quic-

Sap. 8.

Simile.

quid confessus est, propter tormenta mendaciter dixisse, cu- 23
ius publicum postulat testimonium: sic peccatorem ex illo
morbo euadentem sæpe numero retractari, & quicquid mortis
timore perterritus proposuit, reddere inualidum, peioribusque
operibus significare, se illa non sponte quidem, sed coactum feci-
sse. Non in hoc dico quenquam solo timore perstrictum vitia
derelinquere, Deoque seruire, malum esse: imo verò magni bo
Prou. 1. ni principium esse solet. Vnde dicitur in Prouerbijs: timor Do-
Simile. mini principium sapientiæ. Ad firmum ædificium construen-
dum solet prius lignea strues supponi, quibus ædificatio inni-
titur: qua perfecta lignea strues in humum deijcitur: solumque
verũ remanet ædificium. Sic timor inferni, & præmij spes sunt
quasi lignea strues: super quam vera ædificatio diuinæ charita-
tis instruitur: quæ vbi primum in anima struitur, seruilem timo- 24
1. Ioan. 4. rem, super quem fuit constructa, destruit, sicut affirmat Beatus
Simile. Ioannes dicens: Perfecta charitas foras mittit timorem. Acci-
dit aliquando quenquam incipere alicui hero seruire, quia ei
duodecim quotannis aureos soluit: quem postquam ex conuer-
satione cognoscit, adeò suauem, nobilemque experitur, vt di-
cat: Domine iam non pro mercede, sed propter te met ipsum,
quia tu ministerio meo dignus es tibi deseruiam. Sic nonnun-
quam aliqui Deo seruire incipiunt, ne eos in infernum detru-
dat, sed cœlesti beatitudine donet: qui in diuino eius minister-
io perseuerantes tantam cœlestis nobilitatis, ac probitatis eius
cognitionem consequuntur, vt ardentissimo illius amore com-
Iob. 13. prehensi singulari cordis puritate dicant cum sancto Iob: Etiam 25
si occiderit me, in ipso sperabo. Ideſt quanuis certo scirem me
ab eo in perpetuos inferni cruciatus esse detrudendum, ab eius
tamen amore non desisterem. Quamobrem fratres diligenter
Deo seruire amore concitati incipite. Quòd si cor vestrum ad
hoc faciendum amore non mouetur, saltem timore perterriti
hoc aggredimini, sic enim ad amorem tandem peruenietis. In
his etiam verbis: Si quis vult venire post me, dominus paren-
tes obiurgat, qui liberos suos inuitos in aliquo statu locare co-
nantur. Dicite, quis plus liberis vestris dominatur? Deus,
an vos? Deus vtique. Siquidem igitur: cùm Deus Dominus sit
absolutus eos ad legis suæ obseruantiam vocans eos non cogit.
cum tamen in ea ipsorum salus sita sit, vos cum terræ vermicu-
li si-

26 li ſuis, vultis tamẽ liberos veſtros ſtatum, qui vobis placet, inuitos ſuſcipere; qui forſitan eis minus conuenit? Fratres liberos veſtros eum ſtatum ſuſcipere oportet, quem ipſi elegerint, & magis eorum propenſionibus quadrauerit. Loquens Dominus cum Martha de Mariæ ſororis eius ſtatu dixit: Maria optimam partem elegit. Attendite quo termino vſus fuerit. Elegit (inquit) non ei per violentiam data eſt, ſed ipſa eam elegit. Et *Luc. 10.* ſanctus Dauid dicebat: Voluntariè ſacrificabo tibi. Ob cuius *Pſal. 53.* defectum tot ſunt miſeriæ in ſtatibus ſanctæ Eccleſiæ.

Dicit vlterius Dominus: *Poſt me*. Verbum hoc magnæ conſolationis eſt viris Chriſtianis. Hoc verbum non ſolum viris, ſed pueris etiam, atque puellis tenerrimis animum addidit, quo innumeros cruciatus conſtantiſsime paterentur.
27 O rem mirabilem. Virgines, quæ arboris fronde, mureque ſolent ſtupefieri, virili animo tot ſeſe vltro tormentis offerebant, vt ipſi met tortores earum conſtantiſsimum pectus ipſarum naturam exuperans mirarentur. Vnde hoc proceſsit? Ex eo vtique, quòd cœleſtis ſponſus prior hæc tranſijt, eiſque viam adaperuit, qua ipſæ cruces ſuas deferentes perttanſirent. Et ita dicit Habacuc Propheta: Viam feciſti in mari *Habac. 3.* equis tuis, in luto aquarum multarum. Audiui, & conturbatus eſt venter meus à voce contremuerunt labia mea. Singuli iuſti ſunt equi Dei. His Dominus per mare laborum, & per lutum calamitatum viam aperuit. Tamque mirabilis fuit patientia, qua per eas tranſierunt, vt ſanctus propheta hæc ante quam fierent, in ſpiritu audiens, ſicut hic ipſe fatetur,
28 obſtupuerit. Et quannis mirabile ſuit eos tam debilibus corporibus tot tormenta perpeti poſſe, mirabilior tamen fuit viſu lætitia, qua ad illa martyria ſuſcipienda properabant. Ita, vt cum multi à tyrannis non quærerentur, ipſimet ſeſe illis offerrent, magniſq; vociferationibus clamitarẽt dicentes: Chriſtianus ſum, Chriſtianus ſum. Cũ glorioſus martyr Cyprianus iudici deferretur, iudexq; ab eo quæreret: Tu ne es Cyprianus? cõſtantiſsime reſpõdit: Ego. Qui quæſiuit vlterius: Tu ne es ille, quem Chriſtiani Papam vocãt? at ille reſpondit: Ego. Dixit ei iudex: Principes iubent te Deos adorare. Ille reſpondit: Nõ faciam. Dixit ei iudex: Satius eſſet ſalati tuæ hoc facere: reſpondit: Salus mea Chriſtus. Legitur illi ſententia: Cyprianus gladio

feriatur, & ait: Amen. O amen. O dulciſsimum verbum. O 29
fœliciſsimum vitæ terminum. O mirabile patiẽdi deſiderium hoc ſancto verbo, Amen, explicitum. Et ſic conſtantiſsime collum porrexit, gladioque libentiſsime obtulit, & pro tanto hoc martyrij beneficio viginti aureos carnifici dari iuſsit. Et ſicut alij auro vitam redimunt, ita glorioſus hic vir illo mortem emit: oculos enim in ſuo diuino duce, qui eum præceſſerat, ſtatuerat. In illum etiam & nos dilectiſsimi fratres mentis oculos iaciamus, eumq; ſanctos imitantes proſequamur. Sicque diuina repleti gratia ipſo in perpetuum fruituri ad cœleſtem beatitudinem perducemur: quod nobis præſtare dignetur idem Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda. 1

Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, &c.
Mat. 16.

VT noueritis quàm vniuerſalis ſit hæc doctrina, & quantopere nos omnes diuinum hunc ducem ſequi oporteat, aduertite, B. Lucam hæc ipſa verba
Luc. 9. referẽtem dicere: Dicebat autem ad omnes: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem* 2
ſuã, quotidie, & ſequatur me. Vbi hæ duę dictiones: Dicebat ad omnes, &, quotidie, valde penſari debent: in quibus ſignificatur, quàm vniuerſale, atque continuum hoc eſſe oportet. Et D.
Marc. 8. Marcus hæc eadem referens aliud ſingularius, & notatu digniſsimum addidit, ſcilicet, Dominum peculiariter atque ſeorſum diſcipulos ſuos alloquentem, cum hanc ſententiam vellet proferre, conuocata turba cum diſcipulis ſuis dixiſſe eis: Si quis vult me ſequi deneget ſemetipſum, &c. Conuocans Dominus turbam vt ſimul cum diſcipulis ſuis hoc audirent, poſteaque tam ſingulariter dicens, Si quis vult me ſequi, ſignificauit cœleſtem hanc doctrinam non diſcipulis tantum ſuis, ſed omnibus etiam

vniuer-

3 vniuerſaliter conuenire, & ſingulos quoſque illam exercere debere. O ſingularem Euangelicæ doctrinæ puritatem. O eximiã legis Ieſu Chriſti ſynceritatem: quàm procul abeſt ab omni ſuſpicione, atque fallacia. Attendite qualia poſtulet miniſteria, & quæ ſequacibus ſuis imponat officia: mortificationem, ſcilicet, & crucem eis commendat. O bone Ieſu, ô Angelorum gloria, nõ delicijs, ac blandimentis, nõ inanibus pollicitationibus ad te homines allexiſti eis gaudia, voluptates, diuitias honores ve tẽporales promittens, ſed eos ad labores, perſecutiones, aſperitates, ignominias, ac deniq; mortem accerſiens. Neq; vero illos armis aut prælijs compuliſti, ſed diuinis ſermonibus tuis, quos miraculoſis operibus cõfirmaſti, eos cõmonuiſti. Non ſic vtiq; fecit maledictus ſeductor ille Mahoma, nec fallaces hæretici, qui
4 complures ad ſe adduxerunt. Ideoque quid mirum eſt, ſi breui tempore dimidium orbis ad ſe allexerint, cum vitijs habenas relaxarint, facultatemque conceſſerint temporalibus omnibus delicijs perfruendi? At, quærat quiſpiam, quomodo hæc Domini verba cum illis cõueniunt, quæ ipſe alibi dixit? Venite ad me *Matt. 11.* omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos: iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Quomodo tanta ſuauitas cum tanta aſperitate concordat? Etenim hîc dicitur: Siquis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucẽ ſuam. *Ioan. 6.* Audite myſterium magnum in his verbis incluſum. Cum Dominus de ſuperno corporis, ac ſanguinis ſui ſacramento locutus fuiſſet, plurimi, & ex diſcipulis etiam ab eo receſſerunt dicentes: Durus eſt ſermo hic, & quis poterit eum audire? Tunc inter-
3 rogauit Dominus & Apoſtolos dicens: Nunquid & vos vultis abire? Et Diuus Petrus omnium nomine reſpondit dicens: Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Attendite diſcrimen: illi abierunt, quia eius verba illis aſpera, iſti vero mãſerunt, quia ipſius ſermones eis vitæ æternæ eſſe videbantur. Super quod ait Beatus Bernardus: Ità dico vobis fratres vſque ho- *Bernar.* die, cum loquitur Ieſus, quibuſdam manifeſtum eſt, quoniam verba eius ſpiritus, & vita ſunt, & propterea ſequuntur illum, alijs dura videntur, & miſeram alibi quærunt conſolationem. Ex quo apparet varietas hæc non in doctrina quidẽ, præceptiſq; Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri, ſed in auditoribus eſſe. Vnde Beatus Paulus dicit: Verbum crucis pereuntibus quidem ſtul- *1. Cor. 1.*

titia

titia eſt: his autem, qui ſalui fiunt, ideſt, nobis, Dei virtus eſt. Nõ 6
legi quidem, ſed peccato grauitas ineſt. Peccatum efficit ô pec-
cator, vt lex tibi grauis appareat. Relinque peccatum, vereque
& ex animo diuinæ legis præceptis intẽde, & experiere quantã
in eo dulcedinẽ delitẽtẽ inuenies. Fugiebat ſanctus Moyſes à fa
Exo. 4. cie colubri: dixitq; illi Deus? Extende manum tuam, & appre-
hende caudam eius. Extendit: & tenuit, verſaque eſt in virgam.
Quid fugis Chriſtiane faciem crucis, diuinæque legis? quid ti-
mes? Hic vtiq; non eſt coluber deuorans, neque ſerpens vene-
noſus, ſed virga ſuſtinens. O ignaue homo apprehende, appre-
hende illam, & videbis mirabilia. Quoaduſq; illam manu com-
prehendas ſemper tibi coluber apparebit, ideſt, quouſque diui-
nam legem exerceas, ſemper tibi grauis eſſe videbitur. Si vero
illam manu comprehenderis, & exequi cæperis, lex, crux, atq; 7
pœnitentia, omnia tibi videbuntur virga, cui innitaris, & qua
hoſtes tuos ſuperes: maximeque ſi oculos in ea conieceris, quæ
4. Reg. 4. dilectus tuus Ieſus pro te paſſus eſt. Trita farina dulcorata eſt ol-
la, quæ antea præ amaritudine guſtari non poterat. O ſupernũ
granum Ieſu Chriſte fili Dei ob ſcelera noſtra in cruce contritũ,
quàm dulces omnes labores, aſperitateſque pœnitentiæ tui re-
cordatione redduntur. Aquas venenum apparentes ſi vnicor-
nis bibat, dulces efficiuntur, cæteraq; animalia ex illis iucundiſ-
ſime bibunt. Sic qui laborum aquas quas cœleſtis vnicornis Ie-
ſus Chriſtus propter eius amorem bibit, attẽte conſiderabit, la-
bores, quos ipſe patitur, quaſi nihil eſſe iudicabit. Hoc ſignifi-
Cant. 1. cat quod ſponſa dicit: Nolite me conſiderare quod fuſca ſim, 8
quia decoloravit me ſol. Ideſt charitas illa, qua ſupernus ſol Ie-
ſus Chriſtus me irradiavit, atque dilexit, me compulit, vt eius
cauſa omnibus me laboribus offerrem. Vehementiſsime con-
ſideraui, in magnã me ingratitudinẽ fore prolapſurã, niſi illius
cauſa, qui tot pro me fuit tormẽta perpeſſus quicquã & ego pa-
terer: & propterea tã defigurata, & mortificata, macilẽtaq; exte
rius videor. Et ſic vbi nos legimus in priori epiſtola D. Petri. In
1. Pet. 1. quo exultabitis modicũ nunc, ſi oportet contriſtari in varijs tẽta
tionibus, vt probatio veſtræ fidei multo pretioſior ſit auro, quod
per ignem probatur, alia tranſlatio habet: In quo exultatis
nunc: & ſic eſt in contextu Græco. In quo ſignificantur iuſti in
ipſis met laboribus ſuauitatem, delectationemq; reperire.

Dicit

8 Dicit igitur Dñs: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* D. Gregorius abnegationem sui ipsius nouum præceptū vocat, Nouum quidem, quod vsq; ad Redēptoris nostri aduētum pauci mortaliū cognouerunt, nouus homo Christus venit in mūdū noua pręcepta dedit mūdo. Naturæ ac vitæ nostræ corruptæ cō traria oppositit medicamenta peccatis veluti medicus peritissimus cōtraria contrarijs curat, frigiditati calore, calori frigiditate medetur, cōsilia preceptaq; Euāgelica vitijs cōtrariantur, quibus cœlestis medicus ęgritudinē nostrā spiritualē sanare intendit. Hic propriam voluntatem relinquendam præcipit, quæ homines in infernum detrudit, alibi enim dixit, vt abnegemus nostra hic dicit vt abnegemus nos, quod priore difficilius apparet.

9 Quomodo, ô summa veritas præcipis quenquam se ipsum negare? Stultū, mendumq; esset, Petrum quærenti Ioanni: Est ne hic Petrus? respondere, nō adsum. Quomodo ergo dicis ô Domine abneget semetipsum? Respondeo in singulis hominibus binos esse homines: alterum, scilicet, interiorem, qui est Spiritus, alterū verò exteriorem, quod est corpus. Corpus hominē appellari patet in Genesi, vbi dicitur: Formauit Dñs Deus hominē de limo terræ: vbi sacra Scriptura de solo corpore manifestè loquitur, quē hominē appellat: solum enim corpus de limo terræ formatū fuit. Solūq; Spiritū hominē appellari patet etiā in Genesi, vbi dicitur: Creauit Deus hominē ad imaginē suā: vbi illud hominē refertur ad Spiritū, qui est ad Dei similitudinē creatus. Sic etiam

Genes. 2.

Genes. 1.

10 illos B. Paulus vocat dicēs: Licèt is, qui foris est, noster homo corrumpatur: tamē is, qui intus est, renouatur de die in diē. Hoc est, corporalibus laboribus Spiritus reficitur, atq; renouatur. Quæ cùm ità sint, alter horum hominū, scilicet, Spiritus alterū debet abnegare, scilicet, corpus, cū voluptates, sæculares q; cupiditates ad eius ostium pulsauerint, vt illud ad malū prouocent, dicens: Iā hic nō habitat corpus: iā nō vult esse sensuale, iā nō vult suis appetitib⁹ indulgere: iā est Spiritus volūtati subiectū. Itaq; negare sei ipsum est proprio appetitui resistere, ac renunciare. Quemadmodū quiramū oliuæ in oleastro, aut aliū nobilē ramū, in infructifera stirpe conatur inserere, prius infructiferæ arboris ramos abscindit, statimq; alium inserit, quò stirps illa iuxta nobilis rami insiti naturam fructum ferat: sic eos, qui in se diuinum beneplacitum inserere, ac Iesum Christum, & non semetipsos sequi

2. Cor. 4.

Simile

volunt,

volunt, oportet humanos appetitus, quantum fieri poterit, ab- 11
scindere humanamque voluntatem infringere, quo diuina peni
tus impleatur, nec in ea exequenda vllum adsit impedimentum
siue contradictio. Hæc fuit vna ex præcipuis sanctorum exer-
citationibus: humanis appetitibus, atque voluntati semper resi-
stere, seseque non solum ab illicitis, quæ illa petit, sed ab ipsis
quidem rebus licitis cohibere. Vnde virtuosus dicitur à vi, quia
vim infert sibi in aggrediendo fortia, sustinendo aduersa, absti-
nendo se à sensualibus. Est enim sicut nauigans contra ventum,
vbi desinens remigare, statim reijcitur retrò. Ideoque Christus
Redemptor noster iustos violentos appellauit dicens: Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Eusebius Emissenus hæc sancti Euangelij verba exponens dicit: Ab
Matth. 11. negare se est non esse eundem, qui prius fuerat. Ante detractor 12
inuidus, auarus, impudicus: vbi ijs, & alijs sceleribus renuncia-
uit, verè seipsum negauit. Eia fratres in Christo Iesu, siquidem
Euseb. Emisse. scitis, quid sit hominem negare seipsum, amodo vos metipsos ve
rè abnegare incipite, cùm ex hoc salus vestra dependeat. Verũ,
proh dolor, & millies proh dolor quam vice versa hoc hodie in
mundo agitur, siquidem cùm homines seipsos negare deberent,
Deum negant, & renegant suosque turpissimos appetitus omni-
no sequuntur. O tempora, ò mores, ò infœlix sæculum. O in-
sensati filij Adæ: nonne miseriam, condemnationemque vestrã
perspicitis? O Deus æterne, Deus infinite, ne gentem hanc dese
ras, perditionem eorum illis ostende, honoremq; tuum Domine
propugna, siquidẽ ab hominibus adeò deijcitur. Fratres ne Deũ
negetis, cui summum amorem debetis: sed vos metipsos abnega 13
te, & bene facietis. Scitote hominem appetituum suorum clamo
rem sequentem similem esse perdici ad illicem accurrenti, quæ
dum arbitratur se ad dilectum suum ingressuram in aucupis la-
queum incidit, & interit.

Non solum autẽ dicit Dominus: *Abneget semetipsum*, sed pro-
tinus addit: *Et tollat crucem suam*. Quod si quæras: Vbi ego crucem
istam reperiam? imo ego quæro ex te: Vbi crucem nõ reperies?
Quocunque te vertas te crux expectat, si sanctum Euange-
lium obseruaueris. Crux cruciat, & extorquet: quodcunque te
cruciat,

14 cruciat, illud eſt crux tua. Moleſtum eſt tibi iniuriam dimittere? hæc igitur eſt crux tua, hoc propter Deum facito. Cruciat te vxoris tuæ moleſtia, & liberorum alimonia? iſta eſt crux tua. Et deniq́ue quicquid ſenſualitati repugnat, & per conſequens difficulter efficitur, eſt crux. Et quia omnibus virtutum exercitationibus aliqua ineſt difficultas, omneſq́ue ſenſualitati repugnant, ideò omnes ſunt crux. Diligenter penſate Dominum dicere: Tollat crucem ſuam. Non meam (inquit) quia grauiſſima eſt, quam ego ſolus tollere potui. Crux Saluatoris Noſtri Ieſu Chriſti grauiſsima fuit: quia illi peccatorum omnium totius orbis inerat pondus. Vt enim ait Diuus Petrus peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum, vt peccatis mortui iuſtitiæ viuamus. Nulluſq́ue tantum onus ſuper ſe ferre po- 1. Petr. 2.
15 tuit, niſi ille, qui cum verus eſſet homo, verus ſimul Deus erat. Ideoq́ue non dicit: Tollat crucem meam, ſed, tollat crucem ſuã, quæ, ſcilicet, facilis eſt, & cũ auxilio meo illã facilè poterit aſportare. Tria ſuper hæc verba valde notanda ſunt. Primùm Dominum, poſtquam dixerat, Abneget ſemetipſum, protinus addidiſſe: Et tollat crucem ſuam: videlicet, vt ſignificaret proprium amorem crucis tolerantiam magnopere impedire. Quare tam inuiti crucem ſuſcipimus? quia nimio nosmetipſos amore diligimus. Si infantulum tuum tenerè diligis, quicquid, etſi leuiſsimum illum ad plorandum prouocat, magnæ tibi moleſtiæ eſt. Cùm nos tam immodice amemus, leuiſsimum quodq́ue verbum nos perturbat. Si minimum quodq́ue honoris punctum nobis adimitur, ſtatim impatientia frangimur. Siquid no-
16 bis aliquantulũ difficile præcipitur, ſtatim vociferationibus ſydera ipſa ferimus. O maledicte amor proprie, quàm grauiſsimum efficis quod ex ſe leuiſsimum eſt. Hoc igitur amore ſublato crux facillimè perferetur. Secundò notandum eſt Dominum dicere: Tollat crucem ſuam, ideſt, à ſolo erectam non humi ſerpentem crucem ferat, non murmurans, non temporali cupiditate commotus. Etenim hoc eſt crucem humi ſerpentem trahere, ſicut Cyrenæus crucem Domini conductus aſportauit. Non ſic Chriſtianus crucem ſuam ferre debet, ſed manu tollere, quaſi qui pulcherrimam roſam manu gerit. Non

dicit

dicit ferat, ſed, tollat. Beatus Baſilius ſuper hunc lo- 17
Baſilius. cum diſcrimen ſtatuit inter ferre, & tollere crucem. Ferre crucem dicit eſſe te labores à Deo tibi immiſſos ſiue bono, ſiue malo corde recipere. At tollere crucem eſſe calamitates libentiſsimè, patientiſsimèque ſuſcipere. Vnde Beatus
Ioan. 19. Ioannes de Chriſto Redemptore noſtro loquens myſteriosè dicit: Baiulans ſibi crucem exiuit in Caluariæ locum. Non dicit Hebræos eius humeris crucem impoſuiſſe, ſed ipſum eam libentiſsimè ſuſcepiſſe, ſuiſque ſacris humeris appoſuiſſe. Vbi ſignificatur amor ardentiſsimus, quo Dominus pro nobis paſſus eſt. In quo nos docet, & inuitat, vt & nos etiam cum ipſo illius amore ducti labores patiamur. Tertiò notandum eſt Dominum dicere tuam. Etenim crux eſt regis, crux ducis, crux clerici, crux monachi, & denique crux viri coniugati. 18
Vultque Dominus ſingulos cruces ſuas, & non alienas tollere. O quam magna hodie ſuper hoc miſeria in orbe verſatur. Ego quippe arbitror me vicini mei crucem facilius quàm meam tollere poſſe: ille verò ſuſpicatur ſe melius meam, quàm, quæ illi commendata eſt crux, eſſe laturum. Sicque nec ego, nec ille crucem noſtram tollimus, ſicut oportet. Monialis arbitratur ſibi ſatius eſſe, nupſiſſe: nupta vero credit, quòd ſibi melius eſſet in monaſteriũ introijſſe. Clericus putat ſibi melius fore, ſi vxorem duxiſſet, coniugatus autem ſuſpicatur, ſe clerici ſtatum facilius fore laturum; ſicque pauci crucem ſuam
Plutarch. optimè tollũt. Bene dixit Plutarchus, homines in hoc ſæculo ſimiles eſſe nauigantibus in turbulento, procelliſque concitato mari, qui ſemper alias naues tutiores, quàm ſuas eſſe ſuſpicantur. Naues, in quibus vehimur, ſunt ſtatus, quos libere elegi- 19
mus, mare turbulentum eſt hoc ſæculum. Procella, qua premimur, ſunt labores, quos patimur: & vnuſquiſque arbitratur in alterius ſtatu minus eſſe laboris, quàm in ſuo: & hi magnopere decipiuntur. Ideo dicit hic Dominus: Tollat crucem ſuam. Vnuſquiſque conſideret in quo ſtatu fuerit à Deo collocatus, & iuxta leges illius viuat: atque æquo animo labores, quos ſtatus ille ſecum affert, patiatur, alioſque dimittat. Atq; ita dicit
3. Theſ. 3. Beatus Paulus: Nemo moueatur in tribulationibus iſtis: ipſi enim ſcitis, quòd in hoc poſiti ſumus. Ideſt, hæc eſt noſtra profeſsio, hoc noſtrum munus, eorum præſertim,

qui

20 qui in maioris perfectionis ſtatu locati ſumus: quos eſſe oportet, ſicut rupem in medio mari vndique tumulentis maris fluctibus oppugnatam: quæ tamen manet immobilis. Vbi nos legimus in Pſalmo de Sancto Ioſeph: Ferrum pertranſijt animam eius: alij tranſtulerunt: Ferrum pertranſijt anima eius: & ſic eſt in contextu Græco. In quo labores ſancti illi viri non ſolum maximi fuiſſe ſignificantur, cum eius animum penetrarint: ſed ipſamet eius anima cum amore, atq; affectione labores penetraſſe, illos libentiſsimè ſuſcipiens, ſicut quiſquam locum ſibi nimium delectabilem ingreditur. O fœlicem illum, qui ſic crucem ſuã tollit. Magnæ vtique nobis eſt confuſioni hæc audire ſcientibus hanc eſſe viam, qua itur ad gloriam, cùm tamen tam procul ab ea diſtemus. Cum ſponſa dixiſſet Salomonis thronum *Pſalm.* 104 *Cant.* 3.

21 auro, & argento exornatum eſſe, addidit: Aſcenſum purpureũ. In quo ſignificatur, ad hoc, vt anima cũ ſuo cœleſti ſponſo Ieſu Chriſto in gloriæ throno collocetur, illam per ſanguinẽ, perſecutionem, atq; laborem aſcendere oportere.

Dicit vlterius Dominus: *Et ſequatur me.* Cùm Dauid filium ſuum Abſalonẽ fugeret, dixit ei venerabilis quidam ſenex nomine Ethai: Viuit Dominus, & viuit Dominus meus rex, quoniam in quocunq; loco fueris Domine mi rex, ſiue in morte ſiue in vita, ibi erit ſeruus tuus. O quis fidem hanc erga ſupernum Regem regum Ieſum Chriſtum firmiter obſeruaret, eiq; ex intimo corde eadem verba diceret. Eia dilectiſsimi fratres dulciſsimum Ieſum Chriſtum vos ad beatitudinem accerſientem audite, illi credite, à quo tot amoris pignora percepiſtis: eumque 2. *Reg.* 15.

22 ſiue per vitam, ſiue per mortem ſequimini. Fidit puero cæcus ſe dextra ducenti: Deuſque vos cæcos ducere vult, & tantum bonum contemnetis? Stultus eſſet, qui in fluuium incidens lignum per aquas dilabens apprehenderet, arboremque firmiſsimam relinqueret, in qua naufragij ſui remedium reperiret. Multò autem amentior eſt qui humanos honores, diuitias, atq; fauores ſequitur, & illis fidit, quæ tanquam per rapidiſsimum fluuiũ decurrentia hodie, aut cras finientur: & Ieſum Chriſtum arborem vitæ, totiuſque ſtabilitatis relinquit. Et tamen quaſi innumeri hoc faciunt: quibus dicere poſſumus quod Iſaias Prophe- *Simile.*

ta dixit Hebræis: Væ filij deſertores ſperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra Ægypti. Et *Iſai.* 30.

erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionē, & fiducia vmbræ 23
Ægypti in ignominiam. Væ Christianis, qui Deo derelicto tē-
poralia bona sequuntur, in eisq; spem suam statuunt: quibus om-
nia in confusionem, condemnationemq; conuertentur. Non sic
faciebat Dauid, qui dicebat. Mihi autem adhærere Deo bonū est
Psal.72 ponere in Domino Deo spem meā. Philosophi naturales aiūt,
Simile. quod & experientia comperitur, quanuis magnes ad se ferrum
alliciat, si tamen ex aduerso adamas collocetur, non à magnete
quidem, sed ab adamante illud attrahi: quia maior huic, quàm il-
li virtus inest. Sancto Ezechieli dixit Deus: Vt adamantem,
Ezech.3. dedi faciem tuam. Quod si iustus hic adamas appellatur, quan-
tò maiori ratione nomen hoc Iesu Christo summo bono nostro
debetur? Quomodo igitur cum ipse infinitæ virtutis sit adamas,
nosque tanto cum amore vocet, post eum non abimus, & post 24
caducas huius sæculi res pergimus, quarum causa complura pec
cata miserabiliter admittimus? Ecquid sensuales illecebræ va-
lent? Ecquid honores, fastus, cæteraque omnia bona caduca
proficiunt? O insensatos homines, qui cœlestia bona pro pe-
rituris nænijs stultè commutant. Profectò si verè prudentes es-
semus, ac ratione vteremur, vniuersa huius sæculi bona non de-
berent efficere, vt velminimū punctum à Iesu Christo recede-
remus: nec quidem cuncta nobis ob oculos proposita nobisper-
suadere possent, vt vnum veniale peccatū admitteremus. Dua-
bus rebus nos Diuinus Magister ad hāc diuinam sui sequelam
adhortatur: quarum prior timori, pœnę, commonitionique, po-
sterior vero spei supernæ mercedis innititur, dicens: *Qui enim vo-* 25
luerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit ani-
mam suam propter me, inueniet eam. Idest, qui viuens in hoc sæculo
appetitui suo voluerit penitus indulgere: in infernū corruet, vbi
nihil iuxta eius voluntatem fiet: qui verò in hac vita voluntatē
appetitūq; suum sequi noluerit, ad cœlestia regna conscendet,
Psalm.20 vbi cuncta ad eius libitum perficientur. Ibi enim perfectè adim-
plebitur quod dicit Sanctus Dauid: Desiderium cordis eius tri-
buisti ei, & voluntatem labiorum eius, non fraudasti eum: quo-
niam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi: lætifica-
bis eum in gaudio cum vultu tuo.

Hæc q; duo manifestiùs Dominus explicat dicens: *Quid enim*
prodest homini si vniuersum mundum lucretur: animæ verò suæ detrimētū
patiatur.

26 patiatur? O efficaciſsimã, nimiſq; metuendam ſententiã. O quã-
tã in nobis operationẽ efficeret: ſi eã ſemper in cordibus noſtris
gereremus ſcriptã. Quanuis quiſquã à mundi primordio vſq; ad
huc tẽporalibus omnibus voluptatibus fruitus fuiſſet, ſi moriẽs
in Tartara laberetur, quid ei hæc cuncta prodeſſent? nihil vtiq;. Sapien. 5.
Sic damnati fatentur in inferno dicentes: Quid nobis profuit ſu-
perbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Trãſierũt
omnia illa tanquam vmbra. Hæc omnia firmiùs adhuc Domi-
nus ſtabilit dicens: *Filius enim hominis venturus eſt in gloria patris ſui
cum Angelis ſuis, & tunc reddet vnicuique ſecundum opera ſua.* Hæc
omnia fratres chariſsimi crebra mentis conſideratione reuoluite
præ illorum enim contemplatione ſuperni huius ducis ſectatio
vobis facilis apparebit: qua diuina in hoc ſæculo gratia, & in fu-
27 turo cœleſtis gloria comparatur. Ad quam nos perducat idem
Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Tertia.

Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & ſequatur me. &c. Matth. 16.

VI Aliũ ſequuturus eſt, ſi prudẽtia vtitur, neque
vult errare, tria debet attẽdere. Primũ, eũ, quẽ ſe-
1 qui conatur, an ſibi cõueniat. Deinde locũ, quò tẽ-
dit, an ſibi placeat, nec ne. Tertiũ cũ ſibi perſona,
& locus placeat cõſiderare debet quomodo gradi-
tur, lẽter ne, an celeriter: ſic enim illũ ſequuturus eſt. In ſacro ſan
cti Euangelij hodierna lectione nos ſupernus Princeps regũ ter
ræ Ieſus Chriſtus, vt eum ſequamur, inuitat. Quem, vt efficaciùs, ſtudioſiuſque ſequamur, operæpretium erit nos hæc tria
nunc animaduertere. Quoad primum, ſi inuitantis perſonã cõſi-
deremus, eum Dominum infinitæ nobilitatis, incomprehenſibi
lis ſapientiæ, immenſæ potentiæ, ineffabilis pulchritudinis, in-
numerarum diuitiarum inauditæ denique liberalitatis eſſe re-
periemus: qui cùm verus homo ſit, verus ſimul eſt Deus.

Hebr. 1. Hæc omnia Diuus Paulus de illo loquens affirmat his verbis: 2
Multifariè, multisq; modis olim Deus loquens patribus in prophetis nouissimis diebus istis locutus est nobis in filio, quem cõstituit hæredem vniuersorum: per quem fecit & sęcula, qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens. Ecce quo modo illum nobilissimum esse fatetur, cùm dicat, eum filium esse Dei: locupletissimum, cum sit hæres vniuersorum: sapientissimum, dicens: Per eum facta sunt sæcula: speciosissimum, inquiens: Splendor gloriæ, & figura substantiæ patris: potentissimum, siquidem dicit: Portans omnia verbo virtutis suæ: liberalissimum denique siquidem ait: Purgationem peccatorũ faciẽs: vitamque suam, ac totum sanguinem suum effudit, vt hoc in homines beneficium conferret. Ecquis igitur principem, ducem- 3
que tot ac tantis excellentijs præditum non sequatur? Locus autem, atq; vrbs, ad quam nos inuitat, ac ducit maxime etiam nos
Greg. homi. 37. super Lucam. ad illum sequendum commouebit. Hæc est enim cœlestis Hierusalem, de qua Beatus Gregorius sic ait: Quæ autem lingua dicere vel intellectus capere sufficit illa supernæ ciuitatis quanta sint gaudia, Angelorum choris interesse? cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere? præsentem Dei vultum cernere? incircunscriptum lumen videre? nullo mortis metu affici? incorruptionis perpetuæ munere lætari? Sed ad hæc audita inardescit animus, iamque illic cupit assistere, vbi se sperat sine fine gaudere. Idemq; sanctus Doctor de hac superna ciuitate sic dicit:
Isa. 17. Erit tota in omnibus, & tota in singulis: illic enim oratio illa Christi Redemptoris Nostri adimplebitur, dicentis: Pater sanc- 4
te serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, vt sint vnum, sicut & nos. Idest sicut ego, & tu vnum per essentiam sumus: sic illi per amorem perfectissimum vnum sint. Et sic tanta erit vnio qua beati sibi inuicem animis connexi erunt, tamq; perfecta se se inuicem charitate complectentur, vt vnusquisq; aliorum gloriam suam esse ducat. In hoc corruptibili corpore tantam membra nostra inter se inuicẽ vnionem seruare perspicimus, vt vnius membri bonum sit etiam & alterius: & è contra. Et ratio est, quia cuncta vno spiritu vegetantur, & informantur, qui in eis arcanissimam illam vnionem operatur. In cœlo cuncti beati vnũ corpus efficiunt, Deusque est quasi quædam communis anima,

quæ

5 quæ corpus illud viuificat. Quo d ſi anima noſtra, licèt finita, tã arctam in corporis ſui membris operatur vnionem: Deus cùm ſit Spiritus infinitus, quantò maiorem vnionem in beatis cauſabit? Ex hoc ergo ſequitur, vnumquenque iuſtorum ob alterius gloriam mirabiliter delectari. Quia verò fere infinitus eſt in cœlo numerus beatorum, ideò quaſi infinita etiam erunt gaudia ſiue gulorum. O quàm mirabile hoc eſt. Nulla quippe ſunt verba quibus ſatis exaggerari poſsit. Nos autem adeò duri, atque marmorei ſumus, vt vix aliquam in cordibus noſtris operationem faciat. Si ſciremus Chriſtum Redemptorẽ noſtrũ ſanctiſsimãq; eius genitricem in corporali, ac viſibili forma Hieroſolymis cõmorari, & omnes illuc euntes totum vnum diem illos eſſe viſuros, quis, quæſo, illuc non iret? Quem viæ labores, ac maris peri-
6 cula, ſiue diſcrimen aliquod deterreret, quominus hoc iter aggrederetur, vt tantum bonum, quamuis tam breui tempore, videret? Quantò igitur ſtudioſiùs nos oportet animari, vt eundem Chriſtum Ieſum non ſolum qua tenus hominem, ſed etiam qua tenus Deum cum Patre, ac Sancto Spiritu non vno quidem die, aut menſe ſed in perpetuum videamus? Si quidem igitur Dominus nos inuitans, vrbsque ad quam nos vocat, nobis maximè placent, videamus nunc qualiter iter facit, lenter ne, an velociter, quò nouerimus qualiter eum ſequi debeamus. Hocque nos admonet Dauid dicens: Exultauit vt Gigas ad currendam *Pſalm.18.* viam. O Chriſte ſumme ſæculi reparator tam celeriter pergis? Quis igitur, ó Domine te ſequi poterit? Ipſe nos inuitans nobis ad eas recipiendas diſponi volentibus vires conferet. Nam
7 apud Iſaiam Prophetam de eo dicitur: Qui dat laſſo virtutem, *Iſai.40.* & ijs, qui non ſunt, fortitudinem, & robur multiplicat. Et paulò inferiùs de iuſtis dicitur: Aſſument pennas ſicut aquilæ: current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Aquila, vt ait Beatus Hieronymus, cùm ſe adeò grauidam ex- *Hieron.* peritur, vt volare non poſsit, triduo in fonte moratur, quoadúſque ei veteres pennæ auelluntur: poſteaque expectat quouſque nouæ renaſcantur, ſicque renouata velociſsimè volat. Sic iuſti quaſi aquilæ ſeſe in pœnitentiæ fontem immittunt, & in triduo contritionis, confeſsionis, & ſatisfactionis renouantur, ſi- *Coloſ.3.* cut admonet Diuus Paulus dicens. Spoliantes vos veterem hominem actibus ſuis, & induentes nouum. O quam ſingula-

ris est etiam fons diuinarum rerum assidua contemplatio: vbi 8
iusti sese imperfectionibus suis exuere, plurimasque spiritales
vires accipere solent, quibus currant, neque in Iesu Christi secta
Gala. 6. tione deficiant. Sicut etiam diuinus Apostolus nos admonet
dicens: Bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo me
temus non deficientes. Quasi diceret: Siquidem Deo fruentes
non deficiemus, ne modò in eius sequela, miaisterioque deficia-
mus.

Eia fratres attentis ad hæc animis aduertite, auditeque maxi-
mum hunc Dominum dicentem vobis: *Siquis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam.* Idest, ex quot post
mundum diabolum, & carnem abitis, non erit vllus, qui creato-
rem suum sequi velit? O abominabilem confusionem, quòd
cum tot viri nobiles, Ecclesiastici, artificesque Sathanam sequã- 9
tur, tam pauci Deum imitentur. O bone Iesu, ò iustorum glo-
ria. Si tu diceres hominibus, vt crucem diui Iacobi, aut Calatra
uæ cum quatuor, aut quinq; millium aureorum redditibus sus-
ciperent, non dubito quin eam plurimi libenter acciperent. H
anc autem pœnitentiæ crucem, qui suscipere velint, paucissi-
mos, credo, reperies. O crux mortificationis, quanto à plurimis
crucem in veste gerentibus odio haberis, qui quidem, vt suspi-
cor illam ad sui condemnationem gerunt. Cum Diabolus se Ie
su Christi cruce superatum aduertat, ipsius crucis figuram in in-
strumentum assumpsit, quo animas in infernum detrudat. Væ
commendatario crucem, magnæ humilitatis signum in vesti-
bus ferenti cum magna superbia, atque iactantia. Væ, & mil-
lies væ tibi infœlix, qui Ecclesiasticos redditus fastis, varijsque
vestium generibus, lautissimis conuiuijs, magnificis ædibus ex- 10
truendis, ludis, acturpitudinibus expendis. O quàm satius tibi
esset rudibus, ijsque tritis vestibus in triremi remigare, quàm di-
uitem tot Iesu Christi patrimonio peccata committere.

Siquis vult venire post me, ait hîc summa probitas. Priusquam
humanam assumpsisset naturam, patribus veteris testamẽti di-
cebat; vt coram ipso ambularent, vt patet in Genesi, vbi dixit
Genes. 17 Abrahæ: Ambula coram me. Et Sanctus rex Sedechias Deum
Isai. 38. alloquens dixit: Memento quomodo ambulauerim coram te.
At verò postquam Deus homo factus est, tot immersus labori-
bus dicit: Siquis vult venire post me. In quo nos docet quãtum

inter

11 inter nos, & illos interfit. Nam antiqui illi patres, ſiccè labores patiebantur, non habentes exercitum exemplum, quo patienter illos ferre diſcerent, neq; vnde aliquis animus illis aduenire poſſet. Nunc autem innocentiſsimum agnum Ieſum Chriſtum præ oculis habemus: in quo, quanto cum amore, manſuetudine, patientiaq; tot ac tantos pro nobis labores fuerit perpeſſus, cõſiderantes, robur virtutemque inueniemus, qua illum imitemur ac ſtudioſe ſequamur. Et ità dicit D. Paulus: Recogitate eum qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem, vt ne fatigemini animi veſtris deficientes. Duo exploratorum, quos miſit Moſes ad cõſiderandam terram promiſſionis abſconderunt palmitem cum vua ſua, quem portauerunt in veſte. Certum eſt, quòd cùm duo illi racemum vnus poſt aliũ
12 aſportarent, qui præcedebat, vuam videre non poterat; neque ex illa comedere: qui verò eum ſequebatur, cùm racemum ante oculos ferret, illius conſpectu fruebatur, & ex illo edere poterat. Hoc ex cæteris, inter Iudaicum Chriſtianumq; populum inter eſt, quòd Iudaicus populus, quia cœleſtem racemũ Ieſum Chriſtum præceſſit, nec eum vidit, nec edit, ideſt, nec diuinis illius exemplis fruitus fuit, nec eum in myſterioſis ipſius ſacramentis manducauit. Chriſtianus autem populus cum cœleſtem hanc vuam ſubſequatur, eam ante oculos defert, admirabili eius doctrina fruitur, & exemplis, ineffabilibuſque illius vtitur ſacramentis. Quod ſignificatur in his verbis: *Si quis vult venire poſt me.* Et in his etiam: *Et ſequatur me.* Verùm ò quanta eſt confuſio noſtra, quòd cùm Iudaicus ille populus Ieſum Chriſtum
13 Saluatorem noſtrum præceſſerit, cumque nullum habuerit exẽplar, in quod aſpiceret tot in eo viri mirificæ ſanctitatis extiterunt, nos autem tanto adiuti fauore, tantoque exemplari edocti tam imperfecti, ac miſeri ſimus? Pudeat nos chariſſimi fratres tanto bono non vti. Dicit Rex æternus: Si quis vult venire poſt me, vt multum inter ſe, ac ſæculares principes oſtendat intereſſe: qui ad ſui miniſterium homines non indifferenter admittit: ſed nobiles ſolùm, robuſtos, aliquaq; humana virtute pollentes. At apud liberaliſsimum hunc Dominũ non eſt Gentilis, & Iudæus, barbarus, & Scytha, ſeruus, & liber, ſed omnia & in omnibus Chriſtus, ait Apoſtolus. Viliſsimus quiſque apud eum valet. O benedictus talis Deus: benedicta hæc magnificentia.

Hebr. 12.

Numer. 13.

Coloſ. 3.

Si rex iuberet præconio declarari, vt omnes, qui eius ministri esse vellent, in curiam se conferrent, & in eius libris scriberentur: quàm celeriter, quæso, beneficium illud omnes singulare ducentes amplecterentur? O cæci, atque infœlices filij Adæ quanti caduca huius seculi, & quàm parui sempiterna Dei bona æstimatis, cùm à diuina maiestate ad eius ministerium accersiti, eius vocationi pauciſsimi obtemperetis. 14

Abneget semetipſum. Dicet quispiam: hoc non opus est nobis commendari: vix enim est, qui se sæpè quotidie non neget. Alij namque veritatem, alij promiſsiones, alij contractus, vtq; etiam & obſignata, atque ſubſcripta chirographa negant, dicentes se nunquam tale feciſſe. Alij denique pulſantibus ad oſtium pauperibus ſeſe negant iubentes famulis ſuis, vt eos domi eſſe negent. Non ſic faciebat Sanctus Iob, qui dicit: Si negaui quod volebam pauperibus. Ideſt, nihil vnquam quantumcunq; pretioſum, quod à me pauperes poſtularent, abnegaui. Non de his vtique negationibus, quæ valde perniciosæ ſunt, Dominus loquitur. Sed vos admonet, vt vosmetipſos abnegetis, & vobiſcum tanquam cum extraneis decertetis. Qui aſcendit in iumentum, quod paſſim ad carpendum propenditur, & herbarum virorem cernens ad eas currit, & in ſingulas domos ingredi vult, ſemper illud fræno coëreet nequid eorum facere patitur. Sic vos cum carne veſtra gerere debetis: eſt enim bellua indomita voluptatibus omnibus frui volens, creaturaſque diligens in eis requieſcere conatur. Hanc igitur rationis fræno coëreere, pœnitentiæque ſtimulo, calcarique ferire debetis, ità vt illius domini, nec quod libet faciat. Beatus Gregorius ſuper hoc Euangelium dicit, hominem à Deo naturalibus, gratuitiſq; donis præditum fuiſſe creatum: ipſum verò ſua culpa ſuperbum, cupidũ, ſenſualem, atq; mendacem ſeſe effeciſſe. Hæc vtiq; omnia homo in ſe poſuit, Deus enim non hæc illi, ſed bona gratuita contulit. Hoc ſignificauit Dauid dicens: Homo cùm in honore eſſet, non intellexit: comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis: ſcilicet, à ſemetipſo. Dicit igitur Diuus Gregorius, hominem negare ſe ipſum, eſſe, hæc quę in ſe poſuit, abſtrahere. Itaque quenquam negare ſeipſum eſt omnes malas propenſiones abnegare, neq; illis ſatisfacere. Attendite quomodo vos negare conſueſcitis quum ab eo quærimini, qui vobis non pla-

Iob. 31. 15

Simile.

Greger. 16

Pſalm. 48.

17 placet. Etenim famulo veſtro iubetis: nega me hic eſſe. Sicigitur quùm vos vicinus veſter ad ludum vocauerit vos negate, dicite illi, non adſum. Verum eſt frater me ludere, ſubſtantiamque, qua familiam meam aliturus eram, amittere conſueuiſſe: verùm iam hic non viuo, iam mihi Deus illuxit, vt ab hac mala conſuetudine relipiſcam. Si amicus tuus te ad deambulandum, murmurandum, turpitudines ve admittendas inuitarit, tete abnega dicens: Iam hic non viuo. Fateor quidem me aliquando in euertendis foribus, ianuis infringendis, honeſtiſq; fœminis ad turpitudines inducendis noctes conſumere conſueuiſſe: nunc autem iam Deus cor meum immutauit, vt dixit Apoſtolus: Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chriſtus. Iam non perditi hominis, ſed Chriſtiani Deum timentis

Gala. 2.

18 vitam dego.

Eſtque valde penſandum Dominum non dixiſſe: Fugiat ſemetipſum: ſed, *Abneget ſemetipſum.* Sicut nec etiam Diuus Paulus dixit: Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt fugientes impietatem ſobriè, & iuſtè, & piè viuamus. Sed dixit: Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt abnegantes impietatem. Etenim, ſi impietas, atque malitia veſtibus, ſiuè parietibus inhæreret, ſufficeret nobis hæc fugere, vt illam euitaremus. Cùm verò cordi ſit affixa, quò fugiet homo, quin ſecum deferat cor? Ideò impietatem, noſque metipſos negare iubemur. Cum monachus quidã eremita inter alios tranquillus viuere non poſſet, in ſolitudinem ſe contulit. Cumque vaſe quodam ex puteo aquam hauriret, nec cito vas impleretur, ira repletus illud infregit. Sicq; in quie-

Tit. 2.

19 tis ſuę cauſam in ſemetipſo effe cognouit, ſiquidem ſolus tùm eſſet, in vas ira fuerat concitatus, in ſeque adimpletum vidit quod Diuus Iacobus ait: Vnuſquiſque tentatur à concupiſcentia ſua abſtractus, & illectus. Quod ſiquis quærat: Quomodo ſcire poſſum, vtrùm me ipſum negem? Reſpondet Beatus Chryſoſtomus dicens: Habebas amicum, cui diuitias, ac vitam tuam fidebas, ità, vt omnia vtriq; communia eſſent: poſteaq; tantam cum eo inimicitiam contrahis, vt eius etiam nomen audiens moleſtia afficiaris. Quando tibi amicus erat, qui pilum pallij eius, pupillam oculi tui tangebat: nunc autem, quanuis iniurijs, incommodis, morte etiam afficiatur, nulla triſtitia afficeris: iam enim illum amicum negaſti. Quando igitur ſic te cum corpore

Iaco. 1.

Chryſoſt: Simile.

tuo geſſeris, tunc illud negaueris. Quando tu verè dixeris: fa- 20
teor quidem me aliquando corpus meum adeo dilexiſſe, vt quã
cunque illi iniuriam factam valde ſentirem, curaremque illam
vlciſci: nunc autem iam illud negaui, ita, vt quamuis vapulet, cru
cietur, atque necetur, pro nihilo ducam. O felix tu qui ad hunc
perfectionis punctum peruenisti, vt quod hic Dñs petit dicens:
Abneget ſemetipſum, adimpleueris: Et quia ad hãc negationem
crux multũ cõducit, protinus addit dicens: *Et tollat crucem ſuam.*
Dicet aliquis: Pater ſatis hoc internos vſitatum eſt: omnes enim
crucibus incedimus onerati. Afflictio, quam auarus pro pecu-
nia, ambitioſus propter honorem, libidinoſus, vt ſuis turpibus
appetitibus ſatisfaciat, patiuntur, ipſaque peccata, quæ quoti-
die committunt, cruces grauiſsimę ſunt, quas humeris ſuis aſpor-
tant. Verum eſt eas eſſe cruces: iſtoſque Diaboli martyres eſſe: 21
quibus ipſe æternorum cruciatuum coronas obſeruat, propter
Simile. iſta tormenta, quibus nunc affliguntur. Pergit delinquens ad
ſuſpendium crucem brachijs amplectens: quo vbi peruenit, tor
tor ei ſcalam, ſimul & crucem ſubtrahit: eumque pendentẽ re-
linquit. O infelices peccatores, qui ad inferni ſuſpendium per-
gitis: nunc que honorum, cupiditatũ, turpitudinumque veſtra-
rum cruces amplectimini. Aliquando verò aduenier tortor, quę
eſt mors, itinereque peracto vitæ ſcalam vobis ſubtrahet, ſimul
que cruces iſtas, quas nũc amplectimini, auferet, cunctiſque ſpo
liati in infernali ſuſpendio in perpetuum ſuſpẽdemini. At, quæ
ro, ſi peccatorum vita, crux eſt, vt tu dicis, quomodo illam gra-
uiſsimam eſſe non ſentiunt? Dico aſsiduam peccandi conſuetu- 22
Eccli. 21. dinem eos ſic inſenſibiles reddere. Et ſic, vbi nos legimus in Ec-
cli. Via peccantium complantata lapidibus, & in finem illorum
inferi, & tenebræ, & pœnæ, ſcilicet, eos manent: alij tranſtule-
runt: Via peccantium complanata. Et ſic eſt in contex. Græco.
Vbi ſignificantur peccata crebra conſuetudine adeò hominum
cordibus complanari, & aſsidere, vt vix peccata eſſe ſentian-
tur. Non de hac cruce diuinus Magiſter noſter loquitur: ſed
de vita virtutibus rutilanti, quæ ideo crux vocatur, quia in ea
multæ diuina permiſsione calamitates, & perſecutiones nobis
offeruntur: quam ſicut crucem à Domino nobis impoſitam
æquo animo tolerare debemus. Multi crucem, quam ipſi eligũt,
libenter, ſibi autem à Deo impoſitam renuenter aſportant. Se

peccа-

23 peccatores appellant, ſi vero ij ab alijs appellentur, protinus iraſcuntur. Semetipſos vſque ad ſanguinis effuſionem flagellant, quod ſiquis alius pallij eorum pilum tangit, rabie conficiuntur. Ieiunant, ſibique alimoniam adimũt, quod ſiquis ab eis obolum capiat, moleſtiſsimè patiuntur. Hi ſimiles ſunt cani vulnera ſua lingua lingenti, qui ſi alter ea lambere vult, eum acerrimè mordet. Hi crucem ſuam non deferunt: nam crux eorum eſt, quam eis Deus imponit. Fratres, ſiquidem vos vltrò afflictionibus mortificatis, ne crucem vobis à Deo commendatam reſpuatis. Labores vndecunque venerint, libenter accipite, conſiderantes eos à quocunque procedant, ex Dei manu prouenire. *Simile.*

Et ſequatur me. In hoc verbo nobis bonus Ieſus præcipit, vt
24 eum perſeueranter imitemur. O quot eum feruenter incipiunt ſequi, & poſt biduum deficiunt. Grauat eos ieiunium, cilicium grauat, grauat & diuinorum ſacramentorum aſsidua frequentatio: omnium denique virtutum illos exercitatio grauat. O infelices filij Adæ quomodo tantum Dominum ſequi deficitis, qui nunquam defeſſus eſt vobis beneficia faciens, & quandiu mortalis in hoc ſæculo vixit, innumeros pro vobis labores patiens non defecit? Ob hanc inconſtantiam, querebatur Beatus Paulus de Galatis dicens: Scitis quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem, & tentationem veſtram in carne mea non ſpreuiſtis, neque reſpuiſtis, ſed ſicut angelum Dei excepiſtis me, ſicut Chriſtum Ieſum. Vbi eſt ergo beatitudo veſtra? Ideſt quanuis me pauperem: abiectumque perſpexi-
25 ſtis, me tamen recepiſtis, doctrinamque à me vobis Dei nomine prædicatam ſuſcepiſtis, & ſecuti fuiſtis: tentationemque vos concutientem, cum me ſic pauperem, & à mundo abiectum videretis, præſtantiſsimè viciſtis: illamque nihili æſtimantes me non ſolum quaſi Angelum Dei, ſed etiam ſicut ipſum Ieſum Chriſtum ſuſcepiſtis, Vbi ergo nunc eſt gloria, & honor iſte, quẽ me ſic recipientes peperiſtis? Quomodo tã citò defeciſtis? O deteſtandã inconſtantiã. Super quæ verba ſciẽdũ vobis eſt, hic, vbi nos legimus. Et tẽtationẽ veſtrã in carne mea, ideſt, in paupertate, atq; abiectione mea: in alia trãſlatione, & in contextu etiam Græco eſſe: Et tentationem meam in carne mea. *Galat. 4.*

Inquo

In quo ſingularis ſancti Apoſtoli charitas innoteſcit, quum proximorum tentationem ſuam vocet. Quamcunque enim contradictionem eorum corda reciperent, ipſe intimè ſentiebat, qua ſi illa quateretur. Quodſi mirandum eſt Chriſtianos eſſe nonnullos, qui Ieſum Chriſtum verum ducem ſuum ſequi deficiant, quantò miſerabilius erit, eos non ſolum deficere, ſed etiam retrocedentes ab hac ſectatione deſiſtere? Fugite dilectiſsimi terribilem Dei minam tales comminantis, atque dicentis per Iſai. 1. Iſai. Prophetā: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, ſemini nequā, filijs ſceleratis. O acerrima verba. Et quod vel marmoreum cor hæc audiens non trepidet? Væ, inquit, genti peccatrici, ſcilicet, vt quàm vniuerſalis ſit in orbe nequitia, ſignificet. Quaſi diceret: Priſtinis quondam temporibus non tot erant mali: nunc autem vniuerſa gens, omnes populi, totus 27 denique mundus eſt corruptus. Populo graui iniquitate, ideſt, [*Cabeçudo*] rebelli, ac duro in Deum: quem totis viribus ſuis (de ordinaria poteſtate loquendo) ad ſe non trahit. Quare autem tot eos ignominijs inſectatur? Quare illis tam contumelioſa nomina imponit? Ipſe ſtatim vlteriùs explicat dicens: Dereliquerunt Dominum, blaſphemauerunt ſanctum Iſrael: abalienati ſunt retrorſum. Et ſicut malignus ſeruus, qui Dominum ſuum derelinquens illum blaſphemat, ſic ij blaſphemauerunt Sanctum Iſrael. Super quo percutiam vos vltra? ait Dominus: Ideſt, quo vos ſupplicio puniam? Nullum ferè iam eſt malum pœnæ, quo eos non cruciarim, Famem, peſtem, prælia, aliaque complura in eos infortunia miſi: & tamen, addentes, inquit, prævaricationem, peccatā pec- 28 catis inſuper addunt. O mirificam exaggerationem. Etenim infinita Dei ſapientia, atque potentia nullum iam pene ſupplicium, quo nos non torſerit, reperire videtur: nos tamen vlteriùs in iniquitate progredimur. Quid igitur ſupereſt, niſi quòd ſuper nos corruat, quod inferius addit. Et derelinquetur, inquit, filia Sion, vt vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, ſicut ciuitas, quæ vaſtatur. O Hiſpania, Hiſpania, vtinam non relinquaris ſola ſicut Germania, & Vngaria, Flandriaque atque aliæ infœliciſsimæ prouinciæ. Per veram igitur pœnitentiam fratres chariſsimi ad Dominum conuertamur, priuſquàm à diuino furore glutiamur. Glorioſum hunc

Martyrem

29 Martyrem. N. imitemur, cuium ſacrum martyrium hodie ſan-
ɛta mater Eccleſia celebrat, qui ſe ipſum abnegans crucem ſuam
vſq; ad mortem conſtantiſsimè tolerauit. Quatuor comites iter *Simile.*
facientes torrentem tranſitu difficillimum inueniunt. Quorum
vnus accuratiùs tranſitum exquirens pede ſicco prę terijt, iamq;
trans torrentem perſiſtit dicentibus alijs: O quis ſicut ille præ-
terire poſſet, vt iam ſecurus exiſteret. Quę rentibuſq; quomodo
ſicco pede tranſierit ille reſpondet: Accipite hunc baculum, ei-
que firmiter innitentes in illa petra pedes ſtatuite, & cauete ne
in aquam oculos conijciatis: nam vos faciet euaneſcere, & in tor
renti demergi. Sed oculos erigite, & in hac amœna ripa, vbi ego
demoror illos ſtatuite: ſicq;, ſicut ego, ſecurè tranſibitis. Viato-
res ſumus omnes Chriſtiani in cœlum iter facientes: torrẽſque
30 periculoſus eſt hic mundus, in quo tot peccatorum ſunt aquæ:
de quibus dicit Dauid: Torrentes iniquitatis conturbauerunt *Pſal. 17.*
me. Sancti ſunt, qui accurata induſtria, diligentiaq; ſua huius ſæ
culi vadum tuti prætierierunt: iamq; in viridi atq; amœna cœli
ripa læti, atq; ſecuri commorantur. Nos verò, qui adhuc citra tor
rentem ſumus: neque eum pertranſiuimus, dicimus ſuſpirantes:
O quis iam ſicut ſancti torrentem iſtum tutus tranſiret, atque
iam in cœlo ſecurus exiſteret. Quibus deſiderijs contemplami-
ni ſanctos illinc nobis dicere: Fratres crucis baculum capite, for
titerque illi innitimini: niſi enim ſacratiſsimæ cruci innitamini,
impoſsibile erit vos nō perire. Simulq; in hac petra, ſicut & nos,
pedes ſtatuite. Petra autem erat Chriſtus. In hac ſacratiſsima
petra affectiones veſtras affigite, qui ſunt animæ pedes. Neque *1. Cor. 10.*
in voluptatum, faſtuum, vanitatumq; ſæcularium aquas oculos
31 conijciatis, hæ nanque facient vos euaneſcere, cadere, gratiæque
vitam deperdere. Conſiderationis oculos in hãc viridem, ſpecio
ſamque ripam, vbi nos ſumus, attollite: hinc enim vobis vigor
aduenier, quò vlterius progrediamini. Sic etenim nos tranſiui-
mus, ſicque vobis prætereundum eſt, vt gratia repleti ad hãc bea
titudinem accedatis. Ad quam nos perducat. &c.

¶ HARVM Trium præteritarum concionum materia Euan
gelio in cõmuni vnius Martyris incipienti: Nolite putare, quia
veni pacem mittere in terram, applicari poteſt. Maximè ſuper
illa verba: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt

me

me dignus. Potest etiam adaptari alteri Euangelio eiusdem com 32
munis, sic exordienti: Si quis venit ad me, & non odit patrem
suum. Et Præsertim super illa verba: Qui non baiulat crucem
suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Super
quæ bina Euangelia multa etiam notabilia in duabus concioni
bus, quę habẽtur sabbatho ante Dominicã in passione in nostro
quadragesimali, & in quatuor concionibus in festo sancti An-
dreæ in aduentuali volumine comperies.

IN EODEM COMmuni vnius Martyris

Concio Prima. 1

Amẽ, amẽ dico vobis nisi granũ frumenti eadẽs in terra motuũ fuerit, ipsum solũ manet &c. Ioã. 12.

RETERT gloriosus Euangelista Ioannes paulo ante Iesu Christi Saluatoris nostri mortem dicentibus illi duobus ex discipulis eius, illic esse quos viros gentiles, qui eũ alloqui volebant, diuinum Magistrum respondisse: Venit hora, vt clarificetur filius hominis: per quã clarificationẽ sacratissimã mortẽ suã intelligebat. Videamus nũc, O Christe infinita æterni Patris sapientia vt quid hoc nũc dicis? Cũ hi ex gentibus ad tevi 2
dendũ accedant, dicis mortis tuæ tẽpus appropinquare? Nonne melius esset te illã differre, quo ij, & alij cõplures gentiles ad te venirent, tuãq; cœlestem doctrinã acciperent? Vt supernus Dñs huic quæstioni responderet, similitudinẽ grani frumenti adduxit dicens: *Nisi granũ frumenti.* &c. Quasi diceret, secundũ Theophi. Ne arbitremini mortem meã gentiũ conuersionem esse impedituram. Imò vero dico vobis, quemad modũ granũ frumenti cadens in terrã cum mortuũ fuerit magnum fructum affert, sic mortem meã effecturam esse, vt fides mei inter gentes amplius multiplicetur. Quod summa veritas iurat dicens: Amen, amen dico vobis. Hæc dictio, Amen, est Hebraica, & significat verè,

Quæ,

3 Quæ, vt ait gloſſa, quia tantæ eſt autoritatis noluerunt eã interpretes in latinũ ſermonẽ trãsferre, ne eius maieſtas minueretur. Sufficitq; Chriſtũ Redẽptorẽ noſtrũ ad Euangelij ſui veritatẽ in fallibilẽ cũ iuramẽto affirmandã eã vſum fuiſſe, ad hoc, vt credamus hoc eximiæ autoritatis eſſe verbũ. Nã, vt ait D. Hiero. nun quã Deus, niſi perſemet ipſum iurare conſueuit. Et quia veritas eſt ipſe Deus, ideò per eã Deus iurans, perſe metipſum iurat. Et ſic dixit per Iſai. Pro. Ego Dñs, & nõ eſt vltra Deus absq; me: in memetipſo iurauí, egredietur de ore meo iuſtitiæ verbũ. Exquo ſequitur Chriſtiano viro cũ veritate, ac neceſsitate, & in re graui iurare licere. Iuramẽtũq; cũ omnibus debitis circũſtãtijs celebratũ eſt actus adorationis latriæ, atq; meritorius, isq; honorabiliſſimus, vt ait D. Tho. ex Philoſo. Vnde in rebus grauibus priſci

4 quõdã patres pie iuramẽtis vti cõſueuerũt. Sic Patriarcha Abrahã dixit famulo ſuo Eliezer. Pone manũ tuã ſubter fẽmur meũ, vt adiurẽ te per Dñm Deũ cœli, & terræ, vt nõ accipias vxorẽ filio meo de filiabus Chananæorũ. Et Patriarcha Iacob filiũ ſuũ Ioſeph etiã adiurauit dicens: Pone manũ tuã ſub fœmore meo, & facies mihi miſericordiã, & veritatẽ, nõ ſepelies me in Ægypto. Veteres illi patres ſubterfæmur alios adiurare cõſueuerant ſicut credẽtes, ac ſperãtes Deũ ex ſemine ſuo carnẽ eſſe ſumpturũ. Et per illã partẽ, quæ eſt humanæ generationis initiũ, adiurãtes quodãmodo per ſanctiſsimã Ieſu Chriſti carnẽ inde proceſſurã adiurabant. At animaduertite iurantes quantopere iuramẽtis ſtare teneamini. Deus enim non ſolũ in futuro, ſed in hoc etiã ſæculo iuramenta violantes acerrimè punire conſueuit. De Re-

5 ge Ieconia dixit Deus Ezechieli Prophetæ. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniam fecit irritũ iuramentum, in medio Babylonis morietur. Poſtquam Sãctus Ioſue & principes Iſrael Gabaonitis iurarunt, eosà ſe non eſſe occidendos vniuerſus populus Gabaonitarum fraudem agnoſcens, ciuitatumque & terræ illorum pulchritudinem perſpiciens murmurabat exoptans factum ius iurandum violari. Cui ſanctus Ioſue, & principes reſponderunt: Iurauimus eis in nomine Domini Dei Iſrael: & idcirco non poſſumus eos contingere: Notate, quæſo, ſanctorum virorum fidelitatem. Qui etſi propter interpoſitam fraudem iureiurando non tenebantur: tamen propter Diuini nominis reuerentiam, per quod eis iurauerant,

Hieron. Sup. Iſai.

Iſai. 45.

D. Th. 2. 2. q. 89. art. 4. in corp. Ariſt. 1. meta. c. 3.

Gene. 24.

Ezech. 17.

Ioſue. 9.

cùm

cum magno ipſorum detrimento promiſsis ſtare voluerũt. Qua 6
tuorque opulentiſsimas vrbes cùm eorum confinibus amittere
maluerunt, quàm, vt nomen Dei inter gentes blaſphemaretur,
dicerentque Gabaonitæ populũ Dei ius iurandum nõ adimple
re. O quantę reprehenſioni eſt Chriſtianis viris hoc ſanctorũ vi
rorũ piũ exemplum: qui leuiſsima quaq; occaſione iuramenta
violant, quæ magna eſt diuinæ maieſtatis iniuria, euidenſque ſi
gnum, ex quo infertur, quàm parui Dei honorem, & gloriam
Genſ.50 æſtimamus. Etiam Pharao, quanuis Ethnicus ſancto Ioſeph di
xit: Aſcende, & ſepeli patrem tuum, ſicut adiuratus es. Etenim
illi impium videbatur factum iuramentum non adimpleri. Tu
vero, ò Chriſtiane illud adimplere non curas, quaſi tua nihil in-
tereſſet, cùm tamen te mortaliter peccare, perpetuiſque inferni
cruciatibus condemnari credas. O miſer quis te dementauit, ne 7
tam graue malum intelligas. Quid autem dicam, & quibus la-
chrymis aliorum complurium peruerſionem lamentabor, qui
paſsim mendacia ſua iuramentis affirmant? O diabolicam per-
uerſitatem! Quid miſeri arbitramini vos facere, cùm falſõ iura-
tis? Dicitis vtique Deo: Domine deſcẽde de cœlo, hocque meũ
mendacium, vt veritatem comproba. Deum ſummam veritatẽ
D. Tho. quod lib. 1. q. 9. ar tic. 18. vultis mendacium veſtrum teſtari? Scitote igitur, vt D. Thom.
affirmat, grauius eſſe malum falſum iuramentum, quàm homici
dium: vt noueritis quid faciatis, cùm mendacium iuramento af-
firmatis. Atque ex aſsidua iurandi conſuetudine homo in blaſ-
phemiam deuenire conſueſcit: quæ in Chriſtiano viro terribilis
abominatio eſt. Hebræus quidam cum altero rixans nomẽ Do-
Leuit. 24. mini blaſphemauit. Et per exaggerationem dicit ſacra ſcriptu- 8
ra, illum eſſe filium mulieris Iſraelitidis. Hoc dicit, cùm vt il-
lius hominis peccatum exaggeraret, quòd Hebræus cùm eſſet
tantam admiſit abominationem: tùm etiam, vt matris eius ne-
gligentiam explicaret, quia Iſraelitis cùm eſſet, filium ſuum tàm
malis moribus inſtituit. Protinus ergo Moſes Dominum con-
ſuluit quid de blaſphemo illo faciendum eſſet. Qui reſpõdit ei:
Educ blaſphemum extra caſtra, & ponant omnes, qui audierũt,
manus ſuas ſuper caput eius, & lapidet eum populus vniuerſus.
O quàm apertè hîc oſtenditur quanta ſit huius ſceleris grauitas,
quantamque vniuerſo populo perniciem afferat: cũ Deus blaſ-
phemum extra caſtra educi, ibique ab omnibus iubeat lapidari,

neque

9 neq; viuum neq; mortuum eum inter homines commorari patiatur: omneſq; velit eum occidere, ſiquidem ex illius peccato omnibus detrimentum prouenire conſueſcit. Et quemadmodũ in ſacrificijs præcipiebat Deus, vt omnes ſuper animal immolãdum manus imponerent; ſic vult omnes ſuper hunc blaſphemũ manus imponere; ſignificans in hoc, blaſphemi ſupplicium ſibi eſſe gratiſsimum. Sactus Apoſtolus Iudas dicit in ſua canonica: Cùm Michael Archãgelus cũ diabolo diſputans altercaretur de Moyſi corpore nõ eſt auſus iudiciũ inferre blaſphemię, ſed dixit: Imperet tibi Deus. Quòd ſi Angelus glorioſus nõ eſt auſus Diabolo maledicere, quomodo infœlix homo Deo maledicere, eũq; blaſphemare audet? Quomodo non timet, ne terra aperiatur, eũq; viuum deglutiat? Quæ cùm ità ſint, dilectiſsimi fratres, vos
10 quãta animi cõtẽtione poſsũ, deprecor, maximè timeatis, ne in tantũ præcipitiũ deueniatis. Quod, vt euitetis, iniquã aſsiduò iurãdi cõſuetudinẽ à vobis diligẽter expellite, nec indifferẽter proleuiſsimaquaq; re iuretis nõ dijudicãtes, vtrùm quod iureiurãdo affirmatis, verũ ſit, an falſum. Ad quod oportet vos animaduertere, Deũ præcepta Decalogi Moſi tradẽtẽ illa ſimpliciter protuliſſe: de phibitione verò iurãdi dixiſſe: Nõ aſſumes nomẽ Dñi Dei *Exod. 20.*
tui in vanũ neq; enim habebit inſontẽ Dñs eum, qui aſſumpſerit nomẽ Dñi Dei ſui fruſtra. Huic præcepto peculiariter hanc addidit cõminationem, quò tanti mali quaſi frænum eſſet hominibus, eo quòd peccatum hoc nimis vniuerſale eſt, & facillimè perpetratur.

Iurauit hîc igitur ſumma veritas dicens: *Amen, Amen dico Vo-*
11 *bis*, ad confirmationem rei tam neceſſariæ qualis erat ſanctiſsimæ ipſius mortis fructus. At valdè miror, ó ſuperne mundi Redemptor, te dicere: Si autem mortuum fuerit multum fructũ affert. Quomodo multũ fructum ſacratiſsimæ paſsionis, mortiſq; tuæ eſſe dicis, cùm tot in infidelitatibus, ſceleribuſq; ſuis remanentibus, tã paucos laboribus, meritiſq; tuis vti perſpicias? Imo hoc fuit vnũ ex ijs, quæ te in hac mortali vita diriùs cruciarunt. Quod ſignificauit Dauid tuo nomine dicẽs: Super dolorẽ vulne *Pſal. 8.*
rũ meorũ addiderũt. Mirabile vtiq;. Nõ dicit? Super dolores vulnerũ meorũ. In quo ſignificare videtur, quãuis Chriſti R.N. vulnera quam plurima fuerunt, eum tamen vnum tantùm dolorem perſenſiſſe. Ecquid eſt hoc Deus cordis mei? Spinas ſacratiſsi-

mũ caput tuũ cõ pũgentes, verbera tenerrima terga tua diſcrutiã 12
tia, clauos benedictos pedes, manuſq; tuas penetrãtes, crucẽ deni
q; ſanctiſsimũ corp⁹ tuũ cruciãtẽ vnũ tãtũ dolorẽ vocas? immẽ-
ſi fuerũt cruciatus, quib⁹ bonus Ieſus fuit cõtort⁹, innumeriq; do
lores, quos ipſe perſenſit. At quẽadmodũ ſerpẽs Moſis oẽs Pha
raonis ſerpẽtes deuorauit, ſic amãtiſsimus animarũ ſponſus in
paſsione ſua vnũ nimis exceſsiuũ dolorẽ ſenſit, qui omnib⁹ alijs
doloribus exceſsit. Et hic quidem non exeo prouenit, quod fa-
miliã ſuam diſperſam perſpexit: non quod ſacratiſsimã humani
tatem ſuam tot cruciatibus afflictã, non quòd pretioſiſsimũ ſan
guinem ſuum diffuſum, non quod vitã ſuã finiri vidit, ſed quòd
mortem, paſsionẽque ſuam paucis fructuoſam fore conſidera-
bat. Itaq; hoc diriùs affligebatur, quòd ſciebat, quàm modici ex
ipſius morte fructum percepturi erant. O Redemptor magnifi- 13
ce, ò fili, (ſi fas eſt dicere) prodige admirabilis, quomodo nõ eras
nimiũ contriſtandus, cũ totum ſanguinem tuum in cruce diffu-
deris, cuius vna gutta mille mũdos redimere ſufficeret, conſide-
rans in monte caluariæ holocauſtũ atq; ſacrificiũ ſupereſſe, mũ-
doſq;, qui redimerentur deeſſe: & tamen hunc vnũ mundũ, qui
extat, ex meritis tuis infinitis fructũ non eſſe percepturũ? Quæ
cum ita ſint, quomodò dicis, ò Dñe: Si autẽ mortuũ fuerit, mul-
tum fructũ affert. Dico multum fructũ ſacratiſsimã Dñi paſsio
nem quoad ſufficientiam attuliſſe, fuit enim infiniti valoris, &
pretij: Et ita dicit D. Paul. Propoſuit, ſcilicet, Pater æternus, in- *Epheſ. 1.*
ſtaurare omnia in Chriſto, quæ *in* cœlis & in terra ſunt in ipſo.
Ad omnia quippe ſacratiſsima eius mors ſufficiens extitit. Atq;
etiam dicitur, multus fructus: quia etſi non plures, quam vna ani
ma ſaluarentur, hæc adeò pretioſa eſt in conſpectu Dñi, vt illius 14
ſaluatio magnus fructus poſsit appellari. O benedictus talis
Deus, quãti ſingulos nos æſtimat, & quã parui à nobis æſtima-
tur. Valde etiã penſari oportet priorẽ huius ſententiæ partẽ, ſci-
licet. Niſi granũ frumenti cadens in terrã mortuum fuerit, ipſum
ſolum manet. Quomodo tibi, ò Dñe, ſimilitudo hæc poteſt ada-
ptari? Licet enim verum ſit, niſi granum frumenti cadens in ter-
rã mortuũ fuerit, ipſum ſolũ manere: tu tamen quanuis non mo
rereris non eſſes ſatis ſuperq; comitatus in cœlo? Nũquid tibi nõ
Angeli, Archangeli, Cherubim quoq; & Seraphim, omneſque
deniq; hierarchiæ cœleſtes aſsiſtunt? Quomodo igitur ſolus ma

neres

15 neres tam illuſtri beatorũ ſpirituũ corona comitatus? Iſtã appel
las ſolitudinẽ? O immẽſam Dei charitatẽ in hoc magnopere de
claratã, quod locũ, cui homo deeſt, ſolitudinẽ vocat. Accidit do
minã in domo patris ſui inter fratres, parentesq; ſuos cõmorari. *Simile.*
Quia verò vir eius in Indiã, aut aliã longinquã regionẽ ſe contu
lit, illa ſuſpirat, & dicit: O quã ſolam me ſentio? Quid dña? non
ne inter parentes fratres, ac conſanguineos tuos cõmoraris? Quo
modo igitur te ſolã eſſe dicis? Viri ſui, quẽ maxime diligit, abſen
tiã ſolitudinem vocat. Quoties accidit vobis inter multos, vbi fe
ſtiuitates, ludiq; celebrantur, exiſtere, quibus minime delectamini, quia vobis is abeſt, quẽ intimo cordis amore diligitis? O
æterne Deus, quã intrinſeco homines amore cõplecteris, ideoq;
eorũ abſentiã ſolitudinẽ appellas, quãuis tibi in cœlo innumeri
16 beatorũ ſpiritus adſtent. Sicq; referens D. Lucas, quomodò diui
nus hic Dñs in horto à diſcipulis ſuis receſsit, his verbis hanc ſe- *Luc. 22.*
parationẽ cõmemorat: Ipſe auulſus eſt ab eis, quãtũ iactus eſt la
pidis. Vbi in verbo: auulſus: ſignificatur ei ab illis recedẽti ani
mũ prope auelli. Et ſic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Deliciæ
meæ eſſe cũ filijs hominũ, alia tranſlatio habet: Oſcula mea eſſe *Prou. 8.*
cũ filijs hominũ. Et vbi nos legimus apud Iſaiã: vinea Dñi exer
cituũ domus Iſrael eſt, alia tranſlatio habet: Oſculũ delectabile
Dñi exercituũ domus Iſrael eſt. Ex quo apparet vnuſquiſq; ho *Iſai. 5.*
minũ Deo dulciſsimũ oſculũ eſſe videri. O verba ſuper gladios
acutiſsimos duriſsima quæq; corda feriẽtia, ſi hæc attẽtè cõſide-
rare voluerint. Etenim viliſsimos terræ vermiculos Deus adeò di
ligit, vt oſcula ſua ſuauiſsima vocet: locũq; cui ipſi nõ adſunt ſoli
tudinẽ dicat. Infęlices autẽ homines ei adeſſe incõcione, oratiõe,
17 hoſpitali, virtutũq; exercitatione amaritudinẽ iudicat. O cœlũ,
ò terra, ò inſenſibilia elemẽta tãtã hãc filiorũ Adę ingratitudinẽ
admiramini. ¶ Ne vero arbitraremur ad ſalutẽ noſtrã impetrãdã
ſufficere filiũ Dei pro nobis mori, neq; opus eſſe nobis aliquã ad
hibere diligẽtiã, protinus ſubdidit dicẽs: *Qui amat animã ſuã perdet eã: & qui odit animã ſuã in hoc mũdo in vitã æternã cuſtodit eã.* Videam⁹
nũc, Dñe, Nõne tu homini iubes: Diliges proximũ tuũ, ſicut te
ipſum? In quo ei iubes proximi ſui amorẽ, ſimul & ſuũ, vna eadẽ
que regula dimetiri? Si proximũ diligi ſãctũ eſt, etiã hominẽ ſei
ſũ diligere ſanctũ erit: cũ amor noſtri ſit regula amoris proximi.
Prętereà, nõne dixiſti: Qui participat cũ fure, odit animã ſuam?

Quomodo ergo hic dicis. Qui odit animã ſuã in hoc mũdo, in vi 18
Matth. 6 tã æternã cuſtodit eã? Reſpõdeo hic animã pro vita ſumi, ſicut & alibi dicitur: Ne ſoliciti ſitis animę veſtrę quid mãducetis, ideſt, vitę veſtrę. Vita aũt noſtra eſt vita peccatrix, ꝓfana, & ſenſualis. Et enim quãdo quis vitã ſanctã degit, vt ait D. Paul. nõ ipſe, ſed
Galat. 2. in eo Chriſtus viuit. Sic ipſe affirmat his verbis de ſe loquẽs: Vi uo aũt iã nõ ego: viuit verò in me Chriſtus. Hanc igitur vitã noſtram hic à Dño iubemur odiſſe. Sicque non prohibet tibi, ne te diligas, ſed ne ſenſualem iſtam vitam ames. Quod ſi inſtes dicẽs:
2. Tim. 3 Si me diligere poſſum, beneq; facio, quomodo dixit Apoſtolus: In nouiſsimis diebus inſtabunt tempora periculoſa, erunt homines ſeipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, parẽtibus non obedientes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incõtinentes, immites, ſine benignitate, proditores, pro- 19
terui, tumidi, & voluptatum amatores magis, quàm Dei? Quot mala hic vir diuinus accumulat! Ecqui ſunt hi, quibus tanta iniquitas ineſt? Anne ſunt Mauri, ſeu Turcæ? Ipſe protinus explicat dicens eſſe eos, qui ſe diligunt. Ideoq; poſtquam dixit: Erunt homines ſeipſos amantes, ſtatim omnes has abominationes addidit, ſignificans homines ſeipſos amare horum omnium ſcelerum eſſe fundamentum, atq; principium. Quomodo ergo dicis, fas eſſe homini ſeipſum diligere? Ad cuius dubij intelligentiam animaduertendum vobis eſt, vniuerſum genus humanum inter hos duos affect⁹ eſſe locatũ, videlicet, aut in Dei, aut in ſuimetipſius amore. Sũt quippe nõnulli ſeſe adeo amãtes, vt omnia propter ſemetipſos diligãt. Deũ amãt, quia ab illo ſuſtinentur: ſolẽ, quia ab illo illuminãtur; regẽ, quia ab eo defendũtur. Omneſq; 20
creaturas eſſe volũt, quia ad eorũ vtilitatẽ dirigũtur. Qui quidẽ ſe Deos faciũt, & in Dei ſede, Deũ verò in ipſorũ loco cõſtituũt. Deũ ꝓpter ſe, & ſe ꝓpter ſe diligẽtes ſe in Dei, Deũq; in ſua ſede locãt. Alij verò Deũ ꝓpter Deũ, aliaſq; creaturas, & ſemetipſos ꝓpter ipſum Deũ diligũt: & hic eſt optimus amor ſui. Itaq; dicẽs D. Paulus: Erũt homines ſe ipſos amantes: affirmãſq; propter hoc alia multa mala eſſe ventura, de ijs loquitur, qui ſe Deũque atque omnes alias creaturas propter ſemetipſos diligunt.

Cùm verò Deus nobis præcipit, vt amore noſtri amorem proximi metiamur, de hoc ſancto amore loquitur, quo homo ſe propter Deum diligit. Amplius hanc ſententiam Dominus explicat

21 cat dicens: *Siquis mihi miniſtrat, me ſequatur*. Olim ſcholaſtici in Academijs tres aut quatuor vnum tantum famulum, qui illis omnibus miniſtrabat, habere conſueuerant. Nunc autem adeò accreuit ſuperbia, vt vnus tantum ſcholaſticus à ſeptem famulis ſibi ſeruiri velit. Cumq; Deus ſit Dominus infinitæ maieſtatis, nec ſit ſcholaſticus pauper, non patitur miniſtrum ſuum alteri deſeruire in eo cor ſuum ſtatuentem. Ideoq; dicit: Qui mihi miniſtrat me ſequatur. Me (inquit) non mundum, Diabolum, ſiue carnem ſequi debet. O ſi quantum Deus meretur, & quàm parum ei dare poſſumus, intelligeremus, quomodo hoc modicum, quod eſt cor noſtrum, diuidere, Diabolumq; ac mundum ſimul cum Deo participem eius facere nos puderet. Hoc conſiderans Dauid dicebat: Tuus ſum ego, ſaluum me fac. Nolo (ait ſanctus Propheta) me diuidere, aliudq; extra te amare, aut ſequi. Et ità *Pſalm.* 118.

22 dicit D. Auguſtinus: Minus te amat, qui tecum aliquid amat. Quod ſiquis dicat: Ecquis tam validum, potentemq; Gigantẽ ſequi valebit, qui ſic huius vitæ curſum tranauit? Orabat cœleſtis Magiſter, & in oratione transfigurabatur, & tãdiu contẽplabatur quouſq; ſanguineos ſudores immitteret. Quadraginta dies cũ noctibus nihil prorſus comedens ieiunabat. In mõtibus frigori, ventiſq; expoſitus dormiebat. Denique adeò velociter currebat, vt diceret ſponſa: Ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles. Quis igitur illum ſequi poterit? Dico Dominum non præcipere, vt ſicut ipſe curramus, ſed, vt ſicut poterimus, eum ſequamur. Poſtquam gemini fratres Eſau, & Iacob ſe ſe in via viſerunt, alterniſq; amplexibus vſi fuerũt, magnæq; vrbanitatis ſermones inter ſe contulerunt, ſciẽs Iacob ſe non poſſe *Auguſt.* *Cant.* 2. *Geneſ.* 33.

23 pariter cum fratre ſuo incedere dixit ei: Noſti Domine mi, quòd paruulos habeam teneros, & oues, & boues feſſas mecũ, quas ſi plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cũcti greges. Præcedat Dominus meus ante ſeruum ſuum, & ego ſequar paulatim veſtigia eius, ſicut videro paruulos meos poſſe: donec veniam ad Dominum meum. Sic fideliſsimo fratri noſtro Ieſu Chriſto nos dicere oportet: Domine tu quia fortis es, ſine ceſſatione curris: ego, cui ſenſus hi, potẽtiæq; debiles ſunt, ſi vellẽ, ſicut tu, ieiunare, ſicut tu, orare, ſicut tu, vigilias obſeruare, ſenſibus potentijsque meis breuiſsime vitam adimerem: ſiquidẽ pariter (*Alas parejas*) tecũ currere nequeo, te paulatim ſequar iuxta

imbecillitatem meam. Cùm rex ex vna in alteram vrbem se cō- 24
Simile. fert, eius magnates, viriq; ab aure illum comitantur. Quodsi ille currit, ipsi etiam currunt: cætera verò familia suis itineribus gradiuntur, eadem, scilicet, via procedentes. Sic supernum Regem Iesum Christum sacri eius Apostoli, alijq; sancti currentes secuti sunt: quanuis non pariter cum illo, quodammodo tamen prope illum decurrebant. Nos verò miseri, & imbecilles quãuis non tã velociter decurramus, nõ magna in nos culpa conferetur.

Etiam verbum hoc, *Sequatur me*, Significat: Attendat homo viam, qua ego ambulo, & ipsa ille gradiatur. Et *vbi ego sum, illic & minister meus erit.* Non dicit: Vbi ego ero, sed, vbi ego sum; illic & minister meus erit: quia iam tunc sacratissima eius anima beata erat, diuinaq; gloria perfectè fruebatur. Ideoq; dicit: Ille, qui hac gloria, qua beatissima anima mea iam fruitur, sacratissi- 25
mumq; corpus meum à gloriosa resurrectione frui incipiet, vo-
Simile. luerit coronari, eadem via qua ego, gradiatur. Stultus esset qui Regem comitans cũ in aliquam vrbem esset ingressurus, nollet eadem porta, qua rex, eiusq; magnates ingrediuntur, introire, sed vellet murum alibi rumpi, sibiq; peculiare ostium aperiri.
Luc. 24. O homo dilire, atq; amens, nunquid istud cogitare potuisti? Tibi ne denuò ostium oportet aperiri. Loquens supernus Rex gloriæ cum binis discipulis fugientibus Emaus, illosq; obiurgans dixit eis: O stulti, & tardi ad credendum, nonne hæc oportuit Christum pati, & ità intrare in gloriam suam? Per hanc Crucis, laborumque ianuam, qua Rex regum Iesus Christus ad sanctissimi corporis sui glorificationem introiuit, peculiares etiã il- 26
lius amici principesq; Ecclesiæ eius sunt ingressi: tu verò insane pervoluptates ingredivis? Hoc est tevelle, vt tibi peculiare ostiũ fiat in cœlo. O terribilẽ cæcitatẽ. Quare talis cogitationis te nõ pudet? Hinc infertur quantopere Deo gratias agere teneamur, cùm nobis labores immittit: sic enim nos in cœli ianuis statuit. Vnde glorioſus Laurẽtius dũ in craticula superpositus vreretur, ardẽtibus prunis exultans dicebat: Gratias tibi ago Dñe, quia ianuas tuas ingredi merui. Nõ dicit: Quia iã me in gloriã introduxisti: sed, quia me in laboribus, quę sunt ianuæ tuæ, statuisti: per has enim tu cũ tuis fidelibus seruis in cœlũ introijsti. O glorioſe martyr, quàm meritò pro hoc singulari beneficio quod tibi con-
Simile. tulit, Deũ glorificas. Qui mercatori plurimos in capsa numos habenſ-

benti pretiosa mercimonia offert, quę emens locupletior fiat, nõ paruũ in eũ beneficiũ cõfert. Vir gratia plenus magno à Deo beneficio fuit affectus, cũ ei tormẽta oblata fuerũt, quibus ipsa gratia adiut9 coronã ineffabilẽ mereretur. Mille, ac plures anni sunt ex quo glorioſus hic vir cœlesti beatitudine fruitur, ob vnã noctẽ diemq;, quibus martyrium paſſus eſt: atq; adhuc infinita ei ſecula remanẽt, in quibus illa fruatur. O quàm fœlicia nũc illa tormẽta craticulã, prunas, vulnera, verbera deniq; breuiſsime trã ſeuntia iudicabit, quibus immarceſcibilẽ gloriæ coronã fuit adeptus. O quãtopere nos illius exẽplo, & ſpe corona eius perfruẽdi oportet roborari, vt ob diuinũ amorẽ diſcrimina in virtutis via nobis oblata æquo, cõſtantiq; animo perferamus. Et ità dicit D. Auguſtinus: Flãmis, quas ipſe pertulit Chriſtianorũ omniũ cor-
28 da calefecit: quò ſic calefacti eũ imitantes diuinam in hoc ſæculo gratiã, & in futuro cœleſtẽ beatitudinẽ conſequamur. Ad quã nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Aug. ſerm. 1. S. Laur.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda.

Amen, amen dico vobis niſi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

1

IN hodierna ſancti Euangelij lectione fratres dilectiſsimi diuinus mũdi magiſter quid pro nobis fecerit, quidq; à nobis propter ſe fieri velit oſtendit. Etenim pro nobis verus Deus exiſtens homo factus eſt, vtq; nobis vitã conferret, mortẽ acerbiſsimam tolerauit. De quo ſingulari quadã metaphora grani frumenti ſermonẽ facit: quod, vt experientia cõperimus, nullũ fructũ affert, niſi priusſeratur, & in terra putrefiat. Vnde B. Paulus, Tu inquit, quod ſeminas nõ viuificatur, niſi prius moriatur. Et hinc eſt, ꝙ agricolæ opportunũ ſerẽdi tẽpus obſeruãt, videlicet, cũ terræ humiditas ineſt, quæ granũ putrefieri iuuet. Hic fuit ad

1. Cor. 15.

mirabilis fructificandi modus, quo filius Dei vsus fuit: quem 2
Isai. 53. multo antea Isaias Propheta prædixerat his verbis: Generationem eius quis enarrabit. Rationemque subdit dicens: Quoniam abscissus est de terra viuentium. Vbi manifestè videtur sanctus Propheta de actiua Iesu Christi Redemptoris nostri generatione loqui: quę est credentium spiritaliumque filiorum eius ex sacratissima ipsius morte nascentium multiplicatio. De quibus
Apoc. 7. dicit: Quis eos enarrare poterit? Et ità dicit D. Ioannes, Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus & populis, & linguis stantes ante thronum, & in conspectu agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. De quibus omnibus inferius dicit: Lauerunt stolas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Ideſt, gratia, & gloria, quam possident ex innocentissimi agni Iesu Christi meritis illis præcipue processit. [*O grano marauilloso sembrado por la mano del padre eterno en aq̃lla tierra fecundissima delas entrañas purissimas de la sacratissima Virgen Maria señora nuestra. O grano admirable regado cõ el agua de la fuente del Spiritu sancto: grano nacido con beldad y hermosura para los hombres y para los Angeles. O grano crecido y espigado con treynta y tres años de vida perfectissima. O grano segado con la hoz de la passion. O grano trillado en la era de la synagoga con coces, empellones, y bofetones. O grano molido en la muela de la cruz con innumerables tormentos. O grano cernido conel cedaço dela muerte, donde se aparto el saluado de la harina, que es donde se aparto el trabajo y dolor del sanctissimo Redemptor para nũca mas poder padecer. O grano amassado con agua de lagrimas. O grano cozido en fuego de charidad, y dado a comer en especie de pã enel sanctissimo Sacramento del altar.*] O panis cœlestis ò panis angelorum, beati 4
qui te digne vescuntur, quique tam singulari fructu fruũtur. Ex hac diuina segete vniuersus sanctæ Ecclesiæ fructus est ortus. O mirabilem gignẽdi modum? Homines filios suos viui gignunt:
1. Ioan. 2. Christus autem Redemptor noster tot spiritales liberos morte sua genuit. Verum audite B. Ioannem dicentem: qui dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ille ambulare. Si quidem igitur Christus filius Dei, quem debemus imitari, granum est, singulos nos granum esse, non verò inanem operibus paleam oportet, Sit igitur charissimi vnusquisque nostrum soli dum virtute, pondere, firmitate, constantiaque refectum granũ: non vero stipula, quæ minimo quoque ventorum flatu huc at-

que

5 que illuc circũfertur. Memẽto te terribilis illius minæ, qua glorioſ⁹ Baptiſta de rigoroſo, ſupernoq; iudice Ieſu Chriſto loquẽs Hebræos cõminatus eſt his verbis: Cuius vẽtilabrũ in manu ei⁹, & purgabit areã ſuã, & cõgregabit triticũ in horreũ ſuũ: paleas autẽ cõburet igni inextinguibili. Granũ tritici fratres, & nõ hordei eſſe debetis. Hordeũ enim pelliculã illã, qua operitur, difficulter expellit, quã granũ tritici facile exuit. Sic perfectũ cor nõ alicui rei huius ſæculi inordinate adhæret: imperfectũ verò vix ſe ab aliqua nouit expedire. Chariſſimi, ait D. Petr⁹, obſecro vos tãquã aduenas, & peregrinos abſtinere vos à carnalibus deſiderijs, quæ militãt aduerſus animã. Beatus qui ſe in hoc ſæculo iudicat peregrinũ, & ſicut aduena rebus omnibus explicitus, atq; expeditus viuit. Miſeriq; illi, qui ſæcularibus omnibus adhęrẽt: 1. Petr. 2.

6 & in pœnã ſcelerũ eorũ in tãtũ errorẽ inciderũt, vt credãt ſe ſola fide eſſe ſaluandos, cũ bona opera nulla faciãt. De quibus dicit Dauid. Principes eorũ, qui dixerũt: Hęreditate poſſideamus ſanctuariũ Dei: Deus meus pone illos vt rotã, & ſicut ſtipulã ante faciẽ venti: ſicut ignis cõburẽs ſyluã, & ſicut flãma cõburens mõtes: ita perſequeris illos intẽpeſtate tua: & in ira tua turbabis eos. O Dñe ſuperbi nimis conſurrexerũt, qui tãquã potentes principes ſanctã Eccleſiã tuã peruertere conati ſunt, legẽq; tuã extirpare voluerũt, atq; in ea magnã ſtragẽ ediderũt dicentes: Hæreditate poſſideamus ſanctuariũ Dei. Nõ eſt vobis opus ieiunio, neq; pœnitentia, aut vlla ſancta exercitatione: ſatis enim multã pœnitentiam pro nobis Ieſus Chriſtus egit. Quòd ſi quæratis, quomodo nobis in cœlũ ingrediendũ ſit. Hæreditate (aiunt) hæ- pſal. 82.

7 reditario nobis cœlũ iure debetur, cũ nos per baptiſmũ filios Ieſu Chriſti fecerimus. Deus meus pone illos, vt rotam, quo ex vno in aliud præcipitium prolabantur, quoadu ſque ad profundum tartari perueniant. Hæc non eſt oratio, ſed prophetia explicans quid illis euenturum ſit. Et pone (inquit) eos vt rotam ante faciem venti. Siquidem cum vitæ ſuæ inanitate ſine operibus remanſerunt, fac, vt ſicut ſtipula huc, atque illuc ſine requie à vento circunfertur, ſic illi à Diabolis ex vno in aliud tormentum ſine tranquillitate deferantur. Et quemadmodum in arida ſylua facile ignis incenditur: ſic illi æternis ignibus concrementur, qui omni virtutis humore carent, & ad ardendum aptiſſimi ſunt. Eia prælati, eia facer-

dotes, eia viri eruditi, eia concionatores nunquid hæc verba cog 8
noscitis? Nunquid hæc ego ex me dico? Nunquid hæc verba
non sunt à diuino spiritu reuelata? His ergo durum hunc, indo
mitęque ceruicis, atque rebellem populum exhortamini. Ego
quippe iam eadem ei dixi, nec tamen mihi fidem adhibere vult,
Dicite vos, & forsitan credet. O fratres in Christo Iesu, ne decipiamini, arbitrantes solam fidem sine operibus vos posse saluare: contrarium enim tota sacra scriptura conclamat. Peculiariter autem audite Diuum Paulum dicentem: Si filij & hæredes,
Rom.8. hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si tamen compatimur, vt conglorificemur. Quid clarius dici posset? Cohæredes (inquit) Iesu Christi suauissimi fratris nostri erimus, si cum eo passi fuerimus, veramque peccatorum pœnitentiã egerimus. Et ità dicit Beatus Petrus: Christus passus est pro nobis, 9
1. *Petr.2.* vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Ideoque postquam Dominus de ijs locutus est, quæ propter nos fecit, ac tulit, protinus subdit quid nos ipsius causa facere debeamus dicens.

Qui amat animam suam perdet eam. Est hic valde pensandum Dominum non dicere: Qui amat spiritum suum perdet eum, sed, qui amat animam suam perdet eam. Ad cuius intelligentiam
Hebr.4. oportet prius intelligi verba illa Diui Pauli dicentis: Viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsq; ad diuisionem animæ, & spiritus compagumque, ac medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum cordis. Primò aduertendum est B. Apostolũ, vt sanctus Theodoretus exponit, hic de verbo diuino Christo Redemptore nostro, loqui. Statim enim inferiùs dicit: Et non est vlla creatura 10
inuisibilis in conspectu eius: omnia nuda, & aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Protinusque concludit dicens: Ha-
Sapie. 18. bentes ergo pontificem magnum, &c. Illumque sermonem appellat, sicuti Sapiẽs ipsum etiam nuncupauit dicens: Cum quietum silentium continerẽt omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus Domine exiliens de cœlo à regalibus sedibus in terram prosiliuit. De hoc diuino verbo dicit hic Sanctus Apostolus: Viuus est sermo Dei: quia non solum ipse viuit, & viuet in æternũ, sed etiam est vita iustorum. Et ità
1. I[illegible] dicit Beatus Ioannes: Qui habet filium Dei, habet vitam: qui nõ

ha-

habet filium Dei vitam non habet. Dicitque Diuus Paulus cũ
11 esse omni gladio ancipiti penetrabiliorem: quia materialis gla-
dius corpus abscindens ad animum non peruenit: at filius Dei
pertingit vsque ad diuisionem animæ, & spiritus. Quomodo di
cit sanctus Apostolus Verbum diuinum animam ab spiritu se-
cernere? Nunquid anima, & spiritus vnum, & idem non sunt?
An duplex in homine anima, iuxta Manichæorum hæresim
statuenda est? Dico spiritum, & animam vnum, atque idem es-
se: dupliciter tamen appellatur, ob duo effectuum genera, quæ
operatur. Dicitur anima quatenus corpus animat, eiq; virtutem
ac vitam confert: & quatenus alia omnia in hominis corpore fa-
cit, quæ anima bruti in ipsius corpore operatur. Dicitur autem
spiritus quatenus animam bruti superat, scil cet, intelligens libe
12 ro arbitrio vtens, cæteraque perfectiones habens. Dicit igitur
Diuus Paulus verbum diuinum inter animam, & spiritum diui
sionem facere, quia cœlesti ipsius doctrina efficit, vt anima cor-
pus adiuuet, & animet: & quatenus spiritus sensualitati non sub
iaceat, sed ad diuinarum rerum contemplationem erigatur, &
in earum amore accendatur, quod, vt melius faciat, acceptorum
beneficiorum recordetur. Denique ne tota in corpore animan-
do penitus occupetur, sed plusquam animabouis, aut asini faciat
quatenus Spiritus ad spiritales, cœlestesque exercitationes exe-
quendas exurgat, dicit etiam illud compagum esse diuisorem.
Compago partes disiunctas connectit. In homineque compa-
ges sunt, in quibus vna pars vitæ alteri iungitur, vnaque ætas al-
teri connectitur. Sicuti cum puer ab infantia exiens iuuentutẽ
13 ingreditur, & cum definens esse iuuenis virilem aggreditur æta-
tem, & cùm virili ætate transacta senex incipit esse. Filiusque
Dei has compages diuidit docens nos meliores in vna, quàm
in altera ætate esse oportere: & sicut in ætatibus crescimus, sic in
vitæ rectitudine proficere debere. Dicitur etiam verbum diui-
num medullam diuidere. Medulla inest ossibus: per quam co-
gitatio designatur. Et filius Dei nos docet bonas à malis cogita
tionibus discernere, quò bonę in intellectu remaneãt: voluntatẽ
ad earum amorem propendant: malę autem foras velociter ex-
pellantur, priusquam illam inficiant. Hi sunt ex præcipuis effe-
ctibus, quos filius Dei in terra perfecit. Et sic dixit: Nolite pu- *Matt. 10*
tare quoniam venerim pacem mittere in terram: non veni pacẽ
mittere,

mittere, sed gladium. ¶ Vnusque ex perspicacioribus locis, 14
vbi has diuisiones, maximèque inter animam, & spiritum erudi
uit, est hic, quem hodierna sancti Euangelij lectio refert dicens:
*Qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mũ
do in vitam æternam custodit eam.* Non vtique dicit: Qui amat spiri
tum suum, perdet eum, sed, qui amat animam. Vult Dominus
dicere, eum, qui omnem curam suam in corpore reficiendo, sa-
ginando, delicatèque tractando adhibet, ità vt ea solum anima
quærat, quæ ad corpus spectant: hunc animam suam esse perdi-
turum. Corpus quippe est hostis iniquus, qui beneficijs peior,
rebelliorque efficitur. Est similis Iudæ, qui peracta cœna illum
venditurus perrexit, qui eum cibauerat. Quãtumuis crudelis sit
hostis, beneficijs plerunq; mitigatur: at Lucifer ingratus quàm
plurimis à Deo perceptis beneficijs commotus fuit, vt in eum 15
consurgeret. Tale est corpus humanum. Etenim quò plura re-
cipit beneficia, eò vrgentius ad hominem illa facientem euerten
Roma. 8 dum concitatur. Vnde Beatus Paulus, Si, inquit, secundum car-
nem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortifi-
caueritis, viuetis. O miseros illos, qui tam ineptè curas suas ad-
hibent, siquidem illis condemnationem sibi acquirunt. Odio
habete fratres animam in hoc sensu, quem vobis explicui, non
autem spiritum, qui est ipsa anima quatenus ad Deum contem
plandum, ac diligendum ascendit. Hunc enim spiritum non
odio quidem habere, sed omni, qua poterimus vigilantia conser
uare, atq; augere debemus: ob huius enim defectum corruptus,
Isai. 17. ac dissipatus est orbis. Ironicè dixit Isaias Propheta: Oblita es
Dei Saluatoris tui, & fortis adiutorij tui non es recordata: prop- 16
terea plantabis plantationem fidelem. Quasi dicat: [*Si porcierto
buen camino lleuas*] Vt in virtute proficias, & in corde tuo plantas
seras, quæ vitæ fructum ferant, quales sunt amor, obediẽtia, aliæ
que virtutes, cum Dei auxiliatoris tui obliuiscaris. Aliaq; trans-
latio hoc apertiùs explicat dicens: Oblita es Dei Saluatoris sui,
propterea plantabis plantationem infidelem, & sic habet etiam
contextus Græcus. Vnde contrarium infertur, scilicet assiduam
Dei recordationem nimis necessariam esse ad fidelem planta-
tionem in corde plantandam. Et sic vbi nos legimus in Psalm.
Psal. 62 In matutinis meditabor in te, alia translatio habet: In matutinis
meditabar in te. Et sic est etiam in contex. Græco. In qua trans-
latio-

17 ſtationum varietate adnotatur eximia iuſti in meditatione perſeuerantia, cùm meditatus fuerit, & meditaturus ſit, quaſi qui nunquam in tam ſancta exercitatione defeciſcitur, ſciens quantum inde percipiatur emolumenti. Quod diuinus ſpiritus in Pſalmo mirificè declarauit. Vbi pro eo, quod nos legimus, Accedite ad eum, & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur, in Hebræo ſunt verba, quæ etiam ſignificãt, Aſpicite in eum, &c. non confundentur, ideſt, non afficiẽtur pudore. Confuſio quippe nobis eſt magna in ijs vitam conſumere, vnde nihil præter dolorem, pœnitudinemq; elicimus. Huius veritatis agnitionem ijs Deus præbet, qui verè, & ex animo in eo mentis oculos ſtatuunt. Ideoq; dicit ſanctus Propheta: Aſpicite in eum, & illuminamini, & facies veſtræ nõ confundẽtur. Aſpi- *Pſalm. 33*

81 cere in eum eſt in eo ſpiritales oculos ſtatuere, illius, ſcilicet, probitatem aſsiduo contemplando. Hoc in eo ſignificabatur, quòd Nazaræi Deo dicati capillos non abſcindebãt: nam comæ illæ ſanctas cogitationes ſignificabant. Et quemadmodum Philiſtęi crines Sampſon abſcindere curauerunt, vt eis abſciſsis imbecillis maneret, ſicuti reuera contigit, vt apparet in libro Iudicum: ſic dæmones ſanctas cogitationes à cordibus noſtris inſtantiſsimè conantur abrodere, quibus ſpiritus valde fulcitur, quo illis abroſis debiles maneamus, viribuſq; priuatis nobis oculos auellant aſinatiamq; molam circumuoluere faciant, & multa etiam peccata committere. Quamobrem fratres in hoc his aduerſarijs viriliter reſiſtere curate, ſanctiſq; cogitationibus, ac meditationibus *Iud. 16.*

19 animam odio habete, & ſpiritui fauete. Circa hoc vellem aduertatis, quòd ſicut paſtor cum gregem in nemus minat, oues non cogit, omnes ſimul gramina carpere, ſed potius omnes huc, atq; illuc diuagari ſinit, ſicut eis placet, quia vni oui vna, alteri verò altera herba placet: ſic ſupernus paſtor ſeruos ſuos, qui ſunt eius oues non cogit vt omnes vnũ, idemq; cogitent, & eandem herbã carpant. Non Deus vnum tantum opus effecit, nec cuncta opera vnius ſunt generis. Alia quippe ſunt creationis, alia redemptionis, alia conſeruationis, alia denique diuerſorum generũ: alijque aliarum, alij verò aliarum contemplatione delectãtur. Alios nanq; reperietis, qui crucem, & pia myſteria, quæ clementiſsimus animarum ſponſus in ea fuit operatus, contemplari gaudẽt: iſtic igitur frater depaſcere: optimũ quippe gramẽ eſt hoc. Alius

mortem,

mortem ſeueramq; rationem tunc à ſe Deo reddendam conſide- 20
rat, optima etiã hæc eſt herba. Alius infernũ, perpetuoſq; illius
cruciatus meditatur: optimè depaſceris frater, valde ete nim vti-
lis eſt hic paſtus. Omnes vię eius viæ pulchræ. Sublimis eſt etiã
diuinæ gloriæ contemplatio, in qua homo de illa ſibi maximè
Apoc. 5. complacet. Et ità dicit B. Ioannes in Apoc. ſe vidiſſe illa ſancta
quatuor animalia dicentia: Amen. Quia ſibi de gloria Dei com-
placebant, ideo dicebant: Amen. Signũ eſt maximi amoris quẽ-
quã alteri dicere: Comede tu, & gaude, te enim edente, & gaudẽ
te ego edo, atq; delector. O beatũ virũ, qui Deo puro corde di-
cit: Domine tu gloria fruere eo enim ego delector. Ego quali-
bet ratione viuam & quanuis labores patiar, eos libẽti animo to-
lerabo: ſufficit mihi gaudere, quia tu infinita gloria frueris. Hac
exultatione perfuſa erat ſacratiſsima virgo Maria, cùm dixit: Et 21
exultauit ſpiritus meus in Deo ſalutari meo. Et ad hoc nos inui-
cẽ inuitamus, cùm dicimus: Venite exultemus Dño iubilemus
Deo ſalutari noſtro. Nemo veſtrũ fratres dicat: Meditationes, &
exercitationes iſtas ó pater fratres, alioſq; Eccleſiaſticos viros eru
di: nos enim quibus familiæ alendæ cura incũbit, non his exer-
cendis diſpoſiti ſumus. Credo equidem vobis non tantam, ſicut
Eccleſiaſticis viris opportunitatem eſſe verùm nõ idcircò ab eis
penitus exercẽdis excuſamini. Nũquid enim ignoratis vos ſum-
mopere teneri Deum diligere? voſq; ad hoc à Deo fuiſſe creatos
Auguſt. neſcitis, vt ait Diuus Auguſtinus: Fecit Deus hominem vt ſum-
mum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando poſſide
ret, poſſidendo frueretur? Quomodo igitur eum amabitis, cùm
ferè nũquã eius pulchritudinẽ, liberalitatẽ, probitatẽ, ſapientiã, 22
& beneficia, quæ ab ipſius manu percepiſtis, animo cõtẽplemi-
ni? Nã abſq; his cõſiderationib⁹, quomodo anim⁹ in ipſius amo
re inflãmabitur? Magnæ vtiq; cõfuſionis, dignaq; ſanguineis la
chrymis deploratu res eſt, hominẽ cũ in ſe pallij, tunicæ, calceiq;
ſui amorẽ ſentiat, nullã tñ Dei affectionẽ in corde ſentire. Hoc
ex eo maximè proficiſcitur, quòd ferè nũquã eius excellẽtias cõ
tẽplamur. Per immẽſam Dei charitatẽ vos deprecor dilectiſsimi
fratres, vt hæc in cordibus veſtris imprimatis, eaq; ſaluti veſtræ
valde neceſſaria eſſe noueritis: neq; arbitremini vos humanorũ
negotiorũ obligatione penitus excuſari, nullũ enim eſt tã neceſ-
ſarium, quàm hoc. Verum eſt tamẽ ob eorũ obligationẽ à vobis

non

23 non tantam in eis, quantã ab Eccleſiaſticis prolixitatẽ poſtulari.
Qui in frigidis regionibus habitant, ſi diuites ſunt, tota die domibus ſuis incluſi ad ignem commorantur, (*Cyenſus eſtufas*) Qui verò pauperes ſunt, cùm hoc facere nequeant, ad ignem crebro accedũt, vnde parum caloris cõcipiũt, & ad exercitia ſua redeũt. Sic Chriſtianos facere oportet; ſiquidẽ in hac miſera frigidaque mũdi regione viuũt, vbi magnopere charitas alget, malitia verò excãdeſcit. Sic ſanctus Iſaias de ſingulis in lege gratiæ victuris prædixerat his verbis: Ecce in iuſtitia regnabit rex, ſcilicet, Chriſtus, & erit vir ſicut qui abſcõditur à vento, & celat ſe à tempeſtate. Non in hoc tã, pphetauit quod reuera nunc facimus, quàm quod his fœlicibus tẽporibus legis gratiæ facere tenemur, plus quam veteris legis cultores, cùm maiora beneficia perceperimus
24 Verum eſt Eccleſiaſticos tẽporis diuites opportunitatẽ habere in his ſanctis exercitationibus tanquam in calidiſsimis cubiculis (*Eſtufas*) delitendi. Sæculares verò quando quidem quaſi tempore indigentes in his cubiculis ne queunt aſsiduo commorari, ſaltem ad diuinum ignem frequenter accedere curent: quanuis hoc breuiter faciant, quò ſpiritalem aliquem calorem mentibus concipere poſsint. Totam hanc nimis neceſſariam doctrinam induximus inde occaſionem ſumentes, quòd Chriſtus Redemptor noſter hìc dicit: Qui amat animam ſuam perdet eam, & non dicit: qui amat ſpiritum ſuum, perdet eum. Imo verò, vt ex ſuperioribus vos intellexiſſe oportet, magnopere tenemur illum, ſicut diximus, diligere, augere, eiq; fauere.

Simile. Iſai. 32.

Additque vlteriùs Dñs dicẽs: *Si quis mihi miniſtrat me ſequatur & vbi ego ſum, ſcilicet in gloria, illic & miniſter meus erit.* Quaſi di
25 ceret: Ne vobis quæ dico, difficilia videantur, ego enim eadem paſſus ſum. Si ſerui mei eſſe gloriamini, me etiã ſequimini, quò mecũ in gloria participes ſitis: ſiquidẽ vnũ vultis, alterũ ſuſcipite. Habet in macello lanius cõplura carniũ fragmẽta, & accedit qui ſpiã dicẽs: Appẽde mihi coſtas, ſiue lũbos iſtos arietinos. Lanio verò illos apẽdẽ ſcapitis fragmẽtũ apponit. Quodſi alter ei dicat ne apponas repẽſum, ille reſpõdet: Amice, alterũ ſine altero non pẽdo. Sic Deus nulli gloriã ſuã ſine laborũ repẽſo cõcedit: quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, ait Diuus Paulus. Hinc iuſti patientiſsimè, atque etiam ſuauiſſimè labores ſuſceperunt, atque ſuſcipiunt: ita vt in eis illud

Simile. Actor. 14.

Deutero-

Deut. 33. Deuteronomij impleatur: In ūdatione marisquasi lacsugēt: mali autē ne minimā quā q; tribulatione perferre, nec minimā, p cęlo rū regno pęnitētia agere volūt; cùm tamē grauissimos, p leuissimis quibusq; huius sæculi rebus labores exātlent. Ideo D. Iacobus horum fidem mortuam vocat: quia sic credunt, quasi non crederent, nec credentes pauciora committunt scelera, quàm si nō crederent: & tam parùm pro regno cœlorum laborant, credētes illud ob diuini ducis Iesu Christi sectationem conferri, quàm si nihil vnquam tale crederent. O inferam cæcitatem callidissima Sathanæ astutia in mundum inductam.

Iaco. 2. 26

Oculos quæso dilectissimis fratres aperite, vestramq; miseriā agnoscite, nec tam modica occasione tātum bonum prætermittatis. Considerate præmia, quæ munificētissimus Iesus hîc pollicetur, Etenim non est contentus dixisse: *Vbi ego sum, illic & minister meus erit.* Sed vlteriùs addit dicens. *Siquis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus, qui in cœlis est.* Aristoteles naturali tantum lumine ductus dixit: Honore reuera solus bonus dignus est. Et sic est verum. Ideoque Deus suos non solum in futuro, sed in præsenti etiā sæculo honorat. Et ità dicit Diuus Paulus: Iis, qui sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira, & indignatio, tribulatio, & angustia in omnē animam hominis operantis malum: gloria autem, & honor & pax omni operanti bonum. O quam amara, & quàm dulcia verba. Amara quidem malis, siquidem eos tam seuerè sanctus Apostolus illis comminatur: dulcia verò bonis, cùm in eis in futuro, & præsenti sæculo gloria, honor, & pax illis promittantur. Ecquis igitur, fratres, hæc audiens ad tanto tamq; bono Deo seruiē dum non fulciatur, cùm tam lautam fidelibus seruis suis mercedem retribuat? O Domine infinitæ maiestatis: & charitatis per immensam clementiam tuam te deprecor his verbis meis efficaciam conferas, quò eis hi fratres mei ad te per suauissimam diuinæ legis tuæ viam sequendum concitentur: sicque tua cœlesti gratia locupletati ad beatissimum regnum tuum ęterna gloria fruituri ducā-tur. Amen.

4. Eth. 3. 27

Romani 2. 28

(?)

In eodem

In eodem Cõmuni vnius Martyris,& quodammodo peculiaris pro Beato Vincentio, Concio Tertia.

Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

HOdie Sancta mater Ecclesia glorioſum inuicti Martyris B. Vincentij honoris,& ornamẽti,ſplẽdidæq; lucis Hiſpaniæ noſtræ triumphum ſingulari perfuſa lætitia celebrat: in cuius glorioſo martyrio recenſendo grauiſsimi Doctores Diuus Auguſtinus, Diuus Hieronymus, ac Beatus Ambroſius ſuos acutiſsimos calamos conſecrarunt. Qui adeò patienti animo tormẽta perferebat, tamq; conſtanti pectore Tyrannum illudebat, vt vnus qui patiebatur,& alter qui loquebatur, eſſe videretur. Et ſic eſt verum. Licet enim Vincentius pateretur, diuinus tamen ſpiritus erat qui loquebatur, ſicut Chriſtus Redemptor noſter affirmauit dicens: Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis. In hac ſacra feſtiuitate ſanctum hoc Euangelium decantatur. Super quo primùm admirabilis Dei ſapientia penſanda eſt, valdeq; perpendẽdũ eius conſilijs neminem reſiſtere poſſe. Etenim ſic humanæ voluntati dominatur, eamq; in ſui miniſterium redigit, vt contra ipſius volũtatis intentionem, in quo illa Deum conatur offendere, ei deſeruiat: eoſq;, qui ipſius conſilium conantur impedire, conſilij ſui miniſtros, atque executores facit. In eo autem hoc nimis illucet, quod ipſiſmet tyrannorum ſanctis vitam adimere volentiũ manibus eorum coronas fabricatur. Quod longè patentiſsimè in eius filio Chriſto Redemptore noſtro demõſtratur, quem eiſdẽmet vijs, ac rationibus, quibus homines iniqui inclytum eius nomen, eximiamque famam conabantur oblinere, æternus ipſius

Matt. 10

Pater ad ęternam gloriam euexit. Idemque medium, quo homi 4
nes eum euertere intenderunt, æternus pater assumpsit, quo
Isai.53. eum mirabiliter sublimaret. Hoc significat quod Isaias Prophe
ta dixit: Generationem eius quis enarrabit, quia abscissus est de
terra viuentium? Idest quis innumerã posteritatis, ac generatio
nis Iesu Christi Saluatoris nostri multitudinem valeat recẽsere,
quia è terra viuentium fuit auulsus, & abscissus? Itaque cum ho
mines illum à mundo radicitus euelli cogitarent, tunc æternus
Pater illũ magnificare incipiebat. Et ipse propheta inferius ait:
Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuũ,
& voluntas Domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod labo-
rauit anima eius, videbit, & saturabitur in scięntia sua, iustificabit
ipse iustus seruos suos multos, & iniquitates eorũ ipse portabit.
Ideo dispertiam ei plurimos, & fortiũ diuidet spolia. In his om- 5
nibus verbis sanctus Propheta ingenuè manifestat, qua ratione
homines eum de terra delere cupiebant, eadem eum fuisse su-
blimatum. Mirabile solatium est hoc, quòd iusti respirent, noue-
rintque ij sdem vijs, quibus mundus eos destrui arbitratur, Deũ
Greg. lib. 6. mor. c. 11. & 12. eos erigere, atque magnificare. De hoc latissime agit D. Grego-
rius, adducitque Sancti Ioseph exẽplum, quem fratres ne ado-
rarent Madianitis negociatoribus vendiderunt: quem quia vẽ-
diderunt, postea proni interram adorauerunt. Tota hęc cœlestis
doctrina resumpta est in his verbis: *Nisi granum frumenti cadens in
terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, mul
tum fructum affert.* In hoc etiam diuinæ obedientiæ fœcunditas il
luceścit siquidẽ cum ob eam Christus Iesus filius Dei mortuus
fuerit, ex hac morte illustrissimam iustorum generationẽ Dñs 6
suscitauit. Precepit Deus Patriarchæ Abrahę, vt sibi filium suũ
Gene.22. immolaret. Volentique illi hoc facere Angelus, Dei nomine fa-
cere prohibuit: & solum quia illum voluit immolare dixit ei
Dominus: Per memetipsum iuraui, quia feciśti rem hanc, &
non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, & multi-
plicabo semen tuum sicut stellas cœli, & velut arenam, quæ
est in littore maris. Attendite quàm fœcunda sit obedientia
Dei. Illa cuncta bona impetrantur: contra verò inobedientia
Psal.145. malorum est omnium fons. Vnde pro eo, quod nos legimus
in psalmo, Vias peccatorum disperdet, alij transtulerunt: Viam
peccatorum disperdet: & sic est in cõtex. Græco & in Paraphr.
Chald.

7 Chald. ſic legunt etiam & Beatus Auguſtinus, Hieronymus, & Hilarius. Vnamque viam omnium peccatorum vias hæc trãſlatio vocat: quia omnes ab vna inobedientiæ via proficiſcuntur.

Dicit Dominus: *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit.* O Chriſte amor dulciſsime animarum noſtrarum nunquid non ſufficit te hominem factum in terram cecidiſſe, ſed mori etiam voluiſti? Certum eſt ad humani generis redemptionem minimum quenque Ieſu Chriſti actum potuiſſe ſufficere: ſiquidem ſinguli infiniti valoris erant. Verum, vt nobis relinqueret exemplum, ſuumque erga nos amorem clarius demonſtraret, non eſt contentus homo factus in terram cecidiſſe: verum etiam crudeliſsimã, nimiſque ignominioſam mor-
8 tem ſubire dignatus eſt. Quamobrem nẽ cõtentus ſis tu ô Chriſtiane factum nimium deponens teque profundè humilians in terram cadere: ſed carnales ſimul paſsiones, affectioneſque mortifica. Sãctus Moſes Pharaoni dixit: Abominationes Ægyptiorum immolabimus Domino Deo noſtro? Hoc dixit, quia Aegyptij, vt Deos animantia bruta colebant: illoſque Aegyptiorum Deos Hebræi abominationes appellabãt. Cumque Hebræi animalia illa, quæ ab Aegyptijs, vt Dij habebantur in honorem veri Dei occiderent, atque immolarent, dicebat Moſes: abominationes Aegyptiorum immolabimus Domino? Idem veri ſerui Dei tanquam fideles Iſraelitæ facere debent, abominationes appellantes Deos huius ſæculi, nempe ſenſuales appetitus, ac propriam voluntatem, quos tanquam Deos mundani homi-
9 nes venerantur. Hoſque debent iuſti occidere, ac Domino immolare: ſeque ità mortificantes multum fructum afferent. *Exod. 8.*

Eſt etiam hic valde penſandum: agricolam ex ſato grano præcipue intẽdere alia multa grana colligere. Cũque ex ſato tritico modicũ tritici, multum verò paleæ naſcitur, à propoſito ſuo fraudatus manet. Volens Deus Iſraelitici populi ingratitudinem exaggerare, peculiariter diligentiſsimam curam, qua vineam ſuam excoluerat, recenſuit, dixitque ſe expectante, vt faceret vuas, eã feciſſe labruſcas. Hoc Deo valde diſplicuit, videlicet vineæ fructũ adhibitæ diligẽtiæ non reſpondiſſe. O quãta diuinæ maieſtati infertur iniuria, cũ poſt quãtã pretioſũ efficaxq; granũ ſeuit, qđ fructũ vberrimũ ferre poſſet, (hoc quippe hic ſignificat: *Iſai. 5.*

multum fructum affert) ferè totum in paleas conuertatur ad esum brutorum. Quomodo fratres mei sanguineas lachrymas non effundimus, considerantes ex vberrima filij Dei incarnationis, vitæque ac mortis ipsius semente tam paucos processisse qui solidum granum valeãt appellari respectu Christianorum malorum, qui sunt paleæ aridæ, inanes, & ad perpetuis gehennę ignibus ardendũ valde dispositæ? Hæc omnia ex proprio amore suspicor proficisci. Hic amor proprius est sera, qua Deo animæ nostræ ianuas claudimus. Hoc significauit responsio sponsæ clausum habentis ostium, atque dicentis sponso ad illud pulsanti: Spoliaui me tunica mea quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Ob amorem proprium nolebat algere, neque pedes inficere. Proh dolor, hoc plenus est orbis. Ideo Dominus addit dicens: Qui amat animam suam perdet eam. Hortulanus, vt planta crescat, & meliorẽ proferat fructum prius illam euellit. Quod si quæratur: quare illam auellis, quia eam perdis? respondebit: Quamuis illam perdere videor, non perdo, imo eam euello, quò melior sit: arbor enim trãsplantata multò meliorem fert fructum. O humana vita, si vbi nata es manes, fructũ non fers, quòd si fers, est amarissimus, oportet te transplantari, vt bonum afferas fructum. In culpa, ira, & indignatione Dei nata es, vnde superbia, cupiditas, inobedientia, & alia multa mala dimanant: Hanc igitur arborem, ideſt, istam viuendi rationem, ò homo trãsplanta, omnem peruersitatem à te, quoad poteris, adimens, stati mq; bonum fructum feres: modum istum viuendi execrare, diuinæque maiestati placens vitã æternam impetrabis. Etenim hoc significat quod Dominus dicit: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Quemadmodum qui cum aduersario suo colluctatur non solum curat non prosterni, sed alium etiam conatur euertere, vt à ruina longius absit: sic oportet te non esse cõtentũ quòd ab amore proprio non vincaris, sed omnibus etiã, quibus poteris rationibus illum curare euertere, atq; etiam penitus abolere: sic enim certior tibi victoria erit. Qui verò hoc nõ faciunt, qui sunt, vt ait Diuus Paulus, inimici crucis Christi, non inter homines quidem, sed inter belluas numerandi sunt: qui si vt belluę viuũt, quomodo inter Angelos sedem operãtur? Omnes cùm sacrosanctum salutis nostræ sacrificium celebratur dicimus: Cum Angelis

simile. *Simile.* *philip. 3.*

10 11 12

13 lis, & Archangelis, cum thronis, & dominationibus, cumq; omni militia cœlestis exercitus hymnũ gloriæ tuę canimus, sine fine dicẽtes: Sãctus, Sãctus, Sãctus, Dñs Deus Sabaoth. Qua igitur facie, ille, qui quasi bellua viuit, & laxis habenis pòst effrenatos sensualitatis suæ appetitus currit, dicere audet se cũ omni cœlesti militia Deum collaudare? O cæce, cæce, cæce, supernus ille Pater luminum te illuminet, quò te talem esse pudeat, desinenque esse bellua per veram pœnitentiam quasi homo, atque etiã sicut Angelus incipias viuere, si quidem cum Angelis æterna beatitudine frui desideras. Propheta Ezechieli præcepit Deus *Ezech. 4.* Hierusalem in latere depingere. Qui later, vt ait Diuus Hieronymus, cor hominis designauit, in quo Deus cœlestis Hierusalem imaginem depingere solet. Quem laterem si in ignem, id est
14 in diuinum amorem immiseris, delineamentum illud conseruabit: si verò in humanarum voluptatum aquam iniecceris, tota hęc pictura, & imago peribit.

Ideo dicit Dominus: *Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit, &c.* Amplius explicat hic diuinus Magister, in quo constitit, quenquam in hoc sæculo animã suam odisse, vt eã in vitam æternam custodiat, dicens: Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi ego sum, illic & minister meus erit: Idest, nemo seipsum sequatur, sic enim se perdet: sed sequatur me per amorẽ, scilicet, & imitationẽ. Diligẽter cõsideret gressus meos à stabulo Bethlehemitico, quousque in cruce expiraui, & quoad poterit, per eos gradiatur: æternamq; beatitudinem cõsequetur, qua iam anima mea fruitur. Hoc est quod D. Paul. obscurissimis quibusdã ver- *Rom. 6.*
15 bis dixit: Si complantati (inquit) facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Idest, si in præsenti vita fuerimus similes Christo morienti, erimus in futura similes Christo resurgenti. Dicit: Complantati metaphoram sumens ab in- *Simile.*
sito ramo. Quemadmodũ enim ramus abstirpe, in qua natus est, scinditur, & cæso vertice, atq; adhærentibus ramis circũscisis, in alia stirpe inseritur: ex qua humorem, virtutemque recipiens fructum fert: sic homines abscisi ex Adæ corrupta stirpe, effræna-tisque passionibus circunscisis debẽt in Iesu Christo inseri, vt ex illo humorem, virtutemq; recipiant, quo vitæ æternæ dignum fructum ferant. Qui si passionibus iam exuti bonis etiam rẽporalibus, tanquã rami foliis denudãtur, quæ hanc deiformitatem

& complantationem ſolent impedire, facilius in hac cœleſti 16
ſtirpe complantantur, illique obnixius adhærent. In Leuitico-
Leuit. 1. præcipiebat Deus: Animalis, quod mihi fuerit immolatum, ſa-
cerdotes effundant ſanguinem iuxta altare, & detracta pelle ar-
tus in fruſta concidant. In hoc ſignificauit, quas conditiones in
eſſe deſideres homini ſeſe ad diuinum ipſius miniſterium in ſa
crificium immolanti. Primò vult, vt ſeſe mundo mortuum, &
Coloſ. 3. ſine propriæ voluntatis ſanguine offerat. Et ità dixit Diuus
Paulus: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chri
ſto. O fælices qui tam ſecuræ fidei commiſsioni, atque depoſi-
to vitam ſuam tradiderunt. Peccatoribus morientibus vita fini
Simile. tur, & æterna eorũ mors exorditur. Sicuti quiveſtem habet, qua
ſemper vtitur, cũ minus arbitratur, eã abſciſſam, cõſumptamq;
reperit: qui verò illã in theca cuſtodit, neq; ea vti vult, cũ ei opus 17
eſt illã ſanã, integramq; deprehendit: ſic iuſti, qui in hoc ſæculo
vti noluerũt vita ſua, ſed eã in Chriſto abſconderũt, ideſt, volu-
ptatibus nõ indulſerũt, in hora mortis eã integrã, ſanamq; inue-
nient, & æterna vita incipiẽt frui: mali verò quia hic vita ſua frui
voluerũt, eã in hora mortis diſruptã, cõtritamq; reperient, & vi
tæ expertes manebunt, ſicq; in perpetuũ morientur. Idcircò di-
cit B. Paul. iuſtis: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcõdita eſt
cũ Chriſto. Ecquis igitur fratres hæc audiens amodò propriã vi
tã ſeſe nõ curet exuere, voluptatibus renũcians, vt illã in morte
conſeruatã inueniat, ſiquidẽ certũ eſt me tũc ſecuriorẽ vitã meã
habere, cũ nullã in ea partẽ habeo? Et quemadmodũ ad animal
occidendum totus ei ſanguis adimebatur, ſic vt quis ad hanc bea
tã mortẽ, ſeu mortificationem perueniat, oportet eũ prius venas 18
aperire, illumq; diuinæ maieſtati offerre, non materialẽ quidẽ
ſanguinẽ, quo vegetatur, ſed propriã voluntatẽ. De ſuperno Sal
Luc. 22. uatore noſtro dicit B. Lucas: Factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſan
guinis decurrentis in terrã. O Chriſte vitæ reparator, dulciſsime
amor animarum noſtrarum, quid hoc eſt Domine? Prius quam
Hebræi apud Pilatum de ſanguine tuo litigent, tu eum in horto
diffundis? Illum Domine cuſtodi, cum enim delicatiſsimum cor
pus tuum parum ſanguinis habeat, plurimaq; illi vulnera infli-
genda ſint, ſatis eo tibi opus erit, ſi per ſingula quæque ſanguis
effundendus ſit. Voluit bonus Ieſus æterno Patri ſuo cordis ſan
guinem prius offerre, quàm in cruce venarum ſanguinem im-

mola-

molaret, vt nos doceret, Christianum, priusquam se Deo in sa-
crificium offerat, propriæ voluntati renunciare debere. Pellis
temporalia bona designat. Vnde postquam protoparentes
peccauerunt, occisorum animalium eos Deus pelle vestiuit. In
quo significauit quorundam bonorum temporalium videlicet,
vestiũ, domorũ & cęterorũ huius generis necessitatẽ esse peccati
pœnã quibus pellibus vult Deus nos excoriari, sicq; excoriatos
diuino beneplacito immolari. Cum bonus Iesus cruci fuit affi-
xus, iam sacratissimũ eius cor sudoribus erat opertum, pori aper
ti, ossa disiuncta, atque defessa, venæ abscissæ, carnes excoriatæ,
vestibusque denudatæ. Quomodo igitur perfecti eius sectato-
res appellabimur, si voluptatibus immersi, omniumque secula-
rium rerum affluentia circunsepti vitam ducere volumus? Quã-
odo tu ô frater ante Iesum crucifixum oras, quid si bene inductus
es, ab illo, qui nudus pendet, exposcis? Cum tu liber sis, & im-
munis, quid ab eo petis, qui tribus clauis est cruci confixus? Tu
sanus, & pinguis quid ab eo petis, quem sic laceratum cernis?
Tu cibis potibusque refertus, quid ab eo postulas, qui præ ni-
mia fame, sitique proclamat, sitio? Tu, qui diuitijs abundas,
& cupiditate, lasciuia, atque ambitione plenus existis quid il-
lum rogas, qui pauper spiritu est, & vestibus omnibus exutus?
In mundo pauper à diuite petere solet, tu verò diues cum sis &
abominationibus repletus à paupere crucifixo postulas? O fra-
ter vanitatibus, profanis, fastibus, & superflua diuitiarum abun
dantia te excoria: Dominus enim vult, vt his omnibus exco-
riatus ad illum accedas, & eum sequaris, D. Pau. dicit: Si mortui *Coloss. 2.*
estis cũ Christo ab elemẽtis huius mundi, quid adhuc tãquã vi-
uentes mundo decernitis? Quasi dicat: Quid est Christiano mor
tuo mũdo cũ sæcularibus vanitatibus? Et protinus addit. Ne teti
geritis, nec gustaueritis neque contrectaueritis quæ sunt omnia
in interitum ipso vsu. Animaduertite quot, quamq; differenti-
bus verbis nos sanctus Apostolus admonet, vt ab ijs diligentissi
mè recedamus, quorum vsus condemnationis est via. Pensandũ
est etiam, hic, vbi nos legimus in plurali numero: tetigeritis. &c,
in alia translatione esse, ne tetigeris, nec gustaueris, neque cõtre
ctaueris in singulari, & sic est etiam in contexr. Græco. In quo
docemur, quàm peculiariter vnusquisque rem hanc suscipere
debet, sicut quę sua magni refert. Velim etiam vt intelligatis,

quò rectiùs hoc bonum sequi, & à malo recedere noueritis: Beatum Paulum Spiritus sancti dona referentem dicere duo ex illis hæc esse: odientes malum, & adhærentes bono, ideſt: Dona sunt diuini spiritus nos malum odisse, & bono adhærere. O ineffabilis probitas, & misericordia Dei, quàm perspicuè in hoc, quod Sanctus Apostolus hìc dicit, illucescis. Mirabili quodam artificio Deus pulchritudinem quandam virtuti indidit, ità, vt ex se attractiua sit humani affectus ad sui amorem, ideſt, eam ex se amabilem effecit. Simulq; in rationali hominis appetitu propensionē quandam statuit, in eoque affectionē virtutis impressit. Contra verò vitium deformitate quadam ex se odibili fædauit: & in humano appetitu naturale quoddam vitij odium impressit. Et hæc, quæ naturalia sunt, donis gratuitis in animam infusis perficiuntur. Et ità dixit Dauid: Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. Illud, O dio habui iniquitatem, per naturam tuam voluntatis humanæ, quàm vitij fiebat: illud autem: Abominatus sum, per Spiritus sancti donum, & fauorem, quem ad virtutem diligendam concedit, conficiebatur. Ipse Dauid Dei nomine dicit: Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos. Statimque subdit dicens: Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus. Quasi diceret: Siquidem ego vobis priuatim fauco, ne sitis similes iumentis, sed auxilijs meis vtimini. Hoc autem ex his omnibus infertur, scilicet, siquidem nos esse odientes malum, & adhærentes bono dona sunt Spiritus sancti, nos magnopere debere illa ab eo instantissimè postulare: quò ab omni malo recedentes hoc summum bonum puro corde sequamur, sicut hic Dominus nobis commendat dicens: siquis mihi ministrat, me sequatur. O ineffabile beneficium, quod hic filius Dei nobis confert, cùm sese nobis in ducem offerat. Angelus quidem apparuit Moysi dicens: Deum iam nolle Hebræorum ducem esse, sed Angelum eis esse daturum, qui eos in terram promissionis induceret. Respondítque Moyses: Si non tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto. Nam vbi Deus est, nullam malum est, vbi verò ipse dux abest, nullum potest esse perfectum bonum.

Roman. 12. 22

Psalm. 118. 23

Psalm. 31

24

Exod. 33

Quia igitur mini fratres, hunc que supernum Dominum, perpetuis laudibus extollite, quia id, quod negabat Hebræis

25 bræis, vobis tam libenter, tantaque cum charitate concedit dicens: *Et sequatur me.* Idest, ego eum præcedam. Non solùm autem ob hanc sequelam hic gloriam pollicetur, sed in præsenti etiam, futuroque sæculo pollicetur honorem dicens vlterius: Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eũ Pater meus, quiin cœlis est. Rex Assuerus dixit: Quid debet fieri viro, quẽ rex honorare desiderat? Et omnibus circunstantijs, quibus ei responsum fuit oportere honorari, quem rex honorare desiderat, Mardochæum Hebræum ob quoddam eius sibi exhibitum ministerium iusit honestari. Etiam Pharao celebribus ceremonijs sanctum Ioseph præcepit honorari, regnoque suo præposuit, quia sibi somnium illud explicuit, docuitque quomodo se gerere deberet in executione significationis illius. Quodsi temporales
26 reges qui sunt in comparatione regis æterni, reges in chartis depicti [*Reyes de naypes*] Tam liberaliter ministeria suis exoluũt, eosque tam singularibus honoribus afficiunt; quomodo rex ille infinitæ potentiæ suos fideles seruos honestabit? O fœlices, qui tali Domino seruiunt. De quibus dicit Dauid: Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus. Honorificentissimos (inquit) eos iudico, quia à tua diuina maiestate honorantur. Quod cùm ità sit dilectissimi fratres, siquidem adeò sumus honorum cupidi: hac saltem ratione ad supremi Saluatoris nostri sequelam incitemur. Sic enim tandem in eam perfectionem deueniemus, vt eum ob purum ipsius amorem sequamur: diuinamque ipsius gratiam consequemur, qua cœlestis gloriæ beatitudo cõparatur. Ad quam nos perducat
27 idem Iesus Mariæ filius. Amen.

Heſt cr. 6.

Geneſi. 41.

Pſalm. 138.

(?)

IN COMMVNI vnius Martyris tempore Paſchali Concio Vnica.

Ego ſum vitis, & vos palmites, &c. Ioan. 15.

NOMEN Iehouah apud Hebræos ineffabile nuncupatur: non quod proferri nō poſſet, ſed quia, vt ipſi putabant, ineffabilē Dei ſignificabat eſſentiam. Ideoq; apud eos tam reuerenter colebatur, vt ſeſe illius proferendi indignos reputantes, illud nunquam pro nunciarent. Et vbi illud ſcriptū reperiebant, eius loco nomen Adonai proferebant, ideſt, Dominus. Eſtque valde notandum, vt grauis doctor Ioannes Rendinus affirmat, hoc nomen Iehouah ex quatuor characteribus Hebræis cōponi: linguæq; Hebrææ hoc eſſe proprium, quòd non ſolū dictiones, & termini, verùm, & ipſi etiā Alphabeti characteres ſignificatiui ſunt. Vnde iuxta huiꝰ doctoris ſentētiā, nomē hoc Iehouah ſubtiliſsimè in ſe duo illa ſanctiſsimę fidei noſtræ myſteria, ſcilicet, ſacratiſsimę, atq; indiuiduę Trinitatis, & ineffabilis incarnationis in ſe cōtinet. Primus nanq; character nominatur Iod, qui ſignificat principium, primamq; ſanctiſsimę Trinitatis perſonam, patrem, ſcilicet, deſignat: quia eſt principium abſq; principio filij & ſimul cum filio, eſt principium Spiritus ſancti. Secūda litera dicitur, He, quæ ſignificat idem, quod vita: ſecundamq; beatiſsimæ Trinitatis perſonā aſsignat. Diuinæ enim literæ ſecundā perſonā vitā appellant. Hæcq; ſecunda litera bis in hac dictione Iehouah ponitur, in ſecundo, ſcilicet, & in quarto loco, videlicet, vt per hoc duplex filij Dei generatio ſignificetur: altera æterna ex patre ſine matre, qua omni creaturæ naturale eſſe vitāque communicat: altera verò temporalis ex matre ſine patre ad eſſe

Ioan. Rendi. l. 3. de verbo mirif. c. 14

4 eſſe ſpiritale, vitamque gratiæ hominibus conferendam, per ſuã incarnationem, paſsionem, ac denique mortem. Tertia litera eſt Vau, quæ cùm, quia in Hebraica Grammatica copulatiua coniunctio eſt, tum etiam quia eſt ſimilis vnco ideſt, [*Garfio*] quoalię alijs connectuntur: propriſsimè tertiam perſonam, videlicet Spiritum ſanctum deſignat. Ipſe eſt enim amoroſa vnio patris ad filium, & filij ad patrem, & ipſa diuina connexio, & vncus, quo inter ſe charitatiuè connectuntur. Simulque notandum eſt, nomini Abrę Deũ huius nominis ineffabilis literã vnam addidiſſe videlicet, h. quæ vult dicere vitam, ſignificatque, vt dictum eſt Secundam perſonam ſanctiſsimæ Trinitatis. Nonnulliſque Doctores animaduertunt non ſolum Abrahæ, verum, & Saræ etiã nomen à Deo fuiſſe immutatum. Hoc autem intereſt inter
5 vtranque mutationem nominis, quod Abrahæ. h. literam, vt diximus, addidit, Saræ verò literam, i, in. h. mutauit. Prius enim Sarai vocabatur, & loco, i, ei literam, quam addiderat Abrahæ viro eius, appoſuit. Itaque quæ prius Sarai, nunc Sarah vocatur, quem characterem indictionis fine locatum Hebræi quieſcentem appellant. Qui ſic ab eis dicitur, quia etſi ſcribitur, non tamen profertur. Sicque Sarah in Hebræo ſcribitur cum. h. quanuis non profertur, neque etiam in Latino ſermone cum. h. ſcribitur, ſed Sara. In hoc ſignificauit Deus altiſsimum incarnationis filij ſui myſterium. Et quia hi duo coniuges primi fuerunt, quos Deus ſpecialiter aſsignauit, ex quarum genere caro ſanctiſsima Saluatoris mundi proceſſura erat, ideo in eorum nominibus hanc literam. h. apponere voluit, quæ ſignifi-
6 cat vitam, & per conſequens verbum diuinum deſignat, quod homo factum eſt, vt hominibus vitam conferret.

Cumque hic ſit vnus ex præcipuis finibus, ob quos homo factus eſt, nunc ſuis Sanctis diſcipulis dicit: *Ego ſum vitis vera, & vos palmites.* Sicut enim palmites à vite recipiunt vitam, ſic Chriſtiani ab ipſo vitam recipiunt. Hoc Euangelium eſt pars quædam illius ſuauiſsimæ concionis, quam cœleſtis Magiſter poſt vltimam cœnam habuit. Dicitque Beatus Chryſoſtomus Dominum hanc ſimilitudinem ſui ſacri Collegij viris adduxiſſe, quia ipſi ei dicere poſſent. Quid Dñe? Propter te mundũ, & cũcta reliquimus: nũc autẽ maioris neceſsitatis tẽpore nos inter inimicos noſtros deſeris? Non vtiq; rectè facere videris. Vt igitur *Chryſoſt.*

huic

huic querelæ, quam ſancti diſcipuli adducere poterant, obuiaret, eis affirmat, perſuadetque ſe non eos deſertos relinquere, imo potius ſic eis ſe eſſe vniendum, vt vitis palmitibus eſt connexa. Paulò ante illis dixerat: Si diligeretis me, gauderetis vtique quia vado ad patrem. O amantiſsime ſponſe quomodo dicis quòd ſi diligerent te gauderent, quia vadis ad patrem? Si perpoſeum, ac floridum iter pergeres, & ipſi contriſtarentur, meritò queri videreris. Cùm autem tibi per tot labores, opprobriaque quot tu eis te paſſurum eſſe ſignificaſti, gradiendum ſit, quid mirum, ſi hæc perſentiant? Præcipuèque cum ſe in mundo deſertos à te relinqui conſiderent? Ad hoc reſpondeo tantum, tamque deſiderabile eſſe ad patrem conſcendere, vt quamuis per labores, & ignominias tranſeundum ſit, omnia meritò perferri iudicanda ſint. Præſertim cùm ipſe ſic ad patrem tranſiret, vt cùm eis velut vitis palmitibus maneret vnitus. Ideoque dicit: Ego ſum vitis vera. Prius quam verbum diuinum homo fieret, dixit: Ego quaſi vitis fructificaui. Nunc autem dicit: Ego ſum vitis vera, & non quaſi vitis. Ecquid hoc eſt myſterij, quod ante incarnationem, quaſi vitis, nunc autem vitis vera vocatur? Vt hoc apertiùs intelligatis oportet vos animaduertere quod dicit Beatus Auguſtinus ſuper hunc locum, ſcilicet, vnius quippe naturæ ſunt vitis, & palmites. Propter quod cum eſſet Deus, cuius naturæ non ſumus, factus eſt homo, vt in illo eſſet vitis humana natura, cuius & nos homines palmites eſſe poſſemus. Hæc ille. Et quia verbum diuinum ante ſacratiſsimam incarnationem non erat noſtræ naturæ, non dicebatur vitis. Quia verò iam ex tunc ob illius humanæ naturæ præuiſa merita plurima in homines beneficia conferebat, ideò dicitur, quaſi vitis. Nunc autem cum eiuſdem ſit palmitum, id eſt, hominum naturæ, vitis vera vocatur, propter veram ſimilitudinem, quam habet cum naturali vite, non vero quòd eius proprietatem habeat. Vitis vera palmitum vinum non bibit, nec eorum fructu vtitur: imò ipſa eos alit, humoremque & virtutem ſuam communicat, vt fructificet. Sic Chriſtus Redemptor noſter, bonis noſtris non indiget, nec eis vtitur: imò tanquam vitis virtutem, gratiamque ſuam nobis communicat, qua meritorum fructum ferimus, ad quod nos ſibi coniungit.

7

8

Eccleſ. 24.

Aug. tract. 81. in Ioan.

6

Hoc

10 Hoc infert Beatus Paulus. Hoc argumẽto: Quæ ſub viro eſt mu Rom. 7.
lier viuente viro alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir eius
ſoluta eſt à lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, ſi
fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberabitur
à lege viri, vt non ſit adultera, ſi fuerit cum alio viro. Itaq; fratres
mei & vos mortificati eſtis legi, ideſt, liberi eſtis à lege, per cor-
pus Chriſti. vt ſitis alterius, qui à mortuis reſurrexit, vt fructifi-
cetis Deo. Summa huius argumenti hæc eſt: Lex vetus ante
mortem Chriſti filij Dei erat Iudæis tanquam vir, cui ſubiace-
bant: mortuo autem Chriſto Ieſu cum eo lex illa mortua eſt:
mortuoq; hoc viro, huic nouo viro Ieſu Chriſto nupſimus: quo
illius meritis, atq; virtute in Dei miniſterio fructificemus. Qua-
propter eum vnum diligamus, eique tanquam ſpõſo pareamus,
à quo tantum bonum accepimus. Multos annos ſanctus Ioſeph
11 in Pharaonis carcere commoratus fuit, vbi oblongos capillos
produxit. Cumq; poſtea in Pharaonis conſpectu eſſet apparitu-
rus eos abſcidit, vt dicitur in Geneſi. Sic diuinus Ioſeph Ieſus Geneſ. 41
Chriſtus quandiu in huius mundi carcere vixit, oblongos capil-
los creauit, quæ fuerunt ingentia eius merita. Cumque in cœ-
leſte atrium eſſet ingreſſurus, eos abſcidit, ſanctæque Eccleſiæ
ſuæ ad fidelium emolumentum reliquit. In ſecundo Regum vo 2. Reg. 19.
lumine dicitur Berzelai magna Dauidi miniſteria præſtitiſſe.
Quem cum rex vellet beneficijs donare, ſecumque in curiam
Hieruſalem deducere, ipſe reſpondit: Non indigeo hac viciſſi-
tudine. At filium habeo, cui hæc mea miniſteria poteris retri-
buere. O quam ad literam hoc inter Chriſtum R. N. & æternum
Patrem actum eſt. Qui cum ſuperna ei miniſteria ab inſtanti in-
12 carnationis ſuæ vſq; ad ſanctiſsimam mortem præſtitiſſet, æter-
no Patri dixit: Eſſentiali gratia, ſiue gloria Domine non indi-
geo, ſiquidem ex eo inſtanti, in quo anima mea creata fuit,
totam habuit gloriam eſſentialem, qua in perpetuum fruitura
eſt. Eſt autem ibi filius meus populus Chriſtianus, ei quæſo di-
uina dona, gratiaſq; tuas meis meritis communica. O bone Ie-
ſu, ò animarum noſtrarum gloria, quam adamantina ſunt corda,
quæ cum hæc audiant, tui amore non liquefiunt, tibique in per-
petuum tanquam mancipia deſeruire non proponunt. O quàm
meritò Domine vitis appellaris, ſiquidem ſacratiſsimi ſanguinis
tui humore fideles tuos tantopere foues.

Cumque

Cumq; ob hanc causam dixisset: *Ego sum vitis, & vos palmites.* 13
Ne quis solos sanctos discipulos palmites eius esse putaret: addidit dicens: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.* Qua si diceret: Non solum vos, ó discipuli mei palmites estis: sed etiã quicunque mihi fuerit vnitus faciens, quod in se est, hic palmes meus erit: in eo namq; ego etiam manebo virtutem meam illi cõmunicans, qua adiutus multum fructum afferet. Hîc magnum dubium videtur oriri. Scilicet, ipse Dominus paulò anteà dixerat: Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum; & omnẽ, qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Ecquid est hoc summa veritas? Nonne tu modo dixisti, Qui manet in me, hic fert fructum multum? Quomodo ergo dicis, Omnem palmitẽ in me non ferentem fructum, tollet eum? Si palmes in te manẽs 14
multum fructum affert, quomodo Pater in te palmitem infructiferum deprehendet? Ad hoc respondetur, duplicem esse modum manendi in Christo. Alterum per solam fidem: sicq; omnes Christiani tam boni, quàm mali in Christo manent. Alterum per fidem, gratiam, & charitatem. Et de singulis, qui in eo per charitatem manent dicit hic Dominus: Qui manet in me, & ego in eo. Idemque dixerat in Prouerbijs: Ego diligentes me diligo, & hi sunt qui fructum afferũt. De ijs autem, qui in hac diuina vite sine operibus, & sine charitate manẽt, intelligitur quod dicit: Omnem palmitem in me non facientem fructum, tollet eum. O nimis metuendum verbum. Quomodo fratres illud audientes toto corpore non contremiscimus? Maximè verò ij, qui sese actualiter in lethali culpa existere norunt? Attendite peccatores. Deum his verbis æterni ignis condemnatione vos comminari. Illa enim inferiùs explicans dicit: Siquis in me non manserit, scilicet, per charitatem, mittetur foras sicut palmes, & arescet: & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Quid igitur expectas ô infœlix, qui tandiu concubinæ adhæres? Quidue tu miser vsurarie iniuste alienas diuitias detines? Quidque tu expectas, ô infernalis superbe ambitus, & vanitatis plene, iniustè honores tibi minime debitos vsurpans? Ecquid expectatis aridi palmites gratiæ, & charitatis expertes, nisi vos in æternos gehennæ ignes diuinæ iustitiæ vltores esse mittendos, nisi vos opportunè in meliorem frugem recepe-

Prou. 8. 15

ritis,

16 ritis, veramq; ſcelerum veſtrorum pœnitentiam egeritis? O fratres dilectiſsimi per ineffabilem amorem, quo cœleſtis hic Dominus terribilem hanc minam protulit, qua vos deterreret, vos deprecor, vt illam timeatis, & ad eum conuertamini prius quàm à tremendo ipſius furore glutiamini. Attēdite quàm apertè hîc dicitur non ſufficere quenquam per ſolam fidem in Deo manere, niſi ſit charitate coniuncta. Exaggerans Deus per Ezechielē Prophetam Synagogæ, & eius nomine ſingulis animabus credentium beneficia à ſe in eas collata, hoc tanquam nimis ſingulare recenſet. Et dedi, inquit, inaurem ſuper os tuum. Notabile vtiq; hoc eſt. Inauris aurium eſt ornamētum: quomodo igitur Dominus dicit ſe illam ſuper eius os collocaſſe? Reſpondeo in aurem ſignificare fidem, quia fides ex auditu, vt ait Apoſtolus. *Ezech. 16.* *Roman. 10*

17 Subiectum verò fidei in anima eſt intellectus, qui in diuinis literis dicitur os, vt dicitur in Prouerbijs: Os iuſti parturiet ſapientiam, & alibi: Os ſuum aperuit ſapientiæ. Et in Pſalmo dicitur: Os iuſti meditabitur ſapientiam. Et Deus animam exornans in hoc eius ore inaurem, ideſt, fidem collocat. Cum ergo fides tam ſingulare Dei donum ſit, ne tam ingrati ſitis, vt ea non vtamini, non operantes iuxta quod ipſa docet, ſed eam peccato necantes. Timete ne tam excellēti rei, ticuti fidei vitā adimatis. Vbi enim apud B. Iacobum legimus: Fides ſine operibus otioſa eſt, alij trā ſtulerunt: Fides ſine operibus mortua eſt: & ſic eſt in context. Græco. Simulq; veremini, ne hac via illā amittatis. Experientia cōperimus oleū lucis eſſe nutrimentū, deficienteq; oleo lampadem extingui. Ideo opus eſt in lampadem oleum aſsiduo fun- 18 di. Sic opera miſericordiæ, aliæq; ſanctæ exercitationes ſunt veluti fidei lucis nutrimentum, quo ipſa in intellectus lampade cō ſeruatur. Et ex huius olei defectu accidit aliquando homines fidei luce amiſſa in infidelitatē prolabi. Vnde pro eo, quod nos legimus: O inſensati Galatæ, quis vos faſcinauit non obedire veritati? alia tranſlatio habet: quis vos faſcinauit non credere veritati? & ſic legit etiā B. Hieronymus. Ex quo colligitur ex eo, quòd quis veritati non obedit, prouenire ſolere, quòd ei non credat. Talia ſunt hæc, quæ ſi ante oculos deferremus, vigilantiùs nos viuere facerēt, ne in infidelitatis præcipitiū rueremus. ¶ Poſtquā Dñs dixit: *Pater meus*, ſcilicet, huius vineæ, *agricola eſt, & omnē palmitē in ea nō faciētē fructū tollet eū*, addit ſtatim: *Et omnē, qui fert fructū* *Galat. 3.* *Simile.*

purga-

purgabit eum, vt fructum plus afferat. Dicens agricolam esse æternũ 19
Patrem nobis consolationis materiam præbet. Cum enim sit, vt
est, pater, & pater misericordiarum, quicquid circa nos fuerit o-
peratus, cum paterno amore faciet & sic paterna charitate palmi
tes in ipsius vitæ per fidem, & charitatem manentes, purgat eos,
Apoc. 3. *vt fructum plus afferant.* Hoc est quod ipse dixit in Apoc. Quos
amo, arguo, & castigo. Quemadmodum palmitum superflua o-
portet abscindi, quò meliorem, atq; excellentiorem proferant
fructum: sic Pater æternus tanquam bonus agricola laboris, &
Simile. ægritudinis falce iustorum imperfectiones solet adimere, quò
maiorem gratiam mereantur. Nam quemadmodum cùm mare
furibundis ventorum flatibus concussum perturbatur, atq; tu-
mescit, omnem à se pellit immunditiam; quam plurima, diuer-
saque flumina in illud induxerunt: sic humanum cor tentationi 20
bus, laboribusque oppugnatum elationem, inanitatem, ignauiã
Simile. relaxationem, aliasque imperfectiones plerunque ex prosperi-
tate procedentes à se expellere consueuit. Habet se clementissi
mus hic Pater, vt patres in hoc sæculo se habere solent. Si vir
puerum malum aliquid facere videt, illud dissimulat, quasi ni-
hil vnquam tale perspexisset: si verò puer, qui malum fecit, eius
filius est, eum colaphis, aut verberibus cædit: & in hoc paternũ
ostendit amorem. Sic Deus filios suos prædestinatos ob imper-
fectiones, quas in eis animaduertit, punire consueuit. Præscitos
verò sæpenumerò quanuis grauissima peccata committant in
hoc sæculo impunes relinquit, vt cuncta in inferno persoluant.
Simile. Vnde plerunque Ethnicos magna prosperitate, temporalium-
que rerum affluentia florere perspicimus. Quando nobilis do- 21
minus sumptuosas nimium ædes conatur extruere, iuxta illas
domum [*De petrecho*] ædificat, in qua lapides, & cætera omnia
præparentur: aptaque in ædificio collocentur. Ita Deus volens
cœleste illud ædificium, quod per Angelorum peccatum cor-
ruit, reædificare, hunc mundum constituxit (*Que es casa de petre-
cho*) Vbi prædestinati præparantur: vt quadri, cunctisque im-
perfectionibus exuti, in eo locentur. Et ita sancta Ecclesia canit:
Tunsionibus, pressurisexpoliti lapides suis coaptantur locis, per
manus artificis disponuntur, permansuri sacris ædificijs. Quodsi
quis dicat: Rationi consentaneum mihi videtur, quod siquidem
Deus est agricola huius vineæ, palmites superfluum aliquid ha-
bentes

22 bentes expurget, iustos autem, qui sic in hoc sæculo viuunt, vt vix peccata venialia committant, vt quid tantoperè tribulat? Scilicet, vt fructum plus afferant. Ideò sacratissimam genitricem suam tot pressuris afflixit, gloriosumque Baptistam tot laboribus voluit tribulari, cum tamen vterque sanctissimus esset. Eos etiam Deus tribulare solet, vt ardentius cælum exoptantes maiori odio sæcularia omnia detestentur. Cùm quis per viam gra- *Simile.*
ditur, in qua prouisio, & alimonia deest, iumentum agitat, vt celeriùs domum suam perueniat. Nunquam Patriarcha Iacob tãtoperè se se in domum patris sui conferre velle demonstrauit, sicut postquam Laban ei toruam faciem ostendit, eumque malè in se affectũ sensit, vt patet in Genesi. Tunc enim vxoribus suis
reuelans se, illinc proficisci conari dixit: Video faciem patris ve- *Gene.31.*
23 stri, quòd non sit erga me sicut heri, & nudius tertius. Similiter filij Israel quãdiu in Ægypto humaniter tractati fuerunt, vix patriæ suæ reminiscebantur: at vbi primum se afflictos, flagelliſq; cæsos experti sunt, protinus à Deo assiduis vociferationibus postularunt, vt eos illinc educeret.

Super hoc verbum: *Purgabit eum*; est valdè notandum, artificium infinitæ sapientiæ Dei. Quanuis enim Deus in veteri lege temporalia bona, quæ homines naturaliter expetunt, promisisset, perpauci tamen ad eam ex gentibus conuersi sunt, cùm tamen tot millibus annorum durauerit. Cùm autem supernus Saluator in mundum veniret, hominibusque labores, & persecutiones, quas illi tantoperè oderant, promitteret, nihilominus tamen ad eum totus mũdus conuersus fuit. In quo diuinæ potentiæ vir
24 tus maximè declaratur. Et ita dicit D. Paulus: Quanuis verbum *1.Cor.1.*
crucis pereũtibus, id est, præscitis stultitia est: ijs, qui salui fiunt, Dei virtus est. Meritò inquit, Dei virtus est, siquidem cum hominibus adeò voluptatum cupidis crucem polliceretur, eum tamen sequuti sunt, atque sequuntur illum magnoperè diligentes.

Ex ijs igitur Domini verbis, nos in eo tanquam palmites in vite per fidem, charitatemque manere, totius boni, meritique nostri fundamentum esse colligimus. Ad quod efficacius curandũ, vt nobis persuadeat; dicit inferius: *Sine me nihil potestis facere.* Quasi dicat: Quicquid sine mei amore, gratiaque mea fit, nihil reputare debetis, cum vitæ æternæ meritorium non sit. Ideò loquens Isaias Propheta de peccatoribus, dicit: Telas araneæ texuerunt. *Isai.59.*

Nam ſicut aranea, viſcera euellit [*se desentraña*] vt telã texat, qua 25
muſcas aucupetur: ſic peccatores, quanuis ſubtiles telas intexãt,
& bona opera faciant, bona tamẽ ſpiritualia illis non merentur:
omniaq́ue temporalia, quæ illis impetrant, ſunt veluti muſcæ re
ſpectu bonorum gratiæ, & gloriæ. Miſerabiles ſunt viſu labo-
res, quos filij huius ſæculi patiuntur, vt mundo deſeruiant: & ta-
men ipſi videntes ſe cuncta illa miniſteria, quæ ei præſtãt, amit-
Simile. tere: nihilominus tamen ab eius miniſterio non deſiſtunt. Adeò
inſipientes ſunt columbę, vt in eodem caniſtro, ex quo illis com
plures pulli ſurrepti ſunt, alios denuò procreent. Stultiores autẽ
columbis ſunt mundani: ſiquidem omnes curas laboreſq́ue ſuos
in mundum immittunt, qui eſt diſruptũ caniſtrum; in quo quic-
quid collocatur, amittitur. Et ſic de quibuſdam mundanis dicit
Oſe. 7. Oſee Propheta: Ephraim quaſi colũba ſeducta non habens cor, 26
id eſt, ſenſum. Nidificate quæſo fratres mei in dulciſsimi ſponſi
veſtri Ieſu Chriſti corde, per veram charitatem in hac cæleſti vi
te inſerimini, laboreſque veſtros in eius miniſterium dirigite,
omneſque ad culmen peruenient, & diuinæ ipſius maieſtati gra
tiſsimi erunt.

Amos. 7 Apparuit Deus Amos Prophetæ ſtans ſuper murum litum,
& in manu eius trulla cementarij. In quo ſignificatum eſt operũ
noſtrorum ædificia Deo grata non fore: niſi ipſe Dominus ſuper
ea ſiſtat nobis ſua diuina manu auxilians, & bonum, quod faci-
mus miſericordiæ ſuæ trulla linens. Vtq́ue ad illud nos vrgẽtius
moueat, quod toties dixerat, addit vlterius, dicens: *Si manſeritis in
me, & verba mea in vobis manſerint, quodcunq; volueritis, petetis, & fiet
vobis.* In his mirabilibus verbis includũtur omnes conditiones re- 27
quiſitæ ad hoc, vt oratio habeat efficaciã. Si manſeritis in me, id
eſt, ſi in gratia mea fueritis. Hæc prima conditio requiritur in ora
tione. Ob cuius defectũ dixit Deus Hebręis per Iſaiã Prophetã:
Iſai. 1. Cùm extenderitis manus veſtras, auertã oculos meos à vobis, &
cùm multiplicaueritis orationẽ, nõ exaudiã: manus enim veſtræ
ſanguine plenæ ſunt. Naturale eſt ſingulis hominibus in neceſsi
tate conſtitutis ſurſum manus extendere. Quod multò melius
oportet Chriſtianos facere, cùm fide ſint illuſtrati, remediumq́;
ſuũ è cælo ſperẽt. Ideò ſuperna cũ prouidẽtia Chriſtus Redem-
ptor noſter extẽſis in cruce manibus mori voluit, ſicq́; nos æter-
no Patri ſuo reconciliauit, & ab eo nobis miſericordiã impetra-

uit,

28 uit. Et quia Hebræi hocfacere solebãt, idcircò eis Dñs dicit: Cũ
in necessitate constituti ad me manus expãderitis, auertã oculos
meos à vobis, quia sanguine illas cruentatas habetis, id est, pecca
tis estis infecti, & tam malè dispositi quãuis multiplicetis oratio
nem, nõ exaudiã. At optimum vos remediũ erudiam. Lauamini
(inquit) & mundi estote: auferte malũ cogitationum vestrarũ ab
oculis meis, &c. Quo facto venite, inquit, & arguite me, dicit Do
min⁹. Id est, facultatẽ vobis cõcedo, vt de me cõqueramini, si cũ
hoc feceritis, vos nõ audierim. In his etiã verbis: Si manseritis in
me, significatur perseuerãtia in petẽdo orationi valdè necessaria
esse. Sunamitis quædã sancti Elisei pedes amplexa, ei magna cũ 4. Reg. 4.
spiritus efficacia dixit: Viuit Dñs, & viuit anima tua, nõ dimittã
te. Et valdè perseuerãs eũ non dimisit, quousq; ipsius filiũ à mor
29 tuis reuocauit. Sic deuotã, piamq; animã facere oportet, Deum
quippè nõ dimittere debet, quousque sibi petita concedat. Filijs Leui. 3.
Aarõ præcepit Deus, vt sibi animalis adipẽ, & pinguedinẽ, reti-
culumq; iecoris, & totam caudam immolarent. In quo significa
tum est, Deum velle, vt homo feruida sibi vsque ad finem viscera
sine defatigatione offerat. Si manseritis in me etiam significat: si
estis mecum, si attẽtis animis estis: etenim orationem cum
attentione fieri oportet. Si cum terrestri Rege loquimini, om-
nem attentionem possibilem habere debetis: quanto igitur at-
tentius cõsiderare debetis, quid cum Deo loquamini? Nõ enim
tam verba, quam cor diuina eius celsitudo considerat. Homini si
deficit anima non est homo, sed cadauer: sic oratio sine attentio-
ne quodãmodo mortua videtur: nõ enim efficacia illa, feruoreq;
30 pollet, qui in ea requiritur. Dicẽsq;: Si verba mea in vobis mãse
rint, alias præcipuas cõditiones significauit. Si enim illius verba
cordibus nostris infixa remãserint, eũq; nobis in eis omnia sæcu
laria contemnere præcepisse meminerimus: nõ ea ab illo in ora-
tione efficaciter postulabimus: quæ si petierimus, ea tãtum pos-
cemus, quæ alimoniæ, conditioniq; nostræ necessaria sunt. Re
cordabimurq; illum nobis tanquam filijs charissimis à cælesti
patre necessaria petentibus confidenter postulare iussisse. His
omnibus præsuppositis intelligetis Dominum hìc dicere: Si in
gratia mea fueritis, & à me perseueranter, & confidenter, debita
cum attentione, ac reuerentia res confo[illegible] præceptis meis pe-
tieritis, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. Quò abun-

dantiori gratia locupletati cæleſti gloria fruituri, ad empyrea re- 31
gna conſcendere valeatis, Amen.

¶ Communi plurimorum Martyrum tempore Paſchali præ dicta deſeruiunt. Nam præter primam ſancti Euangelij perio-dum, quæ etiam expoſita eſt, vnũ & idem Euangelium in vtro-que communi decantatur.

IN COMMVNI PLV-rimorum Martyrum Concio Prima.

1

Cùm audieritis prælia, & ſeditiones, nolite terre-ri, &c. Luc. 21.

HODIERNA ſacroſancti Euangelij le ctio, dilectiſsimi fratres, eſt reſponſio, qua Chriſtus Redemptor noſter quæſtionem ſi-bi à diſcipulis ſuis propoſitam diſſoluit. Etenim cùm die quadam ab illo Hieroſolymæ templo exeuntes illius celebris ædificij ad-mirabilem pulchritudinem ſuſpicientes, in admirationem rapti, illud apud cæleſtem magiſtrum collaudare cœpiſſent, cùm eos ſic admirantes videret, dixit eis: Videtis hæc 2
omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis ſuper lapi-dem, qui non deſtruatur. In hoc nos cæleſtis magiſter voluit eru dire, vt cum res magnæ, ſumptuoſæ, decoræque ſe ſe nobis ante oculos propoſuerint, protinus ad earum finem conſiderandum recurramus, ne illarum aſpectu conturbemur. Hæc enim exitus recordatio eſt quaſi aqua, qua rerum delectabiliũ atque pulchra-rum vinum temperatur. Vinum purum homines inebriare, ac *Simile.*
dementare conſueſcit: ſi verò aqua miſceatur, non nocet. Res pul chræ, ac delectabiles huius ſæculi abſque conſideratione ſpirita li perſpectæ, q[illegible]num purum nos dementare ſufficiunt. Si verò inſtantis earum finis recordatio adſit, hæc conſideratio ſicut

aqua

3 aqua huius vini vires temperat, ne rationem nobis obtenebret, Deumque nos amittere faciat. Vides principem magno fastu, comitatuque prætereuntem, ne hinc tibi mœror, & intolerãtia, ob paupertatem, inopiamque tuam oriatur, protinus considera eum cum omni fastu suo, teq; cũ tua paupertate citò esse finiendos. Eadem que consideratione vos, cum alia pulchra, & delectabilia videritis, permulcere debetis. Hoc enim efficax quoddam remedium est, ne cordibus nostris officiant. Hoc visus est Deus *Ezech. 9.*
per Ezechielem Prophetam significare voluisse. Apud quem dicitur quibusdam viris imperasse, vt quotquot Hierosolymis inuenirẽt, occiderent: præter eos, qui Thau vltima, scilicet, litera Hebraici Alphabeti signati essent. Nõnulli dixerunt Thau esse signum crucis, Deumque in hoc significare voluisse vnigenitũ
4 filium suum esse venturum, qui mundum cruce redimeret, eosq; tantummodo esse saluandos, qui crucis, dominicæque mortis essent virtute signati: cæteros verò in perpetuum esse morituros. Satis pia, deuotaque est expositio hæc, & meritò amplectenda, si litera Thau crux esset. Verum perspicuum est eam crucis figuram in Hebræo sermone non habere. Hoc autem alijs autoribus, qui super hoc scripserunt, dicẽdum videtur: nimirum apud Hebræos per hanc literam Thau finem designari. Est nanque vltima in eorum alphabeto: quemadmodũ apud Græcos per hanc literam ω finis intelligitur, quia in eorum alphabeto vltima est. Et ita dicitur in Apocalypsi: Ego sum Alpha, & ω, principium *Apoc. 1.*
& finis, dicit Dominus Deus. Vbi posterior particula est prioris expositio. Eo sigitur literam Thau in fronte depictam gerere, si-
5 gnificat illos finẽ in cogitatione defixum, & memoriã impressũ gerere. Vnde sensus huius mysterij est, quòd præcipit Deus, vt qui finis, citissimique exitus sæcularium rerum reminiscuntur: salui fiant, neque æterna morte moriantur: siquidem hac consideratione se se à culpæ morte liberarunt: atque ad quàm plurimas virtutes operãdas fulti sunt. Illi verò, quibus hæc consideratio defuit, æterna morte intereant, cùm ob eius defectum in culpæ mortem corruerint. Optimè nouit Nabuchodonosor, & omnes eius serui, atque magnates gloriam, maiestatemque, quam statua illa ipsi in somnis repræsentata significabat, at illam citò finiendam non viderunt: solus autem iustus Da *Dan. 2.*
niel illius citissimum exitum perspexit. Sic mundani optimè

huius ſæculi gloriam vident: eius autem finem non conſide- 6
rant: ideòque eam tantoperè diligunt. Iuſti autem vix eam
aſpiciunt, cùm iam illius finem conſiderant? ſiquidem, vt
Eccle. 18. ait Eccleſiaſticus: Numerus dierum hominum, vt multum,
centum anni, quaſi guttæ aquæ maris deputati ſunt: & ſicut
calculus arenæ, ſic exigui anni in die æui. Vbi alia tranſlatio
habet: Numerus dierum hominum quaſi gutta aquæ maris de-
putati ſunt. Et ſic eſt in contextu Græco, & ſic legit etiam Ra-
banus. O eximiam exaggerationem. Attendite fratres, quid hîc
ſapiens dicat. Videlicet, quanuis centum annos vos victuros eſſe
certò ſciretis, eos non plus eſſe, quàm guttam aquæ amariſsimi
maris, quæ minimo quoque calore conſumitur, reſpectu æterni-
tatis futuri ſæculi. Si ergo vita centum annorum eſt velut gutta
maris, & arenæ calculus ſi cum æternitate illa conferatur, cur 7
adeò amentes ſumus, vt propter res tam leues, ac breues æterna
bona deperdere, perpetuoſque inferni cruciatus velimus acqui-
rere? Quia hæc conſideratio nimis efficax eſt, ipſa nos D. Paulus
hortatur, ne ab inanibus huius ſæculi proſperitatibus, ſeu calami
1. Cor. 7. tatibus nos perturbari patiamur, dicēs: Hoc itaq; dico fratres, tē-
pus breue eſt. Reliquū eſt, vt, & qui habēt vxores, tanquā nō ha-
bentes ſint: & qui flent, tanquā nō flentes ſint: & qui gaudēt, tan
quā nō gaudētes ſint, & qui emūt, tanquā non poſsidētes: & qui
vtūtur hoc mūdo, tanquā non vtantur: præterit enim figura hu-
ius mundi. Per charitatem Dei vos deprecor, aduertatis, quo vo-
cabulo ſanctus Apoſtolus huius mundi machinam nuncupat:
Illam quippè figuram, id eſt, apparentiam vocat. Figura enim
ſignificat apparentiam, nihil aliud præterquam quod exteriùs 8
repræſentat, interius habentem. Talia ſunt omnia ſæcularia.
Delectabilia enim, honorabiliaque videntur, & quæ appe-
titui noſtro ſatisfacere poſsint: cum tamen interiùs vacua ſint,
nec quicquam præter exteriorem apparentiam habeant.

Cum Dominus eis dixiſſet, templum illud, & cuncta, quæ
videbant, atque mirabantur eſſe deſtruenda: ipſi eum per-
contati ſunt, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt, &
quod ſignum aduentus tui. Hæc duo pariter quæſierunt:
quia tantam illam, tamque illuſtrem ædificij molem, non,
niſi in nouiſsima ſæculi conſummatione euerti poſſe crede-
bant. Et inter alia multa, quæ æterna patris ſapientia huma-

nata

nata illis respondit, quod hodierna sacri Euangelij lectio con-
tinet, eis dixit: *Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c.*
Dicatur totum Euangelium ad literam. In his verbis sum matim
eis explicuit, quæ à gloriosa ipsius ascensione, vsque ad mundi
consummationem euentura sunt orbi. Vnde colligitur quid mi
ser hic mundus sit. Colligitur enim fons esse errorum, bellorum
seminarium, locus pestis, ac famis, fidelium afflictio, frigefactio
charitatis. O quàm meritò dixit Beatus Ioannes: Totus mundus 1. *Ioan. 5.*
in maligno positus est. Ipse enim est fons, ac radix, ex qua tam
pestiferi prodeunt rami. Et tamen adeò cæci sunt homines, vt in
eo libenter inhabitent: atque etiam si fieri posset, nonnulli in eo
in perpetuũ viuere vellent. O inferam cæcitatem! Diuus Pau-
lus de Christo reparatore nostro loquens, dicit: Dedit semet- *Gala. 1.*
ipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sæcu-
lo nequam. Nos verò nihilominus illud diligimus, scilicet,
quia id nondum penitus agnouimus. Quemadmodum ma- *Simile.*
rini pisces amarissimas æquoris aquas non sentiunt, quia, sci-
licet, in eis educati sunt: sic qui in hoc mundo immersi sunt,
eius damna, & mala non sentiunt, quia eis nimium assuefa-
cti sunt. Est etiam valdè pensandum, quòd referens Domi-
nus mala, quæ mundo sunt euentura: prima omnium bella
recensuit, illa enim sunt omnium ferè malorum origo. Illis
enim bona, corpora, & quod peius est, probi mores, atque
animæ destruuntur. Ex illis fames, pestis, errores, alia de-
niq́ue innumera detrimenta, tanquam ex nociuo fonte dima-
nant. Ideò fratres nos magnoperè oportet Deum assiduò de-
precari, vt eis nos liberet, pacemq́ue concedat. Pax enim
tantum bonum est, vt quemadmodum Rex melioris regni,
quod habet, Rex inscribitur: sic Deus tanti pacem æstimet, vt
Deus pacis appelletur. Et ita eum vocat Beatus Paulus plurimis
in locis. Gloriatur etiã Dominus pacis autor esse. Vnde per Isaiã 1. *Cor. 14.*
Prophetã dicit: Ego Dominus faciens pacem. Et quandoquidẽ 2. *Cor. 13.*
ipsius donum est humiliter illud ab eo postulare debemus. Ad 1. *Thes. 5.*
hanc autem pacem à diuina maiestate consequendam oportet 2. *Thes. 3.*
prius eius gratiam impetrare. Ideò enim vt ait Diuus Hie- *Isai. 45.*
ronymus, omnes Epistolæ Pauli in salutationis principio non *Hiero. in*
prius habent pacem, & sic gratiam, sed ante gratiam, & sic pa- *Epistol. ad*
cem, vt donatis nobis peccatis nostris pacẽ Dñi consequamur. *Cypria.*

Non dicit: Pax vobis, & gratia: sed: Gratia vobis, & pax. Sem- 12
perque sanctus Apostolus addit: A Deo. Ipse est enim, vt prædiximus, autor, ac largitor pacis. Estque valdè hîc pensandum eum pacem hominibus largiendo maximè gloriari: sicut apparet in Cantico, quod Angeli in sacratissima Domini natiuitate decantarunt, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax ho-
Gregorius Nyssen. in sermone Natiuitatis Domini. minibus bonæ voluntatis. Quæ verba Gregorius Nyssenus ita declarat: Gloria in excelsis Deo; quia in terra pax hominibus. Et hæc pax fiet pro bona Dei voluntate erga homines, aut hominum erga Deum. Itaque illud, &, non est illic copulatiuum, sed causale. Nam, vt ait etiam Theophylactus in sacris literis, &,
Theophyl. sup. Luc. 1. c. pro, quia, poni solet. Vt, in Psalmo: Da nobis auxilium, & vana salus hominis, id est, quia vana salus hominis. Et 1. Ioan. 1. Manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata 13
Psal. 59. est, id est, quia vita manifestata est, & vidimus, & testamur. Et
1. Ioan. 1. siquidem Deus hominum pacem gloriam sibi esse ducit, confidenter illam ab eo petere possumus. Victoria etiam bellorum ipsius est donum: quod ipse cuilibet, concedit. Hoc optimè præstantissimus dux Iephte intellexit, siquidem Deum alloquens,
Iudi. 11. dixit: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihique occurrerit reuertenti cũ pace à filijs Ammon, eum holocaustũ offeram Domino. Vbi valdè pensandum est quod dicit: Si tradideris filios Ammon in manus meas: cognoscens, scilicet, victoriã à nullo
Psal. 17. alio, nisi à Deo sibi prouenire posse: sicuti Dauid fatetur dicens: Precinxisti me virtute ad bellũ, & supplantasti insurgẽtes in me subtus mẽ. Non sic superbi fatentur, sicut apparet ex ijs, quæ 14
Exod. 15. Pharao eructabat Hebræos persequens. Persequar, inquit, inimicos meos, & comprehendam illos, diuidam spolia, implebitur anima mea: Euaginabo gladium meum, & interficiet eos manus mea. Omnia sibi superbus ille tyrannus tribuebat. Victoriam Dei donum esse non cognoscebat, quia in illum non credebat. Nos autem, qui Christiani sumus, & credimus tam victoriam, quàm ruinam, & captiuitatem à diuina prouidentia dimanare, oportet non solùm pacem, sed etiam victoriam à Deo præliorum tempore postulare. Et hoc fuit mysterium, quare priusquã populus Israel cũ illis barbaris nationibus præliaretur, ei Dñs

oratorium

15 oratorium, in quo preces funderet, præcepit instruere: eum in hoc docens præcipua arma ad victoriam impetrandam esse orationes in gratia & charitate profusas. Ideòque Deus totum annum populum illum Israel iuxta montem Sinai detinuit. Vt enim ex libro Exodi apparet, tertio mense egressionis ad montem Sinai peruenerunt. Et in Numeris dicuntur secundo mense anni secundi, adhuc ibidem fuisse commorati. Noluit enim Deus eos illinc discedere, quousque optimè scirẽt omnia, quæ circa diuinum cultũ Dei populum scire oportebat. Itaque illos tenuit, sicuti nouitij totum annum ante professionem detineri consueuerunt. Vbi docuit omnes illas præuentiones requiri ad victoriam ab hostibus comparandam. Et ita dixit eis: Si feceris omnia, quæ loquor, inimi- *Exo.23.*
16 cus ero inimicis tuis: & affligam affligentes te. Et paulò inferiùs: Sermonem, inquit, meum mittam in præcursum tuum, cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam, emittens crabrones prius, qui fugabunt eos. Hoc vltimum metaphoricè hîc intelligi potest. Quasi diceret: Ita attonitos, & stupidos eos reddam, vt à crabronibus superentur, sicuti sciniphibus Ægyptios superaui. Ex his omnibus inferre possumus, siquidem nunc tam modicas ab hostibus victorias reportamus, imò ab Hæreticis, Mauris, Turcis, alijsque infidelibus superamur, tot, tantaque hæc supplicia in pœnã fortasse ingentium scelerum nostrorum de nobis sumi.

Exod. 25.

Exod. 19.

Num. 1.

Veram igitur fratres charissimi, pœnitentiam agentes diuinis præceptis pareamus, Deumque in his laboribus, qui-
17 bus vndique obsidemur, auxiliatorem habebimus. *Sed ante hæc omnia injcient vobis manus suas, & persequentur tradentes in Synagogas, &c.* Quorum labores, vt amplius exaggeret, eis inferius dicit: *Trademini autem à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis.* Maiori enim angustia afficitur quispiam, cùm se à fratre, aut patre suo experitur, oppressum, quàm si ab extraneo iniurijs afficiatur. Ex hoc apparet, quid iusti ab hoc mundo debeant sperare, cùm hic Dominus affirmet eos tam à propinquis, quàm ab alienis esse persequendos. Ideòque subdidit, dicens: *Et eritis odio omnibus hominibus*, id est, omnes mũdi nationes Iudæi, Gẽtes, Mauri, Tur-

cæ denique vos perſequentur: omnes orbis ciuitates Chriſtiano 18
rũ ſanguine perfundẽtur. Nõ ſimul quidẽ: ſed, quemadmodũ
fides paulatim prædicatur, & introducitur: ſic nunc hic, nunc
illic, affligetur, eamque tyranni perſequentur. O Chriſte ſpiri-
talis vitæ reparator, infinitæque ſapientiæ magiſter, quomodo
Domine diſcipulis, fidelibuſque ſeruis tuis, tot, tamque terribi-
les labores prædicis? Non vides eos timore perculſos fortaſſe
Num. 13. regreſſuros, qui iam te ſequi cœperũt? Cum exploratores, quos
ſanctus Moyſes miſit ad explorandam terram promiſsionis, in
populum Iſrael reuerſi ſunt, dixerunt: Venimus in terram, ad
quã miſiſti nos, quæ reuera fluit lacte, & melle. At quãuis terra
vberrima eſt, maxima tamẽ ei diſcrimina inſunt. Primũ eſt, qđ
habet cultores fortiſsimos. Secũdũ, habet vrbes grãdes, atq; mu-
ratas. Tertiũ, ſtirpem Enac vidimus ibi, ideſt, vidimus ibi Gigã 19
tes. Quartũ, in ea diuerſa ſunt nationũ genera, ideſt, innumeræ
gẽtes illã poſsidẽt, quã etiã defendere debẽt. Sic hæc cõcluſerũt
dicẽtes: Nequaquã ad hũc populũ valemus aſcẽdere: quia for-
tior nobis eſt. Terra, quã luſtrauimus, deuorat habitatores ſuos:
populus quẽ aſpeximus, proceræ ſtaturæ eſt. Ibi vidimus mon
ſtra quædam de genere Giganteo, quibus comparati quaſi
Num. 14. locuſtæ videbamur. His verbis tanto timore populus percul-
ſus eſt, vt in ſequenti capite dicatur: Igitur vociferans omnis po-
pulus fleuit nocte illa, & dixerunt: Conſtituamus nobis ducem,
& reuertamur in Aegyptum. Cum igitur tu, ò Domine, ſicut
verus Deus hæc omnia, quantumque malum exploratores il-
li populo fecerint diſcrimina illa recenſentes, qua propter eos
grauiſsimè puniſti (ibidem namque ſic dicitur: omnes mortui 10
ſunt, atque percuſsi in conſpectu Domini) cùm (inquam) hæc
omnia noueris, quomodo nunc amicis tuis tam minutim quæ
in mundo ob ſancti Euangelij tui obſeruationem, & prædica-
tionem diſcrimina ſunt paſſuri prædicis? Ad hoc fratres reſpon
detur, exploratores illos diſcrimina recenſuiſſe, quę ad terrã pro
miſsionis expugnandam offerri poterant. Dei tamen adiutoris
ſui, diuinorum que ipſius promiſſorum non meminiſſe. Si enim
illi dicerent: Fratres hæc ſunt diſcrimina, quæ in illius terræ ex
pugnatione nobis offerentur, verum infinita eſt Dei noſtri
potentia, & veritas: ſiquidem igitur ipſe nobis promiſit ſe
aduerſus illas barbaras nationes victoriam conceſſurum, confi-

denter

fr denter pergamus: ipſe enim promiſsis ſtabit: nunquam Hebræi timorem illum concipierent, neque puſillanimes redderentur: nec dicerent: Reuertamur in Aegyptum. At Chriſtus Redemptor noſter referens labores, quos diſcipuli ſui paſſuri erant, ſæpè addebat: Propter nomen meum. Quaſi diceret: attendite vos mea cauſa pati, qui infinita potentia polleo: vobiſque in omnibus his laboribus fauebo. Et ità eis hic dicit: *Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri.* Atque hinc intelligetis myſterium, quare vbi nos legimus in pſalmo: Cogitauerunt aduerſus ſanctos tuos, *Pſal. 82.* Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Cogitauerunt aduerſus abſconditos tuos. In quo oſtenditur quàm ſecuri ſunt iuſti in medio tribulationum, & quam protecti à diuina miſericor-
22 dia. Et ita dicit Dauid: Abſcondes eos in abſcondito faciei tuę, *Pſal. 30.* à conturbatione hominum. Facies eſt pars hominis manifeſtior: ſic facies Dei eſt manifeſtior ipſius, quæ eſt infinita eius miſericordia. Nam miſerationes eius ſuper omnia opera eius. *Pſal. 44.* Dicit Dauid per exaggerationem Deum in abſcondito, & intimo miſericordiæ ſuæ ſeruos ſuos cuſtodire. Dicuntur etiam iuſti abſconditi, quia licet à Deo adiuuantur, & conſolantur, hoc mundus non videt: imò potius arbitratur eorum fere nunquam Deum meminiſſe, cum illos inter tot tribulationes patiatur incedere. Et hæc mihi videtur vera intelligentia verborum illorum Beati Pauli: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto. Bonum enim, actranquillitatem, quam iuſti in medio laborum habent, mali non dicam in-
23 telligere, verum, nec mente concipere, nec animo cogitare poſſunt. Et ſic vult hic dicere Diuus Paulus: Exterius mortui apparetis: interius autem vita dulciſsima in Chriſto fruimini. Hæc autem vita abſcondita deliteſcit, nec foris apparet: ſicuti perſonati, & qui alterius figuram aſſumũt, ſaccis exterius induuntur, interius autẽ ſericas, auroq; cõtextas gerũt veſtes. Et ſic, vt habetur in libro Sapientię, dãnati in inferno dicunt: Nos inſenſati *ſap. 5.* vitam illorum, ſcilicet, iuſtorum, æſtimabamus inſaniam: & finem illorum ſine honore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Et ſequitur ſtatim: Ergo errauim⁹ à via veritatis, & iuſtitiæ lumẽ nõ illuxit nobis. Ac *ſimile.* cidit ſtagnum ingenti laurorum, cupreſſorum, aliarumq; frõdo-

larum

ſarum arborum corona eſſe circundatum. Cuius quietam aquã 24
ſi aſpicias, in ea vniuerſas illas arbores videbis, quæ in profundo
ſtagni eſſe videntur: cumque ſurſum erectæ ſint, vertices earum
ſubtus, radices autem ſupra eſſe apparẽt: quod prouenit ex aqua
res vice verſa repræſentante. Sic viri ſanctitate inſignes, ſæcula-
riumque rerum contemptores, & veri Dei amatores, quamuis ab
hoc ſæculo affligantur, & iniurijs, opprobrijſque afficiantur, ve
ram nihilominus dignitatem, honoremque poſsident, qui eſt
inſeparabilis virtutis ſplendor, ſpiritalique conſolatione per-
mulcentur, quam eis Dominus inter maiores agones, afflictio-
neſque corporales communicat. Infra eſſe videntur, cùm tamen
ſint ſuper omnia. Abiecti apparent, cum in altiſsimum dignita-
tis gradum euecti ſint: cadere videntur, cùm firmiſsimi ſubſtent.
Triſtes apparent, cùm tamen indicibili quodam gaudio eorum 25
corda interiùs perfundantur. Sic decipimur, quia non ſubſtan-
tiam quidem, ſed figuram, & imaginem rerum conſideramus:
in vmbram, & non in res oculos conijcimus. Res per medium
aquæ paſsionum noſtrarum, non verò mediante veritatis luce
perſpicimus. Cùmque illos exteriùs nõ cernamus, ſicut nos eſſe
cupimus diuites, ſcilicet, ab hominibus permagni æſtimatos, ſen
ſualitatibus, atque voluptatibus circunfluẽtes: eos abiectos, de-
ſpectos, miſeroſque putamus: quæ re vera omnia viceuerſa ge-
runtur. Ecce cur iuſti vocantur abſconditi.

Propter hæc omnia Dominus diſcipulis ſuis, & in illis vni-
uerſis iuſtis magnos labores, ac tribulationes eueturas eſſe, ſecu
rè prædicit. Nec verò contentus eſt ſuperioribus omnibus eos
confortaſſe: verùm amplius etiam addit, dicens: *Capillus de capite* 26
veſtro non peribit. Vbi myſticè ſignificauit minimam quanq; cogi
tationum illorum mercedis expertem non eſſe manſuram. O
glorificatus ſit talis Deus. Benedictum ſit ſacroſanctum os tuũ,
& tua cæleſtis lingua, ô ſuauiſsime animarum noſtrarum ſpõſe,
qua tam ſanctum, & glorioſum verbum locutus es: & quanti
minimum quodque miniſterium tibi à fidelibus ſeruis tuis ex-
hibitum æſtimes, oſtendiſti. Quale præmium arbitramini fra-
tres Dominum pro ingentibus cruciatibus, prolixiſq; martyrijs
ob eius nomẽ toleratis eſſe daturũ, qui vel vnã ſanctã cogitatio-
nem æternis bonis exoluit: & pro vaſe aquę frigidæ cum charita
te largitæ cæleſtem beatitudinem retribuit? Ecquis eſt igitur

adeò

27 adeò rebellis, durus, sibiq; ipsi contrarius, qui præharum rerũ consideratione tener non reddatur? Propter has, & similes promissiones, labores sanctis dulcissimi visi sunt. Et ita dicit Beatus Paulus: Id enim, quod in præsenti momẽtaneum est, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Mirabile vtiq; est cõsideratu, quòd cùm sanctus Apostolus labores huius sæculi momentaneos, ac leues appellet, tunc gloriam pondus æternum vocat. Vice versa hoc dicere debuisse videtur, scilicet, gloriam leuem, laborem autem grauissimum esse. Dico illum vocasse gloriam pondus æternum, quia sicut graue pondus, quod ei vincitur, post se defert, sic gloria hominem post se ducit, si per affectionem, & spem illi est alligatus. Hæc enim efficit, vt omnes temporales labores ei le- 2. Cor. 4.
28 ues, ac momentanei videãtur, & eos suauissimè perferat, quò tantum præmium consequatur. Qui dixit: Ego sum lux mũdi, quæ infinita est ipsius clementia, mẽtibus nostris illucescat, quò hæc omnia, sicut oportet, intelligamus, quemadmodũ hi sancti Martyres ea intellexerunt. Vt illa intimo cordis amore diligentes, eosq; imitantes, discrimina, & labores, qui se se nobis in Christiana vita obtulerint, constanti animo perferamus. Quò sic diuinam gratiam impetrantes simul cum eis ęterna beatitudine perfrui mereamur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amẽ.

In eodem Communi plurimorũ Martyrum Concio Secunda.

Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

IN Apocalypsi dicit Deus cuidam amico suo: Ego dilexi te, quoniam seruauisti verbum patientiæ meæ: & ego seruabo te ab hora tẽtationis, quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitantes in terra. In quibus verbis duo valdè necessaria Dominus manifestat: quæ scitu dignissima sunt. Alterum, adeò singu- Apoc. 3.

larem

larem virtutem esse patientiam, vt siquis illam possideat, diuina maiestas se propter illam eum diligere fateatur. Et hoc significat: Dilexi te: quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, 2
ideſt, tui amore captus sum: quia quodammodo simili meæ pa-
1. Petr. 4 tientia præemines. Et ita dicit Diuus Petrus: Si exprobramini in nomine Christi, beati estis: quoniã quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescet. O verba dignissima sempiterna recordatione celebratu. Ecquis satis digne poterit exaggerare singulares promissiones, quas hic sanctos Apostolus Dei nomine ijs, qui patienter iniurias, atque labores propter nomen Domini Iesu Christi, pertulerint, pollicetur? Vbi valde notandum est hic in alia translatione sic esse: Quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescit. Ex quo manifestè colligitur nimis singulare signum esse, vnde perspici potest spiritus sanctus lentissimè in eo, qui veram habet patientiam, habitare, atque habitaturum esse. Ideò in hodierna sacri Euangelij lectione dicit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Multi aures suas possident, cohibentes se ab audiendis murmurationibus. Alij oculos suos possident, eos à vanarum rerum visu retrahentes. Alij possident pedes domi suæ inclusi commorantes: alij manus, aliena non rapientes: alij denique linguas, silentium obseruantes. De nullo autem horum dixit Dominus, illum animam suam possidere, nisi qui patientia pollet. Nam nullũ istorum tantæ perfectionis est, quãtę patientia. Ipsa enim animam efficaciùs disponit, vt diuinus spiritus cum cœlestibus ipsius donis in ea requiescat, illamque à misera Sathanæ 4
seruitute liberet. Et quia hac maledicta captiuitate libera est, ideo Dominus dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras, ideſt, Si patientiam habueritis, animæ vestræ à Diabolo non deferentur: vos illarum dominabimini, & non illę. Cũ que hæc sit virtus altissima, ideò est impetratu difficillima, ratòque in Christianis inuenitur. Religiosa fœmina religiosum quendam spirituali conuersatione alloquens dixit ei de virtute patientiæ: Contigit nobis nudiustertius aliquibus religiosis in sancta conuersatione commorantibus perfectam monialem velle depingere. Et quemadmodum mundani decoram fœminam fabricare volentes dicunt: Fœmina, quæ haberet ocu-

los

5 los [*De fulana*] & os illius fœminæ, nares illius, frontem alius corpus denique alius, decora esset: sic nos perfectam monialem pingere volentes dicebamus: Monialis, quæ oraret, sicut (*Fulana*), ieunaret, sicut (*fulana*) haberet silentium (*de fulana*) obedientiam (*de fulana*) cum ventum est ad patientiam inter octoginta moniales, quæ in hoc monasterio commoramur, ne vnam quidem inuenimus, de qua dicere possemus, & patientiam (*de fulana*) vt concludentes diceremus: hæc esset perfecta monialis. Itaque cùm cæteras omnes virtutes in monialibus huius conuentus inuenerimus, hanc vnam reperire nequiuimus. Et hoc, quod prudens illa religiosa dixit, credo in alijs complurib⁹ congregationibus esse reperiendum. Ex quo quam rara, quamque difficilis virtus sit patientia demon
6 stratur. Alterum notandum super illa verba Apocalypsis est. Dominum dicere: eo quod vir ille in primis laboribus patientiam præstitit, se in futuris eum esse conseruaturum, ne illam amittat. Vnde colligitur præmium esse, quo Deus quenquam afficit, quia magnum aliquem laborem ipsius causa patienti animo tolerauit, cum alium laborem perpetitur patientiam non amittens. Contra verò impatientia in paruo labore præstita alia maiori impatientia puniri consueuit. De his dicit Dauid: Cadent super eos carbones, in ignem deijcies eos: in miserijs non subsistent. Idest ex malis ad deteriora prolabentur, quia primos labores patienter non ferunt, permittes Domine illos in alios maiores labores incidere, eosque maiori impatientia recipere, quod ad maiorem ipsorum condemnationem fiet. *Psal.* 139.
7 Eo quod virtus hæc tam singularis sit, instantissimè nos oportet dilectissimi fratres curare illam adipisci non solum Dominum feruidissimè deprecantes, vt eam nobis concedat: sed illis etiam exercitijs intendentes, quibus illa cõparari solet. Vnũ est, rationes quæri, bonaque cõsiderari, vt cum laboribus affligimur, patiẽtiã habeam⁹. Hoc medio vsus est sãctus Iob, cũ tot se calamitatibus circũseptũ experiẽs dixit: Nud⁹ egressus sum de vtero matris meæ, & nud⁹ reuertar illuc. Dñs dedit, Dñs abstulit, sit nomen Domini benedictum. Quasi diceret: Nunquid ego aliquid perdo? Nunquid ego quicquam proprium habeo? Non vtique, cum nudus natus fuerim. Quare igitur affligar? Nunquid ad futurum seculum mecum aliquid *Iob.* 1.

sum

sum delaturus? Non vtique. Quare igitur conquerar? Sic nos in 8
omnibus infortunijs, atque laboribus, qui nobis acciderint, face-
re oportet. Amisso honore, siue diuitijs vnusquisque dicat: Hic
honor nō erat meus, hæ diuitiæ nō erant meæ, neq; enim ego cū
1. Tim. 6. illis natus sum. Ita dicit B. Paulus: Nihil intulimus in hunc mū
dū, haud dubiū, quia neq; auferre quid possumus. Alia etiā con
solatione se se idem vir sanctus consolabatur, dicens: Dominus
dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est.
Quasi diceret: Hæc omnia mutua possidebam, illa à me ipsorū
Dominus petijt, quare affligar? Sit nomē Domini benedictum.
Si tot gratias sanctus hic vir agebat, quando ei auferebatur quod
possidebat, quales gratiarum actiones Domino referret, quādo
sibi hæc omnia concedebat? Tu verò infœlix cùm Deo gratias
agere non memineris, cùm tibi dona concedit, quid facies, quan- 9
do te illis priuat? Contemplor ego sanctum Iob vtraque manu
Deum tenentem, Sathanamque illum persecutionibus insectan
tem; Iobque dicētem: O Domine nullatenus te déseram. Et hoc
significat quod statim vlteriùs sequitur: In his omnibus nō pec-
cauit Iob in labijs suis. O beati qui cæleſtem hanc doctrinam se-
cuti fuerint, sanctum hūc virum imitantes. Multum etiam pro-
dest (ait seraphicus Doctor Beatus Bonauentura) ad calamitates
æquo, ac patienti animo perferendas, si consideres quoties tu
creatorem tuum offenderis, teque dignum esse, in quem omnes
creaturæ consurgant, illataque Domino suo iniurias vlciscātur.
Aliud efficacissimum remedium ad patientiam impetrandam
est, hominem se se ante labores præmunire, considerando labo-
res sibi euenire posse, aut re vera euenturos esse, & ex tunc se ad 10
illorum tolerantiam fulciendo.

Vnde vtilis contemplationis modus est, quenquam imagina-
ri: Si mihi talis inferretur iniuria, quomodo illam perferrem? Si
hic, siue ille mihi labor accideret, quomodo me in illo gererem?
Et ibi patientiæ actus exercere contemplando se iam laboresil-
los actualiter pati, atque in illis calamitatibus funditus esse sub-
mersum, quas tunc propter Deum corde, & animo perfert. Et
sic præparabitur, vt cùm hæc omnia realiter euenerint, ea patien
ter exanthlet. Ob hanc causam Christus Redemptor noster tan
tō prius suis sanctis Apostolis, alijsque missis labores, & calamita
tes, quas per temporum discursus in mundo passuri erant, præ-

dicere

dicere voluit: ſicut in hodierna ſancti Euangelij lectione appa-
11 ret. Vbi eis dicit: *Iniicient vobis manus ſuas, & perſequentur tradentes in Synagogas, & cuſtodias. &c. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.* Hoc eis dicit quaſi admonens eos, vt parati eſſent. Et ita dicit Diuus Gregorius: Dominus ac Redemptor noſter perituri mundi mala denunciat: vt eò minus perturbent venientia, quò fuerint præſcita. Minus enim iacula feriunt, quæ præuidentur: & nos tolerabilius mundi mala percipimus, ſi contra hæc per præſcientiæ clypeum muniamur. Singulare eſt etiã remedium ad patientiam conſequendam, nos in ea, quæ priſci quondam ſanctiſsimę fidei noſtrę patres omneſque glorioſi ſanctę Eccleſię Martyres ſunt perpeſſi oculoscõijcere quomodo humi tracti, flagellis cęſi, immanibus immiſsi belluis, pruniſq; ardẽ
12 tibus aſſati, & deniq; vt refert Euſebius Cæſariẽſis, quomodo in eis Tyranni omnia tormentorũ genera, quæ reperire, ac mẽte cogitare potuerunt, intenſiſsime exercuerunt. Itaque ſiquis otioſe tormenti genus contemplabatur, ſtatim ſe ſe ad iudicem conferebat, illudque in eis immaniter exercebat. Omnia autem hęc tormenta non potuerunt efficere, vt inuictiſsimi illi martyres fidem, ac patientiam amitterent. Vbi experientia compertum eſt, quòd Beatus Paulus affirmauerat dicens: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia, an fames, an perſecutio, an gladius? Certus ſum quòd neque mors, neque vita, &c. poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro. Salmones in ſalſa æquoris aqua naſcuntur: ſi verò ſemel ad flumẽ aſcendunt, dulcemque aquam guſtant, mori po-
13 tius, quàm ad mare reuerti volunt. Sic viri ſancti quanuis in peccato concepti, & nonnulli etiam ingentes peccatores fuerunt, poſtquam ſemel Deum guſtauerunt, lacerari ſe potius patientur, quàm ad peccatorum amaritudinem redire. O fratres quomodo hæc audientes non confundimur? Ecqua eſt religio noſtra, ſi illorum inuictiſsimorum martyrum fidei cõferatur? Nũc ſatis multum nos feciſſe putamus, ſi aliena bona non rapiamus, ſi proximi vxorem non deturpemus, ſi alios non occidamus, ſi nemini officiamus: at bene operari, calamitates æquo animo tolerare vix nouimus. In illos deſideratiſsimi fratres oculos cõijcite, quos Deus nobis, vt exemplaria ante oculos propoſuit, illoſque diligenter imitamini: ſiquidem ſicut & vos ex oſſe, & carne
eſtis

Greg. Hom. 35.

Euſeb. Cæſa. lib. 8. Hiſto. Eccleſ.

Roma. 8

Simile.

conſtiterunt, idemque vobis, atque illis eſt auxiliator. Poſſet vtiq; 14
que Deus fidem fidelium cordibus abſque illa contradictione imprimere. Poſſet quod trecentis poſt annis in Conſtantino imperatore perfecit, in Traiano, Adriano, Tiberio, aut in alio quouis imperatore illius tempeſtatis operari, vt ſic fides in pace reciperetur. At non conuenit ſanctam Eccleſiam tot martyrum gloria, atque honore priuari. Sed voluit Dominus eos credentium omnium eſſe duces, quo poſteà in toto futurorum temporum diſcurſu, ſibi oblatos labores patientibus animis tolerarent. Vn
Cant. 4. de in Canticis ſpōſus perfectiones ſponſæ ſuæ recēſens dicit: Dētes tui, ſicut greges tonſarum, qui aſcenderunt de lauacro. Hi ſponſæ, ſcilicet, Eccleſiæ dentes ſunt ſancti Martyres, qui infideles manderunt, & in myſticum Domini corpus intulerunt. Dē-
Plinius. tes hominis teſte Plinio, cōbuſtis omnibus oſsibus integri per- 15
manēt. Illi ſoli igni reſiſtūt, quod perfectiſsimā martyrū fortitudinē ſignificat. Hos diuinus ſpiritus cōparat mirificè, pulchreq; gregibus ouiū, quæ aſcenderunt de lauacro. Oculos in cœlū erigentes fratres mei innumeros illos martyrum greges cōtemplamini, qui tanquā oues tonſi, proprijque ſanguinis lauacro abluti corporū ſuorū velleribus derelictis ad montē Dñi, adv berrimos gloriæ paſſus conſcenderunt. Sicq, intelligetis quam eximia ſit hæc ſponſi ſimilitudo, quæ prima facie nullā cōuenientiā habere videbatur. Dicitq; ſponſus: Omnes gemellis fœtibus, quia duplici fructuū genere inter Angelos illuceſcūt, vitę, ſcilicet, ſancti
Hebr. 12. tate, ac martyrij tolerātia. Et ſterilis nō eſt in eis, quia ſibi, nobis
que ſuo pio exemplo profuerunt. Idcircò dicit D. Paulus: Ideo 16
que & nos tantā habentes impoſitā nubē teſtiū deponentes omne pondus, & circunſtans nos peccatū per patiētiā curramus ad propoſitum nobis certamen aſpicientes, nō ſolum in glorioſam tot martyrum conſtantiam, ſed etiam in autorem fidei, & conſummatorem Ieſum. Verū heù, heù, heù, quando propter Deū tormenta patietur, qui ne voluptatis quidem relinquendæ animum habet? O cæci filij Adæ, qui pro minimis huius ſæculi rebus tot labores perfertis, cum martyrum cruciatus non perferatis, cur ſaltem difficultatē, quā virtus ſecū affert, perferre nō vultis? Quæ cæcitas, qui ſtupor, quæ væcordia, quæ tā denſa caligo eſt hæc? Ex hoc vtiq; argumēto apparet, quā mortua eſt in multis fides, ac ſpes: cū tā deteſtabilis, ac maledicta pigritia, & relaxatio

17 xatio in vobis dominetur. Sic creditis, quasi nō crederetis: sic ſperatis, quasi penitus non ſperaretis: ſiquidem ne minimū quenq; laborem ob illud æternum bonum perferre vultis.

Eſt valde penſandū Dñm hic diſcipulis ſuis referentē quam immaniter illos mūdus eſſet inſectaturus, bis dixiſſe: *Propter nomen meū.* Quaſi diceret: Sic vos mūdus perſequetur, quia honorē meum propugnabitis, deq; ineffabili innocētia, ac ſanctitate mea, & veritate diuinitatis meæ teſtimonium perhibebitis. In quo eximia ſeruorū Dei ſingularitas innoteſcit. Loquēs D. Pau. *Coloſ. 1.* de ſacroſācto Euāgelio dicit. Quod prędicatū eſt in vniuerſa creatura, quæ ſub cœlo eſt, cuius factus ſum ego Paul. miniſter, qui nūc gaudeo in paſsionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ ſunt paſsionū Chriſti in carne mea pro corpore ei⁹, qđ eſt Eccleſia. Te
18 meritas hęc D. Paul. videtur. Quid vir ſancte? Anne quid defuit patiētiſsimo Ieſu, quod pati debuiſſet, vt tu nūc id patiaris? Nō hoc dicere volo, ſed q̄ poſtquam ſupernus mūdi Saluator Ieſus Chriſtus paſſus fuerat, ac reſurrexerat, hominibus illi opus erat, qui de ſacratiſsima ipſius vita, morte, ac reſurrectione teſtimoniū perhiberēt: quiq; pro harū infallibiliū veritatū cōfeſsione, ac fide vitā offerrent, perſecutionesq;, tomenta, & mortē paterē tur. Hoc igitur fecit B. Petrus, ac D. Paul. reliquiq; ſancti Apoſtoli, ac martyres. Vnde colligitur Martyrij duos præcipuos eſſe effectus: alterū, illud eſſe vitæ æternę meritoriū: alterū, illo Ieſum Chriſtū verū Deū, & hominē honeſtari, eoq; qđ paſsioni eius defuit, adimpleri. Videlicet, ineffabilis illius pretij, ac gloriæ hominibus teſtimoniū perhiberi: quo hæc paſsio ſacratiſsima fidē, ma
19 gnāq; haberet apud homines ęſtimationē. Etenim hoc ei decerat. *1. Cor. 1.* Vt enim D. Paul. ait: Iudæis erat ſcādalū, & Græcis ſtultitia. O ineffabilē martyrū excellētiā, quos ipſe Deus veritatis ſuę teſtes adducit. Sicq; Martyr idē eſt, qđ teſtis. Etſi tāta fuit cōpluriū Iudęorū, ac gētiū cæcitas, & obſtinatio: vt neq; ſanctorū Apoſtolorū, ac martyrū admirabilis innocētia, nec ineffabilis patiētia, qua eos tot cruciat⁹ pati cernebāt, nec ſtupēda miracula, quib⁹ ſuā cę leſtē doctrinā comprobabant, aliquā in eis impreſsionē fecerūt.

Ideo dicit hic Dominus, *Continget autem vobis in teſtimonium*, ideſt, Hęc omnia, quæ paſſuri eſtis, apud quam plurimos ſolum ad cauſam meam iuſtificandam, proderunt, atque vt illi penitus inexcuſabiles maneant. O Chriſte infinitæ

clementiæ, ac pietatis perennis fons peramorem, quo in mundũ 20
veniſti, te ſuppliciter deprecamur nos liberes, ne in tantum malum incidamus, vt conciones, aliaque diuina beneficia, quæ à te percipimus, hoc tantũ efficiant, vt apud te inexcuſabiles maneamus. Inſtantiſsimè conabatur Loth duos illos iuuenes generos
Gene. 19 ſuos ſecum Sodomis abſtrahere dicens: Surgite egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui. Sicque concremati fuerunt. Vt enim ait Gloſſa interlinearis prauæ conſuetudinis amor eos ligauerat. O quot ſunt hodie in orbe ſimiles his, qui quia ex ſanctis admonitionibus fructum non percipiunt æternis inferni ignibus cõ-
Eccleſ. 32. burentur. Homo peccator (ait Eccleſiaſticus) vitabit correctionem, & ſecundum voluntatem ſuam inueniet comparationem, ideſt, aliquem ſibi ſimilem, vel peiorem. Cùm peccator repre- 21
henditur, & æterna comminatione deterretur, protinus oculos in alium ſibi ſimilẽm, vel peiorem, qui etiam eſt obſtinatus, conijcit: huncq; in ſui defenſionem, & excuſationem citat. Et quia illi ſunt tam mali, & peiores etiam, ideò contentus ſecuruſq; manet, quaſi idcircò illis infernus mitior, ac ſuauior eſſet futurus.
Pſalm. 57. De quibus dicit Dauid: Furor illis ſicut aſpidis ſurdæ, & obthurantis aures ſuas, quæ non exaudiet vocem incantãtium, & venefici incantãtis ſapienter. Non eſt mirum colubrum conſultò ob ſurdeſcere, ne ab ſpelũca exeat: ſuſpicatur enim ſe vbi primum ab ea prodierit, eſſe necandum. Tu autem ò peccator, qui ſcis te à Deo vocari, vt viuificeris: quare diuinis nunciorum magni Regis verbis obſurdeſcis? Similis es illis, ô infœlix, qui prædican-
Act. 7. te Beato Stephano Protomartyre cæleſtem quandam concio- 21
nem continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum, ſi enim illi audita concione iuſtum lapidarunt: tu finita prædicatione iuſtorum Dominum tuis horrendis ſceleribus lapidas.

Non eſt contentus clementiſsimus, & gratiſsimus Dominus ſuos ſanctos diſcipulos ad futuros labores fulſiſſe eis auxilium ſuum promittens, ac dicens: Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri: verum eos etiam ſpe præmij confortat dicens: Et *capillus de capite veſtro non peribit*. Quod eſt aliud excellentiſsimum medium ad virtutem patientiæ conſequendam. O ſi profundè cõſidera-

23 ſideraremus, quàm glorioſi reſurrecturi ſunt qui in hoc ſæculo propter Deum labores patiuntur. Etenim quanquam hîc dilaniati, diſcerptiq; fuerunt, illic tamẽ ne minimus quidẽ capillus eis deerit. Sicq; cũ Dño in gloriæ throno locabũtur, quia ob eius amorẽ paſsi ſunt. Ipſe enim dixit in Apoc. Qui vicerit, dabo ei ſedere in throno meo: ſicut & ego vici, & ſedi cum patre meo in throno eius. O quãto honore, gloriaq́ue afficitur, qui in throno cum ſuperno rege ſedet ſtantibus omnibus principatibus, poteſtatibus throniſq; ac dominationibus. Daniel enim propheta dicit: Millia milliũ miniſtrabant ei: & decies millies cẽtena millia aſsiſtebant ei. Nullus eorũ ſediſſe dicitur: viliſsimus autẽ terræ vermiculus, eo quòd vicerit in regio throno ſedebit? Sedebit vtiq;. Nõ quod homines Angelis præferamus: nã etiã & ipſi cum dracone prœliati ſunt, & vicerunt in ſanguine Agni: ſed quia iu- 24 ſto Dei iudicio hęc Martyribus prærogatiua cõceditur, vt ſedeãt gẽteſq; iudicẽt, ſicut ipſi ab eis iniuſtè iudicati ſunt. Mirabile eſt cõſideratu quoties Dñs in diuinis literis æterna præmia recẽſet, vt videat nũm forte aliquis ad eorũ cupiditatẽ propendeat: & tamen paucos reperit, qui ea verè & ex animo cupiant. Aliquãdo enim dicit: Vincẽti dabo edere de ligno vitę, quod eſt in paradiſo Dei mei. Iterum dicit: Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei. O immenſam Dei probitatem. Ecquis tot, ac tãta bona contemnet. Breuis eſt pugna, & æterna corona. Id enim (ait Diuus Paulus) quod in præſenti eſt momentaneum, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum ęternum gloriæ pondus operatur. Meritò quidẽ ait: Gloriæ pondus. Tãtum enim eſt, vt ne- 25 quaquam ab homine, aut ab Angelo ſuſtineri poſſet, niſi à Deo mirabiliter illi ſuſtinerentur. Ingens nanq́; impetus illius fluminis deliciarum ex Dei throno profluentis tam admirabili virtute illas beatorum animas perfundit, ac penetrat, vt nulla vi creata ſuſtineri poſſet, niſi à diuina potentia mirabiliter ſuſtentaretur, ne penitus à ſe profiliret. Hoc nos dilectiſsimi fratres prœmiũ manet: hoc nimis diligẽter exquirite: propter hoc æquo, patiẽtiq́ue animo cunctas prœſentis vitæ calamitates, ac pericula tolerate, quo diuina ditati gratia, ęterna cœleſtis beatitudinis gloria coronemini. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius, Amen.

Apoc.3.

Dani.7

Apoc.2.

Apoc.3.

2.Cor.4.

IN EODEM COMmuni plurimorum Martyrum Concio Prima.

Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri. &c.
Lucæ. 6.

POST QVAM Sanctus Propheta Dauid dixerat: Exquisiui Dominum, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me: nos omnes inuitauit dicens: Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Quasi diceret: Siquidem ego Deum exquirens omnium necessitatum mearum remedium reperi, ad eum accedite: omnes enim remedium consequemini. Quodsi dicatis: Cùm Deus sit infinitę essentię, omnia implens, intimiùsque in nobis quàm nosmetipsi, persistens, vt quid nos hîc Propheta hortatur, vt ad illum accedamus? Ad hoc quadam similitudine respondet Beatus Anselmus dicens: Quemadmodum cœlum nos omnes in hoc sæculo viuentes operit, nulloque nos conferre possumus, quin sub eo simus: hoc tamen interest, quod cũ in cœlo sit oriẽs, & occidens, quò magis ad oriens accedimus, eò magis ab occidente recedimus: & vice versa: sic aliquomodo circa hoc agitur. Etenim licèt Deus omnia impleat, atque comprehendat: cùm tamen in eo sit oriens, idest, infinita misericordia (quæ ideò dicitur oriens, quia per eam animę in diuina ipsius gratia oriuntur) sitque occidens, idest, infinita eius iustitia, occidens dicta, quia peccatores æterna morte punit, quò longiùs à peccatis recedimus, & in virtutibus exercemur, eò propius ad oriens diuinæ illius misericordiæ accedentes longius ab occidente iustitiæ ipsius recedimus. Et è contra: quò longius à virtutibus recedimus, & peccatis intendimus, eò remotiùs ab eius misericordia rece-

Psalm. 33. 2

Anselm. 3

4 recedentes propiùs iuſtitiæ propinquamus. Sicque monẽs nos Dauid, vt ad Deum accedamus, hortatur, vt peccatorum contritione, ſanctiſq; meditationibus, atq; affectionibus, ac virtutum exercitationibus, qui ſunt pulcherrimi greſſus, ad diuinas eius miſericordias recipiendas diſponamur, quibus anima illuminatur, & clarificatur. Ideoq; dicit: Accedite ad eum, & illuminamini. Ad cuius ſententiæ maiorem intelligentiam oportet perpendi verba Diui Auguſtini dicentis. Gratias tibi ago lux mea, quoniam illuminaſti me, & inueni te, & me, vbi inueni me, ibi cognoui te: vbi inueni te, ibi cognoui me, vbi autẽ cognoui te, illuminaſti me. Et hoc arbitror ſignificare illud Pſalmi: Ego autẽ in iuſtitia apparebo conſpectui tuo, ſatiabor, cùm apparuerit gloria tua. Ex Hebræo enim transfertur: Ego autem in iuſtitia
5 contemplaui faciem tuam, ſatiabor, cùm euigilauero ſpecie tua. Quæ verba (meo iudicio) cunctade hac, non ſolum de futura vita intelligi debent. Vult dicere Sanctus Propheta: Quando impetrata perfecta iuſtitia, quæ in conſcientiæ puritate conſiſtit, & in verò Dei amore ſita eſt, infinitam probitatem, atque excellẽtiam tuam contemplabor: & in hac contemplatione infinita ſpecies, ac pulchritudo tua me excitauerit, & in me ingredi fecerit, mihique perfectiones tuas reuelauerit, tunc anima mea contenta eſſe poterit, & quantum in hoc ſæculo fieri poteſt, ſaturabitur. Sumit hic Propheta metaphoram à quodam homine ſomno ſopito, qui repentina luce expergiſcitur, & à ſopore reſurgit. In his omnibus docemur, eum, qui conſcientiæ puritate per af-
6 fectuoſam contemplationem ad Deum accedit, diuinæ pulchritudinis luce radiari, atque excitari, atque ad maiorẽ diuinæ maieſtatis cognitionem adduci. Ex quo tam ſingularis animæ conſolatio reſultat, vt per exaggerationem ſatietas hic appelletur. O quàm obſcura materia eſt hæc compluribus noſtrum: quia (quæ noſtra eſt culpa, & negligentia) nondum illam ſumus experti, quaſi bruta animantia eſſemus. Dicit vlteriùs Sanctus Propheta: Et facies veſtræ non confundentur. Hac enim illuminatione ſpiritus valde fulcitur, vt vſq; ad finem in charitate perſeueret. Quapropter nõ afficietur cõfuſione illa, qua mali in die iudicij cõfundentur. Oſee Propheta de adultera quadam loquens dicit: Confuſa eſt. Vbi Vatablus pro, cõfuſa eſt, vertit, pudefacta eſt. Et gloſſa interlinea, exponit: Obſtupuit. Sic nunc

Aug. in Soliloq. cap. 51. Pſalm. 16.

Oſe. 2.

possumus dicere, iustos non esse confundendos, neq; pudore afficiendos, neq, in illa hora stupore deterrendos, sicuti malis accidet. Quibus meritò dici potest illud Hieremiæ: Cõfundemini à fructibus vestris propter iram furoris Domini. Ecquis igitur fratres charissimi tot bonorum desiderio excandescens ad summum bonum nostrum Iesum Christum, sicuti diximus, instantissimè non curet accedere? 7

Hierem. 12.

In hodierna sancti Euangelij lectione refertur, quod *Descendẽs Iesus de monte stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa, &c.* eum circundedit, *Et omnis turba quærebat eum tãgere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.* Et quanuis modo sic corporalibus passibus ad hunc supernum Saluatorem nequeamus accedere, spiritalibus tamen affectibus, & amoris passibus illum tangere possumus, vt ab eo singularia beneficia percipiamus, sicut Dauid in prædictis affirmat. Est nimis perpendendũ Beatum Matthæum referre, quòd Dominus videns turbas ascendit in montem. Atq; vt delicatissimus erat, pedesterq;, ac nudis pedibus nimijsq; laboribus, & pœnitẽtijs defessus incedebat, sedit in mõtis fastigio, sicq; solennissimã habuit concionẽ. In quo etiã significauit, quàm ex proposito, [*y quan de assiento*] salutis nostræ res ageret. Medicus, cuius dilectissimus filius ægrotat, sedẽs (*muy de assiento*) ei medetur: nũquã ab eo recedit: passim eius pulsum cõsiderat. Quãdo autẽ alios curat, quos tantopere nõ diligit, vix sedet. Sic sedẽs diuinus magister ad prædicãdũ, amorẽ, & affectionẽ, qua hoc faciebat, ostendit. Et in illa cõcione dixit: Beati pauperes spiritu, beati mites, beati qui lugẽt, &c. At verò B. Lucas hic dicit; Dominum ex monte descendentem eandẽ doctrinam turbis prædicasse. Ecce fratres quomodo cùm Christus sit perẽnis fons infinitæ sapientiæ vnam eandemq; doctrinam bis prædicat. Vos autẽ, vt primum concionatorem vnum idemque punctum bis concionari perspicitis, protinus ei detrahitis dicentes illum vnum & idem sæpe repetere, quia plura nescit. O pernersam curiositatẽ. Cùm ex audita doctrina fructum non percepperitis semper noua vobis dici vultis, quæ nunquam antea ad aures vestras peruenerint. Sagittarius, qui emissa sagitta feram percutit, non illam perdit, sed sanguine tergit, & in pharetram immittit, pluriſque illam æstimat, vt sæpius illam iterum immittat. In sacro eloquio diuina verba sagittę vocantur, vt patet in Psalmo 8 9

Matth. 5

simile.

Psalm. 44.

10 mo quadrageſimoquarto; vbi dicitur: Sagittæ tuæ acutæ. Non haſtæ, vel haſtilia, ſed ſagittæ dicuntur. Quemadmodum enim cùm venator procul diſtat à feris, quas cupit occidere, ſagittis vtitur: ſic oportet concionatorem non eſſe prope feras, ideſt, peccatores, quos Deo conatur venari, & occidere: ſed longiſsimè ab eorum conuerſationibus, vitijs, moribuſque abeſſe. Eum autem, qui iuxta illos eſt, acerrimè Diuus Paulus obiurgat dicens: Qui prædicas non furandum furaris: qui dicis non mœchãdum mœcharis. Quia ſagittæ hæ acutiſsimæ ſunt, protinus addit Sanctus Propheta: Populi ſub te cadent: in corda inimicorũ regis. Ideſt, His ſagittis inimicorum Dei corda penetrantibus, ſtatim diuinę illius obedientiæ ſubmiſsi ad ipſius pedes conſternuntur. Quoties accidit animã excõcione fauciatã exire, ità, vt nequeat requi- *Roman. 2.*

11 eſcere, neq; in cibis, aut familiariũ cõuerſatione guſtũ inueniat, exit rus, vt eorũ, quibus fatigatur, obliuiſcens oblectetur. Et tũ illic ea ſagitta multum operatur: ei mortem in memoriam reuocat: hortaturq; interiùs, diem eſſe ſtatutum, in quo arctiſsimam ſcelerum omniũ, & vel minimi verbi otioſi, quod protulit, creatori ſuo rationem reddituru ſit: necnon impœnitentes æterna tormenta manere. His conſiderationibus hæc anima redit ad ſeſeque profundo peccatorum pelago experitur immerſam: cognoſcitque viam, qua graditur, non ad cælum quidem, ſed ad infernum deducere. Maliſque ſuis confuſa dicit: Ad me reuerti, meq́ue in meliorem frugem recipere volo. Statimque ſalutis ſuæ initium incipit ordiri, modoſque perquirit, quibus creatori ſuo placeat, ipſiuſque amori reconcilietur. Proculdubio hæc

12 anima percuſſa eſt, corque acuta ſagitta tranſfixum defert. Et *Simile.* quemadmodum percuſſa fera decurrit (*Y viene à caer tras vna mata*) ibique quicquid in iaraſtinis habet, euomit, quouſque ſanguinem etiam effundit: ſic anima diuino verbo percuſſa in confeſsionarium corruit, ibiq; per puram, atque integram confeſsionem omnia peccata ſua euomit, quouſq; ſanguinem, ideſt, nimiũ propinquorum, amicorum, & temporalium rerum amorem effundit. Si ergo concionator intelligit vnam concionem, aut conſiderationem eſſe acutam ſagittam, efficaciſsimamq; ad peccatores cõuertẽdos, quare illã in memorię ſuę pharetranõ ſeruabit, vt eã iterũ, atq; itérũ proferat, ſicuti venator ſagittã cuſtodit? Inſipiẽter ergo, atq; iniquè illũ irridetis, cũ ipſe prudẽtiſsimè faciat.

Et sic dicebat Diuus Paulus: Eadem vobis scribere mihi qui- 13
dem non pigrum, vobis autem necessarium.
Phil. 3.

Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei O vniuersalis animarum omnium Domine, illarumque amator efficacissime, quomodo videns totã hãc turbam ex longinquis regionibus ad cęlestem doctrinam tuam audiendam conuenire, teq; intentis oculis aspicere expectantẽ vt incipias prædicare, tu verò in initio concionis in solos discipulos tuos oculos conijcis? Extende, extende Dñe benedictos oculos tuos in totũ auditorium, & omnes intuere: siquidẽ omnibus natus es, omnesque redimere cupis. Dico concionem has duas partes præcipuas habuisse. In priori docuit Dominus, quibus exercitationibus prædestinatos oporteat intendere, dicens: Beati pauperes spiritu. &c, vsque ibi: Gaudete in illa die. Ideo 14
que, vt ea diceret, in suos sacros Apostolos, per quos prædestinati repræsentabãtur, oculos coniecit. In posteriori verò parte de vijs inferni, deque reproborum exercitationibus egit. Et, vt de ijs ageret oculos conuertit ad turbas, vbi forsitan multi ex reprobis erant, dixitque: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis, & flebitis. Væ cum bene dixerint vobis homines. [*O sancta Maria señora*] quã metuẽda sunt hæc dictu, atque auditu: quomodo illa dicẽtes, & audientes nõ obstupemus? Fratres si arbitramini has comminationes, exaggerationes, aut loquendi modos esse, fallimini. Ideo vnumquem- *Eccli. 1.*
que peculiariter sacra pagina monet dicens: Ne sis incredibilis timori Domini, ideſt, ne sis incredulus verbis, & mi- 15
nis te ad Dei timorem concipiendum inuitantibus: quum magnum emolumentum timor in anima tua possit efficere.

Sic igitur diuinus magister est orsus: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei.* Mirabile est consideratu, vnde Dominus initium sumit. O admirabile exordium. Tanquam supernus Philosophus à beatitudine artificiosè fuit exorsus. Prius enim oportet affigi scopum, deinde sagitta est emittenda. Prius debet finis proponi, postea verò, ostendenda sunt media ad illum finẽ consequendum. Naturale est hominibus optare esse beatos: si cũ primi parentes in tam amœno, delectabiliq; loco morarentur, aliam maiorem fælicitatem, ac beatitudinem exoptarunt: quid

nos

16 nos tot miſerijs circunſepti faciemus? Ex hoc tam vniuerſali deſiderio ortum eſt homini deſiderium cognoſcendi in quo eius beatitudo conſiſtat. Atque, vt Beatus Auguſtinus affirmat, Marcus Varro ducentas octoginta, & octo varias opiniones Philoſophorum circa hanc materiam in vnum librum congeſsit. Et Ariſtoteles, vt explicaret, in quo conſiſtit beatitudo, & fælicitas, quam homines in hoc ſæculo conſequi poſſunt (de æterna quippe nihil penitus intellexit) priùs improbat erroneas opiniones aſſerentes fœlicitatem in voluptatibus, diuitijs, honoribus, ac ciborũ affluentia cõſiſtere. Quę opiniones inter multos Chriſtianos (quæ ipſorum eſt miſeria, morumq; deprauatio) ſatis hodie ſunt acceptæ, atq; probatæ: quas quidem Ethnicus Ariſtoteles naturali tantum lumine ductus confutauit. Quibus improba-

17 tis, ſententiam ſuam ſtatuit dicens, ſedem, àqua humana beatitudo ſeparari non poteſt, eſſe virtutem, illiuſque exercitationem. Et Seneca dicit, illum ſolum eſſe beatum, qui nihil nociuum eſſe ducit, præter vitium, atque delicias, & in nihilo voluptatem reperit, niſi in virtute, fallaciumque illecebrarum ſenſualitatis contemptu. Idemq; dixit Plato. Eia ergo libidinoſi, voraces, luſores voluptatibus dediti, auari, quid vobis videtur hæc alapa, qua vos Ethnici afficiunt? Quomodo pudore non confundimini, videntes Ethnicos hæc, in quibus vos ſummam fœlicitatẽ ſitã eſſe putatis, improbare? O cæci, cæcit, cęci quo ſupplicio vos à Deo puniendos eſſe ſperatis pro tot abominationibus? Proh, & millies proh dolor. Hi ſapientiſsimi viri ſolam intellectus lucem in præceptricem habentes veriſsimè diffiniunt humanam huius ſæculi fælicitatem, in virtute, & vitiorum con-

18 temptu conſiſtere: nos verò multo præſtantiori præceptore eruditi, cuius opera plus etiam, quam ipſius labia prædicarunt, qui finem non in virtutibus ſtatuit, ſed illas tanquam media, neceſſaria docuit ad alium excellentiorem gloriæ finem impetrandum & tamen adeò parum apud nos virtus eiuſque ſequaces valent, vt tam eam, quam illos paſsim contemnamus, & pedibus conculcemus, ex vitijs ſerta texentes, quibus capita noſtra exornemus. Credite mihi fratres, in die Iudicij Philoſophi illi non tã aſperè tractabũtur, quã nos. Quam peruerſita tẽ ſanctus Dauid Propheta cõſiderãs ſpiritus feruore dicebat: Filij hominum vſque quo graui corde? Vt quid diligitis vanitatẽ,

Aug. de ciuit. li. 19. c. 1

Ari. 1. Ethi. ca. 5. & per ſequẽtia capita.

Pſalm. 4.

& quæ

& quæritis mendacium. Quasi diceret: Si belluarum filij essetis, 19
non esset mirum, si caducas, ac perituras huius sæculi res tantopere diligeretis: vos autem, cùm filij hominum sitis, tàm grauibus esse cordibus, & quemadmodum grauia magno impetu in terrã corruunt, sic corda vestra ad terrena propendi, hoc magnã mihi affert admirationem, multoque maiorem vobis afferet, considerantibus vos homines esse fidei lumine illustratos. Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Ecce quomodo Dominus cœlorum regnum finem, virtutem verò medium statuit. Estque animaduertendum duplex esse genus paupertatis, exterius, scilicet, & interius. Paupertas exterior est diuitiarum inopia, & hæc ex genere suo neque bona, neque mala est. Qua si bene vsus fueris, bona erit: si verò abusus, mala erit. Et de hac dicitur in Ecclesiastico: Propter ino- 20
Eccles. 27 piam multi deliquerunt. Vnde qui pauperi subuenit, non solùm opus charitatis exercet; verùm etiam obstat homini malo esse volenti, ne peccatum committat, atque ita duplici afficietur præmio. Altera est paupertas interior, qui est temporalium rerum contemptus. De hac bina paupertate dicitur in
Prou. 13. Prouerbijs: Est quasi diues, cùm nihil habeat, & est quasi pauper, cùm in multis diuitijs sit. Est quidam multa bona possidens, qui tamen omnia negligit; estque alter nihil possidens, omniaque habere desiderans. Dominus autem hic dicit Beati pauperes, nec addidit spiritu, vt significet, quãuis sibi placeat ille, qui cùm diues sit, spiritum tamen in diuitijs locatum non habet: multò magis sibi placere illum, qui ingenti spiritus feruore ob ipsius amorem omnia derelinquit, aut si diuitias haberet, re- 21
uera illas desereret: hic est enim singularis quidam charitatis
Scot. in 4. d. effectus. Nam, vt sapientissimè dicit subtilis Doctor Scotus:
24. q. 2. lit. i. Quælibet virtus non solum inclinat ad actum immediatum sui, sed etiam ad euitandos, & detestãdos actus contrarios sibi. Verbi gratia, habitus castitatis, qui me immediatè ad castitatem seruandam inclinat, etiam me propendit, vt videam, quid castitati possit repugnare, atque illud euitem. Sic charitas immediatè me ad Dei proximiq; amorem inclinat. Et quia nimius creaturarum amor charitatis ignē cõminuit, hinc est, quòd præter quàm, quod charitas me ad Dei amorem inclinat, me etiam ad illarum reuum, quæ hunc amorem impediunt, contemptum propendit.

Et hic

22 Et hic contemptus temporalium bonorum, qui efficit, vt is, qui ea poſsidet, illa relinquat, & qui non poſsidet, illa non optet, in hoc loco à Domino commendatur. Ad quem contemptum, & paupertatem propenſiùs inclinat charitas, quàm ad aliquã aliã virtutem præter amorẽ Dei. O cœleſte verbum: Beati pauperes, quoniam veſtrum eſt regnum Dei. Innumeri propter illud ſeſe pauperes effecerunt. Optimè dixit Dauid: Vox Domini præparantis ceruos. Cerui adeò velociter per terram currunt, vt in ea pedes non ſiſtere videantur. Sic iuſti hac diuina voce præparati tam velociter per huius vitę ſtadium prętereunt, vt vix in aliqua re terreſtri affectionem ſtatuant. Cerui cùm currẽtes foſſam aliquam reperiunt, ità ſaliunt, vt viſu mirabiles ſint. Sic iuſti, vt in virtute decurrunt, cùm eis aliqua mali offertur occaſio, *Pſalm. 28.*

23 aliquod ve offendiculum, quod eſt periculoſum præcipitium, & foſſa, tunc ſaliunt: tunc per diuinarum rerum contemplationem in cœlum efferuntur, ne in peccati foſſam incidant. Non ſic mundani faciunt: qui vbi minima quæque peccati offertur occaſio non conſiderãtes Deum eſſe in cœlis, qui hoc prohibeat tanquam cæci amentes offendunt, & miſerè prolabuntur ob affectionem, qua temporalia diligunt. Pater æternus veterem legem in diuitiarum ſpe fundauit: eas enim illius obſeruatoribus promittebat: ipſius autem tranſgreſſores paupertate minabatur, vt patet in libro Leuitici. Vbi dicitur: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis pluuias temporibus ſuis, & terra gignet ſemen ſuum, & pomis arbores replebuntur, &c. Quod ſi non au- *Leuit. 26.*

24 dieritis me, & feceritis omnia mandata mea, viſitabo vos celeriter in egeſtate: fruſtrà ſeretis ſementem, & c. At vnigenitũ ſuũ in mundum mittens maiora illi commendauit, vt hominum corda ad cœleſtia præmia erigeret. Puero fit plauſtrum, in quod innititur, vt ambulare diſcat: poſtquam autem accreſcit, & aliquantulum maior eſt, plauſtrum ei adimitur, vt tãquam vir per ſe incedat. Sic ſe Deus cum homine habuit, quem, vt cœleſtia amare doceret: quando puer tener, ac debilis erat, ei in veteri lege temporalia bona promiſit, quæ illi fuerunt tanquam plauſtrum, cui adhæreret in obſeruatione diuinæ legis incedens. Adueniente autem legis gratiæ tempore, iam non vult nos quaſi pueros eſſe: non vult nos temporalium rerum ſpei inniti, ſed totam ſpem noſtram in æternis bonis eſſe locatam. Et ideò dicit: *Simile.*

Beati

Beati pauperes, quoniam veſtrum eſt regnum Dei. 25

Dicit vlterius: *Beati qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.* Homo ſo-
Simile. brietati deditus, & propter Deum eſurire ſolitus, diuinæ con-
templationi eſt valde diſpoſitus: eſtque eius cor quaſi exhalatio
quæ terreſtris grauitatis immunis in altum aſcendit, & in ignem
conuertitur. Sic cor ſobrium facile ſurſum erigitur, vt diuini
amoris igni inflammetur. Etiam eſt valdè neceſſaria hæc vir-
Ioan. Clim. tus temperantiæ ad caſtitatem impetrandã. Nam, vt ait Beatus
Ioannes Climacus, qui caſtus eſſe, atq; à ſe vitium ſenſuale cona
tur expellere, ſimulq; corpus ſuum delicatè tractat, eſt ſimilis il-
li, qui volens à ſe canem expellere, illi panis fragmẽtum immit-
tit: qui ideò eum diligentiùs ſequitur. Prius Deus brutis, quàm
hominibus eſcas produxit, vt ſignificaret, quàm parum curæ 26
corporalis alimoniæ habere deberemus, & quantopere diuina
contemplatione nos oblectari oporteret. Quam nobis Beatus
1. Petr. 1 Petrus Apoſtolus valde commendat dicens: Succincti lumbos
mentis veſtræ ſobrij, perfecti, ſperate in eam, quæ offertur vo-
bis gratiam in reuelationem Ieſu Chriſti. Vbi admonens nos,
vt præparemur ad aduentum filij Dei in iudicium ſolius ſobrie-
tatis tanquam virtutis ad perfectionem obtinendam valde ne-
ceſſariæ meminit. Ideò hîc Dominus dicit: Beati, qui nunc eſu-
ritis; quia ſaturabimini. Nec addidit iuſtitiam, vt nos doceret,
etiam corporalem hanc famem viam eſſe ad æternam ſaturita-
Eccleſ. 4. tem. Quanquam iuſtitiæ fames eſt quid nimis heroicum, quod
nobis Spiritus diuinus commendat dicens: Pro iuſtitia agoniza
re. O ſingularia verba. O quis ea in corde ſuo defigeret. Ago- 27
nem à nobis, atque etiam mortem Spiritus ſanctus pro iuſtitia
poſtulat. Sed proh dolor, quàm parum nos præſtamus multo,
quod Deus petit. Ecquis diuinum honorem zelat? Ecquis
eum propugnat? Ecquis agonizatur, vt quod Deo debetur, per
ſoluatur? Ecquis fatigatur, vt Deo ſuo iniurias à mundo illatas
aliqua ex parte ſatisfaciat? Ecquis ſolicitudine agitur, vt Deo
ipſius iura ſoluantur? O Domine Deus meus quid dicam ad
hæc? Video quippe reginam Iezabel pro idolorum ſuorum ho
nore ſolicitam [*Y que los regala*) atque vt illis magis placeat,
3. Reg. 18. menſæ ſuę cibos illis præbere, vt Deos ſuos caducos reuerentiùs
honeſtarent: in Eccleſia autem veri Dei neminem video, qui
hac ſolicitudine pro illius gloria, & honore afficiatur. Ecqua

poteri

28 poterit fratres lingua recenſeri, quantopere ſacroſancti hi martyres iuſtitiam eſurierint, quoties agonizati ſunt, vt eam non ſibi ſolum ſed proximis etiam ſuis obtinerent? Et ſiquidem nulla hoc lingua ſatis dignè valet explicari, cordibus veſtris contemplandum relinquo, vt pijs eorum exemplis inflammati, ad illos imitandos concitemini. Quò in hoc ſæculo in virtute, gratiaq; eorum ſocij effecti, ipſorum cohæredes in cœleſti beatitudine fieri valeatis. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

Deſcendens Ieſus de monte ſtetit in loco campeſtri. &c. Lucæ. 6.

PLINIVS Refert pantheram tantam odoris fragrantiam ore proferre, vt omnia animalia illius odoris ſuauitate allecta ſpeluncis ſuis derelictis eam ſequãtur. Multò autẽ præſtantior eſt ſuauitas odoris mirabilium operum, cœleſtiumq; verborum Ieſu Chriſti R.N. Ideoq; maiori ratione hi, de quibus hodierna ſancti Euãgelij lectio loquitur domibus, regionibuſq; ſuis deſertis eũ per aſperas ſolitudines ſequebãtur. In quorũ dili gentia valde confunditur ignauia, qua hodie Chriſtiani ad cõcio nes audiendas accedũt. Quomodo ſe ad illas audiendas in vaſtas ſolitudines cõferrẽt, cùm domo ſua in templum ire pigreſcant? Cùm venatorius canis venationis odorem non percipit, nec eius veſtigium reperit, tepidus, atque remiſſus huc atque illuc diuagatur: ſi verò ei venatio olet, admirabili impetu per ſpinas, & tribulos eam inſequitur quouſque comprehendit. Sic

Plini. lib. 8. cap. 18.

Simile.

Sic nos, quia Deum non gustamus, neque illius odorem sentimus, idcircò tam remissi incedimus. Cùm nimium viget frigoris rheumæ quædam ad caput ascendere solent, quæ adeò olfactus vias impediunt, vt homo illum prorsus amittat. Sicque nec odoriferarum suauitatem, neque corruptarum rerum fætorem sentit: ita, vt quanuis ei suauissima thymiamata, storaciſque odores, aut corruptissima cadauera proponantur, nec priorum suauitate delectetur, neque posteriorum fætore grauetur. Sic propter diuini amoris frigiditatem tam pestiferæ quædam rheumæ ad animas nostras ascendunt, vt impediant, quominus res odoriferæ, aut fœtidæ nobis oleant, aut oboleant. Mirabili suauitatis odore verba illa fragrant: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Et illa etiam, Centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Atque illa: Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. Necnon illa: Siquis sitit, veniat ad me, & bibat. Atque illa: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum. Et tamen aliqui nullam in eis suauitatem, gustum vè reperiunt, nec eis commouentur: eorum admirabilem fragrantiam non sentiunt. Et quanuis dehorrendo illo gehennæ fœtore, de arctissimo iudicio, cui affuturi sunt, deque illo nunquam finiendo igni multa audiant, nec ista etiã sentiunt, neque eorum fœtorem percipiunt: nec maiori timore afficiuntur, quàm si hæc omnia mendacia, aut quicquid infallibilis fides prædicat, fabula esset. O quàm magna insensibilitas. Vnde hoc prouenit? Ex eo vtique quod cupiditas, superbia, luxuria inuidia, cæteraque omnia vitia sunt quædam nimis perniciosæ rheumæ, quibus infœlix anima præpedita est, sicque nec boni, nec mali odorem percipit. Quid igitur remedij erit? Quo vtitur qui rheumatismo, id est, cætharro laborat: ille quippe, vt rheumatismo liberetur, potionem quantumuis amaram recipit. Sic igitur tu, ò peccator spiritali rheumatismo laborans veræ pœnitentiæ, contritionis, stilicet, confessionis, ac satisfactionis potione te purga: quæ licèt sensualitati sint amara, nimis tamen salutifera sunt: hisque maledictis rheumis animam purificant: quo cœlestium odorum suauitatem percipere possit, infernaliumq; pœnarum fætorem sentiat. Et quia ad hoc tibi cœlesti auxilio est opus, puro corde id dicito, quod sponsa dicebat in Canticis: Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. O si

Matth. 11. 3 4 5 Cant. 1

ità

6 ita purificati essemus, quàm suauiter post diuini verbi odorem
curreremus: quodquidem hodie tanta cum amaritudine audi-
mus, vt visu miserabile sit. Hieremias Propheta lamentabatur,
dicens: Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solen- *Thren.1.*
nitatem. Ille plorabat, quia non erat in illo regno, qui ad festiui-
tates iret, quia Iudæi Babylonem captiui ducti fuerant. Nũc au-
tem non deficiunt homines, cùm viæ, forum, domusque sint re-
pletæ. Est autem pij affectus, ac deuotionis defectus. Atque hinc
est quòd cum homines in foro supersint, in Ecclesijs desint: præ-
cipuèque cùm diuinũ verbum prædicatur. Nec verò est qui tan
tam hanc calamitatem deploret, neque qui ei obstet. O Deus in-
finitæ probitatis, ac maiestatis, tu tanto huic malo remedium ad-
hibe, siquidem nosti, quantum emolumenti hominibus aduenI
7 ret, si diuina verba tua libenter, & affectuosè perciperẽt. Super- *Eccli. 41.*
nus hic Dominus ait: Reuertimini in his, quæ procedunt de ore
meo, id est, verbis, quæ concionatores mei meo nomine prædi-
cant, quæ de ore meo prodierunt, ad me conuertimini. In quo di *D. Tho. 1.*
uini verbi efficacia singularis ostenditur, cùm dicat: reuertimini *2.q.73.ar*
in illis. Peccatum, fratres charissimi, est auersio à Deo, & conuer *ti.3.ad.2.*
sio ad creaturam. Et egregiè dicunt Beatus Thomas, & Scotus *et.q.77.*
quod peccati grauitas magis attenditur ex auersione à Deo: ideò *arti. 6.ad*
que in inferno grauiori pœna punitur. Cùm enim certum sit in *1. et. 2.2.*
inferno pœnã sensus & pœnã dãni esse: pœna sensus (vt ipsemet *q.118.ar.*
D. Tho. ait) imponitur ob conuersionẽ ad creaturam: pœna verò *5. in corp.*
damni, quæ multo grauior est (est enim carentia diuinæ Dei vi- *et.q.20.*
sionis, cui nulla alia pœna comparari potest, vt ait Chrysosto- *art.3.*
8 mus) infligitur propter auersionem ab eo. Admonetque hìc Do *Scotus in*
minus peccatores, vt diuinis ipsius verbis concitati ad eum con- *2.d.37.*
uertantur, maximamque hanc sibi illatam iniuriam ipsi satisfa- *D. Tho. 1.*
ciant. Estque valdè notandum, hìc, vbi nos legimus: Reuertimi- *2.q.87.*
ni in his, quæ procedunt de ore meo: in alia translatione esse: Re- *ar.4.*
uertemini in his, quę procedunt de ore meo. Et sic est in contex- *Chrysost.*
tu Græco. Vnde colligitur, diuina verba reuereri medium quod- *hom. 47.*
dam esse, quo animæ ad Dominum conuertantur. *ad populũ*
Antioch.

De his, qui per solitudinem cælestem magistrum sequeban- *to.5. et ho-*
tur, dicitur in hac sancti Euangelij lectione: *Venerant, vt audirent* *mi. 24. in*
eum, & sanarentur à langoribus suis. Vbi manifestatur præcipua in- *Matth.*
tentio, ob quam illum sequebantur, esse animarũ suarum salus.

Vt audirent eum, & ſecundariè propter temporale emolumen- 9
tum: vt ſanarentur à langoribus ſuis. Ideoque vtrumque adepti
Matth. 6. ſunt. Ipſe enim Dominus alibi dixit: Quærite primum regnũ
Dei, & iuſtitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. Verum
proh dolor, quàm viceuerſa nunc facimus. Prius enim, atque
præcipue quæ ad corpus attinent, ac temporalia bona perquiri-
mus: de ſpiritalibus autem, & æternis nimium accidẽtaliter agi-
Simile. mus, quaſi ad nos non ſpectarent. Experientia comperimus,
quãuis in humano corpore cor magis ad ſiniſtrum, quam ad dex
trum latus propendet, ſubtiliores tamen ſpiritus, & vitales ope-
rationes ex eo ad dextrum, quam ad ſiniſtrum latus procedere.
Vnde pars dextra fortior, & ad quidlibet faciendum habilior,
eſt, quàm ſiniſtra: contrariumque, videlicet, quenquam crebrius
ſiniſtra, quam dextera vti monſtrum in natura eſſe ducitur. Sic
quanuis cor animæ, quæ eſt voluntas ob concupiſcentiæ corru- 10
ptionem ad corporalia præſentis vitæ bona, quæ eſt pars ſini-
ſtra, propenſius inclinetur, quam ad ſpiritalia futuri ſeculi bo-
na, quæ eſt pars dextera, tamen naturalis ipſius voluntatis pro-
pẽſio magis ad ęterna, quam ad temporalia bona dirigitur. Imo
prodigium eſſe videtur quenquam magis optare huius, quam
Cant. 2. futuri ſæculi bona perquirere. Idcirco ſponſa dicebat: Lęua eius
ſub capite meo, quaſi omnia temporalia contemneret, & dex-
tera illius amplexabitur me, quaſi cœleſtium bonorum amore
Grego. in homil. reſurr. correptam. Vt enim dicit Diuus Gregorius: quid per læuam, ni-
ſi vita præſens? quid autem per dexteram, niſi perpetua vita de-
ſignatur? O fœlix anima, quę tanquam præſentis immemor vi- 11
tæ illam ſub capite ſuo habet: & futuræ amore capta eam ſem-
per præ oculis fert.

Hoc ſumma veritas in iſto ſingulari ſermone, quem in loco
campeſtri habuit ad turbas, aptè confirmat, cùm ſic exorſus fue
rit. *Beati pauperes: quoniam veſtrum eſt regnum Dei.* Nabuchodono-
Dani. 2. ſor inſomnis proceram quandam ſtatuam perſpexit. Huius ſta-
tuæ caput ex auro erat: pectus autem, & bra*hia* ex argento: ven
ter, & fœmora ex ære: tibiæ autem ferreæ: pedum quædam pars
erat fictilis. Et lapis abſciſſus eſt de monte ſine manibus, & per-
cuſsit ſtatuam in pedibus fictilibus, & comminuit eos, tunc
contrita ſunt pariter omnia quæ fundata erant ſuper eos. In hoc
delineata eſt operatio, quam fecit aduentus filij Dei in terram.

In hac

12 In hac mundi mole aurum, humana ſcientia, fama, potentia, fortitudoque multum valebant. Deſcendit autem lapis ex alto monte, ideſt, ex cœlo, quod dicitur mons, vt dixit Dauid. *Pſal. 30.* Et exaudiſti me de monte ſancto tuo, ideſt, de cœlo. Petra autem erat Chriſtus. Diciturque lapis abſciſſus ſine manibus: quia in tanta hac re, qualis fuit admirabilis incarnatio Verbi diuini nihil rudes hominum manus effecerunt: ſed fuit ſpiritus ſancti operatio. Vnde quærenti virgini ſacratiſsimæ, quomodo fiet iſtud? Angelus reſpondit: Spiritus ſanctus ſuperueniet *Luc. 1.* in te. Dicitur etiam lapis hic abſciſſus ſine manibus, quia manus aut opera noſtra illum non attulerunt. Non deſcendit, vt humanam aſſumeret naturam, propter iuſtitiam, quæ nobis inerat. Et ſic dixit ſapientiſsima virgo Maria in ſuo cantico: Suſcepit,
13 ſcilicet, Deus Iſrael puerum ſuum, ſcilicet, Chriſtum, in vtero meo, non ob aliquod humanum meritum, ſed, recordatus miſericordiæ ſuæ. O quàm mirabiliter, atque ſuccinctè ſacratiſsima virgo myſterium incarnationis explicuit. Suſcepit, inquit. Non fuit vtriuſque naturæ commiſtio, ſed mirabilis quædam aſſumptio humanæ naturæ ad diuinitatem, ſacratiſsimumque Ieſum aptiſsime puerum, & Iſrael appellat. Puerum, quia ineffabili puritate præcelluit: Iſrael, quia abinſtanti conceptionis ſuæ beatiſsima eius anima Dei viſione fruita fuit. Hoc autem *Tit. 3.* non ex operibus iuſtitiæ, quæ fecimus nos: ſed, recordatus miſericordiæ ſuæ. Et hoc ſignificat: Abſciſſus ſine manibus. Hic igitur lapis è cœli monte deſcendens lutum comminuit, & omnia, quæ in eo ſita erant: aurumque & argentum à ſui æſtima-
14 tione decidit. Quando autem diuinus hic lapis lutum, ac ſtatuam tetigit? Non ſolum quando pauper in ſtabulo natus eſt, pauperque in hoc ſæculo vixit, ſed etiam cum dixit: *Beati pauperes, quoniam veſtrum eſt regnum Dei*: O Chriſte æterna ſapientia, quomodo puperes Beatos appellas? Cum Beati ſolum ſint, qui Deum vident? Dico iuſtos, qui in cœlis, & qui in terris commorantur, vtroſque Deum videre: quamuis diſsimiliter: hos, ſcilicet, per fidem, obſcure: illos autem per *1. Cor. 13.* claram viſionem. Et hoc eſt, quod D. Paul. ait: videmus nũc per ſpeculũ in ænigmate: tũc autẽ facie ad faciem. Et quẽadmodum viſio, ſic & beatitudo diſpar eſt. Commẽdatariorum alij veſtem *ſimil.* cũ inſignibus ſimulque cõplures redditus, ac poſſeſsiones habẽt:

alij verò insignia tantum cum veste gerunt, sperantes se per tem 15
poris discursum redditibus esse donandos. Vtríque sunt commẽ
datarij, alteri in spe, alteri in possessione: ita omnes iusti sunt bea
ti: cælites verò sunt iam possidentes: qui autem in terra commo-
rantur, sunt beati spe. Et quanuis nonnulli hæc verba sic explí-
cant: Beati pauperes, id est, humiles: Dominus tamen ad literam
de pauperibus loquitur, qui vel se propter Deum pauperes ef-
fecerũt, vel quos Deus pauperes fecit: ipsíque paupertatẽ æquo
animo patiuntur: huncque statum, in quo à Deo locati sunt, dili
gunt. Et sic in contextu Græco habetur: Beati pauperes, & men-
Simile. dici. Priusque Dominus hanc virtutem statuit, tanquam mirifi-
cus artifex sublimes ędes extruere volens priùs terram perfodit,
& terram abstrahit, statimque lapides fundamẽti constituit. Sic
Christus Redemptor noster vt diuini amoris, aliarumque virtu 16
tum lapides in hominum cordibus statueret, priùs terrenum sæ-
cularium rerum amorem foras expellere curauit. Ideòque quod
Matth. 10 dixit adolescenti volẽti ipsum sequi: Si vis perfectus esse, vade,
& vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me, sic
debet intelligi: Si vis dispositus esse ad perfectionẽ, vade, & ven
de omnia, quæ habes, &c. Perfectio quippè non in paupertate,
Quintus sed in charitate consistit. Quintus Curtius refert, Alexandrum
Curtius. Magnum cum Indiam vellet expugnare, omnes tã suas, quàm
suorum diuitias cumulasse, atque igne cremasse: quò ipsius mili
tes paupertate coacti viriliter dimicarent, & ab Indis victoriam
reportarent; sicque quod ipse expetebat impetraret. Quid vobis
videtur fratres de animo, & artificio præstantissimi ducis illius?
Quomodo ad æternam beatitudinem consequendam id non fa- 17
cere curatis, quod Ethnicus ille fecit, vt Indiam expugnaret? Si-
quidem in sacro Baptismate vos mundo eiusque pompis renun
ciare promisistis: cur fidem, quàm Deo sanctæque eius Eccleſiæ
astrinxistis, non liberatis? Quare promissis nõ statis? Cur vestra
bona temporalia diuini amoris igne non vritis, atque consumi-
tis? Quare non curatis, vt hæc super vos benedictio, Beati paupe-
res cadat. O quantæ confusionis est mundum alios habere bea-
tos longè dissimiles ijs, quos Christus Redemptor noster hîc bea
tificat: & ferè omnes homines male ex mundi, quàm Iesu Chri-
sti beatis esse. Ecqui autem sunt beati huius sæculi? Dauid hoc di
Psal. 143. cit, Deum sic alloqueus: Erue me de manu filiorum alienorum,

quorum

18 quorum os locutum eſt vanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis: quorum filij ſicut nouellæ plantationes in iuuentute ſua. Filiæ eorum compoſitæ circumornatæ, vt ſimilitudo templi. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues eorum fœtoſę, abundantes in egreſsibus ſuis. Boues eorum craſſæ. Beatum dixerunt populum cui hæc ſunt. Vt homines ex his beatis ſint, varijs ſolicitudinibus anguntur, maria tranant, orbem circumeunt, nec vna ſaltem hora quieſcunt. Melius autem maledicti vocari poſſunt. Hìc enim cõcludit Dauid, dicens: Sed, beatus populus, cuius Dominus Deus eius. O quantoperè hi miſeri in hora mortis turbabuntur, videntes mortem ſibi inuitis, tunc bona ſubtrahere, quæ nimia cum anxietate comparauerãt, cum eis tranquilli perfrui conabantur. Quod optimè depingit
19 Eccleſiaſticus diuitem quendam auarum ita loquentem inducens: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis *Eccli.* 11.
ſolus. Et neſcit quòd tempus prætereat, & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs. Et alia tranſlatio habet. Et neſcit, quòd mors appropinquet, & relinquet omnia alijs. Et ſic eſt in contextu Græco. Vbi huius rei infallibilis certitudo deſignatur. Et quid igitur remedij nos doces, ô Pater, (dicet quiſpiam) vt à tanto hoc malo liberemur? Hoc remedium eſt fratres, ſiquidem Dominus hîc dicit, regnum cælorum eſſe pauperum, ab eis illud diuitijs veſtris emere curáte. O mirificam pauperum prærogatiuam, quòd ſi ſericas, aut auro contextas veſtes emere vultis in mercatorum officinas vos conferatis: ſi verò cælum emere velitis, in pauperum domos vos confugere oporteat.

20 *Beati qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.* Perpendite illud, nunc, in quo preſentis vitę breuitas deſignatur, vbi fames toleratur. Vt enim ait Diuus Paulus, quod in præſenti eſt momentaneum, & *1. Cor. 4.*
leue; in futuro autem ſæculo erit æterna ſaturiras. Et quanuis qui in hoc ſæculo propter Deum famem corporalem patiuntur, beati ſint, multò tamen beatiores ſunt, qui iuſtitiam eſuriunt. Diuinuſque Magiſter poſt paupertatem famem etiam collocauit, quia ex priori poſterior ſequitur, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus. Experientia quippè comperimus, eos, qui allijs, porris, cepiſque ſaturantur, & alijs rudibus cibis abundè veſcuntur, gallinas poſtea, ſiue perdices, quanuis excellentiora ſunt, nõ eſurire. Sic homines temporalibus ſaturati ſpiritalia bona non

esuriunt: sicque illis vesci obliuiscuntur: ex quo magna animæ 21
proueni imbecillitas. Satis hoc Dauid sentiebat, cùm diceret:
Psal.101. Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Diuinæ legis obseruatio, diuinum verbum, sanctissima sacramenta, aliæq; spiritales exercitationes sunt animæ cibus: & cùm hoc pane caret, aresci. Ideò ad iustitiam esuriendam valdè conducit spiritus paupertas. Deus est magnanimus, ac munificētissimus, complureſque diuitias, quas largiatur, habet: velletque homines ingenti esse stomacho ad eas recipiendas, illasque maximè esurire. Atque ideò dicit: Beati, qui esuriunt, &c. Nonnulli tam arcto sunt stomacho, vt modico saturentur. Cùm vnam lachrymā effuderint, vnum diem ieiunarint, vnam pauperi eleemosynā erogauerint, iam se sanctos esse arbitrantur. Non hoc Deo placet. Si Rex magnates regni sui inuitaret, splendidissimumque 22
præclarissimis refertum cibis eis conuiuium pręparare iuberet, nonne tristaretur, si cum primus catinus in mensam est allatus, conuiuæ adhuc vix aliquid delibantes dicerent: Ne plus nobis afferatur: iam enim saturati sumus, iam plus edere nequimus. O superne Saluator Iesu Christe, tu es Domine Rex potens, atque magnanimus, qui in mundum veniens regale conuiuium fecisti, quod non auro quidem, sed abundanti sanguinis affluentia, plurimisque laboribus, & afflictionibus præparasti: cumq; nos omnes ad illo fruendum inuites, adeò miseri, arctoque stomacho sumus, vt prima buccella simus contenti: & minimo quoq; pietatis opere nobis satisfaciamus. Attendite fratres, & iterum, atq; iterum attendite, vnum ex laqueis diaboli esse, hominibus persuadere, eos in Dei ministerio nimium profeciſſe: iamq; ad me- 23
tam virtutis peruenisse, cùm vix passum vnum in eius via gressi fuerint. Dilata os tuum, & adimplebo illud: dixit Deus Dauidi,
Psal.62. & singulos nos oportet cogitare Deum hæc nobis verba dicere. Aperi os, ô Christiane, animi tui desiderium amplifica, ne modico spiritali cibo sis contentus, sed te maioribus assuefac. O beata anima, quæ in hoc Deo paret, quæque in eius ministerio nimiū progressa adhuc tūc se exordiri credit. O glorioſe Apostole Paule quātoperè iustitiā esuriebas, nec plurimis mysterijs, quę Deo
Philip.4. exhibueras, contentus eras, sicque dicebas: Omnia detrimētum feci, & arbitror vt stercora, vt Christū lucrifaciā, vt & inueniar in illo ad cognoscendū illū, & virtutem resurrectionis eius, & socie-

tatem

24 tatem paſsionis illius configuratus morti eius, ſi quo modo occurram ad reſurrectionem, quæ eſt ex mortuis, non quòd iam acceperim, aut iam perfectus ſim. O mirabilem ſancti Apoſtoli humilitatem, & mirabilem maioris perfectionis famem. Poſtquã tot labores fuerat perpeſſus, Euangelicamque legem ad vnguẽ (vt aiunt) obſeruarat, dicit: Liberet me Deus à tali cogitatione, vt me iam ad perfectionem peruenisſe credam: at quantum valeo, laboro, vt Dominum meum Ieſum Chriſtum in morte imiter. O quàm ad literam hîc adimpletur quod dixit Dauid: Accedet homo ad cor altũ, & exaltabitur Deus. Id eſt, quò ſublimiùs cor iuſti ad maiora eleuatur: eò illi magis repræſentatur multũ ſibi deeſſe, vt ad Deum perueniat. Ideò ſtatim Beatus Paulus ſubdit dicens: Fratres, ego me non arbitror comprehendiſſe, vnum au- 25 tem, quæ quidem retro ſunt, obliuiſcẽs, ad ea verò, quę ſunt priora, extendens meipſum ad deſtinatum perſequor brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu. Et poſtea ſubdit. Quicunque ergo perfecti ſumus, hoc ſentiamus. Quaſi dicat: Animę perfectio docet hominem de ſe humiliter ſentire, neq; ad opera bona, quæ fecit reſpicere: ſed ſemper optare in Dei miniſterio maiora pficere. Qui ergo fratres mei de perfectiõe veſtra gloriamini, hęc, quę hic S. Apoſtolus dicit: Audiẽtes erubeſcite. Nimia ſollicitudo, atq; anxietas, qua filij huius ſęculi terrena perquirũt, exẽplar nobis eſſe deberet, quò ducti cæleſtia inextinguibili quadã fame quæreremus. Ecquid mũdanus homo non facit, ecquid intentatũ relinquit, vt mille ſibi aureos acquirat? Oĩa cõprehẽdit, nullũ diſcrimẽ pertimeſcit: frigoribus, & calorib⁹ nõ deterretur. 26 Oĩa ei facilia, & plana vidẽtur arbitranti ſe aliqua ratione, mille aureos eſſe lucraturum. Per viſcera Ieſu Chriſti ob nos crucifixi vos deprecor, dilectiſsimi fratres, veſtrã viuẽdi rationẽ cõmutetis, curãq; qua hui⁹ ſęculi caduca perquiritis, in diuino Dei miniſterio à modò adhibeatis. Noſmetipſos vincam⁹. Quãuis enim vires noſtræ modicæ ſint, quod de nobis diffidim⁹, id Deo fidam⁹: ipſe enim eſt ſecurus, ac fidelis amic⁹. Quid nobis facillimũ non reddetur, quantũcũq; difficile ſit, ſi à Deo iuuabimur? Oĩa (inquit Apoſtolus) poſſum in eo, qui me confortat. Quaſi dicat, Nullum malum mihi officit Deum in adiutorem habenti. Fames mihi ſaturitas, carceres, ac vincula libertas, labores ſunt indulgentiæ, mors vita, quũ tali ſim adiutus auxilio. Ecquis igitur

Pſal. 53.

Philip. 4.

noſtrum cùm ipſum Deum auxiliatorem habeamus, mundum 27
infernumque in certamen non accerſiat, & de vtroque certam victoriam non ſperet? Eia fratres, num quicquam efficio, an non? Deus efficiat, Deus efficiat, Deus efficiat: ipſe etenim omnia poteſt. Ipſe (quæ eius eſt pietas) vos ſemetipſum faciat eſurire. O incommutabilis Deus, quomodo ego viliſsimus terræ vermiculus cùm ſim, te non eſuriam: ſiquidem tu æternus, ac potentiſsimus Dominus me eſuris, totque artibus, ac rationibus exquiris? Quòd ſi me perquiris, non propter tuam quidem, ſed propter meam vtilitatem me quæris, neq; enim me tibi opus eſt: & ideò vis, vt iuſtitiam tuam eſuriam, ſcilicet, quò illa me repleas. Quid diceretis de homine, cui aream immũditia plenam habenti Rex diceret: Euacua thecam iſtam, volo enim eam tibi auro, margaritiſque replere: ille autem reſponderet, Abi Domine aurum, 28
margaritaſque tuas nolo, ſed thecam meam immunditia plenã habere malo? O inſane in tantam amentiam incidere potuiſti? Nunquid ſi quis hoc faceret, non valdè miraremini? Sic vtique. Multò igitur magis voſmetipſos miramini, qui cum ſæcularium rerum amore plenum habeatis cor, quæ omnes ſunt immunditiæ, & ſtercora, illud euacuare non vultis, vt Deus ſuis diuinis donis impleat, quanuis ipſe hoc ſub æternæ condemnationis pœna præcipiat. Cur igitur talem in vobis amentiam cernentes pudore non confundimini? Per Dei reuerentiam vos deprecor, oculos aperiatis, tantoque huic malo remedium adhibeatis, à cordibus veſtris hoc ſtercus expellite, quò Deus illa diuina gratia repleat, qua cæleſtis gloria comparatur: ad
quam nos perducat Ieſus Mariæ 29
filius, Amen.

In

In eodem Communi plurimorum Martyrũ. & maximè pro Beatis Fabiano & Sebastiano Concio Tertia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis, &c. Luc. 6.

PER Amos Prophetam comminatus est Deus Hebræos, dicens: In omnibus plateis planctus, & in omnibus, qui foris sunt, dicetur: Væ, væ, & in ommbus vijs erit planctus. Profectò si modo vera charitate niteremus, quod Domin⁹ Hebræis minitatus est, faceremus. Animaduertẽtes enim mala, quibus orbis est plenus, domos, vias, atque plateas lachrymis repleremus. Et quãuis lachrymæ ob hunc finem effusæ nimis meritoriæ sint, & de ijs, qui eas effundunt dici posit: *Beati qui nunc fletis*, Aliæ etiam sunt complures causæ, ob quas Deo lachrymæ maximè placent. Vna est in iustis viris imperfectionũ suarũ cognitio, quæ in tepidis, ac remissis hunc effectũ operari nõ solet. Qui se in speculo considerat, experientia comperit, imaginem talem vultum repræsentare, qualem ipse habet. Si hilari est vultu, hilarem eum speculum repræsentat, si verò mœsto, mœstum ostendit. De Christo vera Patris sapientia dicitur: Speculum sine macula imago bonitatis illius: taleque hoc speculum, & hæc imago nobis repræsentatur, quales nos sumus. Iustis iustus, atque seuerus repræsentatur: & sic cum timore viuunt, defectusque suos quantũuis paruos lamentãtur cognoscentes eos esse aliquo modo iniurias infinitæ maiestatis Domino illatas. Remissis verò, & amplæ conscientiæ viris Deus remissus, & negligens repræsentatur. Non enim sibi persuadent, se ab eò seuerè esse tractandos: sicque peccatis onusti tristitiæ ac timoris expertes viuunt. Alia est etiam iustis effundendi lachrymarum causa, scilicet, animaduersio occasionum, & offendiculorum, quæ sunt in orbe terrarum. Rex videns omnes magnates, cæteroque totius regni sui

Amos. 5.

Simile.

Sap. 7.

viros ſibi rebellare, atque etiam domeſticos ſuos nihil eorũ, quæ 4
ipſe præcipit, facere ſed omnes in ipſum conſurgere quã eſſet afflictus, quotque lachrymas effunderet? Hoc vtique iuſtus conſiderat, omnia, ſcilicet, corporalia, quæ Deus in hominis miniſterium creauit, pulchritudine, odore, ſapore que ſuo corruptam hominis naturam ad malum inuitare. Non ſolum autem res exteriores, ſed domeſticas etiam, qui ſunt proprij ſenſus capitales ipſius hoſtes exiſtere, adeò vt eos Sathanas in inſtrumenta aduerſus ſpiritum aſſumat, ſibi perſuadens, illis ſe de ſpiritu victo-
Matt. 10. riam eſſe reportaturum, quam perſe conſequi minimè poteſt. Et ita dixit Dñs: Inimici hominis domeſtici eius. Hæc omnia iuſti profundè conſiderant: ſcienteſque quot, ac quantis periculis ſint expoſiti vberem lachrymarũ copiam effundunt, ſibi, proximisq; ſuis à diuina maieſtate auxilium deprecantes. Ita Hiere- 5
Thren. 3. mias Propheta faciebat, ſicut ipſe fatetur dicens: Oculus meus afflictus eſt: nec tacui, eo quòd non eſſet requies, donec reſpiceret, & videret de cœlis Deus. Verba hęc ſunt animaduerſu digniſſima: in quibus viuæ lachrymæ orationes eſſe ſignificantur: atq; ingens in eis viri ſancti perſeuerantia deſignatur. Plorant etiam iuſti præ deſiderio ab hoc exilio exeundi, & in illa cœleſti beati
Simil. tudine cũ ſecuritate morandi. Quando feſta ludique in vrbe celebrantur, maiori mœrore, anguſtiaque afficiũtur qui in carcere detinentur, quia illinc exire nequeunt, vt aliorum gaudijs perfruantur. Ita cùm iuſti ineffabilia gaudia contemplentur, quibus iuſti in diuino conſpectu perfruuntur, ſeſeque in his mortalibus corporibus incluſos detentoſque, ac terrenarum paſſionum, qui 6
bus affliguntur, atque torquentur, vinculis alligatos experiantur, ſe tanto bono priuari, maxime dolent, plorantque deſideran-
Pſal. 141. tes eo iam perfrui. Si Dauid tanto cum affectu dicebat: Educ de cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas mihi, ſciens quanuis è corporis carcere exiret, ſe vſque ad ſacrã Ieſu Chriſti filij ſui mortẽ Deo non eſſe fruiturũ, & pro tunc conſolationẽ, qua iuſti in ſinu Abrahæ permulcebantur, retributionem appellabat, quomodo iuſti ardẽtiùs nõ optabunt ab his fœtidiſsimis ergaſtulis exire, vt protinus ſuperno illo bono fruãtur? Has, aliasq; iuſtiſsimas lugendi cauſas habent iuſti. Et de his dicit Dñs: Beati qui nũc fletis, quia ridebitis. Non verò de ijs, qui tẽporalia detrimenta lamentãtur.

Vt

7 Vt enim B. Paul. ait, quæ ſecundū Deū triſtitia eſt, pœnitentiā in ſalutem ſtabilē operatur: ſæculi autē triſtitia mortē operatur. Vos igitur dilectiſsimi fratres deprecor, vt omnes has flendi occaſiones pijs cordibus contēplemini, quanuis permiſericordiam Dei, nullū in vobis lethalē reatū ſentiatis: quò ſuper vos hæc domini benedictio cadat. Qui vero actualiter in mortali culpa perſiſtitis, hoc etiā ſingulari vtimini remedio: magna cordis veſtri amaritudine lamētamini, ſiquidē hic ſanctus Apoſtolus dicit, Triſtitiā, quæ ſecundū Deū eſt, pœnitentiā in ſalutem ſtabilem operari. Vbi valde penſandū eſt verbū illud: Stabilem. Ex quo infertur eum, qui pœnitentiā egit, & in idem peccatū reincidit, oportere vereri, an forte hac triſtitia caruerit, de qua hic B. Apoſtolus loquitur. Felices igitur qui in hac lachrymarū valle plo-
8 ratis, & ſecundum Deum contriſtamini, quia ridebitis, ſcilicet, in cœleſti Hieruſalem ſempiternis gaudijs perfruentes. Deusq; proprijs manibus lachrymas ab oculis veſtris abſterget, quēadmodum mater dilectiſsimū filium lachrymātem tergere ſolet: ſicut B. Ioānes affirmat dicens: Abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorū: & luctus vltra non erit, neq; clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt. O benedictus, & glorificatus talis Deus, qui talē, ac tantā indulgentiā, conſolationemq; ſeruis ſuis pollicetur. Super quo verbum illud: Quæ prima abierūt, perpendi oportet. Quaſi dicat: Quia in hoc ſæculo fleuerunt, & mala paſſi ſunt.

2. Cor. 7.

Apoc. 21.

Nam de his, qui in hoc ſæculo non lugent dixit paulò inferius: *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.* Et
9 multo antea Iſaias propheta prædixerat: Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde. Ceſſauit gaudium tympanorum, & quieuit ſonitus lætantium. Gaudere corde, eſt ſe ex animo humanis voluptatibus tradere. O infœlices quàm fraudulenter vos Sathanas decipit, cum breuiſsima quæque gaudia, & voluptates æternis ſitis cruciatibus ſoluturi. Fratres deſideratiſsimi ne, quæſo, ſemen in cordibus veſtris ſeratis, ex quo talis fructus eſt proditurus: ſed ſemen ſerite, quod optimum fructū ferat. Si gaudia ſeueritis, triſtitiā metetis: nā extrema gaudij luctus occupat. Quodſi mœrorē ſeueritis, æterna gaudia colligetis. Qui fructiferā arborē plātare conatur, non plātat ramum folia, flores, aut fructum habentem: hoc enim eſſet

Iſai. 24.

Prou. 14.

Simile.

operam

operam perdere: cùm futurum ſit, vt ſtatim frondes marceſcant, 10
flores excidant, ſimulque cum ramo fructus areſcat. At ſi prudẽ
ter facere vult, debet ſtirpem cum radicibus plantare: ſicque am
pliores radices aget, creſcetque in arborem, & frondes, flores, ac
fructum feret. Cor noſtrum eſt veluti viretum. Si in eo lætitię ra
mum cum floribus, ac fructu plantare velimus, incaſſum labora-
bimus: nã ex vno gaudio non alia gaudia oriuntur. Statim quip-
pè humana voluptas areſcit, & omnia in triſtitiam conuertun-
tur. Vultis fratres lætitiæ arborem habere, quæ æternæ lætitiæ
fructũ ferat? Dimittite ramos, & ad veræ lætitiæ ſtirpem confu
gite, eamque in cordibus veſtris plantate. Ea eſt triſtitia, & non
quæcunque: ſed quæ ſecundum Deum eſt, de qua ſuperius dixi
Pſal. 125. mus. Hoc Dauid affirmat, dicens: Qui ſeminant in lachrymis,
inexultatione metent. Et ſic Sapiens temporum diſcrimen aſſi- 11
Eccle. 3. gnans dicit: Tempus plorandi: & tempus ridendi: tempus tacen
di, & tempus loquendi. Prius vtique dixit: Tempus plorandi,
quàm tempus ridendi: & prius dixit: tempus tacendi, quàm, tẽ-
pus loquendi: quia per lachrymas, & ſilentium vera lætitia, cæ-
leſtiſque conuerſatio impetratur.

Vlteriùs ſummus prædicator in ſua cæleſti concione progre-
ditur, dicens: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cum ſeparauerint vos, &c. propter filium hominis. Gaudete in illa die, & exultate.* O Chri
ſte Angelorum gloria, beatorumque ſpirituũ vera lætitia, quo-
modo fidelibus amicis tuis præcipis, vt in maximis quibuſque
tribulationibus exultent? Nunquid non illi ex oſſe, carneque
ſenſibili conſtant? Vtique. Sed in hoc ineffabilis potentia mea
perſpicietur, cum talia in debili, imbecillaque natura perficere 12
poſsim, vt homines, ac fœminæ in medio cruciatuum ſingulari
lætitia, & conſolatione interius perfundantur. Idcircò B. Paulus
2. Cor. 1. ſingulares Deo gratias agebat, dicens: Benedictus Deus & Pa-
ter Domini noſtri Ieſu Chriſti, Pater miſericordiarum, & Deus
totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione
noſtra, vt poſsimus, & ipſi conſolari eos, qui in omni preſ-
ſura ſunt. Quoniam ſicut abundant paſsiones Chriſti in no-
bis, ita abundat conſolatio noſtra. Infallibilis vtique veritas
Bernar. hæc eſt. At quomodo dicit Beatus Bernardus: Filij huius ſæ-
culi vident cruces noſtras, & non conſolationes noſtras. Ecquid
perſpicit mundus in ſeruo Dei, præter famem, paupertatem, af-
flictionem,

13 fictionem, persecutionemque? beatitudinem autem in eius pectore delitentem non cernit. Et vice versa, malorum voluptates saturitatesque perspicit, infernum autem in eorum pectoribus volutantem non videt: sicque homines hos sequi volunt, atque desiderant, illorum autem imitationem repudiant. Etiam Dauid quanuis Deo nimis amicus dicebat: Mei autem penè moti *Psal. 72.* sunt pedes: penè effusi sunt gressus mei: quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Id est, sensualitas mea ad malorum vitam sectãdam me inuitabat: cùm exteriorem illorũ prosperitatem perspicerem. Quia non est respectus morti eorum, id est, videntur ad moriendum nati non fuisse. Sic corpora sua tractant, sicque voluptatibus indulgent, & mortis obliuiscũtur, ac si immortales essent. Et non est firmamentum in plaga eorũ,
14 id est, si eis labor aduenit, statim finitur: nã vel minis, vel numis omnia conficiunt. In labore hominũ non sunt, & cũ hominibus nõ flagellabuntur, pro flagellãtur. Si pestis in vrbe grassatur, eos non tangit: statim enim se se in pagũ conferũt. Si annonæ caritas viget, domum eorum non ingreditur. Et quia se adeò prosperos animaduertunt, ideò tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate, & impietate sua. Sicut vir locuples hodie vnum, cras alterum vestis genus depromit: ita hi hodie vnam, cras alteram peccandi rationem inueniunt. Modò furantur, deinde ludunt, postea turpitudines admittunt: passimque varijs scelerum generibus operiuntur. Liberet nos Deus ab hominibus, qui iniquitatibus suis operiuntur. Si lex Euangelica damnat hypocritas, quia boni speciem præ se ferunt, cùm intus scelesti sint: quid fiet illis, qui
15 præ nimia cordis deprauatione exteriùs malitia superinduuntur, vt quod intus latet, foris appareat? Quomodo amator de perpolita veste gloriatur? O diabolica abominatio, quàm sæuis cruciatibus punieris? Ne huiuscemodi homines æmulemini fratres charissimi. De illis enim dicit inferiùs ipse Prophera: Deiecisti eos dum alleuarentur. Quomodo facti sunt in desolationem: subitò defecerunt: perierunt propter iniquitatẽ suam. Velut sõmnium surgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Ecce vanitatum, prosperitatumque sæcularium finem. Attendite quomodo hîc Dauid omnia vocat imaginem: quæ apparentiam tantum sine existentia habet, & in instanti euanescit. Ideò fratres ne malorum exteriora considere-

tis:

tis: illa enim ſpecies vos fallet: nec exterioribus iuſtorum labori 16
bus terreamini. Sed beatitudinem cæleſtem que conſolationem
eorum animi s delitentem conſiderate, quò eorum exemplo labo
Pſal.127. res etiam patiamini. Dauid ait: Beati omnes, qui timent Domi-
num, qui ambulant in vijs eius. Statimq; priuatim recenſet quid
ſingulis quibuſque in hoc mundo contingat, dicens: Labores ma
nuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit. Ec-
quid hoc eſt ſanctæ Prophetæ? Ijs, quæ homines manuum ſuarũ
laboribus acquirunt, veſci conſueſcunt: quomodo tu dicis iuſtũ
ipſos labores eſſe comeſturum? Vult dicere: ipſos labores, quos
iuſtus propter Deum patitur, cordis ſui alimoniam, gaudium, &
exultationem eſſe. Ex ijs enim iuſtus magnam ſibi conſolatio-
Abac.1. nẽ percipit. Et ita dicit Abacuc Propheta: Facies homines quaſi
piſces maris. Nam quemadmodum piſces in amaris æquoris 17
aquis natare, volutarique gaudent: ſic verorum hominum, id eſt
iuſtorum exultatio, atque lætitia eſt, huius ſæculi amaritudini-
Rom.5. bus perfundi. Sicque Diuus Paulus ſuo, aliorumque iuſtorũ no-
mine dicit: Gloriamur in tribulationibus, ſcientes quòd tribula-
tio patientiam operatur: patientia autem probationem: proba-
Simile. tio verò ſpem. Ideò piſces in amaro mari delectabiliter viuunt,
quia quandam occultam dulcedinem ſugunt in amara aqua la-
tentem, quæ illos nutrit, atque ſaginat. Sic iuſti ex amaris labo-
rum, tribulationum, aſperitatumque vitæ pœnitentis aquis cer-
tum quendam ſpiritalem dulcorem eliciunt, qui humanis lin-
guis non valet explicari, etſi poteſt ſentiri, atque guſtari. Eſtque
valdè notandum (vt piſcium metaphoram proſequamur) quem
admodum in mari, aquiſque amaris maiores, pinguiores, dulcio 18
reſq; piſces reperiũtur, quàm in dulcibus fluminibus: ita quãuis
in ſtatibus magnatũ, diuitũq; & corpora ſua delicate tractantiũ
iuſti aliqui ſint, in mari tamen pœnitentis, auſteræq; vitæ in pau
pertate, ac calamitatibus multo maiores, perfectioreſq; ſanctos
reperiri. Ipſæ nãq; tribulationes cor dilatant, animãq; ad maiora
Dei dona recipiẽda diſponũt. Et ita dicit Dauid: In tribulatione
dilataſti mihi. Quemadmodũ aurifex argentũ malleo quatiẽdo
dilatat, quò vas maius efficiatur: ſic Deus ſupernus artifex me-
diãtibus malleis tyrannorũ, aliarũq; calamitatũ iuſtũ quatit, qui
bus ictib⁹ eius cor amore, & charitate dilatatur, magiſq; diſponi
tur ad maiora dona, plureſq; cæleſtes liquores in ſe recipiendos.

Peccator

19 Peccator autem est quasi sartago vetus, quæ vno mallei ictu infringitur, & vndique perforatur patientiam amittens. In Prouerbijs dicitur: Legatus fidelis egestas, & ignominia. Et quemadmodum, qui Regium legatum iniuria afficit, ipsi Regi iniuriam infert: sic, qui de laboribus sibi à Deo immissis queritur, Deo iniuriam infert. *Prou.13.*

Animaduerte igitur, ô frater, singulos labores tibi contingentes, Dei esse legatos: brachia expande, illosque charitatis visceribus amplectere. Considera quid summa veritas in hodierna sancti Euangelij lectione dicat: *Beati, inquit, eritis, cùm vos oderint homines, &c. Propter filium hominis.* Quod si quis quærat: Pater, si propter peccata mea passus fuero, nunquid pars aliqua huius benedictionis super me cadet, cùm hîc Dominus dicat, labores pro-
20 pter filium hominis esse patiendos? Ad hoc tibi respondeo, si verè, & ex animo ad Deum fueris cõuersus, hoc propter Deũ pati esse dicẽdũ. Hoc perspicuè patet in Dauid. Qui cũ à Nathã Propheta ob adulteriũ, homicidiũq; reprehensus peccatis suis digna pateretur, dixit in Psalmo: Quoniam propter te sustinui opprobrium, operuit cõfusio faciem meã. Quomodo sustines propter me (posset Deus dicere.) Nunquid propter peccata tua nõ sustines? Sic. Verùm, quia hoc patienti animo sustineo, dico me propter te pati. Patientiã igitur ô peccator præsta, verãq; age pœnitentiã, & quicquid propter adulteriũ, homicidiũ, vel furtũ sustinueris, propter Deũ pati iudicaberis: sicut accidit Dauidi. Et quãuis verum sit Deum in ipsismet tribulationibus diuinarũ consolationum roresimmittere, vt prædiximus. At præter has consolationes subdit hîc Dominꝰ: *Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cælis.* Gaudium in solo corde persistit: at exultatio est lætitia ex corde ad exteriora prosiliens. Vultq; bonus Iesus iustos in tribulatione gaudere, & exultare. Huiusque gaudij, & exultationis causam assignat spem ingentis præmij, quod eos in cælo manet. Etiã Beatus Paulus (vt prædictũ est) cùm dixit: Gloriamur in tribulationibus, gaudium illud mercedis præmijque spei attribuit. Posteaque concluſit, dicens: Spes autem non confundit, id est, non deficit: sicut exponit D. Thomas super hunc locum. Quia ille dicitur à spe sua confundi, qui deficit ab eo, quod sperat. Et sic oportet intelligi locum illum Ecclesiastici dicẽtis: Nullus sperauit in Domino, & confusus est: *Rom.15. D. Thom. super Epist. ad Romanos. Eccli.2.*

ideſt:

Vatab. id est, Nullus sperauit in Domino, & sua spe destitutus est. Et 22
Vatablus in Psalmo trigesimo: In te Domine speraui, non confundar in æternum: pro, confundar, vertit; non pudefiam spe, scilicet, mea frustratus. O si hęc spes cordibus nostris dominaretur,
Iudi. 10. quàm aliter, ac viuimus, viueremus: & quàm fortiter vniuersas sæculi calamitates perferremus. Vt milites Holofernis Iudith pulchritudinem perspexerunt, dixerunt: Quis contemnat populum Hebræorum, qui tam decoras mulieres habent: vt non pro his meritò pugnare contra eos debeamus? Quod si illi tanto se labori, periculoque pro caduca mulierum pulchritudine volebãt exponere, quid nos facere oportet, vt infinita Dei pulchritudine perfruamur? O quot labores, quamque patienti animo gloriosus martyr Sebastianus pertulit, cuius glorioſum martyriũ, mortemque sancta mater Ecclesia hodie celebrat. A tyrãnis ob fidei 23
confessionem sagittis est confitus. Ideòque cum vnaquæque sa-
Psal. 118. gitta in eum mittebatur, & vnaquæque plaga ei infligebatur, dicere potuit: Hæc facta est mihi, quia iustificationes tuas exquisiui. Has sagittas tam patienter pertulit, quia eius cor prius alijs sagittis fuerat sauciatum. Vna fuerat verbum Dei. Nam sagittarij, qui hanc sagittam peritè immittere norunt, qui sunt feruidi, ze-
Isai. 40. loque accensi concionatores, semper illa cor sauciare conantur. Deus enim dicit: Loquimini ad cor Hierusalem. Si verò tu es Babylon, difficilè hæc sagitta ad cor tuum perueniet. Qui est similis Hierusalẽ, & quoad potest, se disponere curat, huius cor hac sagitta percussum manet, sicut huic sancto viro accidit. Alia sagitta fuit diuinus amor, quo etiam eius cor fuit transfixũ. Quem admodum qui sagittis confodiendus est, peritissimum quenque 24
eligit sagittarium, qui prima sagitta eius cor vulneret, ne postea aliarum ictus persentiat, (tot enim mortibus afficeretur, quot sagittis feriretur, nisi prima ipsius cor transfixum fuisset) sic Diuus Sebastianus Christum mundi Saluatorem, tanquam peritissimum sagittarium elegit, quò diuinæ voluntatis suæ arcum contendens in eius cor sacri amoris sui sagittam immitteret, illudq; ea transfigeret, mundoque occideret, ne aliæ sagittæ ei nocerẽt, corpusque tantoperè affligerent. Vultis fratres, ne sagittæ, quas vobis mundus immittit, persecutiones, ac damna, quibus vos insectatur, vobis patientiam amittendi occasioni sint? hunc cælestem sagittarium deprecamini, vt corda vestra diuini amoris sui

sagit-

sagitta sauciet: & quasi insensibiles, mortuosq; carni, & eius passionibus vos reddat. Sicq; cum Sanctis morientes vitam gratiæ viuetis, posteaq; cum eis cœlesti beatitudine fruituri ad ætherea regna ducemini. Quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius, Amen.

¶ IN Quatuor concionibus, quæ habentur in Festo omnium Sanctorum complura reperies, quæ huic Euangelio possis aptare.

IN COMMVNI Confessorum Pontificum Concio Prima.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

1 MAgnam vtique affert admirationem, quòd cùm per hunc hominem Christus Redemptor noster vniuersalis rerum omnium Dominus significetur: de quo dixit Beatus Paulus: Roman. 10.
2 Diues in omnes, qui inuocant illum, bona sua in seruos suos diuidēs, vni quinque, alij verò duo, alij verò vnū talentū cōmiserit, cū singulis quinq;, & octo etiā, aut omnia, quæ vellet, dedere posset. Ad huius dubij responsionem animaduertendum est, Deum sua admirabili prouidentia sic homines in hoc sæculo disposuisse, vt communiter nullus esset adeò perfectus quin ei aliquid deesset. Est quis nimis abstinens, pius, ac castus, verùm ei humilitas deest. Non ita, vt superbus sit: tunc enim iam non esset iustus: sed aliquam in se difficultatem, ac repugnantiam sentit, vt alteri subijciatur, iniuriasque sibi illatas perferat. Alius est humilis: sed ei prompta facilitas ad temperantiam deest. Sic se Deus cum

homi num cordibus, vt cum terris, ac regionibus habuit. Noluit 3
quippe omnes regiones neceſſaria ſibi producere. Si vna eſt ferax tritici, eſt ſterilis vini. Si altera pane, vinoque exuberat, pecoribus indiget, quia paſtus ei deſunt. Quod ſi pecoribus abundat, oleo caret. Et ſic de alijs. Diuus Auguſtinus, ac B. Gregorius affirmant, Deum ita prouidiſſe duplici ratione, cùm vt hominum humilitati conſuleret, quo qui vna re careret, eam humilis ab alio poſtularet: tùm etiam vt ampliaretur charitas. Nam ſi Gallia omnia neceſſaria haberet, Gallus cum Hiſpano non conuerſaretur: ſicque cùm homines inuicem inter ſe non communicarentur, anguſta nimis, & aſtricta eſſet charitas. Ob has etiam duas ipſas rationes homines ità diſpoſuit, vt ſingulis aliquid deeſſet. Tum propter humilitatem, quo animaduertens tu in altero virtutem, quæ tibi deeſt, humilieris, illumq; te me- 4
Philip. 2. liorem iudices: proximusq; tuus in te videns, quod ipſe non habet, ſe humiliet, teque meliorem, quã ſe eſſe ducat. Quod intelligens D. Paulus admonet Philippenſes dicens: In humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes, non quæ ſua ſunt ſinguli conſiderantes, ſed ea, quæ aliorum. Ad huius doctrinæ confirmationem duos ſingulares ſacræ paginæ locos D. Gregorius adducit.
Greg. Sup. Ezechi. Alterum B. Pauli dicentis: Non ſum dignus vocari Apoſtolus:
1. Cor. 15. quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei. Attendite quomodo vir ſanctus humiliabatur: quia in ſe non videbat innocentiam, quam in alijs Apoſtolis confiderabat: qui, ſicut ipſe, ſanctos nõ
2. Petr. 3. fuerant inſectati. Alterum diui Petri dicentis: Propter quod chariſſimi hæc expectantes ſatagite immaculati, & inuiolati ei inueniri. &c, ſicut & chariſſimus frater noſter Paulus ſecundũ datã ſibi ſapientiã ſcripſit vobis. Ecce quomodo B. Petrus ſeſe abij- 5
cit, Diuũq; Paulũ plus ſapientiæ, quã ſe diuinitus accepiſſe fatetur. Nõ equidẽ ità nos facimus, ſed ego in proximo meo defectũ cõſidero, quo ipſe careo, ſicq; me illo meliorẽ iudico: ipſeque in me defectũ animaduertit, cuius ipſe immunis eſt, & ita ſe meliorẽ, quã me putat. Viã cõmutamus, & erramus. Ideo D. Paul. dicit: Non quæ ſua ſunt ſinguli cõſiderantes, ſed ea, quæ aliorum. Tum etiam vt charitas extenderetur, eiusq; exercitatio ampliaretur hominibus inuicem virtutes ſuas exemplo, piaque doctrina alijs communicantibus. Sicque loquens Ezechiel Propheta de illis quatuor myſterioſis animalibus, quæ perſpexit, dicit:

Pennas

6 Pennas per quatuor partes habebant, iunctæque erant pennæ eorum alterius ad alterũ. Hæc ſancta quatuor animalia ſignificabant diuerſos iuſtorũ ſtatus in terra cõmorantiũ. Alæ, quibus volant, ſunt virtutes, quibus è terra erigũtur: ſubalternusq; pennarũ contactus eſt aſsiduitas hortationũ, doctrinæ, correptionũq;, quibus ſeſe inuicẽ tàm verbis quã operibus exhortãtur, & excitant. Quanuis nouacula exactiſsima ſit, aliquando tamen eam exacui oportet. Sic quãtunuis lucido quis ſit intellectu, rectaq; intentione aliquando ſanctis conſilijs, atque exhortationibus illum admoneri neceſſe eſt. Ideò vt dicitur in Eccleſiaſtico: Mandauit illis (ſcilicet Deus) vnicuique de proximo ſuo. Gemini fratres Ioab, ſcilicet, & Abiſai aduerſus duos exercitus, videlicet, Aſsyriorum, & Ammonitarũ in prœliũ exierunt. Dixitq; Ioab:
7 Si prœualuerint aduerſum me Syri, eris mihi in adiutoriũ: ſi autẽ filij Ammon prœualuerint aduerſum te, auxiliabor tibi. Eſto vir fortis, & pugnemus pro populo noſtro, & ciuitate Dei noſtri. Sicq; vterque victor euaſit. Omnes vos fratres eſtis, dixit Chriſtus Redẽptor noſter omnes ſumus vnius Patris, ſcilicet, Dei filij vniusq; hæreditatis, quod eſt regnũ cœlorũ, cohæredes. Omnibus ſunt aduerſarij fortiſsimi, vt ſignificauit Apoſtolus dicẽs: Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus principes, & poteſtates. Et quantò quis iuſtior eſt, tanto durioribus tentationũ telis oppugnatur. Experiẽtia enim comperimus ad complures homines vinctos, & ſub claue recluſos cuſtodiendum paucos homines ſufficere: atque etiam vnum illos cuſtodire optimè poſſe: at vero ad hominem fugien
8 tem apprehendendum complures requiri. Sic ad multos peccatores ſcelerum ſuorum vinculis alligatos cuſtodiendũ vnus diabolus ſufficit, ac ſupereſt. Verum ad iuſtum catenis ſolutum fugientem, ſeque à diabolicis illuſionibus longiſsimè ſeparantem, & in Dei miniſterio velociſsimè currentem, apprehendendum multi Dæmones congregantur: ibi enim maiorem adhibent diligentiam, vbi maiorem ſentiunt reſiſtentiam. Sicut apparuit in viſione, quam pater eremita ſanctus perſpexit, vt refert Beatus Gregorius. Qui conferens ſe in vrbem ingentem Dæmonum cateruam ſuper quoddam monaſterium vidit: ingredienſque vrbem vnum tantum dæmonem ſuper eam perſpexit. Eique tantam diſparitatem

Ezech. 1. *Simile.* *2. Reg. 10.* *Matth. 22.* *Epheſ. 5.* *Simile.* *Greg. in dialogis.*

admiranti apparuit Angelus dicēs: In hac vrbe omnes ſunt mā 9
li: ideoq; ad eos ſeruandos vnus tantum diabolus ſufficit: in illo autem monaſterio multi ſunt ſerui Dei: ideoq; ad eos euertendos tot illic Dæmones ſunt.

Iob. 14. Cùm igitur verum ſit omnes nos illud Iob dicere poſſe: Cunctis diebus, quibus nunc milito: ſiquidem fratres ſumus in Chriſto, omnes inuicem ineamus, & vnuſquiſq; dicat: Frater ego me ſuperbiæ oppugnatum experior, alteriq; difficulter obedio, & iniurijs, atq; contemptibus valdè cōtriſtor. Deprecor te, vt cùm me in aliquem defectum circa hoc incidere videris, me reprehē das, aliquoq; bono conſilio mihi ſuccurras. Aliuſq; alteri dicat: Frater, ego carnis tentationibus vehementer oppugnor, de qua vt credo, tu iam victoriam reportaſti. Rogo te, vt ſi quando me circa hoc corruere perſpexeris, me acriter reprehendas: aliquaq; 10
ſancta exhortatione mihi ſubuenias. Quod ſi puro corde faceremus, abſque dubio è tentationibus noſtris victores, euaderemus. At tam immanes ſumus, vt licet proximos noſtros in magnas ſpiritales ærumnas incidere videamus, illis ne verbo ſaltem ſuccurramus. O infœlicia tempora, ò deprauatos mores, cùm homines brutis animantibus in ſe inuicem ſint immaniores. Verum eſt aliquibus eſſe linguam ad reprehendendum, non autem patientiam, qua correptionem percipiant. Vermes duriſsimum
Simile. quodq; lignum ore penetrant: ipſi autem adeò debiles ſunt, vt ſi tangantur, ſtatim medij crepent, atq; frangantur: manuſque veſtras coinquinent. Itaq; ad tangendum duri, vt autem tangātur, molles, tenueſq; ſunt. Solum os durum, reliquum verò corporis tenerū eſt. Sic multi ad corrigendum os habent, atq; etiam viros 11
iuſtos increpare audent: durum que lignum, quaſi vermes penetrāt. Vt autem corrigantur, adeò molles debileſq; ſunt, vt ſtatim impatientia perfringantur, & eos, à quibus corripiuntur, iniurijs,
2. Tim. 5 opprobrijſque afficiant. D. Paulus dicit: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra, vt patrem. Si D. Paulus etiam Timotheū epiſcopum hortatur, ne ſenem reprehendat, ſed cùm eum in defectum aliquem prolabi perſpexerit, tanquam patrem humiliter deprecetur: quare homini impatiēti virum iuſtum licebit obiurgare? Hanc non charitatem quidem, ſed impudentiam potius voco. Curemus igitur fratres inuicem animarum noſtrarū ſpiritale emolumentum exquirere, noſq; in proximos noſtros circa

hoc

12 hoc potiſsimum miſericordes exhibere: Siquidem, vt optime dicit Diuus Thomas, ſpiritalia opera miſericordiæ corporalibus nimis excellunt. Confuſionis eſt magnæ nos cum proximum corporali morbo laborantem videntes omnes nos medicos efficiamus, milleq; ei remedia præbeamus: eius ſpiritaliter laboranti non miſereri: nec illi aduerſus ſuperbiam, auaritiam, ſeu inuidiã, vel aliud quodlibet peccati genus remediũ aliquod perhibere. Si eius domũ vri videmus ſtatim cõcurrimis aqua, alijſque remedijs ignẽ curãtes extinguere: tũ ob domini eius emolumẽtũ; tũ etiã ne ex illa flãma prorũpat, qua totus vicus inflãmetur. Videntes autẽ proximũ noſtrũ viuis peccatorum flãmis ardentem ex quo tanquam ex accenſa domo malorum exemplorum tiriones, ac ſcintillæ proſiliunt, quibus magna pars reipublicæ vritur, 13 & peruertitur, in eum ſanctarum exhortationum, conſiliorumq; aquã non effundimus. De hoc queritur Deus per Iſaiam Prophetam dicens: Vulnus, & liuor, & plaga tumens non eſt circunligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Ecce rationem, qua re Dominus in ſeruos ſuos ſic talẽta diuidere voluit, vt non omnes pariter illa perciperent.

D. Th. 2. 2. q. 33. art. 1. in corp.

Iſai. 1.

Et profectus eſt ſtatim. Deus non proficiſcitur, non enim habet, quò diſcedere poſsit, cùm omnia penetret, atq; impleat. Sed quẽ admodũ dño domi ſuæ manente œconomus ſibi videtur optatã libertatem nõ habere, vt ſuomet cõſilio gubernetur: nã Dñi præſentia illũ videtur aſtringere, ne abſq; illius inſtructione moueatur. Illo autẽ abſente manet œconomus, quaſi dominus abſolutus. Dicenſq; Chriſtus R. N. Dñm procul abijſſe ſignificat eum 14 adeò operũ noſtrorum, liberiq; arbitrij dominos nos feciſſe, qua ſi à nobis longiſsimè diſtaret. O ineffabilem Dei probitatẽ, qui diuitias ſuas in hominis poteſtate cõſtituit, & ſicut abſolutũ arbitrij ſui dñm eũ reliquit, quò ſi in earũ adminiſtratione diligẽter prudẽterq; ſe geſſerit, maiorẽ ſibi gloriã obtineat. Nullus eſt qui de mille aureis, quos induſtria, diligẽtiaq; ſua cõparauit, magisquàm dequatuor mille, quos paterna hereditate acquiſiuit, nõ glorietur. Et vir egregi⁹ glorioſius ducit ſe armis inſigne aliquod adipiſci, quo parmã ſuã [*Eſcudo*] exornet, quã omnia maiorũ ſuorũ trophęa. Sicq; præcipua inſignia in parma depingit, quæ ipſe cõparauit, reliqua verò maiorũ ſuorũ cirtũ pro ornamẽto [*orla*] cõſtituit. Poſſet vtiq; Deus gloriã ſuã nobis cõferre, abſq; eo, q̃

talētis ſuis aliquid negotiaremur, aut aliquā ex nobis diligentiā 15
ad hiberem⁹. Vt aūt nos amplius honeſtaret, voluit nos ſuos eſſe
coadiutores: beatitudinēq; & gloriā noſtrā ex nobis quodāmo-
do depēdere. O quā ſingulari gaudio iuſti afficiētur in cœlo cōſi-
D. Tho. 1. 2. q. derātes ſe diuino adiutos auxilio coronas immarceſcibiles, quas
111. artic. 1. poſsidēt, impetraſſe. Quod ſiquis dicat: B. Tho. dicit: Gratia om-
ad. 2. ne debitū excludit: & hęc eſt cōcors ſentētia omniū ſanctorūPa-
trū, quare igitur Dñs ſeruis ſuis talēta cōmiſit, ſiquidē illis diuinā
D. Tho. 2. 2. gratiā lucrari non poſſunt? Ad hoc reſpōdeo ipſum B. Thomādi-
q. 177. ar. 1. cere, q̄ quāuis bona opera quæ antecedūt iuſtificationē nō me-
ad. 3. rentur aliquā gratiā directè, nihil tamē obſtat, q̄ indirectè ſint
adiumēto ad gratiā obtinēdā. Atq; vt vniuerſalior ſit doctrina,
eaq; magis vtamini, dicere poſſumus, nō ſolū dona naturę, & gra-
tiæ talēta eſſe vnicuiq; à Deo cōceſſa, ſed etiā bona fortunæ, vi- 16
delicet diuitias, quas poſsidetis. Atque vtinā vobis penitus per-
ſuadere poſſem vos earū poſſeſſores nō dños quidē, ſed œcono-
mos eſſe: vt eas iuxta veri illarū domini volūtatē expenderetis.
2. Cor. 4. D. Paul. ait: Hic iā quæritur inter diſpēſatores, vt fidelis quis in-
ueniatur. Hæc verba fratres mei in cordibus veſtris impreſſa ge-
rere deberetis: in quibus ſanct⁹ Apoſtolus manifeſtat, Deūmaxi-
mè velle vos fideles diuitiarū ſuarū diſpēſatores exiſtere: Quę fi-
delitas in duobus maximè conſiſtit. Alterū eſt diuitias iuxta Do-
mini voluntatē cōmutare, & illis alia bona lucrari, ſine furto, do-
lo, mēdacio, ac ſine vllo peccato, ſed honeſtis, licitisq; negotiatio-
nibus, atq; contractibus. Alterū verò illas ad Domini arbitrium
expendere non in vanitatibus, turpitudinibus, aut ſplendidis,
nimijſque conuiuijs: ſed in familiæ veſtræ honeſta, temperata-
q̄ue ſuſtentatione, in pauperum opitulatione, alijsq; charitatis 17
operibus. Ideo iuſti diſpenſatores fideles appellantur, quia fide-
litatem hanc ſeruant: peccatores autē diſsipatores vocantur. Et
Pſalm. 36. ita dicit Dauid: Mutuabitur peccator & non ſoluet, ideſt, ſuſci-
piet diuerſa Dei beneficia, & non ſoluet: Deo gratias agēdo, eiuſ-
q̄ue præceptis obediendo. Vbi alij tranſtulerunt: Mutuatur pec-
cator, & non ſoluet. Et ſic eſt in cōt. Græco, & in Paraphr. Chal.
Inquo Dei liberalitas denotatur, cū peccatori de præſenti bona
concedat: nec defatigandus vnq̄uā ſit, ſed in poſterū ei beneficia
ſit facturus. Peccator autem illa recipiens, & recepturus, adeò du-
rus eſt, vt ad hæc debita perſoluēda nō moueatur nec cōmouen-

dus

18 dus sit. Iustus autẽ n. iseretur, & retribuet. Vbi alij transtulerũt: Iustus autẽ miseretur, & retribuit, Et sic est in conte. Greco, & in Paraphr. Chald. Vbi iusti pietas, & perseuerãtia designatur, quia retribuit, & retribuet: neq; deficit benefacere, quia cũ Deo con uersatur. De homine autẽ cũ Deo agente dicitur paulò inferius. Apud Dñm gressus hominis dirigetur. Vbi alia trãslatio habet: Apud Dñm gressus hominis dirigentur. In qua translationũ va rietate significatur homo cũ Deo agens discere gressus suos omnes ad Deum dirigere, talentaque á diuina ipsius manu percepta bene expendere.

Profectus est Dñs nec seruis suis tẽpus reuelauit, in quo reuer surus esset, vt ab eis talẽtorũ, & lucri rationẽ exigeret, vt semper diligentissimè vigilarent, neq; vnquã laborare desinerent. Si eis diceret: Post quadriẽniũ redibo: forsitã primo triennio, volupta
19 tibus indulgentes laborare nollẽt, & quarto anno laborarent, & pecunijs diligẽtissimè negociarẽtur. Dñs ingrediẽs domũ amici *Simile.* sui ad ludendũ nõ dicit famulis suis: Hora decima hinc discessurus sum: hoc enim dicẽs eis occasionẽ præberet, vt abirent, & vsq; ad illã horã aliquot mala patrarent: sed vt semper inuigilẽt, nihil eis dicit. Sic Deus, ac Dñs noster nõ nos admonet, quãdo venturus sit. Nã si etiã ignorantes qua hora venturus sit, adeò ne gligentes sumus tẽpusq; tot abominationes cõmittentes cõsumimus: quid faceremus, scientes eũ vsq; ad decimũ, aut vicesimũ annũ nõ esse venturũ? Ideo, vt ait B. Augu. voluit Deus, vt *August.* diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Exem *Simile.* plũ adhibet. Si quam domum ingredereris, vbi certo scires te ab
20 vno illius habitatore esse necandum, quem tamen ignorares, nõ dubito quin ab omnibus caueres, omnesque suspicios haberes. Contemplare igitur ò frater hunc mundum esse aliquã domum, cuius habitatores sunt dies, quorum vnus te occisurus est, mortẽ, scilicet, tibi offerens. Siquidem igitur quis ille futurus sit prorsus ignoras, ab omnibus te cauere oportet, & vnũquẽque timere, atq; in singulis illis ita viuere debes, ac si in singulis esses *Eccli. 18.* obiturus. Ideò nõ dicit Dñs: Cras, aut anno vẽturo veniã. Et ita nos diuinus spiritus hortatur dicẽs: Me mẽto irę, in die cõsummationis, & tẽpus retributionis in conuersatione facies. Idest in cõ uersatione tua cõtẽplare te iã esse in tẽpore arctissimæ rationis, & in die, quo operũ tuorũ præmio, siue supplicio es afficiẽdus.

Et alia trãſlatio habet: Tẽp⁹ retributionis in cõuerſatione faciei. 21
Ideſt, cũ facies tua ad ea, quæ nõ cõuenĩũt, aſpiciẽ da cõuertitur, ne cor tuũ peruertatur, hoc vtere remedio: retributionis, ſcilicet, tẽpus cõſidera. O fratres deſideratiſsimi Deus (quæ eius eſt clemẽtia) hæc valdè neceſſaria in cordib⁹ veſtris imprimat, quò ex illis fructũ percipere noueritis. *Abÿit autem qui quinq́ talenta acceperat, & operatus eſt in eis.* In hoc ſignificatur Deus velle vnũquẽq; viuere, & fructũ ferre iuxta ſtatus ſui cõditionẽ, & talenta, quæ accepit, ſicut hi fecerũt. Et enim qui quinq́ talẽta ſuſceperat, alia quinq́ lucratus eſt, & qui duo, alia duo cõparauit: quorũ vtrũq;
Matth. 7. Dñs cõmendauit. Apud B. Matthæũ Dñs Eccleſiã ſuã horto diuerſis arboribus cõſito cõparauit dicẽs: Arbor bona fruct⁹ bonos facit. Et quẽadmodũ in horto à ſingulis arboribus iuxta genus ſuũ fructus expoſcitur: à nuce enim nuces, à pyro pyra, glandes 22
à quercu poſcũtur, quæ ferentes, ſingulæ (ſi ita dici poteſt) debito ſuo ſatisfaciunt: ita etiã Deus permagni æſtimat in ſua ſancta Eccleſia cõiugatos iuxta ſtatũ ſuũ fructus ferre bonorũ operũ: ſacerdotẽq; ac religioſum virũ ſecundũ ſtatũ etiã ſuum meliorũ operũ fructus producere. Neq; ab homine cõiugato religioſi perfectionẽ portulat, nec vult religioſum virũ ad coniugati negotia
1. Cor. 7. cõficienda ſubijci: Et ità dicit D. Paulus: Vnumquenq; ſicut vocauit Deus, ita ambulet, & ſicut in omnibus Eccleſijs doceo. Et paulò inferiùs, Vnuſquiſq;, inquit, in qua vocatione vocatus eſt in ea permaneat. In eo enim ſtatu vitæ æternæ fructũ ferre põt.
Ioſue. 6. Quãdo tubarũ clãgore mœnia Iericho in terrã corruerũt, aſcendit vnuſquiſq; per locũ, qui contra ſe erat, ceperũtq; ciuitatem. 23
Itaq; ex loco, vbi vnuſquiſq; fuerat conſtitutus, in vrbẽ fuit ingreſſus. Ità proſtratis offendiculis, cœlique ianuis patefactis per merita, voces, ac prædicationẽ illius diuinę tubę Ieſu Chriſti filij Dei: vnuſquiſque in ſuo ſtatu decenter, & ſicut oportet, viuens in cœleſtẽ gloriã ingreditur. ¶ *Poſt multũ vero temporis venit Dñs ſeruorũ illorũ, & poſuit rationẽ cũ eis.* Quãuis diu de moratus eſt, tandẽ venit bonos præmijs, malos autẽ ſupplicijs affecturus. Da
Pſalm. 118. uid dicebat: Tẽpus faciẽdi Dñe: diſsipauerũt legẽ tuã. Quaſi diceret: Tempus eſt Dñe faciendi, quod faciendũ eſt. Totũ huius vitæ tempus fuit loquendi tempus. Deus enim nobis leges, Apoſtolos, cõcionat oreſque cõceſsit, qui nos eius nomine docerent, & cõminarentur: nos verò ex longo tempore nobis à Deo conceſſo

24 ceſſo occaſionẽ aſſumẽtes, ex nihilo horũ fructũ percipim⁹ ſpe
rãtes in poſterũ pœnitẽtiã agi poſſe. Quod vidẽs Dauid in ſpiri
tu dicit: Iã Dñe nõ eſt tẽpus plura verba cõſumẽdi, cùm nihil p
ſint. Cõcionatores tui viginti ab hinc annos decẽ ab hinc annos
duos ab hinc annos prędicauerũt: quodſi homines anno prẽteri
to mali fuerũt, peiores nũc ſunt. Quapropter adſit tẽpus faciẽdi:
tẽpus rationis, in quo nemo eis cõcionabitur, admonebit nemo,
nemo cõminabitur. Iã verba ceſſabũt, & operibus cõtẽdetur. Iã
ſupplicia propinquabũt, quibus eos toties cõcionatores cõmina
ti ſunt: quia diſsipauerũt legẽ tuã. O peccator, qui nunc ibi ſedes
trãquillus, atq; quietus: attẽde infœlix quãtũ tẽporis eſt, ex quo
Dei bona diſperdis. Memẽto quoties te te ſerui Dei eius no mi-
ne fuerint minitati, neq; verò vnquã reſipiſcere voluiſti. Ego igit
25 tibi affirmo, tẽpus faciẽdi eſſe vẽturũ, & diſſolutionis tuę arctiſ-
ſima ratio à te poſtulabitur, vbi diuinus iudex iã te nõ minabit.
Verba ceſſabũt, operaq; & æterna tormẽta propinquabũt. Hîc
ſacri Euãgelij lectio dicit, Dñm à ſeruis ſuis talẽtorũ, quę illis cõ
miſit, rationẽ eſſe petiturũ. Ego aũt dico illũ etiã ab eis eorũ, quę
illis nõ dedit, rationẽ exactorũ eſſe. Accidit dñm in œconomũ *Simile.*
ſuũ iratũ ab eo claues accipere, & thecas euoluere, reſq; inuenire,
quæ licet ſuæ nõ ſint, cognoſcit eũ illa abſq; ſui iniuria, detrimẽ-
toque acquirere nõ potuiſſe. Et dicit œconomo: Quãquãhoc nõ
eſt meũ, cedo rationẽ, vnde illud acquiſieris [*O ſancta Maria ſeño-
ra*) quàm tremenda ſunt hęc. Ecquid infœlix homo reſpõdebis
cùm cordis tui theca patefacta Deus illic tot odia, iras, inuidias,
ambituſq; repererit, tibiq; dixerit: O traditor, cuia ſunt hęc? Quo
26 modo hęc hic collocaſti? Hęc nõ ego tibi dedi tu tua malitia hęc
feciſti in diuine maieſtatis meę iniuriã. Ecce quomodo eorũ etiã
quæ nõ dedit rationẽ exiget. Eorũ etiã, quę dedit rationẽ poſtu-
labit: admiſſorũ ſcelerũ, acceptorũq; beneficiorũ rationẽ petet.

Et accedẽs qui quinq; talẽta acceperat, &c. Eſt valde notandũ hos
bonos ſeruos omnia, quæ negotiantes acquiſierãt, Dño obtuliſ-
ſe, à quo talẽta receperãt. Nõ dicũt: Dñe, ecce quę nobis dediſti,
hæc illis acquiſiui, hæc ſunt tua, & hæc noſtra: ſed ei vtraq; offe-
rũt. Vnus obtulit alia quinq; talẽta, quę fuerat lucratus, & ſimul
illa, quæ acceperat. Aliuſq; obtulit duo talenta, quæ pepererat.
In quo vera iuſtorum humilitas, & gratitudo declaratur: qui ſi
quid habent, ſiquid faciũt ſiquid valent, id ſibi à Deo prouenire

fatẽtur, Deũq; ſuis bonis operibus valorẽ cõferre, vſumq́; bonũ liberi arbitrij, quẽ ipſi adhibẽt, reſpectu eorũ quæ Deus facit, quaſi nihil eſſe cognoſcũt. Et ità dicit D. Ioannes: Procidẽrũt viginti quatuor ſeniores ante ſedẽtẽ in throno, & adorabãt viuentem in ſæcula ſæculorũ: & mittebãt coronas ſuas ante thronũ Dei dicẽtes: Dignus es Dñe Deus noſter accipere gloriã, & honorẽ, & victoriã. Illi vtiq; coronarũ, quas habebant, gloriã tribuebant. 27

Apoc. 4.

Ait illi Dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis. Non ſolùm autem Deus ſeruos ſuos talẽtis ſapienter vtentes in illã gloriæ abyſſum inducit, & in æternum glorificat, verum hoc non contentus inſtituit, vt eos etiã mundus veneretur, ſicut apparet in hoc glorioſo cõfeſſore, cuius feſtũ hodie ſacra mater Eccleſia celebrat. Qui cùm multis ab hinc annis ex hac vita diſceſſerit, maxima hominum veneratione recolitur. Eſt mundus ſimilis cauponi, per cuius tabernam multi prætereunt: qui ſi ei cibos, & reliqua bene perſoluunt, nunquã amplius eorum recordatur. Quodſi viator præterit, qui eũ obiurgat, neq; ei ſoluere vult, nunquã illius obliuiſcitur, ſed potiùs de illo aſſiduò lõquitur dicens: Vidiſtis ne quàm immaniter me viator ille tractarit? Viatorũ ſibi liberaliter cũcta ſoluentiũ obliuiſcitur: illũ aũt, à quo inhumaniter fuit obiurgatus, atq; tractatus, ſemper memoria tenet. Talis eſt hic mũdus, tanquã caupo magnos, & paruos, diuites, & pauperes, in ſe recipit: & de illis, qui cùm ipſo melius ſe agunt, eũq; mitiùs, ac liberaliùs tractãt, minus recordatur. O quot Imperatores, Principes, atq; magnates per hunc mundũ præterierunt, eũq; honeſtarũt, & maximi æſtimarũt, eiq; iuxta ipſius volũtatẽ cũcta ſoluerũt quicquid ipſe volebat, efficiẽtes: quorũ tñ oblitus eſt mũdus. Et ſic de illis dicitur Sapientiæ, 5. Spes impij tãquã fumus, qui à vẽto diffuſus eſt: & tãquã memoria hoſpitis vnius diei prætereũtis. Prætereũtes etiã ſancti per hoc diuerſoriũ mũdũ obiurgarũt, illũq; mendacẽ, fallacẽ, vanũ, atq; caducũ appellarunt: neque ei perſoluerũt. Nõ enim eius vanitatibus reſpõderũt, quinimo cõtra eius præcepta faciebãt. Horũq;, à quib⁹ ſic fuit tractatus perpetua quotãnis memoria recolitur, feſtũq; exultãtibus animis celebratur. Quæ cùm ità ſint fratres in Chriſto Ieſu, illos inſtãtiſsimè curem⁹ imitari. Quo virtutũ, gratiẽq; illorũ participes effecti, cœleſti beatitudine in ipſorum cõſortio fruituri ad empyrea regna peruenire mereamur. Adquẽnos pducat Ieſus Mariæ fili⁹. A mẽ. 28

Simile.

Sap. 5. 29

In eodem

In eodem Communi Confessorum Pontificum Concio Secunda.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

IN hac similitudine supernus Dñs se in bonos misericordē: in malos autem seuerū esse demonstrauit. Quod etiā per Zachariā prophetā multò antea significauerat dicēs: Et assumpsi mihi duas virgas: vnā vocari decorē, & alterā vocaui funiculū, & paui gregē. Nōnulli dicunt, per has duas virgas significari tribulationes, quibus Deus gregē suum flagellat, regit, atque alit: quarum alteram decorē, alterā funiculum vocat, ob dispares effectus, quos in hominibus operātur. Iusto quippe tribulatio decor, atq; etiam dulcor est. Nā vox Hebræa, Nohā, pro qua Latinus interpres vertit, virgā, dulcorem etiā, iucunditatēq; significat. Hoc etenim iusti in tribulatione reperiunt, & hoc pulchriores efficiuntur. Alterā virgā Dñs funiculū appellat: quia peccatores supplicijs affecti arctiùs sceleribus vinciri, atq; implicari cōsuescūt: cùm impatiētia, atq; indignatione repleātur, durioresq; reddāt, vt apparuit in Pharaone. Et quāuis hæc expositio optima sit, nō tñ mihi displicet aliorū elucidatio, dicentiū, per has duas virgas misericordiā, ac iustitiā, quibus Deus populum suum gubernat, significari. Misericordiam decorem, iustitiam verò funiculum esse dicit ideſt, flagellū. Hoc etiam Dñs significauit præcipiens in templi colūnis mala granata, catenasq; depingi. Ecquid est catenis cum malis granatis? Dico Deum velle nos scire ex domo sua fructum misericordiæ, iustitiæq; catenas sperari oportere, quæ sunt duæ colūnę, quibus vniuersus mūd⁹ sustinetur. Ei ità dicebat Dauid: Virga tua, & baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Quasi dicat: Valde delector, gaudeoq; Dñe mi tibi iustitiæ virgā, baculūq; misericordiæ esse. Hac misericordia dicit Sācti Euangelij lectio hodierna Dñm vsum fuisse in eos, qui talenta sibi ab eo cōmissa prudenter expenderunt. Hancque iustitiam exercuit in pigro, ignauoque seruo qui acceptum talentum in suffossa terra abscondit.

Zachar. 11.

3 *3. Regum.* 7.

Psalm. 22.

Exor-

Exorditur igitur ſanctũ Euãgeliũ dicẽs: *Homo quidã peregrè pro-* 4
ficiſcens. &c. Hic homo eſt Chriſtus reparator noſter: ſeruiq; nos
ſumus. Vocauitq; hîc clemẽtiſsimus Dñs peregrinationẽ glorio
ſam in cœlos aſcẽſionẽ: quia tũc ab hominib⁹ recedebat, ob quo
rũ emolumẽtũ in mũdũ venerat, in eoq; triginta tres annos vixe
rat. Atq; vt oſtẽderet, quid, ſi mortalis adhuc eſſet, nos in hoc ſæ-
culo ſolos relinquẽs ſentiret, aſcẽſum ſuũ ad cœlos peregrinatio
nis viã appellat, cũ ad dexterã patris ſeſſurus aſcẽderet. O mira-
bilẽ amorẽ. O mirabilẽ viſcerũ teneritudinẽ, qua clemẽtiſsimus
Ieſus prȩcelluit: cùm ſe peregre proficiſci dicat, quia ad cœleſtia
regna cõſcendẽs hom nes in hoc mũdo relinquit. O verba ſuper
acutiſsimos gladios penetrãtia, & duriſsima quȩq; corda cõfrin-
gere ſufficiẽtia. Ecquis fratres adeo marmoreus eſt, qui Angelo-
rũ regẽ peregrinũ ſe appellantẽ audiẽs, quia ab hominibus rece- 5
dit teneritudine nõ cõficiatur? Ille peregrin⁹ dicitur, quia in cœ
lis à nobis abeſt: noſque peregrini dicẽdi ſumus, quia ſine corpo
rali ipſius præſentia in terra moramur. Hunc mundum patriam
ſuam appellat, quia nos in illa moramur, cœlũq; nos oportet pa-
Hebr. 11 triam noſtrã appellare, quia ipſe illic habitat. Patres veteris teſta
mẽti (ait D. Paulus) confitentes, quia peregrini ſunt & hoſpites
ſuper terram. Statimque addit: Qui enim hoc dicunt, ſignificãt
ſe patriam inquirere. Et ſiquidem ipſius meminiſſent, de qua
exierunt, habebant vtique tempus reuertendi: nunc autem me-
liorem appetunt, ideſt, cœleſtem. Probat hic Sãctus Apoſtolus,
quemadmodum peregrini paſsim itineris terminum cõtemplã
tur ſuſpirantes, & dicentes, quãdo tãdem ad patrias noſtras per-
ueniemus? ſic ſanctos illos patres ſuſpirare cõſueuiſſe, nõ vt ali- 6
quam huius ſæculi regionẽ poſsiderẽt, ſed, vt iam tandem ad illã
cæleſtem patriam peruenirẽt. Quid igitur erit, ſi poſtquã Deus
talem nobis oſtendit amorem, ac talia nobis beneficia fecit, &
ꝓpter nos ſeſe peregrinũ appellauit, ſcilicet, quia nos ſecũ in cæ
lo nõ habebat, nos in terra nõ peregrinos quidẽ, ſed illius incolas
ac perpetuos habitatores iudicauerimus? O diabolicã ingratitudi
Oſee. 4. nẽ. O quàm meritò nos maledictio illa O ſee Prophetę compre
hẽdet, ſcilicet: Iudiciũ Dñi cũ habitatoribus, terrę, ideſt, cũ illius
Hiere. 1 amatoribus. Nã de illis etiã Hiere. ꝓpheta loquebatur dicẽs: A fa
Apoc. 8. cie Aquilonis exardeſcũt mala ſuper habitatores terrę. Hos etiã
cõminata eſt vox, quã B. Ioã. audiuit dicẽtẽ: Vę, vę, vę, habitãtib⁹
in terra

7 in terra: Fratres dilectiſsimi ingentis infidelitatis eſt, vos iã ter-
ram tantopere diligere. Surſum corda, ſurſum corda: ſiquidem
totum bonum noſtrum in cœlis habemus. Dominus dicit de *Iſai. 60.*
Hieruſalem: Ædificabunt filij peregrinorum muros tuos. Siue
ad militantem, ſiue ad triumphantem referas Hieruſalem, locus
eſt optimus, atq; ſignificans quantum ex huius ſæculi peregri-
natione vtilitatis elicitur. Filij peregrinorum in Hebraica phra-
ſi dicuntur qui verè peregrinos ſe reputant. Et hi ſunt qui mili-
tantis Eccleſiæ muros ædificant, quiq; triumphantis ſedes adim *Iob. 28.*
plent. Et ſanctus Iob hæc notabilia verba, magnæq; conſolatio
nis peregrinis dicit: Lapidem caliginis, & vmbram mortis diui-
dit torrens à populo peregrinante. Ecquis eſt hic torrens, niſi il-
8 le, de quo dicitur: Torrente voluptatis tuæ potabis eos? Torrẽs
hic ſitim extinguit, & voluptate afficit non omnes ſine diſcrimi
ne: ſed populũ peregrinantem. Hic populus diuiſus eſt ab vm-
bra mortis, nempe ab inferno liberatur, & à petra caliginis, ſci-
licet, Sathana.

Vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua. Bona (inquit) ſua, &
non aliena. O quot in hoc ſæculo teſtantur, & in hæredes ſuos
bona non ſua, ſed aliena diuidunt, quæ illicitis vſuris, contracti-
buſq; acquiſierunt. O infœlix auare, ſi cùm ſedens domi tuæ in
Italia, Flãdria, Galliaq, futatus fueris quando obieris, peccata,
quæ diuitias iſtas acquirens commiſiſti, ſimul cum ipſis diuitijs
inter hęredes tuos eſſes diuiſurus, itàvt diuitiarũ expers, culparũ
etiã reddereris immunis, quanuis magnũ crudelitatis eſſet genus
9 aliqua tamen cõſolatione permulceri poſſes. Verùm vę, & mil-
lies vę tibi: nã filij tui diuitijs delectabũtur, tu verò infœlix tecũ
peccata portabis, & propterea in perpetuos inferni cruciatus de-
truderis. Et quanuis hę diuitię iure paratę eſſent, tuęq; illas filijs
tuis relinquens eis ſuperbiẽdi, turpitudines admittẽdi, & in alias
cõplures ærũnas incidendi occaſionẽ relinqueres. Vnũ ex ijs,
quæ Dauid inter bonos, & malos dixit intereſſe, hoc eſt, quòd *Pſalm. 16.*
de malis dicit: De abſcõditis tuis adimpletus eſt venter eorum.
Saturati ſunt filijs: & diuiſerũt reliquias ſuas paruulis ſuis. Ideſt,
quãdiu viuũt totã curã ſuã in bonis tẽporalibus adquirẽdis adhi-
bẽt. Quodſi tu dñe illis multas diuitias cõcedis, liberoſq; habere
permittis, quibus poſt mortẽ illa bona relinquãt, beatos ſe ducũt
neq; alicuius rei cœleſtis recordantur. Filios ſuos ſolum locuple

tare

tare conantur, & quanuis magni peccatores ſint, nihil hoc ſua in- 10
tereſſe credunt. Ego autem in iuſtitia apparebo conſpectui tuo. Hoc eſt, magna animi cõtentione curabo iuſtitia pollere, & in tuo diuino cõſpectu illa ornatus apparere. Nolo tẽporaliũ rerum ſaturitatẽ, ſed ſatiabor cùm apparuerit gloria tua. Atquerat quiſpiã: quare loquẽs hîc S. Propheta de bonis tẽporalibus dicit: De abſcõditis tuis? Dico eũ hoc loquẽdi modo tẽporaliũ rerũ vilitatẽ ſignificare voluiſſe. Ingrederis magnatis alicuius domũ aulãq; ſpecioſiſsimis tapetibus ornatã vides. Interiuſq; introiẽs conopæa, lectoſq; aureis, & ſericis lodicibus cõpoſitos vides, abaceſq; aureis, atq; argẽteis vaſis refertos perſpicis, quibus eximia illius domini poteſtas, ac magnitudo demõſtratur. Quodſi quæras: nũ quid in hac domo nõ ſunt aliqua vilia, quæ ipſius miniſterio deſeruiãt? Nõne ſunt lebetes, ſartagines, verua, & alia huius generis? Sũt vtiq;, verùm iſtæc vilia abſcõdita in culinis, & angulis deliteſcũt. Pretioſiſsima quæq; in omniũ cõſpectu ſunt poſita: vilia autẽ recõdita ſunt. Sic vult Deus domi ſuę fieri, virtutes, ſcilicet, in omniũ cõſpectu eſſe, atq; ab omnibus perſpici, vnoſque alijs proximis ſuis perhibere virtutis exẽplũ. In omnibuſq; charitatẽ, miſericordiã, ſobrietatẽ, caſtitatẽ humilitatẽ, patientiam, atq; alia ſpiritalia dona cupit illuceſcere. Aurum verò, argẽtum, ac margaritas, quę ob ipſorũ vilitatẽ ſunt ſtercora domus Dei in terræ venis voluit deliteſcere atq; in marinis cõchis abſcõdi, vbi non apparerent. Dicitq; Dauid: Attẽde Dñe quales ſint hi, qui terrenis rebus, quas tu, quia viles ſunt, abſcodiſti, & in abyſsis in cluſiſti, ne tuorum oculos offendant, deſideria ſua curãt adimplere. De abſcõditis tuis adimpletus eſt vẽter eorum. Ideoq; dicit: 12
Matth. 7 Dómine à paucis deterra diuide eos in vita eorum. Pauci dicuntur iuſti: nã Dominus dixit: Arcta via, eſt, quæ ducit ad vitã, & pauci ſunt, qui inueniunt eam. Precaturque Dauid Deum, vt ab eis auaros ſegreget: quia inhumanitatibus ſuis, impijſque exemplis iuſtos maximè lædunt. Curate igitur fratres filios veſtros virtutum diuites relinquere, nec ſoliciti ſitis, vt eos temporalibus bonis locupletetis, ſiquidem cœli viam tantopere impediunt.

ſimile.

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium hunc Dominum inter ſeruos ſuos talenta diuiſiſſe. *Et vni dedit quinque talenta: alij autem duo.* Conſiderandum eſt Sanctum Euangelium non dicere,

hos

13 hos ſeruos de domino ſuo fuiſſe conqueſtos, aut murmuraſſe, quanuis vnus quinque alter autem duo talenta percepit. Vnde vos diſcere oportet, ne contradicatis, ſed contenti ſitis omnibus, quæ Deus vobis facit, cum omnia infinita Sapientia diſponat. O homo (ait Diuus Paulus) tu quis es, qui reſpondeas Deo. Nunquid dicit figmentum ei, qui ſe fingit: quid me feciſti ſic? Et addit. *Vnicuique ſecundum propriam virtutem*. In quo ſignificatur, quanuis Deus ſuos prædeſtinauit ad bona eorum opera non reſpiciens: ad officia tamen eos elegiſſe reſpiciendo ea, quę in illis præuidit. Dicitq; D. Auguſt. Deum non ad virtutes ſolùm, ſed ad vitia etiã reſpexiſſe: quia in eis aliqua vidit, quæ licèt mala eſſent, ſigna tamẽ erãt, ex quibus colligi poſſet, illos ad munera exercenda idoneos eſſe. Sicut elegit Moyſem, qui cũ videret Ægyptiũ percutiẽtẽ quendã de Hebræis, percuſſum abſcondit 14 ſabulo. Iterumq; inter duos Hebræos rixantes pacem inſerere voluit. Quanuis in illo homicidio peccauit, aduertit Deus hominem tam præſtanti pectore præcellentem ad ſuos defendendos, & in pace componendos, populo ducendo idoneum eſſe. Perſpicienſq; in B. Paulo zelum ardentiſsimum, quo legem ſuã defendens Chriſtianos inſectabatur, vidit hunc ad fidem conuerſum maximum ſancti Euangelij zelatorem, feruidiſsimũq; fore, ſicut poſteà fuit. Sicut agricola videſ agrũ oleaſtris maximis plenum, aliumq; carduis repletum, dicit inter ſe: Alter eorũ oliueto: alter verò ſegetibus eſſet aptiſsimus, ſi excolerentur. O mirabilem doctrinam, quam nos ſumus mundi magiſter eruditi, talenta in ſeruos ſuos ſecundum propriam virtutem diuidẽs, ideſt, 15 iuxta vniuſcuiuſq; diſpoſitionem, & ingenium diſtribuens. Superquo valdè notandũ eſt, quòd ſi cùm eo qui aliquẽ ad munus exercendũ eligit, Deus ſit, qui ei ſufficientiã ad illud exequendũ cõferre poteſt, ſicuti reuera facit, vt colligitur ex illis verbis. D. Pauli dicẽtis: Idoneos nos fecit miniſtros nouiteſtamẽti, ideſt, in ſuos miniſtros nos Deus elegit, neceſſariãq; tam ſancto miniſterio ſufficientiam nobiscontulit, tamen quem eligit, cõſiderat, vtrum habilis ſit illi muneri ſuſcipiendo: quomodo homines Eccleſiaſticis, aut ſæcularibus dignitatibus ſine delectu quoſdã perficere audent, non conſiderantes, vtrũ requiſitis cõditionibus polleant, cum ipſi nullam eis ſufficientiam conferre valeãt? O pernicioſam iniquitatem. Cõtra hos, inquit, D. Auguſtinus:

Roman. 9.

Aug. in Exodum.

Exod. 2.

2. Cor. 3.

Auguſt. in Epiſt. 29. to.

Quis 2.

Quis ferat, si quis diuitem eligat ad sedē honoris Ecclesiæ contē 16
pto paupere instructiore, & sanctiore? Sponsus in Cāticis dicit
Cant. 1. spōsæ: Oculi tui columbarum. Cur oculos colūbarum in spon-
Ansel. sacō mendat? Respōdet D. Anselmus: quoniā inter alia semper
Tho. 2. 2. q. colūba eligit meliora grana. Tu etiam ex omnibus satis in agro
63. art. 2. ad Ecclesiæ, elige selectiores, nō peiores. Et ita dicit B. Thom. licet
3. in foro cōtentioso sufficiat, q electus sit bonus: in foro tamē cō-
Tho. 2. 2. q. sciētiæ requiritur, q sit optimus: vel simpliciter, vel in ordine ad
185. ar. 3. in bonū cōmune. Et de electo dicit alibi, requiri in illo, q nihil in se
corp. inueniat, per quod illicitū ei reddatur assumere prælationis offi-
1. Tim. 3. ciū. Quod cōsonat doctrinę B. Pauli dicentis: Oportet Episcō-
Tit. 1. pum irreprehensibilem esse. Et alibi, Oportet, inquit, Episcō-
pum sine crimine esse: sed hospitalem benignum, sobrium. Vbi
alij transtulerunt: prudentem. Quæ est valde necessaria cōditio
in eo, qui alios recturus est. Nulla hominū lingua satis explicari 17
queunt damna, quæ rebus publicis indè proueniunt, quòd in
1. Mach. 9. electionibus hæc iustitia non seruatur. Elegit Bacchides viros
impios, & constituit eos dominos regionis. Ecquid ex horū gu-
bernatione subsecutum est? Attendite quid sacer textus dicat:
Prou. 28 Facta est magna tribulatio in Israel qualis nō fuit ex die, qua nō
Eccles. 10. est visus propheta in Israel. Et in Prouerbijs dicitur: Regnātibus
impijs ruina hominum. Et in Ecclesiastico: Rex insipiens perdet
populū suum. Per viscera misericordię Dei nostri fratres dilectis-
simi vos quāta animi cōtentione possum, deprecor, vt in electio
nibus vestris omnē passionē, affectionēq; diligētissimè fugiatis,
neq; animabus vestris tā graue onus imponatis. Quis vnquā co-
lūnas ædificij maximi, atq; pretiosissimi ex putridissimis lignis 18
de industria fecit? Domus pretiosissima, in qua habitat rex cœlo
rū, est Ecclesia. Cauete ergo ne colūnas, hoc est, prælatos, & gu-
bernatores extruatis homines corruptis moribus infectos: cū cta-
nāq; dāna, quæ ex istis colūnis prouenerint, super cōsciētias ve-
stras corruēt. Quā obrē ante electiones diuinū spiritū consulite,
rogātes, vt vos illuminet, quò diuinæ ipsius volūtati cōformari
Iudi. 1 noueritis. Ita fecerūt filij Israel. Qui post mortē sancti Iosue con
suluerūt Dōm dicētes: Quis ascēdet ante nos cōtra Chananęum,
& erit dux belli? Et obserua: equātum Deo fuerit grata hęc con
sultatio: ob eam enim tanta animi præstantia, & fortitudine in-
signem à Deo ducem obtinuerunt, vt terram Chananæorum

tradi-

19 tradiderit in manus ei⁹. Dicite mihi, obsecro, cur tã crebrò vinci mur? cur Respublicæ langueſcunt? cur ſubditos plerunque deteriores fieri conſpicimus? Certè quia electores, Dei obliti potiùs commodum, carnemque ſuam, quàm Deum conſulunt.

Poſt multum verò temporis venit Dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cum eis. Vbi nos legimus apud Iſaiam: Ecce dies Domini veniet crudelis: alia trãſlatio habet: Ecce dies Domini venit crudelis. Et ſic eſt in contextu Græco, & in paraphraſi Chaldaica. Et ſic etiam legit Beatus Hieronymus. In hoc verbo, venit, duo ſignificantur. Alterum eſt: diem illum adeò certum fore, quaſi iam eſſet tranſactus. Alterum eſt: illius aduentum adeò citum, breuemq; fore, vt à ſacra Scriptura iam præterijſſe dicatur. Quod cùm ita ſit, quomodo dicit hîc ſumma veritas, ſe poſt multũ tem 20 poris à ſeruis ſuis rationẽ exacturum eſſe venturũ. Dico quãuis poſtquam rationis vſum pertingimus, vnum tantum diem viue remus, illum vnum multum temporis poſſe vocari, quia in illo multum mereri poſſumus, magnaque in diuino conſpectu præmia cæleſti adiuti auxilio adipiſci valemus. Quod ſi ita nõ eſſet, quodammodo homo de fortuna ſua conqueri poſſe videretur, quia cùm Deus elephanti, coruo, alijſque brutis oblongam vitã conceſſerit, ipſi tam excellenti creaturæ, in quo ſapientiam ſuã oſtendere voluit, cùm dulciùs vita fruitur, eam abſcindat. At noluit Dominus tam liberali manu hominẽ multis donare, quàm alia animantia, vt excellentiori portione, ſcilicet, ratione, prudẽtiaque vtendi occaſionem haberet: non quidẽ ad corporalia, ſed ad ſpiritalia perquirenda. Et quanuis hîc ob prædictam cauſam 21 hominis vita longum tempus ad merẽdum vocetur, in alijs quãplurimis locis ſacra pagina humanæ vitæ breuitatem exaggerat, vt homo illius ſit parcus, nec eam inſipienter expendat. Diuus Paulus dicit: Redimentes tempus, quoniam dies mali ſunt. *Epheſ.5.* Id eſt, ne punctum quidem temporis amittatis, ſed illius parciſſimi eſtote; dies enim nimis laborioſi ſunt. Stultus eſſet, qui aſſem tantummodo poſsidens illo magnum conuiuium vellet extruere. Omnes ſumus pauperes vitæ. Et ita dicit Iob: Homo nat⁹ de muliere breui viuens tempore. *Iob.13.* Et iterũ: Breues, inquit, dies hominis ſunt. *Iob.14.* Nos autem adeò inſenſati ſumus, vt vitam acſi illius locupletiſſimi eſſemus, liberaliſsimè conſumamus: verum nullius rei tam prodigi ſumus, quàm modicæ vitæ, quam viuimus.

Pecuniã cuſtodimus, fundos diligenter excolimus, breuiſsimæ 22
verò vitæ prodigi ſumus. Quaſi ſapienter vti vellemus, illã ex
S. breui longam facere poſſemus. Sic enim in libro ſapientiæ de iu-
ſto dicitur: Conſummatus in breui expleuit tẽpora multa. Mul-
Gene. 24. ti diutius vixerunt, quã Abraham: de quo tamen dicitur in Ge-
neſi: Abraham ſenex erat, dierumq; multorum. Quod de nullo
eorum, qui eum præceſſerant, dictũ eſt, quanuis multò plures an
nos, quam ille, vixerunt, cùm nonnulli nongentos annos vixe-
rint: quia ſanctus hic Patriarcha breues dies, quos vixit, ſapien-
ter, & in feruenti Dei miniſterio nouit expendere, & ſic pauci
eius dies pretioſiores in Dei conſpectu, quam multi aliorum ex
titerunt. Accelerẽmus igitur dilectiſsimi fratres & talẽtis nobis
à Deo conceſsis, diligentiſsime æternam ſalutem negotiemur.
Et quod vitæ deficit, diligentia ſuppleamus.

Etiam Dñs dicit, *Poſt multum verò temporis*: propter multa bene 23
ficia, quæ in nos confert, & propter multas indulgentias, & auxi
lia, quibus nos quandiu in hac vita breuiſsima viuimus, afficit.
Eſtq; valde notandũ Deum ſolere tẽpus, in quo hominibus be-
neficia facit, annumerare, vt ſi ipſi ingrati fuerimꝰ, illius rationẽ
Thren. 1. à nobis exigens acerrimè puniat. In threnis ait Hieruſalẽ. Voca
uit aduerſum me tẽpus. Quid eſt, aduerſus Hieruſalẽ tẽpus voca
ri, niſi eã ſecũdũ tẽpus, in quo à Deo beneficia ſuſceperat, & iux
ta beneficiorũ magnitudinẽ ob ipſius ingratitudinẽ puniri? Si
Act. 10. enim B. Paulus numerat tẽpus, quo ob vnũ populũ fleuerat, di-
cens: Propter quod vigilate memoria retinentes quoniã per triẽ
niũ non ceſſaui nocte, ac die cũ lachrymis monere vnũquenque
veſtrũ, quare non dicemus Deũ tempus, in quo in nos beneficia 24
confert, annumerare, ſicut etiã ſolet tempus, quo nos flagellat, nu
merare, vt poſteà maioribus nos præmijs afficiat? Quamobrem
Pſal. 89. dicunt iuſti, vt affirmat Dauid. Lętati ſumus pro diebus, quibus
Ezech. 4. nos humiliaſti, annis, quibus vidimus mala: Et per Ezechielem
Prophetam dicit ipſe Deus. Pro anno diem, inquam, pro anno
dedi tibi. Attendite quæſo quo pacto repetitione captet atten-
tionem dicens: diẽ pro anno, vt doceat q̃ omne tẽpus ſignat, vt
deinde puniat, vel præmijs afficiat. O ſi hęc ſemper ante oculos ge
reremus, quantã nobis in animis impreſsionẽ facerent. Vellem
etiam vos animaduertere, longè diſsimillimam eſſe rationem,
quam Dominus in futuro ſæculo ab œconomis ſuis exigit, illi,

quam

quam domini huius ſæculi à ſeruis ſuis, poſtulant. Nam in huma-
nis rationibus, qui plura recepit, pluribuſque domini ſui bonis
vſus eſt, hic maiorem redditurus eſt rationem, & plus habet, de
quo illam reddere debeat. At in ratione Deo reddenda vice ver-
ſa fit: nam qui magis Dei bonis vtitur, minorem habet reddendam
rationem. Itaque iuſti, qui à Deo multa bona ſuſceperunt, & ex
eis fructum perceperunt, minus habent, cuius rationem reddere
teneantur: peccatores verò illam arctiſsimam reddent, quia Dei
bonis vti noluerunt. Et ita dicitur in Apocalypſi: Beati, qui lauant ſtolas ſuas in ſanguine Agni, vt ſit poteſtas eorum *Apoc. 22*
in ligno vitæ, & per portas intrent ciuitatem. Hoc eſt, beati qui
Agni ſacratiſsimi Ieſu Chriſti diuitijs, ac meritis vti ſciunt: hi
enim per ſacratiſsima ipſius vulnera quaſi per portas ad cœle-
ſtem Hieruſalē ingredientur.

Et ſic vnicuique horum fidelium ſeruorum, qui talentis ſibi
commiſsis vti nouerunt, illiſque alia lucrati ſunt, dicit hic muni-
centiſsimus Dominus: *Euge ſerue bone, & fidelis.* &c, intra in gau-
diū Dñi tui. Vulgo dici ſolet, cū quis lætatur, gaudiū in eius cor
ingredi: hic autē dicitur homo, & eius cor in domini ſui gaudiū
introire: nā gaudia huius ſæculi tam modica ſunt, vt ea humanū
cor capere poſsit, neq; illis impleatur. Cōſolationes autē, & gau-
dia cœleſtia nequaquam homo capere poteſt, ſed ipſe in illa ſic
introibit, vt vndiq; ſubmergatur in eis. Perpendite etiā, idem,
quod Deū beatificat, ſcilicet, ipſius eſſentiā, idē (inquam) Ange-
los, atq; homines beatificare. Ideòq; hic Dñs dicit: Intra in gau-
diū dñi tui: nā in ipſo, quo Deus gaudet, omnes beatorū ſpiritus
congaudēt. O admirabilē iuſtorū dignitatē. Ecquis vel marmo-
rei cordis hæc audiēs mille vitas offerre non exoptet, ſi tot habe-
ret, vt tātā hāc fœlicitatē cōſequat? Qui vnū talētū accepit, dixit
Dño ſuo ſe ne illud amitteret, in ſuffoſſa terra abſcōdiſſe. Hęc ex-
cuſatio in eo videtur inniti, qđ nō quinq;, ſicut alius talenta, ſed
vnū tātū acceperat, vidēs ſe tā parū habere ſubſtātię, ne illud amit-
teret, noluit negociari. Dñs autē hāc excuſationē nō accepit: In
quo nos docuit ſingulos, etſi parū iuſtitię, modicaq; talēta ſuſcepe-
rīt, in domo dei diligēter negotiari debere, nec excuſari poſſe dicē-
do ſe parū habere ſubſtātię ad tātū, tāq; ſublime mercimoniū cōpa-
rādū. Maximū malū eſt ò pecator, talētū, qđ tibi Deꝰ cōmiſit, quo
ſibi ſeruires, te ſub pedibꝰ poſuiſſe, & ſub terra peccatorū tuorū

illud abſcondiſſe volentem, vt ſalus, ingenium, diuitiæ, ſapien- 28
tia, omniaque, quæ à Deo recepiſti, corporis tui terræ deſeruiãt. Etenim hoc eſt talentum in ſubfoſſa terra abſcondi, videlicet, terrenis voluptatibus inſeruire. O quantoperè de hoc Ezechiel
Ezech. 16 Propheta Dei nomine queritur, dicens: Perfecta eras in decore meo, quem poſueram ſuper te, & habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es in nomine tuo. Et tuliſti vaſa decoris tui de auro meo, & argento meo, quæ dedi tibi: & feciſti tibi imagines, & fornicata es in eis. Ecce, ego extendam manum meam ſuper te, & auferam iuſtificationem tuam, id eſt, remedium, ac tempus, quo iuſtificari poſſes. Et dabo te in manus odientium te. Væ, væ tibi, ait Dominus Deus. O terribilia verba. Ecquis non ſtupet audiens ſupplicia, quibus Deus comminatur peccatores armis, ipſi bellum inferentes, quæ illis Deus conceſsit, vt aduer- 29
ſarijs ſuis bellum inferrent? Nimis longum eſſet diffuſè recenſeri pœnas, quas ſacer contextus ibidem refert. Quarum vna eſt, iuſtificationis ablatio, quod idem eſt, ac præcipere, vt ab eo talentum auferatur, qui illud abſcondit. Qua pœna, omnes peccatores in hora mortis afficiuntur, ſcilicet, ſteriles relinquuntur, ineptique, ne vllo vnquam tempore pœnitentiam faciant. Negligentiam igitur, dilectiſsimi fratres, qua circa hoc hucuſque vſi fuiſti, amariſsimis lachrymis lamentamini, talentoque ſuſcepto vtimini, veram agentes pœnitentiam, priùs quàm à vobis auferatur. Sicque Deus gratiam ſuam vobis conferet, qua cæleſtis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius,

Amen. 30

IN

IN EODEM COMmuni Confessorũ Pontificũ

Concio Prima.

Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit eam, neque sub modio, &c. Luc. 11.

SAIAS Propheta exhortans Hebręos, vt in fide atque obedientia Dei conseruarentur, dicebat eis: Audite me, qui sequimini quod iustum est, & quæritis Dominum. Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præscissi estis. Attendite ad Abraham Patrem vestrum, & ad Saram, quæ peperit vos. His verbis sanctus Propheta eos ad patris eorum Abrahæ fidem, & obedientiam, matrisque Saræ synceritatem, ac sanctimoniam imitandam incitare conabatur. Vnde egregia similitudine vocat Abraham petram propter fidei firmitatem, & obedientiam singularem. Beatus Ioannes dicit in Apocalypsi: Structura muri ciuitatis sanctę Hierusalem cælestis erat ex lapide Iaspide, & fundamẽta muri ciuitatis omni lapide pretioso erat ornata. Hi lapides pretiosi sunt iusti, quorum vnus ex præcipuis est Abraham. Ideòque hic petra vocatur. Quasi Hebræis diceret: Cauete, ne similes sitis lateribus, ex terra & aqua humanarum voluptatum, cupiditatumque compositis, qui per laterem illum figurati sunt, de quo dixit Deus Ezechieli Prophetæ: Sume tibi laterem & scribes in eo ciuitatem Hierusalem, & ordinabis aduersus eam obsidionem. Quasi diceret: Hebræus peruersus non est lapis pretiosus excissus ab Abraham digitus, qui in cælesti ædificatione collocetur: sed terreus later perpetuo bello in inferno deuastandus, & conterendus. Magnam vtiq; habet efficaciã, pium viri sancti exemplũ, siquidem sanctus Isaias homines pio Abrahæ exemplo, qui tot ab illinc annos præterierat, ad virtutem concitare conabatur. Cumq; præsentibus magis quàm absentibus moueamur, hinc infertur, bona opera, quæ homines ab alijs hominibus fieri proprijs oculis intuẽtur, maximè

Isai. 51.

Apoc. 21

Ezech. 4.

illos commouere. Ideò non ſolùm vult Deus, quenquam interiùs eſſe iuſtum, ſed etiam iuſtitiam aſpectu, exterioribuſq; operibus præcipit patefieri. Et ita dicebat Diuus Paulus: Spero autē quòd cognoſcitis, quia nos non ſumus reprobi. Ex quo apparet, ſanctos Apoſtolos talia opera exteriùs facere cōſueuiſſe, taliaq; virtutis exempla præſtitiſſe, ex quibus, tanquam ex euidentiſsimo teſtimonio colligi, atque etiam intelligi poſſet, eos reprobos non eſſe. Eſtq; notandum hîc aliam tranſlationem habere: ſpero autem, quòd cognoſcetis, quòd non ſumus reprobi. Et ſic eſt in contextu Græco: & ſic legit etiā Beatus Ambroſius. In qua tem porum, cognoſcitis, ſcilicet, & cognoſcetis, varietate illorum cæleſtium virorum perſeuerātia in ipſorum operibus, pioq; exemplo ſignificatur. Idemq; ſanctus Apoſtolus Chriſtianos facere præcipiebat, dicens: Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Non dicit: Vni, vel alteri, nota ſit modeſtia veſtra, ſed omnibus hominibus. Et D. Thomas ait: Ad modeſtiam ſpectat gubernare omnes hominis greſſus, & corporis motus, vt interiùs, & exteriùs ſanctus exiſtat. Et iterum ipſe Apoſtolus: Induite, inquit, vos ſicut electi Dei, ſancti, & dilecti, modeſtiam. Quaſi dicat: Licet infideles exterioribus ſenſibus diſſolutos, publiceque peccare videatis: vos tamen tanquam electi, atque dilecti Dei inſignia ſeruorum eius accipite, & ea vos ſuperinduite. In omnibus mēbris veſtris illuceſcat modeſtia. Ob hoc ſponſus ſponſam commēdabat in Canticis, dicēs: Odor veſtimētorū tuorū, ſicut odor thuris, vbi per veſtimēta, corporis mēbra poſſunt intelligi, quæ ſunt animæ veſtimēta, ſicut ait Iob his verbis: Pelle, & carnibus veſtiſti me. Et omnia eius mēbra, quę ſunt animę indumēta erāt ſicut odor thuris, quia in illis omnib⁹ modeſtia relucebat. Et vbi nobis S. Apoſtolus modeſtiā commendat: præcipit etiam, vt viſcera miſericordię, benignitatem, humilitatē, patientiam, aliaſq; virtutes induamur. Et virtutes illas indumenta vocans ſignificauit, illa etiam exterius oſtendi debere.

4 ad Cor. 13.

Philip. 4.

5

D. Tho. 2. 2. q. 168. art. 1.

Coloſ. 3.

Iob. 10.

6

Hanc cæleſtem doctrinā diuinus magiſter noſter in hodierna ſancti Euangelij lectione confirmat, dicēs: *Nemo accendit lucernā, & in abſcondito ponit, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* In quibus verbis nos ita bona opera facere præcipit, vt proximis noſtris luci ſint, magnoq; pietatis exemplo. Lucerna ſignificat bonū opus. Et ita dicit B. Gregorius: Lucernas quippè ardentes

Grego. homil. 5 ſup. Lucam.

7 ardentes in manibus tenemus, cùm per bona opera proximis no
ſtris lucis exempla monſtramus. Per lucẽ verò diuina gratia de-
ſignatur. Vnde in libro Iob, poſtquam de ſingularibus Dei inuẽ
tionibus dictum eſt, additur: Ecce hæc omnia operatur, vt reuo- *Iob.33.*
cet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium.
Lux viuentium eſt gloria. Nam hæc corporea lux eſt viuorum,
atque mortuorum lux, iuſtorum, ſcilicet, peccatorumq; commu
nis. Ideò hîc non fit ſermo de hac luce, ſed de gratia, quæ ſolis iu-
ſtis illuceſcit, ſolorumque viuentium lux eſt. Quæ ob triplicem
rationem lux appellatur. Primò, quia animi oculos illuminat, at
que clarificat. Et ita dixit Dominus per Iſaiam Prophetam. 54.
c. & eſt apud B. Ioãnem: Vnctio eius doceat vos. Deque ijs, qui *1. Ioan. 2.*
ſine gratia atque in peccato commorantur, dicit Sophonias Pro *Sopho. 1.*
8 pheta: Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Vna *Exod. 10.*
ex plagis, quas Deus immiſit in Ægyptios, fuerunt horribiles te-
nebræ. Mirabileq; fuit, q̃ filijs Iſrael cũ Ægyptijs cõmorãtibus,
vbicũq; habitabãt filij Iſrael, lux erat. Illa erat quædã figura mi-
litantis Eccleſiæ, in qua iuſti peccatoribus admiſti morantur: iu-
ſtiq́ue in luce, peccatores autem in tenebris ſunt. Contemplami
ni dimidium huius templi lucidum, dimidium verò eſſe tenebro
ſum, & vtrobiq; homines eſſe. Hoc inter vtroſq; intereſſet, quòd
in lucido commorantes non viderent eos, qui eſſent in obſcuro,
ſed ſemet ipſos inuicem intuerentur: homines verò in obſcu-
ro delitẽtes nõ ſe quidẽ, ſocioſve ſuos, ſed alios, qui in lucido ſũt,
apertè viderent. O quã verè hoc inter iuſtos, ac peccatores inter-
eſt. Peccator in tenebris exiſtẽs, neq; ſe, neque ſocios ſuos vider.
9 Eſt cõcubinarius cũ alijs ſibi ſimilib⁹ cõuerſans, neq; ſua horribi
lia peccata, itã, paſsionem, aliaq; innumera mala in ſe, neq; in ſo-
cijs ſuis animaduertit, videſ autẽ ſeruũ Dei iraſci, aut ridere ſa-
tim de illo detrahit, dicẽs: Vidiſtis ne quomodo ſanct⁹ ridet, quo
modo ira excãdeſcit? Itaq; ſua ingẽtia mala non animaduertens
minimos quoſq; iuſtorũ defect⁹ condẽnat. O miſerrime, quia in
tenebris, & in vmbra mortis ſedes, temetipſum nõ videſ, alios in
luce perſiſtẽtes cernis: profectò ſi ille tui ſimilis eſſet, hoc (credo)
nõ diceres. E contra facit iuſt⁹, qui cum ſit in luce, defectus ſuos,
ſociorumque virtutes perſpicit: peccatores autem ſedentes in
tenebris non videt, neque de eorum ſceleribus perſcrutandis
rationem habet, ad detrahendum, aut eos infamados: ſed tãtum,

vt, ſi poteſt, eis remedium adhibeat. Magnum eſt hoc argumen- 10
tum ad iuſtos à peccatoribus diſtinguendos. Nam qui ſeruis Dei
honorem detrahit, eoſque imperfectos, & peccatores eſſe dicit,
occaſionem præbet, vt ipſemet tanquam Ægyptius in tenebris
eſſe iudicetur. Secundò gratia dicitur lux, quia lux lætitiam gi-
Tob. 5. gnit. Et ita dixit Tobias, quale gaudium mihi erit, quia lumen cę
li non video? Maiorem autem lætitiam gratia in anima cauſatur.
Pſal. 44. Et ita in Pſalmo dicitur, oleum lætitiæ. Sicque alibi ipſe Dauid
Pſal. 96. dicit: Lux orta eſt iuſto, & rectis corde lætitia.

Cùm igitur per lucernam bonum opus, & per lucem gratia
deſignetur, ille lucernam accendit, qui bonum opus facere curat
in gratia perſiſtens. O quàm ſalubre erit animabus veſtris, fratres
dilectiſsimi, ſi prius quàm bona opera faciatis, per veram pœni-
1. Cor. 13. tentiam Dei gratiam curetis adipiſci. Scriptum eſt enim: Si di- 11
ſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradi-
dero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habue
Simile. ro, nihil mihi prodeſt. Aurum, & argentũ, quia pretioſa ſunt me-
talla, etiam ſi in numos verſa non ſint, pretium tamen non amit-
tunt. Æs autem, vt vile eſt metallum, & niſi ex illo numus fiat, ni
hil ferè pro paruo ære dabitur vobis. Si fragmentum lebetis acci
peres, & in forum pro eo aliquid empturus te conferres, ab om-
nib⁹ irrideremini, nec aliquid eo emeres: quia nõ eſt moneta. Si ve
rò in iſto ære cuneus regius locaretur, & numus efficeretur, valo
rẽ haberet. Sic opera noſtra nõ aurea quidẽ vel argẽtea ſunt, ſed
Iſai. 64. viliſsimi, atq; abiectiſsimi metalli, quia, vt ait Iſaias: Facti ſum⁹,
vt immundi omnes nos, & quaſi pannus menſtruatæ vniuerſæ
iuſtitiæ noſtræ. Quicquid facere poſſumus, ex ſe non ſufficit ad 12
æternã beatitudinẽ comparandã. At ſi in hoc vili metallo cæle-
ſtis regis cuneus, quæ eſt diuina ipſius gratia, imprimatur, opera
noſtra acceptabilis moneta efficiũtur, quibus cęlorũ regnũ eme-
re valeamus. Quod ſi quis quęrat, quomodo Dominus vnius tã-
tum lucernæ ſimilitudinem adducit: nunquid ipſe contẽtus eſt,
quòd vnum tantum bonum opus efficiamus? Non vtiq; ſed po-
Eccle. 9. tius dicit: Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter opera
re: quia neque opus, neque ratio erunt apud inferos. Valdè per-
pendite illum dicere: Quodcunque facere poteſt manus tua, ne
arbitremini eum leuiſsimo quoq; miniſterio ſibi exhibito eſſe
Pſal. 30. contentum. Et ſic vbi nos legimus in Pſalmo: Veritatẽ requiret

Dominus:

Dominus: alij tranſtulerunt, veritates requirit Dominus. Et ſic habet Græcus cõtextus, & paraphraſis Chaldaica. In qua tranſlationum varietate duo myſteria deliteſcunt. Alterum, Deum non eſſe contentum vna veritate, id eſt vno bono opere, ſed multa exigere. Alterum verò, ipſum non ſolùm requirere, vt in poſterum, & in futuro tempore bona opera faciamus, ſed etiam velle, vt de præſenti ea operemur. At vnius lucernæ ſimilitudinem adduxit, quia vnum bonum opus in Dei gratia, & charitate homo perficiens ad alia multa facienda diſponitur.

Dicenſque, *Nemo accendit lucernam, &c*, vſque ibi, *Lumen videãt*. Admonet nos, ne bona opera noſtra abſcõdamus, ſed illa palam faciamus, vt omnibus innoteſcant, ſicq; noſtro pio exemplo ad alia ſimilia facienda concitentur. At, dicet quiſpiam: Hoc repugnare videtur verbis illis, quæ alibi hæc eadẽ ſumma veritas dixit: ſcilicet, Attendite, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus. Prius quàm dubio reſpondeatur, operæpretium erit hæc verba explicari: ſunt enim magnæ animarum noſtrarum ædificationi. Nonnullæ ſunt virtutes adeò excellentes, vt ſacra pagina eis per hyperbolẽ totius ſanctitatis, atq; iuſtitiæ nomẽ ſoleat attribuere: nõ quòd illę per ſe ſolę tota iuſtitia ſint, ſed quia alias virtutes ſecũ afferunt. Humilitas tanta, tamq; inſignis eſt virtus, vt cùm de illa Chriſtus Redemptor noſter loqueretur, recuſanti glorioſo Baptiſtæ illum baptizare dixerit: Sine modò: ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam, id eſt, humilitatem. Omnẽ vtique iuſtitiam appellauit humilitatem: non quod illa per ſe ſine charitate ſanctitatis aliquid habeat; ſed quia tam excellens eſt, vt ſola ſine charitate eſſe nequeat: atque etiam, quia ad alias virtutes impetrandas eſt via. Et ita de amore proximi dicit Beatus Paulus: Qui diligit proximum, legem impleuit. Hoc dicit, quia adeò eſt excellens charitas proximi, vt ſi ſit vera, & perfecta, ſine Dei amore eſſe non poſſit, ipſaque reliqua legis præcepta faciat adimpleri. Sic eleemoſynam erogare: veraque in proximos miſericordia vti adeò eſt excellens, atque animam ad alia complura bona tantoperè diſponit, vt hìc à Domino abſolutè iuſtitia nuncupetur, dicente: Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, quaſi ipſa eſſet tota iuſtitia iuſti. Dicitur etiam iuſtitia, quia per eam diſponitur homo, quamuis ſit in lethali peccato, ad hoc, vt iuſtificetur. Et ſic dixit ſanctus

Matt. 6.

Matt. 3.

Rom. 13.

Dan. 4.

ctus Daniel Nabuchodonoſor Regi intelligens eum in Dei in 16
Dani.4. dignatione eſſe: Quamobrem rex conſilium meum placeat tibi, & peccato tua eleemoſynis redime: & iniquitates tuas miſericordijs pauperum. Forſitan ignoſcet Deus delictis tuis. Dicitur etiã iuſtitia, quia ſuperflua demit, iuſtasq; veſtes, ac diuitias ſinit. Habes veſtem oblonga cauda ſerpentem, abſcindis caudam, eaque pauperem induis, tunc veſtis remanet iuſta. Cum ſerpens protoparentem noſtram Euam deceperit, mulieres eius caudam hæreditario iure acquiſiſſe videntur, ſicque oblongas caudas in veſtibus gerere ſtudent. Has igitur caudas dominæ abſcindite, veſteſque iuſtæ manebunt. Non ſolum autem in veſtibus, ſed multò ſtudioſius etiam in diuitijs hoc ſeruare debetis, ita vt tan-
Luc. 11. tummodo maneat neceſſarium, cum ſumma veritas dicat: Quod ſupereſt, date eleemoſynam. Dicitur etiam eleemoſyna iuſtitia, 17
quia iuſtè non per affectionem, ſed per charitatem diuidi oportet. Contingit, vrbis gubernatores fontem in ciuitatem inducere, vt canalibus per diuerſa loca decurrat, ita vt monaſterijs, hoſpitalibus, populoque deſeruiat. Si multum aquæ per vnum illorum canalium decurrit, parum, aut nihil ſupererit, quod in alios canales diſtribuatur. In diuitem, tanquam in fontem multæ diuitiæ concurrunt, quæ ex diuinæ miſericordiæ venis procedunt. Hæc aqua tibi, ò diues, conceditur, vt eam inter egenos diuidas. Et ita dicitur in Prouerbijs, Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide, ſit vena tua benedicta. At ſi tota aqua per affectionis canalem exit, & in tuorum propinquorum diuitum pilum deuenit, charitatis canalis, qui
in ſeruorum tuorum, clientumque pauperum pilum tendit, are- 18
ſcet. Quod ſi tota aqua per affectionis canalem exit, qui in diuitum clientum, famulorumque tuorum pilum ducitur, charitatis canalis areſcit, quo pauperum alienorum neceſsitates ſubleuandæ erant. O Charitatis canalis quam parum aquæ per te defluit, quia homines affectione, vanitateque moti diuitias ſuas cum propinquis amiciſque ſuis inordinatè conſumunt: vixque illis remanet quid ob pietatem alienis valeant elargiri. Fratres dilectiſsimi per illam ineffabilem charitatem, qua nos Deus diligit, atque adiuuat, vos deprecor, ne ſic ſe res vlterius habeat: ſed in bonorum veſtrorum diſtributione iuſtitiam obſeruetis, quo eleemoſyna veſtra diuinæ ſit grata celſitudini, meritoque

iuſtitia

19 iuſtitia poſsit appellari. De hac iuſtitia loquitur Dominus cum dicit, Videte, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus. Quod vt ſuperius dicebamus, contradicere videtur his verbis, quæ hic Dominus dicit: Nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio: &c. Verum idem Dominus hoc dubium ſoluit. Nã cum dixiſſet: Attendite, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus: addidit, vt videamini ab eis. Ex quo apparet, hic malã tantummodo intentionem prohiberi, ne, ſcilicet, opera cum inanis gloriæ cupiditate fiant, ne illa deſtruantur, atque inania reddantur. Apponitur tibi in menſa catinus gerens (*vna pella de man jar blanco, aun que ſea todo pechugas de gallinas*) ſi tamen cibus hic eſt fumo infectus, amariſsimus eſt, nec illum edere potes. O quã ex cellenſeſt quenquam, hoſpitale, aut monaſterium extruere, 20 aut aliquod aliud charitatis opus efficere: at inanis gloriæ fumus illud perdidit, quia hoc, vt hominibus placeres, effeciſti. Tolle iſthinc cibos iſtos, illos quippe Deus nũquam edet. Itaq; ex prædictis liquet, valdè neceſſarium eſſe, vnos proximos ſuis optimis operibus publice factis ob hunc tantummodò finem, vt Deus propterea ab omnibus glorificetur, alios ad virtutem ardentibus animis concitare. *Simile.*

Eſtque valde notandum, hoc ſanctum Euangelium nobis à ſacra Matre Eccleſia in ſanctorum Confeſſorum Pontificum ſolennitatibus proponi, vt prælatos erudiat, eos magis, quam alios oportere alijs præſtare pietatis exemplum. Omnibus cõpertum eſt ſcandalum à quocunque perhibeatur, nimis pernicioſum eſſe, illudque videntes valde inficere. Vnde quanuis ſan 21 cti Patres multa ſigna reprobationis aſsignarunt, vnum tamen ex præcipuis eſſe credo, quenquam non eſſe contentum iniquitatibus ſuis, ſed alios etiam ad peccandum inducere. In veteri lege decretum quoddam ſic habebat: Animam pro anima, dentem pro dente, oculũ prooculo. Quid igitur pretij ſoluet, qui fuit in cauſa, vt proximus ſuus in inferno perpetuis cruciatibus torqueatur? Iuſtũ vtiq; Dei ſuppliciũ fuit, Pharaonẽ, qui Hebræorũ pueros immaniter in fluuio ſubmergebat, cũ vniuerſo exercitu ſuo in mari rubro ſubmergi, indeq; in infernũ detrudi. Et Dauid etiã iuſtè punit⁹ fuit cũ eius filius Abſalõ ipſi⁹ vxores publicè violauit, quia ipſe proximi ſui vxorem deturpauerat. Et in libro Iudicũ dixit Adonibezec, Septuaginta reges amputatis manuum *Exo. 21.* *Exo. 14.* *Iudi. 1.*

manuum, ac pedũ summitatibus colligebant sub mensa mea ci- 22
borum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Ecquid ex his
omnibus sequitur, nisi, eius, qui causa fuit, vt anima pretioso Iesu
Christi sanguine redẽpta Sathanę traderetur, animam iusto Dei
iudicio ipsi Sathanæ esse tradendam, nisi veram egerit pœniten
tiam? Quis igitur hæc audiens amodò non timebit proximis suis
scandalum dare? At quanuis omnium scandala nimis pernicioſa
sint, longè tamen prælatorum, principum, & concionatorũ scan
2. Reg. 16 dala pernicioſissima sunt. Cùm Dauid filium suum Absalonem
fugeret, occurrit ei vilissimus quidam Semei, qui eum conuitijs
insectatus est: petentique militi facultatem occidendi illum, re-
spondit Dauid: Ecce filius meus, qui egressus est de vtero meo,
quærit animam meam; quanto magis hic filius Gemini maledi-
cet mihi? Quasi diceret: Quid mirũ si me alienus opprobrijs affi- 23
ciat, cùm proprius filius meus mihi mortem curet inferre? Et for
sitan iniquus ille Semei ideò in regem ausus est exurgere, quia
proprium eius filium ipsi bellum inferre perspexit. Sic dicere
possumus: Quid mirum si plebeij, sæcularesq; homines peccata
committant, cùm magnates, Ecclesiasticique viri Deum offen-
dant? Quantum maiorum scandalum officiat, eo quòd minores
magnopere monet, humana lingua nequit explicari. Vbi nos le-
Isai. 1. gimus in Isaia: Principes tui infideles, in contextu Græco habe-
tur: Principes tui rebelles. In quo significantur principes Deo
inobedientes muneri suo esse infideles: cùm enim minores ad bo
num excitaturi essent, eos in malum inducũt. Quemadmodum
igitur malum eorum exemplum pernicioſius est minorum scan
dalo, sic bonũ ipsorum exemplum vtilius est. Idcò volens Deus 24
Ose. 2. Iudæorum Synagogam reformare, dixit per Oseam Prophetã,
illam maximis supplicijs comminans: Auferat fornicationes
suas à facie sua, & adulteria sua de medio vberum suorum, ne for
te spoliem eam, & nudam statuam eam, secundum diem natiui-
tatis suæ; & ponam eam, quasi solitudinem; & statuã eam, velut
terrã inuiã: & interficiã eã siti. O quot pœnas, atq; supplicia hic
Dñs accumulat. Valdè necessariũ esse oportet, quod sub tã terri
bilib⁹ pœnis præcipit. Sensus literalis hui⁹ sentẽtiæ est, q̃ tũc Sy
Augusti. nagoga erat vnũ corpus mysticũ, sicuti nũc est sancta Ecclesia, vt
lib. 22. de ait D. Augustinus. Vultus hui⁹ corporis sunt Ecclesiastici prælati, sę
ciuit. c. 18 cularesq; dñi, atq; magnates. Vbera aũt sunt viri eruditi, & cõcio
natores,

25 natores, qui doctrinæ ſuæ lacte populum alunt. Præcipiens igitur Deus tanta cum exaggeratione, vt ſpiritales, corporaleſque idololatriæ, atque adulteria à facie, & vberibus tollerentur, præcipit, vt prælati, concionatores, atque magnates ſe ſe à ſceleribus abſtinerent, & præ cæteris optimum pietatis exemplum in Republica prębere curarent. Et hæc eſt, vt prædictũ eſt, cauſa, quare hæc ſancti Euangelij lectio in confeſſorum Pontificum ſolennitatibus decantatur. Atque etiam dicere poſſumus virum iuſtũ accenſam eſſe lucernam. Nam de ſancto Elia dicitur in Eccleſiaſtico: Surrexit Elias Propheta quaſi ignis, & verbũ ipſius quaſi facula ardebat. Et de glorioſo Baptiſta dixit Chriſtus Redemptor noſter. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Super quæ verba dicit Beatus Bernardus: Ardere, & non lucere parum eſt: lucere, 26 & non ardere vanum eſt: lucere verò & ardere perfectionis eſt. Ardere eſt bene operari: lucere, eſt docere, optimumque pręſtare pietatis exemplum. Talis erat Diuus Ioannes, lucerna ardens, & lucẽs. Et de ſanctis quatuor myſterioſis animalibus dicit Ezechiel Propheta: Aſpectus eorum, quaſi carbonis ignis ardentis, & quaſi aſpectus lampadarum. Nonnullæ faces lychnum [*El paſilo*] craſſum, & ſtupeum, ceramque infectam, & immundam, nigramque habent. Et quanuis exteriùs mundæ, pulchræque ceræ operimentum habeant, non bene lucent, quia, vt quod latet interiùs eſt immundum, lux fumo profilit admiſta. Aliæ habẽt lychnum tenuẽ, mundaque cera, exactiſque filis ſunt confectæ, & hæ lucidæ, ac ſplendidæ ſunt. Sic accidit in hominibus: alij craſſum nimis lychnum, ſtupaque ariſtis plena confectũ habẽt: 27 id eſt conſcientiam habent diuini timoris expertem, alienis ſumptibus aluntur, vſque ad altaria (vt aiunt) deprædantur, nec ideò ſcrupulo cruciantur. Cum igitur conſcientiæ lychnus, vitęq; cera tam corrupta, atque immunda ſit, qualem poterunt Reipublicæ lucem exhibere? Quicquid in illis videtur, ſcandali, malique odoris eſt fumus. Alij delicatè nent, conſcientiæque lychnum nimis tenuem habent. Ex his erat Diuus Paulus, qui dicebat: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Simulque cum delicato, tenuique bonæ conſcientiæ lychno puriſsima ſunt cera confecti, quę eſt exterior vita, hiſq; optimis rebus ſplẽdidiſsimam lucem emittunt, qua vniuerſæ Reipublicæ illuceſcunt. Has igitur lucernas non abſcondi quidem, ſed ſuper digni

Eccli. 48.

Ioan. 5.

Bernar.

Ezech. 1.

2. *Cor.* 1.

tatum,

tatum, publicorumque munerum Reipublicæ candelabra locari 28
oportet. Nam: *Nemo accendit lucernam, & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Quod ita declarari poteſt. Quemadmodum, qui lucernam accẽdit, eam, vt in candelabro ponat, accendit: ſic, quem Deus gratia ſua incendit, cuique virtutem, ac ſapientiam communicat, vult ſuper dignitatis candelabrum conſtitui, non autem improbum, & ignarum. Nõ dicit, vt ipſe ſe ponat, ſicuti lucerna non ſe in candelabro conſtituit. Vt enim ait Beatus Paulus: Neque quiſquam ſumit ſibi ho- *Hebr. 5.*
norem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Atque etiam Di- *Thomas*
uus Thomas ait, melius eſſe recuſare prælationem, ad quam ali- *Corinth. 5*
quis eligitur, quàm ei conſentire, vel eam acceptare, dummodo non imponatur à ſuperiori neceſsitas. At electores quantum eſt ex ſe, meliorem tenentur eligere: magnamque diligentiam eos 29
oportet adhibere, vt munus publicum electus acceptet. Sicque illi multum merebuntur Reipublicæ commune bonum curantes, ipſeque apud Deum etiam multum gratiæ conſequetur munus illud ob ſolum diuinæ maieſtatis miniſterium, ſpiritaleque animarum emolumẽtum inuitus acceptans. Sicque optimi exempli ipſius luce ſubditi in virtute, gratiaque proficient, qua cæleſtis gloria comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

In eodem Communi Confeſſorum Pontificum Concio Secunda. 1

Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus, &c.

Luc. 11.

1. Petr. 3. GLORIOSVS Apoſtolus Petrus dicit: In fide omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, miſericordes, modeſti, humiles: non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: ſed è contrario benedicentes. Verba vtiq; ſunt hæc tam ſancto Apoſtolo digna. Super quæ notandum eſt, hîc,

2 hîc, vbi nos legimus: In fide omnes vnanimes, aliam translationem habere: in fine omnes vnanimes. Et sic est in contextu Græco. In quo significatur, nos omnes à fide doceri, vt in omnibus nostris pijs operibus vnum, & eundem finem cuncti expetamus, videlicet, vt vni Deo placeamus. Et ita in libro Ezechielis Prophetæ dicuntur iusti, qui ab Angelo non sunt percussi, signum Thau in frontibus habuisse. Idemque signum in frontibus impressum habebant iusti, quos vidit Beatus Ioannes, vt habetur in Apocalypsi. Vbi affirmat se vidisse Angelum clamantem, & dicentem: Nolite nocere terræ, & mari, quoadusque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. Et audiui numerum signatorum centũ quadraginta millia signati. Thau est vltima litera Hebraici Alphabeti, sicut ω est vltima in Græco: Et quia omega est
3 vltima litera in Græco Alphabeto, ideò Græci per eam finem significare consuescunt. Vt in Apoc. Ego sum Alpha, & omega, principium, & finis. Sic etiam inter Hebræos Thau significat finem. Et ad hoc facit, quòd ipsa litera finem significat. Nam, vt ait Diuus Hieronymus, omnes literæ Hebraicę propriam habẽt significationem. Iustosque omnes Thau in frontibus esse signatos, significat, eos in omnibus operibus, quæ fecerunt Deum vltimum finem habuisse præ oculis, ob diuinum ipsius amorẽ cum sancta intentione illa facientes.

Ezech. 9.

Apoc. 7.

Apoc. 1.

Hiero. in lib. de nomi. Hebr.

Idemq; nobis hîc Dominus in his Euãgelicæ lectionis verbis præcipit, dicens: *Lucerna corporis tui, &c.* In quibus huiusce modi similitudinem adhibet. Materiales oculi sunt corporis lucerna, quia illud illuminãt: sicq; oculis claris, lucidisq; existẽtibus cor-
4 pus operationes suas efficit, sicut oportet, scribit, ambulat, laborat, &c. Quòd si oculi obscuri, tenebrosiq; sunt, nihil bene facit: totũ oblinit, ac perdit. Sic est in spiritalibus. Oculus est intentio iuxta sanctorũ Patrũ, Gregorij, Augustini, ac Thomæ expositionẽ. Et D. Tho. dicit: Meritò oculꝰ vocat intẽtio, quia cognitio nẽ præsupponit: per quã proponit volũtati finis, ad quẽ mouet: sicut oculo prævidemꝰ, quò tẽdere corporaliter debeamus. Quæ intẽtio, si lucida, bonaq; fuerit, oĩa lucidè, beneq; fiẽt: dummodo opera bona sint, & in diuina gratia fiãt. Quod si intẽtio tenebrosa, malaq; est, bona opera perdit. Vel aliter. Quẽadmodũ oculus est lucerna corporis: sic anima nostra fide, doctrinaq;, rerumque, quas fieri oportet, cognitione illuminata vitæ, operumque nostrorum

Gregor. lib. 28. moral. c. 13.

Augusti. lib. 4. contra Iulia. capit. 3.

D. Tho. 1. 2. q. 12. ar. 1. ad. 1.

Et de ser. Domi. in monte lib. 2. c. 21. to. mo. 4.

ſtrorum eſt oculus. Quæ cognitio, ſi ſimplex ac ſyncera eſt, om- 5
nibus operibus noſtris illuceſcit: ſicque totum vitæ noſtræ cor-
pus lucidum, ac ſplendidum eſt.

Et addit Dominus dicens: *Vide ergo, ne lumen, quod in te eſt, tene-*
bræ ſint. Id eſt, vide, vt bonas, ſynceraſque rerum opiniones ha-
beas. Vt enim dixit Iſaias Propheta: Væ, qui dicitis malum bo-
Iſai. 5. num, & bonum malum? Et hæc ſyncera cognitio, *ſicut lucerna ful*
goris illuminabit te. Vbi alij tranſtulerunt: Erit lucidum totum, vt
cùm lucerna fulgore illuminat te. Sic (ait) te ſyncera, puraque co
gnitio illuminabit. Huius duplicis ſententiæ (quò omnibus cla-
riùs innoteſcat) hic eſt ordo. Ex puro mentis oculo, pura quoque
vita ſequitur. Ea deniq; vitæ puritas mētis oculū, à quo profecta
eſt, magis purgat, & illuminat. Cauſę enim, vt aiunt philoſophi,
ſunt ſibi inuicem cauſæ: itaque mater filiam, filia matrem per- 6
ficit, & illuminat. Vt igitur priorem expoſitionem ſequamur,
iuxta quam nobis diuinus magiſter noſter præcipit, vt om-
nium operum noſtrorum lucida, bonaque ſit intentio, opor-
tet nos ſcire, intentionis puritatem bonorum operum pre-
Luc. 21. tium nimis adaugere. Reſpiciens Dominus Ieſus vidit eos, qui
mittebant munera ſua in gazophylacium diuites. Vidit autem,
& quandam viduam pauperculam, mittentem æra minuta duo,
& dixit: Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quàm om-
Hilarius. nes miſit. Super quo dicit Beatus Hilarius: In hoc nos ſupernus
magiſter erudiuit, quanti bonam intentionem æſtimet, ſiquidē
frigida diuitum intentio fecit, ne eius numi aurei tanti apud Deū
valerent, quanti illius probæ viduæ minuta, quia illa feruida, &
deuota intentione obtulit. Itaque non ſolùm mala intentio opus 7
perdit, ſed intentio etiam minus perfecta multum operi valoris,
Simile. ac pretij detrahit. Quod hac ſimilitudine clariùs apparebit. Si ge
mini bellatores magna hominum multitudine ſpectante in cam
po arma conſererent, quorum alter regium oppugnat honorem,
alter verò eundem propugnat, Rexq; bellatori ſuo ſi victor eua-
deret, ingentia dona promitteret: nō eſt dubium, quin hic eques
omnes vires ſuas in victoria pro regio honore reportanda eſſet
adhibiturus. Hoc autē ob diuerſos reſpectus facere poſſet. Poſſet
enim finem ſuum in proprio honore locare, conſiderans ſe pro-
pter illam victoriam inter fortiſsimos quoſque viros eſſe nume-
randum. Vel propter ingentis promiſsionis auiditatem id face-

re

8 re posset, aut, vt hostem suum, qui ipsum conatur occidere, vlciscatur: vel vt circunstantibus placeat. Vel etiam posset adviriliter dimicandū fulciri ob regium honorem, cùm rex eum intueatur, illumq; victorem exire desideret. Dicite, quæso, si rex illius serui sui cor nosset, videretq; eum, cùm ob illos omnes respectus dimicare posset, ob vnum ipsius honorem, amoremque decertare, nunquid hoc non pluris æstimaret, quàm, si ob vnum illorum finium pugnaret? Sic vtique: nisi forte iudicij, ac rationis expers esset.

Scitote igitur, fratres, de singulis nobis Sanctum Iob dixisse Militia est vita hominis super terram. In hac militia aduersus Dæmonem cœlestis gloriæ regis hostem dimicamus. Hocq; certamẽ tunc incipit cùm rationis vsus illucescit. Vincẽtibus nobis
9 cœlorū regnum promittitur, magnæq; maiestatis in gloria sedes præparatur. Ipse nanque Deus dicit: Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. Hoc prælium coram omnibus sanctis, Angelisque committitur. Adestque supernus rex victoriam nostram vehementer exoptans. Quapropter maximè nos oportet fulciri, & præstantissimè decertare. Animaduertendus est autem finis, quem nobis in hoc prælio proponimus. Contingit enim nos ob vnum complurium finium dimicare. Aut propter promissionis auiditatem, aut, vt sanctis placeamus, & inter eos numeremur, aut, vt Dæmonem vlciscamur: aut propter solum cœlestis regis nos aspicientis, intentionesque nostras cognoscentis honorem. Ideoque quanuis quælibet prædictarum intentio in operibus licet haberi, non tamen est dubium, quin hæc vltima
10 sit omnibus perfectior, Deoque gratior, & perinde maiori præmio afficienda, quàm aliæ. Quamobrem omnibus his finibus depositis perfectiorem amplectamur: ne fontem pro riuulo, nec solem pro stellis, nec summum bonum pro peculiaribus dimittamus. Verum est ad hoc, vt quis tam simplici sit oculo, ideſt, tãpura intentione, in omnibusq; ob solum Dei amorẽ, atq; beneplacitum moueatur, oportere eum prius spe præmij excitari. Sicut fecit Dauid, qui de se fatetur: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem: siue, vt Beatus Hieronymus vertit, propter æternam retributionem. Deincepsque intentionem hanc perficere debet quoadusque totius auiditatis extet immunis. Et ità dicit Diuus Bernardus:

Apoc. 3.

Psalm. 118.

Bern.

Charitas mercenaria non est: & tamen sine mercede non est. 11
3. Reg. 21 Cum rex Achab flagitiosissimus esset, ita, vt de illo sacra scriptura dicat: Igitur non fuit alter talis sicut Achab: qui venundatus est, vt faceret malum in conspectu Domini: illum Deo per Eliã Prophetam comminante, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Eliam: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus: Omnes te Domine cœlestes Hierarchiæ collaudent: quia tãtopere peccatorum pœnitentia mitigaris. Eia fratres, qui peccastis, & tantam hanc maiestatem offendistis, hunc regem imitamini, cilicijs operimini, ieiunate, in diuino eius conspectu humiliamini, sicque eius furorem placabitis. At ex omnibus 12
prædictis hæc verba perpendite: quia humiliatus est mei causa: quæ ad rem, de qua loquimur, valde conducunt: cùm Dominus intentionem, qua hic rex pœnitentiam egit, præ cæteris omnibus æstimet. Non vtique dicit, eum ob inferni timorem humiliatum fuisse, aut quia temporalia flagella timeret, sed, mei causa: quanuis in principio hæc illum ad pœnitentiam agendam commouerunt. Est etiam valde notandum quomodo (*se para Dios*) vt peccatorem pœnitentem prospiciat: Eliamque vocat, vt eum etiam videat tanquam rem sibi gratissimam. Non solum autem pœnitentiam, sed minimum quodque bonum opus, quod iusti faciunt, attentè considerat: sicut apparuit in glorioso Confessore Martino. A quo cum pauper eleemosynam peteret, neque ille quic- 13
quam aliud præter pallium haberet, quo operiebatur (etenim miles erat) illud abscidit, mediumque pauperi erogauit. Illaque nocte ei Christus redemptor noster illo medio pallio coopertus apparuit dicens: Martinus adhuc catechumenus hac me veste contexit. Hoc (credo) clementissimus Iesus Angelis, qui eum comitabantur, dicebat, tanquam eos inuitans, vt ministerium illud sibi à seruo suo exhibitum aspicerent. Quanuis dimidium erat pallij, illud tamen Dominus integram vestem appellat, quia intentionem potius, quam vestem considerauit, sciebat enim eum si posset, integrum pallium fuisse daturum

Beati.

14 Beati, qui gratiſsimo huic Domino ſeruiunt, qui ſic exhibita ſibi miniſteria nouit æſtimare. Parum equidem dimidium illud pallij valebat, & tamen tot ab hinc annis de eo loquitur, eiuſque memoria nunquam vſque ad mundi conſummationem inter homines abolebit: in cœlo autem vſque ad æterna ſæcula perdurabit. O vani ſæculi amatores, quare hæc audientes non confundimini? Quot diuitias in illius miniſterio expenditis, quæ poſtquam conſumuntur, protinus obliuioni traduntur: dimidium autem pallij propter Deum datum nulla vnquã delebit obliuio. Vt videatis, quid interſit inter eos, qui in Dei miniſterio, & eos, qui in mundi ſeruitute temporalia bona conſumunt. Ecquid hoc eſt Domine? Quã plurimi non vnum quidẽ palliũ, ſed multa etiam bona pauperibus erogarunt propter te, nec
15 tamen ea tanti æſtimaſti, nec illa tuis, ſicut hoc dimidium pallij, tanquam rem tibi gratiſsimam oſtendiſti. Dico, illa bona non tanto cum affectu, & charitate, quanta pallium hoc beati Martini, pauperibus erogari: ideoque Deus illa tanti non æſtimat. Quapropter non contenti ſitis eleemoſynam erogare, ſed eam etiam cum affectione, ac pietate largimini. Dauid enim dicit: Beatus, qui intelligit ſuper egenum. *Pſalm. 40.* & pauperem. Vbi notandum eſt eum non dicere: Beatus, qui condolet, aut qui miſeretur, ſed: Qui intelligit ſuper egenum, & pauperem. Nam ad pauperi, ſiue pauperibus ſubueniendum opus eſt intelligentia. Primo oportet te intelligere, quid eroges, atque quid à te petatur, & cuius cauſa petatur.
16 Nunquid petitur à te, vt vitam dones, ſicuti Martyres tradiderunt? An, vt omnia, quæ poſsides largiaris, ſicuti plurimi fecerunt, ſeque ad vaſtas aſperaſque ſolitudines contulerunt, aut in arctiſsimas religiones ingreſsi fuerunt? Ijs quæ tibi ſuperſunt, pauperibus à te poſtulantibus poteris ſubuenire. Quid igitur facis cum eis ſubuenias eius amore, qui tibi quid quid habes, conceſsit, & à quo quicquid tibi deficit, ſperas? Et quanuis te oportet intelligere, & conſiderare, cui conferas eleemoſynam, ne nimium fatigeris in hoc perſcrutando. Quicunque enim pauper, cui eleemoſynam erogas, malus ſit, & ingratus, Dominus tamen, propter quem illam præbes, optimus eſt, atq; gratiſsimꝰ. Quod ſi dicas: Si pauper eſt malꝰ, nõ deprecabitur pro me, nihil tua intereſſe credas: nã ipſamet eleemoſyna

Eccleſ. 29. orabit pro te. Sic enim affirmat Eccleſiaſticus dicens: Conclu- 17
de eleemoſynam in ſinu pauperis, & ipſa orabit pro te. Quod-
ſi cui præbes eleemoſynam, pauperem ſe eſſe fingit, cùm tamen
is non ſit, ſe vtique & non te decipit: nam intentio tua eſt paupe
ri largiendi. Et quanuis hæc omnia ità ſe habeant, rationi cõſen
taneum eſt, vt intelligas ſuper egenũ & pauperem, ideſt, vt ani-
maduertas cui, & quomodo, & quo ordine illam præbeas. Ad
Roman. 12. quod aduerte B. Paulum inter ſpiritus ſancti dona hoc recẽſere
dicentem: Qui tribuit in ſimplicitate. Donum Dei eſt quenquã
non ob vtilitatem aliquam, ſed cum ſimplicitate donare. Quan-
uis ipſa natura hominem ad humanitatem, largitatẽq; propẽdit,
tamen dare ſicut oportet, donum Dei eſt.

Quocirca illum ſuppliciter deprecare, vt te benignum, libera- 18
lemq; efficiat, quò intelligas ſuper egenum, & pauperem, atque,
vt ſit in ſimplicitate. Nam, *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus*
tuum lucidum erit. Quod ſi quem iuſtum, pauperem repereris, cui
bonis tuis faueas, ſcito Deum illum tibi offerẽdo magnum in te
conferre beneficium. Satis vtiq; ſuperq; bonorum Deus habet,
quibus amicos ſuos alat, ſiquidem vnius corui miniſterio ſanctũ
Eliam diù in ſolitudine aluit. Statuit autem, vt indigeant prop-
ter emolumentum eorum, qui eis ſubueniunt. Et ſic annumerat
D. Paulus in prædicto loco inter Spiritus ſancti dona: Neceſsita
tibus ſanctorũ cõmunicantes. Quod cùm ita ſit, donum Dei eſſe
Hiero. ſuper ducito ſeſe tibi pauperẽ iuſtum, cui ſuccurras, offerre. B. Hieron.
25. Matthæi ſuper caput viceſimum quintum D. Matthæi perpendit Domi-
num ſignatè dixiſſe: Amen dico vobis, quãdiu feciſtis vni de his
fratribus meis minimis mihi feciſtis, vbi peculiariter de pauperi 19
bus iuſtis meminit: quod de alijs pauperibus non dixit. Non qui
dem quòd eleemoſyna cuilibet pauperi ob ipſius amorem eroga
ta illi grata non ſit, ſed, vt ſignificaret, eleemoſynam pauperibus
iuſtis largitam ſibi longè gratiſsimam eſſe. Cùm eleemoſynam,
Matth. 6. ſiue quodlibet aliud pietatis opus effeceris, recordare etiam Do
minum dixiſſe: Cùm facis eleemoſynam noli tuba canere ante
te, ſicut hypocritæ faciunt, vt honorificentur ab hominibus.
Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Tu vero, ò Chri
ſtiane trophæa, imaginemq; tuam in opere, quod in templo, ſi-
ue hoſpitali, capella, ſiue Eccleſiaſticis paramentis fieri iuſſiſti
depingi vis? Qualem magis ſonoram tubam vis, quam iſtam?

Vis

20 Vis non ſolum præſentibus, ſed futuris etiam ſæculis opus illud tuum eſſe, tuiſque expenſis factum fuiſſe innoteſcat. Maxima hæc eſt vtique tuba. Verere frater, ne iſta trophæa, ſimulacra, & characteres opus, quod piè feceras in diuino conſpectu oblinant: Dominuſque tibi dicat: Recepiſti mercedem tuam. In his etiam verbis, Beatus, qui intelligit ſuper egenum, & pauperem, doceris, ſi manu tua eleemoſynam facere potes, eam facere, nec pauperis vulnera horrere. Accede ad eum, & forſitan eleemoſyna iſta per cordis compaſsionem tibi fructuoſior erit, quam per pecuniæ largitatem. Videbitis dominam, quæ canem [*Perrillo de falda*] habet, quem manibus contrectat, in ſinu collocat, & ori applicat. Quod ſi pauper ad eius oſtium accedit, dicit ancillæ, Porrige pauperi eleemoſynam, dicque ne huc ſic vulneratus accedat. Ecce leoninam im-
21 manitatem. Non horret canis immunditiam, & eum ore deoſculatur, pauperis autem plagas recuſat aſpicere. O diabolicam crudelitatem. Quid operas, ô miſera te à Deo in hora mortis audituram, cùm ſic pauperes eius nomine ad oſtium tuum accedentes neglexeris? Si regis ſeruus in hanc vrbem veniret, regiumque chirographum ipſius regis manu ſubſcriptum, ſigilloque munitum afferret, vbi rex diceret: ſi quis ipſius ſeruo quicquam largiretur, ſibi fore gratiſsimum, ſeque centuplum eſſe ſoluturum, quàm libenter illum omnes exciperetis, eumque, vt aliquid à vobis acciperet, rogaretis, quia vos à rege centuplum accepturos ſperabatis? O infideles, quomodo centuplo Dei non mouemini? Nunquid eius verbum deficere poteſt? Vbi eſt fi-
22 des veſtra? Quod ſi hoc creditis, quomodo non intelligitis ſuper egenum, & pauperem? Præſertim cùm tantum vobis lucrum promittatur? Quod ſi non creditis, quomodo Chriſtiani vocamini? Valdè vtique fratres hæc parcitas fidem noſtram confundit. Atque etiam modica noſtra in pauperes compaſsio illorumque viliſsima æſtimatio fidem noſtram tepidiſsimam eſſe demonſtrat. Non ſic iuſti faciunt, qui, vt ait Iſaias Propheta, viri miſericordiæ nuncupantur. Peculiariterque Diuus Martinus, cuius ſacratiſsimam ſolennitatem ſancta mater Eccleſia ineffabili cordis perfuſa lætitia celebrat. Beatus Hieronymus in quadam Epiſtola explicans verba illa Diui Pauli dicentis: Vt ſit Deus omnia in omnibus, dicit: Sic Saluator noſter nunc

Iſai. 57.

Hieron. 1. Cor. 15

omnia non eſt in omnibus, ſed pars in ſingulis. Verbi gratia, 23
in Salomone Sapientia: in Dauid bonitas, in Iob patientia:
in Daniele cognitio futuro rum, & ſic de alijs. At poſt huius
ſæculi conſummationem erunt omnia in omnibus, ità, vt ſingu-
li ſancti cunctis virtutibus illuceſcant, gratiaſque atque virtu-
tes, quas nunc Deus in ſanctos diuidit, tunc in ſingulis cunctas
collocabit.

Interea tanquam apes diuerſos flores in diuerſis ſanctis in
hoc ſanctæ Eccleſiæ vireto colligere debemus: ex quibus in
pectoris, cordiſque noſtri cortice dulces ſanctarum meditatio-
num, affectionumque fauos fabricemus. Inter quos nobis
hodie glorioſus hic Sanctus proponitur. A quo quanuis plu-
rimos virtutum flores per imitationem colligere poſſumus: 24
præcipuè tamen in eo humilitas, ac miſericordia floruerunt:
Qui Ethnici filius cùm eſſet, ſanctiſsimus extitit. Vos autem
fratres mei optimorum parentum Chriſtianorum liberi eſtis,
multique veſtrum (quæ veſtra eſt culpa, atque miſeria) qua-
ſi Dæmones eſtis. Per immenſam Dei charitatem vos de-
precor, vt erubeſcatis, tam degeneres vos præbere, doctri-
næque piæ, quam à parentibus veſtris percepiſtis, tam ma-
lè reſpondere. Ad huius ſancti imitationem humiliamini:
in proximos veſtros miſericordes eſtote, Deuſque ſe
in vos benigniſsimum exhibebit ſuam hìc vobis
gratiam, & in futuro cœleſtem
beatitudinem confe-
rens. Amen. 25

(?)

IN

IN COMMVNI Doctorum Concio Prima.

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matth. 5.

HODIERNA Sancti Euangelij lectio dilectissimi fratres est pars quædam oblongæ cuiusdam concionis, quam supernus mundi Reparator Christus Iesus discipulis suis in montis fastigio habuit. In qua benedictum os suum aperiens dixit: Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati pacifici: Beati qui lugent. &c. Statimque illis dixit: *Vos estis sal terræ.* Quasi diceret: Ecce præparo, apponoque mundo mensam optimis, saluberrimisque refertam cibis, quales sunt paupertas spiritus, mansuetudo, iniuriarum spontanea tolerantia, cæteræque virtutes: at hi cibi sensualitati sunt insulsi, atque insipidi: vosque estis sal, quo illi condiendi sunt. A deò paupertatem, fletum, laborum, persecutionumque tolerantiam amare debetis, vt omnibus his virtutibus saporem, ac dulcedinem conferatis quò illas homines libenter exerceant. Quando Deus Aaron in summum Sacerdotem elegit, præcepit virgas in templo statui, illumque cuius virga floreret, summum esse sacerdotem: vt patet in libro Numerorum. Vbi dicitur: Moyses inuenit germinasse virgam Aaron, & turgentibus gemmis eruperãt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Pensatu dignissimũ est, cur virga palmea seu pyrea potiùs, quàm amygdalina non fuerit. Ad huius rei mysterium intelligendum, animaduertendum vobis est, hoc præ cæteris, inter peccatum, virtutemq; inter esse, quòd virtus amaritudinem, asperitatemq; in exteriori specie præ se fert: sub qua asperitate, atque amaritudine dulcor, *Numer.17*

& ſuauitas deliteſcit. In peccati autem exteriori ſpecie dulcor apparet, ſub quo tamen fel draconum amariſsimum ineſt. Hoc etiam intereſt inter fructus [*De cueſco, y los de caſcara*] Dactilus (*El datil*) exteriùs ſuauiſsimus eſt, interiùs autem (*el cueſco*) duriſsimus eſt. Idem eſt in ceraſo, malocotonio, & alijs huius generis. Amygdalũ eſt vice verſa, durum, ſcilicet, exteriùs, quod priùs oportet infringi dentibus: & ſic prius os cruentatur, digiti que lacerantur, quàm interiori medulla fruamur. Hoc igitur eſt prælati concionatoris, & patris familias munus, has, ſcilicet, difficultates exemplo ſuo, efficacibus rationibus, cœleſtibuſq; promiſsionibus perfringere. Ideoq; data eſt Aaron Amygdalina, & non palmea virga, vt quę eius exercitatio eſſe deberet, in ea ſignificaretur. Reperientibus diſcipulis Eliſei ollæ pulmentum amariſsimum, præcepit S. Propheta in ollam parum farinę immitti, & non fuit amplius quicquã amaritudinis in olla. In hoc opere Sanctus Eliſeus filios illos prophetarum, qui futuri erant concionatores, voluit erudire eorũ munus eſſe amariſsima quæq; in dulcorem conuertere. Ideò Dominus diſcipulis ſuis dicit: *Vos eſtis ſal terræ.* Sal ſterilem terram efficit, vt patet in terris maritimis. Sic vos doctrina veſtra, pioq; ſanctitatis exemplo debetis efficere, vt animæ illius peſtiferi fructus, quem plerunq; ferre conſueſcunt, ſteriles ſint. Certum vtique eſt, quòd quemadmodum, poſtquàm Deus maledixit terrę dicens: Maledicta terra in opere tuo, ſpinas, & tribulos germinabit tibi, quod ex ſe in culta, & non ſata profert, ſpinæ, ac tribuli ſunt, triticum autem vinum, aut oleum non niſi culta producit: ſic anima noſtra ex natura ſua non, niſi mala poſt lapſum producit. Vt enim dixit Dominus, De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria fornicationes, furta, falſa teſtimonia, & blaſphemiæ. O miſera terra, quàm peſtiferum profers fructum. Huius fructus vberrima eſt infœlix anima noſtra. Hicque ſal prodeſt ad eam ſterilem reddendam, ne tam maledictum fructum ferat. Sal etiam carnes exſiccat: atque eundem effectum in peccatore operari conſueſcit. Videbitis hominem adeò pinguem, atque decorum, vt templi oſtium vix eum capere poſsit: quem, vt Deus concionatoris voce pertingit, adeò contractus, ac macillentus, inediaque conſumptus poſt quindecim dies reuertitur, vt vix poſsit agnoſci. Ecquid eſt hoc? A ſale penetratus eſt. Et quem

4 Reg. 4.

4

5

Gene 3.

6

Matt. 15

vix

7 vix ampliſsimæ byſsinæ, ſericæque veſtes capere poterant, iam arcta quædam ſaccea veſtis induit. Lacedæmones homines nimis pingues, & craſſos à republica expellere conſueuerant. Dicebant enim, hominem adeò pinguem voluptatibus nimium indulgere: qui autem hoc faceret gubernationi aptum eſſe negabant. Vna ex præcipuis ſalis proprietatibus eſt, quòd non cõdit, niſi conteratur, (*Yſe deshaze*) Si integer manet, condire nõ poteſt. Ideoque oportet illum (*Queſe deshaga*) vt debitam efficiat operationem. Et hæc eſt cauſa, ob quam hodie maior pars reipublicæ Chriſtianæ manet inſulſa, ſcilicet, quia ſal integer manet, nec prælati, neq; domini, neq; rectores, neq; etiam concionatores plerunq; munera ſuſcipiunt, vt conſumantur, & conficiantur, ſed potius, vt ſe, ſuoſq; reficiant. O ſi conſumerentur,
8 & conficerentur voluptates, pecuniarumque aceruos conſumẽtes, aliaſque, quibus abundant, ſuperfluitates expellentes, quantum ſaporem, atque dulcedinem reipublicæ conferrent. Cùm autem vnuſquiſque ſe reficere, alios autem conficere, atq; conſumere conetur, hinc prouenit, quòd animæ adeò diuinarum rerum ſaporis immunes, expersque remaneant. O Chriſte vere ſal quanto Domine te labore, atque afflictione confeciſti, vt ijs, quæ hominibus inſulſa videbantur ſaporem conferres. De hoc diuino ſale dicit Apoſtolus ſemetipſum exinaniuit formã ſerui accipiens in ſimilitudinem hominum factus. Et Diuus Auguſtinus dicit: Filius vocatur cor patris. Et de hoc corde dici poteſt illud Pſalmi: Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies. Nam hoc cor quaſi ſal in ſacratiſsima eius paſsione, ac
9 morte contritum fuit, vt inſipida dulcia redderet. Inijciens Eliſeus Propheta vas ſalis in aquas Iericho illas ſanauit, omnemq; morbum, & amaritudinem ab eis expulit. Hoc ipſo remedio vſus eſt pater æternus, vt mundi malis mederetur: filium quippe ſuum humanatum tanquam vas ſalis in paupertatem, labores, virginitatem, mortem deniq; immiſit, ſicq; hęc omnia iuſtis dulcia effecit. Ante quàm Deus hoc faceret, adeò inſipida erat paupertas, vt etiam ſanctiſsimi quiq; illam effugerẽt, diuitiaſq; perquirerent. Caſtitas adeò hominibus amara videbatur, vt etiã & amici Dei, & viri ſancti vna vxore contenti non fuerint, ſed plures acceperint. Morſq; ità inſipida erat, vt etiam & iuſtiſsimus Elias illam effugerit. At poſtquam verbum diuinum homo fa-

Philip. 2.

Aug. lib. de ſubſt. diuin.

Pſalm. 50.

4. Reg. 2

ctus est, seseq; tanquam salem in isthæc immisit, quam plurimi 10
paupertate, virginitate, laboribus, ac denicq; morte delectari cœ
perunt. Siquidem de multis dicitur in actibus Apostolorũ: Ibãt
gaudentes à conspectu concilij, quoniã digni habiti sunt pro no
mine Iesu contumeliã pati. Itaq; fortiorẽ puella tredecim anno
rũ, veluti Beata Agnes, quã Elias se præbebat: cũ ille mortem
effugerit, hæc autẽ puella exultanti animo sese illi offerebat. O
patres præsides, cõcionatores, & omnes, qui aliqua huius sanctæ
Ecclesiæ administratione fungimini, per immẽsam Dei charita
tẽ vos deprecor, vt ab hoc cęlesti magistro discatis, quomodo sal
suri, cõdituriq; sitis multũ deliciarũ vestrarũ amittentes, quo in
feriores vestri spiritalibus cibis, ideſt, virtutibus oblectentur. At
2. Cor. 4. tendite, quid B. Paulus de se, & de socijs suis fateatur dicens: Ha-
bentes hanc administrationẽ, iuxta quod misericordiã consecu 11
ti sumus, non deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris non
ambulantes in astutia, nec adulterantes verbum Dei: sed in ma-
nifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem
conscientiam hominum coram Deo. O verba summa perpensio
ne dignissima. Dominus nobis spiritum concedat, quo ex illis
fructum percipere nouerimus. Primò hic notandum est, virum
sanctum singulare Dei beneficium, ac misericordiam appella-
re, Deum ipsos suos effecisse ministros sanctique euangelij ope-
rarios. Cognoscensque ingens beneficium, quod in hoc acceper-
ant, dicit: Non deficimus, ideſt, in eo ministerio exercendo non
satiamur, nec quiescimus, nec debito desumus. Imo non solum
non deficiebant, verùm indies magis, ac magis proficiebant. 12
Iustus enim indies magis proficit, & melior efficitur. Hodie su-
perat quod heri erat, crasque quod hodie, vincit. De illo nãq;
Thren. 3. dicitur in Threnis: Leuauit se supra se. Sed abdicam9 (inquit B.
Apostolus) occulta dedecoris, ideſt, cogitationes malas, quæ si
apparerent, ignominiosæ essent, à nobis auellimus. Itaq; ad pro
ficiendum in virtute oportet omnes malas cogitationes abdica-
ri. Non ambulantes in astutia, ideſt, non artificiosè nos gerimus.
O quot hodie in mundo artificiosè viuunt, & vnam prædicãtes
veritatem mille mendacia interferunt: & vna, quam operantur,
virtute complura vitia contegunt. Nos autem adeò syncerè vi-
uimus, vt quod interius latet, exterius videatur. Nec adulteran-
tes verbum Dei. Quemadmodum adulteri non prolem qui-
dem,

13 dē, ſed voluptatem ſuā expetunt: ſic multi concionatores non ſpiritalem prolem ſed, potius inanem gloriam adipiſci conātur, ſeque doctos, & eloquentes iactare intendunt. Nos verò non inanem gloriam, voluptatem ve ex diuini verbi concione perquirimus, ſed ſpiritalem potius generationem expetimus: peccatorū conuerſionem exoptamus, vt ex filijs Sathanæ, Dei filij reddātur. Ob hoc prædicamus, veritatemque Euangelicam mūdo explanamus, commendantes noſmetipſos ad omnem conſcientiā hominum coram Deo. Ideſt, ita viuere curamus, vt omnibus ſanctum pietatis prębeamus exēplum: operaq; noſtra in diuino exhibita miniſterio omnibus placeant, & hoc coram Deo, non vt hominibus tantū placeamus, ſed præſertim vt Deo grati ſimus.

O patres præſides, & patres concionatores, ſi omnia hæc verba
14 in cordibus veſtris imprimeretis, vt eis in muneribus veſtris gubernaremini: quā efficax ſal eſſetis, & quātam in animabus operationem faceretis.

At, animaduertite Dominum dicere: *Vos eſtis ſal terræ.* Quod ſi terra non eſt terra, quomodo prælati, & concionatores erunt ſal terræ? Quāuis illi, ſicuti ſal fit ex aqua & ſole, ex lacrymis, & charitate cōpoſiti ſint, quid proderit, ſi terra nō ſit terra? Ideſt, ſi homines non ſunt ſimiles terræ, quæ mollis eſt, & cœleſtes influentias, atq; impreſsiones facile recipit, ſed ſunt duriſsima ſaxa, impotentia impreſsionē vllā recipere, qualē ſal in lapidibus impreſsionē facere poteſt? O peccatores obdurati, quā merito de vobis dicere poſſumus illud Hieremiæ prophetæ, Indurauerūt facies *Hiere. 5.*
15 ſuas ſuper petram, & noluerunt reuerti. Quod cum ita ſit, in qua culpa ſunt prælati, & concionatores veſtri modici prouentus? Conuertimini lapides, conuertimini, & iam ij eſſe deſinite, terra eſtote, vt ſal, ſit ſal terræ. Attendite nunc vobis tempus acceptabile eſſe, illo vtimini: cauete ne ſuper vos grauiſsimum illud ſupplicium, quo Deus peccatricem animā, & omnes eius ſequaces, comminatus eſt, corruat. Dedi (inquit) illi tempus, vt pœnitētiā *Apoc. 2.*
ageret, & non vult pœnitere à fornicatione ſua. Ecce mittam eā in lectū, & qui mœchantur cum ea in tribulatione maxima erūt, niſi pœnitentiam ab operibus ſuis egerint. Vbi alij tranſtulerunt: Ego mitto eam in lectum. Et ſic eſt in contex. Græco. In quo manifeſtatur ſupplicium incorrigibili, & indurato peccatori tam citò eſſe venturum, vt illud iam adeſſe, iudica-

iudicare posit. *Quodsi sal euanuerit, in quo salietur?* Vnus sensus huius sententiæ est: Si sal disparuerit, & abierit. Nam hoc significat, Euanesco, vt patet apud B. Lucam, vbi de Christo R. N. dicitur: Et ipse euanuit ab oculis eorũ. Sedes ad mensam, apponiturq; tibi perdix in catino. Estq; in mẽsa salinum deauratum, manum extendis, vt ab eo salẽ accipias, nec salẽ inuenis. Cõuersus est in aquam: euanuit. Tunc dicis: Non est sal. O quàm miserabilia sunt visu in mensa sanctæ Ecclesię tot salina, tot prẽlati, doctores gubernatores inaurati, & quàm pluri mis redditibus locupletati. Accedit autem pauper mœrore affectus, cùmq; inauratum perspiciat salinũ, brachium porrigit, vt salem consolationis, auxilijq; percipiat: & sæpenumerò nec auxilium, nec cõsolationem, neq; eleemosynam reperit: cuius causa est, quia ille sal tunc in voluptatum, pompæ, humanarumq; affectionum aquã conuersus est, & efficaciam debitam non habet. 16 17

Luc. 24. Simile.

Etiam, *Si sal euanuerit*, vult dicere: Si sal medullam amiserit, in quo salietur? Res vana vocatur cùm interiori medulla caret. Et sic dicere solemus: Hęc nux, hoc amygdalũ est vanũ, cùm nihil habet interiùs. Medulla animæ est charitas, & anima charitatis expers est inanis, & vana. Et sic iam effectum suum non operatur: nam ex charitate illi dimanabat, docere, reprehendere, consolari, spiritalibusque, & corporalibus necessitatibus subuenire: Et deficiente charitate, illius effectus deficiũt. Vt igitur hæc charitas conseruetur, hancq; habeat efficaciam, oportet sapiẽtes nõ esse contentos his mortuis libris operam dare, sed vt etiam libro vitæ Iesu Christo filio Dei diligenter incumbant, eum, & sanctissima ipsius opera summa animi affectione diligentes. Et ità dicit Beatus Bernardus: Experto crede, aliquid amplius inuenies in syluis quàm in libris. Ligna, & lapides docebunt te quod à magistris audire non possis. An non montes stillabunt dulcedinem, & colles fluent lac, & mel, & valles abundabunt frumento? In hoc significat vir Sanctus, quàm cœleste sit sanctæ considerationis, & contemplationis studium: & docet nos per corporalia in diuinorum cognitionem, amoremque deuenire. Ecquid prodest Theologo de diuinarum personarum productione, & de mysterijs sacramentorum, virtutumque, quas Christus supernus Magister noster erudiuit, magna animi contentione, miraque eruditione disceptare, nisi 18

Bern. Epist. 106.

19 niſi voluntatem ſuam ad ipſarum amorem applicet? Et multò minùs tibi prodeſt, ó iuris perite, quòd omnes Bartoli, & Baldi leges, eorumq́; expoſitiones memoria teneas, niſi noueris quomodo diuinam legem debeas adimplere. Sicuti nec quicquam medico prodeſt, eum omnes curare ſcire, niſi ſibi pulſum conſideret, culpiſque ſuis remedium, verumque medicamen nouerit adhibere. Et quid prodeſt cuiquam, magnum eſſe aſtrologum, cœlorumque motus cognoſcere, planetarum curſus, ſtellarum influentias, rerum denique naturas intelligere: niſi cordis ſui inordinatos motus, ſceleruq́; ſuorum influentias cognoſcat? Ideò dixit Deus per Iſaiam Prophetam, quòd etiam Beatus Paulus citat, perdam Sapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: quia non ad maiorem quidem charitatem im-
20 petrandam, ſed ad ſe inflandos, maiorem q; iactantiam oſtentãdam, ſapientes eſſe volebant. Hinc intelligent viri eruditi quanto cum timore in hoc ſæculo viuere debeant, ne eorum ſcientia in ipſorum confuſionem, condemnationemq; vertatur. Myſterioſum eſt vtique quòd referens Iſaias Propheta diuini ſpiritus dona, quibus ſacratiſsima R. N. Ieſu Chriſti anima fuit exornata, illa bina recenſet, in fine autem ſolum timorem addidit dicens: Requieſcet ſuper eum Spiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ, & intellectus, ſpiritus conſilij, & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ, & pietatis: & replebit eum ſpiritus timoris Domini. O admirabile myſterium, quòd anima, quæ nequaquam poterat peccare, quæque gloria plena erat, timoris etiam Domini repleta eſſet. Non vtique ſeruilis, ſed filialis, ac reuerentia-
21 lis hic timor erat: qui quidem beatorum ſpiritibus dominatur. Et ſic decantat Eccleſia: Tremunt poteſtates. Et Dauid dicit: Timor Domini Sanctus permanet in ſæculum ſæculi. Nam, vbi Deus apertiùs cognoſcitur, illic hoc diuino timore magis timetur, & excolitur. Adhibens Sanctus Propheta timorem ſolum, nec eum vlli ex cæteris donis coniungens ſignificauit, illum cæteris omnibus eſſe connectendum: quo vtilia ſint animæ, quæ vllum, aut vlla illorum habuerit. Itaque donum Sapientiæ cum dono timoris oportet incedere, donumque conſilij, fortitudinis, ſcientiæ, ac pietatis timori coniungi debet: ne homo (quæ ipſius eſt deprauatio) ex aliqua eorum ſuperbiendi occaſionem ſumat:

Iſai. 29. 1. *Cor. 1.*

Iſai. 11.

Pſalm. 18.

ſed

ſed potius cuncta ei occaſioni ſint, Deum ardentiùs dili- 22
gendi.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? In his verbis nobis ſumma veritas ſignificat bonum, ſiuè malum totius populi magna ex parte à bona, ſeu mala prælatorum, & maximè Eccleſiaſticorum vita pendere. Nec verò hoc modo dicit, ſed multò antea idem per Hieremiam Prophetam prædixerat. Cùm, poſtquàm multa, & ingentia populi mala recenſuerat, ſubdidit: Factus eſt curſus eorum malus. Et huius ra-
Hiere.23 tionem aſsignat dicens: Propheta nanque & ſacerdos polluti ſunt, & in domo mea inueni malum eorum: ait Dominus. Idcircò via eorum erit quaſi lubricum in tenebris: impellentur enim: & corruent in ea. Liberet nos Deus tanto malo. Animaduertite quantopere Dominus in hac metaphora exaggerat, quàm pernicioſi ſint mali Eccleſiaſtici. 23
Si diceret, iniquam ſacerdotum, & Eccleſiaſticorum vitam præcipitium eſſe ſæcularibus hominibus in lucido: illa vtique via poſſet euitari, & alia iter fieri. Verùm præcipitium in tenebris quis aſpiciet? Quodſi non fuerit viſum, quomodo fugietur? Omnes mali ſunt lubricum, quorum malis exemplis iuſti prolabi conſueſcunt. At cùm mali, vt tales cogniti alijs peccatorum occaſioni ſunt, & alios ſcandalizant, diurna lubrica ſunt, ideſt, non tantum damni afferunt, neque ad peccandum tantopere alios commouent. Sed cùm ij, qui vulgò probi æſtimantur, & alios erudiunt, peccant, impiumque exemplum præbent, hi ſunt quaſi nocturnum, ac tenebroſum lubricum; quod vix quiſquam nouit effugere. In- 24
fœliciſsima erunt illa tempora, in quibus qui vitiorum carnifices, ſpiritaliumque vulnerum chirurgi eſſe deberent, aliorum peccatorum ſcuta extiterint: cumque ſæculares homines vitiorum obiurgati reſponderint: Non eſt mirum nos hoc facere, cùm Eccleſiaſtici viri docti, concionatores, ac prælati idem faciant. De hoc ſale ita vacuo, & infecto dicit hîc Dominus: *Ad nihilum valet vltra, niſi, vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Non permittit tanquam licitum hîc Dominus vt Eccleſiaſtici viri quantumuis mali tàm ſupremo fungentes munere, vt Angelis antecellant ſacratiſsimum ipſius corpus conſecrantes contemnantur: ſed

ſuppli-

25 ſupplicium aſsignat, quo illi ob ipſorum ſcelera digni ſunt. Et notanter dixit: Vt conculcetur ab hominibus, ideſt, ab alijs peccatoribus. Nam iuxta nonnullorum ſententiam, hic, hominibus, accipitur, ſicuti cùm Beatus Paulus dixit: Cùm enim ſit inter vos zelus, & contentio, nonne carnales eſtis, & ſecundum hominem ambulatis? Et ſic eſt verum, quòd ſoli ſcelerati Eccleſiaſticos viros in aliquem defectum prolapſos ſpernunt, atque conculcant. Verum quid mirum, ſi hos negligant, & conuitijs inſectentur, cum illos tantum præſbyteros ſuſpiciant, atque venerentur, qui redditibus, temporalibuſque bonis exuberant? Atque adeò inconſiderati ſunt, vt pari plebeium quemque, ac pauperem ſacerdotem, quantumcunque iuſtum honore afficiant. O infeliciſsima, & mi-
26 ſerrima tempora, in quibus miniſtri Dei, à viliſsimis hominibus adeo contemnuntur? Etſi Pharao Ethnicus erat, idolorum ſacerdotes maximè coluit: nam arctiſsimæ illius famis tempore omnes homines regni ſui, præter ſacerdotes idolorum tributarios effecit, vt patet in Geneſi: Et Nabuchodonoſor, quanuis etiam erat Idololatra, intelligens Danielem Dei eſſe miniſtrum, illum tanto affecit honore, vt dicatur in ipſius Hiſtoria: Tunc rex Nabuchodonoſor cecidit in faciem ſuam, & Danielem adorauit, & hoſtias, & incenſum præcepit, vt ſacrificarent ei. Et Alexander Magnus cum Hieroſolymam oppugnaturus acceſsiſſet, exeunti ſibi obuiam ſummo ſacerdoti pontificijs veſtimentis induto ab equo deſcendens eumque ſacerdotem eſſe co-
27 gnoſcens, obedijt, & eius cauſa Hieroſolymam noluit expugnare. Quomodo hæc audientes, & quæ hodie in mundo aguntur, conſiderantes lachrymis non conficimur. Octaua Synodus generalis dicit: Imperatores, ac Principes, qui ſe pios Chriſtianos eſſe ducunt, epiſcopos ſibi æquales eſſe cognoſcant, vt eos ſuorum defectuum audeant reprehendere. Et nullus Epiſcopus ſiquem in via Principem offenderit à mula deſcendat, neque coram eo proſternatur. Quodſi quis huic decreto non obedierit, per totum annum Pontificio munere priuetur: & Princeps, qui tale agi conceſſerit, biduo excõmunicatus ſit. Heu heu, quàm malè hoc hodie obſeruatur.

1.Cor. 3.

Geneſ. 47.

Danie. 2.

octa. ſyn. gen. can. 14

Ideo

Ideo quidem Deus inferos frustra non fecit. Melius obseruauit Alexander Magnus, licèt Ethnicus, & totius orbis Monarcha, canonem hunc, quàm hodie Christiani Principes illum custodiunt. Dico igitur, malos, & peccatores homines non solum imperfectos Sacerdotes, sed & perfectos etiam parui facere. Etenim iusti vtrosque suspiciunt, ac venerantur ob excelsum munus, quo funguntur. Cum Dauid, & socij eius in spelunca ob Saulis persecutionem absconderentur, in eandem speluncam Saul ingressus est, cum quadam naturali necessitate. Cùmque serui Dauid tam bonam, opportunamq; occasionem animaduerterent, eum hortabantur, vt ipsum occideret: at ipse nolens præscidit oram chlamydis Saul silenter. Statimque, vt sacer contextus addit, percussit cor suum Dauid, eò quod abscidisset oram chlamydis Saul. Atque, vt comitum suorum furorem extingueret, dixit eis: Propitius sit mihi Dominus: ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini. Idest, tam procul sum ab hoc, vt quod vos vultis, efficiam, vt etiam me magnopere pœniteat, chlamydis eius oram abscidisse, eo quòd Christus, idest, vnctus Domini sit. Quodsi Dauid tanta fuit contritione percussus, quia maledicti cuiusdam viri, qui iam à Deo fuerat reprobatus chlamydem absciderit, solummodò quia Domini Christus erat: quanto magis eos oportet compungi, qui de Sacerdotibus Euangelicis detrahunt, eosque iniurijs afficiunt: tametsi peccatores sint? In Concilio Nicæno libellus in Sacerdotes Constantino Magno Imperatori fuit oblatus: quem vt Optimus Imperator legit, disrupit, dicens: Liberet me Deus, ne ego iudex efficiar Sacerdotum, qui sacratissimum eius corpus, & sanguinem manibus contrectant. Si hoc spiritu, diuinoque zelo res Dei diligeremus, hunc vtique nobilissimum Imperatorem sequeremur, & sacerdotum quantumcunque malorum iudices non nos efficeremus. Dimittamus eos fratres charissimi: nam si mali fuerint, quanuis in hoc sæculo ab hominibus non conculcentur, in futuro tamen à Diabolis acerrimè calcabuntur. O quàm terribiles calces sunt cruciatus inferni: vbi damnati non solum in animabus, sed in omnibus etiam membris corporum torquebũtur. Nam sicut in gloria bonorum merces est vniuersale quoddã bonũ, in quo cuncta

28 1. Reg. 24.

29

30

bona

31 bona reperiuntur: sic malorum supplicium est malum vniuersale, in quo suo modo cuncta mala inueniuntur. Si videretis hominem capite simul & oculis, chiragra, dentibus, stomacho, corde, ac podagra laborantem, cuique nulla pars corporis dolore vacaret, dicite quæso, quanto agone miser angeretur? Hoc equidem est (si qua potest inter vtrunque esse comparatio) quod non in vnam quidem, aut mille noctes, sed in perpetuum in illo teterrimo loco miseri patiũtur. Quod si verũ est, quomodo qui hæc credunt, & confitentur adeò negligentes sunt, & tam alto sopore dormiunt? Quibus homo laboribus se se libentissimè non offeret, vt vnum tantum diem hęc tormenta subterfugeret? Quomodo igitur homines adeò cæci sunt, vt ad tam grauium malorum æternitatem effugiendam, tam modicum virtutis laborem non
32 suscipiant? Hoc vtique profundè considerantem in maximum stuporem inducit. O animæ pretiosissimo Iesu Christi sanguine redemptæ per viscera charitatis ipsius vos deprecor, ne vos deperdatis: vosmetipsas miseramini. Qui estis sal, si euanuistis, peruersique fuistis, tempus nunc remedij habetis: veram agite pœnitẽtiam. Et qui lapides estis, eodem medicamine in terram conuerti potestis, vt sal in vobis aliquid operetur. Sicque diuina gratia donati, sempiterna gloria digni eritis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Doctorum, & maximè pro beato Patre
1 # Dominico Concio Secunda.

Vos estis sal terræ: quòd si sal euanuerit, in quo salietur, &c. Matth. 5.

HÆC sacri Euangelij lectio sæpenumerò in anno prædicari consueuit. Verùm neque ideò vobis fastidiosa esse debet: cùm res, de quibus loquitur, nũquam tœdium afferant. Agit quippè de sale, qui quotidie mensæ apponitur, quoque omnia condiuntur, nec tamẽ vnquam tœdium gignit. Imò si seruus vester

illum vobis in mensa non apponit, eum obiurgatis. Quod si ma 2
terialis sal nunquam est fastidiosus, minus vobis esse debet sæ-
pè multa audire de illo sale, qui spiritalem virtutibus saporem
confert, easque conseruat. Agit etiam de luce, quam quoti-
die videmus, & semper nobis denuò lætitiam affert: quod si
eam vno die non cerneremus, mærore afficeremur. Quare igi
tur nobis fastidiosum erit de Euangelicæ doctrinæ mysterio-
rumque illius luce sæpe audire? Loquitur etiam sacrum hoc
euangelium de ciuitate: ciuitas autem populosa tædium ho-
mini afferre non solet: indies enim in ea delectabilia denuò
videnda occurrunt. Minus igitur molestum nobis esse opor-
tet de ciuitatibus refugij nostri sæpe multa percipere. Hi
sunt sapientes, quos Deus habet in hoc sæculo, in quibus ali-
moniam spiritalem, qua ad perueniendum ad illam cœle- 3
stem vrbem Hierusalem alimur, inuenimus. Ecce quomodo
licèt sacrum hoc euangelium nimis attritum sit, semper in eo
nouos gustus reperiemus, sicuti illa, de quibus agit, eos af-
ferre consueuerunt. In illa superna concione, quam summus
orbis prædicator, ac Dominus in montis fastigio habuit, vbi
leges sanxit, quibus populus ipsius gubernandus esset, cum di-
xisset. Beati pauperes spiritu: Beati pacifici: Beati mites, &c.
subdidit dicēs: *Vos estis sal terræ*. Ineffabili ipsius charitati visum
est, non sufficere populo suo se vitam consuluisse, eumque aberro
ris, ac vitiorum tenebris abstraxisse: nisi ei remedium relinque-
ret, quo conseruaretur. Ideoque illi concionatores, ac prælatos
concesserit, qui vita, doctrina, pijsque exemplis in eo idem effi-
Simile. cerēt, quod sal in carnibus solet operari. Qui in initio hebdoma- 4
dæ recentes carnes emit, quibus in vota hebdomada vescatur: sa-
lem etiam emit, quo illas saliat. Quod si eum interrogas? Domi-
ne, quare carnes istas, cū recentes sint, salis? respondet: Non quia
corruptæ sint, sed ne corrumpantur, & oboleant. O Christe vitę
reparator, vereque necessitatum nostrarum auxiliator, tanta
cum perfectione, suauissimaque virtutum fragrantia sanctam
Ecclesiam tuam extruxisti sacratissimi sanguinis tui illam vir-
tute decorasti, quare illam salis? Vt in puritate, ac sanctitate qua
ego illam fundaui, conseruetur. Experientia cōperimus duplex
Simile. esse genus salis. Alterum, quod non indiget cultu, qualis est sal
Cataluniæ, & Aragoniæ: qui sine humanis artibus, & industria,

sed

5 sed duntaxat cœlestibus influentijs verus, sapidusque est sal. Al
terũ, quod oportet excoli: & huiusce modi sal in salinis humano
perficitur artificio. Sic duplex est cõcionatorũ genus. Alteri nã
que sine humana industria sal fuerũt. Hi fuerũt sacri Dñi discipu
li, qui sine studio, humano vè artificio sapiẽtissimi extiterũt. Eos
nãque diuinus spiritus erudiuit: sicut ipse Dñs eis promiserat di
cens: Cũ venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnẽ verita- *Ioa. 16.*
tẽ. Et alibi dixit eis: Dũ steteritis ante reges, & præsides, nolite *Matth. 10*
cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in il
la hora quid loquamini. Hic fuit sal sine labore confectus. Nihil
opus erat, nisi ex rupe succidere: Non erat opus studijs, neq; ar-
gumentis: omnia diuinus spiritus ministrabat. Alter sal commu
nis conficitur artificio: è mari hauritur aqua, & solis radijs expo
6 nitur, sicq; cõdẽsatur, & efficitur sal. Sic igitur oportet modò per
fici salẽ, qui nũc christianũ populũ condit: qui sunt viri eruditi.
Etenim è negotiorũ, conuersationũque humanarũ mari abstra-
cti, literarũ studijs intendere debẽt, vt hac exercitatione sapiẽtes
efficiantur. Vt autẽ noueritis quã necessariũ sit Ecclesiasticis esse
sapientes, maximeq; prælatos, & concionatores sapientia polle
re, & quantũ Deus oderit ignaros, perpendite, quæso seuerã quã
dam comminationem, qua eos deterret per Oseam Prophetam
dicens: Quia tu scientiam repulisti, repellam te & ego, ne sacer
dotio fungaris mihi. In his verbis huius criminis grauitatem Do
minus manifestat, scilicet, repellere scientiam, dum pœnam
talionis infligit, quæ non nisi in grauissimis criminibus infli- *D. Tho. 1.2*
gitur, vt Theologi dicunt, & præcipuè Diuus Thomas, vt apud *q. 105. ar.*
7 Exodum, & Deuteronomium reperies: nempè in peccato falsi *2. ad. 10.*
testimonij & in percussuris & multilationibus &c. digna profe *Exo. 22.*
cto est hæc Dei comminatio, quæ timeatur. Quamobrem ij, *Deut. 19.*
qui Ecclesiastici esse conamini, verè, & ex animo sapien-
tiam amplectimini: & aduertite in Ecclesiasto dici, Qui *Eccli. 2.*
addit scientiam, addit laborem. Vbi alij transtulerunt: Qui
addit scientiam, addit dolorem. Et sic est in contex. Græco,
& in Paraphr. Chald. & sic etiam vertit Beatus Hieronymus. In quo docemini, si in scientia crescere vultis, oportere vos laborem labori, & vigilias lucubrationibus addere: vnde dolores, morbique proueniunt. Quæsitus aliquando Plato, quomodo ad tantam sapientiam perueniisset,

ueniſſet, reſpondit: Quia de olio plus conſumpſi in lampade, 8
quàm de vino in ſcypho. Quem profectò ſi nunc multi imitaren
tur, non tot eſſent ignari, quot ſunt: quos ſummoperè fugere de-
bent electores, quanuis eorum propinqui, ſiue amici ſint.

Ad conſtruendam domum Dei in Hieruſalem, non Iudæos
quidem elegit Salomon, vt patet in libro Paralip. ſecundo, & in
2. Parā. 2. tertio Regum volumine: ſed quæſiuit qui ſcirent ligna cædere,
3. Reg. 5. videlicet, Sidonios dicens regi Hiram: Non eſt in populo meo
qui ſciat ligna cædere. Ecquid nos ſumus, teſte Apoſtolo, niſi
templum Dei? Vt ergo extruatur hoc templum, quærendus eſt
artifex, qui ſciat ligna, id eſt, virtutes cædere, & aptare in ædifi-
cio: non inſipiens, & ſcientiæ Dei imperitus. Audite obſecro,
1. Cor. 3. quid Apoſtolus dicat ſecundum gratiam Dei, quę data eſt mihi,
vt ſapiens architectus fundamentum poſui. Non vtique dicit: vt 9
inſipiens, aut imperitus architectus, ſed vt ſapiens. Agnouit
enim architectum inſipientem eſſe dedecere, ſed ſapientia ex-
Exod. 28. cultum. In Exodo præcepit Deus quæri ſapientes corde viros,
& repletos ſpiritu prudentiæ ad conſuendas veſtes ſacerdotis
Aaron. Quod ſi veſtes non, niſi à ſapientibus Deus fieri præci-
pit, quantò ſapiētiores ſacerdotes eſſe volet, cùm eorum munus
ſit animas virtutib⁹ exornare? Quod vt ſignificaret, inter veſtes,
& ornamenta ſacerdotis primum poſuit rationale, in quo iuſsit
Exod. 28. ſcribi: doctrina & veritas, vt patet in Exodo, vt ſignificaret pri-
mum, & ante omnia in ſacerdotis pectore doctrinā, & Dei ſcien
tiam eſſe perquirendā. Et in Hebræo contextu pro dictione, do
ctrina, eſt dictio, vrim, id eſt, illuminationes: oportet enim illum
eſſe illuminatum ſcientia Dei. Eſtq; animaduertendum, quem- 10
admodum diximus opus eſſe ad hoc, vt aqua condenſetur, & in
ſalem conuertatur, à ſolis radijs vndique penetrari: ſic oportere
hominem non eſſe contentum intellectum ſapientia illumina-
re, atque perficere, ſed curare etiam, vt voluntas charitate inflam
metur: quo non inanis quidem, ſed ſolidus, atque efficax ſal effi-
ciatur. Glorioſus Apoſtolus Paulus in priori Epiſtola, quam ad
1. Cor. 12. Corinthios miſit, gratias Dei gratis datas recenſet dicens: Diui-
ſiones gratiarum ſunt. Idem autem ſpiritus, qui operatur omnia
in omnibus. vnicuique autem datur manifeſtatio ſpiritus ad vti
litatem. Alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ: alij au
tem ſermo ſcientiæ ſecundum eundem ſpiritum: alij gratia ſani-
tatum:

11 tatum : alij operatio virtutum: alij prophetia: alij discretio spiritu-
um: alij genera linguarum: alij interpretatio sermonum. Hæc
autem omnia operatur vnus, atque idem spiritus diuidens singu
lis prout vult. Et quia nonnunquam homines ex ijs superbiendi
occasionem sumunt, & sic contingit, aliquos eas in peccato pos-
sidere: ideò non hîc Beatus Paulus stetit: sed postquam has om-
nes gratias, earumque effectus retulit, vlteriùs progressus in fine
capitis dixit: Æmulamini autem charismata meliora, id est, su-
per altiora competite. Ne fatigemini contendẽtes, quisnam do-
ctior, linguæque expeditior, & sacræ Scripturæ peritior elucida
tor sit. Nam licèt verum sit has ab ipso Deo gratias esse datas: at
mali ex illis malorum, scelerumque ansam assumunt. Quapro-
pter acquisita sapientia, neque etiam infusa contenti sitis: sed su-
12 per hoc contendite: quis ardentiùs Deum amabit, & quis humi-
lior erit, diuinisque ipsius præceptis promptiùs obediet. Et ideò
addit: Et adhuc, id est, ad hoc, excellentiorem viam vobis demõ
stro. Et quæ est hæc via glorioſe Apostole? Ipse statim in initio
sequentis capitis explicat, dicens: Si linguis hominum loquar, &
Angelorum, & habuerim prophetiam, & nouerim mysteria om
nia, & omnem scientiam, charitatem autem non habuero, nihil
sum. O cælestem doctrinam tam sancto Apostolo dignam. In
qua nos docet, quanuis scientia excellens sit, & vt illam conse-
quamur, magnoperè nos oporteat laborare, multò tamen præ-
stantiorem esse charitatem: atque idcircò longè diligentiùs nos
ad illam impetrandam laborare oportere. Quod multi vice ver-
sa faciunt. Qui cum dies, menses, & annos varia scientiarum ge-
13 nera perdiscentes intellectum clarificando consumant, vix vnã
horam in voluntate ad diuina mysteria, quæ didicerunt, diligen
da perpendere norunt. Canis venatorius, si bonus est, leporem, *simile.*
quem apprehendit, non edit: sed eum integrum Domino suo
reseruat. Sic oportet facere intellectum. Etenim veritates spiri-
tuales Dei, quas studijs suis acquisierit, & venatus fuerit, non
ipse solus comedere, sed voluntati tanquam dominæ illas tra-
dere debet, vt illa eas comedat, diligendo, & ad eas se propen-
siùs inclinando. Qui sic vixerint, meritò sal appellari possunt.
Et quemadmodum sal vulneribus applicitus [*Escueze y lastima,*]
vbi autem non sunt vulnera, non nocet: sic prædicatores zelo
accensi doctrina sua peccatores vrgere, atque arcère debent, qui

peccatorum vulneribus ſunt conſiti. Et prælętos nõ oportet eſ- 14
ſe reprehenſionibus contentos: ſed cum id neceſsitas poſtularit,
corporalibus etiam ſupplicijs affligere, cum autem illis opus nõ
fuerit, illa prætermittere debent. Moyſi dixit Deus: Tolle vir-
Num. 20 gam, & congrega populum tu, & Aaron frater tuus, & loquimi
ni ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Et ſequitur inferius:
Cumq; eleuaſſet Moyſes manum percutiens virga bis ſilicem,
egreſſę ſunt aquę largiſimę. Dixitq; Dñs ad Moyſen, & Aarõ:
Quia non credidiſtis mihi, vt ſanctificaretis me corã filijs Iſrael
non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis. O in-
commutabilis Deus, ecquid hoc eſt Domine? Ecquid hi ſancti
viri deliquerunt, quare ſic eos reprehendis, atq; minaris? In quo
te non ſanctificarunt? Doctores Hebræi dicunt horum fratrum
peccatũ fuiſſe, quòd petræ non ſunt locuti, ſicuti Dominus præ- 15
ceperat eis dicens: Loquimini ad petram, & illa dabit aquas.
Cumq; ſufficeret eos loqui ad petrã, vt aquas produceret, Moy
ſes illam gemino ictu percuſsit. Ideòq; Deus queritur, quia
ipſum coram populo non ſanctificarunt. Mirabilius quippe eſ-
ſet petram ſolo verborum ſonitu, quam virgæ ictu aquas produ
cere: ſicq; Deus à populo magis glorificaretur. O quam mirabi-
lis doctrina in hoc myſterio deliteſcit. Voluit nos in hoc Domi
nus docere, cum præſides, patres familias, populiq; rectores mi-
tibus verbis damna, & mala reſarcire, illiſque obuiare poſſunt,
ne aſperis ſermonibus vtantur: & cum aſperis reprehẽſionibus
mala curari poterunt, ictus virgæ non addant. Superfluum eſt
ſuppliciũ opere ſumi, cũ verbo ſufficit. Et in hoc ſimiles erunt
ſali, qui vulnera perſtringit, & ea dolere facit, ſanam autem car- 16
nẽ non lædit: ſiquidẽ illis dicitur: Vos eſtis ſal terrę. Conſidera-
te menſam delicatiſsimis, & nimis opiparis refertã cibis, & tamẽ
inſulſis. Vbi primum qui ad menſam conſident, ſalis defectum
experiuntur, protinus buccellam ex ore proijciunt dicentes: O
quam inſulſus, atq; inſipidus cibus: & mille horroris ſigna de-
monſtrant. Sic (dicit Dominus) eſt mundus, & omnia eius, ſi-
ne doctrinæ, & exempli veſtri ſale. Quod cum ita ſit, fratres,
ſiquidem omnes, quos editis cibos, ſale conditis: ſic omnia
negotia, quæ egeritis peritorum ſententiæ ſale condite illos con
ſulendo. Et quemadmodum ſal cibis injici ſolet prius quàm
coquantur: ſic talium peritorum conſilium adhibendum eſt,

ante-

17 antequam hæc negotia ſuſcipiantur: quo iuſtitiæ, rationiq; con
formia ſint. Et ſiquidem ſemper tã in hyeme, quam in vere ſa-
le vtimini: ſic ſemper diuinum verbum, & concionẽs libenter
audite: nec dicatis, Magnus viget æſtus, neq; hoc tempore con-
cionibus poſſumus intereſſe. Sic ego credo nimium ęſtum cau-
ſam eſſe veſtri modici affectus, & deuotionis: non materialem
quidem, ſed carnalis concupiſcentiæ calorem. Quemadmodum *Simile.*
præ nimio calore materiali frigus per antipariſtaſim in interio-
res partes ſe recipit: vnde experientia comperimus verno tempo
re puteos, fontes, ac cauernas terræ frigidiſsimas eſſe: ſic etiam
nimius ſenſualis calor, qui in exterioribus partibus dominatur,
efficit tantam in humanis cordibus frigiditatem eſſe recluſam.
O diabolica antipariſtaſis, quantum animabus officis. Hinc fra
18 tres mei prouenit, quòd cœleſtẽ doctrinã tam parum diligitis eũ
tamẽ illã audire, atq; operecõplere veſtra vel maximi referat.
Profecto cũ comœdiæ fiunt, & cũ in foro tauri agitãtur, non di-
citis: Magnus viget ęſtus, ne illuc eamus. Etenim cum his oble-
ctemini, nunquam ea videre fatigamini. Homini fornicario om
nis panis dulcis, non fatigabitur tranſgrediens vſq; ad finem, di-
citur in libro Eccli. Vbi alia tranſlatio habet: Homini fornica- *Eccli. 23.*
rio omnis panis dulcis: non ceſſabit vſque ad finem. Hunc fra-
tres, obſecro ignem caloremq; ſenſualem diuini timoris aqua
extinguite, ſtatimq; hoc ſale delectabimini.

Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur? O quantum malum eſt ſalem
euaneſcere. Dauid dicit in pſalmo: Vani filij hominum, menda *Pſal. 61.*
ces filij hominum in ſtateris, ideſt, in deliberatione boni, & ma-
19 li: vt decipiant ipſi de vanitate in idipſum. Ideſt vanitate com-
mouentur, vt ſeſe inuicem decipiant. A tregem eſſe vanum, nõ
eſt mirum: cum maieſtas illa, poteſtas, atq; diuitiæ, quæ cun-
cta ſunt vanitas, occaſionẽ ei præbeant, vt vanus ſit, & cum alijs
ſibi ſimilibus contendat. Eſt vtiq; cum vanitate vanus. Iuueniſ
q; præ pulchritudine, nobilitate, diuitijſq; vanus, eſt cum va-
nitate vanus. Qui autem rebus ſanctis eſt vanus, hic non ſo-
lum vanus eſt, ſed vaniſsimus etiam. Tu, qui ſacræ Theolo-
giæ myſteria perlegis, ſcilicet, quo modo Deus humanam
aſſumpſit naturam, & factus eſt humilis, atq; obediens vſ-
q; ad mortem mortem autem crucis, & quomodo nobis
præcepit ipſum imitari: & tu, qui mundi contemptum,

virtutumque exercitationem prædicas, ijsque euaneſcis; hoc vti 20
que nimis horrendum eſt. Hoc totis viribus, totoque conatu dia
bolus expetit, vt mũdus ſine ſale, ac ſapore maneat, Deoque inſi
pidus ſit. Eſt diabolus ſimilis [*Al padrino*] hominis ſagittandi, qui
prima ſagitta illius cor transfigere curat: quò cæteras non ſentiat.
Cor ſanctæ Eccleſiæ ſunt Eccleſiaſtici viri, & hoc diabolus ante
omnia curat euertere, vt Deo mortuum maneat: arbitratur enim
ſe per cæteras huius myſtici corporis partes toto (vt aiunt) pe-
de ingredi poſſe. Peruerſis enim Eccleſiaſticis tota Reſpubli-
Iſai. 1. ca facilè poſſet euerti. Et ita dicit Iſaias Propheta: Niſi Domin⁹
exercituum reliquiſſet nobis ſemen, quaſi Sodoma fuiſſemus.
Vbi gloſſa interlinea. dicit: Semen, id eſt, ſuperſtites, qui ſunt
prælati, ſapientes, proceres virtute, ſanctitateque pleni, quibus,
veluti ſale ſancta Eccleſia conſeruatur. Quorum perſeuerantia, ô 21
patres Eccleſiaſtici, cùm tam maximi Reipublicæ interſit, per
immenſam Dei charitatem vos deprecor, ne illam amittatis.

Vos eſtis lux mundi. Eſtis ſal ad virtutes ſaporandas, & condien-
das, ne malis affectionibus corrumpantur: & eſtis lux ad intelle-
ctus illuminandos, ne in errorem incidant, & qua iter facere de-
Pſal. 103. beant, nouerint. Dauid ait: Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox: in
ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ, catuli leonum rugien-
tes, vt rapiant, & quærant à Deo eſcam ſibi. Ortus eſt ſol, & con-
gregati ſunt: & in cubilibus ſuis collocabuntur. Exibit homo ad
opus ſuum, & ad operationem ſuam vſque ad veſperam. Hoc,
quod ſingulis diebus, ac noctibus ad literã in mũdo agitur, quod
in nocte ferè ab ſpeluncis exeuntes agros depopulantur, & pecu
des deuorant, luciſque aurora prorumpente homines ad laboran 22
dum exeunt, hoc ſtatim in mundi primordio factum eſt ſpirita-
liter. Nam per peccatum vniuerſus mundus fuit obtenebratus,
beſtiæque infernales in nocte culpæ ingentia damna hominibus intulerunt, magnos in eis errores, idololatrias, & abominatio
nes ſeuerunt. At vbi primum ortus eſt mundo ſol iuſtitiæ Chri-
ſtus Deus noſter, cæleſtis doctrinæ ipſius radijs, eiuſque atque
diſcipulorum prædicatione mala euanuerunt: hominesque tan-
to ſpiritus feruore virtutes exequi cœperunt, vt ſolitudines ere-
mitis, vrbeſque martyribus, confeſſoribus, atque virginibus re-
plerentur. Atque ne vnquam viri deeſſent, qui in ſancta Eccle-
ſia opera vitæ, gratiæque perficerent, prouidit diuinus prouiſor,

vt

23 vt ſemper hæc lux in ea eſſet, qui ſunt viri ſapientia, & pietate
referti, qui idcircò lux vocantur, quia eius miniſtri ſunt. Vulgò
dici ſolet: Iuſtitia hominem ſuſpendit, iuſtitia hoc, & illud fecit. *Simile.*
Quid? quiſnam eſt iuſtitia? Iuſtitia eſt perpetua quædam, & con
ſtantiſsima virtus in voluntate, rectitudine, virtutibus, & in ſuũ
vnicuiq́ue reddendo conſtituta. Quid igitur? nunquid hęc recti-
tudo hominem ſuſpendit? Non vtiq́ue, quia tortor illum ſuſpen
dit. Verùm, quia illẽ quod rectitudo, atque iuſtitia præcipit, fuit
executus, ideò dicitur iuſtitia hominem ſuſpendiſſe. Quemad-
modum igitur miniſtri iuſtitiæ, iuſtitia nuncupantur: ita Euan-
gelicæ legis animarum lucis doctores, atque miniſtri lux appel-
lantur, quia hanc lucem miniſtrant. Dicuntur etiam lux ab effe-
ctu. Quia, ſicut lux ſemper cum tenebris bellum gerit, quouſq;
24 illas profugat: ſic te, qui es prælatus, gubernator, concionator,
ſeu pater familias, ſemper vitijs reſiſtere, & cum eis ſanguinolẽ-
tum bellum gerere oportet, etſi ob id vitam amittas. Ideò dice-
bat Hieremias Propheta: Vę mihi mater mea, quare genuiſti me? *Hiere. 15.*
virum rixæ, virum diſcordiæ in vniuerſa terra. Quia ſemper vir
Dei quaſi lux cum peccatoribus bellum gerebat, eos propter ip-
ſorum ſcelera Dei nomine reprehendens, atque comminans.
Quapropter ingentes labores, ac infortunia tolerauit. O quàm
ampla hic offertur materia complures lachrymas effundendi,
cùm tam pauci hodie viri rixæ, atque diſcordiæ ſint, & qui præ
defatigatione dicant: Væ mihi: acerrimè dimicãtes, vt vitiorum
tenebras ab orbe profugent. Nam ferè omnes tam tepidè frigi-
diq́ue docent, vt nullus quiſq́ue eorum dicere videatur: Si quid
25 vos doceo, facere voluerit is, facite; ſin minus, nihil mea. Multò
feruentior erat zelus glorioſi Ioannis Apoſtoli, & Euangeliſtæ
dicentis: Maiorem horum non habeo gratiam, quàm, vt audiam *3. Ioan.*
filios meos in veritate ambulare. Et alia tranſlatio habet: Maius
horum non habeo gaudium, quàm vt audiam filios meos in veri
tate ambulare. Et ſic eſt in contexto Græco. Ex quo apparet glo
rioſus Apoſtolus hoc, ſingularem Dei gratiam, & beneficium,
ingentiſque gaudij materiam habuiſſe, contrariumq́; grandem
infœlicitatem, magniq́ue mœroris occaſionem duxiſſe. Eodem
zelo alij ſancti Domini diſcipuli exardebant: ſicut apparet ex
compluribus ſacræ paginæ locis: maximèq́ue ex priori Epiſtola
Diui Pauli ad Theſſalonicenſes, vbi dicitur: Nunc viuimus, ſi *1. Theſ. 3.*

vos ſtatis in Domino. O miram cæleſtium virorum charitatem: 26
qui niſi proximi in charitate perſiſterent, ſemetipſos non viuere
iudicabant.

Vos eſtis lux mundi. Si in mundo lux non eſſet, nec cùm in luto,
& cùm in puluere eſſemus, cognoſceremus, & quando in ſolitu-
dine, aut in vrbe moraremur, penitus neſciremus, alij alios inui-
cem conculcaremus, & omnia conturbarentur. Talis equidem
(ait Dominus) eſſet mundus, obſcœnus, luto infectus, perturba-
Iudi.7. tuſque, niſi vos illi illuceretis. Gedeon dux præſtantiſsimus, &
milites eius vrnas, quas manibus deferebant, infregerunt, quan-
do ad Madianitarum caſtra peruenerunt: quò lucernarum inte-
rius delitentium ſplendor illuceſceret. In quo delineatum fuit
quantoperè ſancti exoptarunt, vt vrnæ corporum ſuorum per
martyrium frangerentur: ſicque animarum ſuarum lux ſplendi 27
dius innitêret. Tantoperè mundo ſplendere cupiebant. Et præ
illa charitate quando eis tortores deerant, ipſi ſeſe contorque-
bant, atque affligebant. Ecquis poterit explicare tormenta, qui-
bus glorioſi Hieronymus, Auguſtinus, alijque ſancti doctores,
& confeſſores corpora ſua cruciarunt? Glorioſus pater Beatus
Dominicus ſingulis noctibus ſeſe ter ferrea catena vſque ad ſan-
guinis effuſionem dicitur verberaſſe. Primò ob ipſius peccata,
quæ ſatis modica, & leuia, vt credo, erant. Secundò pro ijs, qui in
lethali culpa perſiſtunt. Tertiò pro animabus exiſtentibus in
purgatorio. Et ſemper ſuis ſanctiſsimis membris catenam fer-
ream circumponere conſueuit, quam ne in vltimo quidem mor
bo, quo obijt, ſibi voluit abſtrahere: & ſic poſt ſacram ipſius mor
tem in eius corpore ſacroſancto fuit inuenta. Rogatuſque glorio 28
ſiſsimus hic pater, quid faceret, ſi in via ab hæreticis, quos ipſe ma
gnoperè perſequebatur, deprehenderetur, qui eum occidere vel-
lent; reſpondit, efficaciſsimè illos rogarem, ne me citò necarent,
ſed paulatim corporis mei membra ſecarent, quo maiores pate-
rer dolores, & aliqua in re Dominum meum Ieſum Chriſtum
imitarer. Cum his ardentiſsimis deſiderijs viuebat vir ſanctus ſa-
cri corporis ſui vrnam, quoad poterat, frangens. Et de hoc marty
Bernard⁹. rio dicit Beatus Bernardus: Eſt quidem hoc martyrij genus, paſ-
ſionis quidem acerbitate leuius, ſed temporis diuturnitate gra-
uius. Sicque innumeras animas cæleſti doctrina ſua, pioque ex-
emplo hic vir ſanctus illuminauit. Et in eo tanquã in fideli ſeruo

ſuis

29 fuit adimpletum quod Iſaias Propheta de vnigenito filio Dei multò antea prædixerat, his verbis: Spiritus meus, qui eſt in te, & verba mea, quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore ſementis tui amodò, & vſque in ſempiternum. Qui ſpiritus quantoperè vigeat in ſacroſancta religione, quam inſtruxit, ſatis apparet ex ſingularibus effectibus, quos per vniuerſum operatur. *Iſai.59.*

Vos eſtis lux mundi. Tam ſublime, atque illuſtre eſt hoc diuinũ myſterium, vt de illo Beatus Paulus ſermonẽ faciens dicat? Habentes hanc adminiſtrationem, iuxta quod miſericordiam conſecuti ſumus. Vbi grauiſsimus, ac vetuſtiſsimus Doctor Oecume nius adnotat ſanctum Apoſtolum in his verbis affirmare, miniſtros Euangelicos à Deo miſericordiã accepiſſe in hoc, quod hãc 30 adminiſtrationẽ ſuſceperunt. Itaq; nullus purus homo, ſiue Angelus de condigno tã præſtãs, ac mirabile munus mereri potuit, ſed per ſingulare Dei beneficiũ etiam & Apoſtolis commiſſum fuit. Quod probatur ex eo, quod dicit: Iuxta quod miſericordiã conſecuti ſumus. Solus Chriſtus Redemptor noſter hoc officiũ meritus eſt, ſicq; iuſtè illud ei Pater ęternus cõmiſit, ſicuti ipſius Chriſti nomine Dauid dicit in Pſalmo: Ego autem conſtitutus ſum rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum eius, prędicans prę ceptum eius. Et ob hanc rationem, vt credo, Beatus Paulus cæleſtem hunc magiſtrum in Epiſtola, quam miſit ad Hebræos ſanctorum miniſtrũ appellat. Ex quo apparet quales eos eſſe oporteat, qui tam excellens munus ſuſcipiunt. Priſtinis quondã temporibus Euangelica fides atque doctrina ſignis, prodigijs, atque 31 portentis, & varijs Spiritus ſancti diſtributionibus confirmabatur, vt ait D. Paulus: Nũc autẽ illã bonis operibus à nobis cõpro bari oportet. Et in hoc ſenſu credo eſſe intelligendũ, quod Dñs inferiùs dicit his verbis: *Sic luceat lux veſtra*, ſcilicet, Euãgelicę prę dicationis corã hominib⁹, vt videãt homines in attrectationẽ ve ritatis bona opera veſtra, & glorificent patrẽ veſtrũ qui in cælis eſt: ſicuti olim eum glorificabãt, quãdo miracula proprijs oculis videbãt. Nã quãuis ſanctæ Eccleſiæ fides ſatis ſuperq; cõfirmata ſit, tñ fides, quæ vnicuiq; ineſt ex ipſius operibus vigere probat. Et ita dicebat B. Iacob⁹ Apoſtolus: Ego oſtendã tibi ex operib⁹ fidẽ meã. Ideò Dñs prius ſanctos Apoſtolos ſuos ſalẽ, & poſtea lucẽ appellauit: qa, vt ait B. Augu. pri⁹ eſt benè viuere, quã bene dicere. *Hebr.8.* *Hebr.2.* *Iaco.2.* *Auguſti.*

dicere. Et de illo Angelico concionatore glorioſo Ioanne Bapti 32
Ioan. 5. ſta dixit ipſa veritas: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Prius vtique amore exarſit, & poſtea docendo illuxit. Quæ omnia, vt magis confirmaret, eos protinus vrbi comparauit. Nam in prælatis, ſapientibus, & concionatoribus totam ſpiritalem prouiſionem, & alimoniam oportet inueniri, charitatem, ſcilicet, humilitatem, manſuetudinem, cæteraſque virtutes doctrinæ coniunctas. *Simile.* Si in pago non inuenitur alimonia, non eſt mirum: in frequentiſsima autē vrbe, veluti Roma, Olyſsippone, Toleto, ſiue Pariſijs, omnia ciborum genera non reperiri, magnus vtique eſſet defectus. Sic quòd in priuato homine charitas, humilitas, & patientia non reperiatur, malum eſt: at non eſt nimis mirādum. Verum has virtutes prælato, concionatori, atque doctori deeſſe, longè peſsimum eſſet, maximumque Reipubl cæ detrimētum. 33
Eia igitur peccatores, ſiquidem Dominus vobis ſalem largitus eſt, quo corda veſtra condiatis, lucemque, qua mentes veſtræ illuminentur: necnon ciuitatem, in qua ad huius vitæ iter peragendum alimoniam reperietis, ex ijs Dei beneficijs fructum percipite, à peccatis veſtris recedite, veram agite pœnitentiam. Etenim hic eſt finis doctrinæ, pijque exempli, quod ex hac luce percipitis. Sicque Deus gratiam ſuam vobis conferet, qua cæleſtis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodē Communi Doctorum Concio Tertia. 1

Vos eſtis ſal terræ, quòd ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur, &c. Matth. 5.

CVM ſummus Doctor, cæleſtiſque Magiſter Ieſus Chriſtus filius Dei diſcipulis ſuis prædicaſſet, ea, quæ mundus maiora mala, atque infortunia iudicat, paupertatem, ſcilicet, lachrymas, ac perſecutionem pretioſiſsima, ſupernaque bona eſſe, & per conſequens illos oportere pauperes eſſe ſpiritu, manſuetos, ac pacificos,

2 pacificos, ardentiſsimaque fame exoptare, virtutem, atque iuſtitiam in toto orbe dominari, & ſe vſque ad mortem pro ſacroſancto ipſius nomine aſsiduis perſecutionibus affligi, æquo animo perferre, ne illi dicere poſſent, eum nimium rigorem vitæ poſtulare, ac multò minus ſibi ſufficere, vt debito ſuo ſatis facerent, ex ijs omnibus, quæ in ſacra Euangelij lectione audijſtis, illis oſtendit quanti eis referat pauperes ſpiritu, humiles ac mãſuetos eſſe, &c. Nam, vos, inquit, eſtis ſal terræ, qui eam condire, illiique ſaporẽ conferre debetis. Quod ſi ſal euaneſcit, id eſt, ſaporem ſuum amittit, non eſt alter ſal, quo condiatur. Si cæteræ gẽtes aliquos habuerint defectus, & imperfectiones, veſtrum eſt illis remediũ adhibere. Si verò vos, qui eſtis regula, deficitis, nullus eſt, qui vos corrigat: & ſic quodammodo ſine remedio, & inutiles, atque in-
3 fructiferi remanetis. Atque etiam, quia lux eſtis, & ſimiles vrbi in ſublimi montis faſtigio ſitę: ſic vos in omnium conſpectu conſtituti eſtis. Et quemadmodum lucerna quæ non abſcõditur, ſed ſuper candelabrum ſtatuitur, & per totam domum lucem ſuam diffundit, nõ poteſt deliteſcere: ſic, ſi vos aliquot defectus habueritis, quantumuis modici ſint, ab alijs videndi, notandique ſunt in ignominiam veſtram, communeque omnium detrimentum. Et ſiquidem docendi, imperandique munus vos in lucem proditurum eſt, efficite, vt ſimul cum luce doctrinæ, vitæ etiam, ac morum lux, & probitas illuceſcat. Quod ſi forſitan (ait Dominus) eo quòd ego aliquas Phariſæorum ceremonias obſeruare prętermiſerim, ſuſpicamini me ad legem violandam veniſſe, longè fallimini: nõ enim veni eam ſoluturus, ſed impleturus, atque vt eius
4 figuras, & vmbras opere compleam, & vt verè, rectèque illa explicem, quæ ficta Phariſæorum religio, & hypocriſis obſcuraverat. Hoc primum in hodierna hac ſancti Euangelij lectione notandum occurrit, Dominum diſcipulis ſuis non dixiſſe: Vos terram eſtis ſalſuri; ſed: *Vos eſtis ſal terræ*. Videlicet, vt ſignificaret, nõ ſufficere, quòd prędes, concionator, & doctor terram doctrina, & reprehenſionibus ſaliat, ſed eos ipſum etiam ſalem eſſe oportere. Vnde infertur non ſufficere, illos hanc ſapientiã, quæ aſsidua librorum lectione comparatur, habere: ſed opus etiam eſſe, vt ſapientia polleant, quæ eſt practica quædam, ac ſapida Dei ſcientia. Fateor quidem opus eſſe Grammaticam, Logicam, & Philoſophiam perdiſci. Et ita dicitur in Prouerbijs: Sapientia ædificauit *Prouer. 9.*

uit sibi domum, excidit columnas septem: misit ancillas suas, 5
vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Quid sint hæ ancil-
D. Thom. læ, dicit Beatus Thomas: scilicet, scientiæ à Philosophis tra-
1.p.q.1. ditæ, & adinuentę. Et proculdubio deseruiunt in structura arcis
ar. 5. in ar Ecclesiæ: & ad excidendas columnas septem, id est, multos po-
gu. sed cō- liendos fideles, qui Ecclesiam sanctam sustineant. Est nanque
tra. sacræ Scripturæ consuetudo numerum septenarium pro multi-
tudinis numero collocare. Multoque magis necessaria est Chri-
stiana Theologia tam positiua, quàm scholastica. At hæc non
sufficiunt: sed necessaria est etiam mystica Theologia. Pro
quo est notandum, duplex esse genus Theologiæ. Altera est
Theologia speculatiua, quæ in gymnasijs perlegitur: altera ve-
rò affectiua, quæ dicitur mystica, cuius doctor est diuinus spi-
ritus. In speculatiua intellectus illuminat voluntatem, quò Dei 6
amore capiatur: sicque speculatiua mysticam præcedit. Et post-
quam anima affectiua, mysticaque scientia est exornata, vo-
luntas intellectum erudit, ac ducit, qui tanquam exterius splen-
didior manet præ voluntatis gustu diuina probitate gauden-
Psal.33. tis. Quod mirificè Dauid significat, dicens: Gustate, & vide-
te, quoniam suauis est Dominus. Prius nobis consulit, vt gu-
stemus, & postea videamus. Nam ex gustu voluntatis intel-
lectus maiorem, ac lucidiorem diuinæ bonitatis cognitionem
assequitur. Hæc sapientia, id est sapida scientia, cuius præce-
ptor est Spiritus sanctus, siquidem ipsius est donum, quia om-
nis sapientia à Domino Deo est, humiliter ab ipso petita com-
paratur: sicuti docet Beatus Iacobus in sua Canonica, di-
Iaco.1. cens: Si quis vestrûm indiget sapientia, postulet à Deo, scili- 7
cet, cum puritate conscientiæ, sanctarumque virtutum exer-
Prou.15. citatione. Et sic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Mens iusti
meditabitur obedientiam; alij transtulerunt: mens iusti me-
ditabitur sapientiam. Vbi significatur obedientia certissimum
esse iter, quod ducit ad sapientiam. Quod clarius apparet in
Eccli.1. Ecclesiastico, vbi spiritus diuinus ait: Fili concupiscens sa-
pientiam, conserua iustitiam. Et in contextu Græco habe-
tur: Conserua mandata. Et sic Osee Propheta mundi mala
Ose.4. deplorans dicit: Non est veritas, non est misericordia, non est
scientia Dei in terra. Perpendite quæso, quomodo in fine,
scientiæ Dei defectum adhibuit. Primum dicit: Non est ve-

ritas,

8 ritas. Quod perinde eſt, ac ſi dicat: Nemo eſt, qui ſeruet fidē proximo ſuo. Et poſtea dicit: Non eſt miſericordia. Super quo animaduertendum maximè illud eſt, quod Beatus Thomas dicit: Miſericordia non ſolùm compaſsionem cordis includit, ſed etiā ſubuentionem. Quod accepit ex Beato Auguſtino in libro nono de ciuitate Dei. Vbi dicit: Miſericordia eſt alienæ miſeriæ quædam in corde noſtro compaſsio, qua ſi poſſumus, ſubuenire compellimur. Et ita Vatablus, pro miſericordia trāſtulit hic beneficentiam dicens: Non eſt beneficentia. Et in fine dixit ſanctus Propheta: Non eſt ſcientia Dei, ſignificans Dei ſcientiam in terra non eſſe, ex illo maximè prouenire, quòd veritas, ac miſericordia deeſt. Et hîc, vbi nos legimus: Non eſt ſcientia Dei, Vatablus vertit: Non eſt notitia Dei: & Theophylactus vertit: Non eſt cognitio Dei: & Theodoretus tranſtulit: Non eſt notio Dei. Sicque hoc verbo, ſcientia Dei, religionem, & pietatem erga Deum comprehendere videntur. Vultis igitur, ô Patres ſacerdotes, præſides, & concionatores eſſe ſal terræ? ne humanis ſcientijs, nec etiam ſpeculatiua Theologia ſitis contenti: ſed ſanctarum virtutum aſsidua exercitatione, diuinarumque rerum ſublimi contemplatione myſticam Theologiam curate perdiſcere, quæ eſt Dei ſcientia, cuius magna inopia eſt in terra. Seuerè Dominus Hebræos reprehendit, dicens: Cùm videritis nubem orientem ab occaſu, ſtatim dicitis: Nimbus venit, & ita fit. Et cùm auſtrum flantem dicitis, quia æſtus erit, & fit. Hypocritæ faciem cæli, & terræ noſtis probare: hoc autem tempus quomodo non pro-
10 batis? Quaſi diceret: Siquidem ex diuerſis ventorum flatibus cognoſcitis, quando tempeſtas, & quando calor erit: quare ex Prophetarum oraculis, & prophetijs fœliciſsimum humanæ reparationis tempus iam peruenisse non infertis? Iam eſt ablatum ſceptrum de Iuda. Iam impletę ſunt Hebdomadę Danielis: iam impletum eſt illud Iſaiæ dicentis: Tunc aperientur oculi cæcorum, &c. Quare ergo ad hæc non aduertitis, meque cum fide, atque amore non recipitis? O miſeros homines, qui ad terrena perquirenda ſapientes: ad animarum autem ſalutem comparandam inſipientes eſtis. Ideò dicit prædictus ſanctus Propheta Oſee: Non eſt ſcientia Dei in terra. Notanter dixit: ſcientia Dei, terrenæ quippè, animalis, ac diabolicæ ſcientiæ ſa-

Tho. 2.2. q. 30. ar. 1 Auguſti. de ciuitate Dei, lib. 9. ca. 5. ante med. to. 5.

Luc. 12.

Dani. 9.

Iſai. 35.

tis,

tis, ſuperque eſt in terra. O quot hodie in mundo his Hebræis ſi- 11
miles reperietis: qui inutiles de cælo, ac terra quæſtiones diſce-
ptant: in ijs autem, quæ ad ipſorum animas ſpectant, ne vnam
quidem horam conſumere norunt. Ideò Beatus Paulus Galatas
Gala.4. in ea, quam ad illos ſcripſit, obiurgabat, dicens: Quomodo cõuer
timini iterum, ad infirma, & egena elementa, quibus denuò ſer-
uire voluiſtis? Dies obſeruatis, & menſes, & tempora, & annos.
Timeo vos, ne fortè ſine cauſa laborauerim in vobis. Quid ti-
bi prodeſt cœlorum curſus agnoſcere, niſi ipſorum creatorem
amoroſa quadam, & affectiua cognitione cognoueris. Quid tibi
prodeſt, lapidum, herbarum que virtutes noſſe: cùm temetip-
ſum ignores? O incognite à temetipſo ad te reuertere. At-
Eccle.3. tende quid tibi ſacra Scriptura dicat: Quæ præcepit tibi Deus,
illa cogita ſemper: & in pluribus operibus eius, ne ſis cu- 12
rioſus. Perpende frater, te hîc non moneri, vt vnum, aut
quatuor dies hæc conſideres. Sed, illa, inquit, cogita ſem-
Pſal.118. per. Et de hoc facientibus dicit Dauid: Beati qui ſcrutantur
teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Qui verſus,
vt ait Titelmanus, ſic ordinandus eſt. Beati qui in toto cor-
de exquirunt eum: quod, vt efficacius faciant, ſcrutantur te-
ſtimonia eius. Nam ſola curioſa diuinarum ſcripturarum reuo-
lutio, & perſcrutatio, ad nihil aliud, quàm ad diſcendum
hominem non beatificat. Sed illas perſcrutari ad ſciendum,
& ſimul ad Deum ardentiùs diligendum, hoc hominem bea-
tum efficit. Sciendi auiditate diabolus primam fœminam de-
Gene.3. cepit, dicens: Eritis ſicut dij ſcientes bonum & malum. Quod
autem primum ſcierunt, fuit ipſorum nuditas, atque confu- 13
ſio. Et ita dicitur in Geneſi, quod vbi primum Dei præce-
ptum tranſgreſſi fuerunt, aperti ſunt oculi amborum, & co-
gnouerunt ſe eſſe nudos. Complures Sathanas multæ ſcien-
tiæ auiditate ſtimulat: quorum poſtea ſcientiæ in ipſorum
confuſionem condemnationemque reſultant: ſicuti ſæpenu-
merò experientia compertum eſt. Etenim multi, quia ſcien-
tiam ſine virtute acquiſierunt, excæcati ſunt, & in quàm-
plurimos errores corruerunt. Quamobrem fratres deſidera-
tiſsimi, multum ſcire cupite, vt infinitum Deum infinito
amore digniſsimum ardentiſsimè diligatis, illiuſque præce-
ptis promptiſsimè pareatis. Quod cùm feceritis, terræ ſal
eritis.

14 eritis. In Leuitico præcipiebat Deꝰ ſacerdotes ſibi immaculatos eligi, rationemque aſsignans dicit: Ego Dominus, qui ſanctifico eos. Quaſi diceret: Animaduertant ſacerdotes ſe ſacrificium offerre mihi Deo ſanctificationis Domino. Et paulò ſuperius præceperat dici filijs Iſrael: Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter. Ex hoc igitur cognoſcetis quàm ſanctos, & immaculatos eos eſſe oporteat, qui non materialem quidem, ſed innocentiſsimum Agnum Ieſum Chriſtum oblaturi ſunt. Quemadmodum niuis candor alios omnes terræ candores ſuperat, ſic eorum puritas, ac probitas cæterorum omnium virtutes debet excellere. Verum proh dolor, multi ſacroſanctum miniſterium, quod exercent, non animaduertentes adeò corrupti, deprauatiq; ſunt, vt (*olimâ*) potius, quã ſal valeãt 15 appellari. O patres ſacerdotes ne, quæſo, huius verbi, vos eſtis ſal terræ, obliniſcamini, magnum enim rem ediũ erit, quo ij, qui ve nenum eſtis, in ſalẽ cõuertamini, terræq; ſaporẽ cõferatis. Sal ſi in aquam injiciatur, non ſtridet, ſed in aquam mitius conuertitur: aquaq́, eius ſaporẽ accipit. Quod ſi in ignem immittitur, ignis ingentẽ edit ſtrepitum, nec eius ſaporẽ recipit. Idem intereſt inter prædeſtinatum, atque præſcitum. Prædeſtinatus quippe tanquã aqua, reprehenſionis ſalem recipit, & leniter, ſilẽterque correptionem amplectitur, ſaliſque ſaporem ſuauiter accipit, vitã ſuã ad illius imitationem, à quo corripitur, atque docetur, emẽdat. At verò præſcitus, cùm luxuriæ, cupiditatis, atque furoris igne excandeſcat, ſtatim exaſperatur, & grunit, vbi primum prælatus, ſiuè concionator eũ reprehenſionis ſale perſtringit: & tan16 dem nullum ſalis ſaporẽ accipit. Adreſiſtendum his aduerſitatibus oportet ſeruum Dei virile, ac præſtãs pectus habere. D. Paulus in priori, quam ſcripſit ad Corinthios, omnibus Chriſtianis dicit: Empti enim eſtis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corpore veſtro. Hoc autem multò magis miniſtris Dei conuenit. Nam ſicuti de quodam regis miniſtro dicimus: Hic regem gerit in corpore: ſic miniſtrum Euangelicum talem exteriùs zelum oportet oſtendere, vt de illo dicatur: Hic Deum gerit in corpore. Nec de ſacerdotibus, & miniſtris Dei dicatur illud Iſaiæ Prophetæ: Canes muti non valẽtes latrare. Sed quem admodum boni canes pecuarij non ſolùm pecus à lupis, aliiſq; feris defendunt: ſed, ſi aquilæ, ſiuè alius auis rapinæ vmbram in

Leuit. 21.

Leuit. 19.

Iſai. 56.

1. Cor. 6.

tuentur, sæuientes in ipsam vmbram inuehuntur, eamque mor- 17
sibus conficere volunt: sic concionatores, patres, atque prælati charitatis zelo accensi non solùm in peccata, sed in eorum etiam vmbras, quæ sunt occasiones, dissolutionesque desæuire debent latrantes, easq; asperri nè obiurgantes.

Quod si sal euanuerit, in quo salietur? Hoc alijs verbis dicitur in
Eccles. 12. Ecclesiastico: Quis medebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus, qui appropriant bestijs? Ideò, si serpēs aliquem mordere volet, incantator illum suis veneficijs poterit deuouere. At si veneficus ante quam illum incantet, ab eo mordebitur, quis illi poterit mederi, & quis serpentem incantabit, ne mordeat eos, qui ad ipsum accesserint? O ingens malum, medicamentum in venenum conuerti. Peruersum prælatum, & concionatorem quis curabit: & quis reipublicæ remedium 18
adhibebit? Hinc apparet quanta sit insania filiorum huius sæculi, qui si Ecclesiasticum virum in crimen aliquod prolabi cernunt, gaudent, illudque in conuersationem adducant, & de alijs clericis religiosisque tanta exultatione repleti detrahunt, ac si aliquid vtilissimum referrent. O insani, insani, insani. Id, quod vos in lachrymarum fluuios conuertere deberet,
Simile. in ludi, atque lætitiæ occasionem vertitis? Dicite, quæso, si populus hic corruptis aeribus repletus, pesteque aut alio grauissimo morbo infectus esset: quod Deus, quæ eius est infinita clementia à nobis auertat, vobisque illo morbo omnibus contactis nunciaretur, vniuersos medicos, atque chirurgos, in quibus aliqua salutis spes supererat, eodem morbo infectos esse: ijs nuncijs molestia, an lętitia afficeremini? Profectò, nisi amentes es- 19
setis, ingentem mœrorem perciperetis. Quare igitur adeò insensati estis, vt spiritali sacerdotum morbo lætemini: qui animarum vestrarum sunt medici, vosque peccatis vestris curaturi sunt? Profecto, nisi rationem amisissetis, vbi primum Ecclesiasticum virum in aliquod flagitium incidisse audiretis, lachrymis confici deberetis, cùm in tantum vestrum, totiusque reipublicæ detrimentum redundet. Nam si sal euanuerit, in quo salietur?
Simile. Quemadmodum vnum ex grauioribus supplicijs, quæ de homine in hoc sæculo sumi possunt, est ei oculos auelli, hocque magis ipse persentit, quàm si in quouis alio membro torqueretur: sic vnum ex durioribus verberibus, quibus Deus popu-

lum

solum aliquem punire consueſcit, eſt, ei ſapientes adimere, ſeu permittere, vt ſceleribus excæcentur. Vnde Iſaias Propheta hoc malum valde exaggerat dicens: Obſtupeſcite, & admiramini: fluctuate, & vacillate, inebriamini, & non à vino, moueamini, & non ab ebrietate. O ſancte Propheta, vt quidnam ſtupendas exaggerationes adducis? Quare vis nos tanto eſſe timore perculſos? Ipſe protinus explicat dicens: Quoniam claudet, ſcilicet, Dominus, oculos veſtros. Et ſtatim qui ſint hi oculi declarat. Prophetas (inquit) & principes veſtros, qui vident viſiones, operiet. In Apocalypſi deplorabat Beatus Ioannes, eo quòd non eſſet qui aperiret librum, & ſolueret ſignacula eius. In quo ſignificauit quantopere defectus, & inopia ſapientium ſit deploranda, qui vita, & doctrina, dubia, & difficultates, quæ in ſpirituali vita offeruntur, explanat. Artaxerxes Rex iuſsit œconomo ſuo, vt ſacerdoti Eſdræ certam numorum quantitatem daret, oleumque, ac triticum ad templi miniſterium, diuinumque cultum ei præberet. At ſolum ſalem abſque menſura illi dari præcepit. Sic modo eſſe deberet. Etenim quamuis rationi conſentaneum eſt, menſuram, taximque eſſe in omnibus rebus corporalibus, quæ rectæ reipublicæ gubernationi opus ſunt: at in ſale diuinæ ſapientiæ nullam taxim eſſe oportet. Quò enim ſapientiores, ſanctiores, maiorique diuini honoris zelo accenſi fuerint præſides, concionatores, & gubernatores, maius afferent chriſtianæ reipublicæ emolumentum. Vellem etiam vos ſcire fratres, ſacram ſcripturam de hominum creatione loquentem, & ordinem ac modum viuendi, quem eos Dominus erudiuit, recenſentem inter alia dicere: Et mandauit illis vnicuique de proximo ſuo. Ex quo infertur, omnes nos debere alios aliorum eſſe ſalem, nobis inuicem pietatis exempla præbentes, noſque alterutros admonentes, & cum charitate reprehendentes, cum id neceſsitas poſtulauit: & tanquam ſalem conteri, & conficiſ[deſhazerſe] debere, vt alios ſaliamus, eiſque ſaporem conferamus. Habitat quis in domo viri primarij, quem multa peccata committere videt, à quibus fortaſſe reſipiſceret, ſeque cohiberet, ſi ipſe illi aliqua ſancta admonitione, & correctione ſuccurreret: nec tamen minimum aliquod verbum ei dicere audet, ne illum conterat, ne domo expellat. O

Iſai. 29.

Apoc. 5.

1. Eſdræ. 7.

Eccli. 17.

quàm algidam charitatem modicumque diuini honoris zelum, 23
& ſpiritalis proximorum prouentus auiditatem habes ò miſer:
cùm ne tam paruum temporale bonum amittas, tot mala diſſi-
mules, nec proximo tuo in tanta neceſsitate ſubuenias. Fratres
Gala. 6. (ait Beatus Paulus) ſi præoccupatus fuerit homo in aliquo deli
cto, vos, qui ſpirituales eſtis, huiuſmodi inſtruite in ſpiritu leni-
tatis. Quòd ſi proximum in vnum tãtùm delictum prolapſum
debemus inſtruere: quantò magis, quem in profundum peccato
rum pelagus corruiſſe perſpicimus? Ne igitur timeas frater par-
uum iſtud temporale bonum pro ſpirituali proximi tui emolu-
mento deperdere. Et quanuis credas te ab illo eſſe terendum,
domoque expellendum, nihilominus tamen hac miſericordia
animæ illius maximè neceſſaria cum ipſo vtere. Æternum Deũ
noſtrum dicere poſſumus comedere homines: at eos non crudos 24
quidem, ſed conditos edit: eoſque maximè eſurit, ac ſimul in-
gentem habet ſtomachum, vbi infinitos, ſi eſſent, recipere poſ-
ſet. Idcircò vnuſquiſque noſtrum non debet eſſe contentus
ſeipſum virtutibus condire, vt à Deo comedatur, & in eum per
charitatem, & gratiam transformetur: hic enim modicus eſt ci-
bus tanto ſtomacho, & tam ingenti fami extinguendę. Sed alios
proximos ſanctis exemplis hortationibuſque condire debe-
mus, quò eos ſic conditos etiam diuina maieſtas comedat. Et
quemadmodum ſal parti ſanæ non officit, nec eam arcet, ſic pec
catores iam emendatos, & in meliorem frugem receptos per-
Leuit. 19. ſtringere non debemus. In Leuitico præcipiebat Deus: Si habi-
tauerit aduena in terra veſtra, & moratus fuerit inter vos, non ex
probretis ei, ſed diligetis eum, quaſi voſmetipſos: fuiſtis enim 25
& vos aduenæ in terra Ægypti. O diuinam probitatem, & ſum-
mam miſericordiam. Quomodo nos hîc myſticè, & figuratiuè
docuit, quàm piè, ac leniter iuſti cum conuerſis peccatoribus ſe
gerere debeant. Iuſti ſignificantur per habitatores terræ promiſ
ſionis, quia illi in terra Dei, in virtute, & gratia quietè viuunt.
Aduenæ autem ſunt peccatores, qui ex illa exierunt, & per ter-
ram, regioneſque vitiorum diuagati ſunt. Quandò igitur qui-
ſpiam horum ad priſtinam patriam fuerit reuerſus, pieque ac
laudabiliter vixerit, nõ eſt ei obijciendũ, neq; dicendũ: Tu fuiſti
peccator, vſurarius, cõcubinarius: ſi iã eũ in terra virtutis habita-
re perſpicitis. Tanquã ex illa oriundũ eũ tractate: memẽtote vos

etiam

26 etiam aliquando aduenas in terra Ægypti fuisse, sicut illum pec-
cassè, seu peccare posse, & quemadmodum nolletis vobis extra
neitatem obijci, ne illa tiatres vestros dedecoretis.

Vos estis lux mundi. Hoc est quàm necessarius est sol vitę corpora
li: tam necessarij sunt concionatores, atque prælati spirituali vi-
tæ. Quid esset, si in toto mense sol non oriretur? stupore morere-
mur. Sistant paulisper motus cælestes, & omnia vitam amittẽt.
O cæli, ô præsides, ô concionatores, ne in vestris sanctis exercita
tionibus sistatis. Quod si vos quieueritis, lucẽq; amiseritis; quid
erit animabus. S. Propheta Hieremias populi mala deplorans in *Hiere. 4.*
ter alia plurima dicit: Aspexi terrã, & ecce vacua erat, & nihil.
Huiusq; rei causam assignans subdidit: Et aspexi cælos, & non
erat lux in eis. Certum quippe est terram absq; cęlestibus influẽ
27 tijs non posse producere. Per terrã hîc plebeij homines designan
tur, qui tanquam terra, cæteros alunt. Quod si hęc terra bonorũ
operũ fructus est expers, hoc ex eo prouenit, quòd lux deest in
cælis, qui sunt sapientes, concionatores, præsides, alijque Eccle
siastici. Hoc vtique terram sterilem efficit. Idcircò oportet hos
cælos à se peccatorum nubes expellere, quò eorum lux terram,
idest, inferiores subditos fœcundet. Et non solum Dominus hic
ministros suos cœlesti luci confert dicens: Vos estis lux mundi:
sed etiam luci lucernæ illos comparat dicens.

Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio: sed super candela-
brum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt. Hæc lucerna accensa est *Similc.*
prælatus. Et quemadmodum cùm lucerna accensa in obscurum
cubiculum introducta oculos in eo commorantium offendit,
28 ità, vt vix eam valeant sustinere, dicantque: tolle tolle istinc
lucem, qua nos offendis: sic etiam peccatores cùm in peccato-
rum tenebris commorentur luce doctrinę, reprehensionumque
ministrorum Dei indignantur, easque molestè ferunt. Ob hoc
Isaias propheta de rebelli illo populo Iudæorum querebatur di
cens: Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces: fi-
lij nolentes audire verbum Dei, qui dicunt videntibus: nolite vi
dere: aspicientibus, nolite aspicere nobis ea, quę recta sunt: loqui
mini nobis placentia. O quàm ad literam idem, hodie in Chri-
stiano populo agitur. Quã indignati, ac furiosi nunc fere omnes
de concionatorum reprehensionibus conqueruntur eosque effu
giunt, qui diuini honoris zelo accensi sunt. Lõgè profectò fallũ

tur homines, si forte putant se nunc minus esse corruptos, quàm 29
Hebræi erant, cum summus concionator Iesus Christus filius
Dei illis prædicabat. Miserrimumque est, tales cùm simus, illisque similes, nos mitioribus verbis tractari velle, quàm illos: quos
Ioan. 3. quidem Beatus Baptista viperarum genimina nuncupabat. Et
summa veritas eos filios Diaboli appellabat. Hanc lucernam di
cit Dominus in candelabro locari debere. Candelabrum autem
Apoc. 1. vtait Diuus Ioannes in Apocalypsi, est Ecclesia. Candelabra
(inquit) septem, septem Ecclesiæ sunt. Et in hoc candelabro loca
ri debet lucerna. Non ipsa se ponere debet: nam seruum Dei
oportet exquiri, & rogitari, vt prælaturam suscipiat, ipse autem
non debet se interserere, aut munus expetere: hoc enim ambitio
nis, atque elationis est proprium. Et quemadmodum monstruo
sum esset vnam lucernam plura occupare candelabra: sic mon- 30
struosum est, quenquam multis præbendis, ac beneficijs incom
patibiliter fungi. Et sicuti lucerna in candelabro posita in pro
prio loco sibi competenti commoratur, quod si à candelabro ab
strahatur, iam non erit in suo loco: & in candelabro tuta est, &
extra candelabrum quanuis parieti hæreat, periculo est exposi
ta, & cùm minus arbitramini in terram excidens extinguitur: sic
prælatus in Ecclesia sua in decenti loco moratur, & extra eam
modicam, aut nullam reperiet tranquillitatem. Lucerna in can
delabro persistente reliquiæ, quæ supersunt ex materia, qua ig
nis alitur, omnes in candelabro manent: sic quidquid prælato
post honestum ipsius victum, atque ministerium supereſt, in ip
sius Ecclesia, & eius pauperibus oportet expendi: non autem in
alendis canibus, sumptuosisque atque immodicis fastibus. 31

Postquam diuinus magister dixit: *Vos estis lux mundi*, Per parē
thesim addit: *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.* Quasi di
ceret: Ideò discipuli mei volo vos talem, ac lucē esse, quia Eccle
siæ præfuturi estis, quæ, vsque ad sæculi consummationē nō dee
rit: est enim super montem sita. Hic mons est ipsemet Christus,
1. Cor. 8. verus Deus, & homo. Et ità dixit D. Paulus in priori, quam scri
psit ad Corinthios tertio capite: Fundamentum aliud nemo po
test ponere, præter id, quod positū est, quod est Christus Iesus.
Simile. Arbor in humido, humili, vmbroso; loco consita, vt radices hu
more putrefiunt, citò corrumpitur, atque consumitur. Cōsidera
te modò quàm velociter mundi imperia, & monarchiæ sunt con

sumptæ

32 ſumptæ. Vbi eſt Græcorum imperium? Vbi Perſarum Medorũ, Romanorumq; monarchiæ ſunt? Omnia ſunt conſumpta. Quare autẽ? Scilicet, quia eorum radices in humili, vmbroſoq; huius miſeræ terræ loco ſitæ erant. Huius autem ſupernæ ciuitatis monarchia, cum ſuper tam ſublime fundamentum ſit poſita, vſque ad ſæculi conſummationem duratura eſt. Et quanuis à tyrannis, hæreticis, alijſque infidelibus affligatur, atq; rodatur: nequaquã tamen cõſumetur, aut proſternetur, nec funditus euertetur. Quã *Simile.* do fluuius iuxta hortus tui ſepem defluit, & paulatim ædificium minuit, omnes, quas potes artes exquiris, ne penitus prolabatur. Fratres in Chriſto Ieſu iam perſecutionum in Sanctam Eccleſiã irruentium fluuium furibũdè defluentem perſpicitis, & quomodo paulatim ſacrum hoc ædificium cõminuit. Quamobrem nũc
33 oportet vos ſanctis orationibus, ieiunijs, alijſque pijs exercitationibus his cõtradictionibus opponi diuinam ſuppliciter maieſtatem deprecantes, vt hoc ſanctæ Eccleſiæ ædificium ſuſtineat, ne in prouincijs, & regnis, in quibus nunc ſtat, ſicut & in alijs regionibus, excidat. Quando magnus ille draco fluuium aduerſus *Apoc. 12.* mirabilem illam fœminam ore proiecit: datæ ſunt mulieri alæ duæ, vt volaret in deſertum locum ſuum. Hic draco abſque dubio eſt diabolus. Fluuiuſque eius ore demiſſus ſunt omnes perſecutiones, atq; hæreſes, quæ ipſius aſtutia, atq; induſtria aduerſus Sanctam Eccleſiam conſurgunt, cui Deus alas contulit ad volandũ. Et ſic cùm illã tyrãni in Palæſtina perſecuti ſunt, volauit in Ægyptum, & Græciam. Cumq; illic affligeretur, in Germaniã, Flãdriam, Galliãq; pertrãſiuit. At per illas infœlices regiones hę
34 reſum, aliarũq; perſecutionũ fluuius perfluxit, & quia citò illarũ regionum incolæ ædificio reſeruando, & reſtaurando non occurrerunt, in terrã corruit. Etenim quanuis tota vniuerſalis Eccleſia penitus corruere nequeat, poteſt tamẽ aliquibus in partibus excidere, ſicuti reuera excidit. Quæ cũ ità ſint fratres chariſsimi, intẽtiſsimi vigilate: diligentiſsimè cũctis ſpiritualibus artificijs, quæ excogitare poteritis, obſiſtite, ne maledictus hic fluuius in hæc fælicia regna ingrediatur, in quę huc vſq; (quę infinita Dei eſt clemẽtia) nõ fuit ingreſſus. Quò fide viua inflãmati, diuinaq; gratia adiuti tandiu in diuino miniſterio perſiſtamus, quouſque cæleſtis beatitudinis gloriam conſequamur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodē Communi Doctorum & maximè pro Beato Antonio de Padua Concio Quarta. 1

Vos estis sal terræ. Quod si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matthæi. 5.

3. Reg. 7. IN tertio Regum volumine dicitur Salomō inter alia vasa in templo decem luteres æneos ex seipsis sculptos posuisse, in quibus aqua plenis sacerdotes sacrificia sua lauarent: quorum bases & fundamēta erāt bos, Cherub, & leo ex eodē ere fabre 2
facti. Hoc prefigurauit in S. Ecclesia prelatos cōcionatores, atq; Ecclesiasticos viros esse futuros, qui quasi luteres, & vasa essent, in quibus, & per quæ mūdarentur omnia, quæ Deo in sacrificiū essent offerenda. Itaq; horū munus est hominū cōscientias semper abluere, qua ablutione Deus maximè gaudet. Ideoque oportet eos promptissima esse charitate ad cōmune omnium ministeriū ac spiritalem proventum: quale est bouis ingenium, qui tanta cum mansuetudine aliorum vtilitati laborat. Et hoc significabat luteres boui inniti. Oportet etiam eos habere lucem sapientiæ, veræque doctrinæ, qualis est Cherub, qui significat plenitudinem scientiæ. Et hoc significat luteres super Cherub esse locatos. Debent etiam constanti, regioque pectore pollere, quale est leonis pectus, quo proximorum defectus sustineant. Et quia in- 3
ter prælatos, & Ecclesiasticos peculiariter concionatores, & confessarij his tribus virtutibus ornati esse debēt, ideo Dominus eos in hodierna Sācti Euāgelij lectione sali cōfert, qui vt alijs rebus, quibus adiungitur, saporem cōferat, conteritur, atq; cōsumitur. Atq; etiā lucernę accēsę, quę vt alijs illucescat, liquefit, atq; cōsicitur. Necnō ciuitati, quę turribūda hostiū tela fortiter recipit, eo
Eph. 4. rumq; ictibus obnixè resistit: sicq; eius incolæ defenduntur. Et ità dicit B. Paulus ad Ephesios ipse, scilicet, Christus, dedit, videlicet, Ecclesiæ suę, quosdā quidē Apostolos, quosdā autē Prophetas: alios vero Euāgelistas: alios autē pastores, & doctores ad consummationē sanctorū in opus ministerij, in ædificationē corpo-

ris

4 ris Christi. Ad cõsummationẽ (inquit) sanctorũ, qa mediãte hoc
ministerio prædestinatorũ numerus adimpletur. In psalmo se-
ptuagesimo septimo dixerat Dauid: Recordatus est, quia caro *Psalm. 77.*
sunt, spiritus vadens, & non rediẽs. Et siquidẽ vniuersi homines
caro sunt, ad ipsorũ conseruationẽ, maximè necessarius illis erat
sal, vt hæc caro Deo iucunda esset. Ideoque dicit hîc B. Paulus,
Deũ in Ecclesia sua ministros statuisse, quos ipse Dñs hîc sales
vocat. Qui ex illa nõ deficient, donec occurramus omnes in vni-
tatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum in men-
suram ætatis plenitudinis Christi: quod in vniuersali resurrectio
ne adimplebitur. Et qui huius salis efficaciam cognoscere volet
consideret, qualis fuerit orbis, antequàm sacra discipulorum Do
mini doctrina conliretur. Quod, vt facilius intelligatis, primum
5 caput epistolæ D. Pauli ad Romanos legite. Vbi sanctus Apo
stolus affirmat eos tam corruptos, tamq; horrendo peccatorum
pelago submersos fuisse vt etiam & eorum auditũ pij viri indig
num esse ducant. Mutauerunt (inquit) gloriam incorruptibilis
Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volu-
crum, & quadrupedũ, & serpentium. Et qua maior stultitia esse
potuit, quã belluas, atq; serpẽtes, vt deos adorari? Propter quod
(protinus addit tradidit illos Deus in passiones ignominiæ: nã
mutauerunt naturalem vsum in eum, qui est contra naturam. Et
paulò inferius repletos (ait) omni iniquitate, malitia, fornicatio
ne, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidijs contentione, do
lo, malignitate. Longum vtiq; esset, abominationes, quas illic
sanctus Apostolus refert, sigillatim recensere, quibus mundus
6 in illo infœliciss imo tempore plenus erat. Diuina autem lege
per sanctos Apostolos promulgata homines illa omnia derelin
quere cœperunt, & similes Angelis effecti sunt in terra. Itaq; nõ
solum illas turpitudines non admittebant, verùm multi licito
etiã matrimonio vti nolebãt. Et sic asperrimæ solitudines cõplu
ribus eremitis repletę sunt. Qui quidẽ mũdi illecebras, conuersa
tionesq; reliquerunt, vt diuinarũ rerũ contẽplationi intentius,
expeditiusq; vacarẽt, atq; vt sanctissimũ Euãgeliũ purius obser
uarent. Hanc operationẽ efficacissimus ille sal effecit in mundo.

Ideoq; meritò Dominus discipulis suis dicit: *Vos estis sal terræ.* Quando olim aliquod fœdus feriebatur, insensa cum sale illa mebatur, quem omnes fœdus ferientes tangere debebant, vt refert

Diog. Laert. in Vita Pythag. Diogenes Laerti⁹. Et in Numeris loquẽs Dñs de fœdere, quod cũ 7
Aarõ ſacerdote, eiuſq; liberis pepigerat, dixit: Pactũ ſaliseſt ſempiternũ corã Dño tibi, & filijs tuis. Dicitur cõcordia ſal: quia quẽ
Nume. 18. admodũ ſal id, qđ ſalitur, à corruptione preſeruat, reſq; durabiles reddit: ſic cõcordia res ſtabiles, firmaſq; efficit. Cõtraverò diſcordia illas deſtruit, atq; corrumpit. Et ità dicere Dñm: Vos eſtis ſal terrę: proinde fuit, acſi diceret: Mũd⁹ plen⁹ eſt diſcordijs, ac diuiſionibus, magna in eo rituũ, hęreſum, ac cęremoniarũ, opinionũ q̃ue diuerſitas extat. Mun⁹ igitur veſtrũ eſt, vnũ Deũ, vnã Eccleſiã, vnã fidẽ, vnũ baptiſma, vnã đniq; verã interiorẽ, exteriorẽq; pacẽ prędicare. Vos eſtis ſal terrę, ideſt, vos eſtis mũdi cõcordia: homines inuicẽ adunare debetis. Vos eſtis ſal verę cõfœderationis: vos mitto recõciliatores mundi cũ Deo ipſius, ſcilicet me. Et
quẽ admodũ ſal quantũuis cõtritus, & cõculcatus ſit, nunquã tamẽ ſaporẽ ſalis amittit, ſic ſacroſancti Dñi diſcipuli quantũcũq; cõtriti, afflictiq; fuerũt nũquã eſsẽtiã, ac ſaporẽ diſcipulorũ Dñi reliquerũt: imò perſecutionibus oppreſsi maiorẽ ſaporẽ edebãt, & virtutẽ in eorũ animis delitentẽ clari⁹ oſtẽdebãt. Cũq; manifeſtũ ſit quãtũ fructus ſancti illi patres attulerint: operępretiũ erit nos modo perſcrutari quę ſit cauſa, cur cũ nos idẽ Euangeliũ prædicemus, quod illi prędicarunt, eadẽq; bona, quę illi pollicebantur, nunc tã aſsiduò polliceamur, & eiſdẽ pœnis peccatores cõminemur, quibus illi minitari cõſueuerant, vix ſit qui ſaporẽ recipiat? Quomodo fieri poteſt tãtã hominibus ineſſe corruptionẽ, ſuper quos tantũ ſalis effunditur? Huius portẽti hãc pręcipuã ſuſpicor eſſe cauſam, ingentẽ, ſcilicet, duritatẽ, & obſtinationẽ, ad
Eſaiæ. 44. quã homines hodie peruenerũt. Loquẽs Deus per Iſaiã Prophe 9
tã cũ populo Iſraelitico dixit ei: Scio enim, quod durus es tu: & neruus ferreus ceruix tua: & transgreſſorẽ ex vtero vocauite. In quibus verbis eos duabus duriſsimis rebus, neruo, ſcilicet, ferroq; cõfert. Et quanuis populus hic adeo rebellis, ac durus erat, de illo
Pſalm. 77. tamẽ dicit Dauid: cũ occideret eos, quęrebãt eũ, & reuertebãtur, & diluculo veniebãt ad eũ, vt paſsim ex libro iudicum apparet. Quippè cũ à finitimis regibus affligerentur, ſtatim ad Deũ conuertebantur. Nos autẽ adeò miſeri, proterui, atq; obſtinati ſum⁹ in malis noſtris, vt, cũ tot neciũ, bellorũ, hęreſumq; verberib⁹ feriamur, nihil nobis profit. Ideò nũc meritò Dñs idẽ dicere põt,
Ezech. 24. quod per Ezechielẽ Prophetã dixit: Magno labore ſudatũ eſt, & nõ exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, nec per ignẽ. Ideſt, nec voces,

nec

10 nec ſudores cõcionatorũ, nec tribulationũ ignis ſufficit, quò à malis noſtris ſeparemur. Poſt omnes hos labores tam ſuperbi, ambitioſi, carnales, cupidi, vltionũq; auidi, quã anteà remanemus. O Deus infinitę maieſtatis, & miſericordię iã Dñe quid amplius facturus ſis, neſcio. Etenim nihil iã intẽtatũ reliquiſſe videris, vt hominẽ ad bonũ allicias, & tamen nil prodeſt. O patres concionatores, ne deficiatis animaduertẽtes modicum prędicationis veſtræ prouentũ. Si enim populus ex illa fructũ percipere nolet, vt illi⁹ eſt culpa, ipſius erit etiã & pœna: vos autẽ laborũ, defatigationũque veſtrarũ pręmiũ nõ amittetis. Quãobrẽ proclamate, & maximos ac minimoſquoſq; reprehẽdite ſine perſonarũ acceptione: Deiq; cauſam iuſtificate. O glorioſe pater Antoni quã merito te ſalẽ poſsumus appellare, quũ omne hominũ genus tuis ſan
11 ctiſsimis verbis tã acriter coercueris. Et ità de te canitur: Loquẽs magnis, paruulis, veritatis iaculis ęquè feriebat. In maritimis regionibus aqua ex mari hauritur, & in arctas paludes immittitur: illicq; incluſa breui in ſalẽ cõuertitur: & quò arctiores ſunt lacus, eo citius aqua cõdenſatur, & exactior efficitur ſal. Mundi ſalinæ ſunt ſanctæ religiones. Homineſq; tãquã aqua ab hui⁹ ſęculi mari abſtracti, & in arctã regularis vitę paludẽ immiſsi in ſalẽ cõuertũtur, quo ipſi⁹ maris piſces ſaliũtur. Eſtq; valde notãdũ, ſi in marinę aquę paludẽ, quãuis ſemicondenſata ſit aqua, gutta dulcis aquę cadit, ſalẽ nõ effici, ſed totã aquã liquefieri. Sic etiã quãuis homines in religionib⁹ ſint incluſi, ſi humanos dulcores, atq; delicias admittũt: in Dei miniſterio nõ cõdẽſabũtur. O patres religioſi, qui vltrò mũdũ reliquiſtis, ad hęc attẽdite, ne religio in cõ-
12 fuſionẽ, cõdẽnationẽq; vobis (quę veſtra erit culpa) cõuertatur. Quid de glorioſo Antonio dicã? Qui cũ ſe in ſalinã ordinis B. Patris Auguſtini immiſiſſet, vt exactior, atq; efficacior ſal efficeret, in aliã arctiorẽ, quę eſt fratrũ Minorũ ſe tranſtulit: in quã ingreſſus eſt inextinguibili deſiderio excãdeſcens vitã pro Chriſti Redẽptoris noſtri honore periculis, mortiq; exponẽdi. Et ità cor dulci deliciarũ aquę occluſit, vt vix pane, & aqua humano victui neceſſaria aleretur: & ſic pedib⁹ ſuis vix poterat ſuſtineri. Heû, heû fratres mei, & millièsheû, quantæ confuſioni erit nobis in eadem ſalina recluſis, niſi hunc cæleſtem virum imitari curauerimus! Siquidem omnes diuini numinis adiuuante gratia in hãc ſanctam ſalinam cum feruore, piaq; intẽtione, cũ propoſito cunctas mundi illecebras fugiendi, ſumus ingreſſi, ſanctum hoc

simile.

propo-

propoſitum cõſeruemus: & nequaquam ab eo deſiſtamus. Ad 13
mirabilis eſt conſideratu affectus, quo ſanctus Ioſue humi pro-
Ioſue.7. ſtratus, & capite puluere, cinereq́ue operto Domino dixit. Mi
Domine Deus, quid dicam videns Iſraelem hoſtibus ſuis terga
vertentem? Maiore vtiq́; dolore, miſerationeq́ue oportet nos af-
fici animaduertentes nonnullos religioſos Deo terga vertentes,
& tanquam ſæculares mundanas voluptates in corde ſuo admit
tentes. Animaduertite patres mei quanta animi conſtantia di-
xit Iephte cum rem tam lamentabilem, tantiq, doloris eſſet ef-
fecturus, qualis erat, vnicam filiam ſuam in ſacrificium Dño of-
ferre. Aperui enim os meum ad Dominũ, & aliud facere non po
Iudi.11. tero, ideſt, hoc Deo promiſi. Liberum vtiq́; arbitrium habebat
hic vir, vt ſi vellet, votum hoc non adimpleret, ſed dicit. Non po
tero aliud facere conſiderans ſe ſine peccato aliter facere nõ poſ 14
ſe. Ideoq; dicebat: Non potero. O frater religioſe animaduerte,
te os tuum aperuiſſe, & obſeruantiam votorum religionis tuæ
promiſiſſe: aliudq́ue ſub æternæ condemnationis pœna facere
non poſſe. Vlterius in incepto progredere. Audi Dominum ti-
Matth.10. bi dicentem: Qui perſeuerauerit vſq́ue in finem, hic ſaluus erit.
O metuenda verba, & æterna recordatione digniſsima. Si nos
Chriſtus R.N. ſuo diuino ore nunc hîc alloqueretur: illaq́ue ver
ba proferret: Ite maledicti in ignem æternum, & hæc: Qui per-
ſeuerauerit vſq́; in finẽ, hic ſaluus erit: magis nos hæc, quam illa
terrere deberent. Nam in illis: Ite maledicti, cum peccatoribus,
adulteris, homicidis, auaris atq; ſuperbis loquitur. In his autem:
Qui perſeuerauerit, cum iuſtis loquitur: quibus dicit, niſi in diui
no ipſius miniſterio vſq́; in finẽ perſeuerauerint, nihil illis pro- 15
deſſe, & non eſſe ſaluandos. Oculos igitur aperite, & conſidera-
te, quãti veſtra referat in incepto bono perſeuerare. Hunc ſan-
ctum imitamini, ſiquidẽ in eadẽ ſalina, qua & ille fuit, vos eſtis
incluſi: qui exactiſsimus extitit ſal, ingentemq́; mũdo ſaporem
cõtulit. Sanctus Propheta Eliſeus nouum vas ſalis in aquas inie-
4.Reg.3. cit, illaſq́; ſanauit. O Chriſte ſumme ſæculi reparator, qui hoc
vas nouũ, iuuenem tenerũ paruę ætatis, nouũ ętate, vitęq́; ratio-
ne, ſale ſapientiæ plenũ B. Antoniũ apprehẽdiſti: vt eo, illiuſq́;
admirabili exẽplo paſsionum noſtrarũ aquis medereris. Nõ ſo-
lum autẽ ſal, ſed lux etiam fuit. B. Ioannes in Apocalypſi dicit,
Apoc.18. ſe vidiſſe Angelũ lucem manu tenentem, quæ toti mundo illuce

bat.

16 bat. Angelus vita, puritate, charitateque fuit Diuus Antonius: tantaque luce, ac splendore nituit, vt illo mundum irradiarit. Et quemadmodum lux velocissima est, sic Beatus Antonius in clientibus, deuotisque sibi adiuuandis citissimus est. Iacebat sponsa in lecto neque sponso aperire volebat pulsanti, atque dicenti: Aperi mihi soror mea sponsa. Nõ est illi similis B. Antonius: in singulis quippe suspitijs, incommodis, ac necessitatibus deuotis suis auxiliaturus occurrit. Abrahæ tanquam singulare beneficiũ ei conferens dixit Dominus: Multiplicabo semen tuum, sicut stellas cœli. Nec etiam glorioſissimum hunc Sanctum sterilẽ esse voluit, sed multos spirituales filios gignere multamq; deuotorum sibi prolem habere. Etenim quæ gens, quodnã regnũ, quæue prouincia hũc sanctissimũ Patriarcham 17 non amandum, non colendum, non omni veneratione, pioq; affectu prosequẽdum putat? Quem siquidẽ omnes diligimus, eiq; deuoti sumus, omnes etiã nos præcipueq; Minorum gregem eũ oportet instãtissimè imitari. Si ex Hispania pretiosissimus quidam fructus Romam deferretur, quãuis Italis gratissimus esset, multo tamen gratior esset Hispanis, eo quòd regionis suæ fructus esset. Quod si cuidam Hispano diceretur: Hic fructus non solum est ex regione tua oriundus, sed in horto etiam matris tuę productus est, maiori gustu, & delectatione, quam cęteri omnes illum susciperet, atq; comederet. Glorioſus Antonius est pretiosissimus quidam fructus, quem nobis hodie Sancta Mater Ecclesia per imitationẽ comedẽdum proponit. Et quanuis hic cœlestis fructus Hispanis omnibus debet esse gratissimus, eo ꝙ ex 18 Hispania nostra sit oriundus: multò tamẽ gratior debet esse fratribus Minoribꝰ, cũ sit fructus horti matris nostræ, quę est nostra sacrosancta religio. *Vos estis lux mũdi.* Quanuis Christus R. N. hæc verba ad suos sacros Apostolos præcipue direxit, necnõ ad præsides, & cõcionatores, attamẽ B. Paulus hoc nomẽ lucis omnibus iustis attribuit dicens: Eratis enim aliquando tenebræ: nunc autem lux in Dño. Idest, quando in infidelitate, siue in lethali peccato eratis, tenebræ quidem appellari debebatis: nunc autẽ qui diuinam gratiam recepistis, lux estis in Dño. Itaq; quanuis humilis conditionis abiectiq; generis sitis, illustres tamen estis in Dño. Nam virtus, & gratia sunt sapo, quo humilis generis macula diluitur. Et hæc est vera nobilitas atq; vbi hæc deest, parum prodest humani generis claritas. Parum prodest nullum ex

Cant. 5.

Gene. 22.

Simile.

Ephe. 4.

perspi-

perſpicuo fonte manare, ſi protinus, vt exit obſcœnus redditur, 19
in quo immunda animalia creantur. Et multo minus prodeſt, ho
minẽ iactari ſe à nobiliſsima parentũ ſtirpe prodijſſe, qui virtuti
bus floruerunt, ſi ipſe in obſcœnam vitiorũ paludem conuerſus
fuit. Primus filius Iacob dictus eſt Rubẽ, tertius autem Leui. Vt
q̃ Ruben erat primogenitus: omnes illius tribus nobiliores ſe
quã cęteros gloriabantur. Vnde Dathã, & Abirõ prælaturã, fum
mũq; ſacerdotiũ expetebãt, quia nobiliores ſe ducebãt, eo quòd
Num.8. eſſent ex tribu Ruben: Deus autẽ Aarõ ex tribu Leui prælaturã
cõmiſit: quia virtutem potiùs, quàm generis nobilitatẽ animad-
1.Reg.2. uertit. Et ita dixit in primo regum volumine: Qui honorificaue
rit me, glorificabo eũ, qui autẽ contẽnunt me erũt ignobiles. Sic
eos facere oportet, quibus prælaturarum diſtributio incũbit. Nõ
enim munera, gubernationes, & prælationes illis ſunt cõmitten 20
dæ, quorum vita eſt ſterilis meritorũ: quanuis illuſtris ſint gene-
ris: ſed illis, quorum vita viridis, florens, atq; fructifera eſt, ſicuti
Simile. virga Aaron. Verum eſt, quòd quemadmodũ aurum exactũ me
liùs, atque facilius, quam æs, aut ſtannum ferrugine coopertũ in
ſe recipit cælaturas: ſic viri illuſtres faciliùs virtutum cælaturas
recipere deberent, quàm ignobiles: contrariũq; ſæpè fieri magnæ eſt confuſionis. Et ideo igitur fratres verã ne vultis nobilitatẽ? in
ſti eſſe curate, & eritis lux mundi. Attẽdite quanta cũ anxietate
homines per regias, & tribunalia incedunt, illucq; conductos teſtes adducunt, vt generis ſui nobilitatem probent, quæ tamẽ eſt
carnis nobilitas. Quod ſi tantũ curæ adhibetur in eo, quod tã paruũ valet: quare plus curæ, atq; ſolicitudinis in hoc nõ erit adhibẽdũ, cũ noſtra tãti referat? Et ſcitote, ad hãc nobilitatẽ cõprobãdã 21
non pluribus teſtibus opus eſſe: ſed vnũ tantũ, ſi adſit, illã poſſe
2.Cor.1. probare. Illũ videlicet, de quo dixit B. Paulus: gloria noſtra hęc
eſt teſtimoniũ cõſcientiæ noſtrę: quòd in ſimplicitate cordis, &
ſyncerita te Dei, & nõ in ſapiẽtia carnali, ſed in gratia Dei cõuerſati ſumus in hoc mundo. Beati, quibus hoc teſtimoniũ eſt. Etenim hi ſunt lux in Dño. Et ſiquidem nos omnes luces eſſe oportet, rationi conſentaneũ eſt, vt lucis cõditiones habere cutemus. Lux immundis rebus non inficitur, neq; illis adhæret: quanuis per ſterquilinia, aliaq; immũda prætereat, ſemper munda remanet. Talem te oportet eſſe, ô Chriſtiane, ne ſæcularibus rebus in hæreas. Si naturæ tuæ fabricã & cõpoſitionẽ fueris contẽplatus, & animaduerteris, quantũ à cęteris animãtibus differat, videbis

quo-

22 quomodo omnia habentia manus; illis super terram serpunt, præ
ter te, alioq;, quibus sunt erectæ. Et ità dixit Ouidi⁹: *Prona q; cum*
spectent animalia cætera terram: Os homini sublime dedit, cælumq; videre
iussit, & erectos ad sidera tollere vultus. In quo nos vniuersalis autor
voluit erudire bruta animantia non nisi ad terram possidendã na
ta fuisse, ideòq;, illam manibus contrectãt, & oculis cernunt. Nos
autẽ cũ ad cælũ possidendum creati fuerimus, nõ terrã manibus
tangimus, vt illã teneamus, & possideamus: sed pedibus pon às
perstringimus, vt eã conculcemus, & negligamus. Hęc est nostræ
naturalis cõpositionis Philosophia: & iuxta illã oportet nos vi
uere, & operari. Aliud est etiã propriũ lucis, quippe quę velociss-
ima est, multas regiones breuiter decurrit, & illuminat. In quo
etiam nos illi similes esse oportet. Etenim in bonorũ operũ exe-
23 cutione diligentissimi esse debemus. Et ità nos B. Paulus admo- Roma. 12.
net, vt simus solicitudine non pigri. Est q; animadvertendũ regu
lam esse prudentiæ, in boni operis deliberatione morã, in execu
tione verò diligentiam esse debere. Vnde Romanus Imperator T. Vespasianus delphinem anchora inuolutum in insigne
gerebat, quia per anchorã mora, & per delphinẽ velocitas desig-
natur. De quo dixit Appianus, eũ tam velociter aquã, quàm ci- *Appian⁹ libr. de bel.*
tissimam quamq; auẽ aera tranare. In quo prudẽs ille imperator *pis.*
significabat, se in rerum suarum deliberatione moratin earũ ve-
rò executione diligentia vti. Simulque hoc peculiare lux habet,
quòd nimis communicatiua est. Ex vna lucerna mille, ac viginti
mille lucẽ percipiunt, cũ tamen illa nihil propriæ lucis amittat.
Hoc est etiã propriũ iusti: etenim quidquid habet, libenter aliis
24 cõmunicat. Omnibus, sapientiã, vires, ac deniq; omnia ad proxi- 1. Cor. 9.
morũ emolumẽtũ dirigit. Ita faciebat B. Apostolus Paulus, qui
dicebat: Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos.
Vbi valde pensandũ est tantum conducere adiutorium, quod iu
sti peccatoribus præbent, ad spiritalẽ eorũ salutẽ, vt dicat hic san
ctus Apostolus, se suo auxilio illos saluos facere: quia eos ad salu
tẽ impetrãdã adiuuabat, quod magnũ exaggerationis est gen⁹.
Atq;, vt seruus Dei nouerit quantopere se proximis cõmunica-
re debeat, non est contentus diuinus magister eũ lucẽ appellare,
sed inferiùs explicuit illum debere similẽ esse luci lucernæ, quæ
vt alijs luceat, liquefit, atque consumitur: sicut omnes sanctí
ipsequesanctorum Dominus effecit. O Christe lux beatissima

vere

vere hominũ amator. O lucerna,& cereę paſchalis in crucis can- 25
delabro conſtitute, ecquis pulchritudinis, ac venuſtatis ſpeciei
tuæ florem obliuit? Ecquis famam, honoremq; tuũ obſcuranit,
& te inter latrones ſtatuit? Ecquis ſacratiſsimum corpus tuũ li-
quefecit, quod lachrymis, atq; cruore perfuſum habes? Ecquis
tibi vitã confecit? O iuſtorũ vita quid ibi totus tabefactus in cru
ce facis abrupto corpore, ſectis venis, viſcetibus patefactis? Ad
hoc nobis reſpondere poteſt dicẽs: Nemo accẽdit lucernam,&
ponit eã ſub modio: ſed ſuper cãdelabrũ vt lucent omnibus, qui
in domo ſunt. In hac cruce tanquam in candelabro lucerna, po-
ſitus ſum, vt mũdo illuceam. O diuine magiſter, quã efficacibus
verbis, & operibus nos illuminas, & doces: & iure optimo vis
prælatos, & maximè doctores, ſiquidem tui vicarij ſunt: tã ope-
ribus, quã verbis ſubditos ſuos erudire. Ideòq; concludis dicens: 26
Qui ergo ſoluerit vnum de mãdatis iſtis minimis, & docuerit ſic
homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Dñs hîc præ-
cepta ſua minima vocat: quanuis nõ omnia in materia, merito,
neq; præmio paria ſint: ſed alia maiora, & alia minora ſunt. Et
tamen omnia ſunt minima & impletu facillima, cõſideratis pe-
culiaribus auxilijs, quibus Deus eorum obſeruatoribus fauet.
Rom.8. Quanuis enim debiles ſimus ſpiritus, vt ait D. Paulus, a liuuat
infirmitatem noſtram. Vel dicere poſſumus, Dñm hîc minima
præcepta vocare neceſſaria, & obligatoria: qualia ſunt præcepta
Aug. decalogi quæ vt ait B. Auguſtinus, ſicum Euangelicæ legis per
fectione conferantur, minima ſunt. Et licet quatenus ad obliga-
tionẽ maxima ſint, quatenus tamẽ ad perfectionẽ minora ſunt.
2. Petr.2. His mihi cõformare videtur verba illa B. Petri dicentis: Depo- 27
nentes omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, &
inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes ratio
nabiles, & ſine dolo, lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutẽ:
ſi tamen guſtatis quoniam dulcis eſt Dominus. Vbi valde no-
tandum eſt ſanctum Apoſtolum dicere, poſtquam anima hęc
omnia mala diuinę legis obſeruationi repugnantia à ſe expellit,
eã conſciẽtiæ pace delectari, iuſtitiæq; ſuauitate gaudere & in
perfectione proficere. In quo nos docet, humiliorem, & mino-
rem perfectionis gradum eſſe vitia, & voluptates diuinæ legi re
pugnantes repudiari, atq; relinqui.

Na qui dicit: Hęc vitia relinquite, vt creſcatis, manifeſte decla

rat

28 rāt minorē, & humiliorem Christiane perfectionis gradum esse illa relinqui. *Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis, &c. Qui autem fecerit, & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cœlorum.* Tentauit Gedeon in aquæ potu, qui nam militum suorum ad dimicandum aptiores erant: eosque, qui flexo genu aquam solo ore tangebant, improbauit: qui vero lingua simul, & manu illam capiebant, secum in certamē deduxit. Omnes nos aduersus Dæmonem, & vitia acerrimum certamen manet: seruiq;, ac milites veri diuini ducis Iesu Christi in aqua probātur. A qua vero Euangelicam doctrinam significat. Nam quemadmodum ardorem ignis extinguit, resque immundas purificat: sic diuinum verbum. Et sicut in aqua, tanquam in speculo homo faciem contemplatur: sic in verbo Dei tanquam in speculo vnusquisque 29 qualis sit, animaduertit. Et hæc est causa, ob quam mali conciones oderunt: sicut mulier informis se in speculo non considerat, quoniam quotiescunque faciem suam animaduertit, ingenti cordis mœrore conficitur. O miseri peccatores, quia in aqua diuinæ doctrinæ tanquam in speculo, scelerum vestrorum deformitates aspicitis, ideò illam tanquam dæmon crucem effugitis. In hac igitur veri milites Iesu Christi, qui ab hostibus spiritalibus victoriam reportaturi sunt, aptè probantur. Quippe qui solo ore hanc aquam, ideſt, diuinam doctrinam tangunt, & de illa solum modò loqui contenti sunt, hi ab hoc diuino duce reprobantur. De quorum singulis dicit: Minimus vocabitur in regno cœlorum. Qui verò hāc aquam manibus simul, atque ore pertigunt, ideſt, qui verbis opera iungunt, hi ab ipso eliguntur: 30 & ab hostibus victoriam reportabunt. Et de vnoquoq; horum Dominus dicit: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. O miram permutationem. Pristinis quondam temporibus hoc nomen, magnus, soli Deo tribui cōsueuit, & ità dicit Dauid: Magnus Dominus, & laudabilis nimis: nunc autem munificentissimus Dominus illud singulis iustis accommodat. Ipse paruulus factus est, quia, vt ait Apostolus, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens. Sicq;, qui prius parui erāt in diuino ipsius conspectu magnos effecit. Quicquam propter ipsius amplitudinē dicitur magnum, & sic forum, quia amplum est, magnum vocare consueuimus. Aliud vero dicitur magnum, quia altum est: vnde cupressum proceram, magnam ap-

Iudic. 7.

simile.

Psalm. 47.

Philipp. 2

pellamus. Aliud autem dicitur magnum, quia profundum eſt, 31
vnde puteum nimis profundum, magnum, dicimus. Vltimò di
citur aliquid magnum, quia eſt longum, quanuis arctum ſit: ve-
lut iter longum, magnum dicimus. Quodſi obvnam harum qua
tuor rationum quicquam magnum dicitur multò melius, quod
omnes quatuor has cauſas habuerit, magnum poterit appellari,
videlicet, quod altum, amplum, longum, profundumq; fuerit.
Talis eſt vnuſquiſq; iuſtorum, amplus ſcilicet charitate, longus
liberalitate, altus contẽplatione, profundus humilitate. Ex quo
apparet quàm meritò Dominus iuſtum, magnum appellat. Et
peculiariter hoc dici poteſt de hoc glorioſo Doctore, cuius ſo-
lennitatem ſancta mater Eccleſia exultantibus fidelium animis
celebrat, cùm tot operatus fuerit: tamque egregiam doctrinam
Chriſtianum populum erudierit, eamque ad animarum noſtra- 32
rum emolumentum literis commendarit. Quamobrem idem de
illo dicere poſſumus, quod Hortenſius de Demoſthene dixit: vi
delicet, quamcunq; periodum orationum eius multò ſublimius
illum commendare, quàm quicquid de ipſo in eius laudem dici
poſſet. Sic etiam ſi huius glorioſi Doctoris Beati Auguſtini,
Hieronymi, Thomæ de Aquino, ac Diui Bonauenturæ, &c.
opera attentis animis conſideretentur, in qualibet eorum parte
eorum ingenium, ſpiritus, & exardeſcens inflammatiſsimæ
charitatis ardor, atque flagrantia clariùs innoteſcet, quàm ex ijs
omnibus, quæ nunc concionatores dicere poſſumus. Qui ſiqui-
dem tantus eſt in diuino conſpectu, eum nos ardẽtiſsimè diliga-
mus, moſque ipſi inſtantiſsimè commendemus, eumq; diligen-
tiſsimè imitemur: quò nobis apud Deum faueat illiuſque auxi- 33
lio diſponamur, & diuinam à Domino gratiam con-
ſequamur, qua locupletati ad cœleſtem
beatitudinem perduca-
mur. Amen.

(?)

IN

IN COMMVNI Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

SAIAS Propheta loquens de gloria, quã Dominus præparauit seruis suis, illam conuiuium appellat dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis conuiuiũ pinguium, conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindimiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos: & telam, quam orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternum. In omnibus his verbis Sanctus Propheta corporearum rerum similitudinibus æternæ vitæ superna gaudia manifestat. Etenim cùm pleriq; homines ea, quæ sensibus percipiunt, clariùs cognoscant, illaq; pluris æstiment: ideó aptissimè per ea, quæ homines tanti æstimant, inaccessibilem gloriæ excellentiam explicat. Primum dicit, conuiuium illud omnibus populis, non Hebræorum tantùm, sed gentium etiam nationibus esse faciendum, videlicet, vt spem nostram excitet. Et sic Beatus Ioannes in Apocalypsi postquam ingentem electorum ex tribubus Israel multitudinem recensuerat, aliorum etiam innumerabilium inuitatorum ad hoc conuiuium ex gentibus meminit accersitum. Et sic addit: Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & linguis stantes ante thronum in conspectu Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Quod vero ait delicatissimas carnes, & defæcatũ, ideſt, expers fæcũ atq; pbatũ

Isai. 25.

Apoc. 7.

vinum in eo conuiuio miniſtrandum duobus his nominibus ex quiſitiſsimas eius conuiuij delicias deſignauit. Ibi enim erit clara ſplendidiſsimę diuinitatis, & ſacrę humanitatis cognitio, quia beati omnes, cũ ineffabili ſuauitate reficientur. Ibi nanq; (vt Saluator ait) ingredientur, & egredientur, & paſcua fœcundiſsima, quibus corpus, & anima depaſcentur, inuenient. Addit deinde S. Propheta: Et prȩcipitabit faciẽ vinculi colligati ſuper omnes populos, & ſellã, quã orditus eſt ſuper omnes nationes. Vinculũ autem, quo omnes populi, ideſt, vniuerſum genus humanũ colligatum eſt, non vnum, ſed multa vincula complectitur, quibus omnes communis peccati vitio eramus aſtricti, & miſerrimè obligati. Alium quippe vinculum eſt, reatus mortis æternæ: aliud lex membrorum, & fomes peccati: aliud ſeruitus ſub dira diaboli captiuitate: aliud innumeræ cupiditates; quę vitam noſtram non modo inquinãt: ſed etiam cruciant, atque dilacerant. Omnia igitur hæc vincula in hoc auguſtiſsimo, & cœleſti monte rumpentur. Vel, vt in Hebræo habetur, abſorbebuntur, vt ne vllum quidem eorum veſtigium reliquum ſit. Quo fit, vt omnes iſti conuiuæ pleniſsima libertate, ac pace fruantur. Nec vincula hæc modò, ſed telam etiam, quam Dominus orſus eſt, ſuper omnes nationes, ibidem diſrumpet. Huius verò telæ nomine communem illam maledictionem accipimus, qua generis noſtri principes, & nos in illis ad innumeras huius vitæ ærumnas, multipliceſque miſerias damnati fuimus. Quæ quidem tela ex multis filis, ideſt, ex multis doloribus, & lachrymis, quas in hac vita quotidie miſeri mortales fundunt, contexta eſt. Quam idem ipſe dñs orſus fuit, quia eius imperio, atque decreto ad omnes has calamitates adſtricti fuimus. Hæ igitur omnes ab illo cœleſti monte exterminandæ, atque prȩcipitandæ ſunt. Quod idem ſanctus vates annumerare incipit, cùm protinus ſubdit: Et prȩcipitabit mortem in ſempiternum. Ibi enim mortis imperium mortis Chriſti merito euertendum erit. Addit deinde: Et auferet Dñs omnem lachrymam abomni facie, & opprobrium populi ſui auferet. Hoc eſt, labem omnem, & omne dedecus, & quicquid fœlices animas vllo incõmodo, iniuria, ſeu dãno afficere poſsit, è medio tollet, vt nihil ibidem ſit, quod conuiuij illius iucunditatem, & ſuauitatem, aut vlla triſtitia afficere, aut vllo mortis metu perturbare, aut vlla dedecoris labe aſpergere,

7 pergere, aut lachrymis vllis inficere poſsit. Quid autem ex ijs omnibus conſequetur? Nimirum gratiarum actio, & vox laudis, quæ ibi perpetuò reſonabunt. Dicet nanque Dei populus, quod hîc addit Propheta Sanctus: Ecce Deus noſter iſte: expectabimus eum, & ſaluabit nos. Iſte Dominus ſuſtinebimus eũ, & exultabimus, & lætabimur in ſalutari eius: quia requieſcet manus Domini in monte iſto. Hoc eſt, vt Diuus Hieronymus interpretatur, Abſorpta morte in perpetuum populus Dei, qui de manu mortis fuerit liberatus dicet ad Dominum: Ecce iſte Ieſus Mariæ filius, quem increduli hominem tantum eſſe putabant, Deus noſter eſt. Tunc enim præſentes agnoſcent maieſtatem eius, & diuinitatem, quam hîc per ſpeculum tantùm, & in ænigmate contemplabantur. Expectabimus enim,
8 cùm in hac mortali vita credidimus verbis ipſius, & promiſsis. Et quanuis ea in longum differrentur, non propterea fracto ſumus animo, neque ab eius fide, atque obedientia deſciuimus: ſed longanimiter, & aduerſa tulimus, & proſpera expectauimus. Exultabimus ergo, & lætabimur in ſalutari eius, hoc eſt, in æterna ſalute, quæ nobis eius beneficio contigit: quæ nos ab omnibus malis ereptos æterna fœlicitate beauit. Quia requieſcet manus Domini in monte iſto. Ideſt, immenſas potentiæ, ſapientiæ, opulentiæ, bonitatis, & gloriæ eius opes in monte hoc non ſolùm apertè videbimus, ſed etiam in noſtræ fœlicitatis magnitudine experiemur: quas dùm in corpore viximus, obſcurè, & quaſi per caliginem videbamus. Hæc fratres mei ſunt, quæ Sanctus hic Propheta de huius conuiuij magnificen
9 tia in communi differuit. Cæterùm, quoniam inter hæc tam varia, & pretioſa fercula omnium pretioſiſsimum, atque ſuauiſſimum diuinæ pulchritudinis viſionem eſſe conſtat, iniurius vobis ero fratres, niſi de hoc etiam aliquid attigero: quanuis munus hoc non humanæ ſolùm, ſed Angelicæ etiam linguæ ſuperet facultatem. Nos igitur, qui in tanta cœleſtium rerum oratione verſamur, quorum omnis cognitio à corporis ſenſibus exorditur, ab ijs, quæ ſenſu percipimus, veluti ſcalam quandam erigemus, per quam à creaturis ad creatorem aſcendentes ab effectibus ad ſummam cauſam aſſurgere poterimus. Ad hoc igitur primo loco ſtatuamus omnes conditarum rerum perfectiones, quæ verè, & propriè hoc nomen me

rentur, in conditore longe perfectius reperiri. Quia enim nemo 10
dat, quod non habet, ideo non potuit ſummus ille rerum condi-
tor in ſe non habere, quæ rebus à ſe conditis dedit. Quemadmo-
dum enim ſol, qui aſtris omnibus ſplendorem confert, ſplendi-
diſsimus, atque adeò multis partibus omnibus ille ſplendidior
eſt: ita ſupernus ille artifex, qui tam multiplicem creaturis con-
tulit pulchritudinem vnus ipſe earum omnium pulchritudinẽ
cum infinito exceſſu continet. In ipſo igitur eſt ſpecies florum,
pulchritudo gemmarum, ſplendor auri, atq; argenti, claritas flu-
minum, & fontium, auium concentus, ſolis, lunæ, atq; aſtrorum
fulgor, amœnitas ſyluarũ, atq; camporum, ſicut ipſe ait in Pſal-
Pſal. 49. mo: Pulchritudo agri mecum eſt. Progrediamur vlterius, & mũ
dana omnia prætergreſsi ad cœleſtiũ vſq; ſedes cõſcendamus:
ibiq; in numerũ beatarum mentium exercitum cõtemplemur. 11
D. Tho. 1. p. q. 50. ar. 3. Iob. 25. Quarum equidẽ numerũ, ita res omnes alias ſuperare ait, quem
admodum cœli magnitudo longiſsimo interuallo corporum
omnium magnitudinẽ ſuperat. Hinc ſanctus Iob ait: Nũquid
eſt numerus militum eius? Quo loquendi modo innumerabilẽ
eſſe Angelorum exercitum intelligimus. Statuamus etiam hîc
D. Tho. 1. p. q. 50. ar. 4. in corp. & illud, quod idem B. Thomas ait, videlicet, omnes Angelos
ſpecie differre. Simulq; attendite Ariſtotelẽ dicere, rerũ ſpecies
numerorũ rationẽ imitari. Vt, ſcilicet, quẽadmodũ ſuperior nu-
Ariſt. lib. 8. meta. tex. 10. tom. 3. merus inferiorẽ continet, & aliquid ſibi propriũ adijcit: ita ſupe
rior ſpecies tũ inferioris perfectiones, tũ etiam ſuam peculiarem
contineat. Ab infimo ergo Angelorum ordiamur: quem ſtatua-
mus res omnes corporeas perfectionis, & pulchritudinis ſuæ de
core lõge ſuperare. Quod facile indicat Angelus ille, qui Danie 12
li apparẽs pulchritudinis ſuæ ſpecie, atq; fulgore prophetã pe-
Dani. 10. ne exanimauit. Et ſecundus Angelus inferioris Angeli pul-
chritudinẽ, & ſuam itidẽ peculiarẽ retinet. Tertius vero Ange-
lus vtriſq; præcedẽtis, & ſuam itẽ ſpeciem, atq; decorem ſuper-
addit. Quartus vero Angelus omnes has perfectiones amplectitur, & ſuã itẽ, qua in noua ſpecie cõſtituitur. Hac igitur ratione
per omnes Angelorũ ordines in hac creaturarũ ſcala, ab inferio-
ribus ad ſuperiora cõſcendentes, ad ſupremũ vſq; ſeraphicũ ordi
nẽ, qui Deo cõiunctiſsimus eſt, veniamus. Cũ hic igitur omnes
inferiorũ Angelorũ perfectiones, pulchritudineſq; & ſuã item
cõtineat: Angeli autẽ, vt prædiximus, numerari nõ poſsint, qua

lis,

13 lis, quæso illas ſpecies, & pulchritudo erit, quę vna intra ſe perfe-
ctiones, virtutes, & pulchritudines innumeras cõtinet? Eſtne vl
la dicẽdi facultas, quæ hoc poſsit oratione cõplecti? Minime ſa-
ne. Hinc vlterius gradũ, ad ipſum rerũ omnium, atq; Angelorũ
Dñm faciamus: qui & has omnes perfectiones, & infinitas alias,
quę diuinitatis proprię ſunt, in ſe vno cõtinet. Et ſi ante ſplẽdi-
diſsimũ ſolis iubar fulgorẽ ſuũ ſydera tueri nõ poſsũt, & perinde
ſunt, quaſi nõ eſſent: cõſequens eſt, vt omnes omniũ rerum, atq;
Angelorũ perfectiones, omniſq; creata pulchritudo diuinæ col-
lata pulchritudini vix vlla ſit. Hac igitur ratione pius homo ſeſe
Angelorũ choris interſerens ex illorũ pulchritudine immẽſam
diuinę maieſtatis pulchritudinẽ cõtemplatur. Quod Dñs in li-
bro Iob ſignificare videtur his verbis: Nunquid ad præceptum *Iob.39.*
tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum ſuum? In pe-
tris manet, & in præruptis ſilicibus commoratur. Inde contem-
14 platur eſcã. Quem locum D. Gregorius ſic explicat: Vir ſanctus *Grego.*
cum terrena deſpicit, more ſe aquilæ ad altiora ſuſpendit: & per
contemplationem ſpiritus ſubleuatus perennem Angelorum
gloriam præſtolatur. Atq; huic modo hoſpes illa appetẽdo, quę
aſpicit, iã in ſublimibus figitur. Sed quiſquis ita cõtemplatione
rapitur vt per diuinã gratiã euectus intentionem ſuã iam Ange
lorũ choris interſerat: & fixus in ſublimibus ab omni ſe infirma
actione ſuſpẽdat: nõ ei ſufficit gloriã Angelicæ claritatis aſpice-
re, niſi eũ etiã, qui eſt ſuper Angelos valeat meditari. Sola nanq;
eius viſio vera mẽtis noſtræ refectio eſt. Vnde cũ ſanctus Iob di
xiſſet, hãc aquilã in petris manere, & in pręruptis ſilibus, atq; in
15 acceſsis rupibus cõmorari, illico ſubdidit: Inde contẽplatur eſcã.
Ideſt ex illis choris Angelicis tẽdit oculũ mẽtis ad contẽplandã
gloriã ſupernæ maieſtatis, quã nondũ viſam adhuc eſurit, qua tã
dem viſa ſatiatur. Hactenus Gregorius. Ex cuius verbis intelli-
gimus piũ virũ ex varia, & multiplici Angelorũ perfectione ad
immẽſam cõditoris perfectionẽ, & pulchritudinẽ contẽplandã
gradũ facere atq; aſſurgere. Cũ ergo conditor ipſe beatitudo nra
obiectiua, vt Theologi loquũtur, ſit, cuiꝰ hãc tãtã pulchritudinẽ
aperta facie beati oẽs in patria videãt, qualẽ quęſo hãc beatitudi
nẽ, qualem hanc fœlicitatẽ, quale hoc gaudiũ futurũ eſſe puta-
mus? Eſt ne vlla mẽs, ſiue hominũ, ſiue Angelorũ, quæ hoc pro *Pſal.35.*
dignitate queat explicare? Hoc tamẽ vates regius paucis attigit,

cùm de hac beatorum fœlicitate cum ipſo fœlicitatis autore lo- 16
queretur. Inebriabuntur (inquit) ab vbertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te eſt fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Non potuit paucioribus verbis hæc tanta beatitudo deſcribi. In verbo enim exuberandi, opulentiſsimam gaudiorum exuberantiam intelligit. Torrentis autem nomine, qui incitatiſsimo frequenter impetu ferri ſolet: admirabilem eius vim ad oblectandos animos deſignauit. Addit deinde: Quoniam apud te eſt fons vitæ. Ex quo fœlices animæ viuentes vitã hauriunt fœliciſsimã, & ſempiternã, quæ in ſummi regis viſione, ac fruitione conſiſtit. Et in lumine, ſcilicet, gloriæ illuſtrati, immenſum illud, atq; incircunſcriptum lumen vident. Qualis igitur hæc fœlicitas erit? Quid igitur habes, ô cor humanum, quò vlteriùs tendere, quò vlteriùs poſsis aſpira- 17
re? Quò abis? Quò tendis? Quid optas? Ad quam aliam fœlicitatem properas, cum ad tantarum rerum ſpem non modo cõditus, ſed etiam redemptus ſis? Si alicuius creaturæ pulchritudo tãtam ad rapiendos animos vim habet: vt homines interdum vel inſanire, vel marceſcere, & ægrotare faciat: quod Amnoni Dauidis filio propter eximiam ſororis Thamar pulchritudinem cõtigit, quid nos facere par eſt, vt hac tanta diuinæ pulchritudinis ſpecie in æternum perfruamur? Quodſi (vt ait Quintilianus) non putant indignum Troiani principes Graios, Troianoſq; propter Helenæ ſpeciem tot mala tandiu ſuſtinere, quod quidem nõ dicit Paris, qui rapuit, non aliquis iuuenis, aut vnus è vulgo, ſed ſenes, & prudentiſsimi quiq;, & Priamo aſsidentes. Verùm & ip- 18
ſe rex decennio bello exhauſtus, amiſsis tot liberis, imminente ſummo diſcrimine, cui faciem illam, ex qua tot lachrymarum origo fluxiſſet, inuiſam, atq; abominãdam eſſe oportebat: & audit hæc, & eam filiam appellans iuxta ſe locat; & excuſat etiam, atq; ſibi eſſe malorũ cauſam negat. Hæc recitat Fabius. Nũc fratres Dei, atq; hominũ fidẽ imploro. Si hęc adeò parua pulchritudinis (vt ita dixerim) gutula tantũ apud homines valuit, vt immẽſos decennij labores, tot funera, tot mortes, tot rerũ diſcrimina ſubire cõpulerit, quid quæſo vos ob immẽſam illam diuinæ pulchritudinis ſpeciem, ob altiſsimam illam omnium gratiarũ, atq; bonorum impermeabilem abyſſum, ob infinitum illum, & inexhauſtum diuini decoris mare nos facere par eſt, vt eo nõ

ad

19 ad horam, non ad diem, non ad annum, non ad mille annos, non ad centum annorum millia: sed sempiternis sæculorum ętatibus perfruamur? Si mille mortes nobis quotidie obeundæ, si omnia martyrum supplicia perferenda essent, quid hæc ad tantam fœlicitatem? quid hæc ad hanc cœlestem hæreditatem? quid ad has tantas opes? quid ad hanc tantam gloriam? quid ad tanta gaudia? quid ad tantas delicias? quid postremò ad æternam sempiternæ fœlicitatis communionem? O stulta mortalium auaritia. O deploranda cæcitas. O detestanda insania, quæ his tantis opibus prætermissis momentaneis, atque abiectissimis rebus toto pectore inhias, & propter exiguum terręgurgustiolum tam amplacæli palatia in æternum duratura amittis? Quid igitur (inquies) nobis facto opus est, ne ab hac tanta gloria excidamus?

20 Audite fratres dilectissimi supernum sæculi magistrum in sacri Euangelij hodierna lectione nobis breuiter explicantem, quid ad tantam hanc beatitudinem impetrandam facere debeamus.

Sint (inquit) *lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Et de hęc facientibus dicit inferiùs: *Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Attentis animis considerate Dominum illis requiem, sedem, atq; conuiuiũ pollicentem. Eos esse succinctos idem est, atque esse paratos, & quicquid optimum Christianum decet, effeciſſe. Cingulum quippe est vltimum corporis ornamentum. Quando quis accingitur, iam nihil ei restat induendum. Recumbis in lecto tuo, lo-

21 tamque subuculam petis, qua indutus, toracem te induis, vestemque accætera necessaria indumenta superimponis. Et post quam tete iam omnibus vestibus induisti, cingulo te præcingis: quo accinctus iam tibi nil superest. Ideoque præcipiens nobis Dominus esse præcinctos, iubet nos ità viuere, vt omnibus iam omnino necessarijs operibus effectis mortem semper expectemus. Christianus vir, qui peccata sua expiauit, pristinasq; cum proximis suis inijt amicitias, testamentum confecit, aliena dominis restituit, debita exoluit, & provirib⁹ misericordię opera fuit executus, diuina deniq; præcepta, sicut oportet, obseruauit, hic iuxta diuinę maiestatis institutum præcinctus est, cùm vsq; ad illam horam omnia fecerit, quæ operari tenebatur.

Itaq; ſi tunc morte occuparetur, illum ſuccinctum reperiret, atq; paratum, vt nihil ei ampliùs faciendum ſupereſſet. Sic nos omnes eſſe oportet. Et addit vlteriùs: *Et lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Hoc poſteriùs ex priori proficiſcitur. Quando famuli accenſis iam facibus dominum ſuum expectant, ſi vnam horã dominus demoretur, eum integrum annum demoratum fuiſſe arbitrantur. Ideoque præcipiens nobis, vt accenſas lucernas manibus teneamus, hortatur nos ità paratos eſſe, vt aduentum Domini expectantes ſingulas horas, quas vixerimus, ſingulos annos eſſe putemus. Etenim ex optimæ conſcientiæ teſtimonio, & ex diuinæ legis obſeruatione ſingulare quoddam deſiderium huius vitæ relinquendæ, Deique videndi proficiſcitur. Quo exardebat DiuusPaulus cùm diceret: Deſiderium habeo diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Et omnium prædeſtinatorum nomine alibi dixit: Nos ipſi primitias ſpiritus habentes intra nos gemimus expectantes redemptionem corporis noſtri. Beati ſunt ſerui illi (ait hic ſumma veritas) quos cùm venerit Dominus, inuenerit ſic, ſcilicet, vigilantes. Fratres deſideratiſsimi cum vobis explicuerim, quid ſit, vos ſic eſſe præcinctos, deprecor vos per clementiſsima huius cœleſtis Domini viſcera, qui hoc nobis tanta cum charitate commendauit, vt nunc cùm opportunum tempus, ingenſque diuini ipſius ſpiritus auxilium vobis præſto eſt, vos velociſsimè præcingatis. Etenim diuinus hic ſpiritus nos in hac re magnopere iuuat: Sicut affirmat Apoſtolus in ea, quam ad Epheſios ſcripſit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in die redemptionis: alia tranſlatio habet: In quo ſignati eſtis in diem redemptionis. Et ſic eſt etiam in contextu Græco. Dies redemptionis eſt dies obitus, in quo homo à profundo miſeriarum pelago extrahitur. Et ſic in prædictis verbis dicit Sanctus Apoſtolus: Expectantes redemptionem corporis noſtri. Atque vt in hunc diem parati ſimus, diuinus ſpiritus nobis, ſuis cœleſtibus donis auxiliatur. Admoneſque nos Sanctus Apoſtolus, ne illum contriſtemur, hortatur, vt diuinis ipſius fauoribus vtamur. Si enim triſtitia poſſet affici, maximam ex eo acciperet, quia illis non vtimur. O quot hodie, quorum vtinam nullus hic adſit, hoc tempus, quod illis Dominus ad ſe præcingendos, ornandoſque concedit, vt ad hoc cœleſte conuiuium mirificè exornati

Philip. 1 *Rom. 8.* *Epheſ. 4.*

22 23 24

25 ti ingrediantur; ſe exuendo, atque inficiendo conſumunt, & ſic indigni redduntur, qui tanto bono fruantur. Ideò meritò queritur Dauid in Pſalmo centeſimo decimo octauo. Vbi pro eo, quod nos legimus: Tempus faciendi Domine: diſsipauerunt legem tuam, alij tranſtulerunt: Tempus faciendi Domino: diſſipauerunt legem tuam: & ſic eſt in context. Græco. Ideſt, quo tempore Deo, creatoriq; ſuo ſeruire debebant, quod eſt tempus vitæ ad hoc præcipuè dedicatum, in eo diſsipauerunt legem tuã. O rem dignam ſanguineis lachrymis lachrymatu: homines ſcilicet adeò eſſe ingratos, ſuique metipſorum inimicos, vt tempus faciendi Domino, ità conſumant, acſi eſſet tempus faciendi diabolo, videlicet, in ludis, turpitudinibus, vltionibus, in diuitijs illicitè acquirendis, alijſque quàm plurimis malis admittendis. *Pſalm. 118.*

26 O infœlices quomodo non timetis, ne vos incautos mors occupet, æterniſque tormentis, tam breues iſtas voluptates perſoluatis? Apud B. Lucam adduxit Dominus parabolam diuitis vitam ſuam iuxta ipſius voluntatem noctu diſponentem, atq; dicentem: Anima mea habes multa bona poſita in annos plurimos, requieſce, comede, bibe, & epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem paraſti, cuius erunt? O rem dictu, atque auditu tremendam. Hic Dominus præſciti depinxit ſtatum. Vbi præcipuè tria perpendi oportet. Primùm miſerum hunc cum noctu in lecto recumberet, eſſe nudatum: in quo ſignificatur, quàm expers pietatis, bonorũq; operum nudus exiſteret. Secundò, Dñm ei dicere: Stulte hac nocte animã tuã repetunt à te, ſcilicet, Dæmones. De fidelibus Dei ſeruis dicit Diuinus Apoſtolus: Mortui enim eſtis, & vita veſtra ab *Luc. 12.*

27 ſcondita eſt cũ Chriſto. Si infœlix hic animam atq; vitam ſuam abſcondiſſet in Chriſto: non vtiq; illam Dæmones raperent. At quia illam in ſe habere, illiuſq; Dominus eſſe voluit, illam in eis, quæ ipſi libebat, conſumens: ideò eam ab ipſo Dæmones abſtulerunt. Deus nos tanto malo liberet ò fratres. Vitas animaſq; noſtras in illas manus cõmendemus, quæ pro omnibus nobis cruci ſuffixæ ſunt. Hic enim tutiſsimus eſt locus: illis nos ſpoliemus. Si enim in nobis fuerint, maximo periculo ſunt expoſitæ. Quia diues ille hoc non fecit, idcircò illum Dominus ſtultum vocat: & iure quidem optimo. Tertiò notandum eſt verbum illud, hac nocte. In quo denotatur, plerunque qui male viuit, ma- *Coloſ. 3*

male mori. Hunc noctu mori ſignificat obſcuritatem conſcien- 28
tiæ, cum qua mortuus eſt. Quando quis domo ſua noctu tene-
broſus exit, pleraque obliuiſcitur: nunc gladium, nunc calcaria,
nunc ſarcinulam, nunc denique galerum demittit. Sic illum no-
cte mori ſignificat eum oblitum fuiſſe illorum, quæ ipſius plu-
ris intererant, videlicet, quæ ad animæ ſalutem ſpectabant. Hãc
adeò metuendam parabolam adduxit Dominus ad animaduer-
ſionem, noſtram: ideò fratres debitum ex illa fructum perci-
pite.

Sint lumbi veſtri præcincti: & lucernæ ardentes in manibus veſtris. Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs: vt cùm venerit, & pulſauerit, confeſtim aperiant ei. Et-
enim de his dicit: *Amen dico vobis quod faciet illos diſcumbere*, vide-
licet, in illa ſuperna beatitudine. *Et miniſtrabit illis.* Scilicet, quia 29
ipſe Dominus eorum cibus, atque ſaturitas erit: ipſeque om-
nia illorum deſideria adimplebit, atque perficiet. Et hoc ſigni-
ficat: *miniſtrabit illis.* Eſtque diligenter animaduertendum Do-
minum de ijs, qui ſibi ità diligenter miniſtrant, bis dicere:
Beati ſunt ſerui illi. Grauis vtique atque oneroſa eſt corpo-
ralis ſeruitus, & qui eam non timeat, atque effugiat, eſt ne-
mo. Nam qui ea tenetur libertate priuatur, quæ ab ho-
minibus melior ducitur, ac pluris, quam omnia æſtimatur: quam
etiam, & belluæ, ac volucres diligenter exquirunt. Eſt au-
tem alia captiuitas, ac ſeruitus diuina, quam iuſti expetunt:
quæ nos potentes reges efficit. Vt enim Beatus Gregorius,
inquit, ſeruire Deo regnare eſt. Vnde glorioſus Paulus non
ceſſabat ſe Ieſu Chriſti ſeruum appellare. Hoc erat omnium 30
Epiſtolarum eius exordium: Paulus ſeruus Ieſu Chriſti. Adeò,
vt nonnulli, quia Epiſtola, quam ſcripſit ad Hebræos hoc
exordio caret, illam Beati Pauli eſſe olim dubitarint. De
hac ſacra ſeruitute magnopere gloriabatur Dauid: ideoque il- *Pſalm. 115.*
lam ſæpenumero repetebat: peculiariterque in Pſalmo cen-
teſimo decimoquinto, vbi ait: Ego ſeruus tuus, ego ſeruus
tuus, & filius ancillæ tuæ. De hoc etiam titulo nos maxime
gloriari oportet. Qui ex ancilla naſcitur, mãcipium eſt. Et ſiqui
dẽ Eccleſię ſanctæ filij ſumus, quę quidem eſt magni regis Ieſu
Chriſti ancilla, ſerui ſumus ipſius. Ideò ex puro corde dicamus:

Ego

31 Ego ſeruus tuus, ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Hocque nos bis repetere oportet: corpore quippe, & anima illi ſeruire debemus. Sicque de nobis merito dicetur: Beati ſerui illi. Si enim Domino fideliter, diligenterque ſeruierimus gratiam ipſe ſuam nobis conferet, qua cœleſtis gloriæ beatitudo comparatur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confeſſorum non Pontificum Concio Secunda.

1 *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, &c.* Luc. 12.

VNVM ex ijs, quæ Chriſtus Redemptor noſter in ſacro Euangelio nos ſæpiùs admonuit, hoc fuit, ne dormiremus, ſed intentis animis vigilaremus. Vnde colligitur vnum, quod noſtra præ cæteris omnibus intereſt, hoc eſſe: cùm idem toties, tot verbis, tamque efficaciter nobis clementiſsimus, noſtrique amantiſsimus Dominus commendarit. Beatus Ioannes dicit: In hoc apparuit filius Dei, vt diſſoluat opera Diaboli. Cùmque vnum ex ijs, quæ Diabolus expetit, ſit nos profundo peccatorum ſomno ſoporare: ſatis apertè colligitur filij 2 Dei munus eſſe nos ab hoc lethali ſomno excitare. Et de vigilantibus dicit Dominus in hac hodierna Sancti Euangelij lectione. *Beati ſerui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes.* Illis quippe nuptialis veniet. Scitote fratres hoc nimis gloriosum eſſe promiſſum. Loquens Dominus cum diſcipulis ſuis de metuendis ſignis, quæ in mundo aduentum ipſius ad iudicium vniuerſale præuentura ſunt, deque ingentibus infortunijs, atque laboribus, quibus tunc homines grauabuntur, dixit eis, & in illis omnibus iuſtis: His autem fieri incipientibus reſpicite, & leuate capita veſtra: quoniam appropinquat redemptio veſtra. Quaſi diceret: Illa ſigna tam terribilia

1. *Ioan.* 3

Luc. 21.

Simile. lia malis, erunt vobis magnæ lætitiæ. Et quemadmodum qui in nundinis deambulant, maxime delectantur de officina in officinam diuagantes, vt pretioſiſsima quæq; perſpiciant: ſic vos gaudebitis cometas illos, fulgura, atq; tonitrua contemplantes, & maris fremitus, quadrupedum gemitus, atq; auium clamores audientes. O beatos iuſtos, quibus tantæ calamitatis tẽpore, & cum vniuerſus mundus terroribus inauditis eſt quatiendus, tranquillitas, & conſolatio promittitur. Merito B. Paulus ait: Pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras in Chriſto Ieſu. O miram benedictionem! Securitas illa (inquit ſanctus Apoſtolus) quam Deus animæ cõfert, quæ eum non nouit offendere, quæ exuperat omnem ſenſum, hoc eſt, quæ non ſolum verbis nequit explicari, verum ne mente quidem comprehendi poteſt: ſed tantummodo illa fruentes eam valent intelligere, hæc per merita Ieſu Chriſti vos ab omni malo cuſtodiat. Nec vero mirum eſt, nunc iuſtorum corda eſſe pacifica, atque tranquilla, ſiquidem tantæ afflictionis tempore tantam eis Dominus tranquillitatem pollicetur. In libro Iob ipſe Dominus iuſto promittit: Non timebis calamitatem, cum venerit. In vaſtitate & fame ridebis, & beſtias terræ non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & beſtiæ terræ pacificę erunt ſibi: & ſcies, quòd pacem habeat tabernaculum tuum. O benedictus talis Deus, qui ſuos tam ſolicitus protegit: cum pactum pepigerit cum omnibus creaturis, vſque etiam cum lapidibus, nequis poſsit pacem, ac tranquillitatem ab eorum animis auferre. Quod non ſolum nunc facit, ſed etiam dicit, ſe cum cœlis, ac terræmotibus, cæteriſq; calamitatibus, quæ vniuerſo mundo ſuperuenturæ ſunt in vltimo illo, atq; tremendo tempore eſſe facturũ, ne amicos ſuos lædant, ſiue deterreant. Dicẽt tunc impij iuſtis: Cur tot tribulationes videntes non timetis, cum maria montes attingant? Qui maxima cum exultatione reſpõdebunt: Deus noſter refugium, & virtus. Propterea non timebimus, cum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris. O quam ad literam illic implebitur illud Apoſtoli dicentis: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum: Siquidem in tam metuendis periculis eis Dominus dicit: Reſpicite, & leuate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra. Ex quo apparet, Do-

Philip. 4.

Iob. 5.

Rom. 8.

minũ

6 minum hîc eos alloqui, qui hic tribulati, ac dimiſſo capite vixerunt: vereque, & ex animo diuini amoris ſanctæque ipſius legis captiui fuerunt: cum eis dicat: Reſpicite, & leuate capita veſtra: appropinquat redemptio veſtra. Tanti boni ſpe fulciebat Diuus Petrus peccatores ad agendam pœnitentiam dicens: Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra, vt cum venerint tempora refrigerij à *Act. 3.* conſpectu Domini, & miſerit eum, qui prædicatus eſt vobis, Ieſum Chriſtum, ſupple, cum alijs iuſtis vos etiam refrigerium capiatis. Perpendite quæſo fratres quod nomen glorioſus Apoſtolorum princeps rigoroſo, atque tremendo vniuerſalis iudicij tempori imponit. Tempora (inquit) refrigerij. Eo autem quod hoc tantum, tamque efficax eſt ad pec-
7 catores commouendos, vt pœnitentiam agant, idem ſummus ſæculi magiſter ſæpenumero, ac diuerſis rationibus nos voluit admonere, ſicut apparet in hac ſacri Euangelij lectione, vbi dicit, ſe bonis nuptiali aſpectu eſſe venturum. Optime noſtis multum intereſſe inter illius exceptionem, qui à nuptijs reuertitur, à quibus homines hilares, atque contenti redire, & cum gaudio aliqua faceta, quæ illic dicta ſunt, recenſere, & reliquias conuiuiorum [*de las colaciones*] quæ in nuptijs facta ſunt, afferre conſueſcunt, quibus amicos, atque domeſticos ſuos inuitant, atque inter illius exceptionem, qui vt iudex atq; inquiſitor aduenit, cum illius exceptor & hoſpes ſit ipſe delinquens, qui iudicis liberos occîdit, vxorem ſurripuit, ac diuitias igne ſuccendit. Idem equidem intereſt in-
8 ter iuſtos, atq; peccatores. Etenim iuſti ſupernum ſponſum Ieſum Chriſtum, quaſi à nuptijs venientem eos conſolaturum, & gloria inuitaturum ſuſcipiunt: quem ſanctis operibus, deſiderijſq; vigilãtes expectãt. Et ideo ait Dominus: & vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs. Peccatores autem illum tanquam iudicem atq; inquiſitorẽ ſeuerum in eos venientem, peccata, quæ aduerſus diuinam ipſius maieſtatem admiſerunt, puniturum recipient. O infelix peccator, qui tuo impio exemplo proximos tuos huius ſuperni iudicis filios occidiſti, eiuſque ſponſam animam tuam ei ſubtraxiſti, ac diabolis tradidiſti: ipſius diuitias, quæ ſunt cœleſtia dona quę ſuſcepiſti in ſacro baptiſmate, atq; in alijs diuinis

ſacra-

ſacramentis, malitiæ tuæ igne cremaſti. Quid igitur tibi accidet, cùm ipſemet has tantas iniurias iudicaturus aduenerit. 9

Quod ſi quis quærat: Quid faciemus, quando Angelorum Dominus ad nos nuptialis aduenia? Ad hoc ipſe Dominus reſpondet dicens: *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Beatus Bernardus in libro complurium ſententiarum, tria cingula aſsignat, quibus eos præcingi oportet, qui hoc præceptum cupiunt adimplere. Primum eſt, zona pellicea, quæ per illam fuit obumbrata, qua cingebatur Elias, & Beatus Ioannes Baptiſta, quæ eſt corporeæ mortis recordatio. De Elia dicitur in quarto Regum volumine: Zona pellicea accinctus renibus. Et de glorioſo Baptiſta dicit Diuus Marcus: Zona pellicea circa lumbos eius. In hoc figuratum eſt, ad hoc, vt quis diuini honoris zelator, bonuſq; prædicator exiſtat, oportere illum mortis recordationem præ oculis ſemper habere. O quàm optimum cingulum; nullus illud venditin orbe. Ex cœlo deſcendere, in Dei officina emi debet. Nam, vt Beatus Iacobus inquit, Omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt deſcendens à patre luminum. Eo quod hoc cingulum tam excellens ſit, dicit diuinus ſpiritus: Melius eſt ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim finis cũctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurũ ſit. Vbi alia tranſlatio habet: & viuens cogitat quid futurus ſit. Et Hebraicè legitur: & viuens dabit ad cor ſuum. In hac tranſlationũ varietate ſignificatur animaduerſio, & viſio, atque intuitus mortis proximi, quicũ locuti, conuerſatiq; fuimus, multũ conducere ad hoc, vt aſsiduo cogitemus, crebraq; animi cõſideratione contẽplemur, quid nobis poſt obitum futurum ſit. O quàm apte hæc zona hominem cingit: & quantumcunq; diſſolutus incedat, eum coercet, atq; à quàm plurimis malis reuocat. Cũ Sanctus Elias in mõte Oreb moraretur, ſpiritus grãdis, & fortis ſubuertens mõtes, & conterens petras iuxta illum præterijt: & poſt ſpiritũ cõmotio, & poſt cõmotionẽ ignis. Et ab his omnibus, videlicet ab ſpiritu, cõmotione atq; igne fuit erept⁹, & hęc omnia euaſit, quia in ſpelũca latebat. Vbi myſterioſè ſignificatũ eſt tribus præcipuis malis, quæ in orbe graſſantur, de quibus dixit B. Ioã: Omne, quod eſt in mũdo cõcupiſcẽtia carnis eſt & cõcupiſcentia

Bernar.

4. Reg. 1.

Marc. 1.

10

Iaco. 1.

Eccleſ. 7.

11

3. Reg. 19

1. Ioan. 2.

12 ſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, hominem facilè liberari, & in ſpelunca, quæ eſt viua quædã recordatio, & conſideratio mortis, includatur. Ventus euertens montes, & conterens petras eſt ſuperbia. Turbo mundum reuoluens eſt cupiditas. Ignis autem cuncta comburens eſt luxuria. Vis ô homo iſta incolumis euadere? In hac ſpelunca quandiu poteris, deliteſce. Diuinus enim ſpiritus ait: Memorare nouiſsima tua, & in æternum non peccabis. *Eccli. 7.* Secundum cingulum eſt lineum, de quo dixit Deus loquẽs de Aaron: Accingetur zona linea. Vbi ſignificatum eſt ad gratum Deo ſacrificium offerendum conuenientiſsimũ eſſe quenquam hac pretioſa caſtitatis zona eſſe ſuccinctum. *Leuit. 16.* Quod cingulum etiam in cæleſti Dei officina lachrymis, humiliſque atque aſsidua oratione venditur. Etenim ſupernum eſt etiam donum
13 Dei. Nolo dicere hanc duplicem zonam ita Dei donum eſſe, vt ea penitus à diuina ipſius maieſtate ſperare debeamus, ſolummodo illam poſtulando: nam ſimul complures diligentias ad illam impetrandam nos oportet adhibere. Tertia zona eſt aurea, de qua Diuus Ioannes ait: Vidi ſimilem filio hominis præcinctum ad mãmillas zona aurea. *Apoc. 1.* Hæc zona eſt charitas. Atque in illa mirabili viſione ſignificatum eſt, eum qui filius Dei adoptiuus eſſe vult, cæleſtiſque beatitudinis hæreditatem conatur accipere charitatis cingulo viſcera præcincta habere debere. Quę zona in cæleſti etiam officina reperitur. Et ita dicit Beatus Paulus: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctũ, qui datus eſt nobis. *Rom. 5.* Beatus Gregorius vnum tantum cingulum aſsignat, dicens: Lumbos enim præcingimus, cùm carnis luxu-
14 riam per continentiam coarctamus. *Gregor. in homi. ſup. hoc Euangelium.* Nec verò ſufficit continentiæ cingulo, corporis, ſed etiam mentis lumbos præcingi oportet. Et ita nos admonet Diuus Petrus dicens: Succincti lumbos mentis veſtræ ſobrij, perfecti ſperate in eam, quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Ieſu Chriſti, hoc eſt, in aduentum eius. *1. Petri. 1.* Mentis lumbos ſuccingi eſt, turpes cogitationes extingui: quò ſic tam turpi, atque nociuo luxuriæ vitio liberemur. De qua dicit Oſee Propheta: Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor. *Oſee. 4.* Quæ verba Diuus Hieronymus ſic ordinat: Sicut vinum, & ebrietas mentem impotentem facit illius, qui bibit: ita fornicatio, atque voluptas peruertit ſenſum, animumque debilitat, & de rationali homine brutum efficit animal. Et pro, ebrietas, He-

braicè legitur: Muſtum. Ita, videlicet: fornicatio, & vinum, & muſtum auferunt cor. At noſter interpres effectum pro cauſa trāſtulit, quod eſt mirum elationis genus. Muſtum quippe efficacius eſt ad inebriandum, quam vinum. Multo autem magis inebriat fornicatio, ſiquidem inebriat ſicut vinum, & muſtum. 15

Pſal. 39. Et quia hoc vitium aufert cor, ideo dixit Dauid: Cor meū dere-
Pſal. 84. liquit me. Et alibi: Loquetur (inquit) pacem ſuper ſanctos ſuos, & in eos, qui cōuertuntur ad cor. Non ſolum autem hoc vitium
D. Th. 2.2 aufert cor, ſed, vt etiam probat B. Thomas: illo hominis actio de-
q. 15. ar. 3. bilitatur circa intelligibilia. Et non ſolum hoc efficit: ſed naturā etiam corrumpit, vireſq; eneruat. Vnde vna ex rationibus, quæ aſsignari conſueſcunt, cur patres illi priſtinis quondam temporibus tandiu vixerint, eſt, quia non erāt effrænati ad libidinem. Et idcirco quanuis cum Salomon obijt, nō plurium quam quinquaginta vnius annorum eſſet, multo tamen antea illum diuinę 16
3. Reg. 11 literæ ſenem appellarunt: vt patet in tertio regum volumine, quia ante tēpus ſenſuali turpitudine fuit conſumptus & ſenuit.

Non modo nos admonet dominus, vt ſint lūbi noſtri præcincti, ſed etiam addit: *Et lucernæ ardentes in manibus veſtris.* B. Ambro-
Ambr. ſuper pſal. ſius ſuper pſalmum centeſimum decimum octauum, hunc locum explicans dicit: Quia multæ ſunt tenebræ, multæ ſunt lucernę neceſſariæ. Ideſt, ſiquidem complures ſunt ſcelerum noſtrorum tenebræ, oportet nos multas luces, ideſt, multas virtutes exquirere, vt tenebras expellamus. Ad ſingulis vitijs reſiſtēdum ſingulis virtutibus opus eſt. Caſtitate ſiquidem ab animis veſtris facile luxuriæ, non autem ſuperbiæ tenebras, aut furoris caliginem expelletis: humiliratis lucerna ſuperbiæ quidem, nō 17
vero luxuriæ tenebras poteſtis eijcere. Nonnulli virtutum, bonorumq; operum lucernas non in manibus quidem, ſed in pedibus habēt: & hi ſunt, qui bonis propoſitis repleti cum ſint, nun-
Prou. 31. quam ea opere complent. In prouerbijs ait diuinus ſpiritus: Mulierem fortem quis inueniet? Ecqua Domine mulierem iſtam fortitudine pollere oportet? Statim ipſe reſpondit dicens: Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum. O rem mirabilem. In hoc Domine fortitudinem ſitam eſſe ducis? Si diceres: Accepto gladio tigres, leones, ſiue gigantes occīdit, merito equidem illam fortem appellare videreris: at quia manum ſuam miſit ad fortia & digiti eius apprehende-

runt

18 Sunt fusum? Vtique, in hoc enim vera fortitudo consistit, in hoc, videlicet, quòd homo passiones suas superet & actualiter sanctis exercitationibus intendat, non contentus bonis desiderijs, atque propositis. Alij lucernas, verum mortuas, præ manibus habent. Et hi sunt qui, licet bene operentur, à malo tamen non recedunt, & sic bona opera sceleribus oblinunt. Quãuis mille virtutes habeas, si cum eis vnum habeas lethale peccatum, hoc vnum sufficiet te in infernum detrudere. In Ecclesiastico dicitur: Vnus ædificans, & vnus destruens quid prodest illis, nisi labor? Si autem ipse construens destruit, quid inde eliciet? Quapropter fratres accensas lucernas in gratia, & diuino amore habere curate. Nec vero contenti sitis, lucernas vos succendere, multa in testamentis legantes, vt ea post obitum
19 vestrum hæredes exequantur, cum eas ante vos deferre possitis. Si enim tu ò frater crudelis es in te, quomodo speras hæredes tuos maiori in te misericordia esse vsuros, quam tumetipse dum lucis vsura fruereris in te ipsum vsus es? O stulte stulte quantopere deciperis. Vt has lucernas manibus accensas haberetis fratres dilectissimi, vellem vos cogitatione contemplari viam procliuem gelu plenam, per quam quisquam tenebrosus ac sine luce graditur, quem furibundus miles nudato ense persequitur cupiens eum illo confodere. Simulque animo contemplamini in illius cliui termino profundissimam quandam esse paludem, inquam incidere atque perire valde pertimescit. Dicite fratres, quali animo in tanto periculo sisteret? Sola vtique huius periculi consideratio in-
20 gentem affert stuporem. Quid autem faceret homo in tanto periculo, atque afflictione constitutus? Credite mihi fratres, hæc, & alia multo maiora discrimina sunt in humana vita. Quamobrem dici potest in infœlicibus filijs Adam maledictionem, quam Dauid persecutoribus suis iaciebat, seu potius prophetiam, quam de illis prædicebat adimpleri. Fiant (inquit) viæ illorum tenebræ, & lubricum, & Angelus Domini persequens eos. Ecquid aliud est hæc humana vita, nisi labilis cliuus compluribus peccãdi, & corruendi occasionibus repletus, atq; ignorãtijs obtenebratus, per quẽ fortissimus, expertissimusq; miles diabolus hominem gradientem furibundus insequitur? In cuius periculosæ viæ termino est terribilis in-

Eccle.34.

Psal.34.

ferni lacus, in quem omnes ab hoc metuendo hoſte percuſsi ac vi 21
Rom. 5. cti prolabentur, ſicut affirmat Beatus Apoſtolus, dicens: Stipendia peccati mors. O quàm digna ſunt hæc, quæ ingenti pauore timeantur. O quomodo ſi hęc attente conſideraremus, tam horribili diſcrimini expoſiti lachrymis perfunderemur, haſque lucernas accenſas manu gerere curaremus: vt ſiquidē via, qua tendimus, labilis eſt, non eſſet tenebroſa, & ſic tanto periculo liberaremur. Hæc duo hîc adhibuit Dominus, quibus nos voluit exhortari, vt intentis animis vigilemus, nec peccati ſomno indulgeamus. Qui enim præcinctus eſt, non poteſt dormire: ſe nanq; nimis aſtrictum eſſe, non facilè patitur. Præcipuèque, ſi iuxta huius infœliciſsimæ tempeſtatis conſuetudinē præcinctus ſit, cùm homines adeò arcti, rigidique zonaque ac ligulis tam perſtricti incedunt, vt crepare velle videantur. Quæ omnia vanitate com- 22
moti libentiſsimè perferunt. Sunt vtique Martyres diaboli. Et qui facem accenſam manu tenens ſtat, non poteſt bene dormire, quia illius fulgore perturbatur. Sic qui ſpiritaliter præcincti ſunt, haſque lucernas, de quibus hucuſque ſermonem fecimus, accenſas manibus tenent, facilè culpæ ſomno liberantur, & in Dei miniſterio diligenter inuigilant.

Additque vlteriùs Dominus dicens: *Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs.* Qui ſic expectant, de Domino ſuo loquantur, quomodo veniet, & eis aliquid de nuptijs afferet. Hos oportet eſſe ſermones noſtros, quibus, ſi fideles ipſius ſerui eſſemus, ardentiſsimo illius videndi, eiuſque ſocietate fruendi deſiderio inflammaremur. Tales erant illi, quiIacobi. 5. bus dicebat Beatus Iacobus in ſua Canonica: Patientes eſtote 23
fratres vſque ad aduentum Domini, & cōfirmate corda veſtra, quoniam aduentus Domini appropinquabit. O mirum ſeruorum Dei amorem: quo adeò illius videndi cupiditate torquebātur, vt oporteret eos ad patientiam concitari. Et ideò bis repetit ſanctus Apoſtolus verba illa: Patientes eſtote.

Beati ſunt ſerui illi, quos cū venerit Dominus, inuenerit vigilantes. Amē dico vobis, quod præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit illis. In his breuibus verbis ſupernus magiſter ineffabilem beatorum gloriam comprehendit. Ecqua maior gloria excogitari poterit, quàm rerum omnium creatorem, ac Dominum, in cuius conſpectu cunctæ cælorum poteſtates conſternuntur, accingi,

24cingi, atque disponi, sicque succinctum, acrebus omnibus expeditum eis ministrare? Quæsiuit Rex Assuerus ab Aman familiarissimo suo: Quid debet fieri viro, quem Rex honorare desiderat? Quanuis Aman elatissimus erat, seque illum, quem Rex vellet honorare, esse putabat: & quanuis multa recensuit, quibus ille deberet honorari, nunquam tamen tantum hoc honoris genus optare, neque interea, quæ Regi respondit, annumerare ausus est. Etenim elatum eius cor & superba mens tantum hunc honorem nequiuit apprehendere. Et siquidem in cælis non sunt materiales mensæ, nec conuiuia, aut corporei cibi, dico cœlestem Saluatorem hoc loquendi modo summum honoris, dignitatisque gradum omnibus penitus inaccessibilem, & inexcogitabilem significare voluisse. Sicuti magno Rex afficeret honore ser- *Hester.6.*

25uum, cui ad mensam sedenti ipse ministraret: quantò igitur maioris amplitudinis erit iustis, Deum infinitæ maiestatis ipsis vilissimis terræ vermiculis deseruire, omnibus, scilicet, eorum desiderijs satisfaciendo? De manna dicitur in libro Sapientiæ: Panem de cælo præstitisti illis, sine labore omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem. At non cunctos simul sapores habebat, nec cunctos illud comedens sentiebat, sed nunc vnum, & postea alterum, sicut ipsi libebat. Verùm diuinus hic cibus cunctos simul sapores, ac suauitates illum comedentibus confert: vnde omnium desideriorum satisfactio, tranquillitasque dimanat. Tantò maior est quædam voluptas, quantò plures sensus simul oblectat. Vnde cùm quis solenne conuiuium conatur instruere cuncta, quæ cunctis sensibus delecta- *Sap.16.*

26bilia esse consueuerunt, curat adiungere, quales sunt optimi, suauissimique cibi, qui gustui, palatoque magnam afferunt voluptatem: conuiuiumque in amœno, vmbroso que vireto rosis, ac varijs floribus exornato præparat, vt visus oblectetur: locumque pretiosis odoribus, atque aromatibus suffit, quibus odoratus maximè gaudet. Suauissimum concentum, qui aures oblectet, accersit: amicosque conuocat, qui conuersationis suæ dulcedine conuiuarum animos recreent: ita, vt nullus sensus, nulla animi potentia voluptatis expers maneat. Ex hoc quodammodo cælestis conuiuij excellentia, miraque voluptas conijci potest: in quo nullus prorsus sensus, nullaque potentia sine maxima suauitate remanebit. Hoc autem non ad horam quidem, sicut ac-

cidit in terrestribus conuiuijs, sed ad innumeras, atque infinita 27
sæculorum ætates. Nonne fratres mei tanti boni spe gaudētibus animis exultatis? Hæc nos fœlicitas manet: hæc nobis gloria reseruata est: citò illam videbimus: citò ea fruemur: citò ab hac misera vita exibimus, quã nobis Dominus concesit, vt assiduis virtutum exercitationibus maiorem gloriæ coronam adipiscamur. Hæc assiduò contemplamini, hęc crebra animi contemplatione cogitate, hæc noctu, dieque reuoluite: cor enim vehementissimè
Psal. 126. fulciunt. Vnde postquam Dauid dixit: Cùm dederit dilectis suis somnum, ecce hęreditas Domini filij merces fructus ventris: paulò inferiùs subdidit: Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non cõfundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta. Id est, in illo arctissimo ostio, quo ab hac vita exeuntes in alteram ingredimur, quæ est mors, vbi furibundæ belluę varijs tentatio- 28
nibus nos concussuræ, & si possint, deuoraturæ expectant, tunc vtique non confundetur, qui hoc pretioso licore cordis sui desiderium in hoc sæculo impleuerit. Harum quippè rerum assidua consideratio animum corroborat, quò victor euadat.

Et quia sæpenumerò hominibus accidit adolescentiam, & aliquando potiorem vitæ partem in somno transire, ne tales desperent, dicit eis clementissimus Dominus: *Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi.* Quasi dicat: Multos, quos in iuuentute vigilantes inueni, in illa ætate ad conuiuia æterna perduxi. Et quamuis vos ætatem istã, & maiorem vitæ partem dormiendo transegistis, nunc tamẽ veram agentes pœnitentiam vigilate, gloriamque sicut & illi consequemini. Nam vsque ad senectam ego ipse, & vsque ad canos 29
Isai. 46. ego portabo. Ego feci, & ego feram: ego portabo, & saluabo, ait ipse Dominus. O miseros illos, qui ne canis quidem onusti, cùm Deus ad hoc illos expectauerit, ad eum conuerti volunt. Per has tres vigilias triplicem ætatem pueritiæ, scilicet, iuuentutis, & senectutis Dominus designauit. Et in qualibet istarum Dominus hominem vigilantem inuenerit, licèt in alijs dormierit, beatus erit.

Statimque addit. *Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suã.* Hoc exemplum cælestis magister ad confusionem nostram adduxit cùm ad temporalia damna fugienda tam soliciti, ad spiri-

talia

talia verò detrimenta euitanda tam pigri simus. Magnæ confusionis est nos tantoperè quatuor drachmas custodire, in diuitijs autem animæ seruādis pigerrimos esse. Et quia clementissimus hic Pater ignauiam nostram agnouit; ideò iterum nos admonet, dicens: *Ideò & vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.* O benedictus talis Deus quàm manifestè in hoc quantoperè bonum nostrum exoptet, ostendit, qui nos toties hortatur, non vult nos incautos occupare. Hac igitur superna clementia vtamur, nūc nos opportunè præparemus: quò diuina gratia locupletatos nos Dūs inueniēs, secū in cęlestē gloriā perducat. Amē.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum, & maximè pro Diuo Antonio Abbate Concio Tertia.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

DVO in hodierna sancti Euangelij lectione continentur. Alterū, certitudo infallibilis aduentus filij Dei in vniuersale iudiciū: alterū verò, quid ad illū excipiendū nos facere oporteat. Statuens Deus ad hominū salutē in mundū homo factus venire, aduentū suū in carne humana per sanctos Prophetas sæpe promisit; nunquam tamen certum diem, in quo venturus esset, explicuit. Etenim ipsius aduentū hominibus reuelari opus fuit, ne desperarēt intelligentes quàm impossibilis sibi erat cōparatu cælestis beatitudo, ad quā possidendā cōditi fuerāt. At si eis peculiariter declararet tēp⁹, ac locū, vbi hoc esset faciēdū illis noceret. Nā filius Dei nō solùm venit in mundū, vt nos redimeret, sed vt etiā erudiret: sicut in multis sacræ paginæ locis promissum erat. Præcipuè verò apud Isaiam Prophetā, vbi dicitur: Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum: & aures tuæ audient verbum post tergum monentis. Hæc est via, ambulate in ea, & nō declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Cumque cælestem viā tam verbis, quàm operibus nos esset eruditurus, oportebat eum *Isai. 30.*

labores, paupertatem, ac deniqué mortem acerbissimam summa illa, qua passus est, patientia, atque animi æquitate tolerare. 3
Quòd si mundus certò sciret quando, & vbi esset appariturus: ecquis eum in stabulo nasci sineret? Ecquis eum affligi, ac mori pateretur? Neque verò ipse diabolus cum eo certamen auderet inire; sed diceret: Quid Domine? tua tanta maiestas cum pusillitate mea contendere vult? Iam ictus tuos expertus sum, nolo amplius confundi. Ideò voluit Dominus ortus sui horam, locumque operire, sicut sancta mater Ecclesia concinit, dicens:
Hymnus. Ars vt artem falleret. Quemadmodum igitur prioris aduentus illa duntaxat explicuit, quæ necessaria, atque vtilia erant, quod autem officere posse cognouit, abscondit; sic loquens de posteriori illud tantum reuelauit, quod nobis nouit expedire, videlicet, ipsius aduentus infallibilem certitudinem. At certum tempus non explicuit, sciens illud nobis esse nociturum: quippè qui vltimam (quæ nostra est ignauia) horam expectaremus, reliquũ verò temporis perperam degeremus, & in postremam horam totius vitæ pœnitentiam differremus. 4
Augustl. simile. Vnde Beatus Augustinus: Hæc, inquit, est ratio, quare voluit Deus, vt diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus cauere mus. Si domum ingrediẽs nosses vnum ex illius habitatoribus tibi mortem esse illaturum, quem tamen ignorares, necessario tibi ab omnibus esset cauendum. Contemplare igitur, ô frater, domum esse hoc sæculum, cuius habitatores sunt dies, ac noctes: quorum aliquis tibi vitam ablaturus est, mortem, scilicet, tibi offerens. Etenim aliquẽ diem oportet illucescere, in quo ad noctem non peruenies; seu aliqua nox est aduentura, in qua vsque ad auroram non viuas. Siquidem ergo quisnam sit, prorsus ignoras, ab omnibus pariter te cauere oportet, & in omnibus cautum ac præparatum viuere. 5
Hoc ad literam significat quod Dominus dixit apud Beatum Mat-
Matth. 25 thæum: Vigilate, inquit, quia nescitis diem, neque horam. Quod perinde est, ac si diceret: Cùm diem certum ignoretis, quotidie vigilate. Et siquidem horam nescitis, omnibus horis intentis animis estote parati. Quid enim tibi prodesset, diu vigilasse, si tamẽ aduenies Dominus te dormientem inueniret? Ecquid profuit Sauli, ac Iudæ aliquando vigilasse, cum vigilare cessantes mortis tempore fuerint soporati? Ideò nos in omnibus horis oportet vigilare.

Illam

6 Illam etiam horam à nobis vult Dominus ignorari, vt maioris meriti nobis occasionem præbeat. Etenim cùm homo in extrema vitæ suæ hora consistens, illum sibi esse supremum tempus ignoret, putetque se diutiùs esse victurum, tunc firmiter proponit, se in residuo vitæ creatori, Dominoque suo feruentissimè seruiturum. Quod propositũ homini in gratia persistenti ingentis est meriti. Sciens autem se in illa hora esse moriturũ, illud minimè proponeret, non enim opus esset. O infinitam Dei probitatem, qui quenquam incerta quadam hora moriturum esse decreuit, non vultq; illum illius horæ conscium esse, quò tempus, quod se victurum esse putabat, ei offerens multum gratiæ mereatur. Animaduertite quomodo Pater misericordiarum rationes exquirit, quibus se se à nobis decipi patiatur. Quod autẽ nos
7 facere oportet, in exordio sancti Euangelij Dominus docet his verbis: *Sint lumbi vestri præcincti, &c.* Quenquam lumbos accingere est, se rebus omnibus expedire, vt vniuersa diligenter efficiat. Vnde Eliseus Propheta puero suo Giezi dixit: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua & vade. Hoc est, fac, vt expeditus sis ad opus, quod tibi præcipio. Ita hîc Dominus prçcipiens nos accingi, monet, vt offendicula cuncta, peccata, & occasiones euitemus: quò ad illa omnia, quç ad diuinæ ipsius maiestatis ministerium pertinent, exequenda promptissimi simus. Etenim sicut vestes oblongæ, atque dimissæ quodlibet opus corporale impediunt: sic etiam affectiones atque curæ oblongç, neque astrictæ spiritales exercitationes impediũt. Ideòq; nos oportet illas ab humo leuare; fortitudinisq; cingulo accingi, ne nobis
8 impedimento sint: sicuti fecit sancta illa anima, de qua dicitur in Prouerbijs: Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ suũ. Gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius: nõ extinguet in nocte lucerna ei⁹. Ex ijs verbis apparẽt cõmoda, quæ homini ex eo q̃ cingitur, proficiscuntur. Inde enim in sanctis exercitationibus virtus, & corroboratio prouenit. Inde dimanat, q̃ illis oblectatur, & ex earũ delectatione gustuq; perseuerãtia exoritur, ita vt eam mors tenebrosam nõ occupet. D. Paulus inquit: Flecto genua mea ad patrẽ Dñi nostri Iesu Christi, vt det vobis secundũ diuitias gloriæ suæ virtutẽ corroborari per spiritũ eius in interiori homine. Vbi alij transtulerũt, vt det vobis secũdũ diuitias gloriæ suæ virtute corroborari per spiritũ eius interiorẽ ho-

4. *Reg.* 4.

Simile.

Prou. 31.

Ephes. 3.

hominem. Et ſic eſt in contex. Græco, & ita legit etiã B. Hiero. 9
In qua tranſlationum varietate ſignificatur virtutem eſſe inſtrumentum, quo diuinus ſpiritus animum fulcit, atq; corroborat, quo vniuerſa impedimenta diligenter abſtrahat, diuinoq; ipſius miniſterio intendat. Idcirco ſanctum Apoſtolum imitantes idẽ humiliter efflagitare debemus. Verum, proh dolor, quam pauci ſe accingũt, & expediunt, vt per ſancta exercitia currãt, & quot
Pſal. 61. per vitia velociter decurrunt: ſicut Dominus per Prophetã conqueritur. Vbi pro eo, quod nos legimus: Veruntamen pretium meum cogitauerunt repellere, cucurri in ſiti, ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant: alia tranſlatio habet: Cucurrerunt in ſiti. Ideſt, præ nimia ſiti, qua mali vniuerſum virtutis genus à ſe expellere exardebant (quod eſt pretium, quo cœleſtis beatitudo emitur) per vitia diligentiſsime, cucurrerunt. 10
Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri vos deprecor fratres dilectiſſimi, vt iam per tantæ maieſtatis offenſiones currere ceſſetis, & præcincti cœleſtium præceptorum viam curratis. Sint lumbi veſtri præcincti. Sunt etiam & animæ ſui lumbi, intellectus, videlicet, atq; voluntas, quos etiam cingi oportet. Si enim intellectum diſſolutum dimiſeritis, mille inſanias contemplabitur, & in complures errores prolabetur, in quos ne corruat illum fi-
2. Cor. 12. dei zona ſuccingite, atq; perſtringite, ſicuti nos admonet D. Paulus dicens: In captiuitatem redigentes omnem intellectum in
Philip. 2. obſequium Chriſti. Hoc tantũ eſt ſacrificij genus, vt de illo ipſe Apoſtolus dicat: Si æmulor ſupra ſacrificium, & obſequium fidei veſtræ: gaudeo, & gratulor omnibus vobis. Admirabilis eſt hæc elatio fidei Philippenſium, cum tam ſanctus Apoſtolus il- 11
lis gaudeat inuidere, illiſq; tantopere gratuletur. Vbi notãdum eſt, dictionẽ illam, &, declaratiuam eſſe poſſe: ita vt ſit ſenſus. Si æmulor ſupra ſacrificiũ, ideſt, obſequiũ fidei veſtræ, gaudeo. O infœlices hæreticos, qui quia hoc cingulo intellectus ſuos cingere noluerũt, in tot errores, ac mala corruerunt. Negant ſe ſacrorũ conciliorũ decretis aſtringi debere, nec ſummorum Pontificũ, ſanctorumq; doctorũ ſententijs gubernari teneri. Sicq; intellectus liberos dimittẽtes ſinguli ſingulas errorũ vias, quaſlibet amplectuntur. Deus nos (quæ ipſius eſt infinita clemẽtia) tãto malo liberet. Maxime etiã nos oportet intellectũ nõ fide ſolũ, ſed ſã
Pſal. 142 ctis etiã cõſiderationibus præcingere. Sic faciebat Dauid, qui dicebat

12 cebat in Psalmo: Memor fui dierũ antiquorũ, meditatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manuũ tuarũ meditabat. Ecquid aũt vtilitatis inde tulisti Rex sancte? Expãdi (inquit) manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi: Velociter exaudi me Dñe Deus meus, &c. Ex eo ꝙ vir sanctus trãsactam vitam, perceptaq; à Deo beneficia, atq; alia mirabilia ipsius opera fuit contẽplatus, animę sue necessitates, defectusq; cognouit, atq; illorũ remediũ postulauit. Ecce quã necessariũ sit intellectũ sanctis cõsiderationibus accingi. Hinc ipõsus spõsam cõmendat in cãticis dicẽs: Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. In hoc significat diuinus spiritus spõsam omnibus vaniscogitationibus depositis vnã solũmodo fuisse amplexam, videlicet, quomodo Deo studiosius deseruiret. Ideoq; illã vnius solius capilli cõmen-
13 dat. (*O sancta Maria señora*) si ex quot horis quotidie in terrestribus rebus contemplandis insumimus, in cœlestibus considerandis, infernique cruciatibus animaduertendis vnam saltem horam consumeremus, quantum hinc vtilitatis perciperemus. De illo celebri quondam pictore zeuxe refert Plinius, quod in se fuit iratus, quia cum puerum vuas manu tenentem depinxisset, auis eas rostro compunxit, puerum depinctum non pertimescens: si cuti eũ viuũ timeret. Dicebat ille: Si tã proprie puerũ, quã vuas depinxissem, auis vtiq; illũ timẽs vuas tangere nõ auderet. Maiori vtique ratione fratres mei nos in nosmetipsos irasci deberemus, quia, vt humanas voluptates, honores, cęteraq; tẽporalia cõsideratione depingere nouimus, quę cũ mortua quidẽ sint, ea nimis viuida pingim⁹: inferni cruciatus cõtẽplatione nostra depin-
14 gere nescim⁹, diuiniq; iudicij seueritatẽ, cœlestisq; beatitudinis bona nõ contemplamur, cum viuidissima sint. Vnde quia ea, sicut oportet depingere nescimus nec illa timemus, nec ista concupiscimus. Voluntatem etiam præcingi oportet, quæ itidem lumbus est animæ, debetque diuini amoris zona præcingi. Nul latenus eã demissam fineas, ea enim diliget quæ ei non sunt necessaria, nec verã voluptatẽ afferre possunt. O quãta dissolutio, quãta affectio, & amaritudo in omnibus huius sęculi statibus est, eò ꝙ cæca volũtas dimittitur, vt quęlibet diligat. Vultis fratres quodãmodo intelligere quantũ inter Dei, & creaturarũ amorẽ intersit? hac appositissima similitudine intelligetis. Si plurima vulnera linteis alligata habetis, quotiescunque vittæ soluuntur & au-

Cant. 4.

Plin. lib. 35. c. 10.

simile.

& auferũtur, nouũ dolorẽ persentitis. Si quis autẽ chirurgus vul- 15
neribus mederetur, nec vittas amoueret, et quis eũ ad medẽdum
sibi non accersiret? Nostris vtique amorẽ vulnus appellari. Vnde
Cant. 4. sponsus dixit sponsę: Vulnerasti cor meũ in vno oculorũ tuorũ.
Totq; vulneribus vnusquisq; consitus est, quot amoribus est af-
fectus. Vittæq; sunt ea, quæ diligimus, diuitię, videlicet, amici, li
beri, ac deniq; fratres, &c. Deus etiã est vitta, quæ diuini amoris
vulneri superimponitur. At creaturæ, quas diligim⁹, sæpenume
rò ab his vulneribus maximo cũ dolore necessariò amouentur.
Etenim nunc liberos, nunc virũ, nũc diuitias, nunc deniq; fami
liares amittitis: quæ omnia cor magnoperè torquẽt. Deus autem
nunquam ab animis vestris auferetur, nec eũ inuiti amittetis. In
æternum illum seruare potestis vulneri amoris impositũ in eius
obediẽtia perseuerãtes: sicq; vobis non officiet, sed singularẽ affe 16
ret consolationẽ. O fœlices qui hoc cingulo voluntatẽ suã astrin
gere norũt, quàm expertes totius amaritudinis etiã in hoc sæcu-
lo viuũt. Ex eo, quòd homines ita se cingunt prouenit, quòd ha
bent lucernas ardentes in manibus suis, quæ sunt bona opera: hi
quippè ex diuino amore proficiscũtur effectus. Qui firmiter cre-
dit, & vehementer amat, facilè bonis operibus intendit: & hoc
est quenquam accensas in manibus habere lucernas. Estque hic
attentis animis perpendendum quomodo Dominus dicit: Sint
lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.
Lumbi, inquit, vestri, &, manib⁹ vestris. Multi quippè alios esse
succinctos, lucernasque manibus habere, instantissimè curãt, qui
tamen neque præcingi, neque lucernas accensas in manibus suis
habere volunt. Amentissimum vtique est, ô frater, te alijs cæ- 17
lum exquirere, tibi autem infernum deligere. Quamobrem
vnusquisque semetipsum curet accingere, appetitusque suos
coercere, ac bonis intendat operibus. Etenim hoc nobis præci-
puè in hodierna sancti Euangelij lectione commendat: deinde
proximorum suorum reformationem expetere poterit. Etiam
dicere possumus: Lucernæ ardentes in manibus vestris. Id est, vi
uite sicuti, qui iã in extremo vitæ persistentes, accensam præ ma
nibus lucernã habent. Attendite quali intentione est qui iã pro
ximè spiritũ exhalaturus lucernã accensam manibus tenet, à me
dicis relictus, corpore semimortuo demissis oculis. Quomodo
aliena restitui iubet, quàm efficaciter se Deo cõmendat: quãque

suppliciter

18 ſuppliciter ab eo miſericordiam poſtulat: quàm procul à cupiditatibus, voluptatibus, atque vltionibus abeſt: quam diligenter ex bonis ſuis eleemoſynas pauperibus præcipit erogari. Has igitur cogitationes, & curas vult Deus vos ſemper habere.

Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptijs. Neque totum in vltima hora perficere expectetis: eſt nanque hoc periculoſum nimis. Beatus nanque Auguſtinus, & Beatus Ambroſius, & Hugo maximè dubitant de illorum ſalute, qui in horam mortis pœnitentiam differunt. Deus enim permittit eos, qui tunc vſque mali fuerunt, rem hanc adeò neceſſariam bene facere neſcire. Hoc ſignificat illud Pſalmi; vbi Dominus ipſe dicit: Multiplicatę ſunt infirmitates eorum: poſtea accelerauerunt. Non congregabo conuenenticula eorum 19 de ſanguinibus, nec memor ero nominum eorum per labia mea. O nimis metuenda verba, atque digniſima, quæ ſemper hominum animis impreſſa manerent. Plerunque concionatores huius ſententiæ initium citare conſueſcunt, vt morbos vtiles eſſe probent. Suſpicor autem hîc diuinum ſpiritum hoc in his verbis ſignificare noluiſſe. Sed eorum hic eſt ſenſus: Qui totam vitam in grauiſsimis peccatis perpetrandis inſumunt: vrgentibuſque morbis coacti accelerant, & in hora mortis dicunt: Acceſſiatur confeſſarius, volo enim peccata mea confiteri: vocetur tabellio, quia teſtamentum facere volo, illi hæc tam malè, atq; inordinatè facient, vt non congregem conuenticula eorum de ſanguinibus, id eſt, in diuinæ acceptationis meæ theſauro ſcelerum eorum congregationes non recipiam. Hoc eſt, quanuis ea in me 20 moriam reuocent, & in vno loco peccata luxuriæ, & in alio ſuperbiæ, & in alio cupiditatis, atque auaritiæ peccata conſtituãt, vt ea ordinatè confiteantur, omnes has diligentias non acceptabo. Nam ob ipſorum culpam hæc ſicut oportet facere neſcient. Ecquis fratres hæc audiens non trepidat? O Deus infinitæ maieſtatis, per infinitam clementiam tuam te deprecor nobis illuceſcas, quò ex illis fructum percipere nouerimus. Non vult Dominus in his verbis dicere, eos, qui in tota vita pœnitentiam agere neglexerunt, in hora mortis illam agere non debere, nec ab ſe miſericordiam petere oportere. Nam quandiu homo in hoc ſæculo viuit, opportunam habet occaſionem, ac tempus hoc faciendi. At voluit magnum diſcrimen, quod in hoc eſt, exaggerare: noſque

Auguſti. in ſermo. Innocentiũ, et lib. 5. homiliarũ, homil. 41. et habetur de pœnit. d. 7 c. ſi quis. Ambroſ. libro. 2. de pœnit. c. finali. Hugo lib. 2. de ſacramen. par. 14. c. 5. pſal. 15.

noſq; admonere, ne rem tam neceſſariam in tam breue tempus 21
faciendam differamus, cùm tot impedimẽta ſe offerunt, quibus
Simile. eã rectè facere neſciemus. Sed in toto vitæ diſcurſu maturè confi
ciamus: ne ſimus ſimiles aſino ſemper remiſsè, ac pedetẽtim am
bulãti, cùm verò domũ appropinquat, velociter currit: quod fa
cit, vt comedat, atq; quieſcat. Sic multi in tota vita remiſsi, igna
uiq; viuũt, at in hora mortis accelerãt facere teſtamentũ, & pecca
ta fateri, vt inferni laborẽ effugiãt, atq; incælo quieſcant: quę ma
xima quædã miſeria eſt. Vt cũ venerit, & pulſauerit, confeſtim
aperiant ei. Qui parati nõ ſunt, nollent tã citò aperire, ſed quoad
poſſunt, mortẽ differũt, corporibus indulgẽtes, eaq; delicatè tra
ctantes, & quicquid poſſunt faciẽtes, ne citò moriãtur. Vellent
Simile. quippè multa ſęcula viuere. Adultera cũ domi ſuę amicũ habet,
& vir eius ad oſtium pulſat, quoad poteſt, demoratur, nec ei aper- 22
it, quouſq; illum abſcõdat. Caſta verò atque fidelis pulſanti vi
ro, quem intimo cordis amore proſequitur, citiſsimè aperit.

Beati ſunt ſerui illi, &c. vſque ibi, *Et faciet illos diſcumbere.* Hoc di
xit cæleſtis magiſter, quò ineffabilis gloriæ ſpe nos commoue
ret, atque excitaret, vt ad eam conſequendam nos pręcingamus,
accenſaſq; lucernas manibus teneamus. Sic faciebat Abacuc Pro
Abac. 3. pheta, qui dicebat: Ingrediatur putredo in oſsibus meis, & ſuper
me ſcateat, vt requieſcam in die tribulationis, & aſcendam ad po
pulum accinctum noſtrum. Introeant, inquit, in me vermes, qui
me vſque ad oſſa penetrẽt, ac medullitus abrodant: & ex me pu
tredinis fluenta decurrant, & Deus in hoc ſæculo me aſperrimè
tractet, vt in die tribulationis (id eſt, in die mortis, qui per anto-
nomaſiam dicitur dies tribulationis) requieſcam, & ad cæleſtem 23
Hieruſalem, quæ eſt ciuitas noſtra, conſcendam. Non enim hîc
permanentem habemus ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Di
citur autem populus accinctus, quia cuncti eius habitatores ſunt
Dei voluntate ſuccincti. Ideòque quotidie dicimus: Fiat volun
tas tua ſicut in cælo, & in terra. O quis huius ſancti Prophetę ſpi
ritu polleret, omniaq; cruciatuum genera in hoc breui vitæ cur-
riculo pati exoptaret, ne perpetuam Dei, ſanctorumque eius ſo-
cietatem amitteret. Sanctus Dauid cũ ſpiritus ſui feruore dixit:
Pſal. 83. Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: cõcupiſcit, &
deficit anima mea in atria Domini. Hæc tabernacula ſunt man-
Ioan. 14. ſiones illæ, de quibus dixit Dñs: In domo patris mei manſiones

multæ

24 multæ ſunt. Poſteaq; ſanctus Propheta ſubdidit: Etenim paſſer
inuenit ſibi domũ, & turtur nidũ, vbi ponat pullos ſuos. In quibus verbis nos acerrimè reprehẽdit. Etenim hirũdo ſolicita optimam domum quærit, vbi nidificet, & quouſque illam reperiat, non ceſſat: & turtur etiam ſolicitus nidum fabricatur, vbi quieſcat: homo autem tam piger & ignauus erit, in nido ſuo in cælo conſtruendo, vbi ipſius anima requieſcat? Altaria tua Dñe virtũ tũ Rex meus, & Deus meus. Id eſt, cõcupiſcit etiam anima mea altaria tua Dñe: qui ſunt iuſti tui, in quibus tibi in illa beatitudine cæleſti, in perpetuũ holocauſtum amoris offeretur, inter quos te in æternum perfruens commorari vellem. Hæc efficaciſsima deſideria oportet ſemper in animis noſtris exardere: quib⁹ vt atdentiùs accendamur, opus eſt nobis æterna cæleſtis illius regni
25 bona crebra animi conſideratione contẽplari. De quo dixit ipſe
Dauid: Regnum tuum, regnum omnium ſæculorum, id eſt, regnum ſempiternum. Illic Deus ſuam ineffabilem pulchritudinem collocauit: illic ſuam incomprehenſibilem maieſtatem manifeſtat. Totum quippè cælum Empyreum vbiq; eſt pulchrius ſole. Et quanuis cuncti cæli mobiles in omnibus partibus ſolis ſplendorẽ adæquarẽt, nunquã tamen Empyrei cæli nitorẽ pertingerẽt. Et cũ hoc ita ſit, ſolum corpus glorioſum cuiuſcũq; beati ſplendidius erit Empyreo cælo: & ſola vna anima beata pulchrior, atq; nitidior erit cunctis beatorũ corporibus glorificatis. Quã admirabilia igitur erũt viſu in tã decoro cęlo, tot tãq; glorioſa, ac rutilãtia corpora? Quã delectabiles aſpectu erũt tot, tamq; innumeræ animæ, tã ineffabili ſplẽdore præditę, Angelorũ cho
26 ris admiſtæ, qui quidẽ adeò ſpecioſi ſunt, vt qui vnũ eorũ aſpiceret, illũ Deum eſſe putaret? Qui oẽs iuſti, atq; Angeli, & plures, ſi eſſent ſi diuinæ pulchritudini, atq; excellẽtijs eius conferãtur, quaſi nihil eſſe videbũtur. Itaq; quemadmodũ Iſaias Propheta dicit: Omnes gentes quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo: & quaſi nihilum & inane reputatæ ſunt ei: ſic etiam dicere poſſumus: Omnes Hierarchiæ cæli, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo. Quam admirabilis, atque ſua uis erit igitur viſu Deus, qui infinita quadam eſſentiæ perfectione creaturas omnes, quas condidit, antecellit? Ecquis adeò tepidus, atque algidus hæc attentè conſiderans eorũ deſiderio vehemẽtiſsimè nõ inflãmetur, hocq; ardẽtiſsimo deſiderio excãdeſcens mille vitas, ſi tot haberet, pro tãto bono dare,

Pſal. 144

Iſai. 40.

quantò

quanto magis breuiſsimam quandam in eo comparando vitam 27
non exoptet inſumere? O quot dies, atque annos glorioſus Antonius Abbas in his cæleſtibus conſiderationibus commoratus eſt: ſiquidem vt eis intenſiùs vacaret octoginta quinque ferè annos in aſperrimis ſolitudinibus vixit: & ſæpenumerò de ſole queri conſueuit, eo quòd tam citò naſceretur, radijſque ſuis diuini ſolis iuſtitiæ contemplationem ſibi impediret. In quibus annis tantam egit pœnitentiam, vt ſæpe nihil omnino guſtarit in biduo: poſteaque pane tantum, & aqua vſus fuerit. Nihilominꝰ tamen tanta erat eius humilitas, vt ea hanc à diabolis victoriam reportarit, quod vbicunq; illius nomen proferretur dæmones ingenti timore perculſi corpora, in quibus morabantur, deſererẽt. Diuinus ille ſpiritus, dilectiſsimi fratres, qui ſanctiſsimum hunc virum tam eximiè erudiuit, & ad tanta fulſit, nos doceat, ac ful- 28
ciat, quò illum inſtantiſsimè imitemur, imitanteſque diuinam gratiam impetremus, qua ditati ad eius conſortium cæleſti beatitudine fruituri fœliciter perducamur. Amen.

IN EODEM COMmuni Confeſſorum non Pontificum Concio Vnica.

Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere ſibi regnum, &c. Luc. 19.

VIVS Parabolæ duæ ſunt præcipuæ partes. In quarum altera agitur de numis, quos nobilis quidam homo ſeruis ſuis commiſit, vt eis negotiarentur, quandiu ipſe proficiſceretur, *In regionem longinquam accipere ſibi regnum.* In altera verò agitur de odio, quo eum ipſius ciues, & regnum proſecuti ſunt, & quomodo illum ſibi dominari nolebant. Priorem partem diuini numinis

aſpirante

2 aſpirante gratia, quia plus nobis emolumenti conducet, explicabimus. Hic homo nobilis eſt ipſe Chriſtus filius Dei, qui totius nobilitatis eſt caput, atq; principium: ex quo cuncti, qui nobiles eſſe cupiunt, addiſcere debent. Priſtinis quondam temporibus antequam filius Dei humanam aſſumeret naturam, quanuis homines vix vnum exemplar haberent, à quo veram perdiſcerent nobilitatem, multi tamen nobiles extiterunt, ſicut affirmat Eccleſiaſticus dicens: Laudemus viros glorioſos, & parentes noſtros in generatione ſua. Dominantes in poteſtatibus ſuis homines magni, virtute, & prudentia ſua prædíti, in pueritia ſua requirentes modos muſicos, & enarrantes carmina ſcripturarum, homines diuites in virtute, pulchritudinis ſtudium habentes, pacificãtes in domibus ſuis, oẽs iſti in generationibus gentis 3 ſuæ gloriam adepti ſunt, & in diebus ſuis habentur in laudibus. Qui de illis nati ſunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Et paulo inferius: Sed illi, inquit, viri miſericordiæ ſunt, quorum pietates non defuerũt: cum ſemine eorum permanent bona: hæreditas ſancta nepotes eorum. Miras quidem excellentias, refert hîc diuinus ſpiritus de illorum temporum nobilibus, digniſſimas vtíque, quæ ſigillatim perpendantur. Peculiariterque conſiderandum eſt eos ab incunte ætate ſanctorum librorum lectioni ſtudioſe vacaſſe: virtutumque diuites eſſe ſtuduiſſe: ac ſummopere liberos ſuos ad ſui ipſorum imitationem exhortatos fuiſſe. Deníque illos viros miſericordiæ, ideſt, eius amantiſsimos, atque ipſius ſeruos extitiſſe: atque ita in ea perſeueraſſe, vt eorum pietates nulla vnquam ſæculorum ætate defuerint. O 4 quantæ confuſioni ijs, qui nunc ſe nobiles eſſe iactant, horum auditus eſſe debet: cum pleríque illorum nullam harum virtutum ſibi ineſſe perſpiciãt. Etenim ab intimis incunabilis laſciuiæ, ac diſſolutioni ſe tradunt, & nihil aliud minoris, quàm virtutem æſtimant: maluntque domi ſuæ pietates, quam tapetes, famulos, faſtumque deeſſe. Totam curam in ijs acquirendis, & conſeruandis adhibent, quibus euaneſcunt, ac peruertuntur, vt quanuis ſibi ea deficiant, quibus cœlum eſt impetrandum, nihili fua intereſſe ducunt. O miſeriam ſanguineis lachrymis deplorandam. Quod nunc, cum Deus homo factus tale, ac tam ſingulare hominibus præſtitit exemplar, quo nobiles eſſe perdiſcerent vix vnus vere nobilis exiſtat, cum tamen multo maiori ratione

Ecclí. 44

esse nobiles teneantur, quàm priscæ illius tempestatis viri. 5

Hic igitur homo nobilis, *Vocatis decem seruis suis dedit illis decem mnas. Vocatis* (inquit) *seruis*, vt nouerimus nos priùs quã ad fidei lumen Euangelicamque obedientiam accersiamus, seruos esse. Etenim pro creationis & conseruationis beneficio cuncti tam fideles, quàm infideles Deo seruire tenentur. Et licet hoc modo vtrique sunt eius serui, omnesque vocauit rationis lumẽ illis indens, quò per ea, quæ facta sunt intellecta, conspicerentur sempiterna virtus eius, & diuinitas; ità, vt sint inexcusabiles, vt ait Apostolus. Vnde pro eo, quod nos legimus in libro Iob: Super quem non surget lumen illius? alia translatio habet: Super quem non fulget lumen illius? Etenim hoc vnuetsali lumine omnibus illucescit. At peculiariter Christiani hîc vocati dicuntur, quia alia peculiari, efficaciorique 6 vocatione ad lumen fidei, ac sancti Euangelij vocati fuerunt. At quærat quisquam: Cur Dominus Christianos non viginti quidem, seu quadraginta; sed decem esse dicit? Quia scilicet, ad decem præceptorum obseruantiam illos vocauit. Ob quam etiam causam, præmium, quo illos est donaturus, denarium ipse Dominus alibi nuncupauit, quia ob decem diuinæ legis præcetorum obseruantiam redditur. Atque ob eandem rationem Dauid sanctam Ecclesiam decachordon, hoc est, psalterium decem chordarum appellauit, dicens: Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo altissime, in psalterio decachordo. Et sicut Dominus dixit Abrahæ, si decem iustos in illis turpissimis ciuitatibus Sodomæ, & Gomorrhæ inueniret, se illas nõ esse subuersurum: sic vtique nunc propter hos decem seruos, ideſt, propter 7 Christianos iustos, qui in sancta Ecclesia viuunt, Deus sustinet orbem. Qui nisi existerent, cùm cæteræ omnes gentes Deũ ad iracundiam assiduo prouocent, iam mundus esset euersus. Ex quo infertur quantum amoris, ac reuerentiæ iustis debeamus, cùm eorum causa Deus tot nobis bona concedat. Vt quid autem Domine hos tuos decem seruos accersis? Nunquid vt eos punias, aut ab eis rationem exigas? Non vtique. Etenim non est hoc tempus exigendę rationis, siue puniendi; ad hoc tamen proprium aduenies.

Roma. 1. *Iob. 26.* *Matth. 20.* *Psalm. 91.* *Gene. 18.*

Nunc Deus diuitias, gratias, perfectioneſq; suas diuidit. Nec verò illa solùm promittit, sed ipsa etiam tradit. Et ità dicit Beatus

8 tus Matthæus: Tradidit illis bona sua: & hîc Diuus Lucas: *Dedit illis decem mnas.* Homines huius sæculi, ne in vltimo quidem articulo vitæ liberis suis dicunt: Accipite: sed testamẽta facientes dicũt, hoc iubeo dari filio meo. Nõ dicũt: Trado. In quo se adhuc victuros sperare videntur. Ideò nolunt se penitus bonis suis spoliare. Deus autẽ protin⁹ seruis suis ingeniũ, gratiã: & cõplura cœlestia dona cõmittit. Dicensq; se in regionem longinquam abire, libertatem significat, quam vnicuiq, indit, postquã illi sua cœlestia munera tradidit. Ipse enim tã prẽsens postea, quàm anteà permanet. Quamobrem fratres ne sitis similes illis, de quibus dixit Regius Propheta: Et dixerunt: Nõ videbit Dñs: nec intelliget Deus Iacob. Quibus ipse illicò dicit: Intelligite insipiẽtes in populo, & stulti aliquando sapite. Qui plantauit aurẽ nõ audiet? 9 aut qui finxit oculũ non considerat? qui corripit gentes, non arguet? O stulti, stulti ij, qui ità viuitis, acsi Deus lõgissimè à vobis abesset: nec quid facitis videre posset. Cũ ipse barbaras nationes fidei luce carentes acerrimè puniat, quomodo vobis persuadere potestis tyrãnides, atq; abominationes vestras supplicij expertes esse mãsuras? Lõgè vtiq; opinione fallimini. Etenim, nisi vos in meliorem frugem receperitis, multò acriùs puniemini. *Matth. 25.* *Psalm. 93.*

Et ait ad illos: *Negotiamini, dùm venio.* Ad hoc munificentissimus Dominus seruis suis cœlestia dona committit: vt, scilicet, illis negotiantes ingentem spiritualium diuitiarũ copiam acquirant. Et quanuis dicat, se abire, eo quod eos in sua libertate relinquit, fidelissimus tamen socius huius spiritualis negotiationis semper manet. Et ità Diuus Paulus, Fidelis, inquit, Deus per 10 quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri. Multũ vtiq; interest inter hanc societatẽ, & sæculariũ mercatorũ: quippe qui iuxta sumptuũ, laborũq; magnitudinem lucra partiũtur. At huius cœlestis socij talis est societas, vt cum ipse fere totum laborem, sumptumq; adhibeat, ferè totũ lucrum homini sit, tibi enim tot fatigationibus, sudoribus, & ignominijs, tãque atroci morte nullã essentialẽ gratiã, seu gloriam cõparauit. Ecquis igitur tali adiut⁹ auxilio dormiat? Ecquis in re tã necessaria, sicuti vita æterna perquirenda pigrescat? Maximeque sciens quãta sit huius miserrimę vitæ breuitas: ignorãsq; vtrũ hodie, an cras, qui nunc socius noster est à nobis rationem exacturus sit eorum, quæ ipsius pecunia negotiati sumus? Baldad Suites di- *1. Cor. 1.*

Iob.8. xit: Heſterni ſumus, & ignoramus, quoniam ſicut vmbra 11
dies noſtri ſunt ſuper terram. O vtinam hæc verba nunquam
Eccli.7. è mentibus noſtris excideret. Eccleſiaſticus etiam hortatur
Iſai.47. dicens: Memento iræ, quoniam non tardabit. Et apud Iſaiam
Prophetam dicitur: Veniet repente ſuper te miſeria, quam neſcis. Ideo Dominus hic quando reuerſurus eſſet, illis non dixit, vt ſemper paratieſſent. Et tandem acceſsit hora.

Et factus eſt cum rediret iuſſit vocari ſeruos ſuos, &c. *Venit autem primus dicens: Domine mna tua decem mnas acquiſiuit.* Eſt valde
Matt.25. penſandum, eum, qui talenta ſuſcepit, dixiſſe: Domine quinque talenta tradidiſti mihi: Ecce alia quinque ſuperlucratus ſum, hunc autem ſeruum dicere: Mna tua decem mnas acquiſiuit. Ecquid hoc eſt myſterij? Ille quippe ſe talentis alia acquiſiſſe: hic autem mnas ipſes alias mnas lucratas fuiſſe fa- 12
tetur. Hoc eſt diuini ſpiritus artificium, atque ſapientia. Etenim vtrunque veriſimũ eſt. Atque in hoc diuerſo dicendi modo ſignificatur, neque nos ſolos, neque diuinam gratiam ſine nobis ad meritum poſſe ſufficere: ſed vtrunq; requiri. Quod etiam
1.Cor.15. B. Paulus ſignificauit dicens: Abundantius illis omnibus laboraui: non ego autem: ſed gratia Dei mecum.

Et ait illi: Euge ſerue bone quia in modico fuiſti fidelis, eris poteſtatem habens ſuper decem ciuitates. Inter magnas prophetias Beati Pauli vna eſt animaduerſu digniſsima: videlicet, in die obitus ſanctorum Deum laudum ipſorum fore prẽconem: & ſingulos quoſque pro ipſorum meritis in patriæ cœleſtis introi-
1.Cor.4. tu eſſe laudaturum: ſicut apparet ex priori epiſtola ad Corinthios, vbi ait: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat 13
Dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordiũ: & tunc laus erit vnicuique à Deo. O benedictus talis Deus! O glorificatus talis Dns! Te cunctæ Beatorũ Hierarchiæ, ô ſuperne rerum omnium fabricator, pro tanto hoc, tamque ſingulari beneficio inceſſabili laudum iubilo ſemper extollant. Attendite, quam apte Beati Pauli ſententia dominicis verbis concordet: cum tam ſuaui ſermone diligentem ſeruum commendat dicens: Euge ſerue bone, in modico fuiſti fidelis. O inextinguibilis iuſtorum gloria, quomodo viliſſimum terræ vermiculum hominem bonum appellas? Nunquid tu alibi non dixiſti: Nemo bonus, niſi ſolus Deus? Ve-
Matt.19.

rum

14rum eſt, ſolum Deum per eſſentiam eſſe bonum: at homines natura filios iræ ipſe Dominus per gratiæ communicationem bonos effecit. Et ita dicit D. Paulus de Chriſto R. N. loquens: Factus eſt nobis ſapientia, iuſtitia ſanctificatio, & redẽptio, vt qui gloriatur, in Domino glorietur. Qui locus ſic venit intelligẽdus: quod Chriſtus per naturam ſuæ hypoſtaſis, iuſtus, & ſanctus, & ſapiens eſt: nos vero participatione illius efficimur iuſti, ſancti, & ſapientes ipſius redemptione participata. Ideo vigilanter dixit: Factus eſt nobis iuſtitia, ne inani gloria efferamur, cũ nobis extrinſecus totũ bonum proueniat. Sicuti ſol ex natura ſua clarus omnia tenebroſa, lucida reddit: ſic omnes nos ab illo diuino ſole claritatem bonitatemq; recipimus. Illum etiam fidelem appellat, quod eſt mirum commendationis genus. Inter vos di-
15citur fidelis ſeruus, qui ex quo domino ſuo ſeruire cœpit, nullam proditionem, aut perfidiam in dominum ſuum admiſit, ſed vſq; ad mortem ſe ſe illi fidum præbuit. Vnde vrbs, dux, ſeu comes, qui ſemel in regem proditionem admiſit, vſq; in æternum fidelitatis nomen amittit. At vero apud Deum, quanuis aliquando illum offenderis, ſi veram egeris pœnitentiam fidelitatis nomẽ habebis. Maioris vtiq; fidelitatis eſſet te illum nunquam offendiſſe: de qua gloriabatur D. Paulus dicens: Bonũ certamen certaui, curſum cõſummaui, fidẽ ſeruaui, ideſt, fidelitatem. Etenim ex inſtanti conuerſionis ſuæ vſq; ad mortem nullo vnquam lethali peccato fidelitatem hanc amiſit. Nos autem miſeri quando tanquam imbecilles peccauerimus: ne diffidamus: ſed veram agamus pœnitentiam: illa enim per Ieſu Chriſti merita ſanctificabimur. Vt enim ipſe Apoſtolus ait, ſi ſanguis hircorum, atq;
16taurorum inquinatos ſanctificat ad emundationem carnis, quanto magis ſanguis Chriſti, qui per Spiritum ſanctum ſemetipſum obtulit immaculatum Deo, & emundauit conſcientiam noſtrã ab operibus mortis, ad ſeruiendũ Deo viuenti? Vbi alij trãſtulerũt: Quãto magis ſanguis Chriſti emũdabit conſcientiã noſtrã? Et ſic eſt in contex. Græco. In quo mira ſacratiſsimi illius ſanguinis ſufficientia declaratur: qui non præterita tantum peccata mundauit, ſed vſq; etiam ad ſæculi cõſummationem eorũ delicta mũdabit, qui eo vti voluerint. Quod ſi mundus in æternum duraret, hanc miram operationem ſemper efficeret. Videlicet, vt noueris, ô homo quàm confidenter illo vti poſsis. Siautẽ cum

Similc.

1. Cor. 1.

2. Theſ. 4.

Hebr. 9.

hac sanctificatione te mors occupauerit, à Deo honoraberis, & fi- 17
delis seruꝰ appellaberis, licèt illũ prius sæpiùs offenderis. Ecquis igitur hęc audiẽs ardẽtissimo huic gratissimo Dño, qui exhibita sibi ministeria tã abundè persoluit seruiẽdi diligẽdiq; desiderio nõ excãdescat? Quid nã dicitis fratres? quid intrinsecus cogitatis? quid vos facturos esse decernitis? Per clementissima huius munificentissimi Dñi viscera vos deprecor dilectissimi, vt iã tandem eius obedientiæ atque beneplacito vos penitus submittatis.

Et alter venit dicens: Domine ecce mna tua, quam habui, repositam est in sudario: timui enim, quia homo austerus es, tollens quod non posuisti. &c. O rem stupendam, Deum huic misero, atque infœlici seruo austerũ videri. Singulis iuxta ipsorum ingenium Deus repręsentari consuescit, huic durus, illi autem lenis, atque suauis. Nonnullæ animæ similes mansuetis ouibus, humiles, quæ se cælesti do- 18
ctrina depasci permittunt, Deum tanquam pastorem habent, & hoc illum vocabulo nuncupant: quibus ipse dicit: Ego sum
Ioan. 10. pastor bonus. Aliæ animę amori, diuinæque contemplationi intendentes, quibus Deus complures fauores confert, Deum in sponsum habent, eumque sponsum vocant: quibus ille dicit: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Aliæ animæ feruidæ iustitiam quæ sitientes Deum habent in fontem, quibus ipse dicit: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Aliæ animæ obedientes, quæ nulla in re voluntate sua ducuntur, Deum habent in patrem, illiq; singulari animi affectu dicũt: pater noster, qui es in cœlis. Quidam autem homines duri, atque crudeles Deum durum, crudelemq;
Psalm. 17. esse ducunt. Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris, ait Dauid Deum alloquens. Quasi dicat Domine à sanctis, at 19
que clementibus, sanctus, & clemẽs: at verò à duris, atq; peruersis durus, & crudelis haberis.

Dicit illi: *De ore tuo te iudico serue nequam &c.* vsque ibi. *Et astantibus dixit: Auferte illi mnã, & date illi, qui decẽ mnas habet.* O quã seuerũ est supplicium hoc. Etenim hic significatur in vltimo obitus articulo, & in illa artissima ratione peccatori nullam vnquam pœnitentiam agendi potestatem esse relinquendam. Quod si quia homo hic mna illa sibi commissa alias non acquisiuit, eã illi iubet auferri, & tam graui supplicio puniri, quid illis fieri iubebit, qui non modò acceptis beneficijs non negotiantur, sed eis etiã illum sæpissimè impudenter offendunt? O miseri peccatores

20 res quid in illa nimis laborioſa hora facietis, qui vniuerſas pecu-
nias vobis à Deo cõmiſſas in eo offendendo cõſumpſiſtis? Vale
tudine quippe ſapientia, diuitijs, atq; alijs cõpluribus donis diui
nã maieſtatem offendiſtis. Quomodo huius argumenti efficaciã audientes non cõfundimini? Beneficia ſunt ſimilia acui, qua *Simile.*
ſilum per pannũ ingreditur, atque ex duobus pannis vnus effi-
citur, alterq; alteri conſutus manet. Sic etiam beneficia ſunt ar-
ctiſsimi amoris occaſio inter Deum, & homines, quò in vna vni
tate conſuuntur. Qui autẽ ex beneficijs occaſionem ſumit lon-
giùs à Deo recedendi, quo ſupplicio ſatis dignè punietur? Per
Hieremiam Prophetam Deus de Hebræis grauiſsimè queri- *Hiere. 2.*
tur dicens: Induxi vos in terram Carmeli vt comederetis fru-
ctum eius, & bona illius, & ingreſsi contaminaſtis terram
21 meam, & hæreditatem meam poſuiſtis in abominationem.
O diabolicam ingratitudiuem: quòd ex ijs, quæ hominibus
Deum ardentiùs diligendi, illique intenſiùs ſeruiendi occaſio-
ni eſſe deberent, ipſi illius offendendi anſam aſſumunt. Auferte
(inquit) ab illo mnam. Hæc vtique eſt vna ex pœnis, quæ ingra-
to digne infliguntur. Quærens Diuus Thomas vtrùm ingratis *D. Tho. 2. 2.*
ſint beneficia ſubtrahenda dicit. Si conſideremus quid ingratus *q. 107. ar. 4*
dignus ſit pati, certum eſt, quòd meretur beneficij ſubtractio-
nem. Sed antequam ſubtrahatur, prius debet ſubtrahens ſe me-
dicũ exhibere, vt, ſcilicet, iteratis beneficijs ingratitudini medea
tur. Si verò ex beneficijs multiplicatis ingratitudinem augeat, &
peior fiat, debet à beneficiorum exhibitione ceſſare. Concludit-
que diuinus magiſter inferius dicens: Omni habenti dabitur, &
22 abũdabit. Ab eo autẽ, qui non habet, & quod videtur habere, au
feretur ab eo. In quo ſignificatur; quòd iuſtus quò magis diſpo-
nitur, Deoq; diligẽtiùs ſeruit, eò maiora à diuina maieſtate per-
cipit beneficia. Peccator autẽ, qui diuinis beneficijs vti nõ vult,
in dies peior, ac peior efficitur, quouſque illis ſubtractis natura-
lia etiam amittit. Et ità ex hac ſententia infertur, quòd qui fru-
ſtra gratiæ dona percepit, iuſto Dei iudicio à bonis etiam natu-
ræ denudatur. Vnde prouenit, multos eſſe Chriſtianos, in qui-
bus nec gentium quidem virtutes reperiuntur. Ad cuius con-
firmationem inſigne quoddam factum, quod Plutarchus de *Plutar.*
Themiſtocle refert, vobis recenſebo. Hic Athenienſes ſicut
in concione alloquens dixit eis, ſe ſalubre quoddam conſilium

reperiſſe, quo ſeruato ipſorũ reſpublica longe præcelleret, quod 23
q; illorum permagni intererat. Conſilium autem tale eſſe affir-
mauit, vt ne ore quidem digne proferri poſſet. Populus autem
decreuit, vt illud vni tãtum viro Ariſtidæ nomine diceret, quod
ſi ille probaret, omnes illud optimum eſſe teſtarentur. Explicãs
igitur Themiſtocles conſilium ſuum dixit: vtiliſsimum eſſe to-
tam Græcorũ claſſem igne comburi: ſic enim Athenienſes toti
Græciæ dominaturos affirmauit. Quod cum audiret Ariſtides,
dixit populo: Nihil Themiſtoclis conſilio vtilius, at nihil iniu-
ſtius. Quod cum populus audiſſet, Themiſtoclẽ amplius de hac
re loqui prohibuit. O quam acris reprehenſio hoc Ethnicorũ fa
ctum nobis eſt! Ecquis nũc hanc inter Chriſtianos virosiuſtitiã
reperiet? Ecquis ſibi vtilia quantumuis iniuſta modo non expe-
tit? Quot, quantaq; quotidie mercatores, artifices, ſcribæ, aduo- 24
catiq; atq; alij aliarum cõditionum homines pro minima quaq;
vtilitate peccata committunt? Ecce in quantam morũ corruptio
nem, nequitiamq; multi Chriſtiani deuenerint. Quicquid eis
placet, exoptant: quicquid volunt, cogitant: quicquid in os ve-
nit, libere loquũtur: quicquid volũt, & impunes facere poſſunt,
efficiunt. Quem in his timorẽ, quam ſpiritualis ſalutis ſolicitudi
nem, quam ad futuram vitam prouiſionem reperietis? In pœnã
ſcelerum eorum ſicuti fidẽ, ſic naturale lumẽ fruſtra receperunt
cum tam parũ fructus ex eo percipiãt. Magno ſpiritus affectu di
Iſai. 63. cebat Iſaias Deo: Facti ſumus velut à principio cum non domi-
nareris noſtri: neq; inuocaretur nomen tuum ſuper nos. In hoc
gentis ipſius deſtructionem compendioſe notauit dicens: Hebræos illos ad tantam morum deprauationem peruenisſe, ſicuti 25
cum Deum non cognoſcerent: nunc autem vlterius peruerſitas
noſtra progreditur: ſiquidem multos adhuc Ethnicos, qui Deũ
non cognoſcunt, non imitamur. O terribilem infœlicitatem.
Tales nos eſſe pudeat fratres mei: veramq; pœnitentiam aga-
mus: quo Deus ſuam nobis gratiam communicet, qua cœleſtis
beatitudinis gloria comparatur. Ad quam nos perducat Ieſus
Mariæ filius. Amen.

¶ HVIC Euangelio apte applicari poſſunt fere omnes conſiderationes, atq; materiæ, quæ in Euangelium talentorum in communi Confeſſ. Pont. ſuperius ſunt adductæ.

IN

IN EODEM COMmuni Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

1 VIVS Sacræ historiæ exordium ex superioribus proficiscitur: ex quæstione, videlicet, quæ Christo Redēptori nostro proposita fuit. Etenim B. Matthæus in hoc ipso capite dicit: Ecce vnus accedēs ait illi: Magister bone quid boni faciam, vt habeam vitam æternam? Has fratres charissimi oportet esse quæstiones nostras, vt rem, quæ nostra tam magni refert, agere nouerimus. At, cùm huius rei præ ceteris obliuiscamur, de illa nunquam agimus. Cui Dominus respondit: Si vis ad vitam ingredi, serua mādata. Ille autem dixit: Omnia hæc custodiui à iuuentute mea: quid adhuc mihi deest? Melior vtiq; erat hic iuuenis plurimis huius miseræ tempestatis, qui tàm dissoluti, deprauatiq; viuunt, vt vix Dei præcepta esse meminerint. His Ironicè dicitur: Lætare iuuenis in adolescen- *Eccles.* 11.
3 tia tua: & in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ: & ambula in vijs cordis tui: & in intuitu oculorum tuorum. Quasi diceret diuinus spiritus: Nunc sicut tibi libuerit, viue: tu enim hoc æternis cruciatibus exolues. Vt etiam Ironicè dicitur in Thre- *Thren.* 4.
nis Hieremiæ: Gaude, & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus. Ad te quòq; perueniet calix, inebriaberis, atq; nudaberis. Huius adolescentum deprauationis magna in culpa sunt parentes. Nam si immanes belluæ sicut vrsi, atq; leones, inter homines educati naturæ suæ crudelitatem relinquere videntur, mansuetiq; domestici, atq; tractabiles efficiuntur, quod ab eorū natura longe alienum est: quid facerent pueri, si in sancta societate, piaque doctrina educarentur, qui quidem non solum mitis, sed ra-

tionalis etiã, ad virtutemq; applicabilis sunt nature? Præcipuè si simul supplicium, ac timor addatur. Sed cùm patres sint solius carnis parentes, ipsíque carnales, tantummodo in liberorum carne delicatè tractanda diligentiam adhibent. Et quemadmodũ hedera arborem amplectens illam amplexu, vmbraque sua arefacit, sterilemque reddit: sic etiam parentes indulgentijs, atq; cõplexibus liberos omni virtutum generi inhabiles reddunt. O diabolicam atrocitatem? Fratres dilectissimi per infinitam Dei probitatem vos deprecor, ne tam crudeles sitis in eos, quos tantopere diligitis. Educate filios vestros in disciplina, & correctione Domini, vt vos admonet Diuus Paulus. Et vna ex præcipuis diligentijs, quas adhibere debetis, hæc est maxima, quod Deum instãtissimè exoretis, vt illos probos efficiat: sicuti faciebat sanctus Iob, qui pro liberis suis in diuino conspectu quotidie sacrificia offerebat: intelligẽs quia nisi Dominus ædificauerit domũ, in vanum laborauerunt, qui ædificant eam. Itaque quemadmodũ patriarcha Isaac filio suo Iacob dixit: Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ: sic vos ante omnia liberis vestris diuinæ gratiæ rorem expetite: posteaque bonum est etiam vos eis corporalem alimoniam exquirere. Nõ sic Salomon fecit: qui ingens filio suo regnum reliquit: at quia hoc non in Deo nitebatur, vbi primum pater obijt, potiorem illius partẽ amisit. Sic sæpè contingit, quòd hæreditates, quas liberis vestris summo cum labore acquisitas relinquitis, post triduum pereunt, quia eis fundamentum, cui inniti deberent, deest: qui est Deus. Vt iuuenis hic quæsiuit: Quid adhuc mihi deest? ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlis, & veni, & sequere me. Ex ijs summæ veritatis verbis infertur, vtilissimum esse diuitibus pauperes in orbe existere: siquidem per eos tanquam per mulliones bona sua in cœlum tutò transmittere possunt. Dux prudens quæ in bello parauit, non demoratur domum suam mittere, vbi se tranquillum aliquando perstiturum sperat. Sic etiam prudentes Christiani diuitias, quas in huius vitæ prælio laboriosè perquirunt, per manus pauperum in domum suam, quod est cœlum, vbi se quietos demoraturos sperant, studioscè transmittunt. At quare Domine illi præcipis, vt omnia sua vendat, & eorum pretium pauperibus eroget? Nunquid non sufficeret, si ei

Simile. *Ephes. 6.* *Gene. 27.* *Simile.*

4 5 6

7 ſi ei diceret? Vade,& da omnia,quæ habes pauperibus? Hoc
dixit diuinus magiſter, quia multa poſsident diuites, quæ per
ſe pauperibus non proſunt, illorum autem pretium eis val-
de conducit. Arma, & equus quid pauperi claudo,in lecto mo
ranti proſunt? & ſic de alijs. Hac ſingulari arte vſus eſt etiam
clementiſsimus Ieſus in nos: etenim omnia, quæ in mundo ha-
bebat, ad paupertatem noſtram ſubleuandam vendidit. Ec *Matth.8.*
quid autem habebat in mundo ille qui dixit: Vulpes foueas ha-
bent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non ha-
bet vbi caput ſuum reclinet? Hoc equidem habebat multos, *Pſalm. 87.*
ſcilicet, labores, opprobria, laſsitudines. Et ità dixit Dauid
ipſius nomine: Pauper ſum ego,& in laboribus à iuuentute mea.
Exaltatus autem humiliatus ſum, & conturbatus. Exaltatus, vi
8 delicet in cruce: vbi etiam humiliatus ſum, & conturbatus in
morte. Hoſq; labores quibus ſatis locuples abundat, æterno pa-
tri vendidit, vt eorum pretio neceſsitatibus noſtris ſubueniret, ſi
cuti reuera fit, cum illis vti volumus facientes quod in nobis eſt:
ſiquidem eius meritis hoc modo nobis gratia, gloriaque confer-
tur. Cùm audiſſet autem adoleſcens verbum, ſcilicet, Vade, &
vende omnia, quę habes, & da pauperibus: abijt triſtis: erat enim
habens multas poſſeſsiones. Volebat bonus adoleſcens ſanctus
eſſe, at non tã ſanctus. Valde difficile viſum eſt ei bona, quæ poſ
ſidebat, abnegare, atq; in paupertate viuere. Tuncq; dixit Do-
minus diſcipulis ſuis: Amen dico vobis, quia diues difficilè intra
bit in regnum cœlorum. O verba nimium metuenda diuitibus,
atq; ijs, qui diuites eſſe deſiderant. Oculos fratres mei aperite, at
9 que ad hæc quæ ſumma hîc veritas dicit, diligẽter attendite, nec
ijs cor veſtrum apponatis, quæ ſalutem veſtram tantopere impe
diũt. Quando equum emere quis vult, non venditori, nec ſibi ip *Simile.*
ſi credit, ſed curſorẽ bonę conſcientiæ virum quęrit, qui ei dicit,
vtrum ſibi ille equus expediat, nec ne, & illi ad aurẽ accedens di
cit: Dñe equus hic capiſtros dentibus abrodit: & ſi aliquando eũ
dimiſeris, ſerò iterũ apprehẽdes: nec in via quietus graditur, ſed
ſi paululum negligens fueris te humi proſternet. Equus, quem
ad huius vitæ iter peragendum emere vultis ſunt diuitiæ. Mun-
duſq; hunc equum vendens dicit, quicquid pretij laborum pro
illis impendatur, optimè, meritòq; inſumi. Animaduerte ò ho-
mo te ab iſto venditore decipi: etenim hic equus nõ tibi pedẽ (vt
aiunt)

aiunt à luto abſtrahet: nam in terribili illo mortis trāſitu, & vo- 10
Prou. 11. lutabro nihil tibi proderit. In prouerbijs enim dicitur: Nihil pro derunt diuitiæ in die vltionis. O quot tunc ſe ſe deceptos experiuntur, laborumq́;, quos pro illis paſsi ſunt, male inſumptos eſſe ducunt. Non ſolùm autem hoc vitium habet hic equus, ſed ca piſtros etiam rodit, ideſt, cordis lætitiam, quietemque abrodit. Quod ſi aliquando diſſoluitur, eſt nimium difficilis apprehēſu: nam diuitijs ſemel amiſsis, difficulter iterum acquiruntur. Non plane incedit; hominem enim ſuperbum, elatumq; efficit, & in multas peccatorum ruinas illum præcipitat. Quapropter ne cre das ijs, quæ mundus, ideſt, homines mundani, de hac re teſtātur.
1. Cor. 2. Nā, vt ait B. Paulus, animalis homo nō percipit ea, quæ ſunt ſpi ritus Dei: ſtultitia enim eſt illi. Sed cæleſtem illum curſorem audi, qui exultauit vt Gigas ad currendam viam: qui ſatis hîc quā 11 periculoſus ſit hic equus, manifeſtat, cùm de illius ſeſſore dicat: Amen dico vobis, quia diues difficilè intrabit in regnum cælorum. Et ampliùs addit: Et iterum dico vobis, Facilius eſt camelū per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnum cœlo rū. (*O ſancta Maria ſeñora*) quàm ferrei ſunt qui diuites cùm ſint, & hæc ex ſummæ veritatis ore percipiant, toto corpore non cō tremiſcunt. Auditis autem his diſcipuli mirabantur valde dicentes: Quis ergo poterit ſaluus eſſe? Quibus Dominus reſpondit: Apud homines hoc impoſsibile eſt: apud Deum autem omnia poſsibilia ſunt. Videamus nunc, pauper ne poteſt abſq; Dei auxilio ſaluus fieri? non vtique. Cur igitur Dominus exaggerat diuitem abſque diuino auxilio non poſſe ſaluari? Multum quidē intereſt inter diuitem, & pauperem: quanuis neuter Dei ope de 12
Simile. ſtitutus poſsit ſaluari. Quod hoc exemplo perſpicuum apparebit. Habetis hic duos lapides quorum alter vnam, alter autem viginti libras appendit. Nunquid hi ſurſum aſcendent? Non, vtique: quia hoc naturali eorum proſpenſioni repugnat: illis quippe deſcēſus eſt naturalis. Quod ſi violētè ſurſum emittātur, multò plures vires requiruntur, vt qui viginti, quam, qui vnam libra appendet, aſcendat. Sic quanuis pauperi, diuitique opus ſit diuino auxilio ad aſcendendum in cœlum: multò tamē maiori ope diues, quàm pauper indiget. Licèt enim vterque pariter ad malū ſit propenſus: plures tamen peccandi occaſiones habet diues, quàm pauper, & prę impedientium diuitiarum pondere per vir

tutes

13 tutes difficiliùs aſcendit. Eſtq; diligẽter animaduertẽdũ, Dñm dicere: facilius eſt camelum per foramẽ acus intrare, quam diuitẽ intrare in regnũ cælorũ. Facilius, inquit, quia ad hoc, vt camelus per foramẽ acus ingrediatur, ſola Dei volũtas ſufficit: ad hoc autem, vt diues ingrediatur in cœlũ, ipſius etiam diuitis volũtas requiritur, atq; opus eſt eum diſponi, temporaliumq; bonorum amore exonerari: nec ſola Dei volũtas (libero illi arbitrio remanẽte) ſat eſt. Beatus Hieronymus, & Eraſmus ſuper hęc verba dicunt, hic cameli nomine funem ex cameli pilis confectum intelligi. Et Theophylactus, Facilius eſt, inquit, camelũ, ideſt, funẽ nauticum. Quæ expoſitiones mihi placent: maximè cum inter collationes, & ſimilitudines conuenientiam eſſe oporteat. Ex quo apparet diuinũ Saluatorẽ his verbis explicare voluiſſe quo-
14 modo diuitem oporteat ſaluum fieri. Etenim quemadmodum funis diſſolutus & in fila diuiſus paulatim per foramen acus ingredi poteſt: ſic diues ſi in fibras fuerit diuiſus, hoc eſt, ſi cumulatas diuitias miſericorditer, pieque in pauperes diſtribuerit, ad diuinam miſericordiam impetrandam, & in cœlum ingrediendum aptè diſponetur. Ipſe quippe Dominus dixit: Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur. O quàm fœlices nuncij ſunt hi diuitibus, ſi eis vti voluerint. Nec vero ij, qui temporalium bonorum vbertate non affluunt, arbitrentur, ſe non teneri alijs pauperibus, quomodo poterũt ſubuenire. Prouerbium eſt circa hoc, quod tamẽ malè intelligitur, ſcilicet: Charitas bene ordinata incipit à ſeipſa. Eleemoſynã (dicet aliquis) erogabo, non tamẽ ita, vt ego in neceſsitatẽ deueniã.
15 Dico autem heroicũ charitatis opus eſſe, quemquam alimoniam ſibi ſubtrahere, eamq; egenis impendere. Et ità dixit ſanctus Tobias filio ſuo. Quomodo potueris, ità eſto miſericors. Si multũ tibi fuerit, abũdanter tribue: ſi exiguũ, etiã hoc libenter impartiri ſtude. Vt B. Petrus audiuit Dñm iuueni illi dixiſſe: Si vis perfectus eſſe, vade, & vẽde omnia, quæ habes, & da pauperibus, ideſt, ſi vis ad perfectionẽ eſſe diſpoſitus (etenim Chriſtiana perfectio in charitate conſiſtit) quia ipſe & alij Apoſtoli, quæ poſsidebant, non vendiderant, ſed ea reliquerant dubitans fortaſsis vtrum ſic facientes rectè feciſſent, dixit diuino Magiſtro. *Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* Quaſi diceret: nos ea, quæ poſsidebamus, non vendidimus,

Hiero. Eraſm. Theophy. ſu per. Matth. 19. c.

Matth. 5.

Tobi. 4.

nec

nec pauperibus erogauimus, sed reliquimus. Nunquid hac 16
etiam ratione perfectionem consequi poterimus? Atq; ex diuini magistri responsione infertur, hac etiam via perfectionem posse comparari. Iuuenem diuitias suas iam possidentem hortatur Dñs illa distrahere, ac pauperibus erogare. At B. Ioanni, atq; Iacobo satis fuit patris sui hæreditatem, quam nondũ possidebãt, reliquisse. Et Beatus Petrus pauperẽ habens socrum, & filiã, ea, quę possidebat, eis reliquit. Vnde infertur, iuuenẽ qui nodũ paternas diuitias hæreditauit, cũ patrimonium suum vendere, ac pauperibus elargiri non possit, satis ad perfectionem disponi, si ea omnia, quæ sibi iure debebãtur, vltro relinquat. Ideo loquẽs
Luc. 14. Dominus vniuersaliter de ijs, qui ipsius discipuli futuri erant, non dixit: Qui discipulus meus esse voluerit, vadat, & vendat omnia quę habet: sed dixit: Qui non renũciat omnibus, quę pos- 17
sidet, non potest meus esse discipulus. Etenim multi bona sua vendere nequeunt: alij autem consanguineos habent pauperes, quibus illa relinquant. Diligenter hæc verba Beati Petri pensari oportet: in quibus omnis Euangelicæ legis perfectio inclusa deliteſcit. Peculiaris fuit huic glorioso Apostolo gratia in eo, quòd breuibus verbis multa mysteria comprehẽdere nouit: qui nisi cœlesti dono esset affectus tot mysteria, & arcana tam breui sermone nesciret includere. Quando cœlesti Dño illius pedes abluere volenti contradixit, totam Christianam Theologiã his duobus verbis inclusit. Dñe (inquit) tu mihi lauas pedes? In his quippe duobus pronominibus Dei cognitio, amor, debitaq; obedientia, propriæq; vilitatis cognitio significatur. Atq; etiam cũ Dominus interrogaret: Quem dicunt homines esse filiũ homi- 18
nis: ille respondit: Tu es Christus filius Dei viui. Nihil amplius penes hoc mysteriũ dici poterat. Illũ enim B. Petrus filiũ Dei vi
Ioan. 6 ui appellans naturalẽ Dei filiũ nuncupauit. Quærentiq; Dño ab omnibus discipulis suis: Nũquid vos vultis abire? ipse cunctorũ Apostolorum nomine respondit dicẽs: Dñe ad quẽ ibimus? verba vitæ æternę habes. Animaduertite vtrum satis breui sermone ineffabilem Iesu Christi excellentiam fuerit cõplexus. Nunc que dicens: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te perfectionis fastigium descripsit, remq; totius religionis Christianæ difficiliorem comprehendit. Etenim sicut malus se rerum omnium centrum efficit, omnesq; lineas ad seipsum tendere cupit,

& quic-

19 & quicquid diligit, ſua cauſa diligit, Deum quippe, vxorem, liberos, atq; diuitias propter ſemetipſum amat: ſic iuſtus ad Deū omnia dirigens cuncta, & ſeipſum ob Dei amorem, imitationēque deſerit. Et hoc Chriſtiana religio addit naturæ: videlicet, vt tibi, cūctiſq; appetitibus tuis renuncies: tuiq; loco Deus, eiuſq; amor, & obediētia tibi dominetur. Quicquid eſt in Chriſto filio Dei, mihi eſt. Paruulus natus eſt nobis, & filiꝰ datus eſt nobis, ait Iſaias. Et ita in omnibus articulis fidei addi poteſt, mihi: Deꝰ mihi, creator mihi, Dñs mihi, homo factus mihi, mortuus mihi &c. Quare igitur ego Deo totus nō ero? Iuſti, qui propiùs ad Deum acceſſerūt, tanquā gratiſsimi eū in hoc amoris genere ſtudioſiùs ſunt imitati. Ideoq; D. Petrus ſuo, comitūq; ſuorū nomine dicit: Ecce nos reliquimꝰ omnia, & ſecuti ſumus te. Et licēt nihil aliud, 20 quā ſeipſos reliquiſſent, hoc merito dicere poſſent. Quippe qui ſeipſum, relinquit omnia relinquit: qui verò ſe nondū abnegauit, parū adhuc effecit. Et idcircò cùm Dñs diceret: Qui venit ad me, & non odit patrē ſuū, & matrē ſuā, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores: addidit, Adhuc autē, & animā ſuam: poſt eā cōclūſit dicēs: Nō poteſt meus eſſe diſcipulus, nā hoc vltimū eſt. Quid eſt hoc quod ſumma bonitas hic ait? Venit ne filius Dei leges naturę quas ipſe condidit deſtruere? Cum hominibus ſemetipſos, parentesque odio habere præcipiat, quos ipſemet colere & obſeruare imperauit? Non certe ſed in hoc nos docere voluit ità nos ad obediendum Deo creatori noſtro ſalutiſque noſtrę autori teneri, vt omnia potius naturę vincula ſeu leges perfringamus, quā debitam ei obedientiam prætermittamus. Hoc eſt, vt 21 potius patrem & matrem & cætera, quam Deum ſummum bonum relinquamus: & ad hoc omnes & ſinguli tenemur.

Iſai. 9.

Luc. 14.

Ieſus autē dixit illis: Amē dico vobis quod vos, qui ſecuti eſtis me &c. Solū meminit huius quod eū ſequuti ſunt, nō vero quod omnia tēporalia & tranſitoria pro eo diuiſerūt. Iſtud enim (vt D. Hieronymus ſuper hūc locū notat) etiā Ethnici philoſophi fecerūt. De Zenone philoſopho ait Seneca dixiſſe cū totā rē ſuā familiarem demerſam audiſſet, Iubet me (inquit) fortuna expeditius philoſophari. Et Valerius Max. de Anaxagora ſcribit, cū in ſuam patriā poſt longiſsimā peregrinationē rediiſſet totam q; rem ſuam deperditam ei nuntiaretur dixiſſe: Nō eſſem ego ſaluus, niſi iſta perijſſent. De Platone etiā legitur omnia cū ditiſsimus eſſet poſt habuiſſe

D. Hier.

Seneca. libr. de Tranqui. Animi.

Val. Max.

habuisse & cõciues suos persuasisse vt quidquid haberẽt renun- 22
Crates Theb. tiarent, ne ve aliquis quid priuatũ possideret, sed omnia eis com
munia essent. Crates Thebanus magnã auri copiam in mare pro
iecit dicẽs: Abite pessimæ diuitiæ: ego submergã vos, ne submer
Diogen. gar á vobis. Diogenes etiã quidquid habebat reliquit. Qui cũ ni
hil præter vas, quo biberet, retinuisset conspecto quodã homine
manibus aquã in os mittentem reliquit ac fregit dicens: nescie-
bam quod natura dedisset mihi scyphum. Et Sanctus Hierony-
D. Hiero. in mus de Socrate philosopho ait: Socrates ille Thebanus homo
epist. ad Paul. quondam ditissimus cũ ad philosophandum Athenas pergeret
magnum auri pondus abiecit, nec putauit se posse virtutes si-
Cicero. 1. lib. mul, & diuitias possidere. Et Tullius ait: Pecuniæ fugienda
de off. cupiditas est, nihil est enim tam angusti animi, quam amare
diuitias, nihil honestius, quam ipsas contemnere, [*O que bofe-* 23
tada tan grande es esta para nosotros.] Magnæ profecto confusio-
nis notæ Christianis est nos à tali magistro institutos & edoctos
non efficere quod philosophi lumine tantum naturali ducti præ
stiterunt, imò tan effrenata cupiditate diuitias inuestigare, quas
illi contẽpserunt, atq; ob eas comparandas multos plurima at-
Ad Ephes. que horribilia peccata committere. Apud Diuũ Paulũ vbi nos
5. c. legimus, Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est
idolorũ seruitus, nõ habet hæreditatem in regno Christi & Dei,
alia translatio habet, Qui est idolorum seruus, & sic est in cõtex
tu Græco. Vbi apertius constat auarum peculiariter Apostolũ
appellasse idolorũ seruũ, significãdo quã pernicioſum hoc vitiũ
sit, maximè vero quoniã ipsum mouet ad acquirendas opes, &
facultates, quibus quã plurima alia vitia alũtur. Et ità inquit Da 24
Psalm. 100. uid, Superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam.
Auarũ vocat insatiabili corde, & ab hui⁹ cõsortio, eo quod perni
ciosissimũ erat fugiebat, atq; itidẽ homo timens Deũ facere de-
bet. Sanctus Propheta superbiã cũ auaritia cõiunxit, nã vt pluri
mũ, alterum horũ vitiorũ ab alio emanare contingit; abundãtia
enim diuitiarum auide quæsitarum, quod communiter affert su
1. Ad Ti- perbia est. Atque ita Diuus Paulus cum suo discipulo Timo-
moth. 6. c. theo agens, quid nam diuitibus prædicaturus esset ait: Diuitibus
huius seculi præcipe non sublime sapere. Ne eos suas opes relin
quere cogas, sed medere vitio, quod diuitijs cõmunicari solet, vi
delicet, superbię. Sufficeret certe scire hic Sanctũ Apostolũ ido-

lo-

25 lotũ ſeruũ auatũ appellare, vt homo rationis particeps tã execra
bile vitiũ odio haberet. Sed heu dolor, quod pleriq; tã exoſã ſan
ctã paupertatẽ habẽt, quod vt eã fugiãt, autũ velut Deũ adorent. *Danie.3.*
Qui ſtatuã aureã Nabuchodonoſor nõ adorabãt in ignẽ mittebã
tur. Quã fornacẽ ne ingrederentur omnes ſtatuã adorauerũt præ
ter tres adoleſcentes, videlicet, Ananiam Azariam, Miſaelem:
qui quoniam ſtatuam adorare noluerunt in caminum ignis con
iecti ſunt. Eodem modo ne homines in fornacem paupertatis,
& inopiæ ingrediantur (ita enim Dominus eam appellauit, di-
cens: Elegi te in caminopaupertatis) pauciſsimi ſunt, qui *Iſai.48.*
auream ſtatuam (videlicet bona temporalia) non adorent. Atq;
huius modi cultus omnes ferè Idololatræ ſunt: ſiquidem cogi-
tationes, vota, deſideria, amorẽ, vitã, ſalutẽ, & omnia in huius ido-
26 li obſequio & cultu collocant. Si vero dicatis, Si diuitiæ tot ma-
la inuehunt cur priſtinis tẽporibus Deus amiciſsimis ſuis tãtam
eorum copiam ſuggeſsit, vt Abrahamo, Iſaac, Iacob, Iob, & alijs
quam plurimis, qui vt ex ſacra ſcriptura conſtat omnium rerum
copijs ditati fuerunt? Ad hoc reſpondeo, diſcrimen quod inter
nos, & illos integerrimos ſanctos verſatur eſt, quod inter
vas luteum coctum, & incoctum intereſt. Vas luteum incoctũ
cuicũque rei adiũgatur ei adhęreſcit, ſiue pulueri, ſiuè paleis, aut
alijs huiuſmodi, coctum autem nequaquã, Sic illi veteres Patres
ità diuini amoris igne cocti erant, vt bonis tẽporalibus, quę poſ-
ſidebant non inficerentur, nec eis adhæreſcerẽt. Nunc autem tã
crudi & incocti ſumus, tamq; ſine diuini amoris igne vt bonis tẽ
poralibus adhærentes eas ſine modo diligamus: ideò optimum
27 conſilium eſt ea omnia relinquere eiſq; renuntiare. Vaſi oleum *Simile.*
continenti, quantũuis maxima aquæ copia infundatur nihil ta-
men ei nocet, oleũ enim ſine vlla ſui cum aqua cõmixtione, ſur
ſum tendit; at verò ſi aqua vino infundatur continuo illi miſce-
tur, & ſuam vim, atq; vigorem, & etiam ſaporem deperdit. Pa-
tres illi antiqui inſtar Olei fuerũt, qui nunquam commixti, aut *Simile.*
corrupti ſũt nimia bonorum temporalium aqua, quæ Deus il-
lis tribuebat, ſemper enim illi ſicut oleum ſuper aquam enata-
bant, dominantes diuitijs, & non dominati ab eis, nos verò qua-
ſi vinum ſumus, qui ſtatim maximo ſtudio & auiditate bono-
rum temporalium aquę immiſcemur, quibus vim, virtutem, at-
que fortitudinem denique ſaporem amittimus, & Deo Opt.

Max. inſulſi manemus. Idcirco, quemadmodũ vino, vt cõſeruetur aquã non infundere oportet, ita vt nos in virtute cõſeruemur optimũ remediũ extat omnia huius ſęculi trãſitoria relinquere. 28

Leu. 2. In Leuitico præcepit Deus, vt primitiæ tritici ſibi offerrentur, q̃ ſi meſſes adhuc virides eſſent igne torrerẽtur, vt triticũ puluere, & palea purgatũ remaneret. Quo ſignificatum fuit Deo gratiſsimum eſſe hominẽ illi ſe offerre puluere, & palea excuſſum, hoc eſt, terrenis & perituris bonis expeditũ. Cęterũ, quia ipſe homo cõcupiſcẽtia viret his paleis, hiſq; bonis temporalibus valde adhęret, affectuſq; eſt: ideoq; neceſſum eſt, vt ignẽ diuini amoris inquirat, qui eius cor torreat, & deſiccet, vt facile, & ſuauiter ab illis ſe expediat, & cũ D. Petro iure proclamare poſsit, *Ecce nos reliquimus omnia.* Veruntamẽ frater, ne per hoc duntaxat omnia adimpleſſe exiſtimes: præcipuũ enim tibi faciendũ reliquũ eſt, videli- 29
cet, *Sequuti ſumus te.* Vnde diuinus magiſter huius pręcipue memi
Simile. nit dicens: Vos, qui ſequuti eſtis me, &c. Experiẽtia nobis cõpertũ eſt q̃ vmbra corpus, & ſubſtantiã cauſantẽ ipſam ſequitur. Si enim illud incedit, & progreditur, ipſa etiã, ſi ſiſtit, ſiſtit, ſi brachia erigit ipſa quoq;, ſi illa demittit idẽ ipſa efficit, quot deniq; geſticulationes corpus efficit tot ipſa quoq; imitatur. Chriſtus Redẽptor noſter eſt ſubſtãtia, nos aũt vmbra eius, ideo quod ipſe facit nos facere oportet. Ille ſe abiecit, & demiſit, idẽ nos præſtare conemur, ille vſq; ad crucis mortem obediuit, ille grauiſsimas ignominiæ notas, & improperia æquiſsime pertulit, ille ſuũ ęternum patrem puro, & ſimplici corde pro inimicis ſuis exorauit: illum pro viribus noſtris in his omnibus ſequamur, quoniam auxilium ex eius parte nobis non deerit. Magnum profecto ſtupo- 30
rem incuteret, vmbram elatam cernere, & ſubſtãtiam, quæ illam efficit terram vſq; deiectam, & humi proſtratam. O Chriſte vere humilitatis magiſter, cur te tam contemptum, & deſpectum in miſeræ & mortalis vitæ curſu aſpicere non obſtupeſcimus, qui tam mitis, manſuetus, & humilis extitiſti, nos vero contra, tam elatos, arrogantes & impatientes cernere, qui vmbra tua ſumus? Aperi obſecro domine oculos noſtros, illuſtra atque excita nos, vt tanto malo remedium adhibeamus, tequæ veriſsima
1. Ad Cor. 15. imitatione ſequamur. Sicut portauimus, inquit Apoſtolus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis, terreni, ideſt, Adã. Et ſic, vbi nos legimus: Sũ ego ex genere terreno, alia

tranſ-

32 tranſlatio habet, Sũ ego, ex genere terreni illius, qui prior factus *Sapien.7.*
eſt. Igitur ſicut hactenus illũ Adamũ terrenũ imitati ſumus, imitemur modo noſtriſq; animis, & corporibus, illius cœleſtis magiſtri Ieſu Chriſti imaginẽ imprimamus, ita, vt qui nos aſpexerit in modeſtia, & mãſuetudine noſtra, nos Ieſu Chriſti dñi ſectatores eſſe cognoſcat, vt hic glorioſiſsimus ſanctus fuit, cuius hodier nũ feſtũ ſacroſancta mater Eccleſia agit, de quo illud Eccleſiaſti ci dicere poſſumus: Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria *Eccli.45.*
in benedictione eſt. Hoc eſt, talis eius vita, & facta extiterunt, vt ſolũ illius recordatio ad benedicendũ Deum, qui eũ talẽ fecit cõmoueat, nec nõ & ipſum qui diuinis fauoribus, & auxilijs ſic vti nouit. In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illũ, & elegit eũ ex omni carne. Vbi nos legimus, ſpeciẽ Iacob, quã dilexit, alia trãſ-
33 tio habet, ſpeciẽ Iacob, quẽ dilexit. In quo denotatur Deũ virtu- *Pſal.46.*
tem, & ſpiritualem decorem adamare & illum, qui eam diligit, ſummo amore proſequi, atq; ideo dilectus Deo vocatur. Ad huius igitur glorioſiſsimi viri imitationem, qui ſicut, & nos oſsibus & carne compactus fuit, noſtrum ſupremum iudicem Ieſum Chriſtum ſequamur. Vt gratia pleni, gloria cum ipſo perfrui mereamur, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confeſſorum non Pontificum Concio Secunda.

1 *Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus, te quid ergo erit nobis?* Matth.19.

GLorioſus Apoſtolus Paulus de promiſsionibus à Deo Abrahæ patriarchę factis agens inquit Abrahæ promittens Deus, quoniam neminem habuit, *Hebr.6.*
per quẽ iuraret maiorem iurauit per ſemetipſum dicens: Benedicens benedicam te & multiplicans multiplicabo te, & ſic longanimiter ferens adeptus eſt repromiſsionem. Et paulò inferius: In quo abundantius volens Deus oſtendere pollicitationes hæredibus immobilitatem conſilij ſui, interpoſuit iuſiurãdum. Vt per duas res immobiles, quibus impoſsibile eſt Deũ mentiri, fortiſsimum ſolatium habeamus,

qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem, quam ſicut an 3
choram animæ habemus tutam, ac firmam, & incedentes vſque
ad interiora velaminis, vbi præcurſor pro nobis introiuit Ieſus
ſecundum ordinem Melchiſedec Pontifex factus in æternum.
Duæ res immobiles ſunt, altera Deum incõmutabilem eſſe, qui
mentiri non poteſt, altera verò ipſummet Deum iuraſſe. Atqui
his duabus rebus tam firmis, ait diuinus Apoſtolus, voluiſſe Deũ
corda noſtra confirmare ad tenendã propoſitã ſpẽ. Perpẽdite di
ligenter verbũ hoc: Ad tenendã ſpẽ: quo ſpẽ faciẽ peccatorũ fu-
gere ſignificatur. Et te ô homo oportet per virtutẽ decurrere, ex
peditis & emiſsis à te peccatis, & hoc modo eã ne effluat retinere
Dei promiſsis, & Ieſu Chriſto ei⁹ filio, qui ante ſtat, cõfiſus. Hęc
enim ſpes eſt quæ pœnitentẽ ad interiora velaminis ducit, ideſt,
vſq; ad gloriã. Hic alludit ad velũ, quod in tẽplo ante ſancta ſan 4
ctorũ erat, quo ſoli ſummo ſacerdoti ingredi licebat, quod gloriã
Exo. 3. præfigurabat in quam ſolũmodo ſummus ſacerdos Ieſus Chri-
ſtus ingreditur. Etenim vt ipſe met dixit: Nemo aſcendit in cœ-
lũ niſi filius hominis, qui eſt in cœlo. In omnibus enim cœlũ in-
Simile. gredientibus dicitur Chriſtũ intrare, quia omnes eius meritis ad
iuti illuc ingrediuntur. Cum generoſus quidã eques ad regẽ in
cubiculũ ſuũ alloquẽdũ ingreditur, omnis famulorũ comitatus
foris manet, ſolus aſſecla, ideſt, [*El paje de falda*] qui orã indumẽ-
ti portat cũ eo introeundi facultatẽ habet. De ſupremo Principe
Hebr. 4. Ieſu Chriſto ait idem Apoſtolus: Introiuit ſemel in ſancta æter
na redemptione inuenta, & omni illi, qui tanquã aſſecla eius in-
dumẽti fimbriã portat cũ eo ſimul ingredi licet. Hęc ora eſt, quę
dã pars indumenti humi procidens, & quę veſti ſupereſt, quod 5
autẽ ſacratiſsimæ Chriſti humanitati ſupereſt, (quo veluti indu
mẽto ipſum diuinũ verbũ veſtitũ eſt) vitę ipſius paſsionis & mor
tis merita infinita ſunt. Illis enim nullã ſibi meruit gratiã, neque
gloriã eſſentialẽ: accidentalis vero tã magno merito paruũ præ-
miũ eſt. Ille ergo, qui propria induſtria, & diſpoſitione, horũ ſa-
cratiſsimorũ meritorũ participẽ ſe reddiderit, hic oræ aſſecla eſt,
qui eã humi cadere non patitur, & hic cũ ſummo principe Ieſu
Chriſto in diuinũ æterni patris cõſpectu introibit. Et quãuis hic
Roman. 12. dicat vt fortiſsimũ ſolatiũ habeam⁹, hãc ſpẽ cõſequentes (vt etiã
ad Romanos affirmat dicens: ſpe gaudentes. Hoc eſt peccatis li-
beros & expurgatos vos videntes, & in via Dñi ambulantes ſpe

viua

5 viua in cœlũ eundi lætamini) cęterũm hoc ſolatiũ & lætitia ſit, vt dixit Dauid: Lętetur cor meũ, vt timeat nomẽ tuũ. Quod perinde eſt ac ſi diceret: Ita Dñe me venia frui facito, vt nũquã ſine timore, & culpę formidine maneã. ¶ Hebręis, trãſmiſſo mari, & hoſtibus interẽptis, adhuc tũ quã plurima bella, cõcertationes, & repugnãtię reſiduę fuerũt ad illã promiſsã terrã poſsidẽdã; ſic erũt ſemper, & iuſtis prælia, & cõtradictiones donec in gloria ſe cernant. Atq; ideò eis ſemper timore cõcuti cõuenit. Et quẽadmodũ quõdã Deus Patriarchã Abrahã, eiuſq; poſteros in eo cõſolari voluit, ità modo idẽ Deus humanatus eius Sãctos Apoſtolos, & oẽs eorũ ſectatores huius ſacroſanctæ Euãgelij promiſsis iureiurãdo factis cõſolari voluit, dicẽs: *Amẽ dico vobis, q̃ vos, qui ſecuti eſtis me. &c.* *Et omnis qui reliquerit domũ. &c.* D. Matthæus
6 narrat Simonẽ Petrũ ad Ieſũ dixiſſe: *Ecce nos reliquimus omnia & ſequuti ſumus te, quid ergo erit nobis?* O fœlices, & beatos, qui hoc verè dicere poſsũt. Omnia fratres chariſsimi relicturi eſtis ſaltim peccata, & mala, nõ dimidiã Deo dimidiã verò partẽ mundo daturi eſtis. Homines caſtos, & nemini detrahẽtes videas, qui rẽ ſacram audire & cõcioni intereſſe nullatenus omittẽt, aliasverò in ſeruã dis rebus auari, & in debitis exigẽdis tyrãni exiſtũt. Alios caſtos & liberales videas, &, vt videtur omni virtute præditos, ſed ſub his dotibus terribilẽ quãdã, & vrgẽtiſsimã oſsib⁹ adhęrẽtẽ ambitionẽ habẽt. Et hi qui partim aliquod huiuſmodi bonũ obtinẽt, ſtatũ quodãmodo periculoſiorẽ habent. Nã quãuis abſolutè loquẽdo peior ille ſit, qui omnino malus eſt, quã qui ex parte bon⁹ tñ quãtũ ad hũc articulũ remedij horũ, deterior eſt, qui ex parte bonus eſt, nã malũ iniquitatũ ſuarũ deformitas ab illis exire cõ-
7 pellit aut iuuat. Et hoc eſt q̃ S. Hierem. inquit: Arguet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te. Alius verò bonis quæ agit fretus valde ſecur⁹ viuit. Piſcator, qui funiculũ in mare mittit, etſi piſcẽ ad hamũ accedere ſentiat, & ore pertingere cibũ, nõ ſtatim funiculũ ſubtrahit, imò potius amplius protẽdit, vt piſcis meli⁹ hamũ glutiat, poſtquã verò optime prehẽſum habet illũ extrahit. Itadęmõ ſępe chordã peccatori mittit, & funẽ extẽdit, & vt bene operetur permittit, vt ſic malorũ cõmiſſorũ oblitus, eũ melius catenatũ & cõpeditũ habeat. Hoc pactovinctũ hęrodẽ habebat, de quo S. Marcus inquit: Libẽter D. Ioan. cõciones audiebat: & audito eo multa faciebat. Habebat eũ Sathanas carnis hamo cũ ei⁹ fratris vxore ligatum, alias cõciones audiebat, & bona operaba-

Pſalm. 85.

Ierem. 2.

Similè.

Marc. 6.

tur. Quid nam obsecro illa bona Herodi proficiebāt? Videlicet 8
ne agnosceret mala, quæ perpetrabat, & ita illum diabolus sibi
Leui. 13. deuinctiorē habebat. In Leuitico præcipiebat Deus: Si operuerit lepra omnē carnem à capite vsq; ad pedes, considerabit eum sacerdos, & teneri lepra mundissima iudicabit: & idcirco homo mūdus erit. Quando vero caro viuēs in eo apparuerit, tunc sacerdotis iudicio polluetur, & inter immundos reputabitur. Res est certe admiratione dignissima, vt si homo totū corpus lepra plenū absq; aliqua parte sana haberet à sacerdote sanus iudicaretur, cęterum, si aliquas partes sanas, aliquas verò infectas haberet, ęgerrimus iudicaretur. Videtur in hoc Dñm significare voluisse maius periculū esse aliquod bonitatis specimē hominem habere,
Iere. 7. quam omnino malum esse. Hæc enim omnimoda improbitas, confundi, conuertiq; facit habentē eā. Ideò Hæbreis S. Ieremias 9
dicebat: Nolite confidere in verbis mēdacij dicentes: Templum Dñi, templum Domini est. Persuadebant sibi miseri se esse securissimos, & sanctos, quoniā boues in tēplo offerēdos occidebant,
4. Reg. 17. grauissima alioquin peccata cōmittentes. De Samaritanis sacra scriptura refert, qui Deū habentes, simul idola colebant. Intolerabilis atq; horrenda abominatio est, ex parte Deo seruire velle, alia verò ex parte turpissimos appetitus explere, eisq; velle satisfacere, cuius rei mūdus plenus est. Quendam globulos precatorios, id est, (*Rosario*) prolixe voluentem videbitis, alias tamen cor
2. Reg. 5. mundo & dæmoni tradentē. Quanquā Philistęi maxime conati sunt, nunquā tamen efficere valuerunt, vt Dagonis idolū, & arca Dñi simul in vno altari consisterent. Non patitur Deus vitia
Simile. coli, vbi ipsemet adoratur. Quid quęso prodest, ciuitate hostibus 10
obsessa omnes fores intercludi, & custodiri, si quoddā dūtaxat posticū apertū relinquitur, isto inimici inuadēt, & expugnabūt vrbem. Eadem ratione licet omnia ostia vitijs omnibus homo includat, si tamen consensum soli ambitioni, aut luxuriæ, aut inuidiæ patefaciat, istud tantum vitium ad inferos illū deducet. Mortem subitam, & improuisam (quod maximum sub cœlo malum est) Ananias & Saphira obierunt, vt in actibus Apost. habetur,
Act. 5. quoniā partē rei suæ ad pedes Apostolorum proiecerūt, partem autē cōtra maiorum decreta sibi seruauerunt. O quot sunt hodie in mundo, etiam in monachorum familijs, qui volūtatis parti renuntiant, partē tamē sibi retinent suis præpositis aliquibus in rebus obsecundantes in alijs vero non, qui quidem in maximo

salutis

11 ſalutis ſuæ diſcrimine verſantur. De D. Ioannis parentibus ait S. Lucas: Erant ambo incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini. Et Regius Dauid dicebat. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Ecce iuſtitiæ perfectio, & cõplementum, videlicet, hominem ab omni malo ſe amouere, omneq; bonũ, ad quod tenetur, agere, vt ergo omnia mala relinquere valeamus, magni refert, plurimum q; iuuat, temporalia bona poſſthabere, quæ offendicula ſunt & occaſio ad incidendum in mala. Vnde D. Paulus diſcipulum ſuum Timotheum his verbis commonet dicens: Diuitibus huius ſæculi præcipe non ſublime ſapere, nec ſperare in incerto diuitiarum, ſed in Deo viuo (qui præſtat nobis omnia abunde ad fruendum) bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, cõmu-
12 nicare, theſaurizare ſibi fundamentum bonum in futurũ, vt apprehendant bonam vitam. O cœleſtem doctrinam eam ſpiritus ſanctus in diuitum, & pauperum cordibus pro eius miſericordia imprimat: quandoquidem omnibus perneceſſaria eſt. Vnumquodq; per ſe verbum magna animaduerſione digniſsimũ eſt. Doce inquit, huius ſeculi prepotentes, ne efferantur, & ſuperbiant eo quod ſe diuites videãt, ne ve ſpem in incertis diuitijs collocent, quæ earum poſſeſſorem opportuno tempore deſerũt, videlicet mortis tempore, quãdo auxiliũ ei præſtituræ erant. Præcipe (inquit) vt numiſmata theſaurizent, quę in illa patria in vſu habentur. Si in terra quadam eſſetis, vbi pro moneta, teſtulas quaſdam ſeu lapillos incolæ æſtimarent, contra vero aurum, & gemmæ vilipenderentur, poſtea verò in Hiſpaniam, vbi ve-
13 ſtra natio, veſtraque domus eſt, redituri eſſetis, nonne ingens amentia eſſet, plurimum illorum lapillorum, & rerum ludicrarum magnam copiam colligere, non vero aurum, & gemmas, quæ magno pretio in Hiſpania habentur? Aduertite fratres hoc aurum, & argentum, quæ hic tanti æſtimatis, quid in alia vita valere putatis? Nihil omnino, non plus illic quã lapilli minutiſsimi valent. E contra ieiunia, vigilię, orationes, eleemoſynę ſunt moneta, quæ verſatur & plurimum valet in cœlo, his rebus illic ſedes, & domicilium locatur. Opera enim illorum ſequuntur illos. Magnum itaq; detrimentũ profecto eſt, ſe homines auro & argento onerare, quæ licet alicuius momenti in hoc ſæculo ſint, in alio vero nihil omnino valent, & ob id diuitijs illic valentibus non ſe ditare, virtutibus inquam. Ob id dico,

Luc. 1. *Pſal. 118.* *1. Tim. 6.* *Simile.* *Apoc. 14.*

quoniã vnũ ex præcipuis cœleſtis viæ obſtaculis opes eſſe exiſtimo, quarũ cupiditas plurimos obcęcatos tenet, vt ſanctus Hieremias amare flebat dicẽs: A minore quippe vſq; ad maiorẽ omnes auaritiæ ſtudẽt. Eorũ omnia negotia, & cogitationes ſunt, qualiter diuites fiãt, hoc diebus noctibuſq; cogitant, ex omnib⁹ mundi ſtatibus, quã plures diræ auaritiæ diſcipulos inuenietis. Hæc ius effringi, iuſtitiã violari, leges reflecti, vſuras cõmitti, verũq; negari efficit. Hæc dolos, fraudes, pactionesq; iniquas fieri docet propter illa deniq; maxima ex parte mũdus peruerſus eſt. O Deus maieſtatis infinitę, quid nã eſt hoc Dñe, vt tua omnipotentia patiatur auaritiã tecũ diſceptare, &, vt pecunia parẽ ſe tibi æqualẽq; reddat? ideſt, (*que ſe ponga a tu por tu cõtigo.*) & tibi in mundo præſtet? Plures animas quã tu ipſe lucretur? Maior denique pecuniã, quã te multitudo ſequatur? O miſerorũ filiorũ Adã ſummã infælicitatẽ, qui ad talẽ ſtatũ deuenerunt. Nec ſolũ diuitiarũ maledictus amor, præcepta diuina infringere, ſed etiã ſępe fidẽ amittere facit, vt in illo iniquo Rege Ieroboã apparet, Dequo ſacer textus cõmemorat, qui ne decẽ tribus Iſrael Hieroſolymã petẽtes, vt adorarẽt in tẽplo, eiuſq; legẽ & obſeruantiã adamãtes ibi remanerẽt, aut aduerſus eũ rebellarẽt, hincq; ipſe ſuos redditus & vectigalia amitteret, obediẽtiaveri Dei (qui cũ Regẽ fecerat) & fide omiſſa, idola cõflare, & loca, in quibus ea populus, ſicut & aliæ gentes coleret, præparari imperauit, nõ autẽ cõuenirent in Hieruſalẽ, vt in tẽplo verũ Deũ adorarẽt. Et quanquã, vt ibidẽ enarratur ad illũ cõuertendũ edidit Deus prodigia, quæ ad lapides cõuertendos ſufficerent, nihilomin⁹ maledictus Rex ſemper in ſua improbitate perſeuerauit, tãta eſt auaritię vis. Quod ſanctus propheta optime denotauit: qui cognoſcẽs cũ rege loqui vanũ fore & inutile, ad ſaxa & altare ſermonẽ cõuertit dicẽs: Altare altare hæc dicit dñs. Et quã quã prophetę verbis altare ſciſſum eſt, non fuit ſciſſum cor regis, nec quia eius manus tunc exaruit, ſanitaſque ei Prophetæ precibus reſtituta.

Hier. 6. 14

15

3. Reg. 12. & 13.

16

Auertat à nobis Deus tã dirã peſtẽ, qualis auaritia eſt. Idcirco D. Petro eiuſq; ſocijs viſum eſt (& meritò quidẽ) maximi intereſſe omnia dimittere ad ſupremũ ſeruatorẽ ſequẽdũ. Vnde ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te.* Illud, Ecce, prõptitudinẽ voluntatẽq; denotat, qua omnibus relictis, dñm ſecuti fuere, qđ eius diuinæ maieſtati gratiſsimũ eſt. Vnde ſanctus Dauid Salomoni eiꝰ filio dixit: Tu autẽ Salomõ fili mi, ſcito Deũ patrem tui, & ſer-

1. Paral. 28.

17 & ſeruì ei corde perfecto, & animo volũtario omnia enim corda ſcrutatur Dñs, & vniuerſas mẽtiũ cogitationes intelligit. Quaſi diceret: Plus Deꝰ animũ, volũtatẽ, prõptitudinẽq;, quibus ab hominibus miniſtratur inſpicit, quã exhibita ſibi obſequia. Et priꝰ dicit: *Reliquimus omnia.* Poſt ea verò addit: *Et ſequuti ſumus te.* Alterũ enim ad alterũ requiritur. Si quod ceræ ſigillũ imprimendũ eſt, operępretiũ eſt, vt mollis ſit prius & diſpoſita, & alterius ſigilli figurã nõ habeat, vacua enim & plena ſecũdi ſigilli nõ ſatis apparebũt, ſi qua plena, & vacua prioris ſigilli extiterint. Ita chariſsime, ſi Chriſtũ Ieſum vera imitatione ſequi cõtẽdis, illiuſq; virtutes animo tuo imprimere, & ſivt illeveluti ſigillũ eius diuina dona in te ſculpat vis, da operã, ne huius ſeculi cupiditates, affectiones ve in eo impreſſæ maneãt, imò, vt ſit facilis, docilis, tractabilis, ab amoreq; humano lõge remotus, ad omnia deniq; à Deo
18 opt. max, præcepta paratus: hoc enim eſt mũdũ relinquere. Corpus nãq; ab illo tollere, nõ niſi morte fieri poteſt: nec te eius pœniteat. Nãq; in domo Labã maximas diuitias ſanctus Iacob lucratus fuit, quibꝰ in patria ſua vſus eſt, & cũ illis è Meſopotamia egreſſus eſt. Sic in hoc mundo facultates, quibus in noſtra vera patria, quæ eſt ſempiterna fœlicitas fruituri ſumus lucrari debemus, quare hic nos immorari & viuere ne doleamus. Cæterũ frater, ne affectu aut deſiderio hic maneas, nec ſecundũ legẽ Labãvitã agas, veluti Iacob ſecundũ eã nõ agebat. Qui licet Labã & omnes illius terræ incolæ idololatræ eſſent, tamẽ virſanctus idololatriã cũ eis nõ exercebat. Sic tu quanuis in hoc ſeculo viuas, & in eo quã plures Idololatras cõſpicias, ne iuxta mũdi regulas viuas
19 nec, vt illi idololatra ſis.

Ieſus autẽ dixit illis. Amẽ dico vobis, quod vos, qui ſecuti eſtis me in regeneratione &c. ſedebitis, & vos ſuper ſedes duodecim iudicantes duodecim tribus Iſrael. O benedictus & glorificatus ſit talis Deus, qui ità ſibi exhibita ſeruitia perſoluit & gratificat. Eritis inquit ſimul mecum iudices. O admirabilem ſeruorum Dei excellentiam qui in illo tremẽdo atq; horribili die (de quo S. Iſaias inquit:) Cõplicabuntur ſicut liber cœli, & omnis militia eorũ defluet, ſicut defluit foliũ de vinea & de ficu, vel, vt ſeptuaginta interp. trãſtulerũt: ſtellę defluẽt in ſimilitudinẽ foliorũ quę appropinquante frigore arentia, ac cõtracta de vinea & ficu defluunt quoniã inebriatus eſt in cœlo gladius meus, quãdo improbi maximo timore perterriti fuerint, ipſi verò cãta quiete & cõſolatio

Simile.

Gene. 31.

Iſai. 34.

Sapien. 5 necũ vniuersali iudice ad illius diffinitiuã sententiã approbandã cõsidebũt. Nec solũ de sanctis Apostolis hoc, sed etiã de omnibus iustis dicitur: Stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos, qui se angustiauerũt, & qui abstulerunt labores eorũ. Agite ergo serui Dei, bono animo estote ad patiendũ pro tã bono dño, hi potisimũ, qui munus Apostolicũ geritis, aut animarũ curã habetis seu familiæ, bene locatos (*Por bien empleados*) quoscũq; pro animarũ & proximorũ salute labores susceptos existimate. Nolite quę so persecutiones, quibus obid oppressi fueritis attẽdere, sed dñm potius intuemini, ob quem eas patimini, qui sanctis Apostolis & omnibus iustis, qui eius amore aliquid perpessi fuerint talem promissionẽ facit. 20

Et vlterius subiungit. *Et omnis qui reliquerit domũ, vel fratres, aut sorores &c. propter nomẽ meũ cẽtuplũ accipiet & vitã æternã possidebit:* 21 Dicet aliquis: pergratũ est mihi, vt mihi Deus centuplũ tribuat, videlicet, agros centũ pro vno, domos centũ pro vna: sed, vt centũ pro vno patres mihi donet, grauissimũ est. Etenim patrẽ solũ, quẽ habeo senẽ, quoniã me obiurgat tolerare nequeo, quid si cẽtum mihi parentes sint? Quod si centũ mihi fratres dederit, quid faciã? Duos quos habeo Deũ precor, vt Monachalẽ vitã profiteãtur, & ita solus maneã. Quid si centũ mihi essent efficerẽ? Quod si cẽtũ mihi sorores daret graue mihi esset? vnã siquidẽ dũtaxat, quã habeo, nescio quomodo nuptui tradãnã ità dotes creuerũt, vt omnis patris mei substantia illi nõ sufficiat. Deniq; centum vxores quis ferre poterit, cũ vna vix tolerari possit? Dico igitur has diuinas promissiones, nõ ita crasse, & carnaliter intelligẽdas 22 esse, sed Deũ hic tibi largiturũ, quod centies plus valeat, etsi plurimũ quod pro Deo relinquis pendatur, postea vero ęternã vitã.

D. Bern. D. Bernar. in hęc verba inquit, Arbitror verba lectionis huius ea esse, de quib⁹ ad immortalẽ spõsũ à finibus terræ clamat ecclesia Propter verba labiorũ tuorũ ego custodiui vias duras. Hęc nẽpe sunt verba, quæ cõtẽptũ mundi in vniuerso mundo, & volũtariã persuasere hominibus paupertatẽ. Hæc sunt, quę monachis claustra replẽt, deserta Anachoretis. Hæc, inquã, sunt verba, quæ Aegyptũ expoliãt, & optima quæq; eius vasa diripiunt. Hic sermo viuus, & efficax cõuertens animas fœlici æmulatione sanctitatis, & veritatis promissione fideli. Hæc verba faciunt etiã, sicut

D. August. ep. 33. D. Augu. inquit, multa hominũ millia hilari animo sequi id, qđ ille adolescens, qui ad Dñm interrogandũ accessit: quid nã face-

ret

23ret ad ſalutē aſſequendā, vix, niſi maxima animi acerbitate audi
re potuit, videlicet, cum ei diceretur: Si vis perfectus eſſe vade, &
vende omnia, quæ habes, & da pauperib⁹, & veni & ſequere me.
In Geneſi legitur Patriarchā Iſaac Ioſeph filio ſuo benedixiſſe *Gene. 27.*
dicens: Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, abun
dātiā frumenti, & vini, & ſeruiāt tibi populi. In qua benedictio
ne ita Deus perſeuerauit, vt cū illa filios Iſrael ad legis ſuæ ob-
ſeruantiā cōmoueret. Hic literalis ſenſus eſt illorum carminum
Dauidis: Viſitaſti terrā, & inebriaſti eam, multiplicaſti locuple
tare eā. Flumen Dei repletum eſt aquis, paraſti cibum illorū &c.
vſq; in finē pſalmi. In quibus verbis ſanctus Dauid Inter præci- *Pſalm. 64.*
puas illius populi Deo ſeruiendi obligationes rerum abundātiā,
quæ ad victum neceſſaria erant, cōmemorat. Quæ igitur tanta
24mutatio hæc eſt? Vt ipſemet Deus, ita benedictionem cōmutet,
vt loco affluentiæ famem, & inopiam, loco diuitiarum pauperta
tem, loco imperij ſubiectionem tribuat? Reſpondeo, voluiſſe
Deum vim ſpiritus ſui, quo intrat oſtendere, quidq; aduentus
eius in terras operetur: ſiquidem antea tot bona temporalia pol-
licens, eaq; diſtribuens, per paucos, qui ei ſeruirent, reperiebat,
Modò verò ad res ſenſualitati tam aduerſas vocans, plurimos qui
ſeſe omnino eius obſequio deuoueant inuenit. Et etiā vt confun
dantur, qui hanc viā nō ſequuntur, cernentes (*que no acaba Dios con
ellos*) ne aliena deſideret (*acabādo cō otros,*) vt propria relinquāt. Nā *Simile.*
quēadmodū ſemen licet totū idē ſit, fructū tamē ſecundum terrā
vbi incidit affert, quēadmodū Dñs dixit. Ita hoc verbū ſcilicet, *Luc. 8.*
& omnis qui reliquerit dñm &c. quanuis totū vnum ſit, & ſpiri-
25tus, qui cōmunicatur, vnus & idem, tamen quia corda, inquibus
ſeminatur, diuerſa ſunt, ita diſſimiles effectus producit. Quare
veritas dura eſt tibi, (quidam ſapiens dixit) niſi propter duri-
tiam cordis tui? Oſtendite mihi mollia & ſuauia corda, & legem
Dei illis ſuauem eſſe vobis dabo. Velut penè innumeris viris
fuit, qui hoc diuinum verbum cuſtodientes glorioſum patriar- *Pro. S. Bene-*
cham ſanctum Benedictum ſequuti ſunt, cuius hodiernum feſ- *dicto.*
tum Eccleſia celebrat. Hic cœleſtis vir, quoddam ſtratum
iter lucidum valde, & latiſsimū vidit, ab eius cella vſque ad cœ-
lum protenſum, quo animarum innumera multitudo ſcan-
debat. In quo quidem ei Deus reuelauit innumeram gentis mul
titudinem, quæ ab eodem conuertenda, & ad diuinam obedien
tiā traducenda erat. Siquidē, vt Tritemius refert ex eius ſacro or *Tritemius*
dine

dine quindecim millia & ſexcenti in ſanctorũ numerũ relati exti- 26
terunt. Necnõ quindecim millia, & ſeptingenti doctores nominati, & cogniti, præter alios, quos cõſequi nõ potuit. Et quadraginta ſeptẽ ſummi Põtifices, quorum plurimi ſancti fuerunt, Et in cuiuſdã grauiſsimi doctoris ſcriptura memini me legiſſe in eodẽ ſacro inſtituto centum, & duodecim imperatores, & vnũ, & Viginti reges extitiſſe, qui imperijs regalibuſq; ſceptris omiſſis, ea vili & pauperculo cucullo cõmutauerunt. Et multo præſtantiorẽ magnitudinẽ in Chriſti paupertatem incluſam inuenerunt, quam in ſceptris regijs. Inter quos celeberrimi fuere Rex Bamba Hiſpaniarum anno domini. 670. & Ramirus Aragonię rex, anno. 1147. O mirabilis vnius duntaxat ſancti viri fructus. Sed quæro, cur hi imperatores, & Reges ſua regna relinquebãt, cum Rex pius tantam occaſionem habeat, ad maxima obſequia 27
Sap. 6. Deo præſtandum. Regnum, videlicet, moderando, vitiaque ab eo exterminando? Quia, vt Sapiens ait: Rex ſapiens populi ſtabilimentum erit? Dico primó, maiorem ſapientiam eſſe hominem ſolum certam ſalutem facere, quam eam periculo cum multis exponere. Et planum eſt maiorem quietem obtinere monachum in ſolitudine & in monaſterij incluſione, quam regem in regni gubernatione. Secundò dico, quod quanuis bona, quæ in officijs publicis fiunt maxima ſint, ſublimior tamen virtus eſt, ea poſtquã acquiſita fuerint relinquere, quã illis bene vti. Nam ad optime illis fruendũ ſepę numero mundus, & proprius honor cõferunt. Cæterũ ad ea relinquendũ, maximo animi robore, maximaq; virtute opus eſt, necnõ & auxilio Dei efficaciſsimo, vt patet de adoleſcente, qui dixit, ſe à iuuentute ſua omnia diuina 28
Marc. mandata ſeruaſſe, & verũ dicebat. Nã D. Marcus inquit Dñm illum intuitum dilexiſſe, & in obſeruantia mandatorum bonus rei familiaris, & honoris vſus continebatur. Veruntamen virtus, quæ his omnibus ſatis erat, nequaquam, vt diuitijs renuntiaret, ſuffecit, ſiquidẽ admonente eũ domino, vt eas relinqueret triſtatus eſt, & abijt triſtis. Vt igitur hoc diuinũ verbum, quod tantum potuit apud illorum ſanctorum virorum corda, apud noſtra efficiat, omni peccato ea purgemus, ſanctiſsimiſque exercitijs excolamus. Et ità eorum ſocij hic erimus in virtute & gratia, poſtea vero in beatitudinis gloria. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, qui cum patre &c. Amen.

In eodẽ

In eodē Cōmuni Confeſſorū, non Pontificū Concio Tertia.

Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

DE rebus, quę mihi animaduerſione digniores videntur in feſtis, quę cuicūq; ſancto celebramus, illa vna eſt (quę an inmentem veſtrā quando ea celebratis inciderit ignoro) videlicet, ꝙ proprię feſtiuitates vitā conatū ſeu intētū noſtrū cōdē-
2 nant. Etenim, ſi vos interrogē, quid nā vos moueat, vt tāto apparatu, & ſumptu feſtū hoc celebretis tantū tēporis inſumentes in operiēdo & tapetibus pretioſiſsimis ſanctiſsimū hoc tēplū adornando, ſicut cernimus tā magnifice decoratū: dicetis vtiq; ſpiritū, quo ſanctus hic mūdi res contemnere modoſque ac rationes, quæ inquirere nouit ad illū melius imitādū, qui pro eo crucis patibulū ſubijt, vos mouere. Quod ſi in iudicio vobiſcū intretis, voſq; interrogetis defundamētis & cogitationib⁹, quibus, nitimini omnia ad hoceſſe cognoſcetis, ſcilicet, quonāmodo, quodipſe cō tēpſit cōſequamini, & quod ipſe amplex⁹ fuit abijciatis. Veſtri enim prę cipui conat⁹, inquib⁹ dies nocteſq; collocatis ſunt, quo pacto diuites, nobiles, lauti, & delicati eritis. Patet ergo hos tapetes, & oēs hui⁹ diei apparat⁹, cogitationes, moliminaq; veſtra cō-
3 demnare, ita, vt illud Sapientis dicere poſsimus: condēnat autē *Sap. 4.* iuſtus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius cōſummata lōgā vitā iniuſti hoc eſt, triginta annos cuiuſdā viri ſancti, ſexaginta, ſeptuaginta vè multorū condēnare, qui in vanitatibus ſenuerunt. Aliā rē iudico in noſtris ſolennitatibus perpēſu digniſsimā. Et eſt (cū tot bona ſint in illis ſpiritualia, quę admiremur, & ſequamur, quę illos tā glorioſos in diuino cōſpectu reddidere) nos magis honoribus, & laudibus eos celebremus, eorūq; feſta propter bona tēporalia, quę ab ipſis expectamus, quā propter ſpiritualia recolamus, à quibus alia naſcūtur. Ex charitatis nanq; feruore, ex amore in proximos, deniq; ex ſuimet contēptu, quibus Sāctus hic vitā traduxit, puenit, vt illi Deus virtutē daret ad morbos curādos, hominibuſq; in neceſsitatibus miraculoſe ſubueniē

dum

dũ, cũ satis cõpertũ sit, ob vnũ duorũ finiũ Deũ in eius sancta ec- 4
clesia miracula cõstituisse, vel ad fidei veritatẽ roborãdã, vel ad
hominũ corda deuouẽda illorũ virtutibus, quorũ meritis fiũt: Vt
turba, quæ pretiũ dignitatẽq; sanctorũ Deo seruiẽtiũ intelligere
nequit, exterioribus operibus, quę ipse dñs proipsis effecit dig-
noscat, nec nõ, vt omnia Deo ex animo obsequẽti obediãt, facile
perspiciat. Si igitur beneficia, quę sanctorum meritis accipimus
nos eis deuoueri cõpellunt, quãto magis illorum nos virtutibus
deuoueri adstringimur, à quibus tam sublimis potestas eis obor
ta fuit? Equidẽ homines sanctos mortuos, vt viuos tractare exi-
stimo. Nam quando in sanctis viris, sanctitas cũ gratia, seu valo-
re, potestate, autoritateq; in mundo coniungitur, multô plus vos
illis commẽdatis, quatenus à magnatibus, & præpotẽtibus suf-
fulti sunt, quam suis orationibus, dum sancti coram Deo existũt 5
& multô plus illis inuidetis ob id, quod tanquam priuati magna
tum possunt, quàm ob id, quod tanquam probi & studiosi sunt.
Attendite ergo dilectissimi, vt homines prudẽtię compotes vnã
celebrationis festorum causam esse, vt virtutibus, quæ illos san-
ctos effecerunt, nos dedamus, & ab hoc glorioso sancto mundi
contemptum, veramque Christi imitationẽ discere poterimus.
Et ideò sacrosancta mater Ecclesia hoc sacrum Euangelium ho
die proponit, quod incipit: *Dixit Simon Petrus ad Iesum, &c.* Ante
hoc diuinus Euangelista ait: quòd quidam adolescens Domi-
Luc. 18. num interrogauit: Magister bone, quid boni faciam, vt habeam
vitam æternam? Et Sanctus Lucas, ait, quòd erat quidam prin-
ceps. Cum princeps esset, adolescens, & habens multas possess- 6
siones, non quæstiones difficiles & curiosas inquirit, neque ter-
renas, nisi quomodo saluus fieri posset. Pauci principes modo
in orbe terrarum reperiuntur, qui de his rebus agant: sed potiùs
omne tempus in ludis deambulationibus, comessationibus de-
Psalm. 72. nique turpissimis appetitibus suis explendis consumunt. Et de
his sanctus Dauid ait, Quia cum in labore hominum non sunt,
ideò tenuit eos superbia. Hoc est, à superbia alligantur, & cap-
Iob. 41 tiuantur, & illi diu noctuque inseruiunt. Vnde Sanctus Iob eos
appellat filios superbiæ, de dæmone inquiens: Ipse est Rex su-
per omnes filios superbiæ. Et ità appellãtur, quia summopere su
perbiæ dediti sunt, quemadmodum filij lucis illi vocantur, qui
Eccles. 23. virtutem totis visceribus sectãtur. Et ità, vbi nos legimus: In va
nitate sua comprehenditur peccator, alia translatio habet: In va-

nitate

7 nitate ſua comprehendetur peccator. Et ſic eſt in cõtextu Græco. Vbi apertè ſignificatur, quomodo vanitas peccatorẽ apprehendit, quæ eũ ità irretitũ tenet, ꝙ ab ea vix ſe expedire valebit. Et ab hoc vanitatis ſcelere alligati, nõ de ſalute inquirũt, ſed quo modo iniurias ſibi illatas vindicabũt, quomodo alijs pręponẽtur qua etiã ratione miſerã virginẽ decipiẽt, atq; labefactabũt, & alia huiuſmodi. O infœlicia ſecula, quib⁹, vt plurimũ maiores in bonis tẽporalibus, in iniquitatib⁹ maiores ſunt. Hic adoleſcẽs princeps eò vſq; tãta animi puritate, & mãdatorũ Dei obſeruãtia vixerat, ꝙ vt S. Lucas refert illi dñs dixit: Adhuc vnũ tibi deeſt, & hoc vnũ, quod ei deerat, vt perfectus eſſet, erat ſcilicet, vt omnia quæcũq; haberet vẽderet, & daret pauperibus, & ita expeditus Dñm ſequeretur. O quãtę cõfuſioni hęc audire nobis eſſe de
8 beret. Etenim illi adoleſcẽti, vt perfectus eſſet, vnũ tantũ deerat nobis vero o quot deſiderantur, & deſunt, nõ ſolũ, vt perfecti ſimus, ſed etiã ad diuinã gratiã aſſequẽdã. Scrutamini fratres cõſciẽtias veſtras, & videbitis, quot qualeſq; defect⁹ in eis inuenietis, qui planũ teſtimoniũ reddunt, quã lõge à iuſtitia abſitis. Nec ſolũ adoleſcentes iuuẽtute cæci (qua ſe excuſare volunt) ſed etiã ſenes ætate cõfecti in hac miſeria deprehẽdũtur, in quo reprehẽſi biliores ſunt. Delicta iuuẽtutis meę, & ignorãtias meas ne memineris Dñe, dicebat Regius Dauid. Et S. Iob etiã aiebat: Cõſume me vis peccatis adoleſcẽtię meę. In quib⁹ verbis hi ſanctiſſimi viri ſignificãt, ꝙ quãuis homines, vt fragiles in aliquos defectus in iuuẽtute inciderint, in ſenectute tñ omnino illis carere debẽt. *Pſalm.* 34. *Iob.* 13 *Simile.*

Cũ eques ad curſũ equũ ſtimulat, accidit curſus tẽpore, vt comas
9 ſeu crines incõpoſitas gerat, equiti verò palliũ ſeu pileũ decidere cõtingit. Et nihil mirũ: nã id accidit, quo tẽpore equus effrẽnatè currebat. Peracto tñ curſu neceſsũ eſt, vt ſe cõponat, & ornet, aliter enim deformitas magna eſſet. Oẽs indomito, & effrẽni corporis noſtri equo in iuuẽtutis curſu currimus, ꝙ ſi tũc aliquid inordinate indecenſque fiat inconſonum eſt, veruntamẽ, nõ adeo culpabile eſt, quoniam equus effrænis celeriter currit. Corpus, videlicet, iuuentutis vitijs furioſè effrænateq; currit, at verò adoleſcentię curſu peracto, ſenectutẽ cõponere, perquã neceſſariũ eſt: quodcunque enim delictum, ſeu defectus in ea valde reprehenſibilis eſt. Cũ eram paruulus, inquit Diuinus Apoſtolus, loquebar, vt paruulus, ſapiebam, vt paruulus, cogitabam, vt paruulus, quando autem factus ſum vir, euacuaui, quæ erant paruuli. *1. Cor. 13*

Et

Et ſiquidem vos tam iuuenes, quam ſenes paruulos non vos exi 10
ſtimatis, oportet, vt puerilibus his, quibus modo tenemini penitus renũtietis. *Vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, huic iuueni dicit Dominus. Maximæ ſemper curæ omnipotẽti Deo fuit, vt pauperũ egeſtati ſubueniretur, quinimo ipſemet nõ dignatus eſt proprijs manibus protoparentes noſtros pauperes, & nudos induere. Et in Deuteronomio præcepit ſeptimo quoq; anno debita remitti. Et in Leuitico etiam præcepit, vt omnes hę reditates ad proprios dominos redirent. Et alibi imperauit, vt in meſſe triticũ, & in vineis vuæ, quæ pauperes colligerẽt remanerent. In lege verò gratiæ multis in locis efficacius eos commendauit, & nic adoleſcenti huic dicit, vt vadat & vendat omnia, quæ habet, & det pauperibus. O benedictus & glorificatus ſit tam pius Dominus, qui ita vult, vt alteri aliorum corporeas ne- 11
ceſsitates curemus. Atq; hoc artificio vult etiam, vt proprias ſpirituales indigentias adiuuemus. Quia ſicut auibus alæ, ne longe volitẽt ſcindũtur, & alę, quibus cor volitat, & à Deo diſcedit bona tẽporalia ſunt, ideò vult, vt has alas ſcindam⁹, ne corda noſtra volitẽt & ab ei⁹ diuino amore diſcedãt. Et quãquã adoleſcẽs hic virtute præditus erat, cũ audiſſet hoc verbũ abijt triſtis. Hoc illi cõſiliũ minimè placuit. Ità cõtingere ſolet: nã qui cõſiliũ poſcit eius appetitui, volũtatiq; reſpõdens dari vellet, ſi ſecus fit triſtatur. Magnũ Dei beneficiũ eſt tales viros inuenire, quos cũ op⁹ eſt, cõſulere poſsitis. Quod planũ videtur, quãdoquidẽ in peccatorũ pœnã conſiliarios ſe ablaturũ Deus minatur his verbis, per Iſaiã dicẽs: Auferet Dñs ab Hieruſalẽ, & ab Iuda ſenẽ, & honorabilẽ vultu, & cõſiliariũ. Ex quo apertè colligitur maxima eſſe 12
nũc peccata noſtra, ſiquidẽ vix in noſtra Hiſpania inueniemus, tã in ſæcularibus, quã in Eccleſiaſticis ſtatibus viros, qui cõſilio ſenes iure dici poſsint, quos Deus abhinc viginti annis oẽs ſuſtulit. Quintilianus, & Cicero aiũt nõ cõſultari res vniuerſales, quia ad has ſciẽtia habetur, ſed particulares, quibus experientia opus eſt, & aufert Deus ſenes experiẽtia plenos, nè ſit qui dicat: Ne id facias nec multi ſunt anni poſtquã ſimile quid actũ eſt, & infœliciter ob id ſucceſsit. Et ità ob delicta noſtra abſq; viris reuerẽtia dignis manemus, ſine hominibus reſpectus, reputationis experiẽtię atq; cõſilij. Quos cũ Deus in peccatorũ pœnã auferat, ſequitur euidẽter maximũ eius beneficiũ eſſe, illos habere pro tẽpore,

Deut. 15. *Leuit.* 25. *Deut.* 24

Simile.

Iſai. 3.

quo

13 quo se se occasio, aut necessitas obtulerit. Cæterum summa miseria est, sanctè & honestè vobis se adentem inuenire, & sequi nolle, quoniam appetitui vestro, gustuique displicet, & alios ex animo vobis placentia loquentes inquirere.

Ad hanc ergo opportunitatem Beatus Petrus dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Ad imaginem in tabula pingendam, prius tabulam dolari, & expoliri necessarium est, omnem grossitiem, & ruditatem ab ea auferendo, & cum Christum bonum nostrum sequi, illum imitari sit, eius virtutes in nobis Deo scribentes operæpretium est nos ante omnia dedolare & expolire omnes appetitus immodicos, & affrenatas cupiditates à nobis abijcientes, & bonis temporalibus nos expedientes: & quanto magis dedolati, & expoliti fuerimus, tanto 14 plus ad hanc sequelam imitationemque dispositi erimus. Ideò sanctus Apostolus prius ait: *Ecce reliquimus omnia*, & subdit, *secuti sumus te*. Hoc summa Veritas altissimè, atque profundè docuit, dicens: Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nõne prius sedens computat sumptus, qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui videant incipiant illudere ei, dicẽtes: Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit consummare? Aut, quis Rex iturus committere bellum aduersus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea, quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest 15 meus esse discipulus. Quid ad rem facit hæc applicatio cum hac comparatione? Profectò hæc prima facie inspiciendo male cohærere videntur inter se, diuitias, & exercitus cum renuntiatione omnium, quæ possidemus conungere, quandoquidem alterum colligere, alterum verò dispergere est. Verum cum ille, qui hæc dixit verus Deus sit, rectè nouerat has comparationes adrẽ valdè facere. Quoniam intelligebat, quòd sicut ad præliandum exercitus multitudo, & ad ædificandum pecuniarum copia prodest, ita ad ædificium, & militiam spiritualem paupertas, & omnium rerũ despectio deseruit. Etenim, vt Rex quilibet, quò maiores copias habet, eò securior est ab hoste; sic homo, quo pauperior, minus, quo à dæmone inuadatur habet. Et sicut quanto opu-

similè.

Luc. 14.

lentior fuerit, qui ædificat præſtatius ædificium erigere poteſt: 16
ita quo quis rebus temporalibus expeditior fuerit, melius ſpiri-
tuale ædificium erigere poterit, perfectiuſque Redemptoris ſui
Simile. vitam ſacratiſsimam in ſemetipſo imprimere. In vera Philoſo-
phia perſpicitur terram cœlum tacturam, ſi forte tota aqua, aer
& ignis, quæ in medio ſunt conſumerentur, ne vacuum daretur.
Ita, vt nos (qui terra viliſsima ſumus) ad cœleſtem perfectam q;
vitam aſcendere valeamus neceſſe eſt, vt in nobis prius turpitu-
dinum ſenſualium q́ue voluptatum aqua conſumatur, aer ſuper
biæ, ignis cupiditatis & auaritiæ, quæ tria ſunt mala, quibus mũ-
1. *Ioan. 2.* dus plenus eſt, vt Diuus Ioannes in ſua canonica affirmat di-
cens: Omne quod eſt in mundo concupiſcentia carnis eſt, &
concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ. Et ad his tribus ma-
lis carendũ, diuitias, quibus illa ſuſtẽtari ſolẽt omittere plurimũ
conducit. Vnde quoniam Deus homines his theſauris ad has 17
abominationes perpetrandas abuſuros eſſe prænouerat theſau
ros in terræ venis abſcondit, vt pia mater filiolo cultellũ celat
ne ſi illo feriat. Attamẽ homines cupidine moti terræ viſcera rũ-
punt, maximo q́ue labore effodiunt. Credite mihi fratres, vnum
omnium, quod diabolus magis expetit eſt, vt vos his temporali-
bus bonis oneretis, ne cœlum aſcendere poſsitis. Optime enim
ipſe nouit hominem cum non poſsit per terram planam ſarcina
graviſsima humeris impoſita incedere, multo minus cœlum
ſcandere poſſe terrenorum inordinato affectu onuſtum. Quan-
Exo. 8. do Iſraeliticus populus ex Ægypto egredi voluit, iter trium die-
rum ſe velle ire ſignificans ad ſacrificandum Deo ſuo in deſer-
to, Pharao Rex illi bono operi ſeſe oppoſuit, qui illorum ſacri-
ficandi animum cognoſcens dixit eis: Ite, & ſacrificate Deo
veſtro in terra hac. Et ait Moyſes: Non poteſt ita fieri. Et
cum eis perſuadere non poſſet, vt in Ægypto ſacrificarent ait
illis: Ite viri tantum, & filios ac vxores hic relinquite, putans
vtique illorum pignorum amorem eos ad Ægyptum reductu-
rum. Et nec in hoc Sanctus Moyſes conſenſit. Atq́ue cum nec
hoc ab eis conſequi poſſet ait: Ite & ſacrificate Domino, oues
tantum veſtræ & armenta remaneant, ad quod Moyſes reſpon-
dit: Cuncti greges pergent nobiſcum, non remanebit ex eis vn-
gula, quæ neceſſaria ſunt in cultum Domini Dei noſtri. Etiam
maledictus Pharao nixus eſt, vt ſi ex Ægypto ad ſacrifican-

dum

19 dum exirent, ne longe pergerent, sed iuxta Ægypti confinia re-
manerent. Ecce Sathanæ ingeniũ hic descriptum. Vias per quas
homines mundum non relinquant, neque omnia mala decli-
nent inuestigat, ne acceptum & gratum conditori suo sacrifi-
cium offerant. Vbi quis sese conuertere, & è tenebris Ægypti
egredi statuit, mox ipse dæmon ex se & per plures ministros
suos, quos in terra habet, ei persuadere conatur, bene Deo seruire in statu, in quo est, & in illo cõmercio, & conuersatione saluari posse. Cum autem ad hoc eum inducere nequit, saltim ne longe abeat abeo efflagitat, hoc est, vt in occasione maneat. Sin minus, saltim, vt vxores & paruuli videlicet, affectiones, & cogitationes malorum præteritorum ibi remaneant suadet. Quod si hoc ei adhuc persuadere non potest, satagit, vt animalia, hoc est,
20 nonnulla negotia incepta, relinquantur, quæ ad iterum in
Ægyptiacam captiuitatem illum redire compellãt. O infernalis astutia, quanto spiritu, & vehementia opus est ne nos vinci sinamus, & ad respondendum audacter, sicut Moyses respõdit: Non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultum *Exo. 10.*
Domini Dei nostri.

Omnibus prorsus, quæ nos à Christo superno duce sequendo retardant renuntiare nos oportet, vt cum Petro dicere possimus: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Sed væ, væ & millies væ, quam pauci sunt, qui hoc vere dicere possint. Aristoteles inquit: Frigiditas congregat heterogenia, ideſt, res diuersi generis: vt cum in hyeme gelat videmus, frigus nanque, & gelu in aquæ stagno lapides cum lignis & paleis, & alijs, quæ
21 ibi consistunt ita constringere, vt vnum omnia videantur. Ita peccatũ, quod gelu quoddam est, & frigiditas, his rebus temporalibus animam complicat, cum quibus nulla ei consanguinitas, aut affinitas est. Vnde S. Dauid ait: Conglutinatus est in terra *Psal. 43.* venter noster, ideſt, cor nostrum: & manet anima, vt ipse dicit, *Psal. 118.* sicut vter in pruina. O Christe vitæ reparator, & verissime hominum amator, infunde Domine animis nostris tui amoris calorem, qui hoc gelu liquefaciat, frigusque culpæ amoueat, vt his rebus temporalibus nos exoluamus, & sic expediti tibi adhærere seruireque valeamus. Huic Diui Petri quæstioni summa bonitas respondit: *Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis, &c.* O ineffabilis

Dei clementia, & liberalitas. Adnertite commutationem dexte- 22
ræ excelsi, pro bonorum peritorum visitate, pro leui & mo-
mentaneo labore, quem in eo sequendo passi sunt, Deum illas
summæ iudicaturæ cathedras eis sedaturum promittit: vbi qui-
dam mendici & pauperes supremo Dei tribunali assistũt, & su-
D. Chryso. premi iudicis assessores sunt. Diuus Chrysostomus super hæc
verba notat, cum Dominus hoc promissum fecit Iudam prodi-
torem ibi etiam interfuisse, qui tamen promisso non fuit perfrui
tus, quamuis summa Veritas dixit: Sedebitis & vos super sedes
duodecim, vt omnes Dei promissiones sub hac conditione esse
intelligamus, scilicet, si quod debemus fecerimus, si in bono cœ-
pto perstiterimus. O sancta perseuerãtia, sine qua nullus promis-
Apoc. 2. sis præmijs fruetur. Esto fidelis vsque ad mortem, ait Dominus,
& dabo tibi coronã vitæ. Non, inquit, Esto fidelis vno anno, aut 23
quatuor annis, sed vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ,
alioquin sine illa sicut infœlicissimus Iudas manebis. Diuus Ber-
B. Bernar. nardus de perseuerantia loquens, ait: Perseuerantia est ductrix
ad meritum, mediatrix ad præmium, soror patientiæ, filia con-
stantiæ, amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculũ,
& propugnaculum sanctitatis, tolle perseuerantiam, & tunc nec
fortitudo laudem, nec obsequium mercedem, nec beneficiũ gra-
tiam obtinebit. Per hanc enim solam homo æternitati redditur,
pugnator vincit, & victor etiam coronatur: quia, qui perseuera-
uerit vsque in finem, hic saluus erit. Hæc ille. Agite ergo fratres,
aperite oculos, qui Christo vitæ vestræ seruire cœpistis, ne fran-
Luc. 17. gamini, memores estote vxoris Loth, dicet vobis idem Dominus
quæ quoniam retro aspexit in statuã salis conuersa fuit. Vbi no- 24
Gene. 19. randum est, præcepisse ei Deum, Noli respicere post tergum, nõ
fuisse quidem, ne supplicium, quod iustitia diuina in illis pecca-
toribus exercebat, conspiceret, nec etiam ne illorum, qui ita illa
patiebantur, tamet si iuste, cõmiseretur, sed quia cum ibi rem
suam reliquisset, & omnis coniuerenda erat, ne eam deseruisse
doleret: quoniam siquidem à Deo ducta discedebat, nihil erat
quòd rei iacturæ mœstitia afficeretur. Quis enim non illo igne eam
eripuerat, in suis inopijs ei opem ferret. O quam singularis ad-
monitio omnibus Christianis, & præcipuè religiosis, quos Deus
ab igne Sodomæ eduxit. Time monache, qui mundum, & quæ
in eo sunt, quæ contemptisti respicis, ne forte in salis statuã con-

uertaris,

25 uertaris, quia religiosi esse non habebis, sed speciem duntaxat & formam, vt statua, quæ nihil, præter quod apparet, habet. Intuere eum, qui te è mundo deduxit & in tantæ securitatis loco statuit, nam ipse te enutriet. Atque hoc modo in tua vocatione persistens, cum diuina gratia beatitudinem consequeris: ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum Concio Quarta

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.

Matth. 19.

NOTATV digna profectò sunt illa verba, quæ Dominus Ecclesiastici ore asserit, scilicet: Transite ad me omnes, qui concupiscitis me. In quibus nos ab amore concupiscentiæ, qui mercenarius amor est, ad amicitiæ amorem transire iubet. Vnde hæc verba significant: Omnes, qui diligitis me amore concupiscentiæ, non quietemini in hoc amore mercenario, nec in meorum beneficiorum amore, sed transite ad me, id est; Transite ad me amandum propter me metipsum. Nam, quanquam verum est, quòd sicut aucupes ante aucupium quædam carnis frusta, id est, [*Picaduras*] falconibus præbẽt ad eos ad aucupiũ stimulãdos. *Eccli.* 24. *simile.*

2 Sic ego (inquit Deus) gaudijs spiritualibus ad meum obsequiũ homines excitare soleo, alijsque quamplurimis beneficijs. Et licet hoc in principio necessarium sit, tamen non ibi sistatis: transite ad me, vt ille trãsierat, qui dixit: Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terrã? Quasi diceret: Nihil Dñe, nisi te solũ affecto, te solum, summã bonitatẽ consequi vellem. Vnde infertur hic Diuum Petrum in hac interrogatione: Quid ergo erit nobis? Loquutum fuisse, vel ad imperfectorum solatium, vel tanquam tyronem, & adhuc non satis dedolatum, & limatum. Quid præmij vis, ô sancte vir, nonne plus quam sufficiens præmium iudicas Deum infinitæ maiestatis à te seruiri velle? Adhuc sanctus Apostolus mentem & oculos in mercedem tanquam non om- *Psal.* 72.

nino perfectus conuertebat. At Dominus ad illius, & noſtram 3
ſubleuationem reſpondit: *Amen dico vobis, quòd vos, qui ſecuti eſtis me, &c.* O Chriſte vere magiſter, & doctor, deſpector fluxorũ huius ſęculi bonorum, cur nullam mẽtionem facis huius, ſcilicet quòd vt te illi ſequerentur omnia reliquerunt? Ad hoc dico, in verbo, ſequuti eſtis me, contineri, Reliquiſtis omnia. Nam ſicut fieri non poteſt, vt quis plene vno oculo cœlum, altero vero terram aſpiciat: ita fieri nequit, vt ex parte Chriſtum perfecte ſequamur, alias in rebus tranſitorijs amorem fixum habẽtes. Duo ſeptentrionalia ſydera, quæ dicimus [*nortes*] ſunt in cœlo, Arcticum, videlicet, & Antarcticum, qui alterum ſequitur neceſſario terga vertere alteri debet. Qui Indias petũt ſydus Antarcticum ſequuntur, & Arctico terga vertunt, quod verſus nos eſt. Contra verò qui ab Indijs reuertuntur Arcticum ſequuntur, & An- 4
tarctico terga dant. Chriſtus verus Deus, & homo, & etiam mundus hæc duo ſydera ſunt. Si mũdum ſequimini Ieſu Chriſto ter-
1. Ioan. 5. ga vertitis. Nam vt Diuus Ioannes ait: Mundus totus in maligno poſitus eſt: ſi verò Chriſtum ſequi vultis neceſſario mundo terga daturi eſtis. Hinc abominationem, quã mundi ſequaces commit̃unt intelligetis, ſiquidem creatori ſuo terga vertunt. Hoc
Auguſt. adhuc multo magis. D. Auguſtinus exaggerat dicens: Summa
lib. 83. q. peruerſitas eſt vti fruendis, & frui vtendis, hoc eſt, ex Deo creatu
30. nõ pro ram, & ex creatura Deum facere. Quid? Num qui tantum ma-
cul à prin. lum perpetretur erit? Maxime. Et comparatione quadam in vo-
to. 4. biſmet experiemini. Non dignoſcitur quis melior ſit haſtarum
Simile. luſor, niſi in fractione haſtarum, qui plures lanceas confringit dexterius ludũ illud exercet. Ita in vobis etiam dignoſcitur, quis 5
nam plus poſsit an amor Dei, an creaturarum. Hi duo amores in corde veſtro congrediuntur, & plures haſtas frãgitis, ac plus aſsidue pro creaturarum amore, quam Dei facitis, quin potius, vt amori creaturarum ſatisfaciatis, quotieſcunque occaſio offertur, Dei amori ſatisfacere intermittitis: creaturas enim pro Deo colitis, & Deũ vice verſa pro creaturis, quod eſt ſumma peruerſitas. Orem aſsiduis lachrymis deplorandam. Pudeat vos (obſecro fratres) rei tam horridę, vt hæc eſt. Conuertite, conuertite affectionis veſtræ faciem ad ſummum bonũ, terga verò, & cõtemptũ ad omnia mundi, quę talia ſunt, vt ipſe dæmon parua eſſe cõ
Iob. 1. feſſus ſit. Nã à Deo poſtulãs vt S. Iob affligeret, dixit ei: Extẽde

pau-

6 paululũ manum tuã, & tange cuncta, quæ poſsidet. Vbi filios & totã ſubſtantiã quam, poſsidebat paululum nuncupauit. Tota illa ſtatua ingens, quã Nabuchodonoſor vidit, luto nitebatur. Aurũ, argentum, metallũ, & ferrũ omnia luto ſuſtentabantur, quãuis metalla pergrauia erant. Eodem modo omnes huius mundi res, quantumuis precioſæ, & graues videãtur, lutotamẽ & limo noſtræ mortalitatis fundantur. Vnde dicere conſueuiſtis, homo diues, homo nobilis, homo ſapiens, homo potẽs, homo pulcher, omnia tamen ſuper hominem, & ſuper humanã vitam, & ſuper mortalitatis terram fundantur. Attende igitur, ô miſer peccator, quas obres immenſam bonitatem aſpernaris, eamq; potius, quã eas perdere vis. Si quis à tyrannis captus exforcipãdus eſſet, & foramen quoddã conſpiceret, quo exire poſſet, & illo periculo ſe 7 eripere, & cũ egredi non poſſet abſq; eo q̃ pallium deponeret, & veſtibus ſe exueret, potius vita priuari, & mortem illã crudeliſsimam perpeti mallet, quàm à veſtibus ſe expedire, nõne tã inauditã amentiã demiraremini? O ſtulte, ſtulte, qui ne viliſsimi pretij rẽ perderes, vita potius mulctari vis? Si igitur hoc nos in admirationẽ adducit, quomodo non obſtupeſcimus plurimos videtes, qui ne palliũ perdãt, Deũ potius, & animam ſuam perdere malũt, & diuites potius ad inferos deſcẽdere, quã pauperes in cœlũ peruolare. Agens Propheta Oſeas quomodo Hebræi verũ Deũ reliquerunt, & ad idola adoranda ſe conuerterũt, illud peccatum ſtultitiam vocat Dei nomine dicẽs: Et nunc reuelabo ſtultitiam eius. Vbi Vatablus vertit: Et nunc retegam turpitudinẽ eius. Et ſeptuaginta interpret. trãſtulerunt: Reuelabo immunditiã eius, 8 & in Paraphraſi Chaldaica habetur: Ignominiã eius. In hac interpretationum varietate, quæ verbo Hebræo in hoc loco poſito aſsignãtur, ſatis apertè declaratur quanta peruerſitas ſit Deũ pro creaturis relinquere, iſtis amorẽ, reuerentiã, & obedientiã illi vni debitã tribuendo, ſiquidẽ ſtultitia, turpitudo, ignominia, atq; immũditia, vocatur, quod, vt diximus, huius ſęculi amatores faciũt.

Simile.

Oſea. 2.

Ex his dñi verbis: *Vos qui ſecuti eſtis me, &c.* Quæ ſecundum ſenſum quẽ hic dedimus præſupponũt *reliquiſtis omnia*, infertur, quã ſingulare beneficiũ illis dñs confert, quibus ſpiritum donat, vt mundum omnino relinquant, & in ſanctas religiones ad vitam auſteram aſsidua pœnitentia degendam ſe ſe recipiãt. Tametſi Deus Abrahamũ maximis beneficijs affecit, vt contra quatuor

illos reges victore illũ reddere, & ei promittere in eius gene- 9
ratione futurũ quẽdam, qui benedictionũ pelagus eſſet, & in quo
benedicendæ erant omnes tribus terræ, veruntamen cum eo Ge
ne. 15. loquens non ei iterauit, neque in memoriam vllam harũ
Gene. 15. rerum reduxit, ſed dixit illi: Ego Dominus qui eduxi te de Vr
Chaldæorum. Quaſi diceret: Recordare Abraham illius eximij
beneficij, quod tibi feci, te ab illo igne & idololatrijs Chaldæo-
rum eripiens, ne cum illis comburereris, ſicut qui ibi remanſe-
runt, combuſti ſunt. Id ipſum ſingulis monachorum dicere poſ-
ſumus: Recordare frater tam ſingularis beneficij, quod tibi Deus
contulit, te ab idololatriæ mundi igne educens. Conſidera quam
combuſti inſtar carbonum, in iſta mundi Chaldea mũdani ver-
ſentur, & in hac Babylonis fornace, teque fortè peiorem illis fu-
turum, ſi illic manſiſſes. Eſt ſiquidem hodie mundus tot offendi 10
culis, laqueis, & occaſionibus plenus, vt de vnoquoque illorum,
qui eum incolunt illa ſummè tremenda Prophetæ verba dicere
Amos. 5. poſsimus: Quomodo, ſi fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vr
ſus, & ingrediatur domum, & innitatur manu ſua ſuper parietẽ,
& mordeat eum coluber. Paſsim vrſum qui te dilaniet offen-
des, leonem, qui te deuoret, viperam, quæ te veneno inficiat, vi-
delicet, homines peruerſos, mulieres impudicas, qui ſuis corru-
ptis exemplis, perſuaſionibuſque iniquis ſecum agentes peruer-
tunt. Quid igitur religioſi Deum glorificare laſſantur, eique gra
tias ingentes agere, quòd à tanto eos periculo liberarit, in locique
tutiſsimis conſtituerit? Sed cupio, vt patres religioſi intelligant
Beatum Apoſtolum Coloſſenſes, in eiſque omnes Chriſtianos
Coloſ. 3. admonere his verbis: Nũc autem deponite vos omnia, iram, in- 11
dignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonẽ de ore
veſtro, nolite mentiri, expoliantes vos veterem hominem, cum
actibus ſuis, & induentes nouum, eum qui renouatur in agnitio-
nem Dei, ſecundum imaginem eius, qui creauit eum. O cæleſtẽ
doctrinam, eam omnium animis Spiritus ſanctus imprimat. Vbi
valdè ponderandum eſt, quomodo diuinus Apoſtolus fateatur
hanc renouationem fieri, vnoquoque, videlicet, imaginẽ ſui con
ditoris in ſe inſculpente, cum agnitione, & contemplatione per-
fectionum eius. Itaque, vt ille qui alicuius effigiem exprimit,
in duas oculos partes conuertit, ſcilicet, in perſonam illius, quem
deſcribit, & in imaginem, quam depingit: ita Chriſtianus puriſ-

ſimam

12 simam Seruatoris sui vitam, & etiam seipsum intueri debet, vt paulatim se depingat, secundum id, quod in illo contemplatus fuerit. Atqui, si hoc Christianis præcipitur, multò magis id religiosi facere tenentur: & siquidem temporales diuitias reliquerunt, semetipsos magis abnegare studeant. Beatus Bernardus quendam monachum alloquens ait: Vtinam frater Guillerme ex duobus malis minus eligeres, scilicet, vt pecunias, quas in mũdo reliquisti huc adduceres, quam malas cupiditates, quæ in religionem asportasti. Etenim pecunijs aliquos ruinosos, & inueteratos parietes reficeremus, tuis verò improbis desiderijs, nostros bonos, & pristinos mores labefactas. Expoliauit se Rex Saul ve- *D. Berna.* stimentis suis, & prophetauit cum cæteris Prophetis, & cecinit nudus tota die illa & nocte. Itaque tandiu spiritus prophetiæ il- *1. Reg. 19.*
13 li perdurauit, quandiu nudus fuit. In quo significatum est, malis desiderijs appetitibusque nos exonerare oportere, vt Spiritus sanctus in nobis inhabitet. Et idcircò, vt Aymon ponderat, vbi *Aymon.* Saul vestimẽta resumpsit statim Prophetiæ spiritum amisit. Ne simus patres mei, vt Saul, qui postquam inter Dei seruos fuimus, sicut in Prophetarum choro diuinas eiusdem laudes decantantes passionibus denuo indomitis, & affectionib⁹ inordinatis nos induamus. Maximè Dei ingenium ab huius sæculi dominorum disidet. Illi etenim volunt eos, qui domum suam sibi seruituros ingrediuntur, bene politèque indutos venire volunt [*Ya su costa.*] vt si nihil aliud lucrati fuerint, quod attulerunt saltim in eorum seruitio deterant, & consumãt. Contra verò Deus vult illos, qui in suum palatium, quod est sancta religio ei famulaturi veniunt,
14 non solùm bonis sæculi, sed semetipsis denudatos introire, quia ipse Deus suis sumptibus varietate, hoc est, [*De su librea*] eos vult vestire. Ita, vt nihil in eis maneat, quod diuinæ eius celsitudini non sit gratum. Qui illius sanctissimæ Esther spiritum habuerit, facili negotio hæc omnia perficiet, quæ cum alias Regis Assueri vxor legitima esset, viginti septem prouinciarũ Domini, ita suis proprijs appetitibus denudata erat, vt diceret, Deum alloquens: Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum su- *Esther. 14* perbiæ, & gloriæ meę, quod est super caput meũ in diebus ostentationis meæ, & detester illud, quasi pannum menstruatę, & nõ portem in diebus silentij mei; & quòd non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit conuiuium Regis, & non biberim vi-

num libaminum, & nunquam lætata ſit ancilla tua, ex quo huc 15
tranſlata ſum vſq; in præſentem diem, niſi in te Domine Deus
Abraham. O [*Valas me la beatiſſima Trinidad.*] qui fœminæ ſpiri-
tus, & qualis, ac tantus huius ſæculi bonorum contemptus? Re
vera hæc verba digna ſunt, vt ſingula per ſe expendãtur. Tria po
tiſſima inter alia hæc ſancta fœmina hic protulit. Primũ quòd
execrabatur omnia ornamenta, quibus decorabatur ad prodeũ-
dum in lucem. Secundum, quòd cum ſericis & aureis indumen-
tis veſtiebatur, ſe pannis menſtruatis, & ſordidis ornari cogita-
bat, ac proinde non libenter ea ſibi induere. Tertium, quòd cum
ſola erat omnibus illis ſe exuebat, & omnino ea contemnebat,
Simile. deniq́ue niſi ob neceſsitatem non ſe ornare ſolere. Cibi, qui ex
ſe boni probatiq́ue ſunt, abſque formidine eduntur: ſed indiffe-
rentes metum prudentibus inferunt, & ſolùm propter neceſsita 16
tem, modicè eis vtuntur, & temperate. Huiuſmodi ſunt hono-
res, & bona temporalia. Ideò ſancta Eſther tanta formidine, &
Simile. temperantia illis vtebatur. Columba eſcam in valle propter ſa-
gittarium cum timore accipit, ſed cum volat, ſecure deuolat. Ita
huius mundi rebus magna formidine atque reſpectu nos vti de-
cet, quanquam multò melius eſſet eas omnino relinquere, nec rẽ
tantæ ſuſpectionis nobiſcum habere, tantum per mandata Dei
volare quiete, ac ſecurè poſſumus. Idcircò, vt dixi, religioſi, qui
diuinæ miſericordiæ ſpiritum, & gratiam ſuſceperunt maximè
Deum glorificare tenentur, quoniam ad hæc omnia relinquen-
da, veroſq́ue Apoſtolorum ſanctorum imitatores ſe exhibendos
Simile. ſpiritum acceperunt. Qui enim in molendino verſatur fieri ne-
quit, quin tunicæ, ſeu pedibus aliquid farinæ adhæreat. Eodem 17
modo maximè mirum eſt, inter mundi vanitates viuere, & cor
Gene. 39. ab illis liberum habere. Maluit Ioſeph in illius obſcœnæ mulie-
ris manibus pallium relinquere, quam Deum perdere.

Vos qui ſequuti eſtis me, ſedebitis, &c. O admirabile promiſſum,
vt tantæ afflictionis, tantæq́ue calamitatis tempore, tantam eis
quietem, & ſecuritatem Dominus promittat. *Sedebitis*, inquit, *ſu-
per ſedes duodecim.* Quia illic ſederunt ſedes in iudicio, inquit ſan-
Pſal. 121. ctus Dauid. Quid hæc loquendi norma, ô ſancte Rex ſibi vult?
Quis vſquam ſellas ſedere vidit? Sedes quidem dici poſſunt ege
ni, & pauperes, qui laborant, vt diuites conquieſcant, & ſedeant.
Quis enim pompas, & faſtus optimatum, niſi operarij, & agri-

colæ ſuſtentant? Super illis quaſi ſuper ſedibus huius ſæculi di-
18 uites conquieſcunt. Quòd ſi id patienter ferant, virtutemque ſe-
ctentur ſedem habebunt, hoc eſt, otium & requiem in iudicio.
Quia illic ſederunt ſedes in iudicio. Ponit illud in præterito, pro
pter eius certitudinem. Eia ergo fratres, qui modo labores ſuffer-
tis, vt veſtri proximi in neceſsitatibus refrigerentur, vos ſellas
eſſe intelligite, ac ſi in bono cœpto perſeueratis in illo laborioſiſ-
ſimo die in quiete & requie ſedebitis. Sed præ omnibus, quod
hic ſanctus Propheta dicit, conuenit ſacris Apoſtolis, qui ſedes,
vbi Deus ſingulariter ſedit, fuerunt. Etiam ſedes extiterunt, quo
niam grauiſsimos labores ad peccatores conuertendos ſuſtule-
runt, & ita ſedem, & requiem in hoc mundo, & multo plus in
alio ipſi peccatores haberent. Ex his ſedibus peculiariter ait Do-
19 minus: *Sedebitis ſuper ſedes duodecim, &c. Et omnis qui reliquerit domũ, &c. Propter nomen meum centuplum accipiet* (ſcilicet in hoc ſæculo) *Et vitam æternam poſsidebit*, in alio. Non ſatis reputat Dominus, illis, qui pro eius amore aliquid in hac vita relinquunt, in alia gratificare, ſed hic etiam maximis muneribus eos afficit, quibus ma
ximos, & potentiſsimos illos efficit, vt diſſerit Beatus Ambro- *D. Ambroſi⁹ ſer.*
ſius. Et in exemplum Moyſen adducit, qui cum filiæ Pharaonis *8. ſup. Beatimmacu-*
adoptiuus filius eſſet, cumque hac via potens in Ægypto poſſet *lati.*
eſſe, de illo Diuus Paulus ait: Fide Moyſes: Grandis factus, ne- *Hebr. 11.*
gauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum po
pulo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem. Ma-
iores diuitias æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium
Chriſti. Sed, vt ait Diuus Ambroſius, fugiendo potentiam
20 potentior factus eſt. Nam illi dixit Deus: Ecce conſtitui te Deũ *Exod. 7.*
Pharaonis. Id eſt, eris ipſi Regi horribilis, qui te velut Deũ time
bit. Perpẽdite, vt illi etiam in hoc mundo, quod pro ipſo reliquit
perſoluat. Et propter nauiculã, & retia quæ D. Petrus reliquit,
quid adhuc in hoc ſæculo acceperit, cõſpicite: quæ poteſtas, quæ
autoritas, ad aperiendũ, claudendumq; cælũ illi cõmiſſa fuerit:
quam deniq; poteſtatẽ (ac ſi Deus eſſet) naturæ imperandi ha-
buerit. Nam iuueni dixit, qui erat claudus ex vtero matris ſuæ: *Act. 3.*
Argentum, & aurum non eſt mihi, quod autem habeo, hoc tibi
do. In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge, & ambula, & ſta-
tim ſanus factus fuit. Et præterea: In plateas infirmos ponebant
in lectulis, vt veniente Petro, ſaltim vmbra illius obumbraret *Act. 5.*
quempiam

quempiam illorũ, & liberarentur omnes ab infirmitatibus ſuis. 21
Et poſt hoc centuplum vitam æternam promittit. O incomprehenſibilem Dei liberalitatem, qui tanta, tamque ſingularia bona pro tam exiguis ſeruitijs promittit. Si in terris aliqua officina eſſet, in qua humana vita venalis haberetur, quis maiorem diuitiarum ſuarum partem non impenderet, vt plures annos poſſet emere? Quare ergo non excitamur ad emendum vitam æternã, ſiquidem incomparabiliter hæc illa maior eſt? Huius ſupremæ vitæ ſpes effecit, vt ille ſanctus iuuenis viriliter ſe exponeret, li-
2. Mach. 7 benterque ad ſe membratim diuidendum offerret. Linguam poſtulatus (ait ſacer textus) citò protulit, & manus etiam conſtanter extendit, & cum fiducia ait: E cælo iſta poſsideo, ſed propter Dei leges nunc hæc ipſa deſpicio, quoniam ab ipſo me ea recepturum ſpero. O ſingularem ſancti iuuenis conſtantiam, qui car 22
nifice linguam abſcindendam poſtulante, citò produxit, ſimulque manus amputandas extendit. Hic ſatis noſtra timiditas confunditur, ſiquidem in lege gratiæ viuentes, tot diuinis auxilijs ditati, animum, quem illi in lege ſcripta præ ſe ferebant non præſtamus, nec tam parum laborem qualis eſt, quem ſecum virtutis
Hebr. 4. exercitiũ affert ſuſtinemus. Timeamus ergo, ait Diuus Paulus, ne fortè relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, exiſtimetur aliquis ex vobis deeſſe. Etenim, & nobis nuntiatum eſt, id eſt, promiſſum quemadmodum & illis. O profunda, & myſterioſa, ſed & horribilia verba. In Baptiſmo vita æterna ob legis diuinæ obſeruantiam nobis promittitur, & nos eius obſeruantiã pollicemur. Sanctus autem Apoſtolus ait: Ne ita viuam⁹, vt Dei pollicitatione contempta, ab eo, quod ei promiſimus, deficiam⁹. 23
Miſeros illos, qui ſuis paſsionibus cæci tam eximiam pollicitationem negligunt, quique, vt ſuis prauis cupiditatibus ſatisfaciant, quod Deo promiſerunt, complere deſinunt. Fœlices verò illos, qui ad hoc diuinum promiſſum oculos conuertentes omni ſpiritus feruore, quod Deo deuouerunt, reddere laborant: quoniam hi gratiæ centuplum hic accipient, & poſtea vitam æternam: ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

IN

IN COMMVNI Virginum Concio Prima.

Simile est regnum cælorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

AD intelligendum, quo fine Dominus ac Redemptor noſter hanc parabolam poſuit, notare oportet illum antea dixiſſe: Si autem dixerit malus ſeruus in corde ſuo; Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere conſeruos ſuos, manducet autem, & bibat cum ebrioſis, veniet Dominus ſerui illius in die qua non ſperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & ſtridor dentiū. Quod nuntium hoc dominis meis ac potentibus ſæculi huius! qui cum equitem titulum ſortiantur ita pedites, & reptantes incedunt, vt dictu, nedum viſu miſerabile ſit: propter quos ad literam Chriſtus Redemptor noſter videtur hæc verba tremenda dixiſſe: In tria capita illius ſerui nequam iniquitatem Dominus redegit, videlicet, in ſpem vitæ longæuæ, & mortis obliuionem. In cibum, & potum, & tyrānidem erga proximos ſuos. Ex quo patet, quam nociuus ſit nimius cibus, & potus. Sanctus Thomas ait, quòd vſus vini non eſt illicitus ex ſe, poteſt tamen illicitus eſſe per accidēs, vtpotè ſi experitur homo ſe ab ipſo facilè lædi. Igitur ſuperfluum, & excedens quanto plus nociuū erit? Attendite (dixit Dominus) ne fortè grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. In quibus verbis diuina ſapientia manifeſtat, quam nociuum vitium hoc ſit. Nam quid eſt corda grauari, niſi deſcendere ad imas? Igitur hoc vitium facit illos in profundū inferni deſcendere. Auertat à nobis Deus rem tam pernicioſam, & quæ tam ingentium malorum eſt cauſa. Et experientia nos docet hoc malum, & etiam alia duo plus in diuitibus, & potentibus

D. Thom. 2. 2. q. 149. ar. 3.

Luc. 21.

huius

huius ſæculi regnare, quam in alijs inferioribus hominibus. Qui 4
Rom. 13. bus meritò dicere poſſumus verba illa diui Pauli, ſcilicet: Nox præceſsit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis, ſicut in die honeſtè ambulemus. Non in comeſſationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs, non in contentione & æmulatione, ſed induimini Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curam ne feceritis in deſiderijs. Quaſi dicat: Aduertite fratres, quòd iam viuimus in luce legis gratiæ ſi in tenebris eſſetis, hoc eſt, ſi Arabes, Mauri, Turcæ, & infideles eſſetis non ita mirum eſſet, ſi vt modo vitam agitis, viueretis. At verò cum ſitis illuſtrati cæleſti fidei lumine, & quid pro vobis Deus fecit cognoſcentes, & vitam perennem, aut tormẽta æterna ſperãtes, & nihilominus ita viuatis, hoc profectò magnam admirationem infert. Abijciamus ergo opera te- 5
nebrarum, videlicet, peccata, quæ tenebras, & caliginem animæ noſtræ obijciunt, vt induamur arma lucis, nempè virtutes, quæ ſunt tela, armaque, quibus dæmones profligantur, & cælorũ regnum debellatur. Et dicuntur arma lucis, quia clarificant, & illuminant ipſam animam. Et induimini Dominum Ieſum Chri-
Simile. ſtum. Qui veſtem perlongam induit, totus operitur, & nihil ipſius apparet, præterquam ipſum indumentum. Et ſiquidem Dominus noſter Ieſus Chriſtus eſt veſtis immenſa. Ita illum debetis induere, vt nihil ex vobis appareat, ſed quiſquis vos viderit, dicat: Hic transformatus eſt in Ieſum Chriſtum. Et curam carnis ne feceritis in deſiderijs, ſcilicet, eius adimplendis. Cęterum, ô Deus maieſtatis infinitæ, quibus verbis tam magnam ſtragem, & corruptionem explicabo, qualis hodie inter multos 6
Chriſtianos inuenitur? Cum mortis obliuione & ſpe vitæ longæuæ viuentes, exiſtimantes, quòd tam citò non venies, vt rationem cum eis ponas, ſplẽdidis comeſſationibus, & alijs quam plurimis profanitatibus incumbentes: ob quæ in ſummam paupertatem deueniunt, & pignorati viuunt. Ex quo oritur proximos affligere, & ſubditorũ ſanguinem fugere. Sanctus Dauid
Pſal. 11. ait: In circuitu impij ambulant, ſecundum altitudinẽ tuam multiplicaſti filios hominum. Ideſt, eũ mundus peccatoribus ſit plenus, & iuſtos vndique circunſtent. Tu verò, ô bone Deus, ſecundum profunditatem occulti conſilij tui aliquos fideles tibi elegiſti, quos multiplicas, & conſeruas in medio tantæ multitu-

dinis

7 dinis peſsimorũ, qui eos obſeſſos habent, & aſsiduè expugnant. Et in tranſlatione Chaldaica habetur: Circumeuntes impij ambulant tanquam ſanguiſuga, quæ ſugit ſanguinẽ filiorum hominum; quia impij circundãt pauperes & deglutiunt eos, & eorum bona. Ex his Domini verbis conſtat, quomodo quędã mala ſunt cauſa aliorum. Et ita vbi nos legimus: Qui male agit, odit lucem; alia tranſlatio habet: Qui mala agit. Et ſic eſt in contextu Græco, & in tranſlatione Syriaca. In quo ſignificatur, quòd ex eo quòd quis aliquod malum perpetrat, deinceps in plura mala incidit. Nam ex mortis obliuione, & aduentus ſummi iudicis, hinc homines in comeſſationibus, & ebrietatibus profanantur, & inde in ſummam paupertatem deueniunt, & vt pauperiem ſuam redimant, hinc prouenit, vt proximos ſuos affligant, & res
8 familiares ab eis auferant. At quando non putant, veniet Dominus die, qua non ſperant, & diuidet eos per mortem, ſcilicet, ſeparando animas à corporibus eorum. Et partes eorum ponet cum hypocritis in inferno: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. Cæterum, quia poſſet quis dicere: Certè Domine ſatis lætus, & conſolatus ego manerem, ſi vlteriùs non procederes, nec amplius præter id futurum eſſe diceres: nam ex inde ego colligerem me non poſſe damnari, quandoquidem in his tuis verbis tantum aſſeris, guloſos, & voraces, & proximorum æmulos damnandos eſſe, à quibus ſceleribus liberum & expeditum me inuenio. At verò, vt hanc falſam exiſtimationem cæleſtis magiſter tolleret, ſtatim, vt de ſeruo nequam verba facere prætermiſit; ſubdidit, dicens: *Tunc ſimile eſt regnum cælorum decẽ*
9 *virginibus, &c.* Exponatur breuiter totum Euangelium. Hanc parabolam ſupremus iudex propoſuit, vt doceret, non ſolùm homicidas condemnandos eſſe, fures & guloſos, verum etiam plurimos, qui nihil horum perpetrauere, qui non occiderunt, nec furati ſunt, nec voraces fuerunt, ſed potius abſtinentes, & virgines. *Tunc ſimile eſt regnum cælorum.* Cum, Tunc, exordiatur, quod, Tunc, vſque, Tunc hominum corda deberet terrere. O ſi hoc, Tunc, nuſquam è memoria noſtra prolaberetur, quam aliter, ac nunc viuimus, viueremus. Nam hoc tunc, refertur ad tempus rigidæ & ſtrictæ rationis, quam Deo reddituri ſumus. Hic virginum nomine intelliguntur Chriſtiani propter fidelitatem, & virginitatem animæ, quæ in fide conſiſtit, & ſicut

Ioan. 3.

Prophe-

Prophetę Synagogā hoc nomine appellabant. Virgo filia Sion, 10
sic Christus Redemptor noster Christianos virgines vocat ob
hanc eandem rationem. Et etiam ad denotandum, quanta obli-
gatione adstringantur fideles, puriores, magis casti, atque pudici
esse, quam cæteræ mundi nationes. Vnde sanctus Apostolus ait:
Ephes. 5. Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi. Fornicatio au-
tem & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis,
sicut decet sanctos, aut turpitudo. Et paulò inferiùs: Hoc enim
scitote intelligentes, quòd omnis fornicator aut immundus, aut
auarus, quod est idolorum seruitus, non habet hæreditatem in re-
gno Christi & Dei. Et concludit, dicens: Nemo vos seducat ina-
nibus verbis; propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidētiæ:
nolite ergo effici participes eorum. Vbi ponderādum valdè est,
verbum illud: Nec nominetur in vobis. Ex quo infertur, quā pu- 11
ritatem sanctus Apostolus, & Deus per ipsum à Christianis de-
D. Hiero. poscat. Diuus Hieronymus ait, hic auaritiam non significare in-
ordinatam diuitiarum cupiditatem, sed desiderium inordinatū
voluptatum. Vnde Diuus Paulus hic inter vitia carnis illud enu
merat. Ad exaggerādum autem, quam iniqua hæc vitia sint, ait,
quod est idolorum seruitus: hoc est, quæ homine idololatrare fa-
ciunt, vt in Salomone constitit, qui carnis voluptatibus operam
dans, in tātam miseriam deuenit, vt fœminarum (quas amabat)
impulsu & suggestione Idola coleret. Itaque ille, qui à Deo fuit
electus inter homines vniuersæ terræ, vt domum illi ædificaret,
in qua coleretur, idemmet propriis manibus, quibus ædificauit
templum domino, ædificauit etiam templum Idolis, illaq; ado-
rauit. Inuidit dæmon, quòd Deus in terra tam peculiarem, & 12
egregiam domum haberet, in qua coleretur, & adoraretur. Et flu
duit versipellis, vt ille, qui Deo domum ædificauerat, ei etiā do-
mum construeret. Ad hoc autem media magis congrua non in-
uenit, quam carnis voluptates. Ecce, quàm meritò Diuus Paulus
dicat, quòd est Idolorum seruitus. Et vt confundantur qui ad ex
cusandum suas iniquitates aiunt: quid mirum, si delectemur, &
voluptuosè viuamus, quādoquidem vitium humanum hoc est.
Qui? vitium hominum appellas? quòd te bestiam efficit, & Ido
la adorare facit? O amens, amens vtique falleris. Dices, nō video
à carnalibus Idola coli, vt tu pater affirmas. Hoc me pœnitet,
quòd id non cernas, siquidem dies noctesque insumis seruitijs

amasiæ

13 amaſiæ tuæ incũbens, & in illa cogitas dũ vigilas, & illam ſomnias dum dormis, cum multæ horæ & forte dies prætereãt abſq; eo q̃ tui cõditoris recorderis. Præterea, Nõne idololatria tibi videtur, vt coniugatus cõcubinam adoret, & ſanguinem filiorum, & coniugis eius videlicet, rẽ familiarẽ illi ſacrificet. O fratres amore Dei vos obſecro, vt recordemini Chriſtianos vos eſſe, & ſumma obligatione adſtringi, vt has turpitudines fugiatis, & in quo cunq; ſtatu vixeritis caſtos nimis & puros vos exhibete. Obid enim Dñs, hic vos virginibus comparat. Etiam animã fidelẽ virginem dñs appellat, vt per hoc nos doceret, quam affectionem, quodnam deſiderium in quocunq; fidelium poſtulet. Dicite, ſi potentiſsimus imperator eligeret in ſponſam pauperculam virginem, quo amore, qua affectione, qua cura, & ſtudio, qua deniq; *Simile.*

14 humilitate, ſubmiſsione, & gratitudine hęc virgo hunc expectaret ſponſum, præcipue ſi illam quotidie certiorem faceret, ſe quã citius venturum? Hic ergo amor, hęc affectio, & deſiderium vult Deus, vt in qualibet animarum ſit, quandoquidem cũ tam magnus ipſe ſit in ſponſas illas ſibi elegit. Cæterum inquiretis cur dominus decẽ virginibus fideles omnes aſsimilauit, & non viginti, aut quadraginta? Ad hoc reſpondetur id, quod alibi diximus rationem reddentes, ob quam vir ille nobilis vocauit decem ſeruos ſuos, & dedit illis decem mnas, quos etiam denario numero aſsimilauit. Nam vocati ſunt ad implendum ſedes, & vacuũ in nouem choris Angelorum, & ad conſtituendum nouum chorum ſuper Seraphim, quem ſacratiſsima virgo dña noſtra conſtituit, quia vt de ea canit Eccleſia, Exaltataeſt ſancta Dei genitrix ſu-

15 per choros Angelorũ. Itaq;, ſicut in terris fuit electa, vt ſol, vna & ſingularis, vt in Canticis illam ſpõſus vocat: ſic in cœlo conſtituit ſtatum, & chorum per ſe. Nam cæteri ſancti intrant nouem choros Angelorũ, vnuſquiſq; ſecũdum propria merita. O vtinã hæc identidẽ, & ſepe in cordibus noſtris euolueremus ne viuere mus cũ ignauia, cũ qua modo vitã agimus. Cum ad aciẽ Saul ap- *Cant. 6.* propinquaret Dauid antequam Philiſtæum aggrederetur ait: Quid dabitur viro, qui percuſſerit Philiſtęũ hunc, & tulerit opprobrium de Iſrael? Huiuſmodi enim eſt humanum ingenium, quod difficile ad ardua mouetur, niſi ſpe præmij inuitetur. Ideoq; nimis oportet, vt recordemur q̃ ſumus vocati ad vitã ęternã in Angelorum conſortium. Etiam fideles decem dicuntur ad ſigni- *1. Reg. 17.*

ficandum, perfectionem legis Euangelicæ, quã profitemur. Nã 16
ſicut denarius numerus eſt omnium ſupremus, ad quem mox,
vt peruenitur non eſt vltra aſcendendum & hoc apud omnium
nationes, ſtatim enim ad vnitatem reuertitur, vt ſi numeres vn-
decim ſunt decem & vnum, & duodecim, decem, & duo: & tre-
decim decem & tria. &c. vnde Græci denarium numerum de-
cadẽ appellant, ideſt, numerum continentem omnem numerũ:
ſic lex excelſior & vltima, quæ in mundo obſeruatur eſt lex
gratiæ. Nam lex naturæ legem ſcriptam expectauit, & lex ſcri-
pta legem gratiæ. At verò hæc nullam aliam hic expectat: nã ip
ſa perfectior & vltima eſt. Etiã dirus Mahoma. 3. capi. ſui Alcho
rani dixit: qui voluerit perfectus eſſe ſeruet Euãgeliũ Ieſu Chri
ſti. Et interrogatus deinde, ſi hoc verum eſt, cur legẽ tã contrariã
illi ſcripſiſti, quã adeò perfectam eſſe fateris? Reſpondit: Scitote 17
Deũ in mundũ Ieſum miſiſſe, vt eius Euangelio ex hominibus
Angelos faceret, & ſciens Deus paucos fore, qui illã perfectionẽ
ſequerentur miſertus hominũ ne dãnarẽtur me miſit, vt hãc le-
gẽ tã amplam darẽ, & tã conformẽ carnis appetitui propter debi
les. Aduertite hominis infernalis vafritiem, qui cũ non poſſet al
tiſsimam perfectionẽ legis gratiæ negare hoc artificiũ quæſiuit,
vt ſtupidos homines falleret. Nã ſatis ſtolidus & amens ille eſt,
qui credit, quod idẽ Deus, qui vires ſuggerit hominibus ad obſer
uandum cũ ſuauitate perfectiſsimam legem Euangelicam, alte-
ram ità contrariam illi daturus erat. Obſecro ergo vos fratres per
viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt memoremini obligationis,
qua adſtringimini ad viuendum nunc in maiori puritate, & ſan
ctitate, quam illi, qui in lege naturæ, & ſcripta vixerunt, vt pluri 18
mi ex vobis cõfundamini de veſtro viuẽdi modo, & emẽdemini.

Quæ accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſæ.

Sponſum venturum eſſe certiſsima res eſt. Et etiam certiſsimũ
eſt quod ſic viuimus acſi ſponſus nunquam venturus eſſet. Nam
vita noſtra, & conuerſatio noſtra non eſt eorum, qui expectant
Philipp. 3. ſponſum, ſed eorum, qui non credunt illum eſſe vẽturum. Diui-
nus Apoſtolus, poſtquam dixit: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt,
ſtatim ſubdidit: Vnde etiam Saluatorẽ expectamus dominũ no
ſtrũ Ieſum Chriſtũ, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ,
configuratũ corpori claritatis ſuæ. Primũ quod hic notare occur
rit, eſt quomodo inquit: Corpus humilitatis noſtrę. Nã corpus

com-

19 cõptũ, ſuperbũ, pfanũ, vanũ, & inobediẽs nõ reformabitur, nec configurabitur corpori claritatis Chriſti, niſi per verã pœnitẽtiã humilietur. Secũdo notandũ eſt, q̃illi iure hãc reformationẽ expectãt, quorũ conuerſatio in cœlis eſt. At verò quorũ conuerſationes ſunt in inferno, quo titulo, aut quo iure Saluatorẽ expectãt? O infœlices, quomodo decepti viuitis, quorũ omnis cõuerſatio eſt, quomodo ditabimini, quomodo alijs præficiemini, quomodo delectabimini quomodo veſtrã voluntatẽ cõtra diuinam volũtatem, & legẽ adimplebitis & nihilominus Saluatorẽ expectatis, qui ſuam gloriam vobis cõferat? fallimini equidem.

Quinque autẽ ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. Orẽ tremendã. Dicite fratres ſi decẽ hominibus in cubiculo ſimul edentibus, & lętũ diẽ agentibus nunciaretur: Vnus veſtrũ trucidãdus, & ſeue *Simile.*

20 re nimis cõburẽdus eſt, nõne magn⁹ tremor omnes occuparet, & mœſtitia ſumma afficerentur? Quid ſi eis diceretur quinque ex eis illã tã acerbã mortẽ eſſe paſſuros? Vah, quam perterriti, & obſtupefacti manerẽt. Nos ergo quomodo tã lapidei ſumus, q̃ tanquã ſtatuæ inſenſibiles manemus, & impauidi cũ ſumma veritas hic videatur nobis ſignificare dimidiã Chriſtianorũ partẽ cœli ianuã nõ fore intraturã, ſed extra illã manſurã, vt in perpetuũ diro inferni igne cremetur? Et vtinã dimidia tantũ Chriſtianorum pars cõdẽnaretur. Sed heu dolor: nã alibi dominus de ſemine pa *Luc. 8.*

rabolã proponẽs dixit, ex quinq; ſeminis partibus, quatuor de- *Matth. 7.*

perdi. Et alibi: Intrate per anguſtã portã, quia lata porta & ſpatioſa via eſt, quæ ducit ad perditionẽ, & multi ſunt, qui intrant per eam. Quã anguſta porta & arcta via eſt, quæ ducit ad vitã, & pau

21 ci ſunt q̃ inueniũt eã. Per portã latã, & viã ſpacioſam intrãt, & rotãt plauſtra, & beſtię onuſtę incedũt, & plures homines ſimul, illac intrare, & iter facere poſſunt. At per anguſtã portã & arctam viã nec plauſtra, nec beſtiæ onuſtæ, nec plures homines ſimul intrare, nec incedere poſsũt: ſed ſigillatim vnuſquiſq; perſe, modo vn⁹ deinde alius. Sic per inferni viã, quę lata & ſpatioſa eſt, homines latę cõſciẽtię iter faciũt, tanquã carrucę, & beſtię bonis tẽporalibus rapina, & dolo partis onuſti. O vos miſeros, quia põpa, & autoritas ipſa, quibus modo inceditis in cõfuſionẽ, & tormẽtũ vobis cõuertẽtur. Via cœli vt arcta eſt; nõ capit auaros, nõ ſuperbos nec eos q̃ tãquã mulę onuſtę ſic peccatis onerati incedũt. Nõ capit niſi pauperes ſpiritu, humiles corde, & eos, q̃ per verã pœnitẽ

tiã à peccatorũ onere, quo alij grauãr se leuare & expedire sciũt. 22
Vnde fit manifestũ, vt hic summa veritas asserit plures esse, qui
per viã latã & spatiosam simul iter faciunt. Paucos vero, qui per
Cyrillus. arctã viã cœli sigillatim incedũt. Refert Cyrillꝰ de quadã vulpe
cula, quę per proluuij foramẽ, ideſt. [*por vn albañar*] in cellariũ lau
tis epulis refertũ introiuit, vbi tantũ glutiuit, ꝙ obesſa nimis re
mansit, & cum egredi conaretur per foramẽ proluuij, quo ingres
sa est minime potuit, vnde quod exederat morte soluit. Idẽ mise
ris peccatoribus cõtingit, qui per ianuã baptismi sanctã Ecclesiã
intrauere, dicẽtes: Abrenuntio Sathanæ, & omnibus põpis eius.
Et cum hac nuditate & humilitate intrãtes, postea sęculi vanitati
bus & põpis se dedunt, & committunt, quarum ingluuie tã pin
gues reddũtur, & bonis temporalibus, cupiditate partis, & auide
cõseruatis, ita incrassantur, ꝙ cum è mũdo exeũt nullo modo per 23
angustã cœli portam intrare possunt. Vnde per latam inferni de-
bẽt intrare. Ecce quomodo summa veritas merito dicit paucos es
se, qui saluãtur respectu eorũ, qui dãnantur. Ex quo infertur in
hac hodierna parabola significare noluisse dimidiã fidelium partẽ
esse, quæ saluatur, sed dicens, quinq; intrasse cũ spõso ad nuptias,
quinq; vero nõ, in hoc docere voluit, quibꝰ medijs iusti saluãtur,
& quibus peccatores condemnantur. Hic numerus quinarius in
sacris literis mysterioſus est. Nam quinq; panibus quinq; millia
hominum pauit Dñs in deserto. Et quinq; præcipua vulnera in
suo sacratissimo corpore suscepit. Et dicens saluandos quinq; es-
se, est quasi diceret, quòd illi, qui horum quinq; vulnerum meri-
tis, & eius morte, & passione sacratissima vti nouerint, æternæ
gloriæ conuiuio fruentur. Et quia contra bonum malum, scilicet, 24
est, sicut iusti quinq; dicuntur propterea quòd illis quinq; sacra-
tissimis stigmatibus vti nouerunt & fructum ex eis perceperũt,
ita etiam peccatores quinq; appellantur quia ex illis vulneribus
emolumentum capere noluerũt. ¶ Dicit deinde: *Sed quinq; fatuæ
acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum.* Admiror nimis, ô
Christe agne mãsuetissime, vt cũ tu ipsa modestia, & comitas sis,
hoc titulo has virgines appelles & tãta ignominia illas afficias, fa
tuas illas vocãs. Nonne ingẽs fatuitas vobis videtur mittere solũ
oleum in lampadibus, & non sumere illud etiam in vasis olea-
rijs, quasi nunquam oleum lampadarum consumendum es-
set? Ah fratres, hæc est fatuitas & amẽtia, & ratio, ob quam homi

nes

25nes damnẽtur eſt, quoniã omne oleum fundunt in proprijs lam
padibus, & non in vaſis alienis. Omnem deliciam illecebram &
lenem cultum, omnes deniq; diuitias ſibi adſcribũt, vt propriæ
delectationi, & guſtui vacẽt. Quid rex intendit? Oleum ſumere
in propria lampade. Quid epiſcopus intẽdit? quid moderator, &
rector? Fere omnes ſibi inquirunt: Proximis vero pauci. Omnes
quærunt quæ ſua ſunt non quæ Ieſu Chriſti, ait diuinus Apoſto *Philip. 2.*
lus. Omnes in lampades ſuas oleũ immittunt, non autẽ in vaſa
olearia, quę ſunt pauperes & viduę, & orphani. Et in pœnã hu-
ius, videlicet, eſſe homines immiſericordes, & tyranni hinc proue
nit, vt illis ſacris quinq; ſtigmatibus, & meritis Ieſu Chriſti vti
neſciant, nec eius diuinam miſericordiam obtineant.

Prudentes vero acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lãpadibus. Hoceſt,
26pie & clementer ſecũ & cũ proximis ſe geſſerunt, & ideo miſeri
cordiã à Deo impetrauerunt. Quia vere dictũ eſt: Beati miſeri- *Matt. 5.*
cordes, quoniã ipſi miſericordiã conſequentur. Et Eccleſiaſticus *Eccli. 3.*
ait: Deus protector eſt eius, qui reddit gratiã, eius meminit in po
ſterũ & in tempore caſus inueniet firmamẽtum. Reddere gratiã
eſt gratum ſe oſtendere, cum bonis à Deo acceptis eius ſeruitio
incumbendo, & pręcipue humanũ, & miſericordem in pauperes
ſe præbere, hic in tempore caſus inueniet firmamentum. O mi-
rificũ priuilegium, q ſi prope ruinã hic fuerit inueniet eleemoſy
nam, tanquã firmamentũ, ſuſtentaculum, & fulcimen, ne cadat,
Nam tẽpus caſus eſt tentationis tẽpus: tũc enim homines cadere
ſolẽt. Vel caſus poteſt dici tempus mortis, & tunc inuenies firma
mentũ in operibus miſericordiæ, quæ fece is. Etiam de illo, qui
27mittit oleum in vas olearium dicit S. Dauid: Beatus, qui intelligit *Pſalm. 40.*
ſuper egenũ, & pauperem in die mala liberabit eum Dñs. Dñs
cõſeruet eũ & viuificet eum, & beatum faciat eũ in terra, & non
tradat eum in animã inimicorum eius. Dñs opem ferat illi ſuper
lectum doloris eius, vniverſum ſtratum eius verſaſti in infirmi-
tate eius. Attendite quot quamq; excellentes benedictiones ſan
ctus Propheta illi impertit, qui erga proximum ſuum miſericor
diam exercet. Dñs proſperet, & cõſeruet illum (ait) in bonis, quę
poſsidet, & viuificet eũ, quando pene extinctus, & eius ſalus de
ſperata fuit, & beatum, proſperum, & fœlicem tam in ſpiritualibus
quam in temporalibus illum faciat ſuper teram. Et tibi in lec-
to, in quo iacuerit (*haga el ſeñor por el lo que el no puede hazer por ſi*) Et

mox ſanctus Propheta ſermonem ſuum ad Deum conuertit & il 28
lum alloquitur dicens: Vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infir
mitate eius. Quaſi dicat: Recte domine ego te noui, (*Que haras por el mas de lo que yo aqui digo.*) Et tanquam mater pia leniter illũ tra-
ctabis, i deſt, (*Le regalaras, y le mulliras la cama para que eſte blanda.*)
Et hoc ſignificat: vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate
eius, de præterito propter beneficij certitudinẽ. Et eſt valde no-
tandum hæc omnia, quæ in noſtra tranſlatione in optatiuo habẽ
D. Hieron. tur B. Hieronymum de futuro legere, qui ſic vertit: Dominus cu
ſtodiet eum, viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet
eum animæ inimicorum ſuorum. Dñs confortabit eum, in lecto
infirmitatis, totũ ſtratum eius verſtiſti in ægrotatione ſua. O be-
nedictus, & glorificatus ſit talis Deus, (*Que ſe haze enfermero del hom
bre miſericordioſo.*) Hos omnes fauores perdit crudelis, qui non vti 29
tur miſericordia, niſi erga ſeipſum, quæ non miſericordia, ſed po
tius crudelitas eſt dicenda, ſiquidẽ æternæ damnationis eius eſt
cauſa. Vtinam hæc ſacræ ſcripturæ verba in laudem miſericor-
diæ prolata tanquã ſagittæ acutę corda veſtra dilectiſsimi tranſ-
figerent, vt qui ex vobis duri & inhumani erga proximos ve-
ſtros hucvſq; extitiſtis blandi, humani, & pij modo redderemi-
ni, vt hac via veſtris malis remedium adhiberetis.

Morã autẽ faciẽte ſpõſo dormitauerũt omnes, & dormierũt. Per hãc mo
rã ſignificatur ſpatiũ tẽporis, quod nobis cõceditur, vt in eo ęter
nã vitã lucremur & in toto hoc tẽpore dormimus. Sõnus dicitur
1. Cor. 15. peccatũ. Vnde D. Paulus ait: Euigilate iuſti & nolite peccare. Si
nõ peccare eſt vigilare, ergo peccare eſt dormire, & peccatum di
cetur ſomnus. Somno omnes corporei ſenſus ſunt ligati, & ſuas 30
Ariſto. l. de operationes non exercent. Cuius rationem reddit Philoſophus
ſomn. & vi in libro de ſomno, & vigilia dicens, cauſari ſomnum ex vapore
gil. cibi, qui eſt in ſtomacho, ex quo vapores exhalãt & vadunt ad
cerebrum, & frigefacti deſcendunt denſiores, & ſpirituum vita
liũ vias claudunt, & etiam ſpecierũ, quibus fit ſenſatio, & ob id
ligantur humani ſenſus, ita, vt ſentire nequeant. Vnde nec videt
homo, nec audit, nec odoratur, nec guſtat, nec ſentit, quanuis tan
gatur. Eodẽ modo ex abundantia bonorum tẽporaliũ, & ſecun-
da ſorte aſcendunt quidã fumi, & vapores ſuperbiæ ad cor, adeõ
frigidi & ſpiſsi, quod obſtruũt vias, ad operationes, & dona diui
ni ſpiritus, ex quo remanet anima tanquã ſopita & oblita ſui, &

crea-

31 creatoris ipſius cũ ſenſibus ligatis, & ſtupore correptis. Pro quo eſt notandum id quod D. Bernardus in quodã ſermone de quinque ſenſibus ait: videlicet, quòd ſicut in corpore quinque ſenſus corporei ſunt, ita etiam in anima ſunt quinq; ſenſus ſpirituales. Viſus eſt fides, auditus obedientia, guſtus amor, olfactus ſpes, & tactus patientia. Et anima in peccato iacens hos omnes ſenſus ligatos habet. Ita enim credit vt viuit, acſi non crederet, & ita ſperat ac ſi non ſperaret, abſq; obedientia, patientia, & amore & ita manet ſopita. Vnde nõnulli exponentes illud: Dormitauerunt omnes, & dormierunt idem ſignificare aiunt ac illud, quod Salomon ait, ſcilicet: Nõ eſt homo, qui non peccet. Et ità humanam fragilitatem contemplantes amplius admirari deberemus, vidẽdo homines in virtute perſeuerare, quam cernere illos in peccata prolabi. Acſi quoſdam videremus in duo vaſa vitrea plures lapides iacientes, ſi horum alterum tot ictibus illeſum videremus, profecto plus admiraremur, quam ſi alterum frangi cerneremus. Omnes nos tãquã vaſa vitrea ſumus, & natura noſtra fragiles. De quibus ſanctus Apoſtolus ait: Habemus theſaurum in vaſis fictilibus, & aſsidue varijs dęmonum tentationum ictibus impetimur, & quanto iuſtior quis eſt, eo plus ab eis vexatur. Vnde S. Iob de quolibet horum dæmoniorũ ait, fœnũ, vt bos comedet. Eſt valde ponderandum, quod non dicit: comedet fœnum, vt equus, aut ſicut aſinus, vel vt quodlibet aliud animal, ſed vt bos. Nam equus, & aſinus ſi præſepio admoueantur ſtatim os immittunt, & comedunt quidquid primo offendunt, ſiue mundum ſiue immundum, & minus purgatum ſit. Non ſic facit bos, quin imo os aperit, & magis ſelectum capit, nec dentibus terit fœnũ, quod non ſit purgatum (*De toda maleẓa y horrura.*) Sic dæmon facit, qui ſtudet perfectiores, atq; ſanctiores & à ſeculi tumultu magis ſemotos deglutire & eos fortius tẽtat, nõ admodũ curãs de mũdanis qui ſunt tanquã fœnũ immundũ puluere & palèis admixtum. Vnde Diuus Gregorius ait: Dæmon eos tentare negligit, quos iure quieto poſsidere ſentit. O viri religioſi, oculos veſtros aperite obſecro, viuite cum maxima vigilantia, & cautione ſiqui dẽ hoſtis veſter dæmõ veſtram condẽnationẽ adeò ſitit, & tanto deſiderio angitur, vt vos mordicus conſumat: nam, vt bos fœnum mũdum, & purgatum comedit. Dicebat S. Dauid: Cuſtodi animam meam quoniam ſanctus ſum. O bone rex, ſi ſanctus

32 *Simil.*

33 *D. Bernar. ſer. de quinque ſenſ.* *3. Reg. 3.* *2. Cor. 4.* *Iob. 40.* *D. Greg. in moralibus.* *Pſalm. 85.*

es, cur tam efficaciter petis, vt Deus animam tuam custodiat? 34
Quia quo sanctior quis est, eo plus à Sathana expugnatur, debellatur, & aggreditur. Vnde in Cãticis de anima sctã dicitur, quod
Cant.4. est tanquã turris, & quod mille clypei pendent ex ea. Nam sicut plures sunt ictus, quibus impetitur, & sagittę, quibus vulneratur, ita plures clypei, & diuina præsidia ei opus sunt, vt ab illis eripiatur & defendatur. Cum ergo hoc ita sit, plus nobis mirandũ est, si videamus iustum, qui vas vitreum est, tentationum ictibus vndequaq; petitum, & quod aliquo peccato mortali nõ frangatur, sed quod in iustitiæ integritate perseueret, quã si videamus aliũ eisdem tentationum iaculis frangi, & peccare. Cęterum quanuis verum sit non esse qui vel mortaliter, vel saltem venialiter non peccet, at vero hîc, *Dormitauerunt omnes, & dormierunt*, non denotat omnes in peccato iacere, quando sponsus venit. Et hoc planũ 35
videtur, quandoquidem etiam virgines prudentes dormiebant, & in eodem somno paratæ erant. Vnde scire opus est, quod sicut est somnus malus, peccatũ, scilicet, etiam est bonus sopor, nempe diuina cõtemplatio. De quo S. Dauid ait: In pace in idipsum
Psal.4. *Cant.5.* dormiam, & requiescam. Et in Canticis dicit sponsa: Ego dormio, & cor meum vigilat. Et virgines fatuę videlicet, mali Christiani, qui non acceperunt oleum misericordiæ in vasis suis dormiunt in peccato, & aduenientes spõsus in hora mortis imparatas illas inuenit: vnde absq; vllo remedio in æternum manent. At virgines prudentes, scilicet, boni Christiani, quam plurimis pietatis operibus præparati dormiunt somnum hunc suauissimum contemplationis diuinæ. Quas ita præparatas, & gratia insignitas sponsus inueniens eas secum ad gloriæ nuptias ducit, quam 36
mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Virginum
Concio Secunda.

Simile est regnum cælorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

Hæc

1 HÆC Sancta militans Eccleſia, quæ à mũdi initio cœpit nũquã regni cœlorũ titulũ ſortita eſt, quouſq; vnigenitus Dei filius in terris homo factus appa ruit. Nunc enim qui in ea viuunt maiori obligatione adſtringuntur, quædã effigiẽ, & exẽplar eſſe eo rũ, qui in illa ſuperna patria, & triumphãti Eccleſia habitant. Et eſt res valde vſitata nomẽ rei ipſius imagini aptare. Habet quis, verbi gratia, mundi theatrũ, aut orbis deſcriptionẽ cubiculi parieti fixã, & dicit familiari ſuo: Ecce Roma hic, ecce illic Venetiæ, Ecce illinc Neapolis, &c. Romę imaginẽ Romam appellat. O quã ingẽti beneficio nos omnes Chriſtianos Deus donauit, ſi quidem in tã ſublimi ſtatu qualis eſt huius ſacroſanctę militãtis Eccleſię nos collocauit, quæ imago & exemplar eſt cœleſtis ac
2 ſupernę triumphantis Eccleſiæ. Vnde Diuus Paulus ait: Fidelis, 1.Cor.1.
Deus per quem vocati eſtis in ſocietatẽ filij eius Ieſu Chriſti Domini noſtri. Per quem, ideſt, per cuius gratiam, & bonitatẽ vocati eſtis, & nõ propter veſtra merita. Certa res eſt, quod nos, qui in hac ſacra militanti Eccleſia viuimus non ſumus, in gloria, & ſocietate Chriſti R.N. Cęterũ ait S. Apoſtolus, quod ſumus vocati in ſocietatẽ & cõuerſationẽ eius. Nã Chriſtian⁹ prę animę oculis debet ſemper habere, & exiſtimare, quod ambulat ſemper in pręſentia, & ſocietate huius cœleſtis magiſtri. Aliquando fingẽs adeſſe ſacratiſsimę natiuitati ei⁹ in Bethlehemitico pręſepio. Nõ nunquã verò quod comitatur illũ in Ægyptiaca peregrinatione. Aliquãdo autẽ, quod adeſt cũ illo ieiunãs in deſerto. Aliquando verò, quod ſubſequitur illũ in prędicatione ſancti Euangelij, &
3 quod ab illo diuino ore altiſsimas conciones, quas prædicauit audiat. Tandẽ ſtudeat memoria, & meditatione præſto eſſe omnibus myſterijs, quæ in hac vita operatus eſt, quouſq; in cruce expirit ſpiritũ, & quę deinde fecit quouſq; in cœlũ aſcendit. Et ad recuperandũ halitũ (vt aiunt) ſiue ad refrigerandũ ſpiritum & refocillandã mentẽ, debet etiam homo nõnunquam meditari, quod eſt cũ illo in gloria, vbi ſedet ad dexterã Dei patris, & ab vniuerſa cœleſti curia adoratur. O vtinam ex tot horis, quot indies inſumimus, terrena corporibus noſtris inquirendo, ſaltim dilectiſsimi vnã horã mane, & aliã ſero, in his cõſiderãdis myſterijs collocarem⁹. Vtiq; flagraremus diuini amoris igne, & facili negotio à malis nos expedirem⁹, & manifeſtè in ſancto virtũ exercitio proficerem⁹. In Geneſi dicitur: Formatis igitur Dñs Deus cũctis ani- Gene.2.

mãtibus terrę,& vniuerſis volatilibus cœli adduxit ea ad Adã, vt videret quid vocaret ea. Statuens Deus coram Adamo tot genera creaturarum, in hoc celſitudinis & potentiæ ſuæ infinitę contemplationis materiam illi præbuit, videns illum verbo duntaxat cuncta creaſſe. Et ſequitur ſtatim: Immiſitque Dñs Deus ſoporem in Adam, quem ſoporem ſeptuaginta interpretes dicunt quandã ecſtaſim fuiſſe. Et crediderim ego ecſtaſim illam cauſatam fuiſſe ex bonitatis, & maieſtatis Dei infinitę cõſideratione, quam oſtendit in formatione tam diuerſarum creaturarũ. Quod ſi illa creaturarum diuerſitatis ſufficiẽs fuit ecſtaſim in Adamo efficere, multo profectò mirabiliora ſunt opera redemptionis noſtrę, & efficaciora ad cauſandam ecſtaſim in nobis, ſi cum cordis puritate, profunde, & aſsidue eorum cõtemplationi incumberemus: ob cuius defectum nec diligimus, nec admiramur, res tam ſtupendas & mirabirabiles, quas pro nobis Deus operatus eſt. Sed dicetis, Cur Dominus non aſsimilauit hanc Sanctam Eccleſiam decem coniugatis, aut decem viduis, quemadmodum comparauit illam decem virginibus? Ad hoc reſpondeo, quod quanuis ſtatus coniugatorum, & viduarum bonus ſit, at verò virginum melior, perfectiorque eſt. Nam cum quis aliquid pluris ęſtimat ad inſinuandum valorem, & pretium eius excellentiori rei illud cõparat. Vnde dici ſolet: iuuenis hic Angelus eſt, *Cant. 6.* iuuenis hic Seraphim eſt. Sic ſponſus dilectã comparat dicens: pulchra, vt luna, electa, vt ſol. Nam hæ creaturæ alias corporeas excellunt. Similiter hic dominus ſanctam Eccleſiam perfectioris ſtatui, videlicet, virginum comparat, vt oſtẽderet, quanti ęſtimet virginitatem. Nã coniugatis fructus trigeſimus datur, vi- *1. Cor. 7.* duis ſexageſimus, virginibus verò centeſimus. Tam infimus fructus aptatur coniugatis, quia ſicut diuinus Apoſtolus ait: Qui cũ vxore eſt ſolicitus eſt quę ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Et hoc intelligitur de bonis coniugatis: nã mali coniuges non reportant fructum, ſed potiùs damnationẽ æternam. Quem fructum (dicite) ferret illa mulier profana, de qua *Prou. 7.* in Prouerbijs dicitur, quod ſeduxit iuuenem, dicens: veni fruamur cupitis amplexibus, donec illuceſcat dies. Non enim eſt vir (ſcilicet meus) in domo ſua, abijt via longiſsima. Et paulo ante ſacer textus dixerat de ea, quanuis coniugata erat. Ecce occurrit illi mulier in ornatu meretricio, præparata ad decipiẽdas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo cõſi-

ſtere

7 ſtere pedibus ſuis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos inſidians. Auertat à nobis Deus tam dirum Sathanæ inſtrumentum, quale eſt mulier cum his qualitatibus, quibus ſpiritus ſanctus hic depingit, quarum maxima turba in mundo eſt. Et vidois fructus ſexageſimus datur, quia magis expeditæ ſunt ad obſequẽdum Deo. Hoc etiam intelligitur de bonis viduis, quæ obſeruant id, quod D. Paulus docet: his verbis: Quæ verè vidua eſt, *1. Timo. 5.*
& deſolata ſperet in Deũ, & inſtet obſecrationibus nocte ac die: Nam quę in delicijs eſt, viuens mortua eſt. Virginitati verò cẽteſimus fructus donatur, tanquam rei perfectiori, & quæ nimium præparat animam ad diuinam contemplationem. Vnde inter omnes Sanctos Apoſtolos, & Euangeliſtas de nullo legitur tot tantaſque reuelationes, & raptus habuiſſe ſicut Diuus Ioannes
8 Euangeliſta, & D. Paulus: cuius ratio eſſe creditur, quia hiduo ſacri viri erant virgines, cæteri vero non, quia coniugati fuerunt, vt D. Ambroſius affirmat. Et illa virginitas perfectior eſt, quæ ſi mul corporis, & animæ puritatem includit, quanuis difficilior ſit, ſicut in laboribus contingit, ideſt, (*En los lauores*) illi ſunt pulchriores, & difficiliores, qui ex vtraq; facie laborantur, (*Que ſe labran a dos haẓes.*) Ita quanuis omnes virtutes ſunt difficiles (quia teſte philoſopho, virtus verſatur circa difficile) at inter omnes primas tenet, virginitatem in corpore conſeruare, & cogitationes, & deſideria caſta in anima habere. (*Porque eſto es labrar a dos haẓes.*) Et ſicut difficilius, ita pretioſius eſt. Reginę & dominæ plus gloriantur de inuerſa veſtis facie, quã de facie ipſius, ideſt, (*Mas ſe precian de los afforros de ſus ropas, que de la haẓ.*) Vnde in veſtibus ſe
9 rici gauſapij, ideſt, (*De terciopelo, ponen afforros de tela de oro.*) Huiuſmodi ſunt ſponſæ ſuperni regis Ieſu Chriſti, quæ plus gloriantur de virginitate interiori, quam de exteriori. Vnde Regius Dauid ait: Omnis gloria eius filiæ regis abintus. Omnis gloria eius ab intus, ait, non quia plurimum non æſtimet virginitatem exteriorẽ, ſed quia interiorem multò plus æſtimat. Et ſponſus dilectam laudans illi dicit: Quam pulchra es amica mea, quam pulcha es abſque eo, quod intrinſecus latet. Quaſi ſignificans in hoc quod ſuppetunt verba ad laudandũ virginitatem exteriorẽ, & deſunt ad laudandum interiorem, quæ eſt mirifica ponderatio. Et Diuus Hieronymus ad Euſtochium ait: In carne præter carnem viuere magis Angelicũ eſt, quam humanũ. Et etiã dici poteſt virginitatẽ in hominibus maioris pretij eſſe, quam in Angelis: quia

D. Ambro. ſup. epi. 2. ad Cor. capi. 11.

Ariſto. 2. Ethicorum. ſimil.

Pſalm. 44.

Cant. 4.

D. Hieron. ad Euſtoch.

plus

plus æſtimatur aliqua res, quæ cum ſit arte fabricata naturalis vi- 10
Plinius lib. detur, quam quę natura ſua talis eſt. Vuę illę, quas clariſsimus pi
35. *cap.* 10. ctor Zeuxis in ſcęnā detulit tāto artificio depictas, vt ad eas aues
auolarent, plus æſtimabātur, quā ſi naturales eſſent. Et roſę, floſculiq; quos aurifices in argento ſculpūt. & quos plumarij, ideſt,
(*Los broſladores.*) In ſerico fabricantur pręter ipſam materiā ſupra
quā hęc laborātur, precioſiores ſunt propter artificium quā ſi naturales eſſent. Quòd Angeli ſint puri, & caſti (*Pocas gracias a ellos*)
ſi ſic dici fas eſt, & gratias ingentes Deo, qui tā puros, & ſpecioſos
illos creauit. At verò quod artificioſe, & cū tanto labore quædā
virginitas Angelicæ ſimilis in carne fiat, hoc plus multò eſtimatur. Quòd malus mala, & vitis vuas ferāt, nihil mirū, cęterū, quod
tribuli vuas, & rub⁹ mala ferāt, hoc profecto mirabile eſſet. Rubi
& tribuli ſunt homines reſpectu Angelorū, qui ſunt tāquā arbo
res nobiliſsimę. Et ꝙ hi miſeri homines ad Angelorū puritatem 11
peruenīāt hoc magnā admirationē fert. Et ex eo ꝙ virginitas tā
pulchra, & ſpecioſa ſit illi Sanctā Eccleſiā Dñs cōparat etiā dicēs:
Simile eſt regnū cœlorū decē virginibus in quo denotat ſanctā
eius Eccleſiā eſſe regnum virginū propter honeſtatē, quā decet
1. *Pet.* 3. habere in omnibus ſtatibus eius, quanuis ſit coniugatorū, quod
apud alias mundi nationes nō obſeruatur. Et ita, quanuis B. Petrus Apoſtolus in ſua canonica fœminas peculiariter exhortetur, dicens: cōſiderantes in timore caſtā conuerſationē veſtram,
omnibus etiā Chriſtianis hæc dici opus eſt, & cū maxima effica
cia prędicari. Et eſt notandum quod vbi nos hic legimus: cōſide
rantes in timore caſtā conuerſationē veſtrā, alia tranſlatio habet:
cōſiderantes in timore ſanctā conuerſationē veſtram. In quo ſig
nificatur, quod quāuis ad hoc, vt quis ſanctus ſit plus requiritur, 12
quam quod ſit caſtus, at verò caſtus eſſe eſt via rectiſsima ad impetrādam ſanctitatē. Sed vę & millies væ quanta penuria caſtita
Gene. 5. tis hodie apud Chriſtianos eſt, & quanta corruptio, & turpitudo
in quā plurimis ſanctæ Eccleſię mēbris. In Geneſi legitur: Noe
cum quingentorum eſſet annorū genuit tres filios, & conſtat illū
ab omni carnali actu abſtinuiſſe vſque ad quingentos ætatis ſuę
annos, ſiquidē vſq; tunc filios non habuit. O mirificam continē
tiam, & caſtimoniam viri. Et vt in plurimū in diebus illis vſq; ad
centeſimum ætatis annum ſe cōtinebant homines: nunc heu do
lor, vix pueri loqui ſciunt, & de carnalitatibus agūt, & prius quā
filij eſſe ſciant, patres eſſe volūt. Vnde prouenit, vt reſpectus, &

honor

honor erga parẽtes amittatur, quia parẽtes & filij fere pueri ſe cõ
13 ſequũtur. Et ſic videbitis plures matres, quæ filias tã intẽpeſti-
ue ſuſcipiunt, quod vix diſcernere poteritis, vtra carũ mater, aut
filia ſit, & ſic vt æquales cõuerſantur abſq; vllo reſpectu, & obe-
dientia. Quid de nõ nullis dicã in ſuis ſermonibus, & colloquijs
tã parũ circunſpectis, & incautis, vt paſsim oculis proprijs vide-
mus? Vnde prouenit, vt turpiter cõtaminentur, & inde in pluri-
ma vitia prolabantur. Nam luxuriæ vitiũ plurimũ miſerum ho
minẽ debilitat, vt Iacob patriarcha ſignificauit filiũ ſuũ Rubẽ al *Gene. 49.*
loquens his verbis: Effuſus es ſicut aqua, nõ creſcas, quia aſcendi
ſti cubile patris tui. Aqua effuſa omnino deperditur & abſq; vlla
vi manet. Et ideò hoc vitium iter præbet ad alia plurima vitia, &
ſic indies homo deterior fit. Prius ſacer textus dixerat, quod ho *Gene. 6.*
mines viſa fœminarũ pulchritudine ad malũ illecti fuerunt, ex
quo in tantã miſeriã ſunt prolapſi, quod dicitur ibi: Repleta eſt
14 terra iniquitate: omnis quippe caro corruperat viam ſuam. Ecce
quẽ finem habent vitia carnis, & in quantã ſtragẽ, & corruptio-
nem miſeros homines inducunt. De quolibet horum huic vitio
dedito poteſt dici illud Iſaiæ vaticiniũ: Cor impij, quaſi mare fer *Iſai. 57.*
uens, quod quieſcere nõ poteſt, & redeunt fluctus eius in concul
cationẽ, & luctum. Nam omnia carnalis negotia tẽdunt ad hoc,
vt ſe inquinet. O miſeri, quã rigidas pœnas ſoluetis, niſi veſtris
diſſolutionibus frænum adhibebitis, & veram pœnitẽtiam ege
ritis. In Geneſi legitur: Flagellauit Dominus Pharaonem plagis *Gene. 12.*
maximis, & domum eius propter Sarai vxorem Abrahã, quia
exiſtimans illam innuptam eſſe iuſſerat eam ad ſe adduci, vt cũ
15 ea peccaret. Quod ſi Pharao Ethnicus tam acriter punitus fuit
propter adulterium, quod ignoranter perpetrare volebat, quid
erit de Chriſtianis, qui conſulto tam frequenter illud commit-
tunt? Siquis obijciat (vt verum eſt) dominum illum flagellaſſe,
quia etſi ignorabat Saram coniugatam eſſe, bene tamen nouerat
alienam eſſe, & id ſatis erat ad hoc, vt illum Deus puniret, ad
hoc reſpondeo, quod exinde poteſtis inferre: ſi propter ſimpli-
cem fornicationẽ Deus Ethnicum ſic punit quibus ſupplicijs
Chriſtiani hominis adulterium puniet? Et ſcitote, quod quanuis
leges ciuiles æqua pœna mariti, ac vxoris adulterium puniunt, *D. Aug. li. de adulteri-nis coniugij.*
at verò apud Dei tribunal grauius delictum committit adulter,
quam adultera, & grauius punietur, ſicut D. Auguſtinus decer-
nit

nit libro de adulterinis coniugijs. Nam vir maiori obligatione 16
adſtringitur ad viriliter cuilibet vitio reſiſtendum quia maiorẽ
vim & perfectionẽ habet, quam mulier. Obſecro vos fratres, vt
hæc nimium penſetis, & ſaltem pœnæ timor vos terreat, quos
amor Dei non mouet, & hac via veram pœnitentiam agatis, &
B. Ægidius ord. Min. à tantis malis vos eripiatis. Beatus Ægidius Minorum frater à
quodam homine interrogatus: Pater à vitijs carnis quomodo
nos eripere, & continere poterimus? Sanctus vir ſapienter re-
ſpondit: Qui tigna groſſa, aut ingentes rupium moles transfer-
re aliunde vult, plus arte quam viribus facit. Quo exemplo do-
cuit quod, vt hanc vitij carnis molem à nobis ſemoueamus, non
tam viribus corporeis vti debemus, quàm artificijs. Et vnum ex
præcipuis eſt, quod viros ſpirituales conueniamus & tanquam
magiſtros, & vulnerum animarum medicos habeamus, vt San- 17
S. Ioa. Clim. c. 11. ctus Ioannes Climacus exhortatur. Quando filios Iſrael Deus
Exod. 3. voluit educere de Ægypto miſit ad illos Sanctum Moyſem, vt
magiſtrum, & ducem qui homo ex carne erat. Cæterum ereptu
Gene. 19. rus Loth & filios eius ab incendio Sodomę (quæ locus turpitudi-
nis erat) non miſit Abraham, aut alium quempiam hominum,
ſed Angelos miſit, qui illos adiuuarent, vt ab immundo loco illo
exirent. In quo ſignificatum eſt, quod quanuis ad exeundum ab
alijs peccatis ſatis eſſet alios viros minus perfectos conſulere, at
verò ad euadendum pericula carnis opus eſt viros ſpirituales, &
angelicos conuenire, & ab hac dira pice valde ſemotos.

Quæ accipientes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſæ.

Bene infertur noctu eſſe, ſiquidem opus fuit lampades accen-
ſas portare. Et ità verum eſt, quod vita præſens nox eſt reſpe- 18
ctu illius lucidiſsimi diei gloriæ. Ideoque nobis opus eſt non ſo-
lum lumine naturali ſed etiam lumine fidei diuina gratia, & cha
ritate illuſtrato. O mirifica lux, quæ ſic nos illuminat, vt quic-
quid eſt in mundo nox videatur, & nihil amabile præter Chri-
ſtum verum animarum noſtrarum ſponſum. Et eſt valde ponde
randũ, quod ſolus rex gloriæ Ieſus Chriſtus dicitur hic ſponſus,
& ſponſa. In quo denotatur illum Deum & hominem eſſe.
Nã in cœleſtibus illis ſpõſalibus ſacratiſsimæ incarnationis ver
bũ diuinum humanitati vnitum, & deſponſatum eſt, vnde ver-
bum diuinum eſt ſponſus, & humanitas ſponſa. Et propterea
dicitur: Exierunt obuiam ſponſo, & ſponſæ. Vbi plane con-

ſtat

19 ſtat in hac parabola Dominum non loqui de infidelibus, qui hãc lucem nunquam habuerunt, nec obuiam ſponſo exierunt. Vnde Diuus Ioannes in Apocalypſi ait: Datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ, & dictum eſt mihi: Surge & metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo, atrium autem quod eſt foris templũ eijce foras, & ne metiaris illud. Vbi per illud: Quod foris templũ eſt, omnes infideles ſignificantur. De quibus Diuus Paulus ait: Quid enim mihi de his, qui foris ſunt iudicare? Nec hic loquitur de malis Chriſtianis, qui publicè ſunt adulteri, homicidæ, fures, voraces &c. quia in parabola præcedenti de his dominus verba fecerat, ſed loquitur de his, qui exierunt obuiã ſponſo, & fuerũt iuſti & illuminati, & bona opera aliquando fecerunt, ex quibus poſteà quã plurimi condẽnantur. O rem mirã, & dictu tremendã, quod in vno conuentu centum monachi cohabitẽt, & in alio 20 totidem monachę clauſæ ſeruentur, & hi omnes ieiunent, carnẽ diſciplinis macerent, vigilijs & orationibus vacent, omnes denique ad laudes Deo exoluendas nocte ſurgant, & horum aliquibus ianua claudatur, quibuſdam verò reſeretur? Quis fratres hęc audiens nõ cõtremiſcit, & ſtupet? O Chriſte lux vera, illumina nos obſecro pro tua infinita clemẽtia, vt rectè hęc pẽſare noſcamus. Si dũ alij orationi vacãt, alij ludo incũberent, ſi dũ alij horas matutinas decãtant, alij detrahendis proximis operã darent, ſidum flagellis alij carnen rumpunt, alij comeſſationibus & ebrietatibus darentur non mirum eſſet, quod alijs ianua clauderetur, alijs verò panderetur, & quod alij fatui, alij verò prudentes dicerentur. At verò quod bonis operibus omnes ſimul dediti, quidam condemnentur, alij verò ſaluentur, hoc ingentem admira- 21 tionẽ parit. O quam meritò D. Gregorius in homilia ſuper hoc Euãgeliũ ait: Sæpe vos fratres chariſsimi admoneo praua opera fugere, & mũdi huius inquinamenta deuitare. Sed hodierna ſancti Euãgelij lectione cõpellor dicere, vt & bona, quæ agitis magna cautela teneatis, ne per hoc, quod à vobis rectũ agitur fauor, aut gratia humana requiratur, ne appetitus laudis ſubrepat, & quod foris oſtẽditur, intus à mercede euacuetur &c. Sicut fatuis virginibus cõtigit, quę poſtquã bonis operibus inſudauerant, & cũ lampadibus accenſis ſpõſum expectautrãt tandẽ ceciderũt, & perierunt, quia gloriam hominum pluſquam Dei quæſierũt. D. Auguſtinus aliam expoſitionem huius loci ponit dicens; quod

Apoc. 11.

1. Corint. 5.

D. Greg.

D. Aug. lib. 83. q. 59.

quod lãpas accensa vnius cuiusq; statũ significat, & oleum signi- 22
ficat bonũ testimoniũ status illius. Et quia sunt nõnulli, qui sta-
tũ accipiunt, & nõ curant de eo, quod ad statũ illum attinet, ideo
quidã saluantur nonnulli verò condẽnantur. Quia nõnulli satis
esse putãt, si religiosi sint, si clerici, si cõiugati, aut prælati, siue mi
nistri iustitiæ, & quæ ad statũ illos pertinẽt nõ curãt exequi. Alijs
vero nõ satis videtur status, in quo vitam degũt, sed insuper stu
dent bonũ testimonium de illo habere, opere exequendo quic-
quid ad illũ statum spectat. Hæc est vera prudentia, & sapientia.

Psalm. 118. Vnde S. Dauid ait: Intellectus bonus omnibus faciẽtibus eum.
Idest, ille optimã sapientiã optimãq; prudentiã habet, qui secũ-

D. Tho. 2.2. dũ propriũ statũ operans Deo famulatur. Ideo D. Thomas ait:

q. 47. *ar.* 8. quod vnus ex præcipuis prudẽtiæ effectibus est præcipere, vt ope

2. *Corint.* 1. re exequatur quidquid decet. De hoc oleo hoc est de hoc testi- 23
monio dicit Apostol9: Gloria nostra hæc est, testimoniũ cõscię-
tiæ nostræ. Idest, hoc lętificat animas nostras. Hęc nostra securitas
est, scilicet, testimoniũ, q̃ de nobis præbet conscientia nostra. Et
quod testimoniũ reddit, ô diuine Apostole? ipse statim assignat,
scilicet, quod in simplicitate cordis, & synceritate olei, & nõ in sa
piẽtia carnali, sed in gratia Dei cõuersati sumus in hoc mũdo. O
beatũ illũ cui9 cõscięntia tale de seipso testimoniũ perhibet, & quã
securus hic super faciẽ terræ viuit, nã eius cõscientia illi dictat, q̃
quicquid facit propter gloriã Dei eiusq; amorẽ facit. Et inferi9 di
cit: qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pign9 spirit9
in cordibus nostris. Attẽdite si iure optimo consolati viuãt, qui
pignus cœleste acceperũt, ideſt, qui Dei suffragiũ habẽt, (*Quetie*
Simile. *nẽ el voto de Dios.*) vt eis gloria cõferatur. Statim, vt rex syngraphã 24
ad equitẽ mittit dicẽs, se illũ cõmẽdatariũ facere, cõmẽdatarius
appellatur, quanuis nondũ præscripserit, seu muneris possessio-
nẽ acceperit, quia regis suffragiũ habet. Similiter iusti in hac vi-
ta beati dicuntur, quia Dei suffragium habent. Hoc est dilectissi
mi testimonium, quod omnes habere studere debemus. Non sa-
tis vobis esse debet, vt alij de vobis testimonium præbeant, (*Cõ*
que otros os abonen) & vt iustos vos habeant. Nam hæc fuit fatui-
tas illarum virginum infœlicium. Opus suum probet vnusquis-
Gal. 6. que, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in alte-
ro, ait diuinus Apostolus. Et in hoc consistit prudentia.

Moram autem faciente sponso. Iustis tantum moram facere videtur
sponsus.

25 ſponſus. Vnde ſanctus Dauid querebatur dicens: Hei mihi, quia incolatus meus prolõgatus eſt. De Anna Tobiæ matre legitur, quòd videns filium (quem bonum ſuum appellabat) tandiu immorari, nullo modo cõſolari poterat, ſed quotidie exiliens circũſpiciebat & circumibat vias omnes, per quas ſpes remeandi videbatur, vt procul videret eum. O vtinã efficaciter Deum noſtrũ ſummumq; bonum, ſicut oportet diligeremus, quot lachrymas funderemus, & quam crebra ſuſpiria daremus, vt citò diſſolueremur, & eſſemus cum illo. At plurimi ex nobis ità viuimus, quod quanuis poſt ducentos annos Deus veniret videretur nobis cito & intẽpeſtiue aduẽtare. Sicut Rex Ezechias, qui plorãs dicebat: Præciſa eſt, velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer ſuccidit me. Hoc eſt (*En lo mejor de mi vida me corto el hilo*) & è medio ſuſtulit me. Ille ſanctus Rex plorabat, quia abſque prole, à qua Meſsias deſcenderet è vita diſcedebat. At tu miſer peccator gemis, quia hunc mundum caducum relinquis. Crede mihi frater, ſi ſapis, ꝙ inuenies Dñm moram feciſſe. Nam etiam ſi mox, vt primũ peccatum admiſiſti veniret morã feciſſet. (*Pero ahorraras todos los peccados*) quæ poſteà commiſiſti. Cauſaris illum cito venire? In inferno experieris, quanto melius tibi fuiſſet, ſi cũ tot mala nõ perpetraueras è medio te tolleret. Miſericordiarũ pater, vt cõuertereris expectabat, & te expectare fuit (culpa tua) ad maiorem condemnationem tui. *Pſalm. 119.* *Iſai. 38.*

26

Morã autẽ faciente ſponſo dormitauerunt omnes & dormierunt. Hoc dupliciter poteſt intelligi. Primo modo, ꝙ prudẽtes dormitauerunt & fatuæ dormierunt, quia iuſti per vitæ ipſorũ ſpatiũ in aliquot ignauias, & negligentias ſolẽt incurrere: ꝙ ſi forte aliquando in aliquod graue peccatũ incidunt ſtatim ab eo ſurgunt, quanto citius poſſunt. At verò præſciti ſtertẽtes in vtrãq; aurẽ dormiẽtes ſopiti in peccato iacẽt omni verecũdia, omniq; timore exuti, ſicut qui veſtẽ exuit, vt melius in lecto dormire poſsit. Et hi quãuis impulſib⁹ & clamorib⁹ excitẽtur, mox vt impelli & excitari prętermittũtur, iterũ ſopiũtur. Mittit ſagittarius iaculũ in aues, quæ influẽto enatant, & percutit vnam ex eis & occidit, reliquæ vero exterritæ inde exeunt, & gãnientes per aera volitant, quæ mox euẽtus oblitæ, iterum reuertuntur, & merguntur ſub aqua, & ſtatim ſupernatant, & refocillantur, ita lætę & iucundæ ſicut antea. Et hoc nihil mirum profecto, quia bruta animantia ſunt, & ra-

27

Simile.

& ratione carentia. Hoc autem magnam admirationem infert, 28
quod degentibus hominibus, & immergentibus se sub aquis voluptatum, soluit Deus arcum iustitiæ suæ, & mortis iaculo vnũ eorum occidit, & cæteri perterriti mortis timore, per breue temporis spatium ab aquis ipsis exeunt. Cæterum vix amicus, aut socius, vicinus, siue frater sepultus est cum mox redeunt, & sub eisdem voluptatum aquis immerguntur, ac si nunquam tale vidissent. O homines brutis irrationabiliores, quãdoquidem nullum artificiorũ, quæ Deus adinuenit, vt vos ab ipso pergraui somno omnino excitet sufficit. Aliter hæc verba possunt intelligi, videlicet, dormitauerunt omnes, & dormierũt, q̃ omnes cõprehẽdat tã fatuas, quàm prudentes, quanuis diuersimode. Nam fatuæ dormiũt in somno culpæ, & ex minoribus peccatis in maxima prolabuntur. Vnde ex dormitare prouenit dormire. Prudẽtes verò 29
dormiunt diuinæ cõtemplationis somnũ, & ex imperfecta contemplatione ad perfectam ascendunt. Vnde similiter ex dormitatione procedit dormitio in illo perfectissimo somno, de quo S.
Psal. 67. Dauid ait: Si dormiatis inter medios cleros pennæ colũbæ deargẽtatę, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Hoc est, si dormiatis inter duas sortes, alas deargentatas habebitis, & dorsum deauratum, ideſt, [*el cerro dorado*]. Hæ duæ sortes sunt sacratissima
Scotus in. 3. d. 14. q. 1. filij Dei incarnatio, & pretiosissima eius mors. Scotus ait, quòd Christus R. N. in quantum homo obtulit patri æterno passionẽ suam pro prædestinatis secundũ gradus illos gloriæ, ad quos destinatos illos habebat, & hoc in primo instãti incarnationis suæ. Et postea in cruce tanquam rem actualiter exhibitam illam ob- 30
tulit. Vnde conuenienter hæc duo mysteria sortes appellantur. Fœlices ergo animæ, quæ quiete & assidue inter has duas sortes dormiunt per diuinam cõtemplationem, nam ex iugi & crebra meditatione tam sublimium beneficiorum adeo magnum profectum spiritualem, & cordium reformationem inde deproment, quòd tãdem pennas deargentatas habebunt. Pennę vitam significant, cum qua peruolamus in cœlum, aut prolabimur in infernum. Et habere pennas columbæ deargentatæ est habere vitam synceram, & sapientem. Dorsum finem denotat, qui est mors, & aurum charitas. Et habere dorsum deauratum est habere mortẽ cum charitate, & amore. Vnde S. Rex hic denotare vult q̃ illorũ vita qui mysteriorũ diuinorũ contemplationis somno sunt dedi

ti

31 ti ratione ducetur, & eo mors charitati comes erit. Et hoc maxime desiderandum est, scilicet, viuere, vt sapiens & obire, vt sanctus. Huic sacro somno prouidę virgines illę deditę vitā degebāt fœlicē accepto prius oleo gratiæ, & lætitę spiritualis, & ideo spōsus ad glorię nuptias illas secū tulit, & intulit. Fatuis verò, quia vitā in somno culpę consumpserant clausa est ianua. Quādo in Regis palatio lætissima, incundissimaq; festa, & ludi celebrātur, & vos illuc confertis spectandi illorum gratia vobisq; ianua claudi tur, id est, (*os dā cō la puerta en los ojos*), magnopere id sentitis, & moleste fertis, quia priuamini ab spectaculo tātæ iucunditatis, & lętitiæ. Quid ergo erit, o cæci filij Adā, cùm vobis dicetur: Clausa est ianua, non solū Deo nō fruemini, quin potius ite in ignē ęternum? Et si quidē hęc creditis, & his malis nunc remediū adhibere
32 potestis, ego vos obsecro vestri saluti consulens, vt per verā pœnitentiam ad Deum conuertamini, quia per ipsam vobis gratia donabitur, & aperietur ianua gloriæ. Ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. *simile.*

In eodem Communi Virginū Maxime pro Beata Catherina Vir. & Mart. Concio Tertia.

Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

1 HOdie S. mater Ecclesia festum B. Catherinæ celebrat, quæ nobilis fuit secundū carnem, & nobilior multo secundū spiritum, Nobilis, quia Regis terreni filia fuit, nobilissima vero, quia regis cœlorum sponsa. Pulchra facie, sed anima pulchrior, in natu rali & terrena Philosophia edocta, sed philosophiæ cœlestis mul to peritior, siquidē omnibus naturalibus donis, quę Deus illi cōmunicauit probe vti nouit. Cuius contrarium quam plurimi filij Adæ faciunt, qui eisdē donis, & beneficijs, quæ à Deo acceperunt tanquam armis vtuntur, vt eius diuinam celsitudinem aggrediantur. Nam dicite amore Dei, quæ hodie sapientia vix in vllo hominū inuenitur, quæ non sit præsumptio, & telum, quo

ſuum conditorem offendit? Aut quæ generis nobilitas, ſiue cor- 2
poralis pulchritudo, quæ vt in plurimũ tanquam arma nõ deſer
uiant cõtra ipſummet Deũ eorum datorẽ? In hunc ſcopum diri
gunt homines iacula gratiarum, & beneficiorum, quæ Deus illis
Oſee. 2. cõtulit, vt quãtũ in ſe eſt eundẽmet Deũ cũ ipſis vulnerẽt. Vnde
per Oſeam idẽ dñs cõqueritur dicẽs: Dedi ei fructum, & vinum,
& oleum, & argentum multiplicaui ei, & aurum quæ fecerunt
Baal. O infelix homo, qui ex omnibus quę Deus tibi donauit
Idolum cõflas, & illud adoras. Attẽdite (dicit Deus) ſi eſt ingens
malitia, & ingratitudo hæc populi mei ꝙ eis bona cõtuli & illis
tanquam armis vſi ſunt, vt me debellarẽt, & ex auro, quod eis de
di idola fecerunt, vt me cõtumelia magna afficerẽt. Hucuſq; ma
litia humana peruenire poteſt, videlicet, vt beneficia in malefi-
cia cõuertant. Huius moris & ingenij B. Catherina minime fuit, 3
quinimo ſapientiam, pulchritudinẽ, & cætera Dei dona, vt arma
accepit, & illis ſe muniuit, vt mundum & dęmonem debellaret.
Quæ cum adeò pulchram ſe cerneret indigna res ei viſa eſt hæc
dona expẽdere, & exhibere in alicui⁹ hominis terreni ſeruitio &
cõtẽnens omnia ſpõſalia terrena, cæleſtẽ ſibi elegit ſpõſum. Ca-
nitur hodie Euangelium, in quo Dñs regnum cœlorum decem
Apoc. 14. virginibus cõparat, non autem decem coniugatis, vt denotaret,
quam grata virginitas, & puritas illi ſit. In Apocalypſi legitur
D. Ioanni quandam gloriæ mirificam viſionem fuiſſe demon-
ſtratam. Cui poſtquam innumera Angelorum, ſanctorumque
multitudo inceſſabili voce laudantium Agnum immaculatum
oſtenſa eſt, deinde vidit ſanctus Apoſtolus aliud genus beato-
rum, qui peculiarem quandam lætitiam præſe ferre videbantur, 4
& aſpiciebant agnum, & agnus eos attentiſsime intuebatur.
De quibus ibi ſacer textus inquit: Et vidi, & ecce agnus ſtabat ſu
pra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor mil
lia, habentes nomen eius, & nomẽ patris eius ſcriptum in fronti
bus ſuis. Et audiui vocem quaſi citharœdorum Citharizantium
in citharis ſuis, & cantabant quaſi canticum nouum ante ſedem
Dei. Et nemo poterat dicere canticum, niſi illa centum quadra-
ginta quatuor millia, qui empti ſunt de terra. Et ſubdidit ſtatim
explicans, qui ſunt hi. Hi ſunt qui cũ mulieribus non ſunt coin-
quinati. Virgines enim ſunt, hi ſequuntur agnum quocunque
ierit. Hi empti ſunt ex omnibus primitiæ Deo, & agno. Ideſt,

Hæ

5 Hę primitię ſunt Dei agni facti. Hoc eſt, Primꝰ fructus (ꝙ *laeſtre nas del arbol dela redẽpcion*) fuit virginitas quẽ fructũ Chriſtꝰ verus Deꝰ & homo per eiꝰ mortẽ ſacratiſsimã è mũdo duxit. Ille fecit, vt virgines eſſent: nã antea pauci hãc virtutẽ obtinebãt. O mirifi cã virginitatis excellẽtiã, ꝙ ſit ipſa Primitię Dei agni facti. Et aſ ſerẽs quod tãtũ virgines poterãt illud canticũ dicere, qđ erat qua ſi cãticũ nouũ ſignificauit, quã recẽs virginitas in mũdo eſſet, & virgines peculiare gaudiũ habere, eo ꝙ illã obſeruauerint. Et di cẽs. Sequũtur agnũ quocũq; ierit etiã in hoc denotauit, virgines ſpeciales imitatores eſſe immaculati agni Ieſu Chriſti propter hanc virginitatis ſingularitatẽ, qua alij ſanctificaruerunt, & etiam peculiarem diſpoſitionem illos habere ad ſubſequendum illũ. O ſi hæ tantæ virtutis excellentiæ in oculis hominum tanti põ-
6 deris eſſent, quanti in oculis Dei ſunt, & illarũ amatores eſſent, & omne ſtudium adhiberent, vt illam conſeruarent, vtique ſo lutos, expeditoſque ſe inuenirent ad obſeruandum legem Dei. Explicetur hæc parabola ad literam vſque *Amen dico vobis, neſcio vos.* Quis harum virginum nõ compatietur, atq; miſerebitur, quã uis alias fatuæ, & imprudentes eſſent. Quæ poſtquã ſponſo ſeruitia exhibuerant, eiuſq; aduentũ expectauerant, eo ꝙ tã negli gentes extiterunt in prouidẽdo ſibi oleũ tã infælices fuerint? O rigidũ & ſeuerũ ſponſum. O ſtrictum nimis iudiciũ. O durum verbum: Neſcio vos. Quid hoc dñe poſt tot ſeruitia tibi exhibita tuas virgines neſcis? Poſt tot vigilias, & ieiunia, dicis. Neſcio vos? Hoccine eſt præmiũ ſuorum bonorũ operum? Hiccine eſt ſuorũm laborum fructus. Eia fratres, euigilate & aures porrigite,
7 Audite quod hic dicit Dominus. Quia non ſolũ quinq; virginibus, ſed multò pluribus hæc calamitas ſolet contingere, quæ ab ineũte ętate ſeruiũt ſponſo, ieiunãtes, orationi vacãtes, diuina ſa cramenta ſuſcipientes, & tandem incaute in aliquod lethale pec catum incidunt, & extinguũtur eorum lãpades & excluſæ, foris in perpetuum manent. O quanta confuſione anima infælix af ficitur, quam primum è carne exit, quæ collocari ſperabat inter cœleſtes Hierarchias, videns ſe æternis flammis tradendam? Quæ ſuſpiria emittet? quibus lamentationibus tunc procla mabit? Cæterum pœnitentia ſera nihil illi proderit. Clauſa eſt ianua. Hæ lamentationes illuc non audiuntur. Formidemus dilectiſsimi, ne ſaltim per breuiſsimum temporis ſpatiũ ſinamus

animas noſtras lethali labe inficiat: nam ingens amentia eſt, vt tanto periculo homo ſe exponat. Quid ſcis, vtrum ſuperueniat ſpõſus, & cum lampade mortua imparatum te inueniat? Quid tibi proderit per multa temporum curricula illam accenſam anteà habuiſſe, ſi in illa hora, quando magis opus erat illam extingui prætermiſiſti? O cæce, cæce, habes infra pedes tuos infernum te deglutire paratum, & in peccato commoraris, in vtranque aurem dormiens? Vnde hæc tanta ſecuritas tibi infelix prouenit? Heus, heus fratres attendite, periculum magnum hoc eſſe: ſurgite, nolite dormire. Ex ſacris literis cõſtare videtur Deũ erga hominem duobus extremis vti: altero cum iuſtis: altero verò cum peccatoribus. Cum iuſtis hoc extremo vtitur, videlicet, ꝙ propter lethalem offenſam ſibi illatã, omnium ſeruitiorũ ſibi exhibitorum obliuiſcitur. Cum peccatoribus vero alio extremo 9
vtitur, nẽpe ꝙ propter ſeruitium calificatum & omnibus numeris abſolutũ ſibi præſtitum omnium peccatorũ præteritorũ obli
Ezech.18. uiſcitur. Hoc ipſum per Ezechielem ſignificauit Dñs his verbis: Si impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam, vita viuet, & non morietur, omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt non recordabor. Si autem auerterit ſe iuſtus à iuſtitia ſua, & fecerit iniquitatem omnes iuſtitiæ eius, quas fecerat non recordabuntur: in peccato ſuo quod peccauit morietur. O immenſam Dei ſeueritatem & iuſtitiam. Quid Domine acrius erga ſeruos tuos te geris, quam ſæculi domini erga ſuos? Nullus eſt omnino, qui propter vnum demeritum omnium ſeruitiorum obliuiſcatur, tu verò omnium illorum obliuiſci commi- 10
naris? Maxime. Et hæc quę, vobis extrema videntur, ſunt media maxime neceſſaria ad ſaluationẽ iuſtorum & peccatorũ. Iuſtis enim maxime conuenit ne peccare audeant, & cum timore viuant, quia ſi forte dominus in morte cum aliquo lethali peccato eos inuenit in æternũ peribunt. Et peccatoribus etiã hoc valde neceſſariũ eſt, ne quis illorũ deſperet, ſed credat, vt quantumuis magnus peccator qs ſit, ſi tamẽ per verã pœnitẽtiã ad Deũ cõuertatur benigniſsime à Deo charitatis viſceribus recipietur. In hac parabola hanc veritatem Deus confirmat, quam per Ezechielẽ teſtificatus eſt, ſi quidẽ excluſę hæ virgines erant, lãpades in manibus habebãt, deniq; ſpõſum expectabãt. Et nihilominus, quia

in

11 in illa hora oleũ illis defuit ab ſpõſi conſortio excluſæ fuerunt. Quid ergo de illo erit, qui horũ nihil habuerit? Excluditur virgo, & ſuſcipietur immũdus? Quæ bonorũ operũ lampadẽ geſtabat reijcitur, & ei qui mala opera multa fecit aperiet? Nolite errare fratres, quia Deus nõ iocatur. Attẽdite ſpõſum hęc dicere, illũ inquã qui conſtitutus eſt iudex viuorum, & mortuorũ, non à me metipſo hæc loquor, non illa ego fingo. Quare ergo decipimini peccatores, & vobis metipſis blãdimini, cœlũ vobis falſo promittẽtes. Quomodo vobis perſuaſum habetis, ſine lãpadibus operum & ſpõſum nõ expectãtes ad nuptias debere introduci? O quãmi ſere fallimini. Hoc eſt, q̃ prędicat, & docet hoc Ieſu Chriſti Euãgeliũ, ſi vobis aliud eſt Euãgeliũ oſtendite illud, & ſiquidẽ vobis aliud nõ eſt quis vos deceptos trahit, vt in ſomno tã profũdo vrę
12 obliuionis ſepulti ſitis? O quã merito id, q̃ Iohel Propheta alijs *Ioel.1.*
vobis ſimilibus prędicabat, vobis etiã dicere poſſumus: Expergiſcimini ebrij, & flete, & vlulate qui bibitis vinũ in dulcedine: quoniã perijt ab ore veſtro. O quã cito miſeri hoc vinũ à vobis auferetur, & amaritudinis calix, cuius fæx nunquã exinanietur, vobis propinabitur. O Deus pietaris infinitæ, tua potẽti virtute illos excita, ante q̃ in hoc ſõno ſopitos illos mors rapiat. In libro *Iud.42.*
Iudicũ legitur cũ tyrãnus ille Siſara pedes fugitiu⁹ incedẽs à bello reuerteretur, quandã fœminã Iahel nomine obuiã illi exijſſe, & ſitibũdo loco aquę lac illi dediſſe, quo hauſto ſopitũ clauo illũ terrę fixit. Peccatori, qui à paſſionibus victus terga dãs reliquit, caſtra Dei ſui obuiã exit fallax Iahel. Monacho, q̃ habitũ exuit, & miles fit, clerico, qui Eccleſiaſticę vitę morẽ deſerit, & incedit,
13 vt leno, cõiugato, qui domũ, & familiã relinquit, & in quibus non decet verſatur, hic victus fugit à bello, in quo Deus illũ cõſtituit, huic deniq; fugitiuo exit obuiã doloſa Iahel, quæ eſt fallax ſenſualitas. Hęc illi lac voluptatũ ſenſualiũ propinat, quo exhauſto, ſic pene alienatus, & abſorptus eum relinquit, & in tam profundo ſomno obliuionis Dei, & ſuimet illũ ſopit, vt nec gloriæ, nec inferni penitus memoretur, & ſic miſer cõſopitus remanet, quouſq; mortis clauo inferno figitur. Quod ſi virginib⁹, qa oleum eis defuit, ſponſus dixit: Neſcio vos, quid illis dicet, qui omni bono penitus exuti ab hoc mũdo exeũt? Hæc parabola di lectiſsimi vndiq; ſtupẽda & terribilis eſt. Quia alibi legim⁹: Ma- *Matth.2.*
los male perdet. Et alibi, nõ tantũ eos, q̃ male faciũt cõdẽnandos

Matth. 7. eſſe, ſed etiam qui non bene operantur, vt patet apud Matthæũ, 14
vbi dñs ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum ex
cidetur, & inignẽ mittetur. Vnde hominũ inſania manifeſtè cõ-
ſtat, qui ad tantã miſeriam deuenerunt, vt ſatis eis videatur, ſi nõ
malefaciant. Vnde plures videas iuſtificari dicentes: Ego nõ ra-
pio, non latrocinor, non occido, non adulteror, & hoc contentus
Simile. viuit. Quemadmodũ ſiquis alteri diceret: Dñe, ego amicus tuus
ſum, quia te ſagitta non transfigo. Illum non occidere, qui iniu-
riã tibi non intulit, vt ſeruitium allegas? Hoc argumento non re-
ctè comprobatur amicitia, nec experitur quis amicus eſſe, ſi alte
rũ non lædat, ſed, ſi benefaciat illi. Igitur inſania eſt exiſtimare
te amicũ Dei eſſe tantũ, quia voluntatis tuæ arcũ nõ tẽdis, & pec
catorũ lethaliũ ſagittas acutas in eũ non mittis. Ideo fratres nõ
ſatis vobis eſſe debet, ſi ſolũ proximos non lædatis, aut malum 15
faciatis, ſed curate ſemper benefacere, ſiquidem dicit Dominus:
Omnis arbor, quę non facit bonum fructum excidetur, & inignẽ
mittetur. Attamen in hac parabola vlterius Dominus progredi-
tur dicens: non ſatis eſſe benefacere, ſi oleum deſit. Hoc oleum ſi
1. Cor. 13. ne dubio eſt Charitas, ſine qua non ſolum virginitas Deo non
placet, verum nec reliquæ omnes virtutes, vt optime Diuinus
Apoſtolus eſſerit his verbis: Si diſtribuero in cibos pauperũ om
nes facultates meas, & ſi tradidero corpus meũ ita, vt ardeat, cha-
ritatẽ autẽ non habuero nihil mihi prodeſt. Ecce quomodo ſan-
ctus Apoſtolus hic affirmat, abſq; charitate, non ſolũ virginitatẽ
1. Ioan. 2. non prodeſſe ſed neq; martyriũ. Hoc fratres eſt oleũ quod lucere
facit intelligẽtiæ lãpadẽ. De quo dicitur, vnctio eius docet vos.
Nimiũ ergo aberrant qui abſq; oleo has lãpades accendere conã 16
tur: qui dies noctesq; inſumũt, libros euoluẽtes: id vero de quo
minus agitur eſt de Charitatis operibus, immittite, immittite fra
tres charitatis oleũ in veſtras lãpades, & mox ſcientiæ perſpicuæ
dilucidæq; apparebũt. Nã propter huius olei defectũ, quã pluri-
mas veritates ignoramus. Illi ſagittario Eſau ſimiles ſumus, cui
frater ſimplex domiq; receptus benedictionẽ ſurripuit. Mentibus
noſtris cœlũ terrãq; ſummo ſtudio luſtramus, vt aues capia-
mus, hoc eſt, veritates arduas, & difficiles, & in hoc defatigamur,
D. Auguſt. & diebus atq; noctibus cõſumimur. Et ſicut D. Augu. ait: Peruo
lat intellectus & ſequitur tardus, vel nullus affectus. Et dũ vitam
inſumimus in his veritatibus capiẽdis, quędã ſimplex atq; deuo
ta vetu-

17 ta vetula ad regna cœlorũ admittitur, & nos cũ noſtris ſcientijs miſere excludimur, & foris relinquimur. Vnde D. Augu. etiam dixit: Surgunt indocti, & rapiunt cœlũ, & nos cum noſtris ſciẽtijs mergimur in infernũ. Multò gratior eſt Deo cũ charitate deuota ſimplicitas, quã nimis acuta ſapiẽtia, abſq; ipſi⁹ charitatis oleo. Hæc charitas, quam hic ſponſus oleũ appellat, quia mollificat, & lenit animam, in Apocalypſi dicitur aurũ, quia omnem valorem omnemq; decorẽ noſtris operibus reddit. Vbi dicit Deus: Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Sed eſt dubiũ, quomodo nos hic Deus admonet, vt emamus aurũ cum D. Paulus dicat: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per ſpiritũ ſanctum, qui datus eſt nobis? Dico gratiam emi, & gratis donari hoc modo, quia tam parum eſt, quod pro illius commutatione
18 datur reſpectu valoris ipſius, vt gratis dari iure dicatur. Et pretiũ, quo emitur ſunt lachrymæ, ſuſpiria, orationes, eleemoſynæ, & alia ſpiritualia, & pia exercitia. Sed aduertite illũ dicere: Eme à me, vt ſciatis vos ipſos ad eum debere conferre ad emendum ſeu quærendum hoc oleum, & aurum.

D. Augu. 9.

Apoc. 3.

Rom. 5.

Virgines fatuæ non ad illum, ſed ad prudentes ſe contulerũt, illudq; ab eis petierunt dicentes: *Date nobis de oleo veſtro, quia lãpades noſtræ extinguuntur. Et reſponderunt prudentes dicentes: Ne forte non ſufficiat nobis, & vobis. Ite potius ad vendentes.* O quomodò, cũ alias hæ virgines prudentes & ſanctæ eſſent ſecundum conſuetudinem, & modũ iniquorum reſponderunt, aquibus cũ eleemoſyna poſtulatur exiſtimantes, q⁹ ſi crumenã aperiant, & in pauperes diſtribuant illis deficiet, ſimile huic reſpõſum dant. Nõ cõſideran
19 tes eleemoſynã ampliſsimũ eſſe aditũ ad ſpiritalia, & tẽporalia beneficia recipiẽda. Quod ſi eleemoſynã pauperibus nõ impendunt in ſuę crudelitatis pœnã quod habent auferetur abeis, ſicut dñs cõminatus eſt per ſapiẽtẽ dicens: Qui dat pauperi nõ indigebit, & ſubdit, qui deſpicit deprecãtẽ ſuſtinebit penuriã. Et prius dixerat: Sunt qui rapiũt aliena, & ſemper ſunt in egeſtate: ſunt qui diuidunt propria, & ditiores fiunt. Experientia compertum eſt, quod quãuis aqua à puteis nõ hauriatur, non obid plus aqua abundant: & quanuis quotidie aqua ab eis hauriatur, nõ ob id decreſcũt, nec minuũtur, quia mox, vt aqua hauritur aquã manalia præbẽt. Ita pij elemoſynarij tanquã putei, à quibus pietatis opera emanãt, quo plus ex ſe impẽdũt eo magis aliunde, videlicet,

Prou. 28.

Prou. 11.

Simile.

ex manali, quod eſt Deus illis prouenit. Et impij immites & cru- 20
deles qui neceſsitatibus egenorũ nõ cõpatiuntur non ideo ditio
res fiunt, quinimo hac via in pauperiem deueniunt. At vos, ò vir
gines ſanctæ, charitate plenæ quomodo in tam extrema neceſsi
tate ſororibus veſtris nõ ſubuenitis? Certe, vt prudẽtes erant, ita
prudenter, & argute ſatis reſponderunt, dicentes: Ne forte nõ ſuf
ficiat nobis. Nã in illo tẽpore prudentia magna eſt, exiſtimare
Prou. 28. poſſe merita deficere: quia in Prouerbijs dicitur: Beatus homo
qui ſemper eſt pauidus: & prẽcipue in illa hora. Etiã in huius re
ſpõſi ariditate (vt ita dicã) quod hæ virgines prudẽtes fatuis dãt,
acerbitas, & rigor denotatur, quẽ erga improbos iuſti in illa die
habebũt. Nã bonus pater tunc faciẽ ſuã ad filiũ improbũ nõ con
uertet, quinimo tã Deus, quã Angeli, atq; iuſti, vt extranei, &
ignoti erga impios ſe gerẽt. Ibi bonis alienis vti nulli fas erit, nec 21
propria vitia aliorũ virtutib⁹ palliare. Ideoq; vnuſquiſq; videat
& cõſideret quomodo vitã agat. Rurſus ex hoc virginũ pruden-
tiũ reſpõſo, diſcãt oportet qui alienas lãpades cibare, & adimple
re ſtudẽt proprias autẽ vacuas exhauſtasq; relinquunt. Plærique
enim ſunt, qui doctrinæ, prædicationi, & alijs pijs operib⁹ vacãt
nec tamẽ vnã horam duntaxat in ſtudio ſalutis animarũ ſuarum
impẽdere memorantur. Nõ ſic hæ ſapiẽtes virgines fecerunt,
quarum præcipua cura fuit lãpades ſuas refertas habere. Quia vt
Matth. 16. dñs dixit. Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum mundũ lucretur,
animæ verò ſuæ detrimẽtũ patiatur? Prius fratres vobiſmet oleũ
accipite, & poſtea ſi in animabus veſtris fortitudinẽ ſentitis ad re
ſiſtẽdũtẽtationibus, quę in externis negotijs ſeſe offerũt, tũc pro
ximorũ neceſsitatibus ſubuenire ſtudete. Ne alienis dãnis cũ ve- 22
ſtri iactura remediũ adhibeatis. Hoc enim ſuo exẽplo ſanctę vir
gines nos docẽt. Sed interrogo, cur ab ſpõſo oleũ nõ petierunt?
Cur ad illũ nõ clamauerunt? Exiſtimo enim, ſi clamaſſent, reme
Rom. 10. dium neceſsitatibus ſuis impetrarẽt, quia. S. Apoſt. inquit: Om-
nis, qui inuocauerit nomẽ dñi ſaluus erit? Loc⁹ hic, dilectiſsimi,
omnibus huius parabolæ terribilior eſt, videlicet, q̃ hæ virgines
fatuę vidẽtes oleo ſe carere omnino perturbatæ neſcierũt petere
oleum à quo illud poſtulare debuerant. In quo ſignificatur ex
totius vitæ obliuione oriri cõtingere in hominibus in hora mor
tis quandam ingẽtẽ animi perturbationẽ. Vnde in pœnãpeccato-
rũ præteritorum, & illius obliuionis, neſciunt pœnitere, ſicut

opor-

23 oportet, nec miſericordiã, ſicut decet poſtulare. Et ita abſque remedio manẽt. ¶ Perpẽdite etiã quã quiete & tranquille virgines quæ oleũ ſecũ ſumpſerãt aduẽtãti ſpõſo obuiã exierũt, quomodo nõ fuerunt perturbatę, nec exterritę, quanuis vocẽ illã audierunt: Ecce ſpõſus venit, quia pertimeſcẽdi eis cauſa nõ erat. Fatuæ verò quanta perturbatione hinc inde perterritæ diſcurrebant, quærentes oleũ. Hoc proprijs oculis quotidie cernimus, videlicet, ſeruos Dei abſq; perturbatione & cũ maxima quiete è vita diſcedere, peccatores verò perturbatos, quia in illã horã ſeruant quidquid per totã vitã erant facturi. O terribilẽ imprudẽtiam. Quid infœlix amiſiſſes, ſi teſtamẽtũ paulatim ordinaſſes, qui ne vnũ duntaxat diem impenderes, vt domui tuæ diſponeres, & teſtamẽtũ ordinares efficis, vt filij tui, & hæredes per totã
24 vitam aſſiduis litibus miſceantur? Et ita exiſtimans illos diuites te relinquere, rẽ familiarẽ, & numos nõ relinquis, niſi procuratoribus, iurecõſultis, & cauſidicis. Quid etiã tũc amiſiſſes, ſi proximis tuis fuiſſes recõciliatus, & animæ tuæ ſtrages reſarciſſes, quando proſperaualetudine fruebaris, & cõmodum habebas, vt id opere perficeres? O terribilẽ cõfuſionẽ, q vt in plurimũ gaudẽt homines loqui otioſe, ideſt, (*deſpacio*) incedere otioſe, edere, & bibere otioſe, deniq; dormire otioſe, ſolũ animarũ ſuarum ſalutẽ cõcitè fieri volunt, in ictu oculi. Teſtamẽta cõcitè diſponantur, cõfeſsio, & cõmunio ſimiliter quia vſq; in illam horã miſeræ animæ non fuerunt recordati. Ideo concite dicunt, Veniat tabellio, veniat confeſſor, veniat animarum curator citiſsime. Et ita vt in plurimum hæc tã cõcitę, turbulẽter, & importune fiũt, vt potius cõducant ad hoc, vt ſanctę Eccleſię ſatisfaciant, quam,
25 vt animabus ſuis proſint. Nam quid gubernaculũ poſt naufragiũ prodeſt? Quid poſt finitũ bellũ arma cõducũt? Quid poſt hominis obitũ pharmaca, & medicamina proſunt? Quid deniq; ad rẽ pertinet poſtquam ægri frenetici ſunt, & graui ſomno correpti, confeſſores vocare, & tabelliones aſciſcere? O te infelicem, qui vt tibi tempus ad peccandum ſupereſſet, voluiſti, & vt remedium tibi adhiberes, deeſſet. Molendinarius quando tempus tranquillũ intuetur, aquæductum ſiue retinaculũ reficit, ideſt, (*adereça la preſa*) & prouidus incola dom^s, quando nõ pluit ſarcit tectum (*traſteja la caſa*) hoc ſecum conſiderans, q veniet tempus, cum exhalabunt, aſcendentque nubes, & ſuper domum ſuam pluent. *Simile.*

pluent. Nobis ergo plus neceſſarium eſt præpropere, & cito ad 26
mortem præparari.

Dum autem irent emere venit ſponſus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias, & clauſa eſt ianua. In his verbis ſatis apparet, & confirmatur, quã parum proſunt diligentiæ, & ſtudia animarum importune facta, vt paulò antea diximus. Hoc enim ſignificat ianuam virginibus claudi, dum irent emere oleum, ſiquidem ad nihil illis profuiſſe videmus, niſi ad hoc vt negligentia earum propalaretur, & peccata diuulgarentur: & defectus, quos tantũ quinque prudentes ſciebant, & ſecretum inter ſe ſeruabant vniuerſæ ciuitati innoteſcerent. Nam nocte intempeſta luſtrare vicos, pulſare ianuas, per tabernas olearias oleum quærendo diſcurrere, denique dormientes excitare, quid hoc cernentes dicerent? Ecce fatuas. Et qua hora oleum inquirunt. Cur die non vene- 27
runt? Et re vera hoc ita contingit, ſæpe multos in hora mortis angi ſolere, (*y les toman vaſcas*) & timore perterriti, ſuas vſuras propalant, rapinas, & furta manifeſtant, tyrannides publice confitentur, & alia quam plurima ſcelera, quæ perpetrarunt oſtendunt, & hæc pene iudicio priuati, & frenetici dicunt, & prædicant, quod nihil eis prodeſt, quam, vt diffamati in republica maneant & peccata ſua diuulgentur, atque igno
2. *Reg.* 2. minia affecti hic & in alia vita remaneant. Legitur inter Ioab & Abner ingens bellum per integrum diem perduraſſe. Et iam die inclinante videns Abner exercitum ſuum minui miſit nuntium ad Ioab, veniam ſibi ſuiſque, & inducias depoſcens. Qui reſpondit: viuit Dominus, quod ſi locutus fuiſſes manè
2. *Reg.* 3. 27. peperciſſem tibi. Quaſi diceret: Sero ſapuiſti: (*Acudiſte tarde.*) Sic peccator per totam vitam bellum contra Deum gerit, & in fine eius miſericordiam depoſcit. Et ſæpe contingit, vt illam non inueniat, quia cum debita diſpoſitione non accedit. Sicut ille infælix Antiochus, de quo dicitur: Orabat ſce-
2. *Mach.* 9. leſtus dominum, à quo non eſſet miſericordiam conſequuturus.
2. *Paral.* 13. O peccatores, quod vobis modo prædicamus id Propheta Abia à montis cacumine ad Hebræos proclamabat dicens, Filij Iſrael, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum veſtrorum, quia non vobis expedit? Attendite quod vos perditis, nec proinde cõtra Deũ veſtrum pugnare deſiſtitis? Dus erit cum de fiderabitis cum ipſo reconciliari, & non obtinebitis, quinimo

ianuam

29 ianuam clauſam inuenietis. Illa miſericordię ianua, quæ nũc omnibus patet, qui ab oriente, & occidente venire voluerint. Ianua, inquam, illa, quam modo homicidæ, adulteri, fures, & alij quam plurimi peccatores cũ claue verę contritionis quotidie aperiunt, tunc clauſa erit. Quid infœlices illi ſentient, quando nullis pręcibus eis aperiatur, quam obſtupefacti & abſq; ſpiritu manebunt, ſicut D. Iob ſignificauit dicens: Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. *Iob. 11.* Cum quis malefactor mortis reus à iuſtiti- *Simile.*
ię miniſtro fugiens eccleſiam perit: quod ſi primam eius ianuã clauſam inuenit, ad aliam properat, ſi illam ſimiliter obſeratam reperit adhuc ſpem habet ſi forte patulam aliã inueniat. At veró poſtquam totam Eccleſiam circuiuit, & omnes ianuas clauſas inuenit animo delinquit, cernens neceſſariò in iudicis mini-
30 ſtri manus debere incidere. Hac ſimilitudine verba illa ſancti Iob egregie explicantur. Nam cum peccatores miſericordiæ ianuam, & pœnitentię ianuã, & pijſsimorũ, dulciſsimorũq; viſcerum Ieſu Chriſti ianuam, denique interceſsionis omniũ ſanctorũ ianuã clauſam inuenerint, tunc oculi impiorũ deficiẽt, & refugium peribit ab eis. Vbi illud, Et, cauſam denotat, & facit hũc ſenſum. Oculi impiorũ deficient, quia refugium peribit ab eis.

Dicent enim: *Dñe domine aperi nobis, & reſpõdebitur eis: Amen dico vobis, neſcio vos.* O Chriſte ſapientia infinita, & cordiũ diſcretor. Propheta Iſaias ait, Agnouit bos poſſeſſorẽ ſuum. At bos dñm *Iſai. 1.*
ſuũ nõ creauit, & tu qui has virgines feciſti aſſeris te illas neſcire? Ita imaginem vitiare poteſtis, & deluſtrare, vt nec pictor qui *simile.*
illam depinxit eam agnoſcat. O miſeri & peruerſi filij Adam,
31 qui ſic vos vitiaſtis, & omnino corrupiſtis, ſicque animas veſtras fœdaſtis, quòd idem Dominus, qui vos depinxit, minime agnoſcit, vt vobis benefaciat, & remedium præbeat. Per Hieremiam *Hiere. 5.*
comminans Deus Hebræos ait: Ecce ego inducam ſuper vos gẽtem de longinquo, gentẽ robuſtam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelligas quid loquatur. Nec veſtras calamitates & miſerias intelligant, quando eis illas proponetis. Si magna exaggeratio eſt dicere apud illam gentem alienigenã pietatem illos inuenturos non eſſe, & ſi pietatem apud homines non inuenire tam moleſtum eſt tantoque dolore afficit, quid erit, quando apud Deum pietatem non inuenietis, & vobis dicat ipſe, Neſcio vos?

Ideo

Ideo concludit Dominus nos admonẽs & dicens: *Vigilate itaq́* 32
quia neſcitis diem, neque horam. Hæc eſt clauis, cum qua tota parabo
Simile. la aperitur. Ingẽti beneficio vos donat, qui inveſtris manibus pre
cioſis, lapidibus capſã, ideſt, (*cofre*) refertã ponit, & deinde clauẽ
vobis præbet, vt illam aperiatis, & vt illis vtamini. Hæc parabo-
la capſa quædam eſt mirifica myſterijs plena tanquam lapidi-
bus pretioſis. Et clauis qua hæc capſa aperitur, vt pretioſis illis
lapidibus vti poſsimus, hæc vltima verba ſunt. Fideliſsimus ami
cus noſter Ieſus Chriſtus in manibus noſtris illam cõſtituit, quis
ergo deinceps dormire audebit, cum ille, qui nos adeo diligit, vt
vigilemus admonet? Et præterea cum res ita conducibilis nobis
Prou. 8. ſit, vt eadem ſumma veritas dicat: Qui mane vigilauerint ad me
inuenient me. Attendite, quod dicit mane: Ne vigiliam in no-
Pſalm. 62. ctem differatis, ſiquidem perendinare, vt diximus, tam periculo 33
ſum eſt. Ideo Regius Dauid dicebat: Deus Deus meus ad te de
luce vigilo. Primo diluculo, ideſt, cum primum ratione vti inci-
pimus vigilare debemus, vſque ad mortis noctem in vigilia per
ſeuerantes. O glorioſa virgo Catherina, quomodo vigilauit cor
tuum de mane pueritiæ tuæ, & quam præparata exiſti obuiam
illi. Omnibus dicitur: *Ecce ſponſus venit exite obuiam ei.* Cæterum
quam plurimi illi obuiam non exierunt: nam hic cœleſtis ſpon-
D. Auguſ. ſus vna via venit, & ipſi alia ire volunt, vnde illi non occurrunt.
Diuus Auguſtinus ait: Chriſtus eſt ſponſus ſanguinis, & per ſan
guinis viam, videlicet, crucis & ignominiæ venit, nos vero per
viam voluptatum, & illecebrarum ire contendimus, vnde obuiã
illi non eximus. Hæc tamen illi occurrit per viam plurimorum, 34
& crudelium tormentorum, quæ pro eius amore ęquo ani
mo perpeſſa eſt. Et ideo plena gratia meruit illi
occurrere in gloria. Ad quam nos per-
ducat Ieſus Mariæ filius.
Amen.

In com-

In eodem Communi Virginũ Maxime pro Beata Clara Concio Quarta.

Simile eſt Regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades ſuas &c. Matth. 25.

BEATVS Baſilius ſuper illa verba Pſalmi: Sub vmbra alarum tuarum protege me, aſſerit, alas, quibus ſuos Deus protegit, amorem, & timorem eſſe. Et eſt valde notandum ſancto Regi non ſatis fuiſſe vmbram vnius alæ petere, ſed ambarum ſimul vmbram poſtulauit. Nouerat enim, quam neceſſarium ſit, vt ab his duabus virtutibus amore, ſcilicet, & timore anima cooperiatur & protegatur. Inter munera, & exercitia hominis Chriſtiani, & ex eorum difficilioribus vnũ eſt, nempe nõnullas virtutes, quæ inter ſe pugnare videntur inuicẽ connectere. Nam oportet ſimplicitatem cum prudentia cõnecti, miſericordiã cũ iuſtitia, humanitatem cum Chriſtiana grauitate, Magnanimitatem cum humilitate, ſeueritatem cum manſuetudine, diſcretionem cum zelo gloriæ Dei, tandem timorem cum amore. Et has omnes virtutes ſcire copulare, & inuicem connectere, ità, vt alteram altera non offendat, nec lædat diuinæ gratiæ ingens donũ eſt. Ille ſummus artifex, qui hæc corpora inferiora ex contrarijs qualitatibus compoſuit, etiam has virtutes, quæ inuicem pugnare videntur connectere poterit, & in eodem pectore, & corde conſeruare. Ita, vt idem homo ſit prudens, ſicut ſerpens, & ſimplex vt columba, quòd ſit rectus, & pius, ſit grauis, & ſuauis, manſuetus, & ſeuerus. Et ſicut Diuus Gregorius ait: vt ridens poſſit timeri, & iratus amari: denique, vt amore & timore plenus ſit. Has duas virtutes intendit Chriſtus Redemptor noſter in hodierno ſacro euangelio cordibus hominum imprimere, amorem ſcilicet, ſponſum ſe appellans. Nam certa res eſt quod amor nouenuptorum, & qui nondum matrimonij amaritudines ponderum, & grauitatum eius deguſtarũt, dulcior & magis tener

Pſalm. 16.

D. Greg.

tener esse contingit, quam illorum, qui per assiduam conuersa- 4
tionem suimet obliti sunt. Dicens ergo æternus Dñs se animarũ spõsum esse & nõ maritũ significare voluit quandã cordis teneritudinẽ, & extraneam dulcedinẽ, qua secundum nostrum modum exprimere vult nimium amorẽ, quẽ erga nos habet, vt cum hoc nos inuitaret ad hoc, vt cordibus teneris tanquam spon
2. Corin. 11. sarum illum diligamus. Vnde D. Paul. ait: Despondi enim vos vni viro virginẽ castam exhibere Christo. Hoc est, sicut virgo casta, quæ viro secundũ cor suum despõsatur tenere illũ diligit, sic ego vos despõsaui cũ cœlesti viro Iesu Christo, vt illũ tenere diligatis, sicut virgo casta spõsum suum diligit. Quis ergo tam lapideus erit, qui propriam vilitatẽ agnoscẽs, & infinitam Dei maiestatẽ, & videns illum nõ dedignari spõsum eius dici diuino illius amore nõ flagret? Hęc sponsalia sunt, quidam nexus inter Deũ 5
& ipsam animã, adeò fortis & intimus, vt ex duobus spiritibus vnus fiat. Tantam vim voluntatis consensus habet, quando per syncerum, & purum amorẽ cum Deo cõuersatur & agit, vt cum
D. Dionys. de diui. nõ. c. 4. illo itavniatur q̃ desinens esse sua cõstituit Deum in plena, & tota tali possessione sui. Vnde. D. Dionys. ait: q̃ amor à semetipso alienat amantẽ, & totum in rẽ amatam transformat, & ponit exẽplum, in D. Paul. dicens: Paulus ille magnus, cum diuino amore flagraret excessiue, illius particeps virtutis factus sacro ore dicit.
Viuo iam nõ ego, viuit verò in me Christus. Ideoq̃, si de matri-
Gene. 2. monio corporali dicitur: Erunt duo in carne vna multo magis
Mar. 10. hic intima, & singularis vnitas debet reperiri. Quodsi de altero matrimonio dicitur: Propterhoc relinquet homo patrẽ & matrẽ,
Matth. 10. quid propter hunc diuinum sponsum relinqui debet? Vnde idẽ 6
Dominus ait: Qui amat patrem, & matrem plus quam me non est me dignus, quinimo vobis dico nulli alij spiritui posse animam desponsari, præterquam ipsi Deo, inter quos tantum hæc vnitas esse potest. Nequit enim Angelo, aut Seraphim anima desponsari: nam inter animam, & Seraphim non potest
D. Bern. ser. 5. sup. Cant. hoc vinculum vnitatis operari, nempe vnus spiritus esse. Vnde Diuus Bernardus ait: illud autem scitote, nullum creatorum spirituum per se nostris mentibus applicari posse, ita, vt in illa infundatur. Bene potest Angelus inspirare animæ, illuminare
Magister 2. sent. dist. 8. illam, adiuuare, fortificare, docere, & consolari eam, quæ sui muneris sunt: at verò ipsam animam intrare, id quod theologi appel-

7 appellant, illabi animæ, hoc ſolus Deus efficere poteſt. Ideò Regius Dauid dixit: Immittit Angelus Domini in circuitu timentiũ eum. Immittit, id eſt, operatur in circuitu iuſti, at interius intrare nequit. Eſt anima hortus cõcluſus, in quem ſolus Deus intrat, & illam purificat, illuminat, & ſuo diuino amore inflãmat. *Pſal. 33.*

Nubes obſcura eſt ex ſe, & res vilis, quia ex terræ vaporibus generatur, at radius ſolis illam penetrãs, pulchram reddit, lucidam, & perſpicuam, mox enim ex radiorum ſolis reflexione varijs coloribus pulcherrimis veſtitur. Eodem modo, quamuis anima ex ſe viliſsima creatura eſt, tamẽ verus iuſtitiæ ſol, qui eſt Deus intrans in eam perſpicuam, & pulchram nimis illam reddit. Alia virtus, quam hic Dominus intendit cordibus noſtris imprimere eſt timor, hanc parabolam tam terrificam nobis proponens, in *Simile.*

8 qua ſignificare videtur, dimidiam Chriſtianorum partem condemnari. Nam hic non loquitur Dominus de infidelibus, quia ipſi nunquam expectauerunt ſponſum. Dicite, ſi vir magnæ autoritatis & fidei modo per oſtium illud intraret, quem nullo modo poſſe mentiri cognoſceremus, diceretq; vnum ex aſtantibus hic forcipatum, id eſt[*Atenazado,*] & crudeliter concrematũ eſſe moriturum, quis non maximo angore afficeretur, vnuſquiſque ſecum conſiderans, Nunquid ille futurus ſum? Quid ſi vir ille dimidiam hic aſtantium partem ſic fore morituram teſtificaretur? quanto plus anguſtiaremur? Quod autem ſumma Veritas aſſerat ex decem virginibus (per quas fideles omnes ſignificantur) quinque ex illis, quia fatuæ fuerunt, nec ad ſponſi aduentum ſe præuenire nouerunt, extra cæleſtes nuptias foris relictas eſſe, & *Simile.*

9 æternis ſupplicijs punitas nos verò non obſtupeſcamus? Equidẽ huius cauſa eſt, quia profundè id non conſideramus, quia ſi, vt oportet conſideraremus, vtique ſenſus noſtros cuſtodiremus, vitam Euangelicam amplecteremur, nimia diligentia, & ſtudio præcepta diuina obſeruaremus, ſumma promptitudine iniurias nobis illatas remitteremus. Hæc tranſitoria libentiſsimè à nobis expelleremus, & deniq; vitam noſtram diuino timore dimetiremur: quod vnum ex præcipuis ſignis eſt in ipſa anima Deum habitare. Cum magni Principis ianitor ad oſtium ſtat, & nullũ ingredi permittit abſque eo, quòd diligenter vnumquenq; per ſe ſciſcitetur, & examinet, quid ſibi velit, & quoſdam dimittit, nonnullis verò aditum præbet ſignum euidens eſt, dominum in- *Simile.*

tus esse. At verò cum ianitor abest, & fores omnibus patent, omnesq; facile ingrediuntur, signum est domi ipsum Dominum nõ esse. Similiter quando in Christiano diuinus residet timor & tanquam ianitor claudit sensus ne videãt, ne audiant, ne tangant, ne deniq; gustent quicquid eis libet, nec praua desideria intrare permittit, signum est dominum domus, qui est ipse Deus intus esse. At vero quando Dei timor non adest, qui has operationes in homine efficiat, quinimo cernimus illum dissolutos sensus habentem liberũ ingressum omnibus desiderijs prębere, signum est Deum intra ipsum non habitare. Ecce quam singulare donũ timor Dei sit. Vnde habenti illum dicitur: Quam magnus qui inuenit sapientiam, & scientiam, sed non est super timentem dominum, timor Domini super omnia se suppossuit. Beatus homo, cui donatum est habere timorem Dei. Super quæ verba notetis velim, quòd vbi nos hic legimus: Timor Dei super omnia se superposuit, in cõtextu Græco habetur: Timor Dei super omnia excelluit in claritatem. In quo denotatur timorem Dei efficere homines claros, & illustres coram Deo. Consideremus ergo dilectissimi huius parabolæ seueritatem. In qua summa veritas ore proprio asserit, ex Christianis, qui in hac sancta Ecclesia viuunt, quam plurimos esse condemnandos, nequis nimium confidat dicens: Christianus sum. Hæc enim fatua confidentia, quam plurimos in peccatis detentos habet. Stupendum est id, quod propriis oculis quotidie cernimus, videlicet, aues sylueſtres, vt nisos, & accipitres facilius tractari, & leniri, quam aues domesticas, vt gallinas & gallos gallinaceos. Et reuera ita contingit, facilius Iudæum, siue Turcam ad fidem catholicam conuertetis, quam Christianum à peccatis suis remoueatis aut concubinam relinquere illum faciatis. Nam cum Ecclesiæ domestici sint, & Christiani securi viuere sibi videntur, sicut coturnices, quæ si caput coopertum habeant securæ sibi videntur esse, ita Christianus peccator securus viuere sibi videtur, cũ intellectum fide coopertum habeat. Per immensam Dei charitatem dilectissimi vos obsecro, ne sic decipiamini, quinimo vestrum periculum, & damnationem perhorrete, vt hac via vos præparetis, & dum tempus suppetit remedium vobis adhibeatis.

Eccli. 25. 10 11 12 *Simile.* *Simile.*

Ait ergo Dominus. *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Hanc rempublicã, quã Dñs in terris conseruat, decẽ virginibus similem

13 similem esse perhibet, hac similitudine nos docēs, quales, vt nos oēs esse mus ęquū erat. Nā pervirginitatē fides, & per denariū numerum decē præcepta decalogi intelligūtur. Vnde Christianos decē virgines appellās significare voluit, eos simul fidē, & obseruantiam decē præceptorū profiteri, hoc est, ꝙ debent fidem cum operibus habere. Diuinus Apostolus magnū catalogū, & seriem sanctorū patrum texens eorū, qui fidem habuerunt, nō sistit ibi, sed vlterius addidit, dicēs, illos per fidē obtēperauisse Deo, & plurima bona opera fecisse, his verbis: Fide plurimam hostiā Abel, quā Cain obtulit Deo. Fide Noe aptauit arcam. Tamq; obediēs hic S. patriarcha erat, cū anno integro maxima angustia, & labore inclusus in arca fuisset, etiā diluuio finito, & terrā siccā vidēs mense integro in ea cōmoratus est, quousq; illi Deus præce- *Hebr. 11.*

14 pit dicēs: Egredere de arca tu, & vxor tua, &c. Fide, qui vocatur Abrahā obediuit, & exijt nesciēs, quo iret. Et de fidelibus patribus legis gratiæ idē S. Apostolus ait: per quē (scilicet Christū) ac cepimus gratiā, & Apostolatū ad obediendum fidei in omnibus gētibus. Hoc est, si Deus eius sacri euāgelij nos cōcionatores elegit, & hāc gratiā apostolatus muneris nobis cōmunicauit, scitote hoc illū fecisse, vt prædicatione nr̄a gētes trahamus ad fidei agnitionē, & simul ad obedientiā eorū, quæ in ea nobis pręcipiūtur. Hæc obedientia quōdam in primitiua Ecclesia adeo viguit, & in fideliū cordibus tā generaliter regnabat, vt idē Beatus Apostolus omnes illius ætatis fideles sanctos appellaret. Vnde ait: Salutant vos omnes sancti maxime autē, qui de Cæsaris domo sunt. O tēpora fœliciss ima, in quibus gens palatij sancta erat. Quod si *Gen. 8.* *Rom. 1.* *Philipp. 4*

15 illi, qui in regijs Palatijs habitabāt Sācti erant quales essēt, qui in cœnobijs, & in desertis vitā agebāt? Recte intellexistis, fratres, qd dns hic intēdat fideles decē virginibus comparans, videlicet, (vt diximus) vt denotaret præcipuū quod ab eis postulat, fidē & obseruantiam decem præceptorū esse. Quāuis plurimi hac tantū vi uendi norma non sunt contenti, sed diuini spiritus impulsu relinquunt mundū, & in sacras religiones se recipiūt, vbi ad obseruantiam multorū sancti Euagelij consiliorum per vota obligantur, quod maxime peculiare opus potentis manus Dei est. Mirabile est profecto accipitrē in agro cernere ità refugum, ideſt, (ɣabareñoy ɛſquino) vt hinc inde volitans quietari non possit. At vero postquam pedicis ligatur, & capitiū ei ponitur, quam māsuetus, *Simile.*

lenis & tractabilis manet, absque eo, quòd ab vno loco moueatur. At mirabilius est cernere iuuenem in sæculo ita liberum, & solutum, vt nulli omnino subijciatur, & in temporis momento Spiritus sancti impulsu tactũ, illũ in monasterio clausum videbitis cũ pedicis & capitio, hoc est, sanctæ religionis veste indutũ & eius præceptis ligatũ, agno mãsuetiorẽ effectũ. Scitote fratres, quòd sicut sanctus Dauid Regijs indumentis exutus est, vt 2. Reg. 6. coram Arca Domini saltaret: ita vos oportet, qui ad perfectionẽ adspiratis omnibus pompis, & bonis temporalibus exui, vt sic expediti corã diuina celsitudine in sancta religione tripudietis. Non me latet, quòd sicut non defuit quædam Michol quæ Dauidem subsannaret, dicẽs: Quam glorioſus fuit hodie Rex Israel, discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est, quasi si nudetur vnus de scurris: ita non deerunt amici, & cognati, qui vos allicient, & seducent, dicentes; vilitatem esse cum diuites sitis, pauperes velle fieri, & cum liberè, voluptuosè, & splendidè viuere possetis, tãto rigori, & asperitati subijci. At sicut Regius Dauid tunc viriliter respõdit, dicens: Viuit Dominus, quia ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam, & vilior fiam, plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis: ita oportet, vt his omnibus contradictionibus spiritus pro viribus resistatis, & eas deuincendo ab huius sæculi desiderijs exoluamini, atque expediamini, & sitis serui fidelissimi Iesu Christi, & virtutum sectatores, quas, vt consiliũ nobis proposuit, videlicet, paupertatem, obedientiam, & castitatem cum vinculis, & ligaturis votorum. Nam virtutũ exercitia, quæ ex voto fiunt, magis meritoria sunt, quam ea, quæ sine voto, & obligatione exercentur. 16 17 18

Act. 28. Diuinus Apostolus cũ in vinculis coniectus esset, dicebat: Propter spem Israel cathena hac circundatus sum. In quibus verbis gloriari videbatur, eo quòd propter Christum ligatus esset. O beatum illum, qui etsi nondum ligatus, & incarceratus ab infidelibus propter fidei confessionem fuerit, ex propria tamen voluntate in aliqua sancta religione abditus, & votorum eius cathenis circundatus est, & ligatus. Et præ cordis lętitia videns se ita propter Deum ligatũ, dicit cum Diuo Paulo: Propter spem Israel cathenis his circundatus sum. Cęterùm perpendatis vellem vos, qui hanc hostiam & sacrificium de vobis Deo feciſtis, aut qui illud facere intenditis scriptum esse: Omne, quod Domino con-

Leuit. 27.

secratur,

19 ſecratur, ſiue homo fuerit, ſiue animal redimi non poterit. Quicquid ſemel fuerit conſecratum ſanctum ſanctorum erit Domino. Huius autem literæ ſpiritus eſt, quod illi, qui modo in lege gratiæ Deo ſe conſecrarunt, ab ipſa diuina captiuitate non debent redimi, nec contaminari, aut infici, iterum ad ſeculũ reuertentes, ſed quod perſeuerent. Quia, etſi Eccleſiaſtes ait: De carcere catheniſque interdum quis egrediatur ad regnum, hoc non eſt impoſsibile omnino: ſiquidem omnes, qui in diuinæ legis obſeruantia perſeuerant, & præcipuè qui in obſeruatione promiſſorum ſe exercent, in morte ab hoc carcere exeunt, & ab his vinculis abſoluuntur, vt cum Deo in perpetuum regnent, niſi fortè aliquid neceſſariò purgatorij igne prius conſumẽdum ſit. Oleũ, quo virgines prudentes præuentæ erant, & quod imprudenti- *Eccle.1.*

20 bus, & fatuis defuit eſt illud, de quo Iſaias dicit: Computreſcet iugum à facie olei. Quod oleum eſt pietas & miſericordia, cum qua anima à miſero Sathanæ iugo, quod eſt peccatum eripitur. Vnde Diuus Chryſoſtomus ait: Hanc parabolam poſuit Dominus, vt oſtendat, quia ſi cætera vniuerſa virginitas habuerit, & caruerit eleemoſynæ fructibus cum fornicatoribus ejicitur. Idque meritò: fornicator enim corporum, iſte verò pecuniarum cupiditate vincuntur. Non eſt autem corporis, & pecuniæ, par cupiditas, ſed acrior multò, atque vehementior corporum eſt. Quanto igitur imbecilliori reluctamur tanto minus ſi vincimur, venia digni ſumus. Idcircò & fatuas appellauit, quoniam difficilioribus ſuperatis faciliora perdiderunt. Hæc ille. Et ex eo quòd hęc virtus adeò neceſſaria eſt, admonens nos Diuus Paulus, vt pluri- *Iſai.10.* *D.chryſo. homil.79 ſup. Matt.*

21 mis virtutibus nos ornemus prima, de qua ſermonem fecit, hæc fuit, dicens: Induite vos ſicut electi Dei ſancti, & dilecti viſcera miſericordię benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiã, &c. Hinc & Diuus Thomas, perquam docte decernit miſericordiam ſecundum ſe eſſe maximam virtutem, eamq; inter omnes virtutes, quæ ad proximum ſunt eſſe potiſsimam, atque potioris actus. Et Oſeas Propheta ait: Miſericordiam, & iudicium cuſtodi, & ſpera in Deo tuo ſemper. Quaſi dicat, ſi hoc cares vana eſt tua ſpes. Optimè ſanctus Dauid hoc ſeruabat, cum dicebat: Ego autem ſicut oliua fructifera in domo Dei ſperaui, in miſericordia Dei in æternum, & in ſæculum ſæculi. Et non ſolùm hæc virtus potioris eſt actus ad merẽdum per illam nimium corã *Coloſ.3.* *D. Thom. 2.2.q.30. art.4.* *Oſe.12.* *Pſal.51*

Hebr. 13 Deo, sed etiã ad reportandum ex dęmonibus victoriã. Et ita vbi 22
nos legimus: Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hospitali
tatẽ nolite obliuiſci, per hãc enim placuerũt quidã, alia trãſlatio
habet: Per hãc enim latuerũt quidam. Et ſic eſt etiã in contextu
Græco. Vbi denotatur charitatẽ fraternalẽ, & hoſpitalitatẽ ſcu-
tũ eſſe, quo iuſti ita cooperiuntur, & protegũtur, vt vix à dęmo-
nibus cerni poſsint, quotidie, vt noceant, inſidias parantibus.

Et de his omnibus virginibus ait ſponſus *Dormitauerunt, & dor*
mierunt, videlicet, per totius vitæ tempus, quod Deus illis cõceſ-
ſit. Nã ſiue grauiter, aut leuiter omnes delinquunt. Ideo ne mir-
mini cum in ſeruis Dei aliquos defectus videritis, quinimo mira
ri debemus, & ingentes gratias agere Deo, eiuſq; bonitatem glo
rificare, cũ abſq; imperfectionibus, & miſerijs quoſdã viderimus.
Nam dicite obſecro de quo nã plus admiraremini, ſi capitalẽ flu- 23
uium rapido curſu deorſũ fluere videretis, aut aliũ cernere reten
tum, & non dilabi? Equidẽ mirabilius eſſet cernere fluuium non
dilabi. Omnes quaſi aqua dilabimur, dixit quædam mulier Da-
2. Reg. 14 uidi. Hoc eſt, omnes ſumus quidã fluuij, & per naturã corruptã
ad malũ propenſi. Vnde plus admirandũ nobis eſt ſi hominẽ in
virtute conſtantem videamus, quã alium in peccatũ prolapſum.
Vt autem deorſum non defluamus miſericordiarũ pater, pluri-
ma gratiæ ſuæ retinacula, ideſt, (*preſas*) ponit, eius ſiquidem præ
cepta, conciones, impulſus, flagella deniq; beneficia omnia reti-
nacula ſunt quæ nos detinent, ne appetituũ, & paſsionũ noſtra-
rum fluenta ſequamur. Et nihilominus ſenſualitatis impetus tã
magnus rapiduſq; eſt, ꝙ multi hæc retinacula rumpunt, & laxis
habenis vitijs ſe cõmittunt. De quibus abſolute dicere poſſumus 24
ꝙ dormierũt. Et quod terribilius eſt ꝙ moleſte ferũt ſi excitan-
Simile. tur. Forte alicui veſtrũ ſomniaſſe contigit copioſæ pecuniæ the-
ſaurum ſe inueniſſe, & ſuperuenit amicus, qui dormientem exci
tat, & indignatus dicit: Age Dñe, quia à dulci & ſuaui ſomno me
excitaſti. Hæc & hæc ſomniabam. Cui ille: Non ne hoc figmen
tum eſſe vides? Rectè noui id, quod ſomniabã figmentum eſſe,
attamen ingenti gaudio afficior his ſomnijs. O peccator amens
& cæce, hæ voluptates, pompæ, & conuiuia, quibus delectaris,
ſomnia ſunt, & ridiculæ res, & graue moleſteq; fers cũ prædicato
res ſuis concionibus, & proximi ſuis correctionibus, & monitis
ſalubribus, ab hoc graui ſomno te excitare nituntur, quia his fig-

mentis

25mentis & ſomniis plurimum delectaris, & excitari nolles, vnde iterum ſopiris, & ſomniare denuo incipis.

At quando non putas adimplebitur quod ſumma veritas hic dicit, ſcilicet: *Media autem nocte clamor factus eſt. Ecce ſponſus venit exite obuiam ei.* In mediæ noctis clamore denotatur, q̃ cum homines non putant ſolet mors ſuperuenire, & hora intrandi in ſtrictum iudicium cum Deo. Vnde Diuus Paulus illam furi comparat, qui intempeſta nocte, cum eius aduentus non ſuſpicatur, nec ſentiri poſsit aduenit, his verbis: Ipſi enim ſcitis, quia dies domini ſicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, pax & ſecuritas tunc repentinus eis (ſcilicet peccatoribus) ſuperueniet interitus, & non effugient. Id miſeri tunc faciẽt, cum illis quatuor rebus obſeſſos ſe viderint. De quibus Beatus Bernardus 26ait. Quid horribilius morte? quid terribilius iudicio? quid miſerabilius gehenna? quid iucundius gloria? Ibi timor amittendi gloriam illos anget, & timor in hæc tria horribilia incidendi. Et cum abſq; oleo ſe repererint incipient tunc illud inquirere, & non inueniẽt, quia in pœnam dilectorum ſuorum non inquirent illud, ſicut oportet. Vnde Diuus Auguſtinus ait: Cum vult improbus homo non poteſt, quia quando potuit noluit. Ideo per malum velle perdidit bonum poſſe. Et alibi dicit: Non facile inueniuntur in aduerſitate præſidia, quæ non fuerunt in pace quæſita. Ideoq̃ concludit Dominus dicens: *Vigilate itaque, quia neſcitis diem neq; horam.* Sicut nautæ nauis inſtrumenta, ideſt, (*las xarcias*) tranquillo tempore parant, & reficiunt, ne inopinate in eos tempeſtas irruat.

1. *Theſ.* 5.

B. Ber.

D. Aug.

Simile.

27 Canitur hoc ſacrum Euangelium in hodierna ſolennitate Beatæ virginis Claræ: & eſt accommodatiſsimum huic feſto. Quia, ſiquidem Euangelium non eſt quod de vna virgine tantum loquatur, ſed de multis hoc recitetur vni, quæ ſola fecit quod aliæ quam plurimæ non fecerunt, & quæ plurimarum merita ſortita eſt. Poſtquam Diuus Paulus magnum catalogum texuit multarum rerum, de quibus gloriari poſſet, ſubdidit dicens: Quæ quidem retro ſunt obliuiſcens ad ea, quæ ſunt priora extendens me ipſum ad deſtinatum proſequor brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu. Extendere ſe eſt ſeipſum excellere, & hominis limites pertranſire in vitæ æternæ conſequutione. Hunc diuinum Apoſto-

Philipp. 3.

lum glorioſa virgo Clara imitata eſt, excedens ſe ipſam, [*Yha-* 28
ziendoſe mas que muger] diuino auxilio præuenta, & ſicut in
meritis ſe extendit, ſic in præmio illam Deus extendit & pro-
Iob.29. lõgauit. Vnde cum Beato Iob dicere potuit: In nidulo meo mo-
riar, & prolõgabo dies meos. Congruè ſatis religio ſancta nidus
appellatur. Nam quemadmodum nidificat auis ex pennis, fœ-
no, palleis, & alijs vilibus, & abiectis rebus: ita religio ſtructa eſt
ex rebus, quas mundus poſthabet, & à ſe repellit, vtpotè fame,
ſubiectione, cilicio, & recollectione. Et quo plus quiſque in hoc
nidulo ſe mortificauerit, extendens, & prolongans ſeipſum, eò
magis illum Deus prolongabit, hoc eſt, præmium augebit. De-
ſunt verba, quibus explicari poſsit quantum hæc pia virgo in
hac ſacra religione ſe mortificauit, quam imitari vos dominæ re
ligioſæ magna obligatione aſtringimini, ſiquidem in eius nido 29
eſtis. Mos erat legis antiquæ, vt virgines, quæ in templo commo
rabantur animalium pellibus, quæ in eodem templo Domino
oblata fuerant, calcearentur. Et nunc par eſt, vt ſanctæ, & Deo
dicatæ virgines affectionum pedes cum memoria ſanctorũ ex-
emplorum ſeruorum Dei qui in eiſdem religionibus, in quibus
ipſæ commorantur Deo oblati fuerunt, quia hæc ſancta eorum
exempla per illas pelles ſignificata fuerunt: & veſtras affectio-
nes in eis collocantes in eorum imitatione perſeuerabitis. Refert
Valerius Valerius Maximus, quòd vrbe Roma à Gallis capta, cum Veſta
Max. libr. les virgines ſimulacra deorum ex hoſtibus excepta traducerẽt,
1. c. 1. in oppidum Cęre potiſsimum conuenerunt. Vbi Cæretani eos,
qui vna cum ſacris ęternoque Veſtæ igne ad ſe profugerant, co-
miter hoſpitio ſuſceperũt, donec à Gallis ciuitas per Camillum 30
liberata fuit. In cuius beneficij memoriam Romani præſtiterũt,
vt omnis diuinus cultus cæremoniæ à Cære dicerentur. Ecce
quantum Gentiles virgines reuerentur: & nunc æquum eſt, vt
vos plus nimium æſtimemus, ſiquidem ſuperni Imperatoris Ie-
ſu Chriſti ſponſæ eſtis.

Cæterũ, vt vos moneamus, & exhortemur oportet, dicentes,
Prudentes virgines aptate veſtras lampades: ecce ſponſus venit, exite obuiã
ei. Verè prudentes, quæ mundum propter Dominum reliqui-
ſtis, & pro æternis temporales, & breues voluptates commuta-
ſtis, & graue matrimonij onus à vobis repuliſtis, & duram ſerui-
tutem ſeculi pomparum propter libertatẽ ſpiritus abieciſtis, &

noluiſtis

31 noluiſtis mortalis hominis ancillas eſſe, vt illi, qui iuſtorum vita eſt deſponſaremini. Vtinam, atq; iterum vtinã, quid reliquiſtis, & quid elegiſtis, perfectè intelligeretis: vtiq; diuinam celſitudinem pro tã ſingulari beneficio glorificare, non ſaturaremini. Et ſiquidem prudentes eſtis, aptate veſtras lampades. Hoc vnicum & ſingulare munus veſtrum eſt. Ad hoc vos ibi recepiſtis, ob id Deo vos conſecraſtis. Nulla alia vobis eſt cura, nec filios alere, nec viro placere, nec familiæ prouidere. Quid ergo reſpondebitis, ſi in vltima hora veſtræ lampades abſq; oleo repertæ fuerint? quam excuſationẽ de hac negligentia reddetis? Studete ergo, vt in veſtris lampadibus, amoris ignis, deuotionis oleum, denique bonæ famæ lumen nõ deſit. & ſic lampades veſtras à terra leuate. Res notatu digna eſt, quòd ſermonẽ hic Dominus faciens de

32 virginibus, dixit, lãpades illas habere. At alibi de ſeruis loquens dixit: Et lucernæ ardentes in manibus veſtris. In quo ſignificare *Luc. 11.* voluit vnũ diſcrimen inter alia, quæ inter homines, & mulieres verſantur eſſe, fœminas ſicut lampades vitreas eſſe, fragiles, quæ quam primũ offendũt, franguntur, & oleũ effunditur. Ideò oportet, vt à terra leuatę ſint corã ſanctiſsimo ſacramento, vt ſecuriores ſint. Ita fœminas, ne frangãtur aliquo peccato, & deuotionis gratiæq; oleum fundatur omnem terrenam conuerſationem fugere oportet, & orationi ſimul, & contemplationi vacare ſtudere coram Deo. Homines verò ſunt ſicut lucernæ & faculæ accenſæ, quæ vim habent ad reſiſtendum ventis. Itaq; quanuis diu, noctuq; per vicos accẽſæ portentur, non extinguũtur. Sic viri Apoſtolici diſcurrentes per mundũ, & cum peccatoribus conuerſan-

33 tes ad illuminandum eos diuini amoris ignem conſeruant, & ſancti exempli ſplendorem emittunt, & fortitudinem habent ad reſiſtendum contradictionibus, quæ eis ſe offerunt abſq; eo quòd extinguantur. Et ſiquidem corda veſtra, ô prudentes virgines, lampades fragiles ſunt, vigilem curam adhibete, illas hoc modo conſeruare. Attendite præterea, quòd noctuæ, quæ circum lampades volitant, ſolent oleum lingere, lampadeſq; extinguere. Ita contingit ad monialium conuentus infernales noctuas volitare, videlicet, homines ſenſuales, & profanos, qui à Sathana & à propijs appetitibus impulſi Chriſti ſponſas contaminare nitũtur, & oleum virtutis earum imbibere. O Chriſte Angelorum gloria, ſponſe dulciſsime virginum, benedicta ſit patientia tua, qui

sic pateris, vt tuæ diuinæ celsitudini tam ingens contumelia infe- 34
ratur. At si ipsi non se emendauerint, certò sciant æternis supplicijs puniēdos esse. Cauete ergo, ô superni domini sponsæ, ne has noctuas accedere patiamini. Sed potiùs in omni integritate, & puritate corporis & animæ conseruari satagite, vt plenæ gratiæ ingredi mereamini cum illo ad nuptias gloriæ: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN COMMVNI sanctarum Mulierum, & maximè pro Beata Anna Concio Prima.

Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c. Matth. 13.

394

QVO plus aliqua res hominibus necessaria, & in se pretiosior est tanto maiori cura, & solicitudine ab eis inquiri solet. Hac ratione diuinus Apostol⁹ Paulus, vt in Actibus habetur nixus est Athenien sibus persuadere, vt Deum, qui summum bonum est, & nobis maximè necessarium totis viribus, & industria inquirerent, his verbis dicens: Quærere (scilicet, oportet) Deum, si fortè attrectent eum, aut inueniant, quanuis nō longe sit ab vno quo- 2
que nostrum: in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus. Pisces, nisi in aqua nō mouentur; neq; aues nisi in aere volitant: & astra in firmamento proprium esse, & locum habent, homines verò, neque esse, nec viuere, neque moueri absque Deo possunt: vnde illum diligēter inquirere maximè necessariū sibi est. Propterea Christus verus Deus in hac parabola, thesauro abscondito, & gemmæ pretiosæ se comparat, ad denotandum se esse thesaurum, qui animas nostras ditat, & gemma, quæ eas ornat, & pulchras efficit. Vnde Diuus Paulus verba de illo faciens ait: In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Cùm autē in Christo Domino omnes thesauri sint recōditi, nullus terrenus

Act. 17.

Simile.

Coloss. 2.

thesaurus

3 thesaurus sufficit ad satisfaciendum necessitatibus, quibus homo
subiacet, præter ipsum. Nullus enim thesaurus visum tibi resti-
tuere sufficit, si cæcus es, nec ad vitam reuocare, si es mortuus, nec
opem ferre in afflictionibus innumeris, nisi ipse. Quondam He-
bræis duo celeberrima nomina fuerunt, quibus Deum appella-
bãt. Alterum Iehoua, alterum verò Sadai. Iehoua, id est, qui est,
esse Deum infinitum significat. Sadai, id est, qui sufficit, sufficiẽ-
tiam, quæ in illo est, denotat. Primum nomẽ, scilicet, Iehoua, illi
conuenit, quatenus rerum omnium principium est. Sadai verò
ei adscribitur, quatenus vltimus earum est finis. Quia rationi vl-
timi finis competit, vt sit solus sufficiens ad perfectionem, & fœ
licitatem omnium. Vnde intelligetis quantum aberrent, qui
fœlicitatem extra Deum in creaturis inquirunt. Ideò Beatus
4 Augustinus ait: Quærite, quod quæritis, sed ibi non est vbi quę- *B. Augu.*
ritis. Quomodo vita beata erit, vbi non est vita? Nam etsi aliquã
delectationem & suauitatem in creaturis Deus constituit, hoc
ita disposuit, vt hac saltim via homines excitarentur ad inqui-
rendum suauitatem æterni gaudij, non autem, vt eis verum gau-
dium cordi prębere possent. Hinc Regius Dauid cecinit, dicens:
Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine, quam abscõ- *Psal.30.*
disti timentibus te. Perfeciſti eis, qui sperant in te in conspectu
filiorum hominũ. Id est, si tantam dulcedinẽ, ô Domine, pulchri
tudinem, & gustum in creaturis posuisti, quodquidẽ omnibus
commune feciſti, quanta erit dulcedo, pulchritudo, & gaudium,
quod te diligentibus seruasti? Propter cuius immensitatem ni-
hil aliud sanctus Propheta facit (quã illud admirari quod verbis
5 satis exprimere nõ poterat, dicẽs: Quã magna multitudo dulcedi
nis tuæ, &c. Vnde qui in creaturarũ dulcedine tanquã in vltimo *Simile.*
fine gradũ sistũt, tã fatui sunt, quasi qui aliquẽ inquirit, & quam
primũ vestigia eius offendit, satisfactus manet, nec vlteriùs pro-
greditur, vt illum, cuius vestigia illa sunt, inquirat. Aut sicut ille,
qui vmbrã elegantẽ conspiciẽs diceret: O quam elegans vmbra,
& ex illi⁹ aspectu gaudio superfusus nõ se cõuerteret, vt illũ cui⁹
est vmbra intueret, qui ipsam pulchritudine nimiũ excellit. Hos
appellat Spiritus sanctus [*Hõbres por demas*] & vanos, dicẽs: Vani *Sap.13.*
autem sunt homines, in quibus non subest sciẽtia Dei, & de his,
quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum, qui est, nec
operibus eius attendentes agnouerunt, quis esset artifex.

Nor

D. Augu. Non ſic Beatus Auguſtinus faciebat, cum dicebat: Si tãta tribuis 6
nobis in carcere, quid dabis in patria? Si tãta tribuis amicis, & inimicis, quid eſt quod reſeruaſti ſolis amicis? De quodam celeberrimo pictore legitur equã ita apprime depinxiſſe, vt equi prætereuntes illam intuentes hinnirent. Alter famoſiſsimus pictor Zeuxis nomine, vuas à vite pendentes tanto ſucceſſu, id eſt, [*Ad proprio*] depinxit, vt ad eas aues aduolarent, veras eſſe exiſtimantes. Dicite ſi iter vobis agendum eſſet, nunquid ad equitandum illam equam aſſumeretis? Minimè. Non videtis ad viuum depictam eſſe? Quid noſtra? dicetis, ſiquidẽ depicta tãtum eſt. Quod ſi fame confecti eſſetis, nunquid manum ad illas vuas mitteretis? Neutiquam. Quid? nonne omnes veras apparere dicunt? Quid noſtra ſi re vera non ſunt. Omnes mundi huius creaturæ quantumuis ſpecioſæ, pulchræque appareant, ſunt velut picturę, quę 7
etſi exteriores ſenſus delectant, nullo prorſus guſtu, ſatietate, ſiue requie animam afficiunt. Verum eſt tamen, quòd ſicut per illas perfectas imagines, & picturas, artificis excellentia dignoſcitur: ita per excellentiam creaturarum conditoris excellentia con
Simile. ſpicitur, ex quo anima ipſa diuini amoris igne exardeſcit. Si eques amicus veſter in domum veſtram diuerteret, & pro cubiculo, & lecto in ſtabulum illum reciperetis cum equo, & pro cibo paleas, & hordeum illi præberetis, quanta ignominia ille afficeretur? quandoquidem, ſi equo ipſa ſufficiant, nõ tamen equiti. Corpus & anima habent ſe ſicut equus & eques. Anima eſt eques, corpus verò equus, & hęc omnia terrena paleæ & hordeũ ſunt equo, id eſt, corpori duntaxat conuenientia, quia corpus tantum reficiunt & delectant, quæ animæ magis improportionata 8
ſunt quam paleæ & hordeum equiti. Ingẽti ergo iniuria animã veſtram afficitis, dum verum cibum, quo alitur, & verum theſaurum, quo ditatur, qui eſt Deus non inquiritis. Sed ſciatis oportet vnamquamque rem in proprio loco inquiri debere. Nõ enim piſces in luco, nec lepores in fluuio reperiuntur, ſed in aqua piſces, in luco lepores inueniuntur. Sic non reperitur Deus in voluptatibus, neque in diſſenſionibus, nec in ambitionibus ſeu cupiditatibus, ibi enim Deum inquirere, eſt in luco piſces capere, & in aqua lepores velle venari. Vt autem illum inueniatis, inquirendus eſt in pœnitentia, in ieiunio, in paupertate ſpiritus, & in ſanctæ orationis ſtudio. Hoc myſticè ſignificat quod

9 cat quod ſanctus Dauid cecinit, dicens: Ecce audiuimus eam (ſci licet maieſtatem Dei in Arca fœderis figuratam) in Ephrata, inuenimus eam in campis ſyluæ. In Ephrata, id eſt, in abundantia Dei voces rectè audiuntur, quia non eſt ſtatus, quantumuis profanus, & diſſolutus, in quo diuinæ inſpirationes non audiantur, quæ ſunt voces, quibus cor Deus alloquitur. Cæterum vbi reperitur? in Campis Syluæ, videlicet, in vitæ pœnitentis aſperitate. *Pſal.* 131.

Hic eſt ager, de quo in hodierno ſacro Euangelio dicitur: *Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro.* Quia in hac ſancta militanti Eccleſia ſub paupertate, fame, & laborum tolerantia hic theſaurus latet, tandem abſconditus eſt vbi nullus omnino id cogitaret, niſi Deus ipſe aſſereret. Fortè vobis contingit per agrum ſæpe tranſiſſe, in cuius ſuperficie nihil vidiſtis, præter 10 quam ipſius terræ ariditatem, & deformitatem. Poſtea ingentẽ theſaurum inde educi videntes admirati dicitis: quis vnquam putaret talem theſaurum ibi abſconſum eſſe? Similiter, quis diceret, ſub fame, cilicio, paupertate, deniq́ue alijs rebus vilibus, & deformibus tam ingentem, & opimum theſaurum, qualis eſt Deus latere, niſi ipſemet proprio ore aſſeruiſſet: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnũ cælorum: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur? Hic eſt ager, quem illa pia mulier emit, de qua in Prouerbijs dicitur: Conſiderauit agrum, & emit illum. Vbi ponderatione dignum eſt, illam prius eum conſideraſſe quàm emeret. Inter bonorum, & malorum emptiones hoc diſcrimen verſatur, quòd mali [*Compran à carga cerrada*] (vt aiunt) quid emant non conſiderantes. Nam vitam conſumunt, & in- 11 gentes labores atque afflictiones tolerant, vt res mundi emant: at verò quid ſibi lucrentur mortem, videlicet, & gehennam non conſiderant. Ruſticum, qui ad cœnam inuitatus ire renuit, reſpondiſſe dicitur: Quinque iuga boum emi, eo probare illa. Ex quo patet, quòd prius emit, quam illa experiretur. Hæc eſt peccatorum cæcitas. O miſeri homines, cur non conſideratis honores, voluptates, & diuitias, quas tanto labore & ſudore emitis ad veſtram damnationem eſſe? [*O ſancta Maria ſeñora,*] quid peccatores tolerant, vt appetitus ſuos compleant, & hæc terrea obtineãt, [*Y todo lo dan por bien empleado.*] De Hebræis Propheta Oſeas inquit: Super capita montium ſacrificabant, & ſuper colles accendebant thymiama. In quo denotatur, quanta defatigatione & laſſi- *ſimile.* *Matt.* 5. *Prou.* 30. *Luc.* 14. *Oſe.* 4.

& laſsitudine, & cum ſui diſpendio iniqui Sathanæ deſeruiunt. 12
Pſal.54. Hoc etiam ſanctus Dauid aſſerit, dicens: Die ac nocte circundabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia. Eleganter ait: In medio eius labor; quia etſi peccatores in executione voluptatum ſuarum ingenti delectatione affici videantur, intus tamen eos conſcientia remordet, & labor, atque triſtitia intus cauſatur. Quemadmodum intra pruna oſa inue-
Simile. nies, cuius nucleus amariſsimus eſt, quãuis externus fructus dulcedine quadam guſtum afficiat: ſimiliter peccata in ſuperficie aliquam dulcedinem præferunt, intrinſecus verò omnia vanitas
Apoc.14 amaritudo, & afflictio ſunt. Vnde in Apocalypſi dicitur: Non habẽt requiem die ac nocte, qui adorauerunt beſtiam, & imaginem eius. Non ab re dicemus imaginem beſtiæ peccatum eſſe, quia ipſa prima fuit, quæ hanc imaginem depinxit, & quotidie 13
in cordibus hominũ depingere ſtudet. Vnde ſicut dicimus: Hæc imago eſt Michaelis, quia illam depinxit: ita peccatum Sathanę
Iſai.4. (qui eſt beſtia illa) imago dicitur, quia illã depingit. Et per Iſaiã dicit Dominus: Ego ipſe ſum, qui deleo iniquitates tuas, & Re-
Pſal.50. gius Dauid ait: Dele iniquitatem meam, & planum eſt non deleri, niſi quod eſt depictum. Igitur ſi iniquitates delentur, depictæ ſunt, & de illis, qui beſtiam adorant, & eius imaginem quod eſt peccatum inquit ſacer textus, quòd non habẽt requiem die, ac nocte. Hi labores pretium ſunt, quo miſeri ſuorum appetituũ executionem emunt, & ſimul gehennam, non conſiderantes quid emant magis, quam ſi bruta animantia eſſent. Non ſic anima ſancta facit, ſed conſiderauit agrum, & emit eum.

Dicit prętera ſanctum Euangelium: *Quem qui inuenit homo ab-* 14
ſcondit. Statim, vt homo ille theſaurum inuenit, ne ſibi furaretur
D. Grego. in homilia huius Euã gelij. illum abſcondit. Vbi Diuus Gregorius ait: In præſenti etenim vita, quaſi in via ſumus, qua ad patriam pergimus. Maligni autẽ ſpiritus iter noſtrum, quaſi quidam latrunculi obſident. Deprędari ergo deſiderat, qui theſaurum publicè portat in via. Hoc autem dico, non, vt proximi opera noſtra bona non videant (cum ſcriptum ſit: Videant opera veſtra bona, & glorificent patrem veſtrum qui in cælis eſt) ſed, vt per hoc, quod agimus, laudes exterius non quæramus, ſic autem ſit opus in publico quatenus intẽtio maneat in occulto. Hæc ille. Si, vt nos Deus prędiaret hominum ſuffragia acciperet, id eſt [*Quiera de tomar los votos.*] ſicut in

electione

15 electione prelati, aut in cathedræ prouisione ſuffragãdi mos eſt, tunc opus eſſet hominibus placere. At ſiquidem Deo non eſt habenda ratio præterquam de illis, quæ in noſtris conſcientijs inuenerit, vanitas ingens eſt de hominum iudicijs rationem habere. Rationis ſtrictæ tempore frater, cum ſolo Deo ſolus ingredi debes. Ideò illi ſoli placere, atque ſeruire ſtudeas. Quid prodeſt ſi multi te cælum mereri proclament, ſi tamen conſciẽtiam tuam corruptã, & labefactatam Deus inuenerit? Ideòq; diuinus Apoſtolus ait: Mihi autem pro minimo eſt, vt à vobis iudicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me, Dominus eſt. Quis tam ſtupidus & amẽs eſſet, qui ſi precioſum lapidem inueniret, ruſtico, aut rudi homini traderet, vt illum appretiaret? Quis ergo mũdo ruſticior? qui bonorum operum valorem nõ cognoſcit? Ergo ne 16 adeò ſtupidus, & amens ſis, vt eius manibus virtutes tuas tradas, vt illas æſtimet, & appretiet, ſed potius in manꝰ Dei illas ſtatue, qui eorum valorem ſcit. Qui æquatis haſtis certat, plus ad iudices, in quorũ manibus brauium eſt, attendit, quam ad inſipientis populi dicta. Et ſiquidem credimus id, quod Regius Dauid ait: Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum, deniq; qualiter pugnemus conſiderat, & quomodo paſsiones noſtras debellamus, vt nobis coronam ſecundum merita noſtra tanquã rectiſsimus iudex tribuat, in illum oculos noſtros collocemus, & ei attentionẽ præſtemus hominũ ſententias nõ attendẽtes. Sic Propheta Hieremias clamabat: Tu autem Domine Sabaoth (ſcilicet, es) qui iudicas iuſtè, & probas renes & corda, tibi enim reuelaui cauſam meã. Per 17 pendite verbũ illud, Tibi. Tibi Dñe rectiſsimo iudici, & non hominibus reuelaui cauſam meam. Et, vt melius huius rei ſcopum attingatis, ſtudete id facere, quod prudens viator dum longum iter agere parat, qui numos aureos, & ſelectos in crumenam mittit, & in ſinũ abſcondit. Pro impenſis verò itineris, ad ſoluendũ cauponibus, & ſtabularijs per diuerſoria, aliã monetam æneã, & minutã ſeparatim in alia crumena patenter portat. Sic vos gerere debetis diſcrimẽ ſtatuendo inter obſeruantiã præceptorũ, & conſiliorum. Nã quod attinet ad præcepta vult Deus, vt publicè illa obſeruetis. Hæc eſt pecunia minuta, quã per huius mundi diuerſoria impendere debetis, debita proximis veſtris per bona exempla ſoluentes. Vnde ſi quis alij alapam impingit, aut aliqua

Cor. 4. *Simile.* *Simile.* *Pſal. 13.* *Hiere. 11.* *Simile.*

alia

alia contumelia hic ab illo afficitur, obligatus manet taliter erga 18
iniuriam ſibi illatam ſe habere, vt omnes adſtantes cognoſcant,
& etiam vtriuſque cognati illum vindictam nõ appetere: quin-
imò iniuriam ex animo illi remittere, & cum eo reconciliari vel
le. Cæterum quicquid conſilij eſt, vtpotè, cilicium induere, fla-
gellis carnem reprimere, orationi prolixè vocare, ieiunia extra-
ordinaria ſeruare, & huiuſmodi alia; hæc abſcondite, & ſecretò
fieri opus eſt. Quia ſunt aurei, qui in ſinu abſconditi geſtari de-
bent: quę cum opus fuerit, vt reuelentur, quibus vijs Deus nouit
innoteſcent. Etiam abſcondere hominem theſaurum, quem in-
uenit, ne illum perdat ſignificat, quòd ſi aliquam ſanctam inſpi-
rationem, & bonum deſiderium cordi tuo Spiritus ſanctus im-
preſsit. Ne ipſum ſecretum alijs reueles, quia ſi parentibus, aut
amico dixeris, te velle mundo renunciare, & religionis habitum 19
induere, ibique theſaurum illum liberè poſsidere, obſtabunt tibi
ne id exequaris. Si dicis iniuriam tibi illatam velle remittere, nõ
deerit, qui obſtet, & ne tale facias admoneat, dicens ignominiam
eſſe, ſi honori tuo non ſatisfacias. Si dicit alienum te velle reſti-
tuere, reſpondebit tibi coniux tua, & dicet: quodnam patrimo-
nium filijs tuis relinques? Ideòque ſi theſauro ipſo frui deſideras
Iud.6. illum abſconde. Quondam Gedeoni præcepit Deus, dicens: Tol
le taurum patris tui, deſtrueſque aram Baal, quæ eſt patris tui, &
nemus quod circa aram eſt, ſuccide; & ædificabis altare Domi-
no Deo tuo. Tolleque taurum, & offeres holocauſtum. Et ſubdi
dit ſtatim ſacer textus. Aſſumptis ergo Gedeon decem viris de
ſeruis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Dominus. Timens autem do
mum patris ſui, & homines illius ciuitatis per diem noluit face- 20
re, ſed omnia nocte compleuit. Quid conuenientius afferri poſ-
ſet, vt diſcas frater ſancta deſideria, quę concepiſti mille ſeris (vt
aiunt) in corde clauſa ſeruare, ne alijs innoteſcant? Huius fortiſsi
mi, & maximè ſtrenui ducis zelo Dei cincti induſtria nos do-
cet, quam cautionem adhibere, & quantum perhorreſcere de-
bemus, ne domeſtici, aut familiares noſtri pia deſideria, & ſancta
propoſita intelligant, ne nobis impedimento ſint, quominus il-
la impleamus. Cum Deus, ô frater, ianuas animę tuæ pulſauerit,
& obtemperare illi volueris, & altare Baal, quod in corde tuo
erectum habes, deſtruere volueris, in quo ſacrificia dæmoni of-
fers, & alterum denuò erigere ad libandum Deo, ne id maniſtes

Idolola-

21 idololatris, ſed quam primũ poteris id opere exequere nocte, cũ nemo videat, hoc eſt, ſecreto, & abſcondite. Attende, quid idololatræ illi fecerunt, poſtquam eis innotuit Gedeon altare deſtruxiſſe. Qui dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum, vt moriatur, quia deſtruxit aram Baal, & ſuccidit nemus: quid ſi illum deſtruentem & ſuccidentem cernerent? Idem re ipſa hodie contingit, quòd tres quatuor ve ſocij, & amici tui murmurant, quia tecum aduerſario tuo confœderaſti, aut ſi humilitatis opus feciſti, quid ſi ſcirent, quod facere intendebas antequam illud exequutus fuiſſes?

Et præ gaudio illius vadit, & vendit vniuerſa, quæ habet, & emit agrũ illum. O quanto gaudio, & lætitia innumeri tam viri, quam fœminæ ſe à bonis ſuis temporalibus expedierunt & deniq; vita mulctati ſunt, vt hunc pretioſiſsimum theſaurum inuenirent, atq; ob

22 tinerent. Si hic, v.g. ager eſſet, qui iudicio humano nullius pretij ſeu valoris eſſet, & aliquis theſaurum ibi abſconditum eſſe cognoſcens, vniuerſa bona, quæ poſsidet venderet, vt agrum illum emeret, alij quibus myſterium nõdum innotuiſſet illũ ſubſannarent, dicerentque: Quid rem tam vilem tanti appendis? Solus emptor lætus eſſet, quaſi qui rectè nouerat (*quan bien empleado era todo*) dummodo ingentẽ theſaurum ibi latẽtem obtineret. De niq; alij theſaurum educi intuentes, quam falſa, & inania eorum iudicia eſſent cognoſcerent. Hoc modo infideles & tyranni Chriſtianos ſubſannabant, & inſanos illos eſſe putabant, videntes illos tam lætè, & iucunde terrenis bonis renuntiare, & æquo animo horribilia tormenta pro Chriſti amore tolerare. Vnde in inferno id fatentur dicentes: Nos inſenſati vitam illorum æſtima-

23 bamus inſaniam, & finem illorũ ſine ore. Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Notabile quidem eſt, vt de hoc homine dicatur, quòd vadit, & vendit vniuerſa, quæ habet, qui ne aciculam quidem retinuit, quin venderet, ideſt, (*no ſe quedo ni con vn ſolo alfiler*). Heu dolor quàm pauci inueniuntur huiuſmodi. Nonnullos reperies, qui rem ſacram audiũt, conciones frequentant, ſanctiſsimam eucha riſtiam accipiunt, aſsiduas preces fundunt, & ſimul proximis detrahunt vicos perambulant, ludo, & aleis vacant, & effræ-natè loquuntur. Hi non vendunt omnia, quæ habent, vt theſaurum hunc emant. In Numeris præcipiebat Deus Naza-

Simile.

Sap. 5.

Num. 6.

ræis, statim, vt eius cultui dedicarentur, vino & omni quod inebriare posset abstinerent. Et non tantum hoc illis est prohibitum, sed etiam sacer textus subdidit: Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quicquid de vua exprimitur non bibent. Vuas recentes, siccasque non comedent. Et rursus addit: Quicquid ex vinea esse potest, ab vua passa vsque ad acinum non comedent. (*Valasme la beatissima Trinidad con tanta menudencia.*) Nimirum, vt Deus præciperet, ne vuæ passæ, nec etiam acina, quæ sunt granula earum comederentur? Maxime. Nam hæc omnia poterant in memoriam vinum reuocare. Et ideò illis vti prohibuit ne saltim recordarentur illi eius, quod homines inebriat, & à se alienat. In quo significatum est, non solum hominem peccato inebriandum non esse, verum etiam fugere debere quicquid ad illud eum ferre potest. Quid prodest frater, si dicas: Non aliena rapio, non occido, si tamen ex alia parte iudicijs temerarijs, & negligentijs erga domesticos, denique alijs quamplurimis miserijs plenus es? Quondam Sauli Deus præcepit dicens: Vade, & percute Amalech, & demolire vniuersa eius, non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid. Qui, etsi plurima euertit quæ Deus illi imperauerat, non tamen vniuersa. Ideo propheta Samuel dixit ei: Pro eo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te dominus. O quantis hæc sententia inferetur, quia, etsi ab aliquibus malis se continuerunt non tamen ab omnibus. Quid, dicito, tibi prodest non rapere, & non occidere, si alijs quam plurimis peccatis inuolutus es, vt pote passionibus tuis, & propria voluntate plenus? Nonne scriptum esse audiuisti: Qui offendit in vno factus est omnium reus? Et tu soror sciens iuuenem illum vicum perambulantem, te quoties intuetur concupiscere, nec vis hoc scandalum tollere, sed è fenestra cachinnos soluere: notum tibi facio, quod propter hoc tantum condemnaberis, quanuis alia peccata non commiseris. Omnia soror vendere debes propter thesaurum hunc, visum, consortia, & risum solutum propter illum, qui pro te totum se dedit. Hoc etiam in Leuitico significatum est, vbi Deus præcepit masculum immaculatum sibi offerri. Itaque animal sibi immolandum non fœmineum nec diuersorum colorum futurum erat: hoc enim significat immaculatum. In quo

1. Reg. 15.

Iac. 2.

Leui. 1.

docemur;

27 docemur, vt qui Deo sacrificandus est, non debet esse effœmina
tus, ignauus, seu inconstans, qui mox terga vertat, sed fortis, viri
lique corde. Et præcipiens Dominus, ne varios colores haberet
hoc ad vnitatem exercitiorum applicari potest: nam oportet ser
uum Dei, vt vnum exercitium eligat & in illo perseueret. Et ita
secundum Beati Bonauenturæ sentẽtiam perfectionis culmen *D. Bonauen.*
citò pertinget, sicut viator citò conficit iter, quanuis pedetentim
incedat, si quotidie inter agendo perseuerat. Et quemadmodum *Simile.*
cani venatico, cui plures lepores occurrunt contingit, qui modo *Eccles. 11.*
vnum modo alium aggrediens nullum vsq; in finem sectatur, &
sic nullum capit: ita D. Gregorius ait, animum hominis mentem *D. Gregor.*
que hinc inde vagantem plura appetendo, plura inquirendo ni-
hil ad finem vsque perducere. Ideò Spiritus Sanctus vnum quẽ
28 que nostrum admonet, dicens: Fili, ne in multis sint actus tui. Et
hoc est animal immaculatum esse: videlicet, vnius non autem
versicoloris. Cæterum secundum propositum nostrum loquen
do, quod animal versicolor non sit denotat virum iustum vnius
duntaxat propositi, & desiderij esse debere, scilicet, placendi ser
uiendique Deo, & reliqua omnia desideria, & proposita, quæ
huic non adstipulantur, & fauent, vendere debet, & se ab eis
alienare, vt hunc thesaurum obtineat. ¶ Hoc sacrum Euan-
gelium satis congrue in hodierna solennitate Beatissimæ Annæ
canitur: siquidem cuiusdam fertilissimi agri domina ipsa fuit, in
quo infiniti pretij thesaurus absconditus erat. Ager hic est sacra-
tissima virgo Domina nostra, & thesaurus, qui in ea fuit abscon
ditus, Christus verus Deus & homo est. Et Beata Anna hunc
29 agrum, atque diuinum thesaurum possedit quandò quidem sa-
cratissimæ virginis mater fuit, & huius cœlestis imperatoris
auia. Apud sacras literas quatuor Annas fuisse legitur. Prior Sa-
uelis mater fuit, quæ vt sacra historia refert, vberrimis lachry- *1. Reg. 1.*
mis benedictionis fructum, videlicet, Samuelem à domino
impetrauit. Secunda Anna fuit mater Tobiæ, quæ etiam co-
piosis lachrymis filij sui absentiam proluxit. De Tertia fit men- *Tob. 10.*
tio in Euangelio, vbi dicitur. Erat Anna prophetissa filia Pha- *Luc. 2.*
nuel, & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non
discedebat de templo ieiunijs, & obsecrationibus seruiens no-
cte ac die. Hæc Sancta Fœmina Christum Redemptorem no-
strum in vlnis matris eius sacratissimæ cernere meruit, quando

Simile. illum obtulit in templo. Quarta Anna eſt hæc ſanctiſsima 30
matrona, quæ cæteras nimium excelluit. Contingit pretioſum tapetum è Flandria aſportari, quatuor Annas habens (ſic enim præcipuæ tapeti partes dicuntur) & ementi illud mercator ait: Ecce Domine, quam bona hæc prior Anna eſt: Ecce quam bona ſecunda, & etiam tertia. Cæterum quarta hæc reliquis pretioſior, meliorque eſt, quia perfectiores figuras, atque labores habet. Ita hæc glorioſiſsima Anna cæteris pretioſior eſt. Si enim prior Anna aſsiduis lachrymis, tam bonum fructum, qualis fuit Samuel, à Deo impetrauit, hæc vltima plurimis etiam lachrymis dum annis multis ſterilis eſſet, mirabiliorem fructum, qualis fuit Domina noſtra obtinuit. Quod ſi ſecunda Anna Tobiæ mater lachrymis irremediabilibus filij ſui abſentiam luxit, plus nimis hæc glorio- 31
ſa Anna ſanctiſsimi pueri Ieſus, & eius ſacratiſsimæ matris abſentiam luxit, cum propter impij Herodis perſecutionem in Ægyptum fugerunt, vbi per ſeptem annorum ſpatium commorati ſunt. In quibus, verbis humanis exprimi nequit, quid hæc venerabiliſsima mulier ſentiret, quantaque mœſtitia afficeretur. Quod ſi tertia Anna meruit pretioſiſsimum puerum Ieſum in vlnis ſacratiſsimæ matris eius cernere, hæc beatiſsima Anna non ſemel, ſed ſæpe cum maxima reuerentia, dulcedine, & ſuauitate ſpiritus in ſuas benedictas vlnas ſuſcipere meruit. Hoc nomen Anna quadruplicia ſignificata ſortitur ſecundum quadruplicem virtutem, quæ in coniugata fœ-
Prou. mina micare debet, vt Salomon in hodierna epiſtola aſsignat, qua ſancta illa mulier inſignita erat. Prima eſt, vt ſit viro ſuo 32
grata. Et ideo ait: Confidit in ea cor viri ſui: ſcilicet, quia reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitę ſuæ. Singularis mulieris virtus eſt, ſic ſe gerere erga virum ſuum, vt reddat ei pro malo bonum, non autem malum pro malo. Nam hac via ſibi illum deuinciet, ideſt, (*le ganara la voluntad*) & victoriam ab eo reportabit. Secunda virtus eſt quòd ſit erga domeſticos miſericors, & humana. Ideo ait: De nocte ſurrexit, deditq; prędam domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis. Tertia eſt, quòd pacem cum vicinis gerat. Ideò ait: Laudent eam in portis opera eius. Quarta eſt, quòd ſit pia & liberalis erga pauperes. Ideò ait: Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pau-

33 ad pauperem. Et hoc nomen Anna hæc omnia denotat, quæ omnia hæc gloriosa sancta perfecte habuit, vt secundum nomen eius, ità laus eius sit. De qua iure optimo verba illa dici possunt, scilicet, veni electa mea, & ponam in te thronum meum, in cuius visceribus tanquam in aula regia Deus maiestatis suæ solium, quæ eius mater sacratissima est, collocauit. Et quemadmodum regius thronus in aula varijs, & pretiosis auri, & serici tapetibus collocatur: ita æquum fuit, quòd siquidem Beata Anna futura erat aula, in qua thronus Dei, scilicet, beatissima virgo locandus erat diuersis virtutum tapetibus ornata esset. Hanc igitur gloriosam fœminam dilectissimi, vt singularem patronam habeamus, siquidem mater est matris nostræ Mariæ virginis, & nostri fidelissimi fratris Iesu Christi auia: & in nostris necessita-
34 tibus eius patrocinium imploremus eam deprecantes, vt vna cum sacratissima eius filia domina nostra coram diuina celsitudine gratiam nobis obtineat, cum qua gloria impetratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Sanctarum Mulierum, Maxime pro Beata Elisabeth tertij ord. B. Francisci Concio Secunda.

1 *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c.* Matth. 13.

EX præcipuis, & maioribus miserijs, & calamitatibus, quibus nos miseri Adæ filij subiacemus, vna est animi remissio, atque negligentia viam, qua ad Deum itur, inquirendi. Hac miseria Regius Dauid carere optabat, siquidem tanta vi & efficacia Deum deprecabatur dicens: Notam fac *Psalm.* 142. mihi viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Quasi diceret: Obsecro te domine, vt viam, qua in cœlum itur,

mihi demonſtres, ſemitã, qua illac peruenitur edoceas me, quia 2
nimio deſiderio tecum in domo tua habitandi exardeſco, & nol
lem viã, qua illuc pergitur, aberrare. Hoc eodẽ deſiderio flagrãs
alibi dicebat: vtinam dirigantur viæ meę ad cuſtodiendas iuſtifi
Pſalm. 118. cationes tuas in omni tempore. Vtinam quotidie ſimili ſpiritus
feruore idem à Deo poſtularemus. Hanc eſſe decebat noſtrã prio
rem deprecationem, quam primũ è lecto mane ſurgimus: vide
licet: vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificatio-
nes tuas in omni tempore. Placeat tibi Deus meus mihi auxiliũ
præſtare, vt viæ meæ in tuæ ſanctæ legis obſeruantia ſemper di
rigantur. Cæterum noſtra peruerſitas atque vecordia tanta eſt,
vt rei adeò nobis conducibilis vix recordemur. Deus autem, vt
pius pater diuerſos modos, variaſque vias quærit, vt moueat nos
ad hoc, vt exoptemus ad illum ire. Et videns nos terræ ita adhæ 3
rere cupidos, ſe gloriamque ſuam diuerſis rebus terrigenis cõpa-
rat, vt ſaltim hac via corda noſtra excitentur ad illum deſideran-
dum: vt ex his, quæ animus nouit ſurgat ad incognita, quæ non
D. Greg. in homil. huius Euange. nouit, ait Beatus Gregorius. Nam, ſi ludorum ſpectaculis, & alijs
voluptatibus delectaris, aſpice ſimile regnum cœlorum eſſe ho-
mini regi, qui fecit nuptias filio ſuo. Quod ſi theſauros ardenter
affectas, attende ſimile eſſe regnum cœlorum theſauro abſcon-
dito in agro. Si emptiones & cõtractus diligis animaduerte ſimi-
le eſſe regnum cœlorum homini negotiatori. O miſerum il-
lum, qui huiuſmodi artificijs tantoque amore non vtitur. Quid
homines maiori ambitu, cura, & ſolicitudine inquirunt, quam
theſauros, & lapides pretioſos? His ergo Deus ſe comparat, vt ar
Gloſſ. ſupra. denter illum inquiras, atque diligas. Ad noſtræ tepiditatis con 4
3. Reg. 9. fuſionem referam quod dicit gloſſa in. 3. Reg. 9. capit. de inſula
Ophir, ad quam ſerui Hirã cũ ſeruis regis Salomonis ſe confere-
bant, vt aurum aſportarent. Quæ inſula auro abundat, ta-
men propter ferarum immanitatem, quibus inhabitatur in il-
lam homines intrare non audent; niſi quam celeriter, & ſic
furtiuè terram leonum vnguibus effoſſam colligunt, & mox
terga vertunt, & naues intrant: ex qua terra in fornacem miſ-
ſa aurum educitur. Quid amplius dici poſſet de auiditate,
qua homines aurum inquirunt, ſiquidem, vt illud obtineant
tam ingenti periculo ſe exponunt? Et denique illud obtinen-
tes acriori fame inhiant, quam antea. Nam, vt Eccleſiaſti-

cus

5 cus ait, Auarus non implebitur pecunia. Et diuinus Plato ait, cor eius esse, sicut vas cancellatum, idest, (*Agugerado*) quod aqua impleri nequit. Et ad hoc illud Esaiæ aliudit, scilicet: Repleta est terra auro, & argento. Non dixit: repletum est cor auari auro, & argento, quia istis nunquam satiatur, nec adimpletur. Auari supplicium patiuntur, quod poetæ fingunt filiabus Danai, Belides, dictis, apud inferos præscriptum esse, nempe dolium pertusum aqua implere, è quo tantundem effluat, quantum infundatur. Inde originem traxit prouerbium, Dolium Danaidum. Quod in auaros retorquetur, quorum auaritiæ nihil est satis. Si ergo seculi amor cum tanto vitæ discrimine, & periculo inter leones aurum inquirit, quod nec satiare, neque adimplere cor valet, cur diuinus amor non inquiret 6 Deum, qui valoris infiniti thesaurus est, & qui solus corda nostra, etsi inter plurimos labores constituta sint, satiare, atque ditare sufficit? Anima nostra capacitatem infinitam passiuam habet, eamque, nisi solus Deus nihil adimplere potest. In hoc sensu Diuus Augustinus exponit illud Geneseos: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, hoc est, secundum infinitatis meæ mensuram. Ideo Diuus Bernardus ait: Ad imaginem Dei facta est anima rationalis. Cæteris creaturis occupari potest, impleri non potest. Igitur dilectissimi omittite, omittite terrenum ipsum thesaurum, qui terræ scoria est, & ne tantum bonum propter ipsum perdatis. Quondam Israelitico populo Sanctus Moyses dixit: Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in ter- 7 ram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob, & dederit tibi ciuitates magnas, & optimas, quas non ædificasti, domos plenas multarum opum, quas non extruxisti, vineta, & oliueta, quæ non plantasti, caue diligenter, ne obliuiscaris domini Dei tui. In quo sanctus vir significauit tam ingentem humanam miseriam esse, quod ex bonis temporalibus à Deo acceptis solet homo occasionem sumere, vt benefactoris sui obliuiscatur, & quod eadē bona temporalia ligant, impediuntq; hominem ne creatori & benefactori suo, sicut decet, obsequatur, ideo qui illa relinquit optime sapit. Quinimo dico vobis, sępe improbos ditari, fauorē Dei non esse; sed potiùs quēdā supplicij tacitū modum. Vnde Sāctus Moyses murmuranti popu-

Eccles. 5. *Esai.* *D. Aug. sup. Gene. 1.* *D. Bernar.* *Deut. 6.* *Exod. 16.*

populo dixit: Dabit vobis Deus veſpere carnes edere, & mane panes in ſaturitate, eo quod audierit murmurationes veſtras, quibus murmurati eſtis contra eum. Ecce quomodo id loco ſupplicij illis contulit. Ergo dilectiſsimi theſaurum, qui corda veſtra ſatiet inquirite, cuius poſſeſsio amorem horum, quæ tantum damnum veſtris animabus afferunt, à vobis tollat. Nam bona temporalia non æſtimantur niſi ab illis, qui ſpiritualia, & æterna non guſtant. Vnde Diuinus Apoſtolus, vt ſingularis contemplatiuus, & quem cœleſtia maximo guſtu, & delectatione afficiebant, dixit: Quæ mihi fuerunt lucra hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta. Veruntamen exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Ieſu Chriſti domini mei, propter quem omnia detrimentum feci. Ecce quomodo omnes mũdi huius res contẽpſerat, quia cœleſtes deguſtauerat.

8 9

Philip. 3.

Ait ergo ſanctum Euangelium: *Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro.* Hæc ſacroſancta, & vniuerſalis Eccleſia regnũ Dei dicitur. Regnum appellatur, quia ſceptrũ in ea Deus tenet, atq; etiam in ipſa colitur. Cœlorum vocatur, quia cœlũ dicitur à celando, & in hac ſancta Eccleſia omnia diuina myſteria fide celata ſunt. Vnde quod ſanctus Iob de vitę noſtræ breuitate aſſerit poſſumus & nos de nobismetipſis affirmare, ſcilicet, quòd tranſimus, quaſi naues poma portantes. Qui poma in nauibus portant fœno, & paleis inuoluta ferunt, quæ nec oculis cerni, nec ore deguſtari poſſun, teorũ dũtaxat fragrantia odorq; ſentitur. At mox, vt ad portum appellitur, paleas nautæ tollunt, & poma illa diſcooperiunt, quorum pulchritudine delectatur viſus, & eorum dulcedine reficitur guſtus. Sic nos dum per mundi huius mare nauigamus diuinis myſterijs, quaſi pomis onuſti pergimus, eaq; tanquam paleis fide inuoluta portamus, quæ nec cernimus, nec deguſtamus, ſolum nos reficit odor, atque ſuſtentat, videlicet, ſpes, in qua viuimus, ſperantes quòd aliquando hoc pretioſum pomum proprijs oculis intuebimur, atq; guſtabimus. Idq; erit quando per mortem ab huius mundi naui diſcedamus, & ad portum cœli ſecurum appulerimus. Vbi fidei paleis ſemotis videbimus Deum ſicuti eſt, eritq; cibus noſter æternus, ex quo guſtum, & ſuauitatem ineffabilem capiemus.

8

9

10

Iob. 9.

Theſauro abſcondito. O Deus liberalitatis infinitæ, quid hoc Domine? Auarorum hominũ propriũ eſt theſauros ſuos nimiũ abſcon

11 abſcondere, & vnam quãque thecarum ſeptem (vt aiunt) clauibus obſerare, ſeptemq; nodos crumenę inijcere. At domine tu, qui ipſamet magnificentia es, cur theſaurum tuum abſcondis? Ad hoc reſpondeo theſaurum hunc Deum eiuſque ineffabilem gloriam eſſe. Et dicitur abſcõditus, quia, etſi nimiũ de illo loqui velimus nihil erit in cõparatione eius, quod eſt in ſe. Vnde ſanctus Apoſtolus, tanquam teſtis oculatus dixit. Oculus non vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparauit Deus diligentibus illum. Et quanuis Beatus Auguſtinus de hoc glorioſo Apoſtolo ait, hunc theſaurum illum vidiſſe, quando (ſicut ipſe fatetur) raptus fuit in paradiſum, cæterùm quæ vidit nequiuit ore proferre. Quemadmodum, ſi in hoc templo quidam globus aureus eſſet, tam magnus, ſicut ipſum 12 templum rectè ab ipſo auri globus caperetur, cæterum per oſtium educi non poſſet: ſimiliter viſio diuina, quando eſt in intellectu totam animam implet, at os exterius, quod eſt quaſi ianua mentis illam non capit. Hoc eſt, verbis exprimi nequit. Præterea ſi ſol tam magnus eſſet ſicut firmamentum, & vniuerſa terra plana eſſet, & cryſtallinis ſpeculis ſtrata, & ſol refulgeret in ſpecula illa, quem ſplendorem in illis efficeret? Quibus verbis id poſſet exprimi? Quantò ergo difficilius explicatu erit ille gloriæ ſplendor, vbi diuinus ſol refulget in tam innumera ſpecula cryſtallina, vt pote Angelos, & reliquos beatos ſpiritus? Ergo iure optimo ille theſaurus abſconditus dicitur, ſiquidem verba deſunt, quibus eius magnitudo & excellentia explicari poſsit. Vnde Beatus Thomas ait: quod 13 quanuis Beati Deum comprehendant, non tamen totaliter, ideſt, omnibus modis, quibus comprehendi poteſt. Quitalis ac tantus cum ſit ad illum tamen adipiſcendum vix mouemur, vt tam minimam diligentiam adhibeamus, qualis eſt diuinæ legis obſeruantia, nec ſaltim ad illum efficaciter deſiderandum accendimur. O deteſtabilem Chriſtianæ gentis inſaniam, qui talia credentes ſic illa contemnunt. Per immenſam dei charitatem dilectiſsimi vos obſecro, ne patiamini, vt de vobis tale circunferatur.

1. Corint. 2. D. Augu. l. de videndo Deum. 2. Cori. 12. Simile. Simile. D. Th. 1. p q. 11. arti. 7. ad. 1.

Quem qui inuenit homo. Plurimum hic notare oportet, hunc hominem inueniſſe theſaurum abſque eo, quod illum inquireret, quia non dicitur illum quæſiuiſſe, ſed inueniſſe. In quo oſten-

ditur, quod eſſe homo prædeſtinatus & vocatus non eſt propter 14
eius merita, nec propter eius diligentiam, ſed tantum propter in
finitam Dei miſericordiam. O quanta dilectiſsimi obligatione
adſtringimur nos, qui fidei dono inſigniti ſumus & in ſacroſan-
ctæ huius Eccleſiæ agro tranſpoſiti, vbi hic cœleſtis theſaurus
inuenitur cum ſumma cordis exultatione, atq; gaudio Deo pro
tam ſingulari beneficio aſsidue ingentes gratiarum actiones re-
Colo. 1. ferre. Ita Diuinus Apoſtolus nos exhortatur dicens: Cum gau-
dio gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partem
ſortis ſanctorum in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebra
rũ, & trãſtulit in regnũ filij dilectionis ſuæ, ideſt, dilecti filij ſui,
in quo habemus redemptionem, & remiſsionem peccatorũ. Per
pendite amore Dei qualiter S. Apoſtolus dicat: Deo patri vt cor
da noſtra quadam teneritudine molliret, conſideratione hac, ſci 15
licet, quod Deus pater noſter eſt. Nec ſatis illi fuit dixiſſe, vt gra
tiarũ actiones huic cœleſti patri exhibeamus, ſed inſuper vult,
vt ipſę gratiarũ actiones gaudio plenæ, ſint noſtræ gratitudinis,
& bonæ voluntatis ſignificatiuũ. Et peculiariter nos admonet,
vt gratias illi agamus, qui in ſancta eius Eccleſia nos collocauit.
Quo tẽpore in vtero materno corpora noſtra formata, & diſpoſi
ta erant, vt animę eis infunderentur, alia quam plurima ſimiliter
concepta, & diſpoſita erant in vteris multarũ infideliũ fœmina-
rũ, vt pote Turcarũ, Arabũ, Indicarum, hæreticarum, & aliarum
infidelium. Et in illo inſtanti creauit Deus plurimas animas, &
quaſdam quidem infudit corporibus, quæ Conſtantinopoli, &
in alijs infideliũ locis erãt, tuam verò in Hiſpania corpori diſpo
ſito in vtero mulieris Chriſtianæ infudit, vt mox naſcens huius 16
cœleſtis theſauri, qui eſt Chriſtus venam inuenires Baptiſmum
gratia, & ſanctificatione plenũ ſuſcipiens. Reliquæ vero infide-
lium animæ, quas Deus ſimul cum tua creauit hunc theſaurum
non inuenerunt. Quo igitur obſequio tam ſingulari beneficio
ab ſq; tuis meritis tibi exhibito Deo ſatisfacies? Quomodo ſi me
moria illud tenes, à diuinis laudibus poteris conticeſcere? Qui
exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes
Pſalm. 9. tuas in portis filiæ Sion, dicit Sanctus Dauid. Inferni, & damna
tionis æternæ portæ ſunt peccata, & ab his diris portis nos Deus
educit, vt ab eius laudibus nunquam ceſſemus. In portis filiæ
Zacha. 9. Sion. Filia Sion eſt hæc ſancta Eccleſia, vt Zachatias ait: Di-

cite

17 cite filiæ Sion. Et eius portæ sunt virtutes, per has enim ad cælum ingreditur. In his ergo portis Christianus stare debet, & ab illis Deum laudare, & glorificare. Videlicet in castitate patientia, humilitate misericordia. &c. Ab his inquam portis Deo gratias agere debet, qui illum à tanto malo eripuit, & tanto bono participem fecit. Sed, proh dolor, quàm rari hodie inueniuntur, qui pro tam singulari beneficio gratos se Deo exhibere sciant, quinimo quam plurimi voluntariè ad portas mortis, & inferni reuersi sunt, & exinde acutas peccatorum, iniuriarumque sagitas quotidiè in hunc summum benefactorem iaciunt.

Thesauro inuento, ait sacer textus, quod, *Præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa, quæ habet & emit agrũ illum.* Perpendite qualiter dicat: præ gaudio illius vadit. In quo significatur gaudium ipsum, quo affectus est, vires, animumque illi præbuisse ad hoc, vt
18 quicquid possidebat venderet. Nuncquam homo satis mundo eiusque vanitatibus renuntiat, nisi postquam gaudia spiritus de gustare cœpit. Et ità de iustis Ecclesiasticus ait: in mandatis eius *Eccles. 39.* epulabuntur. Et in contextu Græco habetur: In mandatis eius lætabuntur. O ineffabilem Dei bonitatem. Omnes te domine hierarchiæ cœlestes, necnon omnes iusti terræ collaudent, qui tantam suauitatem, & dulcedinem amicis tuis communicas, vt obseruantia cœlestium tuorum mandatorum plus lætentur, & gaudeant, quam fisplendidissimis epulis vescerentur. Et hoc beneficio illos Deus donat, vt præ gaudio vadant, & vendant vniuersa, quæ habent, hoc est, vt illo gaudio animati, omninò
19 expediantur ad hunc cœlestem thesaurum recipiendum. Nam eius diuinæ celsitudini placet, vt thecam expeditam & vacuam ad hos thesauros suscipiendos illi præbeamus, sicut Sanctus Eliseus viduæ præcepit, vt vasa vacua quæreret, vt eius de- *4. Reg. 4.* precatione oleo adimplerentur. Et cum primum viduæ vasa vacua defierunt etiam oleum cessauit. Nonne Deus, qui precibus eius sancti prophetæ oleum illud creabat vasa etiam creare poterat? Maximè. Cæterum non omnimodè operari vult, sed, vt nos etiam concurramus, & aliquã diligentiã ex parte nostra exhibeamus. Ne autẽ cõquereremur, quod nobis deesset, in quo eius diuina dona reciperemus, dedit nobis Deus tantæ capacitatis cor, vt si annis centum millibus viueremus, & gratia diuina quotidie

in no-

in nobis accreſceret, poſſemus magis, ac magis cor dilatare, & adhuc nunquam adimpleretur, quin imo id quod Sanctus
Pſalm. 62. Dauid aſſerit quondam populo Hebræorum Deum dixiſſe nobis etiam diceret: ſcilicet: Dilata os tuum & implebo illud. Vendere omnia non ſignificat, neceſſariò cuncta, quæ poſsidetis vos vendere debere, quaſi ſine hoc theſaurus obtineri nequeat. Sed ſignificat, quod lege Dei in ſtatera vna, & quicquid poſsidetis in alia ſtatera poſita firmiſsimum propoſitum habeatis potiùs rem omnem familiarem, quam poſsidetis, comburere, quam legis diuinæ vel ſaltim vnicum præceptum tranſ
Pſalm. 118. gredi. Ita, vt cum propheta regio dicere poſsitis: Dilexi mandata tua ſuper aurum & topazion. Etiam dicere poſſumus, quod ſicut homo, nec domus, nec vineæ, nec corporis adhuc nec animæ ſuæ propriè dominus dici poteſt ſecundum portionem, qua corpus ipſa informat, quia hæc omnia ab ipſo, vel inuito tolli poſſunt, reliquum eſt, vt ſolius voluntatis, quæ libera potentia eſt dominus ſit. Hæc eius peculium eſt, & cuicunq; ſibi libuerit donare poteſt: quod ſi per amorẽ illam Deo tribuit, tunc vendit omnia quæ habet propter cœleſtem theſaurum. Felix qui rem ſuam ita expendere nouit. Nam ſicut ignis ſemper agit, & adurit, ità voluntas nunquam eſt ocioſa, ſed ſemper vult amare. Quod ſi Deum non diligit mundum debet diligere. Ideò ſummopere expedit nobis in diuino amore illam collocare, ne in mundi amore collocetur & pereamus. Et cum hæc ſit propria res familiaris hominis peculiariter il-
Prouer. 23. lam depoſcit Deus dicens: Fili præbe mihi cor tuum. Non vineam, non domum, aut agrum, non primogenituram, non denique dignitatem à te petit Deus imperans vt Hæc dimittas & vt oſtiatim Eleemoſynam petas. Nam hæc omnia cum benedictione Dei poſsidere, & illis vti potes. Sed melius, quod in te, eſt à te Deus depoſcit, voluntatem ſcilicet.

O glorioſa Eliſabeth, quam ſeriò totum cor tuum conditori tuo tradidiſti. Duæ fœminæ ſanctiſsimæ Eliſabeth nomine extiterunt. Altera legis antiquæ tempore, quæ filium B. Ioannem Baptiſtam habuit, altera verò in lege gratiæ, quæ loco patris Beatũ Ioannẽ Euangeliſtã coluit, quẽ à primis ætatis ſuæ annis, vt peculiarem patronũ, & aduocatum habuit. Et cum D. Ioannes piſcator ſit ẽ profundo maris mundi huius illam piſcatus eſt vt in

fercu-

23 ferculo Dei illam poneret. Hanc benedictam fœminam adimpleſſe dici poteſt, quod per Eſaiam dixit Deus, ſcilicet: Recedite, recedite exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eius, quia è medio Babyloniæ fugit. Pauperes ſunt in littore Babyloniæ, quæ eſt mundus, & ideò facilius ab eo exire poſſunt, Nobiles & diuites ſunt paulò interius. At verò principes & Reges ſunt in medio Babyloniæ, & ideò difficilius illum ſolent relinquere. Hæc tamen ſancta & pia fœmina cum filia Regis eſſet, in profundo & medio Babyloniæ erat, & exinde glorioſus Ioannes eius patronus, vt egregius piſcator illam eduxit. Et cum ſit aquila adiuuit eam, atque ſubleuauit, vt altiſsime in diuina contemplatione volaret, vbi pretioſiſsimum theſaurum Ieſum Chriſtum inuenit. A quo hanc vocem audiuiſſe fertur: Si 24 vis eſſe mecum ego ero tecum, quæ à pueritia ſua feruentiſsimè Deum diligere cœpit. Et credite mihi fratres valde neceſſarium eſſe vt à prima rationis ætate, ità vos viuere incipiatis, (*Que tome luego Dios poſſeſsion de voſotros.*) Vnde in Prouerbijs dicitur: Prouerbium eſt: Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit nõ recedet ab ea. Et hinc myſterium intelligetis, videlicet, quod referens Sanctus Marcus quomodo Chriſtus Redemptor noſter maledixit ficulneæ, quia ad illam appropians non inuenit fructum, niſi folia tantum, idem Sanctus Euangeliſta ait, non enim erat tempus ficorum. O iuſtorum regula, & vere magiſter Chriſte fili Dei, ſi nondum tempus fructus eſt, cur huic arbori ſic maledicis, quia ficos non habet? Si ficorum tempus eſſet & illas non haberet non mirum ſi illam malediceres. At cum ipſius fructus 25 tempus nondum ſit, cur hoc facis? In hoc diuina ſapientia ſignificauit ſe velle, vt homines bonorum operum fructum ferant, etiam intempeſtiuè, & cum nõdum tempus eſt reddendi illum. Vt cum reddendi illum tempus opportunum fuerit quo illum dare tenentur reddere ſciant. Maledixit Dominus ficulneæ, cũ nondum fructus tempus eſſet, fortè quia cognouit tempore fructus ficus habituram non eſſe. In quo ſignificauit plurimum oportere ad hoc, vt quis bene operari ſciat quando tenetur, in pueritia quando nondum obligatione aſtringitur id opere exequi incipiat. Et formidandum valde eſt, quod ille, qui hoc fructu caret quando puer, poſteà quando vir ob induratam conſuetudinem, & deniq́ue quando ſenex opera fructifera non operabitur.

Eſai. 52.

Prou. 22.

Marc. 11.

litur. Vt ex sacris literis constat sæpe Deus populum suum nu- 26
Exod. 28. merare præcepit. In quo eximium amorem, quo illum prose-
32. & 34. quebatur ostendit. (Veluti qui paucos aureos habet nunquam
simile. illos supputare satiatur) quanuis ille, vt rebellis, huic maximo
Dei amori gratiam referre nesciuit. Et est valdè notãdum, quod
Nume. 26. in Numeris præcepit Deus hunc populum numerari dicens:
Numerate omnem summam filiorum Israel à viginti annis, &
supra. De filijs Leui dicit ibi sacer textus: Fuerunt omnes, qui
numerati sunt, viginti tria millia ab vno mense, & supra, qui nõ
sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum cæteris data est pos-
sessio. Quodnam mysterium est hoc? Vt præciperet Deus nu-
merari gentem populi à viginti annis, & supra, & solum qui de
tribu Leui essent, quia futuri erant ministri Dei ab vno mense,
& supra numerarentur? Dico in hoc Deum nobis significare vo- 27
luisse, & nos docere discrimen, quod versatur inter seruire mun-
do, & seruire Deo. Vt homo mundo seruire sciat parum refert, si
sero incipiat, cito enim doctus euadet. Cæterum, vt Deo serui-
re cognoscat debet à primæua ætate incipere, & nimiam curam
adhibere, quia vult Deus apprime seruiri. Hinc intelligetis, quã
decepti viuatis, qui filios habentes, in palatium illos ducitis, pro
uidendo illis de magistris, & ducibus, qui seculi vrbanitatem eos
doceant. Ad ea verò, quæ ad Dei seruitium attinent dicitis par-
uulos esse, & quod postquam creuerint id discent. Ne tam im-
mites & crudeles in filios vestros sitis obsecro, siquidem ante-
quam illos gignatis diuitias temporales illis inquiritis, at post-
quam nati vobis fuerint, & ad rationis vsum deuenti curate, vt
spirituales diuitias possideant, quibus in æternum beati sint. Hęc 28
sancta Fœmina à primæua vitæ suæ ętate tam fixas in virtute ra
dices misit, quod vsque in vitæ suę metam vberrimum bo
norum operum fructum reddidit, & sic meritis ple-
na, & gratia insignita meruit de hoc mundo
transire ad gloriam. Ad quam nos
perducat Iesus Marię fi-
lius. Amen.

In

In eodem Communi Sanctarum Mulierum, Concio Tertia.

Simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærẽti bonas Margaritas. &c. Matth. 13.

QVòd Christus Dei filius sanctã Ecclesiã sponsam suam homini negociatori, & institori cõparet ingentem admirationem infert. Quid domine? Non
2 ne congruentius homini ingenuo, à negotijs expedito, à curis & solicitudinibus alieno illam assimilarés? Nunquid (*Tan buen pecho os hazen*) & adeo grati negociatores tibi sunt? Quin imo ni fallor, si erga alicuius gentis genus rigidũ, & seuerũ te ostẽdisti, erga eos fuit flagellis è tẽplo illos eijciendo & fures illos appellando, vt apud Matthęũ habetur. Vbi dicitur: In *Matth. 21* trauit Iesus in tẽplũ Dei, & eijciebat oẽs vendẽtes & emẽtes in tẽplo, & dixit eis: Scriptũ est: Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis illã speluncam latronũ. Et Oseas pro- *Osæ. 12.* pheta de huius conditionis gente ait. Chanaan, in manu eius statera dolosa, calũniam dilexit. Per Chanaan non intelligitur hîc gẽs illa idololatra, quę per ingressũ filiorũ Israel è terra promissionis fuit expulsa. Ita quod Chanaan nomen sit propriũ: non
3 enim est hic propriũ sed appellatiuũ significãs mercatorẽ. Sicut etiã in illo Prouerbiorũ: Sindonẽ fecit, & vẽdidit, & cingulũ tra- *Proue. 3.* didit Chananæo, ideſt, mercatori. Sic quã plurimi expriscis, & modernis expositoribus hunc Oseæ locũ elucidant, quibus etiã & Chaldaica translatio adstipulatur. Vbi habetur: Ne sitis sicut mercatores, in quorũ manibus sunt bilãces dolosę, rapinę studentes. Huiusmodi ergo genti domine tuam sanctam Ecclesiam cõparas? Quin etiam Sanctus Dauid ait: Quoniam non cognoui li- *Psalm. 70.* teraturam, introibo in potentias Dñi, Dñe memorabor iustitię tuæ solius. Vbi alia translatio habet: Quoniam non cognoui negotiationẽ, introibo in potentias domini. Potentiæ Dei exteriores Angeli & sancti appellantur, quia sæpe cum illis tanquam cum

cum inſtrumentis ſuam potentiam, & volũtatem exequitur. Et 4
dicuntur exteriores Dei potentiæ: nã interiores ſunt eius memo
ria, intellectus, & voluntas. Ait ergo Sanctus Dauid magnã ſpẽ
ſe habere in has potentias introeundi, videlicet, inter Angelos
& ſanctos ſe fore collocandum, quia cum regni ſui ſtatu conten-
tus viuens non cognouit literaturam, ideſt, emptiones, & vendi
tiones, nec cõtractus ſeu negociationes exercuit. Igitur negotia-
torẽ aliquem eſſe periculoſa res eſt? Ad hoc reſpondeo negotio-
rũ genera duplicia eſſe. Quædã ſunt corporalia, quædam vero
ſpiritualia: Negotia corporalia ſolẽt animæ periculoſa eſſe & no
Eccleſ. 26. ciua. Et de his Regius Dauid loquitur. De quibus etiam Eccleſia
ſticus ait: Difficile exuitur negotians à negligẽtia. Alia negotia
ſunt ſpiritualia, & hæc bona ſunt & neceſſaria, in quibus optimus quiſq; Chriſtianus ſe debet exercere. De his ergo loquitur 5
hic dominus dicẽs. *Simile eſt regnum cælorum homini negociatori*. Pri
mum quod Chriſtianus habere debet eſt, quod ſit homo. Scitote
dilectiſsimi ex præcipuis mũdi huius penurijs vnam eſſe, videli-
Diog. Cynic. cet, hominum. De Diogene Cynico legitur aliquando in medio
fori ſe ſtatuiſſe, & ſumma voce proclamaſſe: Heus homines, heus
homines. Ad quem cũ plurimi homines conuenirent, ille dixit:
Nõ voco vos. Cui cũ illi dicerent: Nũquid homines nõ vocaſti?
ille reſpõdit, An ignoratis nõ omnes, qui homines appellantur
homines eſſe? Et verũ quippe dixit. Idẽ philoſophus, cũ aliquã-
do lucernam accẽſam geſtans ambularet in foro clariſsima luce
quaſi aliquid quærens rogantibus, quid ageret, hominẽ, inquit,
quæro. Cui illi cũ dicerent: Ecce quãplurimi homines prætereũt,
ille reſpõdit: Iam video hęc animalia, cęterũ ego non reputo ho 6
minẽ eſſe præter illũ, qui ſecundũ regulã rectę rationis viuit. Hi
verò tam pauci ſunt, quod in foro non inueniuntur, vnde opor-
Hiere. 4. tet eos cum lucerna inquirere per angulos. Hoc Sanctus Hiere-
mias melius cognouit cùm dixit: Aſpexi terram, & ecce vacua
erat, & nihili: intuitus ſum & non erat homo. Quid ſancte pro-
pheta terram vacuam dicis? Nonne fluminibus, plantis, ani-
malibus, quam plurimis denique ædificijs abundat, quomo-
Simile. do ergo aſſeris, vacua erat & nihili? Quando theca panem, in-
dumenta, aut aliquid huiuſmodi in ſe non continet dici ſolet,
hæc theca vacua eſt. Cur vacuam eſſe dicis? An ignoras aere ple
nam eſſe, cum non detur vacuum in natura? Verum eſt (dices)

cæte

7 cæterum, quia non continet in se illud, propter quod fabrefacta fuit, vacua esse dicitur. Itaque vacuum dicitur illud, quod fine caret, propter quem id factum est. Vnde quia terra facta fuit, vt iusti, & serui Dei eam colerent, & iusti in ea non erant, dicit sanctus Propheta: Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihili intuitus sum. Quasi diceret, aperui oculos, & consideraui, & iustos in terra non vidi. Vnde exponens se addit: Intuitus sum, & nō erat homo. Quid? nōne quo tempore sanctus Propheta hoc dicebat: Innumeri homines in mundo erant? Dico illum homines iustos appellare, qui secundum rectam rationem viuunt, nec à suis proprijs passionibus duci patiūtur. Vnde Sapiens ait: Deum time, *Eccle. vlt.*
& mandata eius serua, hoc est omnis homo. Vel secundū translationem Septuaginta interpretum: In hoc consistit omnis homo.
8 Et qui hoc caret, immeritò homo appellatur. Contingit in scæ- *Simile.*
na aliquem pastoris personam agere, rustico habitu indutus, horrido capillo, cum baculo in manu & pera post tergum, & crassa Minerua loquendo: accede, & dicito illi: Frater, siquidem pastoris habitum portas, nunquid quomodo agni pascendi, & qualiter ouium scabies sit expurganda nouisti? Respondebit ille, Domine, ego verus pastor non sum, sed eius personam habitu mentito ago. Ita quamplurimi sunt, qui nomen, & personam hominis præ se ferunt, & à planta pedis vsq; ad verticem, homines apparent; in vultu, in sermone, in gressu, &c. At verò si illos interroges, vtrùm proximorum compati sciant, num secūdum propriā rationem viuere, num per legem diuinam gubernare se norint: hi, si verum fateri velint, ingenuè dicent, & fatebuntur se nesci-
9 re, quid est compati, siue duci ratione, aut diuinæ legis obseruantia magis, quā si bruta animantia essent. O miseræ creaturæ, quę sic vestrammet naturam contumelia afficitis, & cum rationales sitis, vt bruta animantia, quæ proprijs appetitibus ducuntur, viuitis. Ante quam primus homo peccaret, non legimus aliud ei nomen inditum fuisse, nisi hoc tantum nomē homo. Nusquam sacer textus illum carnem appellat, nec etiam de corpore eius sermonem faciens carnem illud vocat, sed hominem, vt patet in Genesi, vbi dicitur: Formauit Dominus Deus hominem de li- *Gene. 2.*
mo terræ, & hoc nomine illum appellabat, quia priusquam peccaret ratione agebatur. Cæterùm post peccatum idem Dominus illum carnem appellat, dicens: Non permanebit spiritus *Gene. 6.*

meus in homine in æternũ, quia caro eſt. Huius ratio eſt, qui[a] 10
ſicut domus denominationem accipit ab eo, qui plus in ea impe
rat, ſic quoniam ante peccatum ratio in homine imperabat dice-
batur homo, ideſt, res quæ ratione ducitur. At vero poſt pecca-
tum, quia caro imperat, & ſpiritus illi obtemperat caro appella-
tur. Hinc Sãctus Dauid de hac miſera creatura ſermonem faciẽs
ait: Omnis homo mendax. Quare ô ſacte Propheta mendacem
illũ appellas? An quia plura mendacia dicit? Satis ſuperque ſa-
tis mentitur: cæterũ nõ tantũ de oris mendacio loquor, ſed etiam
de mendacio operis. Omnis homo mendax, inquã, quia non eſt
conformis prototypo, & imagini, ad cuius ſimilitudinem forma
tus fuit. Fecit enim Deus illum ad imaginem & ſimilitudinem
ſuam. At ſi eius dicta, facta & negotia conſideretis, tam abomi-
nabilis vobis apparebit, quòd obſtupefacti dicetis: Hæccine
Dei imago eſt? Voco ego illam diaboli imaginem. Non eſt ſe- 11
cundum eius exemplar, qui illam formauit. Nimis adeò diſsi-
det, nimis infecta, & labefactata eſt peccatis. Hoc eſt illud: Om-
nis homo mendax. Nolo inquam dicere hominem Dei imaginẽ
propter peccatum deperdere. Veruntamen tam fœdata manet,
quod idem Dominus ait: Neſcio vos. Ideo ſanctus Hieremias di
cit: Intuitus ſum, & non erat homo. Nam, vt diximus hominẽ
Ezec. 34. eſſe in hoc ſenſu eſt iuſtum eſſe. Vnde per Ezechielem dixit
Deus: Vos greges mei, greges paſcuæ meæ homines eſtis, & ego
Dominus Deus veſter. Hoc eſt, vos, qui tanquã oues meæ diui-
nis verbis meis paſcimini, & vt paſtorem me agnoſcitis & me ſe
quimini, voci ac præceptis meis obtemperando homines eſtis:
quia illi, qui hoc non faciunt iure homines dici non debent, ſed 12
beſtiæ. Ecce quid per hæc verba ſignificetur.

Simile eſt regnum cœlorum homini. Et ſequitur, *Negociatori.* Nego
ciator, ideſt, negans otiũ. Huiuſmodi Chriſtianum quẽlibet eſſe
oportet. Cuncta quæ Deus cõdidit, proprias habẽt operationes,
ergo indecens eſt, vt ſolus homo otioſus ſit, quin imo inter ea,
quæ ſubterfugere debet, vnum eſt otioſitas. Ob duplicem
enim rationem omnibus odio habenda eſt, & quia omnium ma-
lorum origo eſt, tum vero quia omni bono ianuam claudit.
Nam cum nulla ſit virtus, quæ labore non comparetur, proin-
de, q̃ homo omnẽ laborem exoſum habet generali inſtrumẽto
caret, cum quo omnes virtutes obtinentur. Quis ergo ſumma

odio

13 odio non profequetur otium, cum hæc duo tam ingentia mala
secum afferat? Dicite, quæ maior calamitas alicui vtbi continge- *Simile.*
re posset, si duas portas habens, alteram, per quam omnia pariter
bona sibi intrarent, alteram verò, per quam omnia mala ingre-
derentur, bonorum porta semper obserata esset, malorum vero
semper pateret? Quid damnatorũ calamitati, & miseriæ similius
posset excogitari, quibus ianua patet, per quam omnia mala sibi
intrant, & clausam habent, ne aliquod vnquam bonum ad se
possit ingredi? Huiusmodi ergo hominis otiosi anima est, quæ
ad omnia mala ianuam patulam habet, ad bona verò clausam.
Quis ergo dilectissimi hæc audiens, rem tam pernicioſam à se re-
pellere non studet, & cũ summa diligentia rem salutis suę agere?
Prouerbium vulgare est, omnia cum tempore pertranſire: quod
14 autem res corporeæ sic pertranseant nihil mirum, cum corpo-
reæ sint. Cæterum, si spiritualis profectus cum tempore transit
hoc profecto ingens malum est. Quia res corporeæ quamuis
amittantur recuperandæ sunt, quando cœlo & terra purificatis
corpora nostra reformata apparebunt. Itaque quanuis modo
ætate ipsa vires corporeas, & pulchritudinem vultus amit-
tas, & oculorum lumine prıueris, & dentes tibi cadant, tunc
perfectiora illa recipies. At verò si tempore elabente spiri-
talis profectus simul pertranſit, irrecuperabilis est. Quòd si
dicas, ad hoc diuinam prouidentiam diem post diem feciſſe,
inuitans nos, vt quod hodie non fecimus cras operemur, ad hoc
tibi respondeo, verum esse nos posse hodie operari, quod heri
non fecimus. At verò hodie recuperare non possumus quod
15 heri amisimus absque eo, quòd denuò aliquid perdamus. Nam
faciendo hodie quod heri à nobis faciendum erat, quod hodie
eramus facturi, amisimus, nam peculiarem fructum quoti-
die reddere debemus. Ideò per Ecclesiasten Spiritus sanctus *Eccl. 9.*
nos admonet dicens: Quodcunque potest facere manus tua in-
stanter operare. Duo asserit. Primum, vt quicquid potes
opereris. Alterum verò vt sit instanter. Et idem Spiritus san-
ctus hanc diligentiam laudans alibi dicit: Vidisti virum ve- *Prou. 22.*
locem in opere suo, coram regibus stabit, neque erit ante ignobi
les. Quasi dicat: Quemadmodum diligentia, arte & negotijs cor
poralibus impetrant homines gratiam apud Reges, & sibi fa-
miliares fiunt, & plurimum ab eis æstimantur, vnde dedignãtur

cum gente vili & abiecta conuerſari: ſic vir in virtute diligens, 16
& ſtudioſus coram diuini Regis conſpectu magnam acceptationem comparabit, primaſque tenebit; & ideò dæmoniorum ſocietatem & cõſortium fugiet. Et ſiquidem Chriſtianus homini negotiatori ſimilis eſt, oportet, vt res æſtimare ſciat ſecundum earũ pretiũ & valorem: aliter enim res viles plurimi pendet, & è contra res pretioſas vilipendet. O glorioſe Apoſtole Paule, benedicta ſit altiſſima Dei maieſtas, qui te ſic illuminauit, & docuit, vt vilitatem mundi rerum agnoſceres: & quam indigna res eſt, vt tanto laborum pretio emantur, quanto mundani eas comparare
Philip. 3. ſolent; ſiquidem tam ex animo dixiſti: Omnia arbitratus ſum,
Simile. vt ſtercora. Sicut, qui ſterquilinium intuetur, in quo excrementa, & ſordes quamplurimæ congeſtæ ſunt, claudit oculos, & nares, & citò pertranſire feſtinat, ne tam turpe ſpectaculum cernat, 17
quod ingentem fœtorem ex ſe emittit, & ad nauſeam eius aſpectus intuentẽ prouocat: ita diuinus Apoſtolus ait, mundi res ſterquilinium fœtidum, & abominabile ſibi videri, & ne illas intueretur, ſeu odoraretur, fugam parare ſtudebat. O quam ſtupidi negociatores peccatores ſunt: ſiquidẽ tanto ſudore, labore, & anguſtia mundi huius ſtercora emunt, quibus laboribus, & adhuc minoribus diuinæ gratiæ theſaurum comparare poſſent. De qua
Sap. 7. Sapiens ait: Omne aurum in comparatione illius arena eſt exigua. Iure optimo profectò, aurum, & reliqua temporalia arena dicuntur, quę grauis nimis eſt, & parum valet, nec fructum reddit. O quam ingens pondus reges cum regnis ſuis, & principes, diuiteſque ſeculi cũ ſuis honoribus, & pecunijs ſuſtinent. Quod
ſi propter has nænias diuinam gratiam amiſerint, quam illuſi in 18
inferno inuenientur? Vtique planè etſi ſero tunc conſpicient, quomodo omnia ſunt arena arida, grauis, & ſine fructu, & dicẽt,
Sap. 5. quod alij ibi iacentes proclamant: Quid nobis profuit ſuperbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Ergo dilectiſſimi, oculos veſtros aperite, ne ſitis tam ſtupidi negociatores, pro tam ſublimi pretio rem adeò vilem, infrugiferam, & onerioſam, quæ animam deprimit ne ematis, & quæ occaſionem præbet, vt eius rectitudo amittatur, in æternumque pereat. Attendite, quid vo-
Iſai. 55. bis ſanctus Iſaias dicat: Quare appendiſtis argentum non in panibus, & laborem veſtrum non in ſaturitate? O inſani, qui cum tanta afflictione & anguſtia famem æternam emitis. O vos miſeros,

19 feros, qui res vanas huius sæculi tanti appēditis, & pro bonis eternis, si quid à vobis postulatur, difficillime donatis. Hoc Diuus Chrysostomus admiratur, dicens: Si quidam lapidarius quosdā pretiosos, quosdam verò pseudolapides tibi venderet, & pretiosos falsorum pretio tibi appenderet, nonne magno beneficio in hoc te donaret? Nonne gauderes pro pretiosis tantum, ac pro falsis lapidibus soluere? idque si acceptare nolles, nonne vt ingens amentia tibi imputaretur? Maximè. Quid ergo à te deposcit Deus, nisi tantum, vt diligentiam & studium, quod adhibes, vt bona terrea obtineas, idipsum adhibeas, vt cælestia bona compares, quæ sic absque dubio impetrabis? Hoc sanctus Isaias insinuauit his verbis: Conuertimini, sicut in profundum recesseratis filij Israel. Hoc est eodemmet affectu, quo fallaces sæculi huius vm-
20 bras quæsiuistis, quærite lapidem pretiosum, qui sum ego, & labores, quos patiebamini, vt bona illa caduca impetraretis propter me sufferte, & inuenietis me. Tu autem ô miser hoc facere respuis: meritò ergo insanum te prædicamus. Ecce damnū, quod homini prouenit ex eo, quòd ignorat, vt optimus negociator appendere & æstimare res secundum proprium valorem. Alterum damnum est, quòd res pretiosas vili pretio vendit. Rem, quam plus in promptu habet ad vendendum, propria anima est. Vix delectatio, honoris respectus, aut quælibet mundi nænia incipit apparere, quin venalem illam promat. Quò mentem habes, ô te infœlicem, quando talia agis? Quid cum hac merce tam pretiosa nō te geris, sicut rusticus cum venali lignorum strue se habet? Quam siquis emit, & per viam incedenti alter occurrit, vt eam
21 emat, ille respondet, [*Señor vendida ya*] mihi parce, quia illam vendere nequeo. Hoc duntaxat frater cum anima tua nō facies? Cur dæmoni, aut mundo tibi occurrenti, vt animam tuam pro aliqua voluptate, aut lucro emat non dices: Parce munde, parce dæmon, quia Dominus meus Iesus Christus inæstimabili pretio, videlicet, eius sanguine pretiosissimo eam emit? Sic Diuus Petrus in sua Canonica ait: Scientes, quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Iesu Christi. Etiā hominem negotiatorē scire oportet quòd sicut in mundi contractibus plurimū lucri comparatur, [*Vendiendo al fiado*] quam statim soluendo, sic in negotijs spiritualibus plurimum lucri fit, [*Vendiendo al fiado.*] Ideò frater, noli in

D. Chryso. Simile.

Isai. 31.

Simile.

1. Petr. 1.

hac vita retributionē accipere pro ſeruitijs Dei amore exhibitis, 22
D. Aug. Hebr. 10. ſed potius cū Beato Auguſtino proclama: Domine hic vre, hic ſeca, vt in æternum parcas. Hoc Diuus Paulus docet cum ait: Patientia vobis neceſſaria eſt, adhuc enim modicum aliquātulum qui venturus eſt veniet, & non tardabit. Iuſtus autem ex fide viuit. Hoc eſt iuſtus in hac vita retributione temporali à Deo ſibi
Simile. exhibenda non viuit ſed ſpe alitur. Nōnulli mercatores ſunt, quibus quia modicus cenſus eſt, ideſt, (*poco caudal*) negotiantur, & vēdunt (*à luego pagar*). Alij ſunt ditiſsimi, & hi omnia in diem vendunt, ideſt, (*todo lo fian*). Similiter in ſancta Eccleſia nonnullos homines videas tam modici penſus, & ita virtute vacuos, qui niſi mercede ſoluta nihil omnino faciunt. Et hoc forte nonnullis Eccleſiaſticis, contingit qui nec concionari, ſeu ſacramenta adminiſtrare volunt, niſi mercede propoſita. Alios Dei ſeruos virtute di 23
uites cernas, qui omnia in diem vendunt, vel ſaltim finem præci
1. Pet. 3. puum in lucro, & præmio huius vitæ nullatenus conſtituunt. In 1. Pet. 3. vbi nos legimus, vt nos offerret Deo mortificatos quidē carne, viuificatos autem ſpiritu, alia tranſlatio habet: Vt nos offerret Deo (ſcilicet Chriſtus) mortificatus autem carne viuificatus autem ſpiritu. Huius conditionis ſacrificia noſtra debēt eſſe, nēpe cordis mortificatione oblata, ab omni cupiditate aliena, & ſpiritus viuacitate. Hoc eſt ſeruore maximo facta ab omni vanitatis ſeu lucri ſcoria purificata.

Dicit preterea: *Quærenti bonas margaritas.* Nō ſolum quemlibet Dei ſeruū fidelē, hominē, atq; negotiatorē eſſe oportet, ſed etiā bonas margaritas continuò debet inquirere, quouſq; vnā pretio
Pſal. 76. ſam inueniat. Et modum quo quæri debeat Regius Dauid inſi- 24
nuat dicens: Deum exquiſiui manibus meis nocte. Hæ duæ manus ſunt intellectus, & voluntas. Intellectu debet ſe homo exercere in contemplatione excelſorū Dei attributorum, vt potè ſapiētię, bonitatis, pulchritudinis infinitæ, &c. Volūtate verò hūc Deū amādo. Et eſt valde notandū S. Propheta nō dicere: Deū exquiſiui manu mea, ſed manibus meis, quia non ſat eſt eius perfectiones contēplando, illū intellectu quærere ſi poſtea volūtati locus non conceditur, vt illū diligat. Ius eſt, vt publicano, ideſt,
Simile. (*al portazguero*) portoriū ſoluatur de cōmeatib⁹, & obſonijs, ideſt, (*de las prouiſiones*) quæ per ciuitatis oſtia portantur. At verò ſi ipſe portorius omnē commeatū ſibi vſurparet, & nihil ad ſorū perue-

nire

25nire concederet planũ eſt, q̃ omnes vrbis ciues fame perirent. Intellectus animæ noſtræ oſtium eſt, per quod diuinorum myſteriorũ notitia ingreditur, quæ animæ cibus ſunt. Quapropter ſi ratio quæ portorius eſt quicquid per intellectum ingreditur ſibi vſurpat, qualis voluntas manebit, niſi ieiuna, debilis, & vacua? Ergo neceſſarium eſt, vt volũtati locum concedat, ad hoc, vt myſteria, quæ ille præmeditatus eſt & cognouit ipſa diligat, amplectatur, & cũ eis reficiatur: alioquin fame peribit. Et ideò S. Propheta inquit: Deũ exquiſiui manibus meis? Et addidit, Nocte. In quo ſignificatur ad hoc ſpirituale negotiũ ità ſeruos Dei oportere ſenſus habere obſeratos, præcipue viſum, vt pene nõ videãt magis, quã ſi noctu eſſet. Qui piſces ſtagni ſui ne pereãt vult, cu- *Simile.*
ram adhibet, vt omnes canales, per quos aqua defluere poſſet
26obſtruantur. Sic animæ noſtræ, quæ tanquam ſtagnum eſt, quo ſanctæ cogitationes, & pia deſideria velut piſces enatare debent, ſenſus obſtruere oportet, ne virtutis & gratiæ aqua dilabatur, in qua hi piſces conſeruãtur. Sed tamẽ, vt ipſis conſeruatis gratia ad augeatur, qua gloria obtinetur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Sanctarum Mulierum Concio Quarta.

Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in
1 *agro, &c* Matth. 13.

THeſauro, & gemmæ in hodierno ſacro Euangelio Dñs ſe cõparat, quæ homines auide eximiaque cura atq; diligentia inquirũt, licet inter cœleſtem & terrenum theſaurum plurimum interſit vt ab omnibus theologis comprobatur. Quod etiam ex verbis Philoſophi. 1. libr. Poſteriorum colligitur dicentis: *In. 4. d.*
Omne, quod eſt per eſſentiã, maius eſt & perfectius omni eo, q̃ 49. *&*
eſt per participationem. Sol namque ſtellæ atq; luna claritatem *Scot. in. 1*
habent: ſed quæro, quis eorum maiori pollet? Reſpondebis, *d. 1.*
Sol. Qua igitur de cauſa? Quia ſolis claritas ſibi met eſſen-

tialis eſt, claritas verò, qua ſtellæ & luna lucent, ex ſolis par- 2
ticipatione eis prouenit. Etiam mel per ſe dulce eſt, dulcedo enim eius ſibi eſſentialis eſt, ideòque, aquæ melle mixtæ dulcedinem excellit, quia eius dulcedinem illi communicat. Huiuſcemodi ſeculi bona ſunt, quorum claritas, dulcedo, & denique omnis perfectio non ex ſe, ſed ex ſummi boni Dei Opt. Max. participatione dimanat. Ideòque Deus eſſentialis veruſque theſaurus eſt, qui ſolus animam ditare, ſatiareq; e valet. Bona tamen corporalia, quæ exigua ſunt corpori, non verò animæ compe-
Ariſtote. 2. de Anima. et 10. Ethic. tunt. Nam, vt idem Philoſophus affirmat: A proprio obiecto potentię ſimpliciter recipiunt ſuam perfectionem. Potentia viſiua non ſuaui concentu, ſed ſpecioſo colore gaudet. Auditus è contra non pulchro colore, ſed ſonora voce delectatur. Si enim oculis omnes mundi ſuaues concentus, & muſicas obijcias, minimè 3
eis ſatisfacies: ipſi nanque dulces muſicæ harmonias (quod quidem eſt aurium) non vident. Dic ergo, mundus, & quæ in ſe continet, ſunt ne animæ noſtræ obiectum? Minimè quidem. Sed plus aberraret qui animam hoc mundo gaudere, illiuſque guſtu delectari aſſereret, quàm qui oculos ſuaui concentu refici diceret. Ex hoc infertur, quàm ingens fatuitas eorum ſit, qui tanta cura & ſolicitudine huius ſeculi bona, & theſaurum inquirunt, & ergà res ſpirituales inquirendas, vt potè ipſum Deum, qui vera ſa-
Simile. tietas & ſalus eſt tam tepide ſe gerunt. Si quidam pictor imaginem depingens oculos impetfectos relinqueret, dato illa imago ſuum defectum ſentiret, quid faceret? quo ſe conferret? Nunquid regias domos, quæ theſauris abundant, peteret? Minimè gentium: quia principes ipſi quatenus diuites eius deſi- 4
derio ſatisfacere nequeunt. Sed potiùs in domum & officinam proprij artificis ſe conferret, ab eoque ſummis precibus contenderet vt eam perficeret. O ergo rationalis creatura. A quo, dicito mihi, eſſe quod habes accepiſti? Neſcis imaginem per manus Dei te eſſe depictam? An ignoras te imperfectam eſſe? & plurimum tibi deeſſe, vt perfectionis tuæ faſtigium pertingas? Hoc verè appetitus tuus præ ſe fert, atque manifeſtat, qui nunquam ſatiatur, nec contentus viuit, imò ſemper anhelat, & plura appetendo ſuſpirat. Diſpoſuit enim diuina prouidentia, vt ipſamet neceſsitas per eius ianuas te introduceret, & ad illum ire compelleret, & ideò noluit te ab initio ditare. Non quia par-

cus,

5 cus, ſed quod amoris tui auidus eſt: non, vt pauper eſſes, ſed, vt te humiliaret, non, vt egenus eſſes, ſed, vt te ſecum haberet. Ergo, ô homo ſi pauper, ſi cæcus, & deniq́ue egenus es, cur te non confers ad artificem, qui te depingere cœpit, vt quod tibi deeſt perficiat? Ita Regius Dauid faciebat, cum diceret: Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me, da mihi intellectum, vt diſcam mandata tua. Quaſi diceret: Fateor Domine manus tuas me totum in circuitu feciſſe: cæterùm hoc opus nondum perfectum eſt: quia animæ meę oculi inter alia imperfecti ſunt, vt ſciam, quid me facere oporteat lumine careo. Vt tibi Domine ſeruire ſciam illud mihi tribue. Et ſicut huic Domino ſtat vltimam perfectionem intellectui donare, eodem modo voluntatem, & reliquas potentias perficere. Ecce frater, quantum
6 te oporteat illum inquirere, quia dato ab eius diuina & magnifica manu plurima dona recepiſſes, adhuc multò maiora recipere potes. In Prouerbijs dicitur: Eſt quaſi diues cum nihil habeat, & eſt quaſi pauper, cum in multis diuitijs ſit. Hoc eſt vnum diſcrimen inter alia, quæ inter iuſtum, & peccatorem verſantur, videlicet, quòd iuſtus etſi diuitijs ſpiritualibus ſit plenus, ſemper tamen pauper ſibi videtur. Et vt mendicus diuino conſpectui ſeſe offert, quaſi micas depoſcens, quæ abſplendida Dei menſa cadunt. Peccator verò, cum re vera egenus ſit paupertatem ſuam non conſiderans, remedium ſibi non inquirit. Notandum eſt valdè, quòd duabus primis parabolis theſauro, & gemmæ cõparans ſe Dñs, de theſauro inquit, illũ quendã hominẽ inueniſſe: & nõ dicit priùs eũ quęſiuiſſe. De gemma verò
7 ait, eam hominẽ quęſiuiſſe, & inueniſſe. In quo hic cæleſtis Dñs ſignificauit à multis ſe inueniri abſque eo quòd inquiratur, imò ipſum eos quærere, & ab alijs inueniri, quia illum quærunt. Iter agente Diuo Paulo, vt Ieſum Chriſtum in ſuis perſequeretur, abſque eo quòd illum quæreret, è cælo Chriſtus deſcendit, illumq́ue inuenit, atque ad ſe conuertit. Latro etiam Chriſtum in cruce inuenit, & paradiſum lucratus eſt abſque eo, quòd illum quæreret. Et Samaritana etiam præter opinionem Meſsiam inuenit, qui illam illuminauit, atque conuertit. Alij verò ipſum Chriſtum inueniunt, quia quærunt, quemadmodum Magi: quem quia ſumma cum diligentia quæſierunt in Bethlehemitico præſepio inuenerunt. Et Beata Mag-

Pſal. 118.

Prou. 13.

dalena, quia ſummo ſtudio illum quæſiuit, in domo Simo- 8
nis Leproſi inuenit, vbi peccatorum veniam obtinuit. Hoc
debilibus maximum quidem ſolatium eſt. Nam cum ſalus no-
ſtra præcipuè à diuina voluntate dependeat. (Vnde Diuus Pau-
Exod. 33. lus referens illa Moyſi verba, ſcilicet: Miſerebor cui miſertus
ſum, & miſericordiam præſtabo cui miſerebor, addidit, dicens:
Igitur non volentis, nec currentis, ſed miſerentis eſt Dei,) poſſet
quis angi, dicens: Quis ſcit, an ſors illa fœlix ſuper ſe cadet, vide-
licet, vt Deus eius perquam ſuaui miſericordia illum protegat?
Ne quis ſimili præmeditatione animi deliquium patiatur, ſit
omnibus notum, duplicem viam ſeu aditum ad miſericordiam
Dei patere, alterum ſolius gratiæ & miſericordiæ diuinæ, alte-
rum verò gratię Dei, & per optimam hominis induſtriam atque
diligentiam: Quod ſi tu frater ex illis non es, quibus abſque pro 9
prio labore, & induſtria gratia diuina aduenit: alia tamen tibi re-
ſtat via, ſcilicet, vt ſtudio & diligentia illam quæras, vt inue-
nias, & ſtudeas ſimilis eſſe homini negotiatori, quærenti bonas
margaritas. Scito frater, quòd quamuis vterque, videlicet, tam
Deus, quam tu, ſalutem tuam operaturi eſtis, & præcipuè erga
ipſam Deus operetur, cæterum tantam curam & ſtudium adhi-
bere debes, vt illam conſequaris, acſi præter alicuius adiutorium
Ioſ. 6. eam impetraturus eſſes. In Ioſue habetur, muros Hierico ſupre-
ma Dei potentia corruiſſe, & nihilominus præcepit Deus Io-
ſue, vt ſepties cum militibus ſuis circuiret ciuitatem, & vt ſacer-
dotes clangerent buccinis, & tunc muri corruerunt. Itaque nec
militum clamoribus, nec vrbis luſtratione muri ceciderunt, ſed
ſolius Dei virtute. At verò hoc medio, & diligentia illos ſolo 10
Iud. 7. æquare diſpoſuit. Quondam Gedeoni Deus præcepit, vt mili-
tes formidoloſos, & timidos ab exercitu ſegregaret, eligeretque
viros fortes, & bellatores, & qui ad aquas ducti non proni, ſicut
canes aquam lamberent, ſed genuflexo biberẽt. Poſt hanc verò
experientiam non haſtas illi fregerunt, non gladios euaginauer-
runt, aut armis luſerunt, ſed hoſtes Deus perterruit, ſuiſque vi-
Gene. 32. ctoriam dedit. In Geneſi habetur Iacob Patriarchæ tot Angelo-
rum obuiam fuiſſe, quòd illis viſis dixit: Caſtra Dei ſunt hæc. Et
quamuis omnes ſuperueniebant, vt illum cuſtodirent ille nihilo
minus feſtinabat populum ordinare, & muneribus fratrem Eſau
præueniebat, Deumque ſummis precibus exorabat, vt ab eius

fratre

11 fratre eum eriperet, ac si studium illud præcipuum medium foret, vt ab illo saluaretur. Quid amplius, quæso sanctus Patriarcha faceret, nisi ad eius præsidium Angeli aduentarent? His, & similibus euentibus, quos sacra Scriptura commemorat, nobis significatur, quòd quamuis salutis nostræ Deus præcipuus autor sit, & qui gratiam animę infundendo eam iustificat; attamen vult, vt omnem diligentiam homo adhibeat, ac si solus homo ipse propriæ salutis autor esset. Propterea diuinus magister regnum cælorum homini negotiatori comparat, qui ab emporio in emporium quærens bonas margaritas migrat, quia optimus quisque fidelis à ieiunio, in ieiunium, à valetudinario, in valetudinarium, à carcere in carcerem, ab egeno in egenum, & à sancto exercitio in sanctum exercitium migrare debet, tanto feruore,
12 & spiritu, ac si per illud duntaxat saluandus esset. Etiam erga humana negotiatãta rectitudine, & puritate se gerere debet, vt nihil præter ipsum Deum in illis quærere videatur. Cum Ietro sacerdos Madian veniret, vt viseret Moysen, videns vniuersum populum ad illum conuenire, huius causam scire exoptans, sanctus Moyses dixit: Venit ad me populus quærens sententiam Dei. Et alius interpres hic transtulit: Venit ad me populus ad quærendum Dominum. Quia, etsi vt causas agerent properabant, ita tamen res suas agebant, vt in illis Deum quærerent. Quanta ergo maiori obligatione Christianus ad hoc faciendum adstringitur, qui cælesti doctrina edoctus est? *Exod.* 18.

Præterea, sicut diues mercator quædam frusta & indicia pan- *Simile.*
13 ni non melioris ad ostium ponit, vt signum sit quòd mercator est: intus verò exactas, atque pretiosas merces custoditas habet: sic Christianus tenetur facere opera exteriora exhibendo, vt Christianus esse dignoscatur. Ad hæc tamen studere debet in interiori animæ suæ receptaculo alia exactiora opera, & virtutes reconditas habere, quam quæ exterius exhibet. Ita vt de eo possit affirmari quod in Canticis sponsus de dilecta ait, scilicet: Quam pulchra es amica mea, quam *Cant.* 4.
pulchra es absq; eo quòd intrinsecus lateat. Hic est modus quem prudentissimus quisque negociator obseruare debet, vt in humilitate conseruetur. Nam hypocrita similis est vilium merciũ institori, quẽ dicimus [*Bohoncero*] qui omnem mercem in propatulo

asser-

affert. Theſauro & margarita (quæ idem ſignificant) inuentis. 14

Dicit præterea, *Quòd vendidit vniuerſa, quæ habuit, & emit agrum illum.* Si pauper, & egenus dicat: Quo pater regnum cælorum emam, qui nihil hic poſsideo? Ad hoc reſpondeo, quòd præcipiens Deus in lege veteri, vt dona in ſanctuario ſibi offerrentur
Exod. 35. inter alia pretioſa, quæ ibi ſanctus Moyſes eius nomine aſsignauit, vtpotè aurum, & argẽtum, hyacinthum, & purpuram, etiam pilos caprarum enumerauit, ad ſignificandum ipſum ab homine non petere plus quàm poſsideat. O benedictus, & glorificatus ſit talis Deus. Ingentes gratias dilectiſsimi eius diuinæ celſitudini agite, qui tam paruo munere gaudet. Nam ſi aurum, vel argentum vobis deeſt, vt pro æterna vita illi offeratis, bonis duntaxat deſiderijs, atque pijs cogitationibus per caprarum pilos ſignificatis ſatisfactus manet. Quamuis etiam dicere poſſumus 15 his verbis: *Omnia quæ habet*, alia intelligi, quæ miſerrimi hominis propriora ſunt his bonis temporalibus: nam hæc bona propriè
Simile. ſua non dicuntur. Si cui diuerſorium aliquod intranti cum vaſis & patinis argenteis ſibi miniſtraretur, qui poſtea è menſa ſurgens in ſinu vaſa illa reconderet, volens ſecum aſportare, vtique caupo diceret, hic homo delirat. Illique diceret: Nonne cernis hæc vaſa tibi appoſita eſſe duntaxat, vt in menſa illis vtereris? nunquid tua non eſſe ignoras? Vel inuitus hic ea relinques: nam ad ſeruitium viatorum parata illa habeo. Huiuſcemodi ſunt omnia, quæ homines in hac vita poſsident: ſiquidem pe-
Hebr. 13. regrini & viatores ſunt. Vnde Diuus Paulus ait: Non habemus hic ciuitatem permanentem, ſed futuram inquirimus. Et cum in humanæ vitæ diuerſorium ſe recipit homo, mundus, 16 qui eſt caupo ei miniſtrat vineam, domum, & agrum. Ingens profectò hominis amentia eſſet, ſi diceret: Volo ex diuerſorio hoc iſta mecum portare. O amens, an ignoras ad ſeruitium & miniſterium viatorum hæc omnia cauponem habere, & cum eadem ipſa domo, & vinea, atque agro, auo, atque parentibus ſuis ſatisfeciſſe, & tibi filijs atque nepotibus tuis ſatisfacturũ? Ergo hæc propria hominis dici nequeunt. Quod igitur peculi i vendet homo ad hunc theſaurũ atq; margaritã comparandã? Dico rẽ quandã tã propriã nos habere, vt neq; ipſe Deus
Matth. 15 particeps ei⁹ ſit, nempè peccata. Quia, vt Dñs ait: De corde exeũt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta,

falſa

17 falsa testimonia. Quis ergo tam vilem mercem emet? Si quodam nundinarum die in medio fori aliquis se collocaret & mensam cum torali seu mappa sterneret stateram in manu habēs, & quęsitus quid cum tanto apparatu venale haberet, responderet: Peccata venalia habeo, nunquid aliquis esset, qui, vt talem mercem emeret crumenæ manum admoueret? Auertat à nobis Deus tam diram mercem. O Patris misericordiarum ineffabilem clementiam, ipse enim est, qui tam horrendas merces à peccatore emit. Habet in sancta Ecclesia Deus ministros, & exercitores suos, videlicet, confessores, ad quos peccatores properantes, per veram confessionem, & reliqua necessaria, eis peccatorum remissio conceditur, & lapidem pretiosum, qui est Deus, eiusque gratia comparant. Agite ergo dilectissimi dum tempus suppetit ad hæc di-
18 uina Telonia cum ipsa pestifera merce properate, & hoc tam singulari, & admodum vobis necessario beneficio vtimini. Etiam dici potest, & iure optimo illū, qui verus negociator est, & cuncta, quæ habet, vendit, omni cura studere, non solùm à se expellere grauia peccata, sed etiam omnes, vel leuissimas imperfectiones. Plutarchus in libello, quem scripsit ad dignoscendum profectum in virtute, vltimum signum, quod ponit est, quòd vir studiosus nullam culpam exiguam esse reputat: nam studet in omnibus perfectissimum se exhibere. Ad hoc autem appositissimā similitudinem affert, dicens: Velut qui in agro parietem extruit, vt prædium sæpiat, quācunque materiam absque delectu congerit, nec lapides perpolire studet, quòd si aliquem casu perpolitum offendit inter alios informes cum lutea materia miscet,
19 & interserit, quia non amplius studet quam vallare, & obstruere. Cæterùm qui eximium ædificium extruere intendit, vel lapides etiam fundamentales, vt sint exquisiti curat, & ne vngue quidem transuerso à regula & perpendiculo deuient, & etiam vt lapides superioris ædificij perpoliti sint. O quot Christiani sunt, quorum vita est similis parieti rudi & illaborati, qui miscent sacra profanis, pia opera cum mille imperfectionibus, legem Dei cum suis ambitibus, & secularibus curis, preces cum animi distractione, sacro & profano mixtum parietem extruunt: quia amplius non intendunt, quam vallare & obstruere, & Christiani videri. At verò iusti, qui superna spe aluntur, & cęlestem fabricam virtutum extruere nituntur, omnia perpolita, & speciosa habere

simile.

Plutar. libro de profect. virt.

simile.

studeat,

ſtudent, & leuiſsimos etiam defectus à ſe remouere contendunt. 20
Et hoc eſt, vendere vniuerſa, quæ habent, dummodo cum pretioſa margarita maneant. His duabus parabolis præmiſsis addidit Dominus tertiam nimis terrificam dicens.

Iterum, *Simile eſt regnum cælorum ſagennæ miſſæ in mare, &c.* vſq; ibi: *Erit fletus & ſtridor dentium.* Ex hac parabola fit manifeſtum quantum ſalutem noſtram ſitiat Deus, qui (vt aiunt) nullum nõ lapidem mouet, id eſt, omne medium intentat, vt nos ad ſe trahat. In duabus ſiquidem prioribus parabolis amore tanti boni nos ducere conatur. Et quia multi timore plus mouentur, ideò hæc horrenda inferni ſupplicia ob oculos ponit, vbi in æternum peccatores punientur, qui hic Deum inquirere noluerunt. De
Pſal. 62. quibus Regius Dauid ait: Introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erũt. Id eſt, quia nõ ſe diſpoſuerunt, vt Deum tã quam proprium, & verum theſaurum poſsiderent, ab infernalibus vulpibus poſsidebuntur. Et quia hæc valdè neceſſaria omnibus erant, illos interrogauit Dominus? *Intellexiſtis hæc omnia? dicunt ei, etiam.* Vtinam ſic à nobis intelligantur. Et concludit ſtatim, dicens: *Ideò omnis Scriba doctus in regno cælorum ſimilis eſt homini patri familias, qui profert de theſauro ſuo noua & vetera.* Hoc eſt: ſiquidem tale præmium bonis, & tale ſupplicium malis paratum eſt, Scriba doctus, hoc eſt, peritus cuius munus eſt homines ad illud bonum inclinare, & vt malum fugiant efficere, è ſapientiæ ſuæ theſauro, tam veteris, quam nouæ legis res exhauriet ad terrendum homines, vt peccatum fugiant, & ad exhortandum eos, vt virtutem ſectẽtur, vt gratia pleni gloriam obtineant: ad quam nos perdu 22
cat Ieſus Mariæ filius.

Amen.

IN

IN DEDICATIONE tẽpli, Maximè pro festo Portiunculæ ordinis Fratrũ Minorum Concio Prima.

Egressus Iesus perambulabat Hierico. Luc. 19.

BEATVS Gregorius Nyssenus in tractatu de vita Moysi, cuidam sibi propositæ quæstioni satisfaciens, videlicet: quænã esset meta, finis, & culmen perfectionis Christianæ vitæ, ait: Aliqua esse, quæ præscriptos, certosq; terminos habent, vt quantitas continua, & discreta. Nam nouenarius numerus, nonã vnitatem, vt terminum habet: similiter denarij numeri decima vnitas meta & finis est. Illius etiã columnæ terminus est summitas, qua terminatur. At virtus huius conditionis nequit esse: quia rerum bonarum naturam sortitur, quarum conditio & natura est, fine & meta carere, nisi in earum contrario: quemadmodum vita, quæ ex se perduraret, sed terminatur re sibi contraria (nempè morte.) Nam cum media & fines commensurentur, & eiusdẽ naturæ & qualitatis sint, nequit vita terminari, in re eiusdẽmet naturę, quia medium est vita, & quicquid eiusdem naturæ est, vita est, & vita alia vita finiri non potest. Ergo si terminatur ab eius contrario terminatur, morte, scilicet. Vnde quoties hanc vitam mortalẽ dicimus, impropriũ nomen illi tribuimus, cęterùm mortalẽ illã appellamus, quia res a deò cõtrarias habet, quæ illã terminare valent. Ita Christiana virtus in eiusmet natura terminum non habet, quia rerum bonarum naturam sortitur. Vnum terminum habere potest, & sibi contrarium, nempè, vitium; tamẽ virtus ex se nulla tantę perfectionis culmen pertingere potest quin perfectior esse possit. Vnde iure dicere nõ possum⁹, in hac miserima vita hominẽ perfectũ, nec vitã perfectam, nisi in comparatione,

tione alterius minus perfectæ. Et ita hic gloriosus Doctor pro certo habet vitæ huius perfectionem plus desiderium proficiendi dici debere, quàm metam, & culmē perfectorum operum. Ita enim te habere, ait, vt ad vlteriora semper in virtute ac bono velis ascendere, id ipsum forsan humanæ naturæ perfectio est. Ad hunc sensum exponuntur illa Diui Pauli verba: Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus sim, sequor si quomodo comprehēdam, in quo & comprehēsus sum à Christo Iesu, fratres ego me non arbitror comprehendisse. Vnum autem quæ quidem retro sunt obliuiscens, ad ea verò, quæ sunt priora extendens me ipsum. O quoties in tam breui sermone diuinus Apostolus eadem verba resumit, & inculcat dicens, nondū perfectionis culmen se attigisse, sed quòd intendebat pro viribus id obtinere, [*Hasta ha-Zermas que hombre.*] Hoc enim significat: Extendens me, id est, excedo meipsum. Quòd si Diuus Paulus, quem Deus ita sublimauit, hoc ita de propria virtute sentiebat, quid dicere poterūt, qui quo ipse peruenit, nondum peruenerunt? Deniq; omnes iusti quotquot ex diuina contemplatione, bonitatis, atque celsitudinis infinitæ Dei maiorem notitiā consequuntur, tanto plus virtutes suas, operaq; imperfectiora reputant. Vnde Diuus Chrysostomus dilucidans carmen illud Psalmi. 138. Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificatus es, scilicet, in corde meo, mirabilia opera tua, & anima mea cognoscet nimis, ait: sanctū Dauid in illo verbo, terribiliter, alludere ad id, quod euenire solet illis, qui in turribus valdè sublimibus sunt constituti, & inde proni ingentem profunditatis abyssum versus terram speculantur, quibus oculorum lumen pene deficit: caput euanescit, capilli eriguntur, & carnes contremiscunt, & timore correpti intra seipsos se recipiunt. Ita iusti in excelsa contemplationis turri constituti infinitam Dei celsitudinem ex eius operibus, & effectibus mirificis contemplantibus, obstupefacti manent, & refugiū quærentes ad humilitatem sese conferunt, ex illa suprema Dei cognitione propriæ vilitatis notitiam deducentes, & quam parū exhibere possunt secundum nimiū quod eius diuinæ celsitudini debetur. Et est notandum, quòd vbi nos hic legimus: Anima mea cognoscet nimis, alij transtulerūt: Anima mea cognoscit nimis. Et sic est in contextu Græco, & sic etiam legit Beatus Hilarius. In quo ostenditur, quàm præsens, & perseuerās sit iustorum notitia,

Philip. 3.

D. Chryso. hom. 1. de incompre hen. natura Dei.

Simile.

4 5 6

7 titia, quam de Deo habent, siquidem cognoscunt, & cognoscēt. Ex hac feruidissima Dei cognitione sanctorum desideria oriuntur magis, ac magis diuinæ celsitudini seruiendi. Ex quibus desiderijs feruidissimi effectus in illis nascūtur: & vnus duntaxat horum actuum vehementissimorum plus efficit ad seipsum annihilandum, & mortificandum, quā plures actus remissi. Quin etiā vno vehemētissimo actu citius in homine virtutis habitus gignitur, quàm multis remissis, & tepidis. Obliquus ensis melius citiusq; dirigitur, si versus partem contrariam semel nimis flectatur, quàm, si sæpe paulatim & leuiter dirigatur. His heroicis actibus Beatissimus, P. N. Franciscus assidue incūbebat. Nā cum ieiunijs & disciplinis aliquando carnem suam affligeret dæmon ad cellę eius ianuam pulsans dixit ei: Franciscе, Franciscе, 8 Franciscе, attende q̄ quamuis Deus erga peccatores misericors est, cæterū, qui rigidis disciplinis se occidit misericordiā coram ipso nō inueniet. Quibus auditis sanctus vir quandā grauissimā carnis tentationē sensit, quo plane cognouit dæmonē verbis suis dulcibus, & subdolis tanquā tartareo flatu illā flāmam excitauisse. Qui mox habitū exuens acerrime totū corpus flagello percussit, deniq; flagellādo lassatus sic nudus à cella exiuit, & in niuis aceruo (erat enim hyems) se volutauit, & per lōgam tēporis moram ibi iacuit. Tam ingentem victoriam hoc vehemēti duntaxat actu comparauit, q̄ deinceps à carnis cōcupiscētia nusquā illectus fuit. Quo quidem actu castitatis habitum genuit, per quem etiam actum meruit, vt castitatis maxime peculiare donum illi deus infunderet. Dæmon verò visis singularibus serui 9 Dei diligentijs, quas adhibuerat ad vincendum illam tētationē formi dolosus deinceps mansit. Posteà verò sancto viro orationi vacanti, in forma Angeli lucis dæmō iterum apparuit, illum admonens, ne adeò vigilijs, & orationibus, tamq; prolixe incumberet, sed somnum caperet, & corpori quietem cōcederet, vt sic incolumis conseruaretur, & annis plurimis deo seruiret. Et cum dæmonis illusionē hanc esse cognosceret, ab oratione citò surrexit, & nudauit se hyemis tēpore, & sic quodā incredibili feruore exiuit, & ad quoddā rubi tribulorum q; frutices se contulit, & tā diu in illis se volutauit, quousq; per totum corpus sanguis defluebat. Et secum loquens dixit: Præstat tibi sic vulneratus, & punctus esse, vt dolores, quos Christus pertulit sentias, quam in

Simile.

delicijs vitam degere, ſicut verſipellis ille tibi conſuleb at. 10
Adeò gratus & acceptus hic feruidus actus Deo extitit, quòd ſubito lux magna de cœlo fulſit, & inter vepres, & ſpinas in quibus ſe volutabat, quaſdam purpureas, candidaſque roſas pulcherrimas vidit, & quendã Angelum dicentem ſibi: Franciſce vade protinus in Eccleſiam, quia cœlorum rex Ieſus Chriſtus, & eius mater ſacratiſsima, cũ ingenti Angelorum multitudine te expectant. Et cum miraculoſe indutum ſe inueniret, duodecim roſas candidas, & totidem purpureas colligens incredibili lætitia affectus delubrum petijt, per viam angelorum miniſterio optime ſtratam, atque ornatam, & Eccleſiam deuotiſsime ingreſſus ineffabilem filij Dei maieſtatem continuo aſpexit, & matrẽ eius ſacratiſsimam cum ingenti Angelorum multitudine. Et quanuis idem Dominus prius in eodẽ templo cum illo ſancto comita- 11
tu, pio viro apparuerat, eiq; dixerat: Frãciſce noui deſideria tua, & quantũ animarum ſalutem ſitias, tunc benigniſsime illum appellans admonuit, vt ab eo aliquod beneficiũ pro hominũ ſalute peteret. At vir ſanctus adiutus patrocinio ſacratiſsimæ matris, cuius opẽ implorauerat, ſupplex petijt: vt omnibus Eccleſiã illã introeuntibus concederet veniã & indulgentiã omniũ peccatorũ ſuorum quorum cõfeſsionem ſacerdoti feciſſent. Cui Dominus reſpõdit: Franciſce rẽ magnã petiſti, ſed maiora tua deſideria impetrare merentur. Id libentiſsime tibi concedo: hac tamẽ lege, vt vicarium meum adeas, & ab eo indulgentiã nomine meo poſtules. Et habita à ſummo Pontifice facultate, in hac ſecunda apparitione vir pius illi has roſas profunda humilitate obtulit, ab eo q; ſummis precibus efflagitauit, vt indulgentię diẽ aſsignare dig- 12
naretur. Illumq; aſsignauit à veſperis calendarũ Auguſti (cũ B. Petrus Apoſtolus ab Herodis vinculis mirifice fuit abſolutus) vſque ad veſperas ſequentis diei. Et ita ſecundo indulgentiam illam conceſsit, atque confirmauit nocte illa, qua ſanctus vir illum vehementiſsimum mortificationis actum exhibuerat. Ecce quam grati Deo ſint feruidi iuſtorum actus, & deſideria. Huius etiam planũ exemplũ in S. Daniele Propheta habemus, qui aſsiduæ trium hebdomadarum orationi vacans, ſine intermiſsione lachrymas fundẽs, & ieiunans, profunda myſteria, quę Deus illi reuelauit meruit cognoſcere. Vt ipſe teſtimoniũ præbet his
Dan. 10. verbis: Ego Daniel lugebam trium hebdomadarũ diebus, panẽ deſide-

13 desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Et post hoc ieiuniũ venit Angelus, qui dixit ei: Daniel vir desideriorũ, intellige verba, quæ ego loquor ad te. Et cũ tremulus esset, iterũ dixit ei Angelus: Noli timere vir desideriorũ pax tibi, confortare, & esto robustus. Quem postquã Angelus cõfortauit illi quam plurima mysteria, & visiones Deus ostendit. Et est válde notandũ in his reuelationibus Sãcto Danieli, & B.P. Frãcisco factis peculiarẽ mentionẽ desideriorũ eorũ fecisse Dominũ, cognoscẽs, ꝙ quãuis hi sancti viri pro eius amore, & seruitio multa operabãtur modicũ eis videbatur respectu illius, quod facere desiderabant. Ex quo patet, vt diximus sanctorum perfectionẽ in hac vita plus cõsistere in proficiendi desiderio, quam in meta, & summa operũ perfectorũ. Hæc desideriorum,
14 & actuum feruidorum materia optime quadrat cum sancto Euãgelio hodierno. In quo agitur de diligentia, feruore, & desiderio, quo Zachæus tenebatur videndi Christum mundi Redẽptorẽ. Qui prę turba non potens præcurrens ascendit in arborem sycomorum, vt videret illum, quia inde erat transiturus. Hic breuiter sancti Euangelij exordium dilucidetur, vsque quo hic homo propriæ salutis cupidus velociter in arborem ascendit. O quam *Simile.* fœliciter incipit qui feruide bene operari exorditur. Quãdo ollam carne refertam igni admouetis, curam adhibetis, vt quam primum ferueat, vt spumet, & sordes emittat. Ita tyrones in virtute oportet in principijs feruore nimio spiritus exordiri ad malos habitus eradicandos, & ad bonos gignendos. Vnde in Canticis dicit sponsa: Adolescentulæ dilexerunt te. Adolescentulæ *Cant. 1.*
15 sunt animæ recenter, & denuò ad Deum conuersæ. Et in hoc verbo, Dilexerũt, magna emphasis cõtinetur. Nãq; singularis amor in eo significatur, quasi diceret: Dilexerũt te nimis, idest, feruentissime. Nihilominus, vt hi feruores quodam moderamine fiant oportet ne natura ipsa nimiũ lassetur, & impossibilitetur ad procedendum vlterius in exercitijs pœnalibus, & ad spiritualia difficiliter exercenda. Quia, vt in Prouerbijs dicitur: Substantia festinata minuetur; quę autẽ paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Sic in spiritualib⁹ diuitijs cõtingit. Ex eo enim, ꝙ nõnulli hominũ aliquos incautos excessus in ieiunijs, vigilijs & alijs spiritualibus exercitijs fecerunt, posteà fit, vt nunquam ieiunare possint. Et propter ægritudines tam remissi & lenti manent, *Prou. 13.*

q̄ ne vnam quidem horam in orationis & cōtēplationis ſtudio impendere volunt. Legitur in Exodo, q̄ plaga illa grandinis, quæ ſuper Ægyptum cecidit, lædit linum, & hordeum, eo q̄ eſſet virens, & linum iam folliculos produceret. Triticum autem & far non ſunt læſa quia ſerotina erant. Itaq; linum, & hordeum quia intempeſtiuè pullularant grandine læſa deperditaq; ſunt. Et ità experimento comperimus quamlibet tempeſtatem, & tēptationē virtutē deſtruere, quæ abſq; prudentia, & cōſilio fuit facta, & ſine modo acquiſita, ità concitè, vt ſine ratione & iudicio exerceri videretur. Quę verò mature, ſerotinè, & prudēter acquiritur quāuis nō ſine feruore, hæc modū habet, vt ſit perſeuerans, & etiam, vt de bono in melius procedat. Exod. 9: 16

Et cum veniſſet ad locum ſuſpiciens Ieſus vidit illum. Perpendite obſecro quanta cum modeſtia, & grauitate ſummus animarū noſtrarum magiſter incedebat, oculos in terra defixos ferens, ad noſtram confuſionem & ignominiam, qui per viam incedentes tā ſublimes, & diſſolutos illos ducimus, quod occaſionem præbemus, vt mors per eos in animas noſtras ingrediatur. O miſeri mortales, qui ne puluis ſeu feſtuca vobis noceat oculos clauditis rebus autem, quæ maximum nocumētum animabus veſtris adducere poſſunt illos non obſeratis? Claudite eos fratres, ne tanto periculo vos exponatis. Aduertite in Prouerbijs dici: Sex ſunt, quæ odit Dominus, quorum vnum eſt oculus ſublimis. Ingens profecto miſeria eſt, vt tam attente res huius ſeculi ſpeculari cōmoremini, tanquam ſi pictores eſſetis eas ad effigiem deducturi. Et ità crediderim ego nonnullos ad tantam ſtragem, & corruptionem deueniſſe, vt quod Eccleſiaſtes de ſe ipſo confeſſus eſt, de ſe ipſis dicere poſſint: ſcilicet: Omnia, quæ deſiderauerūt oculi mei, non negaui eis. O amentes, amentes, Deus mentem vobis reſtituat, vt veſtram miſeram ſortem agnoſcatis? Nonne miſeri aduertitis, ad hæc, quod magnum peccatum admittis, magno præterea labori vos exponere, ſiquidem veriſimum eſt, nō ſatiari oculum viſione? Et velle hominem alere eum, qui nunquam ſatiatur, ingens dementia, & labor ſimul eſt. O vtinam cæcos vos fingeretis, quot damna deuitaretis. O in quot præcipitia hi peſsimi duces corda noſtra trahunt, & in quot, quantaſq; obſcuritates, & conſcientiæ tenebras ſplendidiores corporis noſtri partes nempe oculi nos inducunt. Democritum Philoſophum Prou. 6. Eccleſ. 2. Democrit. 17 18

19 phum eruisse sibi oculos, legitur, ne cerneret ea, quæ iudicio suo verum visum auferre videbantur. Non ego vos fratres meos admoneo, vt oculos vestros eruatis, sed vt cautè prudenterq; ferram illis obijciatis, ne occasionem præbeant, vt æterna dei beatifica visione priuemini. Hac prudentia sanctus Iob vtebatur. Et ità *Iob.31* vbi nos legimus: Si secutus est oculus meus cor meum, ideſt, Nõ est secutus oculus meus cor meũ, contextus Græcus, & Paraphrasis Chaldaica habent: Si sequutum est oculos meos cor meum: & sic legit etiã B. Hieron. In quo significatur, q̃ si aliquando cor iusti inclinatur ad aliquod malũ, oculi illud sequi nolunt, nec id intueri, ad quod se inclinat cor, ne illud deniq; desideret. Et quãdo oculi aliquid illicitũ intuẽtur cor illos nõ vult sequi, ne quod oculis placet cõcupiscat. Fœlix ille, qui sic se gubernat, & gerit,
20 talis enim in seruitio Dei longum peregit iter. Non sic impij non sic, quin imo mox, vt cor suum ad aliquod malũ inclinatur, oculi post ipsum illud speculantur, idq; gratum oculis cõsiderantes statim corde concupiscunt. O Christe omnium nostrarum operationum regula rectissima, quanta domine cum modestia, & rectitudine oculos tuos direxisti. Nostra domine corda pro tua pietate & clementia dirige, vt sic nostros gubernare discamus.

Suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O verba suauissima, quod nam est saxum, quod vos audiat, & amore nõ liquefiat? q̃ vniuersalis omniũ rerum dominus terræ vermiculo dicat: Hodie in domo tua oportet me manere? Ad quid dñe tibi domus peccatoris est opus? Solet quis per quã familiari suo dicere: Dñe ne-
21 cessitas tua mea est, & adeó illã sentio tantãq; curam adhibebo, vt remedium illi præstem, ac si propria esset. Necessitas Zachæi erat, & dicit bonus Iesus, q̃ erat sua. Nã reuera tanta animi æquitate illi remedium adhibuit, sicut si sibimet opem ferret, dato q̃ in illa spirituali Zachæi necessitate cõstitutus esset. O Benedicta, & glorificata sit talis charitas, & amor. Omnia nostra dilectissimi cœlestis Dominus tãquã propria habebat. Et ita vbi apud Sanctum Lucam nos legimus, q̃ loquente illo cum discipulis di- *Luc.9* xit eis: Qui non est aduersum vos pro vobis est, alij verterunt: Qui non est aduersum nos pro nobis est. Et sic est etiam in cõtextu Græco. O vtinam vera charitas in nobis regnaret, vtique proximorum necessitates, vt proprias haberemus, eisq;, vt tales

remedium adhiberemus ad noſtri capitis imitationem, & forte, 22
vt illis ſuccurreremus noſtrarũ obliuiſceremur. Sic enim Diuus
1. Cor. 10. Paulus nos exhortatur dicens: Nemo quod ſuum eſt quęrat, ſed
quod alterius. Et poſt pauca exemplum de ſeipſo nobis præbẽs
ait: Non quærens quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui
fiant. *Et feſtinans deſcendit & excepit illum gaudens.* Exponatur totũ
Euangelium ad literam. Animaduertite fratres, quam cito hic
peccator conuerſus eſt, & quantum properabat, vt pietatis ope-
D. Aug. 11. lib. de Ciuit. c. 12. ribus incumberet. D. Auguſtinus in libris de ciuitate Dei rem
notabilem aſſerit, de qua multi admirãtur, videlicet quòd quan-
tumuis protoparentes noſtri fœlices atque beati in paradiſo eſ-
ſent, & quantumuis noſtram miſeriam deplorare debemus, ad
huc noſtra ſors aliquo modo eorum ſorte fœlicior eſt, propter
periculum, cui illi ſubiacebãt prolabendi, & in certitudinem re- 23
medij, ſi prolaberentur. Et propter certitudinem ſalutis, & reme
dij quã in noſtro ſtatu habemus, ſi forte prolabimur. Quia ſuppo
ſito, quòd remedia, quę hominũ peccata in Dei bonitate habere
Gen. 3: poterãt, non fuerũt eis reuelata, niſi poſt peccatũ, quando Deus
ſerpẽti dixit: Ipſa cõteret caput tuũ: qualiter fœlicitas illa proto
parentibus noſtris admodũ grata eſſet cũ ſe ruendi periculo ſub-
iacere cernerent, & omni fere remedio ſe deſtitutos viderent. Nã
illi (cum alias ſapientiſsimi eſſent) nõ ignorabãt ab illo fœlici ſta
tu decidere poſſe, & omnino ſecuros non eſſe, & quãuis ſecuros
eſſe ſe exiſtimare vellent non illos ſinebat illa comminatio Dñi,
Gen. 2. qui dixerat Adamo: De ligno ſciẽtiæ boni, & mali ne comedas.
In quacunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Igitur in
tãto periculo ſe cõſtitutos cernentibus, & ſi forte caderent reme- 24
diũ, vt exurgerent ignorantibus, hoc profecto ſatis erat adminuẽ
dum nimis & perturbandũ illam conſolationẽ, quã ibi habebãt.
Ideo. D. Auguſtinus ait, miſeriam noſtrã eorum fœlicitate, beа-
tiorem eſſe, quia adeò propinquũ certumq; habet remediũ (ſi for
te ceciderimus) & quia ſpe diues eſt. Et quanuis hic noſter ſtatus
laboribus, & miſerijs plenus ſit inter ea tamẽ cõſolari nos debet.
D. Chryſoſt. hom. 1. ſuper epi. ad Ephe. Id quod D. Chryſoſtomus ait: ſcilicet filiũ Dei labores, & ęrũ-
nas famẽ, & perſecutiones in ſeipſo poſuiſſe, vbi ab Angelis ado
ratẽtur. Et ita conſiderandũ vobis eſt angelos ante pręſepiũ pro
cidentes, non tatũ Deum hominẽ factum adoraſſe, ſed etiã nouã
gloriã, quã in lachrymis, frigore, & paupertate eius intuebantur.

Etiam

25 Etiamq; cōsolari nos debet, si spiritualibus miserijs subiacere nos cernimus, & maior miseria ad maiorem pietatē Deū inuitat. Vnde B. Chrysostomus elucidans verba illa: In dispēsatione plenitudinis tēporis ait: Tempus aptū, & plenū, de quo S. Apostolus loquitur, vt mūdus redimeretur, tūc esse, quādo ad eū statum ille peruenisset, vt iustitia Dei illū pati nō posset. Vnde quo maior miseria erat, eo cōgruētius tēpus erat & opportunius, ad maiorē misericordiā faciēdā, quā hucusq; facta est, nec fiet. Agite ergo peccatores ne formidolosi & meticulosi sitis, & siquidē tā certū tāq; propinquū remediū habetis eo sicut Zachęus vtimini. Postquā S. Isaias mētionē fecit abominationū Hierusalē, & quā inue- *Isai. 28.*
recunde Hebræi dicebant: Flagellū inundans cū transierit nō ve-
niet super nos, quia posuimus mendacium spē nostram, & men-
26 dacio protecti sumus, statim addidit: Idcircò hęc dicit Dñs Deus, Ecce ego mittā in fundamētis Sion lapidē, lapidem probatū, angularē, &c. Qui crediderit non festinet. O Dei bonitatē immensam, quod tempore quo illi corruptissimi, & sceleratissimi homines plus demerebātur eis dicatur: Idcirco, &c. Hoc est, quia vostā iniqui estis, ideò hoc tāto beneficio vos Deus vult donare, vobisq; remediū pręstare, si eo vti velitis, videlicet, vnigenitum filium hominē factū ad vos mitrere. Nō enim pijssimus Deus vestra demerita, quin potius misericordiā suā respicit. Vbi est valde notandū, quòd referens D. Petrus hæc verba prophetæ sic ait: Ecce *1. Pet. 2.*
pono in Sion lapidē, &c, Qui crediderit in eū non confundetur.
Et B. Apostolus Paul. eadē verba allegans, sic legit: Dicit enim *Rom. 10.*
scriptura: Omnis, qui credit in illum non confundetur. Vbi pla-
27 ne constat vtrumq; profestinet, transtulisse: Non confundetur. Et quidē sententia mea erga hoc est, sacros Apostolos in his verbis prophetæ spiritū exposuisse. Nam ille, qui cœleste auxilium expectans festinat, & lassatur, hoc illi prouenit ex modica spe, & confidentia. Cæterum qui longanimitate quadam in diuina misericordia sperat signum est, illam impetrandi spem habere, & hic non confundetur. Vnde idem est, ac si diceret. Qui has Domini promissiones crediderit, certus sit, quòd non confundetur. nec eius spes vana erit. Quasi dicat: Ne festinetis, quia mora, & retardatio Domini est, vt ad maiora beneficia spiritualia recipienda vos præparetis. Quis ergo hæc audiens spe diuinę protectionis plenus ad ianuas tam pij patris pulsandum nō

Psal. 34. prophetabit? Quis in ſuis tentationibus cum Sancto Dauid nō 28
clamabit, & dicet: Effunde frameam, & conclude eos, qui perſe-
quuntur me. Dic animæ meæ ſalus tua ego ſum? Hic Sāctus rem
ſumit per metaphoram à quodam homine debili, qui ab hoſti-
bus agitatum ſe videns, ſub cuiuſdam nobiliſsimi principis pro
tectione ſe ſe recipit, qui viriliter enſem proferens ad tutādū cliē
tem procedit dicēs: Ego protector tuus, ego ſalus tua ſum, ne for
mides, neq; paueas hæc mea dextera te eripiet. Similiter pecca-
tor, & adhuc maiori cum fiducia ſub Dei protectione confugere
debet, quandoquidē tam paratus eſt, vt libentiſsime nos defen-
dat, q̄ non expectat, vt nos illum inquiramus. Sed ipſe potius
ad nos ſicut ad Zachæum ſe confert, in cuius domo diſcubuit, &
cum eo manducauit. Hæc eſt chariſsimi temporū noſtrorū fœ-
licitas, videlicet, ad miſerias noſtras tam propinquum remediū 29
Matth. 3 habere. Vnde Sāctus Ioannes Baptiſta prædicare incipiens, vt
Sanctus Matthæus refert, prima verba, quæ protulit, hæc fue-
runt, ſcilicet, pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum
Matth. 4 cœlorum. Vbi alij tranſtulerunt: Appropinquauit enim regnū
cœlorum. Et ſic eſt in context. Græco, & ſic legit etiam B. Hi-
larius. Et idem Sāctus Euangeliſta alibi de initio prædicationis
Chriſti domini noſtri loquens, eiſdem verbis fuiſſe exorſum cō-
memorat, dicens: Pœnitētiā agite appropinquabit enim regnū
cœlorū, vbi etiā alij trāſtulerūt: Appropinquauit enim regnum
cœlorum. Et ſic eſt in contextu Græco & in tranſlatione Syria-
ca. O ineffabilem Dei pietatem, quanto deſiderio flagrās remit-
tendi peccata mundū ingrediebatur, ſiquidē ipſemet, & per eius
præcurſorem, vt omnes pœnitentiā agerent mox inuitare ince- 30
pit, & non ſolum eis annunciabat, regnum cœlorum appropin-
quaturum, ſed q̄ certo certius haberent, iā appropinquaſſe. Hoc
enim ſibi vult, appropinquabit & appropinquauit; & ſi homini
bus placet regnum cælorum, vt proprium habere poſſunt dum-
modo quod facere tenentur exequantur. Fœlices terq̄; quaterq̄;
aures quæ talia audiunt. Euigilate ergo dilectiſsimi, ne ad tā fœ-
licia nuntia dormiatis ſed potius vitia pro viribus à vobis expel-
lite, & maximo cum ſpiritus feruore pœnitentiam agite, vt diui
na gratia inſigniti gloria in æternum perfruamini. Ad quam nos
perducat, &c.

In

In eadem Dedicatione Templi Concio Secunda.

Egreſſus Ieſus perambulabat Hierico, &c. Luc. 19.

INter celeberrima nomina, & titulos, qui apud ſacras literas Deo Opt. Max. adſcribuntur, vnus eſt, Miſeratorē, & miſericordē illū appellare. Sed quæro, cū miſericordia in hominibus ſignificet interiorē hominis habitū, miſeratio autē actūdicit externū (eſt enim miſeratio miſerentis actio) in Deo verò miſericordia
2 ſolum ſit ſecundū effectū, non tamen ſecundū paſsionis affectū, vt Sāctus Thomas determinat, quid miſerator, & miſericors in Deo ſignificare poteſt? Dico miſericordiam in Deo, bene velle ſignificare, ſecluſa paſsione triſtitiæ (quæ in deo eſſe nequit) Miſeratio autē in illo eſſe benefacere, & quia verè & realiter bene vult, & benefacit miſeris, vocatur Miſerator, & miſericors. Ex his verò, in quibus diuina & ineffabilis miſericordia magis relucet, vnū eſt, videlicet, cū ipſe animā à peccati laqueo, eripit. Vnde Regi⁹ Dauid canebat: Miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animā meā ex inferno inferiori. Et, ideſt, Quia eruiſti, &c. Exhis verbis colligit duplicē infernū eſſe, ſuperiorē alterū, alterū verò inferiorē. Superior dici poteſt hic aer caligino ſus, in
3 quo nūc dæmones patiūtur. Et ideò D. Paulus illos appellauit, Principes, poteſtates, & rectores tenebrarū harū. Nam, vt venerabilis Beda dicit: Vbicunq; ſunt cū ſecū habeāt culpā ſecū habēt & pœnā. Et ſicut æger, aut febricitans, eiſdē paſsionibus angitur ſi iaceat in eburneo, aſi in ligneo lecto iaceret, ità dæmones vbicunq; ſunt eodē ſupplicio torquētur. Etiā infernus ſuperior dici poteſt illius cōſciētia, qui in peccato lethali iacet, in quo quædā aſsidua amaritudo, & cruciatus inhabitat. Et miſera anima niſi opportune reſipuerit remediū ſibi adhibens ab hoc ſuperiori culpæ inferno, ad inferiorem pœnæ deſcendet. Et hæc eſt illa magna Dei miſericordia, vt cum homo à peccato in peccatum ingenti impetu per tam periculoſam labinam ruat illum Deus eripiat ex inferno inferiori. Quod ſi obijcias: Nondum

D. Tho. 1. p. q. 20. art. 1.

Pſalm. 85.

Beda.

prolapsus fuerat in infernum, quomodo ergo ab illo fuit ereptus? Quia sine dubio prolaberetur, nisi Deus infinita eius pietate, vocans, & iustificans illum eriperet. De hac ineffabili Dei misericordia in hodierno sacro Euangelio singulare exemplum nobis proponitur, in quo de eximia Christi Redēptoris nostri pietate agitur, qua publicum quendam peccatorem vocauit, atq; conuertit. Et dispositionem, quam in hoc homine inuenimus ad beneficiū tam singulare recipiendum, est, vt refert sacer text. quia quærebat videre Iesum quis esset. Faustum fœlixque principium ad inueniendam diuinam gratiam est eius desiderium. 4

Prou. 2. Vnde in Prouerbijs dicitur: Si quæsieris sapientiam, quasi *Simile.* pecuniam, & quasi thesauros effoderis illam, tunc scientiam Dei inuenies. Quando venator videt canem plus solito properare, & rectum tramitem festinè sequi, statim cognoscit prædæ vestigia semitamque inueniisse, & spe illius incipit lætari, similiter homo tunc lætari potest cum viderit animam suam feruide properantem, vt Deum inquirat. Sed ò Dei bonitatem incomprehensibilem. Te omnes cœli Hierarchiæ, necnon iusti terræ Domine collaudent. Quia cum omnibus bonis maius perfectiusque sis, maiori desiderio inquiri non petis, quam quo pecunia, quæ omnibus bonis minimum est inquiritur. 5

D. Ambr. Et hic Zachæus, qui *Quærebat videre Iesum: Non poterat præ turba, & ascendit in arborem sycomorū, vt videret illū quia inde erat trāsiturus,* Vbi Beatus Ambrosius ait: Nemo potest videre Iesum constitutus in terra. Vt amoris oculis Deus videatur oportet, vt à terra *Leuit. 11.* homo separetur, & proprias affectiones ab ea remoueat. In lege præcepit Deus dicens: Omne, quod reptat super terram abominabile erit vobis, nec assumetur in cibum. Si ergo in lege veteri animal, quod super terram reptabat abominabile erat, quātò plus abominabilis erit homo, qui cum conditus sit ad illā cœlestem beatitudinem resterreas, vt animal brutum amplectatur? *Genes. 4* Primus, qui summa cum auiditate terram colere, & ędificare cœpit in orbe, fuit Cain, vt in Genesi habetur. Et quia voluit in hac peregrinatione, tanquam perpetuus habitator commorari, cœlestem habitationem amisit. Ne autem sicut & ille, ità tu patriā illam perdas, nullatenus, sicut & ille sedem, affectionemque tuā *Iob. 1.* in terra constituas. Quantumuis enim frater plures diuitias 6

possi-

7 poſsideas, verè quod Sanctus Iob ait, tu aſſerere potes: Scilicet: Nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. Molendinaria rota in gyrum continuo vertitur, at quantumuis gyret, & gyret, nihilominus in ſero eſt vbi erat in mane abſque vlla loci mutatione. O quam meritò in filios Adæ hoc poteſt retorqueri. Nam reipſa contingit, qui nimium laborem impendentes mundum gyrant, maxima cum animi perturbatione, vt diuitias, & honores adipiſcantur anhelantes, quando verò eorum negociationes, & gyri in morte ſiſtunt, in eodem prorſus ſtatu ſe inueniunt, in quo mundum ingreſsi ſunt. Nam pauperes, & nudi intrauerunt, & ſic ſepulchrum ingrediuntur. Ergo prudentia magna eſt, hæc terrea, vel ſaltim eorum affectionem omittere, ante- *simile.*

8 quam ab eis deſeramur, & ſint nobis occaſio, vt diuinam gratiam propter ipſa amittamus, & ſummum bonum, quod *simile.* inquirimus, non inueniamus. Nam quemadmodum inter planetas ille, qui terræ propinquior eſt, frequentius lumen amittere ſolet, (vt pote Luna,) & cornua habet, ſimiliter in Sancta Eccleſia ille, qui per affectionem terræ propinquior eſt, frequentius gratiæ ſplendorem amittere, & ſuperbiæ, atq; præſumptionis cornua acquirere ſolet.

Vt Dominum Zachæus cernere poſſet: *Præcurrens aſcendit in arborem ſycomorum*. Animaduertite huius probi viri profundam humilitatem. Qui cum aliàs ex præcipuis, & magnatibus ciuitatis Hierico eſſet, de quo Sanctus Euangeliſta ait: *Hic erat princeps publicanorum, & ipſe diues*. Hos hu-

9 manos reſpectus, nempe honorem & diuitias non attendens, ſicut puer reptando arborem aſcendit, vt quod exoptabat obtineret. O quanta confuſio eſt conſiderare id, quod in mundo hodie agitur. Quot bona opera homines prætermittunt, eo duntaxat quòd autoritatem ſuam amittere videantur. Quidam iniurias ſibi illatas remittere nolunt, ne ignaui, & effœminati videantur. Nonnulli verò eleemoſynam facere prætermittunt, quia magno apparatu, & numeroſa famulorum comitante caterua incedere volunt, quibus videtur id non facere ignominiam eſſe. Et plurimæ dominæ rem ſacram audire omittunt, quia pediſſequam non habent, quod earum autoritati maximi facere ſibi videtur. Longum profecto

hic

hic eſſet recenſere peccata, quæ contra diuinam celſitudinem 10
committuntur, vt propriæ autoritati homines ſatisfaciant.
O culos veſtros chariſsimi in hoc Zachæo principe & diuite ob
ſecro collocate, attendite quemadmodum ſua propria authori-
tate poſthabita inſtar pueri cum humilitate profunda in arbo-
rem aſcendit, vt paruuli ad ſimilia ſpectacula reptando aſcende-
re ſolent, ſiquidem Chriſtiani eſtis, Euangelica doctrina edo-
cti quam adhuc ipſe non audierat. Sanctus Iacobus in ſua Ca-
1. Ioan. 1. nonica diuites exhortatur dicens: Glorietur diues in humilita-
te ſua. O præclarum Apoſtoli conſilium. O quam pulchrum
ornamentum diuitibus eſt humilitas. Quaſnam enim imagi-
Cant. 1. nes, & figuras cælauit cœleſtis ſponſus in murænulis aureis, ni-
ſi vermiculatas? Murænulas aureas, inquit, faciemus tibi, ver-
miculatas argento. Vbi ait ſponſus vermiculos argenteos ſu- 11
per aurum ſe poſiturum. Tu ergo, ò homo, ſi aurum poſsi-
des, hoc eſt, diuitiarem abundantiam da operam; vt in his diui
tijs ſint effigies vermiculorum. Ideſt cognoſce te eſſe vermicu-
2. Reg. 23. lum te ipſum deijciens. Sic ſe vermiculum agnoſcebat Rex
Dauid, de quo dicitur: Dauid ſedens in Cathedra ſapientiſsi-
mus ipſe eſt, quaſi tenerrimus ligni vermiculus. Hoc eſt, cum
alias Rex potentiſsimus eſſet, ſapientia propria ſe humiliabat,
& tanquam terræ vermiculus (qui nullam vim nullamque re-
ſiſtentiam habet,) ſic ſe exiſtimabat, & cum hac profunda hu-
militate, humanam pompam & autoritatem contemnens re-
galibus indumentis exutus coram arca Domini ſaltauit. Quem
2. Reg. 6 cùm Michol ſubſannaret dixit illi. Viuit Dominus, quia 12
ludam & vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in
oculis meis.

Et cum veniſſet ad locum ſuſpiciens Ieſus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O liberaliſsime Domine, quòd occaſionē peccatoribus præbes inique agendi, ſiquidē tam præpropere peccatorē adeò magnū ad tuā amicitiam recipis? O proditor peccandi occaſionē in hoc tibi non præbeo, ſed potius emendandi, & pœnitendi, ſi meam bonitatē rectè contemplari nouiſti? Et cur Domine apud illum te cōfers, & cū eo māducas? Quia volo, vt in eodē loco, vbi doli, & lucra exercebantur, pietas mihi meiſque diſcipulis ab eo exhibeatur. Vt ſingulare beneficium quondam Hebræis per

Oſeam

13 Oseam promisit Deus dicens: Et erit in loco, vbi dicetur eis: *Ose. 1.*
Non populus meus vos, dicetur eis: Filij Dei Viuentis, vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Et erit in loco, vbi dictũ est eis: Non populus meus vos, &c. & ita legit Beatus Theodoretus. Vbi quod est de futuro propter prophetiæ infallibilitatem, de præterito vertunt. Nemo itaque de peccatoribus quantumuis deprauatus, dum in hoc mundo est diffidat, siquidem hi, de quibus Sanctus Propheta testificatur dicens, quod non erant populus Dei, iã illos appellat nõ tãtũ, populus Dei, sed etiã filios eius charissimos, & maxime delicatos. Hanc mirificam mutationẽ *Isai. 43.*
idem Dominus per Isaiam promisit dicens: Glorificabit me bestia agri, Dracones, & struthiones, quia dedi in deserto aquas. Vbi per bestias varia peccatorum genera significantur, qui per
14 diuinam gratiam conuersi sunt. Et dicit *hic*, Filij Dei viuentis, vt intelligatur illos orphanos non esse, sed patrem viuum habere, qui eos protegat. Quod autem hic ad rem facit, est verbum illud in domo. Placuit enim Deo in eodem loco glorificari, in quo offensus fuerat. Fœlices illi, qui locum, quem proprijs peccatis fædauerunt, posteà lachrymis irrigant, & alijs quam plurimis virtutum operibus ibi vacant. Ita regius Dauid se fa- *Psalm. 6*
cturum pollicebatur dicens: Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Nec tantum locum ipsum, sed etiam tempus, quo solitus erat homo Deum offendere inuigilare debet in eius diuino seruitio illud impendere. Ita Sanctus Rex in memoriam reuocabat quæcunque in loco, & tempore illo contra diuinam celsitudinem admiserat, & com
15 pũctus lachrymis dissoluebatur. In loco dilectissimi, vbi non populus Dei fuistis, operam date, vt filij Dei viuentis efficiamini. Diuinus magister Zachæum in domum eius ducit, vt vbi illum offenderat, ibi ille ei seruiret.

Festinans descende, ait illi: quia Deus in seruis suis diligentiam, & festinationem requirit, pigritiam autem, & desidiã odio habet. Et *Excepit illum gaudens.* Animaduertite fratres quomodo Deus plus nobis donat, quam quod exoptamus. Zachæus videre Iesum tantum exoptabat: nec solum hoc impetrauit verum etiam excepit illum in domum suam. O quantæ confusioni nobis est, cernere quãta cũ agilitate hic peccator præcurrit, & primæ Dei vocationi respondeat, ipsi verò tã surdos nos exhibeamus

Apoc. 3. mus ad tot clamores, & impulsus diuinos. In Apocalypsi expo 16
nit Dominus modum, quem seruat, dum nos vocat, dicens: Ecce ego sto ad ostium, & pulso. Siquis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo. O dulcissima miseris peccatoribus verba. & omni consolatione plena, & vnum quodque per se magna ponderatione dignum. Ideoq; incipit Dominus dicens: Ecce. Quasi dicat: Attendite, magnum quippe est quod volo vobis dicere: Etiam, Ecce, diligentiam denotat, qua hic diuinus Dominus nos accersit, & quo modo, vel vnico duntaxat temporis momento non retardatur. Secundum verbum est, Ego. Non satis illi est Angelos mittere, sed ipsemet cum sit omnium Dominus non dedignatur peccatorem accersire, & cum pace, & amicitia illum inuitare, quando ille de seipso plus oblitus est. O benedicta & glorificata sit 17
talis miserieordia. Quis est, qui ad hostem suum se conferat, & in propria eius domo illum requirat, vt illi benefaciat? Tertium verbum est, sto. In quo significatur, quanta cura Deus salutem tuam agit. Attende, quòd stat, quasi viator transiens, quòd si cito ei non respondes forte abibit, & te relinquet. Ad ostium ait, ergo extra ipsam animam est, & ianua, quæ est voluntas clausa est. Quod si foris Deus est, qualis misera anima erit? Et pulso. Pulsare est sæpe percutere, & plures ictus impingere. Forte iudicis ministrum quidam malefactor fugiens, ad monasterium se confert, & ianuam clausam inueniēs, desiderium intrandi magnum, quo affectus est, significans, iterum atque iterum tintinnabulum pulsat, nec modum seruat, in quo eius intrandi desiderium dignoscitur. Et siquidem Deus ipse ait: Sto ad 18
ostium & pulso, satis in hoc demonstrat quantum desiderat ad ipsammet animam ingredi, non propter suam, sed propter tuam vtilitatem. Et addit: Siquis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. O cœli, & terræ potentissime domine has feras cōfringere vtique & iannam ipsam solo æquare potes, cur ergo ais: Siquis aperuerit mihi? Cur libero hominis arbitrio id relinquis? Velit, nolit peccator, vel ipso inuito ingredere. Id minimè faciam (ait Dominus) nolo homines, vt bruta animantia in cœlum trahere, sed vt me diligant, mihique libenter obediant, maiori merito atque gloriæ eorum. Et quare Domine tam in singulari loqueris dicens: Siquis aperuerit mihi? Cur in communi

simile.

19 ni non loqueris? Quia ſcio paucos fore, qui mihi aperire velint. O rem ſanguineis lachrymis deplorandam, vix dæmon pulſat cùm multi maximo eorum cum diſpendio mox ei aperiunt, Deo autem pulſanti & intrare contendenti, vt maximis beneficijs animam donet (Ipſe enim dicit: Cœnabo cum illo & ipſe mecum) vix inuenitur qui aperiat, fere omnes hoc in poſterum differunt, vſquequo miſeri procraſtinabitis? Quis vos ſecuros reddidit in poſterum ipſum fore, quandoquidem forte cras vita vobis terminabitur? Quod ſi certo certius vobis eſſet vitam veſtram tam citò finiendam non eſſe, cur naturam ipſam labefactari propter deprauatam conſuetudinem vultis? Certum eſt *Simile.* ſi parieti clauum figatis, & primo ictu tam fixus manet, vt vix extrahi poſsit, ſi iterum, atque iterum ictus ei impingatis fixior manebit, difficiliuſque diuelli poterit. Lethale peccatum ad-
20 miſiſti ò frater, vocat te Deus, vt per veram pœnitentiam ab eo exeas, cur id opere non exequeris? Pater (dices) id moleſtè fero, adeo nanque fixa anima mea eſt, quòd nequeo hoc negotium dimittere. Cras iterum percutis, alterum peccatum admittens, quodlibet enim peccatum eſt tanquam ictus, qui plus animam figit, & inhærere malo facit, quomodo poſtquam plures ictus acceperit illam euelles? Huiuſcemodi ille eſt, qui dicit: Vlteriùs facilius emendabor, quaſi qui diceret: Poſtquam aſsiduis, & pluribus ictibus hunc clauum trudero facilius illum euellam. Memini quendam nobilem iuuenem mihi dixiſſe, quòd cum aliquando à quodam concionatore hanc ſimilitudinem audiret, ſe conuertit, pœnitentiam agens,
21 & deinceps in melius vitam mutauit. O vtinam æternæ dei celſitudini placeret, modò his verbis meis efficaciam præſtare, vt hac eadem hora, cum eadem ſimilitudine fructum in cordibus veſtris efficerent, antequam Diuinus furor vos rapiat. Viri Niuitæ propter metum (duntaxat) mortis temporalis illam celebrem pœnitentiam, quam ſæpe audiſtis, egerunt. Quid faciamus nos æquum eſt, vt ab æternis tormentis eripiamur? Cæterum neque inferni minæ, neque gloriæ promiſſum nec aſsidua flagella, quibus nos Deus aſsiduè affligit, ſufficiunt, vt nos ſibi deuinciat. De Dæmone ait ſanctus Iob: Indura *Iob. 41* bitur, quaſi lapis, & ſtringetur quaſi malleatoris incus. O appoſitiſsimam ſimilitudinē. Quemadmodum enim multis ictibus

incus

incus nõ molleſcit, ſed quo plus malleo impetitur eo durior red- 22
ditur: ſic homines inuenias cor Sathanæ habentes, qui, quo plu-
ribus ictibus impetũtur eò duriores, & obſtinatiores redduntur.
Eia ergo fratres, nolite amplius diuinæ voluntati reſiſtere. Atten
dite interim Deum rem arduam ſeu difficilem à vobis non pete-
re, nec vt præſtetis hinc vos exire oporteat. Rem petit, quam hic
exhibere poteſtis, nẽpe omnium peccatorum veſtrorum verum
dolorem & firmiſsimum propoſitum deinceps nunquam reinci
dendi. Ideò protinus id opere exequimini quandoquidem tam
opportuna occaſio vobis ſuppetit, & an cras illam habebitis
prorſus neſcitis.

*Et cum viderent homines murmurabant dicentes quòd ad hominem pec
catorem diuertiſſet.* Ecce quomodo humana malitia adhuc in diui-
na bonitate murmuris occaſionem inuenit, perperam iudicans 23
quod cœleſtis magiſter, & medicus infirmo communicaret: vt il
li ſalutem conferret. Auertat à nobis Deus linguas iniquas, quæ
Simile. omnia ſubuertere nitũtur. Quemadmodum menſæ Regiæ chi-
ronomõ adeſt, ideſt, (*vn trinchante*) cuius munus eſt aues, quæ ap-
ponũtur in fruſta diuidere: ita principis tenebrarum menſæ chi-
ronomontes adſunt, videlicet, detractores, qui proximorum fa-
mam ita ſæuè trucidant, quouſque omnia oſſa eorum comminuunt. Hi ſimiliter, quibus non ſatis fuit id quod paulò antea do
minus fecerat vidiſſe, nempe verbo duntaxat viſum cæco reſti-
Simile. tuiſſe, quo minus peruerſo corde ei detraherent. Qui manũ ægro
tam habet non ob id eam amputat, nec illi obeſt, nec eam deſpi-
cit, imò id occaſio eſt, vt vnctionibus illam leniat, eiq; medea-
tur, in ſinumq; eam mittit, vt quieſcat, conſolidetur, & ſanetur. 24
Ita pijſsimus Dominus peccatores ſecum habebat, quos leniter
tractabat, cum eis agens, & manducans. Illi verò peccata ſua nõ
conſiderantes quodam contemptu Zachæum peccatorem appel
labant. Quando Deus præcepit Moyſi, vt ſe conferret ad increpandum Pharaonem dixit ei: Mitte manum tuam in ſinum tuũ.
Exo. 4. Quam cum miſiſſet in ſinum protulit leproſam. Sic quotieſ-
cunq; de aliorum peccatis verba facere volueritis, priùs in ſinum
veſtrum manum mittite, equidem dico vobis quòd leproſam eã
proferetis. Tot enim deploranda, & dolenda in vobis inuenietis,
vt confuſione nimia de alienis miſerijs ſermonem faciatis. Prę-
tereà quid de ipſo peccatore Deum facturum ſcitis? An ignora-

tis,

25 tis, quod, vt imaginem perfectiſsimam pictor depromat prius carbone eam delineat? Inſcius vero ſic denigratam & informem imaginem intuens nihili æſtimat illam, quia ignorat artificis ſapientiam, nec prorſus ſcit, quid artifex deſuper imponere habeat, quouſque vltimam ei manum pictor impoſuit. Tunc inſcius ille contemplatus imaginem in admirationem rapitur. Ita nonnullos in peccatis prolabi Deus permittit, vt ſe humilient, & vilipendant, & deniq́ue Deus humilitatis fundamento plura dona ſpiritualia ſuper imponit. Itaq́ue homines in peccato iacentes ſunt veluti imagines carbone delineatæ, poſteà verò, per veram pœnitentiam conuerſi ſunt veluti imagines pulchræ, diuerſis coloribus vmbris, & picturis illuſtratæ. Et tu, vt 26 inſcius es, peccatorem ità denigratum cernens illum contemnis, quem forte Deus in ictu oculi vt Angelum pulchrum reddet. *Simile*

Quis vnquam putaret Zachæum hunc, qui tot tempora in de fraudandis proximis conſumpſerat, in temporis momento talem mutationem in eius ſtatu, & conſcientia facturum, vt verè Chriſto domino domi ſuæ diceret: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus*? In his verbis eleemoſynæ circunſtantiæ, quas habere debet, vt ſit calificata, & omnibus numeris abſoluta in ſummam redactę ſunt. In particula, Ecce, promptitudo, & celeritas, qua debet impendi, ſignificatur. Nam vt Diuus Paulus ait: Nõ ex triſtitia, aut ex neceſsitate, hilarem enim datorem diligit Deus. Ille, qui eleemoſynam erogat hoc duntaxat reſpe- 27 ctu, quia viri nobiles illam petunt, ex neceſsitate erogat. Et ſiquidem propter hos non autem propter Deum illam impẽdit mercedem à Deo ſe recepturum nõ ſperet. In verbo, dimidium, multorum parcitas taxatur, quibus aſſem erogare, aut panis buccellam impertire, ſatis eſſe videtur. Non ſic Zachæus faciebat, ſed dimidium bonorum ſuorum pauperibus erogabat, quia oportet, vt quod amore Dei impenditur copioſum, bonumq́ue ſit. In verbo, meorum, ſignificatur ex proprijs bonis eleemoſynam eſſe debere. Nam aliena, ſi poſsibile eſt dominis ſuis debent reſtitui. In verbo Domine, ſignificauit Zachæus ſe omna amore Dei erogare. Et ſimiliter omnis, qui eleemoſynam facit agere debet ad hoc, vt meritoria ſit. In verbo, do pauperibus, etiam docemur, quòd ea, quæ diuites alijs diuitibus duntaxat propter vanitatem, & humanum lucrum impendunt, neceſt eleemo- 2. *Cor.* 9.

ſyna, nec Deus eam gratam habet. Eſt valde notandum, quod in 28
grediente Domino huius publicani domum, ſtatim ipſe exclamauit in hæc verba prorumpens: Quaſi diceret: O Deus meus, qui tuo ingreſſu præcordia mea ità aduſiſti, cor meum dilataſti, atq; manus meas expandiſti, vt deinceps in pauperes pius, liberaliſque ſim. Hic eſt dilectiſsimi vnus ex præcipuis effectibus, quem Deus operatur cum animam inhabitat, Tam Dei, quam dæmonis munus eſt corda plaſmare, quanuis diuerſimode. Nanq; Deus mollia, & compaſsiua illa format. Dæmon verò lapidea illa facit, & cum hoſtes & inimici inter ſe ſint fidelitatẽ in muneribus ſibi inuicem non ſeruant, ideſt, (*No ſe guardan fidelidad en los officios*) Nam ſæpe contingit, vt cor lapideum, in carneum Deus conuertat. Nonnunquam verò Dæmon carneum cor in lapideum conuertit, quemadmodum cor Iudæ prodito- 29
ris, quod aliquando carneum fuerat, dæmon in lapideum vertit. Et fur erat, & loculos habebat. Huius verò Zachæi cor lapideum erat, & in carneum illud Deus conuertit. Ideò fratres in manibus huius cœleſtis artificis corda veſtra collocate, vt ſi lapidea ſunt, ea mollia, carnea, & compaſsiua faciat. *Ait Ieſus ad eum: Quia hodie ſalus domui huic facta eſt.* In quo docet Dominus, quomodo in bonis Zachæi operibus, tota eius familia complacebat. Quemadmodum quando Dominus domus iniquus eſt, eſt manifeſta occaſio, vt tota eius familia ſimilis ei ſit, è contra quando probus eſt, exemplum de ſe præbet, vt omnes eum imitentur. Et exiſtimo Sanctam Eccleſiam propter hæc verba, in dedicatione templi hoc ſacrum Euangelium proponere, in quo vniuerſalis templi dedicatio repræſentatur in eodem Chri- 30
ſto vero Deo & homine fundata, extra quam non eſt ſalus. Et in ea per veram obedientiam vera ſalus & gratia impetratur, qua denique gloria perfruamur. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius? Amen.

¶ PRO quacúnque communi calamitate ſiue peſtis, ſiue belli, ſiue famis, ſiue pluuiæ penuria, multa notatu digna in omnibus communibus Rogationum, quæ in noſtro Dominicali volumine habentur, inuenies.

¶ IN omnibus voluminibus noſtris multa notatu digna de morte

morte ſcripta ſunt, ex quibus quamplurimæ conciones funerales confici poſſunt, præter has quatuor, quæ hîc inferius habentur. Facile autem illa reperies, ſi ad tabulas in litera. M. attendas.

CONCIO PRIMA
Funeralis.

Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc eſt. &c.
Ioann. 5.

CHRISTVS Redemptor noſter, de duplici mortuorum genere in hac ſacroſancta Euangelij hiſtoria agit. De mortuis, videlicet, ſecundum ſpiritum, & de mortuis ſecundum corpus. Statim in ipſius Euangelij primordio agit, quam mortui homines abſque Deo iaceant, & qualiter hanc vitam, quam propria culpa amiſerunt, recuperare poſſunt. Inter omnes creaturas ſolus homo ex duabus naturis interſe differentibus, videlicet, corpore, & anima compoſitus eſt. Vnde ipſe ſolus duplicem vitam habere poteſt. Non eſt homo, veluti Angelus, qui vitam ſpiritualem ſolum viuit, nec ſicut brutum, quod vitam ſenſualem duntaxat agit: ſed potius hęc omnia comprehendit. Ex hac duplici vita, quædam adeò potens & prope diuina eſt, quod priũ eſſe homini tribuit ad quod fuit conditus. Hæc eſt ſpiritualis, & gratuita animæ vita, quæ in poſſeſsione ipſiuſmet Dei cõſiſtit. Et ità Moyſes quondam Iſraelitico populo dixit. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & diligas dominum Deum tuum, atque obedias voci eius, & illi adhæreas: ipſe eſt enim vita tua. Alia verò vita, quæ corporalis eſt, adeò pauper & mendica eſt, quod nequit per ſe ſolum hominem in eius præcipuo eſſe ſuſtentare. Itaque hominem viuere, & ſine Deo viuere non eſt viuere, ſed mori. Quod ſi viuere eſt, beſtialis vita potius quam humana

Deut. 30

Psal. 31. dicenda est. Nam homo sine Deo, vt Sanctus Dauid ait est sicut 3
equus & mulus, quibus non est intellectus. Et quamuis illam
externam hominis imaginem gerit, vt pote illos pedes illas ma-
nus, illam carnositatem, &c. In executione tamen appetituum
bestiæ similis est. Quoniam si iustos etiam, qui viuunt secun-
dum Deum adeò caro opprimit & captiuat, quòd inquit Diuus
Rom. 7. Paulus: Video aliam legem in membris meis repugnantem le-
gi mentis meæ, & captiuantem me in legem peccati, quæ est in
membris meis, & ex clamans subdidit: Infœlix ego homo, quis
me liberabit de corpore mortis huius? quid erit de illis, in qui-
bus Deus non habitat? O Magne Deus, vtinam mortalium ocu-
li aperirentur vt se intuerentur quales sine te sunt, quam de for-
mes & fœtidi. Mirum profecto est cernere iuuenem, elegantis
pulchríque aspectus, corporis delineamentis optime disposi- 4
tum, & quantumuis pulcher speciosusque sit, aduéniente tamen
morte ab illa pulchritudine, & elegantia priuatur. Quid cau-
sę est? Quia anima à corpore abest quæ illam pulchritudinem
corpori communicabat. Si ergo (*tanta falta haze vna criatura à
otra*) vt ex eo quòd anima abest, in tantam corruptionem &
deformitatem deuenit corpus, quantum Deus creaturam iuua-
bit (*y que falta hara su absencia della*?) Si absque anima tale cor-
pus manet, absque Deo qualis anima erit? Quam deformis,
pauper, egena, misera, quam deníque fœtida erit? Et ita
Psal. 13. vbi nos legimus: Omnes declinauerunt, simul inutiles fa-
cti sunt, alia translatio habet: Omnes fœtuerunt, simul inu-
Psal. 56. tiles facti sunt. Et alibi vbi nos legimus: In vmbra ala-
rum tuarum sperabo donec transeat iniquitas, verbum, He- 5
bræum, quod hic est etiam calamitatem significat. Et sic po-
test transferri: Donec transeat calamitas. Vbi maxima nocu-
menta, quæ peccatum infert significantur. Deformior nan-
que est peccatoris anima, qui plura peccata admisit ipso dæ-
mone. Quia dæmon secundum naturalia, cum sit Angelus, pul-
chrior ipsa anima erat, & propter vnum duntaxat mortiferum
peccatum, quod admisit adeò deformis mansit, quòd nullus
illum intueretur, quin animam exhalaret. Quanto ergo de-
formior anima erit, quæ cum ex se adeò pulchra non sit, sicut il-
le, non vnum tantum, sed plura peccata admisit? Equidem exi-
stimo, quòd si peccator se intueri posset metu periret. Sanctus

Isaias

6 Isaias sub nomine, & titulo Babyloniæ ciuitatis vastatæ animæ peccatricis abominationem exponit dicens: Orientur in domibus eius spinæ, & vrticæ, & erit cubile draconum, & pascua struthionum, & occurrent dæmonia. Contemplamini obsecro hominem adeo iniquum, & deprauatum, in cuius pectore, & anima ne vestigium quidem amoris, seu timoris Dei, neq; vlla prorsus verecundia inhabitat, sed potius proprijs passionibus omnino deditus est, quæ Babylon deuastata, quod bestiarum receptaculum huius anima facta est? Dicit præterea: Et occurrēt dæmonia, scilicet, tanquam ad propriam possessionem, & hereditatem. Quia Diuinus Apostolus ait: Si quis non habet spiritum Christi hic non est eius: Ergo si nō Christi, cuius, nisi dæmoniorum. Idem Sanctus Propheta Isaias animam sanctam vireto flo 7 rido odoriferoque comparauit dicens: Ponit solitudinem eius, quasi hortum domini. Ex his duobus diuersisque locis planè colligitur, discrimen, quod versatur inter desertum aridum, & bestijs refertum, & inter viretum apprime cultum, irrigatum, & varijs floribus vestitum, aliqualiter inter iustum & peccatorem idipsum versari. Hoc Diuus Augustinus in quodam sermone deplorat dicens. Quid tibi prodest ô homo domum bonis refertam habere, si iniquitatibus repletus es? Quid miser? plus æstimas in theca diuitias potius, quam in anima reconditas habere? Haud vis in hac vita rem malam possidere, non vineā in fructuosam non, domum inueteratam, non pallium sciſſum, non caligam repeciatam, vnicam verò animam, quam habes quamque tibi Deus donauit, ratione cuius hæc omnia possides, 8 hanc corruptam esse fers? Obsecro te (ait ille) quòd præponas animam tuam caligæ tuæ. Cum quidam Philosophus ab alio inuitaretur, & discumberet, videns domum valde ornatam, & mundatam, & illum, qui eum inuitarat incompositum & turpem esse, vertit os, vt spueret, & nullum turpiorem locum intuēs facie illius, in eā expuit. Ita hi miseri peccatores conspui, & illudi merentur, quia cum alia omnia munda velint habere seipsos tantum fœtidos volunt. Confundimini ergo dilectissimi rem tam pretiosam, qualis est anima, in qua tantam pulchritudinem Deus posuit, tam vili pendere, & ita deturpare. Dicite quo mœrore pictor afficeretur, qui postquam cuidam imagini depingendæ insudauit, & omnem operam adhibuit, vt ingenij

Isai.34.

Rom.8.

Isai.51.

D. Aug.

Simile.

ſui vires in ea experiretur, poſteà, labefactatam oblinitamque 9
cerneret? Quid etiam Deus ſentiret (dato pœnæ capax eſſet) vi-
dens imaginem quam ità apprime depinxit, & quę tanti ei ſte-
Ezech. 15. tit tam deturpatam, & infectam labe? Quo affectu per Ezechie-
lē de hoc conqueritur idem dominus dicēs: perfecta eras in deco-
re meo, quem poſuerā ſuper te, & habēs fiduciam in pulchritudi
ne tua, fornicata es, væ, væ tibi, ait Dominus Deus. Et non tantū
apud ſacras literas offenditur, quā iniqua res ſit peccatū, & quo-
Plato l. 9. de repub. modo peccatores ſpirituali vita ſint priuati, ſed etiam Plato ra-
tionis tantum lumine ductus dixit: Nihil aliud eſt peccare, quā
collo ſibi vincula circundare. Et quemadmodum qui funem
collo ligat, & ſe ſuſpendit, vita corporali ſe priuat: ita qui grau
ſcelere ligatur vitam ſpiritualem ſibi adimit, & mortuus manet.
Et de his mortuis dicit dominus: *Quia venit hora, & nunc eſt, quan-* 10
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Refert San-
Ezech. 37. ctus Ezechiel, quomodo ab ſpiritu domini ductus fuit in cam-
pum oſsibus aridis, & vetuſtis plenum, cui præcepit Deus, vt
illis prophetaret. Qui virtute verbi diuini confiſſus non hæſi
tauit neque dubitauit vidēs oſſa arida, ſine cute, carne, neruis, &
abſque medulla eſſe, & vnum quodque hinc inde diſperſum. Et
illis prophetare decernens, cœpit, vt optimus Rhetor attentio-
nem captare dicēs: Oſſa arida audite verbum Domini. Quo pro
phetante acceſſerunt oſſa ad oſſa, vnumquodq; ad iunctura
ſuam, & ſuper ea nerui, & carnes aſcenderunt: & extenta eſt in
eis cutis deſuper, & ingreſſus eſt in ea ſpiritus & reuixerūt, ſtete
runtq; ſuper pedes ſuos. O Munde, munde campus hic mortuo-
rū oſsibus plenus tu es. Peccatoribus nanq; ſiccis, & abſq; medul 11
la deuotionis propter peccatum refertus es. Et quemadmodum
illa oſſa diuiſa erant, & ſeiuncta, ſic peccatores diſcordes ſunt, &
nullus in propria iunctura eſt, quia nullus ſecundum proprium
ſtatum viuit, nullus inquam eorum qui in peccato ſunt. Nam
neque nobilis, vt nobilis, nec peritus, vt peritus, neque prælā-
tus, vt prælatus, nec clericus, vt clericus, nec monachus, vt mona
chus nec coniugatus vt cōiugatus viuunt, dum in peccato letha
li ſunt. Quia propter ipſum fines excedunt ipſius, quod eorum
ſtatus poſtulat: omnes nāq; abſq; charitatis neruis ſunt. Et ſicut
oſſa illa carne exuta erant, ità illi omni teneritudine & lenita-
te pietatis & compaſsionis carent. Nam ſibi inuicē non cōpatiū

tur

12 tur pluſquam canes felibus. Et pelle carere, quę eos protegat, eſt omni verecũdia, & timore carere. Ingens profectò calamitas eſt, homines peccatores eſſe: cæterum tam diſſolute, & libere peccare, quod videntur gloriari carnales eſſe, vltores, tyranni, & ſuperbi, hoc peius profectò eſt, & aliorum peccatorum pœna. Et ita vbi nos legimus in Eſaia: Abſcondi à te faciẽ meam in paraphraſi Chaldaica habetur: Abſcondi maieſtatẽ meã ab eis. Hoc eſt, in ſuorũ peccatorũ pœnã permiſi, vt meam infinitã celſitudinem nullatenus timerent, aut reuererentur, qua verecundia erga Deũ deperdita, nec erga homines habetur, vnde hi miſeri expoliati, atque excoriati manent, videlicet, improbi ſibi eſſe non tantum contenti, ſed etiam ſuis publicis peccatis alios prouocantes, vt improbi ſint. Cæterũ ſicut Sancto Ezechiele nomine Dei
13 illis oſſibus aridis prophetante reuixerunt, ità peccatores diuinum verbum audientes vitam recuperare debent. Oſſa arida audite verbum domini, quia quanuis adeò arida ſitis, verbum Dei mirificum fructum in vobis efficiet Nã ſicut illic ſonus, & commotio facta eſt, & oſſa ad oſſa acceſſerunt, ſic verbum filij Dei corda veſtra commouebit, vt proximis veſtris reconciliemini, & mox fortiſsimis charitatis neruis ligabimini, & carnem lenem, & teneram, videlicet, pietatis viſcera habebitis, & honeſtatis, atque verecundiæ pelle operiemini. Ità, vt meritò dicatis; eru beſcimus in quibus antea gloriabamur. Et ita recipietis ſpiritũ, & viuetis.

Eſai. 57.

Quia venit hora, & nunc eſt, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Hic audire, obedire ſignificat, & diuinæ vo-
14 luntati obtemperare, & propriam negare, quæ totius humanæ miſeriæ cauſa eſt, Hoc manifeſtè conſtat in Hieremia, vbi Dominus Hebræis dicit: Audite vocẽ meã, & ero vobis Deus, & vos eritis mihi populus. Et quid eſſet vocẽ eius audire ſtatim expoſuit dicens: Et ambulate in omni via mea, quam mandaui vobis, vt bene ſit vobis. Et cõqueréns de illis ſubdidit: & non audierunt, neq; inclinaueruntaurẽ ſuam, ſed abierũt, in voluptatibus, & in prauitate cordis ſui, factique ſunt retrorſum, & non in ante. Et eſt notandum, quod vbi nos legimus hic: Sed abierunt in voluptatibus, alia tranſlatio habet, ſed abierunt in voluntatibus, & ſic legit Beatus Hieronymus. Et in paraphraſi Chaldaica habetur. Sed abierunt in conſilijs. Hic fons, & origo omnium

Hier. 7.

lorum eſt, videlicet, poſt appetituum ſuorum fluctus homin e 15
abire & propriam voluntatem, & ſua conſilia ſequi, non autem
Dei. Eia ergo mortui in peccatis attendite nunc horam eſſe, vt
audiatis & vitam recipiatis. Venit hora, & nunc eſt (ait). Quia
etſi ſemper hora fuit dum homines in hoc ſeculo vixerunt ob
temperandi Deo, & pœnitendi, modo vero poſtquam vitæ fons
Ieſus Chriſtus in mundum venit proprius in ea ſumus, poſt-
quam remedia tam ſingularia exhibuit, vt peccatores ad diui-
nam gratiam reuocarentur. Venit hora & nunc eſt. Modo eſt, ne
præterire eam ſinatis. Nanque hora vitæ huius tranſacta nul-
lum poſtea remedium, nullaque recuperatio erit. O animæ infe-
rorum ignibus exardentes, quæ æternæ eſtis, ac proinde in ſem-
piternum illis comburemini, cur à miſericordiarum patre ve-
niam nõ efflagitatis? Quoniam hora præterijt, quam nunquam
Iob.29. recuperabimus. Patientiſsimus Iob in ſterquilinio conſtitutus, 16
vim maximam lachrymarum fundens dicebat: Quis mihi tri-
D. Gre. 3. li. Mor. c. 21. buat, vt ſim iuxta menſes priſtinos, quãdo lauabam pedes meos
butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Beatus Gregorius in
Moralibus ait: Plerunque res, quæ per hiſtoriam virtus, per ſig-
nificationẽ culpa eſt, & è cõtra. Et ita hic plãctus ſanctiſsimi Iob,
quem mira patientia edidit, damnatorum planctum, eiulatum-
que ſignificat quomodo lugeãt apud inferos dicentes: O nos mi
ſeros, & infœlices, quomodo è manibus elabi illam occaſionem,
datamque opportunitatem, quam in mundo nacti eramus abire
deſiuimus? Quãdo noſtros pedes, hoc eſt affectiones noſtras diui
næ gratię butyro lauare potuimus, & eo tẽpore, quo petra Chri-
ſtus Seruator noſter tot cruciatibus perforata, & rimulis plena,
vna tantũ lachryma, vno interno & perfecto ſuſpirio aut gemitu 17
à nobis edito effundebat nobis riuos olei miſericordię. Sed iã hęc
opportunitas abijt: nunquã, nuuquam, nunquã eam recuperare
poterimus. Hic vere eſt ille cõſcientiæ vermis, ille ſcrupulus re-
Eccli.7. mordens, quẽ Spiritus ſanctus illis minitatur dicens: Memento,
inquit, iræ, quoniã non tardabit: humilia valde ſpiritũ tuum, quo
Iſai.66. niam vindicta carnis impijs ignis, & vermis. Et in Iſaia etiam di-
citur: Vermis eorum non morietur. Qui eſt rabies, ideſt, (*vn deſpecho, y vna penitencia rauioſa*) quam habent infœlices, quòd
Sap.5. occaſione oblata, vſi non fuerint. Et cum ſacra ſcriptura de
illis ait: Pœnitentiam agentes, & præ anguſtia ſpiritus gemen-

tes

18tes, intelligendū vobis est, non eos pœnitere offensionis diuinę, nisi quod ex malefactis operibus suis tot, quot sustinēt, mala eis subsecuta fuerint. Itaque semetipsos, & non Deum offendisse dolent. O res dictu, audituque horridæ. Quid non eis pauemus? Est ne hic aliquis mortuus? Aliquis in peccato mortali iacens? O iustorum vita Iesu Christe, fili Dei, illucesce illi pro tua pietate, vt vitam in hac hora recuperet.

Venit hora, & nunc est. Vocat hic Dominus vitæ spatiū, horam, ad significandum eius breuitatem, & ad nos permouendos vt diligenter illā lucremur antequam effugiat, nō reuersura. Hęc vna est ratio, quare Spiritus Sanctus in sacris literis vitam hominis, multis rebus fragilibus, & caducis, ac fugacibus comparat. Aliquando eam fumum dicit, vt in Psal. Defecerunt sicut fumus *Psalm. 101.*
19 dies mei: Et Sapiens ait: Tanquā fumus, qui à vento diffusus est. *Sapi. 5.*
Aliquando vapor dicitur. Quę est vita vestra? vapor ad modicū *Iaco. 4.*
parens. Aliquando dicitur vmbra: Sicut vmbra cum declinat *Psalm. 118.*
ablatus sum. Aliâs ventus vocatur: Memēto mei Deus, quia ven *Iob. 7.*
tus est vita mea. Alias floribus cōparatur: Dies eius tanquā flos *Psalm. 102.*
agri, sic efflorebit. Et alibi: Gloria eius tanquam flos fœni. Et flo *1. Pet. 1.*
re quidē deterior est. Namq; flos marcidus, & siccus adhuc etiā bene olet, homo autē momento temporis corrumpitur, ac graue olet. Deniq; Regius Dauid ait: Veruntamen vniuersa vani- *Psalm. 38.*
tas omnis homo viuens. Quod perinde est acsi diceret: In hominis vita vniuersæ miseriæ, & calamitates, quæ alijs creaturis sunt diuisæ cumulatæ sunt. Cognoscentes iusti vitam esse breue momentum, ex hac cognitione tanquam præteritam iudi-
20 carunt, seque mortuos reputauere. Et ità Diuus Paulus inquit: *Coloss. 3.*
Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. Et ex hac consideratione, videlicet, se mortuos esse existimantes, vel proximos esse vitæ fini tanquam si iam candelam in manu haberent fructus admirabiles perceperunt. Primò opportunè efficere conati sunt, quod vos feciste cupietis, quando illam horam attigeritis, aderitisq; animę exhalationi. Secundò cor suum cinere humilitatis, & abiectionis proprię operuerunt, ad conseruandas, scilicet, amoris diuini prunas, quas Deus eorum animis incendit. Necnon & suo proprio cinere inimicorū suorū fallacias, & laqueos patefecerunt: quemadmodū Sanctus Daniel illorum sacerdotum vestigia reuelauit, qui po- *Dani. xiii.*

pulo perſuadebant idolum illud, quod Babylonici adorabant, 21
comedere quod ipſi offerebant. Idolum, quod nos adoramus, vẽ
phil.3. ter eſt, vt Diuus Paulus ait: Quorum Deus venter eſt. Qui verò nos ſolicitant, vt plurimum huic Deo offeramus, ſunt dæmones, non quod ſit corpori noſtro neceſſarium, ſed, vt ipſi illo paſcantur, vtque appetitum ſuum expleant, qui eſt noſtra ruina, & damnatio. Cum perſuaſa à dæmonibus præſtamus, & exequimur illorum voluntatem ſatiantes paſcimus vt Babylonij ſacerdotibus ſuggerebant, quæ idolo offerebant. Sed ſparſo cinere per templi pauimentum, veſtigijs peſsimorum ſacerdotum dolus apertus eſt. O helluo, ventris tui adorator, vis ne Dæmonum aſtutias agnoſcere? Vis ne ſcire, quomodo te ſeducant, ſignificantes, & perſuadentes tibi neceſſarium eſſe nimis ventri indulgere? Diſperge cinerem per pauimentum cor- 22
poris tui, & quod ſit in cineres reuerſurum hac memoria illud operi, & in hoc cinere dæmonum veſtigia apparebunt, & quomodo te deceperint inducentes te, vt coquus vermium exiſteres. Cum ergo fratres notum ſit hanc vitam quandam horam breuem eſſe, neceſſe eſt, vt quod temporis deeſt, diligentiæ ſuperſit. Illi beatiſsimi Angelici ſpiritus, breuiſsimo ſpatio (quod Theologi ſecundum Angelorum inſtans vocant) plus multò, quam complures ſancti, qui per multos annos vixerunt meruerunt. Illa enim morula infinita tempora eis ob oculos propoſita & repræſentata fuerunt, quibus ſe Dei Optimi Maximi, ſeruitio deuouerunt in illa fide, & amore feruido, ſi eos ſine repentina confirmatione reliquiſſet. Et ità tantum obtulerunt, quantum facere, & abſoluere cupierunt, & illi deſiderio meritum cor- 23
reſpondit. Contra verò maligni ſpiritus tantam pœnam meruere, quantum mali patrare deſiderauerunt. Ità nobis omnibus expedit multa artificia, & modos opere & deſiderio exquirere, vt tota hac breuiſsima hora multa merita in diuino conſpectu lu-
Eccleſ.6. cremur. Sic Eccleſiaſticus admonet dicens: Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & vſque ad canos inuenies ſapientiam. Qua ſi is, qui arat, & qui ſeminat, accede ad eam, & ſuſtine bonos fructus illius, in opere enim ipſius exiguum laboris, & citò edes de generatione illius. O verba mirifica, quibus nos docet Spiritus Sanctus, quod ſicuti agricola arat, ſeminat, & accuratè munus ſuum exequitur, ac nox, & lux in illo ruſtico labore eum in-

ter-

24tercipiunt, eodem prorſus modo nos, tanquam præcipuum munus ſalutem noſtram vt perficiamus ſuſcipere debemus. In idque ſumma cura, atque diligentia totum vitæ tempus collocare. Sed væ, væ, & millies væ. Quia verba deſunt, quibus incuriam, quam præ ſe ferunt multi ex Chriſtianis ſatis ſignificare valeamus, qui tantam rationem habentes temporis arandi, & ſeminandi ne prætereat, totum vitæ ſpatium ſine vllo lucro, aut fructu ſpirituali tranſcurrere ſinunt. Metue, metue obcæcate peccator, ne te illa ſanctiſimi vatis Hieremiæ maledictio de infœliciſsima quadam anima comprehendat, myſticè dicentis. Nullus auertet eam, omnes, qui quærunt eam non deficient, in menſtruis eius inuenient eam. Hoc eſt, nullus eorum, qui eius ſaluti inuigilant poterit eã à ſuis iniquitatibus remouere, & quot *Hier. 2.*
25quot eius damnationem inquiſierint videlicet dæmones non deficient, nec laſſabuntur, & in tempore ſtrictiore & magis laborioſo inuenient eam, quando ſe expedire non poſsit. Cùm ſuis abominationibus & turpitudinibus, adeo inuolutam & irretitam ſe viderit. (*Que no ſe ſepa dar a manos*) ibi eam comprehendent, videlicet, in hora mortis: hoc enim ſignificat, in &c. In menſtruis eius inuenient eam. Super illo, quod in Iob legi- *Iob. 1.*
tur, nimirum in vnaquaque rerum iactura quendam nuntium venire, vt Iob patientiſsimo de ea renuntiaret, Diuus Hieronymus inquit, Hunc nuntium dæmonem eſſe. Nanque miraculoſa res videtur in vno quoque eius labore, & calamitate, vnum tantum nuntium veniſſe. Iuxta hanc igitur opinionem, dæmon, qui damnum inferebat, ipſe nuntiabat. Haud aliter tibi *D. Hier.*
26 peccator continget. Et enim tui obitus hora ipſe diabolus, qui te ad ſcelera inuitauit, & incendit, nuntium condemnationis tuæ tibi afferet. Omnia hæc euenire ſolent peccatori, quoniam filij Dei vocem audire reſpuit, quo tempore, ſpatium & opportunitatem à Deo obtinebat. Quod ſi quis dicat: Quãquam modò nõ audiam, morti propinquus illum accipiam, eiq; obtemperabo, veriſsimamq; agam pœnitentiam, quiſnam tecertum facit, aut ſecurum ô ſtulte tunc te occaſionem habiturum ad rem tãti momenti conficiendam, cum omnibus requiſitis circunſtantijs? In libris Regum legitur, illum Semei, qui tot maledictis & iniurijs *2. Reg. 19.*
Dauidẽ laceſſerat, poſteà, cũ in ſuũ imperiũ ac maieſtatẽ reſtitutũ conſpexiſſet ei obuiã proceſsiſſe, & coram Rege proſtratum

con-

confessionem prima quidem facie humilem feciſſe, his verbis: 27
Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem, neq; memineris iniu
riarum ſerui tui, agnoſco enim ſeruus tuus peccatum meum.
Quod cum audiſſet famulus quidam Dauid, oſtendens ſe ſto-
machatum, & ita percitum propter illud figmentum ait: Nun-
quid pro his verbis non occidetur Semei? O quot quantiſq; acci
dit, vt toto vitæ ſuæ curriculo in inferendis quam plurimis ſum-
mo regi Chriſto iniurijs tranſacto ipſo tamen mortis puncto,
ipſius ſummi regis omnipotentiam contemplantes, & timore iu
ſtitiæ eius ægritudine perturbatos confiteri peccata ſua, & mi-
ſericordiam eorum tam imperfectè poſtulare, vt digni ſint, qui-
bus dicatur: Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Ne-
que tamen hoc dico fratres chariſsimi, vt interdicam vobis pœ-
nitentiam in illa poſtrema hora, quanuis prauitate veſtra, to- 28
ta vita id non curaſtis, ſed tantum, vt perſuadeam, ne in illud
tempus eam differatis, in quo tam parua opportunitas ad agen-
Simile. dam, vt conuenit dari ſolet. Qui iter faciunt terris niuoſis, illo
nimio candore acie videndi obtuſi, diuerſorium ingredien-
tes nihil prorſus cernunt, atque ideo periculoſiſsimum eſt tunc
loca procliua & tenebroſa adire. Eodem certè modo complu-
res hominum alboribus, & proſperis mundi huius rebus inſi-
ſtentes, eis ſe nimium deuouentes (quæ quaſi nix facillime
diſſoluuntur) cùm ad mortis ianuas ad æternam beatitudinem
intraturi perueniunt, ita caligant, & cæcutiunt, & viſu he-
betes ſunt, vt quod ſua pluris interſit, minime diſtinguant.
Vnde fit, vt iudicij & mentis expertes moriantur, neque ſui
ipſorum compotes. Communiter enim, qui malè viuunt ma- 29
lè moriuntur. De Saule in ſacra ſcriptura dicitur, maximas
1. Reg. 31. crudelitates & iniuſtitias dum viueret exercuiſſe. Poſteà verò
inquit ſacer textus, exeuntem illum à prælio vulneratum dixiſ-
ſe ad Armigerum ſuum. Euagina gladium tuum, & percute me,
ne fortè veniant incircunciſi iſti, & interficiant me illudentes
mihi. Cum per totius vitæ curſum ſuperbiæ vanitatique ſerui-
uiſſet, etiam in illa vltima hora, ità in illo dominabatur, vt ne
ludibrio ab Ethnicis ſe habitum videret, agnoſcens armige-
rum ſeruum ei manus inferre nolle arripuit gladium ſuum,
& irruit ſuper eum. Et ſic, vt reprobus vitam finiuit ſempiter-
nis inferni ignibus exarſurus. Et quanquam aliquibus tunc

pru-

30 prudentiam retinere contingat, vt domestica negotia optime di
sponant, vt autem animæ prouideant, consilium & prudentia de
ficere solet. Quemadmodum infœliciſsimo Achitopheli contigit. De quo dicitur: Porro Achitophel videns, quod non fuisset 2. Reg. 17.
factum consilium suum, abijt in domum suam & disposita do-
mo sua suspendio interijt, ordinauit domum, & deordinauit
vitam, famam & animam. Deniq; vitæ mors respondit. Ec-
quis est ità corde durus, qui hæc audiens se corrigere & emenda
re, & ad Deum sese conuertere non curet? Quia venit hora quan
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Diui
nus spiritus vos illuminet ò fratres, vt id ità faciatis.

Sequitur amplius. *Sicut enim pater habet vitã in semetipso, sic dedit*
& filio, vitam habere in semetipso. Hoc est, quemadmodum pater
31 habet vitam in semetipso non accidentalem, sed essentialem, &
quemadmodum est fons vitæ, ita mihi vitam essentialem dedit
habere, & fontem vitæ, vt ipsemet, esse. *Et potestatem dedit ei iu-*
dicium facere quia filius hominis est. O verbum super mel, & fauum
dulce. Maxima profecto beneuolentia fuit, omnia mea negotia
patrem æternũ fratri meo credere, meumq; iudicem facere quen
dã hominem, & talem, qualis Iesus Christus: qui propter nos ho
mines & propter nostram salutẽ crucifixus, & mortuus est. Quis
ergo illum cum propria causa adibit, quin ab ipso pijs oculis re-
spiciatur? Hoc Diuus Paulus perpendit, dicens: Quis est, qui con Roma. 8.
demnet? Christus Iesus, qui mortuus est, imò qui & resurrexit,
qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. In
nostrum solatium protulit pijssimus Iesus hæc verba, videlicet:
32 potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Iu-
dicem hominũ illum constituit, quia est homo studiosissimus,
& amicissimus hominum.

Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt
audient vocem filij Dei. O summa veritas, & consummata sapientia
Christe, quid ais: Quia venit hora? Quandoquidem vniuersale
adhuc iudiciũ non aduenerit, venisse iã affirmat, quia certissimũ
est futurũ, & quia nos taliter vitam agere oportet, ac si iam actua
liter iudicaremur. Sic etiã, vbi nos legimus: Patientes estote, & Iac. 5.
vos, & cõfirmate corda vestra, quoniã aduentus domini appro-
pinquabit: alij transtulerũt: Quoniã aduentus domini oppropin
quauit. Et sic est etiã in contextu Græco. Ponitur de præterito,

vt

vt significetur infallibilitas, & certitudo illius aduentus & ipsius 33
breuitas, respectu æternitatis, & durationis bonorũ, & malorum eorũ, qui iudicãdi sunt. Et notandũ est, quod etsi dominus dicat: venit hora, non addidit; Et nũc est, nec quãdo hæc vniuersalis resurrectionis hora futura esset declarauit, vt nos commoueret ad hoc vt omnibus horis parati essemus. Et procedẽt, qui bona fecerũt in resurrectionẽ vitæ, qui verò mala egerũt in resurrectionẽ iudicij, ideſt condẽnationis. O fœlices quibus tam fœlix sors cõtinget, vt illa hora resuscitentur ad vita tam singulari fruendũ, vt hæc vita cum illa collata potius mors, quàm vita dicenda
Matth. 19. sit. Vnde dominus cuidã iuueni dixit: Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Non dixit: Si vis ad vitam æternam ingredi. Nã dicens vitam simpliciter, & absolutè per antonomasiam, & per quandam singularitatem intelligitur de illa vita sempiterna, ad 34
quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Secunda Funeralis.

Audiui vocem de cœlo dicentem mihi. &c. Apoc. 14.

BEato Apostolo, & Euangelistæ Ioanni in insula Patmos exulanti omnes persecutiones in Ecclesiã sanctã superuenturas alias ab Imperatoribus, alias ab hæreticis, & inter eas quandam terribilissimam, & acerrimam, quæ erit Antichristi Deus 1
Apoc. 13. reuelauit. Vnde ipsemet ait: Vidi de mari bestiã ascendentem, habentem capita septem & cornua decem, & super cornua eius decẽ diademata, & super capita eius nomina blasphemiæ. Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare nomẽ eius, & tabernaculũ eius, & eos qui in cœlo habitant. Omnes doctores hanc prophetiam ad literam de Antichristo qui ante finem mundi venturus est, declarant. Vocatur vero bestia quia erit homo bestialis, ritu ferino, qui effrenato impetu omnibus flagitijs & peccatis mortalibus sese tradet. Cornua vero eius plurimi reges & principes erunt qui eum protegent, opemq; ferent ad cuncta scelera sua exequẽda. Hęc autẽ cornua coronas habebãt quia illi

2 illi maledicti Reges, coronas honoris omnibus vitiosis hominibus imponēt. Liberet nos Deus à tā periculoso tēpore. Nā si modo mundū tot flagitijs redundare, opertumq; videmus, cū multi principes & prælati æqui iustiq; existant, qui his obsistant, delinquentes puniendo virtute autem prēditos præmiando, tanquā ministri Dei ab eo missi, vt Diuus Petrus in sua canonica ait: Advindictam malefactorum, laudem verò bonorum, quid, heu dolor, erit, quando Reges extiterint, qui puniant probos, improbos verò coronent? Quid quęso sentiret glorioſisimus Apostolus, quando tam tristia, & acerba ei Deus reuelauit? Quanta amaritudine cor eius affectum remaneret, audiens sibi dici: Antichristum, & eius sequaces prędicaturos esse Christum non esse Deū, Ecclesiamq; catholicā nō esse salutis ęternæ statū. Apo- *1. Pet. 2.*

3 stolos deniq;, martyres, confessores, & virgines, qui Iesu Christi seruitio addicti è vita discesserunt, non esse in beatitudine, sed sempiternis ignibus deputatos? In diebus igitur illis (ait ipse) cū viscera mea dolore transfixa erant: *Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Quasi dicat: Ne vocibus istius maledictæ bestiæ credatis, quæ blasphemiæ sunt. Audite potius & credite, quod mihi vox de cœlo dixit, scilicet, Omnes, qui in obsequio, & gratia Iesu crucifixi moriūtur saluos fieri, beatosq; esse. Tunc tēporis cū illud bestiæ arcanū ei aperuerat, hanc vocē simul misit in eius solatiū, & nostrā subleuationē. Attendite cui vox cœlestis dirigitur, exultanti, maribus circūdato, nō, nisi herbas comedēti. Quid ergo illi dicit? *Scribe.* O tu qui exulas, tuo animo ac memorię hoc imprime. Quod scribim⁹ eo

4 scribimus, vt tanquā res nobis vtilissima in nobis remaneat. *Quid igitur scripturus est: Beati mortui, qui in domino moriuntur.* O anima exul, quę in labore versaris, fame, siti, & afflictionibus vis ne magno animo ista perpeti? Scribe in mente tua venturā esse diē, qua de hoc carcere, & exilio liberatū iste labor & omnes, quoscunque modo suffers coram Deo, & Angelis te comitabuntur. *Opera enim illorum sequuntur illos.* Omnia mala, quæ malus committit, quāquā ipse nō sic existimet, in libro Dei scripta sunt. Et licet tu, ô peccator illorū obliuiscaris tēpus erit, quo omnia absq; eo quod iota vnū aut apex desit conscripta videbis. Vnde S. Dauid ait: Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. Et propheta Ezechiel ait, ostendisse sibi Deū librum, *Psalm. 128. Ezech. 2.*

librum, & ſcriptas eſſet in eo lamentationes, & carmen, & væ. Ec 5
ce quomodo quanuis Iſrael minime cogitabat ſcripta habebat
Deus in illo libro eius mala, & ſupplicia, quibus opportuno tẽpo
Simile. re eũ affecturus erat. Accipit quis à mercatore ſub cautione, &
nominibus alias ſoluturus creditò, ideſt (*Alfiado*) modo vnũ dein
de aliud, altera die aliud &c. Et quoniã illud non preſenti, ſed cre
dita pecunia datur, nullã rationem de ipſo habet. Mercator verò
cũcta ad vnguem in rationario, ſeu exceptorio ſcribit. Cũq; mi-
nus ille opinatur accedit exactor ad oſtium, & nuntiat ei dicens:
Redde quod debes. Et ità ad carcerem trahitur propter debita,
quorum fortaſsis oblitus erat. O peccator cæce modò in hoc ſe-
culo voluptates recreationeſque illicitas accipis, quaſi creditas,
ideſt, (*Fiadas*). Omnia tamẽ te neſciẽte Deus ſcribit, & omnia ſi
mul quando nõ putaueris ſolues. Cõtra verò probus quanquam 6
maximis perſecutionibus infeſtari ſe videat, ſi tamẽ librũ Deum
habere conſideret in quo omnia eius facta, & labores excipit, de
bitumq; præmiũ redditurum conſcribit, maximè conſolabitur.
Quã abiect⁹ ad fores palatij regis Aſſueri Mardocheus erat! Sed
Eſt. 6. quoniã in annalibus regijs ſcriptũ erat, quod fecerat pro Rege, ip
ſo inopinante librũ aperiri rex imperauit, & obſequiũ ſibi exhi
bitũ à Mardocheo inueniẽs ſummis titulis illũ honorauit. Cũ li-
brũ Deus patefieri iuſſerit, vbi iuſtorũ merita deſcripta ſunt, quo
honore illos afficiet? Lętamini ergo ſerui Dei: nanq; ſine vllo du
bio ita continget, quando quidẽ cœleſte verbum id ità aſſeuerat
D. Chryſ. dicẽs: Beati mortui qui in domino moriũtur. D. Chryſoſtomus
ex peccato duas filias ortas eſſe aſſerit, triſtitiã, ſcilicet, & mortẽ.
Niſi peccatũ exiſteret, hęc duo minime eſſent: ex hac enim peſ- 7
ſima matre ortæ ſunt. Et perpẽdite ſapientiã Dei, qui ſtatuit, vt
hæ duæ filiæ iſtã peſsimã matrẽ deſtruerent, veluti vermes, qui à
lignis naſcũtur & ipſamet exedũt atq; conſumunt: ſicut cineres,
& puluercs cõbuſtæ vi peræ (vt refert Lactantius) ad ipſius mor
Lacta. Firm. li. de ira Dei. ca. 13. ſum ſunt preſentiſsimũ remedium. Quod autem triſtitia conſu-
mat peccatũ Diuus Paulus affirmat dicens: Quę enim ſecundũ
Deum triſtitia eſt pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur.
2. Cor. 7. Et ante hoc dicit illis noue credẽtibus: Si cõtriſtaui vos in epiſto
la, non me pœnitet, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſta-
ti eſtis ad pœnitẽtiam. Quod autem mors deſtructionis peccati
Rom. 5. ſit cauſa, idẽ ſanctus Apoſtolus affirmat, peculiariter de Chriſti

Redem-

8 Redemptoris noſtri ſacratiſsima morte agens, his verbis: Reconciliati ſumus Deo per mortem filij eius. Ideòque ſancta Eccleſia Canit: Mortem noſtram (ſcilicet peccatum) moriẽdo deſtruxit. Dicitur præterea peccatum à morte deſtrui, quoniam ipſiuſmet mortis memoria peccator conuertitur, & conuerſus in gratiæ vita conſeruatur. Vnde vnumquenque noſtrum Spiritus ſanctus monet, dicens: Memorare nouiſsima tua, & in æternum nõ peccabis. Perpendite obſecro, qualiter particulariter dicat: Nouiſsima tua. Quoniam etſi nouiſsima aliorum recordari, homini vtiliſsimum ſit; vtilius tamen eſt ſua propria mente tenere, atque agitare. Magnam operationem apud animũ hominis facit mortem cuiuſdam principis cernere, à quo multorum ſpes pependerunt, cui multa capta ſunt regna, cui multi parebant, & grati eſſe *Eccli.7.*

9 deſiderabant, cuius oculi, & aſpectus modò triſtes, modò lætos plurimos reddidere, ac ſi magis animis, quam corporibus dominaretur. Sic hunc diuitem, & præpotentem die mortis ſuæ corã tribunali maioris, ac potentioris Regis, videlicet, Dei circunferri, & ſuorum omnium ſuffragijs egentem conſiderare magnam operationem apud animũ hominis facit. Et quidem rationi valdè conſentaneum eſt, vt principes mortui occaſioni nobis ſint ad Deum quærendum, quandoquidem viui ad eundem perdendum etiam offendiculum nobis præbent. Quod ſi hoc noſtris oculis intueri, & in memoriam poſtea reuocare efficaciſsimum medium eſt ad deſtruendũ peccatum, potiſsima huius cauſa eſt, quoniam hac via noſtri proprij finis memoria in mentem venit. Hoc enim eſt commodum (vt inquit Salomon) quod ex acceſſu

10 ad domum luctus deducitur. Melius eſt (ait ille) ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij. In illa enim finis cunctorum ad monetur hominum, & viuens cogitat, quid futurum ſit. Migratio cuiuſlibet à vita, nobis in memoriam reducit, quomodo principes, & infimi interituri ſint, & in tantam corruptionem, hos, quantam illos vertendos eſſe: Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, quaſi flos agri. Exiccatum eſt fœnum, & cecidit flos, dixit ſanctus Iſaias. Fœno ſignificauit popularem multitudinem, flore verò principes & potentes. Et cum fœnum, & flos vireſcũt pulchrior eſt flos fœno, ſed ſolis ardore ſuperueniente, ſimul vtrumque marceſcit, tam deforme eſt vnum quam aliud. Similiter magnates, & ignobiles, diuites, & inopes, in corruptionem *Eccle.7.* *Iſa.40.*

fœditatem, & miſeriam per mortem vertuntur. Et huius conſide 11
ratione viuens cogitat quid futurum ſit, ſcilicet, de ſeipſo. Cogi-
ta igitur, ô mortalis homo, quid de te hodie, aut mane futurũ ſit,
& nihil prodeſſe ita tecũ agere, iuuenis ſum, ideo longius quam
ſenes viuam, cum mors iuuenes, & ſenes æquo pulſet pede, ne
Simile. minio; parcat. Si quis figuli domum ingrediens multa vaſa ficti
lia inſpiceret, & figulum interrogaret, quod nam illorum dura-
rabilius eſſet, ſanè figulus talem interrogationem irrideret, re-
ſponderetque: Cum omnia ſint ex luto & æqualiter fragilia il-
lud prius frangetur, quod prius è manibus ceciderit, vel cui læſio
facta fuerit. Vaſorum nanque, neque quod duobus ante an-
nis, neque quod duobus ante menſibus factum eſt, alterum
altero eſt fortius. Idem dicendum eſt de corporibus mortali-
bus. Omnia enim ſunt lutea & caduca, ita puer, vt ſenex. Ille, 12
quem Deus prius ictu lædere, pulſareque voluerit, frange-
tur, & prius morietur: tot ſiquidem mors aditus habet quot mem
bra in homine ſunt. Antiqui mortuorum ſepulchra monu-
mentum vocabant, quaſi monens mentem de memoria mortis.
Viui autem etiam in vita ſua ſepulchra ſibi condebant, quo ſibi
in memoriam reuocarent citò ſe eſſe morituros. Ipſa die, qua
Imperator coronabatur quatuor, aut quinque artifices, cum la-
pidibus diuerſi generis ad eũ ingrediebantur, & ipſum met inter
rogabant: Ex quo horum lapidum vis ô Imperator vt tuum
monumentum fabricemus? Idque fiebat, vt memoria reco-
reret (quamuis Imperator eſſet) mortalem tamen eſſe, & ne
illa tanta dignitate peruerteretur. Si ergo Ethnici has rationes,
& adinuenta excogitabant, vt mortis recordarentur, & illius 13
memoria à vitijs auerterentur, & virtutes operarentur, quid
æquum erit nos Chriſtianos facere, vt eius nunquam obliui-
ſcamur, ſiquidem animæ immortalitatem, præmiorumque, &
tormentorum æternitatem credimus? Sed proh dolor: nam
multi Chriſtianorum ſuorum nouiſsimorum plus forte, quam
ipſi Ethnici obliti ſunt: atque hoc malum non ſolum in ado-
leſcentibus, verum etiam in ſenibus reperitur. Quibus illud
Hier. 6. Hieremiæ merito dici poteſt: Væ vobis, quia longiores factæ
ſunt vmbræ veſperi. Naturale eſt vmbras occidente ſole, &
etiam oriente longiores fieri. Sanctus tamen Propheta non

fleuit

14 fleuit eo, quòd maiores ſunt vmbræ in ortu ſolis: flet autem quoniam augentur in eius occaſu. Ex quo intelligetis ſanctum Prophetam non propter id, quod litera ſonat in cortice, flere: nam id naturale eſt. Sed loquitur de vita præſenti, quæ eſt veluti vmbra vitæ, quam expectamus. Flet autem, quoniam quando vita finitur, quando ſenio proximi eſtis, tunc viuendi deſiderium, & acquirendi cupiditas in vobis augetur & etiam imperandi ambitio accreſcit. Quod non tam flebile eſt in iuuentute, ideſt, in ſolis ortu contingere quam in ſenectute, quæ eſt ſolis occaſus. Per immenſam Dei charitatem vos obſecro, fratres, tam iuuenes, quàm ſenes vt tam efficaci medicina, qualis eſt propriè mortis memoria, vtamini, & in æternum nō peccabitis. A qua fluuij Tigris lauit pedes ſuos Tobias. *Tob. 6.*
Tigris idem eſt, quod ſagitta. Vocatur autem hoc nomine fluuius ille, eo quòd rapidiſsimo impetu fluat, quo vitę humanę breuitas ſignificatur: cuius breuitatis conſideratione affectus deſideriaq; cordis abluuntur. 15

Cum ergo triſtitia, & mors, quæ ſunt filiæ peccati, ipſius met peccati deſtructrices ſint, illis peccata veſtra, ſiquidem peccaſtis, profligate, & deſtruite, vt vere de vobis in obitu dici poſsit: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* O Deus infinitæ ſapientię, quid mortem rem, ſcilicet, tam horridam & exoſam beatificas, & laudas? Iob alias ſanctiſsimus & patientiſsimus dicebat, *Iob. 10.*
Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me totum in circuitu, & ſic repente præcipitas me? Hoc eſt: Quicquid in me eſt opus manuum tuarum eſt domine: & ſic ſubito vis hanc 16 machinam corporis diſſoluere? hæc membra deſtruere? Deniq́ue ea res eſt mors, vt de ea ſacra ſcriptura dicat: Deus mortem non fecit: impij autem manibus, & verbis accerſierunt illam. Non eam fecit Deus, nam in illo non eſt exemplar nec idea illius, ipſe enim vita eſt ſubſtantialis, in quo, & per quem omnia viuentia viuunt. Vnde Sanctus Ioannes dicit: Quod factum eſt, in ipſo vita erat. Hoc eſt, omnia, quæ in tempore facta ſunt, vitam & eſſe mentale ab æterno in verbo diuino habebant. Cum ergo ideam, ſiue exēplar mortis in ſe non haberet quomodo mortem à ſe educturus erat? Et nihilominus dicit: Beati mortui, qui in domino moriuntur. At verò *Sap. 1.* *Ioan. 1.*

vitam adeò ab omnibus expetitam & charam (quod optimè dæ 17
Iob. 2. mon cognoscens, dixit Beato Iob: Pellem pro pelle, & cuncta, quæ habet homo, dabit pro anima sua, id est, pro vita sua. Pellē nanque filij vxoris, & fratris, dabit homo pro sua propria pelle, sic enim propriam vitam diligit.) Hanc vitam, inquam, tam charam, quam tu Domine fecisti, cur quemadmodum mortem, ita
Eccle. 4. eā non laudas? Imò potiùs tuo diuino spiritu dixit Sapiens: Laudaui magis mortuos, quam viuentes? Ad hoc respōdeò, si vitam consideretis, vt à manibus Dei exiuit, cum formauit hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & fa-
Gene. 2. ctus est homo in animam viuentem, vt in Genesi habetur, istam vitam pretiosam & amabilem esse, tanquā rem à visceribus Dei emissam. Cæterùm si consideretis mortem, vt à manibus hominum egressam, ita odibilis, & abominabilis est. At verò si vitam 18 consideretis, qualem homo peccato reddidit, tam fœdam, tamq; miserijs plenā, hoc modo vix est, quod in ea laudetur. Et ita sancti Epiphanius, & Eucherius, Chrysostomus, & Theodoretus affirmāt, illa verba, quæ Dñs dixit, postquā Adā peccauit, scili-
Gene. 3. cet: Nūc ergo, ne fortè mittat manū suā, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, & viuat in æternum. Post quæ verba statim sequitur: Emisit eū Dñs Deus de paradiso voluptatis, aiūt isti sancti Doctores nō fuisse suppliciū, sed potius maximā Dei miseri cordiā, eum, scilicet, occasione priuare, ne posset immortalis esse in hac vita, tot miserijs calamitatibusque subiecta, quia vnum leuaminum quod in prudentibus habet, est, parum esse duraturā. Atque ita videturā Deo data fuisse, & concessa, quasi huius mūdi pœnarum leuamen. Nam cum ibi homini Deus diceret: Ma- 19 ledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vultus tui vescēris pane tuo, mox subiecit: Donec reuertaris in terram, de qua sumptus es, quia pulvis es, & in pulverem reuerteris. Acsi diceret: Consolare, quoniam hæ pœnæ non multum durabunt, sed solum donec è vita migres. Et notate vos obsecro primam possessionem, quā mors adiuit, non in Adam malefactore fuisse, sed in innocente Abel. O incomprehensibilia iudicia Dei. Quænam hæc iustitia Dñe? Quid Abel admisit, vt prius mortis ianuas ingrediatur, cum tam iustus, & innocens sit? Quid ptius iustitiam hanc tuam exerces in viro innocēte, & virgine? Potiùs Domine manum deberes extendere contra proditorem

torem Adamum, vel contra proditorem Cain, ne terram innocente ſanguine iuſti Abel cruentaret. Meritò certè condemnante Domino Adamum ad mortem innocens Abel ſoluit priùs, vt Theodoretus notat ſuper Geneſim, vt ſignificaret nobis mortem non eſſe repulſam, id eſt, [*Diſfauor,*] ſed maximum fauorem, quandoquidem primus, in quo eam exercuit maior amicus fuit, quem in terris tunc habebat. Vnde Sapiens ait: Placens Deo factus eſt dilectus, & viuens inter peccatores tranſlatus eſt. Raptus eſt ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Si verò mortem conſideretis, non qualis ab hominum manibus egreſſa eſt, niſi qualiter illam Deus adornauit [*Yla abono*] planè videbitis, inter ſe eas iam ſortes mutaſſe, & quomodo Deus à morte venenum abſtraxit, vt per Oſeam promiſerat, dicens? Ero mors tua ô mors. Vita mortis, amaritudo, & acerbitas eius erat, & inferni portam eſſe, hanc vitam ab ea Deus abſtulit, dulcem, cæliſque ianuam eam faciens. Ideò illam iam, vt rem mortuam, puellæ, pueriſque irrident, & gaudentes ad martyriũ properant, & tyrannorum minas contemnunt, velut ſi quis ſerpentis pellem paleis refertam inſpiceret: quæ quanquam exterius ſerpentis ſimilitudinem præ ſe ferat, ſcit tamen interius ſerpentem non eſſe, & nihil præter illud exterius exiſtere. Ita iuſti mortem contemnunt, quia vitæ autor Ieſus Chriſtus iam eã necauit. Iam præter illud exterius, præter illam figuram, & apparentiam nihil remanſit, ſed illud tantum, ſcilicet, tolli nos è vita, quod in maiorem vtilitatem noſtram redundat. Habetis globulos precatorios, id eſt, [*Vnas cuentas*] in maximo honore, & pretio, quoniã aliquas ſanctas reliquias tetigerunt. Eodem modo poſtquam Chriſtum Redemptorem noſtrum mors tetigit maximi ponderis & æſtimationis eſt. Hinc eſt quòd olim Deus Iſraelitis longam vitam pollicebatur, propter legis eius obſeruantiam dicens: Cuſtodite, & facite quæ præcepit vobis Dominus, vt viuatis, & bene vobis ſit. Modo verò in præmium magnorum ſeruitiorum mortem diſcipulis ſuis promittit, dicens: Calicem quidem meum bibetis. Et alibi: Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & inſurgent filij in parentes propter nomẽ meũ. Singulare Dei beneficium, & quaſi præcedentium meritorum præmiũ eſt, impartiri Deum alicui fortitudinem, ad mortem amore ſuo tolerandam. Et ita Diuus Ambroſius teſtatur ſe

20 *Theodore. in Gene. 46.* *Sap. 4.*

21 *Oſe. 13.* *Simile.* *Simile.* *Deut. 5.* *Matt. 20.* *Matt. 10.* *D. Ambroſius.*

ex ore Pauli accepiſſe in ſomnis, deque Sanctis Geruaſio, & Pro- 23
thaſio dixiſſe: Hi ſunt qui in vrbe hac per decem annos in Dei
ſeruitio perdurantes ad hæc pertingere meruerunt, vt Chriſti
martyres fierent.

Et quia mors ità adornata erat, poſtquam reliquiam tam cœ-
leſtem, qualis eſt Chriſtus tetigit, ait vox de cœlo. *Beati mortui,*
qui in domino moriuntur. Et ideò adiungit: A modo enim iam dicit
ſpiritus, vt requieſcant à laboribus ſuis. A modo, ideſt, poſtquam
agnus occiſus eſt, ſacratiſsimoque ſanguine ſuo cœli ianuas ape-
ruit. Cæterum aduertite, vt dicat: illos mori, vt requieſcant à labo-
ribus, qui in Domino moriuntur: hoc eſt, in eius diuina gra-
Iſai. 57. tia. Vnde Sanctus Iſaias inquit: veniat pax, requieſcat in cu-
bili ſuo qui ambulauit in directione ſua. Cubili ſuo: ideſt, in
manſione ſua. Quia in domo patris mei (ait Dominus) man- 24
ſiones multæ ſunt. Perpendite diligenter fratres mei hæc ver-
ba qui ambulauit in directione ſua. Flete ergo, pœnitentiam
agite viaſque veſtras dirigite, & rectas eas facite, qui adhuc pra-
uas habuiſtis, & nunc ſæpe in mente veſtra moriamini, vt po-
Simile. ſteà in Domino mori ſciatis. Cum equus ſtadium aliquod eſt
decurſurus prius eques per eundem locum illum pedetentim
deambulare facit, vt terram olfaciat, & agnoſcat, quam po-
ſteà decurſurus eſt, vt quando cucurrerit tutius id efficiat, vt
pote cognoſcens nullam eſſe foueam, nec obſtaculum, in quo
offendere poſsit. Sic tu, ſi mortis ſtadium rectè vis conficere il-
lud ſæpiſsime, & lenter nimis modo deambula, & terram, in quã
D. Amb. citiſsime cõuertendus es, olfac. Diuus Ambroſius aſſerit: quòd
ſer. 10. in ſi baſiliſcus hominem inſpiciat antequam ab eo inſpiciatur illũ 25
pſal. 118. interimit. Contra verò, ſi homo baſiliſcum prius intueatur ante-
quam illum cernat baſiliſcus, ipſe baſiliſcus ab homine interimi
tur. Ita ſi mortem ſæpe meditans modò vides eam interficies, &
ad te mortua veniet. Sin autẽ illa te prius videt non viſa à te, neq;
conſiderata, teque imparatum offendit ipſamet te in æternũ oc-
cidet. Cæterum dicetis: Si iuſti moriũtur in domino, vt requie-
cãt à laboribus ſuis, vt quid hæc ſuffragia, & exequiæ in ſancta
Eccleſia fiũt? Ad hoc dico quòd quanuis nõnulli in domino mo
riãtur, & vt in gloria requieſcãt, aliquid tamen debitum, & inſo
lutum deferunt in aliam vitam, nã culpa hic remittitur pœna ta-
men æterna in temporalem commutatur, vt in hoc ſęculo, aut in

alio

alio persoluatur. Vt cum quis. v. g. pro delicto morti adiudicatus erat, deniq; veniam à Rege impetrat, & capitis pœna in decem, aut viginti annorum exilium ei commutatur. Et ità in libr. Regum legitur Dauidem Absaloni filio indignatum, quia fratrem Amnonem interemerat, precibus Ioab remisisse ei crimen: illa tamen lege ne per triennium in eius Regium palatium intraret. Sic Deus per veram pœnitentiam culpas mortales in hac vita remittit, & in pœnas temporales commutat, quibus in hac vita bonis operibus satis fit, vel saltim in purgatorio. De quo asserit decretum Distinct. 25. Qui in aliud, &c. Igni purgatorij nulla pœna temporalis comparabilis est. Vnde Diuus Augustinus ait: Fratres charissimi, ille ignis purgatorius, & si non sit æternus durior tamen est, quam quicquid in hoc sæculo pœnarum posset cogitari, sentiri, vel videri. Post hanc verò vitam Purgatorium esse probatur illo, quod Christus R. N. dixit: Scilicet: Qui blasphemauerit in Spiritũ sanctum, neq; remittetur ei in hoc sæculo, neq; in futuro. Vnde colligitur peccata saltim venialia in alia vita remitti, ad hæc enim expianda purgatoriũ est. Si enim in alio sæculo, alicuius peccati remissio non esset, Dñs nequaquam diceret. Non remittetur ei in futuro sæculo. Ac si in hac vitanõ esset peccatorũ remissio, dñs nõ diceret de peccato in spiritum sanctum: Non remittetur ei in hoc sæculo, siquidem de nullo peccato remissio erat. Prætereà in lib. Machabæorum dicitur: Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluatur. Et B. Apostolus Paulus ait: In nomine Iesu omne genu flectatur cœlestiũ, terrestrium, & infernorũ. Et in Apocalypsi dicitur: Et omnem creaturã, quæ in cœlo est, & super terram, & sub terra omnes audiui dicentes sedẽti in throno & agno: Benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum. Ex hoc apertissime colligitur subtus terram esse aliquos, qui nomen Dñi Iesu reuerẽtur, in illoq; cõfidunt, & eximia atq; incredibili pietate benedicunt sedenti in throno. Hi verò sunt in purgatorio. Nam de damnatis Sanctus Isaias inquit: Non infernus confitebitur tibi, neq; mors laudabit te, nec expectabũt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Et ideò ad succurrendum defunctis, & satisfaciendum pœnis, illorum exequias celebramus, multa denique pietatis officia præstamus. Et in hoc sensu possunt illa Diui Pauli verba interpretari, scilicet: Alioquin.

Simile.

2. *Reg.* 13

Decr. D. 2 qui in aliud.

D. Aug.

Luc. 12.

2. *Mac.* 12

Phil. 3.

Apo. 5.

Isai. 38.

1. *Cor.* 15.

quin ſi reſurrectio mortuorum non eſt, quid facient qui ba- 29
ptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non reſurgunt, vt
quid & baptizantur pro illis? Hic baptizantur ſimile eſt illi,
Luc. 12. quod Dominus dixit: Baptiſmo habeo baptizari. Vbi baptiſ-
mum ſuum ſacratiſsimam mortem, ſuoſque labores vocauit.
Tunc ergo pro mortuis baptizamur cum nos flagellamus, ieiu-
namus, flemus, pro illiſque oramus. Quòd ſi non eſſet mortuorũ
reſurrectio, ait ſanctus Apoſtolus, nihil hęc omnia prodeſſe poſ-
ſent: ſed quoniam eſt reſurrectio plurimum conferunt. Legitur
cum quidam pater de familia Prædicatorum in die animarum
concionaturus eſſet, nocte præcedente eiuſdem ordinis fratrem
defunctũ ei apparuiſſe, dixiſſeq; ei: Venio te admoniturus cum
tibi hodie ſit prædicandum, vt commendatiſsimum populo re-
linquas, vt in hac die ſummoperè animabus defunctorum Pur- 30
gatorij faueant, quandam enim ſummã miſericordiam eſt Deus
hodie eis impertiturus, propter Chriſtianorum ſuffragia eis ex-
hibenda. Hodie nanque animarum quindecim millia à cruciati-
bus, & flammis, quibus vexantur egreſſuræ ſunt. Quam viſionẽ
idem prædicator in concione ſua populo retulit. Cum ergo infal
libilis veritas ſit purgatorium exiſtere, & ſuffragia animabus vti
liſsima eſſe, potiſsimum verò ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacra-
Concil. Tri mentum præcipit ſancta Synodus Tridentina, in principio Seſ-
dent. Seſ- ſionis. 25. Epiſcopis, vt ſanam de purgatorio doctrinam à ſanctis
ſione. 25. Patribus, & ſacris concilijs traditam, à Chriſti fidelibus credi, te-
neri, doceri, & vbique prædicari diligenter ſtudeant. Idcircò ſe-
mel, & millies ſingulos patres concionatores ad pedes vniuſcu-
iuſque humiliter prouolutus, obſecro ne tantæ pietatis operis 31
obliuiſcantur, ſed, vt magna cura, & aſsiduitate populos exhor-
tentur, vt ad ſubueniendum illis animabus ſuffragijs, & altiſsi-
mo myſterio ineffabilis altaris ſacrificij excitentur. Quod ſi illæ
animæ, pro quibus hæc ſuffragia offerimus, fortè ex hoc mundo
purgatæ diſceſſerunt: hæc, inquam, ſacrificia proſunt, vt adiuue-
mus illas ad agendum gratias Deo pro tam ſingulari beneficio,
quod eis contulit, ad ſuam beatitudinem eas tollendo. Illæ enim
animæ beatæ non ſe ſufficientes inueniunt ad laudandum, ſicut
debent diuinam celſitudinem, eaſque ſancta Eccleſia in hoc præ
uenit, vt illis ſubueniat. Cum in veteri lege eſſent tot ſacrificia,
quædam, quæ pro peccatis offerebantur, quædam verò, quibus

gratiæ

32 gratiæ agebantur pro acceptis beneficijs: ſic in lege gratiæ ſupremũ miſſæ ſacrificium pro omnibus illis ſtat, quoniam in eò illa omnia ſacrificia continẽtur, ipſum eſt ſumma, & ci: cunſcriptio, id eſt, [*La cifra y tantomonta*,] & etiam infinities plus omnibus, quæ in veteri lege offerebantur, Deoq; immolabãtur. Vndè Diuus Paulus ait: Impoſsibile enim eſt ſanguine taurorum, & hircorum auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit: Hoſtiam & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi, holocauſtomata, & pro peccato nõ tibi placuerunt. Dixi, ecce venio. Et ita hoc prætioſiſsimo ſacrificio, de quo ſancta Eccleſia dicit: Hoc ſacrificium laudis, animas glorioſas diuinæ bonitati gratias agere iubeamus propter ſingulare beneficium, quod ex eius liberaliſſima manu acceperunt. *Hebr.* 10.

33 Dixit vlterius vox illa de cęlo: *Opera enim illorum ſequuntur illos.* O benedicta ſit talis vox, & benedicta talia nũcia, quæ iuſtis tã læta ſunt. Cõſolamini ſerui Dei, nam omnia veſtra opera bona, & labores patienter tolerati vſque ad diuinum conſpectum vos ſunt comitaturi. Cum Domin⁹ Eliam Prophetam in paradiſum terreſtrẽ transferre vellet, inquit ſacer textus: Ecce currus igneus & equi ignei diuiſerunt vtrumque, ſcilicet, Eliam & Eliſeum, & aſcendit Elias per turbinem in cælum. Quid Domine? ſiquidem ſeruum tuum honorare volebas, nonne honorabilior eſſet currus criſtallinus, aut adamantinus, & eiuſmodi equi fulgidi, quã currus, & equi ignis deſolatoris? Minimè, quia de Elia dicitur: Surrexit Elias Propheta, quaſi ignis, & verbum ipſius, quaſi facula ardebat. Et ſiquidem omnia verba, & opera eius ignea erãt, ab hoc 34 viuendi modo in igne tranſeat. Curate dilectiſsimi, vt verba, & opera veſtra ſint amoris igne accenſa: illa enim currus, & equi erunt, qui vſque ad Dei conſpectũ vos comitabuntur. O quam meritò apud Iſaiam dicitur: Dicite iuſto quoniam bene, quoniã fructum adinuentionum ſuarum comedet. Statimque ſubditur: Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. O verba iuſtis dulcia, contra verò peccatoribus amara. Etenim, vt bona opera iuſtos, ita mala opera peccatores ſequuntur. Vnuſquiſque enim opus ſuum portabit, inquit Diuinus Apoſtolus. O quibus oneribus preſsi exibunt infœlices, qui ſuas libidines in hoc ſæculo explere voluerunt. Quot peccata, & ſcelera, ô peccator perpetraſti, tot onera ſuper te baiulabis, quę animam tuam *4. Reg. 2.* *Eccli. 49.* *Iſai. 33.* *Gala. 6.*

oppriment, eamque etsi spiritualis sit ad tartari profunda descē- 35
dere facient. Quapropter dilectissimi non tam rationibus quam precibus vltimam manum huic rei imponam. Vos obsecrans, vt aduertatis, quam citò hoc futurum sit, & neque vnam duntaxat horam, vos certam habere. Idcircò abhinc vos præparate, vt cum mors venerit plenos gratia inueniat, & illam tanquam per portam ad æternam fœlicitatem transeatis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Tertia Funeralis.

Ego sum resurrectio & vita. Ioannis. 11. 1

PRVDENTISSIME, ac conuenientissimè sacrosancta mater Ecclesia fidelibus defunctis exequias celebrat, eorumque funeribus piam operam dat: est enim tam viuis, quam mortuis vtilissimum. Viuis, quia Deus
Gene.2. dixit homini: De ligno scientiæ boni, & mali ne comedas, in quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris, mors necabit te: quasi diceret: Animæ mors propter peccatum tuum corpus interficiet; dæmon autem
Gene.3. dixit: Nequaquam moriemini. Homo verò miser hoc dæmonis elogium sequitur, adeò vt vix persuaderi possit obitum sibi esse. Æquum est ergo, vt exequiæ celebrentur, & hi tumuli erigantur, vt his signis exterioribus & sensibilibus profundo obliuionis somno dormientes excitentur, & reminiscantur cras, aut sequenti die idem fortasse de se faciendum esse. Memor esto iudi-
Eccli.38. cij mei, sic enim erit & tuum, mihi heri, & tibi hodie, inquit Ecclesiasticus. O quanti nostra interest semper illa verba præ oculis habere, quæ prudentissima quædam mulier Regi Dauidi pro
2.Reg.14 nuntiauit, scilicet: Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. Aquæ nos comparat, nam ipsa saporem accipit à terra, qua defluit. Si auri, vel argēti venis decurrit est perutilis, & dulcissima, sin autem sulphureis venis pertransit, insipida, nociuaque est. Similiter talis est mors, qualis vita, qua transit. Qui bene viuit,

bene

3 bene moritur, & qui male viuit, vt plurimum male moritur. Qualis eſt tela, quæ texitur, talis eius ora & extremitas eſt. Si tela eſt ſtupea, & rudis, eodem modo ora craſſa eſt, ſi verò tela tenuis eſt, etiam ora tenuis exiſtit. Vita noſtra eſt tela textorio huius mundi intexta. Huius autem telæ extremitas, & ora eſt mors. Quod ſi vita ſyncera, integra, & tenuis, & ſancta exiſtit, mors etiam, quæ eius eſt fimbria ei correſpondet. Sin autem vita eſt rudis, imperfectionibuſq; plena magnoperè pertimeſcendum eſt, ne talis mors ſit. Vnde in Apocalypſi dicitur: Væ enim habitantibus, & morientibus in terra. Hoc eſt: O miſeros illos, quorum mors ſicut & vita terrena eſt. Iuſti verò neque in terra habitant, nec in terra moriuntur, ſed ſemper in cælo corde ſunt fixi. Siquidem cum Diuo Paulo dicere poſſunt: No-
4 ſtra conuerſatio in cælis eſt. In Deuteronomio dicitur: Aſcendit Moyſes ſuper montem Nebo, mortuuſque eſt ibi. Mirũ quidem videtur Moyſen ſolùm in monte interire. Cęterum quia iuſtus erat, rectéque vixerat, nihil ei id nocuit, quoniã Deum præſentem habebat, quanquã homines illa hora ei deſuiſſent. Deus tamen conſolator in obitu illius non defuit. Et dicens ſacer textus: Mortuus eſt Moyſes ſeruus Domini; ſubdit ſtatim: Et ſepeliuit eũ in valle terræ Moab. O benedictus, & glorificatus ſit talis Deus, qui ſic ſeruos ſuos honorat. Quoniã Moyſes fideliſſimus eius ſeruus fuit ipſemet Deus illum ſepeliuit. Qualis nanque vita extitit talis, & mors fuit. Satagite ergo fratres ſanctam vitam ducere, ſi ſimilem mortem obtinere cupitis. Dicit etiam quaſi aqua dilabimur. Nam fluuij, etſi omnes dulces ſunt, fines
5 tamen amariſsimos habent, ſiquidem, vt ait Eccleſiaſtes: Omnia flumina intrant in mare, quod quidem amarum eſt. Ita omnes homines, qui in hoc mundo voluptuoſe, delicateque viuũt, in morte triſtitia, & amaritudine terminantur. Vnde Eccleſiaſticus ait: O mors, quam amara eſt memoria tua viro habenti pacem in ſubſtantijs ſuis, & cuius viæ directæ ſunt. Non omnibus dicit nimis amaram eſſe, niſi illi tantum, qui contentus eſt, & pacem habet cum diuitijs ſuis, cuique omnia ex animi ſententia ad libitumque ſuccedunt. Hic eſt peccator, qui bona temporalia, licet male parta, abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo, & remorſu poſsidet. Nam iuſtus eas in pace non poſsidet, imò potius ſcrupulum diuitiæ ei inferunt, an bene cõparatæ fuerint,

Apoc. 8. *Philip. 3.* *Deut. vlt.* *Eccli. 1.* *Eccli. 41.*

fuerint, an eas ſecundum diuinum beneplacitum expendat, an 6
deniq; occaſioni futuræ ſint, vt propter illas conditorem ſuum
offendat. Et huic mors ita amara non eſt. Cum Socratem aliquã
do Plato interrogaret, quomodo ſe in vita habuiſſet, & quo pa-
cto in morte ſe habere cogitabat, ille reſpondit: In iuuentute re-
ctè viuere, in ſenectute verò bene mori laboraui, atque ita inte-
riori cruciatu, ſeu dolore non afficior, neque mori recuſo. Nam
cum vita honeſta fuerit, mortem cũ hilaritate expecto. Væ, væ,
væ, quanta nobis Chriſtianis ignominia eſt hæc Ethnici Philo-
ſophi verba audire. Quis noſtrum, quæſo, tanta confidentia mor
tem expectare poterit, cum noſtra peccata formidabilem, & hor
rendam nobis illam efficiant? Perpendite vlteriùs quomodo di-
cat: Quaſi aqua dilabimur. Vbi ſignificatur vitam noſtram pro-
lixitatem quandam moriendi vſque ad finem ipſius vitæ eſſe. 7
Vnde Eccleſiaſticus vocat eam mortem decurrentem & prola-
Eccli. 51. bentem, his verbis: Pro morte defluente deprecatus ſum, quæ fe-
D. Grego. ſtinanter magnoque impetu fluit. Et Diuus Gregorius ait: Quo
tidianus defectus corruptionis humanæ, quid eſt aliud, quam
quædam prolixitas mortis? Itaque vita noſtra ex multis morti-
bus compoſita eſt. Nanque mors nihil aliud eſt, quàm vltima li-
nea, & meta ipſius vitæ. Quid enim hora decima eſt, niſi finis
temporis, quod illuc vſque peruenit? Decima etiam, & dimidia
eſt finis vitæ, quæ illuc vſque peruenit. Atque ita quæcunque
temporis pars mors dicitur, quia finis eſt temporis quod illuc
vſque peruenit. Eſt igitur tota via mortibus compacta. Vnde
Ioan. 5. Dominus ait: Amen dico vobis, quia qui verbum meum audit,
& credit ei, qui miſit me, tranſiet à morte in vitam. Vbi hanc vi- 8
tam mortem vocare videtur. Aliam verò vitam appellat, & mor
tem tranſitum dicit, quo ex hac morte ad vitam tranſgreditur.
O vtinam hæc omnia frequentiſsimè mentibus noſtris euolue-
remus, quàm facilè pompas, ſumptus, & voluptates huius ſeculi
contemneremus, ſiquidem tam citò, & cum tanto dolore ea reli-
Simile. cturi ſum⁹. Accidit pueris in hortũ fructibus conſitũ ad furandũ
poma ingredi. Ad hoc autem aliqui eorum in arbores aſcendũt,
& à ramo in ramum ſaltus edunt, fructus carpentes, & in ſinus,
& manicas mittentes. Alij verò pueruli ſtant ſub arboribus vo-
ciferantes, dicenteſque: Mittite ad me, at mittite ad me, at mitti-
te ad me. Illi verò vocibus eorum obſurdeſcunt, nec niſi tantum

ſibi

9 sibi colligere nituntur, & cum sunt omnino referti & onusti pomis, manicas & sinus plenas habentes, ab horto quoque exire contendunt, ad pomarij ostium olitorem offendunt, qui eos omnibus fructibus expoliat, & insuper crudis verberibus illos afficit. Mundus hic est tanquam hortus arboribus consitus, quæ sunt diuersi status voluptatum fructibus, honoribus, lucris, & illorum ambitionibus onusti. Et homines veluti pueri ex arbore in arborem scandere, & reptare incipiunt, & ex ramo in ramum saltare, quia ferè nullus inuenitur, qui sua sorte contentus viuat. Eques nanq; Comes esse cupit, Comes autem Dux, at Dux Rex, Rex verò Imperator, Imperator deniq; omnibus dominari, cunctaque possidere desiderat. Nec solùm in secularibus statibus, sed etiã in Ecclesiasticis hoc vitium regnat. Beneficiarius nanque Cano-
10 nicus esse contendit, Canonicus, Episcopus; Episcopus, Archiepiscopus; Archiepiscopus, Cardinalis; Purpuratus præterea Summus Pontifex: Maximus autem Pontifex adhuc habitis & possessis his non est satiatus. Postquam igitur homines in has arbores ascenderunt, vix, nisi sui ipsorum recordantur, quot quot fructus possunt sibi colligere studentes. Etenim si de quibusdã paucis socijs, qui Diuum Paulum comitabantur, ait ipse: Præter Timotheum, Omnes quæ sua sunt, quærunt; nõ quæ Iesu Christi, *Philip. 2.*
quid his calamitosis temporibus ab hominibus sperari potest? Videmus nanque paruulos, & mendicos, qui has arbores nondũ conscenderunt ex profundo indigentiæ suæ magnos clamores edere ad illos, qui in eis sunt constituti, dicentes: Mihi largimini, ah mihi impartimini. Quidam sic: O Domine habeo filiam nu-
11 ptui dandam, subuenias mihi obsecro ad illius dotem. Quidã verò ait: Ægritudine premor, opem ferte, vt medicinam mihi possim adhibere. Plurimi tamen horum pauperum clamoribus auribus feras obijciunt: non nisi sinus, crumenas, & thecas vsque ad summum reficere nituntur. Cum verò ex voto satis refecti, onustique sunt ex horto mundi huius exeuntes, in hortulanum, qui est mors incidunt, quæ omnibus eos expoliat, nec tantũ bonis temporalibus eos nudos relinquit, sed præterea plurimis etiam crudelissimisque verberibus cruciat. Quid aliud obsecro illi remorsus, anxietates, agoniæ & horrores, quos seculi magnates, & diuites patiuntur in exitu, quam quædam mortis cruda verbera sunt, quibus ab huius mundi horto exeuntes eos affici? De Ca-

tholico

Ferdinandus Rex Catholicus

tholico Rege Ferdinando literis commendatum eſt, poſtquam 12
res tam ſanctas expediſſet, æternaque memoria dignas, morti iã
proximum, alta voce, vt omnes circunſtantes audirent, animaduertentem, quam parum diuitiæ proſint, quantumque noceant in hæc verba prorupiſſe. O vtinam, & diuinæ maieſtati me monachum laicum alicuius conuentus fuiſſe placuiſſet, dum modo tam exactè & ſtrictè, tot regnorum & prouinciarum, quæ mihi ſubditæ fuere ratio reddenda non eſſet. [*o ſancta Maria ſeñora,*] cui non ſummam parit admirationem, ſummumque terrorem incutit, Regem Chriſtianiſsimum, qualis hic extitit, qui tot tantaque pietatis opera edidit, hoc timore concuti, hæcque verba proferre in huius mundi exitu. Moyſi in vitæ ſuæ extremis conſtituto di

Num. 27.

xit Deus: Aſcende in montem iſtum Abarim, & contemplare inde terram, quam daturus ſum filijs Iſrael. Cumque videris eam 13
ibis, & tu ad populum tuum, ſicut iuit frater tuus Aaron, quia offendiſtis me in deſerto Sin in contradictione multitudinis, nec ſanctificare me voluiſtis coram ea ſuper aquas. Hoc ita factum fuit, quoniam præcipiente eis Domino, vt ad petram loquerentur, vt aquam eis præberet, ipſi tamen virga percuſſerunt eam,

Num. 20.

vt in Numeris dicitur. Hæc profectò verba nimium terrorem nobis debent incutere. Si enim Deus Moyſi tanta ſanctitate prædito, inſtãte morte vnum duntaxat peccatum exprobrat, quid nobis, qui tot tantaque paſsim committimus, accidet? Atque ideò minimè miremur maximos eſſe timores, conſcientieque ſtimulos, quos crudeliſsimi, & elati tyranni illa hora patiuntur, ſiquidem talia iuſtis tunc ante oculos obijciuntur. Hæc itaque ſunt verbera, quibus mors, velut alter hortulanus, fructus, atque bo- 14
na temporalia ab hominibus aufert. Quid ergo, ô mundani, tanti facitis, tantaque diligentia, & anxietate hæc inquiritis, quæ tã

Leuit. 25.

citò cum tanta acerbitate dimiſſuri eſtis? In Leuitico præcipiebat Deus, vt in prædium aliarumque rerum venditione annus Iubilei obſeruaretur, qui erat quinquageſimus, in quo hæreditates, & omnia ad priſtinos, & priores dominos redibant. Et, vt quo plures reſidui anni eſſent vſque ad Iubilei tempus plus pretium augeretur, ſiquidem diutius eis fruiturus emptor erat. Et quo pauciores reſtarent dies minoris venderentur. Ita æquũ erat vt homo in rebus terrenis faceret, vt, ſcilicet, ſpatiũ vſq; ad mortem, quæ eſt ſicut annus Iubilei metiretur, annoſq; numeraret.

quando

15 quãdo res ad proprios dominos redibunt, videlicet, ad mundũ diuitiæ, corpus ad terram, ſpiritus ad Dñm qui fecit illũ. Sed hoc eſt diſcriminis, quia in illo Hebreorũ Iubileo anni certi erant, & diffiniti, & ita certum & conſtitutum pretiũ dari poterat: hic autem ne vnam quidem horam certam habemus. Dicite fratres, ſi Iubileus ille omnibus inopinantibus, de repente aduenire poſſet, aut intra vnius diei ſpatiũ, quiſnã, quæſo, prudens, rebus pretium imponere auderet? Cùm igitur hic noſter Iubileus à diuina volũtate pendeat, & hodie, vel cras ſuperuenire poſsit, quid tantum laboris pretiũ pro illis rebus damus, quę ſtatim, aut craſtino die à nobis auferẽdæ ſunt? O quã quietus, & trãquillus in tempeſtatibus, & turbinib⁹ maris ſeculi huius, tãquã piſcis magnus huius cõſiderationis profundo pelago immergeretur, quẽadmodũ
16 piſces maximarum tẽpeſtatum tempore faciũt, quas hoc modo nequaquã ſentiũt. O Dei mirabile artificiũ, qui ſumpſit ad culpæ remediũ ipſiuſmet culpę pœnã, quæ eſt mors. Quia per peccatũ mors ait D. Paulus. Et ideò vocatur mors à morſu, quia per *Rom. 5.* pomi peccatũ intrauit ipſa in mũdũ. Et vt illius memoriã tenere m⁹ ſtatuit Deus, vt ſtomachus noſter cadauerũ cœmiteriũ eſſet, quãdoquidẽ in eo aues, piſces, & reliqua animalia, quæ quotidie comedimus, mortua ſepeliuntur. Cum igitur nobiſcũ ſepulchrũ habeamus, ingens profectò miſeria eſt nimium mortis nõ memi niſſe. Quondam Rex Dauid petiuit ab Achimelech ſacerdote: *1. Reg. 21.* Si habes hic ad manum haſtam, aut gladium da mihi. Et dixit ſacerdos: Ecce hic Gladius Goliath Philiſtæi, quem percuſsiſti in valle Terebinthi, eſt inuolutus pallio. Et ait Dauid: Nõ eſt huic
17 alter ſimilis, da mihi eũ. Maximũ profectò myſteriũ hic latet, q̃ noluerit Dauid præliaturus contra Goliath, arma Saul accipere cõtra ipſum Philiſtæũ, & arma Goliath cõtra Saul ſũpſerit, quo gladio illũ interemerat, & de hoc dicit nullũ ei eſſe ſimilẽ. Quo ſignificatũ eſt mortẽ gladiũ eſſe Sathanę artificio fabricatũ, quãdoquidẽ propter peccatũ in mundum introiuit, & qua ipſemet Sathanas in homines dominabat̃, in ſuam q̃ poteſtatẽ & iuriſdictionem redigebat, eiſdem omnino armis ipſe dæmon vincẽ d⁹erat, ſcilicet, morte pretioſiſsima Chriſti Redẽptoris noſtri. Et hoc eodẽ gladio vult Deus, vt modo aduerſus Goliath, & Saul, hoc eſt, cõtra dæmonẽ, & peccatũ pugnemus. Dicens verò: Non eſt alter huiç ſimilis, ſignificatum eſt, quam efficax remedium

quamque

quamque acutos gladius ad debellandum dæmonem, & peccatum, necnon ad omnes mundi fastus, & vanitates contemnendas, mortis memoria fit. Vnde inuenietis, vbi nos legimus dixis- 18
Deut. 30. se Moyses ad populum: Testes inuoco hodie cælum, & terram, quòd proposuerim vobis vitam & bonum, alia translatio habet: quòd proposuerim vobis vitam, & mortem: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Itaque id quod vna lectio bonum appellat, altera mortem dicit. In quo significatur quantum commodum mors hominibus afferat, siquidem eius consi-
Baruc. 3. deratione à malis conuertũtur. Propheta Baruch interrogat: Vbi sunt principes terræ, qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? qui in cæli auibus ludunt? (id est, qui sunt aucupes,) qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eorum? Exterminati sunt, & ad 19
inferos descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt. Animad uersione dignissimum est, sanctum Prophetam, cum loqueretur de ijs, qui actualiter dominabãtur super bestias, & in cæli auibus ludebant, & argentum, & aurum thesaurizabant, affirmare subinde, quòd iam exterminati erant, & ad inferos descenderant, & alij loco eorum exurrexerant. Et hoc ad demõstrandum, ijs tam citò ex hac vita forè migrandum; & ad inferna descendendum, vt eos iam illic esse, & exardere (ad exaggerandam temporis breuitatem) dici posset. Vos ergo, qui cùm Christiani sitis, tam proteruè, turpiter, & dissolutè vitam ducitis, sicuti illi, qui Ethnici erant; fingite vos iam inferorum ignibus comburi. Nam cum vita sit tam exigua, & breuis, nisi mores vestros corrigatis, citò vos illuc videbitis. Quæ cum ita sint fratres charissimi, vnusquisque 20
id, quod Spiritus sanctus admonet exequi studeat, dicens: Ante
Eccli. 14. obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum. Hebræis etiam dixit Deus: Verterunt ad me tergũ,
Hiere. 2. & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & libera nos. Vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. O verba tremenda, & ancipitibus gladijs acutiora ad corda scindenda. Si sumus idololatræ vt illi Israelitæ, & Deum, ventrem, pecuniam, libidinem, voluptatem & honorẽ iudicamus, & habemus, & si vt ea adoremus, Creatori terga vertimus, cur non veremur, ne nos eodem supplicio, quo & illos, Deus puniat permittens, vt in illa hora adeò cæci simus,

vt

21 vt miſericordiam ſicut oportet ab eo depoſcere neſciamus, & ita illam non obtineamus. Nam etſi verum ſit, vt idololatris in illo extremo labore nobis dicat meremur: Vbi ſunt Dij tui quos feciſti tibi? Surgant & liberent te; id minime diceret ſi miſericordiam, vt par eſt petere tunc ſciremus, vt re vera nonnulli poſcere ſciunt, ipſamq; tunc aſſequuntur. De quibus illud Eccleſiaſtici dicitur: In tempore conſummationis effundent virtutem, & furorem eius, qui fecit illos confundent, vbi alia trā ſlatio habet: Et furorem eius, qui fecit illos placabunt: & ſic eſt in contextu Græco, veruntamen, quia periculoſiſsimum eſt ad illam horam expectare, eam modo opportuno tempore petamus. Expergiſcimini & nolite errare, Deus non irridetur (ait diuinus Apoſtolus,) quæ enim ſeminauerit homo hæc & metet. Qui ſeminat in carne ſua, de carne & metet corruptionem, & qui ſeminat in ſpi-
22 ritu de ſpiritu metet vitam æternam. Poſt Domini reſurrectionem, quibuſdam diſcipulis piſcantibus cum ipſe Dominus appareret in littore maris. Simō Petr⁹ tunica ſuccinxit ſe, erat enim nudus, & miſit ſe in mare. Magis expeditus Sanctus Apoſtolus enataret ſi nudus in mare ſe mitteret, cæterum maluit laborioſe veſtitus natare, quàm poſteà in littore coram eius diuino magiſtro nudus apparere. Ita nos omnes decet per mare huius calami toſi mundi virtutibus indutos enatare, tametſi laborioſè, vt illis veſtiti, & ornati ad litus mortis in conſpectu ſuperni iudicis appareamus, quàm virtute, timore, & verecundia exuti inanibus delicijs in mari mundi huius enatare, & deniq; ad mortis littus ignominioſe nudos apparere, ad opprobria æternamq; damna-
23 tionem accipiendum. Sunt præterea defunctis vtiliſsima ſuffragia, & exequiæ, quoniam ſacrificijs precationibus, & eleemoſynis eis adiumento ſumus ad ſatisfaciendum, ſi forte aliquo debito hinc obſtricti diſceſſerunt. Si in huius defuncti obitu hanc cauſam mihi commendatā aliquis Orator Ethnicus humanè tractare vellet, copioſam profecto dicendi materiam inueniret, in quo ingenij ſui dexteritatem oſtentaret, & rhetoricæ ſtylum dilataret, & etiam in multis illum commendare, ſiue laudare poſſet. Cæterum Euangelicus concionator, cui omnis oſtentatio, adulatioq; prohibetur, & cui in omni doctrina, quę ad ędificationē, & vtilitatem animarum non dirigatur immorari non licet agendo de donis eius naturalibus, & de dotibus corporis, ſed tantum

Ecclſ. 39

Gala. 6.

Ioan. 21.

aliquot ex eius virtutibus ad præsentium ædificationem manifestare decet, quoniam scriptum est: Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Quo mortuus perueniat scire non possumus, nec tam acutam aciem oculorum habemus, vt hinc cœlestes sedes, & domicilia prospicere possimus. Est tamen defuncti salutis indicium bona fama, quam de se reliquit, quando omnium vox est. O quam bonus vir hic erat, quam pacificus, quam pius, quam vtilis Reipublicæ, quamque timens Deum. Hoc satis apertè in huius defuncti morte experimento patuit, cuius exequias celebramus. Ideò æquum est, vt eius virtutes rectèque facta publice laudemus. Cum arbor eradicatur in vacuo, quod reliquit, quanta esset conspicitur. Si enim magnum vacuum relinquit, signum est magnam fuisse arborem. Vultis ne quantus seruus Dei hic defunctus esset cernere? attendite, quam ingens vacuum suo obitu reliquerit. Quot proseucæ, id est, (*hospitales*,) quot carceres, quot viduæ, quot orbi, & pupilli, quot ægroti, & pauperes vacui remanserunt, quos omnes fouebat, & sua ope tutabatur pietateque implebat. Si casu defunctus cum esset virtute præditus morte subita perijt dices: Scitote fratres puram, & integram vitam morte repentina non maculari, neque fœdari, quinimo in hoc cõspicitur, quam bonum sit sanctè, & integre vitam agere, siquidem mors subita accidere potest. Et ideo sancta Ecclesia non solum orat, vt à morte subita liberet nos Deus, sed etiam addit: A subitanea, & improuisa morte libera nos Domine. Nam quanuis subitanea sit, nisi sit improuisa nõ præiudicat ei, qui obijt. Sic spiritus sanctus affirmat his verbis dicens: Iustus si morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit. Et cõstituit Deus sua diuina prouidentia, vt aliquis iustus sic subito moriatur, vt tu peccator consideres, si illa mors te sicut illum iustum inuaderet, qualem te inueniret. O adulter, ò vltor, ò vsurarie, ò ambitiose, & superbe, quid de te esset infœlix, si heri, vel hac nocte, aut hoc mane, te mors sicut hunc seruũ Dei subito raperet? Quid hæc considerans non contremiscis? Expergiscere ò peccator tam vehementi tuba, & stimulo quantus hic est, & incipe statim ab hinc te præparare, veram agẽs pœnitentiam. Etenim licet à Deo syngrapham, te non repente è vita tollendum haberes, ingens amentia est, illud tempus expectare, vt te præpares, inquovix opportunitas adest ad id quod tua interest absoluẽdum. Quanta de

Eccli. 1. 24

Simile. 25

sap. 4. 26

Simile.

mentia

27 mentia dicito eſſet, ſi in die Paſchatis, quando ad audiendum ſacram iturus es accerſiri iuberes ſartorem, qui veſtem tibi ſcinderet. Quid tunc cum tanta breuitate effici poteſt? Multo maior ergo dementia eſt, vt habens nunc tot vitæ dies (cũ beatitudinem ornatus ingredi velis bonis operibus) vt ea exequenda differas in Paſcha quod eſt dies mortis. In Numeris legitur, iuſſiſſe Deũ quẽ dam lapidibus obrui quoniã ligna in ſabbato collegerat. Hoc tibi valde pertimeſcendũ eſt, ne in te impleatur. Time ne in æternũ te iubeat Deus in inferno lapidari, quoniã ligna colligenda, & penus quærẽdũ (*hæc per prouiſion*) in mortis tẽpus reſeruaſti, quod eſt dies ſabbati, & requiei, quãdo ab hac vita iuſtis operibus plen⁹ trãſituros eras. Anneſcis dolores, ægritudines, plãctus vxoris, filio 28 rũq; eiulatus te tũc impedituros eſſe, ne ſicut tua refert prę parari ſcias? Et præterea dæmõ tũc animã tuã vocabit, his verbis eam alloquens: Age ſocia exi, exi, veni cito, quoniã, quandoquidẽ mihi in mundi huius illecebris obſequuta es, ratio poſtulat vt cruciati b⁹, quos ego perfero fruaris, & delecteris. Quod, vt opere exequatur iudiciũ tuũ peruertere nitetur Deo ita in malorũ tuorũ pœnã permittente, ne verã pœnitẽtiã agere valeas. Perpẽdite fratres illa verba Eccleſiaſtici: Timẽti Deũ bene erit in extremis, quibus docemur noſtra intereſſe vt bene in extremis nobis ſit, in ſancto timore viuere. Iuſtus erat patriarcha Iacob, cui cũ Deus promiſiſſet dicens: Ero cuſtos tuus quocunq; perrexeris, & reducã te in terrã hanc, tamẽ à Meſopotamia rediẽs fratrẽ ſuũ Eſau valde timuit, & plurima ei dona ad eũ placandũ miſit. Quid vir ſancte times, 29 ſiquidẽ Deus ſe ſeruaturum te promiſit? Quia cũ diu apud Labã commoratus fuiſſet, timebat ne forte inter idololatras illos Deũ offendiſſet. Nã diuina promiſſa cõditionalia ſunt, videlicet, ſi homo fideliter ei inſeruierit. Ideo merito timebat vtrum debitum obſequium ei præſtitiſſet. Ideoq; iuſti timent, & diuinã iuſtitiã ſuis donis placare ſatagũt, atq; properãt, ſuſpicãtes ſe in hoc miſero ſeculo inter tot idololatras viuẽtes, Deo, vt par eſt nõ famulari.

Eccli. *Gen. 28.* *Gen. 32.*

Idcirco bene erit illis in extremis: quia quanuis corporaliter obeant, illis tamen ſumma veritas Chriſtus dicit. *Ego ſum reſurrectio & vita, qui credit in me etiam ſi mortuus fuerit viuet.* O Chriſte beatorum ſpirituum lætitia, benedicta ſit lingua tua Domine, & benedictum os tuum, quo tam ſanctum, glorioſumque verbum protuliſti. Et quomodo fideliſsimo tibi amore

debeamus ſeruire nos informaſti, ſiquidem noſtri miſeri caſus 30
reſurrectio, mortiſq; noſtræ vita es. Hoc optime Diuus Paulus
Roman. 6. perpendit dicens: Exiſtimate vos mortuos quidem eſſe peccato, viuentes autem Deo in Chriſto Ieſu. Non ergo regnet peccatum in veſtro mortali corpore vt obediatis concupiſcentijs eius, ſed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viuentes. Acſi diceret: Quid in vobis peccatum effecerit conſiderate fratres, ſcilicet, quòd ex immortalibus mortales vos reddidit. Et ſiquidem adeò vobis nocuit, non regnet in corpore veſtro mortali. Omnes vos in Chriſti obſequium exhibete, qui vos ex mortuis cum tanto
Pſal. 137. ſui diſpendio viuos effecit. Hoc idem vaticinatus fuit Dauid dicens: Dominus retribuet pro me, Domine miſericordia tua in ſeculum. Vbi Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Dominus operabitur pro me. Et quoniam propter tanta, ac tam ſublimia 31
beneficia huic cœleſti Redemptori ſummopere obtẽperare debemus; animaduertit Diuus Paulus Corinthijs maxima promptitudine omnem inobedientiam puniendam eſſe, dicens:
2. Cor. 10. Arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo, ad deſtructionem munitionum, &c. Et in promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam. Verbum illud: In promptu habentes, ſub iunxit Sanctus Apoſtolus, vt quantum malum inobedientia ſit illi cognoſcerent. Igitur dilectiſsimi prompte noſtræ veræ reſurrectioni, & vitę Chriſti ſeruiamus, vnde efficaciſsimum deſiderium videndi illum nobis exorietur. Dicemuſque cum Re-
Pſalm. 41. gio Dauide: Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum ità deſiderat anima mea ad te Deus. Sitis iuſti, cerui ſiti comparatur. Quoniam, vt naturales dicunt, & etiam Diuus 32
D. Aug. Auguſtinus aſſerit: Ceruus ſerpentes interficit, quos poſtquam interemit, ardentiori ſiti maioriq́ue impetu ad fontem frigidum currit. Ita homo qui peccata vera contritione peremit, maiori anxietate anhelat, celeriorq́; curſu ad vitæ fontem Ieſum Chriſtum properat. Nam quanto animus diuina gratia mundior eſt, eo maiori deſiderio angitur vidẽdi Deum in gloria. Ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

Concio

Concio Quarta Funeralis.

Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum Dominum nostrum. 1. Cor. 15.

HIVius nostræ miserrimæ tempestatis hæretici, vsque adeò conati sunt arbitrij humani libertatẽ volũtatisq; nostræ vires deprimere, vt dixerint, nos nihil boni operari posse, sed oẽs studiosas actiones omnino Deo autori tribuendas esse. In cuius falsi dogmatis confirmationem, nonnulla sacræ Scripturæ loca perperam intellecta intorquẽt. Quidam locus est B. Apostoli Pauli Philippensibus dicentis: Deus est enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate, hoc est, Deũ ipsum desiderium operisq; executionem nobis elargiri. Alius est Isaiæ, nomine Iustorum dicentis: Omnia opera nostra operatus es nobis. Ad quod tamen B. Augustinus respondet dicens: Initium salutis nostræ Deo inspirante fit. Deus est qui intellectum illuminat, impellitq; in bonum voluntatem, eamq; in operatione comitatur, non tamẽ cogit, vt id agat, ad quod illam mouet, sed potius in sua libertate relinquit: vnde & sui arbitrij est Deo vocanti audire, vel aduersari. Et ita D. Paulus ait: Dei enim coadiutores sumus. Ecce, quia nõ tantum asserit Deum operari, sed etiam nos cum ipso simul. Et alibi hoc ipsum insinuat dicens: Abundantius illis omnibus laborani, non ego autem, sed gratia Dei mecũ. Ambo fecimus, nõ ego solus. Hoc exẽplo id perspicuum fiet. Si viator, cui longum iter conficiendum restat, dormiat, quomodo iter facere poterit? Si illi tñ sic somno oppresso alius comes superueniẽs inclamet: Eia frater expergiscere, longũ enim iter nobis superest, hoc certe facto excitat illũ, monetq; ad iter capessendũ, & si necessariũ iudicat, pane, vinoq; suo famelicũ reficit, lassum equo vehit, exanimatũ eloquio confirmat. His tamen minime cogit illum ad iter agendũ. Sic se Deus nobiscũ habet, quibus lõgũ iter quousq; in cœlũ perueniamus agendum supereit. Attamen nostra volũtas obliuionis somno ità oppressa torpet, vt bonũ operari, nec à vitijs expergiscere possit, nisi Deo excitante moueatur. Eamq;

Philip. 1.

Isai. 16.

D. August. l. de Eccl. dogm.

1. Cor. 3.

1. Cor. 15

Simile.

non ſolum excitat verum etiã ne deficiat in via iuſtitiæ, diuina 4
gratia, alijſq; quam plurimis fauoribus confirmat. Hoc igitur eſt,
quod inquit Apoſtolus, Deum operari in nobis, & velle, & perfi
cere. Hoc autẽ nullis noſtris exiſtentibus meritis, ſed pro bona
ſua voluntate. Et hunc horũ verborum ſenſum verum eſſe ex eo
conſtat, quoniã immediate antea dixerat: Cum metu, & tremo-
re veſtram ſalutem operamini. Ecce quomodo illoſmet operatu
ros eſſe ſignificet, quos vt ad opus hoc exequendum animaret
Deum adiutorẽ fore promiſit. Vnde addidit: Deus eſt enim, qui
operatur in nobis, & velle & perficere. Quaſi diceret: Confirma-
mini fratres ad hoc bonũ opus exercẽdum, hoc tãto dño duce &
coadiutore. Verũ eſt tamen Deũ in hoc opere potiſsimum ſugge
rere, ſiquidem principia tribuit, medijs fauet, nec vſq; in finẽ deſi
cit. Homo vero vſum bonum liberi arbitrij tantũ præſtat, quod 5
ſatis parũ eſt, reſpectu eius, quod Deus confert. Quod licet ità ſe
habeat Deũ, ſcilicet, potiſsimã noſtrarũ actionum partem ſugge-
rere, eius tamẽ diuina bonitas optime nobiſcum ſe gerit, optimũ
nobis elargiẽdo, nõ quomodo vulgo dici ſolet (*Parte Nicolas, y para*
ſi lo mas, mas parte de buena cõpañia) quia ſeruato optimẽ ſocietatis iu
re, totius negotij vtilitatem nobis elargitur ſibi duntaxat gloria
Apoc. 4. & honore retento. Vnde B. Ioannes ſe vidiſſe teſtatur ſuper thro
nos viginti quatuor ſeniores ſedentes, circumamictos veſtimen-
tis albis, & in capitibus eorum coronas aureas. Et paulo inferius:
Et procidebant viginti quatuor ſeniores ante ſedem in throno, &
adorabant viuentem in ſęcula ſæculorum. Et mittebant coronas
ſuas ante thronum dicentes: Dignus es Domine Deus noſter ac-
cipere gloriam, & honorẽ. Mittere coronas ante pedes Dei nihil 6
aliud eſt, quam profiteri, ſi coronas beatitudinis habent omnia eſ
ſe diuino auxilio tribuenda, & illi propterea gratiarum actiones
gloriam, & honorem referre. Hac de cauſa D. Paulus his verbis
nos docet, vt gratos nos exhibeamus, immortaleſq; Deo noſtro
gratias agamus pro hac tã inſigni victoria, quam nobis vnigeni
ti filij ſui meritis interuenientibus dedit. Sed dicetis: Quibus nã
de rebus hæc victoria comparatur? Quæ bella gerimus? Imo à vo
bis ego quærerem: De quibuſnam rebus nobis non poſſumus vi
ctoriam reportare? Aut quid eſt in orbe, quod cõtra nos aſsidue
bellum non gerat? Nihil fere eſt. Et integerrima victoria hora
mortis comparatur. Ideoque maximo animi affectu eam Beatus

Iob

7 Iob præoptabat dicẽs. Cunctis diebus, quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Cupiebat mutare vitam belli in vitam pacis. Atq; vt iure optimo hanc miseram vitã, belli vitam appellari sciatis notate quot lites, & contradictiones miser homo in se continet. Et incipiendo ab anima, quæ cũ vna sit potentiasq; suas tam vnitas cõiunctasq; habeat, vt vnam eandemq; essentiam constituãt, nihilominus tamen inter ipsas exitiale bellum contradictionesq; variæ versantur. Ita, vt in peccati materia intellectus voluntatem decipiat, in virtutis verò negotio voluntas intellectum superet, & captiuet. Certum est peccatũ non admitti, nisi præuio voluntatis consensu, quem quidem consensum voluntas non præbet, nisi sub specie boni, quia nemo operatur ad malum aspiciens, ait S. Dionysius. Finis enim, & scopus nostræ voluntatis bonũ tantum est, quod illa sua sponte diligit, & amplectitur. Quod si aliquando in hoc negotio delirat, ex eo est, quoniam intellectus cæcutiens ipsam errore suo in errorem inducit. Putat enim etiã si malum operetur ibi tamẽ aliquid boni latere vnde prius quam opus ipsum aggrediatur excæcata est. Vnde Regius Dauid de peccatoribus agens dicit: Ad nihilum deuenient, tanquã aqua decurrẽs. Et de quadam anima peccatrice in Prouerbijs dicitur: Pedes eius descendunt in mortem, & ad inferos gressus eius penetrãt. His duobus locis satis apertè demõstratur quemadmodũ peccatũ non subitò fiat, sed quòd suos gradus, & cursum habeat, cum descensus appelletur. Primus quidem passus dæmonis suggestio est, cum delectabilium rerum obiectione. Secũdus delectatio à parte appetitus sensitiui. Tertius est animę
9 cõdelectatio, quia cum appetitu sensitiuo valde coniuncta & cõglutinata est. Et hæc condelectatio est voluntatis passio, non autem actus eius. Atq; ita falsò Gabriel Scoto imputat dixisse, hos animę actus esse, quod nusquã ille somniauit, sed passiones esse dixit. Ab isto aũt tertio gressu quartus oritur: Qui est quãdo volũtas dicit: Ego volo, tũc enim, & nõ ante peccatũ cõsummatur. Curate fratres metus quosdã, & formidines animã perturbantes à vobis expellere. Ah pater (dicet quis) mille phãtasię mẽti meę obijciũtur, & repręsentãtur. Nihil refert: nã si eis minime assẽtiris in eo nõ peccas, imo resistẽs mereris. Peccatũ enim non in phãtasię delectatione, aut sensualitatis, siue volũtatis refocillatione consistit, siquidem eius passio nõ autem actus est, verum quidem est,

Iob. 14.

Dionys. l. de Diu. nomin. c. 4

Psal. 57.

Prou. 5.

Gabr. in 3. d. 5.

hanc voluntatis delectationem instar pulueris esse obcæcantem 10
intellectum. Nam ipse intellectus, voluntatem delactione implicatam aspiciens obcæcatur, ac illud bonum iudicat, voluntatique vt bonum offert, ipsa autem bonum existimans ait: Volo illud. Ecce quomodo in rebus vitiosis mens voluntatem euerrit. In rebus etiam virtutis voluntatem cum intellectu pugnare, eũque subiugare inuenietis. Etenim voluntatem altius tendere amãdo, quam ratio ipsa intelligendo constat. Nanq; intellectus nõ nisi corporea sensus ingredientia consequitur. Et quamuis eius officium sit veritates indagare, & concludere, atq; diffinire, (sicuti gustus officium est sapores distinguere) illas tantum veritates concludere quas dignoscere, potest. Vnde, sicut veritates diuinas, & fidei catholicæ intelligere non potest, ita neq; eas determinare, seu diffinire. Voluntas verò cum earum amorem assequatur, iubet & quodam modo cogit intellectum, vt eas accipiat, atque credat. Quia sine fide impossibile est placere Deo, in
Hebr. 10. quit D. Paulus. Hoc quadam similitudine facillime agnoscetis.
Simile. Indiget quis, verbi gratia, potione amara, quam si non sumpserit, vt purget corpus procul dubio corrumpetur, & morietur. Et quanuis propter amaritudinem gustus potionem abhorreat, ratio tamen illum adigit, vt eam vel saltem pillulas accipiat, easq; integras glutiat, si enim masticauerit eas, amaricabũt valde & difficile vorari, seu glutiri poterunt. Eodem modo se habet intellectus cum supernaturalibus veritatibus. Nequit enim fidei articulos, quasi Absintium vorare. Voluntas verò cum has veritates reuelatas adamet iubet ipsum eas credendo sumere, &
Eccles. 3. tanquam pillulas integras glutire, nè illas dentibus terat, nam ità 12
acerbiores existent. Hoc Spiritus sanctus consulit dicens: Altiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper. Et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, non enim est tibi necessarium ea, quæ abscondita sunt videre oculis tuis. Quid clarius, quod hic tractauimus dici posset, quam his verbis
2. *Cor.* 10 ipsa summa veritas significat? Et hoc est, quod D. Paulus inquit: Captiuitantes intellectum, &c. Vbi dicit: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo (quibus, scilicet, sumus.) In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequiũ Christi. Ex his verbis colligitur voluntatem amore ornatam, & reliquis virtutibus, intellectũ victũ captiuumq; tenere. Cum victor

victum

13 victum ſe ſe tradere facit, ex illius patria eum educit, & captum *Simile.*
catenisque ligatum in terram alienam eum portat. Sic voluntas intellectum victum retinet, & ſic ad cœlum euehit, eumq; ad fidei myſteria ducit, & cum extraneis agere, & conuerſari cogit, quoniam eius natura eſt veritates, quæ indagari poſſunt diſcutere. Quod ſi intra animam, quæ tam vna, & ſingularis eſt, tot repugnātiæ, & contentiones ſunt, quid quæſo inter animam, & *Gala. 5.*
corpus fiet? Dequibus Diuus Paulus inquit: Caro concupiſcit aduerſus ſpiritum, ſpiritus autem aduerſus carnem: hæc enim ſibi inuicem aduerſantur. In Geneſi legitur, magnum interdomū *Geneſ. 13*
Abrahæ, & domum Loth ortum fuiſſe diſsidium. Vterq; enim eorum multa habebat pecora, terra autē exigua, anguſtaq; erat. Ideoq; omnia ſimul paſci non poterant: & propterea lis erat do nec Abrahā à Loth diuiſus fuit. Hoc ipſum inter corpus & animā agitur. Vnuſquiſq; gregem habet, ſuas, videlicet, paſsiones,
14 & appetitus. Terra autem, in qua paſtū grex accepturus eſt, voluntas eſt ipſa, quæ tā arcta exiſtit, vt ſimul amborū greges paſci minimè poſsint. Si enim animæ deſideria paſcūtur, atq; explentur, corporis deſideria ſatiari non valent, & è cōtra. Coanguſtatū *Iſai. 28.*
eſt enim ſtratū ita, vt alter decidat, & palliū breue vtrunq; operi *Roma. 8.*
re nō poteſt. Et D. Paulus ait: Si ſecundū carnē vixeritis moriemini, ſi autē ſpiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Ecce quā difficiliter tā diſsimile pecus in volūtate paſcatur. Et quoniā horum quodlibet ſua deſideria paſci & explere contendit, alterum aduerſus alterum inſurgit, & inuicem reluctantur, & hæc pugna quouſq; per mortē diuidantur permanebit. Tunc enim ſpiritua-
15 les animæ conflictus, quos intra ſe habet, & quos gerit cū carne abſoluentur, & implebitur quod Dñs per Iſaiam promiſit dicēs: *Iſai. 32.*
Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. In hoc mūdo domicilia animarum ſunt corpora, ſed tamen non ſunt tabernacula fiduciæ, quādoquidem quotidie vitiantur, & paulatim corruunt. Hodie nanq; nobis dētes excidūt, cras viſus obtunditur, poſtridie venuſtas vultus marceſcit. Cæterùm illa cœli tabernacula, de quibus Dñs di- *Ioan. 14.*
xit: In domo patris mei māſiones multæ ſunt, ſummā cum cōfidētia poſsidebūtur, quia nūquā deficient. Alia ſunt prælia, & cōflictus externi cū rebus exterioribus, quanquā iuſti non tanti labores famis, pauperici, & ægritudinis æſtimant, nec moleſtias,

Rom. 12. & hoſtium perſecutiones, ſpe enim coronæ inde reportãdæ ſub- 16
D. Aug. ſu. Pſal. 46: leuantur. Et ità D. Paulus ait: Spe gaudẽtes, in tribulatione patiẽ
2. Cor. 9. tes. Quapropter D. Auguſt. præpõderat illa D. Pauli verba, quę D. Paulus Corinthijs ſcribẽs dixit, videlicet: Quaſi moriẽtes, & ecce viuimus, vt caſtigati, & nõ mortificati, quaſi triſtes, ſemper autẽ gaudẽtes, tanquã nihil habentes, & omnia poſsidentes. Vbi aduertite, quomodo oẽs aduerſitates, & tribulationes ab Apoſtolo mala nõ dicãtur, ſed quaſi mala. Quaſi triſtes quaſi morientes ſicut egẽtes. Omnia autẽ cõtraria, quæ animæ bona erãt, nõ adiungit eis, Quaſi vel tãquã, nec ſicut, ſiue vt, ſed ſimpliciter & abſolute dicit: Ecce viuimus, ſemper autẽ gaudẽtes, omnia poſsidẽtes, tanquã res firmiſsimæ, ſolidæ, atq; veræ. Profectò ſecũdum mundi iudiciũ quæ diuinus Apoſtolus perpeſſus eſt, nõ deberet quaſi mala illa dicere, quando quidẽ tantã inopiã tantã perſecu 17
tionẽ, tantã delaſſationẽ, tot verbera, & carceres, tot deniq; naufragia tolerauit. Cæterũ quia in his omnibus nunquã illi Deus defuit, qui vera lætitia eſt, omnia mala ludibrio habebat. Quod vero iuſti laborẽ ſummũ iudicant eſt, q̃ quanto ſanctiores extiterunt, eo magis Deũ timuerunt. Adeo, vt cũ Propheta Hieremias in vẽtre matris ſanctificat⁹ eſſet, adeo hoc timore cõcutieba
Iſa. 15. tur, vt Deo diceret. Solus ſedebã, quoniã cõminatione repleſti me. Quare factus eſt dolor meus perpetuus, & plaga mea deſperabilis? O mirã exaggerationẽ. Attendite quo huius ſanctiſsimi viri timor pertingebat, & quãto dolore intus eo afficiebatur. Prę terea quia his verbis ſignificat hæc vana nõ eſſe, ſed diuini ſpirit⁹ impulſu nata, ſiquidẽ dicit: Repleſti me. Iob etiã cũ talis eſſet
Iob. 27. q̃ merito dicere potuit: Nec reprehendit me cor meũ in omnivi 18
ta mea, (quoniã lethale peccatũ in vita ſua nõ admiſit) de ſe tamẽ fatetur: Sẽper quaſi tumẽtes ſuper me fluctus timui Deũ, & põ-
Iob. 31. dus eius ferre nõ potui. Vix alijs verbis explicare aut plus exag
Simile. gerare hunc timorẽ ſanctus vir poſſet. Cõſiderate, quęſo, timorẽ, quo homines in medio mari cõſtituti nauicula vecti afficiuntur, vndiq; vẽtis agitati, vndis cœlũ tẽpeſtatis impetu aſcẽdentibus, & quaſi ſingulis momentis eos abſorbere volentibus. (*O ſancta Maria ſeñora*) quã ſtupẽdũ id erit cernere, ſiquidẽ tãtũ audiri ſummũ terrorem incutit. Talis igitur ſancti Iob cruciatus erat propter timorem. Quod ſi, quare ſic ſancti trepident, & timeant interrogetis, quæ ve huius metus cauſa aſsignari poteſt ad hoc

alijs

19 alijs rationibus omiſsis reſpondeo: Præcipuam huius timoris cauſam eſſe, quoniam ſancti non tantum admiſſorũ malorũ, ſed etiam acceptorum bonorum rationem reddituros ſe eſſe intelligunt. Vnde Dñs dixit: Cui mandauerunt multum plus exigent ab eo. Et ideò D. Paulus ait: Væ mihi eſt, ſi non Euãgelizauero. Ad hoc enim munus gratiã acceperat. Rectè etiã ſanctus Iob ſignificauit vnde hic timor ſibi ſuboriretur cum dixit: Poſuiſti in neruo pedem meum, & obſeruaſti omnes ſemitas meas. Quanquã in alijs ſacræ ſcripturæ locis neruus pro ipſo neruo corporis accipitur, hic tamen caudicem ex duobus lignis confectum ſignificat, quem dicimus (*El cepo*) quæ ligna inuicem connectũtur, & pedem in medio claudunt, & ſtringunt, vt vix homo moueri 20 ad hanc vel illam partem poſsit. Pedes animæ affectiones ſunt. Caudex verò ex duobus lignis qui ipſos conſtringit, vltimi iudicij metus eſt, & timor carendi beatifica Dei viſione in inferno. Vnde poſtquam Sanctus vir dixerat: Poſuiſti in neruo pedem meum, ideſt, hi timores Domine meas affectiones tanquam caudex deuinctas habent, vt nunquam abs te diuidar, ſubiunxit rationem huius: Obſeruaſti omnes ſemitas meas. Vbi, &, cauſalis eſt, & ſignificat: Quia obſeruaſti, &c. O huius ſæculi filij, ſi hæc profunde cõſideraretis, vtiq; reſipiſceretis, Deũq; timeretis. Maxima cõfuſio veſtra eſt iuſtos cernere tãta cõſcientiæ puritate nitere, & tãto mœrore, & Dei timore affici, nos autẽ peccatis onuſtos tã à metu remotos, tãtaq; hilaritate vitã ducere. Noli lætare Iſrael, noli exultare ſicut populi, quoniã fornicatus es à domino Deo tuo, dicebat S. Oſeas. Ideſt, Neſcio Iſrael quomodo lætitiæ 21 capax ſis, cũ Deo vera lætitia careas fidẽ habẽs, quã habes. Si, vt Ethnici crederes qui ſibi perſuaſum habẽt, nihil reſiduũ nobis eſſe, quã naſci, & mori, nõ mirarer, vt ita lætus inter tot flagitia, & ita abſq; timore viueres: cũ verò credas, quod credis læteris ſicut populi? O magnã cęcitatẽ. O quã rectè aſtãtiũ hic multis hæc verba quadrant, qui ſicut Arabes ſine fidei lumine viuẽtes, ſic & vos viuitis. Vnde cũ fratres veſtros è vita diſcedere cernitis, terremini, ſed hũc tremorẽ tã quã bruta animãtia mox deponitis. Gallinã videbis duodecim pullis comitatã, vnoquoq; diuiſim per pratũ gramen comedente omnis damni oblito, altero culicẽ ſequente altero vermiculum, alio verò herbã roſtro petentem. Tranſuolat miluus (*dayn çarpaẓo*) & vnum illorum in vnguibus rapit.

Luc. 22.
1. Cor. 9.
Iob. 13.
Oſe. 9
Simile.

Tunc

Tunc omnes ocyus ad rubum confugiunt; ibiq; terrore concuſ- 22
ſi ſunt nec prodire audent. Paruo tamen tẽporis ſpatio trãſacto
ſtatim obliuiſcuntur, & ſicut anteà per pratum vagari incipiunt.
Reuertitur iterum miluus, & eos adoritur (*da otro çarpaço*) & aliũ
aufert. Tunc pulli denuo in rubũ ſeſe recipiunt. Quod ſi prioris
obliti ſunt, ſecundi huius nõ minus. Iterumq; egreſsis redit mil
uus, & alterum tollit. Deniq; toties ad pratum regrediuntur ꝙ
omnes ab ipſo miluo conſumuntur. Nunquam periculo ſapue-
runt; & nihil mirum cum creaturæ irrationales ſint, mirãdum ta
men eſt, tot homines rationis & fidei compotes in pratis huius
ſeculi mortem imparatos offendere. Videas eos in agmine velu-
ti pullos culices, vermiculos, nugas, ac ludicra huius ſeculi inſe-
ctantes, tam obliuioſos, ac ſi Deus non eſſet eos intuens. O per-
uerſam, & diabolicam cæcitatem. O homines beſtijs irratione- 23
biliores, quid ſectamini? quid inquiritis? quid in mundo expeti-
tis? Et quid Deum infinitæ maieſtatis offenditis, niſi propter cu
licẽ, vermiculũ, aut herbulam minutiſsimam? Vobis verò veſtri
ipſorum oblitis ſuperuenit miluus, ſcilicet, mors. Et impetum fa
ciens (*da vn çarpaço*) aduncis vnguibus harpagat, & tollit vnum
ex ſodalibus veſtris. Obit demũ vnus illorũ, qui vobiſcum lude-
bat, & deambulabat, & omnes ſtupefacti remanetis, & ad rubũ
ſpinoſum pœnitẽtiæ cõfugitis, cõtriſtatiq; eſtis, & marcidi, me-
ditantes ſinguli, atq; dicẽtes: Nõne ſicut illũ mors abſtulit, me
potuit auferre? Quã Deo miſer rationẽ redderẽ, ſi in hac vitæ cõ
ditione me mors inuaſiſſet? Duos aut tres ad ſummũ dies ſic ma
netis, ſed mox omnia hęc è mẽte effluunt, & ità denuò per vitia
diſpergimini, quaſi tale nũquã accidiſſet. Iterũ mors reuertitur, 24
aliãq; direptionẽ facit [*da otro çarpaço*] & tollit alterũ atq; alterũ,
nec tamẽ ideò emẽdãt qui remanẽt, quin imo inopinatò ſuper
eos irruit imparatoſq; inueniens in infernũ eos detrudit. O lumi
nũ pater hanc gentis multitudinem caligine circũfuſam pro tua
clementia illumina, vt in tanti mali cognitionem deueniant.
Concipite chariſsimi, vos obſecro, ſanctiſsimum perpetuum-
q́ue timorem, non tranſeuntem cito, aut demiſſum inſtar
beſtiarum, quandoquidem periculum, in quo iacetis cerni-
tis, & vtrum hodie, an cras ventura ſit mors, ignoratis,
A qua quidem neque potentia, neque opes, neque iuuen-
tus vos eripere poſſunt. Hoc, vt ſæculi magnatibus in animum
inducat

25 inducat egregius vates Hieremias præclara vtitur metaphora di *Iere. 9*
cens: Aſcendit mors per feneſtras veſtras, ingreſſa eſt domos ve
ſtras. Ideſt, ad vos ò ſeculi potentes videtur mors ingreſſum non
habere. Nã re vera apparet quòd diuitijs veſtris omnẽ aditũ in
greſſumq́; quo ipſa intrare ſolet, intercluſa tenetis. Nihil tamẽ id
obſtat, quoniam ſi morti non fuerit ingreſſus per inferiores ia-
nuas ſuperioribus tamen feneſtris intrabit. Inopi & mendico ip
ſa pauperies, nuditas, parcus cibus, & potus, humilis deniq́; & ab
iectus lectus hæc omnia mortem illi minãtur. Nanq́; iſthæc om
nia fores ſunt, quibus ingreditur. Opulentus autem cum iſtas
ianuas occluſas habeat, quia lautè edit lautiuſq́; induitur, & pre-
tioſum lectum habet, &c. difficillimè ſibi mortem poſſe eſſe exi
ſtimat. Huic itaq́; inquit Hieremias: Quanquam ò dives ad te
26 mors per ianuas ipſas non ingrediatur ſiquidem clauſas illas ha-
bes, nõ deerunt feneſtræ per quas intret. Ideſt: Impoſsibile eſt,
quin mors poſticum aliquem, quo ad te ingrediatur inueniat.
Meditare, in quid omnes ante te magnates redacti fuerint. Hoc
enim deberet ſufficere, vt ad pœnitentiam agẽdum te incitaret.
Hebræi catholici idololatris prædicantes, vt à tanto idololatriæ
peccato eos deterrerent, mortuorum oſſa, atq́; Caluarias in ido-
lorum altaribus ponere conſueuerant, exiſtimantes medium ef-
ficacius hoc eſſe, vt timorem vehementem hoc modo concipe-
rent, & idola deteſtarentur. De optimo Rege Ioſia legitur quód *4. Reg. 23.*
miſit, & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſsit ea ſuper altare, in
idololatriæ deteſtationem. Hæc omnia dixi fratres timoris cau-
ſa, quo cum iuſtiviuũt ſemper ob oculos habẽtes minutiſsimã &
27 ſtrictiſsimã rationẽ, quã Deo reddituri ſunt. Ideoq́;, ſi vitã vt per
petuum bellũ habent, non tantum eſt, vt dixi propter corporales
labores, & afflictiones, quas perpetiuntur, quam ob aſsiduas ſpi-
rituum ſuorum anxietates, cruciati metu ne forte Dei celſitudi-
nem offendant. Simul etiam inflammatiſsimo quodam deſide-
rio cruciantur, iam ſe in cœlo cernere cupiẽtes, quietè & trãquil-
le Deum amantes. Hoc autem cœli deſiderium tam egregia res
eſt, vt D. Paulus affirmet: Munus ſpiritus, quem Chriſtus, R. N. *Gal. 4.*
nobis meruit in terra eſſe, videlicet, in pectoribus hominũ arden
tiſsimum videndi Deum deſiderium accendere, illum videndi,
& cum eo conuerſandi. Et ità inquit: Miſit Deus ſpiritũ filij ſui
in corda veſtra clamantem, Abba pater. Et puto cum Beato Au-
guſtino

guſtino vocem patris additam eſſe à ſancto Apoſtolo, nõ ad pe 28
regrinæ vocis explicationẽ, ſed ad maiorem affectum augẽdum
more Hebræorum, quoniam hæc geminatio verborũ habet ma-
ximam emphaſim ſecundum Hebræos. Et ita clamantẽ, Abba
pater, ſignificat: Spiritũ ſanctum deſiderium intenſiſsimum mit
tere iuſtis videndi Deũ, quo omnes clamare dicereq; facit: O
Pater Pater, quando te aſpiciam? Idcircò tantum quiſq; poteſt
conijcere de iuſtis, quod habeant ſpiritum Chriſti, quantò maio
ri cœli deſiderio exardeſcunt. Ob hęc iuſtorũ vita proprius mili
tia dicitur, quam peccatorum. Dieſq; mortis eſt dies victoriæ
huius tam aſsidui certaminis. Et ſicut perfecta charitas, bona pro
ximorũ, vt propria cenſet, cum proximum noſtrum morientem
viderimus Chriſtiano ordine, bonis operibus ornatum; quod
D. Paulus ait agamus: Deo autem gratias, qui dedit nobis victo- 29
riã. Etenim noſtra eſt & nobis ab eo data, ſiquidẽ eam fratri no-
ſtro tribuit. Peculiariter etiã eum laudare debemus, cũ aliquos
inuenilis ætatis è vita diſcedere videmus virtutibus ornatiſsi-
mos, meritiſq;. Ibi enim præcipue quædã occaſio ad diuina, &
Simile. profunda iudicia cõmendanda relucet. Experientia cõperimus
aliquos fructus ſtatim veris initio matureſcere, aptoſq; eſſe ad
colligendũ, & comedendũ, vt ceraſa acerba, & dulcia. Alij fru-
ctus ſunt, vt quædã pyrorum ſpecies, quos quãuis totius veris ſo
le calefiant, calores eos adurant, aquæ inundent, ſemper tamẽ, vt
ſaxa dura manent, vt vix mãdi poſsint. Eodẽ modo nõnullę ani
mæ ſunt, quę vel minimo calore, aut impulſu diuino, primo vere
ætatis ſuæ ſtatim matureſcũt, & præcoces ſunt, vt Deus eas colli 30
gat ex horto mundi huius in mẽſam & patinã ſuã. Quædã adeò
duræ, & immaturæ ſunt, vt poſtquã plurimi calores, ventorũ fla
tus, aquarum deniq; inundationes, videlicet, plures conciones,
plura monita, & reprehenſiones, plures inſpirationes, & labores
eis ſuperuenerint, vix maturæ ſint. Sẽper obſtinatæ proteruæq;
manent. Diuinam igitur maieſtatem deprecemur, vt ſi duri ſu-
mus, eius diuini ſpiritus chariſmatibus nos molliat, mites vero,
& clementes magis, ac magis leniat ſuæ gratiæ ſuauitate, vt hoc
modo omnes ad perfruendam beatitudinem hinc euolemus.
Amen.

LAVS DEO.

INDEX OMNIVM CONCIONVM, QVAE IN hoc opere continentur.

N Aſcenſione Domini, Euangelium: *Recumbentibus vndecim diſcipulis apparuit illis Ieſus.* Marci vltimo, parte. 1. pagina. 125. & pag. 135. & pag. 145 & pag. 155

In die ſancto Pentecoſtes, Euangelium: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit.* Ioan. 14. p. 1. p. 164. & p. 173. & p. 183

Feria ſecũda in Pentecoſte, Euãgelium: *Sic Deus dilexit mundũ, vt filium ſuum vnigenitum daret.* Ioan. 3. p. 1. p. 192. & p. 202. & p. 211. & p. 218

Feria tertia in Pentecoſte, Euãgelium: *Dixit Ieſus Phariſæis, Amen, amen dico vobis, qui non intrat per oſtium, &c.* Ioan. 10. p. 1. p. 226. & p. 234

In feſto ſanctiſsimæ Trinitatis, Euangelium: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra.* Matthæi. 28. p. 1. p. 241. & p. 252. & p. 261. & p. 271

In feſto ſacroſancti Euchariſtiæ Sacramenti, Euangelium: *Dixit Ieſus turbis Iudæorũ: Caro mea verè eſt cibus.* Ioan. 6. p. 1. p. 281 & p. 292. & p. 303. & in concione quarta thema: *Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, &c.* 1. Corinth. 11. p. 1, p. 314

In eodem feſto thema: *Dominus Ieſus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c.* 1. Corinth. 11. p. 1. p. 126

Proprium Sanctorum,

In menſe Februarij.

In feſto ſancti Mathiæ Apoſtoli thema: *Tu Domine qui corda noſti hominum, oſtende quem elegeris, &c.* Actuum. 1. p. 1. p. 1. & Euangelium: *Reſpondens Ieſus dixit, Cõfiteor tibi Pater, &c.* Matth. 11. p. 1. p. 10 — Die 24.

In menſe Martij.

In feſto annuntiationis Virginis Mariæ, ſeu incarnationis Domini, Euangelium: *Miſſus eſt Angelus Gabriel, &c.* Lucæ 1. p. 1. p. 19. & p. 28. & p. 38. & p. 49 — Die 25.

In feſto ſancti Ioſeph, Euangelium: *Cum eſſet deſponſata mater Ieſu Maria Ioſeph.* Matth. 1. p. 1. p. 59 — Die 19.

In menſe Maij.

Die. 1 In festo sanctorum Apostolorũ Philippi & Iacobi, Euangelium: *Non turbetur cor vestrum.* Ioan. 14. p. 1. p. 69. & p. 79

Die. 3 In festo inuentionis sanctę Crucis, Euangelium: *Erat homo ex Phariſæis Nicodemꝰ nomine.* Ioãnis. 3. p. 1. p. 89. & p. 98. & p. 108. & p. 116

In menſe Iunij.

Die 13. In festo sancti Antonij de Padua ordinis Minorum, Euangelium: *Vos estis ſal terræ.* Matthæi. 5. p. 2. p. 264

Die 24. In festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, Euangelium: *Eliſabeth impletum eſt tempus pariendi.* Lucæ. 1. p. 1. pag. 336. & pagina. 347. & pag. 358. & pagina. 369

Die 29. In festo sanctorum Apostolorũ Petri & Pauli, Euangelium: *Venit Ieſus in partes Cæſareæ Philippi.* Matthæi. 18. parte. 1. pagina. 379. & pag. 391. & pagina 402. & p. 414

In menſe Iulij.

Die 2. In festo Visitationis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Exurgens Maria abijt in montana cum feſtinatione.* Lucæ. 1. p. 1. p. 424. & p. 436. & p. 447. & p. 457

Die 22. In festo sanctæ Mariæ Magdalenæ, Euangelium: *Rogabat te ſum quidam Phariſæus, vt manducaret cum illo.* Lucæ. 7. parte. 1. pagina. 468. & pagina. 478. Tres etiam aliæ cõciones pro hoc festo reperies feria quinta post Dominicam in Paſsione, in Quadrageſimali volumine. p. 1. p. 376. & p. 2. p. 305 & p. 3. p. 473

Die 25. In festo sancti Iacobi Patroni Hiſpaniæ, Euangelium: *Accesſit ad Ieſum mater filiorũ Zebedæi.* Matthæi. 20. p. 1. p. 487. & pag. 499. & in Quadrageſimali volumine quatuor conciones reperies, feria quarta post Dominicam secundam. p. 1. p. 153. & p. 2. p. 133. & p. 3. p. 202. & p. 4. p. 115

Die 26 In festo sanctæ Annæ matris Virginis Mariæ, Euangeliũ: *Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro.* Matth. 13. p. 2. p. 394

In menſe Augusti.

Die 2. In Dedicatione sanctæ Mariæ Angelorum seu portiunculæ ordinis Minorũ, Euangeliũ: *Egreſſus Ieſus perambulabat Iericonta.* Lucæ. 10. p. 2. p. 471

Die 4. In festo sancti Patris Dominici, Euangelium: *Vos estis ſal terræ.* Matth. 5. p. 2. p. 241

Die 5. In festo sacratissimæ Virginis Mariæ ad Niues, Euangeliũ:

Loquente Ieſu ad turbas. Lucę. 11 p. 1. p. 507. & p. 519

Die 6. In feſto ſanctiſsimæ Transfigurationis ſex concionesreperies in Quadrageſimali volumine. p. 1. p. 118. & p. 3. p. 156. & p. 1. p. 127. & p. 2. p. 121. & p. 3. p. 167. & p. 4. p. 103

Die 15. In feſto Aſſumptionis ſacratiſsimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Intrauit Ieſus in quoddam caſtellum.* Lucæ. 10. p. 1. pa. 532. & p. 547. & p. 559. & p. 573

Die 24. In feſto ſãcti Bartholomęi Apoſtoli, Euangelium: *Exijt Ieſus in montem orare.* Lucę. 6. p. 1. p. 584. & p. 594

Die 29. In feſto Decollationis ſancti Ioãnis Baptiſtæ, Euangelium: *Miſit Herodes ac tenuit Ioãnem.* Marci. 6. p. 1. p. 606

In menſe Septembris.

Die 8. In feſto Natiuitatis ſacratiſsimę Virginis Mariæ, Euangeliũ: *Liber generationis Ieſu Chriſti.* Matth. 1. p. 1. p. 617. & 626. & p. 638. & p. 650

Die 14. In feſto Exaltatiõis ſanctæ Crucis, Euangelium: *Nunc iudiciũ eſt mundi.* Ioannis. 12. p. 1. p. 661. & p. 672

Die 21. In feſto ſancti Matthæi Apoſtoli & Euangeliſtę, Euangeliũ: *Vidit Ieſus hominem ſedentem in telonio.* Matth. 9. p. 1. p. 682. & pagina. 694

Die 29. In feſto Dedicationis ſancti Michaelis Archangeli, Euangeliũ: *Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum dicentes: Quis putas maior eſt in regno cælorum.* Matth. 18. p. 1. p. 705. & p. 719. & pa. 733. & pag. 745

In menſe Octobris.

Die 4. In feſto ſanctiſsimi P. N. Franciſci, Euangeliũ: *Confiteor tibi Pater Dñe cæli & terræ.* Matt. 11. p. 1. p. 756. & p. 770. & pag. 783. & p. 795

In menſe Nouembris.

Die 1. In feſto omniũ Sanctorũ, Euangelium: *Videns Ieſus turbas aſcẽdit in montem.* Matth. 5. p. 1. p. 807. & p. 818. & pag. 830. & pag. 840

Die 19. In feſto ſanctæ Eliſabeth tertij ordinis ſancti Franciſci, Euangelium: *Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro.* Matth. 13. p. 2. p. 405

Die 25. In feſto ſanctæ Catherinæ Virginis & Marty. Euangeliũ: *Simile eſt regnum cælorum decẽ virginibus.* Matt. 25. p. 2. p. 371

In menſe Ianuarij.

Die 17. In feſto ſãcti Antonij Abbatis. Euangelium: *Sint lumbi veſtri præcincti.* Lucæ. 12. p. 2. p. 295

Die 20. In feſto ſanctorũ Fabiani & Sebaſtiani, Euãgeliũ: *Deſcendẽs Ieſus de monte, ſtetit in loco campeſtri.* Lucæ. 6. p. 2. p. 185

Die 22. In festo sancti Vincentij martyris, Euangelium: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit.* Ioannis.12. parte 2.pag.129

Commune Sanctorum.

In communi Apostolorũ, Euangelium: *Hoc est præceptum meũ.* Ioannis. 15. parte.2.pag.1.& pag.11.& pro concione.3.thema: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Ioannis.15.p.2.p. 23.& pag.33

In communi Euangelistarum: Euangeliũ: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos.* Lucæ 10.parte.2.pag.44.& pagin. 55.& p.65.& pag.72

In communi vnius Martyris, Euangelium: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Matthæi.16.parte.2.pag.80. & pag.90.& pag.99

In eodem communi vnius Martyris, Euangeliũ: *Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti.* Ioannis.12.p.2.p.110.& pag. 119.& pag.129

In communi vnius Martyris tẽpore Paschali, Euãgeliũ: *Ego sum vitis, & vos palmites.* Ioannis.15.p.2.p.138

In communi plurimorum Martyrum, Euangelium: *Cùm audieritis prælia & seditiones.* Lucæ.21.p.2.p.148.& p.157

In eodem communi, Euangelium: *Descendens Iesus de monte, stetit in loco campestri.* Lucæ.6. parte.2.pagina.166.& p.175. & pag.185

In communi Confessorũ Pontificum, Euangelium: *Homo quidam peregre proficiscens.* Matthæi.25. parte.2. pagina.193. & pag.203

In eodem communi, Euangelium: *Nemo accendit lucernam.* Lucæ.11. parte.2. pag.213.& pagina.222

In communi Doctorum, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matthæi.5.parte.2.pag.231.& pagina.241.& pagi.252.& pagina.264

In communi Confessorum non Pontificum, Euangeliũ: *Sint lumbi vestri præcincti.* Lucæ.12. parte.2. pag.275.& pag.285. & pag.295

In eodem communi, Euangelium: *Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam.* Lucæ 19.p.2.p.304

In eodem communi, Euangelium: *Ecce nos reliquimus omnia.* Matthæi.19.p.2.p.313.& pa. 323.&.p.333.&.p.341

In communi Virginum, Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Matthæi.25.p.2.p.349.&.p.360. & pag.371.& pag.383

In communi sanctarum mulierum,

rum, Euangelium: *Simile est regnũ cælorum thesauro abscondito.* Matthęi 13. parte. 2 pagina. 394. & pagina 405. & pag. 423

In eodem communi, Euangelium: *Simile est regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas.* Matth. 13. p. 2. p. 415

In dedicatione templi, Euãgelium: *Egressus Iesus perambulabat Iericо.* Luc. 10. p. 2. p. 431. & p. 441

Pro mortuis.

Euangelium: *Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est.* Ioannis. 5. parte. 2. pag. 451. thema: *Audiui vocem de cælo dicentem mihi.* Apocalyp. 14. parte. 2. pag. 462. Euangelium: *Ego sum resurrectio & vita.* Ioannis. 11. p. 2. p. 474. thema: *Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriã.* 1. Corinth. 15. p. 2. p. 485

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRÆ, quæ ſparſim in hoc opere ab authore explicantur, ſecundum ordinem veteris ac noui teſtamenti.

Ex Geneſi.

1 DIXIT Deus, fiat lux, &c. parte. 1. pagina 198. numero. 17

Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. p. 1. p. 661. nu. 1

2 Faciamus hominẽ ad imaginẽ & ſimilitudinem noſtram. p. 1. p. 266. nu. 16. & p. 2. p. 407. nu. 6

Formauit Dominus Deus Adam de limo terræ p. 2. p. 93. nu. 4

Immiſitq; Dominꝰ Deus ſoporem in Adã. p. 2. p. 362. nu. 4

Hoc nunc os ex oſſibus meis. p. 1. p. 200. nu. 25. & p. 296. nu. 14

Creauit Deus hominem ad imaginẽ, &c. p. 2. p. 93. nu. 9

3 Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ. p. 1. p. 179. nu. 19

Nunc ergo ne forte mittat manum ſuam, &c. & viuat in æternũ. p. 2. pa. 468. numero. 18

Et collocauit ante paradiſum voluptatis Cherubin & flammeum gladium. p. 1. p. 504. nu. 16

Poſſedi hominem per Deum. p. 1. p. 336. numero. 1

6 Videntes filij Dei filias hominum, quòd eſſent pulchræ, &c. ex omnibus quas elegerant. p. 1. p. 653. nu. 9

Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis. p. 1. p. 249. nu. 24

12 Faciam te in gentem magnam p. 1. p. 337. nu. 2

13 Ambula coram me, & eſto perfectus. p. 2. p. 47. nu. 12

18 Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis. p. 1. p. 110. nu. 9

28 Apparuit ei Dominus in conualle Mãbre, &c. Ne tranſeas ſeruum tuum. p. 1. p. 279. nu. 25

37 Inuenit eum vir errantem in agro. p. 1. p. 729. nu. 31

Ex Exodo.

7 Deuorauit virga Aaron virgas eorum. p. 1. p. 286. nu. 14

8 Abominationes Ægyptiorum immolabimus Deo noſtro? p. 2. p. 131. nu. 8

13 Primogenitũ hominis pretio redimes. p. 1. p. 679. nu. 23

23 Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, &c. Et eſt nomen meũ in illo.

illo.parte.1.pag.740.numero.24
Non adorabis Deos Amorrhæorum, &c. Et auferam infirmitatem de medio tui. p.1.p.171.nu.23
29 Tolle vitulum de armẽto, &c. Eo quòd peccauerit.p.1.p.627.nu.5

Ex Leuitico.

27 Omne quod Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal redimi non poterit, &c. sanctũ erit Domino.p.2.p.388.numero.18

Ex Numeris.

20 Quia non credidistis mihi &c. in terram quam dabo eis.parte.2.pag.246.numero.14
21 Fac serpentem æneum & pone eum pro signo.p.1.p.97.nu.25
23 Populus solus habitabit, &c. Et sient nouissima mea horum similia.p.2.p.73.numero.3

Ex Deuteronomio.

4 Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo.parte.1.pagina.611.numero.18
31 Tollite librum istum, & ponite illum, &c. Vt sit ibi contra in testimonium.p.1.p.275.nu.15
32 Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descendat sicut ros eloquium meum.p.2.p.60.nu.4

Ex libro Iudicum.

9 Ierunt ligna, vt vngerent super se Regẽ, &c.p.1.p.492.nu.17

Ex primo Regum.

13 Filius vnius anni erat Saul cum regnare cœpisset.p.1.p.723.nu.12
20 Hira Haraites erat sacerdos Dauid.p.2.p.31.nu.25

Ex secundo Regum.

14 Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur.p.2.p.474.nu.2

Ex tertio Regum.

19 Vidit enim spiritum grandem, &c. Et operuit vultum suum pallio.p.1.p.264.numero.10
Spiritus grandis & fortis subuertens montes & conterens petras, &c.p.2.pag.288.nu.11

Ex quarto Regum.

4 Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, &c. nõ respondeas illi.p.2.p.54.nu.32
10 Est ne cor tuum rectum cũ corde meo.p.2.p.83.nu.9

Ex secundo Paralip.

9 Beati serui tui hi, qui astant coram te omni tempore, &c. quia diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternũ.p.1.p.594.nu.1

Ex Tobia.

5 Ego sum Azarias magni Ananiæ filius de filijs Israel.p.2.p.328.nu.29

Ex lib. Esther.

14 *Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ & gloriæ meæ, &c. nisi in te Domine Deus meus.p.2.p.345.nu.14*

Ex Iob.

Circuiui terram & perambulaui eam. p.2.p.86.nu.17

9 *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti.parte.1.pagi. 370.numero.5*

In turbine conteret me, & multiplicabit flagella mea etiam sine causa p.1.pagi. 401.nu.30

11 *Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis.parte.2.pagin.381. numero.29*

13 *Posuisti in nerue pedem meum.p.2.p. 491.nu.19*

14 *Homo natus de muliere, &c. & nunquam in eodem statu permanet. p.1.pa. 800.nu.17. & sequentibus.*

15 *Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyranni dis eius.p.1.p.59.nu.1*

16 *Operuit cinere carnem meam.p.1.p.335 numero 28*

Terra non operias sanguinem meum, nec inueniat in te locum tacēdi clamor meus. p.1.p.311.nu.25

17 *Mundis manibus addet fortitudinem. p.1.p.289.nu.26*

22 *Si reuersus fueris ad omnipotentē, &c. & prosilice torrentes aureos.p.1.pag. 469.nu.6*

24 *Sic in tenebris quasi in luce ambulant. p.1.pag.433.nu.35*

28 *Sapientia vbi inuenitur? &c. parte 1.pagina.441.numero.17*

Ecce timor Domini ipsa est sapientia, &c. ibidem.

29 *Ros morabitur in mensa mea. p.1.pag. 308.nu.17*

31 *Si despexi pereuntem eo quod non haberet indumentum.p.1.p.254.nu.8*

Si vidi solem, cum fulgēret, &c. & negatio contra Deum altissimum.p.1.pagi. 259.nu 24

Dixerunt viri tabernaculi mei, Quis det de carnibus eius: vt saturemur? p.1.p.326. numero.3

33 *Ecce hæc omnia operatur, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium.parte.2.pagina.215. numero 7*

38 *Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei.p.1.pag.727. numero.25*

Nūquid gyrum Arcturi poteris dissipare? p.1.p.576.nu.12

39 *Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila &c. inde contemplatur escā. p.2.p.279.nu.54*

Ex Psalmis.

1 *Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum nō stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit.p.1.p. 697.nu.12*

Non resurgent impij in iudicio.p.1.p.378. numero.30

2 *Seruite Domino in timore parte.1 pag. 295.nu.12*

3 *Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius, &c. & exaltans caput meum.*

meum.p 2.p.6.nu. 18
4 *Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, & ſperate in Domino,p.1.p.840.nu.*1
7 *Exurge Domine in præcepto, quod mandaſti, &c. & propter hanc in altum regredere.p.1.p.553.nu.25*
Ecce parturit iniuſtitiam, &c.p.1.p.290. nu.28.&.pag.458.nu.6
8 *Domine Dominus noſter. par.* 1.*p.*1.269. *num.*25
9 *Sediſti ſuper thronum, qui iudicas iuſtitiam.p.1.p.106.nu.24*
Vt quid Domine receſſiſti longe? &c.dum ſuperbit impius, incenditur pauper.p.1. p.539.nu.24
Mitte Domine legiſlatorem ſuper eos, vt ſciant gentes, quoniam homines ſunt. p.1.p.19.nu.3
11 *In circuitu impij ambulant ſecundum altitudinem tuã multiplicaſti filios hominum.p.2.p.350.nu.6*
13 *Dixit inſipiẽs in corde ſuo, Non eſt Deus. p.1.p.263.nu.7*
Veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.p.1.p.450.nu.10
Multiplicatæ ſunt infirmitates eorũ, &c. per labia p.2.p.301.nu.19
15 *Sanctis, qui ſunt in terra eius, &c.p.1. p.212.nu.2.*
Funes ceciderunt mihi in præclaris, &c. Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, &c.par.1.pag.784. num.4
16 *Ego autem in iuſtitia apparebo cõſpectui tuo ſatiabor cum apparuerit gloria tua. p.2.p.167.nu.4*
De abſconditis tuis adimpletus eſt vẽter eorum, &c.p.2.p.205.nu.9
Ego clamaui, quia exaudiſti me.p.1.p.383. num.15.
Sub vmbra alarum tuarum protege me. p. 2.p.383.nu.2
Domine præueni eum, &c.frameam tuam ab inimicis manus tuæ.p.1.p.602.nu. 24.&p.2.p.32.nu.30
17 *Laudans inuocabo Dñm.p.1.p.3.nu.8*
Intonuit de cælo Dominus, &c. & reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine.par.1.p.155. num.2
Cum ſancto ſanctus eris & cum peruerſo peruerteris.p.2.p.310.nu.19
Sub vmbra alarum tuarum protege me.p. 1.p.513.nu.19
Protector eſt omnium ſperantium in ſe.p.1 p.606.nu.2
18 *Si mei non fuerint dominati, &c. & emundabor à delicto maximo. par.1.p. 260.nu.25*
Lex Domini immaculata conuertens animas, &c.præceptum Domini lucidum illuminans oculos p.1.p.808.nu.3
21 *Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, &c. & anima mea illi viuet.p.1.p.213.nu.6.*
Ne longe facias auxilium tuum à me. p.1. p.327.nu.4
22 *Parabis in conſpectu meo menſam.p.1. p.327.nu.5*
23 *Sacrificium laudis honorificabit me & illic iter quo oſtendam illi ſalutare Dei. p.1.p.783.nu.1*
26 *Credo videre bona Domini in terra viuentium.p.1.p.841.nu.4*
Circuiui & immolaui, &c.pſalmum dicã p.1.p.356.num.30

28 *Ne simul tradas me cum peccatoribus, & cũ operantibus iniquitatem ne perdas me. p. 414. nu. 2*

29 *Et in templo eius omnes dicẽt gloriã. p. 1. p. 598. nu. 12*

30 *Quã magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, &c. p. 2. p. 395. nu. 4*

In manus tuas Domine commendo spiritum meum, redemisti me Dñe Deus veritatis. p. 1. p. 768. nu. 38

32 *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio. p. 1. p. 524. nu. 15*

33 *Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus. p. 2. p. 48. nu. 13*

Immittet Angelus Domini in circuitu timentiũ eum. p. 1. p. 754. nu. 29. & p. 2. p. 385. nu. 7

Diuites egerũt & esurierunt, p, 1. p. 684. num. 6

Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confundẽtur. p. 2. p. 125. nu. 17. & p. 166. nu. 2. & p. 48. n. 18

34 *Exurge Domine & intẽde iudicio meo, &c. nec dicant deuorabimus eum. p. 1. p. 526. nu. 21*

Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me. p. 1. p. 509. num. 6

35 *Inebriabuntur ab vbertate, &c. p. 2. p. 280. nu. 16*

36 *Mutuabitur peccator, & non soluet. p. 2. p. 198. nu. 17*

37 *Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ. p. 1. p. 2. nu. 3*

39 *In capite libri scriptum est de me, &c. p. 1. p. 785. nu. 5*

40 *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, &c. p. 2. p. 227. nu. 15. & p. 357. n. 27.*

41 *Abyssus abyssum invocat. p. 1. p. 601. num. 12*

43 *Deus auribus nostris audiuimus, fere totus psalmus exponitur. p. 2. p. 39. nu. 20*

Conglutinatus est in terra venter noster. p. 2. p. 339. nu. 21

Vendidisti populum tuum sine pretio, & non fuit multitudo in commutationibus eorum. p. 1. p. 114. nu. 19

44 *Omnis gloria eius abintus. p. 1. p. 527. num. 27*

Audi filia & vide, & inclina aurem tuã. p. 1. p. 551. nu. 13

Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, &c. p. 1. p. 602. nu. 26

Constitues eos principes super omnem ter- & c. propterea populi, &c. p. 1. pa. 603. num. 27

Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis. par. 2. p. 169. num. 10

Sedes tua Deus, &c. propterea vnxit te Deus, Deus tuus. p. 1. p. 267. nu. 16

45 *Vacate & videte, quoniam ego sum Deus. p. 2. p, 48. nu. 13*

47 *Circundate Sion & complectimini eã. p. 1. p. 841. nu. 6*

50 *Domine labia mea aperies, &c. p. 1. p. 457. n. 2*

Amplius lauame. ibidem.

Benigne fac Domine, &c. Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta, &c. p. 1. p. 627. nu. 5

52 *Dixit insipiens in corde suo non est Deus p. 1. p. 419. nu. 28*

54 *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ. p. 1. p. 256. nu. 15*

Et labor in medio eius, &c. p. 2. p. 398.

num. 12

55 *Ipsi calcaneum meum obseruabunt. p. 1. p. 74 nu. 17*

Memento mei Domine in beneplacito populi tui, &c. Vt lauderis cum hæreditate tua. p. 1. p. 580. nu. 25.

58 *Exaltabo manè misericordiam tuam. p. 1. p. 388. nu. 28*

59 *Quis deducet me in ciuitatẽ munitam? Quis deducet me vsq; in Idumæam? p. 1. p. 579. nu. 21*

60 *Mendaces filij hominũ in stateris, &c. p. 2. p. 247. nu. 19.*

63 *Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus p 2 p. 183. nu. 24*

64 *Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio eius. p. 1. p. 2 & 6. nu. 16*

Visitasti terram & inebriasti eam, &c. vsq; finem psalmi. p. 2. p. 331. nu. 23

Te decet hymnus Deus in Sion. p. 1. p. 788. num. 16

66 *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus. p. 1. p. 252. nu. 3*

67 *Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, &c. fere totus exponitur. p. 1. pag. 160. nu. 16*

Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ & posteriora dorsi eius in pallore auri. p. 2. p. 370. nu. 29

Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, dedisti dona hominibus. par. 1. pag. 181. num. 24

Et Domini Domini exitus mortis. par. 1. p. 269. nu. 25

Dixit Dominus: Ex Basan cõuertam, &c. Pes tuus in sanguine. p. 1. p. 360. nu. 7.

Nine dealbabuntur in Selmon. p. 1. p. 531. num. 36

Pluuiam voluntariam, &c. tu vero perfecisti eam. p. 1. p. 181. nu. 25

68 *Infixus sum in limo profundi, & nõ est substantia p. 1. p. 668. nu. 22. & pag. 669. nu. 24. & pag. 694. nu. 3*

Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; animam meam. p. 1. p. 127. num 9

Eripe me de luto, vt non infigar. p. 1. p. 398 num. 22

Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. pa. 1. p. 482. nu. 12

Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. p. 2. p. 113 nu. 11

70 *Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam p. 1. p. 638 nu. 1.*

Quoniam non cognoui literaturam introibo in potentias Domini. par. 1. pa. 662. num. 4. & p. 2. p. 415. nu. 3

71 *Coram illo procident Æthiopes & inimici eius terram lingent. par. 1. p. 619. num. 8*

Erit firmamentum in summis montium. p. 1. p. 306. nu. 11

Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? p. 1. p. 464. nu. 22

Et adorabunt de ipso semper. p. 1. p. 489. num. 9

72 *Quã bonus Israel Deus iis, qui recto sunt corde. p. 1. p. 211. nu. 1*

Quid mihi est in cœlo & à te quid voluisti super terram. p. 2. p. 341. nu. 2

In labore hominum non sunt, &c. Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. p. 1. p. 108. n. 3. & pag. 503. nu. 13

Mei autem pene moti sunt pedes, &c. velut somniũ surgentium Domine, &c.

p.2.p.189.nu.13
73 Deus noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ.p.1.p.521.n.7
74 Calix in manu Domini vini meri plenus mixto, &c. bibent omnes peccatores terræ p.1.p.496.nu.28
Nolite extollere in altum cornu vestrum. p.1.p.749.nu.14
75 Dormitauerunt, qui ascendunt equos. p.1.p.556.nn.28
76 Deum exquisiui manibus meis nocte. p.2.p.422.nu.24
80 Dilata os tuum, & implebo illud. p.1. p.45.nu.21
82 Hæreditate possideamus sanctuarium Dei, &c. & iniratua turbabis eos. p. 2.p.121.n.6
83 Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, &c. Vbi ponat pullos suos. p.2.p.302.nu.23
Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuũ, etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, &c.p.1.p. 170.nu.18
85 Suauis & mitis & multæ misericordiæ.p.1.p.848.nu.25
96 Dominus regnauit, exultet terra, &c. p.1.p.674.n.8
97 Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi. p. 1.p.626.nu.3
98 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctus est. pa. 1.p. 248.num.23.
100 Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.p.1.p.470.nu.7
Superbo oculo & insatiabili corde cũ hoc non edebam.p.2.p.320.nu.24
102 Qui redimit de interitu vitam tuam. p.1.p.664.nu.8
103 Auferes spiritum eorum & deficiẽt, & c.p.1.p.223.nu.16
Emitte spiritum tuum & creabuntur, & renouabit faciem terræ. par. 1. p. 225. num.21
Deficient peccatores à terra p. 1. p.443. num.23
106 Si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius.par. 1.p. 337.nu. 4
Effusa est conuentio inter principes, & errare fecit eos in inuio & nõ in via.p.1. p.342.nu.17
108 Caro mea immutata est propter oleum p.1.p.142.nu.23
109 In splendoribus sanctorum ex vtero ante Luciferum genuite.p.1.p.278.nu.23
Detorrente in via bibet, propterea exaltabit caput.p.1.p.128.nu.11. & pag. 32.nu.11
110 Confitebor tibi Domine in toto corde meo, &c. fere totus explanatur. p.1.p. 291.nu.2
Misericors & miserator Dominus.p.1.p. 848.nu.25
115 Credidi propter quod locutus sum. p.1. p.279.nu.27
Calicem salutaris accipiam, &c. vota mea Domino reddam.p.1.p.497.nu.31
117 Constituite diem solennem in condensis super cornu altaris.par.1.pag. 428. num.14
118 Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo.p.1.p.169.nn.16
Confitebor tibi in directione cordis. p.1.p. 276.nu.17

Cõfige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui. p.1.p.2.nu.3

Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eũ. p.2.p.256.n.12

Intellectus bonus omnibus facientibus eum p.2.p.366.nu.22

Defecit in salutare tuũ anima mea. p.1.p.394.nu.10

Dormitauit anima mea præ tædio. p.1.p.419.nu.16

Cõcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. p.1.p.494 num.24

Incola ego sum in terra, non abscõdas à me mandata tua. ibidem.

A iudicijs enim tuis timui. In iudicijs tuis Superspectaui. Hæc duo hemistichia cõcordantur. p.1.p.503.nu.12

In mandatis tuis exercebor & considerabo vias tuas. p.2.p.39.nu.18.

Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. p.2.p.33.nu.2. & pag.34.nu.3

Declaratio sermonum tuorum illuminat. p.2.p.34.nu.5

Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me. p.1.p.798.nu.10

Tempus faciendi Domine dissipauerunt legem tuam. p.2.p.283.nu.25

121 *Quia illic sederunt sedes in iudicio. p.2.p.346.nu.17*

125 *Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Venientes autem venient, &c. p.2.p.66.nu.13*

126 *Cum dederit dilectis suis somnũ, &c. fructus ventris. p.2.p.294.n.27*

Sicut sagittæ in manu potentis ita filij excussorũ. p.1.p.449.nu.6. & p.840.n.2

Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis. p.1.p.449.nu.7

Non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta. p.1.p.449.nu.6

128 *Supra dorsum meũ fabricauerunt peccatores, &c. p.1.p.681.nu.28*

129 *Propter legem tuam sustinui te Domine. p.1.p.807.nu.2*

131 *Viduam eius benedicens benedicam. p.1.p.305.nu.8*

De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. ibidem.

Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in cãpis syluæ. p.2.p.388.n.9

136 *Si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ. p.1.p.73.nu.12*

Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. p.1.p.475.nu.24

138 *Nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis cõfortatus est principatus eorum. p.1.p.406.nu.10*

Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es p.2.p.432.nu.5

Mirabilis facta est scientia tua ex me, cõfortata est, &c. ibidem.

Accipient in vanitate ciuitates suas. p.1.p.493.nu.20

143 *Domine inclina cœlos tuos & descende. p.1.p.163.nu.24*

144 *Memoriã abundantiæ tuæ eructabũt, & iustitia tua exultabũt. p.1.p.822.n.13*

Regnum tuum regnũ omnium sæculorum. p.2.p.303.nu.25

145 *Laudabit anima mea Dominum. p.1.p.381.num.7*

Ex Prouerbijs.

3 *Et cingulum tradidit Chananæo. p.2.p.415.*

p.415.nu.3.
8 Deliciæ meæ esse cum filijs hominum.p.1 p.206.nu.11
Quando præparabat cœlos, aderam. p.1.p. 618.n.5.& p.646.nu.24
9 Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem & ad mœnia ciuitatis. Si quis est paruulus veniat ad me.p.1.p.762.nu.20.& p.254.nu.5
Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.p.2.p.253.nu.4
11 Circulus aureus in naribus eius.par.1.p. 474.nu.21
15 Doctrina mala deserẽtiũ viã vitæ, qui increpationes odit, morietur.p.1 p.416.n.9
Mens iusti meditabitur obedientiam. p.1.p. 655.nu.3.& p.2.p.254.nu.7
Iter pigrorũ quasi sepes spinarũ, &c. p. 1. p.699.nu.17
16 Qui recta loquitur, dirigetur.p.1.p.452 nu.16
18. Mors & vita in manibus linguæ. p.1. p.380.nu.3
19 Derisorem percuties, & simplex ingeniabitur.p.1.p.82.nu.9
25 Scrutator maiestatis opprimetur à gloria.p.1.p.373.nu.14
30 Quis ascendit in cœlum, atq; descendit? quis continuit spiritũ in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimẽto Quis suscitauit omnes terminos terræ? p.1.p.125.nu.2
Tria sunt mihi difficilia, &c.& viam viri in adolescentia.p.1.p.138.nu.12
31 Manũ suã misit ad fortia,& digiti eius apprehẽderunt fusum. p.1.p.581.n.25
Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. non extinguetur in nocte lucerna eius. parte.2.pagina.297.num. 8

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit,& generatio aduenit terra autẽ in æternũ stat.p.1.p.583.n.31
2 Sapientis oculi in capite ipsius.p.1.p.796 num.5
8 Sunt iusti, quibus mala proueniunt, quasi operaegerint impiorum,& sunt impij, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant.p.1.p.610.nu.13
9 Sunt iusti atq; sapientes, &c. Sed omnia in futurum seruantur incerta. p.1.p.371. num.8
Quodcunq; potest facere manus tua instanter operare.p.2.p.419.nu.15
12 Finem loquẽdi omnes pariter audiamus. &c. Hoc est enim omnis homo. p.1.p.1. n.2,& p.386.n.21.& p.2.p.417.n.8

Ex Canticis.

1 Oleum effusum nomen tuum. p.1.p.219. num.2
Adolescẽtulæ dilexerũt te.p.2.p.435.n.14
Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula cedar, sicut pelles Salomonis.p.1.p.529 num.29
Nolite me considerare, quòd fusca sim, quia decolorauit me sol.p.2. p.92.nu.8
Oculi tui colũbarum.p. 2.p. 208. nu.16
Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argẽto.p.1.p.33.nu.14.& p.798.n. 11.& p.641.n.10.& p.2.p.444.n.11
2 Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.p.2.p. 178 n.10
Introduxit me in cellã vinariã, ordinauit in me charitatem.p.1.p.219.nu.3
Dilectus meus, &c. Qui pascitur inter lilia

lia, donec aspiret dies & inclinetur vmbra. p.1.p.314.nu.2

Tempus putationis aduenit. p.1.p.458.n.3

3 *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi? p.1.p.583.nu.32*

4 *Vulnerasti cor meum in vno crine colli tui. p.1.p.198.nu.18.& p.466.n.27.& p.2.p.299.n.12. hortus conclusus. p.1.p.275.nu.13*

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. p.1.p.437.nu.5

Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum. p.1.p.527.nu.27

Sicut turris David collum tuum, &c. Omnis armatura fortium. p.1.p.573.n.3

5 *Guttur eius suauissimum. p.1.p.844.n.13*

Ego dormio, & cor meum vigilat. p.1.p.66.nu.22.

Spoliaui me tunica mea, &c. Quomodo inquinabo illos? p.1.p.174.nu.2

Veniat dilectus in hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorum. p.1.p.275.n.13

Manus illius aureæ plenæ hyacinthis. p.1.p.292 nu.3

Caput eius aurum optimum comæ eius sicut elatæ palmarum, nigræ quasi coruus. p.1 p.622.nu.16

6 *Reuertere, reuertere Sunamitis, &c. p.1.p.485.nu.22*

7 *Nasus tuus sicut turris Libani. p.1.p.580 nu.24*

Quam pulchri sunt gressus tui, Filia principis. p.1.p.769.nu.19.

Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs. p.1.p.32.nu.11

8 *Soror mea parua est, & vbera non habet, &c. muniamus illud tabulis cedrinis. p.1.p.44.nu.18*

Fuge dilecte mi, &c. super montes aromatum. p.1.p.553.nu.26

Fortis est vt mors dilectio. p.1.p.176.nu.8 & pag.599.nu.15

Pone me vt signaculum super cor tuum, &c. p.1.p.176.nu.9

Quis mihi det, te fratrem meum, &c. & iam nemo me despiciat. p.1.p.533.nu.6

Ex libro Sapientiæ.

1 *Benignus est enim spiritus sapientiæ, &c. & linguæ eius auditor. p.1.p.693.n.33*

4 *Creaturæ Dei factæ sunt in tentationem, animabus hominum & in muscipulam pedibus insipientium. p.1.p.517.n.32*

Condemnat autem iustus mortuus viuos impios, &c. longa vita iniusti. p.2.p.333.n.3

7 *Nec comparaui illi lapidem pretiosum, &c. quoniam inextinguibile est lumen illius. p.1.p.44.nu.14*

8 *Attingit a fine vsq; ad finem, & disponit omnia suauiter. p.1.p.281.nu.2.& p.2.p.87.nu.21*

13 *A magnitudine speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit eorum creator videri. p.1.p.242.n.5*

Ex Ecclesiastico.

1 *Qui addit scientiam, addit laborem. p.2. p.243.nu.7*

3 *Deus protector est eius, qui reddit gratiam, eius meminit in posterum & in tempore casus inueniet firmamentum. p.2.p.357.nu.26*

4 *Fili eleemosynam pauperis ne defraudes & animam esurientem ne despicias. p.1.p.612.nu.21*

Declina pauperi sine tristitia aurem

tuam

tuam, &c. & miserebitur tui magis quam mater. p.1.p.456.n.27

7 *Noli de mortuo gaudere sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus introire. p.2.p.38.nu.17*

8 *Ne despicias hominem auertentem se à peccato. p.1.p.553.nu.21*

11 *Nullus sperauit in Domino & confusus est. p.1.p.191.nu.21*

Malitia horæ obliuionẽ facit luxuriæ magnæ. p.1.p.491.nu.30

13 *Qui diligit Deum exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur. p.1.p.599.nu.16*

14 *Beatus vir qui in sapientia morabitur, &c. Circũspectionem Dei. p.1.p.439. num.10*

15 *Iucunditatem & exultationem thesauri habit super illam p.1.p.439.n.10*

Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. par.1.p. 576.nu.10

24 *Ego quasi aquæductus exiui de paradiso &c. & inebriabo partus mei fructum. p.1.p.439.nu.9*

Ab initio & ante sæcula creata sum, &c. p.1.p.642.nu.12

Quasi oliua speciosa in campis. p.1.p.644 num.18

Transite ad me omnes, qui cõcupiscitis me, &c. & hæreditas mea super mel & fauũ. p.1.p.793.nu.31. & p.2.p.341. num.1

25 *Tres species odiuit anima mea, &c. & senem insensatum. p.1.p.651.nu.5*

Timor Dei super omnia se superposuit. par. 2.p.386.nu.10

27 *Homo sensatus in sapientia manet vt sol. p.1.p.775.nu.16*

42 *Melior est iniquitas viri quã mulier benefaciens. p.1.p.469.nu.4*

43 *Vas admirabile opus excelsi. p.1.p.26. num.23*

Vox tonitrui eius verberauit terram. p.2. p.58.nu.8

45 *Dedit illi cor ad præcepta. p.2.p.4.n.11*

Ex Isaia.

1 *Væ genti peccatrici, &c. addentes præuaricationem. p.2.p.108.nu.26*

3 *Agnitio vultus eorum respondebit eis. p. 1.p.215.nu.11*

Effœminati dominabuntur eis. pa.1.p.25. num.20

Et os meũ nõ interrogatis. p.1.p.707.n.7

6 *Væ mihi quia tacui. &c, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. p. 1.p.414.nu.3*

Væ vobis quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi p.2.p.466.nu.13

7 *Vocabitur Emanuel. p.1.p.212.nu.4*

Pete tibi signum à Domino Deo tuo, &c. Non petam & non tentabo Dominum. p.1.p.42.nu.11

Ecce virgo concipiet & pariet, &c. p.1.p. 43.nu.15

8 *Voca nomẽ eius, Accelera spolia, detrahe, festina, prædare. p.1.p.30. nu 5*

10 *Assur virga furoris mei, &c. sed Væ Assur. p.1.p.255.nu.12*

Computrescet iugũ à facie olei. p.2.p.389. num.20

Visitabo super fructũ magnifici cordis Regis Assur, &c. p.1.p.259.nu.24

11 *In illa die radix Iesse, &c. & erit sepulchrũ eius glorioſum. par.1.p.105.n.21*

Et requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini. p.1.p.182.*nu.*26
Habitabit lupus cũ agno, &c. & puer parvulus minabit eos.p.2.p.68.nu.9
Et replebit eum ſpiritus timoris Domini. p.2 p.237?*nu.*20
14 *Quomodo ceſſauit exactor? &c.grauiſa eſt & exultauit.p.1.p.669.nu.25*
17 *Oblita es Dei ſaluatoris tui, & fortis adiutoris ſui non es recordata, propterea plantabis plantationem fidelem.* p.2. p. 124 *nu.*16
19 *Dedite in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſq; ad extremũ terræ.* p.1.p.159. *num.*13
23 Erubeſce Sidon, *ait mare.* p. 1. p. 272. *num.*6
25 *Domine* Deus meus es tu, *& exaltabo te, &c. cogitationes antiquas fideles amen p.1.p.320 nu.*21
Et faciet Dominus exercituum omnibus populis *in monte hoc conuiuium pinguiũ.* p.1.p.321.*nn.*23.*&* p.2.p.275.*n.*2
26 *In illa die cantabitur canticum iſtud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis, &c. Nomen tuum & memoriale tuum in deſiderio animæ.p.1 p.495.nu.*25
28 *Audite viri illuſores. par.* 1.*pag* 123. *num.*22
Et nunc nolite illudere, *ne forte conſtringantur vincula veſtra. par.*1.*pag.*188. *num.*13
Qui crediderit non feſtinet. par. 2.*p.*439. *num.* 26
*In loquela enim labij & lingua altera loquetur ad populum iſtum, &c. reficite laſſum.p.2.p.*36.*nu.*10
29 Deũ Iſrael *prædicabunt.p.1.p.1.n.*2
*Et erit quaſi Pythonis de terra vox tua.p.1. p.*52.*nu.*10
*Miſerator eorum regit eos, &c. & ſemitæ meæ exaltabuntur p.1. p.*131.*n.*21
33 *Væ qui prædaris, Nonne ipſe prædaberis? p.1.p.*14.*nu.*12
*Dicite iuſto quoniam bene, &c. Væ impio in malum.p.2.p.*473.*nu.*34.
*Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante, &c. Qui habitat in iuſticijs, & loquitur veritatem.p.1.p.*55.*nu.*20.
37 *Ponam circulum in naribus tuis, & reducam te in via, per quam veniſti. p.1. p.*135. *nu.*14
38 Domine *vim patior, reſponde pro me. p.1.p.*285.*nu.*14
*Præciſa eſt velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer ſuccidit me.p.2.p.*369.*n.*25
*Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.p.1.p.*333.*n.*22
41 *Quis ſuſcitauit ab oriente iuſtum. pa.*1. *p.*61.*nu.*9
43 *Interpretes tui prauaricati ſunt in me. p.1.p.*93.*nu.*15
*Non me inuocaſti Iacob, &c. nec laborem tibi præbui in thure.p.1.p.*174.*nu.*4
45 *Rorate cæli deſuper, &c. & iuſtitia oriatur ſimul.p.1.p.*101.*nu.*8
46 *Qui portamini à meo vtero, &c. & vſq; ad canos ego portabo. p.1.p* 121.*nu.*19
*Audite me duro corde.p.1.p.*149.*n.*14
47 *Denuda turpitudinem tuã, diſcooperi humerum, reuela crura. p.1 p.*273.*nu.*8
Nequaquam vocaberis vltra Domina Regnorum.ibidem.
48 *Propter nomen meum longe faciam furorem meum, & laudem mea infrænabo te, ne intereas p.1.p.*458.*nu.*4

49 *Audite insulæ, &c. Sub vmbra manus suæ protexit me. p.1.p.364.nu.20.*
In vacuum laborani, sine causa & vane fortitudinem meam consumpsi, ego iudicium meum cum Domino, & opus meum cũ Deo meo. p.1.p.666.nu.16
50 *Dominus dedit mihi linguam eruditã, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. p.1.p.83.nu.3. & p.228.nu.8*
Erigit mane, mane erigit mihi aurem. p.1. p.84.numero.14
51 *Consolabitur Dominus Sion, &c. p.1. p.222.nu.12*
Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus. p.1.p.681.nu.28
Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præcisi estis. p.2.p.213.nu.2
52 *Quam speciosi pedes euangelizantium pacẽ, euangelizantiũ bona. p.2.p.44.n.2*
53 *Quis credidit auditui nostro, ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. p.1.p.134.nu.28*
Ipse infirmitates nostras accepit. p.2.p.15. numero.12
Generationem eius quis enarrabit? p.2.pag. 130.nu.4. & p.120.nu.2
55 *Omnes sitientes venite ad aquas. p.1.p. 17.nu.20*
Quare appenditis argentum & non in panibus. p.1.p.571.nu.36
57 *Descende, sede in puluere, filia Babylon, &c. Tolle molam, & mole farinam. p. 1.p.109.nu.4*
In multitudine viæ tuæ laborasti, &c. propterea negasti me. p.1.p.689.nu.23
62 *Gratis venundati estis, & sine argento redimemini. p.1.p.664.nu.9*
64 *Vtinã dirumperes cælos, &c. p.1.p.115. numero.11*
Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi. p.2.p. 13.numero.6
65 *Et vos, qui dereliquistis Dominũ, &c. qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. p.1.p.688.nu.18*

Ex Ieremia.

1 *Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce constituo te hodie super gentes & super regna vt euellas & destruas, &c. p.1.p.603. numero.28*
2 *Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehemẽter. p.1. p.227.n.4*
Nullus auertat eam, omnes qui quærunt eã non deficient in mensibus eius inuenient eam. p.2.p.459.nu.24
3 *Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. p.1.p.227.nu.6*
4 *Ecce peruenit gladius vsq; ad animam. p.1.p.81.num.7*
6 *Defecit sufflatorium, &c. quia Dominus proiecit illos. p.2.p.57.nu.9*
7 *Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, &c. p.1.p.199.nu.21. & p. 2.p.61.nu.17*
11 *Mittamus lignum in panẽ eius, &c. p. 1.p.105.nu.26*
18 *Quia oblitus est mei populus meus. &c. vt ambularent per eas in itinere non trito. p.1.p.81.num.6*
23 *Vocabunt eum, Dominus iustus noster. p.1.p.268.nu.22*
31 *In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miserans tui. p.2.p.66.nu.3*
51 *Fugite de medio Babylonis. parte. 1. pagi-*

pagina. 473. numero. 16

Ex Threnis.

1 *Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. p. 1. p. 207. nu. 16*

3 *Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua sedebit solitarius, & tacebit quia leuabit se supra se. par. 1. p. 830. num. 1*

Bonus est Dñs sperantibus in eũ, animæ quærenti illum. p. 1. p. 212. nu. 12

Dabo scutum cordis laborem tuum. p. 1. p. 680. nu. 26

4 *Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. p. 1. p. 445. nu. 28*

Ex Baruch.

3 *Non est qui possit scire vias eius, nec qui exquirat semitas ex se. &c. imprudentia sua. p. 1. p. 440. nu. 12*

4 *Delicati mei ambulant vias asperas. p. 1 p. 678. nu. 21*

Ex Ezechiele.

2 *Et ingressus est in me spiritus, &c. & statuit me supra pedes meos. p. 1. p. 470. n. 4*

3 *Ecce data sunt super te vincula, &c. & eris mutus. p. 1. p. 151. nu. 20*

13 *ipse ædificabat parietem, illi autem eum liniebãt luto absq; paleis. p. 1. p. 416. n. 8*

16 *Et dedi inaurem super os tuum. p. 2. p. 143. nu. 16*

17 *Et sumam de medulla cedri sublimis, &c. & erũpet in germẽ, & faciet fructũ. p. 1. p. 215. nu. 13*

18 *Considerans & auertens, &c. non morietur. p. 1. p. 356. nu. 18*

22 *Ecce complosi manus meas super auaritia tua tuam. p. 1. p. 684. nu. 7*

28 *Et tu Cherub extensus posuite in monte Sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. p. 1. p. 227. nu. 26*

36 *Effundam super vos aquam mundam, &c. & spiritum nouum ponam in medio vestri. p. 1. p. 96. nu. 21*

Ex Daniele.

4 *Et cum bestijs erit habitatio tua par. 1. p. 216. num. 14*

6 *Quia coram Deo iustitia inuenta est in me sed & cõra terex. parte. 1. pagina 729. num. 32*

10 *In diebus illis ego Daniel lugebam. &c. caro & vinum non intrauerunt in os meum. p. 1. p. 699. nu. 18*

Ego veni propter sermones tuos, princeps autem Persarum restitit mihi viginti & vno diebus, &c. p. 1. p. 731. n. 37

Ex Osea.

1 *Non populus meus vos, &c. Filii Dei viuentis. p. 2. p. 445. nu. 13*

2 *Auferat fornicationes suas à facie sua, &c. & interficiam ea siti. p. 2. p. 220. num. 24*

Sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas tuas non inueniet, & sequetur amatores suos. p. 1. p. 601. num. 11

Et nunc reuelabo stultitiam tuam. par. 2. p. 343. nu. 7

4 *Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra. parte. 2. pagi. 254. num. 7*

Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor. p. 2. p. 289. nu. 14

9 *Ephraim quasi ouis erodens. p. 1. p. 677. num. 16*

12 *Chanaan in manu eius statera dolosa, ca-*

Iuuenia in dilexit. p. 2. p. 415. nu. 3

Ex Ioele.

1 *Ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. p. 1. p. 529. nu. 29*

2 Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca. p. 1. p. 620. nu. 10

Ex Michæa.

1 *In domo pulueris paluere vos conspergite. p. 1. p. 660. num. 31*

4 *Præcocas ficus desiderauit anima mea. p. 1. p. 787. nu. 10*

6 *Quid dignum offeram Domino? curuabo genu Deo excelso? &c. Nunquid placari potest Dominus in millibus arietum? p. 2. p. 76. nu. 14*

Ex Habacuc.

1 *Facies hominis quasi pisces maris. pa. 2. p. 190. nu. 17*

Væ qui congregat auaritiã magnã domui suæ, &c. quia lapis de pariete clamabit, &c. p. 1. p. 687. nu. 15

Iustus ex fide viuit. p. 1. p. 776. nu. 19

3 *Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud, in medio annorum notum facies. &c. p. 2. p. 44. nu. 3*

Viam fecisti in mari equis tuis. &c. à voce cõtremuerũt labia mea. p. 2. p. 89. n. 27

Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius. p. 1. p. 671. nu. 19

Ingrediatur putredo in ossibus meis, &c. vt requiescat in die tribulationis. parte. 2. pagina. 302. num. 22

Ex Aggæo.

2 *Si tulerit homo carnẽ sanctificatã in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate, eius &c. & dixerunt, contaminabitur. p. 1. p. 704. nu. 31*

Ex Zacharia.

1 *Perpendiculũ extendetur supe Hierusalẽ. p. 1. p. 93. n. 14.*

9 *Et exibit vt fulgur iaculum eius. par. 1. p. 57. nu. 24.*

Quid enim bonũ eius est, &c. & vinũ germinans virgines? p. 1. p. 298. nu. 19

11 *Assumpsi mihi duas virgas, vnã vocaui decorem, & alteram vocaui funiculũ, & paui gregem. p. 2. p. 203. nu. 2*

Ex Malachia.

1. *Maledictus dolosus, qui habet, &c. & nomen meum honorabile in gentibus. p. 1. p. 199. nu. 22*

Ex Matthæo.

2 *A diebus Ioãnis Baptistæ regnum cælorũ vim patitur. p. 1. p. 365. n. 20. & pag. 481. num. 9*

Cæpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne. p. 1. p. 376. nu. 24

Inter natos mulierum non surrexit maior, &c. p. 1. p. 376. nu. 24

3 *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? p. 1. p. 372. nu. 12*

6 *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis. p. 2. p. 116. nu. 18*

Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsq; dũ perficiatur. p. 1. p. 175. n. 6

7 *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonũ excidetur & in ignem mittetur. p. 2. p. 376. num. 14*

Omnis, qui audit verba hæc &c. & facit ea, assimilabitur viro, &c. p. 1. p. 525. n. 19

8 *Vt adimpleretur quod dictũ est per Isaiã prophetam, Ipse infirmitates nostras accepit. p. 2. p. 15. nu. 22*

10 *Inimici hominis domestici eius. par. 1. p. 414. nu. 3*
11 *Quid existis in desertum videre? p. 1. p. 545. nu. 43*
Iugum enim meum suaue est, & onus meũ leue. p. 2 p. 2. n. 6
Venite ad me omnes, qui laboratis, &c. p. 2. p. 91. nu. 4
15 *Deus vt quid dereliquisti me? par. 1. p. 406. nu. 30*
Sic luceat lux vestra coram hominibus. p. 1. p. 110. nu. 89
16 *Facto vespere dicitis, serenum erit, &c. Signa autem temporum non potestis. p. 1. p. 697. nu. 10*
Quid prodest homini si vniuersum mũdum lucretur, &c. p. 2. p. 378. nu. 21
17 *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, & dixeritis mõti huic, Transi hinc, transibit. p. 1. p. 775. nu. 18*
18 *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, &c. p. 1. p. 481. nu. 9*
19 *In regeneratione cũ sederit filius hominis. p. 1. p. 583. nu. 31*
20 *Calicem quidem meum bibetis. par. 1. p. 607. nu. 5. & p. 2. p. 496. nu. 22*
22 *Quomodo in spiritu vocauit eam Dominus dicens dixit Dominus, &c. p. 1. p. 267. nu. 18*
25 *Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. p. 2. p. 228. nu. 19*
Vigilate, quia nescitis nec diem nec horam. p. 2. p. 296. nu. 5
26 *Transeat à me calix iste. p. 1. p. 496. n. 3*

Ex Marco.

3 *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam. parte 2. pagina 217. num 14*
16 *Et portæ inferi non præualebũt aduersus eam. p. 1. p. 227. nu. 5*
Assumptus est in cœlum & sedet à dextris Dei. p. 1. p. 221. nu. 8

Ex Luca.

1 *Benedicta tu in mulieribus. par. 1. p. 433. nu. 28. & pag. 762. nu 18*
Aue gratia plena. parte. 1. pagina 516. num 28
Ecce ancilla Domini. p. 1. p. 518. num. 35. & pag. 659. num. 28. & pag. 648. num. 31
Quod enim ex te nascetur, sanctum vocabitur, &c. p. 2. p. 46. nu. 6
Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. p. 1. p. 447 num. 1
Quia fecit mihi Dominus magna, qui potẽs est, & sanctum nomen eius. p. 1. p. 246 num. 23
2 *Omne masculinum adaperiens vuluã sanctum Domino vocabitur. par. 2. pag. 45. num. 6*
3 *Cuius vent ilabrũ in manu eius. p. 1. p. 511. num. 14*
7 *Cui ergo similes dicam homines generationis huius? &c, & non salcastis. p. 1. p. 446. n. 31*
9 *Domine vis, dicimus, vt ignis descendat è cœlo. p. 1. p. 838. nu. 27*
10 *Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. parte. 1. pagina. 676. num. 14*
Maria optimam partem elegit. parte. 2.

pag.89.num.26
11 Quod supereſt, date pauperibus.par.2.p. 77.nu. 17
12 Ignem veni mittere in terram, & quid volo niſi vt accedatur? parte. 1. pa.175 num.6
Qui blaſphemauerit in Spiritum ſanctum neq; remittetur ei in hoc ſæculo, neque in futuro.p.2.p.471.nu.27
Cum videritis nubem Satanam ab occaſu, &c. quia æſtus erit, & fit.p.2.p.225.n.6
Anima mea habes multa bona, &c. Quæ autem paraſti, cuius erunt? p.2.p. 288. num.29
Baptiſmo habeo baptizari.p.2.p.472.n.29
13 Domine ſi pauci ſunt, qui ſaluantur? Cõtendite intrare per angustam portam. parte.1.pag.519.num.1.&.pag.763. num. 23
Cum inuitatus fueris ad nuptias, &c. p.2. p.54.nu. 32
Qui venit ad me & nõ odit patrem ſuum, &c. nõ poteſt meus eſſe diſcipulus. p.2. p.319.num.20
Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, &c. non poteſt meus eſſe diſcipulus. p.2,p.337.num. 14
15 Gaudiũ erit in cœlo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente.parte. 1.pag.633. num. 12
17 Quãdo regnũ Dei venturũ eſt? &c. regnum Dei intra vos eſt.pa.1.p.527.n.23
22 Ipſe auulſus eſt ab eis quantum iactus lapidis.p.2.p.115.num. 16
Simon, ecce Sathanas expetiuit te, &c. vt non deficiat fides tua. par. 1.pag. 398. num.20
24 Nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam? p 2.p.118 numero.25. & parte.1. pagina. 274. num.11

Ex Ioanne.

1 In principio erat verbum, &c. huius euangelij bona pars exponitur.par. 1.pa.268 num.20
Quia prior me erat. parte. 2. pagina. 39. num. 20
2 Nuptiæ factæ ſunt, &c. & manifeſtauit ibi gloriam ſuam. parte. 1. pagi. 268. numero.21
3 Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret.par.2.pag.44 num.2
Qui malè agit odit lucem. par.2.pag.351. num.7
5 Eſt Moyſes, qui accuſat vos in quo vos ſperatis.p.1.p.276.nu.16
Qui vero mala egerunt in reſurrectionẽ iudicij.p.1.p.214.nu.8
6 Ego ſum panis viuus. parte. 1. pag. 105 num.21
Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita.p.1. p.283.nu.9
Amen, amen dico vobis, niſi manducaueritis carnẽ filij hominis, non habebitis vitam in vobis.p. 1.p296. 1.n.15.&.p. 306.nu.12
Nunquid & vos vultis abire? par.2.pa.91 num.3
7 In die magno feſtiuitatis ſtabat IESVS &c. quem accepturi erant credentes in eum.p.1.p.210.nu.23
8 Abraham pater veſter vidit diem meũ. p.1.p.51.nu.8
Qui ex Deo eſt, verba Dei audit. parte.1. pag.

pag.102.nu.11
12 Et domus repleta est ex odore vnguenti.p.1.p.510.nu.10
14 Ego rogabo patrẽ,&c.& in vobis erit. p.1.p.184.nu.1
Vos autem cognoscetis, eum quia apud vos manebit,& in vobis erit.ibidem.
Quid factum est, quia manifestaturus es te ipsum nobis?p.1.p.186.nu.8
15 Ego sum vitis vera.par.1.pag.283.nu.8
16 Exiui à patre,& veni in mundum,iterum relinquo mundum & vado ad patrem.p.1.p.135.nu.3
17 pater glorifica me gloria, quam habui priusquã mũdus fieret.p.1.p.105.n.21
Pater sancte serua eos, &c.vt sint vnum, sicut & nos.p.2.p.100.num.4
19 Et baiulans sibi crucem exiuit.&c.p.1. p.668.nu.21
Sciens IESVS quia omnia consummata sunt,vt cõsummaretur scriptura,dixit: Sitio.p.1.p.667.nu. 17
Vnus militum lancea latus eius aperuit.ibidem.nu.18

Ex Actibus Apostolorum.

3 Pœnitemini igitur,&c.vt cum venerint tempora refrigerij.par. 2.pa.267.nu.6
Stephanus autem plenus gratia & fortitudine,&c.p.2.p.51.nu.24
13 Audientes gentes gauisi sunt,& glorificabãt verbum Domini,& crediderũt. quot quot erant prædestinati ad vitam æternam.p.1.p.427.nu.12

Ex epistola ad Romanos.

1 Quod antea promiserat per Prophetas, &c.qui factus est ex semine Dauid secundum carnem.p.1.p.51.nu.6
Propter quem accepimus gratiã & apostolatum.p.2 p.42.nu.29.&.p.1.p.151. num. 20
Iustus ex fide viuit.p.1.p.97.nu. 27.&.p. 776.nu. 19
Reuelatur enim ira Dei de cœlo,&c.vt sint inexcusabiles.p.1.p.810.num.10
2.Gentes,quæ legem non habent,&c. aut etiam defendentium p.1.pa. 437. n.4
3 Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est,testificata à lege & prophetis.p.1.p.29.nu.3
Iustificatis gratis per gratiam ipsius,&c. per fidem in sanguine ipsius. p.1.p.82. num.9.&.p.254.nu.9
5 Lex subintrauit, vt abundaret delictum, &c.& inuentum est mandatum, quod erat ad vitam mihi esse ad mortem.p.1. p.157.nu.9
6 si cõplãtati facti sumus similitudini mortis eius,simul & resurrectionis erimus. p.2.p.133.nu.15
Gratia Dei vita æterna,&c.p.1.p.734.n.5
Existimate vos mortuos quidẽ esse peccato, &c.ex mortuis viuẽtes.p.2.p.484.n.3
7 Quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, &c. & vos mortificati estis.p.2.p.141.nu.20
8 Diligẽtibus Deũ omnia cooperãtur in bonum.p.1.p.468.n.3.&.p.2.p. 12.n.5
Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus.p.2.p.12.nu.5
Et de peccato dãnauit peccatũ in carne,&c. sed secundum spiritum.par.1.pag.675. num.12
9 Ostendit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa

rasericordiæ, quæ præparauit ad gloriam. p. 1. p. 478. nu. 1

Cum enim nõdum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, &c. Iacob dilexit, Esau autem odio habuit. p. 1. p. 11. nu. 4

10 *Quomodo credent ei, quem non audierunt, &c. Euangelizantium bona p. 2. p. 44. nu. 2*

12 Non ergo blasphemetur bonum nostrũ: *p. 1 p. 219. nu. 4*

Quasi morientes, & ecce viuimus, &c. & omnia possidentes. p. 2. p. 490. nu. 16

13 *Nox præcessit dies autem, &c. & carnis curam ne feceritis in desideriis vestris. p. 2. p. 350. nu. 4*

15 *Suscipite vos inuicem sicut Christus suscepit vos. p. 1. p. 751. nu. 20*

Spes autem non confundit. par. 2. p. 191. nu. 21

Ex Epistola. 1. ad Corinthios.

1 *Quanuis verbum crucis pereuntibus stultitia est, ijs, qui salui fiunt, Dei virtus est. p. 2. p. 145. nu. 24*

Factus est nobis sapientia iustitia, &c. vt qui gloriatur in Domino glorietur. p. 2. p. 309. nu. 14

2 Non iudicaui me aliquid scire inter vos nisi Iesum Christum & hunc crucifixũ. *p. 1. p. 122. nu. 19*

Oculus nõ vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c. p. 1. p. 185. n. 19

Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei, Sed ex sinceritate, Sic vt ex Deo coram Deo in Christo loquimur. p. 2. p. 48. nu. 15

3 Dei adificatio estis, Dei agricultura estis. *p. 1. p. 479. nu. 3*

9 *Bonum est mihi magis mori quã vt gloriã meam quis euacuet. p. 1. p. 752. nu. 23*

11 *Quicunq; mãducauerit, &c. & sanguinis Domini. p. 1. p. 28. n. 9*

12 Æmulamini autem charismata meliora. *p. 2. p. 245. nu. 11*

13 *Videmus nunc per speculũ. p. 1. p. 245. num. 12*

14 *Nolite pueri effici sensibus. p. 1. p. 725. num. 20*

15 *Cum tradiderit regnum Deo & patri, &c. vt sit Deus omnia in omnibus. p. 1. p. 160. nu. 18. & p. 2. p. 229. nu. 22*

Sicut portauimus imaginem terreni, portemus imaginem cœlestis. par. 1. p. 640. num. 7

Alioquin si resurrectio mortuorum non est &c. vt quid baptizantur pro illis. p. 2. p. 472. nu. 29

Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem. p. 1. p. 763. nu. 21

Sicut portauimus imaginem terreni portemus & imaginem cœlestis. p. 2. p. 322. num. 30

Ex epistola. 2. ad Corinthios.

1 *Gloria nostra hæc est testimoniũ conscientiæ nostræ, &c. p. 2. p. 368. nu. 23*

3 Fiduciã talem habemus per Christum ad Deum, *&c. non litera sed spiritu. p. 2. p. 46. nu. 8*

Idoneos fecit ministros noui testamenti. p. 1. p. 596. nu. 6

4 *Deus, qui dixit, de tenebris lucem splendescere, &c. p. 1. p. 241. nu. 2*

Habentes hanc administrationẽ, &c. sed in manifestatione veritatis cõmendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo.p.2.p.234 num. 11.&.p.251.nu.29

5 *Mente excedimus Deo.p.1.pag.799.numero.14.*

6 *Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris.p.1.p.p.389.num.31*

10 *Arma militiæ nostræ, &c.& in captiuitatem redigentes intellectum in obsequium Christi.parte.2.pagina.67. numero.7*

11 *Despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo.parte.2.pagi-384.numero.4*

12 *Datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Sathanæ, qui me colaphizet.parte 1.pagina.739.numero.20.& pagina 423.num.28*

Ne magnitudo reuelationum extollat me, &c.parte.1.pagina.423.num.28.& p.739.numero.20

13 *Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cũ omnibus vobis,amen.parte.1.pag.252. numero.2*

Crucifixus est in infirmitate,&c.p.1.pag. 671.num.29

Ex Epistola ad Galatas.

3 *De maledicto legis factum pro nobis maledictum.p.1.p.120.nu.13*

O insensati Galatæ, quis vos fascinauit,non obedire veritati?p.2.p.143.nu.18

4 *Estote sicut ego, quia ego sicut vos sum. p.1.p.471 num.10*

Vbi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere.p.1.p. 40.nu.2.&.p.637.nu.35

Vellem esse apud vos modo, &c. quoniam confundor in vobis.parte.2.pagina.78. numero.20

Scitis,quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iampridem, &c. Vbi est ergo beatitudo vestra? parte.2.pagina 107.num.24

6 *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs.p.1.p.678.nu.19*

Ex Epistola ad Ephesios.

1 *In Christi sorte vocati sumus,&c. vt simus in laudẽ gloriæ eius p.1.p.595.numero.3*

In dispensatione plenitudinis temporum.p. 2.p.439.num.25

2 *Ipse est pax nostra, qui fecit vtraq; vnũ per crucem interficiens inimicitias in semetipso.p.1.p.120.nu.14*

Flecto genua ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, virtutẽ corroborari per spiritum eius in interiori homine. parte 2.p.297.num.8

4 *Ipse dedit quosdam Apostolos, &c. alios autem pastores & doctores.p.1.p. 5.numero.12*

Irascimini,& nolite peccare.parte.1.pag. 828.numero.30

In quo signati estis in diem redemptionis. p.2.p.282.nu.24

5 *Videte itaq; fratres, quomodo cautè ambuletis, &c, quoniam dies mali sunt.p. 1.p.450.nu.8*

Omnis fornicator,aut immundus, aut auarus,quod est Idolorum seruitus.parte.2.

p. 320. numero. 23. & p. 352. num. 10
Canentes & psallentes in cordibus vestris Domino. p. 1. p. 771. nu. 6
6 Per omnem orationem & obsecrationē orantes omni tempore, &c. p. 1. p. 601. num. 23
Calciati pedes in præparatione Euangelij pacis. p. 1. p. 812. nu. 15
13 Flecto genua ad Patrem, &c. vt impleamini in omnem plenitudinem Dei p. 1. p. 246. nu. 17

Ex epistol. ad Philippenses.

1 Coarctor autem è duobus, &c. quid eligā ignoro. p. 1. p. 389 nu. 31
Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet, &c, vt probetis potiora. p. 1. p. 442 nu. 18
2 Non rapinam arbitratus est esse se æqualē Deo p. 1. p. 39. nu. 2
In humilitate superiorem se inuicem arbitrantes, &c. sed ea, quæ aliorum. p. 2. p. 194. nu. 4
Si æmulor super sacrificium & obsequium fidei vestræ, gaudeo, &c. p. 2. pag. 298 numero. 11
3 Nunc autē deponite vos omnia, &c. qui creauit eum. p. 2p. 344. nu. 15
Vnde Saluatorem expectamus, &c. configuratum corpori claritatis suæ. p. 2. p. 354. num. 18
Non quod iam acceperim, aut iā perfectus sum, &c. quæ sunt priora extendens me ipsum. p. 2. p. 432. nu. 4
4 Nil soliciti sitis, sed in omni obsecratione, cum gratiarum actione orationes vestræ innotescant apud Deū. p. 1. p. 784. numero. 3

Ex epistola. ad Colossenses.

1 Gratias agentes Deo & Patrī, &c. & remissionem peccatorum p. 2. p. 410. numero. 14
Non cessamus orare pro vobis, &c. vt impleamini in agnitione voluntatis eius. p. 1. p. 403. nu. 2
2 Et vos cū mortui essetis in delictis in præputio carnis vestræ affigen illud cruci. p. 1. p. 106. nu. 23
Et estis in illo repleti, qui est caput nostrū. p. 1. p. 734. nu. 6
Si mortui estis in Christo, &c. neque contrectaueritis quæ sunt omnia in interitu ipso vsu. p. 2. p. 135. nu. 21
Induite vos sicut electi Dei sancti viscera misericordiæ &c. sicut Dominus donauit, ita & vos. parte. 1. pagina. 554. numero. 23

Ex epistola prima ad Thessalonicenses.

5 Omnia probate, & quod bonum est, tenete. p. 2. p. 77. nu. 17

Ex epistola secūda ad Thessalonicenses.

2 Veniet in omni seductione iniquitatis, &c. vt credant mendacio. p. 1. p. 49. nu 309. numero. 11
4 Bonū certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui. parte. 2. pagina. numero. 15

Ex epistola prima ad Timotheum.

3 Manifestè magnum est pietatis sacramē tum

tum, quod manifestatum est in carne. p. 1. p. 21. nu. 9
Qui episcopatum desiderat, bonũ opus desiderat. p. 1. p. 492. nu. 18
6 Qui solus habet immortalitatem, &c. Sed me videre potest. parte. 1. pagi, 126. numero. 5
Radix omnium malorum cupiditas, &c. Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. p. 1 p. 609 nu. 12
Diuitibus huius sæculi præcipe non sublimè sapere, &c. vt apprehendant bonam vitam. p. 2. p 327. nu. 11

Ex epistola secunda ad Timotheum.

4 Insta opportunè, importunè. p. 1. p. 536. numero. 15

Ex epistola ad Titum.

1 Paulus seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi, &c. Deus ante tempora sæcularia, &c. p. 1. p. 734. nu. 6
3 Non ex operibus iustitiæ, quæ fecim⁹ nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit. p. 1. p. 478. nu. 1. & pag. 501. nu. 8

Ex epistola ad Hebræos.

1 Multifariam multifᾶ modis, &c. purgationem peccatorum faciens. p. 2. p. 100. numero. 2
2 Nusquam Angelos apprehendit. p. 1. p. 39. num. 3
Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortẽ. p. 2. p. 6, nu. 16
Vt per mortem destrueret eum, qui habet mortis imperium. p. 1. p. 675. nu. 10
4 Viuus est sermo Dei & efficax, &c. & intentionum cordis. p. 2. p. 122. nu. 9
5 Qui in diebus carnis suæ preces, &c. & exauditus est pro sua reuerentia. p. 1. p. 589. nu. 15
6 Impossibile est, eos, qui semel illuminati sunt, &c. rursus renouari ad pœnitentiam. p. 1. p 9. nu. 25
Qui confugimus ad tenendam propositam spem, &c. incedẽtes vsq; ad intertora velaminis. p. 2. p. 324. nu 3
In quo volens Deus abundantius ostendere pollicitationes hæredibus, &c. p. 1. pa. 304. numero. 4. & p. 2. pag. 323. numero. 1
10 Habẽtes itaq; fratres fiduciã in sanguine Christi, &c. & abluti corpus aqua munda. p. 1. p. 290. nu. 30
Corpus aptasti mihi. p. 2. p. 45. nu. 6. & p. 1. p. 785. nu. 5
Ingrediens mundum dicit, Hostiã & oblationem noluisti, &c. vt faciã Deus voluntatem tuam. p. 1. p. 785. nu. 5
11 Per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, p. 1. p. 124. nu. 24
Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. parte. 1. pagina. 242. numero. 3. & pagina. 262. numero. 2. & pagina. 668. numero. 22. & pagina. 669 numero. 25
12 Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, &c. p. 1. p. 340. nu. 11
Patres quidem carnis nostræ habuimus erroditores. p. 1. p. 639, nu. 4
13 Iesus Christus heri & hodie ipse & in sæcula. p. 1. p. 48. nu. 29

Ex Epistola sancti Iacobi.

1 *Omne datum optimum, & omne doñ perfectum desursum est descendens à Patre luminum. parte. 1. pagina. 419. numero. 17*

Patientia opus perfectum habet. parte. 2. p. 69. num. 12

2 *Fides sine operibus mortua est. parte. 1. p. 776. num. 20*

Ex Epistola prima Diui Petri.

1 *In quem desiderant Angeli prospicere. p. 1. p. 734. nu. 6*

2 *Vos autem genus electum, &c. in admirabile lumen suum. parte. 2. pagina. 30. numero. 23*

3 *In fide omnes vnanimes, &c. sed è contrario obedientes. parte. 2. pagina. 222. numero. 1*

4 *Tempus est vt incipiat iudicium à domo Dei. p. 1. p. 607. nu. 5*

Ex Epistola secunda Diui Petri.

2 *Iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria, ac luxuriosa conuersatione eripuit: aspectu enim & auditu iustꝰ erat, &c. p. 1. p. 444. num. 25*

Ex Epistola prima Diui Ioannis.

1 *Quod vidimus & audiuimus, &c. & cum filio eius Iesu Christo. parte. 1. pag. 654. num. 14*

3 *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum nõ facit. p. 1. p. 468. num. 1*

Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo. p. 2. p. 50. num. 21

4 *Qui non diligit, non nouit Deum. p. 1. p. 442. num. 18*

Ex Epistola Beati Iudæ.

Væ qui errore Balaam mercede effusi sunt. p. 2. p. 63 num. 24

Angeli verò, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, &c. parte. 1. pagina. 737. numero. 15

Ex Apocalypsi.

1 *Ego sum primus & nouissimus, & habeo claues mortis & inferni. p. 1. p. 422 numero. 27*

2 *Vincenti dabo manna absconditum, & nomen nouum. parte. 1. pagina. 103. numero. 15*

3 *Amen, testis fidelis & verus. p. 1. pag. 449. num. 7*

Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. p. 2. p. 377. num. 17

Ecce ego sto ad ostiũ, & pulso. p. 2. p. 446. numero. 16

Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere, quia modicam habes virtutem, &c. p. 1. p. 791. nu. 25

Ego dilexi te, quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, &c. habitantes in terra. p. 2. p. 157. num. 1

4 *Et mittebant coronas suas ante thronũ. p.2.p.486.nu.5*

5 *Fecisti nos Deo nostro regnum.p.1.pag. 30.num.24*

11 *Datus est mihi calamus, &c. atrium autem quod est foris templum ejce foras & ne metiaris illud.parte.2.pagin. 367.nu.19*

12 *Proiectus est Draco ille magnus, &c. qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte.parte.1.pagina.69. numero.2*

Mulier amicta sole, & mulier sub pedibus eius.p.1.p.546.nu.44

Factum est prælium magnum in cælo, Michael & Angeli eius, &c parte.1.pagina.736.nu.10

Datæ sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum. parte.1. pagina. 763.numero.23

13 *Vidi de mari bestiam ascendentem, &c. & eos, qui in cælo habitant.p.2. p.462.nu.2*

14 *Et vidi, & ecce agnus stabat supra montem Sion, &c. Hi empti sunt de terra ex omnib⁹ primitiæ Deo & agno. p.2.p.372.nu.4.*

Non habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam & imaginem eius.p. 2.p.398,nu.12

22 *Et ostendit mihi fluuium aquæ viuæ, & splendidũ tanquam cristallum procedentem de sede Dei & agni.p.1.p. 209.nu.22*

FINIS.

SALMANTICAE,

Excudebat Ioannes Ferdinandus.

1584

INDEX RERVM ET SENTENTIARVM MEMO-rabilium, quæ in hoc opere continentur, iuxta ordinem alphabeticum conscriptus.

A.

A, B, C, D, Et reliquæ literæ moraliter applicantur. part. 1. pagi. 751. num. 18

Abraham. S. Trinitas apparuit forma visibili. par. 1. pa. 229. num. 25

Abraham qua de causa à Lot recessit. par. 2. pag. 489. n. 13

Abraham magnam erga pauperes & peregrinos habuit misericordiam. part. 1. pag. 546. num. 2

Abraham cur à Diuo Paulo de fide laudatur. part. 1. pagi. 650. nu. 1

Abelis & Caini contentio. par. 1. p. 813. nu. 19

Abstinentia Diui Ioannis Baptistæ. par. 1. pag. 373. nu. 15

Abundantia rerum sæpe iniquitatem parit. part. 1. pag. 652. nu. 8

Abnegare nos ipsos debemus. part. 2. pag. 105. nu. 18 &. pa. 345. nu. 12

Abnegatio sui ipsius nouum præceptum. part. 2. pag. 93. nume. 8

Abnegatio sui ipsius qualis præcipiatur à Christo. par 2. p. 93. nu. 9

Abnegare seipsum quid. par. 2. pag. 94. nu. 12

Accidens nullum est in Deo. part. 1. pag. 246. n. 15. &. pag. 277. n. 21

Actus voluntatis Saluatoris nostri cur erat meriti infiniti par. 1. pag. 627. num. 4

Actus vnicus vehemens plus efficit quam remissus. part. 2. pagi. 433. num. 7

Adam omnibus animantibus nomẽ imposuit, pa. 1. pag. 342. nu. 19

Adam peccãte omnes peccauimus. par. 1. pag. 679. nu. 24

Adamas virtute attractiua magnetem superat. par. 2. pagi. 98. nu. 23

Adolescẽtium huius temporis viuẽdi licentia. par. 2. pag. 313. nu. 2

Adolescẽtes ne sint in sermone dulces. par. 1. pag. 816. nu. 29

Adoratio, quæ Deo, cruci, Virgini Mariæ, & sanctis debetur. part. 1. pagi. 107. nu. 26

Adoratio latria præcisum obsequiũ Dei est. par. 1. pag. 489. n. 9

Adoratio latria absoluta & respectiua vndè dimanet. part. 2. pagi. 12. nume. 4

Adulatio cito cognoscitur. part. 1. p. 416. nu. 8

Adulter grauius punietur quã adultera

rera.p.2.p.365.nu.15
Aduentus Domini quam desideratus,p.1.p.153.nu.27
Aduentus Christi & hominem reparauit,& mundum restituit, p.1.p. 195.n. 10.
Aduentus Christi quot bona mundo attulit.p.2.p. 248.n.22
Aduersitates libenter suscipiendæ, p.1.p.66.nu.23
Affectus rerum terrenarum inordinatus cui noceat,p.2.p.338.nu.18
Affectiones à terra sunt eleuandæ, p.1.p.812.numer.13.&.p.2.p.442 num.6
Afflictos quid consolatur,p.1.p.768 nu.36
Agrippina mater Neronis vitã nihili fecit, vt filius imperio potiretur,p.1.p.490.n.12
Agnum paschalẽ,qui in peccato comedebat, nonpeccabat,p.1.p.284 num.10
Agnus innocentiam denotat,p.1.p. 340.nu.11
Alexãder cur laudauit Achillem, p. 1.p.376.n.23
Alexander cur è palatio eiecit quendã Philosophum,p.1.p.416.nu.9.
Alexander magnus Indias expugnaturus quid fecit,p.2.p.180.n.16
Alfonsus Rex Castellæ quarè Zaidã vxorẽ noluit Mariam appellari, p.1.p.24.nu. 16
Alma quid significet,p.1.p.44.n.17
Amadeus princeps quos habuit canes venaticos,p.1.p.549.n.9.
Amanti Deum prẽmium assignatur p.1.p.172.n.25
Ambitio omnia deuorare vult, p.1. p.493.n.20
Ambitio cunctos aggreditur, p.1.p. 709.n.11.& pag.720.n.5.& p.741. n.25.
Ambitio plura mala committit, p.1. p.745.n.2.&.p.749.n.12
Ambitioni quid medeat, p.1.p.742. n.30
Ambitiosus diuinitate potitus qualiter se gerat,p.1.p.492.n.18
Ambitiosus à dignitate excludendus,p.1.p.591.n.22
Ambitiosorum ingeniũ,p.1.p.708. num.10
Ambitiosi post obtentam dignitatẽ quid supersit, p.1.p.494.n.22.
Ambitiosi omnia se posse putant, p. 1.p.495.n. 26
Amen Hebraica vox & quid significet,p.2.p.110.n.2
Amicus verus quasdebeat habere cõditiones.p.2.p.17.n.20.&.21.
Amici Dei in quo Christum conantur imitari,p.1. p.783.n.1
Amicitia quæ sit vera,p.2.p. 10. numero.30.
Amicitia ficta in quo apparet,p.2.p. 13.n.8
Amicitia inter quos habenda est,p.2 p.17.n.20
Amicitia non repentè abrumpenda est,p.2.p.18 n.23
Amor in rationali creatura qualiter debitum Deo persoluat,p.1.p.166 nu.7
Amor quantus sit quomodo cognoscendus,

cendus, p.1.p.167.n.10
Amor ſine operibus, ſi adeſt operandi facultas, eſt inanis, p.1.p.168.numero.33
Amor diuinus cur morti cõparetur, part.1.pag.176.n.10.&.p.699.numero.15
Amor diuinus qualis fingendus, p.1.p.177.nu.11
Amor diuinus potẽs, ſingulare, & vnicum mũdo beneficiũ, p.1.p.203.num.2
Amor diuinus non eſt cæcus vt profanus p.1.p.218.n.1
Amor diuinus vſquèquò peruenit, p.1.p.204.nu.7
Amor diuinus ex qua notitia dimanet, p.1.p.370. n.4
Amor diuinus erga omnes creaturas æqualis, p.2.p. 65.n.7.
Amor diuinus ex parte creaturarum non dicitur æqualis, ibidem.
Amor diuinus erga peccatores, p.1.p.789.n.17.&.pag.197. n.4.
Amor Chriſti Domini in quo maximè enituit, p.1.p.322.n.26
Amor Dei vnde nobis proueniat, p.2.p.126.n.20
Amor mutuus vigere debet, p.1.p.22 num.10
Amor quo ſit pretioſior, p.1.p.193.nume.3
Amor perfectus qui ſit, p.1.p.220.numer.7
Amor perfectus non admittit cõſortium, p.1.p.266. n.15
Amor Chriſtũ interfecit, & ſic amari vult, p.1.p.274. n.11.
Amor facilè operatur, p.2.p. 300.numer.16.
Amor feruidus quid in anima cauſet, p.1.p.280.n. 29
Amor, qui nequit opus adimplere, voluntatem manifeſtat, p.1.p.326.num.3
Amor proximi ex Dei dilectione dimanat, p.2.p.28. n.18
Amor eſt beneficiorum origo, par.2.p. 36. n.9
Amor verus cui inniti debeat, p.2.p.74. n.8
Amor eſt ſicut aqua, p.1.p.658.n.24
Amor eſt deſiderij centrũ, p.1.p.723.n.14
Amor proprius ianuas Deo claudit, p.2.p.132.n. 10
Amor noſtri ſit regula amoris proximi, p.2.p.15.n. 17
Amor proprius quot vitiorum ſit autor, p.2.p.116.n.19
Amor eſt animæ ala, pa. 2.p. 383.numer.2
Amor à ſemetipſo alienat amantem p.2.p.384. n.5
Amor fortior omnibus, p.1.p.205.numer.10.
Amor amore rependitur, p.1.p.206.num.12
Amor rerum terrenarum ne nos offuſcet, p.1.p.311.n.25
Amori nihil eſt graue p.1.p.169.n.17 &p.176.n.8.& p.79 num.20.
Amoris veri argumentum, p.1.p.203 num.4
Amoris diuini ſignum, p.2.p. 36.numer.10

Amoris effectus præcipuus quis sit: par.1.pag.790.nu.20
Amor proprius cui sit impedimento.par.2.pag.95.nu.15
Amoris maximi signum.par.2.pag.126.num.20
Amor mutuus multis ex causis dimanat.par.1.pag.463.nu.16
Amor Christi & amor virginis Mariæ quam habeant connexionem par.1.pag.658.nu.25
Amor Christi erga homines.par.2.pag.115.nu.16
Amor Dei nullum alium admittit.par.2.pag.117.num.22
Ananias quid significet. par.1.pag.729.nu.30
Anaxagoras cur fuit capite damnatus.par.1.pag.263.num.5
Anaxagoras quid amissis diuitijs dixerit.par.2.pag.319.nu.21
Analogice plura dicuntur de Deo non per naturam.part.1.pag.285.nume.7
Angelus quare positus sit in paradisi custodiam. par.1.pa.504.nu.16
Angelus propinquior Deo magis participat voluntatem illius.par.1.pag.516.nu.29
Angelus nequit animam introire.par.1.pag.754.nu.29
Angelus quid possit agere in anima par.2.pag.384.nu.6
Angeli plura redẽptoris nostri mysteria vsquequo ignorarunt. par.1.pag.99.num.4
Angelus beatus est in vinculis. par.1.pag.289.nu.25
Angelus in alicuius corporis assumptione qualiter se habeat. part.1.pagi.344.num.23
Angelum per gratiam esse excellentius est quam per naturam. part.1.pagi.344.nu.24
Angeli in præsepio non tantũ Deũ hominem factum adorabant. pa.2.pag.438.num.24
Angeli in illo instanti, quo fuerunt viatores quantum meruerunt. p.2.pag.454.nu.22
Angeli superiores ad nos mitti non solent.par.1.pag.353.num.19.& pag.719.nu.2
Angeli maiores minores illuminãt. par.1.pag.456.nu.26
Angeli lætantur de conuersione peccatoris.part.1.pag.633.nu.13
Angeli fuerunt creati in gratia, par.1.pag.642.nu.13.& pag.734.nu.4.& pag.682.nu.2
Angeli in hominum ministeriũ destinantur.par.1.pag.716.nu.33
Angeli post Christi aduentum efficacius nos custodiunt. par.1.pag.728.num.27
Angeli non descendunt per generationem.part.1.pag.728.nu.29
Angeli quàm in promptu sunt, vt seruis Dei inseruiant.part.1.pag.729.nu.31.&34
Angeli cur sæpe nos à periculis non eripiunt.par.1.pag.729.nu.32
Angeli quare alis depingũtur.pa.1.pag.730.nu.33
Angeli cur inter se decertasse dicuntur.par.1.pag.731.nume.36

Angeli in quo cælo ſunt. par. 1. pag. 733 num. 2
Angeli non occupant locum. par. 1. pag. 733. num. 2
Angeli in qua fide creati fuerunt in gratia. par. 1. pag. 734. num. 5
Angeli quarè exoptarunt aduentũ Chriſti. par. 1. pag. 734 nu. 6
Angeli quod peccatum commiſerunt. par. 1. pag. 735. nu. 8
Angeli nullum in intellectu poſsũt errorem habere. p. 1. pa. 735. nu. 8
Angelorum rebellionis cauſa. part. 1. pag. 743. n. 33.
Angeli de quo in cælo decertarunt. par. 1. pag. 736, nu. 10
Angeli quibus armis in cælo dimicarunt. ibidem
Angeli boni per quem malos vicerunt. par. 1. pag. 736. nu. 12
Angeli magno cum labore gloriam compararunt. ibidem nu. 11
Angeli ante electionem ſunt liberi. par. 1. pag. 737. nu. 13
Angeli mali nõ habuerunt pœnitẽdi locum. par. 1. 738. nu. 16
Angeli boni in hoc ſæculo quod bellum cũ malis gerant. ibidẽ nu. 18
Angeli boni aliquãdo nos caſtigãt. par. 1. pag. 740. nu. 24
Angeli miro quodam modo viſionẽ ſuam ſpiritui noſtro infundunt. par. 1. pag. 755, nu. 30
Angeli nimium zelum habent erga animas ibidem nu, 32
Angeli omnes ſpecie differunt. par. 2. pag. 278. nu. 11
Angeli ſunt innumerabiles. ibidem nume. 12
Angelorum perfectiones vnde poſſint colligi ibidem nu. 11
Angelus non eſt nomen naturæ ſed muneris. par. 1. pag. 42. nu. 10
Angelorum mittendi ordo. par. 1. p. 719. nume. 2
Angerona triſtitiæ Dea. part. 1. pag. 554. num. 24
Anima à mundi ſtrepitu ſemota in quo ſe exercere debet p. 1. p. 34. n. 19
Anima indurata quo tendit. part. 1. pag. 148. nu. 12
Anima abſq; Deo deformis. part. 2. pa. 452. nume. 4.
Anima qualiter ad imaginem Dei facta ſit par. 2. pa. 407. nu. 6
Anima in gratia eſt alterum cœlum empyreum. par. 1. pagi. 171. nu. 22
Anima in beatitudine quam inclinationem habeat par. 1. pa. 174. nu. 2
Anima licet ſit tota in toto & tota in qualibet parte, magis in vno membro quã in alio operatur. p. 1. pag. 185. nu. 6
Anima iuſti quo plus eleuatur eo magis diſponitur p. 1. pa. 186. n. 7
Anima Spiritus ſancti plena quàm decora. par. 1. pag. 201. nu. 28
Anima ſedendo & quieſcendo fit ſancta par. 1. pa. 190. nu. 21
Anima trãquilla in virtute proficit. par. 1. pag. 280. nu. 28
Anima Chriſti per veram concomitantiam eſt ſub panis & vini actidentibus. par. 1. pag. 282. nu. 6
Anima quem habeat cibum & medelam. par. 1. pagi. 297. nu. 18

Anima quo exercitio plurimum lucretur coram Deo.p.1.p.381.n.7
Anima ſine gratia qualis manet.p.1 p.418.nu.16
Anima Dei plena vtilitati proximi vacat.p.1.p.443.nu.21
Anima iuſta qualiter ſe habeat in recordatione peccati.p.1.p.457.n.2
Anima quo ſatiatur.p.1.p.464.nu. 22. &.p.2.p.407.nu.6.&.p.409. numero.11
Anima habet infinitam capacitatẽ paſsiuam, ibidem.&.p.2.p.407. numero.6
Anima ſancta quales habeat cogitationes.p.1.p.528.nu.28
Animæ pedes.p.2.p 491.nu.20
Anima & corpus quomodo inter ſe ſe habent.p.2.p.396.nu.8
Anima iuſti pulcherrima.p.1.p.529 numero.31
Anima & corpus in continuo iurgio verſantur.p.1.p.575.nu.7
Anima noſtra ſecundum Philoſophum eſt tanquam tabula raſa.p. 1.p.575.nu.9
Anima qualiter perficienda ſit.p.1. p.576.nu.10
Anima naturaliter deſiderat corpus ſuum informare.p.1.p.581.nu.27
Anima à Deo potiſsimè ſeruatur.p. 1.p.608.nu.7
Anima doctrina indiget.p.2.p.60. numero.15
Anima citius purgãda eſt à peccato. p.2.p.78.nu.18
Anima peccatrix appetitui ſubiacet.p.1.p.600.nu.
Anima iuſti gladius acutus.p.1.pag. 60.2.nu.25
Anima quęq; angelum habet cuſtodem.par.1.p.716.nu.34
Anima pura mirabiles operationes angelorum recipit. par. 1.pa.755. nu.31
Anima quãdo vel magis illuſtratur, vel obcæcatur.par.1.p.777. nu.13
Anima duplicem habet effectum.p. 2.p.123.nu.11
Anima quibus illuſtratur.p.2.p.167 num.4
Anima noſtra poſt, lapſum ex ſe quid producat.p.2.p.232.nu.6
Anima beata nitidior erit cunctis corporibus glorificatis.par. 2. p.303. num.25
Anima duas alas habeat. p. 2. p.383. num.2
Anima ſoli Deo vnitur. par. 2. pag. 384.nu.9
Animæ ſanctæ affectio. p. 2.pa.353. num.13
Animæ peccatricis abominatio.p.2. p.453.nu.6
Animæ ita nos conformemus, vt corporis non obliuiſcamur, & è contra.p.1.p.280.nu.29
Animæ de partis diuitijs quid ſuperſit.p.1.p.459.nu.8
Animæ ſanctæ deſiderium. par.1.p. 464.nu.23
Animæ & corporis diſcrimẽ. p.1.p. 575.nu.8
Animæ quando indulgemus. p.1.p. 678.nu.21
Animæ prius medeatur quam corpo

poti.p.2.p.178.nu.9
Animæ non omnes vnam eandemque affectionem habent in Deũ, p.2.p.310.nu.17.
Animarum prægnantium duo sunt genera.p.1.p.459.nu.6.
Animarum cura est ars artium, p.1. p.492.nu.16.
Animarum salus maxima cum diligentia exquirenda,p.2.p.54.n.32
Animalia habẽtia debile caput tonitruo perturbãtur.p.1.p.475.n.23.
Animus in quo vires sitas habeat. p. 1.p.774.n.13.
Animus vagus nihil perficiet.p.2.p. 403,nu.28.
Animus sero ad periculorum patiẽtiam post pericula instruitur. p.2. p.39.n.18.
Animus noster finitus, p. 1. p. 796. num.3.
Animus noster quare quo magis speculationem intendat, eo minus habeat virtutis affectum. p. 1. p. 796.nu.3.
Animi propensio parte. 1. p. 835. numero.16.
Animi canales parte.1.p.796. n. 3.
Anna mater Virginis Mariæ de qua tribu descendit parte. 1. p. 498.n.3.
Antichristus omnium acerrimus.p. 2.p. 462.n.1.
Annæ nominis quadruplicis significationis.p.2.p.404.n.32.
Annæ nominis quatuor fœminas fuisse refert scriptura. p.2.p. 403. num. 29.
Apellis industria.p.1.p.696. n.7. & pag.764.n.25.
Apes vbi libenter maneant. part.1. pag.190.nu.21
Apostoli quibus armis mũdũ debellarunt.p.1.p.236,n.8.&.p.2.p.67. num.8.
Apostoli si in illo passionis triduo consecrassent,qualiter conficerẽt p.1.p.287.n.20.
Apostoli quot labores pertulerunt in conuersione mundi.p.1.p.389. num.31.
Apostoli omnes ad fuerunt Mariæ virginis morti. p.1.p.579.nu. 20.
Apostoli & gratiam iustificantem & recte loquendi gratiam habuerunt.p.2.p.43.nu.30.
Apostolus quid significet,p.1.p.603 num,28.
Apostolos cur sæpius in ambitionẽ incidisse,euangelica narrat historia,p.1.p.720.nu.5.
Apparatus & sumptus superfluus rescindendus.p.1.p.293.nu.6.
Appetitus hominis quam pœnam sortiatur.p.1.p.601.n.22.
Appetitus hominis importunus. p. 1.p.600 n.20.
Appetitus sunt coercẽdi.p.2.p.300. nu.16.
Appetit⁹ causa quę sit.p.1.p 58.n.10
Appetitui resistendum. p. 2. p. 94. num.11.
Aqua quare suffocat parte.1. p. 223. num.15.
Aqua quibus de causis ascendat sursum.p.1.p.425.nu.6.

Aquila quomodo renouatur. p.2. p. 101. nume. 7
Aquilæ sunt viuacissimi olfactus. p. 1. pag. 329. nu. 10
Arbitrium liberũ nulla constellatione tollitur par. 1. pag. 159. nume. 15
Arbitium liberum tollere hæreticũ. par. 2. pa. 485. nu. 2
Arbitrium liberum à Deo non tollitur. part. 2. pagi. 87. nu. 21
Aristenes philosophus cur ægre tulit laudari. part. 1. pag. 392. num. 4
Aristides quid de quodam Themistocli consilio senserit. part. 2. pa. 312. nu. 23
Aristoteles fuit quoddam naturæ prodigium
Arca fœderis quid obumbrauerit. par. 1. pag. 593. nu. 17
Arca fœderis licet esse grauissima leuitis non ponderabat. par. 1. pa. 169. nume. 17
Arseni⁹ Abbas moribũd⁹ Angelos alloquebatur. par. 1. pag. 628. nu. 7
Ascensio Dñi in cœlum ad quæ nos inuitet. par. 1. pag. 154. num. 28
Assentatio nocet plurimum. part. 1. pag. 140. nu. 17
Asię mos. par. 1. pag. 619. nu. 9
Attentio in concione præstanda. p. 1. pag. 585. nu. 5
Attributa Dei omnia sunt æqualia. par. 2. pa. 65. nu. 2
Auarus semper est inquietus & anxius. par. 1. pa. 685. nu. 9
Auarus nunquam satiatur par. 2. pa. 407. num. 5
Auari ingenium. par. 2. p. 408. nu. 10
Auarus fugiendus. part. 2. pagi. 320. nume. 24
Auari diuitias adorant. part. 1. pagi. 684. nume. 6
Auaritia ligat auaros. par. 1. pag. 14. nume. 11
Auaritia non curatur rerum affluentia. par. 1. pa. 685. nume. 10
Auaritia quibus communis. part. 1. pag. 683. nu. 5
Auaritia non senectute curatur. pa. 1. pag. 684. nu. 8
Auaritiæ vis. par. 2. pag. 328. num. 16
Auaritia quæ vocetur. part. 1. pagi. 254. nu. 7
Auenza Rabbi antiquissimus Hebræorum. part. 1. pag. 305. nu. 9
Sancto Augustino quid quædam vox è cælo lapsa dixit. par. 1. pag. 293. nu. 4
Augustus Cæsar qua de causa Alexandriam non vastauit. par. 1. pa. 564. num. 17
Aurum qua auiditate inquiratur. par. 2. pag. 406. nu. 3
Auroravnde dicitur. par. 1. pag. 647. num. 28
Auxiliũ efficax cui concedatur. p. 1. pag. 45. n. 21. & pag. 285. nu. 14
Auxiliũ in rebus exterioribus semper est occasio iacturæ interioris. p. 1. pag. 540. nu. 26
Auxiliũ Dei in conflictu spirituali nunquã deest. p. 1. pag. 676. nu. 15
Auxilium sufficiens nulli denegatur. par. 1. pag. 760. nu. 12
Auxilio Dei ad salutem expeditius pauper quam diues vtitur. part. 2.

pag.316.nume.11
Azarias quid significet.par.1. pagi. 729.nume.30

B.

BAculus episcopalis quid significet.par.1.pag.629.nu.12
Bamba Rex Hispaniæ cuius religionis fuit monachus.par.2.pag.332. nume.26
Baptismus idem pollet quod lauacrum.par.1.pa.118.nu.8
Baptismus hominem renouat.part. 1.pa.101.num.8
Baptismus quando dandus adultis par.1.pag.256.nu.15
Baptismus ex passione Christi emanuit,par.1.pag.111,nu.11
Beatitudo & omnia ad eam consequendam per quem nobis donata sunt,par.1,pag.20.nu.6
Beatitudo qualiter contineatur in verbi diuini auditione,part.1.pa. 526.num.22
Beatitudo in quo consistat,par.1.pa. 723.nu.14.& pag.849.nu.30,& par.2.pag.280.num.17
Beatitudo in quo à philosophis ponebatur,par.2,pag.171.nu.16
Beatitudo nostra obiectiua quæ sit, par.2.pag.279.nu.15
Beatitudo extra Deum non reperitur,par.2,pag.395,nu.4
Beatitudinem in fruitione diuini amoris consistere vsque adeo probabilis est sententia,part.1,pagi. 849.nu.30
Beatus quis erit,par.1.pag.6.nu.15.
Beatus quisque quantum loci occupabit,par.1,pag.84,nu.16
Beatus quisq; suo gloriæ gradu quiescit,part.1,pag.85.nu.19
Beatus alter alterius gloria delectatur,par.2.pag.101 nu.5
Beati quomodo dicantur Dei comprehensores,par.1,pag.126.nu.5, &.par.2.pag.409.nu.13
Beati omnes quoad desideriũ æquales sunt,par.1,pag.85.nu.18
Beati cur malorum supplicio delectantur,part.1,pag.790.num.22
Beati cum malorum pœnas miserẽtur,quarè nõ afficiantur tristitia, par.1.pag.791.nu.23
Beati esse naturaliter cupimus,part. 2,pag.170.num.15
Beatificari in quo speramus, part.1, pag.453,nu.19
Bellum spirituale quæ arma requirat,par.1,pag.739,nu.21
Bella omnium ferè malorum origo, par.2,pag.151.num.9
Bellum inter corpus & animam,pa. 2,pag.489.nu.14
Benedicere quid sit,part.1,pagi.120, nume.14
Benedictio aliquando donum & beneficium significat,p.1.p.36.n.24
Sancti Benedicti visio,part.2, pagi. 331,num.25
Beneficium maximũ est inter Christianos nasci,par.1,pag.6, nu.17
Beneficium redemptionis admirabile,par.1,pag.663,nu.5
Beneficium Dei præcipuum,par.1.

pag.784.nu.3.&.pa.807.num.1
Beneficia Dei erga homines diuersa par.1.pag.11.num.3
Beneficia cur minutatim hominibus impartitur Deus.part.1.pagi.181.nume.25
Beneficia Dei cur nobis denegentur vel concedantur,part.1.pagi.186.nume.9
Beneficia collata in lege gratiæ potiora sunt quàm in scripta,part.1.pag.282.nu.5
Beneficia homines subijciunt par.1.pag.328.num.9
Beneficia quantò potiora, tanto ad Dei confessionem nos obligant, par.1.pag.395.nu.11
Beneficia Dei considerandasunt, p.1.pag.446.nu.32
Beneficia Dei sunt innumerabilia, par.1.pa.662.nu.4.&.p.778.n.26
Beneficia recētia gratitudinē recētē exquirunt,part.1.pag.664.nu.10
Beneficia Dei cui assimilentur, par.2.pag.311.nu.20
Beneficijs Dei qui abutuntur, par.1.pag.108.num.3
Beneficijs crescentibus crescant gratiarū actiones p.1.pag.605.nu.13
Beneficijs Dei negotiandum est,pa.2.pag.310.num.19
Beneficijs Dei vti nō abuti oportet, par.2.pag.311.nu.20.& pagi.372.nu.2.&.pag.407.num.7
Beneficiorum Dei recordatio quid efficiat,par.1.pag.662.nu.4
Beneficia plura curata non licet habere.par.2.pag.85.nu.15. & pagi.262.num.30
Benefaciens diligit beneficiatum, p.1.pag.372.nu.10
Bethsamitæ quare à Dño percussi post arcę visionē.p.1.pa.301.nu.3
Blasphemia non solùm est intellectus sed & voluntatis,par.1.pagi.220.num.5
Blasphemi supplicium, par.2.pagi.112.nume.8
Blandiri alijs non licet,part.1.pagi.416.nume.7
Boni cum malis in hac vita mixti sunt,par.1.pag.511.nu.13.& pagi.604.nume.30
Boni tàm interius quàm exterius simus,par.1.pag.415.nu.6
Bonus ex parte circa quod omnino malo est deterior p.2.pa.325.nu.6
Bonus solus bonore dignus, par.2.p.128.nu.27
Bonus ex beneficijs sibi collatis Deo seruiendi an sam sumunt, p.1.pag.361.nume.9
Bonum hominis quid sit,par.1.pag.437.num 3
Bonum est diffusiuum sui,par.1.pa.544.num.37
Boni non timent detractores, par.1.pag.554.num.22
Bonum est quod omnia appetunt, par.2.pag.18.nu.21
Bonum nostrum quod sit,par.1.pa.219.nu.4
Boni natura quæ sit,par.1.pagi.212.nume.2
Bono incæpto insistendum, part.1.pag.526.num.20

Bono detrahere quid ſit, par. 1. pagi. 553. num. 20
Bonus ſua cauſa non eſt dicendus bonus, par. 2. pag. 14. nu. 9
Bona ſpiritualia quo æſtimantur, par. 2. pag. 408. num. 8
Bonum ne fiat propter humanos reſpectus, par. 1. pag. 347. nu. 2
Bona temporalia ad quid inſtituta, par. 1. pag. 646. num. 22
Boni totius fundamentum, par. 2. p. 145. nu. 23
Bonitas diuerſi mode dicitur de Deo & hominibus. p. 2. p. 308. n. 13

C.

CAin quam ob cauſam terrã coluit, par. 1. pag. 813. nu. 18
Calciamenti vſus quidam antiquus. par. 1. pag. 546. nu. 44
Camillus Romam reſtituit, part. 2. pag. 392. num. 30
Caro Chriſti verè eſt cibus in toto rigore ſermonis. pa. 1. pag. 283. nu. 7
Caro inſtos opprimit ſeu potius nititur. par. 2. pag. 452. num. 3
Caro ſpiritui aduerſatur. par. 2. pag. 489. nu. 13
Caro quas partes agat. pa. 1. pag. 739. nume. 29
Caro cur maceranda. par. 1. pag. 739. nume. 21
Caro crucifigenda, part. 1, pag. 678. nume. 20
Caro coercenda. p. 2. p. 104. nu. 15
Caro qua arte fugienda. par. 2. pag. 366. num. 16
Caſtitas facile deperditur, par. 1. pag. 630. num. 35
Caſtitas donum Dei eſt. par. 2. pagi. 289. num. 12
Caſtitas via rectiſsima ad impetrandam ſanctitatem. par. 2. pagi. 364. nume. 11
Caſtitas eſt quoddam martyrij genus. pa. 1. pag. 655. nu. 17
Cauſa cur non omnes ſancti ſumus, par. 1. pag. 45. num. 21
Cauſæ ſibi inuicem ſunt cauſę, part. 2. pag. 224. num. 6
Sancta Catherina Senenſis quam gratiam à Deo impetrauit, part. 1. pag. 529. num. 31
S. Catherina Senenſis quid rogauit à Domino, & quod reſponſum accepit, par. 1. pag. 551. nu. 14
Sanctæ Catherina virgo Alexandrina nobilibus orta parentibus par. 2. pag. 371. num. 1
Cedrus ſerpentes fugat. part. 1. pagi. 518. nume. 34
Cæremoniæ Eccleſiæ non ſunt otioſæ, par. 1. pag. 529. num. 29
Cœlibatus magis præſtat quam nuptiæ, par. 1, pag. 32. num. 12
Cœlum nõ propter ſanginis cognationem, ſed propter merita obtinetur, par. 1, pag. 501, nu. 7
Cœlum quibus virtutibus præcipue promittatur, par. 1, pag. 850. nu. 32
Cælum empyreum reliquos nitore excellit, par. 2. 330. nu. 25
Cœli ianua quæ ſit, part. 2. pagi. 118. nume. 25
Cœlum quo acquiritur. par. 2. pagi.

327,nume. 13
Cœlum niſi moueretur, non eſſet generatio nec corruptio, part.1, pag.436,num.1
Cœlum non recipit peregrinas impreſsiones,par.1,pag.436,num.2
Cœlum quare eſt incorruptibile, p. 1,pag.437,num.5
Cœlum ante Chriſti paſsionẽ clauſum erat,par.1. pag.422,nume.15
Cœlorum claues quæ ſint,par.1,pa. 421.nu.24
Cœlorum claues quis habeat, part. 1,pag.410,num.23
Cœlorum amplitudo,pa. 1,pag.84, nume.16
Cœlum multi exoptant, ſed paucis contingit ad illud peruenire, par. 1,pag.81,num.8
Cœlum empyreũ omnes amplitudine excellit,par.1,pag.84,nu.16
Cœlum aliquãdo ſumitur pro aere, par.1,pag.303,nu.3
Cœlum anguſtum habet aditum, p. 1,pag.763.num.25
Cære oppidi in virgines veneratio, pa.2,pag.392,nu.29
Charitas calamitates & labores & impfectiones tolerat,p.1,p.790.n.20
Charitas duo extrema coniungit,p. 1.pag.254,nu.9
Charitas quid,par.1.pag.266.nu.14
Charitas à quo nobis commendatur par.1.pag.456.num.26
Charitas erga proximos ſignum eſt habentis Deum,p.1.pa.460.nu.1
Charitas alias virtutes requirit, par. 2.pag.25.nu.9
Charitas ſumma totius doctrinæ, p. 2.pag.36,nu.10
Charitas in quo conſiſtit. ibidem.
Charitas diſcordes coniũgit, part.2, pag.68.nume.9
Charitas peccato repugnat, part. 1. p.728.nu.27
Charitas quando perfecta,par.1,pa. 842.nu.8
Charitas inopia rerum augetur, pa. 2.pag.194,num.3
Charitas virtus excellens,par.2, pa. 217.nume.15
Charitas operibus valorem tribuit, par.2,pag.218.nu.17
Charitas non eſt mercenaria,part.2. p.226.nu.11
Charitas eſt animæ medulla,part.2, pag.236,nu.17
Charitas eſt ſcientia præſtantior, p. 2,pag.245.nu.12
Charitas etiam ſe extendit ad extraneos,par.2,pag.260.nu.24
Charitas cordis cingulum,par.2.pa. 289.num.23
Charitas bene ordinata &c. ab aliquibus non probe intellectum axioma,par.2.pag.317.num.15
Charitas cęteris virtutibus tribuit valorem,par.2,pag.376.nu.15
Charitas quo acquiratur,par.2,pag. 377,num.18
Charitatis ordo quid poſtulet,part. 1.pag.219.nu.3
Cherub quid,par.1,pag.727.nu.26
Chriſtus Dominus quare ſe ipſum aliquando laudauit, part. 1. pagi. 13.num.8

Christus quare dicitur agnus. par. 1. pag. 17. nu. 22
Christus & eius aduentus quibus de causis à D. Paulo vocetur iustitia. par. 1. pag. 29. nu. 3
Christus quanta patientia discipulos edocebat. par. 1. pag. 80. nu. 2
Christus quàm liberalis fuerit erga homines. par. 1. pag. 119. nu. 10
Christ⁹ si modò posset tristari, quid ei tristitiam afferret. p. 1. pag. 175. nume. 6
Christus cur non missus est, vt iudicet mundum pa. 1. pag. 208. nu. 19
Christus in priori aduentu opera iudicauit, in secundo verò homines. par. 1. pag. 209. num. 20
Christus propter quē cruci affixus par. 1. pag. 212. nu. 3
Christus quarè velatum sub specie panis & vini nobis se præbuit. pa. 1. pag. 286. nu. 26
Christus quare dedit se nobis sub bina specie. par. 1. pag. 287. nu. 19
Christus in quolibet accidentium integer manet. p. 1. pag. 287. n. 19
Christus patri quatenus gratias egit par. 1. pag. 320. nu. 21
Christus doluit mortem Ioannis Baptistę. par. 1. pa. 376. n. 22
Christus est fundamentum Ecclesię par. 1. pag. 389. num. 29
Christus est filius Dei naturalis etiã secundum quod homo. par. 1. pa. 408. nu. 16. & pag. 418. nu. 14
Christus ex qua tribu duxit originem. part. 1. pag. 448. nu. 2
Christus calicem passionis absque vlla consolatione ebibit. par. 1. p. 496. nu. 30
Christus in morte cuique Apostolorum affuit. par. 1. pag. 663. nu. 13
Christus verus Deus & homo prædicandus. par. 2. pag. 72. nu. 2
Chtistus ad quid sequaces suos inuitat. part. 2. pag. 91. nu. 3
Christus passus est amore & charitate. par. 1. pag. 670. num. 27
Christus in conuersione iustorum lętatur & malorum damnatione. par. 1. pag. 759. nu. 10
Christus nobis gratiam promeruit. par. 2. pag. 141. nu. 11
Christus in quantum homo pro quibus patri obtulit passionem. par. 2. pag. 370. nu. 19
Christus quare dicitur via. p. 1. pagi. 83. num. 11
Christus est regula nostrarum actionum. par. 1. pag. 94. nu. 17
Christus in cruce fuit redemptor & magister. p. 1. pag. 121. nu. 17
Christus diabolum domuit. part. 1. pagi. 136. nu. 46
Christus cur glorioſus nō mansit in mundo. par. 1. pag. 137. nu. 9
Christus in obseruantia diuinæ legis suos asseclas corroborat. pa. 2. pag. 5. nu. 15
Christus corpori simul & animæ medebatur. par. 2. pag. 15. nu. 13
Christianus quid. par. 1. pag. 61. nu. 8
Christianus fidelis fide ad diuina mysteria vtitur. par. 1. pa. 261. nu. 1
Christiani quantũ ab antiqua firmitate deflexerint. p. 1. p. 400. n. 29

Christianus negotiatori similis.par. 2.pag.420.nu.16
Christianus quomodo crucem portare debet.par.2.pag.95.nu.15
Christiani qua teneantur obligatione.par.1.pag.470.nu.5
Christianes quid in Baptismo Deo vouit par.1.pag.497.nu.31
Christianum esse publicè confitendum.par.1.pag.72.nu.4
Christianos omnes, sacerdotes esse, asserere,hæreticum est.par.2.pa. 30.num.24
Christiani cur ab alijs nationibus sępè vincuntur.par.1.pa.593.nu.29
Christianum esse donum Dei est. par.1.pag.595.nu.3
Christianus Christi vitã & seipsum intueatur.par.2.pag.344.nu.11
Christianus quid præ oculis habitu rus.par.2.pag.361.nu.2
Christiano quid inter alia difficile. par.2.pag.383.nu.2
Christianum esse maximũ Dei beneficium.par.2.pag.410.num.15
Cibus animæ quis sit.par.2.pag.182 nume.21
Cibus nimius quantum noceat.par. 2.pag.349.nu.3
Ciborum quanta sit hodierna die in inquisitione diligentia. par.1.pa. 141.num.21
Ciborum abundantia animæ operationes impedit.p.1.pa.142.nu.21
Ciborum temperantia quam vtilis. par.1.pag.146.nu.5
Ciuitas quid.par.1.pag.21.nu.9
B.Clarę laudes.par.2.pa.392.nu.28
Clausura cordis & corporis puritatẽ conseruat.part.1.pag.34.n.17.& pag.44.nu.17
Cleopatræ amor erga Marcum Antonium.par.1.pag.322.nu.26
Clementia quocunq; tempore prodest.par.1.pag.544.nu.38
Cogitare debemus sæpius de beatitudine.par.1.pag.104.nu.17
Cogitatio inquietissima res.par.1.p. 123.num.3
Cogitationes siue bonæ siue malæ quando & vnde radicantur in homine.p.1.p.774.nu.15
Cogitatio sancta qualiter in Dei amore accẽdatur.p.1.p.775.n.17
Cogitationes bonæ cordi fortitudinẽ tribuunt.par.2.pag.125.nu.18
Cogitatio circa quę occupanda.par. 1.pag.542.nu.31
Cognitio Dei per quid nobis innotuit.par.1.pag.100.num.6
Cognitio à creaturis ad creatorem descendit.par.1.pag.213.nu.5.& pag.242.num.5
Cognitionis diuinarum personarũ quę fuit causa.pa.1.pag.252.nu.2
Cognitio Dei vnde dimanet. p.1.p. 440.num.12.&.pag.442.nu.18
Cognitio Dei ab effectibus ad summã causam assurgit.p.2.p.277.n.9
Cognitio omnis à quo exordiatur. par.2.pag.277.nu.9
Cognitio propriæ miseriæ ad quid conducat.par.1.pag.128.n.12
Cognitio Dei per creaturas est imperfecta.par.1.pag.420.nu.19
Cognitio Dei quæ sit in hac vita perfectior.

fectior.par.1.pag.420.nu.21
Cognitio rerum duplex.par.1.pag. 439.num.11
Cognitio diuini radij per quod habetur.par.1.pag.245.num.12
Cognitio ſui ipſius cuiq; neceſſaria. par.1.Pag.403.nu.1
Comeſſatio multorum vitiorũ origo.par.1.pag.472. nu.13
Communicatio malorum nociua.p. 1.pag.414.nu.2
Compatres quando tenentur catechizare ſpirituales filios.par.1.p. 257.nu.26
Concionator diuini verbi ſit tanquã Agnus.par.2.pag.73. nu.3
Concionator cui parum afferat vtilitatis.part.2.pag.76.nu.13
Cõcionator ob quid operari debeat. par.2.pag.50.nu.21
Concionator quæ verba habiturus ſit.par.2.pag.59.nu.12
Concionator licet nullũ conuertat. meritum non deperdit. par.2.pa. 64.nume.26
Concionator quẽ in dicendo modũ ſeruaturus eſt.par.2.pa.78.nu.20
Concionator quid ſit dicturus. part. 1.pag.603.num.28
Concionator operaturus eſt quod prædicat.par.2.pag.234.nu.11.& pag.251.num.31
Concionator ne ſit ignarus.par.2.p. 243.nu.6.&.pag.253.n.4.&.pag. 254.num.5
Concionator quid ad ædificationẽ audientium facturus eſt.par.1.pa. 374.nu.18
Concionator abſque lucri ſpe prædicet.par.2.pag.422.nu.22
Concionator conuerſationes euitet. par.2.pag.169.nu.10
Concionator ſi vnam eandemq; ſententiam ſæpe repetat, non eſt taxandus.par.2.pag.168.nu.9
Cõcionatores ſint vitæ auſteræ.par. 2.pag.75.num.10
Cõcionatores hodierni quales ſint. part.2.pag.76.nu.12
Concionatores loquaces ſunt velut ranæ.par.2.pag.50.num.20
Concionatores plures eſſe gaudendum eſt.par.2.pag.56.nu.4
Concionatores ſint quaſi tubæ.par. 2.pag.58.nu.10
Concionatores non dedignẽtur prædicare in villis & in pagis.part.2. pag.59.num.13
Cõcionatores hominibus rudis quæ prædicaturi ſint.part.2. pagi.60. nume.16
Concionatores ne ſint cupidi.par.2. pag.63.num.23
Concionator quarè ſæpè nullũ conuertat.par.1.pag.735.num.8
Concionatores huius temporis cur tam paruæ ſint efficaciæ.par.1.p. 799.nu.12.& pag.191.nu.22. &. par.2.Pag.46.num.7
Concionatoris munus.part.2.pagi. 232.nu.4.&.par.1.pag.367.nu.28
Concionatoris munus Dei eſt. part. 2.pag.234.num.11
Concionatorum duplex genus.par. 2.pag.243.num.5
Concionatoris munus ſupernatura

le.

le.par.2.pag.251.nu.21
Concionatores quo affectu audiendi sunt.par.1.pag.83.nu.13
Concionatores quo spiritu loquuturi ibidem
Concionatores quo artificio in reprehensione vtantur.part.1.pag.141.num.19
Concionator defunctos ad populũ commendet.par.2.pag.472.n.30
Concionatores diuersa remedia secundum dispositionem audientium daturi sunt. part.1.pagi.191.nume.22
Concionatoris gloria in quo consistat.par.1.pag.487.nu.2
Concionatores sunt tanquam venatores.par.2.pag.47.nu.10
Concionatores cur taceant veritatẽ. pag.1.par.832.nu.9
Concio ad quid audienda. p.1.pag.611.num.18
Concio licet à multis audiatur, pauci tamen corriguntur.part.2.pag.66.nu.4
Concio omni tempore audienda.p.2.pag.247.nu.17
Conciones qui libentius & frequentius audiunt.par.1.pag.527.nu.11
Concio cur ab aliquibus non libenter audiatur.par.1.pag.523.nu.12
Concio piam affectionem requirit. par.1.pag.536.nu.15
Concio non cauillanda est. part.1.pa.538.nu.20
Concio à quibus exercenda par.1.p.508.num.20
Concordia commendatur.p.1.pag.341.nu.16
Con delectatio cuius sit passio. par.2.pag.488.nu.9
Confidendum est in Deo.par.1.pa.768.nume.38
Confessio sit mũda & simplex. par.1.pag.477.num.30
Confitenti Deum non solùm in hac vita sed etiam in altera præmium impartitur.par.1.pag.396.nu.15
Coniugum labore plurimi. p.1.pag.32.nume.13
Coniuges sint concordes.par.1.pag.342.nume.18
Coniuges ferè semper in bonitate vel malitia communicant. par.1.pag.348.nu.4
Coniuges qua de causa sæpè inter se discordent.par.1.pag.349.num.8
Coniugatæ Fœminæ virtutes. par.2.pag.404.nu.32
Coniugum solatium par.1.pag.451.nume 12
Cõiuges qualem vitam acturi sunt. par.1.pag.451.nu.13
Coniuges optimi&perfecti aliquos monachos&moniales possunt excellere.par.1.pag.452.nu.14
Coniuges boni,viduæ meliores, virgines optimæ.par.2.pag.362.n.6
Conscientia bona iustos cõsolatur. par.1.pag.64.nu.16
Conscientia praua nullum non timet.ibidem
Conscientia cùm remordet, Dei est vox.par.1.pag.251.nu.30
Conscientia pura magnitudinem Dei ostendit.par.1.pag.457.nu.2

Conſcientia mala ſemper timida, par. 1. pag. 823. num. 15
Conſcientiæ optimæ deſiderium, p. 2. pag. 282. nume. 23
Conſcientia iuſti quid ei dictet, par. 2. pag. 368. num. 23
Conſideratio vitæ æternæ vitijs reſiſtit, par. 1. pag. 207. num. 16
Conſideratio peccati dolorem parit, par. 1. pag. 356. nu. 28
Conſideratio in omnibus neceſſaria par. 2. pag. 397. nu. 10
Conſideratio quæ primo mane facienda. par. 2. pag. 406. num. 2
Conſilium bonum amplectendum, par. 1. pag. 416. nu. 9
Conſilium optimum ad omnes mũdi machinas & dæmonis fallacias facilè deuincendas. part. 1. pagi. 500. nume. 5
Conſilijs Dei nemo poteſt reſiſtere. par. 2. pag. 129. num. 3
Conſilia ſecreto facienda ſunt, part. 2. pag. 400. nu. 18
Conſilium in rebus dubijs à quo capiendum. par. 1. pag. 707. nu. 4
Conſilio etiam homines acutioris ingenij indigent. p. 2. pag. 195. nu. 6
Conſilium iuxta appetitum petunt multi. par. 2. pag. 336. nu. 11
Cõſiliarios optimos habere Dei eſt beneficium. par. 2. pag. 336. nu. 11
Conſolatio propria ab omnibus exquiritur. par. 1. pag. 191. nu. 24
Conſortium bonorum non relinquendum. par. 1. pag. 414. num. 2
Conſulendus eſt Deus. pa. 1. pag. 98. numer.
Conſulendi ſunt viri probi. par. 1. p. 99. num. 2. & pag. 614. nu. 27
Conſulere etiam ſeruos noſtros, ſi prudentes ſunt, nõ dedignemur. par. 1. pag. 99. nu. 3
Conſulendi homines periti ſunt, p. 2. pag. 246. num. 16
Conſulendum quid, par. 2. pag. 336. nume. 12
Conſtantini magni Imp. in ſacerdotes religio. par. 2. pag. 240. nu. 29
Conſtantino Imp. quid conceſſum in concilio. par. 1. pag. 351. nu. 14
Contemplatio ad Dei cognitionem & eius amorẽ maximè conducit. par. 1. pag. 104. num. 18
Contemplatio animam eleuat. par. 1. pag. 440. nu. 13
Contemplatio potius eligit vitam pauperem quam locupletem. pa. 1. pag. 440. nu. 13
Contemplatio Dei facilè contemnit omnia par. 1. pag. 440. nu. 14
Contemplatione impediat charitatis officia. par. 1. pag. 443. num. 21
Contemplatio potentias exteriores fortificat. p. 1. pag. 541. nu. 29
Contẽplatio quid homines doceat. par. 2. pag. 236. nu. 18
Contemplatio mentem accendit. p. 2. pag. 361. nume. 3
Contemplatio propter ſalutem proximorum ad tempus relinquenda. pa. 1. pag. 461. num. 12
Contemplatio eſt paradiſus in terra par. 1. pag. 439. nu. 10
Contemptus proprius vnde proueniat. par. 1. pag. 370. nu. 4. & pag.

342.nume.18
Contentus nemo ſua ſorte,par. 2.p. 96.nume.18
Contraria vniri non poſſunt. par.1. pag.300.nu.26
Contritio quid.part.1.pag. 332. nume.21
Contritio ſuper omnia peccata debet cadere.par.1.pag. 332. num.21
Contritio quæ ſufficiat ibidem.
Contritio quas habeat partes.par.1. pag.332.nume.21
Contritio veri pœnitentis,par.1.pa. 359.num.5
Conuerſatio noſtra qualis ſit,par. 1. pag. 101.num.10
Conuerſatio de quo habenda, part. 1.pag.463.nu.19
Conuerſatio noſtra ſit in ædificationem proximi.par.2.pag.78.n.20
Conuerſatio bonorum quãtum prodeſt.par.1.pag.229.nu.20
Conuerſari cum Deo dulcoris plenum.par.1.pag.599.nu.17
Conuerſandum minime cum peccatoribus.par.1.pag.703.nu.30
Conuerſis denuo minimè detrahendum.par.1.pag.554.num.22
Conuerſus denuo non ijs rebus, quibus antea,delectetur. part.1.pag. 700.num.22
Conuerſio peccatoris duo includit. par.1.pag.691.nu.29
Conuerſio peccatoris eſt tanquam dies ſolennis pa.1.pag.700.nu.21
Conuiuia ſplẽdida plurimas in Deũ offenſiones ſæpe pariunt. part.1. pag.130.num.16
Conuiuium homines attrahit. part. 1.pag.328.nu.7
Conuiuium quale futurum ſit.part. 1.pag.471.nume.11
Conuiuia hodierna quibus fiunt.p. 1.pag.612.nu.21
Conuiuia in conuerſione peccatoris qua de cauſa fiebant.par. 1.pagi. 701.nu.23
Cor durum tenax malorum.pa.1.p. 148.num.12
Cor duplex.par.1.pa.156.nu.6
Cordis tactus cui attribuitur. part.1, pag.149.nu.14
Cor quando rectum.par.1.pag.276. num.17
Cor humanum cui aſsimiletur.part. 2.pag.53.nume.29
Cor à Deo adiutus quid poſsit.pa.2. pag.63.num.12
Cor iuſti velut fornax accenſus, pa. 2.pag.78.nume.20
Cor negotijs expeditũ liberius orationi vacat.par.1.pag.598.nu.13
Cordis tranquillitas vnde proficiſcatur.par.1.pag.846.nu.20
Cor in qua parte ſit, & cui potius faueat.par.2.pag.178.nu.9
Corpus Chriſti & ſanguis verè & realiter non figuratiue inſunt Eucharistiæ.par.1.pag.283.nu.9
Corpus caſtigandum.pa.1.pag.535. num.11.&.par.2.pag.27.n.14.& pag.75.nu.11.&.p.1 p.786.nu.10
Corpus quomodo dolandum. part. 1.p.576.nu.10
Corpus quam propenſionem habet ad animam.par.1.pag.581. nu 27

Cor-

Corpus noſtrum quàm debile ſit. p. 1. pag. 643. nu. 15
Corpus beneficijs rebellior efficitur. par. 2. pag. 124. nu. 14
Corpus quo glorificationem conſequetur. p. 2. pag. 355. num. 19
Correctio recipienda. par. 1. pa. 416. nu. 9 & pag 750. nume. 17
Correctionem minime oderis. part. 1. pag. 155. nu. 3
Crates Thebanus diuitiarum contẽptor. par. 2. pag. 320. nu. 22
Creare quid. par. 1 pag. 225. num. 21
Creator vnus eſt. part. 1. pagi. 242. nume. 6
Creaturæ inſenſibiles ſuis perfectionibus ad Dei laudes inuitant. par. 1. pag. 181. num. 11
Creatura quadruplex eſt. part. 1. pa. 242. nu. 5
Creaturæ ad vnum creatæ ſunt. par. 1. pag. 243. nu. 7
Creaturæ omnes ad quod tendunt. ibidem.
Creatura ſenſibilis quare non poteſt viuere ſine cibo. part. 1. pagi. 296. nume. 14
Creaturæ in cognitionem Dei nos ducunt. par. 1. pag. 420. nume. 19. & pag. 706. nu. 14
Creaturarum ordo triplex. par. 1. pa. 455. num. 25
Creatura quæ magis egeat. par. 1. pa. 543. num. 36
Creaturarum ſeparatio hominem in creatoris cognitionem inducit. par. 2. pag. 48. nu. 13
Creaturæ quędam ſunt aliarum cauſæ. par. 2. pag. 55. nu. 1
Creaturæ in quibus Deo ſint ſimiles. par. 2. pag. 56. num. 2
Creaturæ omnes æquali potentia à Deo creatæ ſunt. par. 2. pa. 65. n. 1
Credere Deo, & credere Deũ, & credere in Deũ non idem ponunt. p. 1. p. 98. n. 28. & pag. 200. nu. 24
Credere tripliciter contingit. par. 1. pag. 245. num. 13
Crux à Chriſti corpore virtutem habet. par. 1. pag. 105. nu. 22
Crux thronus fuit Chriſti. par. 1. pa. 106. num. 25
Crux qua adoratione veneranda. p. 1, pag. 107. nu. 27
Crux Chriſti cur dicatur exaltatio. par. 1. pag. 112. nu. 15
Crux in hoc mundo duplex. part. 1. pag. 122. nu. 20
Crux etiam gentibus fuit venerationis ſignum. par. 1. pag. 672. num. 3
Crux ob quid veneranda. par. 1. pa. 674. nume. 7
Crux ſuper Adami ſepulchrum fuit collocata. p. 1 p. 675. nu. 11
Crux quam gloriam Chriſto attulit. par. 1. pag. 663. nu. 21
Crux Chriſti ad quid nobis inſeruiat. par. 1. pag. 679. nu. 24
Crux ad abnegationem propriam multum conducit. par. 2. pag. 106. nume. 20
Crucis baculo aquas huius mundi pertranſibimus. part. 2. pag. 109. nume. 30
Crux quæ ſit ſequenda. part. 2. pag. 106. nume. 22

Crux diuinam potentiam oſtendit. par.2.pag.145.num.24
Crux quæ tollenda. par.2. pagi.94. num.13.& pag.96.nu. 18
Cultus diuinus in quo conſiſtat.par. 2.pag.12.num.14.
Cupiditas omnia ambit,par.1. pagi. 567.num.25
Cupiditas malorum inuentrix. par. 1.pag.683.nu.5.& pag.813.nu. 18
Cupiditas initium mali.par.1. pagi. 812.num.16
Cupiditas vitium perniciosiſsimũ. par.2.pag.320.num.23
Cupiditas obſtaculum ad gloriam. par.2.pag.328.nu.14
Cura proximorum ita aliquibus incumbit,vt ſui ipſorum nullam habeant.par.1.pag.534.nu.9
Cura æqualis de omnibus eſt Deo. par.2.pag.605.nu.2
Curæ exercitationes ſpirituales impediunt,par.2.pag.297.nu.7
Curioſitas principium perditionis mundi,par.1.pag.708.nu.8
Cypriani martyris conſtantia. part. 2.pag.89.nu.28
Cyprianus martyr quo præmio carnificem affici iuſsit,par.2.pag.90, nume.29

D.

Damnatorum pœnitentia qualis,par.2,pag.457.num.18
Damna quis Reipublicæ inferat,p. 1,pag.387,num.24
Damnatis nihil prodeſt,part.1.pag. 422,num.27
Damnati quod habeãt deſiderium. par.1.pag.459.num.7
Damnantur plures quàm ſaluantur, par.2.pag.85,nume.16
Damnationis cauſa,part.2,pag.356. nume.24
Dauid cur in genealogia Chriſti ſanctis patriarchis anteponitur, part. 1.pag.651,num.5
Debitum reddendum eſt.par.1,pa. 456,num.27
Decimæ ex optimis terræ frugibus ſoluendæ,par.1.pag.199.num.22
Deæ fortunæ qui immolant, part.1. pag.688,nume.18
Defectus proximorum facile videmus,par.1.pag.404.nume.4
Defuncti bonitas in quo apparet,p. 2.pag.482.nu.24
Delectatio quid. part.1. pagi.206. nume.11
Delectatio conſeruat operantem in opere.par.1.pag.428,nu.13
Delphinis in aqua velocitas. part.2. pag.271.num.23
Democritus cur ſibi oculos eruit. p. 2.pag.436.num.18
Demoſtenis commendatio. part.2. pag.274.nume.32
Denominatio à quo ſumatur.par.2. pag.418.num.10
Dentes igni reſiſtunt.pa.2.pag.162. nume.15
Deſiderium veræ ſanctitatis & iuſtitiæ quid ſit par.1.pag.494.nu.24
Deſiderium habeamus vidēdi Deũ. par.1.pag.562.num.9

Desiderium ad virtutem dilatare debemus.p.2.p.182.num.23
Desideria quæ in animis nostris oporteat exardere, par. 2,pag.303. nume.25
Desiderium vehemẽs laudatissimũ, par. 2,pag.435.nume.13
Desiderijs optimis reuelatis nõ deerit,qui obsistat,part.2. pagi. 400. num.20
Desiderium Dei principium ad inueniendam gratiam,part.2. p.442. num.4
Desperet de diuina misericordia nullus,p.1.pag.355.num.27
Detractio alicuiusnulli sub amicitię prætextu denuntianda, p. 1,pag. 405.num.7
Detractio graue malum, par. 1, pag. 507.num.1
Detractio bonitatem perficit, part. 1.pag.510,num.9
Deus non tam conqueritur de peccatore eô quòd ab eo defecit, quàm quòd ad eum redire nolit, part.1. pag.8.num.23
Deus se incarnaturum olim patrib⁹ non solum promisit sed etiam iurauit,p.1.pag.30.num.5
Deus quare sine virginis cõsensu noluit incarnari,ibidem.num.7
Deus id opus acceptat, quod sponte fit,p.1.pag.31.num.8
Deus inopinatè succurrit iustis, par. 1.pag.66.num.22
Deus ab homine non plus exigit q̃ habet,p.2.pag.428.num,14
Deus iustorum morti se affuturum promittit,p.1.pag.74.num.16
Deus nos præuenit licèt non rogatus à nobis,p.1.pag.101.num.8
Deus erga peccatores qua vtatur clementia,p.1.pag.145.num.3
Deus quos prædicatores elegit sufficientiam illis tribuit,p.1.pag.151. num.21
Deus in assumptione humanæ naturæ se humiliauit.part.1.pagi.163. num.26
Deus aliter se habet erga populum Christianum quã erga populum Hebręum,p.1.pag.172.num.24
Deus nõ pręcipit nobis difficillima. p.1.p.174.nu.4
Deus ab æterno dilexit electos, par. 1.p.180.num.22
Deus quidquid nobis impertitur, amore donat,p.1.pag.197.nu.15
Deus eodem amore prospera & aduersa immittit.ibidem.
Deus cum hominibus conuersari delectatur,p.1.pag.206.num.11
Deus esse trinus non nisi lumine supernaturali cognoscitur,p.1. pag. 244.num.10
Deus in qua creaturarum magis elucet,ibidem num.11
Deus quod sit vnus lumine naturali cognoscitur.p.1.pag.245. num. 14.& pag.262.nu.4. & pagi.419. num.18
Deus vtitur potentibus & tyrannis ad nospuniendos,p.1.p.255.nu.12
Deus quod sit vnus rationibus comprobatur,p.1.pag.263.nume.5
Deus maior est omni laude,p.1.pag. 266.

266.numer.14
Deus diuersimode in hac vita ac in alia se reuelat par.1.pa.268. nu.22
Deus quod excellentius beneficiū fecit Hebræis p.1.p.275,nu. 14
Deus non est subiectum accidentiū, par.1.pa.277.nu.21
Deus creaturas gubernat secundū earum naturas part.1.pa.281.nu.2
Deus cū sit inuisibilis, quare in specie visibili voluit adorari ibidem
Deus licet in specie rei visibilis adoretur,non tamen res visibilis adoratur.ibid. nu.3
Deus tam in veteri quam in nouo testamēto in specie rei visibilis adoratur.ibidem.
Deus cui nunquam deest.par. 1.pa. 285.num. 14
Deus non est contentus res difficiles simplici verbo affirmare pa.1. pa.304.nume.4
Deus solus habet res in alias trāsmutandi potentiam.p.1.p.317.nu.10.
Deus quam magna erga mundum misericordia vtitur. part. 1. pagi. 337.nu.3
Deus vt quid deficiente agno hœdū immolari iusit par.1.p.341.nu.11
Deus superbos conterit part.1.pagi. 354. nume.23
Deus tanquam filios iustos punit, par.1.pa.354.nu.29
Deus est vltor criminum ibidem.
Deus facile peccatis indulget part.1. pa.355.nu.27
Deus ex malis pœnæ bonum elicit. par.1.pa.359 nu.4
Deus quoad maiorem dignitatē aliquem designat,tāto potiora ei dona communicat.p.1. pa.363. n.17
Deus cui peccatori non parcit. part. 1.pa.371.nu.7
Deus cur tanti æstimat,ne de illo perueršе loquatur par.1.pa. 380.n.4.
Deus quare à bonis laudari vult par. 1.pa.381.nu.5
Deus quantam dignitatem iustis tribuat par.1.pa.405.nu. 10
Deus in quibus rebus iustos probat par.1.pa.411.nu.26
Deus quid postulet ab anima peccatrice par.1.pa.418.nu.15
Deus cui munus committit, etiam aptitudinem impertit. part.1.pa. 421.nume.23
Deus est fidus nostrum.part.1. pag. 428.nu.13
Deus ante incarnationem terribilis, par.1.pa.433.nu.30
Deus quibus modis in hac vita cognoscatur par.1.pa.439.nu.11
Deus triplicem creaturarum ordinē creauit.par.1.pa.455.nu.24
Deus in initio conuersionis consolationes infundit p.1.pa.465.nu.24
Deꝰ illi se dat,qui ei seipsum dat, & ei resistit,qui illi p.1.pa.466.n.29
Deꝰ prædestinatos cur peccare sinat p.1.p.468.n.2. & p.2.p.449.n.25
Deus & misericors est & iustus p.1. pag.470.nu.8
Deus multis modis nostrā salutem curat par.1.pa.479.nu.3
Deus sua potentia nos præuenit, ne in plura peccata incidamus part. 1.pa.

p.484.nu. 18
Deus labores pro voluntate impertit.p.1.p.496.nu.29
Deus iuſtorum partes agit.p.1.p.510 num.10
Deus cur ſæpe eligat debiles. p. 1.p. 524.nu.15
Deus nihil nos haberevoluit niſi per Mariam.p.1.p.530.nu.34
Deus ante aduentum videbatur inacceſsibilis.p.1.p.533.nu.5
Deus magis pronus eſt ad præmiandum quam ad puniendū. p. 1. p. 545.nu.41.&.p. 549.n.18
Deus poſsibilia præcipit. par.2.p.2. nu.4
Deus ad ea,quæ præcipit, auxilium præſtat.p.2.p.4.nu.11
Deus mille modos quæſiuit, vt in vnione conſeruaremur. p. 2.p.11. num.2
Deus cur vnum tantum hominem creauit.p.2.p.11.nu.2
Deus tam prædeſtinatos quam prę-ſcitos nouit ab æterno.par.2.p.12. nu.5
Deus hominem iam creatū cur non laudauit,ſicut & cętera.p.1.p.575 num.9
Deus qualem ſe habet erga gubernationem Eccleſiæ militantis.p.1.p. 590.nu.18
Deus nō omnia opera per ſe ſolum facit.p.1.p 590.nu.18
Deus non eſt acceptor perſonarum, ſed temporum conſiderator. p.2. p.40.nu.23
Deus non tam dona quam corda reſpicit.p.1.p.613 nu.24
Deus diſparia nomina in nouo ac in veteri teſtamento ſumpſit.p.1.p. 621.nu.15
Deus quid in bonis & malis operetur.p.1.p.640.nu.7
Deus ſeruos ſuos honorat. par.2.pa. 475 nu.4
Deus nullum affligit ſupra vires.p.1. p.607.nu.6
Deus ſemper ob oculos habendus. p.2.p.49.nu.16
Deus eodē modo ſe habet in Eccleſię regimine,quo in mundi gubernatione.p.2.p.56.nu.2
Deus non plus laborauit in creatione formicę quā in creatione cœlorum.p.2.p.65.nu.1
Deus quid à nobis expoſcat. p. 2.p. 77.nu.15
Deus diſponit omnia ſuauiter. p. 2. pa.87.nu.21
Deus poſtquam humanitatem aſſumpſit,quam mitis māſit. p.1.p. 659.nu.27
Deus qua in conuerſione peccatoris arte vtatur.p.1.p.689. nu.21
Deus ex peccatoribus prædicatores & iuſtiſsimos viros efficit. p.1.p. 695.nu.6
Deus ſi pater,etiam ſeuerus. pa.1.p. 789.nu.19
Deus non ſolum iuſtos ad gloriam, ſed ad media, quibus cōparetur, prędeſtinauit.p. 1.p.784 nu.4
Deus quam vnionem cauſat in beatis.p.2.p.100.nu.4
Deus per quem iurare conſueuit. p.

2.p.112.num.3
Deus cur primis parẽtibus omnium rerum dominium conceſsit, & in euangelio relinquendum cõſulit, p.1,pag.835 num.18
Deus quare juſtos ſæpe puniat & nõ peccatores,p.2.p.144.num.20
Deus quale nobis ſe repreſentat. p. 2.p.185.nu.3.& pag.310.nu.18
Deus in bonos miſericors, in malos vero ſeuerus.p.2.p.203.nu.1.
Deus continet infinitè in ſe omnes creaturarum perfectiones, p. 2. p. 277 num.9
Deus iuſtus laudat.part.2. pag. 308. num.12
Deus ſolus per eſſentiam bonus.p. 2.p.308.num.13
Deusnon patitur ſimul cum eo vitia coli.p.2.p.326.num.9
Deus ad obſequium ſuum, quo ſoleat homines excitare,par.2.pag. 341.num.1
Deus quot munerib⁹ propter ſe omnia relinquentes afficiat, p.2.pag. 347.nu.19
Deus erga homines duob⁹ vtitur extremis,p.2.p.374 nu.8
Deus diligentiſsimè exquirẽdus, p. 2.p.394.nume.2.& pag. 405. nume.1
Deus duo nomina habuit celeberrima apud Hebræos, p.2. pag, 395. num.3
Deus quam dulcedinem eis ſeruientibus tribuat,part.2.pag.411.nume.18
Deus peccatoresvocat,p.2.pag.446. nume.16
Deus ſimul nobiſcum operari vult, p.2.pag.411.num.19
Deus quo magis ſimulat, eo grauius punict.par 1.p.810.num.9
Diabolus vtitur fœminis tanquã inſtrumento ad homines decipiendos,p.1.p.50.nu.5.
Diabolus hora mortis hominibus inſidiatur.p.1.pag.74.n, 17. & pag. 562.num.9
Diabolus quomodo euertere fidem nititur,p.1.pag 81.nu.5
Diabolus viliſsimis rebus peccatores decipit,part.1.pag.114.nu.19
Diabolusqua ſagacitate in homines vtitur,par.1.p.136.nu.5
Diabolus non poteſt intrare nec animam tangere,part.1.pag.216.nume.14
Diabolus quo illudit bona opera. p. 1.pag. 259.nu.22
Diabolus quem perhorreſcit, par. 1, pag.288.nu.24
Diaboli aſtutia ,pag.1.p.406. nu.11
Diabolus ſine Dei voluntate nemini nocet.par. 1.p.444.nu.26
Diabolus quare dicitur Spiritus Domini malus,ibidem.
Diabolus quid intendat,part. 1.pag. 470.nu.8
Diabolus quam in peccatoribus diſpoſitionem inueniat,part.1. pag. 473.nu.16
Diabolus nondum habet pœnam completam,part.1. pag.445. nume.40
Diabolus patientiam nobis conatur adi-

adimere.par.2.pag.6.num.18
Diabolus cur ab oratione nos diuertere nititur.par.1.pag.588.num.13
Diabolus quasi fune vinctos trahit peccatores.par.1.pag.612.nu. 19
Diabolus quem habeat cibum,part. 1.pag.629.num.12
Diabolus nulli hominum perse nocere potest.p.1.p.607.nu.1
Diabolus quo ordine nos aggreditur.par.2.pag.487.num.8
Diaboli arrogantia ibidem.
Diabolus quod per se facere nequit, per homines malos facit.par. 2.p. 2.nume.2 75
Diabolus quam facile decipiat homines.par.2.pag.77,num. 15
Diabolus bonis inuidet.par.2. pag. pag. 85.num.16
Diabolus quos prius intendat euertere.par.2.pag.248. num.20
Diaboli cum malis simulatio. part. 2.pag.325.nu.7
Diaboli ingenium.part.2. pagi.339. num.19
Diabolus vbique torquetur. part.2. pag.441.num.3
Die eodē, quo peccauit Adā, incarnatus est Christus.p.1.p. 40. nu.5
Dies mortis per antonomasiam dicitur dies tribulationis.par.2. pa. 302.num.22
Dies mortis & iudicij quare ignoratur.par.2.pag.296.num. 4
Dies Domini certissimus & incertus.par.2.pag.354.nu.18
Dies rationis est tam certos acsi iam fuerit transactus.par.2.pagi 209. nume.19
Dignitates & honores huius sæculi quanta cum anxietate exquirua tur,par.1,pag.232,nu.2
Dignitates appetere stultissimi est hominis,part.1, pag.747,nume.7
Dignitate quis sit dignus,par. 1,pag. 595,nume.29
Diiudicare quid, par.1, pag.335. nume.29
Dilectio est legis plenitudo, part.1, pag.179,nume.18
Dilectio ab amore Dei ad amorem creaturarum descendit,par.1,pag. 213,num.5
Dilectio cognitionem rei denotat, par.1,pag.442,nu.19
Dilectio ad inuicē pacem conseruat & labores leuat,part.2,pag.1.nu.3
Dilectionis præceptum omnia continet,par.2.pag.7,nu,21
Dilectionis præceptum cur Christus vocat suum.ibidem.
Dilectio amicorum & inimicorum vtra earum sit magis meritoria,p. 2,pag 16.num.17
Diligere actum voluntatis significat,par.2,pag.2,nu.4
Diligentia ad malum commutanda est in bonum,par.2,pa.421,nu.18
Diluuij causa.par.2.pa.365, num.14
Diogenes Cynicꝰ philosophus quid in foro quærebat.part.2, pag.416. nume.5
Diogenes cur vas quoddam confregit,par.2,pag. 320.nu.22
S.Dionysij de virgine Maria sententia,par.1,pag.45,nume.20

Diſcrimen bonorum & malorum, p.1,p.54,n.16,& p.2.p.435,n.6,& p.1.pag.280,nu.30,&.par.2,pag. 295.nu.1,& pag.257,nu.15
Diſcrimen inter filios Dei & diaboli,pa.1,pag.154,num.30
Diſcrimẽ inter cultores legis & Euãgelij par.1,pag.836,nu.20
Diſcrimen præceptorum & conſiliorum,par.2,pag.329,nu.15
Diſcrimen inter ferre & tollere, par. 2,pag.96.nu.17
Diſcrimen inter ſeruire Deo & mundo,par.2,pag.414.nu.27
Diſcrimen inter theſaurũ cæleſtẽ & terrenum,par.2,pag.423,nu.1
Diſcordia Deo eſt odibilis,par.1,p. 341,num.16
Diſcordia fons & origo malorum,p. 1,pa.342,num.17
Diſcordes ſe inuicem dilacerant, p. 1,pa.342,num.18
Diſpoſitio etiam minima animæ excitat Deum,vt illi faueat,par.1.p. 73.nume.9
Diuitiæ ex vſuris acquiſitæ non pijs legatis ſed proprijs Dominis relinquendæ,pa.1,pag.62, num.10
Diuitiæ cum auaritia non ſunt congregandæ,par.1,pag.687,num.15
Diuitiæ quando relinquendæ,part. 1,pag.698,nu.14
Diuitiæ perfectioni ſunt impedimẽto,par.2,pag.315.nume.8.& pagi. 342,nume.3,& pag.343,nume.6, & pag.346,nu.16
Diuitias multi etiam ethnici reliquerunt,par.2,pa.319,nu.21
Diuitias amare eſt anguſtia animi, par.2,pa.320,nu.22
Diuitiarum abundantia ſuperbos efficit,par.2,pa.320,num.24
Diuitiæ non curandę, par.2,pa,420. nume.17
Diuites auari ſanguinem pauperum ſugunt,par.1,pa.14,nu.11
Diuites quando magis ad miſericordiam excitantur,par.1, pag.438, nume.8
Diuites difficilè diſponũtur ad Dei honori conſulendum,par.1, pagi. 512,nu.17
Diuites in quo bona ſua conſumptuari ſunt,par.1,pa.612,nu.21
Diuites & potẽtes erga quos ſe liberales oſtẽdunt,par.1,pa.613,n.22
Diuites difficilè Deo ſeruiũt, par.1, pa.653,nu.10
Diuites occaſiones irrumpant ibidem.
Diuites in hac vita cuius indigeant, par.1,pa.645,num.21
Diuitum fames,part.1 pag.645.nume.22
Diuites cui ſint ſimiles,part.1, pagi. 698.nu.14
Diuites aliqui ex diuitijs fructum deſiderant,alij verò vmbram. pa. 1,pag.848,nu.26
Diuites rerum ſuarum non domini ſed œconomi ſunt,p.2,pag.198, num.16
Diuites difficulter ſaluantur. par.2. pag.315.nu.8
Diuitibus quid exhortandum, part. 2,pa.327,nume.11

Diues amico pauperi si nõ subuenit, nugator est, par.2, pag.29, nu.29
Diues in quo mereri possit. par.1, p. 685, nume.11
Diuiti auaro difficilis est aditus in cę lum. par.1, pag.699, nu.16
Diues non sibi soli diuitias habet, par.1, pag.769, nu.39
Diues & auarus leones, p.1, pa.684, nume.6
Diues studiosus quid efficiat, par.1, pag.813, nu.20
Diues sit humilis, part.2, pagi.444, nume.10
Docti viri cur aliquando sunt curio si & mali, par.1, pa.797, nu.8
Doctores Ecclesiæ quare dicantur lux, par.2, pa.249, nu.23
Doctrina Christi amplectenda, par. 1, pag.122, num.19
Doctrinã bonam amplecti & sequi donum Dei est, par.1, p.586, nu.6
Dolium Danaidum quid, par.2, pa. 407.num.5
Dolor Christi excessiuus, par.2, pa. 113.num.11.
S.Dominicus ter catena ferrea se flagellãbat, pa.2, pag.250. n.27
Domini cur seruos non reprehendunt, par.1.130.nu.18
Domini aliquid oblatum male aut vi acquisitum à seruis nõ accipiãt, par.1.pa.250, nu.28
Domini temporales ne excorient subditos. par.1, pa.34, nu.12
Domini seruis sint loco parentum, pa.1.pag.777, nu.25
Dominatio quæ conueniat omni Christiano p.1, pag.777, num.24
Donum Spiritus sancti, par.2, p.136, nume.22
Donis diuinis & à diabolo fictis quid insit. par.1, pag.761, num.17
Dona Dei quare appellentur habitus, par.1, pa.216, nume.15
Dona Dei ad quos perueniant, part. 1.pag.455.nu.23

E.

EBrietas hebetat intellectum. pa. 2, pag.289.num.14
Ebrietas nociua nimis, par.2, pa.349 nume.3
Ebrietas multorum vitiorum origo. par.1, pa.472, num.13
Ecce, diligentiam denotat, par.2, pa. 445.nu.165
Ecclesiam qui frequentent, part.1.p. 523, nu.13
Ecclesia ex diuersis nationibus congregata quam pacem conseruet, par.2, pa.68.nu.9
Ecclesia præsens cùm militans dicatur, quos exercitus habitura est. par.1.pa.766, num.31
Ecclesiæ muri qui sint. par.1.pa.803. nume.26
Ecclesia præsens cur militans appelletur. par.1.pa.843.nu.10.
Ecclesia cui assimiletur, part.2, pag. 200.nume.21
Ecclesia licet ab hæreticis impetatur, non tamen aboleri poterit, p. 2.pa.263.num.33
Ecclesia militans est Ecclesiæ cælestis

ſtis imago, par. 2, pag. 361. nume. 1
Eccleſia cur regnum cælorum vocatur, par. 2, pag. 408. num. 19
Eccleſiaſticæ res ſint maximæ venerationi, par. 1, pag. 352, nu. 16
Eccleſiaſtici ſint Eccleſiarum veri operarij. par. 2. pag. 79. nu. 21
Eccleſiaſtici viri ſint cor Eccleſiæ, par. 2, pag. 248, num. 20
Ædificium ſpirituale quod habeat fundamentum, par. 1. pag. 849, n. 30. & pag. 251. nu. 32
Effectus animæ Deum habentis. p. 2. pag. 450. num. 28
Effigies. Dini Frāciſci piam in Deū ingerit affectionem, par. 1, pa. 779 nu. 30. &, pag. 795. num. 35
Ægyptij qua lingua vtebantur, par. 1. pag. 304. nu. 6
Ægritudines ſpirituales difficilè curantur, par. 1. pag. 129. num. 13
Ægrotus morti proximus vulgo qui dicatur, par. 1, pag. 126. nu. 4
Beatus Ægidius quid de luxuria eui tanda rogatus reſpondit. par. 2. pa. 366. num. 16
Electio præcipuè ad aliquem promouendum ad animarum regimen quomodo facienda . part. 1. pag. 3. num. 8
Electio ad quem pertineat, & quem finem expectet, par. 1, pag. 4. nu. 9
Eligendus quis, par. 2, pag. 208, n. 16
Electio quam regulam ſequi debet. par. 1. pag. 591. nu. 23
Electio & vocatio Dei gratuita eſt. par. 1. pag. 470. num. 5
Electio Dei homines idoneos facit. par. 1. pag. 596. nu. 6
Electio ad quamuis dignitatem oratione facienda eſt. part. 1. pag. 596 num. 8 & pag. 599. nu. 17. &. pa. 2. pag. 208. num. 18
Electio fiat ſine ordinata affectione par. 1. pag. 597. nume. 10. & pagi. 600. num. 19
Electiones ad dignitates & munera quem delectum habebunt. part. 2. pag. 207. num. 13
Electio inepta Reipublicæ & communitati plurima damna infert. par. 2. pag. 208, num. 17
Eligi debent ad munera ſapientiores & aptiores. par. 2. pag. 244. n. 8. & pag. 270. num. 19
Electores quem in dignitatem promouere debeant. part. 1. pagi. 595. nume. 3
Eleemoſyna elargienda. part. 1. pag. 14. num. 13
Eleemoſyna ex optimis facienda. p. 1. pag. 199. nu. 21
Eleemoſyna proprijs manibus elargienda. par. 1. pag. 548. nu. 5
Eleemoſyna pro eam elargiente orat. par. 1. pag. 549
Eleemoſyna quare facienda. part. 2. pag. 77. num. 17
Eleemoſyna quid operetur. part. 2. pag. 172. num. 19
Eleemoſyna quarè iuſtitia dicatur, par. 2. pag. 217. num. 15
Eleemoſyna cum affectione erogan da. par. 2. pag. 227. num. 15
Eleemoſyna opus heroicum. par. 2, pag. 317. nu. 15

Eleemoſyna eſt tanquam firmamẽtum.par.2.pag.357.nu.26
Eleemoſyna homines diuites facit. par.2.pag.377.nu.19
Eleemoſyna quid, vt ſit qualificata. par.2.pag.449.num.26
Eleemoſyna ex proprijs non alienis facienda.ibidem.nu.27
Elenæ pulchritudo Troianis bellorum cauſa.p 2.pag.280.nume. 18
Elephas quare per aquam tranſire formidet.par.1.pag.523.nu.11
Eliſabeth cur dicitur cognata virginis Mariæ,par.1.pag.448.num.2
Eliſabeth ordinis Sancti Franciſci laudes,par.2.pag.412.nu.22
Enos etymologia, part.1. pagi.829. nume.32
Epiſcopatus ob quid deſiderandus, par.1.pag.492.nu.18
Epiſcopus non flectat genu coram principe,par.2,pag.239.num.27
Eſau damnatus fuit,part.1.pag.623, nume.20
Error quorundam hominum, part. 1.pag.217.num.17
Æſtimatio propriæ virtutis fugienda,par.1,pag,335,num. 28
Eſdras titulos pſalmis addidit, part. 1,pag.787,num.13
Eſſentia diuina Deum, Angelos, & homines beatificat,par.2.pag.211 nume.26
Eſſe Dei quod vocetur,part. 1.pagi. 353.nume.20
Et, in ſcriptura aliquando ſumitur, pro quia,par.1.Pag.414, nu.3
Ætas hominis triplex, part. 2,pagi. 294,nume.29
Ethnici in virtute etiam voluptatẽ reperiebant,par.1.pagi.823.nu.14
Ethnici Chriſtianos aliquos virtutibus moralibus excelluerunt,part. 2,Pag.312,num.23
Eua cur non ex oſſe recto ſed ex coſta curua creata, part.1. pagi. 226. nume.2
Eua cur appellatur virago,par.1, pa. 845.nume.17
Euangeliſtæ cur in enarrandis ignominijs Chriſti longiori ſermone vſi ſunt, quam in eius honoribus & gloria,par.1,pag 133,nu.26
Euangelium, quia lex amoris,ſuaue par.1,pag.169,nu.17,&.pag.276. nume.16
Euangelium erit teſtis terribilis contra malos,par.1,pag.276, nu.16
Euangelium non ſeruatur credendo ſolùm ſed operando, part.1. pagi. 383.nume.13
Euangelium cur pax nuncupetur, par.1.pag.638,num.1
Euãgelium Dei quibus teſtimonijs comprobatur,par.2.pag.66.nu.4
Euangelij contemptores quod ſupplicium maneat,part.2. pag. 557. nume.21
Euangelium quam hilari animo accipiendum,par.1.pag 808.num.4
Euangelium à quibus promulgatũ, par. 1.pag.809.num.7
Euangelium quid ſignificat, part.1, pag.819,num.4
Euangelium ſæpius repeti non tædeat nos,par.2,pag.242,nu.2

Euangelium multi audiunt, ſed non omnes obſeruant. part. 2. pagi. 66. nume. 4

Euangelium crux eſt. par. 2. pag. 94. nume. 13

Euchariſtiæ ſacramentum quando inſtitutum eſt. part. 1. pagi. 282. nume. 5

Euchariſtia ſi non eſſet aliud quam panis, qui indigne ſumeret, non peccaret mortaliter. pa. 1. pa. 284. nume. 10

Euchariſtiam dignè qui accipit, duplici de cauſa gratiam recipit, pa. 1. pag. 284. nu. 12

Euchariſtia ex vi verborum quid cõtineat. par. 1. pag. 287. nu. 20

Euchariſtia reddit homines fortiores. part. 1. pag. 288. nu. 23. &. pag. 289. num. 26

Euchariſtia Chriſti mortem in memoriam reuocat. ibidem. n. 24. & pag. 299. nu. 23

Euchariſtia qualiter ſumenda. par. 1. pag. 290. nume. 9

Euchariſtia non mutatur tanquã cibus materialis in accipientẽ. pa. 1. pagi. 293. nume. 4. &. pagi. 299. num. 24

Euchariſtia quoddã eſt memoriale debiti noſtri in Deum. par. 1. pag. 295. num. 10

Euchariſtia quare cibus & panis nominetur, par. 1, pag. 296. num. 13

Euchariſtia eſt cibus animæ, part. 1. pag. 296, nu. 15

Euchariſtiæ præcipuus effectus, p. 1. pag. 287. nu. 16

Euchariſtia quam efficiat in ãnimã pulchritudinem. ibidem. num. 17

Euchariſtia animas reddit puras. pa. 1. pag. 298. nu. 19

Euchariſtia quam ſimilitudinem requirat, par. 1, pag. 299, num. 5

Euchariſtia duas continet benedictiones, par. 1, pag. 306. nu. 10

Euchariſtia præſtat in gratia perſeuerantiam. ibidem. nu. 12

Euchariſtia tam viuorum quam defunctorum eſt ſacrificium, par. 1. pag. 307. nu. 14

Euchariſtia ſumma veneratione digna. par. 1. pag. 302. num. 31. &. pag. 312. num. 30

Euchariſtia duo habet munera, part. 1. pag. 307. nu. 14

Euchariſtiæ veneratio argumento ſuadetur, par. 1. pag. 311. nu. 25

Euchariſtia quam exigat præparationẽ, p. 1, pag. 312. n. 30. & p 334. nu. 25. &. pag. 335. num. 29

Euchariſtia quando inſtituta, par. 1. pag. 313. num. 2

Euchariſtia requirit intellectum ſubiectum, part. 1. pagi. 315. nume. 4

Euchariſtiæ myſterium non curioſe inquirendum ibidem nu. 5

Euchariſtia quare nocte inſtituta. p. 1. pag. 317. nu. 12

Euchariſtia vſque ad quod tempus ſine hæreticorum contradictione fuit. par. 1. pag. 318. nu. 15

Euchariſtiam qui frequentent, part. 1. pag. 323. nu. 29

Euchariſtia quid in bonis & malis effi-

efficiat.par.1.pag.332.num.20
Euchariſtia quam contritionem requirat.par.1.pag.332.nu.21
Euchariſtia omne in ſe habet oblectamentum.par.2.pag.293.nu.25
Excellentiæ Diui Ioannis Baptiſtæ,par.1.pag.375.nu.21
Exempla ſanctorum quę vocentur. par.1.pag.424.nu.2
Exemplum duarum ſororum coniugatarum.pag.1.pag.451.nume.13
Exemplum cuiuſdam magiſtri pariſienſis nolentis renuntiare beneficia,par.2.pag.85,nu.25
Exempla antiquorum ſanctorum quantum proſint. par.1.pag.695. num.4
Exemplum de puero blaſphemante.par.1.pag 714,nu.26
Exemplum cuiuſdam, qui hoſpitio excepit fratres minores.par.1.pa. 718.num.38
Exemplum cuiuſdam philoſophi. par.1.pag.747.nu.6
Exequię defunctorum iure optimo ab Eccleſia inſtitutæ.part.2.pagi. 474.num.1
Exequiæ defunctorũ tam viuis quã mortuis proſunt. ibidem.
Exercitia optimi cuiuſque patris familias.par.1.pag.370.nu.5
Exercitia corporalia cum moderamine facienda. part. 2. pagi.435. num.15
Exercitationes pœnales ad quid proſint,par.1.pag.740.num.22
Exercitationes corporales habent in ſe theſaurum incluſum. par.2. pag.397.nu.10
Exhortandũ eſt potius quam reprehendendum. part. 2. pagi. 196. nume.10

F.

FActa plus mouent quam dicta. par.1.pag.743.num.33
Fama difficilè reſtituitur.par.1.pag. 509.num.7
Familiaritas nimia non ſolùm ab extraneis ſed etiam ab affinibus euitanda.par.1.pag.610.nu.14
Fœlicitas ſolùm in Deo eſt.par.2.p. 395.num.3
Fœminæ debent pauca loqui. pa.1. pag.356.num.29
Fœminæ prægnantes quare non habeant veſtes arctas.par.1.pag.118. nume.7
Fœminis,quæ ex induſtria enecant in vtero infantes,quę pœna infligatur.pag.1.pag.118.num.8
Fœminarum ſtatus duplex. par.1.p. 432.nume.26
Fœminæ conſpectus nocumento eſt caſtitati.par.1.pag.518.nu.33
Fœminæ fragiles.part. 2. pagi. 393 nume.32
Fœmina quo excellat virum. par.1. pag 50.num.5
Ferdinandus Hiſpaniæ Rex quam ſententiam moribundus protulit.par.2.pag.478.nu.12
Feſta quæ obſeruatione digna,part. 2.pag.45.nume 5
Feſta ſanctorum qualiter celebranda,& quid in eis animaduertẽdũ. par.

par.2,pag.333.num.2
Feſtum in meditatione myſteriorũ ipſius expendendum eſt, par.1.p. 162.nume.24
Fœtus in vẽtre verſus quod faciem habet,par.1.pag.431,num.24
Fides Abrahæ & ſaræ magna, ſed maior virginis Mariæ,par.1, pag. 38,nu.29
Fides vires dat,p.1, pag.69,nu.1
Fidem viuam certa manet victoria, par.1,pag.70,num.5
Fides quid nobis boni afferat, part. 1.pag.80.nume.4
Fides quid ſit.ibidem.& pag.242.n. 3.& pag.262,num.2
Fides eſt fundamentum ſpiritualis ædificij,par.1.pag.8, nu.9
Fides viua quæ ſit, part.1. pagi. 97. nume.27
Fides eſt fundamentum noſtræ iuſtificationis,p.1.pag.200 num.25
Fides non quemcunque iuſtificat. ibidem.
Fides & ſpes poſt peccatum remanent,par.1,pag.242,nu.3
Fides fortificat intellectum, par.1,p. 345,num.12
Fides eſt ſupra intellectum,part.1.p. 262,nume.1
Fedei & veritati ſummæ ſubijciendum eſt,par.1,pag.276,nu.18
Fides captiuat intellectum,par.1,pa. 277.nume.19
Fides quæ ſit vacua,part.1,pagi.290. nume.30
Fides quomodo omni laude digna, par.1.pag.383.num.12
Fides explicita ad ſalutem neceſſaria.par.1.pag 407.nu.14
Fides eſt fundamentum omniũ virtutum theologicarum. par.1. pag. 669.num.23
Fides ad peccatoris iuſtificationem proponitur,par.1.pag.849. nu.30
Fides ſit coniuncta charitati, part.2. pag.142.num.14
Fidei ſubiectum, part. 2.pagi.143. nume.17
Fides ſola non ſaluat homines.pa.2. pag.121.nume.16
Fides certior eſt viſu.par.1.pagi.100. nume.7
Fides omnes docet.part.2.pagi.223. nume.2
Fides multa bona operatur in nobis. par.2.pag.387.num.23
Fidelis quis dicatur. p.2.pa.309.n.15
Fidelitas famuli erga Dominum, p. 1.pag.663.num.5
Fides cui comparetur.pa.1.pag.775. nume.18
Fides quando inutilis,pa.1,pag.776. nume.19
Fides ſine charitate otioſa. ibidem. nume.20
Filius Dei ad quid venit in mundũ. par.1.pag.221.num.8
Filius Dei cur manus appelletur.pa. 1.pag.50.nu.3
Filiorum deſideriũ ad quid habendum.par.1.pag.338
Filij naturali quadam propenſione parentes imitantur. part.1.pagi. 639.num.4
Filij qualiter educandi. part.2. pagi. 314.

314.numero.4
Filij cur inhonorent parentes, p.2.p. 365.nu.13
Finis præcipuus cõcionatoris & præsidis, p.2.p.50.nu.21
Finis perfectior considerandus, p.2. p.225.nu.9
Flendum nobis est in hoc sæculo, si in altero volumus lætari, p.2.pag. 188.num.10
Fontis Macedoniæ proprietas, p.1. p.811.nu.14
Fortitudo quæ sit magna, p.2.p.51. numero.2
Fortitudo nostra vnde dimanat, p.1. p.679.nu.24
Fragilitas humanæ naturæ, p.2.pag. 359.nu.32
S. Franciscus mortis tempore pœnitentiam fratribus hortabatur, p.1. p.628.nu.7
S. Francisci paupertas & humilitas, p.1.p.764.nu.25.& pag.782.numero.39
S. Franciscus è mõte Aluerna Christi stigmata tã pedibus manibusque, quam latere impressa gestauit.p.1.p.766.nu.32 &c.p.779.nu. 30,&.p.794.nu.33.&c.p.804.numero.28
S. Francisco Dei laudes decantanti, Latrones obuiarũt.p.1.p.707.numero.3
S. Franciscus quam de carne habuit victoriam.p.2.p.473.nu.8
S. Franciscus postquã in vepribus se volutauit, quam habuit visionẽ, p.2.p.433.nu.9
S. Frãciscus omnes creaturas ad Dei laudes inuitabat, p.1.p.771.nu.5
S. Francisci contemplatio assidua, p.1.p.782.nu.39
S. Franciscus pauperum Patriarcha & ordinis Minorum caput, p.1.p. 794.nu.33
S. Francisci splendor & dignitas, ibidem, nu.34
S. Francisci in concione efficacia, p. 1.p.799.nu.12
S. Franciscus quot viros in vna concione ad religionem conuertit, p. 1.p.799.nu.12
S. Franciscus in quibus ordinẽ Minorum fundauit, p.1.p.802.nu.23
S. Franciscus super omnes ordinum fundatores quinque portionibus à Deo donatus, p.1.p.803.nu.26
S. Franciscus martyrij desiderio Syriam adiuit, p.1.p.804.nu.29
S. Francisco quis martyrium contulit, p.1.p.805.nu.30
S. Franciscus & B. Dominicus Patres nostri, vno eodemque tempore floruerunt.p.1.p.804.nu.27
Fratres Minores cur vestitu cinericij coloris vtantur, p.1.p.803.nu.24
Fraternitas quid possit, p.2.p.195.numero.7
Frigiditas congregat heterogenia, p. 2.p.339.nu.20

G.

GAbriel quid significat, p.1.p.21. numero.7
Gabrielis Angeli dignitas, p.1.p.41. numero.8

Gabriel quid falso imponit Scoto. p.2.p.487.nu.9
Gades insulæ consuetudo. par. 1. p. 430.nu.19
Gaudium iusti & peccatoris. p.1.p. 435.nu.35
Gaudium perfectum in tribulationi bus habendum.p.1.p.498. nu.35
Gaudium in quo consistat. par. 2.p. 191.nu.21
Gaudendum est in tribulatione.p.2. p.191.nu. 21
Gaudendum est tam in prosperis quam in aduersis. par. 1.pag.435. num. 35
Gaudendum est de bono proximorum.p.1.p.339. nu.8
Generate tibi simile cui sit propriũ. p.1.p.278.nu.22
Generatio perfectissima in Deo reperitur.p.1.p.278.nu.24
Generatio hominis duplex.par.1.p. 583.nu.31
Generatio non est solum cuiuscunq; natiuitas.p.1.p.639.nu.2
Generis ex nobilitate non glorian. dum.p.1.p.640.nu.5.
Generis nobilitas vel humilitas, si sufficientia adsit,non impedit prę sulatum.p.1.p.593.nu.29
Gentiles bene operantes gaudebãt. p.1.p.437.nu.4
Gentiles quare statuam Deæ Angeronæ ore seram habentis in tẽplo Deæ Volupiæ collocarunt. p. 1. p.554. nu.24
Gentiles quo artificio ad euangeliũ ducti sunt.p.1.p.696.nu.6
Gentiles quo præcipuè cõuersi sunt p.2.p.75.nu.11
Germani Imperatoris cum cadauer cremaretur, cur eius cor illæsum remansit.p.1.p.216.nu.16
Germania qua de causa à fide defecit.p.2.p.42.nu.17
Gloriæ consideratio animum sedat. p.1.p.73.nu.12
Gloria æterna non habet gaudium successiuum.p.1.p.208.nu.18
Gloria bonorum operum cui referẽ da est.p.1.p.258.num. 20.& pag. 275.nu.13
Gloriæ gradus diuersi.p.1.p.85.n.14
Gloria vana bona opera deperdit. p.1.p.259.nu.22
Gloria expetenda est.par.1,pa.579. num.21
Gloria sine operibus non speranda. p.1.p. 581.nu.26
Gloria ab omnibus Dei auxilio cõparari potest.p.2.p.86.nu. 18
Gloria nolenti eam non datur. pa.2. p.87.nu.21
Gloriam maximã expectare licet. p.1.p.723.nu. 14
Gloria animæ Christi quoadusque corpori & inferiori portioni fuit communicata.parte.1.ppag.785. nu.6
Gloria quo expugnatur. p.1.p.841. nu.6.&.p. 843.nu.10
Gloriæ præmium inexplicabile.p. 1.p.843.nu.12
Gloria proprijs viribus acquisita laudabilior est quam alienis. pa.2.p. 197.nu.14

Gloria omni voluptate plena. pa.2. p.293.nu.24
Gloria ſine operibus nō adquiritur. p.2.p.375.nu.11
Gloria theſauro comparatur. p.2.p. 409.nu.11
Gloria eſt indicibilis. pa.2. pa.409. num.12
Gloriari in quo nos oportet. pa.1.p. 122.nu.20
Gloriari ex proprijs operibus non opertet.p.1.p.275.nu.13
Gloriari de propria virtute nō licet p.1.p.335.nu.28
Gloriari de generis nobilitate vaniſſimum.p.1.p.514.nu.22
Gratia maior quę ſit. par. 1.pag.29. num.3
Gratiæ ſignificatio duplex.par.1.p. 35.nu.20
Gratia ſublimis & ſublimior quę dicatur.p.1.p.252.num.3
Gratia in baptiſmo collata à quo procedat.p.1.p.258.nu.20
Gratiā baptiſmalem quis nobis meruit.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptiſmi & aliorum ſacramentorum, licet à tota Trinitate procedat, Chriſtus nobis meruit. p.1.p.274.nu.12
Gratiæ Deo agendæ cum primum ſurgimus.p.1.p,356.nu.30
Gratiæ principium quod ſit. p. 1.p. 516.nu.28
Gratia diuina eſt candor lucis æternæ.p.1.p.529.nu.31
Gratia diuina quid efficiat in anima p.1.p.529.nu.31
Gratiæ Deo reddēdę tam de aduerſis quam de proſperis.p.1.p. 772. num.7
Gratias Deo agentes quam rem agimus. ibidem.
Gratiarum actionē nihil impediat. p.1.p.784.nu.3
Gratia diuina nihil in homine vacuum eſſe patitur.par.1.pag.799. num.13
Gratia excludit omne debitum.p.2 p.198.nu. 15
Gratiæ pro beneficijs Deo agendę. ibidem.num.17
Gratia lux eſt iuſtis.par. 2.pag.215. num.7
Gratia ob triplicē rationem lux appellatur.ibidem.
Gratiæ naturales etiam malis concedūtur.p.2. p.244.nu.10
Gratia Dei qui abutitur, bonis naturæ damnabitur.p.2.p.311.nu.22
Gratitudo eſt velut hamus. par.1.p. 372.nu.10
Gratitudo noſtra de omnibus & in omnibus qualis futura eſt erga Deum.p.1.p.772.nu.9
Grati Deo ſimus. parte. 1.pag.336. num.1
Gratus alicui beneficio ad aliud ſe diſponit.p.1.p.3.n.8
Grato omnia augentur. p. 1.p.784. num. 2
Gubernatores ciuitatis eam perui-gilent.p.1.p.109.nu.6

H.

HAbitus boni gignēdi, mali eradicandi.par.2.pa.435.nu.14

Hebionitæ hæretici, p.1.p.268.numero.20
Hebræi carent ſuperlatiuis, quorum loco vtuntur genitiuis, p.1.p.189.nu.16.&.p.269.nu.25
Hebræi quid maiori venerationi habuerunt, p.1.p.301.nu.30
Hebræi de quo maximè gloriabantur, p.1.p.513.nu.20
Hebræi quo ab idololatria infideles Hebræos deterrere conabantur, p.2.p.493.nu.26
Hœdus peccatum denotat, part.1.p.340.nu.11
Heloi Dei eſt nomen, & eius ſignificatio.p.1.p 197.nu.16
Herbæ.ſi in die ſancti Ioannis colligantur, quid habeant virtutis, p.1.p.357.nu.33
Hęredes bonorum teſtatoris tenentur implere voluntatem.p.2.pag.3.nu.8
Hæredes cæli qui volunt eſſe, Dei legata impleant, ibidem
Hæreſes ſunt portæ inferi, p.1.pag.409.nu.10
Hæretici ſunt quaſi portæ inferni, p.1.p.227 nu.5
Hæretici Eccleſiam ſubuertere nitũtur, p.1.p.529.nu.29
Hæretici ſunt tãquam lupi callidiſſimi, p.2.p.73.nu.3
Hæretici debiliorem partem Eccleſiæ aggrediuntur, p.2.pagina.73.numero.4
Herodes quid ſenſerit de Diuo Ioãne Baptiſta, p.1.p.385.nu.18
Herodes cur ab Angelo interfectus, parte.1.pagina 27.numero.27
Hieronis tyranni quæſtio, p.1.p.243 numero.8
Hieruſalem qua de cauſa deſtructa, p.1.p.657.nu.21
Homo in hoc mundo ſit tanquã peregrinus, p.2.p.426.nu.16
Homo maioris perfectionis eſt capax quam eius, in qua creatus eſt, p.1.p.39.nu.1
Homo plus ſe ipſum fugiat, quam dæmonem, p.1.p.146.nu.6
Homo fuit creatus cum libero arbitrio, p.1.p.159.nu.15
Homo rectè diſpoſitus beneficia à Deo recipiet, p.1.p.187.nu.10
Homo fuit in libertate creatus, p.1.p.188.nu.14.&.p.2.p.307.nu.8
Homo ſecundum quod in Scriptura diuina nomen diuerſum ſortiatur, p.1.p.188.nu.15
Homo eſt tanquam emblema & mũdi pulchritudo, p.1.p.195.nu.10
Homo Deo abiectum tribuit, diabolo verò bonum, p.1.p.199.nu.19
Homo eſt quaſi mundi facies, p.1.p.225.nu.22
Homo non ſolùm ſibi natus eſt, p.1.p.228.nu.9
Homo ad vnam tantum tendit naturam, p.1.p.243.nu.7
Homo in hac vita aliqua poteſt, quę non vult, aliqua tamen vult, quæ minimè poteſt, p.1.p.235.nu.13
Homo poſt peccatum quem cẽſum incurrit, p.1.p.285.nu.15
Homo pro omnibus creaturis Deũ laudet, p.1.p.341.nu.14

Homo quandoq; infirmitatẽ, quandoque fortitudinem denotat, p.1. p.386.nu.26
Homo vnus alteri auxilietur, p.1.p. 544.nu.37
Homo microcoſmon dicitur, ibidẽ.
Homo inter cæteras creaturas ſolus exul dici poteſt, p.2.p.11.nu.2
Homo eſt quodammodo finis omnium, p.1.p.571.nu.36
Homo quid ardentius inquiſiturus eſt, p.1.p.570.nu.33
Homo & ſibi, & Deo eſt contrarius, p.1.p.572.nu.39.
Homo eſt tanquam arcturus, p.1.p. 576.nu.12
Homo qualis poſt peccatum reman ſit, parte.1.pagina.630.nu.15. &.p. 2.p.53.nu.28
Homo nequam etiã ſibi benefacien tibus obeſt, p.2.p.74.nu.7
Homo quando ignominia, quando verò honore dignus, p.1.p.604.nu mero.32
Homo indiget Dei auxilio ad ſanctitatem comparandam & tuendam, p.1.p.762.nu.18
Homo eſt miſeriarum abyſſus, p.1. p.891.nu.19
Homo quo ſatis fiet, p.1.p.820.nu.5
Homo præter cætera animalia cur erecta facie creatus, parte.2.pagina.271.nu.22
Homo poſt peccatum plurima damna incurrit, p.2.p.276.nu.4
Homo ad difficilia capeſſenda quo moueatur, p.2.p.353.nu.15
Homo ſecundum naturam corruptã ad malum eſt propenſus, p.2.pag. 390.nu.23
Homo quando ſatis mundo renuntiat, p.2.p.411.nu.18
Homo duplex, p.2.p.93.nu.9
Homo poſt lapſum caro appellatur, p.2.p.417.nu.9
Homo duabus rebus diuerſis cõſtat, p.2.p.451.nu.1
Homo quid præſtet in opere, p.2.p. 486.nu.4
Homo niſi peccaſſet, an moreretur, p.1.p.226.nu.2
Homo inſipiens creaturis abutitur, p.1.p.517.nu.31
Hominis vita duplex, par.2.pagina 451.nu.2
Homines ſunt termini terræ, p.1.p. 128.nu.11
Homines huius temporis ſolùm habent ſanctitatis ſpecimen, p.1.p. 78.nu.28
Homines qua regula metiri ſe vellent, p.1.p.93.nu.14
Homines ne ſint beati, res pueriles impediunt, p.1.p.174.nu.3
Homines diuerſimode ſe habent in Dei cognitione, ac eius dilectione, p.1.p.213.nu.5
Homines à quo didicerunt quæcunque adepti ſunt, p.1.p.281 nu.2
Homines quibus rebus maximè euaneſcant, p.1.p.373.nu.13
Homines non niſi ad beneficia mouentur, p.1.p.446.nu.32
Homines qua celeritate currunt ad malum, p.1.p.450.nu.9
Homines quam debiles ſunt, p.1.p.

488.numero.5
Homines sæpius rerum inutiliũ curam habent vtilia non curantes, p.1.p.697.nu.10
Homines sicut ad custodiam singulos habent angelos, ita etiã ad virtutis exercitationem singulos diabolos, p.1.p.739.nu.19
Homines quales se habeant in mortis alicuius expectatione, p.2.pa. 491.nu.21
Homines rebus temporalibus saturati spiritualia bona non esuriunt, p. 2.p.181.nu.20
Homines quo efficacius moueãtur, p.1.p.820.nu.7
Homines cur ad præmia æterna parũ commoueãtur, p.1.p.821.nu.10
Homines quare quanto diligentius humanis scientijs intendunt, tanto tepidius plerunq; Deũ ament, p.1.pag.795.numero.2.& pagina 798.nu.9
Honor alicui minime detrahendus, p.1.p.380.nu.2
Honor Dei nõ illæsus maneat, ibid.
Honos plus debetur ætati quam diuitijs, p 1.p.712.nu.22
Humili grauius est laudari, quam superbo ignominia affici, p.1.pa. 27.nu.26
Humilis quo maiora recipit, eo magis illorum indignum se iudicat, p.1.p.186.nu.8
Humilis nullius rei se dignum existimat, p.1.p.371.nu.9
Humilis recipiet dona Dei, p.1.pag. 455.nu.24
Humilis quis verè sit, p.1.p.742.numero.29
Humilior quo quisq; fuerit, eo beatior erit, p.1.p.741.nu.27
Humilitas Virginis Mariæ, p.1.pag. 36.nu.24
Humilitas Virginis Mariæ & Iacob, p.1.p.648.nu.31
Humilitas animam perficit, p.1.pagina.18.nu.23
Humilitas requiritur ad sacramentũ altaris, p.1.p.334.nu.27
Humilitas honores acceptos in Deũ refert, p.1.p.369.nu.3
Humilitas remedium generale contra vitia, p.1.p.369.nu.3
Humilitas S. Ioannis Baptistæ, p.1. p.372.nu.11
Humilitas & vrbanitas gratiam comitantur, p.1.p.429.nu.17
Humilitas quanti ponderis sit apud Deum, p.1.p.466.num.27.& pagina.765.nu.28
Humilitas vnde denominetur, p.1. p.648.nu.31
Humilitas vnde possit in nobis oriri, p.1.p.654.nu.12
Humilitas vera in quo consistit, p.1. p.711.nu.17
Humilitas etiam Angelis inest, p.1. p.727.nu.25
Humilitas virtutum dux, p.1.p.736. numero.12
Humilitas via in cælum vna est, & Angelis & hominibus, p.1.p.754 numero.27
Humilitas quo facile adquiratur, p. 1.p.75.nu.16

Humilitas vera diuinis donis accreſcit, p.1.p.761.nu.16
Humilitas in quolibet ſtatu reperiri poteſt, p.1.p.762.nu.20
Humilitas quo augeatur, p.1.pa.763. nu.22.&.p.782.nu.37
Humilitas non ſolùm exterius, ſed interius ſit, parte.1.pagina.781.numero.36
Humilitas quam grata ſit Deo, p.1. p.800.nu.15.&.p.845.nu.17
Humilitas per antonomaſiam iuſtitia dicitur, p.2.p.217.nu.14
Humilitas pulchrum diuitibus ornamentum, p.2.p.444.nu.10
Humilitas ad quid animã diſponat, p.1.p.279.nu.27
Humilitatis qui plus habuerit, cur beatior erit, p.1.p.747.nu.9
Humilitatis diffinitio, par.1.p.749. numero.14
Hypocriſis tandem tandem appare bit, p.1.p.347.nu.3
Hypocriſis Deo odioſa, p.2.p.28.numero.16

I.

S. Iacobus maior ante diſperſionẽ Apoſtolorum Hiſpaniã prædicaturus adiuit, p.1.p.506.nu.23
S. Iacobus maior primus omnium Apoſtolorum martyrio coronatus, ibidem
S. Iacobus maior in Hiſpania prædicauit, p.1.p.488.nu.4
Iacynthus quem habeat colorem, p.1.p.292.nu.3
Idololatria per quod in mundũ inoleuit, p.1.p.812.nu.17
Idonei maxima cum difficultate curam animarum ſuſcipiunt, p.1.p.492.nu.18
Iehoua Dei eſt nomen & eius ſignificatio, p.1.p.197.nu.16.&.p.2.p.138.nu.21.&.p.395.nu.3
Ierico ſignificatio, p.1.p.678.nu.21
Ignoratio perfecta Dei eſt eius vera cognitio, p.1.p.420.nu.21
Illabi in animam ſolius Dei eſt, p.2. p.385.nu.7
Illecebræ mũdanæ quibus maximè noceant, p.2.p.70.nu.17
Imaginatio quandoq; facit caſum, p.1.p.517.nu.31
Imbecilles ſumus abſq; Dei auxilio, p.2.p.145.nu.24
Imitari Chriſtum debemus, p.1.p. 94.nu.18.&.p.640.nu.7
Imperfectionis & imbecillitatis ſignum, p.1.p.704.nu.33
Imperfectiones noſtras difficilè cognoſcimus, p.1.p.404.nu.4
Impulſus Dei neceſſarius, p.1.p.691 numero.29
Incarnatio filij ex infinito patris amore proceſsit, parte.1.pagi.193. numero.3
Incarnatio Chriſti fuit amor infinitus, & donum infinitum, p.1.pag. 194.numero.6
Incarnatio verbi fuit Spiritus ſancti operatio, p.2.p.179.nu.12
Incarnatio Chriſti fuit principium iuſtificationis, p.1.p.501.nu.8
Incarnari Chriſto fuit ſuaue, p.1.pagina.618.nu.5
Incitatores ad peccandũ puniẽtur, p.

1.p,715.nu.29
Inconſtãtia Apoſtolorum ante Spiritus ſancti aduentum.p.1. p. 165. num.3
Inconſideratio plurima incommoda parit.par.1.p.37.nu.26
Inducere alios ad peccandum ſignũ reprobationis.p.2.p.219.nu.21
Indulgentia quo tempore fiebat.p.1 p.620.nu.11
Inepti cũ maxima lætitia recipiunt animarum curam. par. 1.pa.492. num.17
Infernus duplex.par.2.pagina .441 num.2
Infernus quas portas habeat. p. 1.p. 409.num.19
Infidelitas vnde proueniat. par.2.p. 143.num. 18
Ingenium bonum ſæpe animã deſtruit.p.1.p.816.nu.29
Ingrati Deum fugiunt.par.1. p.212. num. 4
Ingratus qua pœna ſit dignus. pa.2. p.311.nu. 21
Ingrato omnia è manibus euaneſcunt.p.1.p.784.nu.2
Ingratitudo peccatoris quanta ſit. p.1.p.113.nu.17
Ingratitudo noſtra vnde manifeſtatur.p.1.p.25.n.12
Ingratitudo noſtra magna eſt. pa.1. p.446.nu,32
Inimicus diligendus.p.2.p.37.n.14. & pag.9.nu.26
Inimicus quod commodum afferat. p.2.p.38.nu.15
Inimicis parcendũ eſt,ibidẽ. nu.12
Inimicis noſtris tanquam inſtrumẽto ad nos puniendos ſæpe Deus vtitur.p.1.p.22.nu.12.
Iniuria non vindicanda. p.1.p.61.n. 7.&.p.838.nu.27
Iniuriæ citius dimittendę. p. 1.p.25. num.29
Iniuriarũ vltores non impunes abibunt.p.1.p.251.nu. 80
Iniurias inferẽti licet parcas,niſi pœnitentiam egerit,punietur. p.1.p. 752.nu.21
Iniuriæ illatæ triſtitiam generant.p. 1.p.817.nu.30
Iniurijs illatis non retaliandum.p.1. p.553.nu.25
Inobedientia quam graue malum. p.484.nu.31
Inſignia regum quæ ſint. p. 1. p.18. num. 23
Inſpirationes non reuelandæ.p.2.p. 400.nu.19
Inſpirationibus diuinis reſpondendum p.2.p.57.nu.5
Intellectus quo magis Deum ſcrutatur,eo minus intelligit.p.1.p.127. num. 8
Intellectus cui ſubijciendus. p. 1. p. 276.nu.18
Intellectus quid in myſterio Trinitatis poſsit indagare.pa.1. p.277. nu.21
Intellectus noſter quanto altiora inquirit,tanto minus verba, quibus ea appellet,inuenit.par.1. p. 343. num.22
Intellectus tam angelicus quam humanus, quo à Deo eleuatur. pa. 1.pa.

i.pagina. 353.numero.20
Intellectus humanus in quæ facile feratur.p.1.p.363.nu.17
Intellectus ſine voluntate debilis.p. 1.p.774.nu. 13
Intellectus ſol appellatur. p.1.p.775 num.16
Intellectus eſt mentis oculus. p.1.p. 796.nu.4
Intellectui duplex ineſt portio. ibi.
Intellectus bonus qui ſit. p.1.p.797. num.6
Intellectus cum voluntate qualiter habendus.p.1.p.797.nu.7
Intellectus non debet ſemper ſpecu lari.ibidem.n.6
Intellectus quare quo illuſtrior, eo inanior eſt volũtas.p.1.p.797.n.7
Intellectus eſt fidei ſedes.p. 1.p.849 num.30
Intellectus quo fit lucidior. par.2.p. 254.nu.6
Intellectus nõ eſt in ſua libertate relinquendus.p.2.p. 298.nu.11
Intellectus bonis occupationib⁹ occupandus.p.2.p.299.nu.12
Intellectus peruolat & tardus vel nullus ſequitur effectus. pa.2.p.376. num.16
Intellectus ſimplex bene affectus tutior eſt quã inſtructus veritatibus male affectus.p.2.p.376.n.16
Intellectus in quo exercendus. p.2. p.422.nu.24
Intellectus tribuat locum voluntati. ibidem.
Intellectus quid conſequitur.p.2.p. 488.num.10
Intellectus officium.ibidem. & pa. 489.nu.13
Intemperantia multa damna infert. p.1.p.373.nu. 15
Intentio operis per quod ſignificetur.p.2.p.223.nu.4
Intentio recta in operibus habenda. p.2.p.226.nu.12.
Intentiones alienæ non ſunt nobis ſcrutandæ. p. 2.p.9.nu.27
Interpretes ſeptuaginta inter ſe miraculoſe cõcordarũt.p.1.p.304.n.5
Inurbanitatum inuentiones. p. 1. p. 429.nu.18
Inuidus ſine delectatione peccat. p. 1.p.339.nu.9
Inuidi quocunque bono proximi indignantur.p.1.p.361.nu.9
Inuincibilia tria.p.1.p.289. num.25
Ioannis ſignificatio. par. 1.pag.342. num.19
S. Ioannes Baptiſta quã curam ſui corporis habebat.p.1.p.344.n.24
S.Ioannis Baptiſtæ dignitas. p. 1.p. 347.nu.1
S.Ioannes Baptiſta nullum miraculum fecit.p.1.p.364.nu.19
S.Ioannis Baptiſtę quę ſit præcipua laus p.1.p.364.nu.19
S.Ioannes Baptiſta in vtero matris habuit vſum rationis. p. 1. p. 365. num.23
S.Ioannes Baptiſta fuit terminus legis veteris & prophetarum.par.1. p.375.nu. 20
S.Ioannes Baptiſta quem ſuarum laudum præconem habuit. p. 1.p. p.376.nu.23

S. Ioannes Baptista non solùm iustificatus, sed etiam fuit ratione prę-uentus, p.1.p.431.nu.22
S. Ioannes Baptista prior matre fuit Spiritus sancti plenus, ibid.nu.23
S. Ioannes Baptista in vẽtre matris prosiliuit, ibidem, nu.24.
S. Ioannis Baptistæ excellentia, p.1. p.545.nu.42
S. Ioannis Baptistæ exemplar vitę, p.1.p.615.nu.29
Iob quis calamitates nuntiabat, p.1. p.459.nu.25
S. Ioseph Virginis Mariæ purissimo amori fuit deditissimus, p.1. p.624.nu.22
S. Ioseph Virginis Mariæ sponsus duplici de causa Redẽptoris nostri pater appellatur, p.1.p.67.nu.27
S. Ioseph in tẽpore passionis Christi adhuc viuebat, p.1.p.68.nu.30
Ira nisi citius expellatur, altas agit radices, p.1.p.828.nu.29
Ira comprimenda est, p.2.pagina.4. numero.10
Ismael fuit condemnatus, p.1.p.623 numero.20
Ismara fuit mater sanctæ Elisabeth, & soror Diuæ Annæ, p.1.p.448. numero.3
Ismara cuius tribus fuit, ibidem.
Iter faciens non sinat recitare & audire missam, p.1.p.392.nu.2
Iudæi perfidi omne, quod fecerunt, vt Christum Dominum deprimerẽt, fuit causa exaltationis ipsius, p.1.p.104.nu.19
Iudæi quot habuerunt præcepta, p. 1.pagina.169.numero.16
Iudęi quare tam proni erant ad idololatriam, p.1.p.171.nu.23
Iudæi mysterium crucis voluerunt obscurare, p.1.p.674.nu.8
Iudex optimus nec à consanguineis extorquendus, p.1.p.177.nu.4
Iudex ne proferat sentẽtiam sine interrogatione partium, parte.1.p. 500.numero.5
Iudex quando non astringitur iuris regulis, p.1.p.544.nu.39
Iudex secundum quam regulam est sententiam prolaturus, p.1.pagina.595.nu.5
Iudex aliorum se introspiciat, p.2.p. 448.nu.24
Iudicare temerè tyrannis quędã est, p.1.p.59.nu.2
Iudicare non solùm sed nec occasionem præbere, p.1.p.60.num 33
Iudicandus nullus, parte.2.pag.194. numero.4
Iudicium duplex, parte.1.pag.209. numero.20
Iudicij dies incertus, parte.2.pagina 295.numero.1
Iudicium Dei duplex, p.1.p.503.numero.3
Iudicia Dei recta, hominum verò falsa, p.1.p.59.nu.3
Iugum mundi grauissimum, Dei autem leue, p.1.p.793.nu.30
Iulianum & Celsum multi hodierna die imitantur, p.1.p.526.nu.22
Iurare quando meritorium, p.2.pag. 111.numer.4
Iurandi consuetudo blasphemiã generat,

nerat, p.2.p.112.nu.7
Iuramentum antiquorum patrum, p.2.p.111.nu.4
Iuramentū debitis circunſtantijs ornatū cuius ſit actus, ibidem.nu.3
Iuramentū iniuſtum iurare nunquā licet, ibidem.num.4
Iurandum quando, ibidem.
Iuramentum iuſtum adimplēdum, p.2.p.112.nu.6
Iuramentum falſum quid teſtetur, ibidem, numero.7
Iuramentum falſum grauius homicidium, ibidem
Iuriſperitorum ingenium, p.1.p.77. numero.25
Iuriſperiti ſæpius iniquè maioratus inſtituunt, parte.1.pagina.686.numero.14
Iuriſperitorum intentio, p.1.p.687. numero.16
Iuſtitia Dei in quo apparuit maximè, p.1.p.120.nu.19
Iuſtitia perfecta in quo conſiſtat, p.2 p.167.nu.5
Iuſtitiæ diffinitio, parte.2.p.249.numero.23
Iuſtus non ſolùm pro ſe orat, & gratias agit, ſed pro omnibus, p.1. p.12.nu.6
Iuſtus cum laudatur in facie, flagellatur in corde, p.1.p.46.nu.23
Iuſtus nulla re perturbatur, p.1.p.52. numero.9
Iuſtus eo plus humiliatur, quo magis extollitur, p.1.p.57.nu.26
Iuſtus non poteſt non apparere iuſtus, p.1.p.116.nu.1
Iuſtus cruci ſuaui eſt affixus, p.1.pa. 123.nu.23
Iuſtus arcus eſt triumphalis, & quædam cæli porta, p.1.p.226.nu.3
Iuſtus non pro vno tantū præcepto ſeruato, ſed pro omnibus iuſtus erit, p.1.p.348.nu.5
Iuſtus in omnibus meretur, p.1.pag. 378.nu.29
Iuſtus quomodo excipiatur ab Angelis, p.1.p.461.nu.14
Iuſtus ſecurè viuit, parte.1.p.513.numero.19
Iuſtus totus ſe debet Deo conſecrare.p.2.p.45.nu.8
Iuſtus etiam in laboribus delectationem reperit, p.2.p.92.nu.8
Iuſtus vnde elicit iuſtificationē ſuā, p.1.p.776.nu.19
Iuſtus non ſolùm exterius, ſed interius, p.2.p.214.nu.4
Iuſtus lucerna dicitur, parte.2.pagi. 221.numero.25
Iuſtus tenacius à dæmone tentatur, quam mundanus, parte.2.pagina 359.nu.33
Iuſtior quo quis eſt, eò duriùs tentatur, p.2.p.195.nu.7
Iuſto nunquam deeſt contradictio, p.1.p.552.nu.17
Iuſti ſunt velut Chriſti ornamenta, p.1.p.96.nu.22
Iuſti habent quandam liberam ſerui tutem, p.1.p.202.nu.29
Iuſti mundum conſeruant, p.1.p.337 nu.4.&.p.2.p.306.nu.6
Iuſti verētur opera ſua ſint bona nec ne, p.1.p.371.nu.8

Iusti semper sancto timore viuunt, p.1.p.371.nu.9
Iusti in medio laborum delectantur, p.1.p.396.nu.16
Iusti quid emolumenti ex ruinis eliciant, p.1.p.710.nu.15
Iusti expoliuntur tãquam lapides, p.1.p.401.num.29
Iusti per adoptionem dicuntur filij Dei, p.1.p.418.nu.15
Iusti quantum in contemplatione delectentur, p.1.p.440.nu.12
Iusti plurimis consolationibus tribulationis calicem imbibunt, par.1. p.496.nu.29
Iusti persecutionem patiuntur, p.2. p.39.nu.20
Iusti cur in hac vita viatores, in altera verò comprehensores vocãtur, p.2 p.47.nu.12
Iusti absque timore viuunt, p.1.pag. 609.nu.11
Iusti in hac vita sæpè puniuntur, ac si mali essent, p.1.p.610.nu.13
Iusti à quibus laboribus liberantur, p.1.p.606.nu.2
Iusti à Deo affliguntur, par.1.p.607. numero.5
Iusti æquo animo virtutis difficultates tolerant, p.2.p.69.nu.13
Iusti ab initio mundi ob quæ multa passi sunt, p.2.p.75.nu.9
Iusti cui sint similes, parte.2.pagina 85.nu.14
Iusti os Dei sunt, p.1.p.707.nu.7
Iusti non solùm ad gloriam, sed ad media prædestinati sunt, p.1.pag. 784.nu.4
Iusti quo magis Deum cognoscunt, eo se humiliant, p.2.p.432.nu.5
Iusti quibus per mundum deprimũtur, eisdem per Deum eriguntur, p.2.p.130.nu.4
Iusti in tribulatione securi, p.2.pag. 155.nu.21
Iusti non patientur confusionem, p. 2.p.167.nu.6
Iusti laboribus delectantur, & expoliuntur, p.2.p.190.nu.16
Iusti hîc peregrinantur, p.2.p.204. numero.5
Iusti signa diei iudicij alacres expectabunt, p.2.p.166.nu.3
Iusti cito se à peccato erigunt, p.2.p. 369.nu.27
Iusti cur etiam in hac vita dicantur beati, p.2.p.368.num.24.&.p.1.p. 823.nu.16
Iusti videntur sibi Deum retardare, p.2.p.368.nu.24
Iusti quare violenti vocentur, parte 2.p.94.nu.11
Iusti etsi sancti, etiam timidi, p.2.p. 490.nu.17
Iustorum desiderium, p,1.p.228.nu. 7.&.p.701.nu.24
Iustorum mos, parte.1.pagina.449. numero.5
Iustorum in virtute suauitas, p.1.p. 812.nu.11
Iustorum status per quod significantur, p.2.p.195.nu.6
Iustorum solamen, parte.2.pag.473 numero.33
Iuuare nos inuicem debemus, parte 2.p.46.numero.9

L.

Labores pro Christo patiquàm sit illustre, p. 1. p. 412. nu. 30
Labores ob quid mittantur, parte. 1. p. 402. nu. 32
Labores si pateris non ob id derelictus à Deo, p. 1. p. 539. nu. 23
Labores iustorũ propter Deum dulces sunt, p. 2. p. 6. nu. 17
Labores maximè necessarij & à Deo missi, p. 2. p. 33. nu. 31
Labores qui fugit, lucrum fugit, p. 1. p. 606. nu. 3
Labores hominibus non casu eueniunt, p. 1. p. 607. nu. 5
Labores qui vocentur à Deo, p. 1. p. 607. nu. 6
Labores immittit Deus in mensura, ibidem.
Labores cum gaudio perferendi, p. 2 p. 97. nu. 20
Labores peccatorum nullius sunt frugis, p. 2. p. 146. nu. 25
Labores æquo animo tolerare præmium & donum Dei est, p. 2. pag. 146. nu. 26
Labores, dolores, & afflictiones per peccatum intrarunt in mundum, p. 1. p. 669. nu. 23
Labores vt æquo animo tolerentur, quid prosit, p. 2. p. 160. nu. 8
Lacedæmónes cur homines pingues à Republica expellebant, p. 2. pagina. 233. nu. 7
Lacedæmonum mos in sacrificijs, p. 1. p. 166. nu. 9
Lachrimę peccata abluunt, p. 1. pag. 480. nu. 8
Lachrymæ Deum placatũ reddunt, p. 1. p. 481. nu. 10
Lachrymæ non omnes laudandæ, p. 1. p. 846. nu. 20
Lachrymæ ob aliena peccata sanctissimæ, p. 1. p. 847. nu. 22
Lachrymæ quę Deo placent, p. 2. p. 185 nu. 2
Lachrymarum causæ, parte. 2. pagina. 186. nu. 4
Laicis prohibitum est, ne in Ecclesijs cum clericis misceantur, p. 1. p. 351. nu. 14
Laudes sanctissimæ Trinitatis, p. 1. p. 247. nu. 19
Laudes vt sint Deo acceptæ, quid, p. 1. p. 388. nu. 27
Laudes Dei sunt gaudia spiritus, p. 1. p. 388. nu. 28
Laudes à quibus dandæ, parte. 1. pagina. 392. nu. 4
Laudes Mariæ Virginis, p. 1. p. 641. numero. 10
Laudes diuinæ sunt præstantissimi actus amoris, p. 1. p. 783. nu. 1
Laudes Dei nũquam ore nostro excidant, p. 1. p. 770. nu. 2
Laudes Deo infinitæ reddendę, p. 1. p. 788. nu. 16
Laude humana sæpè homines euanescunt, p. 1. p. 27. nu. 27
Laus exterior vnde prouenit, p. 1. pa. 453. nu. 17
Lectio sacrorum librorum vtilissima, p. 1. p. 34. nu. 19
Leonis & mustellæ ludus, p. 1. p. 70. numero. 13
Leonis effigies cur Diuo Marco tribuitur,

buitur,p.2.p.80.nu.25
Lætitia quæ vana, quæ verò optima,p.1.p.445.nu.29
Leuitas quorundam, parte.1.p.400. numero.26
Lex peccati ſtimulus quare dicitur, p.1.p.158.nu.11
Lex Chriſti ſuauis, parte.1 pagina 179.nu.18
Lex gratiæ nobis collata maximum fuit beneficium, p.1.pagina.275. numero.14
Lex diuina quid emolumenti obſequentibus illi, & eam negligentibus,quid damni afferat, p.1.pagi. 276.nu.16
Lex quo maximè intelligatur,p.2. p.34.nu.5
Lex quæ ſuis obſeruatoribus pollicetur,p.2.p.35.nu.6
Lex quibus lata,p.2.p.35.nu.8
Lex euangelica incipit ab amore, p. 1.p.618.nu.5
Lex diuina vnde grauis appareat, p. 2.p.92.nu.6
Lex Dei quo ſuauior efficiatur, p.1. p.794.nu.32
Lex eſt ſingulare Dei beneficium, p.1.p.807.nu.1
Lex vetus ante Chriſtum cui ſimilis,p.2.p.141.nu.20
Lex quæ excelſior & vltima, p.2.p. 354.nu.16
Lex Dei non præcipit impoſsibile, p.2.p.2.nu.6
Legis prohibitio cupiditatem irritauit,p.1.p.158.nu.10
Leges æquali pœna adulteros coniuges puniunt,p.2.p.365.nu.15
Liberales ſimus in pauperes,p.1.pa. 254.nu.7
Liberalitas in pauperes prædeſtinationis ſignum,p.1.p.613.nu.25
Liberalitas Dei erga peccatores non præbet occaſionem peccandi,p.2 p.444.nu.12
Libertas vera exoptanda, p.1.pagi. 214.nu.23
Libertas Chriſtiana nulla captiuitate vincitur,p.1.p.835.nu.17
Libidinoſi idololatræ vocantur,p.1. p.732.nu.39
Lingua peruerſa eſt tãquam fera indomita,p.1.p.183.nu.29
Lingua Hebraica omnibus fœcundior,p.1.p.304.nu.6
Lingua vt rectè loquatur, quid, p.1. p.380.nu.3
Lingua peruerſa in quo delectatur, p.1.p.463.nu.18
Lingua primo frænanda eſt, p.1.p. 507.nu.2
Literæ Hebraicæ omnes habent propriam ſignificationem,p.2.p.223. numero.3
Loci duo ſacræ Scripturæ concilian tur,p.1.p.271.nu.3
Loca ſacra quantæ olim fuerint venerationi,p.1.p.351.nu.13
Loquela indiciũ eſt turbati vel compoſiti cordis,p.1.p.452.nu.15
Loqui recta vnde dimanet, p.1.pag. 452.nu.16
Lot cur non fuit contaminatus Sodomitarum conuerſatione, p.1.p. 444.nu.25

S. Lucas Euangeliſta multa dixit, quæ cæteri tacuerunt, p.2.p.664. numero.27
Lucifer quare poſt ruinam Cherub non Seraph nuncupetur, p.1.pa. 728.nu.27
Lucifer quot angelos ſecũ attraxit, p.1.p.735.nu.7
Lucifer per quem arbitratus eſt fore beatus, p.1.p.735.nu.9
Lucifer quibus viribus naturalibus pollebat, p.1.p.736.nu.11
Ludere cum damno alterius non licet, p.1.p.233.nu.8
Ludouicus Francorũ Rex, quos milites dixit ſeruare ſuum regnum in pace, p.1.p.549.nu.9
Lumen gloriæ tam angelos quã homines eleuat, p.1.p.353.nu.20
Lumen rationis omnibus inditum, p.2.p.306.nu.5
Luna qualiter eclipſatur, p.1.pagina 522.nu.8
Luna quo temporis ſpatio curſum peragit, p.1.p.546.nu.44
Luna quando magis lucet, p.1.p.777 numero.22
Luſores ſunt idololatrę, p.1.pag.771 numero.38
Luxuria fugienda, parte.2.pag.289. numero.14
Luxuria brutos facit homines, p.2.p. 289.numero.14
Luxuria vires eneruat, parte.2.pagi. 290.nu.15
Luxuria peruertit homines, p.2.pagina.352.nu.11
Luxuria hominem debilitat, p.2.pagina.365.numero.13
Luxuriæ finis, p.2.p.365.nu.14
Luxuriæ euitandæ conſilium, parte 2.pag.366.nu.16
Luxuriæ remedia, p.1.p.401.nu.30

M.

MAgiſter quidã Pariſienſis poſt mortẽ Epiſcopo apparuit, p.1.p.521.nu.3
Magnates habeãt ſeruos iuxta agrorum prouentus, p.1.p.294.nu.7
Magnates ſunt velut plebis margaritæ, p.1.p.653.nu.11
Magnetis virtus & proprietas, p.1. pag.227.nu.6
Magnes habet virtutem attrahendi, p.1.p.426.nu.9
Magni ſunt in duplici differẽtia, p. 1.p.353.nu.20
Magnificare Deum quid, p.1.p.463. numero.19
Magnus in Scriptura non ſemper proceritatem ſignificat, p.1.p.337. numero.2
Magnum multipliciter dicitur, p.2. p.273.nu.30
Mahometus perfidus quod de Chriſti Domini Euangelio protulit teſtimonium, parte.2.pagina.354. numero.16
Mahometus de Ioanne Baptiſta in Alcorano facit mentionem, parte 1.p.347.nu.1
Maioritas quæ ſit apud Deum, p.1. p.377.nu.25
Maioratus ſunt multorum malorũ occaſio-

occaſiones,p.1.p.802.nu.23
Mala quædam ſunt cauſa aliorum, p.2.p.351.nu.7
Mala omnia in libro Dei ſcripta ſũt. p.2.p.463.nu.4
Mala, quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt,p.1.p.503.nu.12
Mala ne creſcant, ſtatim reſcindẽda, p.1.p.720.nu.4
Mala plurima vnde ſæpè oriãtur, p. 1.p 797.nu.7
Malagatarum conſuetudo, p.1.pag. 850.nu.31
Maledicere quid ſit, p.1.p.120.n.14
Malitia humana murmurationis occaſionem inuenit ,p.2.p.448.nunumero.23
Mali prauis operibus Deum negãt, p.1.p.263.nu.7
Mali omnes tales eſſe exiſtimant, quales ipſi ſunt,p.1.p.512.nu.16
Mali cur de bonis murmurent, p.1. p.569.nu.30
Mali qua velocitate ad malum currunt,p.1.p.615.nu.28
Mali cui comparentur, p.2.pag.85. numero.14
Mali animo tuti eſſe non poſſunt,p. 1.p.823.nu.16
Mali quare in hoc ſeculo maledicti nuncupentur,p.1.p.824.nu.17
Mali in medio voluptatum infernũ & afflictionem patiuntur,p.2.p. 189.nu.13
Mali cur oderunt conciones, p.2.p. 273.nu.28
Mali ita peccant, ac ſi Deus non nouiſſet omnia,p.2.p.307.nu.9
Mali quando nullum habebunt recurſum, p.2.p.385.nu.29
Mali licet hilares apparent,intus tamen corroduntur, p.2.p.398. numero.12
Malorum pœnæ nuntium,p.2.pag. 473.nu.34
Malos ditari non eſt fauor Dei, p.2. p.407.nu.7
Malum non facere non eſt ſatis, p.2. p.376.nu.14
Malum contrariatur bono, p.2.pag. 19.nu.21
Mandata Dei omnia adimplenda ſunt,p.1.p.348.nu.5
Mandata Dei ſuos obſeruatores cuſtodiunt,p.2.p.34.nu.4
Mandragoræ per Cyprianũ quid, p.1.p.280.nu.28
Mandragoræ quam virtutem habeant, p.2.p.70.nu.17
Manere in Chriſto dupliciter,p.2.p. 142.nu.14
Manichæorum error, p.1.p.571.numero.38
Manſiones Hebræorũ quid adumbrarunt,p.1.p.711.nu.18
Manſuetudo omnibus eſt grata, p.1. p.17.nu.22
Marcus cognomen fuit Romanorũ, p.2.p.80.nu.24
S. Marco Euangeliſtæ cur effigies leonis tribuitur,p.2.p.80.25
Margaritæ qua arte cælentur, p.1.p. 653.nu.11
Maria Virgo vas gratiæ plenum, & opus Dei ſingulare, parte.1.pagina.26.numero.23

Maria virgo quare turbata eſt in ſalutatione Angeli, part.1. pagi. 26, nume.24
Maria virgo per antonomaſiam dicitur gratia plena, par.1, pa.45. n.19
Maria virgo Deo vouit virginitatē. par.1, pa.54, num.15
Maria virgo qua hora verbis Angelicis aſſenſum præbuit & peperit. par.1, pa.57, num.25
Maria virgo in quo maximè meruit par.1, pag.58, nu.28
Maria virgo caruit omni labe peccati, par.1, pa.377, num. 26, & pagi. 437, num 5
Maria virgo hortus concluſus, part. 1, pa.424, num.3
Maria virgo qua ſalutatione viſit Eliſabeth, par.1, pa. 430. num. 21
Maria virgo quam benedictionem in ſe habuit, par.1, pa.432, nu.27
Maria virgo quam maiorem habet laudem, par.1, pag.433, nume.29, & pag.436, nu.1
Maria virgo eſt vera mater Dei & non hominis tantum, part.1, pag. 433, num.30
Maria virgo non fuit ſuaptè natura impeccabilis. par.1, pag.437. nu.5
Maria virgo quam conſanguinitatē habuit cum Eliſabeth, part. 1, pa. 448. nume.3
Maria virgo pedes incidebat, par.1. pag.454, nu.21
Maria virgo propter quid fuit grata Deo, par.1, pa.466, nu.27
Maria virgo omnibus creaturis Deo eſt propinquior, part.1. pagi. 516, nume.29
Maria virgo eam intuentibus ſenſualem ardorem aliqualiter ſedabat, par.1, pag.517, nu.31
Maria virgo habuit omnes potentias ſubiectas, par.1, pa.577. nu.13
Maria virgo quam maiorem habuit dignitatem, par.1, pa 637, nu.36
Maria virgo Angelos vicit puritate par.1, pa.642, nu.13
Maria virgo qualiter fuerit creata in gratia, par.1, pa.643. nu.14, & pa. 734. nume.4
Maria virgo plurimum in tentationibus prodeſt, ibidem. nume.16
Maria virgo multo antè quam Adā peccaſſet, caruit originali peccato. par.1, pa.644. nume.17
Maria virgo per antonomaſiam mater miſericordiæ appellatur, part. 1. pag.644. nu.18
Maria virgo in hac vita cæteris mundi rebus prętermiſsis ſola generis nobilitate illuſtrata fuit. p.1, pag. 655. nu.16
Maria virgo cum eſſet ex regali ſtirpe cur pauperem vitam geſsit ibidem. num.17
Maria virgo an eſſet Dei genitrix, ſi Adam non peccaſſet. par. 1, pa. 660. nume.32
Maria virgo quare auroræ compara tur, par.1, pa.647. num.28
Maria virgo quando habuit rationis vſum, p.1, pa.546, nu. 43
Maria virgo & pauperrima fuit & humillima, par.1, pa.763, num.23
Maria virgo fuit pluſquam martyr,

par.1,pag.780. nume.32
Maria virgo nouum chorum per ſe conſtituit par.2.pa.353. nume.14
Mariæ nominis excellentia part.1, pag.23,nu.14
Mariæ nominis quælibet litera bi formiter applicatur. ibidem. nume.15
Mariæ virginis puritas part.1, pagi. 637.nu.34
Mariæ virginis patientia par.1. pag. 646,nu.24
Martyres pro quo mortui ſunt,part. 2.pag.52,num.25
Martyres non ſe defendendo vicerunt.ibidem.
Martyres necromantici appellati ſunt.ibidem.nu.26
Martyres vnde tantas vires ſumebant par.2,pag.89,nu.27
Martyrum fortitudo vnde prouenit par.1,pa.233.nume.22
Martyrium duos præcipuos habet effectus par.2.pag.163,nu.18
Martyrium abſque charitate nõ prodeſt,par.2.pa.376.nu.15
Martyrij quod genus acerbitate leuius ſed tẽporis diuturnitate grauius par.2,pag.250.nu.28
Maternitatis relatio in virgine Maria prima omnium incomprehenſibilis eſt par.1.pa.57.nu.25
Matthæus Euangeliſta cur Euangelium ſuum,liber generationis Ieſu Chriſti vocauit part.1.pagi. 626.num.2
Medium prædeſtinatorum quod ſit par.2.pa.12.nu 4
Membra Chriſti cæli poſſunt appellari par.1.pa.111.nu.11
Menſa parca Deum habet comitem par.1,pa.129 nu.15
Mens voluntatem euertit part.2.pa. 488,nume.10
Mens quos habeat oculos par.1.pag. 796,num.4
Menſis primus apud Hebræos à quo ducebat initium part.1.pagi. 4.nume.4
Mercatores in acquiſitione diuitiarum taxim habere deberent part. 1.pag,685.nume.12
Mercator ſæpe proximorum ſanguinem fugit part. 1. pagi. 686. nume.14
Merita noſtra per Chriſtum valorẽ habent par.1,pag.75.nu.20
Merita Chriſti non euacuantur par. 1.pag.497,nu.32
Merita Chriſti cui proſunt par. 2.p. 83.nume.8
Merita non ſunt cauſa noſtræ prædeſtinationis part.2.pagi. 13 nu.7
Michael Archãgelus olim princeps Synagogæ nunc autem Eccleſiæ par.1.pa.731,num.37
Michaelis ſignificatio par.1. pa.736, num.10
Michaelis Archangeli munus par.1. 1.pag.717.nu.37
Minerua cur induta fingebatur p.1. pag.475.nu.22
Miracula in aſcenſione Chriſti Domini par.1.pa.152.nu, 24
Miracula gloriam Dei manifeſtant, par.1.pa.268.nu.21

Miraculum Dei præcipuum part.1. pa.353.num.20
Miraculum quod sit alijs mirabilius par.1.pag.813.nu.20
Miracula ad quid constituta à Deo par.2.pag.334.nu.4
Missa magna cum corporis deuotione audienda par.1.pag.351.nu.13
Missæ sacrificium stat pro defunctis par.2.pa.473.nu.32
Miseratio quid,par.2.pa.441.nu.2
Miseria propria præ oculis habenda par.1.pag.550,num.15
Miseria magna est huius temporis, par,1.pa.522.nu.8
Misericordia homines ad cælos disponit par.1.pa.152.nu.22
Misericordia in hac vita non in altera exercenda par.1.pagi.644. nume.19
Misericordia erga peregrinos & egenos par.1.pa.547.num.3
Misericordia ad quid conducat part. 1.pag.644.num.19
Misericordiæ opus sacrificium appellatur par.1.pa.704.nu.33
Misericordia Dei ne sit nobis ansa peccandi par.1.pa.681.nu.28
Misericordia duo connotat p.1. pag. 847.num.24
Misericordia circa quod non reperitur in Deo par.1.pag.848.nu.25
Misericordia mirabiles effectus in proximis producit par.1.pag.848 nume.26
Misericordia diuina quare dicatur oriens par.1.pa.166.nu.3
Misericordiæ Dei quid tribuendum sit par.1.pa.484.num.19
Misericordia non solùm compassionem cordis sed etiam subuentionem includit par.2.pa.255.num.8
Misericordia in pauperes part.2.pa. 357.nu.25
Misericordia virtus necessaria part. 2.pag.389.num.21
Misericordia in Deo quid significat par.2.pag.441.nu.2
Misericordia Dei erga peccatores par.1.pa.697.nu.12
Misericordia & miseratio diuersos actus dicunt part.2.pagi.441. num.2
Misericordia in quo magis elucet p. 2.pag.441.num.2
Misericordia maxima virtus part.2. pag.389.nume.21
Misericors & miserator Dei sunt tituli par.2.pa.441.nu.2
Mites qui sint part.1. pagi.838, nume.25
Modestiæ munus part.2. pagi. 214. nume.5
Monachus quid par.1.pa.76. nu. 21. & pag 781.nu.35
Monachus quidam quomodo partem gloriæ in hac vita degustauit par.1.pag.85.nu.19
Moniales titulis non vtantur part.1. pa.132.nu.24
Moniales quo ad religionis perseuerantiam excitantur.part.2. pagi. 392.num.28
Moniales à curis coniugatorum grauissimis sunt expediæ par.2.pa. 393.nume.31

Monumentum vnde pa.2, pag.466, nume.12
Morbi sunt peccatorum supplicia, par.2,pa.15.nume.13
Mors omnia transmutat,par. 1.pag. 109.num.5
Mors Christi exaltatio appellatur, par.1.pag.112.nu.14
Mors alterius qualis terror sit aliquibus,par.1.pa.224.nu. 17
Mors Christi per quod significetur, par.1.pa.287.nu.21
Mors homines tanquam falce metit par.1.pa.308.nu.17
Mors iusti prouenit cum gratiæ rore è contra verò malorum ibidem. num.18
Mors cur à iustis desideretur, à peccatoribus verò timeatur p. 1.pag. 581.nume.25
Mors Christi quid efficit par.2.pag. 79.num.22
Mors vnde ortum habet part.1.pag. 675.nu.10
Mors Christi grano frumenti comparatur par.2.pa.110.nu.2
Mors malos perturbat p.2,pa. 181, nume.19
Mors quare hominibus ignota part. 2.pa.199.nu.19.&. pag.296. nu.4
Mortis recordatio ob oculos habenda par.2.pa.88.nu.9
Mors cùm præparatione expectãda par.2.pa.281.nu.21
Mors ostium arctissimum par.2.pa. 294.nu.27
Mors propter quid desideranda pa. 2.pag.369.num.25
Mors in charitate habenda par.2.p. 370.nu.30
Mors animum perturbat,part.2.pa. 378.num.22
Mors quo præuenienda par. 2. pag. 379.num.24
Mors multos angit par. 2. pagi.380. nume.27
Mors inopina venit par. 2. pag.391. num.25
Mors incerta par.2. pag. 466. nu.11. &.par.492.num.24.&.pag.479. nume.15
Mors causa destructionis peccati p. 2.pag.464.nu.7
Mors iam non repulsa sed fauor est. par.2.pag.469.nu.20
Mors iam irridetur. ibidem num.21
Mors iam non supplicium sed præmium.ibidem.num.22
Mors præuenienda par.2. pag. 470. nume.24
Mors subitanea si præuisa nõ obest par.2.pa.482.nu.25
Mors talis est,qualis vita per quam transit par.2.pa.474. nu.2
Mors quibus amara par.2. pag.475. nume.5
Mors laudatur. par.2.pa.467.nu.16
Mors pœnarum leuamen.par.2.pa. 468.num.19
Mors cuncta diripit par.2.pag.477. num.11
Mors vnde dicatur par.2.pag.479. nume.16
Mortis consideratione à peccato abstinendum.part.1.pag.224.nu.19
Mortis consideratio sæculari potentiæ

tiæ anteponenda p.1.p.654. n.12
Mortis dies eſt dies redemptionis p. 2.pa.282.num.22
Mortis obliuio præbet peccandi licentiam part.2.pag.350.nu. 6. & pag.375.nu.12
Mortis ſtatim obliuiſcimur p.2.pg. 369.nume.27
Mortis obliuio facit homines deſidioſe viuere.par.2.pag.354. nu.18
Mortis obliuio pœnitentię inſcitiã infert par.2.pa.378.nu.22
Mortis memoria frænum peccati p. 2.pag.465.nu.8
Mortis tempore ad præuidendum conſilium animus ſolet deficere par.2.pa.461.nu.30
Mortis deſcriptio p.2.pag.476. n.7
Mortis memoria ad quid vtilis par. 2.pag.480.nu.18
Mortuorum duo genera par.2. pag. 451.nume.1
Mortis temporalis metus Niniuitas conuertit p.2.pa.447.nu.21
Mortuos qui comitentur par.1. pag. 730.num.35
Mos Dei quis ſit pa.1.pag. 303.nu.2
Mos vſitatus in primitiua Eccleſia, pa.1.pag.288.nu.23
Mos Dei vſitatus,p.1.pag.547.nu.2
Moyſis & Diui Franciſci combinatio par.1.pa.765.nu.20
Moyſes quos rixantes reprehendit, par.1.pa.827.nu.20
Moyſes cur non intrauit terram promiſsionis p.2.p.478.nu.13
Mulier in ſacra ſcriptura pro re vili & debili accipitur p.1.p.469.n.4
Mulier prudens viri furorem ſedat, par.1 pa.659.nu.27
Mulier nomen eſt contemptus, par. 1.pag.800.nu.16
Munera,&officia publica magna cũ quiete exercenda p.1.pa.696.n.9
Munditia cordis auget fortitudinẽ, par.1.pa.289.nume.27
Mundus cui aſsimilatur par.2. pagi. 477.nu.7.&.p.202.num.28
Mundus dignitatis ordinem peruertit,par.1.pag.10.nu.28
Mundus oneribus premitur part.1. pag.16.nu.17
Mundus nobis deſerẽdus eſt ſi Deo placere volumus p.1. p.117.nu.4
Mundus nihil dat niſi mutuo part.1. pag.196.num.12
Mundus ineſcat homines rebus temporalibus par.1.pag.196.num.13
Mundus à quibus plus diffametur ibidem.num.14
Mundus cui eſt auarus part. 1. pagi. 527.num.24
Mũdꝰ vniuerſus hominũ deſiderijs anguſtior eſt par.1.p.85. num.17
Mũdus,quem honoraturus ſit,ignorat par.1.pa.605.num.33
Mundus quomodo expugnatus à Deo par.2.p.67.nu.7
Mundus mutabilis part.1.pagi. 678. nume.21
Mundus ægrotus quo egebat medico par.1.pa.683.nu.4
Mundus hic ad quid deſeruit part.2. pag.144.nu.21
Mundus turbulentum mare part. 2. pag.96.nu.18

Mundus in quo ſtatu redemptus. p.. 2.p.439.nu.25
Mundi habitatio qualis ſit. par.1.p 678.nu. 21
Mundi penuria p.2.p.416. nu.5
Mundani res huius ſæculi diligunt. p.1.p.578.nu. 16
Mundani iugum Dei eſſe leue non poſſunt capere.p.1.p.793.nu.30
Mundani ob id tot patiuntur labores.p.1.p.678.nu.20
Murmurator ſerpenti comparatur. p.1.p.96.nu.4
Murmurator prius ſibi ipſi nocet.p. 1.p.507.nu.1
Murmuratoris lingua ad quid deſeruiet.p.1.p.362.nu.13
Murmuratoris cuiuſdam ſuppliciū p.1.p.362.nu.14
Murmuratores dæmonis chironomontes.p.2.p.448.nu.23
Murmuratio nos vbique inſequitur p.1.p.552.nu.17
Muſicæ virtus.p.2.p.23.nu.2
Myrrha vermes extinguit. par. 1.p. 518.nu.31
Myſterium nobis reuelatum nō illico detegendum.p.1.p.64.n.36
Myſterium S. Trinitatis cur clarius in nouo quam in veteri teſtamento reuelatum.p.1.p.267.n.19
Myſterium S. Trinitatis breuiſsime tractant Euangeliſtæ.ibidem.
Myſteria potius præmeditanda quam enarranda. par. 1.pag.152. num.22
Myſteria diuina ſcrutanda. par. 1.p. 159.nu.14
Myſteria diuina reuerēter loquenda p.1.p.269.nu.23
Myſteria fidei quare res fidei dicuntur.p.1.p.277.nu.19
Myſteria fidei noſtræ non ſunt contra ſed ſupra rationem.p.1.p.278. num. 22
Myſteria Dei margaritæ ſant & cui reuelentur.p.1.p.776.n.21. &.p. 778. nu.27
Myſteria duo inter multa Diuo Frā ciſco reuelata recenſentur. p.1.p. 779.nu.28
Myſteria fidei alia ab alijs contemplanda.p.2.p.125. nu.19
Myſteria diuina cui contēpläda primo data & cui ſecundario. p.2.p. 126.nu.21

N.

NAbuchodonoſor ſaluatus eſt.p. 1.p.12,nu.7
Nabuchodonoſor cur Mathaniæ aliud nomen impoſuit.p.1.p.397 num.18
Natura humana in quo conſiſtit. p. 1.p.31.nu.10
Natura humana aduētu Chriſti fuit nobilitata.p. 1.p.31.nu.10
Natura paucis contenta. pa.2.p.130. nu,16
Natura humana dedoläda & excolenda eſt.p.1.p.373.nu.14
Natura quę nobis dedit,nō ſūt nobis laudi vel vituperio.p.1.p.939.n.3
Natura humana quando perfecta remanſit.p.1.p.660.nu.30
Naturę lumē in Dei cognitionevſq; quo

quo peruenit.p.1.p.246.nu.15.
Natiuitas S. Ioannis Baptiſtæ cur ſolennius quam eius decollatio celebretur.p.1.p.358.nu.2
Nazareni ſtatutis temporibus Deo conſecrabantur. p.1.p.556.nu.30.
Neceſsitas eſt diuerſorum deſiderio rum origo.p.1.p.543.nu.34
Neceſsitates proximorũ tãquã propriæ habendæ.p.1.p.437.nu.21
Negare ſeipſum quid,p.2.p.93.n.10
Negotia animæ & conſcientia ante mortem agenda.p.2.p.379.nu.24
Negotiatio periculoſa res.p.2.p.416 num.4
Negotiationum duplex genus. ibid.
Negotiatores doloſi. p.2.p.415.nu.2
Nero matrem occidit.par.1.pag.49. num.12
Neſtorius hęreticus refutatur.par. 1. pa.433.nu.29
Nobiles pro ignominia ducunt labo rare.p.1.p.515.nu.25
Nobiles quid potius curare deberẽt, p.2.p.305.nu.4
Nobilitas generis quo illuſtrior apparet.p.1.p.655.nu.15
Nobilitas abſq; virtute apud Deum nil æſtimatur.p.1.p.656.nu.18
Nobilitas vera quæ ſit ibidem. n.19
Nobilitas ſit cum virtute coniuncta. p.2.p.270.nu.20
Nocumenta peccati.parte.2.pa.452 num.5
Nomen ſæpe quales ſimus inſinuat. p.1.p.397.nu.19
Numerus ſeptenarius pro multitudine ſumitur.p.2.p.254.nu.5
Numerus denarius omnium ſupremus.p.2.p.354.nu.16
Numerus quinarius in ſacris literis nõ vacat myſterio.p.2.p.356,n.25

O.

Obediensperfectus inſtar cadaueris p.1,p,178,nu,14
Obediendum eſt veritati.p,2, p,143 num.18
Obedientia Abrahæ, par. 1,pa,178, num.15
Obedientia fidelium, par,2,pag,68 num,9
Obedientia nobis inſit.par.1.pa.651 num.3
Obedientia perfecta.par. 1.pag.816 num.27
Obedientia ſapientiæ iter. par. 2.p. 254.nu.7
Obedientia Eccleſiæ primitiuæ. p. 2.p.387.nu.14
Obedientia fæcunda. p 2.p.130.n.6
Obliuio alicuius rei non eſt ſignum amoris.p.1.p.167.nu.9
Obſeruantia decem præceptorũ à Deo expoſtulatur.p.2.p.387.n.15
Obſtinatio peccatorũ.p.1.p.55 n.19
Obtrectator timeat diuinam iuſtitiã p.1.p.693.nu.33
Occaſio peccãdi omittenda. pa. 1.p. 610.nu.15
Occaſio quæcunq; vel leuiſsima fugienda.p,1.p,630.nu.14
Occaſiones, quę cõuerſionem impediunt,omnino tollẽdę. p.1.p.398. num.22
Occaſiones fugiẽdæ. p.1.p.473.n.16
Occaſio bene operandi non relinquenda

quenda par.2.pa.458.nu.23
Occaſiones, quæ conuerſionẽ impediunt, omnino tollendę pa.1.pag.398.nu.22
Occaſiones fugiẽdæ p.1.p.473.n.16
Oculi vnã eãdemq; potentiã viſiuã participant p.1.p.796.nu.4
Oculi ab illicitis amouendi part.2.pag.437.nu.19
Oculi ſummiſsi non ſublimes par.2.pag.436.nume.17
Odium omittendum part.2.pag.9.nume.26
Odium vnde ortum habuit part.2.pag.26.nu.10
Odibilia tria p.1.pag.651.num.5
Omega vltima Græci alphabeti litera par.2.pa.223.nu.3
Omnipotentia Dei cui ſoli conuenit par.1.pag.774.nu.13
Onuphrius eximiæ abſtinentię vir par.1.pa.17.num.21
Onus ſpirituale fere nullus recuſat, par.1.p.491.nu.19
Opera noſtra quo perueniunt in cęlum par.1.p.106.nu.23
Opera noſtra ex amore procedant, par.1.pag.198.nu.8
Opera noſtra cui niti debent part.1.pag.234.nu.2
Opera Dei miſericordiæ plena par.1.pag.360.num.8
Opera vnde valorem habent. pa.1.pag.529.n.30.& p.2.pa.223.nu.4
Opera propter peccatum mortificata per quod reuiuiſcant par.1.pa.619.num.9
Opera noſtra à Deo conſiderantur par.2.pag.61.nu.17
Opera ſine amore non ſufficiunt p.1.pag.168.num.12
Opera Redemptoris noſtri ſimul cõſiderata quam pariant admirationem par.1.pa.662.num.2
Opera ex charitate ſunt ingentis valoris p.1.pag.717.nu.33
Opera iuſtorũ in Dei memoria ſunt par.1.pag.651.nu.3
Opera noſtra quis appretiet part.2.pag.399.nu.16
Opera ſpiritualia corporalibus præferenda par.2.pag.197.num.12
Opera bona an gratiam mereantur par.2.pag.198.nu.15
Opera bona ſunt tanquam lucernæ par.2.pa.214.nu.6
Opera bona qua intentione facien par.2.pag.219.nu.19
Opera bona pro vana autoritate multi relinquunt p.2.pag.449.num.9
Opera non in diem mortis differenda par.2.pa.483.nu.27
Opera ſint amoris igni accenſa par.2.pag.473.nu.34
Opera iuxta perſonarum conditionem facienda part.2.pagi.200.num.22
Opera noſtra quomodo vel oſtẽdẽda vel celanda par.2.p.398.nu.14 & pag.367.num.21
Opera virtutis quam citiſsime faciẽda par.2.pag.76.nu.14
Opera quæ publice & quæ ſecreto, par.2.pag.417.nu.13
Operibus noſtris quæ conſideratio

pro-

profit par.2.pag.47.nu.12
Operis boni deliberatio morã, executio verò celeritatẽ requirit par. 2.pag.271.num.23
Operis præcipuum Dei eſt par.2.p. 426.num.8
Operibus proprijs incumbendum, par.2.pag.378.num.21
Opus quantumuis minimũ ex charitate factum Deo placet par.1.p. 198.nume.19
Opus morale laudandum non naturale par.1.pag.846.nu.20
Opus bonum non vnicum tantum ſed multa facienda par.2.pa.182. nume.22
Opus à quo ſortiatur bonitatem pa. 2.pag.255.nu.9
Opus redemptionis noſtræ cuius ſit fortitudinis p.1.p.21.nu.8
Operari bene oportet p.2.pag.376. nume.14
Operandum non remiſſe part.1.pa. 428.nu.13.& pag.449.num.9.& pa.2.pag.77.nu.17
Operantes malum naturaliter contriſtantur, è contra qui bonum p. 1.pag.437.nu.4
Operandum eſt inſtanter par.2.pa. 419.num.14
Opinio ſeu controuerſia nulla erit in cælo p.1.pa.160.num.18.
Opiniones nouas ſequi periculoſum par.1.pa.81.nu.7
Ophir inſula auro plena par.2.pagi. 406.num.4
Opportunitas ad vacandum Deo quærenda par.1.pa.598.num.13
Opportunitas in omnibus neceſſaria par.1.pa.697.num.10
Opportunitas agendæ pœnitentiæ non omittenda par.2.p.450.n.17
Optimates raro & difficillime conuertuntur par.1.pag.108.nu.2
Oratio ſit initium omniũ noſtrorũ operum par.1.pag.2.n.4
Oratio multorum vim habet non paruam par.1.pag.3.nu.7
Oratio quàm Deo ſit grata par.1.pa. 489.num.9
Oratio potius cordis affectu quàm verboſitate faciẽda p.1.p.551.n.13
Oratio mentalis eſt maximi emolumenti par.1.pa.551.nu.15
Oratio iuſtorum alijs prodeſt par.1. pag.568.num.29
Oratio in neceſsitatibus remedium ſingulare p.1.pa.589.nu.15
Oratio nõ tã verbis quã puritate cordis conſtat par.1.pag.534.num.1
Oratio perſeuerantiam requirit pa. 1.pag.584.nu.3.&pag.599.nu.16
Oratio eſt antidotum contra omnia mala par.1.pa.587.nu.9
Oratio loca ſolitaria expetit part.1. pag.588.nu.12.&.pag.698.nu.13
Oratio quid p.1.p.597.num.10
Oratio in perſecutione neceſſaria, par.1.pa.602.nu.24
Oratio iuſtorum quantę ſit efficacię par.1.pag.700.nu.19
Oratio vocalis qualiter facienda pa. 1.pag.771.nume.6
Oratio ſagitta acutiſsima par.1.pag. 843.num.11
Oratio non minuit ſcientiam, ſed

auget par.1.pag.802.nu.22
Oratio, vt sit efficax, quid requirat, par.2.pa.146.nu.27
Orationi & contemplationi vacandum par.1,pag.394.nu.9
Orationes nostræ à quo initium sumant par.1.pag.12.nu.16
Orationes sunt lachrimæ viuæ par. 2.pag.186.nu.5
Orare peccatores, sanctissima res p. 1.pag.443.n.23
Orandi spiritus Dei est donum par. 1.pag.489.nu.7
Orandum est cum maxima humilitate par.1.pa.888,num.6
Orandum est cum quiete & diu pa. 1.pa.551,num.15
Orandum est non solùm in cõmuni sed in particulari p.1.pa.598. n.11
Ordo Diui Frãciſci per vniuersum terrarum orbem propagatur par. 1.pag.794.num.33
Ordo Diui Franciſci omnimoda sanctitate floruit ibidem.
Oriri à bonis vel malis parentibus nec vituperio nec laude dignum, par.1.pa.639,num.3
Otium fugiendum par. 2.pagi.418. num.12
Oza quare percussus à Domino pa. 1.pag. 592.nu.24

P.

PAlesthinæ quoddam mortis genus par.1.pag.752.nu.22
Palma absque alia comite non fructificat par.2.pa.46.nu.9
Pambi Abbatis silentium par.1, pa. 508 num.3
Panthera ex se odorem emittit par. 2.pag.175.nu.2
Parentes ne constituant filios inuitos in aliquo statu par.1.pa.31.nu. 9.& par.2.pag.88.num.2
Parentes bono exemplo sint filijs par.1.pag.714.nu.26
Parentes filios Deum laudare doceant par.1.pag.357.num.32
Parentes quid facturi vt filios in pace seruent par.1.pag.490.num.10
Parentes quæ cura angit par.1.pagi. 490.nume.12
Parentes omni periculo se exponũt, vt filios ditent.ibidem.nu,12
Parentes corrigant filios par.1.pagi. 713.nume.25
Parentes iam beati dãnatione filiorum quare gaudebunt,& è cõuerso par.1.pag.760.num.13
Parentes magna in culpa sunt,si filij sint improbi par.2.p.313. nu.3
Parentes quomodò educaturi sunt filios par.2,pag.314, nu.4
Parentes quid de filijs debeant formidare par.1,pa.257, nu.18
Parẽtibus optimis oriri bonum est, par.1,pa.349,nu.9
Parẽtibus bonis plus debemus quã malis par.1,pag.639,nu.4
Passio Christi per antonomasiam labor dicitur par.1,pa.680, num.26
Passio Christi cui prodest part.2,p, 83.nume.8
Passio Christi respectu damnatorum paucis prodest part. 2, pagi 114.

114.num.12
Paſsio Chriſti ſufficientiſsima par. 2.pag.114,num.13
Paſsio Chriſti virtutem reddit dulciorem par.2,pa.233,nu.9
Paſsionis Chriſti conſideratio homines patiẽtes reddit p.1.p.497.n.31
Paſsio propria hominem excæcat, par.1.pag.6
Paſsiones naturales quibuſdam ſunt occaſio boni p.1,pa.846. num.21
Paſsiones carnales deponendæ par. 2.pag.131,nume.8
Pater æternus gratis dedit nobis filium p.1.pag.196.num.11
Pater æternus & filius in quo communicent part.1.pag.253.nu.4
Pater æternus ex quo producat filiũ par.1 pag.278,nume.24
Pater æternus per vnitatẽ eſsẽtię eſt in ſacramẽto altaris.p.1,p.282,n.6
Patres olim qui vocabantur part.1. pag.777.num.nu.24
Patres legis antiquæ Deo aliquid gratum offerre deſiderabant par. 1.pag.307.num.14
Patres eremitæ diuerſa remedia, ſi peccarẽr, excogitabãt p.1.p.54.n.16
Patientia maxima commendatur, par.1.pag.554,num.22
Patientia debet pericula præuenire par.2.pag.39.nu.18
Patientia ad quid eſt neceſſaria par. 2.pag.69.nu.12
Patientia alias virtutes ad perfectionem adducit ibidem.
Patientia quæ ſit gratiſsima Deo p. 2.pag.68.nu.10
Patientia muta.ibidem nume.11
Patientia eſt mentis dulcedo part.1. pag.817.nu.30
Patientia in infortunijs quomodo conſeruetur par.1.pag.838.nu.25
Patientia ſingularis virtus pa.2.pag. 158.num.2
Patiẽtia difficilis pa.2.pag.159.nu.5
Patientia vt conſeruetur, quid part. 2.pag.161.num.11
Paulus Apoſtolus abſciſſo capite ter dixit,Ieſus par.1.p.391.nume.26
Paupertas eſt fons ſpiritus par.1.pa. 827.num.26
Paupertas diſponit ad perfectionẽ, par.2.pag.180.nu.15
Paupertas ad quid conducit par.2,p. 182.nu.21
Paupertas exoſa eſt aliquibus par.2 pag.321,num.25
Paupertatis duplex genus pa.2,pag. 172.nu.19
Pauperes à quibus præcipuè affligãtur par.1.pa.256.num.13
Pauperes mitiſsimè audiendi par.1. pag.456.num.27
Pauperes ſpiritu qui ſint p.1.p.814. n.21.& pa.816.n.27.& pagi.825. nu.21.& pag.834.num.14
Pauperes magnam merendi habent occaſionem par.1.pa.815.nu.26
Pauperes diuitibus vtiliſsimi par.2. pag.314.nu.5
Pauperes cum benignitate recipiẽdi.par.2.pag.229.n.20
Pauperes maximæ curæ ſunt Deo par.2.pag.336.nu.20
Pauperes abundantius viuunt quã diui-

diuites par.2 pa.35.num.2
Pauperibus opitulandum eſt part.1. pag.254.nu.8
Pax bonum optimum part.2, pagi. 151.nume.11
Pacem colentem ſpiritus viuificat par.1.pag.190.num.20
Peccans omnis ignorans part.1. pag. 735.num.8
Peccantes cur naturaliter triſtantur, par.1.pag.437.nu.3
Peccatores qui anteà perfecti magna cum difficultate reuocãtur pa. 1.pag.9.nu.25
Peccatores citius cõuertũtur,cũ premũtur aduerſitate,quã cũ proſperitate eleuantur p.1.pag.15.nu.14
Peccatores,in qua ſint miſeria,nõ vident par.1.pa.16.nu.19
Peccatores tanquam vinculis aſtringuntur par.1.pa.114.nu.22
Peccatores quam crucem habeant, par.1.pa.123.nu.21
Peccatores ſuaptenatura blandi cordis maximo in periculo verſantur par.1.pag.157.num.7
Peccatores multi publicè gaudent peccaſſe par.1.pag.215.nu.11
Peccator qualis remanet par.1.pagi. 216.num.14
Peccator eſt nihil part.1. pagi.225. nume.21
Peccator aliquando ſic peccat, ac ſi non peccaſſet par.1.p.227. num.6
Peccator,qui dicit ſe verè conuertere & non poſſe,mentitur par.1. p. 285.nu.15
Peccator multipliciter dicitur cadere par.1.pa.377.nu.26
Peccator timidus eſt & afflictus p.1. p.377.n.28.&.pag.513.nu.18
Peccator quàm ærumnoſe viuat,ipſe viderit p.1.p.396.num.16
Peccator ſperet & fidat part.1.pagi. 398.nume.21
Peccator cùm primum peccat, qua ſententia multetur p.1. pagi 410. nume.24
Peccator vnde nullam habeat excuſationem par.1.pag.422.num.25
Peccator denuo conuerſus quid ſentiat par.1.pa.458.nu.4
Peccator ne multum fidat ob aliorum peccata remiſſa part.1. pagi. 469.nu.6
Peccator vnde ſumat anſam augẽdi peccata p.1.pa.503.nu.13
Peccator inueteratus nõ habet cor p. 2.pa.44.num.12
Peccator animam ſuam nondũ amare nouit p.2.pa.8.num.23
Peccator ſemper eſt inquietus part. 1.pa.609.num.10
Peccator quantunuis magnus nè deſperet par.1.pag.619.num.8.& p. 2.pa.445.num.13
Peccator cuncta bona opera deperdit par.1.pag.620.nu.10
Peccator pœnitere feſtinet par.1.pa. 622.nume.17
Peccator verè pœnitens multis iuſtis ante poni poteſt par.1.pa.654. nume.13
Peccator qua ratione moueri poteſt vt à peccato diſiſtat par.2.pag. 61. nume.19

Peccator mancipium eſt. p.1.p.668. num.20
Peccator quo magis ad agendã pœnitentiam moueatur. p. 1.p, 694. num. 2
Peccator mauult ſeruum eſſe cũ peccandi licentia, quàm liberum ſine illa.p.1.p.793.nu.30
Peccator à Deo expolitur.p.1.p.683. num.3
Peccator quia niger quo fonte dealbatur.p.1.p.811.nu. 14
Peccator nõ ſua peccata ſed iuſtorũ defectus animaduertit.p.2.p.215. num. 8
Peccatoris ſtultitia. p. 1.p.59.num.1
Peccator cur dicatur maledictus.p.1. p.120.nu.14
Peccatoris notitia cuius rei ſit occaſio.p.1.p.188.nu.13
Peccator impune nullus abibit. p. 1. p.354.nu.24
Peccator quanti Deum æſtimet.p.1 p.384.nu.15
Peccatoribus nonnullis aliquis bonus virtutis reſpectus apparet.p.1 p.510.nu.14
Peccatoris impudentia.par.1.p.688. num.19
Peccatorum gradus tres. p. 1.p.697. num.12
Peccatori nõ procraſtinandum eſt. p.2.p.447.nu.19
Peccator non diligit Deum.par.1.p. 167.nu.11
Peccatum non ſolum fugiẽdum ſed quælibet illius occaſio.p.2.p.402 num.24
Peccatum eſt animæ ſenectus.pa.1. p.225.nu.22
Peccatum quo nomine in ſacra pagina compelletur.pa. 1.p.333.nu.22
Peccatum appellatur caſus. par. 1.p. 377.num.26
Peccatum maxime rationi cõtrariatur.p.1.p.436. nu.2
Peccatum quam malum ſit. par.1.p. 437.nu.5.&.p.2.p.454.nu. 9
Peccatum & pœna ei correſpondẽs maledictum appellatur. par.1.pa. 120.nu.13
Peccatum efficit hominem ignauũ. p.1.p.512.nu.17
Peccatũ quid in ſe annexũ habeat. p.1.p.609.nu.10
Peccatum primum quare timendũ. p.1.p.631.nu.26
Peccatum lethale cui periculo homines exponat.p.1.p.608.nu.8
Peccatum mortale quam grauitatẽ habeat.p.2.p.78.nu.18
Peccatum mortale quę infinitas cõſequatur.ibidem.
Peccatum legem Dei difficilem reddit.p.2.p.92.nu.6
Peccatum omnes calamitates attulit p.1.p.669.nu.23
Peccatum pro voluntate cõmiſſum quid præcedat.p.1.p.735.nu.8
Peccatum omne quid.par.1.pa.723. num.12
Peccatum omiſſionis abſque errore intellectus committitur. par. 1.p. 735.nu.8
Peccatum graue pondus.p.1.p.792. num.27

Pecca-

Peccatum quid. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccatū lethale bona opera deſtruit p. 2. p. 291. nu. 18
Peccatum cur frigori ſimile. p. 2. p. 339. nu. 21
Peccatum ſomnus dicitur. p. 2. p. 358 num. 29
Peccatum vnicum lethale, licet mortem vſq; bona opera feceris, ſufficit, vt cōdemneris. p. 2. p. 373. n. 7
Peccatum vnicum omnia opera deſtruit. p. 374. nu. 8
Peccatum duas peperit filias. p. 2. p. 464. nu. 7
Peccatum quomodo admittitur. p. 2 p. 487. nu. 7
Peccatum non fit ſubito. ibidē. n. 8
Peccatum in quo cōſiſtat. ibidē. n. 9
Peccata publica ſicut Deo ſunt odio maximo, ita, virtutes publicæ gratiſsimæ. p. 1. p. 110. num. 9
Peccata ſunt impedimento Spiritui ſancto. p. 1. p. 223. nu. 15
Peccata propria ſunt qui alienis excuſent. p. 1. p. 349. nu. 8
Peccata deflentes quid fecimus. p. 1. p. 428. nu. 14
Peccata cautionem & vigilantiam prędeſtinatis præbent. p. 1. p. 468. num. 3
Peccata aliena perſpicacius quā noſtra videmus. p. 1. p. 482. nu. 12. & p. 2. p. 61. nu. 18
Peccata noſtra cur Deo nimis exoſa ſint. p. 1. p. 605. nu. 34
Peccata poſt Chriſtū crucifixū impoſsibilia admiſſu eſſe deberent. p. 1 p. 669. nu. 25
Peccata ſine occaſione cōmiſſa Deo ſunt nimis execrabilia p. 1. p. 651. nu. 5
Peccata aliquam præ ſe ferunt dulcedinem. p. 2. p. 398. nu. 12
Peccati grauitas vnde attendatur. p. 2. p. 177. nu. 7
Peccati initijs obuiandum. par. 1. p. 475. nu. 24
Peccati deſcriptio platonica. pa. 2. p. 454. nu. 9
Pecunia quam parui facienda. p. 1. p. 8. nu. 21
Pœna damnatorum duplex. p. 2. p. 177. nu. 7
Pœna talionis quando infligatur. p. 2. p. 243. nu. 7
Pœnæ peccati ad quid à Deo hominibus infli&tæ ſunt. par. 1. pa. 845. num. 17
Pœnitēs vere quid faciat. p. 1. p. 356. nu. 28. & pag. 359. nu. 5
Pœnitentis opera reuiuiſcunt, p. 2. p. 374. nu. 8
Pœnitentia theriaca probatiſsima. p. 1. p. 216. nu. 16
Pœnitentia iram Dei flectit. p. 1. p. 466. nu. 28
Pœnitentia in quo potius conſiſtat. p. 1. p. 477. nu. 28
Pœnitentia agenda. par. 1. pag. 485. num. 22
Pœnitentia porta anguſta dicitur. p. 1. p. 520. nu. 2
Pœnitentia damnum per peccatum illatum recuperat. parte. 1. pa. 620 num. 11
Pœnitentia non ſolum veniam peccato-

catorum impetrat, ſed & alia quã plurima bona.p.1.p.632.nu.19
Pœnitentia ſalubre remedium. p.1. p,654.nu.14
Pœnitentia non differenda.par.2.p. 87.nu.22
Pœnitentia quo dulcis fiat. par.2.p. 92.nu.7
Pœnitentia quibus difficilis. p. 1.p. 699.nu.17
Pœnitentia propter Deum facta illũ placat.p.2. p.226.nu.11
Pœnitentia non vſq; mortis tempus differenda.p.2.p.460.nu.28
Pœnitentia ſera nihil proderit. p. 2. p.373. nu.7
Pœnitentia mortis tempore dubia. p.2.p.459.nu.27
Pœnitentiæ rigor nunquam remittendus.p.1,p.428.nu.15
Pœnitentiæ quando non dabitur locus.p.2.p.310.nu.19
Pœnitentiæ veræ effectus. par.2.pa. 471,nu.26
Pœnitentiam in horam mortis differre periculoſum. par.2.pag.301. num.18
Pœnitentiam in dies differre reprobationis ſignum.par. 1. pag. 427. num.10
Perdix alienæ prolis alendæ auidiſſima.p.1.p.238.nu.12
Perfectio huius vitæ quæ ſit. pa.2.p. 432.nu.4
Perfectio in quo conſiſtat. p.2.p.180 nu.16.& pag.317. nu.15
Perfectio animę quid doceat.p.2.p. 183.nu.25
Perfectio Euangelica quæ ſit.p.2.p. 318,nu.17
Perfectionis Chriſtianæ culmen, p. 2.p.431.nu.2
Perfectionis culmẽ quis cito pertinget.p.2.p.403. nu.27
Perfectionis cupidus quid in corde repoſiturus eſt .p.1.p.757.nu.5
Perfectiones in Deo cur potius negari quam affirmari poſsint.par.1.p. 265.nu.13
Perfectiones quęcũq; creaturarũ in gradu eminentiſsimo reperiuntur in Deo.p.1.p.278.nu.22
Periculo alieno ſapere prudentis eſt. p.1.p.82.nu.9
Pericula timere & æque tolerare fortis eſt.p.1.p.54.nu.25
Periculis præuiſis melius reſiſtimus. p.2.p.161.nu 11
Perſeuerandum eſt, par. 1, pag. 217. num.17
Perſeuerare diu ſine quo non poſſumus, p.1. p.306. nu.12
Perſeuerantia promiſſa conſequetur.p.2.p.340.nu.22
Perſeuerantię laudes.p.2,p.340.n.23
Perſeuerantiæ vis & effectus. p. 1.p. 6.nu.15
Perſonæ diuinę quomodo vnaquęq; ſit ſacramentũ. p.1.p.282.n.6
Perſonarũ diuinarum proſeſsiones deſcribuntur.p.1,p.246.nu.15
Peruerſitas ſumma. par. 2, pag.342 num.4
Petrus Apoſtolus quem primum iuriſdictionis actus exercuit. p. 1. p. 2.nu.4

Petrus Apoſtolus prima petra fuit fundamentalis Eccleſiæ par.1.pa. 389.num.29.
Petrus Apoſtolus quomodo crucifigi voluit par.1.pa.390.nu.34
Petrus Apoſtolus cur iſto nomine in eius confeſsione à Chriſto vocatus fuit par.1.pa.397. num.19
Petrus Apoſtolus licet peccando Chriſtum negauit,non tamen fidem amiſit par.1.pa.398. num.21
Petrus Apoſtolus prior fidem explicitam confeſſus eſt par.1. pag. 407.num.14
Petrus & Paulus vna die paſsi ſunt par.1.pa.390. nu.31
Philoſophi quam cognitionem de Deo habuerunt part.1. pagi.243. nume.8
Philoſophus Chriſtianus inuincibilis par.1.pa.289.nu.25
Plato diuinum amorem quibus nominibus appellat par. 1. pagi.203. num.2
Plato quid Reipublicæ maximè nocere aſſeuerarit p.2.p.71. num.20
Plato rogatus cur tàm doctus euaderet,quid reſpondit part. 2. pagi. 243.num.7
Plato diuitias contempſit par. 2.pa. 319.nume.21
Plato & Ariſtoteles naturali lumine Deum eſſe vnum cognouerunt, par.1.pa.262.nu.4
Portiuncula ſolenne feſtum ordinis minorum p.2.p.431.nu.2
Potentia ad quid à Deo hominibus tribuatur part.1.pagi.249.nu.24. & pag.255.nu.11. & pag.256.nu. 15.& pag.271.nu.2
Potentia quæcumque quando magis ad ſuam operationem mouea tur par. 1.pag.458.nu.2
Potentia Chriſti latuit in cruce par. 1.pag.671.num.29
Potentiæ animæ qua cuſtodia indigeant par.1.pa.681.nu.29
Potentiæ à quo ſuam perfectionem ſumunt pa.2.p.424.nu.2
Poteſtas non niſi à Deo part.1.pagi. 271.nume.2
Poteſtas & potentia ſit ſanctitati cõ iuncta par.1.pa.248.nu.23
Præcepta decalogi ſunt mœnia Eccleſiæ par.1.pa.803.nu.26
Præcepta Dei voluntatem explicãt par.1.pa.808.nu.3
Præcepta diuina non omnia præmio,merito,& materia paria ſunt par.2.pa.272.nu.26
Præcepta cur ſint impletu facillima ibidem.
Præcepta cur minima dicantur ibidem.
Præcepta publice obſeruanda par. 2.pag.399.nu.17
Prædeſtinatio non cadit ſub merito par.2.pa.410.nu.6
Prædeſtinationis ſignum par.1. pag. 155.nume.3.& pag.426.num. 9
Prædeſtinationis noſtræ quę ſit cauſa,p.2.pag.13.n.6
Prædeſtinati quo amore diligantur à Deo par.2.pa.66.nu.3
Prædeſtinati per quod lumen beatitudinem conſequantur.ibidẽ n.4

Præ-

Prædeſtinatis à Deo media quibus ſaluentur, tribuuntur, p.1.pa.785. nu.6
Prædicatio diſcipulorum quid emolumenti mundo attulit, p.2.pag. 444.num.3
Prædicator, vide concionator.
Prædicatio, vide concio.
Prælatus debet habere bonum nomen, p.1.p.415.nu.6
Prælatus quis eligendus, p.1.p.5.numero.12.&.p.593.nu.28
Prælatus quid, vt idoneus ſit, habitu rus eſt, p.1.p.421.nu.23
Prælatus qua regula debet metiri ſubditos, p.1.p.591.nu.21
Prælati ſint bono exemplo ſubditis, p.1.p.249.nu.26
Prælati ſiue principes nõ patefaciãt ſubditis ſua immoderata deſideria, p.1.p.250.nu.27
Prælati quomodo eligendi, p.1.pag. 590.nu.18
Prælati quibus debent dignitates diſtribuere, p.1.p.592.nu.28
Prælati bonitas quantum ad rem faciat, p.1.p.594.nu.2
Prælato ſeu concionatori à Deo electis non deerit ſufficientia, p.1.p. 596.nu.7
Prælati non vtantur pompis mundanis, p.2.p.70.nu.17
Prælati multa per ſe perficient, quæ per miniſtros non facient, p.2.p. 62.nu.20
Prælati difficilè ſine ſubditorũ ſcandalo peccant, parte.1.pagina.343. numero.31
Prælati ſubditorum ingenijs, cur ſe accommodant, parte.1.pagi.746. numero.4
Prælati ſint ſapientia prædiți, p.1.p. 838.nu.11
Prælati mali ſubditis ſunt cauſa ruinæ, p.2.p.238.nu.22.&.pag.247. nu.19.&.p.258.nu.18
Prælati cùm verbo curare poſſunt, non addant ſupplicia, p.2. p.246. numero.15
Prælati ſint omni virtute ornati, p.2 p.252.nu.33
Prælatorum munus quod ſit, p.1.p. 150.nu.16.&.p.630.nu.13.&.pa. 2.p.232.nu.5
Prælatorum quid ſit proprium, p.1. p.150.nu.17
Prælatorum probitas vel improbitas quid cauſet in ſubditis, p.1.pa. 272.nu.5
Prælatorum obligatio, par.1.pagina 274.nu.10
Prælatorum doctrina, p.2.p.62.numero.20
Prælatorum quod ſit præcipuũ munus, p.1,p.832.nu.8
Prælaturam melius eſt recuſare, quã admittere, p.2.p.222.nu.28
Præmium ad difficilia inuitat, p.2.p. 353.nu.15
Præparationes ad ſanctiſsimam Trinitatem adorandam, parte.1.pag. 279.nu.26
Præparatio fiat ad Dei obſequium, p.2.p.297.nu.7
Præſumptio fugienda, p.1.p.259.numero.22

Pręſciti difficulter à peccato ſurgũt. p.2.p.369.nu.27
Prætextatæ quondam fœminæ nobiliſsimæ exemplum. p.1.p.753. num.24
Primates boni reipublicę quid ferãt emolumenti.p.1.p.277. nu.9
Principes ſunt reipublicæ regula.p. 1.p.94.nu.16
Principes & capita reipublicæ ſi ne quam, quantum damnum afferant.p.1.p.94.nu.17
Principes & prelati grauiori puniẽtur ſupplicio.p.1.p.249.nu.25. & pag.255.nu. 11
Principes ſiue reges, vt appetitui ſatisfaciant, non curant ſubditorum nocumentum. par.1. pa.273. num. 8
Principes in debiles ſæuiunt. p. 1.p. 256.nu.15
Principia religionis Chriſtianæ. p. 1.p.440.nu.12
Principio quanto magis aliquid appropinquat tanto magis participat excellentiam illius.p.1.p.516 num.28
Probatio negatiua difficilis eſt per actu.p. 1.p.644.nu.17
Probitas accidentalis vnde oriatur. p.1.p.662.nu.2
Promiſsio Dei ſub qua conditione intelligenda eſt.p.2.p.304.n.22.
Promiſſa Dei quando nobis proderunt.p.1.p.5.nu.14
Prophetæ non ſolum verbis ſed etiã exterioribus ſignis prophetabãt p.1.p.748.nu.11
Propoſitis bonis non fidendum.p.1. p.631.nu.26
Propoſita ſancta in memoriã reuocanda.p.2.p.35.nu.7
Proprietates diuinarum perſonarũ multæ ſunt.p.1.p.210.nu. 25
Proſperitates homines paulatim enecant.p.1.p.70.nu.3
Proſperitatis tempore omnibus noti, aduerſitatis verò ignoti ſumus. p.1.p.69.nu.2
Protogenes egregius pictor quo cognouit Appellem. p. 1.p.100.nu.6
Proximus diligendus eſt propter Deum.p.1.p.213.nu.5
Proximus propter quod diligẽdus. p.2.p.13. nu.8
Proximum quantum quis amat.p.2 p.16.nu. 15
Prudentia & ſapientia vera.par.2.p. 368.nu.22
Prudentię effectus præcipuus. ibid. num.23
Prudentiæ diffinitio.par.1.pag.757 num.4
Pſalmi quare titulis deſcribuntur.p. 1.p.788.nu.14
Pſalmorum quis ſit author. par. 1.p. 787.nu.13
Ptolomæus Ægypti Rex ad quid ſeptuaginta interpretes conuocauit.p.1.p.304.nu.6
Publij Mimmi ſententia. p.2. p.14. num.9
Pueri à primordijs in fide & bonis moribus erudiendi.p.1. p.257.n. 17.& pag.365.nu.22
Pueri abincunabilis caſtigandi. p.1. p.714

pagina.714.num.26
Pueri non ſunt inhumaniter tractãdi.p.1.p.751.nu.20
Pulchritudo animę non corporis deſideranda.p.1.p.474.nu.19
Pulchritudo quibus ſit multorũ malorum cauſa.p.1.p.528.nu.26
Purgatorium qualem ignem habet. p.2.p.471.nu.26
Purgatoriũ eſſe infallibilis eſt veritatis.ibidem.nu.27
Pythagoras ob quid fuit ab Athenienſibus relegatus. par. 1.p.262. num.4
Pythagoras quomodo aliquem in diſcipulum recipiebat. p. 2.p.66. num.12
Pythagoræ in docendo conſuetudo. p.1.p.262.nu.3

Q.

QVicquid in communi de Eccleſia dicitur de aliqua perſona particulari debet verificari.p.1.p. 437.nu.5
Quæſtiones de qua re habendæ.p.2 p.313.nu.2.& p.334.nu.6
Quies animę eſt præparatio ſpiritus p.1.p.190.nu.21
Quies & cordis tranquillitas virtutem auget. parte. 1. pagina. 280. num.28
Quies nulla eſt in mundo.p.1.p.577 num.15
Quies orationem iuuat. p. 1. p.588. n.12.& p.598.nu.13
Quietem in hac vita inquirere inſanorum eſt.p.1.p.504.nu.16

R.

RAmirus Aragoniæ Rex cuius religionis fuit. p. 1. p.441.n. 16.& p.2.p.332.nu.20
Ratio Deo reddenda ob oculos habenda eſt. parte. 2. pagina. 493. num.27
Ratio etiam de verbo otioſo reddenda.p.1.p.542.nu.32
Ratio de omnibus reddenda eſt.p.2. p.200.nu.23
Rationes cur hæc faciat vel cur hæc dicat non ſunt in Deo inueſtigandæ.p.1.p.276.nu.18
Recollectio animæ ad quid neceſſaria,p.1.p.217..nu.17
Recollectio domi laudatur. pa. 1.p. 444..nu.25.&.p.445.nu.27
Recurrendum eſt ad Deum tanquã ad patrem. parte.1. pagina. 598. num.12
Redemptio quid ſignificet. par.1.p. 627.nu.4
Redemptio vera quæ dicatur. p.1.p. 664. nu.8
Redemptionis beneficium quare iudicium appellatur. par. 1.pa.665. num.11
Reges quo apparatu excipiuntur.p. 1.p.279.nu.26
Reges facile in populum errores inducunt.p.1.p.385.nu.18
Reges vix habent qui eis bona nuntient.p.1.p.417.nu.12
Reges plures magiſtratus vni cõmittentes longe aberrant.p.1.p.493. num.20

Reges qui magis diligantur à ſubditis, p.1.p.620.nu.12
Regum principum & potentũ pompa, & faſtus onus eſt Babylonis, p.1 p.16.nu.17
Regibus in Scriptura diuina taxis in diuitiarum acquiſitione imponitur, p.1.p.686.nu.13
Reges & principes quid de illis ſentiant, quæ interrogaturi ſunt, p.1. p.383.nu.15
Rex quidam vt bene gubernaret, quid faciebat, p.1.p.382.nu.9
Regula Diui Franciſci eſt quaſi funda, p.1.p.779.nu.29
Religio non ideo vituperanda, quod ex ea aliquis nequam prodierit, p.1.p.7, nu.19
Religio S. Benedicti quot habuit Reges, & Imperatores, & ſanctos, p. 1. p.441.nu.16.&.p.2.pagina. 332. numero.26
Religio nido comparatur, p.2.p.392. numero.28
Religioſus vnde dicitur, p.1.p.76.numero.22
Religioſus cuius rei memor ſit futurus, p.2.p.344.nu.9
Religioſi & probi quid ſit mundus clare vident, p.1 p.16.nu.17
Religioſi inuigilare debent, p.1.p.7. numero.19
Religioſi veri qui ſint dicendi, p.1.p. 48.num.28
Religioſi quam obligati ſunt Deo, p.1.p.65.nu.21
Religioſi quà tranſituri ſunt, par.1.p. 76.nu.22
Religioſi qua puritate nitere debẽt, p.1.p.386.nu.22
Religioſi ne curent res externas, p.1. p.445.nu.28
Religioſi olim qui vocabantur, p.1. p.781.nu.35
Religioſi ſunt tanquam ſal à ſæculo ſemoti, p.2.p.267.nu.11
Religioſi in omnibus obedientes ſint, p.2.p.326.nu.10
Religioſi ne rebus temporalibus iã relictis attendant, p.2.pa.340.numero.24
Religioſi voto aſtricti alacritatẽ præ ſe ferant, parte.2.pagina 388.numero.18
Religioſi quid potius relicturi ſunt, p.2.pag. 45.nu.12
Religioſos quæ inſectantur, p.1.pa. 148.nu.11
Religioſis ſors cecidit fœliciſsima, p. 1.p.786.nu.8
Religioſis retrocedere non licet, p.1. p.806.nu.24
Religioſi qui condemnantur ſtupidi, ibidem, nu.25
Religioſis non deerit, qui eis aſperitatem diſſuadeat, part.2.pag.388. numero.16
Religioſis quid animaduertendum eſt, p.2.p.388.nu.18
Religioſorum onus omnium leuiſsimum, p.1.p.793.nu.30
Religioſos quæ faciant, p.2.pag.330. numero.22
Religioſum eſſe Dei eſt donum, p.2. p.387.nu.25
Remedia peccati quando reuelata,

parte.2.pag.438.numero.22
Remiſsio peccatorum per quem nobis data, p.1.p.254.nu.9
Renuntiatio rerum temporalium ad quid valdè vtilis, p.2.pag.337.numero.15
Reprehendendus circa alicuius rei ignorantiam quis ſit, p.1.p.95.numero.20
Reprehendendum eſt aſperè quando oportet, p.1.p.139.nu.15
Reprehenſio mitis ſit, p.1.pag.92.numero.11
Reprehenſio nimis odioſa malis, p.1.p.611.nu.17
Reprobos reſpectu prædeſtinatorũ quo amore proſequatur Deus, p.2.p.66.nu.3
Reprobationis ſignũ, p.2.p.219.numero.21
Reputatio propria qualis futura, p.1.p.791.nu.25
Res ſpirituales faſtidire & terrenas appetere, corruptæ eſt conſcientiæ, p.1.p.36.nu.25
Res ſpirituales qui cum fiducia petit, non tentat Deum, p.1.pag.42 numero.12
Res ſpirituales difficillimæ ſunt intellectu, p.1.p.103.nu.15
Res mundi ne noceant quales conſiderandæ, p.2.p.148.nu.2
Res quæ terminis præſcribantur, & quæ non, p.2.p.431.nu.2
Res excellentiſsima quomodo explicatur, p.1.p.343.nu.22
Res temporales qualiter exiguæ apparent, p.1.p.86.nu.21
Res omnis naturalis habet quoddam caput & menſuram, p.1.p 804.numero.28
Res mundi citò tranſibunt, p.2.pagi.149.nu.5
Res temporales quare Deus difficiles inuentu fecit, p.2.p.206.num.10.&.p.338.nu.17
Res temporales cur ſanctis patribus olim non fuerint impedimento ſicut hodie nobis, p.2.p.321.nu.26 &.p.327.nu.11
Res immobiles duæ, p.2.pag.324.numero.3
Res plerunque, quæ per hiſtoriã virtus per ſignificationem verò culpa eſt, & è contra, p.2.p.456.n.16
Res conſideratu digniſsima, p.2.pagina.367.nu.2
Reſpublica, quæ rectè gubernari poteſt, p.1.p.590.nu.19
Reſpublica quo beneficio à Deo afficiatur, p.1.p.594.nu.2
Reipublicæ Chriſtianæ quid ſit maximo nocumento, p.1.p.393.nu.7
Reſpondendum eſt non temerè, p.1.p.28.nu.28
Reſpondendum eſt Dei nutui & voluntati, p.1.p.446.nu.31
Reſponſio diabolo mundo & carni & tentationi danda, p.2.p.421.numero.21
Reſiſtendum eſt diabolo, p.1.p.676.numero.14
Reſtitutio quibus difficilis, p.1.p.333 numero.23
Reuelatio cui fiat, parte.1.pag.774.numero.13

Rogaturi Deũ quid ſumus. par. 1. p. 606. nu. 3
Romani qui honeſtabant viros fortes ac ſapientes. parte. 2. pag. 80. num. 24
Romano imperatori terminos imperij propaganti quid conceſſum. p. 1. p. 803. nu. 26
Romanorum altercatio. par. 1. p. 203. num. 4
Romanorum in triumphis conſuetudo. p. 1. p. 423. nu. 28
Roma à Gallis capta. par. 2. pag. 392. nu. 29

S.

SAcerdos polleat ſanctitate. p. 2. p. 257. nu. 14
Sacerdos in ſacris literis ſæpe non dicit ordinem. p. 2. p. 31. nu. 25.
Sacerdos licet pauper venerandus. p. 2. p. 239. nu. 26
Sacerdus bonus quantam habeat virtutem. p. 1. p. 636. nu. 31
Sacerdotes qui frequenter comunicãt, quid præ cæteris habent lucri p. 1. p. 307. nu. 13
Sacerdotes licet mali honorandi. p. 2. p. 240. nu. 28
Sacerdotes angelos puritate ſuperãt p. 1. p. 330. nu. 15
Sacerdotes quateneantur obligatione. p. 1. p. 331. nu. 18
Sacerdotes exemplo ſint caſtitatis. 1. p. 386. nu. 22
Sacerdotes quantam habeant poteſtatem. p. 1. p. 410. nu. 23
Sacerdotes nouæ legis quam alieni debent eſſe à rerum cupiditate. p. 2. p. 70. nu. 15
Sacerdotes boni mundum reſtaurãt mali vero deperdunt. par. 1. p. 634 num. 25
Sacerdotes, quibus ad reſiſtendum vitijs non eſt virtus ſacerdotio indigni ſunt. p. 2. p. 71. nu. 18
Sacerdotum auctoritas vſq; in finẽ mundi perdurabit. par. 1. pag. 330. num. 14
Sacerdotibus doctrina ſaluberrima. p. 1. 245. nu. 17
Sacerdotibus odoribus vti nec veſtibus coloratis licet. par. 2. pag. 71. num. 20
Sacrificium quod ſit gratum Deo. p. 1. p. 704. nu. 33
Sadai Dei nomen eſt. par. 2. pa. 396. num. 3
Sal nunquam tædium generat. p. 2. p. 241. nu. 1
Sal ſignum fœderis. par. 2. pag. 265. num. 6
Salis proprietates. p. 2. p. 232. nu. 6. &. pag. 242. nu. 3
Salis ſpecies duplex. par. 2. pag. 242. num. 4
Saltationes Deo exoſæ. p. 1. p. 614. num. 26
Saltationes dãna multa patiũt. ibid.
Saltatricis cuiuſdam ſupplicium. ibidem. nu. 27
Salomon vnde aurum aſportabatur p. 2. p. 406. nu. 4
Salus animæ non concite exquirenda. p. 2. p. 399. nu. 24

Salus nostra à quo præcipue dependeat.p.2.p.426.nu.8
Saluantur pauci.p.1.p.520.n.2.& p.2.p.355.nu.20
Salutandi modus.parte.1.pag.430.num.21
Salutatione præuenire debemus.p.1 p.430.nu.19
Sanctus nihil se feciſſe putat in obſequium Dei,& ſi multa fecerit.p.1.p.628.nu.7
Sancti minime his mundi rebus ſaturantur.p.1.p.423.nu.21
Sancti cur perſecutiones optabant.p.1.p.503.nu.12
Sancti non incarnationem verbi ſed eius accelerationem meruerunt.p.1.p.546.nu.44
Sanctus non eſt alteri æqualis in gloria & claritate.p.1.p.376.nu.4
Sanctus idem eſt ac miſericors.p.1.p.548.n.5.&.p.2.p.45.nu.5
Sancti quomodo Deum in cœlo collaudant.p.1.p.642.nu.11
Sancti non conſtituunt chorum angelorum.d.2.p.353.nu.15
Sandalia non ſunt proprie calciamẽta.p.2.p.70.nu.16
Sanguis eſt ſedes animæ.p.1.p.286.num.18
Sanguis quare à Deo in leuitico nõ bibi præcipitur,cum in Euangelio concedatur.ibid.
Sanguis in lege veteri quare prohibitus.p.1.d.310.nu.24
Sanguis Chriſti quam habet ſufficientiam.p.2.p.309.nu.16
Sapere alieno debemus periculo.p.1.pagina.355.num.26
Sapiens quos habeat oculos.pa.1.p.396.nu.5
Sapientes multi cum multas de Deo nouerint veritates,cur tam perperam.viuunt.p.2.p.376.nu.16
Sapientes ad quid in mundo neceſſarij.p.1.p.456.nu.27
Sapientes dictum putant.p.1.p.642 num.12
Sapientium & inſipientium diſcrimen.par.1.p.508.nu.5
Sapientia ſuperborum quæ ſit confuſio.p.2.p.67.nu.8
Sapientia ex quibus virtutibus oriatur.p.1.p.758.nu.6
Sapientia in quibus magis apparet.p.1.p.655.nu.16
Sapientia vnde & quid connotet.ibidem.nu.7
Sapientiæ genus duplex.p.1.p. 758 nu.8
Sapientia ſine probitate plús obeſt quam prodeſt.p.1.p.798.nu.11
Sapientiæ donum quid præſupponit.p.1.p.440.nu.12
Sapientia Dei in quo maxime manifeſtatur.p.2.p.55.nu.1
Saræ nomen à Deo mutatum.p.2.p.139.nu.4
Saulis inobedientiæ cur memor eſt Samuel.p.1.p.631.nu.18
Scandalum nulli dandum.p.1.p.348 num.7
Scandalum concionatorum perniciosiſsimum.p.2.p.220.nu.22
Scandalum grande malum.par.1.p.744.nu.35

Scandalum qui dederit, grauiſsimè punietur, p.1.p.752.nu.22
Scientia non ad Dei gloriam, ſed ad inanē oſtentationē acquiſita multos inducit errores, p.1.p.791.n.24
Scientia cui fundamento niti debet, p.1.p.798.nu.10
Scientia non repugnat peccato, p.1.p.728.nu.27
Scientia ſine virtute nō prodeſt, p.2.p.236.nu.18.& p.256.nu.11
Scientia ſine charitate vana eſt, p.2.245.nu.12.& p.247.nu.19.& pag.254.nu.6
Scientia quæ nobis maximè neceſſaria, p.1.p.559.nu.15
Scientia quo dilucidatur, p.2.p.376.numero.16
Sciendi appetitus immoderatus diabolica eſt tentatio, p.1.p.776.n.21
Scipionis Africani temperantia, p.1.p.724.nu.17
Scythæ mores extraneos nō admittebant, p.2.p.71.nu.20
Scriptura ſacra quare verba iterat, p.1.p.84.nu.14
Scriptura diuina, quādo aliquod myſterium verbis explicare nequit, qua phraſi vtatur, p.1.p.194.nu.5
Scriptura, quando fidem iuſtificationem noſtram eſſe dicit, quomodo intelligatur, p.1.p.200.nu.25
Scriptura diuina duo habet canalia, p.1.p.808.nu.5
Scripturarum inſtrumenta vnde prouenerunt, p.1.p.617.nu.2
S. Sebaſtianus martyr quo amore ſagittas pertulit, p.2.p.192.nu.24
Secretum non detegendum, p.1.pa. 64.nu.37.& p.448.nu.4
Securus in mundo nemo, p.1.p.147. numero.9
Securitatem nemo ſibi promittat, p.1.p.520.nu.4
Sæculares eccleſiaſticorum peccatis propria contegūt, p.1.p.387.n.27
Sedechiæ ſignificatio, p.1.p.397.numero.19
Senes ſalutandi & venerandi ſunt, p.1.p.430.nu.19
Senes recuperare debent in ſenectute, quod in iuuentute perdiderūt, p.1.p.712.nu.21
Senes diligentius diabolus inſectatur, ibidem.
Senes ſint exemplo iunioribus, ibidem, numero.22
Senes maiori ſunt in culpa, ſi improbi quam iuuenes, par.2.p.335.numero.8
Senes auari, p.1.p.685.nu.9
Seneca quos iuuenes & virgines ad virtutem exoptabat, p.1.p.816.numero.21
Senſus circa Euchariſtiā debent eſſe tanquam mortui, p.1.p.315.nu.5
Senſus cuſtodia iuſtitiam ſeruat, p.1.p.444.nu.25
Senſus corporis quinq;, totidemque animæ, p.2.p.359.nu.31
Sententia philoſophorum probatiſſima, p.1.p.403.nu.1
Sententia egregia Senecæ, p.1.pag.814.nu.23
Sētire debemus de nobis humiliter, p.2.p.183.nu.25

Sequi

Sequi Christum magnum est solamen Christianorũ,p.2.p.89.n.27
Sequi Christum omnibus permissum,p.2.p.91.nu.3
Sequendus est Christus & quomodo p.2.p.322.n.29.&.p.339. n.17
Sequi Christum peramorem debemus,p.2.p.133.nu.14
Sequi Christum,cæli hęredes nos facit,p.2.p.81.nu.3
Sequi Christum quomodo possumus,p.2.p.117.nu.22
Seraph significatio,par.1.p.727.numero.26
Sermo index cordis,par.1.p.452.numero.15
Sermo Dei cur alios mollefaciat, alios verò obduret,parte.1.pagin. 789.nu.19
Sermo prudens,mitis,& suauis iram comprimit,p.1.p.792.nu.28
Serpens à Moyse electus,cuius typũ gessit,p.1.p.112.nu.13
Seruiendum est Deo, p.1.p.270.nu. 26.&.p.628.nu.7
Seruiendum est Deo fidelissimè & affectu animi, par.1.p.495.nu.25. &.p.2.p.458.nu.23
Seruite Deo & mundo non possumus,p.2.pa.326.num.9.&.p.342. numero.3
Seruire Deo cum solicitudine prædestinatiõis signũ, p.1.p.426.n.9
Seruienti Deo omnia in bonum redundant,p.1.p.406.nu.10
Seruienti Deo quæ conditiones insint,p.2.p.134.nu.16
Serui Dei quibus in rebus probãtur, parte.1.pagina.613.numero.24
Serui Dei pauciſsimi sunt respectu ministrorũ diaboli, p.2.p.86.n.18
Serui Dei magnam in laboribus consolationem habent,parte.2.p.188 numero.12
Seruos Dei esse ne nos pudeat,p.1.p. 71.nu.2
Seruos Dei esse & vocari,honorificẽtiſsimum,p.2.p.228.nu.29
S. Seuerinus Archiepiscopus Coloniæ,cur detentus in purgatorio,p. 1.p.319.nu.16
Silentium est ornatus mulierum, p. 1.p.356.nu.29
Silentium virtus insignis, p.1.p.508 nu.3.&.p.830.nu.2
Silere oportet, parte.1.pagi.555.numero.25
Simoniaci quem imitentur,par.1.p. 196.nu.11
Simonides philosophus rogat? quid de Deo respondit,parte.1. pa.243. numero.8
Sobrietas hominem diuinæ contemplationi disponit, p.2.p.174.n.25
Societas bona prodest,p.2.p.46.numero.9
Socrates ob quid fuit capite plexus, p.1.p.262.nu.4
Socratis patientia,parte.1.pag.484. numero.19
Socrates diuitias paruipendit,p.2 p. 320.nu.22
Socrates Platoni de eius vita roganti quid respondit,p.2.p.476.nu.6
Sol super omnes creaturas Deũ manifestat,p.1.p.244.nu.11

Sol in quod prius calorem mittat, p. 1.p.431.nu.23
Sol est tanquam terræ maritus, p.1. p.436.nu.1
Solicitudo in seruitio Dei habenda, p.1.p.449.nu.6
Solicitudo nimia circa res temporales spiritum perturbat, par.1.pag. 541.nu.28
Solitudo ad quid quærenda, p.1.pa. 832.nu.7
Somnus vnde causetur, p.2.pag.358. numero.30
Sors respectu nostri dicitur, nõ autẽ respectu Dei, p.1.p.785.nu.6
Sortes nullum respectum habent, p. 1.p.595.nu.3
Species numeros imitãtur, p.2.pag. 278.nu.11
Speculum crystallinum quomodo ignem producit, p.1.p.755.nu.30
Spes in Deo sita facilè terrena despicit, p.1.p.73.nu.13
Spes vnica quæ sit, parte.1.pag.580. numero.20
Spes quo maior eo fortior, p.1.pagi. 819.nu.2
Spes vsque ad honorem ducit, p.2.p. 324.nu.4
Spes virtutem præbet ad labores tolerandos, p.1.p.840.nu.2
Spes est gloria animæ & corporis, ibidem, nu.3
Spes sit nobis in Deo, par.2.pagina 192.nu.22
Spes gloriæ conseruat operantem in opere, p.2.p.408.nu.10
Spiritus sanctus cur vento assimiletur, parte.1.pagina.102.nu.12
Spiritus sanctus cur digitus vocatur, p.1.p.149.nu.14
Spiritus sanctus Apostolos fortiores effecit, p.1.p.165.nu.3
Spiritus sanctus inuisibilis quotidie descendit, p.1.p.166.nu.6
Spiritus sanctus amor est, ibidem, nu mero.7
Spiritus sanctus quare linguis ignitis apparuit, p.1.p.183.num.29.& p.190.nu.20
Spiritus sanctus vbicumque mittendus dicitur, sit mentio Patris & Filij, p.1.p.184.nu.2
Spiritus sanctus quæ fuit præcipua causa, vt mitteretur, p.1.p.201.numero.26
Spiritus sanctus fluuius aquæ viuæ, p.1.p.209.nu.22
Spiritus sanctus à quo procedat, p.1. p.210.nu.23
Spiritus sanctus ad quid in discipulos descendit, p.1.p.222.nu.11
Spiritus sanctus vbi est, non potest non apparere, p.1.p.426.nu.9
Spiritus sanctus quomodo sit in Eucharistia, p.1.p.282.nu.6
Spiritus sanctus, est spiritus vitalis animæ, p.1.p.223.nu.15
Spiritus sanctus cur dicitur communicatio, p.1.p.253.nu.5
Spiritus sanctus cur per prophetas loqui dicitur, p.1.p.342.nu.19
Spiritus sancti in Ecclesiam militantem descensus fuit vtilior quam Christi Domini in triumphantẽ ascensus, p.1.p.164.nu.2

Spiritus ſancti cognitio omniũ ſciẽtiarum certiſsima, par.1.p.185.numero.3
Spiritus ſanctus Chriſtum diligẽti, & eius mandata cuſtodienti cur promittitur, cum ſine illo neutrũ fieri poſsit, ibidem, nu.4.
Spiritus ſancti effectus, p.1.p.253.numero.6
Spiritus aliquas imperfectiones patitur, ne in maiora pericula prolabatur, p.1.p.721.nu.8
Spiritus etiam pro vento accipitur, p.1.p.844.nu.15
Spiritus qua via impetratur, p.2.p.81.nu.4
Spiritus quo reficitur, par.2.p.93.numero.10
Spiritus aliquando accipitur pro cogitatione, p.1.p.123.nu.3
Spiritualibus eſt claſsis & quidã ordo, ſicut in naturalibus, p.1.p.804 numero.28
Sponſus cur tam tenerè diligat ſponſam, p.2.p.384.nu.4
Status electio quomodo ab hominibus facienda, p.1.p.32.nu.12
Status diuerſorum hominum deſcribuntur, p.1.p.77.nu.24
Status iuſtorum ſublimis, p.1.p.406 numero.11
Stellæ quare die non apparent, p.1.p.279.nu.27
Stellæ quomodo meridie videri queant, ibidem.
Sterilitas ſanctę Elizabeth, & aliarũ ſanctarum mulierum nõ fuit ſine myſterio, p.1.p.349.nu.9
Studioſi quare aliquid apparere nolint, p.1.p.110.nu.8
Stultus in terrenis occupat intellectum, p.1.p.796.nu.5
Subditi quam erga ſuperiores fidem ſunt habituri, p.1.p.271.nu.3
Subditi quo ad obediendũ maximè moueantur, p.1.p.272.nu.4
Subditorum bonũ vel malum à quo ſæpè dependet, ibidem, nu.5
Subditis quæ doctrina ſit vtilior, p.1.p.150.nu.17
Subſtantia in ſcriptura aliquando ſumitur pro fundamento, p.1.p.669.nu.23 &.p.668.nu.22
Sufferre nos inuicem debemus, p.1.p.408.nu.17
Suffragia defunctis vtiliſsima, p.2.p.481.nu.23
Suffragia pro mortuis cur fiant ab Eccleſia, p.2.p.470.nu.25
Sumptus ſuperflui euitandi, par.1.p.293.nu.6
Superbire ne quis poſsit, p.1.p.423.numero.28
Superbire de bonis operibus quid cauſet, p.1.p.260.nu.26
Superbia grande malum, ibidem, numero.25
Superbia è dignitate dimanans quomodo curatur, p.1.p.397.nu.17
Superbia cuius ſit dux, p.1.p.736.numero.12
Superbia ſcopus periculoſiſsimus, p.1.p.745.nu.1
Superbia ad tyrannides exercendas homines commouet, parte.1.pagina.827.num.27

Superbiæ

Superbiæ & humilitatis effectus, p. 1.p.36.nu.24
Superbus quid ægrè ferat, p.1.p.27. numero.26
Superbus quicquid facit, sibi refert, p.1.p.259.nu.24
Superbus non se cognoscit, p.1.pag. 260.nu.26
Superbus captiuus & seruus est, p.1. p.503.nu.14
Superbus quo humiliatur, p.2.p.10. numero.28
Superbus in semetipso suæ elationis medelam habet, parte.1.pag.800. numero.16
Superbus omnia parui pendit, p.1. p.707.nu.5
Superbus quo nomine dignus, p.2. p.334.nu.6
Superbi sunt venti diuites, p.1.pag. 845.nu.16
Superflua amputanda, parte.1.pagi. 542.nu.33
Supplicia corporis facilia, animæ verò grauissima, p.1.p.81.nu.7
Suspicio est amicitiæ venenum, p.2. p.18.nu.22
Sydera propter homines creata sunt non è conuerso, parte.1.pagi.159. numero.15
Synceritas animæ commendatur, p. 1.p.725.nu.18

T.

TAlẽta quæ sint nobis à Deo cõcessa, p.2.p.198.nu.16
Temperantiæ diffinitio, p.1 p.757. numero.5
Templa colenda, parte.1.pagin.352 numero.16
Tempus legis gratiæ cur plenitudo appellatur, parte.1.pagina.49.numero.2
Tempus lapsum difficilè reuocatur, p.1.p.450.nu.8
Tempus cum maxima consideratione consumendum, ibidem.
Tempus non conterendum frustrà, p.2.p.209.nu.21
Tempus, quo Deus nobis beneficia confert, numerat, parte.2.pagina 210.nu.23
Tempus in quo consumendum, p.2. p.283.nu.25
Tentati ad quod confugient, p.1.p. 680.nu.27
Tentationes nunquam deerunt, p.1. p.67.nu.25
Tẽtationi ne succumbas, quid prosit, p.1.p.643.nu.16
Tepiditas in Dei seruitio fugienda, p.1.p.524.nu.15
Terminus quid sit, p.1.pa.128.nu.10
Terra pro nihilo reputanda, p.1.pa. 499.nu.2
Terra nostra quæ sit, p.1.p.642.numero.12
Testimonium falsum contra proximos inducere grauissimũ est peccatum, p.1.p.509.nu.6
Thau quid, p.2.p.149.nu.3
Thau vltimum Hebræorum elemẽtum, p.2.p.223.nu.2
Thebanus quomodo ædificauit vrbem Thebas, p.2.p.23.nu.2
Themistocles Philosophꝰ inter Græcos

cos celebratiſsimus,p.1.p.339.numero.8
Themiſtocles quod Athenienſibus conſilium dedit,p.2.p.311.nu.2
Theodoſius Imperator fuit natione Hiſpanus,p.1.p.351.nu.15
Theodoſius Imperator à ſancto Ambroſio ob quid correptus,ibidem.
Theologica ſpeculatiua myſticæ cõiungenda,p.2.p.255.nu.9
Theologiæ duplex genus, p.2. pag. 254.nu.5
Theſaurus gloriæ,p.2.pagina.401. numero.25
Tigris fluuius,rapidiſsimus, p.2.pagina.467.nu.15
Timemus ſæpè, quæ non timenda ſunt,p.1.p.726.nu.21
Timentibus Deum eſca cæleſtis datur,p.1.p.295.nu.12
Timor Domini eſt ſapientiæ theſaurus,p.1.p.1.nu.2
Timor Domini vnde proueniat,p. 1.p.2.nu.3
Timor eſt quoddam donum diuinum,p.1.p.46.nu.24
Timor Dei cuius rei ſit indicium, p. 1.p.47.nu.25
Timor humanus eſt aliquibus impedimento virtutis, parte.1.pagina 71.num.2
Timorem Dei vt haberemus quid ſufficeret,p.2.p.58.nu.8
Timor mortis & inferni ad quid, p.2 pag.88.nu.23
Timor de quo habendus, p.1.p.651. numero.4
Timor quis Angelis dominatur,p. 2.pagina.237.numero.20
Timor animæ ala,p.2.p.383.nu.3
Timor Dei nobis neceſſarius,p.2.p. 385.num.8
Timor eſt tanquam ſenſuum ianitor,p.2.p.386.nu.10
Timor illuſtres facit homines, ibidẽ numero.11
Timoris ſanctorum cauſa, p.2.pagi. 491.nu.19
Tituli magnam præſeferunt vanitatem,p.1.p.132.nu.23
Tonitrua quę animalia perturbent, p.1.p.475.nu.23
Tranſgreſſores legis gratiæ grauius quam legis ſcripturæ punientur, p.1.p.384.nu.16
Tranſlatio Rabbinorum à Chaldaica non diſcrepat, parte.1.pagina. 307.nu.13
Tria difficillima cognitu, p.1.pagi. 277.num.20
Tribulationes à Deo mittuntur,p.1. p.71.nu.7
Tribulationes externæ medẽtur internis,p.1.p.401.nu.30
Tribulationes quid in ſe habent, vt ad beatitudinem diſponant,p.1. p.502.nu.9
Tribulatio maxima iuſtis mũdi contemptum generat,par.2.pag.145. numero.22
Tribunalia cur olim in portis ciuitatum collocabantur, p.1.pag.473. numero.3
Trinitas in quo magis repræſentatur,p.1.p.224.nu.10
Trinitatis myſterium non probatur ratione

ratione aliqua, ſed ſuadetur, par.1. pag.265. nu.12. & pag.266.nu.15. & pag.277.nu.21
Trinitatis myſterium multis ſacræ ſcripturæ locis affirmatur, p.1.p. 266.nu.16
Trinitatis myſterium excedit intellectum, p.1.p.277.nu.20
Triſtitia ſancta vnde, p.1.pa.839.numero.28
Triſtitia ſancta conſumit peccatum, p.2.p.464.nu.7
Tygridis erga hominem odium, p.1. p.782.nu.39
Tyranni coronas martyribus fabricabant, p.2.p.129.numero.3

V.

VAcuum quid dicatur, p.2.p.417 numero.7
Valor operum vnde, p.2.pa.216.numero.11
Venetiarum conſuetudo, p.1.p.251. numero.32
Vendere rem ſacram grauiſsimũ crimen, p.1.p.746.nu.5
Venditio duplex hominis, p.1.pag. 662.nu.8
Venter tanquam idôlum, p.2.p.458 numero.21
Venti quare in mõtibus valdè ſublimibus non flant, part.1.pag.372. numero.12
Venus quare nuda pingebatur, p.1. p.475.nu.2
Verbum ſolùm carnem aſſumpſit, p.1.p.30.nu.6
Verbum diuinum vnde ſponſus & ſponſa dicitur, par.2.pag.366.numero.16
Verbum diuinum per vnionem hypoſtaticam ſub ſpeciebus panis & vini manet, p.1.p.282.nu.6
Verbum Dei audire, & ei non obtẽperare non audire eſt, part.1.pag. 525.nu.18
Verbum Dei quem ſauciet, p.2.pa. 59.nu.11
Verbum Dei etiam à ſapientibus audiendum, ibidem.
Verbum Dei pauci capiunt, p.2.pa. 66.nu.4
Verbum Dei ignitum, par.1.pagina 193.nu.2
Verbum Dei non contemnendum, p.1.p.656.nu.20
Verba diuina ſagittæ vocantur, p.2. p.168.nu.9
Verba qualia habenda, par.2.p.478. numero.33
Verborum geminatio emphaſim habet apud Hebræos, p.2.p.494.numero.8
Verborum inculcatio amorem aliquando denotat p.1.p.161.nu.20
Veritas diuina omni alia veritate certior, p.1.p.262.nu.3
Veritas cur taceatur, p.1.pag.832.numero.9
Veritas cur dura nobis, p.2.pag.331. numero.25
Veritates pauciores quis nouerit, p. 1.p.382.nu.9
Veritates loqui ex quo dimanet, p. 1.p.617.nu.3

Veſpaſianus cur beneficium reuocauit, p.2.p.71.nu.20
Veſpaſiani Imperatoris inſignia, p.2.p.271.nu.23.
Veſtium inuentiones quantum Rei publicæ, noceant, p.2.p.71.nu.20
Via duplex ad miſericordiam, p.2.p.426.nu.8
Via cæli arcta eſt, inferni verò ampla, p.2.p.355.nu.20
Vicini boni non parui ſunt commodi, p.1.p.339.nu.8
Victoria omnis à Deo eſt, p.2.p.152. numero.3
Victoria quibus præcipuis armis cõparetur, p.2.p.153.nu.15
Victoriam de diabolo reportare conemur, p.1.p.676.nu.15
Victus ab altero erogatus ad ſeruiendum ei obligatur, p.1.p.328.nu.8
Viduis quis numerus congruit, p.2.p.363.nu.7
Vigilandum eſt nobis, p.2.pag.382.nu.32.&.p.86.nu.17
Vincentius martyr, ſplendor & Hiſpaniæ decus, p.2.p.129.nu.2
Vincentius martyr quos habuerit hiſtoriographos, ibidem.
Vinum ex ſe non eſt illicitum, p.2.p.394.nu.3
Vipera morſui ab ipſa facto medetur, p.2.p.464.nu.7
Vir maiorem vim habet quam mulier contra vitia, p.2.p.366.nu.16
Vir ſpiritualis tanquam medicus habendus, ibidem, nu.17
Vir vnde dicitur, parte.1.pagina.63. numero.13
Viri Chriſtiani munus, parte.1.pag.771.nu.6
Virgines cuſtodiendæ, par.1.pagina 24.nu.17
Virgines clauſura ipſa commendat, p.1.p.25.nu.19
Virgines ne ſint amoroſæ, p.1.p.816. numero.29
Virginis exemplar & imago, p.1.p.33.nu.15
Virgines ne vagentur, p.1.p.444.numero.25
Virginitas vt ſeruetur, quid requiratur, p.2.p.52.nu.26
Virginitas Deo placet, p.1.p.800.nume.15.&.p.2.p.372.nu.3
Virginitas quanti ſit apud Deum, p.2.p.362.nu.5
Virginitas difficilis, parte.2.pag.363 numero.8
Virginitatis ſtatus perfectior omnibus, p.2.p.363.nu.7
Virginitas magis eſt angelica quam humana, ibidem, nu.9
Virginitas fuit primus redemptionis fructus, p.2.p.373.nu.15
Virginitas quando fatua, p.2.p.389. numero.20
Virginitas etiam apud antiquos fuit æſtimabilis, p.2.p.392.nu.29
Virginitatis excellentia, par.1.pagi.56.nu.22.
Virginitas eſt cognata angelorum, p.1.p.644.nu.18
Virtus à pueritia incipienda, p.2.p.413.nu.24.&.p.1.p.830.nu.2
Virtus quo ſigno cognoſcitur, p.2.p.429.nu.18

Virtutis conditio, parte.2.pag.431. numero.2
Virtus, ſi cum vitijs conferatur, appa ret illuſtrior, p.1.p.7.nu.19
Virtus exterior interiori correſpon deat, p.1.p.3.nu.14
Virtutes aliquid occultant, ne hypo critæ appareant, parte.1.pagina. 110.numero.8
Virtus primò difficilis, poſtèà verò ſuauis, par.1.pag.131.nume.20.& pag.170.nu.20
Virtus à pueritia melius inchoatur, p.1.p.346.nu.29
Virtus in quo magis eluceſcat, p.1.p. 655.nu.16
Virtutes ſine occaſione peractę Deo gratiſſimæ, p.1.p.651.nu.5
Virtutum duplex genus, p.1.p.757. numero.4
Virtus ab adoleſcentia cœpta gra tiſſima Deo, p.1.p.787.nu.10
Virtus vna ſine altera parũ prodeſt, p.1.p.681.nu.30
Virtus ab Epicuro commendatur, p. 1.p.823.nu.13
Virtus amabilis, p.2.p 136.nu.22
Virtus quælibet ad quod inclinat, p.2.p.172.nu.21
Virtus primo amara, poſtea dulcis, p.2.p.231.nu.3
Virtus omnis difficilis, parte.2.pag. 363.num.8
Virtutes quæ inter ſe pugnare vidẽ tur, difficilè cognoſcuntur, p.2.p. 383.num.2.
Virtutes quæ magis meritoriæ, p.2. p.388.nu.17
Virtutes omnes abſq; charitate ina nes, p.2.p.376.nu.15
Virtuoſus vnde, p.2.p.94.nu.11
Virtus in pueritia tenacius quam in ſenectute adhæret, par.1.pag.365. numero.22
Virtus celanda, p.1.p.454.nu.22
Virtus & vitium cuius ſint qualita tis, p.1.p.704.nu.31
Viſio diuina totam animam implet, p.2.p.409.nu.12
Viſitationibus hodiernis de proxi morum honore agitur, p.1.p.463. numero.18
Vita delicioſa belluina potius quã humana, p.1.p.73.nu.26
Vita æterna quo comparatur, p.1.p. 200.nu.24
Vita præſens ad quid nobis conceſ ſa, p.1.p.294.nu.8
Vita præſens emporium quoddam eſt. p.1.p.294.nu.8
Vita ſine nota degenda, par.1, p.415 numero.5
Vita agricolæ cur ſecurior quam no bilium, p.1.p 515.nu.25
Vita contemplatiua & actiua vtra earũ maioris ſit meriti, p.1.p.555. numero.27
Vita corporalis pro inimicorum ſa lute exponenda, p.2.p.9.nu.25
Vita actiua cum debita vtilitate abſ que contemplatiua non conſerua tur, p.1.p.568.nu.29
Vita noſtra eſt tanquam quędam na uigatio, p.1.p.744.nu.1
Vita ſtudioſorum beatiſsima, p.1.p. 793.nu.31

Vita æterna in manu noſtra ſita eſt, p.2.p.86.nu.18
Vita iuſtorum quæ ſit, p.1.p.829.numero.32
Vita hæc breuis, p.2.p.181.nu.20.& p.209.nu.21.&.p.307.nu.10
Vita humana quę ſit, parte.2.pagina 291.nu.20
Vita præſens nox eſt, parte.2.pagi. 366.nu.18
Vita noſtra multis rebus comparatur, p.2.p.457.nu.18
Vitam malam ſæpè mors peſsima ſequitur, p.2.p.460.nu.29
Vita animæ in quo conſiſtat, p.2.p. 451.nu.2
Vita qualis agenda, parte.2.pag.461 numero.32
Vita noſtra prolixa mors, p.2.pagi. 476.nu.7
Vita hominis bellum, p.2 pag.487. numero.7
Vitæ prçſentis leuamen, par.2.pag. 468.nu.17
Vitæ æternæ quid ſit opus, p.1.pag. 214.nu.8
Vitæ humanæ poſt peccatum cenſus, p.1.p.285.nu.15
Vitam angelicam quis agat, par.1.p. 344.nu.24
Vitæ ſtudioſæ difficultates ne terreant, p.1.p.461.nu.13
Vitæ noſtræ exemplar quod ſit, p.2 p.13.nu.8
Vita ſanctorum in quo magis conſiſtat, p.2.p.435.nu.14
Vitium primò facile, poſteà verò difficile, p.1.p.131.nu.20
Vitium eſt contra rationem hominis, p.1.p.437.nu.3
Vita noſtra non aliena conſideranda, p.2.p.194.nu.4
Vitiorum inuentores maximo ſupplicio digni, virtutum verò præmio, p.1.p.407.nu.13
Vitia cruces ſunt crudeliſsimæ, p.2. p.106.nu.20
Vitijs cum virtutibus reſiſtendum, p.2.p.290.nu.16
Viuere quietè quis poſsit, p.1.p.71. numero.8
Viuendum eſt ingenti cura, p.2.p. 307 nu.10
Viuendum eſt ſapienter, moriendũ verò ſanctè, p.2.p.371.nu.31
Viuamus in Dei ſeruitio cur tam reremiſsè, p.2.p.176.nu.3
Viuimus acſi nunquam morituri, p. 2.p.354.nu.18
Vocati ad quid ſint vocati, p.2.pagi. 353.nu.14
Vocatio efficax corda mollificat, p. 1.p.470.nu.5
Vocationi Dei reſpondendum, p.2. p.79.nu.23
Vocatio Dei multiplex, p.1.p.689. numero.21
Vocationi Dei non immorandum, p.1.p.699.nu.17
Vocationi Dei quare non reſpondemus, p.1.p.677.nu.18
Vocationi ſtandũ eſt, p.2.p.96.n.18
Vocationi primę Dei reſpondendũ, p.2.p.445.nu.15
Voluntas efficax auxilium Dei conſequitur, p.1.p.285.nu.14

Voluntas diuersa in Deo ac in homine. p.1.p. 595.nu.4
Voluntas nostra ex se cæca. par.1.p. 595.nu.5. & pag.796.nu.4
Voluntas angelica quam sit efficax. p.1.p.777.nu.13
Voluntas humana cur bonum vel malum facile dimittat. p.1.p.737. num.13
Voluntas efficax opere cõplet omnia. p.1.p.774.nu.14
Voluntas Dei reliqua eius attributa gubernat. p.1.p.774.nu.14
Voluntas quantum inflammatur. p. 1.p.775.nu.18
Voluntas non est mentis oculus. p. 1.p.796. nu.6
Voluntas cur hebes & inanis. p.1.p. 797.nu.7
Voluntas nostra quando potentior. p.1.p.835.nu.16
Voluntas non libere dimittenda. p. 2.p.299.nu. 14
Voluntas Dei licet occulta non tamen iniusta. p.1.p.12.nu.5
Voluntas est animæ cor. p. 2.p.178. num.10
Voluntas nunquam otiosa. par.2.p. 412.nu.21
Voluntas propria est inferni via. p. 2.p.93.nu.8
Voluntas propria malorum origo. p.2.p.495. nu.14
Voluntas in quo occupanda. p. 2.p. 422.nu.24
Voluntas nostra nisi à Deo excitetur nihil potest. p.2.p.85.nu.3
Voluntatis scopus & finis. par.2.pa. 487.nu.8
Voluntatis passiones quæ sint. p. 2. p.487.nu.9
Voluntas iubet intellectui ad accipiendas catholicas veritates. p.2. p.488.nu.11
Voluntas amore ornata tenet captiuũ intellectum. p.2.p.488.nu.12
Voluntas nostra soli Deo tribuenda p.1.p.206.nu.13
Volupia Gentilium Dea. p.1.p.554 num.24
Volupia voluptatis Dea. ibidem.
Voluptates non efficiunt homines beatos. p.1.p.77.nu.26
Votum & iuramentum singulare remedium contra peccatum. p.1.p. 54.nu.17
Vouere aliquid Diabolo pessimus mos & vsitatissimus. pa.1.p.199. num.20
Vouere aliquid diabolo ex corde peccatum est mortale. ibidem.
Vox proprij pastoris audienda. p. 1. p.238.nu.12
Vltores iniuriarum iustitia Dei expectat. p.1.p. 251.nu.30
Vnicornis quo domatur. p.1.p.659. num.28
Vnitas perfectionem parit, destructionem vero diuersitas. par. 1.p. 243.nu.7
Vnitas quid efficit. p.2.p.46.nu.9
Vrbanitas in Euangelio nõ prohibetur. p.2.p.54.nu.32
Vsus bonorum temporalium non absque ratione habendus. p. 1. p. 198.nu.17

Vtilitas noſtra & honor vnde, p.2. pag.82.nu.5
Vulnera Chriſti ſunt velut ora homines vocantia, p.1.p.677.nu.16
Vulpeculæ cuiuſdam mors, p.2.pag. 356.nu.22
Vxor maritum ſibi præferat, p.1.pa. 23.nu.13
Vxor bona ſæpè maritum ad virtutem allicit, p.1.p.348.nu 4

Z.

ZAida vxor Regis Alfonſi ſexti, p.1.p.14.nu.16
Zelus dimouendi peccatores à vitijs habendus, parte.1.pagina.440.numero.9
Zelus Angelorum erga animas, p.1. p.755.nu.32
Zelus prædicatoris, p.2.p.249.nu.24
Zenon Philoſophus quid de ſuarum diuitiarum iactura ſenſit, p.2.pag. 319.nu.21
Zeuxis quam ad viuum vuas depinxit. parte.2.pagina.299. nume.13. &.pag.364. numero.10. &.pagina 396.numero.6

FINIS.

PROVINCIAL SORIA

FINIS.

rit. vbi ꝺr qꝺ ſi teſtator reliquit titie ducktos ſi nõ nupſerit ꝛ ſi nupſerit cẽtũ. ſi titia egerit nuptias ꝺz bñe ducẽtos: qꝛ ꝙditio illa retrahit a mr̃imonio carnali: vñ non tenet mulier reſtituere relictũ ſibi cũ onere reſtituendi ſi nupſerit. ff. eo. l. q̃ties. ꝛ. l. ſi filie. ꝛ a fortiori idẽ eſt ſi cõditio ꝙdiat mr̃imoniũ ſpũale. Vñ dicit Albri. i. l. deo nobis. c. de epi. ꝛ cle. qꝺ puella cui reliquunt cẽtũ ſi nupſerit: ſi ꝛo religionẽ itrauerit. l. nihilominꝰ ſi intrauit habebit centũ: qꝛ i caſu ꝑdicto ois ꝙditio dilatio et grauamẽ remiſſa intelligunt cũ ꝑdicta inſtitutio ſuccedat loco debiti bonoꝝ ſubſidij: vt eſt exꝑſſum c. de inoffi. teſt. l. qñ i ꝓuidꝰ. Et hoc dicit verũ in filia cui tale ſubſidiũ debet: nõ aũt in extranea ſed ſolũ ſi ꝙditio extet. imo nõ haberet filia qñ legitia eſſet ſibi legata et illud relictũ eſſet vltra debitũ bonoꝝ ſubſidiũ. Iz ricardus malũb. tz hoc eſſe verũ indiſtincte. ego vero dicerem alb̃icũ ſi ꝙſideret ſolũ ratio debiti ſubſidij: ſz ſi cõſideret turpitudo ꝙditiõis q̃ ꝓ nõ adiecta habẽda eſt verũ dicit ricar. q̃ qꝛ in hoc caſu ſemp eſt turpis ſemp habebitur ꝓ non adiecta. infra legatum primo. v. ix.

¶ De heremitis.

Eremita q̃ ꝛ heremicola eſt is q̃ heremum colit inhabitãdo. Et eſt duplex qꝺã. ſ. colẽs qꝺã ſeu habitans heremũ ſed nõ ex deſiderio vite ſolitarie: ſed alia cauſa puta ad aggrediendũ vel fugiendũ: ꝛ hic ꝓprie nõ dicit heremita: qꝛ vt dicit in. c. qui vere. xvi. q. j. heremita dicit q̃ vere ꝛ pure ſolitariã vitã eligit q̃dã vero colẽs ex deſiderio colendi. Et iſte eſt duplex: qꝛ quidã eſt colẽs ex deſiderio colẽdi et tũ eſt aſtrictus obediẽtie alicuius approbate religionis q̃ etiã et ſi ſit heremita ꝓprie nõ tñ ꝑcipe: ſz eſt religioſus ducẽs vitã heremiticã: alius vero nõ eſt obediẽtie aſtrictus: ꝛ iſte ꝓprie ꝺr heremita. ſ. is qui vitã heremiticã eligit ſub ſpũ libertatis. vnde dicit. s. thoñ. in iiij. diſ. xxvij. q̃ heremite habẽt ſolẽne votum cõtinẽtie ſed nõ obediẽtie: licet teneant epi obedire ſicut ꝛ alij: vt dicit. xxij. q. clxxvi. ar. v. ad. iij. imo etiã poſſunt habere ꝓprium ſm gl. in. d. c. qui vere. ꝛ eſt tex. xix. q. iij. ¶ econtra.

1. q. ¶ Primo ꝛo q̃rit vtrũ heremite gaudeãt priuilegio clericali: ꝛ dicit ſum. ang. ac ro. cũ Jo. de lig. i cle. p lras. de prebẽ. q̃ ſicut laici nati ſunt ira laici ꝓſeuerã: ſub imperatoris iuriſdiõe: cũ eis nihil aduenit eos eripiẽs aut ex mẽs inde qꝺ eſt duplex. ſ. receptio ordinis: vel cõuerſio ad aliquã religionẽ approbatã. de reli. do. c. ſi. xvij. q. iij. ſi q̃ ſuadẽte. de ſen. excõ. nõ dubiũ. ꝛ ſequit pañ. i. c. nulli. de foro cõpe. ſed cõtrariũ tenuit gl. in. d. c. q̃ vere. qꝺ archi. limitat verum in heremitis non profugis: ſed qui aſtricti ſunt alicui regule vel ſuperiori ſcz religioſo: vel ſaltem hoc priuilegio gaudenti vt. s. eccleſia. j. ¶ v. dicto. vſ. ꝛ hoc tene: tum qꝛ ſi laicum viuentem in turba dicta aſtrictio facit gaudere priuilegio clericali: quare non va cantem deo penitus in ſolitudine: tum etiam quia ꝛ ipa ſum. ang. dicit qꝺ ſunt de foro eccleſiaſtico per. c. nulla ratiõe. diſ. xciij. ꝛ. p. c. ſi autẽ. xi. q. iij. priuilegiũ autẽ fori tardiꝰ acquirit et citius ac facilius perditur q̃ perſonale ſm doct. vñ ſi gaudẽt reali priuilegio ſiue fori: gaudent et perſonali. s. excommunicatio. vſ. ¶ ij.

¶ Scõo querit vtrũ heremite vocari poſſint ad prelaturam monachorum? ꝛ dico qꝺ ſic per poſtulationem. extra de elec. cum ad monaſterium. et ratio quia tranſeunt ad vitam ſtrictiorem in hoc qꝺ monachus abrenũciat propriis nõ aũt heremita. vnde põt condere teſtm. xix. q. iij. ¶ ſed aliud eſt. qꝺ intellige vbi heremita nõ ẽ religioſus. Vita tñ ſolitaria debite aſſumpta ꝑminet ſociali ꝺz. s. Tho. ij. ij. q. clxxxvi. ſicut iam perfectum ei quod ad perfectionem exercetur: ſed ſine precedenti exercitio eſt periculoſiſſima: niſi diuinitus ſuppleatur.

¶ Tertio queritur vtrũ religioſi poſſunt vitã heremiticã eligere? et dico qꝺ ſic de lnſa ſuoꝝ prelatoꝝ etiã mẽdicãtes: ꝛ cellas ſiue habitacula in heremo ſiue vbi hoim habitatio de propinquo nõ ſit capere ꝛ mutare. de exceſ. prela. cum ex eo. lib. vſ. prelati tamen nemini debent dare lnſam niſi iam in ſocietate perfectis cum imperfecto ſit periculoſiſſimum habitare ſolitarie: cui ꝛ dicit ve ſoli: quia cum ceciderit nõ �herſublenantem. vñ. s. Tho. vbi ſupra dicit qꝺ vita ſocialis neceſſaria eſt ad exercitiũ perfectionis: quia mutuo ſe inſtruunt verbo exemplo et correctiõe que ad perfectionem ducunt ſolitudo autem competit iam perfectis.

¶ De hereſi ꝛ hereticis primo in ſe.

Hereſis. ſ. greece ab electiõe dicitur eo qꝺ aliquam ſibi opinionẽ ſectãdã hereticus eligat. xxiij. q. ij. de reſis. alias diuiſſionem ſonat: ꝛ ſic hereſis in ꝓpoſito videtur heſio intellectus ad falſam ſententiã in ſpectãtibus ad fidem aut mores cum obſtinatiõe ita quod de ratiõe eius ſunt duo ſm. s. Thoñ. ſuper. ſ. ad cor. i. lec. iij. ſcz electio priuate diſcipline et pertinacia: ꝛ principaliter: vt idẽ dicit. ij. ij. q. xi. eſt circa articulos fidei ſecundario vero circa ea q̃ ſequunt ex eis: ꝛ naſcitur ex ſuperbia vel concupiſcentia commodi temporalis. Hereticus vero ſm pet. ꝛ. s. Tho. et communiter

meū impuberē heredē mibi instituto: sed si di⁹.a. qñcūq; sine liberis decesserit.p.sic hers ⁊ tūc si monē infra tps pupillare valet iure directo: et sic substitutus capiet totā hereditatē sine deductione alicui⁹ q̄rte.d.l.cēturio.⁊.c.si pater.de testa.li.vj. Si ꝟo moriē in pubertate ꝑm Jo.an. erit totaliter fideicōmissoria q; ly p istā dictionē sit heres videat directa tñ p istā additionē sine liberis trahiē ad fideicōmissū. vt ꝓbaē i.l.scevola.ff.ad tre. q; illa additio innuit q; in q̄cūq; tpe decesserit sine liberis i pubertate ex psumpta volūtate testatoris vē rogatus p fideicōmissum restituere hereditatez post mortē: vt ꝓbaē l.d.l.p̄cib⁹. Et ideo q̄cūq; tpe i pubertate moriaē sine liberis mater aut q̄cūq; successores restituēt hereditatē substituto deductis supradict⁹.ff.de vul. et pup.substi. l.cohered.§.cū filie. Et sic tene. ly cōis opinio legistarū sit q̄ nunq; obligat: ly expirat p aduētū pubertatis. ℣ Tertio fit sic. A. mibi heredē instituo: ly si dict⁹.a.qñcūq; sine liberis decesserit.p.substituo. Et hec oī tpe ē fideicōmissaria: ⁊ idē ius eundē effectū bz p oia sicut prima ꝑdicta tū rōne ꝟbi substituto: tū rōne sine liberis: iōq; dicēdū ē vt de illa. ℣ Quarto sit sic. A. filiū meū heredē mibi instituo: si tū decesserit in pupillari etate: vel postea qñcūq; sine liberis.p. sit heres vl.p.substituo. Sub hac aūt forma cōprehendunē tres substitutiones: vna pupillaris exꝑssa p hoc q̄ dicit si decesserit i pupillari etate: ⁊ ex hac resultat tacita vulgaris q̄ sub pupillari expressa cōtinetur vt dictū est: ⁊ hāc facere nō pōt nisi pr̄ pupillo ꝓpē pupillarē etatē exꝑssam qñ fit directe nisi sit miles.d.l.cēturio. tertia fideicōmissaria est ꝓpē illud q̄ dī: vel postea qñcūq; sine liberis. Sz si testator vult q; clari⁹ iste tres resurgāt dicat p.pupillariter ⁊ vulgariter ⁊ p fideicōmissum substituo: ⁊ vnaq̄q; istaꝝ bz suū effectū. q; si.a. sit heres: et i pupillari etate moriaē substitut⁹ vocāt iure directo excluſa mē et aliis legitimis successorib⁹: et hoc ꝓpter effectū pupillaris exꝑsse q̄ matrē repellit ⁊ substitutū admittit.l.luci⁹.ff.de vulg.⁊ pup.substi. Si ꝟo.a.nō fit heres: q; nō possit aut nolit: tunc substitut⁹ erit heres iure directo ꝓpter tacitā vulgarem q̄ etiā ex pupillari cōsurgit vt dictū est. Si ꝟo sit heres. deinde fact⁹ pubes: qñcūq; sine liberis moriaē habebit locū fideicōmissaria. vnde eo sine liberis moriente successores restituent hereditatem cum defalcatione vt dictum est. Innumerabilia dici possent de hac substitutionum materia que causidicis relinquantur.

38.q ¶ Octauo q̄rit vtrū indistincte p religiōis ingressum expiret substitutio facta in defectu liberoꝝ: ⁊ dico multa. ℣ Primū. Scōm gl.l.c.in pñtia. de ꝓba. isto casu p ingressum religiōis substitutio euanescit: ⁊ excludit substitutus si erat ꝓuat⁹. q; hoc casu igrediēs mōasteriū heredē fingit habere vt ibi i aut. ō san. epi. §. hac pñti. ſz itellige q; euanescit si monach⁹ tenuit ꝑm gl.ibi. ⁊ postq; tenuit nō añ ꝑm vin. ⁊ nō fecit in fraudē nec exiuit ifra tps ꝓbatiōis. Si aūt substituit ecclia aut locus religiosus vel iubeē expēdere in pias causas nō expirat substitutio vel fideicōmissum. vt. d. §. ſz hec. vbi dicit ista ꝓbaē: et diuersitatis rō est ꝑm Archi. q; p expiret substitutio p religiōis ingressum inductū est ꝓ ꝓpriā significationē ꝟboꝝ in fauorē pie cāe: vñ vbi fideicōmissuz expēdi dz in pias cās cessat dicta rō: cū nō debeamus improꝑare ꝟba in fauorē vni⁹ pie cause in alteri⁹ pie cāe p iudiciū: ar.c.cū cā.de ꝓbē. ℣ Secūdū. Si aūt institut⁹ nō ingredit monasteriū ſz efficit cleric⁹ dicit gl. ibidē q; nō euanescit substitutio nisi duo cōcurrāt. primo vt ꝓpetuo maneat in ecclia. scdo vt reddat⁹ expēdanē in pias cās. vt dī in aut. nisi rogati. C.ad treb. q̄ q̄dē ꝑañ. ibidē restrīgit ad clericū cōuersū ali cuius monasteriⁿ: ſz meli⁹ intelligit simpl'r. vt gl. intelligit. ℣ Tertiū. Si aūt dedisset se et sua eccl'ie seculari gl. ibidē distinguit: q; aut sit clericus. ⁊ sic dī vt supra stati. aut nō sit cleric⁹. ⁊ sic substitutio nō expirat ꝑm melius sentiētes ℣ Quartū. Si ꝟo ingredit religionē in fraudē substituti ꝑm ꝑañ. in. d.c. in ꝑsentia. abbas tz q; substitutio nō euacuaē q; fraus ⁊ dolus nemini patrocinaē. de reſcri. sedes. ⁊ hoc cōiter teneē ⁊ ꝓbabit fraus ꝓbādo cōminationes factas substituto p heredē. ex. q. iij. c. fi. Et idē est ꝑm gof. ⁊ archi. in. c. si qua. tit. q. vl. si nō itrauit ſz monasteriū heredē cōstituit: q; substitutio non expirat et de his. ē. hereditas. §. §. vij. ℣ Quintum. Si aūtē ad dictam clausulā gñalē si sine liberis addaē ex se legitime descēdētibus vel ex suo corꝑe natis. ly sint opiniōes tñ veritas ē q̄ p religiōis ingressum substitutio expirat: vt egregie bart. ꝓbat in q̄stione facti cuius motiua vide p archi. iij. titu. ⁊. capi. iij. §. ante pe. ⁊ idē tz ipe ⁊ ci. in. l. si ita q̄s. ff. de leg. ij. cōcor. archi. ⁊ Jo. in. d. c. si qua. ⁊ dñs anto. ⁊ pañ. in. d. c. ſ pñtia. ly ꝛiū tenuerit Ja. de bel ui. bo. ⁊ Jo. an. ⁊ q̄dā alij. ℣ Sextū. Si fiat substitutio sub cōditione q̄ monasteriū nō ingrediaē nō expirat substitutio p ingressum monasteriⁿ: ꝑm pañ. in. d. c. in ꝑsentia. q; cōiter teneē q̄ illa conditio q̄ impedit matrimoniū spūale siue religiōis ingressum habeē ꝓ nō adiecta sicut ⁊ illa q̄ impedit carnale. C. ō iudi. vi. l. ij. ⁊. ff. de q̄di. ⁊ demō. l. cū tēle. ⁊. l. tutie si nupse-

ſ.r.ij. Sciēdū tñ q̄ ſum.ro. vult clerico in pro-
prijs ſuccedere agnatos. i. ex virili ſemine de-
ſcēdētes r nō cognatos. i. deſcēdētes ex femi-
neo. r idē videt ſentire ſum. Ang. cui⁹ ℨiū te-
net piſa. r ſupple. r archi. dicens q̄ ſuccedunt
cognati p q̄ ḡnaliter intenḡit etia agnatos
a fortiori: et hoc ptz. xij. q. vlti. c. vlti. in verbo
ſine cognatiōe ptz etiā ratione: qr nō eſt ratio
diſſunctionis quo ad hoc inter clericū r laicū.

¶ Quarto q̄rit q̄d de ſeruis manumiſſis dece-
dentib⁹ ab inteſtato: r dico q̄ ſuccedēt deſcen
dētes vel aſcēdētes aut collaterales ſm qō di
ctū eſt: excepto q̄ patron⁹ vēdicat partē nō tñ
totū. inſti. de ſuc. libe. ℣ ſed nr̄a conſtitutione.
vbi vide de ſucceſſiōe eoꝝ. r. j. manumiſſio. ℣
vſ. dicit tñ Bar. in l. defuncto. C. ſi in frau. pa-
tro. qō ſi vnus patron⁹ viuit preferr̄ filio alte-
rius patroni r fili⁹ patroni preferr̄ nepoti pa-
troni alteri⁹. Poteſt q̄s eſſe multoꝝ ſeruus.

¶ Quinto q̄rit vtrū clerici laicis ſuccedāt ſm
qō dictū eſt r eo ordine: dico qō ſic indubitan
ter qr iura allegata nō excipiūt eos: imo etiā
religioſi ītellige valētea habere ppriū in cōi:
etiā ſi dū laici erāt cōmiſerunt vitiū ingratitu
dinis. vt. xix. q. vl. c. ſi. qō tñ fallit in feudis. de
quo. ſ. feud. ℣ viij. ꝑdicatores quoq; ſm archi.
hoc habēt ex priuilegijs q̄uis ſint mēdicātes.

¶ Sexto q̄rit q̄s ſuccedet damnatis ad mortē
ex aliquo delicto: et dico qō deſcendentes vel
aſcēdentes ſm qō dictū eſt. ſ. ſed nō collatera
les niſi vſq; ad tertiū gradū. Uxores vō taliū
ſolū habebūt dotē r donatiōnē ante nuptias:
et ſi dotē nō habuerint accipiēt partē legibus
diffinitā. i. quantū ex more lucrarētur ſiue ha-
beant filios ſiue nō. Et ſi neminē ꝑdictoꝝ ha
beāt fiſco applicant. C. de bo. dā. auten. bona.

¶ Septimo q̄rit vtrū bona īgrediētis religio
nē ab inteſtato pueniāt monaſterio r dico mul
ta. ℣ Primū. Scdz Pan. in. c. in pñtia. de pba.
dicta bona nō pueniūt mōaſterio q̄ ad fratres
minores pueniūt aūt q̄ ad fratres ꝑdicatores
et alios mēdicātes: nō tñ vt imobilia aut iura
ppetua ſibi retineāt ſz vt vēdāt et iploratione
officij iudicis. r idē dicēdū eſt in oīb⁹ aliis reli
ctis ꝓterq̄ p religioſis īgreſſum et in fratrib⁹
minorib⁹. ſ. q̄ petēt iploratiōnē officij iudicis
r vt vēdāt. Quo aūt ad alios religioſos nō mē
ātes idubitāter ſuccedit monaſterio. ℣ Se-
ſi ℨom etiā cūdē ibidē cū mēdicātes nul
monaſteriū: ſz trāſferant ad placitū
ſit dicta bona in ꝑdictis par-
monaſt rio: ſz erūt in ptāte illi⁹ q̄ peſt
vt puideat put ebit ſibi: ſed ℨiū de facto
ſeruāt in ordi ꝑdicatoꝝ r puenūt monaſte
rio in quo naſcit religioni per ſuſceptionē ba-
bit⁹ qō et q̄tū ad q̄dā particularia iura eſt ei⁹
lz ide amouear: qr et nō mēdicātes amouent.
℣ Tertiū. Et ſi īgrediēs erat vſufructuari⁹ ſo
lū ſm cūdē trāſibit ad monaſteriū vſufruc
ſolū durabit r vita īgrediētis r nō pl⁹. ℣
tū. Collata tali ingrediēti ea. l. vt nō
ſm Jo. an. erūt monaſteriū per ar.
inſtru. r. l. pr. ℣ iulian
in eo qō no. de iure pa. ex literis. Pañ. aūt vbi
ſ. r q̄dā alij tenēt ℨiū p ar. l. peto lucij titij. ff.
de leg. ij. r facit qō notatur in. l. ſi ita q̄s. ſ. ℣
ea. l. ff. de verbo. obli. Sed forte diſtingui pōt
qr cū veritas bui⁹ qōnis ex intētione prohibē
tis alienationē dependeat ſi ideo ꝓhibuit vt
iſte haberet vel quocūq; fine q̄ nō euacuatur
per hoc monaſteriū ſuccedit trāſibit cū eo ad
monaſteriū: ſi vō ꝓhibuit aliquo fine qui fru
ſtraretur ſi trāſiret ad monaſteriū ad illud nō
trāſibit. ℣ Quinto bona īgrediētis religioné
nō capacē vt mēdicantiū nō habētiū in ppio
vel cōi ſm cōem opinionē veniūt ad ſucceden
tes ab inteſtato. p auf. bona. C. de bo. pro ſcri.
ſed hoc limita primo niſi fuerint illi relicta ſub
cōditione ſi deceſſerit ſine liberis reſtituēdi:
qr erogari dū in pias cauſas r eſt caſus in auf.
de ſanc. epiſ. ℣ ſed r hoc pñti. in fi. r hoc ſequit
Ang. in diſputatiōe q̄ icipit nobilis q̄dā gñe:
ſcdo limita oīa predicta niſi imploratione offi
cij iudicis vellent dicta bona vēdere: r ꝑciū in
ſuas neceſſitates cōuertere: qr ſuccedēt vt di-
ctū eſt. Pro his tñ aduerte q̄ inſtitutus heres
cū cōditione ſi ſine liberis deceſſerit ex ſe legi
time deſcēdentib⁹ ꝛc. ſi monaſteriū ingrediat
euaneſcit ſubſtitutio ſm Pañ. in. d. c. in pñtia.
poſt Bar. r Cy. in. l. ſi ita q̄s. ff. de le. ij. r 2cor.
Archi. r Jo. xix. q. vl. c. ſi qua. r hoc credo ve
rius lz multa dicant in ℨiū nō tñ euaneſcit ſi
heredē inſtituat monaſteriū ſine ingreſſu ſm
Archi. vbi. ſ. r Hoſt. ℣ Sexto q̄s aūt accipiat
q̄s qō ſibi debeā ex hereditate īgrediētis ſiue
teſtū fecerit ſiue nō. Panor. vbi. ſ. poſt Bar.
dicit qō q̄s iſta mos ciuilis opar oēm effectū
quē r mos naturalis ſicut in ordine minoꝝ q̄
nihil in cōi vel particulari pñt habere ſtatim
habeat habebit poſt ingreſſum cum effectu. i.
poſt pfeſſionē expreſſam. ar. l. deo nobis. C. de
epiſ. r cle. ſz q̄s nō opar oēm dictū effectū puta
qr bñt ſaltē in cōi: tūc dz expectare mortē natu
ralē ipſius īgrediētis: et interim diſpoſitio ſi
fecit erit in ſuſpēſo mecū hac opinione tranſit
Cy. r. d. Ant. ꝑdicta tñ limita r ita niſi in teſtō
alr de tpe determinaſſet. qr illud ſeruādū erit:
itē niſi quo ad filios legitimos q̄ legitimā ha-
bebūt et eq̄tate ſtatꝰ poſt īgreſſum monaſterij
nō aūt alimēta ſm ꝑdictos doc. qō verū credo

DIEZ

Concion

Tom 3. P. 2

729
4314